

Ες τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην

Μ. Σ. Γεωργίου

ΥΠΟ ΜΑΡΙΝΗΣ ΖΙΝΕΥΡΑΚΗ-ΛΕΚΑΝΙΔΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

ΙΩΣΗΦ Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΟΥ

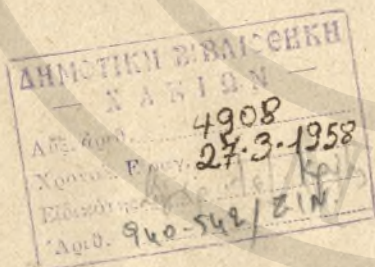
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

1895-1898

«Τὸ δίκαιον εἶναι ἀκαταπόντιστον
τὰ κύματα περνῶσιν ὑπεράνω αὐ-
τοῦ ἀλλὰ τοῦτο ἀναδύεται»
ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

ΤΥΠΟΣ Κ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ

ΧΑΝΙΑ 1954

Πάν γνήσιον αντίτυπον
φέρει τὴν ὑπογραφήν τῆς ἐκδότιδος

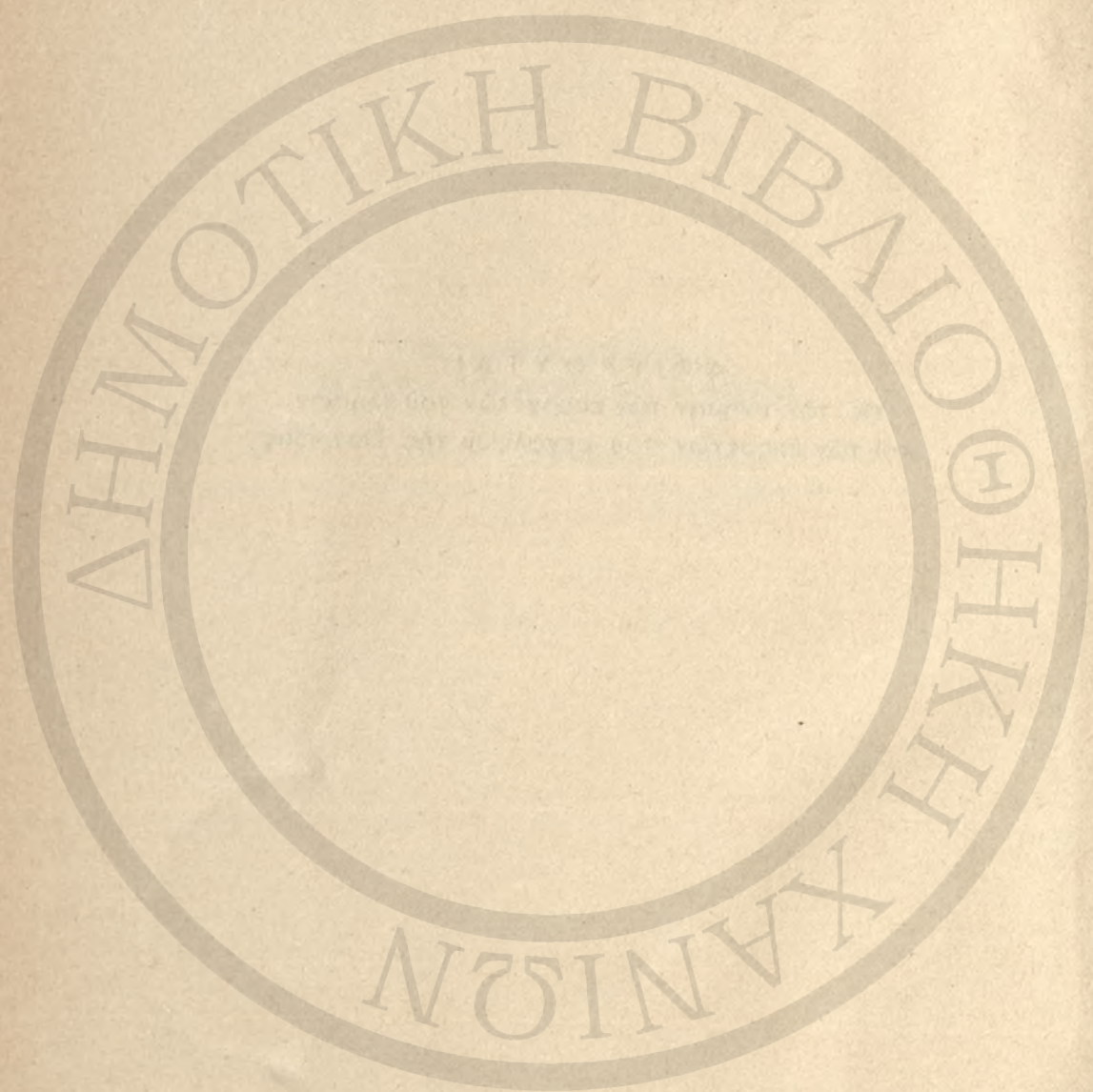
M. K. K.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

εἰς τὴν μνήμην τῶν εὐεργετῶν τοῦ πλησίου
καὶ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ—ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ
ΙΩΣΗΦ Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗ

Μεταξύ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπελευθερωτικὴν Ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης, τοῦ 1895—1896, προσέφερον ἀληθῶς πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ τρικυμιώδη, ὑπόθεσιν, συγκαταλέγεται πανθομολογούμενος καὶ ἡ ἄδολος καὶ φλογερὰ πατριωτικὴ φυσιογνωμία του, πρὸ τριετίας καὶ πλεόν, ἀποθανόντος δικηγόρου Χανίων Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδη.

Γνωρίσας τὸν ἄνδρα—ἂν καὶ νεώτερος αὐτοῦ—εἰς διαφόρους ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς του, κρίνω δίκαιον νὰ χαράξω εἰς μνήμην αὐτοῦ τὰς γραμμὰς ταύτας, διότι αἱ διάδοχοι γενεαὶ πρέπει νὰ παραδειγματίζονται ἀπὸ τὸν βίον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν ὑπῆρξε θερμὴ, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα μεγάλη καὶ ἔμπρακτος, ἡ δὲ περὶ τῆς οἰκογενείας φροντίς καὶ ἐπιμέλεια συνεχῆς καὶ γόνιμος, διὰ νὰ ἔχουν ἀκόμη ζωντανὰς ἀποδείξεις ὅτι οἱ ἐνάρετοι καὶ ἐργατικοὶ νέοι κατορθώνουν διὰ τῆς ἰσχυρᾶς τῶν βουλήσεως νὰ ὑπερνικῶν τὰ ἐμπόδια τῆς ζωῆς, καὶ μάλιστα τὰ οἰκονομικά, καὶ νὰ ἀναδεικνύονται, διὰ τῆς ἐπιμονῆς των, πολῦτιμοι καὶ εὐεργετικοὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ μάλιστα εἰς τὸ ὁμοεθνὲς σύνολον.

Ὁ ἀείμνηστος Ἰωσήφ Λεκανίδης ἐγεννήθη ἐν Ἀλικάμῳ Ἀποκορώνου τῷ 1863 ἐκ πατρὸς Γεωργίου Λεκανίδου, κλάδου τῆς οἰκογενείας τοῦ παγκρητίου ἡρώως Μπουζομάρκου, τῆς ὁποίας ἕτερος κλάδος καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν Γρύλληδων.

Ἡ ἐκρηξίς τῆς Κρητικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1866—1869 ἀδήγησε, μεταξὺ ἄλλων οἰκογενειῶν τῶν μαχομένων Κρητῶν, καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Γεωργίου Λεκανίδου, πρόσφυγα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πτωχῆς, ἀλλὰ φιλοστόργου κοινῆς τῶν Ἑλλήνων Μητρὸς, τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ὁ πατὴρ Γεώργιος Λεκανίδης φυσικὰ ἐμάχητο μετὰ τῶν ἄλλων Κρητῶν καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἀλικαμπιωτῶν εἰς τὴν θρυλικὴν ἐκείνην γιγαντομαχίαν τοῦ 66—ὅπως κοινῶς ἀνομιᾶσθη ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη—συνεχίζων ἄλλως τε κοινὸς ἀγῶνας καὶ τοῦ 1841 καὶ τοῦ 1858.

Ὁ μικρὸς Ἰωσήφ, παραμένων μετὰ τῆς πατρικῆς του οἰκογενείας ἐν Ἀθήναις, ἔλαβε τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ προστάτου τῆς πατρικῆς οἰκογενείας καὶ ἀνεδείχθη πραγματικὸς ἥρωας δι' ἑαυτὸν καὶ τὴν προστατευομένην οἰκογένειαν.

Μετῆλθε ὅλα τὰ μικροεπαγγέλματα—ἐφημεριοδόπουλου—ξυλουργοῦ—οἰκοδασκάλου, διότι καὶ τὰ γράμματα συγχρόνως ἐμάθανεν, ἵνα κερδίξῃ ὀλίγα χρήματα χάριν ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων του.

Ἐν μέσῳ τοιούτων βιωτικῶν ἀγῶνων, ἀλλὰ καὶ ἀκάμπτου δραστηριότητος ὁ καλὸς μας Ἰωσήφ Λεκανίδης ἐλάμβανε τὸ πτυχίον τῆς Νομικῆς κατὰ τὸ ἔτος 1883. Ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς λήψεως τοῦ πτυχίου, ἐλάμβανεν ὡς σύζυγον καὶ τὴν ἐκ ναυτικῆς οἰκογενείας τῆς Κιμῶλου, περικαλλῆ Ἑλένην Φραγκ. Σάρδη, ἡ ὅποια

ἐπέπρωτο νὰ φανῆ κατὰ πάντα ἀνταξία αὐτοῦ, νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν Ἰωσήφ τέκνα καὶ νὰ ἀναθρέψῃ αὐτὰ μετὰ τοῦ πατρὸς «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» ἐν ἀγάπῃ πρὸς τὸν πλησίον καὶ ἀφοσιώσει πρὸς τὴν Πατρίδα.

Ὀλίγον μετὰ τὸ πυχλὸν του ἤργισε πάλιν ἐν Κρήτῃ ἐπαναστατικὸς ἀναβρασιμὸς καὶ ὁ Ἰωσήφ Λεκανίδης εὐρίσκετο εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν πρὸς τοὺς καταφεύγοντας εἰς Πειραιᾶ Κρήτας ἀντάρτας καὶ μάλιστα διηκκόλουνεν αὐτοὺς ποικιλοτρόπως.

Διὰ τοῦτο κατῆλθεν εἰς τὴν γενέτειραν τὸν Μάϊον 1892, ὅπου ἠσθάνετο ὅτι τὸν ἐκάλει ἡ φωνὴ τῆς Πατρίδος καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ του παραδόσεις.

Τὸν Αὐγούστου τοῦ ἔτους ἐκείνου, 1892, ὑποβλήθει εἰς ἐξετάσεις ἐπὶ τοῦ Ὄθωμανικοῦ Κώδικος, καθ' ὃ Ἕλλην ὑπήκοος, ἔλαβε τὴν ἄδειαν τοῦ δικηγορεῖν παρὰ τοῖς Πρωτοδικαῖς Χαλῶν καὶ Βάμου, ὅπου καὶ μετέβη ἀμέσως ἐγκατασταθεὶς οἰκογενειακῶς.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος, ὁ Ἰωσήφ Λεκανίδης διαθερμαίνει τὰ πνεύματα πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ, συγκροτεῖ μετ' ἄλλων ἐπιστημόνων τὴν πρώτην ὁμάδα «τῶν Φιλικῶν» Κρήτης, τοὺς ὁποίους, ὡς ἤκουσα ἀπὸ ἀποθανόν μέλος τῆς ὁμάδος, ὥρκιζεν ὁ πρωθιερεὺς καὶ ἱατροφιλόσοφος Παπαῖ—Γαβρίλης.

Ὁ Λεκανίδης εὐρίσκετο τότε εἰς τὸ στοιχεῖόν του μὲ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς περιφερείας του, καὶ ἐντὸς τῶν οἰκογενειακῶν του παραδόσεων. Δις διεταχθὴ ὑπὸ τοῦ Τουρχάν Πασᾶ ἡ σύλληψις καὶ ἡ ἐξορία του, ὡς διεγέροντος τὸν λαὸν κατὰ τοῦ καθεστῶτος καὶ δις ἀνεστάλη αὐτῇ τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ἑλληνοπροξένου Γεννάδη (οὗτινος ὁ Λεκανίδης ἐθεωρεῖτο καὶ ἀντιπρόσωπος ἐν Βάμῳ) καθὼς καὶ διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ διερμηνέως τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου Καβαλλιέρου Ἑμμανουὴλ.

Τὸ ἡφαιστειὸν ἐκόχλαζεν, ὁ Μανουῖσος Κούνδουρος ἠτοίμαζε τὸ πρὸς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις ὑπόμνημα τῶν Κρητῶν μετὰ περισκέψεως καὶ πλήρους γνώσεως τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἡ πρώτη συνάθροισις γίνεται τὴν 3 Σηβρίου 1895 εἰς τὸ «Κλίμα» ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀλικάμπου, ὁ Ἰωσήφ Λεκανίδης πρωτοστατεῖ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Μ. Κουνδούρου ὡς Προέδρου τῆς ὀνομασθείσης «Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς» καὶ τὸ ὑπόμνημα ἐδόθη καταλλήλως εἰς τοὺς Προξένους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Οἱ μεμνημένοι Φιλικοὶ καὶ οἱ καθ' ἑκάστην μυούμενοι συνέρρου μὲ ἀκράτητον ἐνθουσιασμὸν πανταχόθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐπαναστατῶν, ὅπως τὰ μικρὰ ρυάκια εἰς τὴν κοίτην μεγάλου ποταμοῦ, καὶ αἱ πρῶται προσβολαὶ κατὰ τῶν τουρκικῶν πύργων εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἤρξαντο σποραδικῶς ὁ γράφων τὰς γραμμάς ταύτας, ἑπταετῆς ὧν τότε, ἐνθυμεῖται πῶς ἐχύθη τὸ πρῶτον τουρκικὸν αἷμα εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίναν, καταθεν καὶ ὀλίγον δυτικῶς τῆς Μαλάξης, ὅταν μετέβησαν πρὸς ὕδρευσιν δώδεκα Νιζάμιδες (=τουρκοὶ στρατιῶται) καὶ εὐρεθέντες ἐντὸς τριπλῆς ἐνέδρας ἐφονεύθησαν οἱ ἔνδεκα καὶ ἐσώθη ὁ εἷς.

Καὶ ἐπανέρχομαι εἰς τὸν ἥρωα τοῦ θεματός μου.

Τὴν 7ην Ὀκτωβρίου (1895) ἐκλέγεται Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Ἰωσήφ Λεκανίδης, βαστάζων ἔκτοτε τὸν διπλοῦν ἀγῶνα, τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἀτρομήτου πολεμιστοῦ.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν ἐξηπλώθη ἡ ἐπανάστασις εἰς ὅλην τὴν Κρήτην καὶ ἡ Μεταπολιτευτικὴ Ἐπιτροπὴ μετωνομάσθη ἐν Κάμποις Κεραμειῶν εἰς «Γενικὴν Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν» τὴν 18 Αὐγούστου 1896, πάλιν ἐξελέγη ὁ Ἰ. Λεκανίδης Γεν. Γραμματεὺς.

Τὸ ἰδιαιτέρον πολεμοχαρὲς σῶμα (=τουρκιστὶ μπαϊράκι) τοῦ Ἰ. Λεκανίδου ὀνομάζετο κατὰ παρομοίωσιν πρὸς τοὺς ἀνδρας τοῦ Ὀμηρικοῦ Ἀχιλλέως (Μυρμιδόνες) καὶ ἡ ἀφοσιώσις τῶν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἤτο παρομιόδης. Ὁρκίζοντο εἰς τὸ ὄνομά του καὶ τοῦτο, ἤκουσα, ἰδίως ὧσιν. Αἱ σπουδαιότεραι τῶν μαχῶν, τῶν ὁποίων μετέσχεν εἶναι: αἱ τῶν Κάμπων Κυθωνίας, τῆς Ἀσῆ—Γωνιάς, τῆς Κεφάλας—Ἀλικάμπου, τῆς Ἐπισκοπῆς Ρεθύμνης, τῶν Δραμῶν Ἀποκορώνου, τῆς πολιορκίας Βάμου, τῶν Σελιῶν Ἁγίου Βασιλείου τῆς Ἀλμυρίδος, τῶν πέριξ τῆς Μαλάξης—Τσικαλαριῶν—Νεροκούρου—Ἰτζεδίν.

Ἐπὶ πλέον εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μεταφορᾶς τῆς ἀλληλογραφίας μεταξὺ τοῦ Συνταγματάρχου Τιμολ. Βάσσου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου παραμονεύοντος ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἀλμυροῦ, τῆς μετὰ ταῦτα Γεωργουπόλεως, μετεῖχεν ὡς ἐνεργότατον μέλος εἰς πάσας τὰς ἐπαναστατικὰς συνελύσεις καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς αἰσίαν ἐκβασιν τοῦ ἀγῶνος ἦτο ἀκαταγώνιστος.

Μετὰ δὲ τὴν λῆξιν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν πρώτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῶν Κρητῶν (24 Ἰανουαρίου 1899) ἐξελέγη πρῶτος πληρεξούσιος τῆς Ἐπαρχίας Ἀποκορώνου

Ἄνεδειχθη ἀνιδιοτελής ὑπέρμαχος τῶν λαϊκῶν συμφερόντων καὶ τῶν λαϊκῶν ἀναγκῶν, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ φλογεραὶ ἀγορεύσεις αὐτοῦ ἐν τῇ Κρητικῇ Βουλῇ, καὶ αἱ τοιαῦται κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Κρητικοῦ Συντάγματος.

Σημειώτεον ὅτι ἀφοῦ ἔληξεν ἡ Ἐπανάστασις καὶ ἐξήσκησε καθήκοντα δικαστοῦ (ὡς Πρόεδρος Πρωτοδικείου Σφακίων ἐν Βάμῳ ἀπὸ τοῦ 1899—1902) ἐπαπῆλθεν εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου καὶ πολιτευομένου, ἀκολουθήσας πιστῶς καὶ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, οἷτινος τὸ δαιμόνιον πολιτικὸν πνεῦμα εἶχε διαγνώσει ἐγκαίρως. Δὲν ἐλησμόνει δὲ τὴν ἐπὶ ἐπερωτήσεώς του ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κρητῶν τῆς 6ης Ἰουνίου 1908, ἣν εἶχε λάβει προφητικὴν ἀπάντησιν τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς περὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος πρὸς βορρᾶν, ἣν καὶ ἐπραγματοποίησε.

Τῶν πολιτικῶν ἀγῶνων ἀποσύρεται ἀπὸ τοῦ 1922, παρέχει ὁμως τὰ φῶτα του ὡς Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Χανίων καὶ παρακολουθεῖ τὴν ἐπιστημονικὴν, κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν δρᾶσιν τῶν παιδιῶν του, ἀνταξίων κατὰ πάντα διαδόχων τοῦ πατρὸς των, διότι καὶ πολεμιστὰς υἱοὺς γενναίους ἀνέδειξε, καὶ ἰατροὺς καὶ δικηγόρους καὶ φαρμακοποιούς καὶ καθηγητὰς καὶ ἀξιωματικούς ἐδημιούργησε, καὶ πάντες οἱτοὶ ὁμοίως ἀνεδείχθησαν ἐκλεκτὰ καὶ ἔγκριτα τέκνα τετιμημένου πατρὸς, τὸν ὁποῖον πᾶσα ἡ κοινωνία καὶ ἡ πολιτεία ἐπαξίως ἐτίμησαν, ἀποθανόντα εἰς βαθύτατον γῆρας, τὴν 1η Σεπτεμβρίου 1950.

Ἐγγραφον ἐν σπουδῇ.

Ἐν Χανίοις τῇ 10ῃ Ἀπριλίου 1954

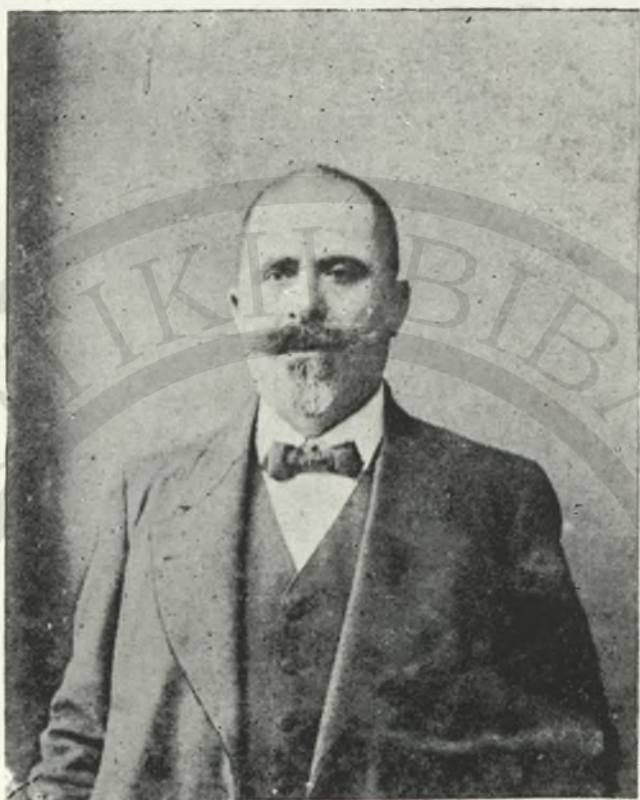
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΔΗΜ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ

Γυμνασιάρχης Διευθυντῆς Α'

Οἱ ἐπιζῶντες παλαιοὶ ἀγωνισταί τῆς Ἐπιτροπῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης διὰ τοῦ Προεδρείου τοῦ Συνδέσμου, καλύπτει τὸ τιμημένον σκῆνωμα ἑνὸς τῶν γενναιοτέρων καὶ ἐντιμωτέρων ἀνδρῶν τῆς τελευταίας ἀπελευθερωτικῆς ἐπαναστάσεως, τοῦ Ἰωσήφ Λεκανίδη, ὅστις ἠνάλασε τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος, διὰ τῆς σημαίας ἐκεῖνης, τὴν ὁποίαν παντοῦ καὶ πάντοτε γενναϊότατα ὑπερήσπισε καὶ ἦτις θὰ συνοδεύσῃ αὐτὸ μέχρι τοῦ τάφου.

Ἡ ἱστορία τῆς Κρήτης θ' ἀφιερῶσθαι μίαν ἀπὸ τὰς ὠραιότερας σελίδας τῆς εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐκλιπόντος ἀνδρὸς, ποὺ ὑπῆρξεν μέγας ἰδεολόγος, μέγας πατριώτης καὶ γενναῖος πολεμιστὴς.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν παλαιῶν ἀγωνιστῶν ποὺ χάνει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰωσήφ Λεκανίδη ἕνα ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα μέλη του, ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς ζῶσα ἱστορία τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος, μεβαθεῖαν εὐλάβειαν συνοδεύει τὸ τιμημένον σκῆνός του μέχρι τῆς τελευταίας του κατοικίας διὰ νὰ ἀπευθύνῃ τὸν ἴστατον χαιρετισμὸν εἰς τὸ ἄξιον τέκνον τῆς πατρίδος, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει ὁ στέφανος τῆς δόξης.

Ὁ ΙΩΣΗΦ Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ

Γεν. Γραμματεὺς τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς
καὶ Γεν. Ἐπαναστατικῶν Συνελεύσεων.

Ἡ θυγάτηρ τοῦ κ. Ζινευράκη—Λεκανίδου
εἰς θέσιν Κλήμα μετὰ τοῦ Νικολ. καὶ Ἰωάν. Γρύλλων

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΚΡΙΣΕΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΝ

ΙΩΣΗΦ Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗ

Ἄγνος καὶ ἐνθουσιώδης πατριώτης καὶ ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτας τῆς Ἐπαναστάσεως 1895—98. Εἰς τοὺς μακροὺς καὶ τραχεῖς ἀγῶνας τῆς Κρήτης μέχρι τῆς ὀριστικῆς Ἐνώσεως, συνεδέθη ὡς στενὸς συνεργάτης δύο τότε ἡγετῶν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, τοῦ Μανούσου Κουνδούρου καὶ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Τοῦ πρώτου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων, τοῦ δὲ δευτέρου βραδύτερον κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν καθαρῶς πολιτικῶν ἀγῶνων, ἐκλεγόμενος ἐπανειλημμένως βουλευτής.

Εἰς τοὺς πατριωτικοὺς ἀγῶνας του παρουσίαζε πάντοτε δύο σταθερὰ γνωρίσματα ἅφ' ἑνὸς τὴν αἰσιοδοξίαν καὶ τὴν βαθεῖαν πίστιν πρὸς εὐνοϊκὸν ἀποτέλεσμα καὶ ἅφ' ἑτέρου τὴν ἀνιδιοτέλειαν.

Ἐπῆρξε μεταξὺ τῶν τυχερῶν ἀγωνιστῶν τῶν ἀγῶνων ἐκείνων, διότι ἡ Αὐτόνομος πολιτεία, ἣν ἐδημιούργησαν, ἐχρησίμωσεν ὡς ζύμη διὰ τῆς ὁποίας προεκλήθη ἡ βαθεῖα ζύμωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ τὴν δημιουργίαν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος.

Ἐπῆρξεν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων μελῶν τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου καὶ διὰ τῆς ψήφου του ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὁ Πρόεδρος αὐτοῦ, ἀναπτύξας ὅλην του τὴν ἐργατικότητα, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν δικαίαν αὐστηρότητά του, πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν διὰ τὴν ἐξυπὴν ῥήτησιν καὶ προαγωγὴν τοῦ Δικηγορικοῦ Σώματος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΡΡΗΣ

Δικηγόρος καὶ πρῶν Βουλευτῆς

Ἀνθρώπος γεννημένος διὰ νὰ ἐπιτυχάνῃ, ψυχὴ ποὺ ἐσκίρτα πάντοτε πρὸς ὀρίζοντας δημιουργικοὺς, διάνοια φωτεινὴ καὶ ἀκτινοβόλος, ἐκκλίνει μέσα του —ἰδικὸν του μυστικόν— ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χαλυβδώνει τὴν θέλησιν, τονώνει τὸν χαρακτήρα, προωθεῖ τὴν ἀπόφασιν καὶ γαλβανίζει τὴν διάθεσιν. Ἐπῆρξεν ὁ τύπος τοῦ θεελλώδους ἀγωνιστοῦ, τοῦ βαθυστοχάστου νομικοῦ, τοῦ ἀσπίλου πολιτευομένου καὶ τοῦ ὑπερόχου οἰκογενειάρχου.

Δὲν ἐγνώρισε πουθενὰ τὴν ἀστοχίαν, οὔτε εἰς τὸν στίβον τῆς δημοσίας ζωῆς, οὔτε εἰς τὰς πατριωτικὰς του ἐξορμήσεις, οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους τομεῖς τῶν ὥραίων του προσπαθειῶν.

Ἡ ζωὴ του ἦτο ἕνας ἀθλος περίλαμπρος. Προσωπικότης ἀδρομερῆς κατάρθωσε νὰ διαπρέψῃ, νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ κατακτήσῃ ὅλων τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν συμπάθειαν.

Ὁ βίος του προβάλλει ἤδη ὡς μία ἱστορία γεμάτων παραδείγματα ὑψηλοῦ φρονηματισμοῦ, ἀνιδιοτελοῦς ἐργατικότητος καὶ τιμῶν κατακτήσεων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΡΕΔΑΚΗΣ

Δικηγόρος καὶ πρῶν Βουλευτῆς

Ὁ Σίης Γ. Λεκανίδης, ἦτο ἐκ τῶν καλυτέρων ρητόρων τῶν Κρητικῶν Κοινοβουλίων. Τὰ πρακτικὰ τῶν Συνελεύσεων καὶ Βουλῶν μετὰ τὸ 1905 βρῆθον ἀγορεύσεων του, ἐπὶ πολλῶν γενικῶν καὶ τοπικῶν ζητημάτων.

Παντοῦ ἔπερνε πρωτοβουλίαν, καὶ ἔδειχνε πρωτοπορείαν εἰς τὴν ἀνακαίνην.

σιν τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ εἰς τὴν καθιέρωσιν συστημάτων ἀπηλλαγμένων τῆς γραφειοκρατίας. Ἐτρεφεν ἀπόλυτον πίστιν εἰς τὴν αἰωνίαν λύσιν τοῦ Κρητικῆς ζητήματος, τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς καιροὺς 1905—1910 ἦτο τὸ φλέγον ἐν τῇ Ἐλευσίᾳ.

Ἦγωνίσθη μετὰ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου εἰς τὸ Κοινοβούλιον καὶ ἔξω αὐτοῦ καὶ παρεσκεύασε, μαζὺ μὲ ἄλλους συνεργάτας, ν' ἀναδειχθῇ ὁ μέγας Ἡγέτης.

Ὁ Λεκανίδης συνδέεται μὲ ἱστορικὴν ἀγόρευσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1908, ὅτε τὰ πράγματα ἦσαν θολερά κατ' ἀντανάκλασιν τῆς διεθνοῦς καταστάσεως καὶ ἰδίως τῆς κρατούσης εἰς τὴν χώραν τοῦ Αἴμου, ἠτοιμάζετο δὲ ἡ ἀποχώρησις τοῦ στρατοῦ τῆς κατοχῆς ἀπὸ τὴν Κρήτην, ὅτε οἱ Γούρκοι καθ' ὑπόδειξιν τῆς Πύλης ἐπεχείρουν νὰ δημιουργήσουν σκηνάς.

Ὁ Λεκανίδης μὲ τὸ πολιτικὸν του αἰσθητήριον ἐπληροφορήθη τὰς προθέσεις, προεκάλεσε ζήτημα καὶ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς Κρητικῆς Κυβερνήσεως.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς Παπαμαστοράκη, ἐξεφώνησεν ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολιτεύσεως τὴν μνημειώδη ἀγόρευσιν, ἐν, ἣ ἐπροφήτευσεν ὄχι μόνον τὴν προσεχῆ Ἐνωσιν τῆς Κρήτης, τὸ μέγαλωμα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τὴν δημιουργίαν τῶς Τουρκικῶν μειονοτήτων εἰς αὐτὴν κ.λ.π.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΡΕΤΑΚΗΣ

Δικηγόρος

Ἐκ τῶν τελευταίων ὑπερασπιστῶν τῆς Κρητικῆς Πατρίδος, μὲ τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς αὐταπαρνήσεως ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν, μὲ τὴν ἀγνὴν σφραγίδα τοῦ Ἑλλήνος πατριώτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ στοργικοῦ καὶ σοβαροῦ οἰκογενειάρχου, θεσμοφύλακος τῶν οἰκογενειακῶν δικαίων, ὑπὸ τὴν ἀντίληψιν τῶν ὁποίων ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἡ Κρητικὴ ψυχὴ συνειργάζετο μετὰ τῆς ἀκραίφνου φιλοπατρίας, εἰς οὐδὲν ὑποχωροῦσα καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν ἀκόμη τῶν τότε ἰσχυρῶν τῆς γῆς.

ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ ΝΤΟΚΟΥ—ΛΑΝΔΡΑΚΗ

Συγγραφεὺς καὶ ποιήτρια

Ἐκλινε τὸ γόνυ μόνον πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σημαίας τῆς Πατρίδος.

Ἄφθαστος εἰς σεμνότητα καὶ μετριοφροσύνην οὔτε διορισμὸν Συμβούλου (ὕπουργοῦ) ἐδέχθη, περιοριζόμενος εἰς τὸ ἐπάγγελμα δι' οὗ ἐπορίζετο τὰ πρὸς συντήρησιν τῆς πολυμελοῦς οἰκογενείας του καὶ μόρφωσιν τῶν τέκνων του.

«Εἶθε νὰ εἶχα περισσοτέρους υἱοὺς διὰ τὴν πατρίδα καὶ περισσοτέρας θυγατέρας διὰ νὰ κάμω καὶ ἄλλους συζύγους εὐτυχεῖς» ἤκουσα τὴν μακαρίτιδα πενθεράν μου νὰ λέγῃ πολλάκις. Εἶχε καταστήσει πιστὸν ἀντίγραφον τοῦ τὴν Ἰδέτιδα Ἑλένην, τὴν ὁποίαν ἡ καλὴ τύχη του προώρισεν ὡς ἀφοσιωμένην σύντροφον του ἐπὶ 60 ἔτη.

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΖΙΝΕΥΡΑΚΗΣ

Ἡ ΛΑΪΚΗ ΜΟΥΣΑ

Βροντᾶ ὁ οὐρανὸς κι' ἀστράφτ' ἡ γῆ στὸ ντουφεκοβολίδι
γι' ἡ Ἐνωσι γι' θάνατο γι' Σήφη Λεκανίδη.

Σὲ κάθε πᾶντ' ἀνάγκη μας ὁ Λεκανίδης στέκει
καὶ πάντα πρῶτος προχωρεῖ ἂν συννεφιά κι' ἂν βρέχει.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

«27 Ὀκτωβρίου 1898. Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος θὰ διορισθῆ Κυβερνήτης τῆς Νήσου...

Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ συντέκνου μου Μαν. Κουνδούρου πληροφοροῦμαι ὅτι ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἀναχωρεῖ...

Περὶ ὥραν 4 μ. μ. κάθημαι μόνος εἰς τὸν Ζάππειον κῆπον καὶ ἀναπολῶ τὰ ὅσα ὑπέστημεν μετὰ τῶν συντρόφων μας, καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1895 μέχρι σήμερον, ἵνα κατορθωθῆ τὸ ἐπελθὸν ἀποτέλεσμα... Ἀναπολῶ τὰς καταδιώξεις τῶν Χριστιανῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐν γένει τῶν ἀντιφρονούντων καθ' ἡμῶν, τὰς καταδιώξεις τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἀναπολῶ τὴν πείναν, τὴν φθειραν, τὸ ψῆχος, τὴν γυμνότητα, τὴν ἀνυπόδησιαν καὶ ἐν γένει πᾶσαν κακουχίαν.

Ἀναπολῶ τὴν δυστυχίαν, ἣν διῆλθον αἱ οἰκογένειαι μας, ἅς περιεφρόνησαν καὶ αὐταὶ αἱ Ἑλληνικαὶ Ἀρχαὶ καί, μολονότι εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡμεῖς καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ καταδιωκώμεθα καὶ οἱ διώκται μας θὰ ἀπολαύσουν, ἡ καρδία μου πληροῦται χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως καὶ λύομαι εἰς δάκρυα».

(Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ πατρὸς μου Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδη)

Δὲν ἐπροφῆτευεν οὐδὲ προησθάνετο, ἀλλ' ἐσκέπτετο ὡς ἄνθρωπος, γνωρίζων τὴν ἀνθρωπίνην ψυχολογίαν καὶ δὴ τὴν τῆς Φυλῆς μας, γνωρίζων ὅτι μετὰξὺ ἡμῶν ἐνεδρεοῦσι πάντοτε οἱ Κάιν με ὑψωμένην τὴν μάχαιραν τοῦ φθόνου καὶ τῆς διχονοίας κατὰ τῶν γιγάντων τῆς θελήσεως καὶ αὐτοθυσίας.

Κατὰρα αὐτῆ προπατορικῆ με βάθος τόσο μεγαλύτερον, ὅσον ἡ ἐπιφάνεια, ἐφ' ἣς πίπτει εἶναι μικροτέρα, ὡς ἡ τῆς Πατρίδος μας. Κατὰρα ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς ὁποίας κλυδωνίζεται εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τὸ πλοῖόν της καταποντιζόμενον πολλάκις.

Πότε ἀραγε θ' ἀποτινάξωμεν τὸ ζυγὸν καὶ τῆς κατάρας αὐτῆς καὶ ποῖος θεόπεμπτος Παιδαγωγὸς θὰ ἐφεύρη μέθοδον εἰδικὴν διὰ

τά Ἑλληνόπουλα, ἵνα τὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ τῆς Φυλῆς μας;

Ἄλλ' ἄς μὴ ἐκταθῶ, διότι δὲν ἐπιτρέπει ὁ μικρὸς χώρος ἑνὸς προλόγου καὶ ἄς ἐξηγήσω τί συνετέλεσεν ὥστε νὰ προβῶ εἰς τὴν ἔκδοσιν ταύτην.

Θὰ ἔπρεπεν, ἴσως, σεβόμενοι τὴν σεμνότητα καὶ τὴν μετριοφροσύνην τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἐξικνουμένην μέχρι τῆς ἀνοχῆς ἢ ὑπερτριετῆς Ἐπανάστασις τῶν νὰ ὀνομασθῇ Ἐπανάστασις τοῦ 1897, νὰ τοὺς ἀφίσωμεν εἰς τὴν ἀγίαν αὐτῶν μακαριότητα, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἢ ἱκανοποιήσις τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος πρὸς τὴν Πατρίδα τῶν.

Ὅμως ἄς μᾶς ἐπιτρέψωσιν αἱ ἱεραὶ σκιαὶ τῶν νὰ ἐπιτελέσωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν σειρὰν μας, ἓν ἄλλο ἐπίσης ἱερὸν καθῆκον, νὰ φέρωμεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὴν ἀλήθειαν, ἣτις θὰ φωτίξῃ τὰ ἴχνη, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος, διὰ νὰ συγγράψῃ τὴν μίαν καὶ ἐνιαίαν τριετῆ Ἐπανάστασιν τοῦ 1895—1898, καθ' ἣν τὸ ὄπλον καὶ ὁ κάλαμος δὲν ἔπεσαν ἀπὸ τὴν χεῖρα τῶν ἀπελευθερωτῶν μας ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ, λόγῳ τῆς ἀντεπαναστάσεως τῶν ἐντοπίων Ὀθωμανῶν, τῇ μυστικῇ ὑποκινήσει τῆς Πύλης, κατόπιν τῶν ἐπιτευχθεισῶν παραχωρήσεων εἰς τοὺς Χριστιανοὺς κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1896.

Ἄς ἐπιτρέψωσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν νὰ ὑπεραμυνθῶσιν αὐτῶν κατὰ τῶν διαταρασσόντων τὴν μακαρίαν γαλήνην τῶν, ὡς συνέβη ἐσχάτως μὲ τὸν συγγραφέα τοῦ «Ἡμερολογίου τοῦ Ἀκρωτηρίου».

Θλίβομαι ἀληθῶς διότι ὁ καλὸς αὐτὸς πατριώτης καὶ γόνος ἱστορικῆς οἰκογενείας καὶ ἐκ πατρὸς καὶ ἐκ μητρός, ἐξ ἀγνοίας τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων, ἀποδίδει εἰς ἄλλους πράξιν, εἰς ἣν πρόεβη αὐτὸς ὁ πατὴρ του μετὰ συγγενοῦς του, ἐν ὥρᾳ λιποψυχίας κατὰ τὰς ἐπακολουθησάσας τὴν πολιορκίαν τοῦ Βάμου σφαγᾶς καὶ δηλώσεις, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐν τῷ Ἱστορικῷ Ἀρχεῖῳ κατατεθειμένων ἐπιστολῶν του.

Καὶ τοῦτο ἐξ ἀγνοίας τῆς ἀληθείας. Διότι ὁ ἀγνοῶν τὴν ἀλήθειαν, ἀγεται ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἄδικα συμπεράσματα.

Καὶ προκειμένου περὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῇ ἀφηγήσει γεγονότων ἀνευ σημασίας ἢ φανταστικῶν, εἶναι ἐλεύθερος πᾶς τις νὰ τὰ ἀφηγητῆται κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπιτυχῶν καλλίτερον διὰ τῆς δημιουργίας ἰδικοῦ του κόσμου, τοὺς σκοποὺς, οὓς ἐπιδιώκει.

Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὸν ἱστορικόν. Τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀφηγούμενα πρέπει νὰ ἀντλῶνται ἀπὸ τὰς πραγματικὰς τῶν πηγᾶς καὶ ὅπου ὑπάρχουσι τοιαῦτα νὰ τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν του κατὰ τὸν εὐκολώτερον τρόπον.

Τοῦτο μὲ ὤθησεν εἰς τὸ νὰ ἐκδώσω ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς μου πρῶτον τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς μετονομασθείσης κατόπιν Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως, ἣς ὑπῆρξε καὶ κατὰ τὰς δύο φάσεις της, Γεν. Γραμματεὺς, ἀδικοῦσα τοῦτον καὶ τὰς ἡρωϊκὰς μορφᾶς, αἵτινες παρελαύνουσι ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι αἱ ἱεραὶ σκιαὶ τῶν ἐπιδοκιμάζουσι τὴν πράξιν μου ταύτην.

Διότι, ἂν ὁ βίος μου, καὶ τὰ λοιπὰ συμπαρομαρτοῦντα, ὡς σήμερον, δὲν ἐπιτρέψωσιν εἰς ἐμὲ ἢ εἰς ἄλλους ἀπογόνους του, τὴν

ἔκδοσιν τοῦ ἡμερολογίου του εἰς τὸ προσεχές μέλλον, ἡ ἀπώλεια διὰ τὸν ἱστορικὸν θὰ εἶναι μικρά, ὅταν ἔχη εἰς χεῖράς του τὰ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας πειστήρια.

Ἄν τοιαῦτα πειστήρια εἶχεν ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ἡμερολογίου τοῦ Ἀκρωτηρίου» δὲν θὰ ἔθετεν ὡς κατακλείδα τοῦ βιβλίου του τὴν φράσιν «κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πρὸ μικροῦ ἐνέργειαν (κατ' Ἰούνιον τοῦ 1896) τοῦ Προέδρου τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας κατάληψιν τῆς Κρήτης».

Οὐδὲ θὰ ἀνεκίνει τοιοῦτον ζήτημα ἢ μᾶλλον δὲν θὰ ἐχρωμάτιζε μὲ τόσον μελανὰ χρώματα τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐξῆς τηλεγράφου τοῦ Προξένου Μπιλλιῶτη πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας Μαρκήσιον Σὼλβαρη διὰ σταλῆν ἔγγραφον εἰς τὴν Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τινῶν φίλων τῆς, ἔχοντος ὡς ἐξῆς:

Ὁ Πρόξενος Μπιλλιῶτης πρὸς τὸν Μαρκήσιον Σὼλβαρη
Τηλεγράφημα. Χανιά Κρήτη 10 Ἰουνίου 1896

«Ἐλαβον χθὲς ἐπιστολὴν πληροφοροῦσάν με ὅτι ἐστάλη ἔγγραφον εἰς τὴν Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τινῶν φίλων τῆς προτεῖνον τὴν Βρετανικὴν κατοχὴν, ὡς τὸν μόνον τρόπον σωτηρίας τῆς Κρήτης ἐκ βεβαίας καταστροφῆς. Τηρεῖται μυστικότης ἐν σχέσει μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλ' ὁ Ἕλλην πρόξενος ἐπληροφορήθη αὐτό. Συνεκλήθη Συνέλευσις τῶν ἀντιπροσώπων ὄλων τῶν περιφερειῶν διὰ τὴν ἐπομένην Κυριακὴν ἵνα ἀποφασίσουν ἐπὶ τῶν λεπτεῶν μέτρων διὰ τὸ καλὸν τῆς νήσου».

(Κυανῆ Βίβλος Ἀγγλίας σελ. 108 ἀρ. ἐγγράφου 197)

Δὲν θὰ ἀνεκίνει, λέγω τοιοῦτον ζήτημα, ἂν εἶχεν ἀναγνώσει τὰς ἐπιστολάς τῆς 23)5)96 καὶ 7)5)96 (σελίς 278 καὶ 264 τοῦ βιβλίου τούτου) ὧν τὸ ἐλατήριον κατ' ἐμέ, τοῦλάχιστον, εὐλαβουμένην τὴν μνήμην τῶν ὡς πατριωτῶν, οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρξεν εἰμὴ μία λιποψυχία τῆς ἐποχῆς τῶν σφαγῶν καὶ τῆς συντελουμένης καταστροφῆς μετὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Βάμου καὶ ἦν λιποψυχίαν διέλυσε τὸ Προεδρεῖον τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς, λιποψυχία ὑφ' ἧς εὐκόλως ἐκυριεύετο ὁ μακαρίτης πατήρ τοῦ Συγγραφέως (σελίς 197, 217 καὶ 144 τοῦ παρόντος) ὡς μὴ ἔχων πεποιθήσεις ἀκλονήτους, ἀποφασιστικὰς ἰδέας καὶ μεγίστην πίστιν εἰς τὸ μέλλον τῆς ὑποθέσεώς των, κατὰ τὸν ΠΟ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ Ἀκρωτηρίου, (ὑποσημείωσις σελίδος 87.)

Καὶ δὲν ὑπῆρξεν ὁ μόνος ἐκ τῶν πατριωτῶν, ὅστις περιέπεσεν εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν, ἀντίθετον τῆς τῶν ἰθυόντων τὴν Ἐπανάστασιν ἐκείνην. Πάντως ἦτο παροδική. Ὡς διάφοροι δὲ μορφαὶ προσπαθείας, ἐξ ἀγαθοῦ συνειδότος, δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν οἷτε ἐγωῖσμοὶ καὶ τὰ τυχὸν παραστρατήματα καὶ ὡς ὁ μᾶλλον πρόσφορος τρόπος ἐξυπηρετήσεως τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος των.

Ἄλλ' ἡ ἀγνοία τῶν πειστηρίων αὐτῶν, καθιέρωσε καὶ τὴν συνήθειαν νὰ ὀνομάζωμεν ἐπανάστασιν τοῦ 1897 τὴν ἐποποιίαν τῆς Κρήτης 1895—1898. Ὅποιον ἱστορικὸν λάθος! Διότι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τριετίας ποῦ καλύπτει τὴν ἀνωτέρω περίοδον, ἔλαβον χώραν γεγονότα ἀποφασιστικά, τὰ ὅποια προπαρεσκεύασαν τὰς μετέπειτα εὐνοϊκὰς ἐξελίξεις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος.

Τὸ 1895 πρέπει τάχα νὰ λησμονηθῇ μὲ τὸ Κλῆμα καὶ τὴν Κρά-

πην του, τὰς φονικὰς μάχας του καὶ τὸ δλοκαύτωμα τῶν χωρίων καὶ τῶν γερόντων συγγενῶν τῶν ἐν τῇ μάχῃ εὐρισκομένων; Ἡ μήπως τὸ 1896 μὲ τὴν πολιορκίαν τοῦ Βάμου, καὶ τὰς πολυήμερους καὶ νικηφόρους μάχας του, ἐκ τῶν ὁποίων ἀφυπνίσθη ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, προεκλήθη τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Μ. Δυνάμεων ἀντεπανάστασι, δὲ τῶν ἐντοπίων Ὀθωμανῶν ἐδημιούργησαν αἱ γενομέναι παραχωρήσεις, ὡν ἀποτέλεσμα αἱ σφαγαὶ τῶν Χανίων καὶ περιχώρων των τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1897; Ἡ μήπως πρέπει νὰ διαγραφῇ τὸ 1898 τὸ μᾶλλον ἀγωνιῶδες, τὸ πλούσιον εἰς προσωρινὰ μαγειρεύματα καὶ πλουσιώτερον εἰς αἷμα διὰ τὰ συμπληρωθῆ ἐπὶ τέλους ἡ ἐκατόμβη καὶ τὸ ὑπὸ τῆς αἰμοβόρου Μοίρας ὀρισθὲν τίμημα, διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῆς πολυποθῆτου ἐλευθερίας;

Καὶ παρῆλθον 60 περίπου ἔτη ἀδιαμαρτύρητα.

Ἦτο δι' αὐτοὺς ἀρκετὴ ἀμοιβὴ ἢ ἐπιτυχία τῶν ἀγώνων των. Τί ἄλλο ἤθελον; Ὁ Θεός. εἰς τοῦ ὁποίου τὴν βοήθειαν εἶχον ἀποθέσει τὰς ἐλπίδας των οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, ἐγνώριζε τὴν ἀλήθειαν. Πρὸς τί τῶν ἀνθρώπων οἱ ἔπαινοι; Ἀλλὰ κατὰ τὸν Βίκτωρα Οὐγκώ «Τὸ δίκαιον εἶναι ἀκαταπόντιστον. Τὰ κύματα τῶν γεγονότων περῶσιν ὑπεράνω αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸ ἀναδύεται...»

Θὰ ὁμιλήσῃ καὶ δι' αὐτοὺς μίαν ἡμέραν ἢ ἱστορία.....

Ἄλλ' ἄς εἴμεθα εἰλικρινεῖς. Ὁμιλήσῃ ἡ ἱστορία καὶ διὰ τὰς Ἐπαναστάσεις τοῦ 1821, 1833, 1841, 1858, 1866, 1878, ἀλλὰ ποῖος Ἑλληὴν τὰς γνωρίζει καὶ πόσοι Κρήτες ἀκόμη;

Ἀπὸ μορφωμένους Ἀθηναίους ἤκουσα κάποτε: Σφάλμα τῆς Κρήτης ἦτο νὰ μὴ Ἐπαναστατήσῃ καὶ αὐτὴ τὸ 1821 ποὺ θὰ εἶχεν ἀπὸ τότε ἐλευθερωθῆ... .

Καὶ δὲν εἶχον ἄδικον οἱ ἄνθρωποι.

Μήπως ἐδιδάχθησάν ποτὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης εἰς τὰ Σχολεῖά των;

Πῶς νὰ γνωρίζουν ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, ἐκηρύχθη καὶ εἰς τὴν Κρήτην Ἐπανάστασις, διαρκέσασα μάλιστα ἑννέα (9) ὀλόκληρα ἔτη χωρὶς τὴν ἐπικουρίαν οὐδενὸς ἕξωθεν καὶ μέχρι τῆς 22 Ἰανουαρίου τοῦ 1830, ὅποτε διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου ἐξεδίδετο ἡ καταδίκη τῆς συνεχίσεως τῆς αἰχμαλωσίας της;

Μήπως καὶ τὴν τριετὴ Ἐπανάστασιν τοῦ 1866—69 γνωρίζουσιν ἄλλοι ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων, τῶν προσκαλουμένων κατὰ τὴν ἐπαίτιον τῆς Ὀλοκαυτώσεως τοῦ Ἀρκαδίου;

Ἀλλὰ πρὸς τί τὸ παράπονόν μας εἰς τὸν πρόλογον μιᾶς συλλογῆς ἐπιστολῶν;

Μήπως ὑπάρχει ἐλπίς νὰ εἰσακουσθῶμεν; Οὐχὶ βεβαίως.

Ἄς περιορισθῶμεν λοιπὸν εἰς τὸν ρόλον τῆς Μεγαρικῆς γυναικός, ἣτις περισυνέλεξε τὰ ὅσα τοῦ ἐναρέτου Φωκίωνος τὰ ἔξω τῶν ὀρίων τῆς Ἀττικῆς ἀπερριμένα, καὶ περισυλλέγουσα καὶ ἐγώ, πρὶν ὑπὸ τοῦ χρόνου φθαρῶσι τελείως, τῶν ἀπελευθερωτῶν μας τὰ πνευματικὰ ὅσα, ἦτοι τὰς διὰ τοῦ καλάμου ἀνταλασσομένας σκέψεις των ἐπὶ τῶν γεγονότων καὶ τῆς πορείας των, ἀποθέσω ταῦτα εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο, ἵνα παρουσιάσω ὡς ἐν κατόπτρῳ, τὴν ἀποφασιστικότητά, τὴν σύνεσιν, τὴν αὐτοθυσίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς τῶν παρελαυνουσῶν μορφῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐννίστε ἀδυναμίαν, ἣς οὐδεὶς μένει ἀμέτοχος, ὅπου δήποτε καὶ ἂν ἴσταται.....

Εἰς τὴν συλλογὴν αὐτῶν τῶν ἐγκυκλίων, ἐπιστολῶν καὶ παν-

τὸς εἶδους ἐγγράφων, ἀντιγεγραμμένων ἐν τῷ εἰς χεῖράς μου Ἡμερολογίῳ τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς μου (τὰ πρωτότυπα ὑπάρχουσι κατατεθειμένα ἐν τῷ Ἱστορικῷ Ἀρχεῖῳ Χανίων), παραλείπω τὰ μνημονευόμενα μόνον, ἐν τῷ ἡμερολογίῳ καὶ μὴ ὑπάρχοντα οὔτε ἐν τῷ Ἱστορικῷ Ἀρχεῖῳ ἔξ οὗ ἀντέγραψα, ὅσα ἐν περιλήψει μόνον ἀναγράφονται ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καθ' ἃ, καίτοι ὑπὸ διπλῆν ἰδιότητα τοῦ τε Γεν. Γραμματέως τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως, ἦτοι τοῦ ἐν ὄπλοις λαοῦ καὶ τοῦ πληρεξουσίου Ἀποκορώνου τῆς ἐν Πλακουῖρας Ἀκρωτηρίου Γεν. Συνελεύσεως, ἦτοι τῆς πολιτευομένης μερίδος τοῦ λαοῦ, στελεχωμένης καὶ ὑπὸ ἀνδρῶν τῆς πρώτης, εἶναι ἀπηλλαγμένος τοῦ μεγάλου γραφικοῦ ρόλου. Οὗτος μετετέθη εἰς τὴν δευτέραν (ἰδίως εἰς τὸν κάλαμον τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου) μετ' ἧς ἡ συνεργασία, μετὰ τὴν ἐν Μελιδονίῳ Μυλοποτάμου τὴν 16 Ὀκτωβρίου τοῦ 1897 διαπιστωθεῖσαν σύμπτωσιν τοῦ πολιτικοῦ των προγράμματος καὶ ὀριστικὴν ἐκλογὴν τῆς, ἦτο ἀδελφικὴ, μὲ ρόλον συμπαραστάτιδος τῆς μιᾶς παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ἄλλης, ἐκ φόβου τῆς γνωστῆς παλινβουλίας καὶ ἀνοικτίρμονος διπλωματίας τῶν ἰσχυρῶν, ἧς τόσον πικρὰν καὶ μακρὰν πείραν εἶχεν ἡ ταλαίπωρος Νῆσος.

Προσφέρουσα τὸ ὕλικόν τοῦτο, χρήσιμον εἰς ὄντινα θελήσῃ, ν' ἀσχοληθῇ, ὡς ἱστορικός, μετὰ τὰ γεγονότα τῆς Κρητικῆς Ἐπαναστάσεως 1895—1898, δὲν νομίζω ὅτι ἐπιχειρῶ ἔργον μὲ ἀξιώσεις ἱστορικοῦ πονήματος, ἅτε καὶ λόγῳ τοῦ φύλου μου ἐστερημένη τῆς τοιαύτης ἱκανότητος, (Περιοδικὸν Χανίων «Κρητικὴ Ἐστία» τεύχος 24 Ἰανουαρίου 1952, ἀνταπάντησις, ἀπαντήσεώς μου ἐν τῷ 23 τεύχει Νοεμβρίου 1951) οὔτε ἀποβλέπω εἰς ἐπαίνους.

Ἀπλῶς μίαν ἱκανοποίησιν αἰσθάνομαι μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι ἐκπληρῶ καθήκον καὶ ἔναντι τῆς Πατρίδος μου καὶ ἔναντι τοῦ δικαίου, τὸ ὅποιον δὲν ἀπεδόθη ὡς τώρα εἰς τοὺς ἐλευθερωτάς μας, ὡς μὴ ἀκολουθήσαντας τὴν εὐθείαν πρὸς τὴν Ἐνωσὴν ἑδὸν, ὡς ἐγένετο πρότερον, καὶ πρὸς ἣν ἐξεκίνησεν ἀπὸ τοῦ 1895 ἐπίσης ἡ ἀδελφὴ Κύπρος, ἐπειδὴ ἐφρόνουν ὅτι φυσικώτερον εἶναι τὸ ν' ἀφαιρέσῃς, ἀπὸ τὸν κατέχοντα ἰσχυρὸν, τὸ ὕπερ σου ἀνήκει, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἢ ἀποτόμως. Ἐπειδὴ εἶχον τὸ θάρρος ν' ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τοῦ ρεύματος τῆς ἐνθουσιώδους ἀλλ' ἀνευθύνου κοινῆς γνώμης, ἧτις καὶ εἰς ἀτυχῆ σύρραξιν παρέσυρε τὴν Ἑλληνὴν Κυβέρνησιν, παρὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Βουλῆς τῆς 19 Νοεμβρίου 1896, ὅτι ὁ Ναπολέων ὁ Γ' τοῦ ὑπεδείκνυε νὰ ζητήσωσι τὴν Αὐτονομίαν ὡς τὴν εὐκολωτέραν λύσιν καὶ ὅτι ἐὰν τὸ 1868 ἡ Κρήτη ἦτο Αὐτόνομος, πρὸ τοῦ 1886 θὰ ἦτο ἐλευθέρα. Ἐπειδὴ τέλος εἶχον τὸ θάρρος νὰ ἐπανέλθωσιν ἐκ νέου εἰς τὴν τεθλασμένην, ἣν ὁ Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς καὶ συνετὸς γέρον Κωσταρὸς Βολουδάκης, μετ' ὀλίγων ἄλλων, εἶχεν ὑποδείξει καὶ τὸ 1868, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ φιλία πρὸς τὸν Μ. Ρ. Κούνδουρον, ἴσως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἔμπνευσιν τοῦ αὐτοῦ προγράμματος.

Σκόπιμον πρὸς τούτοις ἐθεώρησα πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν μου, νὰ προβῶ εἰς ἀνὰ ἑξάμηνον περίληψιν τῶν εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν ἀνταποκρινομένων γεγονότων ἐκτὸς τῶν τοῦ 1898, οὗτινος ἡ περίληψις ἀφορᾷ ὀλόκληρον τὸ ἔτος, ἅτε ὀλίγης εἰς χεῖρας τοῦ πατρὸς μου ὕλης, ἐνῶ ὀλόκληρος εὐρίσκεται εἰς τὴν «Συλλογὴν» τοῦ Σ. Α. Παπαντωνάκη ὑπὸ τὸν τίτλον «Κρητικά».

Δὲν παραλείπω νὰ ὑπενθυμίσω εἰς τοὺς ἀρίστους ἀπογόνους προγόνων, οἵτινες ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν, ὡς ἄνω, γεγονότων φέρονται

ὡς παραστράτησαντες ὅτι ὑπάρχει καὶ ἦττα ἔνδοξος, καὶ εὐδαίμων
καὶ αὕτη εἶναι, κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα, ἡ ἦττα τῶν γονέων ὑπὸ
τῶν τέκνων τῶν ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ πρὸς τὴν Πατρίδα εὐεργεσίᾳ.

Ἐπικαλουμένη τὴν ἐπιείκειαν τῶν ἀναγνωστῶν μου εὐχομαί
ὅπως εὐδοκιμώτεροί μου, ἀντλοῦντες στοιχεῖα ἐκ τῶν πηγῶν αἵτινες
διὰ τοῦ παρόντος μου προσφέρονται εὐκολώτερον, συγγράψωσιν
ἀπὸ ὕψους ἐκμηδενίζοντος τὰς μικρότητας, τὴν ἱστορίαν τῆς πολυ-
κυμάντου Ἐπαναστατικῆς Κρητικῆς περιόδου τοῦ 1895—1898,

Χανιά τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1953

ΜΑΡΙΝΑ ΖΙΝΕΥΡΑΚΗ—ΛΕΚΑΝΙΔΟΥ

Ἡ θέσις «Κλήμα» τῆς περιφέρειας Ἀλικάμπου Ἀποκορώνου ὅπου τὸ πρῶτον σνηθροίσθησαν ἀπὸ 3—8 Σεπ|βρίου 1895 πρὸς ὑπογραφὴν τοῦ ὑπομημάτου.

Ὁ ἱστάμενος γέρων παλαιὸς ἀγωνιστὴς Ἰωάννης Κ. Γρήλος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ἐκδοθὲν καὶ ὑπογραφέν ὑπὸ τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ τὴν 3ην
Σεπτεμβρίου ἐν Κλίματι καὶ τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 1895
ἐν Κράτῃ πρὸς τοὺς κ. κ. ἐν Χανίοις Προξένους τῶν
Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόξενε,

Γνωστὸν εἶναι ἐκ τῆς Ἱστορίας, ὅτι, ὅταν ἡ Εὐρώπη ἀπέσπα-
σε τὴν ἡμετέραν Νῆσον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας. μετὰ τοὺς νόμους
τῆς ὁποίας ἐκυβερνᾶτο, πλὴν τινῶν φρουρίων, ἐπὶ δεκαετίαν καὶ
παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὴν Τουρκίαν, διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ 1830,
τὴν παρεχώρησεν ὑπὸ τὸν ὄρον, νὰ καθιερώσῃ ἐν αὐτῇ ἡ Τουρκία
ἐξαιρετικὴν Διοίκησιν. Ἐκτοτε ἡ Πατρίς ἡμῶν ἐξανέστη πολλάκις
κατὰ τῆς ἀδίκου ἀποφάσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων, ζητήσα-
σα τὴν μετὰ τῆς Ἑλευθέρας Ἑλλάδος ἔνωσίν της, ἀλλὰ καὶ αἱ θυ-
σίαι καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτῆς ἀπέβησαν μάταιοι, μὴ ὑποστηρικθείσης
ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῆς ἐκ τῆς δουλείας. Διὰ
τῶν ἀγῶνων της ὅμως, ἠνάγκασε τὴν Κυρίαρχον Κυβέρνησιν νὰ
ὑποσχεθῇ καὶ πάλιν αὐτῇ, ὅτι θὰ κυβερνᾶται κατ' ἐξαιρετικούς νό-
μους. Ἄλλ' οὐδὲν αὐτῇ, ἡ Τουρκία μέχρι τοῦ 1868, οὐδὲν ἄξιον
μνείας προνόμιον παρεχώρησε τῇ ἡμετέρα Νήσῳ. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος
ἐκεῖνο, συνεπεία τριετοῦς ἡρωϊκοῦ καὶ καταστρεπτικοῦ ἀγῶνος, οὗ
ἕνεκα, πᾶσα ἑτέρα χώρα θὰ καθίστατο ἐλευθέρη, ἡ Κυρίαρχος Κυ-
βέρνησις, ἀφοῦ δις, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος, ὑπεσχέθη,
ὅτι θὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν ἡμετέραν Νῆσον αὐτόνομον Πολίτευμα,
ἔδωκεν αὐτῇ τὸν γνωστὸν Ὀργανικὸν Νόμον, τοῦ ἔτους 1868, δι' οὗ
παρεχωροῦντο μὲν εἰς τὴν νῆσον προνομία τινα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα
δὲν ἀπετέλουν ἐξαιρετικὴν διὰ τὴν νῆσον Διοίκησιν, διότι, ὡς πάν-
τες ἤδη γνωρίζουσιν, οἱ αὐτοὶ θεσμοί, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐφηρμό-
ζοντο καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μέχρι τοῦ νῦν ἰσχύουσι καὶ εἰς τὰς
ἀπωτάτας τοῦ Κράτους ἐπαρχίας. Ἡ δὲ πατρίς ἡμῶν, θεωροῦσα,
ἑαυτὴν ἠδικημένην ὑπὸ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Τουρκίας, ἐξηγέρθη
καὶ ἐν ἔτει 1878, ζητήσασα τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔνωσίν της.
Ἄλλ' ἀπέτυχεν καὶ πάλιν, διότι ἡμεῖς μόνον ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἔτος
ἐκεῖνο ἐπαναστατησάντων κατὰ τῆς τουρκικῆς δεσποτείας, δὲν ἐ-
κρίθημεν ὑπὸ τῶν κανονισάντων τὴν τύχην τῶν ἐν Ἀνατολῇ λαῶν,
ἄξιοι τοιαύτης ὑποστηρίξεως. Οὐχ' ἦττον, εἰ καὶ ἀπετύχουμεν τοῦ
κυρίου σκοποῦ, κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ἀπεκτήσαμεν, ἐν τούτοις, τὸ
δικαίωμα, δυνάμει τῆς Βερολινείου Συνθήκης, ἵνα συνεννοούμενοι,
τότε, μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κυριαρχοῦ Κυβερνήσεως (συμ-
παρισταμένου καὶ τοῦ ἐν Χανίοις Προξένου τῆς Αὐτ. Βρετανικῆς
Μεγαλειότητος, ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Εὐρώπης) συντάξωμεν ἀπὸ
κοινοῦ μετ' αὐτοῦ, Αὐτόνομον διὰ τὴν Κρήτην πολίτευμα.

Συνεπεία δὲ τούτων ἐγένετο ἡ ἐν Χαλέπα Σύμβασις, ἣτις
ἐπικυρωθεῖσα δι' Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος τῆς 9 Νοεμβρίου

1878, ἀπετέλεσεν αὕτη τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχύσαν, ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐκείνου 1878 καὶ ἐντεῦθεν, ἐπὶ τινα ἔτη Πολίτευμα. Τοῦτο δέ, εἰ καὶ ἐν πολλοῖς, ἦτον ἀνεπαρκές, πρὸς διαρρῦθμισιν ὄλων τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν καὶ κατώτερον τῶν ἐλευθεριῶν, αἵτινες ἔδει νὰ χορηγηθῶσι τῇ Νήσῳ, οὐχ ἦττον ἐφ' ὅσον ἐφηρμόζετο ἐπὶ τὸ φιλελευθέρωτον, ἐπὶ τοῦ ἐπὶ ἐξαετίαν διοικήσαντος τὴν Νήσον, κατὰ τὰ πρῶτα ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς του ἔτη, Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἡ Πατρίς ἡμῶν, διὰ τῶν ἐν λόγῳ θεσμῶν, διήρχето καθεστῶς ὑποφερτόν.

Ἄφ' ἧς ὁμως κατέλαβον τὴν Γενικὴν Διοίκησιν, πρόσωπα περιορίζοντα τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ, πρὸς δὲ ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ Κυρίαρχος Κυβέρνησις ἤρξατο νὰ διορίζῃ πρόσωπα ἀνεπαρκῆ πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἡ κατάστασις τῆς Νήσου ἐπεδεινοῦτο, ἄχρις οὗ ἐπῆλθον τὰ γεγονότα τοῦ 1889, ὅτε ἡ Κυρίαρχος Κυβέρνησις, εὐρούσα εὐκαιρίαν, ἐξέδοτο τὸ γνωστὸν Φιρμάνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, δι' οὗ κατήργησε πολλὰς διατάξεις τῆς εἰρημένης Συμβάσεως τῆς Χαλέπας.

Οὕτω δὲ παρὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἡμῶν καὶ παρὰ τὸ δίκαιον, ἡ Κυρίαρχος Κυβέρνησις, ἐνεργήσασα μονομερῶς, μετέβαλε τὴν ὑπάρχουσαν παρ' ἡμῖν θεσμοθεσίαν καὶ ἐπανήγαγεν ἡμᾶς, εἰς ἣν θέσιν εὐρισκόμεθα πρὸ τῆς ἀποκτήσεως, τῶν ἐν λόγῳ προνομίων, καταλείψασα εἰς τὴν Νήσον σκιάν Αὐτοδιοικήσεως.

Ἐκ τούτων λοιπόν, πᾶς τις βλέπει, ὅτι ἡ ἡμετέρα Πατρίς δὲν ἀπέκτησεν εἰσέτι Πολίτευμα, οἷον ἐπεβλήθη ἡ ὑπεσχέθη ἡ Κυρίαρχος Κυβέρνησις νὰ παραχωρήσῃ αὐτῇ. Ἔνεκα τούτου, ὁ χριστιανικὸς λαός, ἀποτελῶν τὰ 4/5, κατ' ἀκριβῆ ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Νήσου καὶ κατέχων ὄλην, σχεδὸν, τὴν ἐκτὸς τῶν φρουριῶν ἑκτασιν αὐτῆς, ὀρμώμενος ἐκ τῶν ἱστορικῶν λόγων, ὅτι ἡ Τουρκία ὑποχρεοῦται νὰ καθιερώσῃ ἐξαιρετικὴν ἐν τῇ Νήσῳ Διοίκησιν, πρὸς δὲ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἀποκατασταθῇ ἐν αὐτῇ καθεστῶς, ὑφ' ὃ νὰ δύναται νὰ εὐημερήσῃ, ἐγείρει καὶ πάλιν, φωνήν, πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ.

Ἐξετάζων δὲ τούς λόγους, δι' οὓς τοσούτω κακοδαιμονεῖ καὶ εὐρίσκων, ὅτι ὁ γενικώτερος τούτων εἶναι ἡ ἄμεσος ἐξάρτησις καὶ ἐπομένως ἡ εἰς αὐτὴν ἀνάμιξις τῶν ἐν Κων)πόλει Ἀρχῶν εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Νήσου, κατὰ ταύτης παραπονεῖται.

Διὰ νὰ δύνανται αἱ ἐν Κων)πόλει ἀρχαὶ νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ τῆς Διοικήσεως μας, ἡ Κυρίαρχος Κυβέρνησις, ἄλλοτε μὲν χορηγεῖ δικαιώματά τινα εἰς τὴν Νήσον, ἄλλοτε δὲ, ὁσάκις εὐρη εὐκαιρίαν, ἀφαιρεῖ ταῦτα, ὡς προερρέθη καὶ ἐπαναφέρει ἡμᾶς εἰς τοὺς προτέρους συγκεντρωτικούς θεσμούς, ὥστε οὕτως εὐρισκόμεθα πάντοτε μετ' αὐτῆς εἰς ἐπιζημίους πολιτικὰς διαφοράς. Διὰ τῆς ἀναμίξεως ἐπίσης τῶν ἐν Κων)πόλει ἀρχῶν, ὑποστηρίζεται φανατικῶς τὸ μειοψηφούν ἐν τῷ τόπῳ μουσουλμανικὸν στοιχεῖον καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον, κανονίζονται, ἐν Κων)πόλει τὰ τῆς Διοικήσεως τῆς Νήσου.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τούτου, γεννῶνται ἀδικίαι καὶ ἀνισότητες δικαιωμάτων, ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἐκάστου στοιχείου, ἐξ αὐτῶν γεννῶνται ἀντιζηλίαι καὶ πάθη μεταξύ χριστιανῶν καὶ μουσουλμάνων, ὧν ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ τῆς Δημοσίας ἀσφαλείας χαλάρωσις. Πρὸς δὲ, διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἀρχῶν, αἱ πρόσοδοι τοῦ Δημοσίου Ταμείου τῆς Νήσου δὲν δαπανῶνται κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ προα-

γωγὴν τοῦ, ἐν γένει, λαοῦ, ἀλλ' αὐταὶ διακίθονται πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ, διὰ τῆς διπλῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς δημιουργίας περιπτώσεων. Ἐν γένει δὲ ἕνεκα τῆς ἐξαρτήσεως τῆς ἡμετέρας Διοικήσεως ἐκ τῶν ἐν Κων)πόλει ἀρχῶν, ἡ Πατρις ἡμῶν δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμόν, ἀλλὰ μένει, ὡς τὰ λοιπὰ μέρη, τὰ ἀμέσως ἐκ τῆς Κων)πόλεως διοικούμενα, εἰς οἰκτρὰν στασιμότητα.

Ἄλλ' ἡ ἐπιβλαβὴς αὕτη ἐπὶ τῆς Νήσου ἐπιρροή, ἐμφανεστέρᾳ προκύπτει, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καθ' ἃ, τὰ τῆς διοικήσεως κανονίζονται κατὰ τὰς διαθέσεις ἀπολύτου ὑπαγορεύσεως τῶν ἐν Κων)πόλει Ἀρχῶν δι' ὅ, ἕνεκα τούτου, ἡ Νῆσος περιήλθεν εἰς κοτάστασιν χείρονα τῆς ὁποίας, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, οὐδ' ἐπὶ ἐποχῆς πολὺ ἀφισταμένης ἡμῶν εἶχεν περιέλθει, εἰς κατάστασιν, εἰς ἣν καὶ ἤδη εὐρίσκεται καὶ εἰς χειρότερον τῆς ὁποίας μεταβαίνει, ὡς τοῦτο ἐμφαίνεται ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην ἐν τῇ Νήσῳ διαδραματιζομένων θλιβερῶν σκηνῶν. Διὰ τοῦτο, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχοντες πλέον, ὅτι, ἐφ' ὅσον μένομεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας, μὲ τοὺς ἰσχύοντας ἤδη παρ' ἡμῖν θεσμούς, δὲν δυνάμεθα ν' ἀναπτυχθῶμεν καὶ εὐημερήσωμεν, ὡς ἐμπρέπει εἰς λαὸν θουσιάσαντα πρὸς τελείαν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ ὅσα οὐδεὶς ἄλλος, ὑπὸ τὴν αὐτὴν δεσποτείαν διατελέσας χριστιανικὸς λαὸς καὶ ὅτι ἀποβαίνει πλέον ἀπολύτως ἀναγκαῖον ὅπως ἀφεθῇ ἡ ἡμετέρα Νῆσος ἐλευθέρᾳ, ὅπως διαρρυθμίξῃ τὰ κατ' αὐτὴν, ἀναλόγως πρὸς τὰς παρουσιαζομένας ἐν αὐτῇ ἀνάγκας, ζητούμεν νῦν ὅπως ἐπενεχθῶσιν αἱ ἀναγκαῖαι βελτιώσεις εἰς τοὺς πολιτικούς θεσμούς τῆς ἡμετέρας Νήσου μέχρις οὗ, τῆς θείας Προνοίας εὐδοκούσης, ἐκπληρωθῶσιν οἱ πασίγνωστοὶ ἡμῶν προαιώνιοι πόθοι, τῆς μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος ἐνώσεως ἡμῶν,

Δι' ὅ, ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι ἱκαναί, ἅμα δὲ καὶ ἀρμόδια, ἵνα ὑποστηρίξωσι παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ τὰ δίκαια ταῦτα αἰτήματά μας, εἰσὶν αἱ Χριστιανικαὶ τῆς Εὐρώπης Κυβερνήσεις, πρὸς ταύτας δι' ὧν ἀναφερόμεθα καὶ ἰκετεύομεν αὐτάς, ὅπως θέσωσιν ἡμᾶς ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν, ἀναγνωρίζουσαι δὲ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην, ἣτις προκύπτει ἐκ τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως, εἰς ἣν, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἡ Πατρις ἡμῶν περιήλθεν, ἰδία κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐπιμεινῶσι παρὰ τῇ Κυριάρχῳ Κυβερνήσει, ἵνα ἐπιτευχθῶσιν εἰς τοὺς πολιτικούς θεσμούς τῆς ἡμετέρας Νήσου ἅπασαι αἱ ἀναγκαῖαι βελτιώσεις, ὡς ἀνεγνώρισαν καὶ ὑποστηρίζουσι τὰ δίκαια καὶ ἄλλων χριστιανικῶν λαῶν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν Κυριαρχίαν διαβιούντων.

Α' ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Ἄρθρον 1)—Ἡ Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνατίθεται εἰς Κυβερνήτην ὁμόφυλον καὶ ὁμόδοξον τῇ πλειονότητι τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ κυριάρχου τῆς Κρήτης Σουλτάνου.

Ἄρθρον 2).—Ἡ διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ θὰ εἶναι πενταετής.

Ἄρθρον 3)—Οὗτος θὰ κυβερνᾷ τὴν Νῆσον συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκάστοτε κειμένους νόμους καὶ θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ παύειν καὶ διορίζειν τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ὅσους δὲν ἀναδεικνύει ἡ ψῆφος τοῦ λαοῦ.

Ἄρθρον 4)—Ὡσαύτως θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τῆς κυρώ-

σεως καὶ δημοσιεύσεως α) τῶν νόμων β) τῆς ἀπονομῆς χάριτος (ὁ-
σάκις αὕτη συνιστᾶται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Δικαστηρίων) καὶ γ) τῆς
ἀμνηστείας, ὅταν τὴν χορήγησιν αὐτῆς θεωρῆ ἀναγκαίαν τό, παρ'
Αὐτῷ, Κέντρικόν Συμβούλιον.

"Α ρ θ ρ ο ν 5)—Θά ἀνακαλῆται παρὰ τοῦ διορίζοντος αὐτὸν
Σουλτάνου, ἐὰν ἐγείρωνται εὐλόγα παράπονα παρὰ τοῦ λαοῦ,
ἀλλὰ δὲν θά μετατίθεται, ἢ παύεται ἄνευ τοιούτων παραπόνων.

"Α ρ θ ρ ο ν 6) Μετὰ τὴν πάροδον πενταετίας, θά ἀναδιορί-
ζεται, ἐὰν φανῆ ἄξιος τοῦ ὑψηλοῦ ἀξιωματός του.

"Α ρ θ ρ ο ν 7)—Παρὰ τῷ Κυβερνήτῃ θά ἐργάζεται διαρκῆς
Κεντρικόν Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἐκ 5 χριστιανῶν καὶ 2 Μου-
σουλμάνων συμβούλων Κρητῶν. Παρ' αὐτῷ θά ὑπηρετῶσιν ὡσαύ-
τως 3, προσλαμβανόμενοι ἕξωθεν (ἕξ Εὐρώπης ἢ ἕξ Ἑλλάδος) ἄν-
δρες, κάτοχοι τῆς Ἑλληνικῆς, ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ συμβουλίου.

"Α ρ θ ρ ο ν 8)—Τὰ μὲν ἕξωθεν προσλαμβανόμενα πρόσωπα θά
διορίζονται ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου καὶ θά ᾧσι μόνιμα, οἱ δὲ ἐντόπιοι
θά ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος, ἢ δὲ διάρκεια τῆς
ἐκλογῆς αὐτῶν θά εἶναι διετής.

"Α ρ θ ρ ο ν 9)—Πρόεδρος αὐτοῦ θά εἶναι ὁ Κυβερνήτης, ἄν-
τιπρόεδρος δὲ ἐκεῖνος, ὃν ἤθελεν ἀναδείξει ἢ πλειοψηφία τοῦ Σώ-
ματιοῦ.

"Α ρ θ ρ ο ν 10)—Θά διαιρῆται εἰς τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁ-
ποίων, θά ἐποπτεύῃ, ὅπως, ἐν ἐκάστῳ κλάδῳ τῆς ὑπηρεσίας, διαφυ-
λάττηται, εὐσυνειδήτως, τῶν νόμων ἢ ἐφαρμογῇ, δικαιοῦμενον, ἐν
περιπτώσει ὑπάρξεως παραπτωμάτων, νά ζητῆ τὴν ἐπανόρθωσιν
αὐτῶν.

"Α ρ θ ρ ο ν 11)—Ἐν αὐτῷ θά συζητῶνται αἱ ὑποβαλλόμε-
ναι ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητός των, ὑποθέσεις
αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς Νήσου καὶ, ἐν ἐπει-
γούσῃ ἀνάγκῃ, θά λαμβάνονται, διὰ προσωρινῶν νόμων, μέτρα
συντελοῦντα εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ τὴν εὐημερίαν τοῦ τόπου, θά
παρασκευάζεται δὲ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν Τμημάτων, νομοθετικῇ ἐργα-
σία, ἣτις θά ὑποβάλληται ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου εἰς τὴν κρίσιν τοῦ
Νομοθετικοῦ Σώματος.

Β' ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

"Α ρ θ ρ ο ν 12)—Ἡ Νῆσος ἀποκτῶσα πλήρη ἐσωτερικὴν ἐλευ-
θερίαν, δύναται νά διαρρυθμίση διὰ νόμων, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ,
ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας.

"Α ρ θ ρ ο ν 13)—Τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν θ' ἀσκῆ ὁ Κυ-
βερνήτης, διὰ τῆς κυρώσεως καὶ δημοσιεύσεως τῶν νόμων καὶ τὸ
Νομοθετικὸν Σῶμα, καταρτιζόμενον ὡς ἀκολούθως: Ὁ Χριστιανικός
πληθυσμὸς ἐκάστου τῶν 5 Τμημάτων, θέλει ἐκλέγει 5 χριστιανούς
βουλευτάς, ὁ δὲ Μουσουλμανικὸς πληθυσμὸς, τῶν μὲν Τμημάτων
Χανίων καὶ Ἡρακλείου, ἀνά 3 Μουσουλμάνους, ὁ δὲ τῶν Τμημά-
των Ρεθύμνης καὶ Λασηθίου ἀνά 2.

"Α ρ θ ρ ο ν 14)—Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώμα-
τος θέλουσι λαμβάνει μέρος καὶ οἱ Γενικοὶ Διοικητικοὶ Σύμβουλοι,
οἱ δὲ μόνιμοι καὶ μὴ τοιοῦτοι, θά δικαιῶνται νά ἐκφέρωσι καὶ νά
ὑποστηρίξωσι τὴν γνώμην αὐτῶν ἐπὶ ἐκάστου ζητουμένου θέματος,
ἀλλὰ κατὰ τὰς ψηφοφορίας δὲν θά ἔχωσι ψῆφον.

"Α ρ θ ρ ο ν 15)—Τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα θά συνέρχεται προσ-

κλησει του Κυβερνήτου, κατά διετίαν και ή διάρκεια τών έργασι-
ων αυτού θα παρατείνεται από 2—3 μήνας.

"Αρθρον 16) Έν απόλυτῳ ἀνάγκη, ὁ Κυβερνήτης θά δύ-
ναι νά συγκαλῆ αὐτό εἰς ἕκτακτον σύνοδον.

"Αρθρον 17)—Δέν δύναται ὁμοίως νά διαλύη αὐτό, πρὸ τῆς
παρελεύσεως 60, τουλάχιστον, ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐρ-
γασίων αὐτοῦ, κατὰ τὰς τακτικὰς περιόδους του.

"Αρθρον 18) Ἡ ἐκλογή τῶν βουλευτῶν θά λήγῃ εὐθὺς με-
τὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν ἐκάστης περιόδου (τακτικῆς ἢ οὐ.) ὅθεν,
ἐάν ὁ Κυβερνήτης περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην νά συγκαλέσῃ τὸ τα-
κτικὸν σῶμα εἰς ἕκτακτον σύνοδον, δεόν νά διατάσσονται ἐκλογαί.

"Αρθρον 19)—Πρόεδρος αὐτοῦ αὐτοδικαίως θά εἶναι ὁ
Κυβερνήτης, Ἀντιπρόεδρος δὲ πρῶτος καὶ δεύτερος, ἐκεῖνοι, οὓς
θά ἀναδείξῃ ἡ ψῆφος τοῦ Σώματος.

"Αρθρον 20)—Ὁ Κυβερνήτης προεδρεύων αὐτοῦ, δέν θά
ἔχῃ ψῆφον, ἔχων τὸ τῆς ἀρνησικυρίας δικαίωμα.

"Αρθρον 21)—Τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα θέλει προβῆ ἀμέσως
κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, ἣτις γενήσεται τὸ πρῶτον, μετὰ τὴν
ἐφαρμογὴν τῶν παρουσῶν βελτιώσεων, ἔτις, εἰς τὴν ψήφισιν τῶν
ἀπολύτως ἀναγκαίων νόμων καὶ τοῦ ἐκλογικοῦ καὶ τοῦ κανονισμοῦ
περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθ' ἕκαστα αὐτοῦ κτλ. Κατὰ δὲ τὰς
ἐξῆς περιόδους αὐτοῦ, ὅτε θά ὑπάρχῃ προπαρασκευασμένη νομοθε-
τικὴ ἐργασία, θέλει προβῆ εἰς τὴν ψήφισιν καὶ ἐτέρων ἀναγκαιούν-
των νόμων.

"Αρθρον 22)—Τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα τῆς Νήσου ὀφείλει,
καθ' ὅλας τὰς περιόδους αὐτοῦ, ν' ἀποφεύγῃ τὴν πολυνομίαν καὶ
νά ζητῇ τὴν ἀπόκτησιν νόμων ἐπιστημονικῶν μὲν ἀλλ' ἀπλῶν.

"Αρθρον 23)—Ὁ Κυβερνήτης τῆς Νήσου, ὡς ἀντιπρό-
σωπος τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, θά ἐπικυρώνῃ καὶ θά δημοσι-
εῦῃ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους θά ψηφίζῃ ἡ πλειοψηφία τοῦ Νομο-
θετικοῦ Σώματος.

"Αρθρον 24)—Θά ἔχῃ ὁμοίως τὸ δικαίωμα νά μὴ ἐπικυροῖ,
νομοσχέδια προσβάλλοντα τὴν ἐπικυριαρχίαν ἐπὶ τῆς Νήσου, δικαι-
ώματα τοῦ Σουλτάνου ἢ ἐάν τὰ νομοσχέδια ταῦτα, κατὰ τὴν κρί-
σιν τοῦ Κυβερνήτου, ἀντίκεινται κατὰ τῶν τοῦ τόπου συμφερόντων.
Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, ὀφείλει νά ὑποβάλλῃ τὰ
μὴ κυρωθέντα νομοσχέδια ἐνώπιον τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος, κα-
τὰ τὴν προσεχῆ περίοδον αὐτοῦ, μετὰ τῶν παρατηρήσεών του,
πρὸς νέαν συζήτησιν αὐτῶν. Ἀλλὰ, πρὸ τούτου, ὀφείλει, προσκα-
λῶν τὸν λαὸν νά προβῇ εἰς ἐκλογὰς τῶν ἀντίπροσώπων αὐτοῦ, νά
καταστήσῃ εἰς αὐτὸν γνωστὰ τὰ σημεῖα, εἰς ἃ διαφωνεῖ πρὸς τὴν
γνώμην τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος καὶ τοὺς λόγους τῆς διαφωνίας,
ὅπως οὕτως, οἱ ἐκλεχθῶσόμενοι ἀντιπροσωπεύουν τὸ ἐπικρατοῦν
περὶ τούτου πνεῦμα παρὰ τῷ λαῷ.

"Αρθρον 25)—Ἐάν τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα ἐπιμένῃ καὶ κατὰ
τὴν νέαν περιόδόν του, πρὸς ψήφισιν τοῦ μὴ κυρωθέντος νομοσχε-
δίου, ὁ Κυβερνήτης ὀφείλει νά κυρώσῃ καὶ δημοσιεύσῃ αὐτό.

"Αρθρον 26)—Νομοσχέδιον τοιοῦτον, τροποποιηθὲν κατὰ
τὴν νέαν περίοδον τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος, κατὰ τὰ οὐσιώδη
αὐτοῦ μέρη, θεωρεῖται νέον.

"Αρθρον 27)—Ἡ τελευταία πράξις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώ-

ματος, καθ' ἐκάστην τακτικὴν περίοδον αὐτοῦ, θὰ εἶναι ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου

Γ' ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

"Α ρ θ ρ ο ν 28)—Ἡ Νῆσος πληρώνουσα τῇ Ἐπικυριάρχῳ Κυβερνήσει 15 χιλιάδας λιρῶν, τουρκικῶν, ἐτησίως φόρον, ἀποκτᾶ πλήρη ἐλευθερίαν, περὶ τὴν διαχείρησιν καὶ διάθεσιν τῶν δημοσίων προσόδων αὐτῆς.

"Α ρ θ ρ ο ν 29)—Τὰ δημόσια χρέη, τὰ συνομολογηθέντα διὰ λογαριασμὸν τῶν Ταμείων τῆς Νήσου, θὰ καταβληθῶσιν ἐκ τῶν προσόδων αὐτῆς.

"Α ρ θ ρ ο ν 30)—Τὸ κῦρος τῶν ὑπαρχουσῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν, μεταξύ Τουρκίας καὶ ἄλλων Κρατῶν, αἴρεται καθ' ἀφορᾶ τὴν Κρήτην.

"Α ρ θ ρ ο ν 31) Πᾶσα συνθήκη συναπτομένη ἐν τῷ μέλλοντι μεταξύ τῆς Κυριάρχου Κυβερνήσεως καὶ ἄλλων Κρατῶν, οὔτε θὰ ὑποχρεοῖ, οὐδ' ἐξ αὐτῆς θ' ἀποκτᾶ δικαιώματα ἢ Νῆσος, ἐὰν τὴν συνθήκην ταύτην δὲν παραδεχθῇ. διὰ πράξεως τοῦ Νομοθετικοῦ αὐτῆς Σώματος.

"Α ρ θ ρ ο ν 32)—Τὸν προϋπολογισμὸν δύο ἐτῶν θὰ συντάττῃ τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα τῆς Νήσου ἐν ἐκάστη νομοθετικῇ περιόδῳ αὐτοῦ, θὰ εἶναι δὲ τοιοῦτος, ὥστε πάντως νὰ πληροῖ ἀπάσας τὰς ἀνάγκας λαοῦ χωροῦντος πρὸς τὸν πολιτισμὸν.

"Α ρ θ ρ ο ν 33) Θὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἀπόκτησις συστήματος φορολογικοῦ, καθ' ὃ πᾶς πολίτης θὰ συνεισφέρῃ διὰ τὰς δημοσίας ἀνάγκας, ἀναλόγως τῶν ὠφελημάτων αὐτοῦ.

"Α ρ θ ρ ο ν 34)—Τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα θὰ εἰσπράττωνται, κατὰ τὰ καὶ ἐν ἄλλῃ αὐτοδιοικουμένη τουρκικῇ Νήσῳ ἐπικρατοῦντα. Ἦτοι τὰ μὲν ἐγχώρια προϊόντα θὰ τελωνίζονται κατὰ τὴν ἐξαγωγήν, τὰ τουρκικὰ κατὰ τὴν εἰσαγωγήν αὐτῶν εἰς τὴν Νῆσον, τὰ δὲ Εὐρωπαϊκὰ ἐμπορεύματα θὰ τελωνίζονται κατὰ τὴν εἰσαγωγήν των καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἐφωδιασμένα διὰ τουρκικοῦ τεσκερέ, θὰ ἐπιστρέφεται δὲ τὸ ληφθὲν τέλος, ὡσάκις ταῦτα μεταφέρονται ἐκ τῆς Νήσου εἰς τὸ Ὄθωμανικὸν Κράτος.

"Α ρ θ ρ ο ν 35)—Τὰ περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ εἰσπραττομένου δασμοῦ, ἀφ' ἐκάστου εἴδους ἐμπορευμάτων, θέλουσι κανονισθῆ ὑπὸ τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος.

Δ' ΕΝΟΠΛΟΣ ΔΥΝΑΜΙΣ

"Α ρ θ ρ ο ν 36)—Ὁ ἐν τῇ Νήσῳ Τουρκικὸς στρατὸς δὲν θὰ ὑπερβαίῃ, κατ' ἀνώτατον ὄρον, τὰς 4 χιλιάδας ἀνδρῶν, συντηρούμενος δι' ἐξόδων τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ταμείου.

"Α ρ θ ρ ο ν 37)—Θὰ κατέχη τὰ φρούρια Χανίων, Ἡρακλείου, Ρεθύμνης καὶ τὸ φρούριον Ἰτζεδίν, μετὰ τῆς νησίδος Σούδας.

"Α ρ θ ρ ο ν 38)—Δὲν θὰ ἀναμιγνύεται εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τῆς διοικήσεως τῆς Νήσου ὑποθέσεις, μόνον δέ, ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ, ὁ Κυβερνήτης τῆς Νήσου θὰ δύναται νὰ μεταχειρισθῇ εἰς ἰδιαιτέραν αὐτοῦ φρουράν, πρὸς διατήρησιν τῆς δημοσίας ἐν ταῖς πόλεσι Τάξεως.

"Α ρ θ ρ ο ν 39)—Ἡ Χωροφυλακὴ θὰ διοργανωθῇ, καθ' ὃν τρόπον λειτουργεῖ ἄλλαχού, ἔνθα διαιρεῖται εἰς Ἀστυνομίαν καὶ

Χωροφυλακήν, ἵνα οὕτω πειθαρχῆ καὶ ἐκτελῆ εὐόρκως τὸ καθήκον αὐτῆς.

Ἄρθρον 40)—Θὰ καταρτισθῆ ἕξ ἐντοπίων χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστου τῶν συνοίκων στοιχείων.

Ἄρθρον 41)—Εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἀνωτέρων Ἀξιωματικῶν θὰ δύνανται νὰ διορισθῶσιν μέχρι τοῦ ἐνὸς τρίτου (1/3) ἄνδρες ἕξ Ἑλλάδος καὶ Εὐρώπης, ἄχρις οὗ καταρτισθῶσιν ἐντόπιοι, ἱκανοὶ νὰ καταλάβωσι πάσας τὰς θέσεις ταύτας.

Ε' ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Ἄρθρον 42)—Εἰς τὴν Δικαστικὴν ὑπηρεσίαν θὰ διορίζονται ἄνδρες κάτοχοι νομικῶν γνώσεων, θὰ λαμβάνονται δὲ ἐκ τῶν ἐντοπίων Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστου τῶν δύο στοιχείων.

Ἄρθρον 43)—Τὰ Δικαστήρια θὰ ᾄσιν μικτὰ μόνον εἰς τὰς δικαστικὰς περιφέρειας, ἐν αἷς κατοικοῦσι μικτοί, πληθυσμοί.

Ἄρθρον 44)—Αἱ ἀναιρέσεις κατὰ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων θὰ δικάζονται, αἱ μὲν κατὰ τῶν τελεσιδικίων ἀποφάσεων τῶν Εἰρηνοδικείων καὶ Πρωτοδικείων ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου Χανίων, ὡς καὶ Ἀκυρωτικοῦ, συγκροτουμένου ἐκ 4 Ἐφετῶν καὶ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, αἱ δὲ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἐφετείου ἐν γένει, ἐνώπιον Ἀκυρωτικοῦ, οὗ ἡ πλειονότης τῶν μελῶν θέλει ἀπαρτίζεσθαι ἐκ μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου, ὡς ἀκολουθῶς: Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ παρὰ τῷ Κεντρικῷ Συμβουλίῳ ὑπηρετοῦντος ἀλλοδαποῦ νομικοῦ, συγκροτεῖται Δικαστήριον ἐκ τριῶν μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου, ἐνὸς Μουσουλμάνου καὶ 3 Ἐφετῶν, ἦτοι ἐκ 2 χριστιανῶν καὶ ἐνὸς μουσουλμάνου.

Ἄρθρον 45)—Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ Ἐφετείου θὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ.

Ἄρθρον 46)—Ὁ παρὰ τῷ Ἐφετείῳ Χανίων Εἰσαγγελεὺς θὰ ἐκτελῆ καθήκοντα εἰσαγγελέως παρὰ τῷ Ἀκυρωτικῷ.

Ἄρθρον 47)—Εἰς τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν τῆς Νήσου δὲν θὰ ἀναγραφῆ ἡ θανατικὴ ποινή.

Ἄρθρον 48)—Τὸ διπλοῦν τῆς ὑπηρεσίας καταργεῖται, ἐπομένως καὶ εἰς τὰ Δικαστικὰ γραφεῖα θὰ ὑπηρετῶσι τόσοι ὑπάλληλοι, ὅσοι εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖοι, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἐκάστου γραφείου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γλῶσσα τῶν δικαστικῶν συζητήσεων, ἦτοι τῶν Δικαστηρίων, εἶναι καὶ ἤδη ἡ Ἑλληνικὴ, ἐκ τῶν Μουσουλμάνων θὰ διορίζονται μόνον οἱ γνωρίζοντες νὰ γράφωσιν αὐτὴν.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ

Ἄρθρον 49)—Οἱ ἐν ἰσχύϊ μέχρι τοῦδε νόμοι θὰ ἐφαρμόζονται εἰς ὅσα δὲν ἀντίκεινται πρὸς διατάξεις τῶν παρουσῶν βελτιώσεων, μέχρις οὗ τροποποιηθῶσιν ἢ καταργηθῶσιν ὑπὸ νεωτέρων.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 50)—Ἐπειδὴ ἐν τῷ Τμήματι Σφακίων ὁ Μουσουλμανικὸς πληθυσμὸς, ἀπέναντι τοῦ χριστιανικοῦ, εἶναι τὸ ἐν τριακο-

στὸν (1)30), δὲν θὰ ἔχη ἐκλογικὰ δικαιώματα ἐν τῷ Τμήματι τούτῳ, δι' ὃ οἱ μὲν μουσουλμάνοι ψηφοφόροι Ἀποκορωνιῶται θὰ ἐξασκῶσι τὰ ἐκλογικὰ. αὐτῶν δικαιώματα εἰς τὸ Τμήμα Χανίων, οἱ δὲ τῆς ἐπαρχίας Ἀγίου Βασιλείου εἰς τὸ Τμήμα Ρεθύμνης.

Ἄλλ' ἵνα μὴ ὑποτεθῇ κ. Πρόξενε, ὅτι ἀπομακρυνόμεθα πολὺ, διὰ τῶν προκειμένων βελτιώσεων, ἀπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, ἀνευ ἀπολύτου ἀνάγκης, ζητοῦντες τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἀναφέρομεν τάδε:

Α') Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1878, ἦτοι, ἀφ' ἧς ἴσχυσεν ἡ Σύμβασις τῆς Χαλέπας, καὶ ἐντεῦθεν, μέχρι τοῦ ἔτους 1889, ἡ διοίκησις τοῦ τόπου ἀνετίθετο εἰς χριστιανὸν ὀριστικὸν Διοικητὴν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους ἐκείνου, μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους, αὕτη εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς Μουσουλμάνους προσωρινούς τοποτηρητὰς τῶν Γενικῶν Διοικητῶν (διότι, καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, ὀριστικὸς Γενικὸς Διοικητὴς τῆς Νήσου, ἔθεωρεῖτο ὁ τελευταῖος Χριστιανὸς Διοικητὴς τῆς Νήσου Νικόλ. Σαρτινόκης). Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος ἔτους, ἀνετέθη ἡ Διοίκησις καὶ πάλιν εἰς ὀριστικὸν Διοικητὴν Χριστιανὸν, τὸν νῦν διοικοῦντα αὐτήν. Ἄρα ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας καὶ ἐντεῦθεν, ἅπαντες οἱ ὀριστικοὶ Γενικοὶ Διοικηταὶ τῆς ἡμετέρας Νήσου, εἶναι Χριστιανοὶ καὶ τοῦτο, διότι τὸ ζήτημα τοῦ Χριστιανοῦ Διοικητοῦ τῆς Νήσου ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτῆς τῆς Ὑψ. Πύλης, λελυμένον ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, ὃ ἐστὶν, ἀνεγνώρισε τὴν ἀνάγκην, ὅτι χριστιανικὸν πρόσωπον πρέπει νὰ κατέχη τὴν ἀνωτάτην τῆς Κρήτης θέσιν. Ὅ,τι λοιπὸν κατ' ἀνάγκην γίνεται, ζητοῦμεν ἤδη νὰ καθιερωθῇ διὰ νόμου καὶ ὁ λόγος εἶναι, ἵνα παύσουν αἱ ἐνέργειαι ἐκείνων, οἵτινες μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι δύνανται νὰ διορισθῶσιν ὀριστικοὶ Διοικηταὶ τῆς Νήσου Μουσουλμάνοι, διαταράσσουν τὴν δημοσίαν τάξιν, προβαίνοντες εἰς τὴν διάπραξιν φόνων κατὰ τῶν προκρίτων τῶν Χριστιανῶν.

Β') Ἐν τῇ Συμβάσει τῆς Χαλέπας ὠρίζετο, ὅτι ἡ διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς Νήσου θὰ ἦτο πενταετής, ἀλλ' ἐν ἔτει 1889, ἡ Ὑ. Πύλη, διὰ τοῦ ἐκδοθέντος Φερμανίου, κατήργησε τὴν διάταξιν ταύτην. Ὅ,τι λοιπὸν εἴχομεν ἄλλοτε, ζητοῦμεν ἤδη ν' ἀποκτήσωμεν καὶ ὁ λόγος εἶναι, ὅτι ὁ Κυβερνήτης τῆς ἡμετέρας Νήσου δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς οἱ λοιποὶ Νομάρχαι τοῦ Κράτους, οἵτινες παύονται καὶ μετατίθενται ἀνευ εὐλόγων παραπόνων, διότι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ ἐλλείπη ἀπ' αὐτῶν ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἣτις ἀπαιτεῖται πρὸς εὐορκὸν καὶ πρόθυμον ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Γ') Ὁ Διοικητὴς τῆς Νήσου καὶ νῦν, παύει καὶ διορίζει τοὺς πλείους ὑπαλλήλους, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες διορίζονται ὑπὸ τῆς Ὑψ. Πύλης καθ' ὑπόδειξιν αὐτοῦ. Ἴνα παύσῃται λοιπὸν, ἡ ἐπιβλαβὴς αὕτη ἀνάμιξις τῶν ἐν Κων)πόλει Ἀρχῶν, ζητοῦμεν ἵνα διορίζωνται, ἐν τῷ μέλλοντι, πάντες οἱ δημόσιοι ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Νήσου, ὅστις μόνος αὐτὸς φέρει ἀπέναντι τοῦ τόπου εὐθύνας, διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἢ ἀτυχῆ ἐκλογὴν τῶν ὀργάνων τῶν ἐν τῇ Νήσῳ ἐξουσιῶν.

Δ') Οἱ ἐκάστοτε Διοικηταὶ τῆς Νήσου, ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι ἐκτελοῦσι διαταγὰς τῶν ἐν Κων)πόλει ἀρχῶν, χορηγοῦσι χάριτας εἰς τοὺς καταδίκους τῶν βαρυτέρων ἐγκλημάτων καὶ ἀφίνουσιν ἀκαταδίωκτους πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Παραδείγματα πάμπολλα περὶ τούτων δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν καθ' ἃ, κατὰδικοὶ φονεῖς, τὴν ἐπο-

μένην ἐβδομάδα τῆς καταδίκης των, διωρίσθησαν ἀξιωματικοὶ τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἄλλοι, κατηγορούμενοι ἐπὶ διαφόροις ἐγκλήμασι, περιφέροντο ἐλεύθεροι εἰς τὰς ἔδρας τῶν Διοικήσεων, ζητούντες δημοσίας θέσεις. Ὅθεν ὅπως παύσῃται ἡ μεγίστη αὕτη ἀταξία, ἥτις ἐκμηδενίζει καὶ ἐξευτελίζει τὰς ἐν τῇ Νήσῳ ἀρχάς, ζητοῦμεν, ἵνα χάριν καὶ ἀμνηστειᾶν χορηγῇ, ὑπ' εὐθύνην αὐτοῦ, ὁ ἐκπροσωπῶν ἐν τῇ Νήσῳ τὴν Α.Α. Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον, Κυβερνήτης τῆς Νήσου, ἀλλὰ καὶ οὗτος ὑπὸ περιορισμούς, ἥτοι ὡσάκις συντρέχει περίπτωσις προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ θεωρῇ ἀναγκαίαν τὴν ἀπονομὴν χάριτος ἢ ἀμνηστειᾶς τὸ παρ' αὐτῷ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς Νήσου.

Ἐ' Διὰ τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, ἐπετράπη τῷ Γενικῷ Διοικητῇ τῆς Νήσου νὰ κηρύττῃ ἐκτελεστοὺς τοὺς εἰδικοὺς νόμους, οἵτινες διακανονίζουσι τὰς μεταξὺ χριστιανῶν πολιτῶν σχέσεις καὶ τὰς μεταξὺ Μουσουλμάνων, ἐπεφύλαξε δὲ εἰς ἑαυτὴν ἡ Ὑψ. Πύλη τὸ δικαίωμα νὰ ὑποβάλλωνται αἱ λοιπαὶ πράξεις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος τῆς Νήσου εἰς τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς, ἵνα κατὰ τὸ σαφὲς γράμμα τῆς εἰρημένης Συμβάσεως, αὕτη κηρύττῃ ταύτας ἐκτελεστάς, ἐφ' ὅσον δὲν προσβάλλουσι τὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους. Τὸ χορηγηθὲν τοῦτο δικαίωμα εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς Νήσου ἐξησκήθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ πολλοὶ νόμοι ἐκηρύχθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεστοί. Τὸ δικαίωμα ὁμως τῆς Ὑψ. Πύλης ἠσκήθη ὑπ' αὐτῆς, παρὰ τὸ πνεῦμα τῆς Συμβάσεως, διότι αὕτη, ἡ Πύλη, χωρὶς νὰ δίδῃ τὴν προσηκούσαν σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, εἴτε ἀντίκεινται εἴτε μὴ οἱ ψηφίζομενοι νόμοι εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, τροποποιεῖ ἢ ἀπορρίπτει αὐτούς, κατὰ βούλησιν, ὥστε καθιστᾷ τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα τῆς Νήσου σκιάν μόνον Νομοθετικοῦ Σώματος. Ὅπως παύσῃται λοιπὸν ἐν τῷ μέλλοντι ἡ τοιαύτη ἐκμηδένισις τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας τῆς Νήσου, ζητοῦμεν ὅπως, οὐχὶ τινὰς μόνον, ἀλλὰ πάσας τὰς πράξεις αὐτῆς, κηρύττει ἐκτελεστάς ὁ ἐν Κρήτῃ, ἀντιπρόσωπος τοῦ Σουλτάνου, ἐφ' ὅσον αὐταὶ δὲν προσβάλλουσι τὰ κυριαρχικά δικαιώματα αὐτοῦ, διότι ἄλλως δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπάρχουσα Νομοθετικὴ Ἐξουσία ἐν τῇ Νήσῳ.

Στ') Ὡς πρὸς τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον, τό, παρὰ τῷ Κυβερνήτῃ τῆς Νήσου, ἐργαζόμενον, θεωροῦμεν ἀπολύτως ἀναγκαῖον ὅπως δοθῇ, αὐτῷ, δικαιοδοσία εὐρυτέρα, διότι ὅπως ἔχει μέχρι τοῦδε, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ Σωματεῖον 10 ἀργομίσθων προσώπων. Ἡ εὐρυνσις δὲ τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, ὅπως διαγράφεται ἀνωτέρω, ἀφορῶσα εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς Νήσου, δὲν παραβλάπτει τὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, ἀλλ' εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἄλλων ἡμῶν θεσμῶν. Ὡς πρὸς τὸν καταρτισμὸν δὲ τοῦ Συμβουλίου, ὀρίζομεν νὰ ἐκλέγωνται, ἐκ τῶν ἐντοπίων 5 χριστιανοὶ καὶ 2 Μουσουλμάνοι, ἵνα τηρηθῇ καὶ ἐν ταύθῃ, ἡ, κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστου τῶν συνοίκων στοιχείων, μειοχίᾳ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, διὰ τοὺς λόγους, οὓς ἀναφέρομεν προηγουμένως. Ἐπειδὴ ὁμως τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου ἠδύρναμεν εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο, ἐκτὸς δὲ τῶν ἄλλων καθηκόντων αὐτοῦ, θὰ χρησιμεύῃ καὶ ὡς Νομοπαρασκευαστικῇ Ἐπιτροπῇ, ἐπάναγκες ἐθεωρήσαμεν, ἵνα προσλαμβάνωνται ἕξωθεν, ἐξ Ἑλλάδος, ἢ ἐκ διαφόρων ἐξ Εὐρώπης Ἐθνῶν, τρία πρόσωπα, ὑπεράγαν ἐπιστημονικῆς μορφώσεως (δικαστικῆς οἰκονομολογικῆς καὶ διοργανωτικῆς) διὰ τὴν χωρο-

φυλακήν), ἄτινα νὰ ὑπηρετῶσιν ἐν αὐτῷ, διοριζόμενα ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου, ὡς μόνιμα μέλη τοῦ Συμβουλίου. Τὰ ἄλλοδαπὰ δὲ ταῦτα πρόσωπα θὰ προσλαμβάνωνται ἐν τῇ Ὑπηρεσίᾳ τῆς Νήσου, κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προκειμένων βελτιώσεων δεκαετίαν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν αὐτῆς, τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα, ἂν θεωρῇ ἀναγκαίαν τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν, δύναται νὰ παρατείνῃ τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν καὶ πέραν τῆς δεκαετίας. Περί διοργανώσεως δὲ τοῦ Σωματείου τούτου, εἶχε γράψει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Τοποτηρητῆς τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Μαχμούτ Πασσᾶς εἰς τὴν Ὑψ. Πύλῃν, ἄλλ' αἱ προτεινόμεναι, ἤδη, μεταρρυθμίσεις συνάδουσι καὶ πρὸς τὸ εἶδος τοῦ Πολιτεύματος τῆς Ἡμετέρας Νήσου καὶ πρὸς τὰς ἐπικρατούσας παρὰ τῷ λαῷ ιδέας.

Εἰς Κεφάλαιον Β' (Νομοθετικὴ ἐξουσία) α') ἐρρέθη, ὅτι ἐν τῇ δ' διατάξει τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας ἀναγράφεται, ὅτι ἡ ἡμετέρα Νήσος ἀποκτᾷ τὸ δικαίωμα νὰ συντάττῃ διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ τῆς Σώματος νόμους, τοὺς ὁποίους ἡ Ὑψ. Πύλη ὀφείλει νὰ κηρύττῃ ἐκτελεστούς, ἐφ' ὅσον δὲν προσβάλλουσι τὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλῃ διατάξει τῆς αὐτῆς Συμβάσεως λέγεται ὅτι, ἐάν, τυχὸν διαβιβασθῶσι ἐνταῦθα ὑπουργικαὶ διαταγαί, ἀντιβαίνουσαι εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δικαστηρίων, τοὺς, ἐν ἰσχύϊ, νόμους καὶ τὸν Ὄργανικὸν Νόμον, δὲν θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι. Σαφῶς ἄρα, ἐξάγεται ἐκ τούτων, ὅτι ἡ ἡμετέρα Νήσος ἀπέκτησε καὶ διὰ τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, τὸ δικαίωμα νὰ διαρρυθμίσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ, ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας. Τὸ προνόμιον δὲ τοῦτο ζητοῦμεν διὰ τῶν προκειμένων βελτιώσεων, ν' ἀναγνωρισθῇ ἡμῖν, σαφέστερον ἢδη, ὅπως μὴ παραβαινῇ αὐτό, ἡ Ὑψ. Πύλη, ἐν πάσῃ διδομένη αὐτῇ εὐκαιρίᾳ.

β') Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγομένων, κατὰ διετίαν, ἀντιπροσώπων, θὰ λαμβάνωσι μέρος, κατὰ τὰς προκειμένας βελτιώσεις, εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος τῆς Νήσου καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου, διὰ τὸν λόγον, ὅτι αὐτὰ θὰ μελετῶσι τὰ ὑποβαλλόμενα νομοσχέδια, καὶ διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος, θὰ δύναται νὰ χρησιμεύωσιν ὡς εἰσηγηταὶ τῶν νομοσχεδίων. Διὰ τῶν προσώπων δὲ τούτων, θὰ τηρῆται καὶ ἄλληλουχία ἐπιστημονικῆ ἐν ταῖς πράξεσι τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας.

γ) Τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα θὰ συνέρχεται κατὰ διετίαν, ὅπως, οὕτω, μελετῶνται καλλίτερον αἱ ἀνάγκαι τοῦ τόπου καὶ τὰ ὑποβαλλόμενα νομοσχέδια, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ εὐρίσκηται ὁ λαὸς καὶ αἱ δημόσιαι ἀρχαὶ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν πολιτευομένων.

Διὰ τὸν δεῦτερον τοῦτον λόγον, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ διαρκῆ ἡ ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων διὰ μίαν μόνον τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος περίοδον καὶ νὰ λήγῃ εὐθύς, μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν ἐκάστης περιόδου.

Εἰς τὸ Κεφάλαιον Γ' Οἰκονομικά. Κατὰ τὸ ἔτος 1878, τὸ Δημόσιον Ταμεῖον τῆς ἡμετέρας Νήσου ἐχωρίσθη ἀπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμεῖου τοῦ Κράτους καὶ δυνάμει τῆς ἐν Χαλέπα Συμβάσεως ἀπέκτησεν, ἴσως, τὸ προνόμιον νὰ συντάττῃ ἴδιον προϋπολογισμὸν, αἱ δὲ πρόσοδοι αὐτῆς νὰ δαπανῶνται πρὸς κάλυψιν τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῆς. Εἰς τὰς προσόδους δὲ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Νήσου συμπεριελήφθησαν ἅπαντες οἱ φόροι καὶ λοιπαὶ εἰσπράξεις τοῦ Δημοσίου Ταμεῖου, ἐκ δὲ τῶν τελωνειακῶν δασμῶν,

ὄρισθη ὑπὲρ τοῦ Ταμείου αὐτῆς ποσὸν ἀνερχόμενον μέχρι τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὄλου ποσοῦ, ὡσάκις ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Νήσου ἤθελε παρουσιάσει ἄλλοιμα. Κατόπιν ὅμως τῆς ἀπὸ 6^{ου} Ἰουλίου 1887, προκηρύξεως, κατόπιν τοῦ πεμφθέντος εἰς Κρήτην Αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου Μαχμούτ Πασσᾶ, τὸ ἡμισυ τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων κατέστη τακτικὴ πρόσδοσις τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Νήσου. Ἄλλῃ ἢ Ὑψ. Πύλη, διὰ τοῦ ἐν ἔτει 1889, ἐκδοθέντος Φιρμανίου. καθ' ὄλοκληρίαν ἀφήρσεν ἐκ τοῦ Ταμείου τῆς Νήσου, ἀπάσας τὰς τελωνειακὰς εἰσπράξεις καὶ διέθεσεν αὐτὰς ὑπὲρ τοῦ Ταμείου τοῦ Κράτους. Ὡς ἐκ τούτου, ἄρα, προκύπτει, ὅτι ἡ ἡμετέρα Νῆσος, ἀπὸ τοῦ 1878, ἀπέκτησε οἰκονομικὴν τινα ἀνεξαρτησίαν, διὰ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Ταμείου αὐτῆς καὶ διὰ τοῦ προνομίου, τὸ ὅποιον ἔχει νὰ συντάτῃ ἴδιον προϋπολογισμὸν. Ἄλλ' ὅπως μὴ ἡ Ὑψ. Πύλη ποιῆται κατὰχρησιν τῆς ἰσχύος αὐτῆς καὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ καὶ ἄλλοτε μὲν νὰ χορηγῇ. ἄλλοτε δὲ ν' ἀφαιρῇ τὰς, διὰ Συμβάσεως, φερούσης Εὐρωπαϊκὸν κύρος, δοθείσας προσόδους, ζητοῦμεν, ὅπως αὕτη, ἐν τῷ μέλλοντι, λαμβάνῃ ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου Ταμείου τῆς Νήσου ὀρισμένον ποσόν, αἱ δὲ λοιπαὶ πρόσοδοι δαπανῶνται, καθ' ὃν τρόπον, τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα αὐτῆς ἤθελε τὰς διαθέτει. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ὑψ. Πύλη ἀπελάμβανε κατ' ἔτος, καθ' ἣν ἐποχὴν, αἱ ἡμίσεις Τελωνειακαὶ εἰσπράξεις εἰσῆρχοντο εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον τῆς Νήσου, κατὰ μέσον ὄρον 15 χιλιάδες λίρας Τουρκίας, προσφέρομεν τὸ αὐτὸ ποσὸν καὶ νῦν αὐτῇ, ὡς ἐτήσιον φόρον.

Διὰ τοῦτο, θεωροῦμεν, ἐκ τῶν ἀναγκαιστέρων, ν' ἀρθῇ τὸ κύρος τῶν Ἐμπορικῶν Συνθηκῶν, τῶν συναφθεισῶν μεταξὺ Τουρκίας καὶ ἄλλων Κρατῶν. καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἡμετέραν Νῆσον, ὅπως αὕτη κανονίσῃ τὰς ἐμπορικὰς αὐτῆς σχέσεις, κατὰ τρέπον συνάδοντα πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῆς. Τὴν ἀνάγκην ταύτην, δὲν ἀμφιβάλλομεν, θὰ ἐννοῶσιν ἅπαντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι, ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι αἱ ὠφέλειαι αὐτῶν εἰσὶ πολλῶν κατώτεραι, ἐν σχέσει πρὸς τὴν προερχομένην ἐκ τῶν εἰρημένων συνθηκῶν οἰκονομικὴν δυσπραγίαν, εἰς λαὸν ἔχοντα ἀνάγκην ἀναπτύξεως, δὲν θὰ παρεμβάλωσι δυσκολίας εἰς τὴν λύσιν τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου, διὰ τὴν Νῆσον ζητήματος.

γ') Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, ζητοῦμεν, ὅπως τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα εἰσπράττωνται, ὡς ἐν τοῖς προκειμένοις βελτιώσῃσιν, ἀναφέρομεν. Δὲν πρέπει δὲ νὰ θεωρηθῇ ἡ αἴτησις ἡμῶν αὕτη ὡς ὑπερβολικὴ, διότι καὶ ἐν ἄλλῃ Αὐτονομουμένῃ Νήσῳ τῆς Τουρκίας τὰ αὐτὰ νῦν ἰσχύουσι.

Εἰς τὸ κεφάλαιον Δ' (ἔνοπλος Δύναμις) α') Κατὰ τὸ ἔτος 1878, ἡμετέρα Νῆσος ἀπέκτησε τὸ προνόμιον, ὅπως ὁ ἐν αὐτῇ διαμένων Αὐτοκρατορικὸς Στρατὸς ἐνδικοῦται ἐντὸς τῶν Φρουρίων καὶ μὴ ἀναμιγνύηται εἰς τὰ ἐσωτερικὰς τῆς Νήσου ὑποθέσεις. Τὸ προνόμιον δὲ τοῦτο ἴσχυσε μέχρι τοῦ ἔτους 1889, ὅτε μεταξὺ τῶν ἄλλων, κατηργήθη καὶ τοῦτο ὑπὸ τῆς Ὑψ. Πύλης καὶ, ἔκτοτε, ὁ Αὐτοκρατορικὸς Στρατὸς διαμένει καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Νήσου. Ἦδη ζητοῦμεν ν' ἀποκτήσωμεν προνόμιον, ὅπερ μᾶς ἀφηρέθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ δὴ, προνόμιον οὐσιῶδες, θεωροῦμεν δὲ τοῦτο οὐσιῶδες, διότι, ἐκ πείρας, ἠξεύρομεν ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ Τουρκικὸς στρατὸς διαμένει εἰς τὰ Φρούρια καὶ αἱ ἐπαρχίαι εἰσὶν ἐμπειστευμένοι εἰς τὴν Χωροφυλακὴν, ἡ δημοσία τάξις ἦτο καλλιτέρα, καθότι, οἱ ἐντόπιοι Μουσουλμάνοι δὲν ἦσαν θρασεῖς, ὅσον νῦν, οὐς

καθιστώσιν, ἤδη θρασυτέρους, αἱ σχέσεις αὐτῶν μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Ἴνα παύσῃ, λοιπὸν, τὸ ἐκ τούτου, προερχόμενον κακὸν, ὁ Αὐτοκρατορικὸς Στρατὸς δέον νὰ περιορίζηται μόνον εἰς κατοχὴν τῶν ἐν τῇ Νήσῳ Φρουρίων. Ἄλλ' ἵνα περιορίζηται εἰς ταῦτα, μόνον, πρέπει νὰ μὴ διαμένῃ ἐν τῇ Νήσῳ περισσότερος, ἢ, ὅσος ἀπαιτεῖται, πρὸς φύλαξιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐν τῇ Νήσῳ Φρούρια εἶναι μικρὰ, 4 χιλιάδες στρατιῶται, ἐν ὄλῳ, θὰ φρουρῶσιν αὐτὰ ἀσφαλῶς. Πᾶσα, ἄρα στρατιωτικὴ δύναμις, ἀνωτέρα ταύτης, δὲν ἔχει λόγον νὰ διαμένῃ ἐν τῇ Νήσῳ, ὅσάκις δὲν ὑπάρχουσι πολιτικά ζητήματα, ἀφορῶντα τὰ ἐπ' αὐτῆς κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Α.Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου.

β') Ἡ συντήρησις τοῦ ἐν τῇ Νήσῳ διαμένοντος τακτικοῦ Στρατοῦ, δι' ἐξόδων τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ταμείου, ἀναγράφεται καὶ ἐν τῇ Συμβάσει τῆς Χαλέπας, καὶ τὴν διάταξιν ταύτην δὲν μετέβαλεν ἡ Ὑψ. Πύλη.

γ') Ὡς πρὸς τὴν Χωροφυλακὴν τῆς Νήσου ἢ ἐν Χαλέπα Σύμβασις, ἀνέγραφεν, ὅτι, διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς ἐν τῇ Νήσῳ Χωροφυλακῆς, θέλουσιν γίνεσθαι δεκτοὶ ὅσοι ἐκ τῶν ἐντοπίων χριστιανῶν καὶ μουσουλμάνων ἠθελον ζητήσει νὰ εἰσαχθῶσιν ἐν αὐτῇ, ἐν ὄσῳ δὲ δὲν ἠθελεν ἀποδειχθῆ τὸ ἀνεπαρκὲς αὐτῶν, δὲν θέλουσι γίνεσθαι δεκτοὶ οἱ κάτοικοι ἄλλων μερῶν τοῦ Κράτους. Ἀλλὰ τὴν διάταξιν αὐτὴν καθήργησεν, ἐν ἔτει 1889, ἡ Ὑψ. Πύλη, καταρτίσασα τὴν Χωροφυλακὴν ὁλόκληρον τῆς Νήσου, κατὰ τὸ 1)3, ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ, ἐκ Μουσουλμάνων μὴ Κρητῶν, κατὰ δὲ τὰ 2)3, ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ ἐντοπίων Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν. Διὰ τῆς παραβάσεως δὲ τῆς ἐν λόγῳ, διατάξεως συνέρρευσαν ἐν τῇ ἡμετέρῃ Νήσῳ ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, στοιχεῖα ἄτακτα καὶ κακοῦργα, ἅτινα ἀντὶ νὰ φυλάττωσι τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν, προβαίνουν εἰς παντοίας καταχρήσεις, ἐνεκεν τοῦ ὁποίου, πολλάκις ὁ χριστιανικὸς λαὸς ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ τὰ ὄπλα κατ' αὐτῶν, ἵνα περιστείλῃ τὰς καταχρήσεις ἐκείνων. Διὰ τοὺς λόγους, λοιπὸν, τούτους, ζητοῦμεν, ἤδη, ἵνα ἰσχύσῃ καὶ πάλιν, τὸ διὰ τῆς ἐν Χαλέπα Συμβάσεως, χορηγηθῆν ἡμῖν προνόμιον, ὅπως ἡ χωροφυλακὴ τῆς Νήσου καταρτίζεται ἐξ ἐντοπίων στοιχείων.

Εἰς κεφάλαιον Ε' (Δικαστικὴ Ὑπηρεσία) α') Διὰ τῶν ἀναιρέσεων, τὰς ὁποίας οἱ ἐντόπιοι Μουσουλμάνοι ἀπευθύνουσι κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐγχωρίων Δικαστηρίων, ἐνώπιον τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καταστρέφεται δι' ἡμᾶς, τὸν χριστιανικὸν λαόν, τὸ προνόμιον τὸ ὁποῖον ἔχομεν, νὰ δικαζώμεθα ὑπὸ μικτῶν Δικαστηρίων. Διότι, ἐν Κων)πόλει αἱ ὑποθέσεις ἡμῶν δικάζονται ὑπὸ μόνον Μουσουλμάνων Δικαστῶν,

Ὅθεν, διὰ τὸν λόγον αὐτόν, οὔτινος τὴν σπουδαιότητα, ἐκ πείρας γνωρίζομεν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἕτερον λόγον, ἐπίσης σπουδαῖον, ὅτι βραδέως δικάζονται, ἐνώπιον τοῦ Εἰρημένου Ἀκυρωτικοῦ, αἱ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐγχωρίων Δικαστηρίων ἀναιρέσεις, ζητοῦμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἡμετέρων Δικαστηρίων, ἀπὸ τῶν ἐν Κων)πόλει τοιούτων καὶ τὴν σύστασιν Ἀκυρωτικοῦ ἐν Κρήτῃ. Ὅπως δὲ μὴ γεννᾶται μεροληψίας ὑπόνοια, κατὰ τοῦ Ἀνωτάτου τῆς Νήσου Δικαστηρίου, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον ν' ἀνατεθῇ ἡ Προεδρεία εἰς τὸ ἔξωθεν προσλαμβανόμενον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου δικαστικὸν πρόσωπον, κατὰ δὲ τὸν ἄλλον καταρτισμὸν αὐτοῦ, ν' ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Κυβερνήτης τῆς Νήσου, ὁ

γικαίων του καὶ ὅτι ὑμεῖς, προσωπικῶς, θέλετε συστήσει τὴν ὑποστήριξιν καὶ παραδοχὴν τῶν ἀναγκαίων βελτιώσεων.
Ἐφ' ᾧ διατελοῦμεν μετὰ τῆς προσηκούσης πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Συνοδευτικὸν ἔγγραφον πρὸς τοὺς κ. κ. Προξένους

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόξενε,

Πρὸ πολλοῦ ἐγενικεύθη ἐν Κρήτῃ, ἀπὸ διαφόρων αἰτιῶν, κατὰστασις ἀφόρητος εἰς τὸν Κρητικὸν λαόν. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἡ κατὰστασις αὕτη ἔχει ἐπιδεινωθῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς καὶ ὑμεῖς ἐξ ἰδίας, βεβαίως, ἀντιλήψεως, γνωρίζετε, ὥστε πείθει πάντας, ὅτι ἀδύνατος πλέον ἀποβαίνει ἡ διοίκησις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας συνθήκας, αἵτινες οὐδόλως συμβάλλουσιν πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ. Δι' ὅ, συνελθόντες ἐνταῦθα καὶ συσκεφθέντες, ἀπὸ κοινοῦ, ἐκρίναμεν, ὅ,τι ἐν τῷ παρόντι, τὸ μόνον Πολίτευμα, ὅπερ δύναται νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν εὐημερίαν ἀμφοτέρων τῶν συνοίκων στοιχείων εἶναι τὸ ἀναγραφόμενον ἐν τῷ σχετικῷ ὑπομνήματι.

Ὅθεν, ἀναθέτοντες εἰς τὰς Μεγάλας Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις τὴν ριζικὴν μεταρρύθμισιν τοῦ ὑπάρχοντος ἀνεπαρκοῦς συστήματος, παρακαλοῦμεν, ὅπως ὑποβάλητε καὶ συστήσητε πρὸς τὰς ὁποίας ἐκπροσωπεῖτε ἐπαξίως Δυνάμεις, τὸ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ. συνημμένον τῷ παρόντι ὑπόμνημα.

Πεποιθότες εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν εὐμένειαν καὶ φιλανθρωπίαν τῶν Μεγ. Δυνάμεων ὅτι ἡ παράκλησις ἡμῶν θέλει εἰσακουσθῆ.

Ὑποσημειούμεθα εὐσεβάστως

Κλῆμα 3) Σ)βρίου 1895

Οἱ κατ' ἐντολὴν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ

Μ. Κουνδουράκης, Κωνστ. Μαλινός, Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης, Χαράλαμπος Ι. Παπαδάκης, Ἄναγ. (Ἄνδρέας) Κουρινάκης, Σταῦρος Χριστοδουλάκης, Σταῦρος Πολέντας, Γεώργιος, Πωλιουδάκης, Ἰωάννης Γιανναράκης ἢ Γιασεμῆς, Σέργης Καλλιγιάννης, Ἰωάννης Καλογερός, Χαράλ. Φρατζέσκος, Γεώργ. Χναρᾶς, Ἰωάννης Ἀλιφιέρης, Γεώργιος Κατσουλογιῶργης, Ἐμμαν. Μ. Γρύλλος, Στυλιανὸς Κασσοτάκης, Μανούσος Πολέντας, Εὐστάθιος Περούλης, Σταῦρος Ζουρίδης, Γεώργιος Μάντακας, Ἐμμ. Μαυρογένης, Μανούσος Χατζηγρηγόρης, Ἐμμ. Μουζάγρης, Γεώργιος Α. Λεκανίδης, Ἰωάννης Ἐμμ. Παπαδάκης, ἢ Ἀβεσσαλώμ) Ἄνδρέας Π. Πρωτοπαπαδάκης, Ἀναγνώστης Καβρός, Γεώργιος Μ. Μυλωνογιαννάκης. Μιχαήλ Μ. Μυλωνογιαννάκης, Ἐμμαν. Δ. Φρατζεσκάκης Παπα Μαλέκος, Παπα Γάβριηλ Παπαδάκης (ἔπονται 8 χιλιάδες ὑπογραφαὶ καὶ πλέον)

Ι. Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ

**Ἡ θέσις Κράπη Σφακίων
καὶ ἡ ἱστορική Μονή Ἁγίου Ἰωάννου**

ὅπου ἐσυνεχίσθη ἡ ὑπογραφή τοῦ ὁπομνήματος
ἀπὸ τῆς 10—12 Σεπτεμβρίου 1895.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΕΝΝΑΔΗΝ

Κύριε Πρόξενε,

Πληροφορούμεθα ὅτι δι' ὄλης τῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν διαθέτει τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον, πολεμεῖτε τὰ αἰτήματα, ἅτινα διετυπώσαμεν καὶ ὑπεβάλομεν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις. Ἡμεῖς προέβημεν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ, περὶ οὗ πρόκειται, πολιτικοῦ κινήματος ἕνεκα τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς ἡμετέρας νήσου, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων, καθότι νομίζομεν, ὅτι ὡς ἡδικημένος Χριστιανικὸς λαὸς καὶ ὁ Κρητικὸς, δύναται νὰ παρουσιάσῃ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ζήτημα εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις καὶ νὰ ζητήσῃ βελτίωσιν τῆς οἰκτρᾶς πολιτικῆς καταστάσεως αὐτοῦ. Ἐφροντίσαμεν δὲ μέχρι τοῦδε καὶ θὰ φροντίσωμεν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὅπως μὴ προέλθῃ οὐδὲν κακὸν ἐκ τῶν συναθροίσεων. Ὑμεῖς ὁμως, ὡς ὅλος ὁ Χριστιανικὸς λαὸς γνωρίζει, καταφέρεσθε καθ' ἡμῶν καὶ μᾶς πολεμεῖτε, ὅσον οὐδ' οἱ Τούρκοι, χωρὶς νὰ μᾶς ἀναφέρητε διὰ τίνα λόγον θεωρεῖτε ἀντεθνικὰ τὰ αἰτήματά μας. Σὰς παρακαλοῦμεν λοιπόν, εἴπατέ μας ποῖα μέρη τοῦ Ὑπομνήματος εὐρίσκετε ἀντεθνικὰ....

Ἄλλ' ἐὰν δὲν ἔχητε νὰ μᾶς δείξητε τοιαῦτα μέρη, σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μὴ καταφέρησθε ἐναντίον ἡμῶν καὶ νὰ πολεμήτε τὰ αἰτήματα, δι' ὧν μόνον κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ δύναται νὰ βελτιωθῇ ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς ἡμετέρας Πατρίδος. Διότι ἄλλως νὰ εἰσθε βέβαιοι, εὐρίσκεσθε ἐναντίον πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα παρὰ τοῖς Ἐπαρχιακοῖς πληθυσμοῖς ὅπερ δὲν συμφέρει... Φέρεται συνταχθῆν καὶ ὑπογραφῆν ἐν Βατουδιάρῃ τὴν 17/9)1895.

Πρὸς τὸν Ἐμμ. Μουντάκην Ἱατρὸν συνεργάτην μας εἰς Χανιά, ἀποστέλλομεν τὴν ἐξῆς ἐγκύκλιον, ἵνα τὴν διανεῖμῃ, ἐν ἀντιγράφοις, ὅπου ἤθελε θεωρήσῃ φρόνιμον

Ἀγαπητέ Συμπατριῶτα,

«Βεβαίως γνωρίζετε ὅτι αἱ δεινὰι-περιστάσεις, ἃς διέτρεξε καὶ διατρέχει ἡ Δύστηνος πατρίς ἡμῶν, ὡς καὶ αἱ σοβαρὰ καὶ βοηθητικὰ ἐξωτερικὰ περιστάσεις, ἐξηνάγκασαν καὶ παρεκίνησαν τὸν Κρητικὸν λαὸν νὰ συνέλθῃ εἰς συναθροίσεις ἵνα διαμαρτυρηθῇ ἐνώπιον τῶν μεγάλων δυνάμεων κατὰ τῆς ἀφορήτου καταστάσεως, τῆς δημιουργηθείσης, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1889, νὰ ζητήσῃ τὴν βελτίωσιν αὐτῆς, νὰ ὑποδείξῃ ὅτι, ἂνευ ριζικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ὑπάρχοντος τραγελαφικοῦ καὶ ἀβεβαίας μονιμότητος πολιτεύματος, εἶναι ἀδύνατον νὰ βελτιωθῇ σπουδαίως καὶ μονίμως ἡ κατάστασταςίς του καὶ νὰ προσπαθῆσῃ ὅπως γεννηθῇ Κρητικὸν ζήτημα, ὅπερ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν συνέδριον, ὅπερ θέλει συνέλθῃ ὅσον οὐπω, πρὸς λύσιν τοῦτε Ἀρμενικοῦ ζητήματος καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀναφιέντων ἐσχάτως ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Μετὰ τὰς ἐν ΚΛΗΜΑΤΙ, ΚΡΑΠΗ, ΑΝΩΓΕΙΟΙΣ καὶ ἄλλοις μέρεσι συναθροίσεις καὶ τὴν ὑπογραφήν καὶ ἐπίδοσιν τῶν ὑπομνη-

μάτων, ἐν οἷς διατυπῶνται τὰ ζητήματα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, τῶν ἀπευθυνομένων πρὸς τοὺς ἐν Κρήτῃ ἀντιπροσώπους τῶν μεγάλων δυνάμεων, ἀπεφασίσθη ὅπως περιέρχονται τινες, ἐγκαταλείψαντες τὰς δημοσίας θέσεις των, τὰς οἰκογενείας των, τὴν ἐργασίαν των καὶ ἐν γένει, πᾶν ὅ,τι εἶχον, ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ἢ καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν, ὅπως φροντίζωσι περὶ τῆς καθ' ἅπασαν τὴν Κρήτην, γενικεύσεως τοῦ ζητήματος, ὅπως κρατῶσιν ἀενάως τὸ ζήτημα εἰς ζωρότητα καὶ νὰ μὴ ἀφίνωσι αὐτὸ νὰ καταπνιγῇ καὶ ἐν τέλει, νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι εἰς τὰς ἐστίας των, ἂν μὴ γίνωσι δεκτὰ τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ διατυπωθέντα ζητήματα καὶ ἂν ἀκόμη κινδυνεύσῃ ἡ ζωὴ των.

Ἴνα δυνηθῇ ὁμως τὸ Κέντρον τοῦτο νὰ διατηρηθῇ, ἔχομεν ἀνάγκην ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς συνάμα ὑποστηρίξεως ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν δυναμένων καὶ καλῶν πατριωτῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἔχετε τὴν τιμὴν νὰ κατατάσσεσθε καὶ ὑμεῖς.

Τὸ Κέντρον τῶν συναθροίσεων ἔχει σχηματίσει, ἐκ τοῦ παρελθόντος ὑμῶν ἀκράδαντον πεποίθησιν περὶ τε τοῦ ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς προθυμίας ὑμῶν εἰς τὸ νὰ ὑποβληθῆτε εἰς πᾶσαν θυσίαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τόλμης ἀπευθύνεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ζητεῖ τὴν τε ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν συνδρομὴν ὑμῶν, βέβαιον ὄν, ὅτι πρόθυμος καὶ γενναῖα θέλει μᾶς χορηγηθῇ αὕτη ἐκ μέρους σας.

Ταμίαν πρὸς συλλογὴν τῶν χορηγουμένων ἡμῖν συνδρομῶν ἐν Χανίοις ἔχομεν ὠρισμένον πρόσωπον, εἰς ὃ θέλετε δώσει ὅ,τι εὐαρεστεῖσθε.

Ἐπάρχουν ἄνθρωποι, οἵτινες, εἴτε ἐξ ἰδιοτελείας, εἴτε μόνον καὶ μόνον, διότι δὲν ἀνέλαβον ἐκεῖνοι τὴν πρωτοβουλίαν, καταπολεμοῦσι χεῖρον ἢ οἱ Τούρκοι, τὸ ζήτημα καὶ ἀποδίδουσιν εἰς ἡμᾶς συμφεροντολογικοὺς καὶ κομματικοὺς σκοπούς. Πρὸς διάψευσιν αὐτῶν, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ τοὺς παραπέμψητε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ πρὸς τοὺς κ. κ. Προξένους τῶν μεγάλων δυνάμεων ὑπομνήματος, τοῦ ὁποίου ἔντυπον ἀντίγραφον θέλει σᾶς ἀποσταλῆ ἐν τὸς τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος καὶ νὰ ὑπομνήσητε αὐτοῖς ὅτι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἔχει ἀνάγκην δημοσίας θέσεως, ἀφοῦ καὶ ὅσοι εἶχον τοιαύτας τὰς ἐγκατέλειψαν. Ἐν τέλει παρακαλοῦμεν ὑμᾶς νὰ διαβεβαιώσητε τοὺς καλοὺς συμπατριώτας τοὺς φοβουμένους, ὅτι θέλει σαλευθῆ ἔνεκεν ἡμῶν ἡ δημοσία τάξις, ὅτι, ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε, θέλομεν φροντίσει, ἵνα, οὐ μόνον μὴ χαλαρωθῇ ἔνεκεν ἡμῶν, ἢ τάξις ἀλλὰ καὶ βελτιωθῇ.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μας.

Ἐν Κράτῃ τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1895

Κατ' ἐντολὴν τοῦ Κέντρον τῶν συναθροίσεων
Μ. Κουνδουράκης, Ι. Γ. Λεκανίδης, Κ. Μαλινός, Χ. Παπαδάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Εὐστάθιος Περουλῆς, Μ. Μυλωνογιαννάκης, Παπαμαλέσκος, Γ. Κατσουλογιῶργης, Γ. Πωλιουδάκης, Σταῦρος Χριστοδουλάκης,
Ἐμμ. Φραντζεσκάκης, Ἐμμ. Βαβουράκης.

Ἐν περιλήψει τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Σπηλιωπούλου ἀνταποκριτοῦ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τοὺς ἐν ΚΡΑΠΗΣ ΕΛΛΑ συναθροισμένους ἑπαναστάτας.

Ἦλθον, ὅπως ἀντιληφθῶ ἐκ τοῦ πλησίον τῶν πραγμάτων, ἵνα μὴ γίνῃ δυνατόν νὰ πλανηθῇ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς διὰ τῆς ἐκ κακο-

βουλίας, διαστροφής τῶν πραγμάτων καὶ ἵνα δύναται τὸ, ὅπερ ἀντιπροσωπεύω φύλλον, νὰ ἀντεπεξερχεται διὰ τῶν ἐκ τῆς ἀληθείας ἐπιχειρημάτων, κατ' ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ἰσχυρῶν, θέλουσι νὰ παραστήσωσιν ὑμᾶς ὡς ὀρμηθέντας εἰς τὸ κίνημά σας ἐκ σκοπῶν ἰδιοτελῶν Ἐν τέλει δὲ δηλώθῃ ἡ «Ἀκρόπολις» ἐπιδοκιμάζει τὸ πατριωτικὸν ἔργον σας καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ πρόγραμμά σας.

Ἐπιστολὴ πρὸς συλλογὴν ἐράνων

Ἡ κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης κατ' ἀπόφασίν της, ἀναθέτει εἰς τοὺς κ.κ. Νικ. Καλογέννητον καὶ Γεώργ. Σκουλούδη (*) ἐμπόρους ἐν Ρεθύμνῃ, τὴν ἐντολὴν πρὸς συλλογὴν ἐράνων παρὰ παντὸς φιλοπάτριδος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ εἰρημένου Κέντρου, μέχρι τῆς ἐπιλύσεως τοῦ εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις ὑποβληθέντος ζητήματος τῆς ἀλλαγῆς πολιτεύματος ἐν Κρήτῃ, στηριζομένου εἰς δικαιώματα, ἀπορρέοντα ἐκ τοῦ 23ου ἄρθρου τῆς ΒΕΡΟΛΙΝΕΙΟΥ ΣΥΝΘΗΚΗΣ καὶ ἀναφερομένου εἰς τὰ ἐπιδοθέντα ὑπομνήματα,

Κράτη τῆ 3 Ὀκτωβρίου 1895

Κ. Μαλινός, Μ. Ρ. Κουνδουράκης, Ι. Γ. Λεκανίδης, Μιχ. Μυλωνογιαννάκης, Ε. Δ. Φραντζεσκάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Χαρ. Ι. Παπαδάκης.

Πρὸς συντρόφους ἀποδαρνομένους

Ἐν Ἀσκύφῳ 4 Ὀκτωβρίου 1895

Ἄγπητοὶ ἀδελφοί,

Πληροφορούμεθα ὅτι εὐρίσκεσθε ἐν ἀπελπισία. Ἡ ἀπελπισία σας αὕτη εἶναι ἀδικαιολόγητος, καθ ὅσον, ὡς θὰ ἴδῃτε ἐκ τῆς συναποστελλομένης ἀλληλογραφίας, τὰ πράγματα βαίνουσι καλῶς καὶ γοργῶ βήματι πρὸς τὴν, κατ' εὐχὴν, λύσιν τοῦ ζητήματος. Ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ τῶν Ἀρχηγῶν ἀναφέρεται νὰ κινώμεθα. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ περιφέρεσθε αὐτοῦ μέχρι τῆς αὐτόσε ὑπογραφῆς καὶ ἐπιδόσεως τοῦ ὑπομνήματος. Μάλιστα νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ προσπαθήσητε, πάσῃ θυσίᾳ, νὰ συνεννοηθῆτε μὲ τὰς ἀνατολικωτέρας ἐπαρχίας.

Χθὲς ἦλθεν εἰς Κράτην, ὅπως μάθη τὰς ἰδέας μας καὶ μᾶς ἰδῇ ἐκ τοῦ σύνεγγυς, εἰδικὸς ἀνταποκριτὴς τῆς Ἀκροπόλεως, ὅστις εὐχарιστηθεὶς πολὺ ἐκ τῶν ἰδεῶν μας καὶ ἐκ τοῦ ὅτι μᾶς εὗρε πολυπληθεῖς, πλείονας τῶν 500, ἐνῶ συγχρόνως εἶχον συναθροισθῆ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ περὶ τοὺς 300, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑπερβολάς, χωρὶς νὰ τοὺς καλέσωμεν, εἰς Βρύσσης, μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι θὰ

Ἀντίγραφα τοῦ ἄνω ἐγγράφου ἐστάλησαν εἰς Π. Μανταδάκην εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Νικ. Παπαδάκην εἰς Κάϊρον καὶ Ἐμμ. Χαιρέτην εἰς Πάτρας.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδου)

(*) Γράφομεν, ὅσον οἶον τε, περιορισμένως διότι φοβούμεθα μὴ ἐκφοβίσωμεν τὸν λαόν, δώσωμεν δὲ καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐπιχειρήματα ὅπως λάβῃ ἄδειαν ἀποστολῆς πολυαριθμοῦ στρατοῦ πρὸς καταδίωξίν μας, ἣν ἐθεωρήσαμεν καλὸν ν' ἀποφύγωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος.

ὑποστηρίξη, διὰ τοῦ φύλλου, ὅπερ τὸν ἀπέστειλεν, πάση δυνάμει, τὸ ζήτημά μας, καθ' ὃ λογικὸν καὶ δίκαιον.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας καθ' ἣν στιγμὴν ἀνηρχόμεθα εἰς «ΑΣΚΥΦΟΝ» ἦλθεν ἀπεσταλμένος ἐκ «ΚΑΜΠΩΝ» ὅστις ἀνήγγειλεν ἡμῖν ὅτι σήμερον θὰ ἔλθωσιν ἐν σώματι οἱ «ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΙ» πρὸς ἀντάμωσίν μας καὶ ὅτι ὁ Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΗΣ ὁ ἀδελφοποιτὸς μας, προσκληθεὶς εἰς ΧΑΝΙΑ ὑπὸ τε ὁμοφρονούντων καὶ ἀντιφρονούντων ἐνετάλη νὰ ἐνισχύσῃ τὴν συνάθροισίν μας.

Με μεγάλην χαρὰν σὰς ἀναγγέλλομεν ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἤλλαξε πολιτικὴν καὶ ὅτι θὰ μᾶς ἰσχυρὰ καὶ αὐτὴ πάση δυνάμει ἠθικῶς, εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοποπόν. (*) Ὡστε βλέπετε δὲν εἶναι καιρὸς ἀπογοητεύσεων καὶ ἀπελπισίας, ἀλλὰ θάρρους καὶ ἀδιαφεύστων ἐλπίδων. Πρέπει νὰ γνωρίζητε ὅτι εἰς ἀπάσας τὰς ἐπισήμους ἐπιστολάς ὑπογράφομεν κατ' ἐντολήν σας.

Οἱ ἀδελφοί σας

Μ. Κουνδουράκης, Κ. Μαλινός, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Χ. Παπαδάκης, Μιχ. Μυλωνογιαννάκης, Γ. Κατσουλογιώργης, Γ. Πωλιουδάκης, Σταῦρ. Χριστοδουλάκης, Εὐστ. Περούλης, Ι. Γ. Λεκανίδης, Ε. Δ. Φραντζεσκάκης.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ ὁ Ζ' πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης ΤΙΜΟΘΕΟΝ. ἀποστέλλει τὴν ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου παραίνετικὴν ἐγκύκλιον, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Ἄνθιμος Ἐλέω Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἱερῶτατε Μητροπολίτα Κρήτης. Ὑπέρτιμε καὶ Ἐξαρχε Εὐρώπης, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, Κύριε Τιμόθεε, Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι, Τιμιώτατοι Δημογέροντες καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας Κρήτης, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ

Μέγιστον μὲν χρέος καὶ χριστιανικῆς ἀρετῆς ἔνδειξις, εὐχαριστεῖν Θεῷ τῷ δοτῆρι παντὸς ἀγαθοῦ, ἐπωφελέστατον δὲ τὸ ὑπεῖκεν ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις, ὑπερεχούσαις, ὡς ὁ Νόμος καὶ ἡ ἅγια θρησκεία ἡμῶν ὑπαγορεύουσιν.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ὑπεράγαθος τοῦ Θεοῦ πρόνοια, ἐν τῇ δαφίλειᾳ αὐτῆς, οὐκ ἐφείσατο περισσείας φυοικῶν δωρεῶν ὑμῖν τοῖς κατοικοῖς τῆς παγκάλου ταύτης καὶ περιρρύτου νήσου, προικίσασα ταύτην διὰ κλίματος μὲν εὐκραοῦς, γῆς δὲ εὐφόρου καὶ κατοίκων εὐφυῶν, ἡ δὲ βασιλικὴ μεγαλοφροσύνη καὶ εὐμένεια ἐπεχαρίσατο δημολογουμένως ἀγαθὰ εὐνομίας καὶ ἰσοπολιτείας τιμαλφέστατα, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ νόμιμοι ἀξιώσεις ὑμῶν πάμπολοι ταχείας τυγχάνουσι καὶ αἰσίας ἐπιλύσεως, ἀποφάσεις δ' οὐκ ὀλίγαι τῆς καθ' ὑμᾶς ΓΕΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ μεθ' ὄριμον καὶ ἐπεικῆ τῆς Αὐτοκρ.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἰωσ. Ἰ. Λεκανίδου)

(*) Ἐννοεῖται ὅτι τὰ περὶ ἀλλαγῆς προγράμματος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ συνδρομῆς αὐτῆς εἰσὶ παραμύθια, ἐπινοούμενα πρὸς ἔμπνευσιν θάρρους εἰς τὸν λαόν.

Κυβερνήσεως ἔρευναν καὶ ἐκτίμησιν ἐκυρώθησαν καὶ μετ' οὐ πολὺ ἄλλαι ὁμοίως γίνονται ἀποδεκταὶ καὶ ἐφαρμοσίμοι, ἔγνωμεν Συνοδικῇ γνώμῃ καὶ ἀποφάσει, προτρέψασθαι ὑμᾶς καὶ παραινέσαι πατρικῶς, ὅπως ἐπαξίως καὶ ἐν συνειδήσει, ἀπολαύητε τῶν τε ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας ἐπιδαφιλευθέντων ἀπειρῶν δωρημάτων καὶ τῶν ἐκάστοτε ἐπιχορηγουμένων ὑπὸ τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος εὐεργετημάτων.

Πρὸς τοῦτο δὲ δέον ἵνα ἀσχολῆται ἕκαστος ὑμῶν εἰς ὃ ἔργον ἐκλήθη, ἦτοι ὁ μὲν γεωργὸς εἰς τὴν τῆς γῆς καλλιέργειαν, ἵνα τῆς ἐπικαρπίας αὐτῆς ἀφθόνως ἀπολαμβάνῃ, ὁ δὲ ἔμπορος εἰς τὴν τιμίαν αὐτοῦ συναλλαγὴν, ἵνα τοῦ προϊόντος τῶν κόπων αὐτοῦ ἀνέτως καὶ ἀσφαλῶς καρπῶται, ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν χριστιανικὴν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἐποικοδόμησιν, ἵνα ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἀντιμισθίαν μὴ ἀπολέσῃ, ὁ διδάσκαλος εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν τῆς νεότητος μόρφωσιν, ἵνα τῆς κοινωνικῆς ἀμοιβῆς ἐπαξίως μετέχη, ὁ ἰατρὸς εἰς τὴν τῆς δημοσίου ὑγείας διατήρησιν, ἵνα μὴ τοῦ ὄρκου παραβάτης γένηται, ὁ δικηγόρος εἰς τὴν τῶν πελατῶν αὐτοῦ ὑπεράσπισιν, ἵνα μὴ τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου καταλογιζομένων ὑπαίτιος ἀποδείκνυται, ὀδικαστὴς καὶ ὁ ὑπάλληλος εἰς τὴν πιστὴν καὶ ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἵνα μὴ τῆς ἀμεροληψίας παρεκκλίνωσι καὶ, συνελόντι εἰπεῖν, ὁ μὲν πλούσιος εἰς τὴν τῆς ἀγαθοεργίας ἐξάσκησιν, ὁ δὲ πένης εἰς τὴν τῶν ἐπιτηδείων διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας, πρόσκτησιν, ἵνα μὴ ἀμφότεροι τοῦ σκοπούμενου ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀστοχῶσι.

Ἐπὶ πλέον δὲ προτρεπόμεθα καὶ παραινούμεν ὑμᾶς ἵνα ἐν ἄκρα ὁμονοίᾳ καὶ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ, ἐν εἰρήνῃ καὶ πλήρει ἡσυχίᾳ συζῆτε καὶ συναλλάττησθε μετὰ πάντων τῶν ἐν τῇ Νήσῳ κατοικούντων Χριστιανῶν τε καὶ Μουσουλσάνων, μηδέποτε ἐπιλανθανόμενοι ὅτι πλάσματα τοῦ ἐνός καὶ μόνου δημιουργοῦ ἐσμὲν καὶ ὑπῆκοοι τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, ὅπως ἐπ' εὐλογίαις τῆς κοινῆς ταύτης μητρὸς τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐπαπολαύητε πάντες τῶν θείων καὶ τῶν βασιλικῶν χαρίτων.

Παρακελευόμεθα ἵνα ἐκποδῶν ποιῆτε τὰς ἔριδας καὶ φιλονικείας, τὰς ἀντιζηλίαις καὶ διαπληκτισμούς, τὰς διαμάχας, τοὺς φθόνους, ἅπερ σπέρματά εἰσι τοῦ μισοκάλου, φθοροποιᾶ καὶ ἀξιόποινα. Διότι ποίων ἀγαθῶν προσδοκᾶτε ἐκ τῶν ἐπιψόγων τούτων καὶ ἀντιθέων πράξεων; Τί σωτήριον, τί δὲ τεῖνον εἰς τὴν εὐτυχίαν, τὸν πολιτισμὸν καὶ εὐημερίαν ἐν γένει, τῆς φίλης ἡμῶν χώρας;

Ἴστε δὲ πάντες καὶ οὐ χρῆζετε ὑπομνήσεως τῶν ἀγαθῶν καρπῶν, οὓς παράγει ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀδελφικῆς συμβιώσεως Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων. Γινώσκετε ἀκριβῶς ὅτι οὕτω καὶ μόνον, οἷον τε ἐστίν, ἀπολαύειν ἡσυχῶς πάσης κεχορηγημένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δωρεᾶς, ἐπαξίως τῶν εὐλογιῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ ὅτι οὕτω δικαίως ἐπισπάσασθαι δυνατὸν τὴν μεγάλθυμον καὶ τελεσιουργὸν προστασίαν τοῦ λαοφιλήτου ἡμῶν Ἄνακτος, ἅς μειζονας, ὡς ἐνδείκνυται, βουλευέται ὁσημέραι, ἐπιδαφιλεύειν τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰς χάριτας τοῖς φιλονόμοις, πιστοῖς καὶ φιλησυχίαις ὑπηκόοις αὐτοῦ.

Ταῦτα τοίνυν ἐκ πατρικῆς ἀγάπης καὶ ἐκκλησιαστικῆς προνοίας, παραινούντες καὶ προτρεπόμενοι ἐπ' ἀγαθῶ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας χώρας, εὐλογοῦ ντες δὲ ἐκ μέσης ψυχῆς πάντας ὑμᾶς,

αἰτούμεθα ὑμῖν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος
1895 Σεπτεμβρίου 4.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀδελφός
καὶ διάπυρος εὐχέτης

Ἐπιστολὴ τῶν προκρίτων Ἀσῆ Γωνιάς

Τοῖς πληρεξουσίοις τῆς ἐν ΚΡΑΠΗ συναθροίσεως

Σήμερον τὴν 10ην πρὸς τὴν 10ην καὶ ἡμίσειαν τῆς ἡμέρας, ἦλθεν ἐνταῦθα Χωροφυλακὴ. Ἐκ τῶν προϊσταμένων αὐτῆς ἦτο ὁ κ. Βλαζάκης. Ἐπιθεωρητῆς καὶ οἱ Γ. Γαλάνης, καὶ ὁ νῦν διοριζόμενος Πορτακάλης, ἀξιωματικὸς, ὁ Νικόλ. Σουλβερίης, ὁ Γ. Κιμιονῆς μετὰ 100 περίπου χωροφυλάκων καὶ στρατοῦ ἐφίππου καὶ πεζοῦ,

Τὸ χωρίον μετὰ τῶν παρευρισκομένων, ἀντεστάθησαν κατ' αὐτῶν, ἐκτύπησαν καὶ ἐκτυπήθησαν παρ' ἀγνώστων καὶ ἠναγκάσθημεν καὶ ἡμεῖς νὰ λάβωμεν μέρος. Ὡς ἐκ τούτου ἐπληγώθησαν τινες καὶ λέγουν ὅτι ἐγκατέλιπον καὶ ζωᾶ. Τώρα εὐρίσκεται ἐνταῦθα ὁ Γαλάνης μετὰ μερικῶν τεσσάρων ὡς πέντε χριστιανῶν. Οὗτος μεταχειρίζεται πολιτικὴν, ἀγνοοῦμεν τὴν γνώμη του, λέγομεν πρὸς τὸ παρὸν νὰ τὸν διευθύνωμεν ἐξὸν τοῦ χωρίου διὰ νυκτὸς, διὰ νὰ μὴν ἐπέλθῃ συμπλοκὴ, ἀλλ' ἴσως νὰ φοβῆται νὰ ἐξέλθῃ. Ἐὰν ὅμως τὸ πρῶτ' ἔλθῃ ἰσχυρὰ, θὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ χωρίον μετὰ τῶν λοιπῶν τὰ πρότερα καὶ λάβετε ἕως ἐκείνης τῆς ὥρας τὰ κατάλληλα μέτρα περὶ ἡμῶν καὶ διὰ τὸν τόπον.

Ὁ σκοπὸς, ὡς λέγει ὁ Γαλάνης, ἦτο διὰ τὴν συνάθροισιν. Λοιπὸν ἀμέσως δώσετε ὁδηγίας τί θὰ γίνῃ ἢ νὰ στείλητε ἐπιστολὴν τοιαύτης περιστάσεως καὶ ἂν ἐγκρίνετε καλὸν, προσκαλέσατέ τοὺς ἐνταῦθα (αὐτοῦ) χωριανούς καὶ τὰ διάφορα χωρία, διὰ νὰ μὴ ὑποφέρωμεν περισσότερα θεωροῦμεν καλὴν τὴν συνδρομὴν ἐνταῦθα πρὸς στήριξιν ἡμῶν καὶ τῶν περιχώρων, ἅτινα ἔλαβον μέρος.

Λοιπὸν μὴ ἀμελήσετε διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην. Τὴν ἀπάντησίν σας ἀμέσως, ἐν βίᾳ γράφομεν.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα οἱ ἀδελφοί σας συγχωρεῖται γονεῖς καὶ κυρίως οἱ πρόκριτοι. Μὴν ἀμφιβάλλετε τῆς μονοκονδυλιάς τὴν ὑπογραφὴν.

Ἀσῆ—Γωνιά τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1895

Νικόλαος Πετρονικόλας, Κωνσταντῖνος Περβανάκης, Κανάκης Κουντουράκης, Ι. Ν. Πετράκης, Κ. Γύπαρης, Ἰωάννης Μυγιάκης, Ἰωάννης Παμιάς Ἰωσήφ Μπαρμπουνάκης, Ἰωάννης Βλαμάκης, Ἰωάννης Μελάς, Εὐθ. Δαμανάκης, Μανοῦσος Μπαρμπούνης.

Ἐγκύκλιος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου Ἐπισκοπῆς

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ὡς γνωρίζετε, ἡ κακὴ κατάστασις τῆς Πατρίδος, μᾶς ἠνά-

γκασε νά ζητήσωμεν τὴν ριζικὴν βελτίωσιν τοῦ ὑπάρχοντος πολι-
λεύματος, ἵνα ἅπαξ καὶ διὰ παντός, ὁ τόπος ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς
συμφορὰς, εἰς τὰς ὁποίας κάθε λίγο καὶ λιγάκι ὑπόκειται.

Τὴν βελτίωσιν ὅμως ταύτην ζητοῦμεν, ὅπως ἐπανειλημμένως
σᾶς κατεστήσαμεν γνωστὸν, δι' εἰρηνικῶν μέσων καὶ ὄχι διὰ πο-
λέμου ἢ ἄλλων βιαίων μέσων. Σήμερον ὅμως, ὅτε μετεβαίνομεν
ἀπὸ Ἀργυρουπόλεως, ὅπου εἶχομεν ὑπάγει, διὰ νὰ ἐβεβαιωθῶμεν
περὶ τῆς βεβηλώσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνης ὑπὸ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ
στρατοῦ, εἰς ΚΟΥΡΝΑΝ, ἐπωφεληθέντες δύο ἄγνωστοι τῆς εὐκαι-
ρίας, ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τοῦ ὄλου σώματος τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς τὸ
ὁποῖον εἶχον προσκολληθῆ ἐπιτηδεῖως καὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ
ἐν τῷ Πύργῳ, τῷ κειμένῳ ἄνωθεν τοῦ χωρίου σας, αὐτοκρατορικοῦ
στρατοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπανειλημμένως ἐπυροβόλει καθ' ἡμῶν ἐπὶ μίαν
ῶραν, χωρὶς ἡμεῖς ν' ἀνταποκριθῶμεν ποσῶς εἰς τὸ πῦρ του, ἀκο-
λουθοῦντες τὸ εἰρηνικὸν πρόγραμμά μας.

Τὴν πρᾶξιν ταύτην τῶν εἰρημένων ἀγνώστων ἀπεδοκίμασεν,
ἐν σώματι, ἡ Ἐπιτροπὴ μας, αὐτοὺς δὲ, ἀφοῦ βαρέως ἐπέπληξεν,
ἐξεδίωξε καὶ κατέστησεν εἰς αὐτοὺς γνωστὸν, ὅτι δὲν δύνανται νά
τὴν παρακολουθῶσι. Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν νά καταστήσετε
τοῦτο γνωστὸν εἰς τοὺς χωριανούς σας ὀθωμανούς, ὡς καὶ εἰς
τοὺς ἄλλους ὀθωμανούς τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὰ πλησιόχωρα τῆς
Ἐπισκοπῆς καὶ νά εἰπῆτε εἰς αὐτοὺς ν' ἀσχολοῦνται ἡσυχοὶ εἰς
τὰ εἰρηνικὰ τῶν ἔργα καὶ νά εἶναι βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ τοὺς βλά-
ψῃ κανεὶς.

Σᾶς ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι οὐδέποτε θὰ πυροβολήσωμεν
κατὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας ἢ κατὰ τοῦ στρατοῦ ἢ κατ' ἄλ-
λων ὀθωμανῶν, ἐὰν μὴ εὐρεθῶμεν εἰς ἀμυντικὴν θέσιν. Διότι καὶ
ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἔργα-
ζόμεθα.

Ἐν Κουρνᾶ τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1895

Ὁ Πρόεδρος Μ. Κουνδουράκης ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Ἐπιστολὴ πρὸς Καλογένητον

Ἐν Κουρνᾶ τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1895

Ἀξιότιμε φίλε,

Ἐκ θετικῆς πηγῆς πληροφορούμεθα, ὅτι στρατὸς καὶ χωρο-
φυλακὴ κατέλαβε τὰ ἐπὶκαιρα μέρη Μυλοποτάμου, Ποταμούς καὶ
Ἁγίου Βασιλείου τοὺς πόρους, ὅπως συλλάβῃ τὰ μέλη τῆς Κεντρι-
κῆς Ἐπιτροπῆς Δημητρακάκη καὶ λοιπούς.

Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νά καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν,
ὅπως πληροφορήσῃτε αὐτοὺς, ὅπου ἂν εὐρίσκωνται, ἵνα μένωσιν
ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκονται, ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ μὴ βιασθῶσι νά ἔλθω-
σι γρήγορα, ἢ νά διέλθωσι πολὺ πλησίον τῶν Ἀρχῶν, ὁπότε θὰ
εἶναι μάλλον ἀσφαλεῖς. Ἐὰν δὲ δὲν δύνανται νά διέλθωσιν ὁ-
μοῦ καὶ διὰ μιᾶς διόδου, ἄς διέλθωσιν ἀνά εἰς καὶ διὰ διαφόρων
διεξόδων.

ΣΤ. ΦΩΤΑΚΗΣ

**Επιστολή Μονῆς Μυριοκεφάλων
Πρὸς τὴν ἔντιμον Κεντρικὴν ἐπιτροπὴν Κρήτης (*)**

Ἐπειδὴ καθὼς γνωρίζετε, ὅτι εἰς ἡμᾶς γίνεται παρατήρησις διὰ τὰ τοιαῦτα καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ ἡγούμενος ἀπουσιάζει καὶ ἐγὼ, ὁ ὁποῖος εὐρίσκομαι ἐδῶ προσωρινῶς, δὲν εἰμπορῶ νὰ δώσω τίποτε, διότι ἀμέσως θὰ προσκληθῶ εἰς Ρέθυμνον.—Γνωρίζετε δὲ ὅτι τὰ τοιαῦτα καταστήματα προστατεύει ἡ Κυβέονησις, ἀλλὰ δὲν εἶναι οὔτε ἰδικὰ μου, τὸ γνωρίζετε πολὺ καλὰ ὅ,τι ἔχεις καὶ σὺ νὰ κάμης, ἔχω; καὶ ἐγὼ καὶ ὁ ἄλλος καὶ ὅπως βλέπετε πῶς εἶναι καλὰ πράξετε.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ Μυριοκεφάλων, τῇ 9 8)βρίου 1895
Ἰλαρίων Λουκάκης

**Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς μεταπολιτεύσεως Κρήτης, πρὸς τοὺς
κατοίκους Ἀσῆ Γωνιάς καὶ τὰ ἐκεῖ στρατοπευδεύοντα μέλη
τῆς Μεταπολιτεύσεως**

Ἀδελφοί,

Ὡς γνωρίζετε, τὸ πρόγραμμά μας εἶνε εἰρηνικόν, διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλοῦμεν ν' ἀποφύγετε πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἡμεῖς πρῶτοι δίδομεν ἀφορμὴν πρὸς πόλεμον. Ἄν ὅμως ἴδετε τὸν ἐχθρὸν πλησιάζοντα, πρὸς τὸ μέρος σας, εἰς τόπον, ὁ ὁποῖος θὰ σᾶς ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν, καὶ προσπαθοῦντα νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ χωρίον σας, τότε κτυπήσατέ τον μὲ ὄλας σας τὰς δυνάμεις καὶ ἡμεῖς θὰ τρέξωμεν πρὸς βοήθειάν σας, ἀψηφοῦντες πάντα κίνδυνον. Ἐχομεν δὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ χωρίον σας.

Σᾶς καθιστῶμεν γνωστόν, ὅτι θὰ μένωμεν ἐδῶ, ἕως ὅτου τὸ πρᾶγμα λάβῃ ἔντελος. Εἰδοποιήσατε τοὺς αὐτοῦ διαμένοντας συντρόφους μας, ὅτι εἶνε ἐλεύθεροι νὰ μένουν αὐτοῦ ἢ νὰ ἔλθουν ἐδῶ, ἀφοῦ καὶ ἡμεῖς θὰ μένωμεν ἐδῶ. Ὅταν θ' ἀναχωρήσωμεν ἐντεῦθεν, θὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν.

Ἐν Κουρνᾷ τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1895

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Κουνδουράκης, Μαλινός, Λεκανίδης, Παπαδάκης

Πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Ἀρχηγούς Κρήτας

Ἐν Βατουδιάρῃ τῇ 19 Ὀκτωβρίου 1895

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Μόλις χθὲς ἐλάβομεν τὴν ὑπὸ χρονολογίαν 4 τρέχοντος μηνὸς ἐπιστολήν σας, καθ' ὅσον εὐρισκόμεθα εἰς Ἀσῆ—Γωνιά καὶ τὰ περίξ αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ Σαββάτου τὸ ἑσπέρας, ταύτην δὲ τὴν στιγμὴν ἀφικόμεθα ἐνταῦθα.

Ἀνεγνώσαμεν τὰς δύο τελευταίας ἐπιστολάς σας, εἶδομεν τὰ

(*) Ὅποθεν εἶχομεν ζητήσῃ τροφάς. (Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδου)

έν αὐταῖς, καί συμεριζόμεθα πληρέστατα τὰς ἰδέας σας. Εὕρισκό-
μεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ σας ἀναγγειλωμεν τὸν καταρ-
τισμὸν τοῦ Σωματείου μας, ὅπερ ὠνομάσαμεν **Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν**
τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς σφραγίδος
μας. **Πρόεδρον** αὐτοῦ ἐξελέξαμεθα τὸν κ. **Μανούσον Ρ. Κου-**
δουράκην, Ἀντιπροέδρους τοὺς **Γεώργιον Μ. Μυλωνογιαννάκην**
καὶ **Στυλ. Φωτάκην, Γενικὸν Γραμματέα** τὸν **Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδην**
Ἀργηγὸν τοῦ Στρατιωτικοῦ Τμήματος τῆς Ἐπιτροπῆς μας τὸν
Κωνστ. Μαλινόν, ὑπαρχηγὸν τὸν Σταυριανὸν Α. Πολέντα. Συμβού-
λους ἐξελέξαμεν ἀνὰ πέντε ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας, τῶν λαβουσῶν
μέρος εἰς τὸ κίνημά μας ἐπαρχιῶν, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ ἐκλέ-
ξωσιν ἰσαριθμούς καὶ ὅσους θέλουσι λάβει μέρος εἰς τὸ μέλλον.

Ταύτην τὴν στιγμὴν καταγινόμεθα εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἀντι-
γραφὴν ὑπερδιακοσίων ἐπιστολῶν πρὸς ἐξέχοντα πρόσωπα τῆς
Κρήτης, ἐπόμενοι τῇ ὁδηγίᾳ σας καὶ τῇ προηγουμένη αὐτῆς ἀποφά-
σει μας. Καὶ ἦδη ὅλα καλά. Τὸ ζήτημά μας καθ' ἐκάστην γενικεύ-
εται. Ἄσας ὁ λαὸς ἐπιδοκιμάζει καὶ ὑποστηρίζει αὐτό, ἐκτὸς τι-
νων τῶν πολιτευομένων, οἵτινες ἐλπίζομεν, μετὰ τὴν λήψιν τῶν
νέων ἐπιστολῶν μας, ἀφοῦ μάλιστα βλέπουν τὸ κατάλληλον τῶν
περιστάσεων, θέλουσι μεταπεισθῆ καὶ ὑποστηρίξῃ αὐτό, δὲν θεω-
ροῦμεν δὲ ἄσκοπον, νὰ γράψητε καὶ ὑμεῖς πρὸς αὐτούς. Ὑπὲρ πο-
τε ὁ λαὸς εἶναι πρόθυμος, ἵνα ὑποστηρίξῃ τὸ ζήτημά μας, ἔστω καὶ
μὲ τὸ αἶμά του. Ἀπὸ τῆς Κυδωνίας μέχρι τοῦ Μυλοποτάμου, ἔρχον-
ται καθ' ἐκάστην καὶ μᾶς εὕρισκουσιν, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκώμεθα,
μένουσι μαζί μας δύο τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ κατόπιν ἀναχωροῦσι,
διότι στεροῦνται τροφῆς. Τὰ νέα μας εἶναι ὅτι τὸ παρελθὸν Σάβ-
βατον 14 τρέχ. μηνὸς, ἤλθε πάλιν εἰς ἡμᾶς, εὕρισκομενους εἰς Ἄ-
λίκαμπον, ἢ εἰδησις ὅτι 800 στρατιῶται καὶ 150 χωροφύλακες, συλ-
λεγέντες ἀπὸ τῆς Σητείας μέχρι τῆς Κισσάμου, ἐξεστράτευσαν, εἰς
Ἀσὴ—Γωνιά, ὅπως πατήσουν αὐτὴν, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, διότι
ἐδέχθη ἡμᾶς.

Τοῦτο ἐξηνάγκασε τὸν λαὸν νὰ σπεύσῃ ἐκεῖ, διότι εἶχεν ἐρε-
θισθῆ ἐκ τῆς ἐκ νέου θραύσεως ἐνὸς λιθίνου σταυροῦ τοῦ ἐν Ἀργυ-
ρουπόλει εἰκονοστασίῳ, ὑπὸ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

Πρὸς πρόληψιν ἀπευκταίων, μετέβημεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ αὐτὸ
μέρος. Κατῶρθώσαμεν δὲ νὰ μὴ συμβῆ ἄλλο τι εἰμὴ τινες πυροβο-
λισμοὶ κατὰ τοῦ στρατοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνῆρχετο τὴν Ἀργυρού-
πολιν ὅπως εἰσέλθῃ εἰς Ἀσὴ—Γωνιάν, ὑπ' ἀγνώστων, ἀλλ' ἄνευ
ἀποτελέσματος, ὅπερ ὅμως ἐξηνάγκασε τὸν στρατὸν νὰ ὀπισθοχω-
ρήσῃ εἰς Ἐπισκοπὴν. Οὕτως, ἀφοῦ δὲν κατῶρθωσεν ὁ στρατὸς νὰ
εἰσέλθῃ εἰς Ἀσὴ—Γωνιάν, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἐπισκοπῆς, ἐπανακάμ-
πτων εἰς τὰ ἴδια, φοβηθεὶς ὄλεθρον.

Σὰς παρακαλοῦμεν νὰ φροντίζετε, ὅπως ἀποστέλλητε εἰς
ἡμᾶς συχνότερον χρήματα, διότι ὁ ἀριθμὸς μας ἠϋξήθη καὶ ὡς ἐκ
τούτου αἱ ἀνάγκαι μας. Ἐπάναγκες νὰ σας παρακαλέσωμεν νὰ
μᾶς στείλητε καὶ φυσίγγια Γκρά, Μαρτίνη, Σασεπὼ καὶ Μάουζερ,
διότι ὅσον καὶ ἂν ἀποφεύγωμεν, θ' ἀναγκασθῶμεν νὰ συγκρουσθῶ-
μεν μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ δὲν θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀνθέξωμεν ἐλλείψει
τοιούτων.

Σὰς ἀσπαζόμεθα

Τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως
Κρήτης.

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς προκρίτους τῶν ἐπαρχιῶν

Ἐν Βατουδιάρῃ τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1895

Φίλε συμπατριῶτα,

Τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ὑπεβάλαμεν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις εἶναι γνωστά. Ζητοῦμεν τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος ἐπὶ τὰ βελτίω.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου συντρέχουσιν, ὡς γνωρίζετε, πολλαὶ περιστάσεις, ὥστε πᾶς ὑπόδουλος λαὸς, ἔχων δεδικαιολογημένας, ἀξιώσεις, οἷαι εἶναι καὶ αἱ ἰδικαί μας, δὲν δύναται παρὰ νὰ ὤφελθῃ. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται καὶ ἡ κοινὴ συνεργασία τῶν καλῶν πατριωτῶν.

Σὰς θεωροῦμεν ἐκ τῶν ἐνδιαφερομένων ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφερόντων τῆς φίλης πατρίδος, δι' ἃ ζητοῦμεν τὴν συνδρομὴν σας.

Ἐξ ἡμῶν τινες ἐξετέθησαν ἀπέναντι τῆς Ἀρχῆς, ἀλλ' ὑμεῖς δύνασθε νὰ μὴ ἐκτεθῆτε πάντες εἰς τὴν καταδίωξιν αὐτῆς, ἐργαζόμενοι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἐὰν συνεννοούμενοι μετὰ τῶν συναρχιωτῶν σας, ἐκλέξετε 4 ἢ 5 πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ν' ἀποστείλητε εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν μας, ὅπως συνεργασθῶσι μεθ' ἡμῶν πρὸς γενίκευσιν τοῦ ζητήματος, ἐνεργεῖτε δὲ καὶ ὑμεῖς ἐκ τοῦ τόπου, ἐνθα διαμένετε, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ κινήματος, ὥστε οὕτω νὰ φαίνεται ζήτημα κοινόν, ὃ συμμερίζεται ὅλος ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς νήσου.

Ἡ γνώμη ἡμῶν εἶναι καὶ γνώμη ἄλλων, ἀλλαχοῦ διαμενοντων συμπατριωτῶν, σὰς ἐκθέτομεν δ' αὐτὴν διὰ βραχέων, διότι νομίζομεν, ὅτι καὶ ἀφ' ἑαυτῆς ἀποδεικνύεται ὀρθὴ καὶ πατριωτικὴ.

Ἐν τέλει σὰς γνωρίζομεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἀποφασίσει νὰ ἐπιμείνωμεν μετὰ τὸ αὐτὸ πρόγραμμα πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκομεν, θαρροῦντες εἰς τὴν ὑποστήριξιν, τὴν ὁποῖαν παρέχει ἡμῖν ὁ λαὸς τῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες μέχρι σήμερον ἔλαβον μέρος εἰς τὸ προκείμενον πολιτικὸν κίνημα καὶ ἐλπίζομεν ὅτι καὶ ὑμεῖς θὰ συνεργασθῆτε μεθ' ἡμῶν.

Διατελοῦμεν μεσ' ὑπολήψεως

Τὰ παρόντα μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς

Γέρω Κώστας Βολουδάκης, Μ. Κουνδουράκης, Κ. Μαλινός, Σ. Α. Πολέντας, Μ. Χατζηγηγόρης, Ε. Δ. Φραντζεσκάκης, Σ. Βαρδάκης, Παῦλ. Δ. Τσιριντάνης, Ἰ. Γιανναράκης, Ἐμμ. Γιάνναρης, Χαρ. Ἰ. Παπαδάκης, Περουλῆς, Ἰ. Ἀλιφίρης, Παπᾶ—Μαλέκος, Ἰ. Καλογεγῆς, Γ. Χναρᾶς, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Μ. Μυλωνογιαννάκης, Ἐμμ. Μουζάγρης, Κωνστ. Δουνάκης, Ἰ. Γ. Λεκανίδης

Ἐπιστολὴ Δημητρίου Βουτετάκη

Πρὸς τὸν ἐν Χανίοις Ἰατρὸν Ἐμμ. Μουντάκη

Ἀγαπητέ μοι ἰατρέ,

Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν χαράττω τὰς γραμμάς ταύτας, ἡ ψυχὴ μου κατέχεται ὑπὸ μεγίστης ἀθυμίας, αἰσθάνομαι δὲ ἑμαυτὸν τό-

σον στενοχωρημένον, ὥστε νομίζω ὅτι ὑπόκειμαι εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἀσφυξίας, ἀκούω τὸν ἑαυτὸν μου νὰ σκάσῃ, Τοῦτο δὲ δι' ἠθικούς λόγους. Ἐνταῦθα συνέβησαν σκάνδαλά τινα, ἀφορμὴν ἔχοντα τὰς ἐκ Κρήτης πληροφορίας τινῶν, συνεπεία τῶν ὁποίων πολεμεῖται τὸ ζήτημα. Ἐγὼ δὲ ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἔχοντα τὸ σθένος καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἀντεπεξέλθω κατὰ τοιούτων προστύχων χαρμεπῶν καὶ μικροφιλοτίμων, νὰ θριαμβεύσω ἠθικῶς καὶ νὰ νᾶ τοὺς ἐπισκιάσω καὶ νὰ τοὺς ἀφήσω περιφρονημένους. Καὶ ἐνῶ δύναμαι νὰ λάβω τοιαύτην λαμπρὰν δι' ἡμᾶς καὶ ἀμαυρωτικὴν δι' αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἀλληλογραφοῦντας μὲ αὐτούς, ἠθικὴν νίκην καὶ ἐνῶ βλέπω τὴν ἀνάγκην ὅτι πρέπει, παντὶ σθένει, νὰ ἄρωμεν θρίαμβον ἠθικὸν κατὰ τῶν τοιούτων χαμερπῶν ὄντων, οὐχ ἦττον δὲν μοι ἐπιτρέπεται ἕνεκεν τῆς μὴ βοηθείας σας, ἕνεκεν τῆς ἀμελείας καὶ νωθρότητος τῶν προσώπων. Ἄτινα μοὶ ὠρίοιτε ὅπως συνεργασθῶ.

Ἐνεκεν λοιπὸν τοῦ ὅτι ἀκούω ἑμαυτὸν δυνάμενον νὰ τοὺς μουντζῶσω καὶ νὰ τοὺς ντροπιάσω, μὴ δυνάμενος ὁμοίως, ἕνεκεν ἀνικανότητος ἄλλων, μοὶ ἔρχεται νὰ σκάσω. Ἐξηγοῦμαι:

Χθὲς Δευτέραν ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν ταχυδρομεῖον, περιέμενον ἀπάντησιν ἀπὸ τοὺς κ. κ. Γ. Κοτζαμπασάκην καὶ Γερμανὸν, μετὰ τῶν ὁποίων μοὶ ὑπεδείξατε, ὅτι ὀφείλω νὰ συνεργάζωμαι. Τῶν ἔγγραφα δις πρὸ 20 ἡμερῶν, στείλας ἐπιστολὴν ἐπὶ συστάσει, διὰ τοῦ Δριμάκη καὶ μ' ὄλον τοῦτο εἰσέτι οὐδεμία ἀπάντησις, ἕνα τοῦτο ἄχιστον ὄχι, διὰ νὰ γνωρίζω καὶ ἐγὼ τί θὰ κάμω καὶ νὰ μὴ κάθηναι σταυροχερισμένος. Ὑποπτεύομαι ὅτι ὁ Δριμάκης δὲν δίδει τὰς ἐπιστολάς μου, ἄλλως κατὰ τὸν τρόπον, ὅπου ἔγγραφον ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ ἀπαντήσουν, ἔστω καὶ ἕνα ξηρὸν ὄχι, διότι τότε θὰ ἦτον ἄχθη ἀρούρης.

Δὲν ἔλαβον λοιπὸν ἐχθὲς ἀπάντησιν καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος τῆς στενοχωρίας μου, διότι ἂν ἔλειπεν αὐτὸς, θὰ εὑρισκόν ἄλλο μέσον, θὰ ἔκκαμνα ἄλλο σχέδιον πρὸς αἰσίαν ἔκβασιν τῆς ἀνατεθείσης μοι ἐντολῆς. Ἀλλὰ ἀφοῦ μοὶ εἶπατε, ὅτι ἐστάλησαν καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν, ἠναγκάσθη νὰ συνεννοηθῶ πρὸς αὐτοὺς καὶ εἰσέτι οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόασις

«Δὸς μοι πᾶ σὼ καὶ τὰν γὰν κινήσω», εἶπεν ὁ Ἀρχιμήδης. Ἄν καὶ οὐδεμία σύγκρισις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ, οὐχ ἦττον τὸ αὐτὸ δύναμαι νὰ ἐπαναλάβω καὶ ἐγὼ. Δότε μοι ἀνθρώπους ἱκανοὺς καὶ δραστηρίους νὰ ἐκτελῶσι κατὰ γράμμα τὰ σχέδιά μου καὶ τὰ τεχνάσματά μου, νὰ σᾶς κατορθώσω ἀπίστευτα πράγματα, νὰ σᾶς συνάξω ποσὸν δυνάμενον νὰ συντηρήσῃ πολυπληθεστάτην συνάθροισιν ὄλον τὸν χειμῶνα. Οὐχ ἦττον, ἀφοῦ γράφω σὲ δυὸ γομάρια ἐπανειλημμένους καὶ περνοῦν 20 ἡμέραι καὶ ἀκόμη δὲν ἀπαντοῦν καὶ σὲ ζητήματα τόσοσιν κατεπείγοντα, τί νὰ κάμης; Μήπως ἔφυγαν ἐξ Ἀθηνῶν; Τέλος, ἐὰν θέλετε νὰ σᾶς φέρω ἀποτελέσματα ἱκανοποιητικά, δυνάμενα, καὶ τὸν Μάρτιον ἀρκετὰ νὰ μᾶς στηρίξουν, ἂν αἱ περιστάσεις τότε τὸ ἐπιβάλουν, δείξετέ μοι ἐν Ἀθήναις δύο κατάλληλα πρόσωπα, δυνάμενα ἕνεκεν ἱκανότητος καὶ δραστηριότητός των, νὰ ἐκτελῶσιν, ὅ,τι τῶν γράφω καὶ τότε θὰ ἰδῆτε ὁ Δημήτριος τί πράγματα κατορθώνει καὶ τί φτιάχνει, ἀλλ' ἔννοῶ νὰ ἔχουν ἱκανότατα καὶ δραστηριότητα, διότι τοιαῦτα ζητήματα δὲν λύονται μὲ Κοτζαμπασάκιον νοῦν.

Καθ' ὄλον αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν ἔπαυσα νὰ καλλιεργῶ τὸ

ζήτημα αυτό, κατέστρωσα δὲ σχέδια ἐπὶ σχεδίων οὕτω πως, ὥστε νὰ μὴ δύνανται παρὰ νὰ μᾶς ἱκανοποιήσουν.

Αὐριον περιμένω ἀπάντησίν σου, ἀναλόγως τῆς ὁποίας θὰ συμμορφωθῶ, καθ' ὅτι σὰς ἔγραφον, ἐν προηγουμένη μου, τὸ σχέδιόν μου, τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐργασθῶ πρὸς ἐπιτυχίαν μεγαλυτέρων ἀποτελεσμάτων. εἰ δ' ἄλλως νὰ προβῶ καὶ ἄνευ αὐτῶν εἰς ὅσα σοὶ ἔγραψα καὶ διὰ τὸν Μητσοτάκη, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ λάβῃς 10 λίρας νὰ μοῦ τὰς τείλῃς, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ μοὶ τηλεγραφῆσῃς ἀμέσως, μετὰ τὴν ἀφιξίν του, ἂν πρέπη νὰ περιμένω ἕως ὅτου προπαρασκευασθῶσι τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου μου ἢ ὄχι.

Καὶ ἐνῶ ἐξ ἀπαντος περιμένω τηλεγράφημα, σὺ χαμπέρι ποῦ τὸ πῆρες, εἶσαι δηλαδὴ καὶ τοῦ λόγου σου δευτέρα ἔκδοσις. Ἄν εἶναι γιὰ εἰκοσι γρόσσια, ὅπου θὰ ἔδιδες, δέν πιστεύω, διότι αὐτὰ θὰ βγοῦν κατόπιν, ἂν εἶναι ὅτι τὸ ἀπεδοκίμαζες δέν εἶναι σωστὸ, διότι ἐγὼ ἐπῆρα τόσην στενοχωρίαν, δι' αὐτὴν τὴν καθυστέρησιν.

Χθὲς εἰς τῶν δικηγόρων ὁ κ. Λάσκαρης, Διοικητὴς ἄλλοτε ἐν Μολδοβλαχία, με' ἠρώτα, «Βραδελφέ, τί γίνεται τὸ Κρητικὸ ζήτημα», ὅτι ἐνῶ οἱ πρέσβεις ἔκαμον ἐντόνους παραστάσεις εἰς τὸν Σουλτάνον δι' αὐτὸ καὶ πλείστα ἄλλα, λίαν ἐνδιαφέροντα, ἀλλὰ χρῆζοντα χρόνου πρὸς ἐξιστόρησιν, τώρα, λέγει, οὔτε λόγος γίνεται, ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς ἐφημερίσι. Τί νὰ τοῦ εἶπω παρακαλῶ; Μήπως με' διεφωτίσατε, δῆπως μοῦ γράφεις, καὶ σὺ ἐκτενῶς ὄλα; Τοῦ ἔπλασα ἐκεῖ, ὅσα ἠδυνάμην, ἀλλὰ καλὰ ποῦ ἔχω τοῦλάχιστον γόνιμον φαντασίαν, γιὰ τορνευτὰς ψευθείας, ἄλλως; Τί τοὺς ἔχετε τοῦλάχιστον αὐτοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ δέν ξεσχίζονται εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Ἐφημερίδας, νὰ γίνετε λόγος μέγας καὶ τότε εἶναι εὐκολωτέρα πᾶσα ἀπαιτησις συνδρομῆς, καθ' ὅτι τώρα τινὲς Κρήτες, πεισθέντες ὑπ' ἐμοῦ περὶ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ κινήματος μοὶ ἔλεγον χθὲς, «βραδελφέ, αἱ χθεσιναὶ Ἀθηναῖκαὶ ἐφημερίδες, ὄχι μόνον λόγον, ἀλλ' οὔτε τὸ ὄνομα Κρήτη ἔχουν». Τί τρέχει λοιπὸν; Φαντάσου, ἀφοῦ αὐτοὶ κάνουν αὐτὰς τὰς παρατηρήσεις, πόσον μᾶλλον εἰς ἄλλος, ὅπου θὰ ὑπάγῃς νὰ τοῦ ζητήσης συνδρομὴν. Ἐνῶ, ἂν αἱ ἐφημερίδες κάνουν μεγάλων πάταγον, ἔχεις ἔτσι μίαν ἀφορμὴν. θὰ ἔχη λάβει καὶ αὐτὸς γνώσιν ἐκ τῶν ἐφημερίδων, τοῦ προσθέτω καὶ ἐγὼ πλείστα ὅσα ἄλλα καὶ ἔτσι καταπέιθεται εὐκολώτερα, διότι παρῆλθον αἱ ἐποχαὶ ἐκεῖναι, καθ' ὅς αὐτοπροαιρέτως συνεισέφερον.

Τώρα πρέπει νὰ τοῦ εἴπῃς καὶ πολλὰ, νὰ τὸν συγκινήσῃς, νὰ τὸν πείσῃς περὶ μελετωμένου σχεδίου καὶ ἔτσι θὰ ἀνοίξῃ τὸ πουργί του.

Λοιπὸν ἂν θέλετε νὰ ἐργασθῶμεν ἀποτελεσματικῶς, μεγάλων πάταγον εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, κυρίως «Ἐφημερίδα» καὶ Ἄστου καὶ ἂν ἀκόμη διαθέσητε μικρὸν ποσόν, διὰ τὰς ἐφημερίδας ταύτας Ἐδῶ ὅπου ἐπὶ πάντων δεσπόζει ὁ τρόμος, σχηματίζεται ἡ ἰδέα περὶ ἐκάστου ζητήματος ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων.

Στείλε τὴν ἐπιστολήν μου εἰς τὸν Φραντζεσκάκη, ἴσως αὐτὸς ἔχει γνωστοὺς ἐν Ἀθήναις καὶ τῶν γράψῃ νὰ ἐφαρμόσουν αὐτὴν τὴν μέθοδον τῶν ἐφημερίδων. Συνεννοήσου, γράψε μου, εἰς ποίους ν' ἀποτείνωμαι καὶ νὰ συνεννοοῦμαι. Εἰς Ἀθήνας εἶναι ἀνάγκη ἐκεῖ προσώπων ἱκανῶν καὶ δραστηρίων.

Περὶ διορισμοῦ Κακούρη καὶ Ἀγγελίδου δὲν εἶδον εἰς τὰ ἐγχώριά σας φύλλα, ἐνῶ σὺ τὸ παρίστας ὡς τετελεσμένον γεγονός. Γράφε μοι ἐκτενέστερον καὶ εὐκρινέστερον. Ποῖοι, ἐν γένει, ἐκ τῶν ἰδικῶν μας ἔλαβον μέρος εἰς τὸ κίνημα. Ποῖοι ἐκ τῶν Κυδωνιατῶν καὶ λοιπῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, ποῦ εὐρίσκονται; εἰσέτι εἰς τὸ Κλήμα;

Ἔδῶ παρὰ, τοῖς ὑψηλοῖς κύκλοις, ἐλπίζονται πολλὰ διὰ τὴν Κρήτην· ἰδιαίτεραν ἐκαμεν ἐντύπωσιν ἢ παράστασις τῶν προσώπων. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη ἐργασίας καὶ ἐργασίας ἀόκνου, ἵνα μὴ τὸ κα-
ταπνίξωσι, καθ' ὅτι εἶναι πολλοὶ οἱ πολέμοι: ἡ Διοίκησις, τὸ Προ-
ταπνίξωσι, καθ' ὅτι εἶναι πολλοὶ οἱ πολέμοι: ἡ Διοίκησις, τὸ Προ-
ξενεῖον, πλεῖστοι ἐξέχοντες Κρήτες. Ὡστε χρειάζεται ἐνέργεια καὶ
ἐργασία μεγίστη, διὰ νὰ μὴ καταπνιγῇ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ μέσα
ἄς προσπαθήσουν νὰ εὐρουν τρόπον νὰ ζήσουν εἴκοσι καὶ τριάκοντα
(20 καὶ 30) ἡμέρας ἀκόμη καὶ ἡμπορῶ καὶ εἶτα μόνος ἐγώ, διὰ τῶν
ἐννυγριῶν μου, νὰ κατορθώσω νὰ συντηροῦνται.

Μὴν ἀπελπισθῶσιν ὅμως νὰ διαλύωνται, διότι εἰς τὴν ἀρχὴν
χρειάζεται μέγας πάταγος, ἵνα οὕτω ἐξαναγκασθῇ ὁ κόσμος νὰ
τὸ ὑποστηρίξη. Ἐνθυμεῖσθε εἰς τὰ 89, ὅπου ἤρχισε μὲ 5 καὶ εἶτα
πόσοι τὸ συνεμερίσθησαν.

Λοιπὸν αὐτὸ εἶναι, Ὅσον ἡμπορεῖτε ἐργασθῆτε εἰς τὰς Ἑλλη-
νικὰς ἐφεμερίδας, καὶ εἰς τὰς Εὐρωπαϊκάς καὶ γιὰ ὑλικὴν ὑπο-
στήριξιν μὴ φοβεῖσθε. Σᾶς τὸ ὑπόσχομαι. Γνωρίζω τὸ μέσον, διὰ
τοῦ ὁποίου νὰ κεντήσωμεν τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸ αἶσθημα ἑνὸς ἐκά-
στου, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχω ὕλην ὀλίγην. Πρέπει δηλ. ν' ἀκούηται κά-
τι τι καὶ αὐτὸ ἐγώ ἐπιτηδεῖω καὶ τορνευτὰ τὸ μεγαλοποιῶ, τὸ κάνω
ἐποχὴ τοῦ 1821.

Στείλει τὴν ἐπιστολὴν μου εἰς τοὺς ξέω, ἵνα καὶ ἐκεῖνοι σκε-
φθῶσι περὶ τῶν γραφομένων μου. Αὐριον, ἀναλόγως τῆς ἀπαντή-
σεώς σας, θὰ μεταβῶ παρὰ τῷ κ. Μαυροκορδάτῳ πρεσβευτῇ τῆς
Ἑλλάδος, καθ' ὅτι προχθές, ἂν καὶ τῷ εἶπον ὀλίγιστα, ὡς ἐκ τοῦ
ἀκαταλλήλου χρόνου, καθ' ὃν τὸν εἶδον, μοὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυ-
μίαν του νὰ μὲ βλέπῃ ὅταν ἔχω εἰδήσεις. Μὲ γνωρίζει, διότι τῷ
ἔφερα σύστασιν ἀπὸ τὸν κ. Σκουλούδη, ὅταν πρωτοῆλθα.

Κων)πολις 10 Ὀκτωβρίου 1895

Δ. Γεωργόπουλος (*)

Ἀπάντησις πρὸς τὸν Δ. Γεωργόπουλον (Δ Βουτετάκη)

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα,

Ἐξ ἐπιστολῆς ὑμῶν πρὸς τὸν Α. Γ. (Ἐμμ. Μουντάκη ἰατρὸν)
φέρουσαν χαονολογίαν 10 τρέχοντος μηνός, μανθάνομεν μετ' ἀπο-
ρίας καὶ λύπης μας ὅτι ἐνῶ σὲ ἐξελέξαμεν αὐτοῦ ὡς ἀντιπρόσωπόν
μας, ἀγνοεῖς τὰ καθ' ἡμᾶς καθ' ὅλοκληρίαν.

Λέγομεν δὲ μετ' ἀπορίας μας, διότι ἐνομιζομεν ὅτι εἶχετε
γνώσιν τῶν γραφέντων περὶ τοῦ ζητήματός μας εἰς τὰς Ἑλληνικάς
ἐφημερίδας, τὰ ὁποῖα εἶναι οὐχὶ ὀλίγα καὶ ὅτι τὸ πρόσωπον τὸ
ὁποῖον ἔχει ταχθῇ ἐν Χανίοις, ὅπως συνεννοῆται μεθ' ἡμῶν, σᾶς
καθίστα ἐνημέρους τῶν καθ' ἡμᾶς.

Οὐχ' ἦττον, ἵνα μὴ διατελῆτε ἐν ἡ μᾶς γράφετε ἀγνοία, σᾶς
ἐκθέτομεν αὐτὰ, ὅσον οἶον τε περιληπτικῶς.

(*) Τευδώνυμον τοῦ Δ. Βουτετάκη

Τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1895 ἐξήλθομεν εἰς Κλήμα, ὅπου εἶχομεν καλέσει τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης. Μεθ' ὅλας τὰς ἀντιπράξεις τῆς Κυβερνήσεως, τῶν ἀντιπάλων καὶ μάλιστα τοῦ Ἑλλητικοῦ Προξενείου, τὸ ὁποῖον δὲν ἀφῆκεν πρόσωπον, εἰς ὃ νὰ μὴ ἀποστείλῃ ἀποτρεπτικὴν ἐπιστολήν, συνηθροίσθησαν περὶ τοὺς δισχιλίους ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Κυδωνίας, Ἀποκορώνου, Σφακίων, Ἀγ. Βασιλείου, Ρεθύμνης καὶ Ἀμαρίου. Εἰς τὴν συνάθροισιν ταύτην ὑπεβάλομεν πρὸς ὑπογραφήν ὑπὸ τῶν προκρίτων τοῦ λαοῦ, ὑπόμνημα πρὸς τοὺς Προξένους τῶν μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος, δι' οὗ διαμαρτυροῦμεθα πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, εἰς ἣν περιήγαγε τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης ἢ κατάργησις τῶν προνομίων αὐτοῦ καὶ ζητοῦμεν τὴν μεταβολὴν τοῦ ὑπάρχοντος πολιτεύματος ἐπὶ τὰ βελτίω.

Εἰς Κλήμα παρεμείναμεν μέχρι τῆς 7 Σεπτεμβρίου, ὅπου ἦλθον καὶ ἄλλοι περὶ τοὺς χιλίους (1000) ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν, κατόπιν καὶ ἐδήλωσαν, ὅτι συμμερίζονται τὰς ἰδέας μας, ὑπέγραψαν δὲ καὶ τὸ ὑπόμνημά μας. Ἐκ τοῦ Κλήματος ἐκαλέσαμεν καὶ ἐκ δευτέρου τὸν Κρητικὸν λαόν, ὅπως συναθροισθῆ τὴν 8 Σεπτεμβρίου εἰς Βρύσες, ἀλλὰ ἐκθεύσα τοῦτο ἡ Διοίκησις, ἀπέστειλεν αὐτοκρατορικὸν στρατὸν, ὅστις κατέλαβε τὴν θέσιν καὶ οὕτως ἐματαιώθη μὲν ἡ ἐν Βρύσαις συνάθροισίς μας, ἐγένετο ὅμως τὴν 10ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς πολυπληθεστάτη εἰς Κράπην, διότι ὁ λαὸς εὐρών τὴν θέσιν Βρύσες κατελιγμένην καὶ μαθὼν ὅτι ἡμεῖς εἶχομεν ἀποσυρθῆ εἰς Κράπην, ἔσπευσεν ἐκεῖ ἀθρόως καὶ οὕτως ἐκ τοῦ προχείρου ἐγένετο συνάθροισις τριῶν καὶ πλέον χιλιάδων (3.000) ἀνδρῶν.

Τὰ σπουδαιότερα ὅμως, ἄπερ συνέβησαν κατ' αὐτὴν τὴν συνάθροισιν ἦσαν ὅτι ἐκεῖ ἦλθεν ὁ Γέρω Κώστας ἐπὶ ἡμίονου, περιστοιχούμενος ὑπὸ 200, περίπου, ὀπλιτῶν καὶ ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ἀνῆρχετο οὗτος πρὸς ἡμᾶς, στρατὸς ἐξ ὀκτακοσίων (800) περίπου καὶ 150 Χωροφυλάκων, μετὰ τοῦ τέως διοικητοῦ Σφακίων, ἀνῆρχετο εἰς θέσιν «Ἑλληνικὰ», ἄνωθεν τοῦ Ἀλικάμπου, ὕπως μᾶς ἐκδιώξωσι καὶ ἐκ Κράπης, ἀλλ', ὡς εἶδον τὸν Γέρω Κώστα ἀνερχόμενον καὶ τὸν λοιπὸν λαὸν καταλαβόντα τὰς ἐπικαίρους θέσεις καὶ ἔτοιμον νὰ τοὺς ἀποκρούσῃ, ὠπισθοχώρησαν.

Καὶ εἰν Κράπην ὑπεβάλομεν πρὸς ὑπογραφήν τὸ ὑπόμνημά μας. Ἐκεῖ ἦλθον καὶ τινες ἐξ Ἀνωγείων Μυλοποτάμου μετὰ τοῦ Γ. Σκουλαῖ δικηγόρου. Καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν, μέχρι βαθείας νυκτός, ὑπεγράφετο τὸ ὑπόμνημα, εἰς ἑπτὰ ἀντίγραφα, διότι δὲν ἐπρόφθαν ἄλλως, ὑπὸ τῶν προκρίτων τοῦ λαοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἀνῆλθομεν εἰς Ἀσκυφον, ὅπου σκεφθέντες, ἀπεφασίσσαμεν καὶ ἀπεστείλαμεν πρὸς ἐπίδοσιν, δι' ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης, ἐκ τῶν Γέρω Κώστα Βολουδάκη, Ἰωσήφ Χατζῆ Ρούσου Βουρδουμπάκη καὶ Βαρδοσφυρίδου, τὸ ὑπόμνημα πρὸς τοὺς ἐν Χανίοις προξένους, οἵτινες ἐπέδωκαν αὐτὸ, οἱ δὲ πρόξενοι τὸ ἐδέχθησαν μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως.

Ἐκεῖθεν ἀπεσπᾶσθησαν ἐξ ἡμῶν, οἱ Στυλ. Φωτάκης, Μάρκ. Δημητρακάκης, Γ. Σκουλαῖς, Κ. Φαράνδος. Ἀδαμ. Βαβουράκης, Α. Βλαστός, Ἰ. Κατσαντώνης καὶ Γ. Χατζηδάκης καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας Ἀμαρίου καὶ Μυλοποτάμου, ὅπως ἐνεργήσωσιν καὶ ἐκεῖ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ὑπομνήματος, ὅπερ καὶ κατάρθωσαν ἀκόπως, μ' ὅλας τὰς ἀντιπράξεις καὶ καταδιώσεις.

Μετὰ προηγουμένην σκέψιν ἡμῶν καὶ ὀδηγίαν ἀπάντων τῶν

ἐν Ἀθήναις Κρητῶν ἀρχηγῶν, ἀπεφασίσαμεν ὅπως καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν καὶ ἐπίδοσιν τοῦ ὑπομνήματος ὑπὸ τῶν ἐπτὰ εἰρημένων ἐπαρχῶν, μὴ ἡσυχάσωμεν, ἀλλὰ περιφερώμεθα ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον καὶ ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν καὶ ὅπως γενικεύηται τὸ ζήτημά μας, ἀλλὰ καὶ ὅπως συντείνωμεν εἰς τὴν διαρκῆ ζωρότητα τοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπετύχομεν, καθ' ὅσον καὶ οἱ Κισσαμίται καὶ οἱ Σελινιώται ὑπέγραψαν καὶ ἐπέδωκαν τὸ ὑπόμνημα, τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην γίνεται συνάθροισις καὶ εἰς Μεσσαράν, Καινούριον καὶ Πυργιώτισσαν, πρὸς ὑπογραφὴν τοῦ ὑπομνήματος, τὸ αὐτὸ δὲ ἐντὸς ὀλίγου, ὡς μανθάνομεν θετικῶς, θέλουσι πράξει καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι, καθ' ὅσον ἔγραψαν εἰς αὐτὰς ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἡμεῖς ἐργαζόμεθα ἀενάως καὶ ὑπερανθρώπως Ἐνῶ τὴν μίαν ἡμέραν εὐρισκόμεθα εἰς Κάμπους Κυδωνίας, τὴν ἐπομένην εὐρισκόμεθα εἰς Ἄσκυφον, τὴν τρίτην εἰς Ἀσῆ—Γωνιὰν καὶ τὴν τετάρτην δι' Ἀργυρουπόλεως, Ἀρκούδαινας, Φυλακῆς Κουρνᾶ, Ἀλικάμπου, Ἐμπροσνέρου, εἰς Πατσούρον, ἄνωθεν τοῦ Φρέ, ἐπὶ τῶν νώτων ἔχοντες τὰ βουργιδιά μας μὲ ὀλίγες ἐλλῆς ἢ τυρόν, μὲ σκόρδον καὶ μὲ κρίθινον ἄρτον, ἅτινα μᾶς προμηθεύει ἡ φιλοπατρία τῶν χωρικῶν μας, ἐντὸς τῶν βασταγίων αὐτῶν τὰ ράσα μας, τὰ δπλα μας ἐπ' ὧμου καὶ κοιμώμενοι εἰς τὸ ὑπαιθρον ἄνευ πυρᾶς.

Εἶδομεν νὰ παραπονήσθε κατὰ τῶν ἐν Ἀθήναις, διότι δὲν σᾶς γράφουν, σᾶς ὑποσχόμεθα, ὅτι θὰ τοὺς κάμωμεν περὶ τούτου παρατήρησιν, διότι ἔχετε δίκαιον. Τὰ νέα μας εἶναι, ὅτι τὸ ζήτημα γενικεύεται καθ' ἑκάστην. Παρὰ τοῦ λαοῦ ἐσχηματίσθη ρεῦμα, ὅπερ ἤρξατο νὰ παρασύρῃ τοὺς τε πολιτευομένους καὶ τοὺς μέχρι τοῦδε ἀντιφρονούντας.

Τὴν 3ην τρέχ. μηνὸς ἦλθεν εἰς Κράπην ὅπου ἐμένομεν, ὁ κ. Σπηλιωτόπουλος, εἰδικὸς ἀνταποκριτῆς τῆς «Ἀκροπόλεως» ἀποσταλεῖς ἐπίτιδες ἐξ Ἀθηνῶν. Ἄμα ἐπληροφορήθη τοῦτο ὁ λαὸς τῶν πλησιοχώρων, ἔσπευσαν ἐκεῖ περὶ τοὺς χιλίους (1000) ἔνοπλοι ἐκ Σφακίων καὶ Ἀποκορώνου, εἰς Βρύσες δὲ συνηθροίσθησαν καὶ ἕτεροι 500 περίπου, ἵνα ὑποδεχθῶσιν αὐτὸν, καθ' ὅσον δὲν ἐγνώριζον ποῦ εἵμεθα· ὁ ἄνθρωπος ἐσημάτισε περὶ ἡμῶν ἀρίστην ἰδέαν, μᾶς ἐνεθήρυνε καὶ ἀνεχώρησε κατενθουσιασμένος. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του, ἐχαιρετίσθη διὰ πυροβολισμῶν ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιῶντος λαοῦ.

Ἐκ Κράπης μετέβη εἰς Ἐμπρόσνερον, ὅπου ἐδεξιώθησαν αὐτὸν ἐνθροισιδῶς, τοσοῦτον δὲ συνεκνήθη, ὥστε ἐφίλει τὰς χεῖρας τῶν γερόντων πολεμιστῶν.

Ἀναχωρῶν ἐξ Ἐμπροσνέρου, συνελήφθη ὑπὸ χωροφυλάκων, ἐπὶ κεφαλῆς ἐχόντων τὸν ὑπολοχαγὸν τῆς ἐπίπου χωροφυλακῆς Γεώργιον Γαλάνην, εἰς Βρύσες καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸ Διοικητήριον Βάμου, ἐκεῖθεν ὠδηγήθη ἐπισήμως δι' Ἀρμένων, ὅπου πάλιν μεγάλην εὐρεν ὑποδοχὴν, εἰς Χανιά, ὁπόθεν, διαταγῇ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Γενικοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου, ἀνεχώρησεν ἀμέσως εἰς Ἀθήνας.

Ὡς πληροφοροῦμεθα ἤρξατο γράφων ὑπὲρ ἡμῶν εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν», ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθημεν εἰσέτι ν' ἀναγνώσωμέν τι.

Ἀναγγέλομεν εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν συγκρότησιν τοῦ Σωματείου μας: Πρόεδρον ἐξελέξαμεν τὸν κ. **Μανουῖσον Κουνδουράκη**. ἀντιπρόεδρους κ. **Γ. Μ. Μυλωνογιαννάκη** καὶ **Στυλ. Φωτάκη**, Ἀρχηγὸν τοῦ στρατιωτικοῦ τμήματος τὸν **Κων. Μαλινόν**, Γενικὸν Γραμματεᾶ

τὸν Ἰωσήφ Λεκανίδην, ταμίαν, τὸν ὄσιον Παπὰ Μαλέκον, ἱερομόναχον καὶ συμβούλους τὰ ἐκλεκτότερα πρόσωπα τῆς Κρήτης, ἐν οἷς τοὺς κ. κ. Μάρκον Ζερβόν, Πόλον Νταμ. Τσιρινδάνην, Μανούσον Χ' Γρηγόρη, Ἐμμ. Φραντζεσκάκην, Χαρ. Ι. Παπαδάκην, Ἰωάννην καλογερῆν, Μάρκ. Δημητρακάκην, Ἐμμ. Βαβουράκην, Γ. Χατζηδάκην, Γ. Σκουλᾶν, Σπῦρ. Βαρδινογιάννην, Ροῦσον Χ' Ρουσάκην, ἢ Βουρδομπάκην, Γ. Βλαστόν, Α. Παπαντώνην, Α. Κουρινάκην, Ἐμμ. Γρύλλον καὶ Σέργιον Καλλιγιάννην καὶ εἰδικοὺς γραμματεῖς τοὺς Σταῦρον Χριστοδουλάκην, καὶ Γεώργιον Πωλιουδάκην, κατεσκευάσαμεν σφραγίδα καὶ ἐδώκαμεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν μας τὸ ὄνομα «Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης».

Νεώτερα ἔχομεν, ὅτι αἱ Διοικήσεις Σφακίων καὶ Ρεθύμνης πληροφορηθεῖσαι ὅτι ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶμιν εἰς Ἀσῆ—Γωνιὰν τῆ 8 Ὀκτωβρίου, συνήθρισαν περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας (3000) χωρολάκων καὶ στρατιωτῶν εἰς Ἐπισκοπὴν, τοὺς ὁποίους παρέλαβεν ὁ ταγματάρχης Βάμου Γ. Μπλαζάκης καὶ μετέβη, ἵνα προκαταλάβῃ τὴν Ἀσῆ—Γωνιάν, ὅπως μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ εἰσέλθωμεν.

Οἱ Ἀσῆ—Γωνιωῖται, ὅμως, ἐπιτεθέντες κατ' αὐτῶν, τοὺς ἐξεδίωξαν κακοὺς κακῶς, λαβόντες μάλιστα, ὡς λάφυρα παρ' αὐτῶν δύο ὄπλα Μαρτίνη καὶ πλείστα πολεμοφόδια. Ὁ ἐκδιωχθεὶς στρατὸς, πνέων μένεα κατὰ τῶν χριστιανῶν, διὰ τὴν προσβολὴν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐκδικηθῇ ἄλλως, ἔθραυσε μίαν εἰκόνα ἑνὸς εἰκονοστασίου, εὐρισκομένου κάτωθεν τῆς Ἀργυρουπόλεως.

Τοῦτο περιήγαγε τὸν λαὸν τῶν περιχώρων εἰς ἀγανάκτησιν καὶ ἐξήγειρεν ἐν αὐτῷ τὸ αἶσθημα τῆς ἐκδικήσεως, διὰ τὴν ἐξυβρισιν τῶν ἱερῶν του. Ὅθεν τὴν 9 καὶ 10 τρέχοντος συνηθροίσθησαν εἰς Ἀσῆ—Γωνιάν περὶ τοὺς 500 ἔνοπλοι, ὅπως ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἐν Ἐπισκοπῇ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ. Τοῦτο πληροφορηθέντες ἡμεῖς, μετέβημεν ἐπὶ τόπου, ἐποιησάμεθα τὰς δεούσας ἐνεργείας καὶ οὕτω προελήφθη πᾶσα ρῆξις, διότι, ὡς γνωρίζετε, θέλομεν νὰ τηρηθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ἡ τάξις, ὅπερ εἶναι καὶ ἡ μόνη αἰτία τῆς ἀποφυγῆς ἐκ μέρους μας πάσης συγκρούσεως κατὰ τοῦ στρατοῦ, καίτοι βέβαιοι, ὅτι θὰ καταθραύσωμεν αὐτόν, ἂν συμβῇ τιαυτή.

Ἐνῶ διηρχόμεθα τοῦ χωρίου Φυλακῆς, ἐπυροβολήθημεν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ διαμένοντος ἐν Ἐπισκοπῇ, ἄνευ ἀπευκταίου, χωρὶς ν' ἀπαντήσωμεν ποσῶς εἰς τοὺς πυροβολισμοὺς του. Ἡ Γενικὴ διοίκησις βαρέως φέρουσα τὴν πρὸς τὸν στρατὸν γενομένην προσβολὴν, συνέλεξεν εἰς Ἐπισκοπὴν περὶ τοὺς 1500 στρατιώτας καὶ χωροφύλακας μετὰ πυροβόλων, θείσα δὲ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν τοὺς νέον διοικητὴν Σφακίων Ν. Καλεμικεράκην καὶ τὸν στρατιωτικὸν διοικητὴν, διέταξεν αὐτοὺς νὰ εἰσβάλωσιν εἰς Ἀσῆ—Γωνιάν.

Τὴν 14 λοιπὸν τρέχοντος, περὶ τὴν 7 ὥραν Τουρκιστί. ἐξεκίνησαν ἐξ Ἐπισκοπῆς, ὅπως εἰσβάλωσιν, ἀλλ' ἐνῶ εἰσῆρχετο ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ εἰς Ἀργυρούπολιν καὶ «Τρακόκourταν» ἐπυροβολήθη ὑπὸ τῶν Ἀσῆ—Γωνιωτῶν καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ. Οὕτως ἐματαιώθη καὶ ἡ δευτέρα ἀπόπειρα.

Τὴν 15ην λοιπὸν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀπεφάσισεν ὁ στρατὸς νὰ εἰσέλθῃ πάση θυσίᾳ, ἀλλὰ, μαθόντες ἡμεῖς τοῦτο, συνελέξαμεν. διὰ κωδωνοκρουσιῶν, περὶ τοὺς πεντακοσίους (500) Ἀποκορωνιώτας, Σφακιανούς καὶ Ρεθυμνίους καὶ μετέβημεν ἐκεῖ, μετὰ τσσαύτης ταχύτητος, ὥστε λίαν πρῶτ' τῆς 15ης εἶχομεν καταλάβει τὰς ἰσχυροτέρας θέσεις καὶ διὰ ν' ἀποτρέψωμεν πᾶν ἀπευκταῖον, ἀλλὰ καὶ

διὰ ν' ἀποκρούσωμεν τὴν εἰσβολὴν τοῦ στρατοῦ, ἂν ἐπέμενε, διότι αὕτη ἐγένετο μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν βλάβην ἡμᾶς.

Καὶ τὴν μὲν 15ην δὲν ἐπεχείρησεν εἰσβολὴν. τὴν δὲ 16ην ὁμοῦ ἐξήτησεν, ὅπως ἐπιτραπῆ νὰ εἰσέλθῃ εἰς Ἄσῃ—Γωνιὰν μόνος ὁ χριστιανὸς διοικητὴς, μετὰ τινῶν χριστιανῶν χωροφυλάκων, ἀλλ' οὔτε τοῦτο τῷ ἐπετράπη. Τοῦτο ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τρίτην ἀπόπειραν πρὸς εἰσβολὴν, ἀλλ' ἐνῶ εἰσῆρχετο, πάλιν, μετὰ 500 στρατιωτῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω θέσεις ἐπυροβολήθη καὶ ἐτράπη εἰς ἀτακτον φυγὴν, ἀφίεις ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης 4 φορτὰ φυσιγγίων, τὰ ὅποια παρέδωκαν αὐτῷ οἱ χριστιανοὶ χωροφύλακες.

Ἀπελπισθεῖσα ἡ Διοίκησις, ἐγκατέλειπε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς Ἄσῃ—Γωνιὰν, τὴν 18ην δὲ ὁ ἐν Ἐπισκοπῇ στρατὸς ἀνεχώρησεν κατευθυνόμενος εἰς Βάμον, σταθμεύσας εἰς Ἄλμυρον.

Τοῦτο μαθόντες ἔνοπλοι χριστιανοὶ, κατέλαβον τὰ στενὰ τοῦ Ἄλμυροῦ, ὅπως ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτοῦ, διότι διεδόθη, ὅτι ἤρχετο ὁμοῦ πολιορκίη ἡμᾶς. Ἐκεῖθεν ἀπέστειλε πρεσβείαν πρὸς τοὺς εἰρημένους χριστιανούς ὅπως ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ τὴν διόδον, ἀλλὰ, νούτων ἀρνηθέντων, ἠναγκάσθη νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς Ἐπισκοπὴν, προπεμφίς διὰ συριγμῶν καὶ γιουχαῖσμῶν.

Καὶ ταῦτα περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς. Ὅσον διὰ τὰ παράπονά σας, περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις, σὰς δικαιοῦμεν πληρέστατα, ἀλλὰ, καίτοι καὶ ὑμεῖς δὲν δύνασθε νὰ καυχήθητε, ὅτι ἐπράξατε περισσότερα ἐκείνων, τί ἀγαπᾶτε νὰ σὰς βοηθήσωμεν; Ἐν τῷ πληρεξουσίῳ σὰς ἐπιτρέπομεν νὰ μᾶς ὑποδείξητε οἷα καὶ ὅσα πρόσωπα θεωρεῖτε ἱκανά, ὅπως σὰς συντρέξουν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης ὑμῖν ἐντολῆς. Μὴ ζητεῖτε ὁμοῦ πράγματα ἀδύνατα, διότι μινθάνομεν ζητεῖτε πιστοποιητικά, ἀπὸ πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ, βουλευτᾶς καὶ ἐξέχοντα πρόσωπα τῶν Ἀθηνῶν.

Πλὴν τῶν χρηματικῶν μέσων, γνωρίζετε, ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην νὰ γνωρίζωμεν εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται τὸ ζήτημά μας. Ἐὰν οἱ πρέσβεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων συνέστησαν εἰς τὴν Πύλην τὴν παραδοχὴν αὐτοῦ καὶ ὁποῖαν ἀπάντησιν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἡ Πύλη, ὑπὸ τίνος, κυρίως, δυνάμεως ὑποστηρίζεται τὸ ζήτημα καὶ ἂν ὑπάρχουν ἐλπίδες, ὅτι καὶ τοῦτο θὰ λυθῇ μετὰ τοῦ Ἀρμενικοῦ καὶ Μακεδονικοῦ ζητήματος. Ὡς πρὸς αὐτὸ, σὰς παρακαλοῦμεν νὰ καταβάλητε προσπάθειάς περισσοτέρας ἢ ὅσας κατεβάλετε μέχρι σήμερον, ἵνα δυνηθῆτε νὰ μᾶς γνωρίσητε ὁποῖαν ὑποστήριξιν εὐρίσκει παρὰ τῆ διπλωματίας τῆς Εὐρώπης καὶ ποῖαν αἴσθησιν κάμνει εἰς τὸν ἔξω ἑλληνικὸν κόσμον.

Ἀναμένομεν ταχέως ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν σας. Θεωροῦμεν ὁμοῦ ἀναγκαῖον νὰ σὰς εὐχαριστήσωμεν καὶ διὰ τινὰς εὐχαρίστους εἰδήσεις, ἃς μᾶς διεβιβάσατε.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Συνετάχθη ἐν Βατουδιάρῃ (Συνοικία Ἐμπροσθένου) τὴν 22
10)1895.

**Ἐπιστολή τοῦ Ἱερέως Κυριάκου Χατζηδάκη, ἀπὸ Σαῦτούριες
τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης**

Ἀδελφοὶ πατριῶται,

Ἡ φήμη τῆς συναθροίσεώς Σας προξενεῖ πληγὴν καὶ θάνατον εἰς τὰς καρδίας καὶ τὰς ἀκοὰς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μωάμεθ. Σκιρτᾷ δὲ καὶ ἀγάλλεται ὁ Χριστῶνυμος λαὸς τῶν Ὀρθοδόξων, βλέποντες τὸ γενναῖον παράδειγμα τῆς ἐπιμονῆς σας καὶ τὴν ἀληθῆ ἀγάπην τῆς Πατρίδος σας. ἥτις ἀπαιτεῖ νὰ τὴν ἀπαλλάξητε ἀπὸ τὸ παρελθὸν κομματικὸν αἰσχος καὶ νὰ θέσητε θεμέλιον καὶ βάσιν πρῶτον τὴν εὐταξίαν, ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν. Τοῦτο σὺν Θεῷ ἀγίῳ θέλει ἐκτελέσει καὶ ἐνεργήσει ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀρετὴ σας.

Δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἀρνηθῶμεν, ὦ ἄνδρες, ὅτι, ζήσαντες το-
τούτους χρόνους, ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀνομίας, ἐ-
πολιορκούμεθα πάντοτε καὶ πανταχοῦ συνεχῶς, ἀπὸ τῶν αἰσχροτά-
των τῆς κακοθεΐας παραδειγμάτων. Ἀλλὰ δι' ὄνομα θεοῦ καὶ
τῆς Πατρίδος, μὴ φανῶμεν χαμερπεῖς εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν,
περὶ ἰδιοτελῶν, ματαίων καὶ προσκαίρων συμφερόντων. Ἀλλ' ὡς
μιμηθῶμεν τὴν ἀθάνατον δόξαν τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας τῶν
Ἑλλήνων, Θρασυμβούλου, Μιλτιάδου, Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστεί-
δου, οἵτινες ἐτίμησαν τὴν Πατρίδα καὶ ἐτίμησαν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνο-
μά τους. Μὴ καταδεχθῶμεν νὰ γίνωμεν ὄργανα διὰ δολίους σκο-
ποὺς καὶ συμφέροντα, ξένης καὶ ἀλλοτρίας τινος Κυβερνήσεως
ὥστε νὰ ζημιώσωμεν καὶ νὰ ἐξευτελίσωμεν, ἀντὶ νὰ ὠφελήσωμεν
τὴν Πατρίδα, ἥτις ἐστὶ τιμιώτερον, σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον πα-
τρός μητρός καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἀπάντων πλησίον εἰς ἀνθρώ-
πους, οἷτινε ἔχουσι νοῦν.

Μακράν, ὦ ἄνδρες, ἀπὸ τοῦ μέσου σας πᾶσα διχόνοια καὶ πᾶσα
φιλοπρωτία καὶ πλεονεξία. Ἐνθυμήθητε τὸν παλαιὸν ἡμῶν πρόγο-
νον Ἀριστείδην, πόσον γενναίως διηλάχθη πρὸς τὸν Θεμιστοκλῆ
ὑπὲρ σωτηρίας τῆς Πατρίδος. Ἐνθυμήθητε τὸν Θεμιστοκλῆ καὶ τοὺς
Ἀθηναίους, πόσον εὐγενῶς παρεχώρησαν εἰς ἄλλους ἀδελφοὺς τὰ
πρωτεῖα, ὥστε νὰ διώξωσι συμφώνως τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλά-
δος. Ἐνθυμηθῆτε τέλος, πῶς μικρὰ περὶ φιλοτιμίας καὶ λαφύρων
διχόνοια μεταξὺ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως ἐγεινεν αἰτία τό-
σων δακρύων καὶ τόσων θανάτων εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ὅχι μόνον οἱ ἐχθροὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν
χριστιανῶν εὐχονται καὶ προσμένουσι τὴν διχόνοιαν καὶ διάλυσίν
σας, ἀλλὰ καὶ τινες τουρκογλύφται φθονοῦσι τὸ ἔργον τοῦ κινή-
ματός σας.

Ἐπεὶ θεὸς παντοδύναμος, ματαίωσον τὰς τοιούτας τῶν αἰμοβό-
ρων ὀθωμανῶν ἐλπίδας καὶ ἐλευθέρωσον τὸν τυραννόμενον καὶ
τεθλιμμένον λαόν σου ἀπὸ τὴν αἰώνιον τῆς Πατρίδος αἰχμαλωσίαν.

Λυπήθητε τὸ πτωχικὸν χριστιανικὸν αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐχύθη
καὶ χύνεται ἀνηλεῶς καθ' ἑκάστην, ἀπὸ τὴν θυρωδίαν τῶν ἀγρί-
ων τυράννων ὀθωμανῶν. Στέκεσθε πάντοτε ἀκλόνητοι, ὡς αἱ στή-
λαι τοῦ Παρθενῶνος, εἰς τὸν θεῖον ζῆλον καὶ ἔρωτα ὑπὲρ Πατρί-
δος μετὰ τῆς εὐγενοῦς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς σας. Καὶ ὁ ὕψιστος
θέλει εὐλογήσει τοὺς καρποὺς τῶν ἔργων σας, τοὺς ὁποίους πεποι-
θαμεν νὰ θερίσητε, μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως ἅμα

σὺν Θεῷ ἀγίῳ, ἔλθη τό πλήρωμα τοῦ χρόνου,

Ὁ ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ὑμῶν ἀδελφός

Κυριάκος Ἱερεὺς Παπαῖ Γεωρ. Χατζηδάκης

ἐκ Σαϊτουρῶν τοῦ δήμου Ρουστίκων

Παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν εὐγενῆ ἀντίληψιν ἵνα εὐαρεστηθῆ καὶ γράψῃ πρὸς ἡμᾶς. Διότι καθ' ὃ χριστιανοίκαί ἡμεῖς, εὐρισκόμενοι εἰς τὴν τυραννικὴν τουρκικὴν δουλείαν καὶ στενάζοντες ὑπὸ τὸν ζυγόν, εἶναι ἀνάγκη νὰ φωτίζωμεν ἄλλους καὶ νὰ μὴ καταφερόμεθα ὑπὸ τοῦ ὕπνου τῆς ληθαργίας καὶ ἐλεεινότητος.

Ὁ αὐτός

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν παρὰ τῶν ἐκεῖ Ἀρχηγῶν καὶ προκρίτων

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Τὴν ἀπὸ 17 Σεβρίου ἐπιστολὴν ὑμῶν, ὅπως καὶ τὴν ἀπὸ 12 τρέχ. Ὀκτωβρίου, ἐλάβομεν τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ.

Ἡ ἀποστολὴ φυσιγγίων, ἐπὶ τοῦ παρόντος, τοῦλάχιστον, δὲν εἶναι δυνατὴ δὲν θεωροῦμεν δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην αὐτῆς. Ἡ μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν σας, σύγκρουσις, θὰ εἶναι τὸ πρῶτον, ἴσως, καὶ τὸ τελευταῖον βῆμα πρὸς καταστροφὴν τοῦ, ὑπὸ αἰσίους οἰωνούς, ἀρξαμένου κινήματός σας καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέχητε νὰ μὴ εὐρεθῆτε ποτὲ εἰς τοιαύτην θέσιν καὶ τοῦτο εἶναι εὐκολώτατον, ἀφοῦ ἔχετε σχεδὸν ὅλα τὰ χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα περιφέρεσθε, σύμμαχα καὶ ὅταν ἔχητε ἓνα ἢ περισσότερους κατασκόπους, οἵτινες νὰ σᾶς ἀναγγέλλωσι τὰς κινήσεις τοῦ στρατοῦ.

Ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, ἐπειδὴ εὐρίσκεται περιπεπλεγμένη εἰς πολλὰ ἀκανθώδη ζητήματα, δὲν θὰ σᾶς καταδιώξῃ ποτὲ σπουδαίως, διότι δὲν θὰ θελήσῃ νὰ δεινώσῃ τὴν θέσιν της. Αἱ ταραχαὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ, ἢ στάσις ἐν Ἀλβανίᾳ αἱ νέαι βεβαιούμεναι σφαγαὶ τῶν Ἀρμενίων, ἢ γνώμη ὅτι ὁ ἱεραδὲς θα καταλήξῃ εἰς τὸ μηδὲν, ὁ καθ' ἑκάστην ἐπιτεινόμενος ἐρεθισμὸς τῶν Τούρκων καὶ τῶν Νεοτούρκων, ζητούντων τὴν ἀνατροπὴν τῆς Αὐτοκρατορίας, αἱ ἐξακολουθοῦσαι συλλήψεις καὶ ὁ ἐξαφανισμὸς Ἀρμενίων καὶ Τούρκων, ὁ φόβος καὶ ὁ κλονισμὸς τοῦ Σουλτάνου, μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ θύελλα δὲν ἐκόπασεν εἰσέτι, ἐνδέχεται δὲ νὰ ἐξεγερθῇ σφοδρότερα, ὅτε οἱ φρόνιμοι θὰ τὴν δεχθῶσι μετὰ θάρρους καὶ θὰ ἐξέλθωσιν ἀβλάβεις.

Φρόνησις λοιπὸν καὶ παρ' ἡμῖν ἀπαιτεῖται καὶ μεγάλη, διότι, ἂν χαλαρωθῇ ἅπαξ ἡ τάξις καὶ ἐν Κρήτῃ, κινδυνεύει ὁ Σουλτάνος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τοὺς Ἀρμενίους ἢ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἢ εἰς ἄλλους καὶ νὰ ἐπιτεθῇ καθ' ἡμῶν διὰ στρατοῦ πολυαρίθμου καὶ μᾶς ταπεινώσῃ ἐκ νέου.

Δὲν μᾶς συμφέρει νὰ ἀρχίσωμεν πρῶτοι, ἔστω καὶ ἀναγκαζόμενοι, μᾶς συμφέρει μόνον, νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι, νὰ ὑπάρχῃ ὁμᾶς ἀνθρώπων, ἀντιπροσωπεύουσα τὴν Κρήτην, καθὼς ἐν ταῖς ἀμέσως δύο προηγούμεναις, ὑπεδείξαμεν εἰς ὑμᾶς, ἥτις νὰ διατελῇ διαμαρτυρομένη καὶ ἥτις νὰ δεικνύῃ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν διπλωματίαν, ὅτι ὑπάρχει ζήτημα Κρητικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνάγκην ταχείας λύσεως.

Καθ' ἐκάστην ἑβδομάδα σᾶς γράφομεν τακτικῶς. Περὶ ἐκλογητηρίου τῶν, ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν κ. Ρενιέρη κλπ. ὡς μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος κτλ. δὲν ἔχομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμίαν γνῶσιν. Ἀπαραίτητον εἶναι, πρὸς μείζονα ἐνίσχυσιν τοῦ κινήματος, νὰ μεταβῆτε εἰς τὴν Κυδωνίαν, ὅπως ἐξηγηθῆτε, διὰ τυχόν ὑπάρχουσας δυσαρέσκειαν καὶ γείνη καὶ ἐν αὐτῇ συνάθροισις καὶ προστεθῶσιν εἰς τὴν ὑπάρχουσαν διαρκῆ τὰ ἀπαιτούμενα πρόσωπα.

Ἐν ταῖς προηγουμέναις δυσὶν, ἐγράψαμεν εἰς ὑμᾶς νὰ ἐνεργήσητε, ὅπως δύο ἐξ ἐκάστης, εἰ δυνατόν, ἐπαρχίας, πρόσωπα παραλάβητε, ἐκ τῶν ὁποίων φρονοῦμεν, ὅτι ἤθελεν ἀποτελεσθῆ ἡ Ἐπιτροπὴ, ἥδη καθηρτίσθη τοιαύτη, προσωρινὴ βεβαίως, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ εὐκολώτερον τὴν ταχείαν μετοχὴν καὶ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν εἰς τὸ κίνημα, ὅτε διὰ νὰ μὴ κεντηθῶσιν αἱ μικροφιλοτιμίαι τινῶν, καλὸν εἶναι νὰ γίνῃ περὶ Ἐπιτροπῆς νέα σκέψις.

Πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ κινήματος καὶ ἐπιτυχίαν τῶν αἰτημάτων, γράφομεν εἰς τοὺς βουλευτὰς νὰ συντάξωσι καὶ ὑπογράψωσιν ἔγγραφο, τὸ ὁποῖον νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ξένων Δυνάμεων, διὰ τοῦοποῖου νὰ κάμνωσι γνωστὸν εἰς αὐτάς, ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι ὑπὲρ τῶν αἰτημάτων, Ἐνεργήσατε καὶ ὑμεῖς εἰς τοῦτο, ὅσον δύνασθε.

Σήμερον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ Ἄστυ, ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Σκουζές, μετὰ τοῦ Τούρκου πρεσβευτοῦ, συνεννοήθησαν περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος. Δὲν ἠδυνήθημεν ὁμως νὰ ἴδωμεν αὐτὸν, ἄν καὶ τὸν ἐζητήσαμεν καὶ νὰ μάθωμεν παρ' αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν. Θὰ σᾶς πληροφορήσωμεν προσεχῶς. Θὰ σᾶς ὑποδείξωμεν προσεχῶς μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον θ' ἀποτανθῆτε μὲ ἐλπίδα ἐπιτυχίας περὶ χρημάτων, ὅταν συμπληρωθῆ ἡ ὀλομέλεια τῶν ἐπαρχιῶν, ὅταν δηλ. ἅπασαι αἱ ἐπαρχίαι στείλωσιν, εἰς τὴν συνάθροισιν τοὺς ἀντιπροσώπους των.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 8)βρίου 1895

Οἱ Συμπατριῶται σας

Χ' Μ. Γιάνναρης, Παρθένιος Περίδης, Ἐμμ. Π. Μαρουλιανός, Μ. Μυλωνογιαννάκης, Ν. Νικολούδης, Μιχαὴλ Βουράκης, Ἐμμ. Βαρδίδης, Β. Ψυλλάκης κ.τ.λ.

Ἀπάντησις εἰς τὴν προηγουμένην ἐπιστολήν

Ἐν Ἐμπροσνέρῳ τῇ 26 8)βρίου 1895

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἡ Ἐπιτροπὴ καθ' ἐκάστην κατακτᾷ ἔδαφος. Ὁ λαὸς κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ κινήματος καὶ οἱ μὴ προσερχόμενοι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, τοῦλάχιστον τῶν Δυτικῶν Τμημάτων, πολιτευόμενοι, θέλουσι μείνει ἐντὸς ὀλίγου ἄτομα, ἄνευ ἐπιρροῆς παρὰ τῷ λαῷ. Τὸ ἀποτέλεσμα δ' αὐτὸ ἐπέρχεται, διότι ἀρέσκουσιν εἰς αὐτὸν, τὸν λαόν, τόσοι τὰ ζητήματα, ὅσον καὶ ὁ τρόπος καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν διεξάγεται ἢ πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἐνέργεια τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀπαρέσκει εἰς ἡμᾶς, ὡς εἶναι δὲ βέβαιοι οἱ κανονίζοντες αὐτήν, ὅτι καὶ παρὰ τῷ λαῷ ἡ πολιτικὴ αὐτῶν δὲν εὕρισκε περισσοτέραν ἐκτίμησιν.

Δὲν ἀρκούμεθα εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ πρώην καθεστῶτος, διότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐν τῷ ὑπομνήματι, τὸ πολίτευμα ἐκεῖνο ἦτο ἀνεκτὸν, ἐφ' ὅσον ἐφηρμόζετο ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον ὑπὸ τοῦ πρώτου Χριστ. Γενικοῦ Διοικητοῦ.

Ἄλλ' εἰς τοσοῦτον ἀβέβαιον ἀγαθόν, ἔχομεν ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀρκεσθῶμεν σήμερον.

Ὅθεν, ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἤρχισε νὰ συνεννοῆται μετὰ τοῦ αὐτόθι Τουρκου πρεσβευτοῦ περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, πρέπει νὰ ὑποστηρίξῃ ὀλόκληρον τὸ ὑπόμνημά μας. Περὶ αὐτοῦ σὰς παρακαλοῦμεν νὰ κάμετε λόγον εἰς τοὺς ἀρμοδίους, προσθέτοντες, ὅτι ὁ λαὸς εἶναι σήμερον εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμᾷ προσηκόντως, τὰς, πρὸς τὸ ἀληθὲς συμφέρον αὐτοῦ, παρεχομένας ὑπηρεσίας.

Πλὴν τούτου, σὰς καθιστῶμεν γνωστὸν, ὅτι προσεχῶς θὰ μεταβῶμεν εἰς Κυδωνίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Πρὸς πραγματοποίησιν ὁμῶς τοιούτων ἐκδρομῶν, ἔχομεν ἀνάγκην χρηματικῶν μέσων, διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ὁποίων δὲν κατεβλήθη αὐτόσε, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων, σπουδαία μέχρι τοῦδε ἐνέργεια.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει ἀνάγκην, πρὸς συντήρησιν τῶν τακτικῶν μελῶν αὐτῆς, μεθ' ὅλην τὴν δυνατὴν οἰκονομίαν, 20—25 χρυσῶν εἰκοσαφράγκων, καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα καὶ ταῦτα πρέπει νὰ ἐξευρίσκωνται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, διότι ἐκ τῶν ἐνταῦθα συνδρομῶν, μόνον ἄλλα ἕκτατα ἔξοδα δύνανται νὰ ἐξοικονομηθῶσι.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔχομεν ἀνάγκην φησιγγίων, διότι δυνατόν, κατὰ τὰς μεταβάσεις μας ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν, νὰ εὐρεθῶμέν που εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀμυνθῶμεν εἰς τυχαίαν, τυυλάχιστον, ἐπίθεσιν, ἐκ συναντήσεώς μας μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Περιμένομεν νὰ μᾶς γνωρίσητε τὴν συνομιλίαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Σκουζέ, μετὰ τοῦ αὐτόθι πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας, περὶ ἧς μᾶς κάμνετε λόγον εἰς τὴν προηγουμένην σας. Σὰς γνωρίζομεν ἐπίσης, ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἐστειλάμεν εἰς ἅπαντα τὰ πολιτευόμενα πρόσωπα καὶ τοὺς προκρίτους τῶν ἐπαρχιῶν Κρήτης, ἀδιακρίτως κομματικῆς ἀποχρώσεως, ἐπιτολάς, προσκαλοῦντες αὐτοὺς νὰ προβῶσιν εἰς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων, τοὺς ὁποίους ν' ἀποστείλωσιν εἰς τὴν ἡμετέραν Κεντρ. Ἐπιτροπὴν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐπιστολῶν μας ἔσται ἀγαθόν.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Μ. Κουνδουράκης

Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης

Ἐπιστολὴ Νικ. Καλογένητου ἐκ Ρεθύμνης

27 Ὀκτωβρίου 1895

Πρὸς τὴν Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν Κρήτης

Ἡ ἐπιστολὴ σας ἐλήφθη, αἱ ἐσώκλειστοι θὰ διανεμηθῶσι

σήμερον, οἱ κομισταὶ βιάζονται. Ἀπονενοημένον κίνημα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη εὐχάριστα ἀποτελέσματα. Ἑλληνικὴ καὶ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, βουλευταὶ καὶ πολιτευόμενοι δὲν μετέβαλον γνώμην, φρονοῦν ἐναντία ἀποτελέσματα τοῦ προγράμματός σας. Ἐὰν αἱ ἐπιστολαὶ σας καὶ ὁ φόβος ἀπονενοημένου κινήματος φέρῃ εἰς συναίσθησιν τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον καὶ ἐργασθῇ φανερά ὑπὲρ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος τῆς Πατρίδος, φειδόμενον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς καὶ περιουσίας τοῦ ἐντοπίου ὀθωμανικοῦ στοιχείου, τότε δύναται τις νὰ περιμένῃ εὐχάριστον ἀποτέλεσμα, ἂν τὸ ἐναντίον, ἀνάγκη νὰ τηρήσῃ ἡ Κρήτη τιμίαν καὶ πατριωτικὴν στάσιν καὶ θὰ ἐλπίσωμεν νὰ εἰσακουσθῇ ἡ δικαία φωνὴ τοῦ λαοῦ, τὰ δὲ ἰδιωτελῶς ἐργαζόμενα θὰ μείνουν μετὰ τὴν κακίαν των μόνον.

Ἡ Εὐρώπη συμπαθεῖ εἰς τοὺς ὑποδούλους λαοὺς, παραμελεῖ ὅμως εἰς τὰ ἄτοπα.

Φρονῶ ὅτι ἡ μόνη σας φροντίς πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ νὰ πείσητε τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι πολιτευομένους καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν συνάμα, ὅτι δέον νὰ συνεργασθῶσι μεθ' ὑμῶν. Προσέξατε ἀπὸ προσβολὴν τοῦ ἐπιτοπίου ὀθωμανικοῦ στοιχείου, διότι θὰ βλάβῃ καιρίως τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. Δημητρακάκης ὡμολόγησεν ἐνώπιον τοῦ ἱατροῦ Σαουνάτσου, ἂν λέγῃ ἀλήθειαν, ὅτι ἐπιδοκιμάζει τὸν διορισμὸν τοῦ Βλαστοῦ ὡς λοχαγοῦ. Πιθανὸν νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὰς δολοφονίας τῶν Ὄθωμανῶν, ἀφοῦ τὸ πολεμῆσῃ ἡ Κυβέρνησις. Τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον ὀφείλει νὰ μὴ προβῇ εἰς καταχρήσεις, διότι θὰ βλάβῃ καιρίως τὸ ζήτημα.

Τὸ κατ' ἐμὲ, εἶμαι ἐκτεθειμένος πέραν τοῦ δέοντος, δὲν φοβοῦμαι ὅμως, διότι δὲν ὑποστηρίζω ἀτιμίας καὶ καταχρήσεις. Ὅπως πολεμοῦμαι ὅμως πανταχόθεν, πιθανὸν νὰ πάθω ἀπὸ διαβολάς. Ἡ θέσις μου δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ προβῶ περαιτέρω, διότι δὲν ἔχω τὰς ἀπαιτούμενας δυνάμεις, οἱ καλλίτεροί μου φίλοι μὲ ἔχουν διαβάλλει ὡς ταραξίαν. Πράττων προδοσίαν ἐν γνώσει των, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἀφίνει ἡ ἀποτύφλωσις τοῦ φθόνου νὰ σκεφθοῦν ὅποιον τὸ συμφέρον τοῦ τόπου. Συन्दρομὰς οὔτε νὰ δώσω δύναμιν οὔτε νὰ ζητήσω παρὰ φίλων, διότι δὲν ἔχω τοιοῦτους πλέον καὶ ἡ διάδοσις σας περὶ ἀποστολῆς συन्दρομῶν δύναται νὰ μὲ τινάξῃ εἰς τὸν ἀέρα πρὸς εὐχαρίστησιν συμπολιτῶν μου.

Ἡ σιωπὴ τῶν βουλευτῶν καὶ συμπολιτῶν πρὸς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν καὶ αἱ ἰδιαιτέρας τῶν σκέψεις, κατόπιν ἡ ἐν γένει, σχεδὸν, ἀποδοκιμασία τῶν λεχθέντων εἰς τὸν Γεν. Διοικητὴν, μοὶ ἐπιβάλλουν νὰ τηρήσω ἀμυντικὴν θέσιν, διότι εἶμαι, πλέον παρὰ βέβαιον, ὅτι εἶμαι καταγγελλόμενος ἐπὶ ἐπαναστατικῷ φρονήματι. Μὲ ἀδικοῦν, διότι εἶμαι σύμφωνος εἰς τὰς ἀνδρικός, πατριωτικὰς καὶ εἰλικρινεῖς ἐνεργείας ὑπὲρ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου πατριωτικοῦ συμφέροντος, ἄνευ δολοφονιῶν καὶ καταστρεπτικῶν μέσων, μᾶλλον ἐπιδοκιμάζω ἐξόντως προδοτῶν χριστιανῶν ἢ φανατικῶν ὀθωμανῶν, διότι δὲν παύω νὰ φρονῶ, ὅτι προσβολὴ κατὰ Τουρκικοῦ στοιχείου ἐντοπίου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη εὐχάριστα ἀποτελέσματα καὶ ὅμως τοῦ πρώτου ἀπενενοημένου κινήματος τὰς συνεπίας, διόλου παράδοξον νὰ αἰσθανθῶ.

Ὁ Θεὸς ἅς δίδῃ τὸ δίκαιον ὅπου ἀνήκει.

Δὲν ἔχω καιρὸν διὰ πλειότερα, θὰ περιμένω ἐπιφυλακτικῶς τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐπιστολῶν σας καὶ εὐχομαι νὰ βασιλεύσῃ ἡ

ὁμόνοια, ἥτις καὶ μόνη δύναται ν' ἀπομακρύνῃ δυσάρεστα.

Ἡ μικρὰ μερὶς τῶν ὁμοφρόνων δὲν δύναται νὰ μαλάξῃ τὰς καρδίας τῶν ἐναντίων ὥστε, ὡς εἶπον, ἡ σκέψις τῆς ἱεπιφυλάξεως μοι ἐπεβλήθη καὶ ὑπὸ τῶν ὀλίγων ἀπομεινάντων φίλων συνεταιίρων μου, Διεδόθη σήμερον ὅτι ἔπεσε τὸ Ὄθωμ. Ὑπουργεῖον, ἐσηματίσθη ἕτερον ὑπὸ τὸν Ἀλῆ Ριφαὰτ, ὅτι ἔπεσεν ἐπίσης ἡ Μπάγκ Ὀτομάν..

Ὅπως ὑμέτερος (ἀνυπόγραφος)

Ἐπιστολὴ τοῦ ἀνωτέρω πρὸς τὸν Στυλ. Φωτάκη
Ρέθυμνον 27 Ὀκτωβρίου 1895

Φίλτατε,

Ἡ ἐπιστολὴ σας ἐλήφθη καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ηὐχαρίστησαν τοὺς ὁμόφρονας, διότι τὸ ὄντως, πατριωτικὸν ἔργον, μ' ὅλας τὰς ἀντενεργείας Σηλιτῶν καὶ Ἑλλ. Κυβερνήσεως, προβαίνει κανονικώτατα εἰς γενίκευσιν, εἰς τὰς ἀντενεργείας δὲν σὰς προσθέτω Ὄθωμαν. Κυβέρνησιν, διότι παρατηροῦμεν ὅτι ἀφίνει τὰ πράγματα εἰς τὸν δρόμον των, οὐδὲ τουρκικὸν στοιχεῖον, διότι μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἀρμενίας ὑπὸ τῶν σωτήρων Ρωσικῶν στρατευμάτων τὴν πτῶσιν, τῆς Ὄθωμανικῆς Τραπεζῆς, τὴν κατάληψιν τῆς Συρίας ὑπὸ τῶν Γάλλων, (ἥτις ἐστὶ πιθανωτάτη) τὴν ἐξέγερσιν τῶν Βουλγάρων ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας, τὴν στάσιν τῶν Ἀλβανῶν, ζητούντων Ἡγεμονίαν, τὴν κίνησιν τῶν στόλων τῆς Εὐρώπης ἀπάσης, τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἔπαθε τρόπον, ὡς Ἀστραδὴν Χότζας, εὐρισκόμενος ἐπὶ Μιναρὲ στραυροποδητὶ, ἐπὶ τραπέζης στηριζομένης ἐπὶ Ἀγγλικῆς βελόνης 11ου ἀριθμοῦ, διότι ἡ συμπεριφορὰ, ἣν δεῖκνύουσιν εἰς τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον, εἶναι ἀπίστευτος. Λογαριάζουσιν τὴν λῆξιν τῆς δυναστείας των καὶ ὡς πρακτικώτεροι τῶν σηλιτῶν μας, σκοποῦν νὰ διέλθουν τὰς περιστάσεις, ὑπὸ τὴν φυσικὴν αὐτῶν πορείαν, ἂν τὰς διήρχοντο προηγουμένως κατ' ἀντίστροφον τρόπον, ἔπραττον τοῦτο, ὅπως αὐταὶ πάλιν αἱ περιστάσεις καὶ τὰ θρησκευτικὰ παραγγέλματα τοῖς ὑπηγόρευσαν.

Σήμερον εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σὰς βεβαιώσω, ὅτι, συνδιαλεχθεὶς μετὰ ὀθωμανῶν, οἵτινες μέχρι χθὲς μὲ εἶχον σημειώσει μὲ κόκκινον μελάνι, καὶ εἰς πρώτην παρουσιασθησομένην αὐτοῖς περίστασιν, θὰ μὲ ἐλογάριαζαν, ἤκουσα ἐκ στόματος αὐτῶν ἀπελπισίαν καὶ διάλυσιν τῆς δυναστείας των καὶ ὅτι ἐν τῷ τόπῳ μας ποθοῦν οἰδιώδηποτε ἀποκατάστασιν, ὅπως πίωσι γλυκὺ νερὸ μετὰ τῶν συμπαντριωτῶν των, καθ' ὅτι αὐτὴ ἡ ζωὴ εἶναι ἀνυπόφορος. Λησμονοῦν τί ἔγινε μέχρι σήμερον καὶ θὰ περιμένουν τὴν ἀποκατάστασιν. Καὶ ἂν ἐν τῷ μεταξύ δὲν ἔχη καταχρήσεις, δολοφονίας καὶ καταδιωγμούς τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὁμοφύλων των, δὲν θὰ στρέψωσι ποσῶς βλέμμα εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ Κορανίου, διότι ἀποδοκιμάζουσι τὰς πράξεις τῶν Κούρδων, αἵτινες ἐπετάχυναν τὴν πτῶσιν τοῦ Κράτους. ἂν τὸ ἐναντίον, αὐτὴ ἡ ἀνάγκη ἴσως, τοὺς ὠθήσῃ ἢ μάλον θὰ τοὺς ὠθήσῃ, εἰς ἀντεκδίκησιν, διότι θὰ εἶπουν, οὕτω κακὰ καὶ ἔτσι ψυχρὰ, ὅπως καὶ ὑμεῖς αὐτοῦ παρ' ὀλίγον νὰ ἐπροβαίνετε εἰς ἄτοπόν τι, διότι δὲν κατορθώσατε νὰ μαλάξετε τὰς σκληρὰς καρδίας τῶν Σηλιτῶν, εὐρισκόντων ἀδικαιολόγητον πρόφασιν ὅτι: «ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν θέλει ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν

τὸ θέλομεν οὔτε μείς», αἱ πράξεις των ὅμως καὶ πρὸ πάντων αἱ νῦν, τοὺς προδίδουσιν, ἀποδεικνύουσαι τὴν μοχθηρὰν ψυχὴν των καὶ δὲν αἰσχύνονται νὰ συνεχίζουσιν τὴν φράσιν: «ἂν ἐξαρτᾶται ἔλευθερία ἀπὸ τὰ πρόσωπα τῆς Συναθροίσεως, προτιμῶμεν Ὀθωμαν. δυναστείαν».

Οὕτω λοιπὸν, δικαίως ὠνομάσθη ἡ πόλις μας Φρενοκομεῖον καὶ αἴτιον εἶναι μόνον οἱ Στυλίται, διότι ἡ κοινωνία μας ἀποδοκιμάζει καὶ ἐν γένει, τὰς πράξεις αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀρχηγὸν ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ στηρίξη τὰς ἐνεργείας της, ὡς ἄλλοτε, ὅτε ἦτο σεβαστὴ παρ' ὅλων τῶν πατριωτικῶν κοινοτήτων τῆς Νήσου.

Δι' ἐπιστολῶν σας ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν νὰ σταλῶσιν ἐκ τῆς ἐπαρχίας μας καὶ Μυλοποτάμου, πληρεξούσιοι. Περιελθούσα ἡ εἰδησις εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν στηλιτῶν, κατῶρθωσαν νὰ ἀφήσουν ὀπίσω τὴν ἐκλογὴν, διαδίδοντες ὅτι αἱ ἐξωτερικαὶ εἰδήσεις εἶναι ἀβάσιμοι. Οἱ ἐπαρχιωταὶ γνωρίζουν τοὺς σκοποὺς των, ἀλλὰ φοβούμενοὶ τὴν διαιρέσιν, ἐσταμάτησαν τὴν προδοσίαν, ἐσταμάτησαν πρὸς τὸ παρόν.

Πρόσφατος ἀπόδειξις τῆς αἰσχρᾶς διαγωγῆς τῶν γνωστῶν σας στυλιτῶν, εἶναι ἡ ὑποστήριξις τοῦ Τσουδεροῦ ὡς Ταγματάρχου, τοῦ Βλαστού ὡς λοχαγοῦ καὶ τίνος ἄλλου νομίζετε; τοῦ Τσικινᾶ ὡς τσανταρμᾶ. Ὁ σφόδρα στηλιτὴς Χαρίλαος (Ἀσκοῦτσης) ἐχάλασε τὸν κόσμον, ἕως ὅτου διορίσει τὸν κηφῆνα Αὐγουστίνον. Μαγουλᾶν, ὑποθηκοφύλακα καὶ νὰ ἀμνηστεύσῃ τὸν ἀρίστης διαγωγῆς Τσικινᾶ ὅπως ἀναλάβῃ καθήκοντα (Τσανταρμᾶ (χωροφύλακος).

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, παρουσιάζεται ἀπελπισία διὰ τοὺς στηλίτας, ὅτι θὰ συναντηθοῦν, ἀλλ' ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα οὐδεμίαν σημασίαν μένει πλέον εἰς αὐτοὺς.

Κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, τὰ πράγματα πρέπει νὰ βαδίσουν τὸν φυσικὸν των δρόμον, χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ μυσαρὸν στοιχείον τῶν καταχθονίων στηλιτῶν καὶ ὀλίγων ζεβζέκιδων ὀπαδῶν των.

Ἄρκεϊ νὰ διατηρηθῇ ἡ χαραχθεῖσα πατριωτικὴ ἐνέργεια, ἄνευ οὐδεμιᾶς καταχρήσεως, κατὰ τοῦ, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὀθωμανικοῦ στοιχείου, διότι τίποτε ἄλλο μὴ σκεφθῆτε, παρ' ὅτι πρῶτοι αὐτοὶ οἱ στηλίται θὰ ἀποτινάξωσι τὴν μορφήν των καὶ θὰ μᾶς κηρύξωσιν ἀπέναντι τῆς Εὐρώπης Κούρδους καὶ ἡ δικαιολόγησις μας τότε θὰ εἶναι ἀνυπόστατος, ἀφοῦ πρὸ πάντων, τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν διστάζω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι τὸ σήμερον Ὀθωμ. στοιχείον συμπαθεῖ ὑπὲρ τῆς Συναθροίσεως, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι διατηρεῖ τὰξιν, οἷαν ἡ Κυβέρνησις ὄχι μόνον δὲν θέλει νὰ διατηρήσῃ διὰ τοὺς σκοποὺς της, ὅπως ἀποδείξῃ τὴν Συναθροίσιν ῥαδιοῦργον καὶ ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Διοικητηρίῳ καὶ Ἀρχηγείῳ τῆς Χωροφυλακῆς εἶχε, τὴν ἔδραν του μέχρι χθὲς, δολοφονικὸν Κομιτάτον, ὡς δὲν ἐδιστάσε πρόσωπόν τι νὰ τὸ κουδουνίσῃ δημοσίᾳ, εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν.

Φροντίσατε νὰ γείνη σεβαστὴ ἡ ὑπαρξις τοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὀθωμανικοῦ στοιχείου καὶ θὰ ἔχωμεν ἂν ὄχι θαυμάσια, τοῦλάχιστον αἴσια ἀποτελέσματα καὶ εὐτυχίαν.

Μὴ νομίσητε ὅτι οἱ ὁμόφρονες ζητοῦμεν τὴν ἀσφάλειαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἐκ φόβου μὴ πάθωμεν ἐκδίκησιν. Εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι δὲν ἔχομεν τὴν ἀξίαν Πομερανοῦ στρατιώτου καὶ οἷας ζητοῦμεν ἀσφάλειαν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ζωῆς μας, μᾶλλον φαν-

ταζόμεθα ὅτι ἐν Κρήτῃ εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη σφαγῆς, ἵνα καθαρῶς, ἂν εἶναι δυνατόν, τὸ αἷμα καὶ οἱ ἔχοντες τὴν τύχην νὰ ἴδωσιν ἐλευθερίαν ἐν τῷ τόπῳ, νὰ ᾧσιν ἐπαρχιωταὶ ἄξιοι ἐλευθερίας, νὰ ἐκλείψωσιν οἱ στηλίται καὶ οἱ συντασσόμενοι ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἡμισελήνου, ὅπως πολεμήσωσι τὸν λάμποντα τίμιον Σταυρόν. Ὅχι, ὄχι, μυριάκις ὄχι, ἀλλ' ἵνα μὴ ὀνομασθῶμεν Κοῦρδοι καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιτύχη ὁ σκοπὸς τῶν στηλιτῶν καὶ κηφήνων, τῶν μὴ ἐχόντων οὐδὲν Πατριωτικὸν αἰσθημα, εἰμὴ τὸ κολακευτικὸν ἰδιοτελές·

Καλῶς λέγετε, ὅτι εἰς τὰ μικρὰ καὶ ἐλάχιστα πράγματα, δὲν δίδετε προσοχὴν. Ἐχετε ὅμως ὑπ' ὄψει σας πιθανὸν νὰ παρουσιασθῇ ἀνάγκη συνεργασίας τῶν μικρῶν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ καὶ οὐχὶ κατ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι μὲν βέβαιον, ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς προσωπικότητων, εἶνε ὅμως, ἀνάγκη νὰ κτυπῶνται τὰ στραβά καὶ ἐπειδὴ τὰ πάντα γίνονται διὰ προσώπων, εἶνε ἀνάγκη τὰ παρελθόντα νὰ λησμοιηθῶσι καθ' ὀλοκληρίαν, νὰ κτυπῶνται ὅμως τὰ παρόντα, διότι ὅταν ὁ ἕνας κτίζη καὶ ὁ ἄλλος χαλᾷ, τότε κτίζεται ὁ Πύργος Βαβέλ, ἐνῶ οἱ μύρμηκες ἀποθηκεύουν μέγαν σωρὸν γεννημάτων.

Εἰς περαιτέρω ἐπιμονὴν τῶν Στηλιτῶν, δὲν εἶνε ἄσκοπος ἡ ἀποδοκιμασία τῶν πράξεων αὐτῶν, δι' ἐγγράφου τῆς Κεντρικῆς ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως Ἐπιτροπῆς. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τοῦτο θὰ τοὺς σωφρονίσῃ, διότι θὰ λάβῃ θάρρος ἡ κοινὴ γνώμη νὰ ἐξαναστῇ.

Πάντες οἱ ὁμόφρονες σὰς ἀσπάζονται ἀδελφικῶς.
Ὁ φίλος (Γ. Σκουλάς) εὐρίσκεται εἰς Μυλοπόταμον ἐνεργῶν, ἀλλ' αἱ ἀντενέργειαι ἐμποδίζουν ἀποτελεσμα. Εὐχόμεθα αἱ εἰρηνικαὶ ἐνέργειαι σας νὰ μὴ ἀργήσουν νὰ γενικευθοῦν, ὅποτε θὰ παρουσιασθῇ καὶ τοῖς τυφλοῖς τὸ ἄφευκτον αἴσιον ἀποτελεσμα.

Οἱ ὁμόφρονες.

**Ἐπιστολὴ προερχομένη παρὰ φίλου καὶ ὁμόφρονος,
παρακολουθοῦντος τὰς ἐνεργείας τῶν ἐχθρῶν μας Χριστιανῶν**

20 Ὀκτωβρίου 1895

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Κατόπιν ὧσων μηχανημάτων μετεχειρίσθη ὁ Κακούρης πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς θέσεως τοῦ Ταγματάρχου καὶ ἀπέτυχεν, ἐδοκίμασε καὶ τελευταῖον τὸ ἐξῆς, ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἱατροῦ Βασιλῆ. Προσποιοῦμενοι ὁμόνοιαν ἐμμέσως πως, ἤρχισαν ἀπὸ χθὲς νὰ προσκαλῶσι πρόσωπά τινα ἐξ ὄλης τῆς ἐπαρχίας, ἵνα συνέλθωσι τὴν προσεχῇ Κυριακῇ 22 τρέχοντος εἰς Βρύσσης καὶ συνεννοηθῶσι, δῆθεν, μετ' ὁμῶν, παραδεχόμενοι καὶ ὑπογράφοντες τὸ ὑπόμνημά σας. Ἐκ τοῦ Δήμου τούτου, Ἀρμένων, διὰ μέσου τοῦ ἱατροῦ Φραντζεσκάκη (ὅστις ἐν τῇ ἀθωότητί του ἐπίστευσε τὸν Βασιλῆ ὡς εἰλικρινῆ), προσεκάλεσαν χθὲς ἐν τῷ χωρίῳ μας τοὺς Γέρω Γογονῆν, Σαριδάκην, Ἐμμ. Μυλωνάκην, Στυλ. Σκανδάλην καὶ Στυλ. Ἀναστασιάδην, ἀφοῦ δὲ τοὺς ἐκοινοποιήθη ὁ σκοπὸς τῆς προσκλήσεως καὶ οἱ ἄνθρωποι ἠννόησαν, ὅπωςδῆποτε, τὸν δόλον, εἶπον μεταξύ των «τώρα πηγαίνομεν εἰς Βρύσσης καὶ εὐρίσκομεν ἐκεῖ καὶ 40—50 ἄλλα πρόσωπα καὶ μᾶς λέγουν νὰ πᾶμε καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπογράψωμεν τὸ

ἔγγραφόν των, νὰ δηλώσωμεν ὅτι εἴμεθα σύμφωνοι καὶ ἐπομένως νὰ τῶν ποῦμεν νὰ διαλύσουν· πάει καλά. Καὶ ἂν ἐκεῖνοι δὲν δεχθοῦν τὴν διάλυσιν, τότε τί θὰ ζητήσουν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς προσκλήσεως; νὰ τοὺς ἀποκηρύξουν βεβαίως. Ὡστε ἡμεῖς τοιοῦτον σκοπὸν δὲν ἔχομεν οὔτε καταφερόμεθα ἐναντίον τῆς Ἐπιτροπῆς· αὐτοὶ πεινοῦν, αὐτοὶ στεροῦνται, αὐτοὶ ὑποφέρουσι, κανένα δὲν πειράζουν ὅμως »μάλιστα ὁ Γέρω Γογονῆς προσέθεσεν «οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται καλά, θὰ τοὺς ἀφήσωμε ἡσύχους, δὲν τοὺς θέλομεν κρεμασμένους». Οὕτως ἔληξεν ἡ συζήτησις ἐδῶ καὶ ἡ ἀπόφασις εἶνε νὰ μὴ πλησιάσῃ κανεὶς ἐκ τοῦ Δήμου μας (Ἀρμένων). Ὁ Γέρω Γογονῆς εἶπεν εἰς ἡμᾶς «νὰ ἐργαζώμεθα ἐκ συνεννοήσεως καὶ ὅ,τι κάμωμεν νὰ εἴμεθα σύμφωνοι».

Βλέπομεν εἰς πάντα τὰ πνεύματα ὁσημέραι σπουδαίαν μεταβολὴν. Τὸ πρόγραμμά σας ἀναγινώσκομεν εἰς πλείστους ἀντιθέτους, πολλάκις καὶ εἰς αὐτὰ τὰ καφφενεῖα καὶ πάντες τὸ ἐπιδοκιμάζουσι καὶ λαμβάνουσι τὸν λόγον ὑπὲρ ὑμῶν. Φρονοῦμεν, ὅτι μία κολακευτικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Γέρω—Γογονῆν εἶνε ὠφέλιμος. Ἄν δὲν ἔχητε αὐτοῦ ἐργασίαν τὴν Κυριακὴν, ἐλάτε, ἂν θέλητε, ἀπόψε μετὸν κομιστὴν νὰ ἀνταμώσωμεν νὰ τὰ εἴπωμεν καὶ καλλίτερα καὶ ἂν θέλετε νὰ ὑπάγωμεν μαζὺ καὶ εἰς τὸν Γογονῆν καὶ μὴ ἔχετε κανένα φόβον. Εἶνε ἰδικὴ σας δουλιὰ πλέον νὰ ἐνεργήσητε κατὰ Κακουρικῆς συναθροίσεως εἰς τοὺς ἄλλους Δήμους καὶ ἰδίως εἰς τὰ χωρία τὰ μεγάλα, διότι, ὡς πληροφοροῦμεθα, καὶ Νιπιανοὶ καὶ Φρεδιανοὶ καὶ ἄλλοι ἔχουν ὑποπέσει εἰς τὴν πλάνην. Φρονοῦμεν, ὅτι ἐν σῶμα ἰδικῶν σας ἀνθρώπων δὲν εἶναι κακὸν νὰ παρουσιασθῇ τὴν Κυριακὴν εἰς Βρύσσης, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον καὶ ἂν ἴδη συνάθροισιν μετὰ δολίους σκοπούς, νὰ τοὺς δώσῃ τὴν ἀνήκουσαν ἀπάντησιν. Ὑμεῖς γνωρίζετε καλῶς τὰ πράγματα καὶ κάμετε ὅ,τι βλέπετε καλλίτερον.

Ἀφεύκτως νὰ μοῦ γράψετε ἂν ἔλθητε καὶ ποῦ θέλετε ν' ἀνταμώσωμεν, ὡς καὶ ὅ,τι νεώτερον γνωρίζετε.

Σᾶς φιλοῦμεν πάντες ἀδελφικῶς, οἱ γνωστοὶ σας.

Κάθε Τρίτην στέλνετέ μας ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης σας νὰ σᾶς στέλλωμεν ὅ,τι ἔχομεν, διότι ἀπ' ἐδῶ δὲν ἔχομεν κατάλληλον πρόσωπον, ὡς γνωρίζετε. (*)

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις ὀπλαρχηγῶν

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Μεγάλως ἐλύπησαν πολλοὺς καὶ ἰδίως ἡμᾶς αἱ ἀταξίαι, αἵτινες ἔλαβον χώραν ἐσχάτως εἰς Ἀσὴ—Γωνιά ἂν καὶ ἔφερον ὄλους ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα, διότι εὐκολώτατα ὑπὸ τῶν κακοβούλων δύνανται ν' ἀποδοθῶσιν εἰς εἰσηγήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ἔχομεν κακοβούλους τὴν Διοίκησιν, τοὺς περὶ αὐτὴν καὶ τοὺς ἐπιδιώκοντας θέσεις.

Ἡ Διοίησις, καθὼς ἐξ ἰδιωτικῶν ἐπιστολῶν μανθάνομεν, διὰ τοῦ κινήματος αὐτῆς κατὰ τῆς Γωνιάς ἀπέβλεπεν εἰς τὴν τιμωρίαν

(*) Εἶναι ἀνυπόγραφος, ἀλλὰ προέρχεται ἐξ ἐνὸς τῶν ἐν Ἀρμένιοις ὁμοφρόνων μας Γ. Μπουρνάζου, Ἰωάν. Ἐλ. Βιριράκη, καὶ Σταύρου Παπαδάκη. ὡς εἰκάζομεν

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδου)

ἀτακτημάτων τινῶν, οἱ Ἀσηγωνιῶται δὲ μόνοι ἠδύναντο νὰ διαλύσωσι τὰς μετὰ τῆς Διοικήσεως διαφορὰς αὐτῶν, ὅπως καὶ ἄλλοτε. Δὲν εἶναι δὲ οὐδόλως φρόνιμον καὶ πατριωτικόν, ἄνθρωποι τῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις ἔχει ὑψηλὸν προορισμὸν, νὰ λαμβάνη μέρος εἰς ἰδιωτικὰς διαφορὰς, διότι, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, θὰ θεωρηθῆ ὅτι ἐπιδειξεως, ἐνῶ δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία τούτου ἀνάγκη καὶ ὅτι τινὲς πάλιν ἐξ αὐτῆς, ἐπυροβόλησαν κατὰ τουρκικοῦ πύργου, διάβημα ἀσύνητον καὶ ἀντιπατριωτικόν, τὸ ὁποῖον καὶ ὑμεῖς ἀνεγνωρίσατε καὶ ἀπεδοκιμάσατε.

Μελετᾶτε, παρακαλοῦμεν, καλῶς καὶ ἐφαρμοζετε, κατὰ τὸ δυνατόν, ὅσα σᾶς γράφομεν ἐκάστην ἑβδομάδα, διότι ταῦτα εἶναι προῖον μελέτης τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ κατὰ τὰ ὁποῖα φρονοῦμεν, ὅτι ἐὰν κανονίζητε τὴν πατριωτικὴν ὑμῶν πορείαν, θέλετε γίνεαι αἰτίοι μεγάλου καλοῦ εἰς τὸν τόπον μας. Ἐὰν ἀνέχεσθε νὰ ὑπάρχωσι μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ταραχοποιὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ ἀπειλῆται ἡ διατήρησις τῆς τάξεως, σᾶς λέγομεν καθάρᾳ, ὅτι θέλομεν εὐρεθῆ εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ ἀρνηθῶμεν καὶ τὴν μέχρι τοῦδε ἠθικὴν ἡμῶν συνδρομὴν καὶ τὰς εἰλικρινεῖς καὶ πατριωτικὰς συμβουλὰς ἡμῶν, διότι καθὼς ἔχουσι σήμερον τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Τουρκίας καὶ ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, ἡ ἐλαχίστη πρόωρος διατάραξις τῆς τάξεως, θὰ φέρῃ ξενικὴν κατοχὴν καὶ δὲν θέλομεν νὰ εἴπη ποτὲ κανεῖς, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀνοήτως ἐργαζόμενοι καὶ συμβουλευόντες, συνετελέσαμεν εἰς τοῦτο.

Ἐξ αἰτίας τούτου σᾶς γράφομεν ἀπ' ἀρχῆς, ὅτι ἡ συνάθροισις πρέπει ν' ἀποτελῆται ἐξ ὀλίγων, ἀλλ' ἐκλεκτῶν μελῶν καὶ τοιούτων, ὥστε ν' ἀντιπροσωπεύωσι τὸ φρόνημα, ἃν εἶναι δυνατόν, τοῦ ἢ τοῦ περισσοτέρου Κρητικοῦ λαοῦ, ὅτε θὰ κλεισθῆ τὸ στόμα τῶν ἀντιθέτων, οἵτινες διακηρύττουσιν, ὅτι οὗτος δὲν ἐπιδιοκίμαζει αὐτὴν, διότι φρονεῖ καὶ ἐνεργεῖ αὐτὴ τ' ἀπαρέσκοντα εἰς αὐτόν.

Γνωρίζομεν τὴν στενοχωρίαν σας. Ἄλλ' ἂν τὰ ἀπλῶς καλὰ, ἀποκτῶνται μὲ μεγάλους κόπους καὶ μὲ μεγάλην ὑπομονὴν καὶ σῦνεσιν, τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὑμεῖς ἤρχισατε καὶ τὸ ὁποῖον ἐπιδιοκίμαζομεν, δὲν εἶναι μικρὸν, ὥστε νὰ τελειώσῃ ἀμέσως. Θὰ παρέλθῃ ὁ χειμῶν, ἀλλ' εἰς προπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν. Οὕτω μαρτυροῦσι τὰ πράγματα σήμερον. Ὅταν φθάσῃ ἡ ὥρα, ἡμεῖς δὲν θὰ καθήμεθα ἐδῶ καὶ πέμπωμεν συμβουλὰς ἀπλῶς, ἀλλὰ θὰ κατέλθωμεν προπαρασκευασμένοι, διὰ νὰ σᾶς βοηθήσωμεν καὶ συνεχίσωμεν τὴν, ἀπ' ἀρχῆς, πατριωτικὴν ἡμῶν πορείαν.

Ἄλλ' ἡ ὥρα αὕτη βλέπομεν, ὅτι δὲν θὰ παρουσιασθῆ, ἴσως, ἐντὸς τοῦ χειμῶνος. Ἡ μακρὰ πείρα καὶ ἡ στάθμισις τῶν συμβαινόντων πολλαχοῦ τοῦ Τουρκικοῦ κράτους ἀήμερον καὶ ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, τοιαύτας ἰδέας, ἐπὶ τοῦ παρόντος, μᾶς κάμνει νὰ σχηματίζωμεν.

Εὐχαρίστως μανθάνομεν ἐξ ἰδιωτικῶν πληροφοριῶν, ὅτι ἡ Πύλη ἀπέρριψεν ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐφετεινῆς Βουλῆς καὶ οὕτως οἱ κ.κ. Βουλευταὶ θ' ἀναγκασθῶσι τώρα νὰ ὑποστηρίξωσι μεθ' ὑμῶν, τὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ. Τοιαύτην συμβουλὴν ἐπέμψαμεν εἰς αὐτούς τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα, δι' ἐπιστολῆς, τῆς ὁποίας ἀντίγραφον σᾶς ἐσωκλείομεν ἐν τῇ παρούσῃ.

Πρέπει νά συννενοηθῆτε μετ' αὐτῶν ταχέως καί νά ἐργασθῆτε ἀπό κοινοῦ, ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, διὰ νά μὴ εὕρη πάλιν καιρὸν ἢ ἀλώπηξ ν' ἀρπάσῃ τὴν κατάλληλον ταύτην περίστασιν.

Ἀντίγραφον αἰτητικῆς ἡμῶν πρὸς τὸν ἐν Ἀλεξανδρεία Κρητικὸν σύλλογον σᾶς στέλλομεν ἐσωκλείστως καί συνιστῶμεν εἰς ὑμᾶς νά γράψετε καί ὑμεῖς εἰς τοὺς ἀπαρτίζοντας αὐτὸν, ἐκθέτοντες τὴν αἰτίαν καί τὸν σκοπὸν τοῦ σημερινοῦ κινήματος, τὰς ἀνάγκας καί ἐνεργείας ὑμῶν ἕως τώρα, τὴν ἀκολουθουμένην καί ἀκολουθησομένην, ἐν τῷ μέλλοντι, ὑφ' ὑμῶν πορείαν καί νά υποδείξητε εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἡ καταλληλοτάτη περίστασις, διὰ νά συνεισφέρωσι καί αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος των, εἶναι ἡ σημερινή, καί ὅσα ἄλλα κρίνετε ἀναγκαῖα, παρακαλοῦντες αὐτοὺς νά σᾶς συνδράμωσιν εἰς τὸ σημερινὸν πατριωτικὸν διάβημα.

Ἡ πρὸς τὸν Σύλλογον ἐπιστολὴ ἀνάγκη νά φέρῃ ὑπογραφὰς προσώπων ἐκάστης ἐπαρχίας, διὰ νά μὴ θεωρηθῇ μονομερὴς καί ὡς τοιαύτη κινδυνεύσει νά μὴ φέρῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Θά συννενοήσθε δ' ἀμέσως μετ' αὐτῶν πάντοτε.

Παρακαλέσετε αὐτοὺς συγχρόνως, νά ἐκλέξωσι καί πρόσωπα τῆς ἀρεσκείας αὐτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων νά ἀποτελέσωσι ἐπιτροπὴν πρὸς συλλογὴν ἐράνων, ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς. Πρὶν γράψωμεν εἰς τὸν, περὶ οὗ ὁ λόγος, Σύλλογον τὴν ἐσωκλείστον αἰτητικὴν, συνεννοήθημεν προφορικῶς περὶ τούτων μετὸν Πρόεδρον, ὑποπρόεδρον καί τινα αὐτοῦ μέλη, ἐνταῦθα τότε διατρίβοντα.

Ἀπὸ τὴν 16ην τρέχ. ὅτε ἐλάβομεν ἐπιστολάς σας (17ης 7) βρῆσου καί 12ης 8) βρῆσου) καί ἀπηντήσαμεν τὰ δέοντα, διὰ τῆς, κατὰ τὴν 18ην τρέχ. σταλείσης ὑφ' ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, δὲν ἐλάβομεν πλεον οὐδεμίαν καί ἀποροῦμεν ἀληθῶς πῶς, ἀφοῦ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐσχηματίσθη ἤδη καί ἔχει τοὺς ἀπαιτούμενους γραμματεῖς αὐτῆς, δὲν ἔχομεν τὰ ἀπαιτούμενα τακτικὰ γράμματα, διὰ νά ἡξεύρωμεν εἰς ποῖον ἀκριβῶς σημεῖον εὐρίσκονται αἱ ἐνέργειαι ὑμῶν, ὅπως λέγωμεν ἀληθῆ τὰ συμβαίνοντα εἰς τοὺς ἐρωτῶντας ἡμᾶς ἀρμοδίους, νά γνωρίζωσι ταῦτα καί νά καταπολεμῶμεν τὰς ψευδεῖς διαδόσεις, αἵτινες καταπλημμυροῦσιν, εἰς τοιαύτας πάντοτε περιστάσεις, διὰ τοῦ λόγου καί διὰ τοῦ τύπου, ὅστις προθύμως καί μετὰ παρακλήσεων μάλιστα, ζητεῖ σήμερον πληροφορίας ἐκ τῆς Κρήτης πρὸς δημοσίευσιν.

Ἀποφασίσατε λοιπὸν, παρακαλοῦμεν, ὅπως ὁ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας γράφει τακτικῶς καί λεπτομερῶς, τὰ συμβαίνοντα, διὰ νά τὰ δημοσιεύωμεν πρὸς διαφώτισιν τοῦ κοινοῦ. Γνωρίζετε ὅτι ὁ τύπος ἐξεγείρει τὴν κοινὴν γνώμην, ἡ δὲ κοινὴ γνώμη, ὅτι ἐξυπνᾷ καί ἀναγκάζει τοὺς κυβερνῶντας, νά ἀκούωσι τὰ παράπονα τῶν λαῶν καί νά ὑπερασπίζωνται τοὺς ἀδικουμένους. Καί τοῦτο λοιπὸν πρὸς τ' ἀνωτέρω, εἶνε ἀπαραίτητον, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀρξαμένου πατριωτικοῦ ἔργου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ 8) βρῆσου 1895.

Οἱ συμπατριῶται σας

Χ'' Μιχαὴλ Γιάνναρης, Ἐμμ. Βαρδίδης, Παρθένιος Περίδης (Ἀρχιμανδρίτης) Π'' Ἐμμ. Μαρουλιανός, Μιχ. Μυλωνογιαννάκης, Ν. Νικολοῦδης, Γ. Ε. Κοτζομπασάκης, Γ. Ἀποστολάκης (Γραμματεὺς) κλπ.

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις ὀπλαρχηγῶν Κρητῶν, Πρὸς τοὺς Χριστιανούς πληρεξουσίου (βουλευτάς) τῆς Κρήτης.

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Γνωρίζετε ἐκ πείρας τὴν παλίμβουλον πολιτικὴν τῆς Τουρκίας, τῆς ὁποίας ἐφαρμοστὴς ἐν τῇ Πατρίδι ἡμῶν εἶνε ὁ Καραθεοδωρῆς, τὸν ὁποῖον ὀλόκληρος ὁ Χρῆκος λαὸς τῆς Νήσου μετὰ τοσαύτης ἐμπιστοσύνης περιέφραξε καὶ τόσον πολὺ ὑπεστήριξεν, ὅσον οὐδένα ἄλλον Χρῆνον διοικητὴν.

Ὅ,τι ἀπῆται, ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ, παρὰ τῶν Χρῆνῶν κατοίκων, ἔλαβεν. Ἐδίδε καὶ αὐτὸς ὑποσχέσεις εἰς αὐτοὺς πανηγυρικὰς καὶ ἐπισήμους, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἐκπληρῶσιν οὐδεμίαν, εἰμὴ βιαζόμενος καὶ ταύτην πάλιν εὐθέτως ν' ἀναίρῃ.

Διότι τί ὠφελεῖ ἂν διώρισε δύο τρεῖς χρονοὺς εἰς τὰς θέσεις; Ἄν ἀπέσυρε τοὺς Ἀλβανοὺς ἀπὸ μέρος τι, ἀναγκαζόμενος διὰ νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ κατόπιν, ἵνα καὶ πάλιν ἀρχίσῃ ἐκ νέου τὰς πλατωνικὰς ὑποσχέσεις; Τί ὠφελεῖ ἂν ἔπαυσε τὸν Ἐμίνην, ἀφοῦ ἀφήκεν αὐτὸν νὰ μένῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του, διὰ νὰ ἐξακολουθῇ συστηματικώτερον τὴν καταστρεπτικὴν αὐτοῦ πορείαν; Τί ὠφελοῦν τόσα καὶ τόσα ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἀπ' ἀρχῆς ὑπόσχεται μὲ τὴν ἰδέαν ὅμως νὰ μὴ ἐκτελέσῃ ποτὲ τίποτε, καθὼς ὑμεῖς κάλλιον ἡμῶν γνωρίζετε;

Ἦλθεν εἰς τὴν Κρήτην, οὐχὶ διὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα, ὡς δεικνύει ἢ μέχρι τοῦτε πολιτικὴ αὐτοῦ, ἧτις δὲν θὰ ἦναι διάφορος, κατ' οὐσίαν, αὔριον, ἀλλὰ τὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Γνωρίζει δὲ καλῶς, ὡς ἐπιτηδειότατος διπλωμάτης, ὅτι τὸ Τουρκικὸν Κράτος κλονίζεται ἐκ θεμελίων σήμερον καὶ ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία δὲν δημιουργεῖ ζητήματα, ἀλλὰ λύει μόνον τὰ ὑπάρχοντα τοιαῦτα καὶ προσπαθεῖ νὰ καταπνίξῃ τὸ ἡμέτερον Κρητικὸν ζήτημα, ὄργανον Χριστιανῶν τινὰς μεταχειριζόμενος καὶ ἰδίως ὑμᾶς τοὺς βουλευτάς, ὅπισθεν τῶν ὁποίων, ἐπιτηδείως ὀχυροῦται.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων, ὅτε οἱ διαμαρτυρούμενοι εἰς τὰ ὄρη ἀδελφοὶ ἡμῶν ἔδειξαν εἰς τὴν Εὐρώπῃν, ὅτι ὑπάρχει Κρητικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνάγκην ταχείας λύσεως, διὰ νὰ μὴ περιπλεχθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ παράσχῃ εἰς αὐτὴν πλείστας ἐνοχλήσεις, παραγγέλλομεν εἰς ὑμᾶς, ἐν ὀνόματι τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος τῶν τέκνων αὐτῆς, νὰ συντάξῃτε ταχέως ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ κάμετε γνωστὸν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀποδέχεσθε τὰ ὑποβληθέντα ὑπὸ τῆς συναθροίσεως αἰτήματα καὶ θὰ ὑποστηρίξῃτε τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν.

Ἐάν πράξῃτε τοῦτο, ἔστε βέβαιοι ὅτι ταχέως θέλουσιν ἀποδοθῆ ταῦτα καὶ θὰ ἀπαλλάξῃτε τὴν Πατρίδα ἀπὸ ἐπικειμένου κινδύνου, δὲν θέλετε δὲ κατηγορηθῆ, ποτὲ, ὡς ἀντιπατριωτικὰ φροντίσαντες καὶ πράξαντες κατὰ τὴν ἀντιπροσωπευτικὴν ὑμῶν περίοδον.

Ἀνακοινώσατε εἰς ὄλους τοὺς συναδέλφους σας, τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος.

Πεπειθότες, ὅτι θέλομεν εἰσακουσθῆ, ὑποσημειοῦμεθα, οἱ συμπατριῶται σας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1895

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 θ' β' βρίου 1785

Ὁ Γραμματεὺς

Γερμ. Ἀποστολάκης

Ἀντίγραφον τῆς, πρὸς τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κρητικὸν Σύλλογον ἀποσταλείσης αἰτητικῆς ἐπιστολῆς τῶν ἐν Ἀθήναις Ὀπλαρχηγῶν,

Πρὸς τοὺς Ἀξιότιμους Πρόεδρον, ὑποπρόεδρον καὶ τὰ μέλη τοῦ.
ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Κρητικοῦ Συλλόγου.

Ἀξιότιμοι συμπατριῶται,

Γνωστὸν εἶναι εἰς πάντα Κρῆτα καὶ εἰς ὑμᾶς, εἰς ποίαν ἀνώμαλον κατάστασιν εὐρίσκονται οἱ ἀδελφοί μας χριστιανοὶ κάτοικοι τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν Πατρίδος, ἀπὸ τοῦ 1889 καὶ ἐντεῦθεν.

Δὲν ἔπαυσαν ἔκτοτε, διὰ Διαφόρων εἰρηνικῶν καὶ νομίμων μέσων νὰ ἐπιδιώκωσι τὴν ἐπαναφορὰν τῶν καταπατηθέντων, τότε, προνομίων αὐτῶν, ἀπευθυνόμενοι πρὸς τε τὸν Κυρίαρχον αὐτῶν καὶ τὰς προστατίδας δυνάμεις. Γνωστὸν ἐπίσης εἶναι εἰς ὑμᾶς, ὅτε τὴν ἄραν ταύτην, οἱ κάτοικοι χριστιανοὶ διατελοῦσι διαμαρτυρούμενοι διὰ συναθροίσεων καὶ Ἐπιτροπῆν, ἐξ ἐκλεκτῶν ἐκάστης ἐπαρχίας προσώπων ἐξέλεξαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέθηκαν τὴν διεξαγωγὴν τῶν νομίμων αὐτῶν ὑποθέσεων.

Οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι τοῦ λαοῦ περιφέρονται ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν, ἐργαζόμενοι εἰρηνικῶς καὶ ἀπαιτοῦντες τὴν ἐπάνοδον τῶν πρώην τοῦ τόπου προνομίων, μετὰ τὰς βελτιώσεις, τὰς ὁποίας ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖαι διὰ νὰ εἰσέλθῃ οὗτος εἰς τὴν κανονικὴν αὐτοῦ τροχίαν καὶ εὐημερήσῃ.

Ὁ τόπος ὅμως, γενικῶς, εὐρίσκεται εἰς μεγάλην ἀνέχειαν καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ ὕλικῶς καὶ διατηρήσῃ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ. Ὡς ἐκ τούτου, οὗτοι, ἀποτεινόμενοι εἰς τοὺς ἐνταῦθα πατριώτας αὐτῶν, ἐπικαλοῦνται τὴν ὕλικὴν αὐτῶν ἀρωγὴν. Ἀλλ' οἱ μὲν δυνάμενοι παλαιοὶ ἐγκατεστημένοι ἀδιαφοροῦσιν, οἱ δὲ πρόσφυγες δὲν δύνανται νὰ ἔλθωσιν ὕλικῶς ἐπίκουροι εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίστασιν καὶ οὕτω μένουσιν ἐγκαταλελειμμένοι καὶ διατρέχουσι τὸν κίνδυνον νὰ διαλυθῶσι καὶ ἐγκαταλείψωσι καὶ πάλιν ἄλυτον τὸ ζήτημα τοῦ δυστυχοῦς τόπου μας.

Ταῦτα κατὰ καθῆκον πατριωτικὸν κάμνομεν γνωστὰ εἰς ὑμᾶς καὶ ἐπικαλούμεθα τὴν ὕλικὴν συνδρομὴν τοῦ ἀξιολόγου Συλλόγου καὶ τῶν αὐτόθι πατριωτῶν ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν, ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, ἐργαζομένων ἤδη ἀδελφῶν ἡμῶν.

Μετ' ὀλίγον θὰ καταστήσωσιν αὐτὰ γνωστὰ, ἀπευθυνόμενοι κατ' εὐθείαν πρὸς ὑμᾶς οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1895

Διατελοῦμεν κτλ, ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.

Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1895

Ὁ Γραμματεὺς

Γεργ. Ἀποστολάκης

**Ἀπάντησις τῶν ἐν Ἀθήναις προσφύγων ὀπλαρχηγῶν εἰς τὴν ἀπὸ
4 Σεπ)βρίου ἐ.ἐ. ἐγκύκλιον τοῦ Πατριάρχου Κων)λεως Ἀνθίμου
τοῦ Ζ' πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κρήτης Τιμόθεον**

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῳ Κυρίῳ Ἀνθίμῳ.

Ἐπιτρέψατέ μας Παναγιώτατε, τῶν ἐν Ἀθήναις προσφύγων Κρητῶν, νὰ ἀπευθύνωμεν τῇ ἡμετέρᾳ Παναγιότητι τὰς ταπεινάς, ἀλλὰ δικαίας παρατηρήσεις μας.

Ἐβεβαιώθημεν, ὅτι ἐσχάτως ἐστείλατε ἐγκύκλιον εἰς τὸν Σ. Κρήτης Τιμόθεον, τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τὸν χριστιανικὸν λαὸν, συμβουλευόντες αὐτὸν νὰ ἡσυχάζῃ διότι ἡ Α.Α. Μ. ὁ Σουλτάνος καὶ κυρίαρχος αὐτὸν θὰ δικαίωσῃ καὶ ἱκανοποιήσῃ αὐτὸν.

Δὲν ἀγνοεῖτε Παναγιώτατε, τὴν μακρὰν αἱματηρὰν ἱστορίαν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ τόπου τούτου καὶ ὅτι ἐσχάτως τὸ 1878 μετὰ μακρὰν αἱματηρὰν πάλην, ἠυδόκησεν ὁ Σουλτάνος καὶ ἡ Εὐρώπη ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βερολίνου, νὰ παράσχη εἰς τὸν λαὸν τῆς Κρήτης ψυχία τινά, ἀπέναντι τῶν μεγάλων θυσιῶν, τὰς ὁποίας κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ὑπέστη.

Ἀλλὰ τὰ ψυχία ταῦτά ἄνευ λόγου καὶ δι' αἱματηρᾶς βίας καὶ καταδιώξεων, παρανόμως καὶ ἀθαιρητως, ἀφήρυσεν ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου. Οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι δὲν ἔπαυσαν ἔκτοτε, διαμαρτυρόμενοι καὶ ἐπιδιώκοντες, δι' εἰρηνικοῦ πάντοτε τρόπου καὶ τῶν νομίμων μέσων, τὴν ἐπαναφορὰν τῶν κεκυρωμένων προνομίων αὐτῶν, ὅπερ καὶ τώρα κάμνουσι, διὰ τῶν εἰρηνικῶν συναθροίσεων.

Μέγα εὐεργέτημα θὰ θεωρήσωσιν οἱ Κρητες χριστιανοὶ τὸ ἂν ὁ Ἐνθάρχης αὐτῶν ἐβεβαίωσιν αὐτοὺς, ὅτι διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτοῦ θέσεως καὶ τὰς καλὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου σχέσεις, ἤθελεν ἐνεργήσῃ καὶ κατορθώσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀφαιρεθέντων προνομίων αὐτῶν, μὲ τὰς βελτιώσεις, τὰς ὁποίας ἡ πείρα ἀπέδειξεν ἀπολύτως ἀναγκαίας, ὅτε οὗτοι θὰ εἶναι πρόθυμοι νὰ ὑπακούωσι καὶ ἐκτελῶσι κατὰ γράμμα τὰς πατρικὰς συμβουλὰς τοῦ Ἐθνάρχου αὐτῶν.

Τὰ πνευματικὰ τέκνα τῆς ἡμετέρας Παναγιότητος

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 8)βρίου 1895

Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί

Ἄκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐνταῦθα τῇ 25 8)βρίου 1895

Ὁ Γραμματεὺς

Γερμ Ἀποστολάκης

**Ἐπιστολὴ τοῦ Γερμανοῦ Ἀποστολάκη Ἱεροδιακόνου ἐκ τῆς Σχολῆς
Χάλακας καὶ Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Χανίοις Γυμνασίου (*) ἀπευθυνο-
μένη ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν**

Ἄγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Σήμερον ἡμέραν Παρασκευῆν, 20 τρέχοντος, μετέβην τὸ δευτε-

(*) Οὗτος ἦτο Γραμματεὺς τῶν ἐν Ἀθήναις προσφύγων ὀπλαρχηγῶν, ἀπεσταλμένος δὲ τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς Ἀθήνας.
(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδου)

ρον παρά τῷ Ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ ὁποῖος με ἐδέχθη λίαν φιλοφρόνως καὶ με ἤκουσε μετ' ἐνδιαφέροντος, χωρὶς νὰ με διακόψῃ ποσῶς,

Τὴν μεταβολὴν τοῦ ταύτην ἀπέδωκα εἰς τὰς παραστάσεις, τὰς ὁποίας μοῦ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω, ὅτι εἶχε κάμει εἰς αὐτὸν ὁ κ. Σ. Παγανέλης, εἰς τὸν ὁποῖον ἐν δυσὶ συνετεύξεσι εἶχον κάμει φρικτὰ παράπονα κατ' αὐτοῦ καὶ εἶχον ἐκθέσει λεπτομερῶς καὶ ἀκριβῶς τὴν αἰτίαν τοῦ σημερινοῦ Κρητικοῦ κινήματος καὶ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν, τῶν ἐνεργησάντων αὐτό, ὅπως καὶ τοῦ ὑποστηρίζοντος αὐτοὺς λαοῦ, ὅτι δηλ. δὲν θέλουσιν ὑποχωρήσει καὶ ἂν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἤθελε μεταχειρισθῆ, πρὸς τοῦτο, ἀπάσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις.

Τοῦ εἶπον, ὅτι ἡ συνάθροισις σήμερον δὲν εἶναι τοιαύτη, ὁποία ἦτο πρὸ ἡμερῶν, ἀλλ' ἔχει λάβει μεγάλας διαστάσεις καὶ σπουδαιότατον χαρακτήρα, καθ' ὅσον τὰς ἀρχὰς τοῦ κέντρου αὐτῆς, τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀσπάζεται καὶ ὑποστηρίζει ὁλόκληρος ὁ λαός. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἀποτελεῖται ἐξ ὀλίγων προσώπων, σπουδαίων ὁμως καὶ ἐκλεκτῶν. Καὶ τοῦτο, διότι τοιαύτην ἀρχὴν καὶ ὁδηγίαν ἀπὸ τοὺς ἐδῶ Κρητὰς ἔχει καὶ διότι ὁ λαός εἶναι ἔτοιμος νὰ ὑπερασπισθῆ αὐτὴν ταχέως καὶ ἀποτελεσματικῶς, εἰς τὴν πρώτην ἀνάγκην, εἰς ὁποίαν προσπαθεῖ νὰ μὴ εὐρέθῃ, προσέτι δὲ διὰ νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἐν αὐτῇ ἀπειθῆ ἄτομα, δυσχεραίνοντα τὴν πορείαν αὐτῆς καὶ τὰ ὁποῖα νὰ ἐξαναγκάσωσιν αὐτὴν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ εἰρηνικοῦ προγράμματος, τὸ ὁποῖον ἀπ' ἀρχῆς ἐχάραξε καὶ ἀκολουθεῖ, πρὸς βλάβην τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἴσως, τῆς ὁποίας τὴν δυσχερῆ θέσιν γνωρίζομεν.

Ἄλλ' εἶναι ἀνάγκη ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ ἐπιληφθῆ διπλωματικῶς τοῦ Κρητικοῦ κινήματος καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ δοθῆ ἱκανοποιητικὴ λύσις αὐτοῦ, διότι ἡ συνάθροισις ἔχουσα τὸν λαὸν ὀπισθεν αὐτῆς, ὅστις ἀσπάζεται τὰ αἰτήματα καὶ ὑπόσχεται πρόθυμον τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ, δὲν θὰ διαλυθῆ με κανένα τρόπον, διότι φρονεῖ, ὅτι θὰ εἶναι, ἡ τελευταία, φορὰ καθ' ἣν ἡ Κρήτη αἶρει τὴν φωνὴν αὐτῆς κατὰ τῆς ἀδικίας καὶ δὲν θὰ δύναται, ἂν ὑποχωρήσῃ ἀτίμως, νὰ ὁμιλήσῃ πλέον ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὲρ τῶν δικαιοματῶν αὐτῆς. Ἐγώ, μοῦ εἶπε, σὰς εἶπον ἀπ' ἀρχῆς τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ κινήματός σας καὶ εἰς ἄλλους Κρητὰς ἐρωτήσαντάς με, ὅτι δὲν συμφέρει οὔτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε εἰς τὴν Κρήτην, τὴν ὁποίαν δὲν χωρίζω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, νὰ χαλαρωθῆ ἡ τάξις ἐν αὐτῇ, κατὰ τὰς κρισίμους σημερινὰς περιστάσεις, ὅτι τὸ μέλλον εἶναι ἄδηλον. Τὰ αὐτὰ φρονῶ καὶ σήμερον. Ἄναγινώσκεις, βέβαια τὰς ἐφημερίδας καὶ παρατηρεῖς πόσον καταφέρονται καθ' ἡμῶν, αἱ μὲν λέγουσαι, ὅτι δὲν ἐπιλαμβανόμεθα τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ὅπως πρέπει, αἱ δὲ, ὅτι ἐπελήφθημεν αὐτοῦ πέραν τοῦ δέοντος. Ἐγώ, χωρὶς νὰ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν τὰς διαφόρους κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις, οὔτε νὰ λέγω εἰς τὸν καθένα τὴν κάμνω, ἐργάζομαι. Ἐπειτα πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι τὸ καλὸν δὲν ἔρχεται διὰ μιᾶς. Ἐχει γίνεαι μικρόν τι ἕως τώρα. Ἄνεφερον ἀσήμαντα τινα καὶ τὴν παῦσιν τοῦ Ἐμίμη. Ναί, τοῦ λέγω, ἀλλ' ὁ Ἐμίμη μένει ἐν Χανίοις καὶ συνεργάζεται μετὰ τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν καὶ διευθύνει τώρα κάλλιον ἢ πρότερον τὸ Τουρκικὸν Κομητάτον, τοῦ ὁποίου εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἶναι ἀρχηγός. Ὡστε δυνάμεθα νὰ λέγωμεν, ὅτι μᾶς ἔβλαψε μᾶλλον ἢ τοιαύτη παῦσις, καθόσον αὐτὸς συστηματικῶ-

τερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον συνεχίζει τὸ ἀντιχριστιανικὸν Κρητικὸν αὐτοῦ ἔργον.

Τώρα πρώτην φοράν ἀκούω, ὅτι μένει ἀκόμη εἰς Χανιά. Εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶχε μετατεθῆ εἰς ἄλλο μέρος, διότι τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ ἀπαιτήσωμεν, θὰ ἐνεργήσω.

Ναί, ἀλλ' ἡ συνάθροισις τί θὰ γίνῃ; Φοβοῦμαι μήπως, ἂν στενοχωρηθῆ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἢ ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς, εὐρεθῆ εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν, ἀμυνομένη, καὶ χαλάσῃ, παρὰ τὸ εἰρηνικὸν αὐτῆς πρόγραμμα, τὴν τάξιν.

Δὲν δύναιμι νὰ σοῦ εἶπω οὔτε νὰ διαλυθῆ, οὔτε νὰ μένῃ. Τοῦτο μόνον ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἡ χαλάρωσις τῆς τάξεως δύναται νὰ φέρῃ κακὰ ἀποτελέσματα· τὸ γνωρίζετε ἴσως, καὶ σεῖς.

Ναί, καὶ διὰ τοῦτο πολιτεύεται αὕτη τόσον συνετῶς. Ἄλλ' ἐπαναλαμβάνω, παρακαλοῦμεν τὴν ἠθικὴν σας συνδρομὴν.

Χαιρετίσας ἀνεχώρουν, καθ' ἣν στιγμὴν μοῦ λέγει: ὅταν ἔχῃς τι νὰ μοῦ λέγῃς, ἔχεις τὸ ἐλεύθερον νὰ παρουσιάζῃς εἰς ἐμέ, οἴανδήποτε ὥραν θέλῃς.

Κρίνατε τὰς τελευταίας φράσεις τοῦ κ. ὑπουργοῦ καὶ παρατηρήσατε πόσον εἶναι ἀναγκαῖον νὰ μοῦ γράψετε ἐν τῷ μέλλοντι, τοῦλάχιστον, τὰ καθέκαστα, διὰ νὰ διαφωτίζω τοὺς ἀρμοδίους, τοὺς ὁποίους κακόβουλοί τινες, ὡς πληροφοροῦμαι, διὰ τῆς ψευδοῦς παραστάσεως τῶν αὐτοῦ συμβαινόντων, διαφθείρουσιν ἐπιτηδεῖως.

Κατὰ τὸ συστατικὸν, κύριος σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς μας ἐνταῦθα, εἶναι ἡ συλλογὴ ἐράνων, διὰ τὴν συνάθροισιν, ἀλλὰ διὰ νὰ γείνη τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ καταπολεμηθῆ α) ἡ ἰδέα, ἴδι ἔργάζεσθε αὐθαίρετως, χωρὶς νὰ λαμβάνητε ὑπ' ὄψιν τὰς συμβουλὰς τῶν δυναμένων νὰ βοηθήσωσιν ὑλικῶς πατριωτῶν, εἰς γέννησιν τῆς ὁποιήσεως ἰδέας ἔδωκεν ἀφορμὴν ἢ παρακούσασα ἐφετεινὴ συνέλευσις. β) Ἡ ὑπὸ τῶν κακοβούλων παράστασις εἰς τε αὐτούς, τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς ὁμογενεῖς, ὅτι ἡ συνάθροισις δὲν ἀντιπροσωπεύει τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ. γ) Ὅτι τὸ κίνημα εἶναι παρόμοιον τῷ τοῦ 89 καὶ δ) ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις καὶ ἐξ ἄλλων ἀγνωστων μοι ἐλατηρίων καὶ ἐκ τῶν ἰδεῶν τούτων ὀρμωμένη, ἐμποδίζει τοὺς βουλομένους νὰ συνεισφέρωσι.

Τὴν καταπολέμησιν τῶν ἰδεῶν τούτων ἤρχισα μόνος, κυρίως ἀπὸ τῆς 10ης τρέχοντος, ὅτε ὁ Γεώργιος (Κοτζάμπασης) ἀπῆλθεν εἰς Βόλον, κατὰ πρόσκλησιν, ὡς ἔλεγε, τοῦ θεοῦ του. Ἦδη δὲ κατὰ τὴν ἰδέαν μου εὐρίσκομαι εἰς καλὸν σημεῖον. Ἄλλ' ἡ ἐπιχειρήσις εἶναι μεγάλη καὶ ὡς τοιαύτη, ἔχει ἀνάγκην καὶ μεγάλων προσώπων, οὐχὶ τοιούτων, ὁποῖος εἶμαι ἐγώ. Ἔργάζομαι, εἶναι ἀληθές, ὅσον δύναιμι, ἐντὸς τοῦ κύκλου μου, ἀλλ' ἡ ἐργασία μου δὲν εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ φέρῃ σχετικῶς τέλειον τὸ ἐπιδιωκόμενον.

Φρονῶ λοιπὸν καὶ μετ' ἐμοῦ τινὲς τῶν ἐνταῦθα φρονίμων πατριωτῶν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γράψῃτε εἰς τὸν Ῥενιέρην, τὸν Μπογιατζόγλου, καὶ τὸν Ρικᾶκην, τὴν αἰτίαν τοῦ σημερινοῦ Κρητικοῦ κινήματος, τὸ πρόγραμμα καὶ τὰς ἐνεργείας ὑμῶν καὶ ἐν γένει, τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν Κρητικῶν πραγμάτων, ἀπ' ἀρνήσεως καὶ πρὸ τοῦ κινήματος καὶ μέχρι τῆς σήμερον καὶ τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν θέλετε ἀκολουθήσει, ἐάν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ οἱ δυνάμενοι νὰ ἔλθωσιν ἄρωγοὶ πατριῶται, σὰς ἐγκαταλείψωσιν

εις τὴν σημερινὴν περίστασιν (παρετήρησα, ὅτι ἡ μετὰ τρόπου καὶ διπλωματίας ἀπειλή ἔχει τὰ καλὰ τῆς ἀποτελέσματα) νὰ ἐξαίρητε τὴν ἐκάστοτε φιλοπατρίαν αὐτῶν, νὰ θίγητε τὴν πατριωτικὴν αὐτῶν φιλοτιμίαν, ἐπιτηδείως καὶ ἄλλα τινα, ὅσα κρίνετε ἀναγκαῖα καὶ τέλος νὰ παρακαλήτε αὐτοὺς νὰ δεχθῶσιν, ὡς ἐπιτροπὴ, τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἀπαιτήσεων ὑμῶν ὕλικῶς καὶ ἠθικῶς.

Σὰς λέγω περὶ τῶν τριῶν τούτων μόνον, διότι αὐτοὶ εἶναι οἱ ἐξέχοντες, μεταξὺ τῶν λοιπῶν, διότι οἱ περισσότεροι δὲν κάμνουν πάντοτε τὴν καλλιτέραν ἐργασίαν καὶ διότι, ἀφοῦ δεχθῶσιν αὐτοὶ καὶ οἱ λοιποὶ θέλουσιν ἐξάπαντος ἀκολουθήσει.

Ἄν σὰς φαίνεται καλόν, γράψατε περὶ ἐμοῦ εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν τὰ δέοντα, διὰ νὰ δύναμαι νὰ ἐρχωμαι μετ' αὐτοὺς εἰς προσωπικὰς ἐξηγήσεις καὶ συνεννοήσεις. Μὴ σὰς φανῆ δὲ παράδοξον τὸ ὅτι σὰς λέγω νὰ γράψητε περὶ ἐμοῦ μόνον, διότι ὁ συνεργάτης μου διέδωκεν ἀπ' ἀρχῆς καὶ πειστικῶς, ὅτι, διὰ τῆς ιδιότητος τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καὶ διὰ μέσου τοιούτων προσώπων ἐνεργεῖ νὰ εὐρὴ θέσιν τινὰ, ἀγνοῶ τοὺς παρακινούντας αὐτὸν εἰς τοῦτο λόγους καὶ ἀπὸ τῆς 10ης τρέχοντος μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν σὰς γράφω ταῦτα, ἀπουσιάζει εἰς Βόλον, καθὼς ἔλεγεν ἀναχωρῶν, διὰ νὰ ἴδῃ τὸν ἐκεῖ θεῖον του. Δὲν ἠξεύρω ὅμως πού εὐρίσκεται οὔτε τί κάμνει, διότι οὐδεμίαν λέξιν δὲν ἠδόκεσε νὰ γράψῃ, οὔτε εἰς ἐμὲ οὔτε εἰς κανένα ἄλλον πατριώτην καὶ εἶναι ὅλοι θυμωμένοι, ἴσως ἀδίκως. Θὰ φανῆ τοῦτο ἐκ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἅμα ἔλθῃ.

Τοῦ ἔγγραφου σήμερον ἐλεγκτικῶς πως, ἅμα ἐχάλασα τὸν κόσμον διὰ νὰ μάθω τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ θεοῦ του, μοῦ εἶπον, ὅτι ἴσως εὐρίσκεται εἰς Λάρισσαν, ἀδιάφορον. Τοῦτο μόνον, ὅτι ἡ ἐργασία μας ὕλικῶς ἔμεινεν ὀπίσω, ὡς ἐκ τῆς ἀπουσίας του, ἠθικῶς ὅμως προώδευσε πολὺ καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἡ ἠθικὴ πρόοδος θὰ ἀναπληρώσῃ ἐπαρκῶς τὰς ἐλλείψεις τῆς πρώτης. Χορεύεται μόνον ὑπομονὴ καὶ αὐταπάρνησις.

Σήμερον πάλιν εἶδον τὸν κ. Σ. Παγανέλην, τοῦ εἶπον τὴν μετὰ τοῦ κ. Σκουζέ συνέντευξίν μου καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἐντυπώσεις μου. Μοὶ εἶπε καθαρὰ ὅτι αὐτός, μετέβη παρ' αὐτῶ, προηγουμένως καὶ τοῦ ἔκαμεν αὐστηράς παρατηρήσεις καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν ἔκαμε καθόλου καλῶς νὰ φερθῆ ὅπως ἐφέρθη πρὸς ἡμᾶς, κατὰ τὴν πρώτην συνέντευξιν, διότι οὕτω μᾶς φέρει εἰς ἀπελπισίαν, ὥστε νὰ πράξωμεν παράτολμόν τι, βλαβερὸν καὶ διὰ τὴν Κρήτην καὶ διὰ τὸ Ἔθνος.

Ἄφοῦ τὸν ἠὺχαρίστησα διὰ τὴν προδιάθεσιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ὥστε νὰ ἀκούωμαι μετὰ προσοχῆς καὶ νὰ παρουσιάζωμαι, ὅταν θέλω, πρὸς αὐτόν, καθὼς σὰς γράφω ἀνωτέρω, μοῦ λέγει: Ἔχω τὴν διάθεσιν καὶ τὴν δύναμιν νὰ σε παρουσιάσω, ἂν ἡ ἀνάγκη καλέσῃ τοῦτο καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Βασιλέα. Καὶ πάλιν ἠὺχαρίστησα ἐκ μέρους ὑμῶν. Κατόπιν τοῦ λέγω, ὅτι ἡ συνάθροισις, ἐπιτηδείως ὅμως, ἔχει ἀνάγκην καὶ ὕλικῆς ὑποστηρίξεως. Γίνεται τοιαύτη ἐκ μέρους τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ὁ ὅποιος ἀσπάζεται καὶ ὑποστηρίζει ἤδη τὰ αἰτήματα, ἀλλ' ὁ λαὸς κυριολεκτικῶς πένεται, ἔνεκα τῆς καταχρήσεως τῶν, ἐπὶ ἐξαετίαν ἀπορροφισάντων τὸ αἷμα αὐτοῦ Τούρκων Διοικητῶν καὶ ἔχει ἀνάγκην καὶ τῆς ὕλικῆς βοήθειας τῶν ὁμογενῶν, διὰ νὰ μὴ, καὶ παρὰ τὴ θέλησιν αὐτῆς, προβῆ εἰς ἔκτροπον τι καὶ χαλᾶσῃ τὴν τάξιν, ὑπὲρ τῆς διατηρή-

σεως τῆς ὁποίας καταβάλλει ἀπ' ἀρχῆς τόσας προσπάθειας.

Ναί, γνωρίζω τοῦτο, ἀλλὰ συνίστα εἰς αὐτὴν ὑπομονὴν καὶ φρόνησιν, διότι ἐλπίζω, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ γίνῃ τὸ ἐπιδικώμενον καλόν. Ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐκατάλαβα, ὅτι ἂν τὸν παρακαλέσωμεν μὲ τρόπον, θὰ βοηθήθῃ καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλους θὰ προτρέψῃ εἰς τοῦτο.

Τὰ πρὸς τὴν πατρίδα μας αἰσθήματά του σᾶς εἶναι πρὸ πολλοῦ γνωστά. Ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐμπνέεται πάντοτε, μᾶς εἶναι χρησιμώτατος, κτλ. Γράψατε λοιπὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἐπιστολὴν τεχνικωτάτην καὶ κολακευτικωτάτην καὶ δὲν' θὰ χάσητε τὸν κόπον, Γράψατε καὶ εἰς ἄλλους, τοὺς ὁποίους καὶ κρίνετε καταλλήλους κοὶ τοὺς ὁποίους ἐγὼ δὲν ἐγνώρισα εἰσέτι· θὰ σᾶς εἶπω τὸ διατι, ὅταν συναντηθῶμεν μὲ τὸ καλόν.

Κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ, σᾶς μεταβιβάζω τοὺς ἐγκαρδίους τοῦ ἀσπασμοῦ, ὡς καὶ τοῦ Παινέση καὶ τοῦ κ. Ἀντωνιάδου. Προσέτι δὲ καὶ τοῦ κ. Διομ. Κυριακοῦ, ὅστις, πρὸς τοῖς ἄλλοις μοὶ εἶπεν, ὅτι ἂν οἱ πατριῶταί σου σχηματίσωσιν ἐπιτροπὴν πρὸς συλλογὴν ἐράνων, εἰπὲ εἰς αὐτοὺς νὰ μὲ δεχθῶσι μέλος καὶ θὰ ἐργασθῶ, ὅσον δύναμαι, ὑπὲρ τῆς ἀγαπητῆς μου Κρήτης.

Ὁ κ. Ἐμμ. Δρυμὸς κατέβη τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα εἰς Κρήτην, ἔχει ἀρκετὰ καλῶς κατηχηθῆ ὑπὸ τοῦ ἀνηψιοῦ του Ἰωσήφ καὶ ἐμοῦ. Ἄν δυνηθῇ θὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς εὔρῃ, ἄλλως θὰ στείλῃ ἀνθρωπον ἰδικόν του. Καὶ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, κοπιούσατέ τον, ὅσον τὸ δυνατόν πολὺ, διότι θέλει φανατίζει καὶ θέσει εἰς κίνησιν πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κινήματος. Ἐδῶ μένων παρηκολούθει τὰ αὐτοῦ συμβαίνοντα, μετ' ἐνδιαφέροντος, δὲν ἐλάμβανεν ὅμως μέρος, ἐπειδὴ τινες τῶν ἡμετέρων πάντα λόγον καὶ πᾶσαν πρᾶξιν, μετεβίβαζον ἀμέσως ἐκεῖ, ὅπου δὲν πρέπει.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 8)βρίου 1895

Ὁ Ὑμέτερος Γ. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ τῶν ἐξ Ἀποκορώνου Βουλευτῶν

Ἀγαπητοί,

Χθὲς συνήλθομεν οἱ Βουλευταὶ τῶν δύο δυτικῶν τμημάτων, συνεπέια ἐγγράφου, σταλέντος πρὸς ἡμᾶς παρὰ τῶν ἐν Ἀθήναις.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν διαφόρων σκέψεων, κατελήξαμεν, ὅτι ὠφέλιμον καὶ κατάλληλον τῇ περιστάσει εἶναι, ὅπως καὶ ἡ ἀντιπροσωπεῖα τοῦ τόπου ἐπιληφθῇ τῶν ἐπὶ τῆς συναθροίσεως διατυπωθέντων αἰτημάτων καὶ ὑποβάλῃ ταῦτα, δι' ἐτέρου αὐτῆς ὑπομνήματος, πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις.

Ἐξελέγη Ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. Σήφακα, Παπαγιαννάκη, Πωλογιῶργη, καὶ Μητσοτάκη, ὅπως αὕτη συνεννοηθῇ περὶ τούτου μετὰ τῶν Ρεθυμνίων καὶ Ἡρακλειωτῶν, τοὺς ὁποίους ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ εὔρωμεν συμφώνους. Ἐάν δὲ ἡ ἀντιπροσωπεῖα, συνεργουμένη, δὲν παραδεχθῇ νὰ περιλάβῃ ἐν τῷ ὑπομνήματί της ἅπαντα τὰ ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀναφερόμενα αἰτήματα, ἀλλ' ἐκ τούτων τὰ μᾶλλον σπουδαιότερα, κατ' ἐντολὴν, ζητοῦμεν τὴν ὑμετέραν γνώμην, ἂν καὶ ὑμεῖς παραδεχθῆτε, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νὰ περιορίσητε

τὸ ὑπόμνημά σας, ὥστε νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀντιπροσωπείας.
Περὶ τούτου ἀναμένομεν ἀπάντησίν ὑμῶν. (*)

Ἐν Χανίοις τῆ 26 8)βρίου 1895

Ἐθλως ὑμέτεροι Α. Γ. Σήφακας, Ἐμμ. Ι. Παπαδάκης

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Κυδωνιάτας:

Ἐν Τζιτζιφῆ τῆ 30 Ὀκτωβρίου 1895

Φίλοι συμπατριῶται,

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς μας, καθ' ἑκάστην αὐξάνουσι, διότι προστίθενται εἰς αὐτὴν ἀντιπρόσωποι νέοι τῶν ἐπαρχιῶν, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον ἐσχάτως μέρος εἰς τὸ ζήτημά μας, περιφερομένη δὲ ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν, ἔχει ἀνάγκην συντηρήσεως τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἐπειδὴ δὲ γνωρίζομεν, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἐνδιαφέρεσθε περὶ ζήτηματος, διὰ τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ καὶ ἐπιθυμεῖτε τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ, διὰ ταῦτα παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως παράσχητε εἰς αὐτὴν τὴν ὑλικὴν ὑμῶν συνδρομὴν, ἣν, εὐαρεστούμενοι, θέλετε δώσει εἰς τὸν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἀπεσταλμένον αὐτόθι σύντροφόν μας Ι. Καλογερὴν ἐκ Κυδωνίας,

Ἐπιστολὴ τοῦ Δημάρχου Ἰμβρου Σφακίων

Ἐν Ἰμβρῷ τῆ 28 Ὀκτωβρίου 1895

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Τὴν ἀπὸ 22 ὑπερμεσοῦντος ἐπιστολὴν σας ἔλαβον καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἀνέγνωσα τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ἐπεθύμουν δὲ νὰ ἔλθω εἰς ἀντάμωσίν σας, ἀλλὰ λόγοι οἰκογενειακοὶ δὲν μοῦ τὸ ἐπιτρέπουν, ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι ἤδη ἔχω δύο ἀσθενεῖς καὶ ὡς ἐκ τούτου, δὲν δύναμαι ν' ἀπομακρυνθῶ τῆς οἰκίας μου πλεον τῆς ἡμέρας, ἐπιφυλάττομαι ὅμως νὰ ἔλθω πρὸς ἀντάμωσίν σας, εἰς πρώτην μου εὐκαιρίαν. Ἐν τούτοις σᾶς ἀσπάζομαι.

Ὁ συμπατριώτης σας

Ι. ΜΑΝΟΥΣΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ

Ἀπάντησις, εἰς τὴν, ὡς ἀνωτέρω, ἐπιστολὴν τῶν βουλευτῶν Ἀποκορώνου Ἐμμ. Ι. Παπαδάκη καὶ Α. Σήφακα

Ἐν Φρῆ τῆ 31 8)βρίου 1895

Ἀγαπητοί,

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν, ἀπὸ 26 λήγοντος, ἐπιστολὴν ὑμῶν, ἐκ-

(*) Ἐξάγομεν ὅτι οἱ μὲν ἐξ Ἀθηνῶν ὑπαγορεύουσι νὰ εἴμεθα εἰρηνικοὶ μέχρι δειλίας, οἱ δὲ ἐν Χανίοις βουλευταὶ τῆς Ἐπαρχίας Ἀποκορώνου μᾶς καθιστῶσιν γνωστὸν ὅτι οἱ βουλευταὶ τῶν Τμημάτων Χανίων Σφακίων, ἐπιδοκιμάζουσι τὸ ὑπόμνημά μας, ἐνῶ μέχρι τοῦδε ἀντέπραπτον (ἐκτὸς τοῦ γράφοντος Ἐμμ. Ι. Παπαδάκη, ὅστις ἦτο σύμφωνος ἐξ ἀρχῆς, διότι καὶ ὁ ἀδελφός του Χαρ. Ι. Παπαδάκης εἶνοι εἰς ἐκ τῶν συντρόφων μας. Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου Ι. Γ. Λεκανίδη).

φράζομεν, ἐν πρώτοις, τὴν χαρὰν ἡμῶν, ἐπὶ τῇ νέᾳ ἀποφάσει τῶν κ.κ. βουλευτῶν τῶν Τμημάτων Σφακίων καὶ Χανίων, εὐελπιστοῦντες, ὅτι καὶ οἱ τῶν λοιπῶν τμημάτων θέλουσιν ἀκολουθήσει αὐτοὺς, ἂν καὶ τῶν ἐκ προτέρων εἰμεθα βέβαιοι, ὅτι ἄνδρες πολλὰ προσε- νεγκόντες μέχρι τοῦδε τῇ Πατρίδι, δὲν ἤθελον παραλείπει καὶ κατὰ τὴν παρούσαν καταλληλοτάτην περίστασιν, νὰ προσενέγκωσιν ὑπὲρ αὐτῆς ἀπάσας αὐτῶν τὰς δυνάμεις.

Ἄλλὰ σὰς παρακαλοῦμεν νὰ εἴπητε εἰς τοὺς κ.κ. συναδέλφους σας, ἐὰν τυχὸν παρουσιασθῇ ἢ περίπτωσις, τὴν ὁποῖαν ἀναφέρετε εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας, νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἰδέας τοῦ νὰ ἐπιφέρωσι καὶ τὴν ἐλαχίστην προποιοῦσιν ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος, καθόσον τὸ ζήτημα ἔχει προχωρήσει τοσοῦτον, ὥστε εἶναι ἀδύνατος πλέον πᾶσα ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος, τροποποιήσις.

Διότι, ὡς γνωρίζετε, τὸ ὑπόμνημα ἐπεδόθη τοῖς κ.κ. Προξέ- νοις, μετεφράσθη ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπεστάλη εἰς τὰς Κυβερνήσεις των, ἐδημοσιεύθη εἰς τε τὰς ἐφημερίδας καὶ κατ' ἰδίαν, ἐγένετο δὲ λό- γος καὶ λόγος πολὺς περὶ αὐτοῦ, εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τοὺς διπλωματικούς κύκλους. Ὅθεν δὲν ἀρμόζει νὰ παρουσιασθῶμεν σήμερον οἱ Κρήτες δι' ἄλλου ὑπομνήματος πρὸς τοὺς κ.κ. Προξέ- νους, διότι θέλουσιν ἐκλάβει ἡμᾶς ὡς διηρημένους καὶ ὡς μὴ σο- βαρῶς ἐργαζομένους, καθ' ἃ ἐμπρέπει εἰς ἀνθρώπους, φροντίζον- τας περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων τῆς Πατρίδος αὐτῶν.

Σὰς ἀσπαζόμεθα.

Τὰ παρόντα μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπιστολὴ τοῦ Α. Γ. Σήφακα πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν

Ἐν Χανοίοις τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1895

Ἄγαπητοί,

Δύο ἐνταῦθα ἀρτοποιοὶ μοὶ προσέφερον τὴν ἐφημερίδα «Νέα Ἡμέρα» τῆς Τεργέστης, ἵνα σὰς τὴν στέλλω καθ' ἐκάστην Δευτέ- ραν. Ὡστε θὰ ἔχετε καθ' ἐκάστην Δευτέραν ἑσπέρας τὴν ἐφημε- ρίδα ταύτην, ἐξ ἧς θὰ μανθάνητε τὰ ἐξωτερικὰ ἀκριβέστερον, ἂν καὶ ἀργότερα. Τὰ ὀνόματα τῶν δύο αὐτῶν ἀρτοποιῶν Ἡπειρωτῶν, σὰς συνιστῶμεν, τοῦ Κων Βλεσιδίου καὶ κ. Ν Σακελλαρίου.

Ἴσως οὗτοι, κάποτε, φανῶσι χρησιμώτεροι, ὥστε διὰ τὴν ἀποστο- λὴν τῆς «Νέας ἡμέρας» πρὸς ὑμᾶς, ὁπότεν ἐγκρίνητε, γράψατε δύο εὐχαριστηρίου λέξεις.

Εἰς τοὺς Ἡρακλειώτας εἶχε γράψει ὁ Κ. Μητσοτάκης καὶ Χ. Πωλογιώργης νὰ ἔλθωσιν ἐδῶ ἢ νὰ μεταβῶσιν οἱ τῶν τμημάτων τούτων βουλευταὶ εἰς Ἡράκλειον, πρὸς κοινὴν, περὶ τοῦ πρακτέου τούτου σύσκεψιν, ἀλλ' ὄκ. Σφακιανᾶκης ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν λοιπῶν συν- αδέλφων του ἀπήντησεν, ὅπως ἔμαθον, ὅτι ἡ σύγκλησις ἐπὶ τὸ αὐ- τὸ τῶν βουλευτῶν θὰ ἐξερεθίσῃ ἐπὶ πλέον τὰ πνεύματα τῶν κατοί- κων τοῦ τόπου, ἐπομένως δὲν ἀποδέχονται κοινὴν σύσκεψιν. Ἐπο- μένως καὶ ὑμεῖς δεόν νὰ μὴ ἀπαντήσητε, εἰς τὴν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποῖαν μετὰ τοῦ κ. Ἐμμ. Ι. Παπαδάκη σὰς ἐστείλαμεν, ἂν δηλ. θὰ παραδεχθῆτε ἐγγράφον τῶν βουλευτῶν, περιεκτικὸν τῶν αἰτημά- των σας.

Οἱ κ.κ. Μητσοτάκης καὶ Πωλογιώργης, ἐφρονοῦμεν, ὅτι ὑ- ποκρύπτουν ὑστεροβουλίαν τῶν φρονημάτων των καὶ δὲν δίδομεν

πίστιν εἰς τὰς ἐνεργείας των, ἐν ὧσιν δὲν πεισθῶμεν περὶ τοῦ ἐναντίου, Ἐδῶ διεδόθη, ὅτι ὁ Ν. Καλεμικεράκης (διοικητὴς Σφακίων) ἀνεκλήθη καὶ προσωρινῶς θὰ μένη τοποτηρητὴς ὁ Χασνὴ Πασῶς στρατιωτικὸς.

Σᾶς ἀσπάζομαι Α.Γ. Κωνσταντουλάς (Α. Γ. Σήφακας).

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις ὀπλαρχηγούς Κρήτας

Ἐν Φρὲ τῇ 1 Νοεμβρίου 1895

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Καὶ τὴν ἀπὸ 25 παρελθόντος μηνὸς ἐπιστολὴν σας, ὡς καὶ ἀπάσας τὰς προηγουμένας, ἐλάβομεν, ἠπορήσαμεν δέ, ἰδόντες ἐν αὐτῇ, ὅτι δὲν ἐλάβατε, ἀπὸ τῆς 17ης Σεβρίου μέχρι σήμερον, εἰμὴ δύο μόνον ἐπιστολάς, ἀφοῦ δὲν παρήλθεν εἰσέτι ταχυδρομεῖον, χωρὶς νὰ σᾶς γράψωμεν. Ἐπίσης ἐλυπήθημεν, διότι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν γραφομένων σας, ἐπιστεύσατε καὶ σεῖς, ὅτι ἡ Διοίκησις διὰ τοῦ κινήματος αὐτῆς κατὰ τῆς Ἀσῆ—Γωνιάς, ἀπέβλεπεν εἰς τὴν τιμωρίαν ἀτακτημάτων τινῶν τῶν Γωνιωτῶν.

Ἐχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῆτε ἡμᾶς ὡς καλῆς πίστεως, ὡς καὶ ὑμεῖς ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ἀξιῶτε τὸ αὐτὸ παρ' ἡμῶν.

Ἀφοῦ σᾶς ἐγράψαμεν, ὅτι μετέβη ἐκεῖ, ὅπως παρακωλύσῃ τὴν ἐκεῖσε μετὰβασιν ἡμῶν καὶ ἀφοῦ καὶ λογικῶς ἐξάγεται, ὅτι ἀφοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον δὲν μετέβη ἐκεῖ χωροφυλακὴ, ὅπως τιμωρήσῃ αὐτοὺς δι' ἐγκλήματα, ἅτινα ἀπὸ πολλοῦ χρόνου εἶχον διαπραχθῆ, ὠφείλατε νὰ μᾶς πιστεύσητε, νὰ διαφεύσητε δὲ πάντα τούναντίον διατεινόμενον.

Κατὰ τοῦ πύργου τῆς Ἐπισκοπῆς δὲν ἐπυροβόλησαν μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ δύο ἐξ Ἀσῆ Γωνιάς, οἵτινες καὶ τὴν προτεραίαν εἶχον ἀφοπλίσει καὶ τοὺς χωροφύλακας εἰς Ἀσῆ Γωνιάν (Πέτρ. Γύπαρης καὶ Γεώργ. Κόκκινος).

Τὸ πρόγραμμά μας, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἐδηλώσαμεν ὑμῖν, εἶναι καὶ, ἔσται εἰρηνικὸν καὶ θὰ φροντίσωμεν νὰ μὴ παρέκβωμεν αὐτοῦ. Ἔστε βέβαιοι, ὅτι ἔχομεν ἀρκετὴν συνείδησιν τῆς εὐθύνης, ἣν ἀνελάβομεν, εὐθύς ὡς ἠρξάμεθα τοῦ παρόντος πολιτικοῦ κινήματος. Μὴ καταλαμβάνεσθε ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου φόβου, διότι ἄνδρες ἐγκαταλείψαντες τὸ πᾶν, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὀπισθοβουλίας, χάριν τῆς Πατρίδος των, βεβαίως θὰ προσπαθήσωσι νὰ μὴ παρασυρθῶσιν ὑπ' οὐδενὸς αἰσθήματος, δυναμένου ν' ἀγάγη αὐτοὺς εἰς ζημίαν κατ' αὐτῆς. Αἱ πρόδοί μας κατ' αὐτὰς εἶναι μεγάλαι.

Ἐν πρώτοις οἱ Κυδωνιάται καλοῦσιν ἡμᾶς νὰ μεταβῶμεν ἐκεῖ, ἀλλὰ δὲν μετέβημεν εἰσέτι, ἕνεκεν ἐλλείψεως χρημάτων, εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι μεγίστη εἶναι ἡ μαστίζουσα ἡμᾶς ἀχρηματία.

Ἄπαντες οἱ μέχρι τοῦδε ἀντιφρονῶντες πολιτευόμενοι Ἀποκορώνου, προσῆλθον τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἰς Ἐμπρόσπερον καὶ ἐδήλωσαν ἡμῖν, ὅτι συμμερίζονται τὰς ἰδέας μας.

Ἐκ Ρεθύμνης μᾶς γράφουσιν ὅτι ὁ λαὸς μετ' ἐνθουσιασμῷ συμμερίζεται τὸ πρόγραμμά μας. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐξ Ἡρακλείου ἀγγέλλεται.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν μᾶς ἔγραψαν οἱ Σήφακας καὶ Ἐμμ. Παπαδάκης ἐκ Χανίων, ὅτι συνελθόντες οἱ βουλευταὶ τῶν τμη-

μάτων Σφακίων και Χανίων, ἀπεφάσισαν νὰ ὑπογράψωσι καὶ αὐτοί, τὸ ὑπόμνημά μας καὶ νὰ ἐπιδώσωσιν αὐτὸ εἰς τοὺς κ. κ. Προξένους, μᾶς ἐρωτοῦν ὅμως, ἂν δεχώμεθα νὰ τροποποιήσωσιν αὐτὸ κατὰ τι.

Ἡμεῖς ἀπηντήσαμεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τροποποιηθῆ πλεόν, ἀφοῦ ἐπεδόθη τοῖς κ. κ. Προξένοις καὶ ἀφοῦ ἐδημοσιεῦθη καὶ ἐγένετο γνωστὸν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Πρὸς τοῦτο ἐσχηματίσθη καὶ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σήφακα, Μητσοτάκη, Παπαγιαννάκη, καὶ Πωλογιώργη, ἵνα συνεννοηθῶσι καὶ μετὰ τῶν ἄλλων βουλευτῶν τῆς Κρήτης.

Σήμερον ἐπληροφορήθημεν, ἐκ θετικῆς πηγῆς, ὅτι ὁ Καλεμικεράκης, ὅστις εὕρισκετο προχθὲς ἐν Χανίοις, ἐπανελθὼν ἀνήγγειλε, διὰ μυριστῆν φοράν ὅτι ἐξ ἅπαντος τὸ δάνειον ἐγένετο καὶ ὅτι, διαταγῇ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως, ἡ Χωροφυλακὴ Σφακίων θ' αὐξηθῆ κατὰ 150 ἄνδρας. Πρὸς τοῦτο ἀπέστειλαν εἰς διάφορα χωρία τῆς ἐπαρχίας μας σήμερον (τοῦτο ἀντελήφθημεν ἰδίαις αἰσθήσεσιν) ἀξιωματικούς καὶ ὑπαξιωματικούς μὲ τὴν ἄδειαν νὰ ἐκλέξωσιν ἐξ ἐκάστου χωρίου 4—5 πρόσωπα κατάλληλα, ἵνα καταταχθῶσιν εἰς τὴν χωροφυλακὴν εἴτε ὡς ἀπλοὶ στρατιῶται εἴτε ὡς βαθμοφόροι.

Τοῦ λαοῦ ἐννοήσαντος τοὺς ὑποκρυπτομένους σκοπούς, οὐδεὶς ἐδέχθη μέχρι τοῦδε, οὐχ ἦττον καὶ οἱ παλαιοὶ χωροφύλακες ἤρξαντο νὰ ἐγκαταλιμπάνωσι τὰς θέσεις των. Ὁ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐξέδου ἡμῶν δηλώσας τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ παραιτηθῆ Σταυριανὸς Μπίρης λοχαγὸς τῆς χωροφυλακῆς Σφακίων, παρητήθη παρὰ τὰς συμβουλὰς τῶν φίλων του καὶ ἡμῶν.

Ἄπαντα τὰ μέλη τῆς χριστιανικῆς χωροφυλακῆς, καίτοι ἔχουσι λαμβάνειν 8—12 μηνιαίους μισθοὺς, ἐρωτῶσιν ἡμᾶς, ἐὰν θέλωμεν νὰ παραιτηθῶσιν, ὄντες βέβαιοι, ὅτι θὰ χάσωσι τοὺς μισθοὺς των. Ἡμεῖς οὐδὲν ἀπαντῶμεν αὐτοῖς, μὴ θέλοντες ν' ἀναλάβωμεν οὐδεμίαν εὐθύνην καὶ ἀφίνοντες αὐτοὺς νὰ πράξωσιν ὅ,τι ὑπαγορεύει αὐτοῖς ὁ πατριωτισμὸς των.

Ἡ Διοίκησις σκέπτεται καὶ πάλιν νὰ καταδιώξῃ ἡμᾶς, δι' ὃ ἐπανεφέρην εἰς Βάμον τὸν Μουλά—Ἰμβραήμ, ὡς γνώστην τῶν θέσεων. Ἡμεῖς θ' ἀποφύγωμεν, ὅση ἔνεστιν ἡμῖν δύναμις, τὴν συνάντησιν, ἀλλ' ἂν συναντηθῶμεν καὶ δὲν κατορθώσωμεν ν' ἀποφύγωμεν συμπλοκὴν, θέλομεν ἀμυνθῆ, πάσῃ δυνάμει, βέβαιοι ὄντες, ὅτι οἱ χωρικοὶ μας θὰ καταθραύσωσι τὸν στρατὸν, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν πρώτην συμπλοκὴν, διότι κατὰ τὰς λοιπὰς, ἐλλείψει φυσιγγίων καὶ χρημάτων πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν, θέλομεν ἠττηθῆ.

Τούτου ἔνεκεν ἐξακολουθοῦμεν νὰ ζητῶμεν παρ' ὑμῶν, ὅπως μᾶς ἀποστείλητε φυσίγγια.

Σὰς διαβεβαιοῦμεν, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν περισσότερο ὑμῶν τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ διὰ τοῦτο καταβάλλομεν ὑπερανθρώπους προσπάθειας, πρὸς διατήρησιν αὐτῆς, ὅπερ καὶ κατωρθώσαμεν, τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε.

Ἄλλὰ νομίζομεν ὅτι θέλει ζημιώσει πάρα πολὺ μιὰ ἡττα' ἡμῶν, κατὰ τυχαίαν συνάντησιν, ἀφοῦ μόλις 250 στρατιώτας καὶ χωροφύλακας θὰ δυνηθῆ ν' ἀποστείλῃ καθ' ἡμῶν ἡ Κυβέρνησις.

Πρέπει νὰ ὑποχωρήσητε εἰς τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην, διότι ἡμεῖς, ἄτε ἐγγύτερον τῶν πράγματων ἢ ἡμεῖς, βλέπομεν καθαρώτερον.

Υ. Γ. Ταύτην τὴν στιγμήν ἐλάβομεν ἐπιστολὴν ἐκ Χανίων, φέρουσαν χθεσινὴν χρονολογίαν, δι' ἧς μᾶς πληροφοροῦσιν, ὅτι οἱ βουλευταὶ τῶν τμημάτων Ἡρακλείου ἠρνήθησαν νὰ συνέλθωσιν,

ὅπως συσχεφθῶσιν, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ἢ ἐπὶ τὸ αὐτὸ σύγκλησις θά
ἐξηρέθιζεν ἐπὶ πλέον τὰ πνεύματα τῶν κατοίκων τοῦ τόπου.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἐπιστολή, πρὸς τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενεῖς, αἰτητική

Ἐν Φρὲ τῇ 2 Νοεμβρίου 1895

Φιλογενέστατοι συμπατριῶται,

Κατάστασις ἀθλία, κατασταῖσα ἀθλιεστέρα ἀπὸ τοῦ 1889 καὶ ἐντεῦθεν, ἔνεκεν τῆς αὐθαιρέτου καταργήσεως τῶν ὀλιγίστων προνομίων, ἅτινα διὰ ποταμῶν αἱμάτων ἀπεκτησάμεθα, βασιλεύει ἀπὸ πολλοῦ ἐν τῇ δυστήνῳ ἡμῶν πατρίδι. Ὁ χριστιανικὸς λαὸς τῆς Νήσου, μὴ ὑποφέρων αὐτήν, εἶχε συλλάβει ἀπὸ πολλοῦ τὴν ἰδέαν, ὅπως καὶ πάλιν, ὡς μυριάκις μέχρι τοῦδε ἔπραξεν, ἐπιχειρήσῃ ν' ἀνακουφισθῇ. Ἡ ἔσωτερικὴ ὁμῶς εὐημερία τῆς Τουρκίας καὶ ἡ ὁμόφωνος ὑποστήριξις αὐτῆς, ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, ἐκώλυον αὐτὸν νὰ τὸ πράξῃ· ἤδη ὁμῶς, ὅτε ἡ Τουρκία ἔσωτερικῶς μὲν εὐρίσκεται ἐν παραλυσίᾳ, ἐξωτερικῶς δὲ ὁ πεπολιτισμένος κόσμος διάκειται δυσμενῶς πρὸς αὐτήν, ὁ Κρητικὸς λαὸς ἐθεώρησε καταλληλοτάτην τὴν περίστασιν νὰ ζητήσῃ καὶ αὐτός, ὡς καὶ ἄλλοι λαοί, ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν διατελοῦντες, οἵτινες ὁμῶς δὲν ἔχουσιν ἀποκτήσει ὅσα αὐτοῖς δικαιώματα, τὴν ἀνάκτησιν τῶν μονομερῶς καὶ παρανόμως ἀφαιρεθέντων, προνομίων του.

Ὅθεν, συνελθὼν τὴν 3 Σεπτεμβρίου τρέχοντος ἔτους, εἰς Κλήμα Ἀποκορώνου καὶ τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς Κράπην, ὑπέγραψεν ὑπόμνημα, πρὸς τοὺς ἐν Χανίοις Προξένους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἀπευθυνόμενον, δι' οὗ διαμαρτυρούμενος κατὰ τῆς ἀθλιότητος, εἰς ἣν ἡ Τουρκικὴ Διοίκησις περιήγαγεν αὐτόν, αἰτεῖται τὴν ῥιζικὴν μεταβολὴν τοῦ ὑπάρχοντος πολιτεύματος, ἐπὶ τὰ βελτίῳ, ὑποδεικνύων συνάμα, δι' αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπέλθῃ ἄλλως σχετικὴ εὐημερία εἰς αὐτόν, μέχρις οὗ ἡ **θεία πρόνοια, εὐδοκοῦσα, πληρῶσῃ τοὺς προαιωνίους πόδους του, διὰ τῆς, μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, Ἐνώσεως.**

Μετὰ τὴν ὑπογραφήν καὶ ἐπίδοσιν τοῦ ὑπομνήματος τούτου, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ πολιτικοῦ τούτου κινήματος ἐθεωρήθη ὀρθόν, ὅπως σχηματισθῇ Ἐπιτροπὴ, ἧς τὰ μέλη ἀποτελοῦμεν ἡμεῖς, κληθεῖσα **Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.**

Πρὸς ματαίωσιν δὲ τῆς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καταδιώξεώς μας, ἐσχηματίσθη φρουρά, ἀποτελουμένη ἐκ διακοσίων μέχρι τριακοσίων (200—300) ὀπλιτῶν, αἵτινες, Ἐπιτροπὴ καὶ φρουρά, ἔχουσιν ἀνάγκην, πρὸς συντήρησιν, ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς συνδρομῆς.

Πρὸς ἐπιτυχίαν ἀμφοτέρων, ἀπετάνθημεν πρὸς τε τὸν Κρητικὸν λαὸν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι συμπατριώτας. Καὶ ὁ μὲν Κρητικὸς λαὸς τὴν μὲν ἠθικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν παρέχει ἡμῖν ἐπαρκῆ, τὴν δὲ ὑλικὴν ἀνεπαρκῆ, ὡς ἐκ τῆς οικονομικῆς δυσπραγίας, εἰς ἣν εὐρίσκεται, ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, οἱ δ' ἐν Ἑλλάδι ἠθικὴν μὲν συνδρομὴν παρέχουσιν ἡμῖν μεγάλην, ὑλικὴν δὲ μικράν.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν Πατρίδα αἰσθήματα τῶν μελῶν τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κρητικοῦ Συλλόγου εἰσὶ γνωστὰ εἰς ἡ-

μᾶς, ὡς καὶ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτῆς, διὰ ταῦτα λαμβάνομεν τὸ θάρρος νὰ καταφύγωμεν πρὸς ὑμᾶς, ζητοῦντες τὴν τε ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν συνδρομὴν σας πλήρεις ἐλπίδων, ὅτι θέλετε παράσχει ταύτην εἰς ἡμᾶς πρόθυμον καὶ γενναίαν.

Μετὰ τῶν ἐλπίδων τούτων,

Διατελοῦμεν μετὰ τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως

Ὁ Πρόεδρος **Μ Κουνδουράκης**, Οἱ Ἀντιπρίνδροι **Στυλ. Φωτάκης**
Γ. Μ. Μυλωνογιαννάκης, ὁ ἀρχηγὸς **Κ. Μαληνός**, ὁ Γεν. Γραμμα-
τεὺς **Ἰ. Γ. Λεκανίδης**, ὁ ὑπαρχηγὸς **Στ. Α. Πολέντας**

Ἐγκύκλιος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς αὐτοίκοις τῆς κΚρήτης

Ἀδελφοί,

Κακοβούλως ἡ Διοίκησις καὶ οἱ περὶ αὐτὴν διαδίδουσιν ἐκάστοτε, ὅτι μέλη τινὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπεχώρησαν αὐτῆς, πεισθέντα εἰς τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ὑποσχέσεις.

Διαψεύδοντες ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα παρόμοια κατηγορηματικῶς, δηλοῦμεν, χάριν τῆς ἀληθείας, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν πρώτων οὔτε ἐκ τῶν καθ' ἐκάστην προσερχομένων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς οὐδεμίαν ἡμέραν ἀπουσίασεν, ἀλλ' ἅπαντες μένομεν καὶ θὰ μένωμεν ἠνωμένοι μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἐπιλύσεως τοῦ ὕφισταμένου Κρητικοῦ ζητήματος. Ἡ μέχρι τοῦδε εἰρηνικὴ πορεία μας, θέλει ἐξακολουθήσει, περιμένομεν δὲ καὶ ἀπὸ τὰς ὑπολοίπους ἐπαρχίας ἀντιπρόσωπους καὶ τότε ἀπὸ κοινου καὶ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, θέλομεν ἀποφασίσει περὶ νέας πορείας.

Σπουδαίας ἐξωτερικὰς εἰδήσεις ἔχομεν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν.

Ἡ Γαλλία, ἡ Ρωσσία καὶ ἡ Ἀγγλία συνεφώνησαν κατὰ τῆς Τουρκίας, ὥστε πολλοὶ θεωροῦν κοντὰ τὸν διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας. Οἱ Ἀρμένιοι καὶ ἄλλοι Χριστιανοὶ, πού κατοικοῦν μέσα βαθιὰ στὴν Ἀνατολήν, κατεβαίνουν καὶ φεύγουν κατὰ χιλιάδες εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Τοῦτο φανερώνει, ὅτι ἐξακολουθεῖ ὁ ἐκεῖ φόβος καὶ αἰσφαγαί, καὶ δὲν θὰ σιάξῃ ἢ τάξις καὶ ἡ ἡσυχία χωρὶς μεγάλας πολιτικὰς μεταβολὰς.

Ἐξ ὅλων τούτων ἡ Κρήτη ἐλπίζεται νὰ ὠφεληθῇ σπουδαίως καὶ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην περίστασιν. Τέλος εἰς τὰς Ἀθήνας, τῶρα μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Βασιλέως ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, θὰ κάμουν συλλαλητήρια οἱ ἐκεῖ συμπατριῶται μας Κρήτες, μαζὺ μὲ τοὺς Ἡπειρώτας, Ἀλβανοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας καὶ θὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν Βασιλέα νὰ προστατεύσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τὴν Κρήτην καὶ τοὺς ἄλλους ὑποδοῦλους ἀδελφούς μας Χριστιανοὺς.

Ἐν Φρὲ τῇ 4 Νοεμβρίου 1895

Ἡ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σημείωμα τοῦ Προεδρείου πρὸς τοὺς μαχομένους ἐν Κάμποις

Συμπατριῶται,

Ἐφοῦ αἱ θέσεις, τὰς ὁποίας κατέχομεν, εἶναι ἰσχυραὶ καὶ ὁ ἐχθρὸς δὲν δύναται εὐκόλως νὰ μᾶς ἐκτοπίσῃ, ἢ ἀπόφασίς μας εἶναι νὰ μὴ τοῦ ἐπιτρέψωμεν νὰ διέλθῃ, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀποκρούσωμεν πάσῃ δυνάμει, διὰ τῶν ὄπλων μας καὶ ἔστω πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Σὰς πληροφοροῦμεν ἐπίσης, ὅτι ἐστάλη ἀγγελιοφόρος εἰς τὸν Ἀποκόρωναν καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ μᾶς ἔλθῃ συνδρομὴ.

Ἐν Κάμποις 8 9)βρίου 1895

Μ. Κουνδουράκης, Κ. Μαλινός, Ι. Λεκανίδης.

Ἐπιστολὴ Σπυρ. Μαλινδρέτου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν

Φίλοι Συμπατριῶται,

Τὴν, ἀπὸ 20 λήξαντος, ὑμετέραν ἐπιστολὴν ἀσμένως ἔλαβον. Εἰς ἀπάντησιν δὲ αὐτῆς λέγω ὑμῖν, ὅτι πληρέστατα συμμερίζομαι οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ καλοὶ πατριῶται τὰ γραφόμενά σας. Πρὸς πραγματοποιήσιν δὲ τοῦ σκοποῦ, ὑπὲρ οὗ ἐργάζεσθε, συσκεπτόμεθα καὶ ὅσον οὕπω θὰ στείλωμεν καὶ ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας νὰ διαμένωσι μεθ' ὑμῶν. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ πληροφοροῦμαι, ὅτι θὰ πράξουν καὶ αἱ λοιπαὶ γειτονικαὶ ἐπαρχίαι. Ἐχετε ὅμως θάρρος, διότι τὰ τοιαῦτα κινήματα ἐνεργοῦνται ἀπὸ εὐαρίθμους κατ' ἀρχάς, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ, γενικεύονται.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐγὼ ἀδυνατῶ νὰ προσέλθω καὶ λάβω προσωπικῶς μέρος, ἀλλ' ἡ ἠθικὴ συνδρομὴ μου εἶναι ὑπὲρ τοῦ Ἑμ. κινήματος, ὅπερ θεωρῶ πατριωτικώτατον καὶ ὑπὲρ οὗ θὰ ἐργασθῶ πάσῃ δυνάμει.

Ἐν Χωρίῳ Σταλῶ Κυδωνίας 2 Ν)βρίου 1895

Ὁ Σὸς ΣΠ. ΜΑΛΙΝΔΡΕΤΟΣ

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Ἀρχηγούς

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Πρὸς γενίκευσιν τοῦ ζητήματός μας, διατρέχομεν τὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης.

Ὅσον δυνάμεθα ἀποφεύγομεν πᾶν κίνημα, δυνάμενον νὰ βλάβῃ τὸ εἰρηνικὸν πρόγραμμά μας. Ἡ Διοίκησις ὅμως δὲν ἀφίνει εὐκαιρίαν νὰ παρέλθῃ, χωρὶς ν' ἀποπειραθῇ τὸν ὄλεθρόν μας. Οὕτω τὴν νύκτα τῆς 5 πρὸς τὴν 6ην τρέχοντος, πληροφορηθεῖσα, ὅτι διανυκτερεῖ ἐν μέρῳ τῆς Ἐπιτροπῆς μας εἰς Μαχαιρούς, ἀπέστειλε τὸν Μουλᾶ Ἰμβραήμ, μετὰ 200 στρατιωτῶν καὶ χωροφυλάκων, πρὸς σύλληψιν αὐτῶν.

Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται ἐπολιόρκησαν τοὺς Μαχαιρούς, οἱ δὲ κάτοικοι, μεδὲ τῶν γυναικῶν ἐξαιρουμένων, διὰ κωδωνοκρουσίας συναθροισθέντες, ἀπέπεμψαν αὐτοὺς, εἰπόντες, ὅτι συμμερίζονται τὸ πρόγραμμα ἡμῶν.

εἰρημένους νεκρούς του, ἐπανελάβε καθ' ἡμῶν τὸ πῦρ' δολίως, περὶ ὧραν θην, ἀλλὰ. δὲν ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ τὰς ἐπικαίρους θέσεις, τὰς ὁοίας δολίως ἐζήτει νὰ καταλάβῃ.

Ἐκτοτε ἐξηκολούθησεν ἡ μάχη, μέχρι τῆς 1 ὥρας τῆς νυκτός. Καθ' ὅλην τὴν μάχην ἐφονεύθησαν 15 στρατιῶται καὶ ἐπληγώθησαν 25 κατὰ τινάς, ἐκ δὲ τῶν Χριστιανῶν ἐπληγώθη ὁ Μιχαήλ Βαμιανάκης ἐκ Κάμπων. Ὁ στρατὸς ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ παραλάβῃ, ὡτοὺς μετὰ τὴν ἀνακωχὴν φονευθέντας, τοὺς ὁποίους σήμερον, ἀποστείλας Χριστιανούς χωροφύλακας, παρέλαβεν ἀκωλύτως πρὸς ταφὴν. Λάφυρα ἔλαβον οἱ Χριστιανοὶ παρὰ τῶν Τούρκων ἕξ (6) ὄπλα Μαρτίνη καὶ τινα πολεμοφόδια, ἕνα ἵππον καὶ διάφορα ἄλλα, ἀνάξια λόγου, ἀντικείμενα. Ἄν εἶχομεν παλεμοφόδια, βεβαίως, θὰ ἔκαμναν θαύματα οἱ ἡμέτεροι.

Τὸ ζήτημα καθ' ἐκάστην θριαμβεῖ. Καὶ ὁ ἐλάχιστος δισταγμὸς, περὶ τοῦ ἂν εἶναι ἢ ὄχι πατριωτικὸν καὶ ἐθνικώτατον τὸ ζήτημά μας ἐξέλιπε, κατὰ σωρείας δ' ἀφικνοῦνται καθ' ἐκάστην αἰ ἐπιστολαὶ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, δι' ὧν δηλοῦται ὅτι ἅπας ὁ λαὸς, συμμερίζεται τὸ πρόγραμμά μας.

Ἐχομεν ἀνάγκην πολεμοφοδίων, πρὸς ἄμυναν τοῦλάχιστον καὶ χρημάτων, πρὸς συντήρησιν τοῦ σωματείου, ὅπερ καθ' ἐκάστην γίνεται παλυπληθέστερον, πολλῶ μᾶλλον ἤδη, ὅτε αἰσχέσεις ἡμῶν μετὰ τῆς Ἀρχῆς ἐγένοντο ἐχθρικώτεροι.

Υ.Γ. Ταύτην τὴν στιγμὴν πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἡ Διοίκησις μεταφέρει στρατὸν ἐξ Ἡρακλείου καὶ Χανίων εἰς τὸ Τμήμα Σφακίων, πρὸς καταδιωξίν μας, ὥστε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, θὰ συναντηθῶμεν μετ' αὐτοῦ εἴτε ἐνταῦθα εἴτε εἰς κανὲν ἄλλο χωρίον.

Ἐν Κάμποις 9 Ν)βρίου 1895

Μ. Γ. Κουνδουράκης, Κ. Μαλινός, Ι. Γ. Λεκανίδης, Γ. Μ. Μυλωνογιαννάκης, Στ. Φωτάκης, Χαρ. Παπαδάκης
ἔπονται καὶ ἄλλαι ὑπογραφαί.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Μεταπολιτεύσεως Κρήτης Πρὸς τοὺς Χριστιανούς κατοίκους τῆς Κρήτης

Ἀδελφοί,

Ὡς ἐδηλώσαμεν εἰς τὸ πρόγραμμά μας εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, τὰ μέσα πρὸς τὸν σκοπὸν μας εἶναι εἰρηνικά καὶ οὐδόλως ἐδώκαμεν ἀφορμὴν, ὅπως ἀμφισβητήσῃ τις περὶ τούτου. Ἄλλ' ἡ Διοίκησις ἐπανειλημμένως ἀπέδειξε διαθέσεις ἐπιθετικὰς καθ' ἡμῶν, τὰς ὁποίας, ἐφ' ὅσον τὸ δυνατόν, ἀπεφύγαμεν, ὁπότε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην (8 τρέχοντος), ἐξηναγκάσθημεν, ὅπως, ἀμυνόμενοι, ἀποκρούσωμεν ἐπίθεσιν τοῦ στρατοῦ εἰς Κάμπους Κυδωνίας, ὅπου εἶχομεν μεταβῆ ἄφ' ἑσπέρας.

Εὐτυχῶς οὐδεμίαν ὑπέστημεν ζημίαν ἐκ τῆς προσβολῆς, ἀπεναντίας, οἱ ἐπιτιθέντες ὑπέστησαν σπουδαίαν τοιαύτην. Μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο, ἐξακολουθοῦμεν ἐπιμένοντες εἰς τὸ πρόγραμμά μας καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς πάντας, ἵνα, ἐν ὀνόματι, τῆς κοινῆς Πατρίδος, ἀπέχητε πάσης ἀδίκου πράξεως, ἀπευθυνομένης πρὸ πάντων, κατὰ τῶν ἐντοπίων Ὀθωμανῶν, ὧν τὴν ζωὴν, τιμὴν καὶ περιουσίαν πρέπει νὰ σεβώμεθα.

Ἐν Κάμποις τῇ 11 Νοεμβρίου 1895

Ἡ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (Τ.Σ.)

**Ἐπιστολή πρὸς τοὺς νεοδιορισθέντας χριστιανούς χωροφύλακας
ὡς καὶ τοὺς νεοπροαχθέντας τοιοῦτους**

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Δὲν πιστεύομεν ν' ἀγνοῆτε τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ἡ Τουρκία.

Ἡ κακὴ αὐτῆς κατάστασις ἔχει φθάσει εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Κυβερνήσεις σκέπτονται νὰ ἐπιφέρουν σπουδαίας μεταβολὰς εἰς τὸ Κράτος αὐτῆς, πρὸς ὄφελος τῶν χριστιανῶν ὑπηκόων αὐτῆς.

Κατὰ τὴν περίπτωσιν δ' αὐτὴν εἶναι ἀδύνατον νὰ λησμονηθῶσι καὶ τὰ δίκαια τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, τὰ ὁποῖα ἀναφέρομεν εἰς τὸ Ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ὑπεβάλαμεν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις. Ἡ ἀνάγκη αὕτη παρακινεῖ τὴν Τουρκίαν νὰ μεταχειρίζηται πᾶν μέσον, ὅπως ἀποτύχη τὸ γεννηθὲν Κρητικὸν ζήτημα.

Ἐν ἓκ τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται εἶνε καὶ διανομὴ θέσεων καὶ μάλιστα στρατιωτικῶν, πρὸ πάντων εἰς τοὺς ἓκ τοῦ Τμήματος Σφακίων, ἐλπίζουσα, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναται νὰ ἐξαπατήσῃ μερικοὺς χριστιανούς, διὰ νὰ τοὺς χρησιμοποίησῃ κατὰ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον τόσον καταπληκτικῶς, δόξα τῷ Θεῷ, προώδευσε καὶ ὑποστηρίζεται παρ' ὅλων τῶν ἐν Κρήτῃ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ πατριωτῶν μας.

Ἐπειδὴ ἡ ἀποδοχὴ θέσεων, κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις, εἶνε ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν πατρίδα, διότι, διὰ τῆς ἀποδοχῆς θέσεων, παρέχομεν χριστιανικὰς δυνάμεις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν Τουρκικῶν συμφερόντων, ἀφοῦ μάλιστα οὐδεμίαν ὠφέλειαν οὔτε ὕλικὴν οὔτε ἠθικὴν θέλει προσπορίσει εἰς τὸν ἀποδεχόμενον, ὡς πληροφοροῦμεθα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰσθε εἰς ἓκ τῶν νεοδιορισθέντων ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ἐν ὀνόματι τοῦ ἀληθοῦς συμφέροντος τῆς πατρίδος, σᾶς συμβουλεύομεν φιλικῶς, ὅπως μὴ ἀποδεχθῆτε τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἡ Διοίκησις σᾶς δίδει, Καὶ νὰ εἰσθε βέβαιος ὅτι τὴν πράξιν σας αὐτὴν θὰ ἐκτιμήσωσι πάντες οἱ καλοὶ συμπατριῶται σας.

Ἐν Φρὲ τῇ 12 Νοεμβρίου 1895

Οἱ Συμπατριῶται σας,

Μ. Κουντουράκης, Κ. Μαλινός, Ι. Γ. Λεκανίδης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Στ. Φωτάκης, Σ. Α. Πολέντας, Μ. Δημητρακάκης, Γ. Ε. Παλιουδάκης, Ι. Καλογεῆς, Γεώργ. Χναρᾶς, Ε. Περουλῆς, Χαρ. Φραντζέσκος.

Ἐπιστολή ἐξ Ἀλεξανδρείας

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 2 Νοεμβρίου 1895

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Ἡ ἐπιστολή, ἣν ἔλαβον παρ' ἡμῶν, μοῦ περιποιεῖ ὑψίστην τιμὴν, μὲ συγκινεῖ δὲ εἰς ἄκρον καὶ ἠέντολή. ἦν μοι ἀναθέτετε.

Σύναισθάνομαι μοιχαλτάτα τοὺς μόχθους καὶ τοὺς ἀγῶνας, οὓς καταβάλλετε, ἵνα ἐπιτύχητε μεταβολῆς τινος εἰς τὸ δλέθριον πολίτευμα, ὅπερ φθείρει τὴν πτωχὴν πατρίδα μας. Ἐκθειάζω, ὅση μοι

δύναμις, τὸ πατριωτικὸν τοῦτο κίνημά σας καὶ ἡ ἀγνότης τούτου μοὶ ἐμπνέει θάρρος νὰ ἀγωνισθῶ καὶ ἐγὼ ἐναῦθα, ὅσον τὸ ἐφικτὸν, ὅπως φανῶ εἰς τι χρήσιμος. Ἄλλὰ τὸ πρᾶγμα δεῖται χρόνου καὶ ἂν ἡ ἀνατολικὴ κρίσις δὲν ἐπισπευσθῇ ὁ ἐν τῷ μεταξύ χρόνος θὰ μᾶς χρησιμεύσῃ τὰ μέγιστα.

Ὅφειλω νὰ ὁμολογήσω ὑμῖν, ὅτι, ἐνῶ ἡ προθυμία μου εἶναι μεγίστη, ἡ δύναμις, ἥτοι τὰ μέσα καὶ τὸ κύρος μοὶ ἐλλείπουσι. Τοῦτ' αὐτὸ φρονῶ, ὅτι συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἐν Καίρῳ Ν. Παπαδάκην, παρ' οὗ ἔλαβον δύο μέχρι τοῦδε ἐπιστολάς, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἐκρίνα ὅμως καλὸν νὰ συνεννοηθῶ προηγουμένως μετὰ ὑμᾶς καὶ νὰ ἐκθέσω ὑμῖν τὰ πράγματα ὡς ἔχουσι.

Κατὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον ἐνταῦθα διάστημά μου, ὀλίγους φίλους ἀπέκτησα καὶ ἠθικὴν δύναμιν δὲν κέκτημαι πολλήν. Δι' ὅ, ἂν προβῶ μονομερῶς εἰς ἔρανον, πρὸς εὐδόωσιν τοῦ σκοποῦ, ὃν διώκετε, δὲν θὰ κατορθώσω μεγάλα πράγματα, 30—60 λίραι, ἅς ὑποθέτω ὅτι, ἴσως, καταστῆ δυνατὸν νὰ περισυλλεχθῶσιν, εἰς οὐδὲν ἐπαρκοῦν. Δι' ὅ φρονῶ, ὅτι δέον νὰ γράψητε παρομοίως πρὸς ἐκείνην, ἣν μοὶ ἐστείλατε, ἐπιστολάς, ἀλλὰ μὲ αἶσθημα πολὺ καὶ γεμάτας ἀπὸ καρδιά καὶ λόγια συγκινητικά, ἐντεινόντες ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν χορδὴν ἐκείνων, πρὸς οὓς γράφετε, πρὸς συλλογὴν ἐράνων. Διότι ἐδῶ, δυστυχῶς, οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται εὐχαρίστησιν κολακευόμενοι. Ἀνακοινούντες δὲ αὐτοῖς, ὅτι μοὶ ἀνεθέσατε τοιαύτην ἐντολήν, παρακαλεῖτε νὰ συνεννοῶνται μεθ' ὑμῶν, δι' ἔμοῦ, ἂν ἀποδεχθῶσιν τὴν πρότασίν σας. Ἡ Κρητικὴ ἐνταῦθα Ἀδελφότης κέκτηται ἕως 80 χιλ. φράγκα καὶ ἴσως διατεθῇ ἐν ποσὸν ὑπὲρ τοῦ κινήματος ὑμῶν.

Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος εἶναι ὁ Ἀντωνιάδης Ἐφέτης ἐν τῷ Μικτῷ Δικαστηρίῳ. Τὰ πρόσωπα εἰς ἃ δέον νὰ γράψητε εἶνε Ἀντωνιάδης Ἐφέτης, Λυμπρίτης δικηγόρος, Καρτάλης, Μεϊμεράκης, ἐν Καίρῳ (Στ. Παπαδάκης, ἂν θέλετε) Λιάτσης ἐκδότης Μεταρρυθμίσεως. Ἄν τὰ πρόσωπα ταῦτα δεχθῶσι καὶ ἀναλάβωσι τοιαύτην ἐντολήν, θὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὸ ἔργον.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὄλος ὑμέτερος

Κ. ΜΑΝΤΑΔΑΚΗΣ

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀνταποκριτῶν κ. κ. Γ. Αποστολάκη καὶ Γ. Ε. Κοτζαμπασάκη

Ἄγαπητοί,

Τὴν ὑφισταμένην εἰρηνικῶς συνάθροισιν αὐτοῦ, οὐδεὶς, πλέον ἐκ τῆς μεσαιᾶς καὶ ἀνωτάτης ἐδῶ τάξεως ἀποδοκιμάζει, ὅλοι θεωροῦμεν αὐτὴν ἐν ταῖς κρίσιμοις ταύταις περιστάσεσι, πατριωτικῶτάτην καὶ ἐθνικωτάτην. Τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον εἰσέτι ὑπολείπεται εἶναι ἡ ἀπόφασις, ὅπως οἱ τοιοῦτοι ἐκ τῶν λόγων ἔλθωσιν εἰς τὰ πράγματα.

Μοὶ εἶπέ τις, ἐκ τῶν σημαινόντων, νὰ σᾶς γράψωμεν νὰ ἔχητε θάρρος, ὑπομονὴν καὶ σύνεσιν, διότι καταβάλλονται αἱ δέουσαι ἐνέργειαι, πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν μέσων τῆς διατηρήσεως αὐτῆς. Ὅπως ἔχουσι σήμερον τὰ τῆς Τουρκίας, ὅτε ἡ ἀναρχία καὶ ἡ ἀταξία βα-

πραγμάτων, ἔχει ἀποβῆ τώρα μέγιστον ἐνδιαφέρον καὶ καθ' ἑκάστην περικυκλούμεθα ὑπὸ ἐφημεριδογράφων, οἵτινες μᾶς ζητοῦσι Κρητικὰς εἰδήσεις. Ὅλοι ἔχουν κηρύξει σφοδρὸν πόλεμον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἡ κοινὴ γνώμη ἐξεγείρεται, θὰ ἐξυπνήσῃ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ τέλους, θέλει δὲν θέλει.

Ἐξακολουθοῦμεν νὰ μεταβαίνομεν εἰς τὰ σημαίνοντα πρόσωπα διὰ νὰ τὰ προετοιμάζωμεν. Παρατηροῦμεν, ὅτι ἀναγνωρίζουν τὸ δίκαιόν σας, ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν πότε καὶ πῶς θὰ ἀρχίσωσι νὰ δώσουν καὶ κάτι τι.

Ἐν προηγουμένῃ μου ἰδιωτικῇ σᾶς ἔγραφον νὰ γράψητε εἰς τὸν Ρενιέρην, Μπογιατζόγλου καὶ Ρικάκη, νὰ δεχθοῦν ὡς Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐργασθῶσιν ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς ὑπὲρ τοῦ κινήματος καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνομεν τοῦτο.

Γράψατε πρὸς τούτοις, εἰς τὸν Δροσίνην, τὸν Διομήδη, τὸν Σκουλούδη, τὸν Λυμπρίτην καὶ ἄλλους καταλλήλους, αἰτούμενοι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, κατ' εὐθείαν ἢ διὰ μέσου ἡμῶν.

Ὁ Σύλλογος τῶν Κρητῶν ἐν Πειραιεὶ μᾶς ἔδωκεν ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτοῦ 400 δραχμάς, διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν φυλλαδίων. Πρόεδρος τούτου εἶναι ὁ κ. Μ. Βολανάκης, καλὸς πατριώτης. Εὐχαριστήσατε αὐτὸν, τὰς εὐχαριστίας σας δὲ ὁ ἴδιος θὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὰ μέλη. Προσέφερε καὶ ἰδιωτικῶς. Παρακαλέσατε αὐτὸν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ μεριμνᾷ ὑπὲρ ὑμῶν. Δὲν σᾶς λέγομεν τὸν τρόπον, διότι τὸν γνωρίζετε.

Ἐπιστολὰς γενικὰς σᾶς ἔχομεν στείλει τὴν 11ην, 18ην καὶ 25ην 8)βρίου, τὰς ὁποίας δὲν ἐλάβετε, ζητήσατε ταύτας παρὰ τοῦ κ. Μουντάκη.

(Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 9)βρίου 1895
Οἱ φίλοι σας

Γ. Ἀποστολάκης Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης

Υ. Γ. Τὰς ἐπιστολὰς σας, διὰ τοῦ κ. Ι. Δριμάκη ἀποκλειστικῶς καὶ οὐχὶ δι' ἄλλου.

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητοί,

Κατόπιν βεβαίως τῶν, ἐν ταῖς κοιναῖς ἐπιστολαῖς, ὑποσχέσεων τῶν ὑπογεγραμμένων ἐν αὐταῖς, περιμένετε μετὰ μεγάλης ἀνυπομονησίας νὰ ἴδῃτε τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῶν,

Ἄλλ' ἂν δὲν γνωρίζητε, μάθετε, ὅτι οἱ τοιοῦτοι πατριῶται σας εἶναι πλουσιώτατοι εἰς ἐπιδεικτικούς λόγους, εἰς συμβουλὰς, ὑποσχέσεις καὶ πρωτεῖα, πτωχότατοι δὲ εἰς πράξεις, καὶ εἴθε μὴ ἔπραττον τίποτε. Ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω διὰ τῆς ἀνεπιτηδιότητός των, διὰ τῶν μικροφιλοτιμιῶν των, διὰ τῆς κακῆς γλώσσης των, διὰ τῆς ἀναμεταξύ των δυσπιστίας καὶ διχονοίας καὶ ὑποβλέψεως, δὲν ἀφίνου καὶ τοὺς ἄλλους ἢ προσπαθοῦν νὰ μὴ ἀφίνου αὐτοὺς νὰ ἐργάζωνται, ὅπως πρέπει, διὰ τὴν Πατρίδα. Καὶ οὕτω λοιπὸν οἱ πολλοὶ καὶ καλοὶ πατριῶται ἔχουσιν ἀποκλεισθῆ ὑπ' αὐτῶν καὶ δὲν λαμβάνουσι μέρος εἰς τὰς μονομερεῖς σκέψεις καὶ ἀγόνους, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ἀνοήτους καὶ βλαβεράς αὐτῶν ἐνεργείας.

Δὲν σᾶς ἐγράψαμεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἀληθῆ αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς

συμπεριφοράν, διότι δὲν εἶχομεν ποτέ τὴν ιδέαν. ὅτι θὰ ἐξακολουθήσωσι μέχρι τέλους τοιοῦτοι. Ἄλλὰ τώρα πλέον, ἀπελπισθέντες, ἀναγκαζόμεθα νὰ σᾶς παραστήσωμεν μέρος τι αὐτῆς, διὰ νὰ γνωρίζετε, ἂν δὲν γνωρίζετε, μὲ ποιούς ἀνθρώπους ἔχετε νὰ κάμψετε καὶ ἀπὸ τίνας περιμένετε νὰ μᾶς συνδράμωσι καὶ σᾶς ὑποστηρίξωσιν εἰς τὸ πατριωτικὸν σας διάβημα.

Τὴν ἀποστολὴν μας, ἀπ' ἀρχῆς, ἀπεδοκίμασαν καὶ ἐθεώρησαν ἀνόητον καὶ περιττὴν διότι, καθὼς προδίδονται, ἐκ τινων φράσεων αὐτῶν, φοβοῦνται, ὅτι ἤλθομεν νὰ τοὺς πάρωμεν τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ἀρχηγίαν, δὲν κατωρθώσαμεν δὲ νὰ τοὺς ἐξαλείψωμεν τὴν ιδέαν ταύτην, μὲ ὅλας τὰς πολυειδεῖς προσπάθειάς, τὰς ὁποίας κατεβάλλομεν καὶ καταβάλλομεν.

Καὶ δὲν ἔδειξαν μὲν ἐνώπιόν μας φανερά τὴν δυσαρέσκειάν των, ὅπισθεν ὅμως ἤρχισαν νὰ λέγωσιν ἀμέσως εἰς τὸν τυχόντα καὶ νὰ ἐξεγείρωσι καθ' ἡμῶν τοὺς ἀπλοϊκοὺς. Τι ἤλθον νὰ κάμουν; Δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ἐδῶ; Ὅλοι μὲρα τρέχομεν ἀπάνω κάτω καὶ φροντίζομεν γιὰ τὴν πατρίδα, Τι διάβολο ἔχουν καὶ δὲν ἠσυχάζουν νὰ μᾶς ἀφήσουν καὶ μᾶς πλέον ἡσύχους;

Τὴν τελευταίαν φράσιν ἠκούσαμεν ἐντὸς οἰνοπωλείου, διερχόμενοι ἐκεῖθεν καὶ παρὰ προσώπου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν περιεμμένον ποτέ τοιαῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια.

Καὶ ἐν ὄσῳ μὲν τὸ κακὸν περιωρίζετο μέχρι τοῦ σημείου τοῦτου, ἦτο ὑποφερτόν πως. Ἄλλ' ἐκεῖνοι. οἵτινες μετὰ δυσαρρεσκείας εἶδον τὴν ἔλευσίν μας εἰς Ἀθήνας καὶ ἤκουσαν μετὰ στενοχωρίας τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς μας, ἐγνώριζον καλῶς τὸν τρόπον τῆς καταπολεμήσεως των καὶ ἔθηκαν ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ μᾶς ἀπελπίσωσι καὶ μᾶς ἐξαναγκάσωσι νὰ παραιτηθῶμεν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ. Καὶ διὰ τοῦτο, ὁσάκις ἐλέγομεν εἰς αὐτοὺς, διὰ νὰ μὴ νομίσουν ὅτι περιφρονοῦμεν αὐτοὺς ἐνεργεῖς αὐτοὺς, διὰ νὰ μὴ νομίσουν ὅτι ἐξαναγκάσωμεν αὐτοὺς νὰ ὑπάγωμεν εἰς ἄλλους πατριώτας, διὰ νὰ παραστήσωμεν καὶ εἰς αὐτοὺς τὴν οἰκτράν τῆς Πατρίδος κατάστασιν καὶ ζητήσωμεν τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν αὐτῶν συνδρομήν, μᾶς ἔλεγον, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανεὶς διὰ νὰ μᾶς ἀκούσῃ καὶ μᾶς δώσῃ λεπτόν, ἐπιμέμοντας δὲ μᾶς ὕβριδον βαναύσως, Ἐφρόντιζον ἐπιμελῶς νὰ μᾶς κλείσωσι πᾶσαν θύραν, διὰ νὰ μὴ ἴδωμεν κανένα, δυνάμενον νὰ μᾶς βοηθήσῃ.

Παρὰ τὰς προσπάθειάς ὅμως αὐτῶν, ἐγνωρίσαμεν πρόσωπά τινα, ἐξ ὧν ἐλάβομεν μικρὰν τινα βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐπέμψαμεν αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς. Ἄλλὰ τοῦτο ἐξηρέθισε τὸν Χατζῆ καὶ Νικολοῦδη καὶ μᾶς ὕβρισαν, χονδροειδῶς καὶ ἐφώναζον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ στέλλωνται χρήματα, διότι δὲν εὑρίσκονται εἰς τὴν συνάθροισιν, πὰρὰ μόνον Ἀποκορωνιῶται καὶ Σφακιανοί. Ὁ δὲ ζηλωτῆς Βαρδιπέτης, καλῶν μὲν, ἴσως, αἰσθημάτων, μισῶν ὅμως καὶ ἐξυβρίζων τοὺς περισσοτέρους, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν τοὺς πάντας, ἐφώναξε καὶ ἐπανελάμβανε μὲτ' ἀπεριόριστου θυμοῦ καὶ ἀγανακτήσεως, ἐν ὥρᾳ αὐσοκέψεων, μέχρις ἐσχάτων, ὅτε ἔπαυσε νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς αὐτοὺς, ὅτι εἶναι ἀίσχος νὰ ζητῆτε νὰ σᾶς τρέφουν ἄλλοι καὶ ἀφοῦ δὲν εἴσθε ἱκανοὶ νὰ διατηρηθῆτε, διατὶ ἐσηκώθητε. Ἀφοῦ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα των, ἅς πωλήσωσι ὅ,τι ἔχουν διὰ νὰ διατηροῦνται, καὶ ἄλλα πολλὰ ἄθλια. Δυστυχῶς δὲ οἱ λόγοι του ἐπεδοκιμάζοντο ὑπὸ τῶν παρευρισκομένων. Τὸ δὲ πλέον δυσάρεστον εἶναι ὅτι καὶ ὁ μόνος μεταξὺ αὐτῶν τίμιος καὶ ἀληθῆς πατριώτης ὁ καπετὰν Μα-

θιός παρασύρεται ὑπ' αὐτῶν καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ δολιωτάτου καὶ μοχθηροτάτου Νικολοῦδη καὶ συμφωνεῖ καὶ αὐτός, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μὲ τὰς αἰσχρὰς αὐτὰς ἰδέας.

Ἄπέναντι τοιαύτης διαγωγῆς, πᾶς ἄλλος ἤθελε συχαθῆ καὶ ἀπομακρυνθῆ. Ἄλλ' ἡμεῖς, διὰ νὰ φαινώμεθα εἰς τὸν ξένον κόσμον, ὅτι εἴμεθα σύμφωνοι καὶ ἐνεργοῦμεν ἀπὸ κοινοῦ, ὅπερ ἀπαιτεῖ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος, ὑποφέρομεν πάντα ταῦτα, προσπαθοῦμεν δὲ νὰ τοὺς συμφωνήσωμεν καὶ ἀναμεταξύ των καὶ νὰ τοὺς κάμωμεν νὰ μὴ κατηγορῆ ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐν ἀπουσίᾳ του καὶ νὰ τοὺς παρακινήσωμεν νὰ τεθοῦν πλέον εἰς ἐνέργειαν, παρουσιαζόμενοι μεθ' ἡμῶν εἰς πρόσωπα, πρὸς αἴτησιν συνδρομῶν, ἄλλ' εἰς μάτην. Οὔτε κινοῦνται οὔτε εἰς ἡμᾶς ἐπιτρέπουν νὰ παρουσιασθῶμεν εἰς κανένα, πρὸ πάντων ὁ Χατζῆς καὶ ὁ Νικολοῦδης ὁ παμπόνηρος καὶ ἰδιοτελέστατος, ὅστις μεταχειρίζεται τὸ ὄνομα τῆς Κρήτης καὶ ἀπαριθμεῖ τοὺς ἀγῶνάς του καὶ τὴν ἐπιρροήν του ἐν αὐτῇ, διὰ νὰ φαίνεται, ὅτι εἶναι κάτι τι ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπιτυγχάνει τῶν σκοπῶν του. Δυστυχῶς δὲ καὶ τὸν καπετὰν Μαθιόν, ὁ ὁποῖος, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔχει ἀκόμη ὑπόληψιν ἀρκετὴν παρὰ τῶν ἐδῶ, σύρει ὁ κ. Νικολοῦδης ἀπὸ τὴν ρίνα καὶ τὸν φέρει εἰς τὸ σημεῖον νὰ παραδέχεται καὶ νὰ ὑποστηρίξη, ἐνίοτε, τὰς ἀχρεΐας αὐτὰς ἰδέας. Διατὶ δὲν τὸν καθιστᾶτε προσεκτικόν, ἀφοῦ περὶ τούτου σᾶς ἔχουν γράψει τινὲς πρὸ πολλοῦ; Γράφατέ του νὰ μὴ ἰδίην πολλὴν πίστιν καὶ εἰς τὸν Ἄντωνιον Παπαδάκην (ἱατρὸν), ὅστις τοῦ εἶπε, πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, μεταξύ ἄλλων, ὅτι θὰ εἶναι καὶ ὁ πρῶτος, τὸν ὁποῖον θὰ στείλουν εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τὸν Μάρτιον ἢ προτῆτερα. Τῶν τοιούτων τὰς ἰδέας νὰ τοῦ εἶπητε, ὅτι πρέπει νὰ τὰς δοκιμάξη πολὺ, Γνωρίζετε δὲ ὅτι ὁ Ἄντωνιος εἶναι στενωῶς συνδεομένος μὲ τὸν κ. Δεληγιάννην.

Ἔνεκα τῆς συμπεριφορᾶς τῶν κ. ἤρχισαμεν, χωρὶς ὅμως ν' ἀποσπασθῶμεν ἀπ' αὐτῶν, νὰ ἐνεργῶμεν, ὅσον εἶναι δυνατόν, ἀνεξαρτήτως αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἔχωσι τούτου γνῶσιν καὶ προσπαθοῦμεν, τὸ κατὰ δύναμιν, νὰ ἀνταποκριθῶμεν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς μας, παρασκευάζοντες τὸ πρὸς τοῦτο ἔδαφος.

Ἀργοῦμεν ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεώς μας, δὲν ἀπελπίζομεθα ὅμως ἐλπίζομεν ὅτι οἱ νέοι πατριῶται καὶ μὴ, τοὺς ὁποῖους ἤρχισαμεν νὰ γνωρίζωμεν, θὰ μᾶς ὑποστηρίξωσιν. Ἐλπίζομεν ὅτι καὶ οἱ πρῶτοι θὰ φιλοτιμηθῶσιν, ἐπὶ τέλος, νὰ μὴ τρώγωνται μεταξύ των καὶ νὰ μὴ μᾶς πολεμῶσι, ἀλλὰ θὰ ἴδωμεν.

Οἱ Κρήτες φοιτηταί, θεωρήσαντες καὶ αὐτοὶ τὴν περίστασιν κατάλληλον, ἀπεφάσισαν νὰ ἐργασθῶσιν, τὸ κατὰ δύναμιν.

Διὰ νὰ πειθῶνται δὲ οἱ ξένοι, ὅτι ἐν πνεῦμα καὶ μία ἰδέα ἐπικρατεῖ μεταξύ τῶν ἐνταῦθα Κρητῶν, ἢ ἀπὸ κοινοῦ ὑποστήριξις τῆς συναθροίσεως, διὰ νὰ κάμνη πολλὴν ἐντύπωσιν, ἔστειλαν πενταμελῆ ἐπιτροπὴν εἰς τοὺς ὀπλαρχηγούς, διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτῶν ὁδηγίας καὶ νὰ διατελῆ εἰς διηνεκὴ μετ' αὐτῶν συνενόησιν.

Ἄλλ' οἱ κ. ὀπλαρχηγοὶ ἀπέπεμψαν αὐτὴν, χωρὶς ὁδηγίας καὶ μὲ λόγους ἀπελπισίας. Εἶναι φοβερόν πράγμα ὁ φόβος τῶν τοιούτων, ὅτι θὰ τοὺς ἀρπάσουν τὴν ἀρχηγίαν καὶ τὴν πρωτοβρυλίαν οἱ ἐκ Κρήτης στελλόμενοι καὶ οἱ μετὰ προθυμίας καὶ ἐνθουσιασμοῦ προσφέροντες ἑαυτούς, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος.

Τὴν παροῦσαν ἔγραψα, διὰ νὰ τὴν συνυπογράψωμεν μετὰ τοῦ Γεωργίου, ἠρνήθη ὅμως νὰ ὑπογράψῃ, διότι παρίσταται ἐν αὐτῇ

ἡ ἀλήθεια γυμνή, τὴν ὁποίαν ἤθελε κεκαλυμμένην, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐ-
συνήθισα νὰ κολακεύω καὶ νὰ ἀπατῶ. Τόσον πολὺ, μοῦ λέγει, ἔχει
δυσαρεστηθῆ με τοὺς ἀνωτέρω, ὥστε δὲν παρουσιάζεται καὶ ἐδή-
λωσε κατηγορηματικῶς καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ἐμέ, ὅτι δὲν θὰ πα-
ρουσιασθῆ ποτὲ εἰς τὰς συνήθεις κοινὰς συνεννοήσεις, ἄλλως ὅμως
εὐρίσκειται ἐν κοινῇ καὶ διηνεκεῖ μετ' αὐτῶν συναναστροφῇ. Δὲν δύ-
ναμαι νὰ ἐνοήσω τί πολιτικὴ εἶναι αὕτη. Τοῦτο μόνον ἐνόησα, ὅτι
οὐδεὶς ἀπολύτως, ἐκ τῶν σημαινόντων, ἐμπιστεύεται εἰς αὐτοὺς τὸ
παραμικρὸν σπουδαῖον καὶ ἐγὼ, μολονότι δὲν εἶμαι τίποτε, δὲν ἐμ-
πιστεύομαι εἰς αὐτοὺς τίποτε, διότι ἀμέσως ἰθὺς τὸ μάθη ὁ κόσμος
καὶ οὕτω θὰ μοῦ κλεισθοῦν αἱ ἀνοικταὶ καὶ αἱ μέλλουσαι ν' ἀνοιγῶ-
σιν εἰς ἐμέ θύραι.

Μοὶ εἶναι παντελῶς ἀδύνατον, νὰ πολιτευθῶ ἄλλως, θὰ ἔχη-
τε καὶ τοῦ Γεωργίου ἐπιστολὴν. Ἐργάζεται δραστηρίως νὰ εὕρη
θέσιν. Μὴ σὰς ἐνοχλήσωσι ποσῶς ταῦτα. Ἦρχισαν ἤδη οἱ δυνάμε-
νοι νὰ σὰς βοηθήσωσιν ἐνεργοῦντες.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Νοεμβρίου 1895

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

Τὴν 4ην τρέχοντος μετέβην παρὰ τῷ κ. Σ. Παγανέλη καὶ τοῦ
εἶπον, ὅτι οὐδεὶς πλέον λόγος πρέπει νὰ γίνηται καὶ οὐδεμίᾳ προ-
σπάθεια πρέπει νὰ καταβάληται, πρὸς διάλυσιν τῆς συναθροίσεως,
ἀλλὰ ταῦτα πρέπει νὰ στραφῶσιν εἰς τὸ πῶς νὰ διατηρηθῆ αὕτη,
πόσον καὶ διατὶ ὑποστηρίζει αὐτὴν τόσον, ὁλόκληρος ὁ λαὸς τῆς
Νήσου, ἀλλ' ὅτι οὗτος πένεται καὶ δὲν δύναται νὰ συνεισφέρει, ὅσα
ἀπαιτοῦνται χρήματα, οὐδὲ διὰ τὰς προχείρους αὐτῆς ἀνάγκας, ἐ-
πομένως πρέπει καὶ ἀρχίσωσι καὶ ἀπὸ ἐδῶ νὰ στέλλωνται τοιαῦτα,
καθὼς καὶ φυσίγγια. Τοῦ ὄρισα τὰ εἶδη, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται,
καὶ τοῦ ἐξέθηκα τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ σταλῶ-
σι καὶ τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει νὰ φοβοῦνται εἰς
τὴν ἀποστολὴν τούτων κτλ.

Οὐδεμίαν ἀντίρρησην ἔφερεν εἰς ὅσα τοῦ εἶπον, συνεφώνησε
μετ' ἐμοῦ, τὰ ἐθεώρησε σπουδαιότατα καὶ ἀναγκαιότατα, ἀλλὰ τό-
σον μόνον, δὲν μοὶ ὑπεσχέθη ἂν θὰ ἐνεργήσῃ ἢ ὄχι. Ἐχάρη πολὺ
καὶ ἐξέφρασεν ἄπειρον τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ, διὰ τὴν, μέχρι τοῦ-
δε συνετωτάτην καὶ ἐθνικωτάτην πορείαν σας. Τὰ αἰσθήματα δὲ
ταῦτα ὡς ἐκ τῆς στενωτάτης αὐτοῦ σχέσεως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν,
φρονῶ, ὅτι εἶναι καὶ αἰσθήματα αὐτῆς· θὰ φανῆ μετ' οὐ πολὺ, ἂν ἔ-
χη οὕτως.

Ἡ κατάστασις, ἐν γένει, εἶπεν, εἶναι σήμερον σκοτεινὸν χάος,
δὲν ἠξεύρομεν ἂν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, διατάξῃ ἀπὸ τὴν μίαν
ἕως τὴν ἄλλην ἡμέραν, τὴν ἀποστολὴν πλοίου φυσιγγίων εἰς τὴν
Κρήτην. Ἄλλ' ἡ σημερινὴ περίστασις καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ φιλοπα-
τρία ἀπαιτεῖ νὰ μὴ διαταραχθῆ ἡ τάξις, παρακαίρως, ἐν Κρήτῃ, δι-
ότι ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ μείνῃ ἀπαθῆς θεατῆς τῶν συμβησομένων,
θὰ παρασυρθῆ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ὠφελήσῃ ὅσον προσδοκῶμεν. κιν-
δυνεύει νὰ βλάψῃ πολὺ. Ἄς δώσωσιν ἄλλοι τὴν αἰτίαν, ὅτε τὸ δί-
καιον θὰ εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐπήνεσε καὶ τὴν συνετὴν πορείαν τῶν
Κρητῶν φοιτητῶν, οἵτινες διεκρίθησαν, ἀσυγκρίτως πλειότερον, τῶν
ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν, τοιούτων, ὡς πρὸς τὴν ἐκδήλωσιν τῶν πα-
τριωτικῶν καὶ ἐθνικῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύ-

τας. Τὸν παρεκάλεσα νὰ δεχθῆ καταλλήλως τὴν πενταμελῆ αὐτῶν Ἐπιτροπὴν καὶ ὀδηγήσῃ καὶ ἐνισχύσῃ αὐτήν. Μοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ πράξῃ τοῦτο.

Ἄλλ' ἐννοήσας, ὅτι ἐγὼ ἐξασκῶ μεγάλην ἐπ' αὐτῶν ἐπιρροὴν, μοῦ παρήγγειλε νὰ τοὺς ἐνθαρρύνω καὶ ἐγὼ καὶ νὰ τῶν δεικνύω τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐργάζονται, διὰ νὰ μὴ παρασυρθῶσιν, ὡς ἄπειροι, ὑπὸ τῶν ταρτούφων, ἀλλὰ ν' ἀποβῶσιν εἰς καλὸν κτλ. Τὸν ἠρώτησα ἂν ἔλαβεν ἐπιστολὴν σας καὶ μοι ἀπήντησεν ὄχι. Γράψατε εἰς αὐτὸν, ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅτι τοῦ γράψετε θὰ τὸ μεταβιβάσῃ ἀμέσως καὶ θὰ ἐπιβληθῆ εἰς αὐτήν· ἡ μικρὰ πείρα μὲ ἐδίδασκε τοῦτο. Μοῦ εἶπε καὶ γνωρίζω, ὅτι πιέζεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νὰ ὑπάγῃ εἰς Φιλιππούπολιν γενικὸς πρόξενος, διότι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα προμηνύεται σοβαρὰ θύελλα, ἀλλὰ δὲν ἀπήντησεν εἰσέτι. Δὲν θὰ λησμονήσῃ ὅμως τὴν ἀγαπητὴν του Κρήτην, καὶ πρὶν ἀπέλθῃ, ἂν ἀποφασίσῃ, θὰ μὲ συστήσῃ εἰς τὰ κατάλληλα πρόσωπα, διὰ νὰ μεταβιβάξω εἰς αὐτὰ τὰς ἀπαιτήσεις σας.

Τὴν ἦν τρέχοντος συνωμίλησα πρώτην φοράν μετὰ τοῦ κ. Ι. Σκαλτσούνη, εἰς ὃν ἐξέθηκα λεπτομερῶς τὴν ἀληθῆ ἐν Κρήτῃ σημερινὴν κατάστασιν, τὰ αἷτια ἐξ ὧν προήλθεν αὕτη, τὰ περὶ συναθροίσεως καὶ Ἐπιτροπῆς, τὰ περὶ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ τοῦ ἀκολουθουμένου ὑπ' αὐτῶν προγράμματος, διὰ τοῦ ὁποῖου ἔχουσι σύρει ὀπισθεν αὐτῶν σχεδὸν ὅλον τὸν λαὸν τῆς Νήσου κτλ. Ἡ συμβουλὴ του οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἡ ὁμοφωνία καὶ συνεργασία μετὰ συνέσεως ὀλοκλήρου τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

Τὴν ἐννάτην ἑσπερινὴν ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἡ πενταμελὴς Ἐπιτροπὴ τῶν Κρητῶν φοιτητῶν ἦλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ μοῦ ἐζήτησε συμβουλὰς, περὶ τῆς πορείας, τὴν ὁποίαν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀκολουθηθῆ, ἔδωκα εἰς αὐτὴν τὰς δεούσας. Μὲ τὸ αὐτὸ δὲ ταχυδρομεῖον θὰ ἔχητε καὶ αὐτῆς ἐπιστολὴν, τῆς ὁποίας τὸ διάγραμμα διετύπωσα καὶ τὸ περιεχόμενον ἔδωκα εἰς αὐτοὺς, θὰ γράψωσι δὲ καὶ εἰς τὰ σημαίνοντα πρόσωπα, εἰς τὸ τμήμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἕκαστος, διὰ νὰ σὰς ὑποστηρίξωσι, διὰ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὸ κίνημα. Διὰ τῆς ὁμοφωνίας δ' αὐτῶν ἀποδεικνύουσιν εἰς τοὺς ἐνταῦθα, ὅτι τοιαύτη ἐπικρατεῖ καὶ αὐτοῦ. Παρουσιάζονται δὲ καὶ ὅσον εἶναι ἀνάγκη κάμνοντες καταλλήλως παραστάσεις ὑπὲρ ἡμῶν. Καὶ συλλογὴν ἐράνων προτίθενται νὰ ἐνεργήσωσι. Ἀπαντήσατε εἰς αὐτοὺς καταλλήλως.

Ἡ Εὐρώπη, ἣτις σήμερον ἐτοιμάζει τοὺς στόλους αὐτῆς καὶ τοὺς πέμπει εἰς τὴν Ἀνατολήν, δὲν ἔχει σκοπὸν βεβαίως νὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς Τούρκους, διότι οὗτοι ὑπ' οὐδενὸς ἀδικοῦνται, ἀλλὰ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἀδικουμένους χριστιανούς ἐν γένει. Φαίνεται ὅτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἔχει ἀποφασίσει τὴν διάλυσιν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους, ἀλλὰ τὴν μεταρρύθμισιν. Ἡ μεταρρύθμισις ὅμως θ' ἀρχίσῃ ἅμα ἀποκαταστηθῆ ἡ τάξις ἐν αὐτῷ, διότι ὅπως ἔχουσι σήμερον τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Τουρκίας, ἡ ἐλαχίστη εἰς τινὰς παραχώρησις κινδυνεύει νὰ ἐξάψῃ τὸν φανατισμὸν τῶν Τούρκων καὶ νὰ προβῶσιν ἀπονενομημένοι εἰς γενικὰς σφαγὰς κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ταύτας θέλωσα νὰ προλάβῃ ἡ Εὐρώπη προβαίνει εἰς τὴν σημερινὴν ναυτικὴν ἐπίδειξιν καὶ ἀφοῦ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς πρόληψιν τῶν σφαγῶν, αὕτη ἡ ἰδίᾳ θὰ ἀποφασίσῃ, διὰ κοινῆς συνδιασκέψεως τὶ πρέπει νὰ κάμῃ ὡς πρὸς τὰς Τουρκικὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ ἀπαλλά-

γῆ ἅπαξ καὶ διὰ παντὸς ἱτῶν αἰωνίων ἐνοχλήσεων τῶν προξενουμένων εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν ἀδικιῶν τῶν Τούρκων. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων, καλῶς ὑφίσταται καὶ τοιαύτη ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων ἢ ἡμετέρα συνάθροισις. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνεταί θόρυβος περὶ τῶν ἐν τῷ ὑπομνήματι αἰτημάτων· δε διευτυποῦντο ταῦτα ἢ περιστάσις ἦτο τοιαύτη, ὥστε τὸ ὑπόμνημα τότε ἦτο κάλλιστον, τώρα ὅμως ἢ βαρβαρότης τῶν Τούρκων μᾶς ἔφερον εἰς θέσιν νὰ μὴ ἀρκεσθῶμεν εἰς ταῦτα, ἀλλὰ νὰ ἀπαιτήσωμεν πλειότερα, καὶ ὑπάρχει μεγίστη ἐλπίς, ὅτι θὰ ἀποκτήσωμεν ἀνεξάρτητον αὐτονομίαν. Ἡ Εὐρώπη δὲν σκοπεῖ νὰ καθισχάσῃ μόνον τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ νὰ τακτοποιήσῃ αὐτὰ, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴν ἔχῃ πάλιν μετ' ὀλίγων ἀνάγκη νὰ σκέπτηται περὶ αὐτῶν. Εὐρισκόμεθα λοιπὸν εἰς τὴν καταλληλοτάτην τῶν περιστάσεων καὶ ἐὰν ἢ φρόνησις ἐπικρατήσῃ μέχρι τέλους, θὰ ὠφεληθῶμεν μεγάλως. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ δώσῃτε τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἐν τοῖς χωρίοις Τούρκους νὰ συναθροισθῶσιν εἰς τὰς πόλεις· ἂν ἀρχίσωσι νὰ πράττωσι τοῦτο ἀφ' ἑαυτῶν, ὀφείλετε νὰ διαμαρτυρηθῆτε ἐντόνως καὶ ἀμέσως εἰς τοὺς Προξένους καὶ τὴν Κυβέρνησιν, ἐπικαλούμενοι καὶ ἄρθρον τοῦ 58, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπεται εἰς τὸν λαὸν τῆς Νήσου νὰ διατυποῖ εἰλικρινῶς τὰ παράπονα αὐτοῦ καὶ νὰ διαβεβαιῆτε τοὺς Κρήτας Τούρκους, ὅτι οὐδὲν ἔχουσι νὰ φοβῶνται ἀπὸ ὑμᾶς.

Ὀφείλετε νὰ διαμαρτύρεσθε ἐντόνως καὶ νὰ ἀποδοκιμάζετε πᾶσαν βλάβην γενομένην ὑπὸ Χριστιανοῦ κατὰ Τούρκων, διότι αὐτὸ ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος.

Προσέχετε νὰ εὐρισκώμεθα πάντοτε εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀδικουμένων, ἕως ὅτου φθάσῃ ἢ κατάλληλος ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ εἴπωμεν φανερά τι ἐπιθυμοῦμεν, ὅτε θὰ εἰσακουσθῶμεν ἀφεύκτως.

Ἄν πολιτεύησθε μέχρι τέλους, ὅπως πολιτεύεσθε ἕως τώρα εἴτε ἀναγκασθῆ ὑπὸ τῶν δυνάμεων ἢ Τουρκία νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν εἴτε νὰ κάμῃ ριζικὰς μεταρρυθμίσεις ἐν τῷ κράτει αὐτῆς εἴτε τὴν διαλύσουν, θὰ ἀποκτήσωμεν περισσότερα, ἀπὸ ὅσα σήμερον ζητοῦμεν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζει τώρα τὸ δίκαιον τῶν παραπόνων σας, ὑπολείπεται μόνον νὰ πεισθῆ νὰ υἱοθετήσῃ τὸ κίνημα, μυστικῶς ἐννοεῖται πάντοτε καὶ ὑποστηρίξῃ αὐτό.

Πρὸς τοῦτο ἐργάζεται δραστηριῶς ὁ Παρ. Κελαϊδῆς καὶ ἄλλοι, ἀναλόγως τῶν δυνάμεων των. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι θὰ γείνη τοῦτο, καὶ μετ' οὐ πολὺ, θὰ ἔχωμεν παρ' αὐτῆς χρήματά τινα, διότι ὁ κ. Π. (*) ἀνέπτυξε τοὺς λόγους εἰς τὸν κ. Σ. (**) διὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀφοῦ πρῶτον συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ βασιλέως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ κ. Π. ἐγένετο γνωστὴ ἢ, ἐν γένει, κατάστασις τῆς Κρήτης καὶ ἢ θέσις σας σήμερον· περιμένεται δὲ καὶ προφορικὴ ἀνάπτυξις ἄλλ' ὑπομονή· ἐλπίζω, ὅτι τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα θὰ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς γράψω θετικώτερα καὶ πλεον εὐχάριστα, ἀλλὰ προσέξατε πολὺ νὰ φυλάξῃτε ταῦτα μυστικώτατα.

Παρουσιάζεται ἢ ἀνάγκη νὰ σταλῶσιν ἐνταῦθα τρία πρόσωπα, ἕν ἐξ ἐκάστης πόλεως, δηλ. ἀπὸ τὸ Τμήμα Χανίων, Ρεθύμνης, Ἡ-

(*) Παγανέλης

(**) Σκουζέ

(Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου Ἰ. Γ. Λεκανίδης)

ρακλείου, διὰ νὰ παρουσιασθῶσιν, ὅπου δεῖ, καὶ μάθωσι τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων καὶ μεταβιβάσωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς αὐτοῦ. Ἐστάλησαν πρὸς τοῦτο ὁδηγίαι ὑπὸ τοῦ κ. Π. Κ. (*) εἰς Ρέθυμον καὶ Ἡράκλειον, εἰς ὑμᾶς δὲ γράφω ἐγὼ μόνος, ἐν συνεννοήσει μετ' αὐτοῦ. Τὰ τοιαῦτα δὲ πρόσωπα θὰ δείξωσιν ὅτι ἡ Κρήτη εἶναι σύμφωνος καὶ θὰ μάθωσιν ἀπ' ἐκεῖνον, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχη τὴν πρωτοβουλίαν ἀπ' ἀρχῆς, τώρα δὲ μόνον φαίνεται διατεθειμένος νὰ λάβῃ αὐτὴν, τὶ πρέπει νὰ κάμνητε.

Μὴ ἐπισπεύδητε τὴν ὑπογραφὴν καὶ ἐπίδοσιν τοῦ ὑπομνήματος, διότι τοῦτο σήμερον ἔχει ἱστορικὴν μόνον ἀξίαν. Ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ἣτις εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν, θὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ ζητήσωμεν περισσότερα, ἴσως καὶ τελείαν ἀποκατάστασιν, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δὲν πρέπει νὰ λέγωνται, εἰς κανένα ἀπολύτως, διότι θὰ διαδοθῶσιν καὶ θὰ ταράξωσι τοὺς Τούρκους, τὸ ὁποῖον δὲν μᾶς συμφέρει.

Γνωρίζετε ὅτι αὐτοὶ δὲν φοβοῦνται τὴν, διὰ συναθροίσεων εἰρηλικῶν, ἀπαίτησιν προνομίων, δι' ὅλους τοὺς Κρήτας, ἐν γένει, οὐτὴ τὴν ξενικὴν κατοχὴν, φοβοῦνται **μόνον τὴν ἔνωσιν** καὶ ἀπαιτεῖται μεγίστη προφύλαξις καὶ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς περιγράψωμεν κατὰ τὸ δυνατόν.

Ἐπαναλαμβάνω, καθὼς ἦλθον σήμερον τὰ πράγματα, τὸ ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψαν καὶ ἐπέδωκάν τινες τῶν ἐπαρχικῶν εἶναι ἀνεπαρκέστατον καὶ δεσμευτικόν. Θεωρεῖται δὲ τοιοῦτον παρὰ τοῦ ἀρμοδιωτέρου νὰ κρίνῃ τὰ πράγματα. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ μὴ ἐπισπεύδηται ἡ ὑπογραφή ὁμοίων ἐγγράφων πρὶν ἢ μᾶς ὁδηγήσωσιν αἱ περιστάσεις, ὁποῖα πρέπει νὰ εἶναι ταῦτα. Ἡ ὁμόνοια ὅμως, ἡ συνεργασία καὶ προπαρασκευὴ πρέπει νὰ καλλιεργεῖται δραστηρίως.

Ἄν θέλητε ἐκ τῶν τριῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω σᾶς εἶπον, ὅτι πρέπει νὰ στείλετε ἐδῶ, ὑποδείξατε ἐν ἐμέ, ἐκ τοῦ τμήματος Χανίων, πιστεύω ὅτι θὰ ἀνταποκριθῶ πληρέστατα πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν, διότι μέχρι τοῦδε ἔχω ἀποκτήσει πείραν τινὰ τῶν πραγμάτων καὶ τὴν γνωριμίαν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην ἐκλεκτῶν προσώπων, ἐπιθυμῶ δὲ τοῦτο καὶ ὁ κ. Κελαϊδῆς, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ὁποίου σᾶς γράφω τὰ πλείονα τῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ, ἤθελα δὲ σᾶς γράψῃ καὶ περισσότερα καὶ μᾶλλον ἀποκεκαλυμμένως, ἐὰν δὲν ἐφοβούμην μήπως παραπέση ἢ ἐπιστολή. Θὰ προσπαθῆσω προσεχῶς νὰ εὑρῶ τρόπον ἀσφαλῆ, ὅτε θὰ σᾶς γράφω καθαρά.

Ἡ ἀποστολὴ πολεμοφοδίων θεωρεῖται ἀποστολὴ πυρκαϊᾶς διὰ τὴν Κρήτην, Ἄν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ θὰ σταλῶσιν τοιαῦτα.

Ἄπὸ τοὺς ὀπλαρχηγούς μὴ περιμένετε ἀπολύτως τίποτε. Ἐχουν τόσον ἐξευτελισθῆ, ἐξαιρουμένου τοῦ Μαθιοῦ, ὅστις δυστυχῶς ὅμως παρασύρεται ὑπ' αὐτῶν οἰκτρῶς, ἕνεκα τῆς ἀθωότητός του, ὥστε δὲν τολμῶσι νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς κανένα. Περιορίζονται δὲ μόνον εἰς λόγους, ἀλλὰ καὶ τούτους τοὺς ἔπαυσαν ἐσχάτως, διότι τρώγονται ἀναμεταξύ των, ἐξυβρίζουσι δὲ καὶ καταδιώκουσι πάντα Κρήτα, ὅστις ἤθελε τολμῆσει νὰ εἴπῃ γνώμην τινὰ περὶ Κρήτης, καὶ οὕτως οἱ δυνάμενοι νὰ ἔλθωσιν ἄρωγοί, ἀποστρέφονται

(*) Παρθενίου Κελαϊδῆ

(Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου Ι. Γ. Λεκανίδου)

καθ' ὀλοκληρίαν αὐτοῦς.

Σᾶς εἶπον προηγουμένως καὶ σᾶς γράφω καὶ τώρα, γράψα-
τε εἰς τοὺς σημαίνοντας. Γράψατε καὶ εὐχαριστήσατε τὸν ἐν Πειραι-
εἰ Σύλλογον τῶν Κρητῶν, εἶναι λίαν φιλότιμοι οἱ ἀπαρτίζοντες αὐ-
τὸν καὶ θὰ ἔχητε τὴν συνδρομὴν αὐτῶν γενναίαν.

Μοῦ ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν των, ὅτι θέλουν νὰ γνωρίζουν
λεπτομερῶς τὰς ἐνεργείας σας καὶ τὰς ἀνάγκας σας.

Ἀναγινώσκετε, κρίνετε, καὶ πράττετε.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 8 Νοεμβρίου 1895

Ὁ Ὑμέτερος

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

Υ. Γ. Γράψατε καὶ εἰς τὸν Π. Κελαϊδῆν, εἶναι ὁ καταλληλό-
τατος, ὁ ἱκανώτατος νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ παραστήσῃ τὰ δίκαια
ἡμῶν, ὅπου δεῖ, ἤδη δὲ ἐργάζεται πρὸς τοῦτο, διότι, παρὰ τὰς δια-
δόσεις τῶν κακοβούλων, ἀγαπᾷ ἀληθῶς τὴν Κρήτην.

Δὲν εἶναι ἀκόμη βέβαιον ἂν ἡ Ἑλλάς θὰ λάβῃ μέρος ἢ ὄχι,
διὰ τοῦ στόλου αὐτῆς, εἰς Εὐρωπαϊκὴν ναυτικὴν ἐπίδειξιν παρὰ τὰ
Τουρκικὰ παράλια. Ἄν λάβῃ μέρος ἐν αὐτῇ, τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ
τὴν ἀπόφασιν τῆς Εὐρώπης· θὰ λάβῃ μέρος καὶ εἰς τὴν, ἐξᾶ παντος,
γενησομένην Εὐρωπαϊκὴν συνδιάσκεψιν, περὶ διευθετήσεως τῶν
Τουρκικῶν πραγμάτων· ἐν αὐτῇ θέλει ἀντιπροσωπευθῆ καὶ ἡ Κρή-
τη δι' εἰδικοῦ αὐτῆς ἀπεσταλμένου, ἔάν, διὰ τῆς φρονήσεως, τηρήσῃ
τὴν τάξιν μέχρι τέλους. Ἐστὲ βέβαιοι, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἡ σημε-
ρινὴ ὁμέθυμος κίνησις τῆς Εὐρώπης δὲν γίνεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ
καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον.

Ἄλλὰ ἐν τῇ ἐπομένῃ θὰ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς γράψω θετι-
κώτερα (ἀπεριόριστος μυστικότης). Μὴ σᾶς κάμουν ἐντύπωσιν αἱ ἐ-
παναλήψεις. ὁ ἴδιος,

**Ἐπιστολὴ κοιμισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐμμ. Φραντζεσκάκη, σταλεῖσα δὲ
ἐξ Ἀθηνῶν παρὰ προσώπου γνωστοῦ αὐτῷ ἐξ Ἀποκορώνου, οὐ-
τινος τὸ ὄνομα θέλει νὰ τηρήσῃ μυστικόν.**

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Νοεμβρίου 1895

Ἀγαπητοί μοι,

Τὸ βιβλίον. μετὰ τῆς ἐπιστολῆς σας ἔλαβον. Ἐγὼ σᾶς εἶχα
γράψει, πρὶν λάβω τὴν ἐπιστολὴν σας, πιστεύω δὲ, ὅτι θὰ ἐλάβα-
τε τὴν ἐπιστολὴν μου ἐκείνην, ἐν ἣ πολλὰ σᾶς ἔγραψον, περὶ τῆς
καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Τώρα ἔχω νὰ γράψω πολὺ σπουδαιότερα. Πλήρης συμφωνία
ἐπῆλθεν εἰς τὰς 5 Μεγάλας Δυνάμεις, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ στείλωσι
πλοῖα εἰς τὰ Τουρκικὰ ὕδατα, πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως καὶ
ἡσυχίας εἰς τὰς Τουρκικὰς ἐπαρχίας, αἵτινες ἀπὸ τινος χρόνου, οὐ-
δὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ σφαγεῖον φρικτὸν.

Πῶς θὰ κατορθώσουν νὰ ἐπαναφέρουν αἱ Δυνάμεις τὴν τάξιν,
ἀκριβῶς δὲν ἔχει γνωσθῆ ἀκόμα. Οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι θὰ βιάσωσι
τὸν Σουλτάνον νὰ προβῇ εἰς ριζικὰς μεταρρυθμίσεις εἰς ἅπασαν
τὴν Ἀνατολὴν, οἱ δὲ ὅτι θέλουσι προβῆ, εὐθύς ὡς συναθροισθῶσι

ἅπαντα τὰ πλοῖα περίξ τοῦ Ἑλλησπόντου, εἰς διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας.

Μέχρι τοῦδε ἔχουν καταφθάσει ἔξωθεν τῆς Κων)πόλεως Ἀγγλικά πλοῖα, Ἰταλικά, Ρωσικά, καὶ Αὐστριακά. Χθές κατέφθασαν εἰς Πειραιᾶ καὶ τὰ Γαλλικά, κατευθυνόμενα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Μέρος θὰ λάβῃ καὶ Ἀμερικανικὸς στόλος, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑπηκόων Ἀμερικανῶν. Προσέτι, λέγεται, ὅτι αἱ Δυνάμεις, τῆ μεσολαβήσει τῆς Ἀγγλίας, ἀπεφάσισαν νὰ λάβῃ μέρος καὶ ἡ Ἑλλάς, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αὕτη ἔχει τόσους ὁμογενεῖς νὰ ὑπερασπισθῇ, ὅσους δὲν ἔχουν ὅλοι ὁμοῦ αἱ ἄλλαι Δυνάμεις.

Τὰ αὐτοῦ συμβαίνοντα γνωρίζομεν ὅλα ἀκριβῶς. Τὸ ὄνομα τῆς ἐπαρχίας μας καὶ μάλιστα τῆς Γωνιάς εὐρίσκεται κατ' αὐτὰς εἰς τὰ χεῖλη πάντων. Ἐπαίνους εἰς τὰς ἐφημερίδας διὰ τὸν Ἀποκόρωναν, ὅσους θέλεις, διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της καὶ πρὸ πάντων, διὰ τὴν ὑποστήριξιν, τὴν ὁποῖαν δίδει εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν,

Οἱ ἐδῶ Κρήτες ὀπλαρχηγοὶ ἅπαντες καὶ οἱ φοιτηταὶ εἶναι σύμφωνοι καὶ ὑποστηρίζουν τὴν Ἐπιτροπὴν. Οἱ φοιτηταὶ μάλιστα ἐξέλεξαν Ἐπιτροπὴν (1 ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας) πρὸς συλλογὴν χρημάτων κτλ. Προσέτι ἀπεφασίσθη νὰ γράψωσιν εἰς τοὺς Βουλευτὰς τῆς Νήσου ὅλης, ὅπως ἐνωθῶσι μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὅλοι μαζὺ διαμαρτυρηθῶσι διὰ τὴν πάσχουσαν κατάστασιν τῆς Πατρίδος των.

Ἐὰν ἐπέλθῃ πλήρης ὁμοφωνία, ὅπως ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα τῆς Τουρκίας, θέλομεν λάβει ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ζητούμεν. Καὶ ἡ ἐδῶ Κυβέρνησις, βλέπουσα τὴν κατάστασιν τῆς Ἀνατολῆς, δὲν πολεμεῖ πλέον τὸ Κρητικὸν ζήτημα.

Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν, συνηθοίσθησαν ἅπαντες οἱ φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀφοῦ ὠμίλησεν εἰς αὐτοὺς εἰς καθηγητῆς, διὰ τὴν παρούσαν κρίσιμον κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ὑπέγραψαν ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψαν ἄνω τῶν δύο χιλιάδων.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο περιέχει τὰ ἐξῆς δύο ἄρθρα. 1) Νὰ καταβάλλῃ ἕκαστος φοιτητῆς τὸ κατὰ δύναμιν ποσὸν πρὸς συλλογὴν χρημάτων, διὰ τὴν ἀγορὰν ὄπλων ἐπαναληπτικῶν καὶ 2) ὅτι ὅταν τοὺς καλέσῃ ἡ πατρίς νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ βοηθήσωσιν αὐτὴν καὶ δι' αὐτοῦ των ἀκόμη τοῦ αἵματος.

Τοὺς φοιτητὰς μιμούμενοι καὶ οἱ πολῖται, ἐργάζονται πρὸς σχηματισμὸν Ἐπιτροπῆς, ἣτις θέλει ἀποτανθῇ εἰς ἅπαντας τοὺς ὁμογενεῖς, πρὸς συνεισφορὰν χρημάτων, διὰ τὴν προμήθειαν ὄπλων ἐπαναληπτικῶν. Πρόεδρος τῆς μεγάλης ταύτης Ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ Μητροπολίτης, μέλη δὲ πολλοὶ πλοῦσιοι καὶ ἐκ τῆς ἐλευθέρας καὶ καὶ δούλης Ἑλλάδος.

Ἄλλα φαίνεται, ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἀγοράσῃ ὄπλα, διότι ἐσχημάτισεν ἐπιτροπὴν ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ὅπως παραβάλωσι τὰ διάφορα συστήματα τῶν ὄπλων καὶ ἐκλέξωσι τὰ καταλληλότερα. Φαίνεται δὲ ὅτι θὰ προτιμήσουσιν ἢ τοῦ Λεβέλ ἢ τοῦ Μάνλιχερ.

Πρέπει καὶ σεῖς, ἀπ' αὐτοῦ νὰ ὑποστηρίξητε σύσσωμοι τὴν Ἐπιτροπὴν, διότι ἄλλως πράττοντες, πράττετε ἔγκλημα, κακούργημα κατ' αὐτῆς τῆς Πατρίδος σας.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν φοιτητῶν ἔστειλεν ἐπιστολὴν εἰς ὄλους τοὺς Βουλευτὰς, οἱ ὁποῖοι μέχρι τοῦδε δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὸ κίνημα καὶ τοὺς ἐξορκίζει καὶ τοὺς προτρέπει καὶ τοὺς συμβουλεύει νὰ λάβουν μέρος, διότι, ἄλλως προδίδουν τὴν πατρίδα των.

Πιστεύω, ὅτι θὰ ὑπακούσουν καὶ ὅτι καὶ ἐκ τῆς Σητείας ἀκόμη θὰ ἀποδεχθοῦν τὰς ἰδέας τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἴδωμεν. Τὴν παροῦσαν μου δώσετε νὰ ἀναγνώσῃ εἰς τὸν Νικόλα, (*) ἂν δὲν ἔφυγε, διότι δὲν εὐκαιρῶ νὰ τοῦ γράψω χωριστὰ. Κάμετε ταῦτα εἰς ὄλους αὐτοῦ γνωστὰ. Παρὰ τοῦ Κωστή ἔλαβον χθὲς ἐπιστολὴν, εἶναι καλὰ.

Ἰωσήφ (ψευδώνυμον)

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις Κρητῶν φοιτητῶν

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Εἰς τὴν φωνὴν τῆς Κρήτης ἀδικουμένης, δὲν ὑσιέρησαν ποτὲ τὰ προσφιλεῖς τῆς τέκνα νὰ σπεύσωσι πρόθυμα καὶ ταχθῶσιν ἐκεῖ, ὅπου ἡ φωνὴ αὐτῆ τοῖς ἐπέβαλε, πειθήνια ὄργανα τῆς ἀγνωτέρας καὶ ἀγνωτέρας τῶν ἰδεῶν.

Δὲν ὑπάρχει ἱστορικὸς, μελετήσας τοὺς γιγαντιαίους τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν πατρίδος ἀγῶνας καὶ μετὰ προσοχῆς παρακολουθήσας τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐκάστοτε αἱματηρῶν ἐν αὐτῇ γεγονότων, ὅστις νὰ μὴ ἀνομολογήσῃ ἀριδῆλως τὴν ἀλήθειαν, ταύτην. Ὁ Κρῆς γεννᾶται, ζῆ καὶ ἀποθνήσκει διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος. Τὸ σύμβολόν του εἶναι ἡ Ἐλευθερία καὶ ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς σημαίας αὐτῆς θέλει πάντοτε σκιαζομένην καὶ τὴν ἐκθρέψασαν χώραν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι οἱ προαιώνιοι πόθοι τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ δὲν ἐξεπληρώθησαν ἀκόμη, οὐδὲ ἀπήλαυσεν, ὡς μὴ ὤφειλεν, οὗτος, ὡς τόσοι ἄλλοι λαοὶ, τὸ γλυκὺ τῆς Ἐλευθερίας δῶρον· ἡ ὁδὸς ὅμως, ἦν, εὐθὺς ἀπὸ τοὺς πρώτους τῆς δουλείας χρόνους, προδιέγραψαν καὶ προλειαινόντες, ἠκολούθησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἔχει ἀκόμη τὰς ἀνωμαλίας τῆς καὶ ἀνάγκη εἰς τὴν συντέλεισιν τοῦ ἔργου πάντες νὰ ἐργασθῶμεν, μακρὰν πάσης ἀπογοητεύσεως, μνήμονες παραδόσεων ἱερῶν καὶ θεματοφύλακες ἐπαγγελιῶν ἱερωτέρων.

Ὁ ἀγὼν σας, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται, εἶναι ἀληθῶς μέγας, οὐδένα λανθάνει τὸ κρίσιμον τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς Πατρίδος μας καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ τις, ὅστις νὰ μὴ ἀνομολογήσῃ καὶ θαυμάσῃ τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν σας, πολὺ μᾶλλον ἢ φοιτιτικὴ ναιολαία τῆς Κρήτης, ἢ παρεπιδημοῦσα σήμερον εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα. Ἐπιλήσμων θὰ ἦτο τοῦ καθήκοντός της καὶ ἀμνήμων τῆς ἐπαγγελίας πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, ἦν οἱ πατέρες ἡμῶν μᾶς ἐκληροδότησαν, εἰάν δὲν ἔσπευδε νὰ σᾶς τείνῃ ἀδελφικὴν τὴν χεῖρα καὶ ἀφοῦ σᾶς συχαρῆ, νὰ σᾶς ἐκφράσῃ τὸν μύχιον αὐτῆς πόθον πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ δυσχεροῦς, πλὴν ἱεροῦ ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον ἀνελάβετε, πρώτοι ὑμεῖς, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν θὰ στερηθῆτε καὶ τῆς συνδρομῆς καὶ τῶν ἀδελφῶν μας, τῶν ἐπιλοίπων πατριωτῶν.

Καὶ πράγματι αἱ ἐλπίδες σας δὲν διεψεύθησαν. Ὁ Κρητικὸς λαὸς ἀνομολογεῖ σήμερον καὶ ἀσπάζεται τὰς πατριωτικὰς ἐργασίας σας, ἔστὲ δὲ βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ βραδύνη καὶ ἐμπράκτως νὰ τὸ δηλώσῃ, διότι ἡ ἀδικία, ἡ ὁποία προσγίγνεται σήμερον εἰς τὴν Κρήτην εἶναι μεγάλη.

Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ἐξέτασιν πραγμά-

(*) Ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς ὄνομα.

(Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου Ι. Γ. Λεκανίδου)

των γνωστών ἤδη καὶ τὴν ἀνάλυσιν θεωριῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὀρθότης θᾶπτον ἢ βράδιον θὰ καταδειχθῆ καὶ μάθετε τὴν πορείαν τῶν ἐν Ἀθήναις Κρητῶν φοιτητῶν, ἐπὶ τοῦ φλέγοντος Κρητικοῦ ζητήματος.

Πάντες οἱ Κρήτες φοιτηταὶ συνήλθον ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πανεπιστημίου τὴν 28ην π. μ. καὶ, ἀφοῦ κοινῶς ὡμολογήθη, ὅτι ἡ θέσις τῶν Κρητικῶν πραγμάτων εἶναι ὑπὲρ ποτε σήμερον δεινὴ καὶ ὁ ἀγῶνας δεῖται ἐνθέρμου ὑποστηρίξεως ὑφ' ὄλων τῶν Κρητῶν ἐν γένει, πατριωτῶν, συνέστη ἐπιτροπὴ πολυμελῆς, ἀντιπροσωπεύουσα ὅλης τῆς Κρήτης τὰς ἐπαρχίας, ἥτις ἀνέλαβε νὰ ἐργασθῆ, ἀναλόγως τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ διαθέσῃ, ὑπὲρ κατευδοδόσεως τοῦ ἔργου, τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποίου πρῶτοι ὑμεῖς ἀνελάβετε.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀμέσως μετὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς, ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν τῆς, ἀναθέσασα εἰς εἰδικωτέραν πεντατελεῆ Ἐπιτροπὴν νὰ ἐνεργήσῃ πᾶν ὅ,τι αἱ περιστάσεις καὶ τὸ ζήτημα ἐπιβάλλουσιν.

Ἡ πενταμελῆς αὕτη Ἐπιτροπὴ ἐθεώρησε πρῶτιστον καθήκον τῆς νὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἐδραιώσῃ τὴν πεποίθησιν παρὰ τῷ κοινῷ καὶ, ἐν γένει, τοῖς πολιτευομένοις, ὅτι δὲν τὴν χαρακτηρίζει ἡ ἐπιπολιότης ἐκείνη, ἥτις ἀτυχῶς, ἀπὸ τινος εἶναι τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν τῶν ἐν Ἀθήναις ὑφισταμένων καὶ καθ' ἑκάστην συνιστωμένων σωματειῶν. Κατέφυγεν εἰς τὰ ἐνταῦθα ἐξέχοντα πρόσωπα καὶ πολλὰς μετ' αὐτῶν ἀντήλλαξε σκέψεις περὶ τοῦ φλέγοντος Κρητικοῦ ζητήματος.

Δὲν διστάζομεν, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται, νὰ σᾶς δηλώσωμεν, ὅτι ὑπῆρχόν τινες, οἵτινες παρεξήγουν τὰς διαθέσεις καὶ τοὺς σκοπούς σας. Εὐτυχῶς αἱ προλήψεις αὗται, ἂν πρέπει νὰ τὰς ὀνομάσωμεν οὕτω, ἐξηλείφθησαν σήμερον καὶ οἱ ἀντιφρονούντες διάκεινται εὐμενῶς πρὸς ὑμᾶς. Ἀνεπιφυλάκτως πλέον ἐπιδοκιμάζεται ἡ, μέχρι τοῦδε πορεία σας παρὰ πάντων καὶ ἀναγνωρίζονται τὰ ἀγνὰ καὶ φιλοπάτριδα αἰσθητάματα πάντων τῶν ἀποτελούντων, τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν ἀτόμων.

Λοιπὸν, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται, ἐμμείνατε σταθερῶς, εἰς τὴν εἰρηνικὴν πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν ἐχαράξατε, ἐστὲ δὲ βέβαιοι, ὅτι τὰ δίκαια τῆς πατρίδος ἡμῶν θέλουσιν ἀναγνωρισθῆ, ὑμεῖς δὲ θέλετε καταστῆ ἄξιοι τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης.

Αἱ περιστάσεις σήμερον φαίνονται εὐνοϊκαί, καὶ, ἴσως, ὀλίγον ἀργότερον, δὲν θέλομεν περιορισθῆ μόνον εἰς τὰ διὰ τοῦ ὑπομνήματος, ὑποβληθέντα αἰτήματα. Τίς οἶδεν ἂν αἱ περιστάσεις δὲν ὑποδείξωσιν ἐν μέλλοντι προσεχεστάτῳ, ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς, ἵνα **κηρυχθῆ καὶ αὕτη ἡ μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος Ἐνωσις**, καὶ οἱ ἐπὶ τόσον χρόνον δουλεύσαντες τὸν κατακτητὴν, ἀπολαύσωσι τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου τῆς ἐλευθερίας;

Καρτερεῖτε, λοιπὸν, ἐν τῷ καλῷ ἀγῶνι, ὃν ἀνελάβετε καὶ βεβωθήτε, ὅτι δὲν θὰ μείνητε μόνον ἐν αὐτῷ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν φοιτητῶν δὲν θὰ παύσῃ ἐργαζομένη, ὡς καὶ ὑμεῖς, οἱ ἴδιοι, μετ' ὀλίγον θὰ ὁμολογήσητε, πειθόμενοι ὑπὸ τῶν πραγμάτων. Τὸ καθήκον τῆς ἐννοεῖ, τὰ διαβήματά τῆς ὅμως σταθμίζει προηγουμένως καὶ βαίνει μετὰ προσοχῆς, ἵνα μὴ τοῦ ποθομένου ἀποτύχῃ.

Ἀρκεσθῆτε εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ δέχθητε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὴν ἔκφρασιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως καὶ

ἀγάπης τῆς φοιτητικῆς τῶν Κρητῶν νεολαίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Νοεμβρίου 1895

Ἡ πενταμελής Ἐπιτροπὴ τῶν Κρητῶν Φοιτητῶν
Γεώργιος Ε. Κοκκίνης, Ἰωάννης Παπαναστασάκης, Λιονῆς, Βασίλει-
ος Ν. Θειάκᾶκης, Ἰωάννης Α. Σαουνάτσος, Κ. Μ. Τζανακᾶκης

Ἐπιστολὴ προερχομένη παρὰ τοῦ Παπᾶ—Γαβριήλ

Ἐν Φρὲ τῇ 9 Νοεμβρίου 1895

Ἀδελφοί,

Τὴν ἐπιστολὴν σας ἔλαβον σήμερον. Δὲν ἠδυνήθην νὰ εὑρω παρὰ 10 τεστέδες συσιγγίων, τὰς ὁποίας σᾶς στέλνω, διὰ λογαριασμόν σας, ὁ καφφεπώλης δὲν εἶχεν οὔτε ἓν. Ἐδανείσθην παρὰ τοῦ κ, Ἀποστόλου Τζιτζικᾶλη, δύο μετζίτια, πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν.

Περιεμένετο στρατὸς σήμερον εἰς Βάμον ἐκ Χανίων καὶ Ρεθύμνης καὶ πρὸς τοῦτο εἶχον στείλει τοὺς νεοσυλλέκτους χωροφύλακας εἰς διάφορα σημεία, φοβούμενοι ἐπίθεσιν, οἱ παλαιοὶ ἀρνοῦνται ὑπηρεσίαν, ἄνευ χρημάτων. Χθὲς διετάχθη τηλεγραφικῶς ὁ ἐν Βάμῳ στρατὸς, ἵνα βοηθήσῃ, τὸν καταπιεζόμενον ὑφ' ὕμῶν, ἀλλὰ αἱ πυκναὶ κωδωνοκρουσαὶ δὲν ἀφήκαν αὐτὸν νὰ προχωρήσῃ πέραν τῶν Τσικολιανῶν.

Ταύτην τὴν στιγμήν πληροφοροῦμαι, ὅτι ἀφίχθησαν εἰς Βάμον 150 στρατιῶται, κατὰ προσέγγισιν, ἐκ Χανίων.

Τὰς ἐνεργείας μας ἐπεκτείνω εἰς διάφορα μέρη, ἔστω καὶ ἀδυνατούς.

Ἀπ' ἐδῶ μὴ φοβεῖσθε, ὁ λαὸς εὐρίσκεται ἐν ἀναβρασμῷ, αἱ κωδωνοκρουσαὶ κόπτουσι τὰ ἔντερα τῶν Τούρκων, ὡς καὶ τῶν σκύλων. Ἄνευ ἰσχυρᾶς ἐπικουρίας, οἱ ἐν Βάμῳ οὐδὲν δύνανται νὰ πράξωσι καθ' ὕμῶν.

Ἀναχωρῶ διὰ Βάμον, ὅ,τι δυνηθῶ θὰ κάμω

(Ἀνυπόγραφος)

Ἐπιστολὴ προερχομένη παρὰ τοῦ Ἐμμαν. Μουντάκη ἱατροῦ

Χανιά τῇ 9 Νοεμβρίου 1895

Ἀγαπητοί μου,

Προσοχὴ, ἐπαινετὴ ἢ στάσις σας, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀκίνδυνος παραστάσις ἐγένοντο σήμερον, ὑπὸ τῶν Προξένων, διὰ τὸ ἀπερίσκεπτον διάβημα τῆς Διοικήσεως, ἥτις ὅμως καὶ δὲν πταίει καθ' ὀλοκληρίαν.

Τὰ ἐν Ἀνατολῇ, κατὰ τὰς εἰδήσεις τοῦ Ἀγγλικῶ, εὐρίσκονται εἰς μέγαν ἀναβρασμόν, οἱ Εὐρωπαϊκοὶ στόλοι συγκεντροῦνται εἰς Σμύρνην, ἐν οἷς λέγεται καὶ ὁ Ἑλληνικὸς. Μὴν ὠθεῖτε τὰ πράγματα, ἀλλὰ καρτερεῖτε, αὕτη εἶνε ἡ κοινὴ γνώμη. Μὴ προβῆτε εἰς φυλετικούς φόνους, διότι ὁ κίνδυνος εἶνε μέγας. Λάβετε τὰ ὀλίγα (*) δὲν εὐρομεν πλείονα.

Σᾶς φιλῶ

(ἀνυπόγραφος) Προέρχεται ὅμως ἀπὸ τὸν Ἐμμ. Μουντάκην

(*) Φυσίγγια.

(Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου Ι. Γ. Λεκανίδου)

Ἐπιστολή προερχομένη παρὰ τοῦ Παπᾶ Γαβριήλ

Ἐν Φρεττῇ 14 Νοεμβρίου 1895

Ἀδελφοὶ χαίρετε,

Σᾶς ἐσωκλείω χαρᾶς εὐαγγέλια, ὥστε περιττὸν νὰ εἶπω ὑμῖν περισσότερα.

Μετὰ μεγάλων κόπων κατώρθωσεν ὁ Καραθεοδωρῆς ν' ἀποστείλῃ εἰς Βάμον 10 χιλιάδες γρόσια, διὰ τὴν χωροφυλακὴν, ἀλλ' ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν, ὅτι μὲ μυῖγες δὲν χορταίνει ὁ λύκος.

Πολλοὶ ἐκ τῶν νέων χωροφυλάκων παραιτοῦνται, διότι δὲν ἐλπίζουν τίποτε. Ὁ Κακούρης δὲν θέλει νὰ βάλῃ τὴν στολὴν τοῦ Ταγματάρχου ἄνευ φερμανίου. Ἐκ τῶν νεογραφέντων ἀξιωματικῶν, ὁ Βενέτης φαίνεται μὲ μεγάλην ὄρεξιν καὶ ἀναλαμβάνει νὰ σᾶς καταδιώξῃ.

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις μὲ κατεμήνυσεν εἰς τὸν ἀρχιερέα, ὅτι, διὰ κωδωνοκρουσίας, προσκαλῶ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ προτρέπω αὐτοὺς εἰς ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, μὲ θέλουν φαίνεται, ἀλλὰ ἐγὼ ἔχω λάρι εἰς τὴν πτέρναν καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ πάω.

Κύριε Σταυρῇ Χρηστοδουλάκη, λάβε παρὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης 5 φυσίγγια ρέβολβερ ἄριστα παρὰ τοῦ φίλου μας I. M. B. καταλαβαρδίγκος; Κύριε Φωτάκη, λάβετε καὶ ὑμεῖς ἄλλα 20 τοῦ δ-πλου σας καὶ ἄλλοτε μὴ στέλλῃς ἐπιστολάς ἀνοικτάς.

(ἀνυπόγραφος)

Ἐπιστολή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ἐν Βαφέ τῇ 15 Νοεμβρίου 1895

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Στεφανόπουλον, Διευθυντὴν τῆς ἐν Ἀθῆναις, Γαλλιστί ἐκδιδομένης ἡμερηίδος «Messenger d' Athenes» (εἰς Ἀθήνας.)

Ἀξιότιμε κύριε.

Παρὰ τῶν αὐτόσε συμπατριωτῶν, ἀντικροσώπων ἡμῶν, μανθάνομεν, ὅτι εὐγενῶς φερόμενοι, παρέχετε τὴν ἀξιόλογον συνδρομὴν σας εἰς τὸ Κρητικὸν ζήτημα, μεταφράσαντες καὶ δημοσιεύσαντες εἰς τὸ φύλλον σας τὸ **ὑπόμνημα**, ὅπερ ὁ Χριστ. λαὸς τῆς ἡμετέρας πατρίδος, ὑπέβαλε κατὰ τὸν Σ(ε)βριον ἔ. ἔ. εἰστάς Εὐρωπαϊκᾶς Κυβερνήσεις καὶ δι' οὗ ζητεῖ, ὅπως ἐπενεχθῶσι μεταβολαὶ εἰς τοὺς πολιτ. θεσμοὺς τῆς ἡμετέρας Νήσου, διότι ἄνευ αὐτῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐν τῷ εἰρημένῳ ἐγγράφῳ, δὲν δύναται ἐν τῇ πατρίδι μας νὰ παγιωθῇ καθεστῶς ὑποφερτὸν παρ' ἡμῖν. Πρὸς τούτοις, ἐδημοσιεύσατε σπουδαία, πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ζητημάτων ἡμῶν, ἄρθρα καὶ, ἐν γένει, ὅτι οὐδεμίαν, ὡς πληροφοροῦμεθα, εὐκαιρίαν ἀφήνετε νὰ μὴ φανῆτε ὠφέλιμος εἰς τὴν δυστυχοῦσαν πατρίδα ἡμῶν.

Ὅθεν, δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ ἐκφράσωμεν εἰς ὑμᾶς τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης, τὰ ὅποια πληροῦσι τὴν καρδίαν μας, διὰ τὰς εὐγενεῖς ταύτας πράξεις ὑμῶν, καὶ σᾶς παρακαλέσωμεν,

ἵνα ἐξακολουθήτε παρέχοντες ἡμῖν τὴν συνδρομὴν σας, βέβαιοι ὄντες, ὅτι οἱ Κρήτες δὲν θὰ λησμονήσωσι τὰς εὐεργεσίας.

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗΣ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Ι. Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ

Ἐπιστολὴ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης πρὸς τὸν κ. Π. Μανταδάκη εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Ἐν Βαφῆ τῇ 15 Νοεμβρίου 1895

Ἀξιότιμε Κύριε Π. Μανταδάκη,

Τὴν, ἀπὸ 2 μεσοῦντος, ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐλάβομεν.

Πρὸς τὴν αὐτόσε Ἀδελφότητα τῶν Κρητῶν ἀπεστείλαμεν ἐπιστολὴν, συνάδουσαν πρὸς τὴν, ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας, γνώμην ὑμῶν.

Σὰς παρακαλοῦμεν θερμῶς, ὅπως, ἀφοῦ θέσητε ἐκποδῶν πᾶν δέος καὶ πρόσκομμα γεννώμενα ἐν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ὀλιγοχρονίου τῆς αὐτόσε διαμονῆς σας, καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν τείνουσαν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀγαθοῦ τῆς δυστήνου ἡμῶν Πατρίδος.

Ὡς γνωρίζετε βαβαίως, οὐδεμία σπουδαία ἐπιχειρήσις εἶναι εὐκόλος κατ' ἀρχάς. Ἡ ἐντολή, ἣν ἀνεθήκαμεν ὑμῖν εἶναι ὄντως κοπιώδης καὶ ἀπαιτεῖ θάρρος. Τούτου ἕνεκεν ἀνεθήκαμεν ὑμῖν ταύτην, γινώσκοντες, ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διεξαγάγη ὁ τυχὼν ταύτην, ἀλλ' ἄνθρωποι ἱκανοί, οἷος ὑμεῖς.

Ὁ ἐν Κατῶν συμπατριώτης μας κ. Ν. Παπαδάκης δὲν ἀπήντησεν εἰς ἡμᾶς, εἰσέτι. Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως, ἀφοῦ συνεννοήγητε μετ' αὐτοῦ, τὸν παρακαλέσητε καὶ ἐκ μέρους μας, νὰ μᾶς γράψῃ. Ἀναμένομεν ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας σας.

Τὸ ζήτημά μας καθ' ἐκάστην θριαμβεύει. Δὲν ὑπάρχει οὔτε γωνία τῆς Κρήτης, ἣ ὁποία νὰ μὴ ἐπιδοκιμάζη καὶ συμμερίζεται τὸ πρόγραμμά μας. Πρὸ πέντε ἡμερῶν εἴμεθα εἰς τὸ χωρίον σας Καρῆς, ὅπου οἱ ὁμοχώριοι καὶ συγγενεῖς σας, μᾶς ἔκαμον ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν.

Βεβαίως θὰ ἐμάθατε, ἐκ τῶν Ἀττικῶν ἐφημερίδων, ὅτι, ἀμυνόμενοι, ἀπεκρούσαμεν τὸν Τουρκικὸν στρατὸν ἐν Κάμποις, ἐπενεγκόντες αὐτῷ καταστροφάς.

Ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην ἀρκετῶν ὑλικῶν μέσων, πρὸς τοῖς ἠθικοῖς. Ἡ ἀνεπάρκεια τῶν χρημάτων γίνεται ἀφορμὴ νὰ ὑστεροῦμεν κατὰ τι εἰς ἐπαρχίας τινάς. Θεωροῦμεν περιττὸν νὰ σᾶς ὑποδείξωμεν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμετε πάταγον εἰς τὰς αὐτόσε ἐφημερίδας.

Τὰς συνδρομάς, τὰς ὁποίας θέλετε, τυχὼν, ἀποστέλλει ἡμῖν, παρακαλεῖσθε νὰ διευθύνητε, διὰ τοῦ Ὀδυσσέως Παπαδάκη ἐμπόρου εἰς Χανιά.

Σὰς ἀσπαζόμεθα

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης, οἱ ἀντιπρόεδροι Γ. Μυλωνογιαννάκης, Σ. Φωτάκης, ὁ ἀρχηγὸς Κ. Μαλινός.

Ἀπάντησις εἰς ἐπιστολὴν τῶν Φοιτητῶν

Ἐν Βαφῆ τῇ 15 Νοεμβρίου 1895

Φίλοι Συμπατριῶται,

(Γεώργι Ε. Κοκκινάκη, Ἰωάννη Παπαναστασάκη, Λιονῆ, Βασίλει Ν. Θειακάκη, Ἰωάννη Α. Σαουνάτσε, καὶ Κ. Μ. Τζανακάκη).

Τὴν, ἀπὸ 8 τρέχοντος μηνός, ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐλάβομεν.

Τὰ ἐν αὐτῇ ἐκφραζόμενα αἰσθήματα σας μᾶς συνεκίνησαν, αἱ προθέσεις ὑμῶν μᾶς ἐνεθουσίασαν, οἱ δὲ μόχθοι, οὓς ἐπαγγέλεσθε ὅτι θέλετε καταβάλλει, ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κοινοῦ ἔργου, μᾶς ἠὲ χαρίστησαν. Τούτων ἕνεκεν, συγχαίρομεν ὑμῖν ἐγκαρδίως.

Οἱ πλείστοι τῶν ἀποτελούντων τὴν Ἐπιτροπὴν μας διετέλεσαν φοιτηταὶ καὶ, ὡς ἐκ τούτου γνωρίζομεν τὴν ἀγιότητα τῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων, ἅτινα διαπνέουσιν ὑμᾶς. Ποσάκις καὶ ἡμεῖς, κατ' ἄλλας, ἐπίσης δυσχερεῖς, διὰ τὴν πατρίδα μας περιστάσεις, καθήμενοι ἐπὶ τῶν ἐδωλίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, δὲν ἐβυθίζομεθα εἰς σκέψεις, δὲν ἐκάμνομεν ὑπολογισμούς τίνι τρόπῳ, θὰ ὠφελήσωμεν τὴν δυστυχῆ Πατρίδα μας. Εὐδαίμονας λογιζομεν ἡμᾶς αὐτούς, ὅτι τὰ ὄνειρά μας ἐκεῖνα ἐκπληροῦνται σήμερον, διότι εὔρομεν εὐκαιρίαν, ἵνα θυσιάζοντες τὸ πᾶν, ὠφελήσωμεν αὐτήν. Ὅποια ὅμως σύμπτωσις, ἀγαπητοί, κατ' ἡ σιγμὴν ὑμεῖς αὐτόσε παρετάσσετε, ἐν τῇ ἀποσταλείσῃ ἡμῖν ἐπιστολῇ σας, τὰ ἱερὰ αἰσθήματα καὶ προθέσεις ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, ἡμεῖς παρετάσσομεν τὰ στήθη εἰς Τσιχλοπήγαδο, κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἄς ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς καὶ σεῖς ἐστέφθημεν ὑπὸ ἐπιτυχίας. Ἡ σύμπτωσις αὕτη ἔστω καλὸς οἰωνὸς ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κινήματός μας.

Ἄλλ' ἐνῶ ὁμολογοῦμεν πάντες, ὅτι τὰ ἱερὰ αἰσθήματα καὶ αἱ ἀγναὶ προθέσεις εἶναι ὄρος ἀπαραίτητος, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἑνὸς πολιτικοῦ ζητήματος, οἷον τὸ ἡμέτερον, δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι ἐπίσης ἀπαραίτητος ὄρος εἶναι καὶ τὰ πρὸς τοῦτο ὕλικά μέσα.

Διὰ τοῦτο, ἀγαπητοί, σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως, πλὴν τῆς ἠθικῆς ὑποστηρίξεως, τὴν ὁποῖαν δέον νὰ ἐξακολουθήτε παρέχοντες, καταβάλλητε καὶ ὑμεῖς πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ὑλικὴν ὑποστήριξιν τοῦ κινήματος, διότι ἔλλειψις ἐπαρκῶν χρημάτων, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἔχει γίνεαι ἀφορμὴ εἰς τὸ νὰ μένη κάπως ὀπίσω, εἰς τινὰς ἐπαρχίας, τὸ ζήτημα.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Μ. Ρ. Κουνδουράκης, Κ. Μαλινός, Σ. Φωτάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Παπαῦ—Μαλέκος, Ι. Καλογερός, Μ. Δημητρακάκης, Μ. Μυλωνογιάννης, Χ. Ι. Παπαδάκης, Εὐστ. Περουλής

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ

Ἐκλογητήριον

Συσκεφθέντες σήμερον τὴν 8ην τοῦ μηνός Νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐνενηκостоῦ πέμπτου ἔτους, οἱ ὑποφαινόμενοι κάτοικοι τῶν χωρίων Μελάμπων, Κρύας Βρύσσης καὶ Σακτου-

ρίων τοῦ Δήμου Μελλάμπων τῆς ἐπαρχίας Ἁγίου Βασιλείου Κρήτης, ἐνεργοῦντες ἐξ ὀνόματος καὶ κατ' ἐντολὴν τῶν συνδημοτῶν μας, διορίζομεν πληρεξουσίους ἐπιτρόπους καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ Δήμου μας τοὺς κ. κ. Ἐμμ. Γ. Βαβουράκη ἔμπορον, κάτοικον Ρεθύμνης, καὶ Μιχαὴλ Ἐμμ. Παπαδάκη ἢ Χριστοφοράκη γεωργοκτηματίαν, κάτοικον Μελλάμπων Ἁγίου Βασιλείου, εἰς τοὺς ὁποίους ἀναθέτομεν τὴν ἐντολὴν καὶ πληρεξουσιότητα νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐδρεύουσαν εἰς Ἀποκόρωναν καὶ Σφακιά Κρήτης καὶ διαμένωσι παρ' αὐτῇ μέχρι οὗ λυθῶσι ὀριστικῶς τὰ ἤδη διατυπωθέντα γνωστὰ ζητήματα τοῦ τόπου μας.

Ἀναπληρωτὰς δὲ διορίζομεν τοῦ μὲν Ἐμμ. Βαβουράκη τὸν Ἰωάννην Κ. Βαβουράκη καὶ Κων. Α. Φωτάκη κατοίκους Κρύας Βρύσης. τοῦ δὲ Μιχ. Παπαδάκη τοὺς Νικ. Α. Φωτάκη καὶ Ἐμμ. Σπυριδάκη, κατοίκους ὡσαύτως Μελλάμπων.

Εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο τὸ παρὸν ἔγγραφο καὶ δίδεται εἰς τοὺς εἰρημένους ἀντιπροσώπους ὑπογεγραμμένον, ὅπως τὸ χρησιμοποίησιν ὅπου δεῖ.

Οἱ κατ' ἐντολὴν τῶν συνδημοτῶν μας συναθροισθέντες

Ἔπονται 146 ὑπογραφαί

Ἐγκύκλιος πρὸς τὰς ἀνατολικωτέρας ἐπαρχίας τῆς Νήσου

Ἐν Βαφῆ τῇ 17 Νοεμβρίου 1895

Φίλε συμπατριῶτα κ. (δεῖνα)

Ὡς γνωρίζετε, τὸ πολιτικὸν ἡμῶν κίνημα ἐγενικεύθη, διότι αἱ περισσότεραι ἐπαρχίαι τῆς Νήσου ἐδήλωσαν ὅτι συμμερίζονται αὐτὸ καὶ ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτὸ καὶ διὰ τῶν ὀπλων. Μόνον αἱ ὑμέτεραι ἐπαρχίαι ὑστεροῦσιν εἰσέτι. Ὅθεν πατριωτικὴν ὑποχρέωσιν ἔχετε νὰ ἐκλέξητε καὶ ὑμεῖς ἀντιπροσώπους, τοὺς ὁποίους ν' ἀποστείλητε ἐνταῦθα.

Ὡς ἐβεβαιώθημεν ἐξ ἐπισήμων πηγῶν, τὸ Κρητικὸν ζήτημα ἐλήφθη ὑπ' ὄψει, ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ὑπομνήματός μας, ὑπὸ τῆς διπλωματίας τῆς Εὐρώπης καὶ θὰ λυθῇ μετὰ τῶν ἄλλων ζητημάτων τῶν ὑποβληθέντων αὐτῇ, ὑπὸ ἄλλων ὑποδούλων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Τὸ πρόγραμμά μας ὡς γνωρίζετε, ἐξ ἀρχῆς ἦτο εἰρηνικόν, τοιοῦτον δὲ ἐξακολουθεῖ νὰ ἦ εἰσέτι, καίτοι ἡ Διοίκησις καταβάλλει κάθε προσπάθειαν, ὅπως μᾶς ἐξαναγκάσῃ νὰ ἐξέλθωμεν αὐτοῦ.

Οὕτω δὲ τὴν 8ην τρέχοντος, πληροφορηθεῖσα αὕτη ὅτι μεταβαίνομεν εἰς Κάμπους Κυδωνίας, ἀπέστειλε στρατὸν, συγκείμενον ἐκ 500 στρατιωτῶν, ὅπως μᾶς συλλάβῃ ἢ μᾶς φονεύσῃ, εὐρεθέντες δὲ ἐν ἀμύνη, ἀπεκρούσαμεν αὐτὸν, φονεύσαντες 15 στρατιώτας καὶ πληγώσαντες ἑτέρους 25, ἐνῶ, ἐκ τῶν ἡμετέρων, μόνον εἰς, εὐτυχῶς ἐτραυματίσθη, λαβόντες ὡς λάφυρα 22 ὄπλα Μαρτίνοι.

Ἄλλ' ἡμεῖς, ὅπως ἀνεφέραμεν καὶ ἐν τῇ, μετὰ τὴν μάχην ταύτην, ἐκδοθείσῃ ἐγκυκλίῳ μας πρὸς τὸν χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου, καὶ μετὰ τὴν νίκην μας, ἐμμένομεν εἰς τὸ εἰρηνικὸν πρόγραμμά μας καὶ παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς καλοὺς συμπατριώτας μας, ὅπως, ἐν ὀνόματι τῆς κοινῆς Πατρίδος, ἀπέχωσι πάσης ἀδίκου πράξεως, ἀπευθυνομένης πρὸ πάντων, κατὰ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν ὧν

τήν ζωήν, τιμήν καὶ περιουσίαν πρέπει νὰ σεβώμεθα..

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς

Αἱ Ὑπογραφαί μας καὶ Τ.Σ.

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν, τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων ὄπλαρχηγῶν.

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολὴν σας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εἶδομεν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἔχομεν τί, ν' ἀπαντήσωμεν. Σὰς γράφομεν, μόνον, ὅτι, ὅπως ἔχει σήμερον ἡ πολιτικὴ κατάστασις, τὴν ὁποῖαν γνωρίζετε ἐκ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἐκ τῆς αὐτοῦ συμπεριφορᾶς τῶν κ. κ. Προξένων, εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ περιποιήσθε αὐτοὺς, ὅσον δυνατὸν περισσότερον, διότι ἐξ αὐτῶν, δηλαδὴ ἐκ τῶν Κυβερνήσεων των, ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν.

Οἱ κ. κ. Πρόξενοι, ὡς μανθάνομεν, προέβησαν εἰς παραστάσεις, κατὰ τοῦ Διοικητοῦ καὶ ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἴδεν θὰ σὰς καταδιώξῃ πλέον, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη καὶ ὑμεῖς νὰ προβῆτε εἰς παρομοίαν πρὸς αὐτὸν παραστάσεις, τὸ ὁποῖον νομίζομεν ὅτι ἔχετε πράξει. Περὶ ὑλικῶν μέσων λαμβάνεται ἡ δέουσα φροντίς.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ στενοχωρῆσθε διὰ τὴν βραδύτητα τῶν τοιούτων, διότι γνωρίζετε, ὅτι δὲν εἶναι εἰς τὴν διάθευίν μας καὶ ὅ,τι ἐξ ἡμῶν ἡξαρτᾶται τὸ πράττομεν μετὰ προθυμίας.

Γνωρίζομεν ὅτι αἱ πρὸ μικροῦ ἐχθροπραξίαι δὲν προῆλθον ἐξ ὑμῶν, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ μας θέλουν νὰ τὰς ἀποδίδουν εἰς ὑμᾶς καὶ διὰ τοῦτο προσπαθῆτε ν' ἀποφεύγετε, ὅσον εἶναι δυνατὸν τοιαύτας ἐν τῷ μέλλοντι. Περὶ τούτου σὰς ἐγράψαμεν ἐπανειλημμένως, διὰ νὰ μὴ πάθωμεν ὡς ἄλλοτε.

Καθ' ὅς ἔχομεν πληροφορίας, τὸ ζήτημά μας εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ τάπητος καὶ λύεται ἐντὸς ὀλίγου, ἐργάζεσθε λοιπὸν ἔχοντες ὑπομονὴν καὶ σύνεσιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Νοεμβρίου 1895

Σὰς ἀσπαζόμεθα

Οἱ Συμπατριῶται σας,

Χ' Μιχάλης Γιάνναρης, Ἐμμ. Π. Μαρουλιανός, Μ. Μυλωνογιαννάκης, Ν. Νικολοῦδης, Π. Πυροβολάκης, Γρ. Περακάκης, Γ. Ἀποστολάκης.

Υ.Γ. Μὴ γράφετε ἀλληλογραφίας εἰς τοὺς φοιτητάς, διότι διαδίδουν ἐσφαλμένως τὰ πράγματα.

Οἱ ἴδιοι

Ἐπιστολὴ Γ. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητοί,

Παραπονεῖσθε καὶ κατὰ τὴν γνώμην σας, δικαίως, διότι δὲν σὰς στέλλομεν χρήματα, ἀφοῦ μάλιστα καὶ τοιαύτην ἀποστολὴν

ἔχομεν. Γνωρίζετε, ὅτι ἐνεργοῦμεν πολὺ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ παρουσιάζονται μεγάλα ἐμπόδια, τὰ ὅποια εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀρθῶσιν, ὅπως, ἐν προηγουμένη μου σᾶς ἔγραψον. Σήμερον, μοῦ εἶπεν ὁ Καπετὰν Μαθιὸς νὰ σᾶς γράψω ἰδιωτικῶς καὶ μὲ μεγάλην ἐχεμύθειαν, ὅτι, ἐντὸς 10 ἢ 15 τὸ πολὺ ἡμερῶν, θὰ λάβῃ παρὰ προσώπου, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ μείνῃ ἄγνωστον, ποσὸν τι χρημάτων, δι' ὑμᾶς, καὶ ἄλλοι ἐνεργοῦσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ παροτρύνουσι τοὺς δυναμένους. Γνωρίζω καλῶς, ὅτι καὶ ὁ Παρθένιος Κελαϊδῆς καὶ ἐδῶ παρακινεῖ πολλοὺς καὶ αὐτοῦ ἔγραψεν εἰς τινὰς φίλους του νὰ σᾶς συνδράμωσι καὶ νὰ σᾶς δώσωσι καὶ τινὰ διὰ λογαριασμόν του· ἀργοῦν λίγο ἀλλὰ τοιαύτη εἶνε ἡ φύσις τῶν χρημάτων. Δὲν θὰ παρέλθῃ ὅμως πολὺς χρόνος καὶ πολλοὶ θὰ φιλοτιμῶνται συνεισφέροντες ἀλλ' ὑπομονή· τὸ καλὸν δὲν ἔρχεται διὰ μιᾶς.

Παύσατε, παρακαλῶ, ἀπὸ τοῦ νὰ παραπονήσθε ἐναντίον μας, ὡς πρὸς τὸ ὑλικὸν κεφάλαιον· δὲν γνωρίζετε τὴν θέσιν μας. Σᾶς ἔγραψα ἐπανειλημμένως, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γράψετε εἰς τινὰ ἐνταῦθα πρόσωπα, ἀλλὰ δὲν ἐλάβετε ὑπ' ὄψει τὴν γνώμην μου· ἀγνοεῖτε φαίνεται, ὁποῖαν δύναμιν ἔχουν αἱ ἐπιστολαὶ σας, καταλλήλως εἰς καταλλήλους πεμπόμεναι.

Ἐγὼ ὅμως ἐκ τῆς μικρᾶς ἐνταῦθα διατριβῆς καὶ συναναστροφῆς μου, ἐγνώρισα τινὰ ἐπιρροὴν αὐτῶν θέλουσιν ἐξασκῆσαι καὶ τινὰ ἀποτελέσματα θέλουσι λαμβάνει. Διὰ τοῦτο, πάλιν ἐπαναλαμβάνω, γράψατε εἰς τὸν κ. Μιλτιάδην Βολανάκην καὶ τὰ μέλη τοῦ, ἐν Πειραιεῖ, τῶν Κρητῶν Συλλόγου, οὗτινος προΐσταται, κοινὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολήν, εὐχαριστοῦντες αὐτούς, διὰ τὴν πρόθυμον ἀπόδοσιν τῆς μικρᾶς συνδρομῆς αὐτῶν.

Ἐκθέσατε του, ὃν ἀνελάβετε ἀγῶνα, τὰς ἀνάγκας καὶ ἐνεργείας ὑμῶν καὶ ἐκφράσατε εἰς αὐτοὺς τὴν πεποίθησίν σας, τὴν ἐπὶ τῆς φιλοπατρίας των στηριζομένην, ὅτι δὲν θὰ ὑστερήσωσιν ἄλλων ἐν τῇ συνδρομῇ αὐτῶν, ὑπὲρ τῆς πατρίδος των, ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθῶσι νὰ φαίνωνται γενναϊότεροι ἑαυτῶν ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐγνώρισα τοὺς περισσοτέρους ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς εὖρον πολὺ φιλοτίμους καὶ προθύμους δὲ συνεισφέρωσιν, ἀλλ' ἀπαιτοῦσι καὶ περιμένουσι πρῶτον ἐπιστολήν σας· ἄνευ αὐτῆς δὲν περιμένω τίποτε σχεδόν. Ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμίᾳ τοὺς κάμνει νὰ θεωρῶσι μέγα πρᾶγμα τὰς ἐπιστολάς ὑμῶν καὶ μεγάλην περιφρόνησιν τὴν σιωπὴν σας.

Παρατηρεῖτε ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας μου, σᾶς γράφω καθαρὰ τὴν ἀλήθειαν, διότι τοῦτο κυρίως ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμὲ σήμερον. Ὑμεῖς ἀναγινώσκετε, κρίνετε, καὶ κάμνετε ὅ,τι σᾶς φαίνεται ὀρθόν. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μοῦ παραπονεθῆτε οὔτε κατὰ διάνοιαν.

Ὅτε ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Κρήτην, δὲν ἐγνώριζον οὔτε τὰ ἐδῶ πρόσωπα οὔτε τὰ πράγματα, διότι, ἄλλως ἤθελον σκεφθῆ, ἀλλ' οὔτε ὑμᾶς εἶδον καὶ συνεννοήθην. Τώρα ὅμως εἶδον καὶ ἐγνώρισα καὶ ἔμαθα καὶ συνεννοῦμαι μεθ' ὑμῶν, ὅσον δύναμαι διὰ γραφῆς, δι' ἧς προσπαθῶ νὰ σᾶς κάμνω γνωστὰ καὶ τὰ ἐλάχιστα.

Γράψατε καὶ εἰς τὸν Παρθένιον Κελαϊδῆ καὶ εἰς ὅσους ἄλλους σᾶς ὑπέδειξα καταλλήλους κατὰ τὴν ἰδέαν σας· αὐτὸ ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον σας καὶ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος.

Κατ' ἀπαίτησιν τῶν κ. κ. ὀπλαρχηγῶν, σᾶς ἔγραψα, ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς κοινῆς ἐπιστολῆς, νὰ μὴ γράφετε τίποτε, εἰς τοὺς φοιτητὰς κ. τ. λ. ἀφίνω τὰ σχόλια τῆς τοιαύτης ἀπαιτήσεως, κα-

θώς και τῶν, ἐν γένει, ἰδεῶν αὐτῶν και σᾶς λέγω, ὅτι και οἱ φοιτηταὶ ἔχουν τὴν ἀξίαν των και πρέπει νὰ διακοινοῦνται εἰς αὐτοὺς, ὅσα πρέπει νὰ γνωρίζουν.

Σήμερον ἐπαρουσιάσθην εἰς τὸν κ. Σκουζέν και τοῦ εἶπον, ὅτι ἔχετε ἀνάγκη τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Κυβερνήσεως και ὅτι ἔχετε τὴν ἰδέαν, ὅτι εἴσθε ἐγκαταλελειμμένοι ὑπὸ πάντων και διὰ τοῦτο ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἤρχισε νὰ σᾶς καταδιώκη. Μοῦ εἶπεν, ὅτι ἀπατάσθε, μοῦ εἶπεν ὅτι ὁ πατήρ του ἠγάπα τὴν Κρήτην και αὐτὸς ἀγαπᾷ αὐτήν, ἀλλ' ὅτι δὲν εἶναι ἀκόμη ἡ ὥρα κατάλληλος διὰ νὰ σᾶς συνδράμη, ἔστω και κρυφίως, ὅτι τοῦ ἐγένοντο παρατηρήσεις ἐκ μέρους τῆς Τουρκικῆς Πρεσβείας, ὅτι πλοῖα Ἑλληνικὰ μετεβίβασαν εἰς Κρήτην ὑλικά, ὅτι λυπεῖται τὸ Κρητικὸν αἷμα νὰ χύνηται ἐν οὐ δέοντι και ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη ν' ἀποφεύγητε πᾶσαν ἐχθροπραξίαν και τὴν μετὰ τοῦ στρατοῦ σύγκρουσιν, διὰ νὰ μὴ ἀδικηθῆτε και ἀδικήσητε και τὴν πατρίδα, και ἄλλα παρόμοια. Ἐκ τούτων καταφαίνεται, ὅτι δὲν εἶναι πλέον ἐχθρὸς τῆς συναθροίσεως.

Ἀπήτησα παρ' αὐτοῦ, τεχνηέντως, ὑλικὴν τινα συνδρομὴν κρυφίως, ἀλλ' ἀπέφυγε νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ εἰς τοῦτο. Ὡς πρὸς τὴν μέχρι τοῦδε πορείαν σας, ἔδειξε μεγίστην εὐαρέσκειαν, καθὼς και διὰ τὸ, ὅτι, μετὰ τὴν ἐν Κάμπους σύγκρουσιν, δὲν προέβητε εἰς ἀτοπήματα. Τοῦ εἶπον ὅτι ἡ ἀρχὴ σας εἶνε ν' ἀποφεύγητε τοιαῦτα, ἀλλ' ὅτι και ἐκεῖνος δύναται νὰ ὀμιλῇ ὑπὲρ ὑμῶν ὅπου δεῖ.

Τὰς μετ' αὐτοῦ συναντήσεις μου και ὀμιλίας μόνον ὁ Κελαϊδῆς, ὁ Παινέσης, και ὁ Σ. Παγανέλης γνωρίζουν, οὐδεὶς ἄλλος ἀπολύτως, και ὑμεῖς λοιπὸν τηρεῖτε ταύτας μυστικῶς ἕως ὅτου ἴδωμεν. Ἀλληλογραφίαν ἐκ τῶν ἰδεῶν ὑμῶν και ἐξ ὑμῶν και ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς και ἐσωτερικῆς πολιτικῆς προερχομένην, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ κ. Π. Κελαϊδῆ ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῇ ἐφημερίδι (διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸ κοινὸν τὴν φύσιν και τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ Κρητικοῦ κινήματος) τὴν ὁποίαν σᾶς ἐσωκλείω διὰ νὰ ἴδητε εἰς ὅποιον σημειῶν εὐρίσκεται τὸ ζήτημα μας σήμερον και ποῖα δέον νὰ εἶναι αἱ ἀπαιτήσεις και ἡ πορεία σας, μέχρι νεωτέρων πληροφοριῶν μελετήσατε αὐτὴν καλῶς.

Σᾶς ἔγραψα φίλοι μου και πάλιν ἐπαναλαμβάνω, ὅτι αἱ κρίσεις αἱ ἐνέργειαι, ἡ δραστηριότης και ἡ ἰκανότης τοῦ κ. Π. Κελαϊδῆ εἶναι σωτήριος διὰ τὴν πατρίδα και ἀπορῶ πῶς δὲν ἀπεφασίσατε νὰ τοῦ γράψετε ἀκόμη μίαν λέξιν, Ἐκεῖνος ἐργάζεται ἀφανῶς και ἀποτελεσματικῶς, ὑμεῖς ὀφείλετε νὰ τὸν εὐχαριστήσητε, οὐχὶ διότι ἔχει ἀνάγκη τοιοῦτων, ἀλλὰ διότι τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ εὐγένεια και ἡ τάξις. Δὲν σᾶς λέγω περισσότερα, διότι γνωρίζετε τὴν φιλοπατρίαν του καλλίτερα ἀπὸ ἐμὲ, περιμένω ὁμως νὰ μάθω πότε θὰ τοῦ γράψετε και πῶς.

Πληροφορούμεθα, ὅτι οἱ κ. Βουλευταὶ ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται εἰς Χανιά διὰ νὰ σκεφθῶσι βεβαίως περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Πατρίδος. Ὁ Καραθεοδωρῆς, οὔτε τοὺς προσεκάλεσεν οὔτε τοὺς ἐμποδίζει. Δὲν εἶναι παράδοξον νὰ ἔχη τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ και πάλιν πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ τόπου. Διὰ τοῦτο σᾶς λέγομεν, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχη μετὰ αὐτῶν και τῆς Ἐπιτροπῆς τελεία και εἰλικρινὴς συνεννόησις. Πρέπει νὰ δώσητε εἰς αὐτοὺς νὰ ἐννοήσουν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐδεμίαν αὐτῶν πράξιν μονομερῆ θέλετε ἀναγνωρίσει, ὅτι δὲν θὰ τοὺς δώσητε τὸ δικαίω-

ΜΑΝΟΥΣΟΣ Ρ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ
Πρόεδρος της Έπαναστάσεως

Ό Γέρων ΚΩΣΤΑΡΑΣ ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ
Έπίτιμος Πρόεδρος

μα νά προσθέσουν ἢ νά ἀφαιρέσουν τι ἀπὸ τὰ διατυπωθέντα αἰτήματα σας, πολὺ δὲ περισσότερον νά διατυπώσουν αἰτήματα ὠρισμένα, τὰ ὁποῖα θὰ διατυπωθῶσιν, ὅτε θὰ γίνῃ ἡ ἐπικειμένη Εὐρωπαϊκὴ συνδιάσκεψις ἢ συνέδριον.

Ὅ,τι ἔχουσι νά κάμωσιν εἶναι νά ἀποδείξωσι καὶ διακηρύξωσι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως ὅπου δεῖ, τὴν μεθ' ἡμῶν συμφωνίαν αὐτῶν περὶ τῆς οἰκτρᾶς τῆς πατρίδος καταστάσεως καὶ ὅτι θὰ περιμένωσι μεθ' ἡμῶν τὴν βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων. Προσέτι δὲ νά ὑποσχεθῶσιν εἰς τοὺς ἀρμοδίους, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι νά πάθῃ κανεὶς Τούρκος τὸ παραμικρὸν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, νά ζητήσωσι δὲ καὶ παρὰ τῶν Τούρκων τοιαύτας ὑποσχέσεις. Τὸ τοιοῦτον πρέπει νά πράττητε καὶ ὑμεῖς καὶ νά διαμαρτύρησθε, ὡσάκις πληροφορεῖσθε παρέκτροπὸν τι ἐξ οἴουδήποτε μέρους καὶ ὡσάκις μανθάνετε, ὅτι καὶ μία μόνον Τουρκικὴ οἰκογένεια εἰσῆλθεν εἰς Χανιά, δι' οἰανδήποτε αἰτίαν.

Καλὸν εἶναι νά γράψητε εἰς τὸν κ. Γεννάδην ὅτι, ἐπειδὴ δὲν σᾶς ὑποστηρίζει δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα οὔτε νά σᾶς συμβουλεύῃ, πολὺ δὲ περισσότερον νά σᾶς πολεμῇ καὶ σᾶς ὕβριζῃ. Ἄμα ἀρχίσῃ νά ἐργάζεται ὑπὲρ τῶν αἰτημάτων σας καὶ συμφερόντων τοῦ τόπου, τότε μόνον, θὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νά ἐκφέρῃ γνώμην, δι' ἄλλων λέξεων νά τοῦ ὑποδείξητε, ὅτι ἐν ὄσω βαδίζει καὶ σκέπτεται μὲ αὐτὰ τὰ μυαλά, οὐδὲν κοινὸν μεταξὺ σας ὑπάρχει.

Προσέξατε μὴ σᾶς ἀπατήσουν νά κηρύξητε τὴν **Ἐνωσιν, διότι τοῦτο, ἂν γίνῃ, θὰ γίνῃ, διὰ νά χάσητε καὶ ὅσα σήμερον προσδοκᾶτε.** Ὑψηλὸν πρόσωπον, ξένον, εἶπεν ἐμπιστευτικῶς εἰς ἄλλο, ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τῆς Κρήτης θὰ εἶναι Ἡγεμονία, οἷα ἢ τῆς Βουλγαρίας, ἀλλὰ φρόνησις, δι' ὄνομα Θεοῦ, καὶ ἀπερίοριστος ἐχεμύθια. Ἄν ἡ Ἑλλάς θελήσῃ ἐπὶ τέλος, τὴν Ἐνωσιν, ἅς τὴν κηρύξῃ ἢ ἴδια καὶ ἅς παρουσιάσῃ τοὺς στόλους τῆς τότε εἰς τὰ παράλια τῆς Κρήτης. Μὴ ἀπατηθῆτε· θὰ σᾶς γράφω τακτικῶς, ὅσα μανθάνω ἐξ ἀσφαλῶν πηγῶν.

Ὁ κ. Ι. Σκαλτσούνης μὲνει εἰς τὰς Ἀθήνας, γνωρίζετε τὰς πρὸς τὴν Κρήτην ὑπηρεσίας αὐτοῦ, τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἰκανότητα, καλὸν εἶναι νά περιποιηθῆτε αὐτὸν, διὰ νά ἔχητε τὴν πολύτιμον αὐτοῦ συμβουλήν ἐν ταῖς σημεριναῖς περιστάσεσι. Γράψατε λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, ἐν ἣ νά τῷ δίδητε ἐμπιστοσύνην τινά, ὅτε θὰ δικαιούσθε νά περιμένητε καὶ τὴν ὕλικήν αὐτοῦ συνδρομήν καὶ ἕνεκα τῶν γνωριμιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν σχέσεων θὰ σᾶς φανῇ πολὺ χρήσιμος. Ζητήσατε ἀπὸ τὸν Παπαδόπετρον σφαιροτύπους (Μαρτί-νι), ἔλαβε τοιοῦτους κατὰ τὸ 92 ἀπὸ τὸν Π. Κελαϊδῆν, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεσθε, διὰ τὰς προχείρους ἀνάγκας σας, ἕως ὅτου, ἂν χρειασθοῦν.....

Ἔχετε τοὺς ἐγκαρδίους ἀσπασμοὺς ὅλοι τοῦ κ. Παρ. Κελαϊδῆ καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτοῦ, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀρξαμένου καὶ προχωροῦντος πατριωτικοῦ ἔργου σας. Δὲν ἔγραψε, διότι, κατὰ τὴν τάξιν, ὑμεῖς πρῶτοι πρέπει νά πράξητε τοῦτο· δὲν σᾶς στερεῖ ὁμως καὶ τῶν συμβουλῶν του ἐμμέσως. Περιέμενα καὶ ἄλλα νά σᾶς γράφω ἐκ καλῆς πηγῆς, ἀλλὰ δὲν ἔσχον ὦραν νά ἔλθω, διότι τὸ ταχυδρομεῖον ἔκλεισε.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 16 Νοεμβρίου 1895

Γ. Αποστολάκης, κατ' ἐντολήν, Γ. Κοτζαμπασάκης

**Ἀπάντησις τῶν ἐν Μελιδονίῳ (Μυλοποτάμου) εὕρισκομένων
συμπατριωτῶν, εἰς ἐπιστολήν τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς.**

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 λήξαντος μηνὸς ἐ.ξ. ὑμετέραν ἐπιστολήν, ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ ἐπαρχία ἡμῶν ἀσπάζεται τὸ κίνημα καὶ προθύμως ἐδέχθη νὰ προβῆ εἰς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων, οὓς ν' ἀποστείλῃ εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐπιτροπὴν, πρὸς σύμπραξιν δι' ὃ καὶ συνῆλθεν τὸ ἄνω τμήμα τῆς ἐπαρχίας μας τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Δωκουρίου καὶ προέβη εἰς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων.

Τοῦτ' αὐτὸ ἐσκόπει νὰ πράξῃ καὶ τὸ κάτω Τμήμα τὴν προσεχῆ Κυριακὴν, ἀλλ' ἐπιστολαὶ ἐκ Ρεθύμνης παρ' ἐπισήμων πολιτῶν, ἐστάλησαν πρὸς τοὺς κ.κ. Δημάρχους καὶ λοιποὺς προκρίτους ἐκάστου Δήμου καὶ συμβουλεύουν ἡμᾶς νὰ μὴ προβαίνωμεν εἰς ἐνεργείας δυναμένας νὰ δυσχεράνουν τὴν θέσιν τῆς ἐπαρχίας μας, διότι τοῦτο θὰ ἔχῃ κακὰς συνεπείας καὶ μέμφονται τὸ ἄνω Τμήμα τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας, διὰ τὸ διάβημα, εἰς ὃ προέβη, ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τῶν πολιτῶν Ρεθύμνης καὶ συμβουλεύουν νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ συναθροίσεις καὶ νὰ μὴ ἀποστείλωμεν ἀντιπροσώπους εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, φρονοῦντες, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γενικευθῇ τὸ κίνημα, φοβούμενοι κακὰς συνεπείας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λοιπὸν δὲν γνωρίζομεν τίνας νὰ ἀκούσωμεν καὶ τί νὰ πράξωμεν.

Ὅθεν καὶ ἀναβάλλομεν τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀντιπροσώπων μέχρις οὗ πληροφορηθῶμεν παρ' ὑμῶν ποίαν βᾶσιν ἔχει τὸ ὑμέτερον κίνημα, τίνες, ἀλλαχοῦ διαμένοντες συμπατριῶται, οἵτινες ἔχουν τὰς αὐτὰς μὲ ὑμᾶς ἰδέας, ὥστε νὰ σᾶς προτρέπωσιν εἰς ἐξέγερσιν, διότι ἐνταῦθα ἐστάλησαν καὶ ἐξ Ἀθηνῶν γράμματα παρ' ἐπισήμων συμπατριωτῶν καὶ μᾶς γράφουν νὰ καθήμεθα ἡσυχοὶ εἰς τὰ σπίτια μας, ἐὰν θέλωμεν ν' ἀπολαύσωμεν καλοῦ τινος. Ἐν τούτοις ἡμεῖς εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ὑποστηρίξωμεν τὸ ὑμέτερον κίνημα, ἀλλ' ὅταν πεισθῶμεν περὶ τῆς βασιμότητος αὐτοῦ.

Μετ' ἀπορίας δὲ μανθάνομεν, ὅτι ἐπῆλθε διαίρεσις μεταξὺ ὑμῶν καὶ προέβησαν τινες εἰς τὸ νὰ ζητήσωσιν τὴν Ἐνωσιν, δι' ὅπερ καὶ συνεκρούσθησαν μετὰ τοῦ στρατοῦ. Γράψατέ μας λοιπὸν ποία ἡνῶν θέσις τῆς Ἐπιτροπῆς σας καὶ ποῖον τὸ στήριγμα αὐτῆς καὶ τότε προθύμως θ' ἀποστείλωμεν τοὺς ἀντιπροσώπους ἡμῶν καὶ θὰ ἐνεργήσωμεν ὅλα τὰ δεόντα.

Ἐν Μελιδονίῳ (Μυλοποτάμου) τῇ 17 Νοεμβρίου 1895

Οἱ Συμπατριῶται σας,

Μαγκατάκης, Γ. Χατζηδάκης, Α. Δαφνομήλης, Νικόλαος Παπαμαρκάκης, Ἐμμ. Χαρκιαδάκης, Γρηγόριος Γοργοράνης, Β. Ι. Δροσάκης καὶ ἄλλη δυσανάγνωστος.

**Ἐπιστολή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης,
πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις.**

Ἐν Ἐμπροσθέν τῆ 23 Ν) βρίου 1895

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Καὶ τὴν ἀπὸ 15 τρέχοντος ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐλάβομεν. Ὡς, διὰ προηγουμένων ἡμῶν ἐπιστολῶν, καθιστῶμεν ὑμῖν γνωστὸν, ἡ Διοίκησις, ἀπωλέσασα πᾶσαν ἐλπίδα, ὅτι θέλει καταβάλλει ἡμᾶς, διὰ τῶν ἰδίων ἑαυτῆς δυνάμεων, κατέφυγεν εἰς ἕτερον, πρὸς τοῦτο, μέτρον. Ἐξέδωκε δηλονότι προκήρυξιν, δι' ἧς ἐκήρυξεν, ὅτι αὐξάνεται ἡ Χριστιανικὴ Χωροφυλακὴ τῆς Νήσου καὶ ἐκάλει τοὺς βουλομένους νὰ καταταχθῶσιν εἰς αὐτὴν, εἴτε ὡς ἀπλοὶ χωροφύλακες εἴτε ὡς βαθμοφόροι. Δυστυχῶς εὐρέθησάν τινες ἀπλοῖκοί, οἱ ὅποιοι πιστεύσαντες εἰς τὴν εἰλικρίνειαν τῆς εἰρημένης προκηρύξεως, κατετάχθησαν εἰς τὴν Χωροφυλακὴν, ὡς λοχαγοὶ, ὑπολοχαγοὶ, ὑπαξιωματικοί, ἐλάχιστοι δὲ ὡς ἀπλοὶ Χωροφύλακες.

Οἱ νέοι οὗτοι ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται τῆς χριστιανικῆς χωροφυλακῆς, εἰς 80 ἀνερχόμενοι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς λοχαγούς τῆς χωροφυλακῆς Γ. Γαλανάκη καὶ Ἰωσήφ Φραγκιαδάκη, ἐξέδραμον εἰς Βάμον τὴν 16 τρέχοντος καὶ διηυθύνθησαν εἰς Ἀρμένους, Νέον Χωρίον, Στύλον, Πρόβαρμα, Μαχαιρούς καὶ Παῖδοχώρι καὶ συνέλαβον πολλοὺς ἐκ τῶν χωρικῶν διότι, λέγει, συμμερίζονται τὰς ἰδέας μας. Τοῦτο ἠρέθισε πολὺ τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀνήγγειλεν ἀμέσως τὴν πρᾶξιν ταύτην τῆς Χωροφυλακῆς ἡμεῖς, καίτοι ἐθλίβημεν πολὺ, διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην τῶν ὁμαιμόνων καὶ ὁμοθρήσκων μας, δὲν προέβημεν εἰς οὐδέν, φοβούμενοι μὴ χυθῆ αἷμα ἀδελφικόν. Οἱ χωροφύλακες ἐξέδραμον καὶ τὴν ἐπομένην εἰς τὰ αὐτὰ χωρία καὶ συνέλαβον καὶ ἄλλους χωρικούς, ὅπερ ἐπὶ πλέον ἠρέθισε τὸν λαόν. Διὰ τοῦτο, ὅτε τὴν 18 τρέχ. μηνὸς ἐπορεύθησαν εἰς Φρέ, ὅπως συλλάβωσι καὶ ἐτέρους χωρικούς, οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου, ἀφοῦ, διὰ κωδωνοκρουσίας, ἐκάλεσαν τὸν λαὸν εἰς βοήθειαν, κατεδίωξαν τοὺς χωροφύλακας, καὶ ἐξηνάγκασαν αὐτοὺς νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν ἐντὸς τοῦ χωρίου Φρέ στρατιωτικὸν σταθμὸν καὶ κλεισθῶσιν ἐκεῖ. Διὰ τῆς κωδωνοκρουσίας συνηθοίσθησαν εἰς Φρέ, περὶ τοὺς 700 χωρικοὶ ὠπλισμένοι, οἱ ὅποιοι, τρέφοντες μένεα κατὰ τῶν χωροφυλάκων, ἠπείλουν νὰ καύσωσιν αὐτοὺς ζῶντας.

Εὐτυχῶς, σπεύσαντα ἐπὶ τόπου τινὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως, τὰ ὅποια εἶχον πορευθῆ εἰς Φρέ, ἵνα παραστῶσιν εἰς τὸ κατὰ τὴν ἐπομένην, 19 τοῦ αὐτοῦ μηνός, γενόμενον μνημόσυνον, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ περίσου δολοφονηθέντος Α. Μυγιάκη ἢ Σήφακα, κατώρθωσαν νὰ προλάβωσι δυστυχήματα. Οἱ χωρικοὶ ὅμως ἐνέμενον ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα τῆς 18 ὡς καὶ τὴν ἐπομένην 19, μετὰ κόπου δὲ κατώρθωσαν οἱ ἡμέτεροι ν' ἀπαλλάξωσι τῶν χειρῶν αὐτῶν τὴν χωροφυλακὴν τὴν μεσημβρίαν τῆς 19, χωρὶς νὰ συμβῆ τι δυσάρεστον, ἐκτὸς τῶν γιουχασιμῶν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα, τὸ πρόγραμμα ἡμῶν ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι εἰρηνικόν, περισσοτέραν μάλιστα προσπάθειαν καταβάλλομεν ἤδη, ὅπως διατηρηθῆ τοιοῦτον μέχρι τέλους. Οἱ ἐπίσημοι πληρεξούσιοι τῶν Ἐπαρχιῶν Κυδωνίας καὶ Ἀγίου Βασιλείου ἀφίχθησαν, περι-

μένονται δὲ ἐντὸς ὀλίγου καὶ οἱ τῶν ἐπαρχιῶν Σελίνου, Κισσάμου, Ἀμαρίου, Ρεθύμνης καὶ Μυλοποτάμου, οἱ ὅποιοι ἔχουσιν ἤδη ἐκλεχθῆ.

Ἐπαναλαμβάνομεν νὰ σᾶς γράφωμεν, ὅτι ἔχομεν ἔλλειψιν ὑλικῶν μέσων. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἐνισχύθη, διὰ τριακοσίων νέων στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους μετέφερον ἐκ τοῦ Τμήματος Ρεθύμνης.

Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί

Ἐπιστολὴ συναγωνιστῶν

Φίλτατοι,

Ἐκ Βάμου διεμήνυσαν ἡμῖν, ὅτι ἀπόψε ἢ αὔριον βράδυ, θὰ ἐξέλθῃ στρατὸς καθ' ἡμῶν. Ἡ εἶδησις πηγάζει ἐκ θετικῆς πηγῆς. Φροντίσατε νὰ διατηρήσητε βάρδιες, ὡς θέλομεν πράξει καὶ ἡμεῖς. Ἐάν ἔχετε νεώτερόν τι γράψατέ μας καὶ ἀποστείλατέ μας ἐφημερίδας ἢ τι ἄλλο ἔχετε, εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβωμεν αὐτῶν γνώσιν. Εἶναι βέβαιον ὅτι φυσίγγια διενεμήθησαν τοῖς Χωροφύλαξι καὶ ὅτι περὶ τοὺς 1200 στρατιώτας εὐρίσκονται εἰς Βάμον, Ἀρμένους, καὶ Καλύβες.

Ἐν Φρὲ τῇ 25 Νοεμβρίου 1895

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Σ. Φωτάκης, Κ. Νικολουζάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Μ. Δημητρακάκης, Γ. Μάντακας, Σ. Γεωργακάκης, Ἰωάν. Κελαϊδῆς, Ε. Μιχελέτος, Σ. Ζουρίδης, Ἰ. Καλογερῆς

Ἐπιστολὴ Παπᾶ Γαβριῆλ

Ἀγαπητοί,

Αὔριον ἐξάπαντος, θὰ ἔχητε ἀντιμέτωπον τὸν Αὐτοκρατορικὸν στρατὸν, οὗ τὰ ἔτη, αὐτοῦ τε καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς του Κυβερνήσεως περιορίσει Κύριος μέχρι τοῦ 1896. **Γένοιτο, ἀμήν.** Ἡ Χωροφυλακὴ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ (Καϊμακάμη). Ἡ Χωροφυλακὴ θὰ προηγηται, θὰ εἰσέρχεται πρώτη εἰς τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον θὰ ὀρίσουν ἢ εἰς στρατηγικὸν Κέντρον καὶ ἂν εὐρεθῆ ἀπροστάτευτον θὰ εἰσέρχεται καὶ ὁ στρατὸς κατοπιν.

Ἐάν δὲ εὐρῆ ἐντίστασιν, θὰ προσκαλῆ βοήθεια τὸν στρατὸν. Τηλεγραφικῶς ἐζητήθησαν φυσέκια ἐκ Χανίων, διὰ τοὺς νέους Χωροφύλακας, πρὸς διάκρισιν. Πιστεύω, ὅτι θὰ ἀποστείλωσιν εἰς αὐτοὺς, πλὴν τούτων καὶ λεράκια.—Ὁ ἐν Βάμῳ στρατὸς ἀνέρχεται εἰς 1650 ἄνδρας. Λέγεται ὅτι οἱ ἐν Ἀρμένιοις ἀνέρχονται εἰς 500 ἄνδρας. Διὰ νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς οὗτος, δὲν ἔμειναν εἰς Ἡράκλειον, εἰς Ρέθυμνον καὶ εἰς Χανιά, εἰμὴ ὀλίγοι τυφλοὶ καὶ ἀνάπηροι. Σᾶς λέγω δὲ ὅτι ἦλθον ἐκ Ρεθύμνης κ.λ.π. καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, διότι γνωρίζομεν καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν. Θὰ ἀδυνατίσω νὰ σᾶς παραστήσω τὸ ἀξιόμαχον τοῦ στρατοῦ τούτου καὶ τὰς ἐντυπώσεις μου διὰ τοῦ ἀδυνάτου καλάμου μου. Ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς διαφωτίσω ὀλίγον, σᾶς ἀναφέρω τὰ ἐξῆς: Τύφλα νάχουν μπροστὰ εἰς τοῦ Σταθάκη ἀπὸ τοῦ Κουρνᾶ καὶ

ὅτι ἐκ 200 ἀνδρῶν, ἐρχομένων ἐκ Χανίων, ἐμέτρησα 18 ἀποσταμένους καὶ ἀποστεμένους ἰφοβερά.

Φύλακες γρηγορεῖτε. Ὁ κ. Σκανδάλης καὶ ὁ ἰατρός Σ. Μυλωνογιαννάκης μᾶς ἐκόμισαν δυσάρεστα ἐκ Χανίων: ὅτι οἱ πρεσβευταὶ τῶν Μ. Δυνάμεων προσεκάλεσαν τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ διεκοίνωσαν, ὅτι ἂν οἱ Κρήτες δὲν ἀρκεσθῶσιν εἰς τὸν Χριστ. Διοικητὴν καὶ ὅσα προνόμια ἔχουσι, θὰ μετανοήσωσι.

Σᾶς γράφω τὴν 4 ὥραν τῆς νυκτός, οἱ σκύλοι φωνάζουν δυνατά, βοή ὑπόκωφος ἀκούγεται εἰς τὰ σεράγια, οἱ μουζεβίριδες ἔρχονται κρυμμένοι εἰς τὰ καπότα των, διὰ νὰ μὴ γνωρίζωνται. Διαδίδεται ὅτι θ' ἀποβιβάσθωσιν αὔριον στρατὸς εἰς Ἄλμυρον καὶ ὅτι ἀπεβιβάσθησαν καὶ εἰς τὴν Χώραν Σφακίων καὶ ὅτι ἄλλοι θὰ ἔλθουν ἐκ Κάμπων. Ἄπ' αὐτὰ ἔχω θέσει ὑπὸ κάθαρσιν τὰ πλείω. Σεῖς δύνασθε νὰ πράξητε τοῦτο, ἀφοῦ σᾶς τὸ ἐπιτρέψωσι τὰ ὑγειονομικά σας καθήκοντα. Ἴδωμεν τί τέξεται ἡ αὔριον.

Ἀνυπόγραφον

Ἐπιστολὴ συναγωνιστῶν

Φίλτατοι,

Ἐκ Βάμου ἔχομεν εἰδήσεις, ὅτι ὁ στρατὸς, ἀνερχόμενος εἰς Βάμον καὶ Καλύβες εἰς 1850 στρατιώτας μὲ τὴν Χωροφυλακὴν, πρόκειται σήμερον ἢ ἀπόψε νὰ μᾶς προσβάλλουν. Ὅθεν φροντίσατε, ὅπως πλησιάσητε πρὸς ἡμᾶς ἢ ἔλθητε πρὸς συνάντησίν μας. Ἀνάγκη ὅπως εἰδοποιήσητε τοὺς ἐν Ἀσκύφῳ ἡμετέρους ἵνα προσέλθωσι καὶ ἂν ἔχωσι φυσίγγια σασεπῶ νὰ τὰ παραλάβωσι.

Ἐὰν δὲν ὑπάρχουν ἐν Ἀσκύφῳ, γράψατέ μας, ἵνα φροντίσωμεν καὶ προμηθευθῶμεν ἐκ Βάμου.

Μᾶς ἐστάλησαν 10 ὀθωμανικαὶ λίραι ἐκ Χανίων, ἃς παρέλαβεν ὁ ταμίας. Ἐκ Κισσάμου μᾶς ἦλθον χθὲς περὶ τὸ μεσονύκτιον 18 σύντροφοι καὶ 3 ἐκ Θερίσσου. Ἀπαντήσατέ μας περὶ τῶν ἐν ταύτῃ γραφομένων.

Ἐν Φρὲ τῇ 26 Ν)ρίου 1895

Οἱ ὑμέτεροι

Σ. Φωτάκης, Παπα—Μαλέκος, Σ. Ζουρίδης, Μ. Δημητρακάκης, Ι. Καλογεῆς, Ε. Μιχελέτος, Λ. Λιονάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης.

Ἐπιστολὴ Ἐμμ. Μουντάκη ἰατροῦ: (ἐσώκλειστος τῇ προηγουμένῃ)

Ἀγαπητοί μου,

Προσέχετε καὶ μὴ ἐρεθίζετε τὸν λαὸν νὰ στραφῇ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, διότι θὰ φέρῃ ὀλεθριωτάτας καταστροφάς. Τοῦτο ἀκριβῶς ἐπιδιώκει ἡ Κυβέρνησις, τὴν μεταξὺ ἡμῶν διαίρεσιν καὶ μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔγραψε τόσους ἀξιωματικούς ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν.

Στρατὸς περὶ τοὺς 200 ἐξήλθε χθὲς εἰς Βάμον, φαίνεται ὅτι ἐτοιμάζεται καμμιά ἐπίθεσις καὶ προσέχετε. Εἰ δυνατόν, ἀποφεύγετε τὰς συγκρούσεις καὶ μάλιστα μεταξὺ χριστιανῶν.

Δάνειον ἐκ 10 λιρῶν ὀθωμανικῶν συνάψαντες, σᾶς ἀποστέλλομεν δι' ἀσφαλοῦς ἀνθρώπου, πρὸς δὲ στέλλομεν εἰς τὸν Φωτάκη μίαν φανέλλαν, ἐν ὑποκάμισον καὶ ζευγὸς πετσιοῦ. Εἰς τὸν Δημη-

τρακάκην μίαν φανέλλαν, εἰς τὸν Φραντζεσκάκην ἔν παντελόνι καὶ εἰς τὸν Σταθὴν τὸ καπότο του. Σᾶς ἔστειλα τὰ στιβάνια καὶ τὸ σακκάκι ἀπὸ προχθές. Τὸ ῥεβόλβερ τοῦ Μάρκου δὲν στέλλω, διότι χρειάζεται κάλλιον εἰς ἐμὲ παρά εἰς ἐκεῖνον. Ἀποφύγετε τὴν σύγκρουσιν. Σήμερον ἐξῆλθε καὶ ἕτερος στρατὸς περὶ τοὺς χιλίους (1000). Πηγαίνετε εἰς τὰ Σφακιά ἢ ὅπου κρίνετε καλύτερον. Αἱ πόσται δὲν ἦλθον εἰσέτι.

Σᾶς φιλῶ ἅπαντας

(Ἄνυπόγραφος)

Υ. Γ. Γράψατέ μας τὰ ἐν ὑμῖν λεπτομερῶς συμβαίνοντα.

Ἐπιστολὴ Δημοσθένους Παπαδοπούλου (Βουτετάκη)

Ἐν Σμύρνη τῇ 18 Ν) βρίου 1895

(Πράγματι ἐν Κωνσταντινουπόλει.)

Πρὸς τὴν σεβαστὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς Μαν. Κουνδουράκη.

Ἀγαπητοὶ μου Συμπατριῶται,

Θαρρεῖτε, θαρρεῖτε. Τὰ πάντα αἰσίως βαίνουνσι. Διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς τὰ πάντα κατορθοῦνται.

Ἔλαβον τὴν ἔκθεσιν ὑμῶν, μὴ λαβὼν δὲ καιρὸν διὰ τοῦ προηγουμένου ταχυδρομείου νὰ σᾶς γράψω, ἅπαντῶ εἰς ταύτην νῦν.

Βεβαίως ὁ μὴ γνωρίζων καὶ σπουδάσας τὰ ἐδῶ πράγματα, δύναται νὰ νομίζῃ τὰ πάντα, εὐκολώτατα, πλὴν ἐγὼ, ὅστις ἔλαβον πικρὰν πείραν τῶν πραγμάτων, ὅστις μετέβην παρά τῷ παρεπιδημοῦντι κ. Κουρτζῆ, ὡς καὶ προηγουμένως σᾶς ἔγραψα καὶ μὲ ἐξέλαβεν, ἴσως, καὶ μπαγαπόντε, εἶπὼν μοι τί θὰ σᾶς κάμουν καὶ πέντε καὶ δέκα χιλιάδες λίραι, ἂν μαζεύσῃτε καὶ ὅτι ὁ Ναπολέων εἶπεν ὅτι «ὁ πόλεμος εὐρίσκει τὰ χρήματα» καὶ μοὶ ἔστρεψε τὰ νῶτα, ἐγὼ ὅστις ἐπῆγα τρίς εἰς τὸν κ. Εὐγενίδη, ἕνα τῶν ἐξοχωτέρων ἐπίπλουτω καὶ δὲν κατώρθωσα νὰ μὲ δεχθῆ καὶ ὅστις ἐσπούδασα ἄρκετὰ τὰ ἐδῶ πράγματα, εἶδον καὶ ἐνόησα ὅτι μὲ τὰς δυνάμεις μου καὶ μόνας, ὡς μοὶ ἐγράφετε, δὲν θὰ ἡδυνάμην νὰ πράξω, σχεδὸν τίποτε, ὡς δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ πράξῃ καὶ πᾶς τις ἐξ ὑμῶν, ἂν εὐρίσκετο εἰς τὴν θέσιν μου. Καὶ μὲ ὅλους τοὺς πικροὺς ὑπαινιγμοὺς, ὡς καὶ τὴν δηκτικωτάτην καὶ λεπτοτάτην ἀπειλὴν ὑμῶν (ὅτι εἶθε νὰ μὴ λάβωμεν ἀφορμὴν νὰ παραπονεθῶμεν καθ' ὑμῶν) ἀπεφάσισα ὅπως, παντὶ σθένει, δημιουργήσω ἢ ἐφεύρω βοηθητικὸν τι μέσον καὶ ἀφοῦ τὸ πρῶτον σχέδιον τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἠθικῆς συνδρομῆς ἐναυάγησε, ὡς ἐκεῖθεν μοὶ ἔγραψαν, δὲν ἀπηλπίσθην, μ' ὅλας τὰς ἀποτροπὰς τῶν ἐν Ἀθήναις γραφόντων μοι, ὅτι νὰ παύσω τοῦ νὰ κινδυνεύω ἀδίκως, καθ' ὅτι δὲν εἶναι εἰσέτι ἀνάγκη, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι θὰ σᾶς ἐξοικονομήσουν τ' ἀναγκαῖα πρὸς τὸ παρὸν καὶ μ' ὅλας τὰς ἀποθαρρύνσεις τῶν ἐδῶ, καθ' ὅτι σᾶς διαβεβαίω, καθ' ὃν τρόπον διαβεβαίω ἕνας τίμιος καὶ εἰλικρινῆς ἄνθρωπος, ὅτι οὔτε εἰς καὶ μόνος εὐρέθη, ἐξ ὅσων ἐδῶ τὰ διεκοίνωσα, νὰ μὴ μὲ ἀποτρέψῃ, νὰ μὴ μὲ ἀποθαρρύνῃ καὶ νὰ μὲ φοβίσῃ διὰ τῶν ζωηροτέρων χρωμάτων, δὲν ἀπηλπίσθην λέγω, ἀλλὰ ἔθεσα εἰς καλλιέργειαν ἄλλο μέσον. Ἐσκέφθην, ὅτι μόνον ὁ πρέσβυς ἐδῶ ἡδύνατο νὰ ἐργασθῆ ἀπο-

τελεσματικῶς δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Πλὴν, δυστυχῶς, ὁ πρέσβυς ἦτο ἐναντίος. Τὶ νὰ πράξω; μόνος μου νὰ ἐργασθῶ; Εἶμαι βεβαιώτατος ὅτι θὰ ματαιοπονήσω.

Ἐσκέφθην ὅτι εἶναι ἀνάγκη ὅπως ἐφεύρω μέσον καὶ διαθέσω περὶ τὸν πρέσβυν. Ἄφου τετράκις τὸν ἐπεσκέφθην, καλλιεργῶν τὰ πράγματα, ἐκάστοτε, ἀφου μετεχειρίσθην πλείστα μέσα, ἄτινα, μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι θὰ μετεχειρίζετο πᾶς τις, ἀφου ἐπρολείψα τὴν ὁδὸν ἀρκετὰ, ἤλθην ἡ ὥρα νὰ τοῦ ἐκθέσω τὰ πράγματα καὶ νὰ τοῦ ζητήσω τὴν συνδρομὴν του. Πρᾶγμα κρῦο, ξέρετε, διότι ἐκ τῶν προτέρων ἤμουν βέβαιος περὶ τῆς ἀπαντήσεως, ἦν θὰ μοὶ ἔδιδε. Οὐχ ἦττον ἦτο ἀνάγκη. Μετέβην λοιπὸν παρ' αὐτῶ, τῷ ἀνέγνωσα προκαταρκτικῶς τὴν ἔκθεσιν ὑμῶν, ἀποσπῶν ἢ μετατρέπων, ἐννοεῖται, ὅσα δὲν συνέφεραν καὶ εἶτα τοῦ ἀνέφερον περὶ τῆς ἐντολῆς, ἦν μοὶ ἀνεθήκατε.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν πολλῶν καὶ διαφόρων, μοὶ λέει: Νὰ γράψης εἰς τοὺς κ. κ. ὅτι (ἡ Σμύρνη) εἶναι κατάλληλον μέρος ὡς πρὸς τὴν μίαν αἴτησίν των, τουτέστιν τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν συμβαινόντων καὶ διενεργουμένων καὶ τὴν ἐξέλιξιν, ἦν λαμβάνει καὶ λάβη τὸ ζήτημά σας. "Ὅσον ἀφορᾷ ὁμως τὴν δευτέραν αἴτησίν των ἡ Σμύρνη εἶναι ὄλως ἀκατάλληλον μέρος, καὶ δὴ τὸ ἀκαταλληλότατον πάντων, διότι πάντες οἱ ἐδῶ ὁμογενεῖς ὡς ἐκ τῆς τελευταίως γενομένης οικονομικῆς κρίσεως, ὑπέστησαν σημαντικωτάτας ζημίας καὶ πτωχεύσεις, διότι, ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως, εἶναι φοβισμένοι πάντες καὶ ἐξ ἄλλου οἱ πλουσιώτεροι" τούτων Στεφάνοβικ καὶ Ζαρίφης λείπουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὁ δὲ κ. Εὐγενίδης ὑπέστη τόσα σημαντικὰς ζημίας ἐσχάτως, ὥστε κατέστη ἀπροσπέλαστος. Δὲν μοὶ ὑπελείπετο πλέον ἢ νὰ λάβω τὴν στάσιν ἐκείνην, ἦν λαμβάνει ὁ ἀηλιπισμένος καὶ νὰ τοῦ εἶπω, ὡς ἐπισφράγισμα, ὅτι ἐν τῇ ἐξάψει μου μοὶ ἐπῆλθε. «Δὲν λαμβάνετε ὑπ' ὄψης σας, ἐξοχώτατε, ὅτι οἱ Κρήτες εὐρισκόμενοι, εἰς ἦν θέσιν εὐρίσκονται σήμερον καὶ μὴ εὐρίσκοντες οὐδεμίαν χεῖρα βοήθειας, δυοῖν θάτερον ἢ εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ προβῶσιν εἰς τὰ ἔσχτα τῶν διαβημάτων, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων θὰ εἶναι καταστρεπτικώτατα δι' αὐτούς ἢ νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ἐξευτελισμὸν καὶ νὰ ἐπιτρέψωσι νὰ καταπέσῃ τὸ γόητρον των, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Κρῆς αἰσθάνεται τὸ εἶναί του, τὴν ὑπαρξίν του, τὸν ἀνθρωπισμὸν του καὶ ἄνευ τοῦ ὁποίου ἄπαξιοῖ νὰ ζῆσῃ, καθ' ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ ν' ἀφομοιωθῇ με τοὺς Ἀρμενίους καὶ ἄλλους ὁμοίους λαούς, οἵτινες καὶ ἂν τι πράττωσι, τὸ πράττουσιν ἐξ ὑλικοῦ συμφέροντος ἢ ἐξ ὑποκινήσεως καὶ οἵτινες δὲν ἔχουσιν τὴν συναίσθησιν καὶ ὑπερηφάνειαν τοῦ Κρητὸς τοῦ ἱστορικοῦ μεγαλείου του. Ὁ Κρῆς, ἐξοχώτατε, καὶ ἠττώμενος εἶναι νικητῆς, οὐδὲ ταπεινοῦται διὰ τῶν ἠττῶν καὶ συμφορῶν ἀλλὰ πάντοτε ὑπερηφάνως καὶ γενναιοφρόνως τὰ πάντα ὑπομένει ἀγογγύστως καὶ μόνον ὅταν βλέπῃ τοὺς ἀδελφούς του, ὑπὲρ ὧν ἐθυσίασεν ὅτι πολῦτιμον εἶχε ἐγκαταλείποντας αὐτὸν τόσον εὐκόλως, τότε αἰσθάνεται ἑαυτὸν καταβαλλόμενον ὑπὸ ψυχικοῦ τοιούτου ἄλγους, οἷον ὑπάρχει εἰς τὰς γενναίας καὶ ὑπερηφάνους μόνον ψυχάς..

Εἶμεθα ὁ ἀτυχέστερος, πλὴν καὶ πολυπαθέστερος λαὸς τῆς Ὑψηλίου. Δὲν ζητοῦμεν ἀδικίας, ζητοῦμεν ἐκεῖνα, πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ὁποίων χιλιάδες Κρησῶν μελανειμονοῦσι νῦν. Ζητοῦμεν ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον πολὺ ἀκριβὰ ἐπληρώσαμεν. Ἐὰν μᾶς θεωρῆτε ἀναξίους ὑποστηρίξεως, ἀφήσατέ μας εἰς τὴν τύχην μας καὶ ἡμεῖς

θά πράξωμεν οὐδὲν ἄλλο, παρ' ὅ,τι ὁ ἐν ἀπογνώσει καὶ ἀπελπισίᾳ εὐρισκόμενος δύναται νὰ πράξῃ. Ἔχομεν ἀρκετὸν θάρρος, ὥστε ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι δύναται μὲν νὰ μᾶς ἐπιβάλληται καὶ ἐκ τοῦ ὑπεροχοῦ τῆς ἰσχύος του, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ν' ἀποθάνωμεν ἐνδόξως. Βεβαίως ἡ ἔξαψίς μου ἐνταῦθα ἐκορυφώθη καὶ ἐκεῖνος (ὅστις πραγματικῶς αἰσθηματίας) συνεκινήθη, ὅπερ ἐγὼ ἐπεζήτητον καὶ μοὶ λέγει: Ἐγὼ εὐχαρίστως προσφέρομαι νὰ πράξω πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοί, ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐκόλον ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις».

«Ὑμεῖς, ἐξοχώτατε, δὲν ζητοῦμεν ἀδύνατα, ἀλλ' ὅτι εἶναι δυνατὸν, διότι φρονῶ, ὅτι δὲν ἐξέλιπον, οἱ ὁμογενεῖς ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ὡς πρόγραμμα ἐντῶ βίω των ἔχουν τὴν ὑποστήριξιν παντὸς ἐθνικοῦ σκοποῦ»; «Τότε μποροῦμεν», μοὶ λέγει «νὰ πράξωμεν κάτι τι, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ προκαλέσωμεν δύο λέξεις ἀπὸ ἐν σωματεῖον ἐπίσημον ὅπως τὸ ἐν Ἀθήναις. (Τοῦ εἶχον εἰπεῖ ὅτι ἔχει τοιοῦτον σχηματισθῆ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν Ρενιέρην, Ρικάκην, καὶ λοιποὺς) καὶ νὰ μοὶ λέγει νὰ συνδράμῃ μᾶς πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν. Ἐγὼ δὲ τότε θά προσεκάλοιν τινὰς, θὰ τοῖς ἔλεγον, ἰδοὺ τί μοὶ γράφουν, καὶ θὰ ἀνοιγον κατάλογον νὰ προσφέρῃ ἕκαστος ὅ,τι ἤθελεν. Ἐὰν δὲ δὲν σᾶς δυσκολεύῃ ἐγὼ ἀναλαμβάνω νὰ γράψω εἰς τὰς Ἀθήνας, μάλιστα νὰ γράψω ὅτι ἤλθετε καὶ μοὶ ἐδείξατε τὰ ἔγγραφα σας, θὰ τῶν γράψω τὴν γνώμην μου (σημειώσατε ὅτι ἐπέισθη τώρα καὶ εἶναι ὑπὲρ τοῦ κινήματος ὥστε θὰ γράψῃ πάντοτε ὑπὲρ) καὶ νὰ προκαλέσω τοιαύτην ἐπιστολήν». Ἐγὼ δὲ βεβαίως δὲν ἐδυνάμην νὰ τῶ εἶπω καὶ «ὄχι», διότι τότε διέτρεχον τὸν κίνδυνον νὰ ἐκλειφθῶ ὡς βαγαπόντες καὶ φοβοῦμαι νὰ γράψῃ ὅτι μετέβην καὶ τοῦ εἶπον, ὅτι μοὶ ἀνεθίκατε τοιαύτην ἐντολήν. Ὡστε «εὐχαρίστως», τοῦ λέγω, «νὰ γράψετε, ἐξοχώτατε», τοῦ ἐξέφρασα εὐχαριστίας κλπ. καὶ ἐμείναμεν σύμφωνοι εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον.

Ἐπειδὴ ὅμως γνωρίζω, ὅτι καὶ ἂν γράψῃ δὲν θὰ τοῦ ἀπαντήσουν εὐθύς, πιθανὸν ὅμως καὶ νὰ τὸ λησμονήσῃ νὰ μὴ γράψῃ, ἀλλὰ καὶ ἂν τοῦ ἀπαντήσουν ἐγὼ τώρα πού κατάλαβα τὸν σφυγμὸν του θὰ τὸν πείσω, ἀρκεῖ ὑμεῖς νὰ συμμορφωθῆτε μὲ ὅ,τι σᾶς γράψῃ. Τοῦτέστιν ἅμα λάβητε τὴν παρούσαν μου, ἀμέσως, μὲ τὸ ἴδιον ταχυδρομεῖον (προλαμβάνετε δὲ διότι μεσολαβοῦν 6 ἡμέραι) νὰ γράψετε μίαν ἐπιστολήν (ἔχοντες ὑπ' ὄψει σας πάντοτε ὅτι γράφετε εἰς ἕνα φιλόδοξον ἄνθρωπον καὶ καταλαμβάνετε τι ὕφος καὶ γλωσσῶσαν θέλουν οἱ τοιοῦτοι, διότι εἶμαι βέβαιος, ὅτι τὴν ἐπιστολήν ταύτην τὴν θέλει μᾶλλον γιὰ φιγοῦρα καὶ γιὰ ἐπίδειξιν παρὰ διὰ ἄλλο τι) πρὸς αὐτὸν μὲ ὄσον οἶόν τε περισσοτέρας ὑπογραφᾶς καὶ ἐπισημοτέρας, νὰ τὴν σφραγίσῃτε καθαρὰ καὶ νὰ τὴν στείλῃτε εἰς τ' ὄνομά του ἀπ' εὐθείας, ἐπὶ συστάσει καὶ νὰ τοῦ λέγητε, ὅτι μοὶ ἔχητε ἀναθέσει αὐτὴν τὴν ἐντολήν καὶ νὰ μὲ συνδράμῃ πάσῃ δυνάμει. Μοῦ γράφετε δὲ ἀμέσως καὶ μὲ εἰδοποιεῖτε καὶ μεταβαίνω παρ' αὐτῶ καὶ ἐντὸς τριῶν ἢ πέντε ἡμερῶν τὰ πάντα τελειοῦν. Ἐως τότε δὲ ἴσως ἔλθουν καὶ τὰ δύο περιμενόμενα καὶ ἀπουσιάζοντα πρόσωπα, ἐξ ὧν προσδοκῶμεν πολλὰ, καὶ τότε καλύτερον. Ἄν δὲ γράψετε ἐγκαίρως, ἐντὸς 8 ἡμερῶν θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ σᾶς βοηθήσωμεν ἀρκετά. Ἐως τότε ὑποφέρετε ὡς δύνασθε καὶ ἔπειτα μὴ φοβῆσθε. Νομίζω ὅτι τὸ σχέδιόν μου θὰ ἐπιτύχῃ πληρέστατα καί, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ δυνηθῶμεν νὰ σᾶς βοηθήσωμεν καὶ ἂν αἱ περιστάσεις δημιουργήσουν τὴν ἀνάγκην, ὡς τοῦτο

τεκμαίρεται, νὰ παραμείνητε καὶ κατὰ τὴν ἀνοιξίν.

Τὸ μόνον, ὅπερ φοβοῦμαι εἶνε, ὅτι μὴ θελήσῃ νὰ στείλῃ τὸ συναχθὲν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Ρενιέρην ἢ ἄλλον τινὰ ὁμοίον του καὶ τότε ἐκεῖνοι βεβαίως θὰ τὰ μπλέξουν, διότι δὲν θὰ θέλουν νὰ τὰ διαθέσουν ὅλα πρὸς τὸν σκοπὸν σᾶς· διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ τοῦ κάμωσι πᾶσαν σύστασιν ὑπὲρ ἐμοῦ, δίδοντές μου ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην καὶ τότε ἐγὼ θὰ ἐπιμείνω ἄρκετὰ (ἂν θελήσῃ νὰ κάμῃ τὸ ὅπερ ὑποπτεύομαι) ὅπως σᾶς τὰ στείλωμεν ἀπ' εὐθείας. Καὶ τότε ἂν μοι εἴπῃ ὅτι πρέπει νὰ τὰ στείλωμεν διὰ μέσου τοῦ Προξένου (ἐπειδὴ τὸν ἐπεισα ὅτι ὁ Πρόξενος εἶναι σύμφωνος μετ' ἡμᾶς καὶ μᾶς συμβουλεύει κρυφίως καὶ μόνον ἐν τῷ φανερῷ κάνει πῶς μᾶς πολεμεῖ) θὰ τοῦ εἶπω ὅτι μοι ἐτηλεγραφήσατε καὶ θὰ καταβῶ καὶ θὰ τὰ φέρω ἐγώ. Σᾶς στέλλομεν δὲ μαζὺ καὶ τὸν κατάλογον τῶν ἐγγράφων.

Πλὴν καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω, οὔτε λεπτόν μὴ χάσετε, διότι ἕως τότε ἐνδεχόμενον νὰ συμβῆ τι ἀπευκταῖον ἢ ἐγὼ νὰ προδοθῶ ἢ νὰ συλληφθῶ καὶ τότε τὰ πάντα ναυαγοῦν, διότι σημειώσατε, ὅτι εἶναι πολὺ δειλὸς καὶ ἄνευ μεγάλης ὑποκινήσεως οὐδὲν θὰ πράξῃ. Φαντασθῆτε, ἀφοῦ μοῦ ἀπηγόρευσε νὰ θέτῃ οὔτε ν' ἀναφέρω κἄν καθόλου εἰς τὰς ἐπιστολάς μου τ' ὄνομά του μὴ, παραπέσωσι καὶ ἐνοχοποιηθῇ. Τέλος τὸ πᾶν εἶναι νὰ προλάβωμεν, ὥστε σπεύσατε.

Προσέτι στείλατέ μοι καὶ ἕνα πληρεξούσιον, ἐσφραγισμένον, διότι τοῦτο καθίσταται ὑποπτον, ἀφοῦ ἔχετε σφραγίδα, νὰ μὴ φέρῃ ταύτην. Νομίζω δὲ, ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄλυσιτελές, ἐάν μοι ἐστέλλετε καὶ 4 ἕως 5 ἐπιστολάς ἀκόμη, ἀορίστους, ὑπογεγραμμένας καὶ ἐσφραγισμένας, ἃς ἐγὼ νὰ ὀρίσω καὶ νὰ δώσω πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁμογενεῖς, πρὸς οὓς ὁ πρέσβυς δὲν θὰ τὰ ἔχῃ καλὰ ἢ, δι' ἕνα ἢ δι' ἄλλον λόγον, δὲν θὰ θελήσῃ ν' ἀποτανθῇ εἰς αὐτοὺς. Τότε, λέγω, δίδων πρὸς αὐτοὺς τὰς ἐπιστολάς, ἴσως, κάμω τίποτε.

Ἡθέλησα ἐν τῷ μεταξὺ νὰ σᾶς κάμω κάτι τι προσωρινῶς. Ἀπετάνθην εἰς ἕνα ἐδῶ Κρήτα πλοῦσιον, τὸν καὶ μόνον τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ πολὺ φιλάργυρον. Τοῦ ἐξέθηκα τὰ πάντα, ἀλλ' ἠρήθη, διότι δὲν θὰ εἶναι, λέγει, σύμφωνον μετ' ἐμὴν συνείδησίν του. Τότε τῷ λέγω, ὅτι ἀντιφρονεῖς λοιπὸν πρὸς τὸν πατριάρχην τὸν ἀπαρχονισθέντα, ἐργαζόμενον ὑπὲρ τοῦ Ἑθνους, ἀντιφρονεῖς μετ' ἐμὴν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ ἀκόμη μετ' ἐμὴν πρέσβυν, ἀναλαβόντα κλπ. Μοιλῆγει τότε, ὅτι ἀφοῦ εἶναι ὁ πρέσβυς εἰς τὸ μέσον, ἃς τὸν προσκαλέσῃ καὶ θὰ δώσῃ τὸν ὄβολόν του. Καίτοι δὲ φιλάργυρος θὰ δυνηθῶμεν νὰ τοῦ ἀποσπάσωμεν, πιστεύω, ποσὸν τι καλόν, δι' ἕνα σχέδιον, ὅπερ θὰ προτείνω εἰς τὸν πρέσβυν.

Τέλος πάντων, ἀγαπητοί μοι, ἐγὼ ἔπραξα πλέον ἢ πᾶς ἄλλος θὰ ἔπραττε. Δὲν εἶμαι δὲ τίμιος ἄνθρωπος, ἂν ἀκόμη εὐρήκα ἕνα, ἕξ ὄσων ἀπετάνθην, νὰ φανῇ πρόθυμος νὰ με συνδράμῃ, ἐννοῶ ἠθικῶς, ἀλλ' ἅπαντες φοβούμενοι με ἀποτρέπουν. Πλὴν ἐγὼ εἰς οὐδένα ἀκούσας παρὰ μόνον εἰς τὴν φωνήν σας, τὰ πάντα ἔφερον εἰς ἄριστον σημεῖον. Τώρα συμμορφωθῆτε καὶ σεῖς ἀκριβῶς, ὅπως σᾶς γράφω, κυρίως ἐπισπεύδοντες διὰ νὰ λάβουν αἴσιον τέλος. Σπεύσατε δὲ, διότι πολὺ φοβοῦμαι καμμίαν σύλληψιν.

Νεώτερα ἀξία λόγου δὲν ἔχομεν. Πρὸ 3 ἡμερῶν κυκλοφορεῖ ὅτι ὁ Καραθεοδωρῆς διορίζεται πρέσβυς ἐν Λονδίῳ καὶ ἀντ' αὐτοῦ διορίζεται ὁ Τζεβᾶτ, ἴσως δὲ ἕως λάβῃτε τὴν παροῦσαν μου, ὁ τηλεγράφος θὰ σᾶς ἔχῃ μεταβιβάσει ὀριστικόν τι, οὐχ' ἦττον ἔ-

ως τώρα οὐδὲν ὀριστικόν. Τὸ πρῶτον πιθανόν, καθ' ὅτι ἡ Πύλη ἔχει ἀνάγκην ἐν Λονδίῳ ἐξόχου διπλωμάτου, ἀλλὰ τὸ δεύτερον τὸ βρίσκω ἀπίθανον. Ἐνταῦθα τὰ πράγματα χειροτερεύουν ἢ ἔκρηξις τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἰαπωνίας μεγάλας συνετάραξε τοὺς κύκλους. Οὔτε ὑπάρχει ἐλπίς νὰ διορθωθοῦν ἐντὸς τοῦ χειμῶνος. Ὁ Σουλτάνος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Ἀρμενίων, φοβούμενος τὸν φανατικὸν ὄχλον καὶ κυρίως τὸν θρόνον, οἱ δὲ Ἀρμένιοι νὰ ὑποχωρήσουν, ἔχοντες τόσον ἰσχυροῦς παρακινήτας καὶ ὑποστηρικτάς, ἀρκούμενοι εἰς τὰς ἐπὶ χάρτου μεταρρυθμίσεις, δὲν φαίνεται πιθανόν ὥστε τὰ πράγματα κατ' ἀνάγκην θὰ βαίνουν ὅπως βαίνουν καὶ ὁ Σουλτάνος θ' ἀναθέτῃ τὰς ἐλπίδας του εἰς τὴν ἐπέλευσιν ἐκτάκτου τινὸς συμβάντος ἢ κινήματος, δικαιολογούντος αὐτὸν, ἂν λάβῃ τότε ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἀπόφασιν κατ' ἐπιτρέποντος εἰς αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ τῆς φοβερᾶς ἀμηχανίας, εἰς ἣν νῦν εὐρίσκεται.

Τόσον δὲ εἰς τοῦτο ἔχει τὰς ἐλπίδας του, ὅσον καὶ σὺν τῷ χρόνῳ, εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἐπικρατουσῶν νῦν πολιτικῶν ἰδεῶν, παρὰ τοῖς διαφόροις Ἡγέταις τῶν Κρητῶν. Οὔτε εὐρίσκει στήριγμα ἢ σκέψις ἢ καὶ ἡ πιθανότης, ὅτι, ὅπως γε νῦν ἔχουν τὰ πράγματα, ἡ Τουρκία θὰ ἐξαναγκασθῇ διὰ τῆς βίας εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέτρον. Ἡ Τουρκία θὰ μεταρρυθμίξῃ ἐπὶ χάρτου, οἱ Ἀρμένιοι θὰ σφάζουν καὶ θὰ σφάζονται, οἱ Ἄγγλοι θ' ἀπειλοῦν, οἱ Ῥώσοι θὰ φιλοτουρκίζουσιν καὶ τὰ πράγματα θὰ βαίνουν εἰς τὸ ἄδηλον καὶ τοῦτο μόνον τὸ ἄδηλον καὶ τοῦτο μόνον τὸ φανερόν, ὅτι δὲν θὰ ἡσυχάσουσιν πρὸς τὸ παρόν. Ὁ Σουλτάνος ἔστειλεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας ζητῶν τὴν μεσολάβησιν του καὶ σήμερον εἰσῆλθε διὰ τῶν στενῶν ἐν ἀγγλικὸν, ἀγκυροβολήσαν παρὰ τῇ ἀγγλικῇ φυλακίδι. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν ὑπάρχει ἐδῶ ἰδέα ὅτι πρέπει νὰ δημιουργηθῇ κίνημα τι καὶ ἐν Μακεδονίᾳ. Οὐδὲν ἐπίσημον διὰβημα τοῦ κινήματος ἡμῶν ἐγένετο, πλὴν τοῦ γενομένου καὶ ὕπερ σᾶς ἔγραψα, ἐπὶ τῆς ὑπουργείας Σαΐτ. Κατόπιν ἀπερροφήθη ἡ προσοχὴ πάντων εἰς τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ἴσως, συνεπεῖα τῶν εἰδήσεων τῶν μεταδοθεισῶν ὑμῖν ταύτην τὴν ἐβδομάδα, γίνει λόγος ἢ ὑπὲρ ἢ κατὰ εἰς τοὺς διπλωματικούς κύκλους. Τοῦτο ὡς καὶ πᾶν ἄλλο λεχθησόμενον ἀφοῦ ἐξακριβώσω, θὰ σᾶς μεταβιβάσω τὸ ἐρχόμενον. Βεβαίως ἂν ὑπερισχύσῃ ἡ γνώμη τῶν ἀγωνιζομένων καὶ ὑποστηριζόντων ριζικὰς μεταρρυθμίσεις δὲν δύναται ἄλλως ἢ νὰ συμπεριληφθῶμεν ἡμεῖς τε καὶ Μακεδόνες.

Οὐχ ἦντον παρὰ τισιν καλῶς εἰδόσι πιστεύεται ὅτι ἡ Τουρκία δὲν θὰ πιεσθῇ, ἀλλὰ μὲ τὸ σιγὰ σιγὰ καὶ μὲ τὰς προθεσμίας, ἃς ζητεῖ, θὰ πράξῃ οὐδὲν ἕτερον ἢ ὅ,τι ἐκείνη θελήσῃ. Ἐνδεχόμενον ὅμως νὰ ὑποδειχθῶσι καὶ δὴ ὑπὸ τῶν ὑποστηριζουσῶν αὐτὰ τὰ σημεῖα, εἰς ἃ θ' ἀναγκασθῇ νὰ φέρῃ ὀρισμένας μεταρρυθμίσεις. Ἐδῶ οὐδὲν βέβαιον οὐτε μεταξὺ τῶν ἐπισημοτέρων γνωρίζεται. Συμπεράσματα καὶ οὐδὲν ἕτερον. Θὰ σᾶς μεταδώσω ὅμως ὅ,τι ἂν συμβῇ.

Τὸ μόνον, ὅπερ εἶναι θετικόν, εἶναι ὅτι ὁμολογεῖται, ὅτι εἶναι συμφέρον νὰ ὑφίστασθε ὡς Ἐπιτροπῇ, ἂν εἶναι δυνατόν, μᾶλλον συνησιούμενοι, ἕως ὅτου αἱ περιστάσεις δημιουργήσουν καὶ φάσιν πραγμάτων, ἐξ ἧς καὶ ἡμεῖς θὰ ὀδηγηθῶμεν. Διὰ τὸν ἕξω Ἑλληνισμόν καὶ διὰ τὸν σκοπόν μας εἶναι λίαν συντελεστικά τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐφημερίδων ἀναγραφόμενα ὑπὲρ ἡμῶν, πλὴν καλὸν θὰ ἦτο μεταχειριζόμενοι πᾶν μέσον ἔστω καὶ βίαιον, νὰ παύσουν τινὲς καθ'

ἡμῶν γράφοντες. Τοῦτο μᾶς φονεύει, ὡς πρὸς τὴν ἰδέαν, ἦν περὶ ἡμῶν λαμβάνει ὁ Ἑλληνισμὸς. Μὴ ἀμελήσητε, ἐπιφορτίζοντες κανένα ἔχοντα κάλαμον καλόν, καὶ γνωρίζοντα καλῶς τὰ πράγματα νὰ γράφη τακτικῶς εἰς τὴν «Πατρίδα» τοῦ Βουκουρεστίου, ἣτις ἐδῶ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔξω μέρη θεωρεῖται τὸ πατριωτικώτερον φύλλον.

Στείλετέ μου ἓνα γράμμα μὲ δύο λέξεις καὶ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τινος, λέγοντές μοι, ὅτι ἐμάθατε ὅτι γράφω ἐναντίον σας αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ συνιστῶ νὰ μὴ σᾶς ἀκούσουν καὶ νὰ μὲ ὑβρίζετε, ἵνα μᾶς χρησιμεύσῃ διὰ τυχόν, πονηρὰς ἡμέρας. Σᾶς ἔγραφον καὶ ἄλλοτε, ὅτι εἶνέ τις ἐδῶ τσαρλατάνος, ὅστις σᾶς κατατρέχει. Προχθές, λοιπόν, ὡς μανθάνω, ἔλεγε καὶ μὲ ἐρωτοῦν ἐὰν εἶναι ἀληθές, ἐπιδεικνύων μάλιστα καὶ ἐπιστολὴν ἐκ Χανίων βουτου τινος, (περὶ τοῦ ὁποίου ἄλλοτε) ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἤρχισε διαλυομένη καὶ δὴ φεύγουσα εἰς Ἀθήνας διότι ἐναυάγησαν τὰ σχέδιά της. Ὅταν τὸ ἤκουσα μ' ἐπίασε ρίγος, ἄν καὶ δὲν τὸ ἐπίστευσα, καθ' ὅτι μεγαλύτερος πάλιν ἐξευτελισμὸς διὰ τοὺς Κρήτας, δὲν ἠδύνατο νὰ γείνη, τόσο ἀνάνδρως νὰ ὑποχωροῦν.

Τὶ συνέβη; Μήπως διεφώνησαν, ὡς ἔλεγόν τινες εἰς Ἀθήνας, ἐξ οὗ ὠρμήθη ὁ ἐπιστολογράφος; Γράψατέ μοι, παρακαλῶ. Περιμένω ἅπαντα τὰ ζητούμενα ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος. Ἐγὼ ὑπέστην ἀρκετὰς ζημίας κατ' αὐτάς, διότι τὰ λάδια, ἅτινα μοὶ ἀπέστειλαν ἀπ' αὐτοῦ μ' ἐξημίωσαν ἀρκετά, ἐπίσης τὰ σαπούνια. Ἐδῶ ὅμως ὅπου ἀπεκατέστην εἶναι καλὴ ἡ ἀγορὰ καὶ πιστεύω νὰ βγάλω τὰς ζημίας. Πλὴν, καίτοι ὡς ἔμπορος ἀκατάλληλος νὰ σᾶς γράφω πολιτικὰ πράγματα, οὐχ' ἤττον θὰ πράττω τοῦτο εὐχαρίστως. Τὰ γραφόμενά μου ὅμως, πρὸς Θεοῦ, καὶ τ' ὄνομά μου μὴ λέγητε εἰς κανένα ἢ νὰ μὴ περιέλθῃ εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν σπιούνων.

Ἀσπάζομαι ἅπαντας ὑμᾶς.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως Δημοσθένους Παπαδόπουλος (ψευδώνυμον)

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 18 Νηρίου 1913

Ἐξ Ἀθηνῶν ἔλαβον ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Μαθιὸν (Μυλογιαννάκην Ἀρχηγόν) ὅστις μοῦ λέγει νὰ ἡσυχάσω ἐγὼ, διότι αὐτοὶ φροντίζουν περὶ ὑμῶν.

Ἐπιστολὴ ἐκ Ρεδύμνης καὶ Κουρνᾶ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν

Πρὸς τὴν Ἐντιμον Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως, ὅπου εὐρίσκεται.

Ἐντιμοὶ κύριοι,

Ἐπειδὴ, ἐκτὸς τῆς μετὰ τοῦ στρατοῦ συγκρούσεως ἐν Ἀποκορῶνῳ, συνέβη χθές καὶ ἄλλη εἰς τὸ χωρίον Ἐπισκοπὴν, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, οἱ δὲ κάτοικοι ὅλων τῶν πέριξ χωρίων εὐρίσκονται λίαν τεθορυβημένοι, διότι ὁ στρατὸς εὐρίσκεται ἐν διηνεκεῖ κινήσει, ὥστε οὐδούλως δύσκολον νὰ ἐπέλθωσι λίαν δυσάρεστοι σκηναί, οἱ ἐν Ἀρμενίᾳ, διὰ ταῦτα, συνελθόντες τινὲς ἐνταῦθα, ἀπεφασίσσαμεν, διερμηνεύοντες τὴν γνώμην καὶ τῶν λοιπῶν χωρίων, νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς ὀρίσητε τόπον καὶ χρόνον συνεντεύξεως, πρὸς πατριωτικὴν συνεννόησιν, πρὸς συζήτησιν, ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας πρακτέου, πρὸς ἀποσόβησιν ἀνεπανορθῶτων συμ-

φορῶν τῆς Πατρίδος. Ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ τύχωμεν τῆς εὐμενοῦς ἀπαντήσεώς σας, δι' ἧς καὶ περιοριζόμεθα ἀδελφικοσπασζόμενοί σας καὶ περιμένοντες, ὅσον τάχιστα, ἀπάντησίν σας.

Ἐν Χωρίῳ Κουρνᾶ τῆ 29 Νοεμβρίου 1895.

Ὁδ. Σταυριανίδης, Α. Καβρός, Γ. Ι. Καυκαλάς, Χατζῆ Γ. Ζερβουδάκης, Ἰωσήφ Π. Μυρήκης, Α. Βάνταρης, Ν. Ἀλεξιάκης, Ἰωάννης Παυλιουδάκης, Γιώργης Μ. Ζυμβραγουδάκης, Παῦλος Ι. Πωλιουδάκης, Σ. Ἀλεξιάκης, Κ. Μουζουράκης,

Διαμαρτύρησις πρὸς τοὺς Προξένους τῶν ἔξ Μεγάλων Δυνάμεων εἰς Χανιά

Κύριε Πρόξενε,

Γνωρίζετε, ὅτι ἐκ τῶν Λαϊκῶν συναθροίσεων, αἵτινες ὑπέβαλον τό, ὑπὸ χρονολογίαν 3)15 Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ., ὑπόμνημα εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις, προῆλθε τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον, οὗτινος σκοπὸς εἶναι ἡ, δι' εἰρηνικῶν μέσων, ὑποστήριξις τῶν, ἐν τῷ ὑπομνήματι ἐκείνῳ, ἀναφερομένων ζητημάτων. Τὸ σωματεῖον μᾶς, ἐλπίζον πάντοτε, ὅτι αἱ εἰρημέναι Κυβερνήσεις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ λάβωσιν ὑπ' ὄψει τὰς δικαιοτάτας ἡμῶν ἀξιώσεις, δὲν ἔδωκεν ἀφορμὴν, νομίζομεν, ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ κατηγορήσῃ αὐτοῦ, ὅτι ἐξῆλθε τοῦ προγράμματος, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔταξε διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ἡ Διοίκησις ὅμως ἐπεδείξατο πολλάκις καθ' ἡμῶν ἐπιθετικὰς διαθέσεις, τὰς πλείοντας τῶν ὁποίων ἠδυνήθημεν νὰ διαφύγωμεν, χωρὶς νὰ συμπλακῶμεν μετὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς. Ἄλλ' ἐν Κάμποις τῆς Κυδωνίας, ὡς γνωρίζετε, ἠναγκάσθημεν ν' ἀμυνθῶμεν κατὰ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τῆ 8 λήγοντος μηνός, διότι εἶχεν ἐκεῖ ἀποστείλει αὕτη καθ' ἡμῶν ἐν τάγμα, τὸ ὁποῖον, ἀνερχόμενον τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας κατείχομεν ἡμεῖς, ἐπυροβόλησε κατὰ τῶν ἡμετέρων νυκτοφυλάκων, ἅμα συνηντήθη μετ' αὐτῶν. Οὕτω δ' ἤρξατο μάχη, ἣτις διήρκεσε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, διότι οἱ διευθύνοντες τὸν στρατὸν ἐπέμενον νὰ μᾶς ὑπερφαλαγγίσωσι, ἀλλ' ὁ στρατὸς ἠττήθη καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ μὲ ἀπωλείας, τὰς ὁποίας ἐμάθετε καὶ παρ' ἄλλων.

Πλὴν τούτου, ἡ Διοίκησις, γνωρίζουσα ὅτι μέλη τινὰ τοῦ ἡμετεροῦ Σωματείου ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶσιν εἰς Φρὲ τὴν 19 λήγοντος, ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀκούσωσι τῆς θείας λειτουργίας, ἀπέστειλε τὴν Χωροφυλακὴν Ἀποκορώνου, ὅπως συλλάβῃ αὐτὰ, ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι ἀντέστησαν ἄχρις, οὗ κατέφθασαν πολλὰ πρόσωπα καὶ ἐκ τοῦ Σωματείου μᾶς καὶ ἐκ τῶν περιχώρων, αἵτινα ἐβόηθησαν τοὺς ἡμετέρους, περιώρισαν τὸ ἀπόσπασμα τῆς Χωροφυλακῆς εἰς ἐν οἴκημα, ἔνθα ἐπὶ δύο ἡμέρας, σχεδὸν, διέμεινε ἐν καταστάσει πολιορκίας, ἀφεθὲν μετὰ ταῦτα ν' ἀπέλθῃ ἀνενόχλητον. Τὴν δὲ 27 λήγοντος μηνός ἀνῆλθε καὶ πάλιν ὁ στρατὸς ἐκ Βάμου καὶ Ῥεθύμνης περὶ τοὺς 2000 στρατιωτῶν καὶ Χωροφυλάκων, πρὸς καταδίωξιν καὶ σύλληψιν μᾶς εἰς Ἀλικάμπον καὶ συναντηθεὶς μετὰ τῶν νυκτοφυλάκων μᾶς συνεπλάκη πρὶν ἢ ἐξημερώσει μετ' αὐτῶν, κατόπιν δὲ καὶ μεθ' ὄλου τοῦ σωματείου μᾶς, διότι πάντες ἐσπεύσαμεν πρὸς βοήθειάν των, ἀλλὰ πλὴν τούτου καὶ ὁ λαὸς τῶν ἐπαρχιῶν Ἀποκορώνου καὶ Σφακίων καὶ οἱ παρευρεθέντες Κυδωνιάται, Ἀγιοβασιλιῶται καὶ Κισσαμίται ἔσπευσαν πρὸς βοήθειαν ἡμῶν,

ἄλλ' ὁ στρατὸς ἐπροχώρησε καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ χωρίον Ἐλίκα-
μπον περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐφόνευσε τοὺς ἀόπλους καὶ φιλησύχους
Ἰωάννην Κ. Φουντουλάκην, Κωνσταντῖνον Ντουράκην, Ἰωσήφ Στα-
θάκην καὶ Γρηγόριον Παπαδάκην, τὸν ὁποῖον μετὰ τὴν σφαγὴν,
περιέβρεξε μὲ πετρέλαιον καὶ ἔθηκεν ἐπὶ καυσοξύλων, προσπαθῶν
νὰ καύσῃ αὐτὸν, ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς οἰκογενείας του, ἐτραυμάτισε
δ' ἐπικινδύνως καὶ τὴν ἑξαετῆ Γαροφαλιὰν Ἐμμ. Γρυλλάκη. Μετὰ
δὲ ταῦτα εἰσῆλθεν εἰς τὰ μαγαζεῖα καὶ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου
καὶ ἀφῆρεσε πᾶν ὅ,τι πολύτιμον εὔρισκε. Κατόπιν ὁμως ἡ μάχη ἐγέ-
νετο σφοδροτέρα ἕνεκα τῆς διαγωγῆς τοῦ στρατοῦ, οἱ χριστιανοὶ
ἀπέκρουσαν αὐτὸν, ἐφόνευσαν καὶ ἐτραυμάτισαν περὶ τοὺς 196, ἐν
οἷς καὶ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ καὶ ἄλλους τινὰς ἀξιωματικούς,
καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας, ὥστε ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ὑποχωρή-
σῃ τὴν ἐσπέραν καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τινὰς τῶν νεκρῶν, περὶ τῆς
ταφῆς τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἐδώκαμεν τὰς ἀναγκαίας παραγγελίας.

Ὡς βλέπετε λοιπὸν, ἡ Κυβέρνησις πολιτευομένη ὅλως ἀντιθέ-
τως πρὸς τὴν εἰρηνικὴν συμπεριφορὰν ἡμῶν, προεκάλεσε τὰ μέχρι
τουῦδε γεγονότα καὶ διέπραξε τὰς στυγεράς πράξεις, δι' ἃς κα-
ταγγέλλομεν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Ἐπειδὴ δ' αὕτη διὰ παντὸς τρόπου ἐξακολουθεῖ νὰ πολεμῇ
τὸ ἡμέτερον ζήτημα, ὃ δὲ χριστιανικὸς λαὸς, τόσον ὃ ἐπαρχιωτικὸς
ὅσον καὶ τῶν πόλεων θεωρεῖ πᾶσαν πρᾶξιν τείνουσαν κατὰ τῆς ἐπι-
τυχίας αὐτοῦ, ὡς θανασίμως προσβάλλουσαν αὐτὸν, διότι ἔχει ἀδιά-
σειστον πεποίθησιν, ὅτι ἄνευ τῶν ἐν τῷ ὑπομνήματι διαγραφομένων
θεσμῶν, δὲν δύναται νὰ εὐημερήσῃ, γεννᾶται ἐρεθισμὸς παρὰ τῷ
λαῷ, ὃν ἐπιτείνει ἡ βάρβαρος καὶ ἀπάνθρωπος διαγωγὴ τῶν ὀργά-
νων τῆς ἐξουσίας, ὥστε οὐδόλως ἀπίθανον νὰ ἐπακολουθήσωσι
γεγονότα ἴσα ἢ καὶ σοβαρότερα τῶν μέχρι τοῦδε λαβόντων χώραν.

Δι' ὃ, εἰ καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, κύριε Πρόξενε, ὅτι ἡ κατὰ-
στασις αὕτη δὲν διαφεύγει τὴν ὑμετέραν προσοχὴν, οὐχ' ἦπτον κα-
θῆκον μας ἐθεωρήσαμεν νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν ταῦτα, ὅπως, ἐὰν τυχὸν
ἐκ τοῦ γενικευομένου ἐρεθισμοῦ, προέλθωσι νέα πράγματα, ἡ αἰτία
αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων, ἀποδοθῆ εἰς τὸν προκα-
λοῦντα αὐτὸν, μὴ βαρύνῃ δὲ ἐκείνους, οἵτινες εἰσὶν ὅλως ἀμέτοχοι
εἰς τὴν γένεσιν τῆς τοιαύτης καταστάσεως μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι
θέλετε ἐκθέσει ταῦτα πρὸς τὴν ὑμετέραν Κυβέρνησιν.

Διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως.

Ἐν Τζιτζιφὲ τῆ 30 Νοεμβρίου 1895

Ὁ Πρόεδρος Οἱ Ἀντιπρόεδροι Ὁ Γεν. Γρμματεὺς

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατιωτικοῦ Τμήματος Οἱ ὑπαρχηγοὶ Τὰ Μέλη.

**Ψήφισμα ἐκλογῆς προσώπων ἐν Ἀθήναις ὅπως ἀποτελέσουν
Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἔχον ὡς ἐξῆς:**

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ἐκτιμῶ-
σα τὰ περὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν δεδηλωμένα αἰσθήματα, πρὸς δὲ
τὴν ἰκανότητα, ἣν κέκτηνται, ἵνα ὑπηρετήσωσιν αὐτὴν κατὰ τὰς
κρίσιμους περιστάσεις, τὰς ὁποίας διέρχεται ἤδη, τῶν κ.κ. Μάρκου
Ῥενιέρη, πρῶν Διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, Στεφ. Σκουλού-
δη, Ἀντ. Ρικᾶκη καὶ Μίνως Μπογιατζόγλου, ψηφίζεται, ἐκλέγει

αὐτοὺς πληρεξουσίους Ἐπιτρόπους τοῦ Χριστ. λαοῦ τῆς Νήσου, ὅπως ἀποτελέσωσιν ἐν Ἀθήναις (Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἣτις ν' ἀναλάβῃ τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ὑποστήριξιν τοῦ ὑφισταμένου Κρητικοῦ κινήματος, πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ, διὰ τοῦ, ὑπὸ χρονολογίαν 3 Σ)βρίου ἔ. ἔ. ὑπομνήματός των, διατυπωθέντος πολιτεύματος καὶ διενεργήσει πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πανελληνίους ἐράνους, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ προσλάβωσι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ καὶ ἕτερα μῆλη, ἐὰν αἱ ἀνάγκαι τῆς πατρίδος ἤθελον ὑπαγορεύσει αὐτὸ.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 30 Ν)βρίου 1895

Ὁ Πρόεδρος Οἱ Ἀντιπρόεδροι Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατιωτικοῦ Τμήματος Οἱ ὑπαρχηγοὶ Τὰ Μέλη

**Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπους
Γ. Κοτζαμπασάκην καὶ Γερμανὸν Ἀποστολάκην καὶ τοὺς λοιποὺς
ἐν Ἀθήναις ὄπλαρχηγούς Κρήτης.**

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Ὡς εὐθύς μετὰ τὴν ἐν Κάμποις μάχην προείπομεν εἰς ὑμᾶς, ὅτι ἀφεύκτως θὰ συμπλακῶμεν, ἐκ νέου, μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, διότι οὗτος θὰ ἤρχετο, πρὸς συνάντησίν μας, οὕτω καὶ συνέβη. Μετὰ τὴν ἀνωτέρω μάχην, ἤρξατο ἡ Διοίκησις συγκεντρῶνουσα στρατὸν ἐν Μαλάξῃ, ὅπως μᾶς ἐπιτεθῇ εἰς Κάμπους. Ἡμεῖς ὁμῶς πρὸς ἀποφυγὴν ἀπευκταίων ἀνεχωρήσαμεν δι' Ἀποκόρωναν. Ἀμα τῇ εἰδήσει τῆς εἰς Ἀποκόρωναν ἀφίξεώς μας, ἡ Διοίκησις ἤρξατο νὰ συγκεντροῖ στρατὸν, χωροφύλακας καὶ ἐντοπίους Τούρκους ἐκ Χανίων, Ρεθύμνης, Ἡρακλείου καὶ Σελίνου, εἰς Βάμον, Ἀρμένους καὶ Ἐπισκοπὴν, ὡς καὶ Μαλάξαν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιτεθῇ καθ' ἡμῶν ἐκ διαφόρων σημείων, ὅπως καταστήσῃ ἀφευκτον τὴν καταστροφὴν ἢ σύλληψίν μας. Ἡμεῖς ἀπεφασίσσαμεν ν' ἀνέλθωμεν εἰς Σφακία, διὰ νὰ ἀναγκάσωμεν τὸν στρατὸν νὰ διαλυθῇ ἀπρακτος. Αἱ ἀπειλαὶ ὁμῶς τῆς Διοικήσεως ὅτι θέλει τιμωρήσῃ τοὺς παρασχόντας ἡμῖν ἄσυλον Ἀποκορωνιώτας καὶ αἱ παρακλήσεις τῶν τελευταίων, ὅπως μὴ ἐγκαταλείψωμεν αὐτοὺς τὸ μὲν καὶ ἡ βεβαίωσις ὑπὸ προσώπων, διατελούντων ἐν γνώσει τῶν σχεδίων τῆς Διοικήσεως, ὅτι θέλει καταδιώξῃ ἡμᾶς αὕτη καὶ εἰς Σφακία τὸ δὲ, ἐξηνάγκασαν ἡμᾶς νὰ περιμένωμεν τὴν προσβολὴν εἰς Ἀποκόρωναν, ὅπου τὰ πάντα ἦσαν ὑπὲρ ἡμῶν. Καὶ λοιπὸν, διάγοντες εἰρηνικῶς, ὡς πάντοτε, διηρέθημεν εἰς τρία τμήματα, ὧν τὸ πρῶτον περιεφέρετο ἀπὸ Στύλου μέχρι Φρῆ, τὸ δεύτερον ἀπὸ Φρῆ μέχρις Ἐμπροσνέρου καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ Ἐμπροσνέρου μέχρις Ἀλικάμπου, ὅπως ἐξαναγκασθῇ ἡ Διοίκησις ἢ νὰ διαιρέσῃ τὰς δυνάμεις αὐτὰς εἰς τρία μέρη, διὰ νὰ προσβάλλῃ ἀπαντας ὁμοῦ, ὅτε ἡ καταπολέμησις τοῦ στρατοῦ αὐτῆς, οὕτω κατατεταγμένο, ἦτο εὐχεστερά ἢ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἐνὸς τμήματος ἡμῶν, ὅτε τὰ δύο ἕτερα τμήματα θὰ ἔσπευδον πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ εὐκολώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον.

Ἀφοῦ κατῶρθωσε νὰ συλλέξῃ εἰς μὲν τὸν Βάμον 2000 τακτικούς στρατιώτας καὶ 300 χωροφύλακας καὶ ἐντοπίους τούρκους, εἰς δὲ τοὺς Ἀρμένους 500 καὶ τὴν Ἐπισκοπὴν 600, ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ τρίτου τμήματος ἡμῶν, εὐρισκομένου ἐν Ἀλικάμ-

πω τὴν 27ην Ν)βρίου ἡμέραν Δευτέραν.

Ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῆς 26 εἶχε προκαταλάβει τὸ Κλῆμα διὰ 300 στρατιωτῶν ἐξ Ἐπισκοπῆς καὶ τῆς Κράπης τὴν Ἐλιάν, διὰ 100 χωροφυλάκων, ὅπως καταστήσῃ ἀδύνατον τὴν φυγὴν μας. Περί τὴν 6ην πρωϊνὴν ὥραν, δηλονότι τὰ χαράγματα, συνήντησεν ἡμᾶς ὁ στρατὸς, οἱ προηγούντο οἱ ἐντόπιοι Τοῦρκοι, εἰς Κεφάλαν (ἀκριβῶς εἰς τὸ Στοῖχι), μεταξύ Ἀλικάμπου καὶ Ἐμπροσνέρου. Ὡς εἶδον ἡμᾶς, ἐπυροβόλησαν καθ' ἡμῶν, ἡμεῖς δ' ἀμυνόμενοι ἀνταπεκρίθημεν εἰς τὸ πῦρ.

Ἡ Μάχη διήρκεσε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Κατ' αὐτὴν ἐφονεύθη εἰς Χριστιανὸς ὁ Ἄνδρέας Κ. Βένος ἐξ Ἀλικάμπου καὶ ἐπληγώθησαν, ἐπικινδύνως μὲν 2, ὁ Ἰωάννης Ντουκάκης, ἡ Κατεργαράκης ἐξ Ἐμπροσνέρου καὶ Ἐμμ. Συμβουλάκης ἐκ Φρέ, ἐλαφρῶς δὲ 4, οἱ Γεώργ. Μπραὸς ἢ Νικηφοράκης καὶ Γέρω Ν. Λουκάκης ἐξ Ἐμπροσνέρου, ὁ Νικόλ. Γυμπάκης καὶ Γρηγόρ. Σαλεβγουράκης ἐξ Ἀλικάμπου. Ἄνελθὼν ὁ στρατὸς εἰς Ἀλικάμπον, ἔσφαξε τοὺς Γρηγ. Παπαδάκην, ὄν, ἀφοῦ διεμέλησε κατέκαυσε, ἀλείψας διὰ πετρελαίου, Ἰωάν. Κ. Φουντουλάκην καὶ Κων. Ντοῦρον, ἐτραυματίσαν ἐπικινδύνως μὲν τὸν Ἰωσήφ Σταθάκην, ἐλαφρῶς δὲ τὴν Γαρυφαλιάν ἐξαετῆ κόρην τοῦ Ἐμμ. Μ. Γρυλλάκη ἐξ Ἀλικάμπου καὶ τὸν Μποτόνην Μποτωνάκην ἐκ Βάμου.

Οἱ ἀνωτέρω Ἀλικαμπιώται ἦσαν φιλήσυχοι ἄνθρωποι καὶ ἔσπευδον νὰ ὑποδεχθῶσιν τὸν στρατὸν εἰσερχόμενον ἐντὸς τοῦ χωρίου. Ὁ δὲ Μποτωνάκης ἐφονεύθη, ἐνῶ ἐξήρχετο τῆς οἰκίας του, διὰ σφαίρας ριφθείσης ὑπὸ τῶν ἐν τῷ Πύργῳ τοῦ Βάμου στρατιωτῶν, οἵτινες καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μάχης ἐπυροβόλουν κατὰ τῶν οἰκιῶν Βάμου, χωρὶς ν' ἀντιπυροβολῶνται ὑπ' οὐδενός. Ἐκ τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, εὐρέθησαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀπὸ τῆς Κεφαλᾶς μέχρι τοῦ ἐλαιῶνος τοῦ Καρυδίου 19 φονευμένοι, ἐκτὸς ἑνὸς ταγματάρχου, ἑνὸς ὑποταγματάρχου καὶ πολλῶν ἄλλων, οὓς ἐπρόφθασαν νὰ παραλάβωσι. Καθ' ἃς δὲ θετικὰς πληροφορίας ἔχομεν συλλέξει, μέχρι τοῦδε, οἱ φονευμένοι καὶ πληγωμένοι ἀνέρχονται εἰς 196, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ ἐντόπιοι, ἐὰν δὲ ὑπῆρχον φυσίγγια, βεβαίως οὔτε τὸν Ἀλικάμπον δὲν θὰ ἐπάτουν, ἀλλ' οὔτε ἰθὰ ἐπέστρεφον πολλοὶ εἰς Βάμον. Ὁ ἀκριβὴς δὲ ἀριθμὸς τῶν ὀπλων Μαρτίνοι καὶ λοιπῶν λαφύρων, ἅτινα ἐκυρίευσαν οἱ ἡμέτεροι εἶναι εἰσέτι ἄγνωστος.

Τὴν ἑσπέραν μετὰ τὴν μάχην ταύτην εἶχον παραμείνει εἰς Δαφνοκεφάλαν περὶ τοὺς 150 στρατιῶται, ἀποσπασθέντες τοῦ λοιποῦ στρατοῦ. Οὗτοι διανυκτερεύσαντες εἰς τὸ ὑπαιθρον μεθ' ὅλην τὴν χιονώδη ἐκείνην νύκτα, ἐξεκίνησαν διὰ Ρέθυμνον τὴν ἐπομένην, ἀφοῦ ἔρριψαν πυκνοὺς πυροβολισμοὺς. Ἐκ τούτων εἰδοποιηθέντες τινὲς ἔδραμον κατόπιν αὐτῶν καίτοι ἐπιπτε ἀδιάκοπος βροχὴ μετὰ χαλάζης. Προφθάσαντες αὐτοὺς εἰς Δημητρουλιανὰ ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν. Ἐκ τῶν ἀμοιβαίων πυροβολισμῶν ἐτραυματίσθη ὁ Σταῦρος Συγγελάκης ἐκ Μουρὶ Ἀποκορώνου καὶ πολλοὶ Τοῦρκοι στρατιῶται.

Ἐνεκεν τῶν μαχῶν τούτων τὰ γυναικόπαιδα τῶν Ἐμπροσνεριτῶν καὶ Ἀλικαμπιωτῶν εὐρίσκονται ἤδη εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ κινδυνεύουσι ν' ἀποθάνωσιν ἐκ τοῦ ψύχους, διότι οἱ ἄνδρες τῆς Κρήτης δὲν ἔχουν πολεμοφόδια ν' ἀποκρούσουν τὰς κατ' αὐτῶν ἐπα-

πειλουμένας βιαιοπραγίας ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκτός τῶν ἀνωτέρω σφαγῶν ἐν Ἀλικάμπω ἐξετράπη εἰς ἀρπαγὰς καὶ καταστροφὰς ἐν τῷ χωρίῳ, ἀπογυμνώσας ἐν Καφφενεῖον, ἐν βαφεῖον καὶ περὶ τὰς 10 οἰκίας. Εἰς δὲ τῶν φονευθέντων στρατιωτῶν ἔφερεν ἐντὸς τοῦ σακκιδίου του τοὺς ναργιλέδες, οὓς εἶχον ἀφαιρέσει ἐκ τοῦ εἰρημένου καφφενείου.

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἔλαβον μέρος σχεδὸν ὅλα τὰ χωρία τοῦ Ἀποκορώνου, πολλοὶ Σφακιανοὶ, Κυδωνιάται, Κισσαμίται καὶ Ἀγιοβασιλιῶται, ἅπαντες δι' ἠγωνίσθησαν μετὰ μεγάλης ἀνδρείας.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπαρχίας Κισσάμου ἀφίκοντο ἀπὸ τῆς 25 Νοεμβρίου. Μ' ὅλα ταῦτα ὑμεῖς αὐτόσε ἀδιαφορεῖτε εἰς τὰς συμβουλὰς μας.

Ἀκριβῶς τρεῖς μῆνες συμπληροῦνται ἀπὸ τῆς ἐξόδου μας καὶ ὁμως, μόλις 23 εἰκοσάφραγκα μᾶς ἔχετε ἀποστείλει, φωνάζομεν νὰ μᾶς ἀποστείλητε φυσιγγια καὶ ὁμως ἀγρὸν ἀγοράζετε.

Ἡμεῖς καὶ πρότερον καὶ ἤδη δὲν ἀφίνομεν μέσον νὰ μὴ τὸ μεταχειριζόμεθα, ὅπως τηρῆται τὸ εἰρηνικὸν πρόγραμμά μας, ἀλλ' ἐλησμονήσατε, φαίνεται, ὅτι ἔχομεν νὰ κάωμεν μετὰ Τουρκικὴν Κυβέρνησιν, ἣ ὁποία δὲν ἐννοεῖ ἀπὸ τοιαῦτα πράγματα. Τοσοῦτον δὲ φροντίζομεν, ὅπως ἀποδείξωμεν εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι οἱ σκοποὶ μας εἶναι εἰρηνικοὶ, ὥστε ἐφροντίσαμεν, περὶ τῆς ταφῆς τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ πτωμάτων, εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ, τοῦ στρατοῦ, κατακαύσεως τοῦ Γρηγορ. Παπαδάκη.

Ὅσον ἀποφεύγομεν τὴν μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς σύγκρουσιν, ὅσον κηδόμεθα τῆς ζωῆς τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν, τόσον συγκεντροῖ ἐκείνη τὰς δυνάμεις τῆς, πρὸς καταδίωξιν μας, στρατολογούσα καὶ ἐντοπίους ὀθωμανοὺς, ὅπως, διὰ τοῦ φόνου αὐτῶν, προκαλέσῃ σφαγὰς εἰς τὰς πόλεις καὶ ὅπου ἀλλοῦ εἶναι δυνατὸν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνακέρυξιν τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου. Ἐξακολουθεῖτε νὰ μᾶς ὑπόσχεσθε ὅτι θέλετε μᾶς ἀποστείλει ὑλικά μέσα καὶ ὁμως οὐδὲν μέχρι τοῦδε εἶδομεν.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ποιήσητε ἔκκλησιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς ἡμῶν, διότι ἡμεῖς εἶναι ἄτοπον νὰ τὸ πράξωμεν.

Ἐλησμονήσαμεν νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν, ὅτι πολλοὶ χριστιανοὶ χωροφύλακες, ἐγκαταλείψαντες τὰς θέσεις των, ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην κατὰ τῶν Τούρκων, πολεμήσαντες ἀνδρείως.

Ἐν Τζιτζιφὲ τῆ 30 Ν)βρίου 1895

Τὰ Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως.

Ἐπιστολὴ ἐκ Κισσάμου

Ἐν Ζυμβραγοῦ Κισσάμου τῆ 6 Ν)βρίου 1895

Κύριε Μανοῦσο Κουνδουράκη εἰς Σφακία.

Πρῶτον σπεύδω νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς ὑγείας σας, ἐπομένως σᾶς λέγω καὶ δι' ἡμᾶς, ὅτι σὺν Θεῷ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ὑγιεῖς μέχρι τῆς ὥρας. Ἐπίσης σᾶς στέλνομεν τινὰς νέους ἰσχυγενεῖς ἐπαρχιώτας, οἵτινες θέλουν νὰ μετάσχουν τῆς ἰδέας σας, ὑπὸ τοὺς υἱοὺς μας Διονύσιον Πρωϊμάκη, Ἐμμ. Κατζουλάκη, παρακαλοῦμεν δὲ

ὕμᾱς ὅπως τοὺς δεχθῆτε καὶ ὑπερασπισθῆτε τὴν σύστασίν μας καὶ εἰς ἄλλους συμπατριώτας μας.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑπολήψεώς μας Ἰκαὶ διατελου-
μεν κλπ. Προσφέρετε τοὺς ἀσπασμούς μας εἰς τοὺς συμπατριώτας.
Οἱ φίλοι συνεπαρχιῶται καὶ πατριῶται

Ἔτι δὲ πρόσφερε τοὺς ἀσπασμούς εἰς τὸν Α. Καβρὸν καὶ
Γ. Ἀνδρούλακαν καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ὅπως μᾶς γράψητε τὰ
καθέκαστα καὶ τρέχοντα.

Σᾶς γράφομεν οἱ φίλοι καὶ συμπατριῶται σας.

Ἰωσ. Γ. Πρωϊμάκης, Ἄνδρ. Γ. Κατσουλάκης, Γεώργ. Κατσουλάκης.

Ἀπόφασις καὶ διαμαρτυρία συναθροισθέντων ἐν Νίππος Ἀποκορωνιωτῶν.

Οἱ ὑποφαινόμενοι κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου συνα-
θροισθέντες σήμερον ἐνταῦθα, συνεπεία τῆς ἐκρύθμου καταστάσεως,
εἰς ἣν διατελεῖ ἡ ἐπαρχία ἡμῶν, ἕνεκα τῶν λαβόντων χώραν ἐσχά-
τως λυπηρῶν γεγονότων ἐν αὐτῇ, ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρα-
τοῦ, ἐξελέξαμεν ἀντιπροσώπους ἡμῶν τοὺς Χρ. Κ. Βολουδάκη, Π.
Ἀναγνωστάκη, Ἰωάν. Ἐμμ. Παπαδάκη, Στυρ. Βαρδάκη, Χριστ.
Κιαγιαδάκη καὶ Κων. Γιακουλάκη, ὅπως μεταβῶσιν παρὰ τῷ
Γενικῷ Διοικητῇ Κρήτης, ὅπως διαμαρτυρηθῶσι ὅπου δεῖ, διὰ τὰ
συμβάντα ταῦτα, ποιήσωσι ἔκκλησιν εἰς τὰ φιλόπρωπα αἰσθήματα
τῶν κ.κ. Προξένων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ἐνεργήσωσι ἄρμο-
δίως, ὅπως παύσῃ ἡ παροῦσα κατάστασις, ἐν ἣ διατελεῖ ἡ ἐπαρχία
ἡμῶν καὶ προλάβῃ τὴν ἐπανάληψιν τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν τοῦ
αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

Ἐν Νίππος τῇ 3 Δ)βρίου 1895

Οἱ συναθροισθέντες

Ἐπιστολὴ Ἐμμ. Μουντάκη

Ἐν Χανίοις τῇ 5 Δ)βρίου 1895

Ἀγαπητοί,

Προχθὲς σᾶς ἐστείλαμεν δανεισθέντες 10 λίρας Τουρκίας καὶ
σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μοῦ στείλετε ἀπόδειξιν, ἀλλὰ ἀπάντησιν δὲν
ἐλάβαμεν εἰσέτι, ὥστε ἀναμένω αὐτὴν, ὅπως σᾶς στείλω καὶ ἄλλο
τι ποσὸν 5 εἰκοσαφράγκων.

Σήμερον μετέβη ἡ ἐξ Ἀποκορώνου Ἐπιτροπὴ εἰς τὸν Γενικὸν
Διοικητὴν ὅπως ἐπιδώσῃ ἔγγραφον σύμφωνον πρὸς τὴν ἐντολήν τῆς.
Ἄγνοῶ τί θὰ τῶν εἴπη.

(Ἀνυπόγραφον) Προέρχεται ἐκ τοῦ ἱατροῦ Ἐμμ. Μουντάκη.

**Ἡ πρὸς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν Ἐκθεσις τῶν ἀντιπροσώπων
τοῦ Ἀποκορώνου διὰ τὰ συμβάντα ἐν Ἀλικάμπῳ Ἀποκορώνου.**

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Γεν. Διοικητὴν Κρήτης Ἀ-
λέξανδρον Καραθεοδωρῆν Πασᾶν κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἐν Χανίοις τῇ 5 Δ)βρίου 1895

Ἐξοχώτατε,

Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου, ἀλγοῦντες, ἐπὶ τοῖς

παθήμασιν, ἅτινα ἐσχάτως ὑπέστησαν, ἐνετείλαντο ἡμῖν, ἵνα καταστήσωμεν ταῦτα γνωστὰ τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, ἅμα δὲ ζητήσωμεν τὴν λήψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων, πρὸς πρόληψιν ὁμοίων σκηνῶν, αἵτινες διακυβεύουσιν αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν τῆς δημοσίας τάξεως.

Ἐξοχώτατε, οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν, νομοταγοῦντες καὶ ἐν τῇ εἰρηνικῇ ἐξελίξει τοῦ καθ' ἡμέραν βίου ἀναζητοῦντες τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν παραγωγὴν αὐτῶν, ἱκανὰ δὲ τούτου δείγματα παρασχόντες, ἀπεξεδέχοντο τὰ ἐκ τῆς μερίμνης τῆς Κυβερνήσεως ἀγαθὰ· δυστυχῶς εὐρίσκονται σήμερον εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην ν' ἀναφέρωσι σοβαρότατα ἀδικήματα ἐκ μέρους αὐτοῦ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ τελεσθέντα, τὴν 27 Νηβρίου ἐ. ἔ. κατὰ τῶν τιμαλφεστέρων φιλησύχων πολιτῶν δικαιωμάτων, ἄνευ αἰτίας, δημιουργήσαντα οὕτω ἐντελῶς ἔκρυθμον κατάστασιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ὀρισμένως δὲ νὰ ἀναφέρωσιν.

1) Ὅτι στρατιῶται τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἐφόνευσαν ἐν Βάμῳ ἀναιτίως τὸν Μποτόνην Ν. Μποτωνάκην ἄοπλον, 2) ὅτι στρατιῶται ἐπίσης, μετ' ἐντοπίων ὄθωμανῶν χωροφυκάκων, ἐφόνευσαν ἐν Ἀλικάμπῳ ἀναιτίως τοὺς ἀόπλους Γρηγόριον Παπαδάκην, οὗ εἶτα τὸ σῶμα καὶ ἐνέπρησαν καὶ Κωνσταντῖνον Ντουράκην, ἀμφοτέρους γέροντας ἐξηκοντούτεις, πρὸς δὲ τὸν Ἰωάννην Φουντουλάκη καὶ ἐτραυμάτησαν θανατηφόρως τὸν Ἰωσήφ Σταθάκην, 3) ὅτι στρατιῶται ἐπίσης ἐτραυμάτησαν θανατηφόρως ἐν Ἐμπροσνέρῳ τὸν ἐννενηκοντούτην γέροντα Σπυρίδωνα Ντουκάκη καὶ 4) ὅτι οἱ αὐτοὶ στρατιῶται ἐν Ἀλικάμπῳ ἔθραυσαν τὰς οἰκίας καὶ τὰ καταστήματα πολλῶν χωρικῶν, ἐν οἷς τοῦ Ἀνδρέου Μουνουχάκη, Θεοδώρου Κριαράκη, Κωνστ. Τσαγκαράκη, Νταμουλῆ Καμπουράκη, Κων. Ζερβουδάκη καὶ Βασ. Ἀποστολάκη καὶ βίᾳ εἰσελθόντες εἰς αὐτά, διήρπασαν τὰ ἐν αὐτοῖς, καταστρέψαντες ὅ,τι δὲν ἀπεκόμισαν ἐν οἷς τοὺς καρποὺς καὶ τὰ πλήρη οἴνου καὶ ἐλαιῶν δοχεῖα τῶν χωρικῶν, καρποὺς μακρᾶς, ἐν ἀγωνίᾳ τῶν κατοίκων ἐργασίας.

Ἐξοχώτατε, τοσοῦτω, σοβαρὰ ἐγκλήματα, ἐπισύροντα τὰς βαρυτάτας τῶν ποινῶν κατὰ τῶν ἐνόχων, ὡσάκις τελοῦνται παρὰ τῶν ἐντεταλμένων τὴν φρούρησιν τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν, πρόρριζα αἴρουν τὴν ἐμπιστοσύνην τούτων πρὸς τὸν στρατὸν, ἀναγκάζοντα τοὺς πάσχοντας, διὰ τῶν φυσικῶν νόμων τῆς αὐτοσυντηρήσεως, νὰ ἐξανίστανται, ὅπως ὑπεραμυνθῶσι τῶν κινδυνουόντων ἀγαθῶν αὐτῶν, οὕτω δὲ εὐεξήγητον τυγχάνει, ὅτι ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ἐκστρατείας τοῦ στρατοῦ, οἱ πολῖται, ἐγκαταλείποντες τὰς ἐστίας αὐτῶν φεύγουσι πρὸ τοῦ στρατοῦ ἢ καὶ τινες τούτων, κατ' ἀνάγκην, ποιοῦνται χρῆσιν τῶν ὄπλων.

Μετὰ τρόμου, ἐπομένως, οἱ κάτοικοι ἀποβλέπουσι πρὸς νέαν ἐκστρατείαν μέλλουσαν νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐπαρχίας.

Τὴν ἔντολὴν ἡμῶν, ἐξοχώτατε, ἐκπληροῦντες. διαβιβάζομεν τὴν βαθεῖαν λύπην καὶ ἀγανάκτησιν τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου, ἐπὶ ταῖς διαπραχθείσαις βιαιοπραγίαις, ἐξαιτούμεθα δὲ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ὅπως, ἐν τῇ πατρικῇ ὑπὲρ τοῦ τόπου μερίμνῃ τῆς καὶ συνωδᾶ ταῖς ἐξαγγελθείσαις ἀγαθοποιαῖς προθέσει τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος, μεληθῇ τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ἡσυχίας, ἐν τοῖς πνεύμασι τῶν κατοίκων, ἀναστειλομένης πρὸς τούτοις, πάσης, τυχόν, μελετωμένης, ὑπὸ τὰς ἀνωτέρας συνήκας ἐκστρατείας τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ. Τὸ καθῆκον δ' ἡμῶν τοῦτο ἐκπληρώσαντες ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις θέλει προλάβει

τὴν ἐπανάληψιν ὁμοίων σκηνῶν.

Εὐελπιστοῦντες δ' ὅτι τὸ διάβημα ἡμῶν τοῦτο θέλει δεόντως ἐκτιμηθῆ ἔν τῷ συμφέροντι ἡμῶν καὶ τῆς Πολιτείας, ὑποσημειούμεθα θεράποντες τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Ἀναγνώστης Γογονῆς, Σπυρίδων Βαρδάκης, Π. Ἀναγνωστάκης, Χ. Κ. Βολουδάκης, Χ. Κιαγιαδάκης, Ἰωάν. Ἐμμ. Παπαδάκης, Κ. Γιακουμινάκης, Δ. Σαριδάκης, Στυλ. Ἀναστασιάδης, Παντ. Χατζημανωλάκης, Ἐμμ. Πανηγυράκης, Φραγ. Φραντζεσκάκης.

Ἐπιστολὴ ἐκ τοῦ Δήμου Ἀτσιποπούλου Ῥεδύμνης

Τῇ Σεβαστῇ Συνελεύσει τῶν Κρητῶν.

Συνήλθομεν, ἅπαντες οἱ δημόται τοῦ Δήμου Ἀτσιποπούλου καὶ ἀπεφασίσαμεν συμφώνως τῶν γραφομένων σας, ἵνα διορίσωμεν πρόσωπον κατάλληλον τῆς ἐμπιστοσύνης μας, ἵνα τὸ ἀποστείλωμεν καὶ συνεννοηθῆτε μετ' αὐτοῦ. Τό αὐτὸ δὲ συνεννοήθημεν καὶ θὰ πράξουν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι δημόται τῆς ἐπαρχίας μας. Ὅρισάτέ μας, διὰ τοῦ κοιμοστού, ποῦ δυνάμεθα νὰ σᾶς συναντήσωμεν ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἑβδομάδος.

Ἐν Ἀτσιποπούλῳ τῇ 6 Δεκεμβρίου 1895

Οἱ Δημόται (ἄνευ ὑπογραφῶν).

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἀπεσταλμένους Γερμανὸν Ἀποστολάκην καὶ Γεώργ. Κοτζαμπασάκην καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἀρχηγούς Κρήτας

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Νεώτερα ἔχομεν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν τὰ ἐξῆς: Ὅτι, κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐξ Ἀλικάμπου, ὁ Αὐτοκρατορικός στρατὸς ἐδενδροτόμησεν ἐλαιοφύνητα καὶ ἐπυροβόλησεν ἐπανειλημμένως, ἀλλ' εὐτυχῶς, ἀνεπιτυχῶς, κατὰ τῶν γυναικοπαίδων τοῦ χωρίου Φονέ.

Κατὰ τὴν συμπλοκὴν, ἣτις συνέβη τὴν 28ην π. μ. μεταξὺ τοῦ ἐν Δαφνοκεφάλῳ διανυκτερεύσαντος τὴν ἐσπέραν τῆς μάχης ἀποσπάσματος τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ τινῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἐτραυματίσθησαν ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁ Σταῦρος Συγκελάκης ἐκ Μουρῖ Ἀποκορώνου. Μετὰ τὰ ἐν Ἀλικάμπῳ τερατουργήματα τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, ἅτινα φέρουσι χαρακτῆρα σφαγῆς, οἱ κάτοικοι Ἀποκορώνου φοβηθέντες, ὅτι ὁ στρατὸς ἤθελεν ἐπαναλάβει τὰ αὐτὰ καὶ κατ' ἄλλων Ἀποκορωνιωτῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν μετέφεραν τὰ γυναικόπαιδά των εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη καὶ εἰς Ἀσκυφον, μὲν ὅλον τὸ ψῦχος, ἐκ τοῦ ὀπίου ἀπεβίωσεν καὶ ἔν κοράσιον τοῦ Γεωργίου Μ. Γρυλλάκη ἐξ Ἀλικάμπου. Ἀφ' ἑτέρου συνηροίσθησαν οἱ πρόκριτοι Ἀποκορώνου εἰς Νίππος, ὅπου μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν, ἐξελέξαντο ἐξαμελῆ Ἐπιτροπὴν, ὅπως μεταβῆ εἰς Χανιά καὶ διαμαρτυρηθῆ εἰς τε τὴν Γενικὴν Διοίκησιν καὶ τὰ Προξενεῖα, κατὰ τῆς, ἐν Ἀποκορώνῳ, διαγωγῆς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ. Ἡμεῖς, ὅπως ἀποδείξωμεν, ὅτι, καίτοι νικηταί, ἀποφεύγομεν τὴν ἐπανάληψιν συγκρούσεως μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἀνήλθομεν εἰς Ἀσκυφον Σφακίῳ

Ὁ ἐν Χώρα Σφακίων Αὐτοκρατορικός στρατός ἀνεχώρησε προχθές, ἐπιβάς πολεμικοῦ πλοίου. Κατὰ τὴν ἐπιβίβασίν του, ἔλαβε χώραν συμπλοκή, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ τοῦ ἐξῆς τυχαίου γεγονότος: ὑπάλληλός τις ἐνῶ ἐκαθάριζε τὸ ὄπλον του, ἐξεπυρσοκρότησε τοῦτο τυχαίως, ἢ δὲ σφαῖρα ἐπλησίασε τὸ πλοῖον. Τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ ν' ἀρχίσῃ συνεχῆς καὶ πυκνὸς πυροβολισμὸς ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιβιβασθῆ καὶ τοῦ ἐπιβιβαθέντος καὶ κανονιοβολισμὸς ἐκ μέρους τοῦ πολεμικοῦ πλοίου, κατὰ τῶν κατοίκων Χώρας Σφακίων. Ἀκούσαντες τοὺς πυροβολισμοὺς οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων καὶ μὴ γνωρίζοντες τί συμβαίνει, ἔλαβον τὰ ὄπλα καὶ, καταλαβόντες τοὺς ὑπερκειμένους λόφους, ἤρξαντο πυροβολοῦντες κατὰ τοῦ πλοίου καὶ τοῦ στρατοῦ.

Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα δὲ τοῦτο, οἱ ἐν τῷ Πύργῳ στρατιῶται κατήρχοντο ἐκ τῶν ὀπισθεν παραθύρων τοῦ Πύργου εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐπεβιβάζοντο εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε τὸ πλοῖον παραλάβὸν αὐτοὺς, ἠνοιχθῆ εἰς τὸ πέλαγος. Οὕτως ὁ στρατὸς ἀνεχώρησε καταλιπὼν τοὺς πύργους εἰς χεῖρας τῶν χριστιανῶν, ἐξ ὧν τὸν μὲν ἕνα παρὲυθὺς κατηδάφισαν αἱ γυναῖκες, ὁ δ' ἕτερος σώζεται.

Ἐν τούτοις ἡ Διοίκησις συλλέγει στρατὸν, διὰ στρατολογήσεως ἐντοπιῶν ὀθωμανῶν, οὓς ἐνδύει διὰ στρατιωτικῶν ἐνδυμάτων καὶ πυροβόλα εἰς Βάμον, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προσβάλλῃ ἡμᾶς ἐκ νέου. Οὕτω κινδυνεύομεν, ἄνευ λόγου, διότι ἂν εἶχομεν πολεμοφόδια, θὰ ῥηχόμεθα τὴν ἐκ νέου συνάντησίν μας μετὰ τοῦ στρατοῦ. Ὅθεν καὶ πάλιν σᾶς ἐξορκίζομεν, ἐν ὀνόματι τῆς Πατρίδος, νὰ μᾶς ἀποστείλῃτε φυσίγγια καὶ χρήματα.

Ἐν Ἀσκύφῳ τῇ 7 Δ)βρίου 1895.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ὁ Πρόεδρος κ.τ.λ.

Ἀπάντησις πρὸς τοὺς δημότας Ἀτσιποπούλου.

Ἀγαπητοὶ (συμπατριῶται,

Τὴν, ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου ἐ. ξ. ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐλάβομεν. Μετὰ χαρᾶς ἡμῶν μανθάνομεν τ' ἀνδρικὰ φρονήματά σας καὶ τὸν διορισμὸν ἀντιπροσώπου τοῦ Δήμου σας παρ' ἡμῖν.

Τόπον συναντήσεως αὐτοῦ μεθ' ἡμῶν, κατὰ τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα, ὀρίζομεν τὸ χωρίον Ἀσκύφου.

Ἐν Ἀσκύφῳ τῇ 8 Δ)βρίου 1895

Σᾶς ἀσπαζόμεθα τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἐπισκοπῆς Ῥεδύμνης

Πρὸς τὴν ἔντιμον, ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, Ἐπιτροπὴν.

Ἄπας ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς Νήσου μας συναίσθάνεται τὴν λυπηρὰν θέσιν, εἰς ἣν εὐρίσκεται ἡ Πατρίς ἡμῶν· ἔτι πλεότερον τὸ Τμήμα ἡμῶν, ὅπερ καὶ κίνδυνον καταστροφῆς, βλέπει πρὸ θυρῶν.

Ὅτι πατριωτικὰ αἰσθήματα ὠθησαν τὸ σωματεῖον τῆς ἀξιότιμου ὑμῶν Ἐπιτροπῆς νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν καλλιτέρευσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἀτυχοῦς ἡμῶν πατρίδος, οὐδεὶς τίμιος καὶ ἄδολος πατριώτης δύναται νὰ ἀρνηθῆ. Ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα, ὡς τίμιοι

καὶ ἄγνοι πατριῶται τυγχάνοντες καὶ ὑμεῖς, δὲν θὰ ἴαρηθῆτε βεβαίως, ὅτι ἡ βεβαία ἐπιδίωξις τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν σκοποῦ δύναται νὰ φέρῃ πλείονα δεινά, ἵνα μὴ εἴπωμεν καταστροφὴν, ἀφ' ὅτι θὰ ἐλπῖσωμεν αἴσια ἀποτελέσματα.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἀφοῦ πάντες ἐπιδιώκομεν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἀποφαινόμεθα οἱ ὑποφαινόμενοι, διερμηνεύοντες τὸ φρόνημα τοῦ Τμήματός μας, ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη χριστιανικῆς συνεννόησεως, ὑπὲρ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος τοῦ τόπου. Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλοῦμεν ἀποστείλατε ἐκ τοῦ ὑμετέρου Σωματείου 2—3 πρόσωπα εἰς Κουρνᾶ ἢ Μυριοκεφάλα καὶ μετὰ τὸ φθάσμιόν σας, μᾶς εἰδοποιεῖτε, ὅπως ἔλθωσι καὶ ἐξ ἡμῶν καὶ συνεννοηθῶμεν περὶ τοῦ πρακτέου, διότι ἅπαν τὸ Τμήμα μας, μιᾷ χριστιανικῇ φωνῇ, ἐπιθυμεῖ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν εἰρηνικὴν ἐπιδίωξιν τῆς καλλιτερεύσεως τῆς καταστάσεως τῆς πατρίδος ἡμῶν, συμφώνως καὶ τῆς ὑμετέρας ἐπιθυμίας καὶ πατριωτισμοῦ.

Ἐν Ἐπισκοπῇ τῇ 8 Δ)βρίου 1895

Ἐποσημειούμεθα μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἐλπίδος συνεννόησεως.

Ν. Ι. Καλογένης, Ὁδ. Σταυριανίδης (ιατρός), Ἀλέξανδρος Παπαλεξάκης, Θ. Νταριάκης, Α. Καβρός, Χ. Ε. Κελαϊδῆς. Παντελῆς Καλούδης, Γ. Δασκαλάκης, Ἰωσ. Π. Μωράκης Μανουῖ. Γ. Ψιλλάκης.

Ἀπάντησις εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῶν ἐν Ἐπισκοπῇ Ρεδύμνης

Ἀγαπητοὶ φίλοι, Καλλογέννητε καὶ λοιποὶ εἰς Ἐπισκοπὴν

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν, ἀπὸ 8 τρέχοντος μηνός, ἐπιστολὴν Σας. Σᾶς δηλοῦμεν ὅτι αὔριον τὴν πρωΐαν θέλουσι κατέλθει τρία ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς μας εἰς Μουρὶ Ἀποκορώνου, ἐξουσιοδοτημένα νὰ συνεννοηθῶσι μεθ' ὑμῶν.

Ἐν Ἀσκύφῳ τῇ 10 Δεκεμβρίου 1895

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Πειραιεῖ Γ. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Μετὰ λύπης μου παρατηρῶ, ὅτι οὐδεμίαν ἀπὸ τὰς μέχρι τοῦδε ὁδηγίας μου δὲν ἐλάβετε ἀκόμη ὑπ' ὄψει διότι, ἄλλως, θὰ εἴχετε γράψει τοῦλάχιστον δις εἰς τὰ ὑποδειχθέντα πρόσωπα Ρενιέρην, Μπογιατζόγλου Ῥικάκην, κ.τ.λ.

Παρὰ πολλοῖς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα, ὅτι οὗτοι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς προσβεβλημένους, διὰ τὸ ὅτι, οὐδὲν ἀκόμη εἰς αὐτοὺς ἀνεκοινώσατε, ἐνῶ εἰς ἄλλους γράφετε τακτικῶς. Καὶ ἐγὼ ἔχω τοιαύτην ἰδέαν σχηματίσει, διότι παρατηρῶ, ὅτι δυσκόλως καὶ μετὰ δυσαρεσκείας ἀκούουν τὰ αὐτοῦ συμβαίνοντα, παρ' ἐμοῦ καὶ παρ' ἄλλων ἐκτιθέμενα εἰς αὐτούς. Καὶ δὲν λέγουν μὲν φανερά, ὅτι θέλουν νὰ τοὺς προτιμήσῃτε, ἀλλὰ τοῦτο ἐννοεῖται εὐκόλως, ἀφοῦ καὶ ἄλλοτε εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὰ Κρητικὰ κινήματα.

Ἐάν δὲν γράψητε εἰς αὐτοὺς ταχέως καταλλήλους ἐπιστολάς, μὴ περιμένετε σχεδὸν τίποτε. Αὐτοὶ ὅταν ἀρχίσουν νὰ ἐνδιαφέρωνται θὰ μεταδώσουν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ εἰς ἄλλους καὶ τότε θὰ βελτιωθῆ ἡ θέσις σας. Ἐφοῦ ἐδοκίμασα τὰς συνεπειάς, ἐνόησα τὸ μέγα λάθος, τὸ ὁποῖον ἐκάματε ἀπ' ἀρχῆς, ἀποστείλαντές μας ἐνταῦθα, ἄνευ συστατικῶν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολῶν καὶ ἄλλων δηλωτικῶν τῆς οἰκτρᾶς τῆς πατρίδος καταστάσεως, τοῦ ὑφισταμένου κινήματος, τότε μελετωμένου καὶ παρακλητικῶν, ὅπως σᾶς ὑποστηρίξωσιν ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς. Ἡ σημερινὴ πείρα μου ἔλειπε τότε καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχώρησα ἐσπευμένως, ἄνευ τῆς δεούσης προετοιμασίας καὶ τώρα ἡ ἀκατάπαυστος ἐργασία μου ἀποτυγχάνει.

Ἐχω πολλὰ νὰ λέγω, ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦ παρόντος. Στείλατε ἀμέσως ἐπιστολάς ἐπισήμους εἰς τοὺς ὑποδειχθέντας καὶ εἰς ἄλλους ἐξέχοντας καὶ μὴ ἀπελπίζεσθε· τὰ λάθη εἶναι ἀνθρώπινα· ὅταν ἡ φρόνησις δὲν προλαμβάνει αὐτά, ὀφείλει νὰ τὰ διορθώσῃ. Εὐρίσκεσθε ἀκόμη εἰς τὸ προοίμιον τοῦ ἔργου σας καὶ ἔχετε καιρὸν, συνεννοούμενοι μετὰ τῶν ἀρμοδίων, νὰ τελειώσῃτε αὐτὸ αἰσίως καὶ ἐπωφελῶς.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εὐρίσκεται εἰς μεγάλην στενοχωρίαν, διὰ τὰ αὐτοῦ συμβαίνοντα, νὰ βοηθήσῃ φοβεῖται μήπως κατηγορηθῆ ὑπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι ὑποδαυλίζει ταραχὰς ἐν Κρήτῃ· νὰ σᾶς καταπολεμήσῃ ἀποτελεσματικῶς ἢ νὰ σᾶς ἀφήσῃ νὰ καταπατηθῆτε καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Τούρκων τρομάζει, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ κοινὴ γνώμη ἤρχισε νὰ ἐξεγείρεται καὶ αἱ ἐφημερίδες καθάπτονται αὐτῆς, (ἀναγνώσατε ἐσώκλειστον τεμάχιον ἐκ τῆς «Ἐστίας» τῆς 22 9)βρίου). Φρονοῦσί τινες ἐν οἷς καὶ ὁ γνωστὸς καὶ φίλτατος ἡμῶν καὶ τῆς Κρήτης, ἐν γένει, Σπηλιωτόπουλος, ὅτι πρέπει νὰ κάμητε ἔκκλησιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν, τὴν ὁποίαν θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας, ἐξαιρουμένου τοῦ Πρωθυπουργικοῦ ὀργάνου, καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν μοῦ φαίνεται ἡ σκέψις αὕτη κακὴ, διότι οὕτω θὰ ἐξεγερθῆ ἔτι μᾶλλον ἡ κοινὴ γνώμη, ἣτις θὰ ἐξαναγκάσῃ τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐπιληφθῆ, κρυφίως τοῦλάχιστον, τοῦ ζητήματός σας, ὅτε θὰ ἔχητε τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς διεξαγωγὴν αὐτοῦ μέσα.

Πρέπει νὰ γνωρίζετε ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ πρόθυμοι νὰ σᾶς συνδράμουν, ἀλλὰ φοβοῦνται καὶ περιμένουν τὴν κρυφὴν προτροπὴν τῆς κυβερνήσεως· πρέπει νὰ ἀναγκασθῆ εἰς τοῦτο, ὅπως εἶναι δυνατόν.

Περὶ εὐρέσεως καὶ ἀποστολῆς φυσιγγίων ἐργάζομαι μυστικῶτα μεθ' ἐνὸς Σεληνιώτου, εὐρομεν τοιαῦτα Γαλλικὰ περὶ τὰς ἐνενήκοντα χιλιάδας, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν χρήματα νὰ τὰ ἀγοράσωμεν· διὰ τοῦτο παρεκάλεσα τὸν κ. Σπηλιωτόπουλον νὰ με βοηθήσῃ εἰς εὐρεσιν χρημάτων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, μοῦ ὑπεσχέθη ἀλλὰ θὰ ἴδωμεν ἂν θὰ δυνηθῆ. Παριστῶ τὴν ἀνάγκην με τρόπον ἐπιτήδειον εἰς τοὺς ἀρχηγούς, ἀλλὰ μοῦ λέγουν ὅτι ἔχει, δὲν σηκώνουν δὲ καὶ πολλοὺς λόγους, διότι θυμώνουν.

Ἐνέχομαι εἰς ὑπερβολικὸν βαθμὸν τὰς ἀδυναμίας των, διὰ νὰ μὴ ἐπέλθῃ διάσπασις καὶ βλάβη πολὺ. Οἱ πολλοὶ ἔχουσι ἐστραμμένα τὰ ὄμματα εἰς τὴν μεταξὺ μας συμπεριφορὰν καὶ ἅμα μᾶς ἴδουν διαφωνοῦντας ἀλλοίμονον. Παρέστησα τοῦτο καὶ εἰς τὸν Γεώργιον (Κοτζαμπασάκη) ἀλλ' ἐκεῖνος ἔπαυσε πρὸ πολλοῦ τὴν μετ' αὐτῶν συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν. Μετ' ἐμοῦ δὲ συνεργάζεται

μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον. Δὲν τοῦ ἐμπιστεύομαι ὅμως καὶ τίποτε, διότι τὸ διαδίδει ἀμέσως καὶ ὅπου τύχη.

Οἱ φοιτηταὶ ἐνήργησαν ὑπὲρ ὑμῶν παράστασιν κατὰ τὴν 21 τὸ ἑσπέρας τρέχοντος. ἄλλ' εἶχον κακοῦς ὀδηγοὺς κατ' ἀρχὰς καὶ οὕτω δὲν ἔσχεν αὕτη τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Εἶν' ὅμως ἀξιέπαινοι διὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν μέριμναν. Ὅταν γράψητε εἰς ὅσους σᾶς ὑπέδειξα, ἐπαναλαμβάνω τὰ ὀνόματα αὐτῶν, διότι, ἴσως, δὲν ἐλάβετε τὰς ἐπιστολάς μου, Ῥενιέρην, Μπόγιατζόγλου, Ρικάκην κ.τ.λ. Δ. Κυριακόν, Σ. Παγανέλην, Ι. Σκαλτσούνην, Μ. Βολανάκην, καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐν Πειραιεὶ τῶν Κρητῶν Συλλόγου καὶ Παρθένιον Κελαϊδῆν εἰδοποιήσατε συγχρόνως, διὰ νὰ δημοσιεύσω τ' ἀπαιτούμενα εἰς τὰς ἐφημερίδας. Τοῦτο εἶναι γνώμη καὶ τοῦ κ. Σπηλιωτοπούλου. Συγγνώμην.

Παρατηροῦμεν ἀνωμαλίαν τινὰ εἰς τὰς γραπτὰς συνεννοήσεις καὶ διὰ τοῦτο σκεπτόμεθα, ἐν στενωτάτῳ κύκλῳ νὰ καταβῆ τις κρυφίως, πρὸς πληρεστέραν συνεννόησιν, ἀλλὰ ἡ ἐκλογή τοῦ προσώπου παρουσιάζει δυσκολίας, οἱ γνωρίζοντες τὸ μυστικὸν τοῦ Παρθένιος Κελαϊδῆς, Παινέσης καὶ Σ. Παγανέλης ἔχουν ἐστραμμένον τὸ βλέμμα εἰς κάποιον, ἀλλ' ὁ κάποιος ἐκεῖνος σὰν νὰ δυσκολεύεται πολύ. Θὰ γράψω. Ὁ λόγος τῆς ἀκριβοῦς συνεννοήσεως, τῆς ὁποίας τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην αἰσθανόμεθα ἀκόμα, με παρεκίνησε νὰ σᾶς γράψω ἐν προηγουμένῳ μου, νὰ στείλητε τρεῖς ἐδῶ ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ διὰ νὰ παραστήσωσι τὰ πράγματα εἰς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα. Δὲν γνωρίζω πῶς ἐκλαμβάνετε τὰς προτάσεις μου, ἐν γένει, καθ' ὅσον δὲν μοῦ γράφετε τακτικῶς. Ἐγὼ ὅμως σᾶς ἀγράφω, ὅσον δύναμαι λεπτομερῶς τὰ καθέστατα, ὅτι δηλαδὴ ἀκούω ἀπὸ τοὺς καλυτέρους μου, ὑμεῖς δὲ κρίνετε καὶ ἀποφασίζετε.

Ἡ ἀνδρική σας στάσις ἐν Κάμποις ἐπήνθη ὑπὸ ἀνηκόντων εἰς ἐπισήμους κύκλους ἀνδρῶν καὶ μὴ ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καλὸν εἶναι ν' ἀποφεύγετε τὰς μετὰ τοῦ στρατοῦ συγκρούσεις, ὅταν ὅμως, παρὰ τὴν θέλησίν σας, εὗρίσκεσθε εἰς τοιαύτην, οἶαν καὶ ἐν Κάμποις θέσιν, πρέπει νὰ τιμᾶτε τὰ χριστιανικὰ κρητικά ὅπλα, χωρὶς νὰ ἔχητε τὴν ιδέαν ὅτι θὰ σᾶς καταδικάσῃ κατινεῖς. Ἴσως κάμῃ τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἡ ὁποία τὴν πολιτικὴν, ἣν ἔχει διὰ τὴν Μακεδονίαν ἔχει καὶ διὰ τὴν Κρήτην, καὶ θέλει ν' ἀπολαύσῃ τελευταία τῆς τουρκικῆς μερίδος καὶ διὰ τοῦτο ἀρνεῖται τὴν συνδρομὴν αὐτῆς ἕως τώρα. Ἄλλ' ἐστὲ βέβαιοι ὅτι ἂν τὰ πράγματα προχωρήσουν εἰς σημεῖον ὥστε νὰ λάβητε ἀνάγκην τοιαύτης, θὰ ἔχητε ταύτην καὶ παρ' ἄλλων, οἵτινες δὲν ἔχουν σκοπὸν νὰ σᾶς ἀφήσουν νὰ καταπατηθῆτε καθὼς οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κων)πόλεως.

Καὶ τὸ ἐξῆς δὲν πρέπει νὰ διαφεύγῃ τὴν ὑμετέραν ἀντίληψιν, ὅτι ἡ Τουρκία θὰ τεθῆ ὑπὸ κηδεμονίαν Ἑυρωπαϊκῆν, ἐν ἣ περιπτώσει, ἀπαιτήσις καὶ ὑποχωρήσις εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Δυνάμεων, ἐὰν δὲ ἐπιμείνῃ καὶ διὰ τῆς ἐπιμονῆς αὐτῆς γεννηθῶσι ταραχαὶ εἰς τινὰ μέρη, τὰ μέρη ταῦτα θὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ τῆς τυχούσης Δυνάμεως ἢ μᾶλλον ὑπὸ τεταγμένης Δυνάμεως δι' ἕκαστον μέρος, δεῦτερον δὲ ἢ τρίτον θὰ εἶναι ἡ Κρήτη, ἐὰν εὗρεθῆ εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν, προσωρινῶς ὅμως, ἐννοεῖται. Πρόσωπόν τι ἀγαπῶν τὴν Κρήτην ὑπὲρ πάντα ἄλλον Κρητᾶ, συνιστᾷ τὸ ἐξῆς: ὅ,τι ὅσον ἀφορᾷ τὴν Κρήτην, τὸ πρόγραμμα ἔστω ἡ πλήρης αὐτονομία μετ' Ἑυρωπαϊκῶν ἐγγυήσεων. Ἄλλ' ἀναβάλλετε, ὅσον εἰμπορεῖτε τὴν εἰς

τὰ ὄπλα ἐκκλησιν* ἐχύσατε πολὺ αἷμα καὶ πρέπει νὰ φείδεσθε καὶ μιᾶς σταγόνας. Ἡ ἀρίστη παρασκευὴ ἔστω ἡ ἔνωσις ὄλων τῶν Κρητῶν περὶ ἓν πρόγραμμα. Εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς σας σᾶς ὑποδεικνύω, ὅτι πρέπει νὰ ἔχητε καὶ μίαν κατοχὴν ξενικὴν ὑπ' ὄψιν (ἢ Ἑλληνικὴν) πῶς πρέπει νὰ φερθῆτε, ἀνεξαρτήτως τῶν ὀδηγιῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἢ ὅποια, ὡς εἴμεθα βέβαιοι ἅπαντες, εἶναι ὑπὲρ τῆς ἀδρανεῖας καὶ ἀδιαφορίας. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἰδίως, νομίζω, ὅτι θὰ εὐρίσκωμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς γράψω πλέον ὠρισμένως τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα.

Περιμένω ἀπάντησιν εἰς ὄλα τὰ σημεῖα τῶν ἐπιστολῶν μου, διότι ἄλλως ἀναγκάζομαι νὰ σιωπήσω· εἶναι πλέον ἢ εἴκοσιν ἡμέραι, ἀφοῦ δὲν μοὶ ἐγράψατε.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 23 9)βρίου 1895.

Ὁ ὑμέτερος

Γ. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις ὀπλαρχηγῶν

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ν)βρίου 1895

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Δύο ἤδη ἐβδομάδες παρήλθον, χωρὶς νὰ λάβωμεν ἐπιστολὴν σας, καθυστερεῖ δὲ καὶ τὸ τῆς τρεχούσης ἐβδομάδος ταχυδρομεῖον, δι' οὗ ἀγνοοῦμεν ἂν θὰ ἔχωμεν ἐπιστολὴν σας. Οὐχ ἦττον ὅμως καὶ τὰς ἄλλας σας ἐπιστολάς οὐδέποτε ἐλάβομεν ἐγκαίρως, ἀλλὰ πάντοτε τέσσαρας καὶ πέντε ἡμέρας βραδύτερον τῆς ἀφίξεως τοῦ ταχυδρομεῖου, οὕτω δὲ δὲν δίδεται ἡμῖν καιρὸς, ὅπως συνέλθωμεν πρὸς σύσκεψιν καὶ σᾶς ἀπαντήσωμεν· διὰ τοῦτο τοῦ λοιποῦ παρακαλεῖσθε, ὅπως στέλλητε τὰς πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολάς σας ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν Καπετὰν Μαθηὸν καὶ οὐχὶ εἰς τὸν κ. Γερμανὸν Ἀποστολάκην, ὡς μέχρι τοῦδε ἐπράττετε, δι' οὓς λόγους προαναφέραμεν. Κρίνομεν δ' ἐπ' ἀνάγκης νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι τὸ κίνημά σας ἢ μᾶλλον τὸ κίνημα τῆς Κρήτης, ὄλων ἡμῶν, ὑπὸ τινῶν κακοβούλων παρεξηγεῖται, ἀποδιδόμενον εἰς ὑποκινήσεις ξένας καὶ δὴ τῆς Ἀγγλίας.

Αἱ τοιαῦται κακόβουλοι διαδόσεις περιττὸν εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι μεγάλως ζημιώνουν τὸν ἀγῶνα ἡμῶν καὶ μάλιστα αὐταὶ προέρχονται καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως. Διὰ τοῦτο θεωροῦμεν ἀπαραίτητον, ὅπως συστήσωμεν ὑμῖν, νὰ συντάξητε μίαν διαμαρτυρίαν, ἢ νὰ ἐπιδώσητε εἰς τοὺς αὐτόθι Προξένους, νὰ στείλητε δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς, ὅπως δημοσιεύσωμεν αὐτὴν εἰς τε τὰς ἐνταῦθα ἐφημερίδας καὶ εἰς τὰς εὐρωπαϊκάς καὶ δι' ἧς νὰ διαμαρτύρησθε ἐνώπιον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ ἐκείνων, οἵτινες ὑβρίζοντες τὸν Κρητικὸν λαὸν καὶ ἀσεβοῦντες πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, διαδίδουσιν ὅτι τὸ κίνημα τῆς Κρήτης δὲν εἶναι αὐθόρμητον, ἀλλ' ὀφείλεται εἰς ξένας ὑποκινήσεις, ὅτι εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τοῦ κρητικοῦ λαοῦ, ἱστορία μαρτυρίας καὶ θυσιῶν, ὥστε μόνον κακόβουλοι καὶ διαστροφεῖς τῆς ἀληθείας εἶναι δυνατὸν νὰ λέγωσι ἢ νὰ πιστεῦσιν ὅτι ὁ Κρητικὸς λαὸς ἔχει ἀνάγκην ὑποκινήσεως ἄλλων, ἵνα διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά τυ, ὅτι ἡ Κρήτη δὲν ζητεῖ νὰ κινήσῃ ἐπανάστασιν, ἀλλ'

ἀπαιτεῖ εἰρηνικῶς, ἐξαιτουμένη τὴν παρέμβασιν τῆς Εὐρώπης ν' ἀποδοθῆ αὐτῇ ὅτι πρότερον ἐκέκτητο καὶ ὕπερ εἶτα δολίως καὶ ἀνόμως ἀφηρέθη παρ' αὐτῆς, ἐπιφυλασσομένη πάντοτε, ὅπως βραδύτερον, καιροῦ ἐπιστάντος, ἐπιδιώξῃ διὰ πάσης **θυσίας τῶν προαιωνίων καὶ πασιγνώστων αὐτῆς πόθων.**

Ταύτην τὴν στιγμὴν περὶ τὴν 3ην μεταμεσημβρινὴν τῆς 30 ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολὴν σας καὶ εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῇ, ἅτινα ἐπροξένησαν ἡμῖν ἀνάμικτον αἴσθημα χαρᾶς καὶ λύπης. Χαρᾶς μὲν ὅτι ἐνισχύεσθε ὁσημέραι, διὰ τῆς προσελεύσεως ἀντιπροσώπων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, λύπης δὲ διὰ τὴν προσέλευσιν εἰς τὴν χωροφυλακὴν χριστιανῶν. Τῇ προσεχῇ ἑβδομάδι θὰ ἔχητε πάντως χρέματα, διότι σήμερον, ἕνεκα τῆς καθυστερήσεως τοῦ ἀτμοπλοίου δὲν ἔχομεν καιρὸν, τοῦτου δι' ἕνεκα δὲν παρευρίσκονται καὶ ὅλα τὰ μέλη τὰ συνεργαζόμενα ὅπως ὑπογράψωσι.

Τὰ πολιτικὰ τὰ ἐξωτερικὰ, εἶναι ἐπικουρικὰ τοῦ κινήματος, ὥστε ἔχετε θάρρος. Ἦδη κατὰ τὰ χθεσινὰ τηλεγραφήματα, ὁ Σουλτᾶνος ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ τῆς ὁμοφώνου καὶ ἐπιμόνου ἀπαιτήσεως τῶν Δυνάμεων, τοῦ νὰ ἐκδόσῃ τὰ φερμάνια νὰ διέλθωσιν καὶ αἱ δευτέραι φυλακίδες τὰ Δαρδανέλια. Οὐδεὶς εἰσέτι γινώσκει ἀσφαλῶς τί συμβήσεται εἰς τὸν εἰσπλουν τῶν β' φυλακίδων, διότι ὑπάρχει φόβος, ὅτι ὁ ὀθωμανικὸς ὄχλος θὰ ἐκμανῆ κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ διόλου ἀπίθανον νὰ ἔχωμεν ἢ ἐκθρόνισιν τοῦ Σουλτάνου ἢ ταραχὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐὰν ὅμως τὰ πράγματα ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν ἐτραχυρθῶσι περισσότερο, ὁ Σουλτᾶνος θὰ ἀναγκασθῆ νὰ προβῆ εἰς μεταρρυθμίσεις, ὅποτε καὶ ἡμεῖς δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νὰ ληφθῶμεν ὑπ' ὄψιν.

Σὰς ἀσπαζόμεθα ὅλους, οἱ παρευρεθέντες.

Παρθένιος Περίδης, Μ. Μυλωνογιαννάκης, Ν. Νικολοῦδης, Π. Πυροβολάκης. Χ." Μ. Γιάνναρης, Ἐμ. Βαρδίδης ὁ Γραμ. Ἀχιλ. Ξυλινάκης,

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γερμανοῦ Ἀποστολάκη

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 30 Νοεμβρίῳ 1895

Ἀγαπητοί,

Νεώτερα δὲν ἔχω νὰ σᾶς γράψω, ἡ πολιτικὴ κατάστασις εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, θὰ λήξῃ δὲ εἰς ἀγνωστον ἐπὶ τοῦ παρόντος τέλους. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν λήξῃ, αἱ ἀπαιτήσεις δὲν θὰ ἀποτύχωσιν, ἀλλ' ὅπως βαίνουσι τὰ πράγματα, εὐρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχὴν.

Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἀχαρακτήριστος. Θέλει, λέγει, τὸ κίνημά σας, δὲν τὸ ὑποστηρίζει ὅμως, ἂν καὶ τῇ προϋτάθῃ ἐπανειλημμένως, διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐν γένει. Ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ ζητήματα, ἀπέθανον οἱ ἄθλιοι καὶ ἡμεῖς τοὺς ἠσπάσθημεν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν· φοβουνομεθα οἱ ἄθλιοι μὴ ἢ αὐξήσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοὺς θέσῃ διὰ παντός ἔξω τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν κίνδυνον τοῦτον προσπαθοῦσι ν' ἀποκρούσωσι μὲ θυσίαν γενικὴν τοῦ ἔθνους. Εἶχον ἐλπίδα τινὰ, στηριζόμενος εἰς τοὺς λόγους των, ὅτι θὰ κάμωσι κάτι τι καλὸν, ἀλλὰ τώρα ἤρχισα νὰ φρονῶ, ὅτι κακὸν μόνον νὰ δυνηθῶσι θὰ κάμωσι· δὲν θὰ δυνηθῶσιν ὅμως οὐδὲ τοῦτο.

Καθώς οἱ Διοικηταὶ τῆς Κρήτης, ἔχουσι τὰ ὄργανά των, διὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς, οὕτω καὶ αὕτη ἔχει τὰ ὄργανά της, διὰ τὴν ἀποτυχίαν ἡμῶν καὶ μεταξὺ αὐτῶν συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἡμέτεροι ὄπλαρχηγοὶ, οἵτινες, προεξάρχοντος Χατζῆ, Νικολοῦδη καὶ Βαρδίδου, ἀκολουθοῦντος δὲ τυφλῶς καὶ τοῦ κ. Μαθιοῦ, πᾶσαν πράξιν σας καταγγέλλουν καὶ πᾶν ἐμπόδιον παρεμβάλλουν, διὰ νὰ μείνητε ἔστερημένοι πάντων καὶ ἀναγκασθῆτε νὰ ὑποχωρήσητε αἰσχυρῶς.

Ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἐδῶ πατριώτας ὑβρίζουν βαναύσως, ὅπου τύχει, προσπαθοῦν νὰ καὶ καλὰ νὰ παραστήσουν καὶ τὸ κίνημά σας ἐπαρχιακὸν καὶ διὰ τοῦτο ἤρχισαν καὶ ἐδῶ νὰ δημιουργοῦν διαιρέσεις. Εὐτυχῶς δὲν δύνανται νὰ κάμουν οὔτε καλὸν οὔτε κακόν, τόσον ἔχουν ἐξευτελισθῆ. Ἄλλὰ, διατὶ παρακαλῶ, δὲν τῶν γράφετε, ὅπως τοὺς καταστήσητε προσεκτικούς; Ἐπάλαισα μετ' ἀπείρου ὑπομονῆς κατὰ τῆς ἰδιοτροπίας των, ἵνα μὴ εἶπω κακοθεΐας.

Ὡς ῥαγδαία βροχὴ τὰ παράπονά των πίπτουσι κατὰ τῆς κεφαλῆς μου. «Δὲν εἶναι ἀνθρωποὶ αὐτοὶ στὴ συνάθροιση, δὲν ἀπαντοῦν εἰς τὰς ἐπιστολάς μας, ἐπήραν ὅλας τὰς θέσεις καὶ εἴντα θὰ γίνουν, δὲν πρέπει νὰ τῶν στέλλωμεν χρήματα, γιατί εἶναι μόνον ἀπὸ δυὸ ἐπαρχίας καὶ ἔπειτα δὲν μᾶς λογοριάζουν καὶ γιὰ πρᾶμμα κλπ.»

Γράφατέ των νὰ προσέχουν, διότι μᾶς ἐξευτελίζουν ὅλους, ἀδιάφορον ἂν τινες εἶναι συγγενεῖς σας. Τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος δὲν κάμνει διάκρισιν τοιαύτην· ἢ δὲν γνωρίζετε ὅτι ὑμεῖς ἀνελάβετε μέγιστον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Κρήτης ὅλης καὶ διὰ τοῦτο αὕτη βλόκληρος πρέπει νὰ σᾶς σέβητε καὶ νὰ σᾶς τιμᾶ καὶ νὰ σᾶς βοηθῆ; Εἶμαι ἀναμμένος ἀπὸ θυμόν.

Ἀφοῦ ἐστάθη ἡ Κρήτη δὲν εὔρε καταλληλοτέραν περίστασιν, διὰ νὰ ὠφεληθῆ καὶ οἱ ἄθλιοι καὶ κακοῦθεις προσπαθοῦν νὰ τὴν χάσωμεν· ὁ Ἀντωνιάδης ἐργάζεται καὶ ὁμοῦς ὑβρίζεται βαναύσως ὑπὸ τῶν ὄπλαρχηγῶν δημοσίως, ἐν μέσῳ ὁδῶ, ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον ἀκούει καὶ μᾶς οἰκτεῖρει. Ὁ Κελαϊδῆς καὶ ἄλλοι δὲν μένουσι παραπονεμένοι ὡς πρὸς ταῦτα, δὲν γράφω ἄλλα.

Περιμένω ἀνυπομόνως τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας σᾶς εἶπον, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γράψετε εἰς τὰ γνωστὰ πρόσωπα. Ὁ Μανταδάκης, ὡς πληροφοροῦμαι, ἐχθίστως καθ' ὑμῶν ἐνεργεῖ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Φεύγετε τοὺς χοίρους. Ἐδημοσίευσεν διατριβὴν ἐν τῇ **Ἐφημερίδι**, τὴν ὁποίαν σᾶς ἐσωκλείω καὶ εἰς τὴν ὁποίαν παρακαλῶ ἐπιστήσατε τὴν προσοχὴν σας, ἀποβλέπει τὴν ὑπεράσπισίν σας καὶ τῆς πατρίδος. Γράφετέ μου τακτικῶς, ἔχω ὅλα τὰ μέσα νὰ δημοσιεύσω τὰ φρονήματα ὑμῶν, πρὸς ἔλεγχον τῶν κακούργων καὶ κακοῦθων καὶ πρὸς ἐξέγερσιν τῆς κοινῆς γνώμης, ἢ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐξεγερθῆ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. Οἱ κύριοι ὄπλαρχηγοὶ ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἀφίνουν πλέον οὐδεμίαν ἐπιστολὴν νὰ ἔρχηται εἰς χεῖρας μου, διὰ νὰ καταπνίγωνται αἱ ἰδέαι καὶ πράξεις σας. Ἰδιαιτέρως λοιπόν, γράφετέ μου καὶ ὁ χρόνος θὰ δείξη τὸ ἔργον ἐκάστου.

Γ. Ἀποστολάκης

**Ἐγκύκλιος 10η: Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου.**

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Γνωρίζετε, ὅτι ἔνεκεν τῆς διαγωγῆς τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ζητεῖ διὰ παντός τῆς τρόπου νὰ καταπολεμήσῃ τὰ δίκαια ζητήματά μας, ἔλαβον χώραν συμπλοκαὶ καὶ ἔγιναν μάχαι μεταξύ ἡμῶν καὶ τοῦ στρατοῦ, εἰς τὰς ὁποίας τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐνίκησαμεν ἀμυνόμενοι καὶ κατετροπώσαμεν αὐτὸν εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἐγκατέλειψεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης πολλοὺς νεκρούς, οὓς ἡμεῖς ἀπὸ φιλανθρωπικὸν καθήκον ἐθάψαμεν.

Εἰς τὰς μάχας ταύτας ἔλαβον μέρος ὅσοι ἐπρόφθασαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους Ἀποκορώνου καὶ Σφακίων καὶ οἱ παρευρισκόμενοι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ Ἀγιοβασιλιῶται, Κυδωνιάται, καὶ Κισσαμίται, διότι, ὡς εἶναι γνωστόν, ὅλος ὁ χριστιανικὸς λαὸς τῆς Νήσου θεωρεῖ τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ζητοῦμεν, ὡς ζητήματα ἐθνικὰ καὶ δι' αὐτὸ καὶ προσφέρει τὸ αἷμα του, πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν. Ἀλλὰ μανθάνομεν, ὅτι εἰς τὰς Ἐπαρχίας, αἵτινες κείνται μακρὰν τοῦ κέντρου τῶν ἐνεργειῶν μας καὶ δὲν δύνανται νὰ μανθάνωσιν εὐκόλως τὰς ἐνεργείας μας, κακόβουλοί τινες προσπαθοῦν νὰ μεταπείσουν τοὺς ἀπλουστέρους, ὅτι τὸ προκείμενον πολιτικὸν κίνημα δὲν προήλθεν ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, διαδίδοντες εἰς αὐτοὺς διαφόρους ἰδέας ἀντιπατριωτικὰς.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις κατήγγειλε τὴν Ἑλληνικὴν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι ὑποδαυλίζει ταραχὰς καὶ ὑποκινεῖ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, διότι οὔτε ἡ Ἑλλάς οὔτε ἄλλη τις Δύναμις, ὑπεκίνησε τὸ κίνημά μας, ἀλλὰ τοῦτο ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν ἀφόρητον κατάστασιν, εἰς ἣν εἶχε περιέλθει ἡ πατρίς μας, ὡς πάντες γνωρίζομεν καὶ ἀπὸ τὰς περιστάσεις, ἃς ἐθεωρήσαμεν καταλλήλους, ὅπως ζητήσωμεν, ὅτι δικαιοῦμεθα νὰ ἔχωμεν καὶ ὅ,τι δι' αἱμάτων εἶχομεν ἀποκτήσει, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1889 ἡ Κυβέρνησις μᾶς ἀφήρσεν αὐθαιρέτως. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δίδῃ κανεὶς πίστιν εἰς διαδόσεις κακοβούλους καὶ ὑποβολιμαίας ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ πάντες πρέπει νὰ ἔχωσι πεποίθησιν ἀκράδαντον ἰον) εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἀποτελούντων τὴν Κεντρ. Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως. 2ον) Εἰς τὴν ὁμόφωνον τοῦ λαοῦ ὑποστήριξιν, ὅστις καὶ δι' ἔργων ἀπέδειξεν ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ χύσῃ καὶ τὸ αἷμα του πρὸς ἀπόκτησιν τῶν περιττῶν προκειμένων ζητημάτων καὶ 3ον) Εἰς τὸν δεδηλωμένον πατριωτισμὸν τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ διαμενοντων συμπατριωτῶν μας, μεθ' ὧν καὶ συνεργάζεται τὸ Σωματεῖόν μας.

Ἀνάγκη πρὸς τοῦτοις νὰ μάθωσι πάντες, ὅτι τὸ κίνημά μας προχωρεῖ μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν, διότι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωσι τὰ πράγματα τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων, ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ τελεία ἐπιτυχία αὐτοῦ, μᾶς βεβαιοῦσιν, ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα ἐξ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς Τουρκίας, εἶναι τὸ περισσότερον ὄριμον καὶ ὅτι πρῶτον αὐτὸ θὰ λυθῇ, εὐθὺς ὡς ἀρχίσῃ νὰ ἐκδίδῃ τὸ Εὐρωπαϊκὸν Δικαστήριον τὰς ἀποφάσεις του,

Ὅθεν ἡμεῖς πεποιθότες εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων καὶ εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ

Κρητικοῦ λαοῦ, ἐξακολουθοῦμεν ἠνωμένοι καὶ ἀδιάσπαστοι, πολιτεύομενοι μὲ τὸ αὐτὸ πρόγραμμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπολιτεύθημεν μέχρι σήμερον καὶ ἄς μὴ δίδῃ κανεὶς προσοχὴν εἰς τὰς ῥαδιουργίας τῶν κακοβούλων ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λείψωσιν ἀπὸ κάθε κοινωνίαν, ὅσον ἠθικὴ καὶ ἂν εἶναι αὕτη. Ἐν τέλει γνωρίζομεν, ὑμῖν, ὅτι τὸ σωματεῖόν μας ἀπαρτίζεται ἤδη ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν περισσοτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης, ὅσονούπω δὲ προσέρχονται καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν, ὡς ἀνηγγέλη ἡμῖν.

Ἐν Ἀσκύφῳ τῇ 10 Δ)βρίου 1895

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ (Τ. Σ.)

**Ἐπιστολὴ Γεωργίου Ε. Κοτζαμπασάκη πρὸν τὸν πρόεδρον
Μ. Κουνδουράκη**

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Δεκεμβρίου 1895

Ἀγαπητέ μου κ. Μανουῖσε,

Τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα ἔλαβον ἐπιστολὴν Σας μὲ ὀλίγας λέξεις, παραπονοῦμενος, ὅτι δὲν σὰς ἔγραψα, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν ἔχετε λάβει εἰσέτι τὴν ἐπιστολὴν μου. Αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα δὲν ἔλάβομεν οὐδεμίαν σας ἐπιστολὴν, πλὴν τῶν ἐκ τῶν πόλεων Ρεθύμνης καὶ Χανίων ἰδιωτικῶν.

Τὰ τῆς μάχης Ἀλικάμπου ἐμάθομεν, ἀλλὰ διαφοροτρόπως. Τέλος δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲ εἴπω ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα ἅπαντας ἠὺ-χαρίστησε. Ἐλαβεν μάθημα ὁ Καραθεοδωρῆς ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀκούῃ τοὺς ψευδοσυμβούλους του, μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως, ὅτι ἔπαθε δικαίως, ἀποστείλας ἄνευ ἀφορμῆς στρατὸν πρὸς καταδίωξιν, καθ' ὅτι, ἐὰν ὑμεῖς πρῶτοι ἐδίδετε ἀφορμὴν θὰ εἴχομεν νὰ ἀκούσωμεν παράπονα καὶ ἐπιπλήξεις, ὅτι δὲν ἐφαρμόζετε τὸ εἰρηνικὸν πρόγραμμα, ὅπερ διεδώσαμεν, ὅτι ἀκολουθεῖτε. Αὐτὰ πρέπει πάντοτε νὰ σκέπτεσθε καὶ νὰ μὴ παρασύρεσθε εἰς ἄτοπα καὶ ἄσκοπα κινήματα.

Ἐδῶ ἡ κ. Κυβέρνησις μέχρι τοῦδε ἐφρόντιζε παντὶ σθένει νὰ ναυαγήσῃ τὸ κίνημα, διαδίδουσα ὅτι εἶναι προδοσία καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑφίσταται τοιαύτη Ἐπιτροπὴ. Τώρα ἀφοῦ ἀπηλπίσθη ὅτι δὲν εἰσακούεται, ἤλλαξε πολιτικὴν καὶ διὰδίδει σκοπίμως, ὅτι φροντίζει διπλωματικῶς, διὰ τῶν πρέσβων, καὶ ὅτι θέλουν δοθῆ τὰ προνόμια, δηλ. τὸ πρῶν πολίτευμα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ δυσκολεύομαι νὰ πιστεύσω τοιαύτας διαδόσεις, παρὰ εἶναι στάκτη εἰς τὰ μάτια μας, ὅπως δηλ. σταματήσῃ τὰς ἐνεργείας μας.

Ἐνεργεῖαι μεγάλαι καταβάλλονται, ἀγαπητέ, περὶ χρημάτων κλπ. ὑλικῶν μέσων, μὴ νομίζετε ὅτι ἡσυχάζομεν, ἀλλὰ καθὼς καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμεν ὑμῖν, ἀπαντῶμεν μεγάλα προσκόματα, ἀλλὰ καθημέραν ὀλιγοστεύουν καὶ πιστεύω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου εἰσέτι χρόνου νὰ μὴ ἔχωμεν κανέν ἐμπόδιον.

Σὰς ἔχομεν ὅμως γράψει μέχρι τοῦδε δεκάκις, ὅτι μὲ τοὺς ὀπληρχηγούς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κάμωμεν καὶ ἐπιτύχωμεν μεγάλα πράγματα, ἐν ὅσῳ δὲν πεισθῶσι τινὲς ἐκ τῶν ἐξεχόντων πατριωτῶν μας, ὡς λ.χ. Ρενιέρης, Μπογιατζόγλους, Ρικάκης, Σαπουντζάκης κλπ. καὶ ἐνεργήσωσι ἔπρεπε δὲ μέχρι σήμερον νὰ τοὺς ἐγράφετε καὶ τοὺς παρακαλέσαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ δεχθῶσι καὶ ἐνε-

γήσωσιν ὑπὲρ τῆς πασχούσης πατρίδος των, καθ' ὅτι θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς των περιφρονημένους, ἀνάγκη λοιπὸν γράψητε.

Ὁ Βαρδίδης φρονεῖ καὶ ἐγὼ ἐπίσης νομίζω καλὸν καὶ ὠφέλιμον, νὰ συνταχθῇ δῆλωσις ἐκ τῶν νεωστὶ ἐλθόντων πληρεξουσίων καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν καὶ οἵτινες δὲν ἔχουν ὑπογράψει εἰς τὸ ἐπιδοθὲν ὑπόμνημα καὶ νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι σύμφωνοι καὶ συμμερίζονται τὸ ἐπιδοθὲν ὑπόμνημα ὅπως καὶ οἱ πρόξενοι λάβωσιν ὑπ' ὄψει, ὅτι δὲν εἶναι μόνον ἐκ τοῦ Τμήματος Σφακίων. Σκεφθῆτε περὶ αὐτοῦ, προσέτι, ὡς καὶ εἰς τὴν γενικὴν ἐπιστολὴν σᾶς γράφομεν, διαμαρτυρίαί εἰς τοὺς Προξένους διὰ τὰς ἀδίκους ἐπιθέσεις τοῦ στρατοῦ καὶ τὰς βιοπραγίας.

Χρήματα θέλετε λάβει αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα ποσὸν τι ἕως 25 εἰκοσοφράγκων, τὸ ἐπόμενον ὁμως περισσότερα· εἶναι ποσὸν τῆς παραστάσεως τῶν φοιτητῶν, ὅπερ σᾶς στέλλουν καὶ θέλετε ἰδεῖ καὶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν των. Οἱ ἡμέτεροι ὄπλαρχηγοὶ μοι εἶπον, ὅτι στέλλονται καὶ παρὰ προσώπου τινός, οὗ τὸ ὄνομα δὲν μοι ἀνέφερον, ἕτερα 50, ἀλλὰ δὲν πιστεύω αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα.

Θεωρῶ περιττὸν νὰ σᾶς ἐπαναλάβω, ὅτι δέον νὰ ἀποφεύγητε, ὅσον τὸ δυνατόν, τὰς συγκρούσεις ἵνα μὴ τὰ πράγματα ἐκτραχυνθῶσι καὶ γεννήσωσιν ἀτοπήματα, ἃ δὲν θέλετε δυνηθῆ νὰ συκρατήσητε.

Φροντίσατε ὅσον τὸ δυνατόν, νὰ λάβωσι μέρος καὶ ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν πληρεξούσιοι καὶ γενικευθῇ τὸ κίνημα, πάντοτε ὁμως εἰρηνικῶς, ἵνα μὴ δίδωμεν ἡμεῖς πρῶτοι ἀφορμὴν.

Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ φαίνεται γαληνοτέρα αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα, ὡς θὰ ἴδητε εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ, ὡς οἱ διορατικοὶ πολιτευταὶ φρονοῦν καὶ θὰ ἔχωμεν μεγάλα καὶ τρομερὰ τὸν Μάρτιον κινήματα, ἔτσι τοῦλάχιστον φρονοῦν αὐτοί. Ὅφείλομεν λοιπὸν νὰ εἴμεθα μὲν ἔτοιμοι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ δίδωμεν ἀφορμὰς πρὶν ἢ ἔλθῃ ὁ χρόνος ἐκεῖνος, ὅστις καὶ θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ.

Ὁ Γερμανὸς διαμένει εἰς Πειραιᾶ, ἀλλὰ καὶ ἐνεργεῖ μετὰ τοῦ Π. Κελαϊδῆ, ἂν καὶ ἐγὼ στηρίζωμαι μὲ τοὺς γέροντας, δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε ὥραν νὰ μείνω πλησίον των, ἀλλὰ τὶ νὰ γίνῃ. Φαντάσου ὅπου ἀκόμη δὲν μᾶς χωνεύουν καὶ μᾶς τὰ κτυποῦν κατὰμουτρα, οἱ περισσότεροι, διατὶ νὰ ἔλθωμεν καὶ ἐπειδὴ ἐπιμένομεν εἰς τὸν σχηματισμὸν Ἐπιτροπῆς κάπως ἐπιβλητικῆς, δὲν δέχονται, διότι νομίζονται τινές, ὅτι θὰ τοὺς πάρουν τὴν ἀξίαν, βλέπε ἰδιοτροπίας καὶ ἐγωισμοὺς. Τέλος θὰ ὑποφέρωμεν πρὸς ἀποφυγὴν διαίρεσεων. Ὁ Μαθιὸς μοι παρεπονῆθη ἰδιαίτερος, ὅτι λέγει, ἐγράψαμεν, ὅτι δὲν ἐργάζεται καὶ ἔχει γράμμα.

Τέλος τὰ πράγματα βαίνουσι βοηθητικὰ ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται φρόνησις, ἀποφυγὴ συγκρούσεων καὶ βιαιοπραγιῶν ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν, φυγοδίκους κ.λ.π. ταραχοποιὰ στοιχεῖα μὴ ὑπακούοννα εἰς τὰς διαταγὰς σας ἀποφεύγετε, πρὸς θεοῦ.

Τοὺς ἡμετέρους Λεκανίδην, Φωτάκην, Μυλωνάκηδες, Φραντζεσκάκην, Χριστοδουλάκην, Χ. Παπαδάκην, Πωλιουδάκην κ.λ.π. ἀνεξαιρέτως φίλησόν μοι.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὁ Σὸς Γ. Ε. Κ. (Γεώργ. Ε. Κοτζαμπασάκης)
Γράψε μου λεπτομερείας, ἐφημερίδας σᾶς στέλλω τακτικώτατα, θυσιάζων καθ' ἑβδομάδα μίαν δραχμὴν καὶ πλέον ἐκ τῶν ὑστερη-

μάτων μου, και τοῦτο σοὶ λέγω, διότι ἐγὼ γνωρίζω, τί τραβῶ με τὴν ἀνέχειαν.

**Ἐπιστολὴ Κρητῶν φοιτητῶν
Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης**

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Τὰ τελευταῖα γεγονότα μᾶς συνεκίνησαν καὶ ἐξακολουθοῦν ἔτι νὰ μᾶς συγκινοῦν. Τὸ γόητρον τῆς πατρίδος μας κινδυνεῦον νὰ ἐξαλειφθῇ πάντῃ, ἀνεστηλώθῃ καὶ ἔτι περισσότερο ἐδοξάσθῃ.

Ἡ πατρίς σᾶς εὐγνωμονεῖ ἐπὶ τούτῳ. Ἐν ὀνόματι ὅμως τῆς πατρίδος σᾶς ἐξορκίζομεν νὰ φροντίζετε πάντοτε, ὅπως τὰ διαβήματά σας καθοδηγῆ ἢ λογικῇ καὶ ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσις σας. Πλείονα ἀναμένετε διὰ τοῦ προσεχοῦς ταχυδρομείου.

Σᾶς στέλλομεν δραχμὰς 750 ἥτοι χρ. εἰκοσόφραγκα 21, τὰ ὁποῖα θὰ λάβετε παρὰ τοῦ κ. Ἐμμ. Μουντάκη ἱατροῦ, ὅστις τοιαύτην ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τοῦ κ. Κυριάκου Παινήση, εἰς ὃν ἡμεῖς τὸ ἄνω ρηθὲν ποσὸν ἐμετρήσαμεν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Δ)βρίου 1895

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Κρητῶν φοιτητῶν

Γεώργ. Ε. Κοκκίνης, Ἰωάν. Παπαναστασάκης, Λιονῆς, Κωνστ.
Μ. Τζανακάκης, Βασίλ. Θειακάκης, Ἰωάν. Σαουνάτσος

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἐπισκοπῆς Ρεδύμνης

Ἐπισκοπῇ τῇ 11 Δ)βρίου 1895

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Τὴν χθεσινὴν ἀπάντησιν περὶ τῆς αὐτόσε ἐλεύσεως ἔλαβον χθὲς περὶ τὴν 1 ὥραν τῆς νυκτός, λίαν πρωτὶ δὲ σήμερον ἔπεμψα αὐτὴν εἰς Ρέθυμνον πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους. Τούτου ἕνεκα δὲν εὐρέθημεν αὐτοῦ σήμερον, ἐλπίζω ὅμως ἂν δὲν ἔλθωσιν ἐκ Ρεδύμνης σήμερον νὰ ἔλθωσιν ἀφεύκτως αὔριον.

Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ περιμείνητε ἄνευ θορύβου καὶ ἐπιδείξεως, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν περιέργων βλεμμάτων καὶ παντὸς ἐνδεχομένου ἀπροόπτου.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς

Ὁδ. Σταυριανίδης

Υ.Γ. Εἰδοποιήσατε νὰ κατέλθωσιν ἐκ Κουρνᾶ δύο τὸ πολὺ ἄτομα, ἂν τὸ ἐγκρίνετε.

Ὁ ἴδιος

Ἐπιστολὴ ἐκ Χανίων

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Σήμερον ἐμάθομεν ὅτι μέρος τῆς Ἐπιτροπῆς μετέβη εἰς τὸ χωρίον Φρὲ καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ χωρίον Λάκκουσ, ὅπου καὶ ἐπυροβόλησε τὸν ἐκεῖ Πύργον. Τὸ τοιοῦτον πληροφορηθεῖσα ἡ Γεν. Διοίκησις προσεκάλεσε τινὰς τῶν κ. κ. Προξένων καὶ τοῖς ἔκαμε παρα-

στάταις, παραπονουμένη, ὅτι, ἐνῶ οὗτοι ἀπαιτοῦσι νὰ μὴ καταδιώξη τὴν Ἐπιτροπὴν ὁ στρατός, ὑποσχόμενος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅτι θὰ διάγη ἡσυχος καὶ δὲν θὰ προκαλῆ ταραχὰς καὶ ἀντεγκλίσεις, ἡ Ἐπιτροπὴ τὸναντίον ἐξερχομένη τῶν ὑποσχέσεων σας προβαίνει εἰς πυρπολήσεις Πύργων καὶ ἐπιδείξεις ἀνά τὰ χωρία, προσπαθοῦσα οὕτω νὰ διαταράξη γενικῶς τὴν τάξιν.

Ἐννοεῖται, ὅτι οἱ κ.κ. Πρόξενοι, μὴ ἔχοντες, μετὰ τ' ἀνωτέρω, τὴν ν' ἀπαντήσουν, ἠγανάκτησαν διὰ τὰ συμβάντα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα, πρὸς ὅσα αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευταὶ ὑπεστήριζον καὶ πρὸς ὅσα ἡμεῖς πρὸς αὐτοὺς ὑπέσχομεθα. Εἰς πολλοὺς δὲ εἶτε ἐμμέσως εἶτε ἀμέσως ἔδωκαν νὰ ἐννοηθῆ, ὅτι δέον ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ μὲνη ἡσυχος καὶ νὰ μὴ προκαλῆ ταραχὰς καὶ ἀντεγκλίσεις, διότι θὰ γίνῃ ἀφορμὴ νὰ προκληθῆ γενικὴ καταστροφὴ οἷα τοῦ 1889. Προσθέτομεν δὲ καὶ ἡμεῖς εἰς ταῦτα νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψιν σας τὸ ἐξῆς μόνον: ἀφοῦ δι' 25 χιλιάδας Ἀρμενίων, οἵτινες μέχρι σήμερον ἔχουσιν θυσιασθῆ καὶ σφάζονται ἕτι κάθ' ἐκάστην, οὐδεὶς συνεκινήθη ἢ ἐπενέβη ἢ ἐπετεύχθη τι, τί ἐννοεῖτε νὰ κατορθώσωμεν ἡμεῖς ἐστερημένοι τῶν ὄλων.

Ἐπόμενοι ὅθεν εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν κ. κ. Προξένων, τῶν ἐξ Ἑλλάδος συμπατριωτῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, συνιστῶμεν ὑμῖν θερμῶς ν' ἀπέχητε ἀπὸ ἐπιδείξεις καὶ προκλήσεις, αἵτινες δύνανται νὰ διακυβεύσωσι σπουδαίως τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου, νὰ περιορισθῆτε δὲ μένοντες εἰς Ἀσκούφου ἢ ἄλλο τι χωρίον ὄρεινόν, μέχρις οὗ αἱ περιστάσεις μᾶς ὀδηγήσουν περὶ τοῦ πρακτέου, διότι ἄλλως πράττοντες, θὰ φέρωμεν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν ἀρίστου πατριώτου, ἀμερίστως τὴν εὐθύνην ὄλων. Ἄς ἀναμένωμεν τὴν ἀνοιξιν καὶ νὰ μὴ βιάζεσθε.

Ἐχόντες πεποιθήσιν εἰς τὸν πατριωτισμὸν σας, εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἀπὸ τοῦδε οὐδεμίαν θὰ δοθῆ ἀφορμὴ παρεξηγήσεως, ἐφ' ᾧ διατελοῦμεν κατασπαζόμενοι ὑμᾶς ἀδελφικῶς

Χανιά τῆ 12 Δ)βρίου 1895

Οἱ ἀδελφοὶ

Α. Γ. Σήφακας, Κ. Ν. Πρωτοπαπαδάκης, Ἐμμ. Ι. Παπαδάκης,
Γ. Μαρής, Ν. Ζουριδης, Ἐ. Μουντάκης, Ἐμμ. Σγουρός

Υ. Γ. Ἐμάθομεν ὅτι ἀπόψε ἦλθον διὰ πλοιαρίου τινὲς τῶν ἐν Ἀθήναις ἡμετέρων. Πληροφορήσατέ μας ἐὰν ἔχηται ἀληθείας, πόσοι καὶ ποῖοι ἦλθον καὶ ποῦ διαμένουν οὗτοι. Εἰς ἄλλην μας ἐπιστολὴν θὰ σᾶς γράψωμεν τί ἀντήλλαξαν 4 ἀντιπρόσωποι ἐγκλεγέντες προχθὲς ἐξ Ἀποκορώνου ζητούμενοι δὲ ὑπὸ τῶν κ. κ. Προξένων.

Οἱ ἴδιοι

Ἐπιστολὴ παρὰ τῶν Ῥεθυμνίων καὶ ἐτέρων:

Πρὸς τὴν ἔντιμον ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως Ἐπιτροπὴν,

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Λαβόντες προχθὲς μ.μ. τὴν ἐπιστολὴν σας μετέβημεν ἐνταῦθα σήμερον, ὅπου ὡς μᾶς ὑποδείξατε, ἐλπίζομεν ν' ἀνταμωθῶμεν. Παρ' ἐλπίδα δὲν γνωρίζομεν τίνες λόγοι ἠμπόδισαν τὴν διαμονήν

σας καὶ ἐπεστρέψατε εἰς τὰ ἴδια χθές τὸ ἔσπερας. Τὸ φρόνημα καὶ ἡ συμπάθεια ὑπὲρ ἡμῶν ὑφίσταται ἀκεραία, καθ' ὅσον ἡ εἰρηνικὴ καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐνέργεια ὑπὲρ τῆς καλλιτερεύσεως τῆς καταστάσεως τῆς πατρίδος ἡμῶν, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι θὰ φθάσῃ εἰς αἴσια ἀποτελέσματα.

Ἐπειδὴ ὁμως τινὲς ἐξ ἡμῶν ἀδύνατον νὰ μεταβοῦν, αὐτοῦ, θέλοντες δὲ νὰ λάβῃ σπουδαιότερον χαρακτῆρα ἢ μεταξύ μας συνέντευξις καὶ συνεννόησις, σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως εὐαρεστοῦντο κατέλθῃτε τὴν προσεχῆ Κυριακὴν εἰς Μυριοκέφαλα, ὅπου, ὡς πιστεύομεν, δὲν ἔχετε νὰ φοβηθῆτε τὰς ἀρχάς, καὶ θὰ μεταβῶμεν ἐκεῖ, ἀφοῦ μᾶς εἰδοποιήσῃτε τὴν κάθοδόν σας μίαν ἡμέραν ἀρχήτερα, ὅπως συνεννοηθῶμεν λεπτομερέστερα.

Ἐν Χωρίῳ Μουρῖ τῇ 12 Δ)βρίου 1895

Οἱ Ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενοί σας,

Ν. Καλογέννητος, Ὁδ. Σταυριανίδης, Α. Καβρός, Γ. Ι. Καυκαλάκης, Μανούσος Γ. Ψυλλάκης, Ἄντ. Χ. Ζερβουδάκης, Παντελῆς Καλούδης, Χατζῆς Γ. Ζερβουδάκης, Χ. Μ. Λιανδρῆς, Ἀλεβίζος Παπαλεξάκης, Χ' Ε. Κελαϊδῆς.

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς συντρόφους μας, Παπᾶ Μαλέκον, Γ. Μυλωνογιαννάκην, Ι. Καλογερῆν, Γ. Χναρᾶν, Σταυρούλην Ζουριδίην, Γ. Μάνδακην καὶ Ἐμμ. Μιχαλέτον:

Ἄγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ὁ Καραθεοδωρῆς πασσᾶς διεμαρτυρήθη ἐγγράφως εἰς τὰ ἐν Χανίοις Εὐρωπαϊκὰ προξενεῖα, ὅτι παρὰ τὰ ὑποσχεθέντα οἱ κ.κ. Γ. Μυλωνογιαννάκης, Παπᾶ—Μαλέκος καὶ ἄλλοι μετὰ 80 ἐνόπλων, ἔφυγον ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ περιφέρονται εἰς μέρη τοιαῦτα, ὥστε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς προκαλοῦντες νέαν σύγκρουσιν, ἐπίσης μᾶς γράφουσιν, ὅτι οἱ πρέσβεις ἐν Κων)πόλει ἐπέβαλον εἰς τὴν Πύλην νὰ μὴ μᾶς καταδιώκῃ, ἀλλὰ καὶ οἱ πρέσβεις ὑπεσχέθησαν, ὅτι δὲν θὰ δίδωμεν καὶ ἡμεῖς ἀφορμὴν συγκρούσεων, δι' αὐτὸ οἱ Πρόξενοι ἠρώτησαν πρόσωπα ἰδικὰ μας, ποῖοι εἶναι οἱ λόγοι, δι' οὓς περιφέρεσθε εἰς διάφορα μέρη, οἱ δὲ ἰδικοί μας ἀπήντησαν, ὅτι κατήλθετε καὶ μεταβαίνετε εἰς τὰς οἰκίας σας, ἵνα ἀλλάξῃτε τὰ ροῦχα σας, ἀλλ' ὅτι θὰ ἐπανέλθῃτε ἀμέσως εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Δι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃτε νὰ ἐνωθῆτε μετὰ τὸ κέντρον, διότι καὶ τὸ μικρότερον σφάλμα ἐνὸς ἢ πολλῶν ἀπὸ τῶν προσώπων τῆς Ἐπιτροπῆς ζητεῖ ὁ Καραθεοδωρῆς νὰ λάβῃ ὡς ἐπιχείρημα καὶ καταγγεῖλη εἰς τὰ Προξενεῖα. Καλὸν εἶναι νὰ μὴ ἐξερχώμεθα ἀπὸ τὸ διαγεγραμμένον πρόγραμμά μας καὶ ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν ἰσχυρῶν, παρ' ὧν ἐλπίζομεν νὰ μᾶς δικαιώσουν. Ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἔλθῃτε αὔριον ἐνταῦθα, ἵνα μεταβῶμεν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῶν ἐπαρχιῶν Σφακίων καὶ Ἀγίου Βασιλείου, ἵνα, καταναλώσωμεν ὀλίγον χρόνον τοῦ χειμῶνος.

Ἀσκούφου τῇ 13 Δ)βρίου 1895

Σᾶς ἀσπαζόμεθα. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς

Μ. Ρ. Κουνδουράκης, Κ. Μαλινός, Ι. Γ. Λεκανίδης, Χαρ. Ι. Παπαδάκης, Γ. Σ. Πωλιουδάκης, Σ. Χ. Χριστοδουλάκης, Σπ. Βαρδινογιάννης, Σπ. Καλιγιάννης, Λ. Λιωνάκης

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Κρήτας ὄπλαρχηγούς:

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 29 π.μ. ἐπιστολὴν σας, ἐν ἣ μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἀνέγνωμεν ὅτι διαδίδουσιν τινες καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ὅτι τὸ κίνημά μας δὲν εἶναι ἀπόρροια τῶν κακῶν, ἀτινα προξενεῖ εἰς τὸν Κρητικὸν λαὸν ὁ βαρὺς Τουρκικὸς ζυγὸς, ἀλλ' ὅτι ξένη χεὶρ καὶ δὴ Ἀγγλικὴ μᾶς παρώθησεν εἰς αὐτό. Ἡ διὰδοσις αὕτη, ἂν μὴ προέρχεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ Σατανᾶ, πάντως προέρχεται ἐξ ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῆς Κρήτης καὶ παραβλῶπων τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Οἱ ἐχθροὶ οἱ πλεῖστοι εὐρίσκονται ἐνταῦθα· ἐξαντλήσαντες πᾶν μέσον, ἐξ ὧν ἠδύναντο νὰ θέσωσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν, διὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, πρὸς καταπολέμησιν, κατέφυγον εἰς τὸ ἐπαίσχυντον μέσον τῆς συκοφαντίας, διαδίδοντες καὶ ἐνταῦθα, ὅσα καὶ αὐτόθι, δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου, ὅστις μάλιστα συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν ὀρκισθέντων ἐταίρων μας. (*)

Ἡμεῖς, πρὸς διάψευσιν τῆς διαδόσεως ταύτης, ἐξεδώκαμεν τὴν, ὑπὸ χρονολογίαν 10 Δ)βρίου 1895, ἐγκύκλιον, πρὸς τὸν χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου, ἧς ἀντίγραφον ἀποστέλλομεν ὑμῖν ἐν τῇ παρούσῃ. Καὶ ὑμεῖς αὐτόσε δὲν πρέπει νὰ ἀργήτε, ἀλλὰ νὰ ἐνεργήτε καταλλήλως καὶ προσωπικῶς καὶ διὰ τοῦ τύπου, πρὸς διάψευσιν τῆς δηλητηριώδους ταύτης διαδόσεως, ἢ ὅποια δύναται νὰ ἐπιφέρῃ βλάβην τινὰ εἰς τὸ παρὸν κίνημα τοῦ χριστιανικοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

Πρέπει νὰ πεισθῇ ὁ κόσμος, ὅτι οἱ πρωτοῦργοι τοῦ παρόντος κινήματος καὶ ὡς ἐκ τῶν προσωπικῶν αὐτῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ὡς ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν αὐτῶν παραδόσεων καὶ ὡς ἐκ τῶν θυσιῶν, εἰς ἃς ὑπεβλήθησαν καὶ ὑποβάλλονται, ἐγκαταλείψαντες τὰς θέσεις τῶν, τὰς περιουσίας τῶν, τὰς οἰκογενείας τῶν, τὰ ἐπαγγέλματά τῶν, στερούμενοι, γυμνοὶ, ἀνυπόδητοι, ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸ ψῦχος, ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παρωθήθησαν εἰς τοῦτο τὸ κίνημα, εἰμὴ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου αἰσθήματος, ὑφ' οὗ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτῶν.

Μανθάνομεν ὅτι παραπονεῖσθε, διότι δὲν ἀπευθύνομεν πρὸς ὑμᾶς τὰς ἐπιστολάς μας, παρὰ πρὸς τὸν Γερμανὸν Ἀποστολάκην καὶ διότι δὲν ἐκτιμῶμεν τὰ αἵματα καὶ τὰς θυσίας, τὰ ὅποια ἔχετε προσφέρει εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος· Σᾶς ἀπαντῶμεν, ὅτι οὐδέποτε ἀπηυθύναμεν οὐδεμίαν ἐπιστολὴν μας εἰς τὸν Γερμανὸν Ἀποστολάκην ἀποκλειστικῶς, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς, καὶ ὅτι ἀφοῦ ἐκ τοῦ προγράμματος ἡμῶν ἐξάγεται ἀριδίλως ὅτι τὰ παρόντα ζητήματα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ στηρίζονται εἰς τὰ αἵματα καὶ τὰς θυσίας τῶν προγόνων αὐτοῦ, εἶναι περιττὸν νὰ ἐπιχειρήσωμεν δι' ἄλλου τρόπου, τὴν διάψευσιν τῆς ὑποψίας ὑμῶν.

Ἐκτὸς τῶν Πύργων τῶν Σφακίων, οὗς κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐξεκένωσεν ὁ Τουρκικὸς στρατὸς, ἐξεκένωσε καὶ τοὺς Πύργους Λάκκων, Κολυμβαρίου καὶ Ρουμάτων. Συνεπεῖα τούτου, ἀνεχώρησαν εἰς Λάκκους οἱ ἐκεῖθεν ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἀντιπρόσωποι Ἀμαρίου Ζερβὸς, Γ. Χατζηδάκης καὶ Ι. Γενεράλης ἀφίκαντο προχθές, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι Ρεθύμνης καὶ τῶν ὀρεινῶν δῆμων Μυλοποτάμου, ἐρχονται ὡς μᾶς ἀνήγγειλαν.

Ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολῇ ὑμῶν παραπονεῖσθε ὅτι δὲν σᾶς

(*) Τοῦ Ἐμμ. Πανηγ.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἰωσ. Λεκανίδου).

γράφωμεν τακτικά. Οὐδεμία ἑβδομάς παρήλθεν εἰσέτι, χωρὶς νὰ σᾶς γράψωμεν. Ὑπήκοντες εἰς τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῆς πατρίδος καὶ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν τῶν ἐν Χανίοις Προξένων τῶν Δυνάμεων, ἀπεσύρθημεν εἰς Σφακία, ὅπου θέλομεν διαχειρῆσαι, πρὸς ἀποφυγὴν συγκρούσεων μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἔτοιμοι ὅμως ν' ἀντικρούσωμεν καὶ νέαν ἐπίθεσιν αὐτοῦ, ἂν καὶ ἐνταῦθα θελήσῃ νὰ μᾶς καταδιώξῃ.

Ὡς καὶ πολλάκις μέχρι τοῦδε σᾶς ἐγράψαμεν, στερούμεθα τῶν πάντων καὶ δὴ πολεμοφοδίων. Εἰς ὅλας τὰς ἐπιστολάς μᾶς ἀπαντᾶτε ὅτι θέλετε μᾶς ἀποστείλει χρήματα καὶ πολεμοφόδια, ἀλλὰ οὐδὲν εἶδομεν εἰσέτι.

Οἱ εἰς Χανιά ἀποσταλέντες ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἀποκορώου συνέταξαν ἀναφορὰν πρὸς τὸν Γεν. Διοικητὴν καὶ τοὺς Προξένους, δι' ἧς διαμαρτύρονται κατὰ τῶν ἐν Ἀποκορώνῳ βιαιοπραγιῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καὶ ζητοῦσι νὰ μὴ ἐξέλθῃ πλέον οὗτος πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν.

Ἐν Ἀσκούφῳ τῇ 14 Δ)βρίου 1895

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ὁ Πρόεδρος, οἱ ἀντιπρόεδροι, ὁ ἀρχηγός, ὁ Γεν. Γραμματεὺς κλπ.

**Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, πρὸς τοὺς
κ. κ. Πρόεδρον, ἀντιπρόεδρον, καὶ τὰ μέλη τῆς ἐν Πειραιεῖ
ἀδελφότητος τῶν Κρητῶν**

Ἀξιότιμοι συμπατριῶται,

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν, ἧς ὁ σκοπὸς καὶ τὸ πρόγραμμα εἰσὶν γνωστά ὑμῖν, πληροφορηθεῖσα παρὰ τῶν αὐτόσε ἀντιπροσώπων αὐτῆς ὅτι ἐχορηγήσατε (400) τετρακοσίας δραχμὰς ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς ὑμετέρας ἀδελφότητος, ὅπως χρησιμοποιηθῶσι εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας της, πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσῃ νὰ μὴ περιορισθῆτε εἰς τὸ εἰρημένον ὑλικὸν βοήθημα, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθήσητε ἐνεργούντες καὶ εἰς εὐρύτερους κύκλους, πρὸς ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ὑποστήριξιν, διότι ὑφ' ἧς συνθήκας τελεῖται ὁ ἀγὼν, ὃν διεξάγει ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ὅπως ἀπολήξῃ εἰς πέρας ἀγαθὸν καὶ ἀνυψωθῇ τὸ γόητρον αὐτῆς, πρὸς δὲ ὅπως ἀποκτηθῶσι θεσμοὶ, καθ' οὓς νὰ δύναται νὰ εὐημερήσῃ αὕτη, ἐπάναγκες εἶναι, ἵνα ἅπαντες οἱ Κρητες, ὅπου δήποτε καὶ ἂν εὐρίσκωνται, νὰ συνεισφέρωσι τὴν συνεργασίαν αὐτῶν, καθ' οἷονδήποτε τρόπον.

Πεποιθότες εἰς τὰ γενναῖα καὶ φιλοπάτριδα αἰσθήματα ὑμῶν, σᾶς ἀσπαζόμεθα.

Ἐν Ἀσκούφῳ τῇ 14 Δ)βρίου 1895

Ὁ Πρόεδρος, οἱ ἀντιπρόεδροι, ὁ ἀρχηγός, ὁ Γεν. Γραμματεὺς κλπ.

Ἐπιστολή τοῦ Π. Μανταδάκη

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 29 Ν)βρίου 1895

Κύριοι,

Τὸ γράμμα σας ἔλαβον προχθές. Εἰσέτι δὲν συνεννοήθη μετὰ τῆς Ἀδελφότητος. Ἐκ τῶν προτέρων εἰμὶ μὲν εἰδήμων τοῦ πνεύματος, ὅπερ ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῇ. δὲν πιστεύω ὅμως νὰ ἐμμεῖνη ἀπαθῆς πρὸ τῶν προόδων, ἅς λαμβάνει τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα. Ὁ λόγος ὁ παρακωλύσας με νὰ συνεννοηθῶ εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρός. Ἴσως δὲ βλάψει καὶ τὴν ὄλην μου ἐνέργειαν καὶ ἀκόμη ἐμὲ αὐτόν. Ἀλλὰ τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον τίθημι ὑπέρτερον. Αἴτιος ἐμμέσως τούτου εἶναι ὁ ἕτερος ἐνταῦθα ἀντιπρόσωπος, πρὸς συλλογὴν ἐράνων, διότι οὗτος κατεχώρησεν ἐν τῇ ἡφμερίδι «Λευκὰ ὄρη» διατριβὴν ἐναντίον μου, ἣν μοι ἀνεκοίνωσεν ὁ συντάκτης καὶ διευθυντὴς τῆς «Ὁμοιοίας».

Εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἐξετέλεσα ὅ,τι ἐθεώρησα καθήκον μου, τοῖς ἐπέδειξα τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν, ἣν μοι ἐζήτησεν, ὅπως γράψῃ οἷον εἰ ἀνταπόκρισίν τινα. Τῷ ἐδήλωσα ὅτι παύω εὐχαρίστως, τῷ διέθετον αὐτὴν, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μὴ γράψῃ τὸ παράπαν ὀνόματα. Ἀλλ' ὁ κύριος οὗτος παραλαβὼν τὴν ἐπιστολὴν, κατεχώρησεν ὡς εἶχεν, ἀποκρύψας τ' ἄλλα ὀνόματα πλὴν τοῦ ἰδικοῦ μου, καὶ τοῦτο ἀγνοῶ, ἂν κατ' ἐντολὴν τοῦ Παπαδάκη ἤ μὴ, ἔπραξεν.

Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο μὲ παρώργισεν, ἐζήτησα παρεξηγήσεις, ἀλλὰ τί νὰ κάμω; Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τροποποιηθῇ, διότι καὶ ἡ ἰδιότης μου καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ὑπῆρχον.

Τοιοῦτοι οἱ συμπατριῶται. Διατρέχω ἤδη κίνδυνον, ἀλλὰ μ' ὄλα ταῦτα θὰ θέσω ἐν κρυπτῷ τὸν ἔρανον. Ἀπόλυτος ὅμως ἀνάγκη βοηθοῦ. Ὅθεν γράφετε ἀνυπερθέτως καὶ ἐσπευσμένως, παρακαλῶ, εἰς τὸν Λιάτην διευθυντὴν τῆς «Μεταρρυθμίσεως». Ἀναθέσατε αὐτῷ τὴν ἐντολὴν. Εἶναι ἐκ Πελοποννήσου καὶ αἰσθηματικός, δι' ὃ θ' ἀποδεχθῇ καὶ θὰ ἐνεργήσῃ ἀποτελεσματικῶς.

Ἐκτὸς τούτου, μεταδίδοτέ μοι καὶ τὰ γεγονότα τῆς ἑβδομάδος ἔστω καὶ ἐξογκωμένα καὶ τὴν ἑκασταχοῦ ὑμῶν διαμονήν.

Ἐνταῦθα τὰ πραξικοπήματα ἀναπτεροῦσι τὸ αἶσθημα καὶ θέτουσι τὸν Ἑλληνισμόν εἰς ἐνθουσιώδη κίνησιν.

Διὰ πᾶσαν ὑμῶν ἐνέργειαν καὶ δράσιν γράφετέ μοι, ὅπως διὰ τῆς ἡφμερίδος, ἰδίως «Μεταρρυθμίσεως» ἐξεγείρωμεν τὰ φιλογενῆ αἰσθηματὰ τῶν ἐνταῦθα. Τοῦ λοιποῦ δ' ἀνάγκη νὰ μὴ ἀποστέλλητε ἐπ' ὀνόματι μου τὰς ἐπιστολάς σας, διότι θὰ κατάσχωνται ἐν Χανίοις, ἀλλ' ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Βερουδάκη ξενοδόχου.

Περὶ τὸν νὰ σᾶς προσθέσω, ὅτι κατόπιν τῶν εἰς τὰ «Λευκὰ ὄρη» καταχωρηθέντων, δὲν δύναμαι νὰ συνεννοηθῶ μετὰ τοῦ κ. Παπαδάκη, ἀλλ' οὐδὲ νὰ τῷ γράψω νὰ σᾶς γράψῃ, ἂν καὶ ἐκεῖνος τῶρα, ἀφοῦ ἀναγνώσῃ τὴν β' ἐπιστολὴν, θὰ γράψῃ.

Ἐπαναλαμβάνω καὶ πάλιν, ὅτι δέον νὰ γράψῃτε εἰς τὸν ἐν Καῖρῳ Μεϊμαράκη, ἄνθρωπον λίαν ἱκανὸν καὶ εὐυπόληπτον, ὅστις, ἐὰν δὲν παρασυρθῇ ὑπ' ἄλλων, θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἰσχυρὸν στήριγμα, διότι ὁ ἐκλεχθεὶς κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, οὐδὲν ἀποτέλεσμα εἶναι δυνατόν νὰ σᾶς φέρῃ, ὡς καὶ εἰς τὸν κ. Καρτάλην.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Π. Μανταδάκης

Ἐπιστολή ἐκ Κωνσταντινουπόλεως

Ἀγαπητά μοι Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως

Καθῆκον ἐπιβαλλόμενόν μοι θεωρῶ, ὅπως μεταδίδω ὑμῖν πᾶσαν εἶδησιν, ἀφορῶσαν τὸ Κρητικὸν ζήτημα, ὅπως μέχρι τοῦδε ἐπραττον, ἂν καὶ μέχρι τοῦδε ἀγνοῶ ἂν περιῆλθον εἰς χεῖράς σας αἱ ἐπιστολαί μου ἐκεῖναι.

Ἐχθὲς εἶχον μεταβῆ παρὰ τῷ κ. Πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος Μαυροκορδάτῳ, ὅπως φροντίσω καὶ μάθω τι νεώτερον, καίτοι δὲ πολλοὶ περιέμενον αὐτόν, καθ' ὅτι μένων ἐν τῇ ἐξοχῇ εἰσέτι, ἀπαξ μόνον ἔρχεται τῆς ἐβδομάδος εἰς τὴν ἐνταῦθα πρεσβείαν, οὐχ' ἦττον ὠμιλήσαμεν πλέον τῆς ὥρας.

«Πληροφοροῦμαι» τῷ λέγω «κ. Πρεσβευτά, ὅτι οἱ πρέσβεις τῶν Μεγ. Δυνάμεων, εἰς τοὺς προξένους τῶν ὀπίσθιων ἐδόθη ἐν Χανίοις τὸ ὑπόμνημα τῶν Κρητῶν, ἔκκαμαν παραστάσεις εἰς τὴν ἐνταῦθα Κυβέρνησιν, περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, θὰ παρακαλέσω δὲ ὑμᾶς νὰ μὲ πληροφορήσητε ὅτι σχετικὸν περὶ τούτου γνωρίζετε».

«Ἐπὶ τῆς Ὑπουργείας τοῦ Σαῆτ Πασσᾶ μοι ἀπαντᾷ, «ἐγένοντο παραστάσεις καὶ εἶχεν ἀποφασισθῆ ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Ἐμὶν Πασσᾶ, ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῶν Ἀλβανῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο, πρὸς δὲ καὶ ἡ σύναψις δανείου καὶ ἡ ἐπικύρωσις τοῦ προϋπολογισμοῦ, οὕτω δὲ τὰ πράγματα ἐφαίνοντο ὅτι ἔβαινον κανονικῶς καὶ εἰσῆρχοντο εἰς ὁμαλὴν ὁδόν. Πλὴν, ἀνατραπέντος τοῦ ὑπουργείου Σαῆτ καὶ ἐλθόντος τοῦ Κιαμήλ, ἐγένετο λόγος καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ πρέσβεως μιᾶς μεγάλης Δυνάμεως περὶ τῶν ζητημάτων τούτων. Ὁ Κιαμήλ ὅμως, δυστροπῶν εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ὁ προϋπολογισμός, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἔτι. (Ἐλησμόνησα νὰ εἶπω, ὅτι ἐπὶ Σαῆτ πασσᾶ, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐξετάσεως τῆς Ἀλβανικῆς Χωροφυλακῆς, ὁ Τουρχὰν πασσᾶς ἦτο πολέμιος τοῦ ζητήματος τούτου). Ἀνατραπέντος ὅμως καὶ τοῦ ὑπουργείου Κιαμήλ, εἰσέτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος δὲν ἐγένετο λόγος, πλὴν θὰ σᾶς κρατήσω ἐνημέρους ἐπὶ ὅλων τῶν συμβησομένων καὶ ἂν μάλιστα αἱ διαπραγματεύσεις ἀρχίσουν πυρετωδέστερον, θὰ σᾶς θέσω εἰς συνάφειαν μεθ' ἐνὸς τῶν διαπραγματευομένων προσώπων, ὥστε εὐκολώτερον καὶ συντομώτερον μανθάνειε τὰ συμβαίνοντα».

Ἀλλὰ περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος δὲν μοι εἶπατε, ἐξοχώτατε, ἂν ἐγένετο λόγος, τῷ λέγω, καθ' ὅτι, ὡς γνωρίζετε, τὰ αἰτήματα τῶν Κρητῶν δὲν περιορίζονται εἰς αὐτὰ μόνον τὰ ζητήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πρώην καθεστῶτος καὶ δὴ βελτιωμένου, καθ' ὅσον ἐκ τῆς πείρας ἀπεδείχθη τὸ πλημμελὲς τούτου. Οἱ συμπατριῶται μου, ἐξοχώτατε, ὑπήκοντες καὶ εἰς τὰς συμβουλάς τῶν ἐν Ἀθήναις ἐξεχόντων Κρητῶν (Δείξας αὐτῷ τότε τὴν ἐπιστολήν των εἰς τὰ «Λευκά ὄρη» καταχωρηθεῖσαν τοῦ Ρενιέρη κλπ.) ἐθεώρησαν κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν ὅπως δημιουργήσωσι πολιτικὸν ζήτημα καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν συνέλθει Εὐρωπαϊκὸν συνέδριον, πρὸς κανονισμὸν τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων τῆς Ἀνατολῆς, θὰ ἔχωμεν τὸ δικαίωμα καὶ ἡμεῖς νὰ ἐγείρωμεν φωνήν, ὅπως ληφθῶμεν ὑπ' ὄψιν, καθ' ὅτι, ἐξοχώτατε, ἀφοῦ οἱ Ἀρμένιοι, οἵτινες οὐδέποτε ἤγειραν βλέμμα ν' ἀτενίσωσι τὸ πρόσωπον Τούρκου, δικαιοῦνται νῦν καὶ ἐλπίζεται νὰ τύχωσι προνομίων, ἡμεῖς, οἵτινες ἀδρότερον τούτων ἔχομεν πληρώσει καὶ οἵτινες, ἐπὶ τέλους, ἔχομεν κεκτημένα δικαιώ-

ματα, δυνάμει τῆς Βερολινείου συνθήκης καὶ τοῦ συμβολαίου τοῦ γενομένου μεταξύ ἡμῶν καὶ τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὴν σύμβασιν τῆς Χαλέπας καὶ ὅπερ οὗτος παρανόμως καὶ αὐθαιρέτως ἠκύρωσεν, καθ' ὅτι, ἂν κατὰ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ 1889 ἔπταισαν 100 πρόσωπα, ἔπρεπεν ἡ Κυβέρνησις νὰ ἔχη τὸ σθένος καὶ τὴν δύναμιν νὰ τιμωρήσῃ αὐτοὺς τοὺς ἐνόχους καὶ ὄχι τὰς 200 χιλιάδας τὸν ἡσυχον λαὸν, ἀφαιροῦσα ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνο, ὅπερ δικαιότερον παντὸς ἄλλου, ἐδικαιοῦτο νὰ ἔχη, ἡμεῖς, ἐπαναλαμβάνω, Ἐξοχώτατε, δὲν νομίζετε, ὅτι ἔχομεν δίκαιον νὰ ζητῶμεν ὅ,τι ζητῶμεν;

«Ναί» μοὶ ἀπαντᾷ «ἀλλὰ διὰ τοῦ διορισμοῦ Χριστιανοῦ Γεν. Διοικητοῦ καὶ τῆς ἐξώσεως τῶν Ἀλβανῶν, τὸ φερμάνιον ἀρχίζει νὰ καταρρῆ ὅπερ ὑποθέτει Ὁθωμανὸν Διοικητὴν». Οὐχ ἦττον, Ἐξοχώτατε, αἱ διατάξεις ἐκεῖναι τοῦ φερμανίου, αἱ θίγουσαι τὰ κυριώτερα προνόμια τοῦ τόπου, μένουσιν εἰσέτι ἐν ἰσχύει καὶ οὔτε ἡ ἐξώσις τῶν Ἀλβανῶν εἰσέτι ἐγένετο καὶ περὶ τούτου ἐσφαλμένως σᾶς ἔχουσι πληροφορήσει. Ὁ Ἀρχηγὸς αὐτῶν Ἐμὶν πασᾶς ἐπαύθη, διότι ἀπεδείχθη ὅτι αὐτὸς διενεργεῖ μετ' ἄλλων τινῶν μπεήδων τὰς δολοφονίας κατὰ τῶν Χριστιανῶν μόνον καὶ μόνον ἵνα ἐπιτύχῃσι τὸ ὄνειροπόλημά των, τὸν διορισμὸν Διοικητοῦ Ὁθωμανοῦ.

Κονδύλιον τῆς Παιδείας δὲν ὑπάρχει καὶ ἡμεῖς ἠναγκάσθημεν νὰ κλείσωμεν τὰ σχολεῖά μας τὰ περισσότερα ἢ νὰ τὰ συντηρῶμεν ἰδιαιτέρως, καθότι διὰ τοῦ φερμανίου ὀρίζεται ὅτι ἡ Παιδεία θὰ πληρῶνεται ἐκ τοῦ περισσεύματος, ὅπερ δὲν ὑπάρχει. Ὁ στρατὸς, κατὰ τὸ φερμάνιον, δικαιοῦται νὰ εὐρίσκειται καὶ ἐκτὸς τῶν φρουρῶν, διαπράττων οὕτω τόσα ἐγκλήματα καὶ ἀποθρασύνει διὰ τῆς παρουσίας του τοὺς Ὁθωμανοὺς. Αἱ εἰσπράξεις τοῦ Τελωνείου διὰ τοῦ φερμανίου εἰσέρχονται εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ταμεῖον, ὃ Ὀργανισμὸς τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τόσαι ἄλλαι διατάξεις οὐσιώδεις τοῦ φερμανίου, ἰσχύουσιν εἰσέτι.

Τὴν διόρθωσιν ὄλων αὐτῶν ζητοῦμεν καὶ ὄχι μόνον τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ Προῦσμοῦ καὶ τὸ δάνειον.

Μοὶ εἶπε τότε νὰ τῷ κάμω, ἂν δύναμαι, μίαν σύντομον ἔκθεσιν τῶν αἰτημάτων μας. Ἐγὼ δὲ προβλέψας τούτο, εἶχον μαζί μου τὸ ἔντυπον ὑπόμνημα, ὅπερ τοῦ ἔδωκα.

Τὸ μόνον, ὅπερ μᾶς θλίβει, Ἐξοχώτατε, εἶναι ὅτι ἔχει σχηματισθῆ ἡ ἰδέα παρὰ τοῖς Κυβερνητικοῖς κύκλοις ἐν Ἑλλάδι, καὶ τούτο τὸ γνωρίζω ἐκ θετικῆς πηγῆς, ὅτι οἱ Κρήτες ἀνακουφιζόμενοι τῶν δεινῶν των καὶ ἀποκτῶντες περισσότερα προνόμια, θέλουσιν ἀποσπασθῆ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἰδέας, ἣτις ὑπῆρξε τὸ ὄνειροπόλημα παντὸς Κρητὸς, ὅτι θὰ παύσωσι ζητοῦντες τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος Ἐνωσίν των. Αὕτη δὲ ἡ σκέψις πολὺ ἀδικεῖ τὸν Κρητὰ καὶ ἣτις ἐπιτρέπεται διὰ κάθε ἄλλον λαὸν (ἐδῶ ἐφάνηκα πολὺ ἐγωϊστῆς, ἀλλὰ τὸ εἶδα ἀργά) νὰ ὑποθέσῃ τις τοιοῦτόν τι, ὄχι ὁ μῶς, ὄχι διὰ τὸν Κρητὰ, διὰ τὸν ὅποιον δὲν ὑπάρχουν τόσα ὑλικά ἀγαθὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ὥστε ν' ἀποσπάσουν αὐτὸν τῆς Μεγάλης ἐκείνης ἰδέας, ἣτις ἐβαυκάλισε τόσους ἥρωας, ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ καὶ τὸ γλυκὺ ὄνειρον τόσων μαρτύρων· οὔτε ἐνθυμοῦνται τὸ ἱστορικὸν γεγονός οἱ οὕτω σκεπτόμενοι, ὅτι κατὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας, προτιμηθείσης τῆς Κρήτης, ὁ αἰμίμηστος Κουμουन्दοῦρος προσεκάλεσε 45 Κρητὰς, τοὺς ἐπιφανεστέρους καὶ εἶπεν αὐτοῖς: Κρήτες! εἰσθε λαὸς ἀνδρείος καὶ ἄξιος τῆς ἐλευθερίας σας. Ἡ Κρήτη εἶναι

ιδική μας, θὰ τὴν πάρωμεν ὅταν θέλωμε· τοῦτο ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ διὰ τὴν Θεσσαλίαν. Οἱ δὲ Κρήτες πάντες, πολὺ ὑψηλοφρόνως σκεπτόμενοι, καίτοι ἢ πρᾶξις αὕτη τῆς Κυβερνήσεως ἠδίκη αὐτοὺς, ἀπήντησαν αὐτῷ: Κύριε Πρόεδρε, ἐπικροτοῦμεν τὴν πρᾶξιν ταύτην τῆς Κυβερνήσεως, ἀφοῦ τὴν ὑπαγόρευσαν λόγοι ὑψηλοτέρου Ἐθνικοῦ συμφέροντος.

Τὴν αὐταπαρνητικὴν ταύτην ἀπάντησιν κ. Πρεσβευτὰ, τῶν Κρητῶν, λησμονοῦσιν, ὡς φαίνεται, οἱ σήμερον Κυβερνῆται τῆς Ἑλλάδος, σκεπτόμενοι οὕτω πως διὰ τοὺς Κρήτας, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν τί ἄλλο ν' ἀπαντήσουν εἰς τοὺς οὕτω περὶ αὐτῶν σκεπτομένους, παρὰ νὰ ἐπαναλάβουν ἐκεῖνο, ὅπερ πρὸ αἰῶνων ἀπήντησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς αὐτῆς ὑψηλοφροσύνης ὀρμώμενοι, ἀφοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους κατάγονται, ὅτι «ἐν ὄσῳ ὁ Ἥλιος διατρέχει τὴν αὐτὴν τροχίαν, οἱ Κρήτες δὲν θέλουσι παύσει ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς μεγάλης τοῦ Ἑθνικοῦ ιδέας καὶ συντελοῦντες, πάσῃ θυσίᾳ εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος». Ἐξ αὐτῆς τῆς ἐσφαλμένης ιδέας, κ. Πρεσβευτὰ, ὀρμώμενοι οἱ ἐν Ἀθήναις Κυβερνῆται, ἔδωσαν διαταγὰς εἰς τὸν ἐν Χανίοις κ. Γεννάδιον, ὅστις πολεμεῖ τὸ ζήτημα ἡμῶν, τοῦτέστιν τὴν καλλιτέρευσιν τῆς τύχης ἡμῶν (ἐνταῦθα δύναμαι νὰ σᾶς εἰπῶ μὲ ὄλην τὴν εἰλικρίνειαν ὅτι ἐνόησα ἐκ τῶν κινήσεων καὶ τοῦ τένου τῆς φωνῆς του, ὅτι ὁ πρέσβυς συνεμερίσθη τὰ λεγόμενά μου, καίτοι τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ δηλώσῃ φανερά, μὴ δικαιολογῶν τὴν Κυβέρνησιν, ἢ ἄλλως τε ἀντιπολιτευέται καὶ ὅπερ ἐγὼ ἐγνώριζον.)

Ὅχι, μοὶ λέγει, δὲν πιστεύω νὰ συμβαίη αὐτό, διότι τῶν Κρητῶν τὰ φρονήματα καὶ αἱ θυσίαι εἶναι εἰς πάντας γνωσταί, πλην ἢ Κυβερνήσις ἴσως ἐνόμισεν, ὅτι βοηθοῦσα ὑμᾶς, ἴσως μᾶλλον, ἔβλαπτε ἢ θὰ ὠφέλει καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἂν δημιουργηθοῦν περιστάσεις, ἢ Κυβερνήσις θὰ προτρέξῃ πάντων καὶ θὰ πράξῃ πλέον τοῦ ὅ,τι σεῖς ζητεῖτε σήμερον, καθ' ὅτι τὸ Ἀρμενικὸν ζήτημα δυνατόν νὰ λάβῃ δύο φάσεις, ἢ μία εἶναι ὅτι ἡ Ῥωσσία θὰ κατέλθῃ νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀρμενίαν καὶ ὁ Ἀγγλικὸς στόλος θὰ εἰσέλθῃ τότε ἐνταῦθα καὶ τότε οἱ Κρήτες πρέπει νὰ ἐκδώσουν ψήφισμα, κηρύττοντες τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος Ἐνωσίν των καὶ ὅπερ νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τοὺς Προξένους τῶν Μεγ. Δυνάμεων, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὸν Βασίλεα Γεώργιον, λέγοντες αὐτῷ ὅτι κηρύξαντες τὴν μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος Ἐνωσίν των, ζητοῦν τὴν προστασίαν του. Ὁ δὲ Γεώργιος, δι' ἐγγράφου του πρὸς τὰς Δυνάμεις θὰ εἴπῃ ὅτι λαὸς ὁμαίμων καὶ ὁμόδοξος τοῦ ζητεῖ τὴν προστασίαν του, δι' ὃ καὶ δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ ταύτην· καὶ συγχρόνως νὰ στείλῃ δύο—τρία πλοῖα, ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν ἀποβίβασιν στρατοῦ, παραλάβῃ δὲ καὶ τὸν ἐκεῖ στρατὸν καὶ Διοικητὴν καὶ τοὺς μεταφέρῃ ἀλλαχοῦ καὶ ἐντὸς 8 ἡμερῶν νὰ συνέλθῃ ὁ λαὸς νὰ ψηφίσῃ εἰς τὰς κάλπας, ἂν θέλῃ, τὴν Ἐνωσίν του ἢ οὐ

Αὕτη ἢ στιγμή θὰ εἶναι, ἐξοχώτατε, ἢ εὐτυχεστέρα τοῦ βίου του, διὰ κάθε Κρήτα, πλην αὕτη εἶναι ἢ μία λύσις τοῦ ζητήματος.

Ἄν δὲν συμβῇ ὅμως τοῦτο, τότε, τί πρέπει ἡμεῖς νὰ κάμωμεν; Δὲν φρονεῖτε, τοῦλάχιστον, ἀτομικῶς, ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ἔχωμεν δημιουργήσει ἐκκρεμὲς ζήτημα, ὥστε νὰ δικαιωθῶμεν νὰ ζητήσωμεν ὅπως ληφθῶμεν ὑπ' ὄψει; Τότε, μοὶ λέγει, ὅτι κάλλιον θὰ εἶναι νὰ συνεννοηθῆτε μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἢ ὁποῖα καὶ ἂν πιανεγνώρισε τὸ δίκαιόν σας, ἴσως ἦτο ἄλλος λόγος.

Ἀπαυδῆσας δὲ πλέον ἐκ τῶν ἐρχομένων ἐπισκεπτηρίων καὶ

ζητούντων παρ' αὐτοῦ ἀκρόασιν καὶ συναισθανθεῖς, ὅτι τὸν πολυηνώχλησα, τὸν ἀπεχαιρέτισα, εἰπόντα μοι, ὅτι τὴν Τετάρτην, ὀριστικῶς κατέρχουμαι ἐκ τῆς ἐξοχῆς καὶ ἀποκαθίσταμαι ἐδῶ, ὥστε δύνασθε ὅταν θέλετε νὰ μὲ βλέπητε.

Οὕτω δὲ ἀφοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπουργείου ἀρχίσουν αἱ διαπραγματεύσεις θὰ σᾶς κρατῶ ἐνημέρους τῶν πάντων. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν ἐντολήν, ἣν μοι ἀνεθήκατε, δὲν ἠδυνήθην εἰσέτι νὰ πράξω τίποτε, καθ' ὅτι ἅμα τῇ λήψει τῆς ἐντολῆς, εὐθὺς ἔγραψα εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν Γερμανὸν καὶ Κοτζαμπασάκην, ζητῶν παρ' αὐτῶν, ὅπως μὲ διευκολύνωσι, διὰ τρόπον, ὃν ὑπεδείκνυον αὐτοῖς καὶ ὅπως ἔγραψον καὶ εἰς Σᾶς ἐν τῇ πρώτῃ μου ἐπιστολῇ, οὐχ' ἦττον οὐδεμία ἀπάντησις εἰσέτι παρ' αὐτῶν μοι ἐστάλη. Ἐγραψα καὶ αὐθις εἰς τὸν Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκην καὶ περιμένω αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀπάντησιν, ἄλλωστε, ἂν δὲν λάβω, θὰ προβῶ μόνος μου, ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, μὲ ἐλπίδας πολὺ μικράς, ἀπελπισθεῖς ἐκ τοῦ ὅτι προχθὲς ἦτον ὁ Κουρτζῆς ἐδῶ, λοιπὸν ἠθέλησα νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς ἐνταῦθα ὀλιγοήμερου διαμονῆς του, μετέβην παρ' αὐτῷ εἰς Πρίγκηπον, τῷ ἐξέθηκα τὰ πάντα, ἄλλὰ μοι ἀπαντᾷ ὅτι ὁ πόλεμος, κατὰ τὸν Ναπολέοντα, εὐρίσκει τὰ χρήματα. «Τώρα καὶ 5 καὶ 10 χιλιάδες λίρες ἂν μαζέψητε τί θὰ τὰ κάμητε;» καὶ στρέφει τὰ νῶτα. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπιστολῆς καὶ δι' αὐτὸ μέχρι τοῦδε δὲν ἀπετάνθην εἰς κανένα. Ἐπειτα ἐδῶ εἶναι κατ' αὐτὰς μιὰ ἀθλιότης καὶ ἀχρηματία πρωτοφανῆς, ὅλοι οἱ χρηματισταὶ καὶ οἱ Τραπεζίται τῆς δευτέρας τάξεως κατεστράφησαν, καὶ παρ' αὐτῶν οὐδὲν δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν· μόνον ἀπὸ δυὸ τρεῖς μεγάλους δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν, ἐάν οἱ ἐν Ἀθῆναις συμμορφωθοῦν πρὸς τὰ ὑποδειχθέντα σχέδιά μου, ἄλλως τε καὶ ὁ φόβος εἶναι ἐδῶ μέγας.

Προχθὲς ἤμουν εἰς ἐνὸς διακόνου Κρητὸς, ὅστις εἶναι εἰς τὴν ἀριστοκρατικωτέραν ἐκκλησίαν ἐπὶ 25 ἔτη καὶ ἔχει καὶ 3—4 χιλιάδας λίρας, τῷ ἐξέθηκα τὰ πάντα, τῷ εἶπον νὰ μὲ συνοδεύσῃ αὐτὸς πού γνωρίζει καὶ περὶ τοῦ ποίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποπτευθῶσι, πολλοὺς πλουσίους, νὰ μεταβῶμεν καὶ ζητήσωμεν παρ' αὐτῶν τὴν συνδρομὴν των, ἀναπτύξας αὐτῷ τὸ πρόγραμμά μας. Τί μοι ἀπαντᾷ, νομίζετε; «Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ· ἐγὼ μιὰ φορὰ πού ἦτο ὁ Σκαλίδης ἐδῶ ἐκινδύνευσα καὶ ἀφοῦ ἐγλύτωσα τότε οὔτε ἓνα βῆμα ἔξανακάνω ἰδι' αὐτὰ τὰ πράγματα». Ἐργάσου τώρα μὲ τοιαῦτα ἄχθη ἀρούρης, ἀκάρδους καὶ ἀνάνδρους. Ἐγὼ δὲ ἐπροδόθην, ἄλλ' ἀπερῶ πῶς μέχρι τοῦδε δὲν μοι ἐγένετο καμμία ἔρευνα ἢ καμμία σύλληψις.

Πρὸ ἡμερῶν ἦτο ὁ Σπύρος Φούμης εἰς τοῦ Τουρχάν Πασσᾶ, ζητῶν θέσιν· τοῦ λέγει δὲ ὁ Τουρχάν «ποῖος Κρητικὸς εἶναι ἐδῶ, εἰς τὸν ὁποῖον ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Κρήτην χαρτιά διὰ νὰ μαζεύσῃ συνδρομὴν;» Αὐτὸς τοῦ ἀπαντᾷ «δὲν ξέρω» καὶ ὄντως δὲν ἤξερε, ἀλλ' ἐξ ὑποψίας ἦλθεν εὐθὺς καὶ μοι τὸ ἀνήγγειλεν ἂν ἤξεύρω τίποτε νὰ λάβω τὰ μέτρα μου. Συμπεραίνω δὲ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ ἐπροδόθη τὸ πράγμα, δι' ὃ καὶ ἂν συμβῆ τίποτε, μόνον ἡ ἀνδρική φωνή σας καὶ στάσις δύναται νὰ μὲ σώσῃ.

Ἐδῶ σᾶς ἀποκαλοῦν Ἀγγλικὸν Κομιτάτον, πράττοντας τὰ πάντα τῇ ἐξαγοράσει καὶ ὑποθάψει τῆς Ἀγγλίας· τὰ διαδίδει δὲ κάποιος ἐδῶ Σταυρίδης, εἰς ὃν γράφουν τινὲς συντάκται ἐκ Χανίων. Ἐν τῷ συντελεστικωτέρων μέσων πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος

εἶναι νὰ γίνεται πολὺς, ὅσον οἶον τε, λόγος εἰς τὰς ἡμερίδας, ἐνῶ τούναντιον συμβαίνει, ὥστε φροντίζετε νὰ γράφετε.

Προχθὲς ὁ Καρναγιαννίδης, διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ν. Ἐπιθεωρήσεως» Σουλίδης ἀρχισυντάκτης τῆς ἐπισήμου «Σαμπάχ» καὶ ἀρχηγὸς τοῦ Ἰωακειμιστικοῦ κόμματος καὶ Καισαρίδης δικηγόρος, φίλοι μου, καθήμενοι καὶ συνομιλοῦντες μοὶ λέγουν, «τί κάμνουν τὰ ἰδικὰ σας, ἡσύχασαν;» φαντασθῆτε τώρα οἱ ἄλλοι.

Κρατεῖτέ με ἐνήμερον παντὸς διαβήματός σας διὰ νὰ τοὺς διαφωτίσω, πρὸς δὲ καὶ τὴν στάσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ Προξένου.—θάρρος καὶ τὰ πάντα πιστεύω νὰ ἀποβοῦν κατ' εὐχὴν, ἀλλὰ φροντίζετε συγχρόνως νὰ γίνεται καὶ κάποιος λόγος καὶ πάταγος περὶ τοῦ κινήματος, διότι μὲ αὐτὰ μόνον ἐξυπνᾷ ἡ κοινὴ γνώμη, ἣτις πολλάκις—βοηθεῖ καὶ λύει, ἂν θέλετε, πολλὰ ζητήματα.

Ἐν μεγίστῃ βίᾳ, Ἐν Κων)πόλει 30 9)βρίου 1895.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἐγκαρδίως

Δημοσθένης Παπαδόπουλος (Δημήτριος Βουτετάκης)

Ἐπιστολὴ τοῦ ἰδίου

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἐπὶ 15 ἡμέρας οὐδὲν ἔμαθον περὶ ὑμῶν, τοῦτο δὲ πολὺ μὲ στενοχωρεῖ, καθ' ὅτι καθ' ἐκάστην ἀκούω τοὺς καλοθελητὰς ὑμῶν διαδίδοντας ὅτε μὲν ὅτι διαλύεσθε, ὅτε δὲ ὅτι ναυαγεῖτε, ἀναλόγως τῶν εἰδήσεων, ἅς αὐτόθεν λαμβάνουσιν, ἐγὼ δὲ εὐρίσκομαι εἰς τὴν στενόχωρον θέσιν νὰ μὴ δύναμαι νὰ τοὺς διαψεύσω ἐπισήμως, λέγων αὐτοῖς, ὅτι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἐδῶ ἢ ἐκεῖ εὐρίσκεσθε αὐτὰς τὰς 15 ἡμέρας. Ὁ φίλος Ε. Μ. (*) ὡς φαίνεται, δὲν θὰ εὐρίσκετο εἰς Χανιά τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα καὶ διὰ τοῦτο δὲν μοὶ ἔγραψεν ὡς καὶ οὐδεὶς ἕτερος.

Ταύτην τὴν ἑβδομάδα ἀλληλοδιαδόχως ἔλαβον χώραν σοβαρὰ συμβάντα ἐνταῦθα, ἅτινα καὶ μόνα ἀρκοῦσιν ἵνα πείσωσί τινα, ὅτι εὐρισκόμεθα ἐπὶ θύραις φοβερᾶς θυέλλης καὶ εἰς παραμονὰς σοβαρῶν καὶ εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα καὶ τὴν ἱστορίαν ἰσχυρὰ καὶ ἀνέξιτηλα ἴχνη, ἐγκαταλείπουσιν περιστάσεων.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἰστάμεθα ἐπὶ, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, προμηνύοντος ἔκκρηξιν ἠφαιστείου, εὐτυχῶς δὲ ἢ δυστυχῶς, ἔλαχέ μοι ὁ κλῆρος, ὅπως παραστῶ μάρτυς τῆς ἀξιοθεάτου ἅμα καὶ ἐπικινδύνου διαπάλης τῶν μαινομένων στοιχείων, εὐρισκόμενος εἰς αὐτὸν τὸν κρατῆρα, δι' οὗ τὸ πρῶτον θέλει διέλθει πᾶσα λάβα, ἐκ τῆς ἐπιτάσεως καὶ ὀρμητικότητος τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ ἐξαφάνισις καὶ ἐπισάρωσις παντὸς τοῦ προστυχόντος ὅσον δὲ δυσχερὴς καὶ ἂν εἶναι ἡ θεοῖς αὕτη, μὴ λησμονῆτε οὐχ ἥττον, ὅτι κέκτηται καὶ τι τὸ τερπνὸν καὶ εὐχάριστον, διὰ πάντα ψυχραῖμον καὶ ὄχι τόσον ζωόφιλον (ἐπιτρέπεται ἢ λέξις, διδάσκαλε Φραντζεσκάκη;)

Σᾶς ἔγραψα τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ὅτι ὁ πρῶτον Μέγας Βεζύρης Σαῖτ κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν πρεσβεῖαν τὴν Τετάρτην, παρέμεινε δὲ μέχρι τῆς παρελθούσης Τρίτης, ὅποτε τῇ ἐπεμβάσει τῶν Πρεσβειῶν, ἐσυνθηκολογήθη, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἔξοδός του καὶ ἡ εἰς τὴν οἰκίαντου ἐπάνοδος ὑπὸ τοὺς ἀκολούθους 4 ὄρους, τὴν διαφύλαξιν τῶν ὀπίμων ἠγγυήθησαν οἱ πρέσβεις.

(*) Ἐμμ. Μουντάκης

α' Τῷ ἐδόθη ἐγγύησις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι εἶναι ἐξησφαλισμένη ἡ ζωὴ, ἡ περιουσία του καὶ ἡ οἰκογένειά του, β' νὰ εἶναι ἐλεύθερος νὰ ζήσῃ ὅπου ἂν θέλῃ ἐντὸς τοῦ Κράτους, γ' νὰ τῷ δίδεται μηνιαία σύνταξις 460 λίρες καὶ δ' ἂν ποτὲ τῷ ἀνατεθῇ ὑπόурγημά τι, νὰ ἦναι ἐλεύθερος νὰ δεχθῇ ἢ νὰ ἀποποιηθῇ.

Ἐπίσης καὶ τὸ σκανδαλώδες τῶν β' φυλακίδων τῶν πρεσβειῶν ἐλύθη ταύτην τὴν ἐβδομάδα, εἰς τὴν λύσιν δὲ τούτου συνετέλεσε τὸ ἐξῆς τέχνασμα: Ἀρνούμενης τῆς Πύλης τὴν ἔκδοσιν τοῦ Διατάγματος, δι' οὗ θὰ ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος, διὰ τῶν στενῶν, τῶν πλοίων, ἡ Ἀγγλικὴ πρεσβεῖα ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸ ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσῃ, παρὰ τὸν Δούναβιν διαμέμον, χωρὶς ὑπηρεσίαν Ἀγγλικὸν πλοῖον, ὅπως τάχιστα ἀποπλεύσῃ καὶ διερχόμενον διὰ τῆς Κων)πόλεως νὰ σταματήσῃ καὶ λάβῃ τὰς διαταγὰς του, οὗ περ γενομένου, λέγει τῷ Κυβερνήτῃ, «δὲν ἔχεις δουλειὰ νὰ πάῃς πουθενά, νὰ καθῆσῃς ἐδῶ» οὕτω δὲ ἡ Ἀγγλία ἐδιπλασίασε τὰς φυλακίδας τῆς χωρὶς ὁ Σουλτάνος νὰ πάρῃ μυρωδιά. Τότε οἱ λοιποὶ πρέσβεις ἀμέσως πηγαίνουν εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ τῷ λέγουν, ὅτι ἐννοοῦν ἢ νὰ ἐξώσῃ τὸ νέον Ἀγγλικὸν πλοῖον ἢ ἄλλως θὰ εἰσελθῶσι καὶ αὐτοὶ, οὕτω δὲ, μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ τὸ πρῶτον ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸ δεύτερον, ἐντὸς δὲ τῆς ἐβδομάδος εἰσῆλθον ἅπαντα, πλὴν τοῦ Γερμανικοῦ, τὴν Κυριακὴν δὲ περὶ τὴν 10 τουρκιστὶ, κατέπλευσεν ἐκ τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ τὸ Ῥωσικόν. Ἐτυχε δὲ ἐκείνην τὴν στιγμὴν, νὰ εἶμαι εἰς τὸν Ντολμὰν Μπαξέ, ἐξ οὗ ἐφαίνετο, τὸ ὅποιον ἂν καὶ δὲν ἦτο μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβλητικόν, ὡς τὸ Γαλλικόν, ὅπερ εἶναι τὸ σεβαστότερον πάντων, οὐχ ἦττον παρήγαγεν ἀρκετὰ ὀδυνηρὸν αἰσθημα εἰς τοὺς πιστοὺς.

Ἐτερον συμβάν, οὐχ ἦττον ἀνάξιον σημασίας, συνέβη τὴν Πέμπτην. Κατὰ τὴν 10 1)2 π.μ. ἤμην εἰσέτι εἰς τὸ δωμάτιόν μου· αἰφνης ἀκούω φωνὰς καὶ κλαυθμοὺς καὶ ὀδυρμοὺς, ἐξέρχομαι ἐκ τοῦ ἐξώστου, βλέπω τὸν κόσμον τροχάδην βαίνοντα, τὰς γυναῖκας κλαιούσας, τὰς θύρας σφυχτομπερατωμένας καὶ τέλος σύγχισιν τοιαύτην, ἢ ὁποία παρευθὺς ἠνάγκαζε τὸν θεατὴν νὰ ἀναπολήσῃ εἰς τὴν μνήμην του τὸ συμβάν τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἠρωτῶντο οἱ διερχόμενοι τί τρέχει, οὐδεὶς ἐγνώριζε, τινὲς δὲ, οἱ πλεον ψοφοδεεῖς ἀπεκρίνοντο «σφαγὴ στὸ Γαλατᾶ». Ἄν καὶ τὰ πράγματα ἐφαίνοντο λίαν σοβαρὰ καὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ καυχηθῶ ἐπὶ γενναιότητι, οὐχ ἦττον οὐδόλως ἐταράχθη καὶ, μ' ὄλας τὰς παραινέσεις καὶ προτροπὰς καὶ ἀποτροπὰς, τῆς σπιτονοικοκυρᾶς μου ἀπεφάσισα νὰ ἐξέλθω καὶ πληροφρηθῶ τί συμβαίνει. Ἐξῆλθον, ἔβλεπε τὸν κόσμον σὺν δαιμονισμένον νὰ τρέχῃ, τὰ μαγαζεῖα, καφφενεῖα, καταστήματα νὰ κλείουν καὶ οὐδεὶς νὰ δύναται νὰ σοὶ εἴπῃ ὀριστικόν τι. Ἐντὸς 5 λεπτῶν, ἅπαντα ἐν γένει, τὰ καταστήματα εἶχον κλείσει καὶ ὁ κόσμος ἐφαίνετο εὐρισκόμενος πρὸ τῆς νυκτὸς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου. Προχωρῶ, πηγαίνω εἰς τὴν κεντρικὴν ὁδὸν τοῦ Πέραν, οὐδὲν ὀριστικόν ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσω, πηγαίνω εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Γαλατᾶ Σεράι καὶ ἐκεῖ οὐδὲν, ἔβλεπε μόνον τὸν κόσμον ἀνερχόμενον ἐκ τοῦ Γαλατᾶ σωρηδὸν, ἐντὸς τῶν ἀμαξῶν, τοὺς μᾶλλον δειλοὺς, εἰς τὰ 4 βαιουσῶν.

Τέλος ἐπληροφρήθη ἀπὸ ἓνα φίλον μου μηχανικόν, γνωρίζοντα τὴν Τουρκικὴν καὶ ἐρωτήσαντα ἓνα Ἀστυνόμον, ὅτι ἓνα λιοντάρι ἔφυγε τῶν θηριοδαμαστῶν καὶ ἐδάγκασε δύο ἀνθρώπους καὶ ἐφοβήθη ὁ κόσμος.

Αὐτὸ ἦτο ἐφεύρημα τῆς ἀστυνομίας ὀλίγον εὐφυές, διότι καθυσύχαζε πολλοὺς. Τέλος μετ' ὀλίγον παρήλθεν ἐκεῖνος ὁ πανικός, πλὴν ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ αἰτίου ἦτο δύσκολος. Συνέβη εἰς καυγᾶς 2 Ἀρμενίων, καθ' ὃν ὁ εἰς ἐφόνευσε τὸν ἕτερον, διὰ ρεβόλβερ, οὐχ ἦττον εἰς καυγᾶς καὶ δὴ εἰς τὴν Πόλιν γενόμενος, ἦτις ἀπέχει ἀπὸ τὸ Πέραν μίαν καὶ πλέον ὥραν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προξενήσῃ τόσον φόβον, ὅσον καὶ ἂν ὑποθέσῃ τις εὐλόγως, ὅτι τὰ πνεύματα εἶναι τεταραγμένα· οἱ ἄνθρωποι εἶναι εἰς ὑποψίαν καὶ διηκεῖ φόβον καὶ μὲ τὸ παραμικρὸν δυνατὸν νὰ ὑποψιασθῶσι. Τὶ λοιπὸν συνέβη;

Ἰδοὺ τὸ πιθανώτερον. Ἡ Πέμπτη ἦτον ἡ πρώτη ἡμέρα, καθ' ἣν εἰσῆλθον τὰ πρῶτα πλοῖα, οἱ διαβασμένοι λοιπὸν Τούρκοι, οἱ Χοτζάδες καὶ Σοφτάδες εἶχον προσχεδιάσει νὰ ἐξέλθωσι τῶν κρυπτῶν τῶν νὰ κάμωσι διαμαρτύρησιν καὶ ἐπιθέσιν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὁπότε ἐπίστευον, ὅτι θὰ εἵρισκον μεγαλυτέραν ὑποστήριξιν παρὰ τοῦ ὄχλου, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὑπερεφανατίσθη, ὡς ἐκ τῆς εἰσόδου τοῦ στόλου τῶν ἀπίστων. Οὕτω δὲ καὶ ἐκ τῆς συγχίσεως, ἣν θὰ διέσπειρον, θὰ ἐδίδετο τὸ σύνθημα τῆς ἐκρήξεως, ὅπερ αὐτοὶ θὰ ἐπεδίωκον. Οὐχ' ἦττον τὰ σχέδιά τῶν ἐγνώριζεν ἡ ἀστυνομία, εἶχε καταλάβει στρατὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ πρὶν ἢ καλὰ ἐξέλθουν, εἶχον πολιορκηθῆ καὶ πυροβοληθῆ, ἀντεπυροβόλησαν καὶ αὐτοί, ἐφονεύθησαν καμμιά 80ὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ οἱ Σοφτάδες ἠναγκάσθησαν νὰ ὀπισθοχωρήσουν. Τοῦτο βεβαίως ἦτο ἀρκετὸν, ὅπως ταράξῃ τοὺς πέριξ, οἵτινες, τραπέντες εἰς φυγὴν, διέδωκαν τὴν εἰδήσιν τῆς σφαγῆς καὶ ἐπῆλθεν ὁ πανικός.

Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι εὐάρεστον προμήνυμα, παρέχει δὲ τὸ δικαίωμα εἰς τινὰ, ὅπως φέρῃ τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ πράγματα θὰ χειροτερεύσουν, ὅτι τὰ πράγματα δὲν εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς ἐξομαλύνσεως, δι' ὃ καὶ ἐπιβάλλεται ἡμῖν, ὅπως καὶ ἄλλοτε σὰς ἔγγραφον, ὅπως καταβάλωμεν πᾶσαν φροντίδα, συσπειρούμενοι καὶ ἔτοιμοι, πρὸς δρᾶσιν κατὰ πᾶσαν ὥραν.

Χρειαζέται ὅπως δοθῇ καὶ ἐννοήσουν οἱ συμπατριῶται ἡμῶν, ὅτι αἱ περιστάσεις αὗται οὐδέποτε ἄλλοτε ἐδημιουργήθησαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, οὔτε ὅτι οὐδεμία σύγκρισις ὑπάρχει πρὸς τὰς τοῦ 89 τοῦ 78 κλπ. Διὰ τὴν Ἀνατολὴν μαγεύεται ὅλως ἕκτακτον μαγεῖρεμα καὶ μακάριοι οἱ δυνάμενοι νὰ συμμετάσχωσι τούτου. Δὲν φαίνεται δὲ ὅλως ἀπίθανον, ὅτι ὅπως βαίνουν τὰ πράγματα καὶ ὡς ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν περισπασμῶν τῆς Τουρκίας, ἐγγίζει ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ λάβῃ πέρας τὸ πολυθρόλητον ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς.

Δὲν ἤμην καὶ δὲν εἶμαι τῆς ἰδέας ταύτης, οὐχ ἦττον πᾶσα ὑπόθεσις, ἔχουσα πιθανότητάς τινας, ἔστω καὶ μικράς, δὲν πρέπει νὰ παραγκωνίζεται. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἀποβοῦν καὶ ἂν λήξουν τὰ πράγματα, τὰ ἀποτελέσματα, διὰ τοὺς ἐν Τουρκίᾳ βιοῦντας, θὰ εἶναι οὐσιώδη. Ἄς τὸ ἐννοήσωμεν αὐτὸ καὶ ἐν τῇ ὁμοφωνίᾳ ἃς παρασκευάσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, δυναμένους νὰ ἐπωφεληθῶμεν πᾶσαν πιθανὴν ἢ καὶ ἀπρόοπτον περίπτωσιν. Φρονῶ, ὅτι τὸ ὀλιγώτερον, τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ ἂν τὰ πράγματα λάβωσι τὴν αἰσιωτέραν τροπὴν καὶ εἰρηνικωτέραν λύσιν, ἐὰν ἡμεῖς ἐνεργῶμεν ἐσκεμμένως καὶ ἐν ὁμοφωνίᾳ (πρὸς Θεοῦ) εἶναι ἡ ἐπάνοδος τοῦ πρώην καθεστῶτος βελτιωμένου, ἂν καὶ ἐγὼ εἶμαι, ὡς πρὸς ὑμᾶς, ὁμολογῶ, αἰσιόδοξος καὶ ἐλπίζω κάτι περισσότερον, διότι πᾶσα διαφωνία τῶν Δυνάμεων ἀποβαίνει πρὸς ὄφελος τῶν μικρῶν Κρατι-

δίων, εἰς τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν θὰ ἀπαγορευθῆ νὰ τεντωθῶσιν ὀλίγον, ἐν ὅσῳ αὐτοὶ δὲν δύνανται νὰ πράξωσι τοῦτο ἐξ ἀντιζηλίας ἀλλήλων.

Ἐάν δὲ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ὀρίζοντος ἐμφανισθοῦν γεγονότα σοβαρότερα καὶ σπουδαιότερα, εἰς ἡμᾶς τότε πραξικόπημά τι δὲν θὰ ἐπετύγχανεν ὀλιγώτερον παρ' ὅσον τὸ πρὸ 10ετίας τῶν Βουλγάρων. Ὁ ἄλλοτε ἐπιβλέπων καὶ πολεμῶν τοιοῦτον πραξικόπημα τῶν Κρητῶν, νῦν ὡς ἐκ τῶν ἀνοικτῶν λογαριασμῶν, οὗς ἔχει, οἷος ὁ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ νῦν τῶν Ἀρμενίων, δὲν φέρεται πιθανόν, ὅτι θὰ θελήσῃ ν' ἀνοίξῃ καὶ με ἡμᾶς ἕτερον λογαριασμόν.

Δὲν γνωρίζω πῶς ἀντιλαμβάνονται οἱ αὐτόθι τῆς σημερινῆς πολιτικῆς καταστάσεως, τῶν πραγμάτων, οὐχ' ἦττον ἐδῶ ὑπὸ πάντων ἀνομολογεῖται λίαν σοβαρά, ἐξ ἧς θὰ ἐπωφεληθῶσι πλέον οἱ δραστηριώτερον καὶ φρονιμώτερον ἐργασθέντες. Νομίζω δὲ ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς δι' ὕπνον καὶ ἀδιαφορίαν, ὅποτε πρόκειται ὁ κύβος περὶ τῶν ὕλων.

Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Σαλισβουρή ἔγραψεν ἀρκετὰ περὶ τῆς αὐτόθι καταστάσεως, ὑπερασπίζον ἡμᾶς. Προσέτι δὲ ἐγνώρισα ἕνα 90ετῆ Ἰταλὸν στρατηγόν, ἐπὶ τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τῆς Ἰταλίας, νῦν δὲ ἀπόμαχον καὶ ἀνταποκριτὴν ἐφημερίδων, πολυπειρότατον δὲ καὶ σοφόν, παρομοιάζοντα κατὰ τὰς γνώσεις με τὸν ἡμέτερον Γέρω—Κώστα, ὅστις ὅμως δὲν γνωρίζει καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν, ἐγὼ δὲ ὅλως ἀντίθεσιν αὐτοῦ ἀποτελῶν καὶ ὅλως ἄξεστος, δὲν γνωρίζω καμμίαν ἀπὸ τὰς πολλὰς γλώσσας, ἅς γνωρίζει καὶ συνεννοοῦμεθα μὲν, οὐχ ἦττον πολλακίς δυσκολεύομαι νὰ ἐμβαθύνω εἰς τὸ νόημά του. Μοὶ ἔλεγε δὲ προχθές, ὅτι τὸ ἐπίσημον Ἰταλικὸν φύλλον τῆς Ἰταλίας ἔγραψε: «Μεγάλη ἐπανάστασις ἐν Κρήτῃ» καὶ ἐρωτᾷ τὴν Τουρκίαν διατί δὲν ἀνεκάλεσε τὸ Φιρμάνιον. Ἐν γένει δὲ ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος ἐσημείωσε τὰ αὐτόθι γεγονότα οὐχὶ δυσαρέστως. Ἐνταῦθα οὐδεὶς λόγος ἐπισήμως γίνεταί περὶ τῶν Κρητικῶν, διότι ὑπάρχουν ἄλλα πολὺ σοβαρότερα καὶ συμφερότερα δι' αὐτούς, οὐχ ἦττον δὲν χρήζει ἀμφισβητήσεως, ὅτι, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἔκβασις, δὲ θὰ μείνωμεν ἀμέτοχοι.

Τὰ συμβάντα δὲ προχθές αὐτόθι εἰς Κάμπους, φρονῶ, ὅτι οὐκ ὀλίγον μᾶς ὠφέλησαν, διότι ἡ δρᾶσις ἡμῶν ἐγένετο αἰσθητοτέρα. Φροντίζοντες δὲ, ὅσον οἷον τε, περὶ τῆς γενικεύσεως τοῦ ζητήματος καὶ ἀκουόμενοι ὅτι ὑπάρχετε ἐπιδικῶντες οὐχὶ παράλογον σκοπόν, νομίζω ἐπίσης, ὅτι δὲν θὰ ὠφέλει ὀλίγον.

Τελευτῶν ἐκφράζω τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ὅτι αἱ περιστάσεις εἶναι λίαν κατάλληλοι, καταλληλότερα δὲ πολὺ, ἀπὸ κάθε ἄλλην παρελθοῦσαν, φοβοῦμαι δὲ πολὺ, μήπως δὲν σταθῶμεν καὶ πάλιν ἱκανοὶ νὰ ἐπωφεληθῶμεν τούτων. Αὐτὸς δὲ ὁ σοφὸς Ἰταλὸς μου ἔμαθεν ἐν καλὸν λόγιον μῆς Ἰταλικῆς παροιμίας, ὅπερ δὲν νομίζω ἄσκοπον νὰ παραθέσω ἐνταῦθα δυστυχῶς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. «Ἡ τύχη ἔχει μαλλιά μόνον ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς κεφαλῆς της, ἐπὶ τὸ ὀπισθεν δὲ εἶναι φαλακρά, λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἐπιτηδειότητα ἀκριβῶς, ὅταν θὰ διέρχεται ἔμπροσθεν του νὰ ἀρπάξῃ ταύτην ἀπὸ τὰ μαλλιά, καθ' ὅτι ἂν ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν σιγμὴν, καθ' ἣν θὰ διέρχεται ἔμπροσθεν του, δὲν συλλάβῃ ταύτην, ἅμα στρέψῃ τὰ νῶτα, ματαίως θὰ τὴν καταδικῶν, καθ' ὅτι, μὴ ἔχουσιν ἐκ τῶν ὀπισθεν μαλλιά δὲν θὰ δυνηθῇ οὐδέποτε νὰ τὴν συλλάβῃ». Εἰς τὴν σαφεστάτην καὶ σοφωτάτην

παροιμίαν πᾶν σχόλιον νομίζω περιττόν.

Δύο ἐπαγγελμάτων ἄνθρωποι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σφάλωνται ποτέ, οἱ ἰατροὶ καὶ οἱ πολιτικοί, καθ' ὅτι τὸ σφάλμα καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἑτέρου φέρει ζημίαν ἀνεπανόρθωτον.

Ὁ ἰατρὸς δὲν δύναται νὰ εἴπη ἀναστήσαντα τὸν ἀποθανόντα, ἵνα τοῦ δώσῃ αὐτὸ τὸ ψάμμακον, καθ' ὅτι ἔκαμε λάθος, οὔτε ὁ πολιτικὸς νὰ εἴπῃ γυρίσατε ὀπίσω τὴν ἐποχὴν τοῦ 78, διότι ἔκαμα λάθος καὶ ἔπρεπε νὰ ἔμβω εἰς τὴν Μακεδονίαν. Λοιπὸν ἂν ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς πολιτικούς, ὀφείλομεν νὰ σταθμίζωμεν τὰς περιστάσεις καλῶς, ἵνα μὴ ἐν τῷ μέλλοντι μεταμέλωνται ἀδίκως καὶ ἀκαίρως, ὁπότε ἡ εὐκαιρία, ἡ τύχη θὰ ἔχῃ στρέψει τὰ νῶτα.

Εἰς τὸν Πρέσβυν ἐπήγα χθές, ἵνα μάθω ἂν τι περὶ ὑμῶν ἐλέχθη ἐπισήμως, πλὴν ἦτον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Πατριάρχου καὶ δὲν τὸν εἶδον, θὰ τὸν ἴδω ὅμως ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος. Χθές ἐπισήμως ἀνήγγειλεν ὁ Τηλέγραφος νέας κατὰ τῶν Χριστιανῶν Ἀλβανῶν σφαγὰς ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τὸ Πρεζερέν. Τὴν δὲ ἀπόρριψιν τῆς αἰτήσεως τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τῶν δύο σωμάτων τῆς ἐκκλησίας, περὶ ἐκδόσεως εὐχαριστηρίου ἐκ τοῦ Πατριαρχείου. πρὸς τὴν Ὀθωμ. Κυβέρνησιν καὶ δηλώσεως συνάμα, ὅτι συμμετέχομεν ἐν ἴσῳ καὶ δικαίῳ μέτρῳ τῶν δημοσίων πραγμάτων πρὸς δὲ τὴν συνηγορίαν ὑπὲρ τῆς εὐοδόσεως τοῦ Πατριάρχου, θεωρῶ περιττόν νὰ σᾶς ἀναγράψω λεπτομερῶς, καθ' ὅτι θὰ σᾶς εἶναι γνωστά.

Πρὸ 15 ἡμερῶν σᾶς ἔστειλα ἐπιστολὴν καὶ ὀδηγίαν τὶ νὰ κάμετε πρὸς τελεσφόρον ἐνέργειαν τῆς ἐντολῆς, ἣν μοι ἀνεθήκατε, δὲν γνωρίζω κατὰ πόσον ἐπράξατε συμφώνως μὲ τὰ γραφόμενά μου.

Αὔριον περιμένω τὰ ζητηθέντα ἐξ ἅπαντος, ἂν δὲ δὲν ἐπράξατε ὅπως σᾶς γράφω καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν φέρω τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, νομίζω ὅτι ἐγὼ δὲν πταίω. Διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ φέρωμεν ἀποτελέσματα ἄνευ τοῦ μέτρου, ὅπερ σᾶς ὑπέδειξα. Ἐὰν βραδύνητε δυνατὸν νὰ λάβῃ ὁ Πρέσβυς ἀποφατικὴν ἀπάντησιν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ τότε θὰ ἔχωμεν ἄλλας δυσκολίας. Τὸ ὄνομά μου μυστικώτατον ἀπὸ πάντα ὑποπτον καὶ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀκόμη.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει 4 Δ)βρίου 1895

Ὁλως ὑμέτερος

Δημοσθένης Παπαδόπουλος (Δημ. Βουτετάκης)

Ἐπιστολὴ ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ὀπλαρχηγῶν

Ἀθήναις τῆ 6 Δεκεμβρίου 1895

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Εἰ καὶ ἐπιστολὴν ὑμῶν τῆ ἐβδομάδι ταύτῃ, μέχρι σήμερον δὲν ἐλάβομεν, ἐμάθομεν ὅμως ὅπως οὖν τὰ τῆς μάχης ἐν Βρύσσαις, δι' ἐπιστολῶν ἄλλων ἐκ Χανίων. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς μάχης δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν, ὅτι μεγάλως μᾶς ἠυχαρίστησαν, τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὁ στρατὸς ἤρξατο χειρῶν ἀδίκων. Τὸ τοιοῦτον μεγάλως ὠφελεῖ τὸν ἀγῶνα ἡμῶν, ἐνῶ ὅλως τούναντίον θὰ συνέβαινον, ἂν ὑμεῖς, προκαλοῦντες πρῶτοι, ἐδίδατε ἀφορμὴν. Διὰ τοῦ

παρελθόντος ταχυδρομείου ἐγράψαμεν ὑμῖν νὰ διαμαρτυρηθῆτε ἐν-
τόνως κατ' ἐκείνων, οἵτινες τὸ κίνημα ἡμῶν δὲν θεωροῦσι αὐθόρ-
μητον, ἀλλ' ὡς ὑποκινήθην ὑπ' ἄλλων.

Σήμερον, πλὴν τῆς διαμαρτυρίας ἐκείνης, συνιστῶμεν ὑμῖν,
ὅπως ποιήσητε καὶ ἄλλην, διὰ τὰς ἀδίκους καθ' ὑμῶν τοῦ Ἀυτοκρα-
τορικοῦ στρατοῦ ἐπιθέσεις, ἐν τε τοῖς Κάμποις καὶ ἐν Βρύσσαις, ὡς
καὶ διὰ τὰς πρὸ τῆς μάχης σφαγὰς ἀθῶων πλασμάτων καὶ φιλησύ-
χων πολιτῶν, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὰς λεηλασίας τῶν οἰκιῶν, δηλοῦντες
ἐνταυτῷ, ὅτι καὶ ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ μάχῃ πάντοτε ἐν ἀμύνη
εὐρισκόμενοι, ἀπεκρούσατε γενναίως τὸν Ἀυτοκρατορικὸν στρατόν,
ἐπιτιθέμενον καὶ ἐπιδιώκοντα πάσῃ θυσίᾳ καὶ ἐκ παντὸς τρόπου τὴν
ἐξόντωσιν ὑμῶν· πρὸς δὲ νὰ δηλώτε ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὡς μέχρι
τουδε, θέλετε ἀποφεύγει ἐπιμελῶς νὰ διδῆτε ἀφορμὴν πρὸς σύγ-
κρουσιν, παρὰ τῶν Μεγάλων Χριστιανικῶν Δυνάμεων ἀπεδεχόμενοι
τὴν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν, ἀλλ' ὅτι
καὶ δὲν δύνασθε νὰ παραιτηθῆτε τοῦ φονικοῦ δικαίου δικαίου, οὐτινος
πάντα τὰ ζῶντα πλάσματα ποιοῦνται χρῆσιν τοῦ νὰ ὑπερασπίσῃτε
τὴν ζωὴν ὑμῶν ἀπειλουμένην καὶ ἐπιβουλεωμένην. Τὴν διαμαρτυ-
ρίαν ταύτην ν' ἀπευθύνετε πρὸς τὰς Μεγάλαις Δυνάμεις, διὰ τῶν
οἰκείων Προξένων, νὰ στείλητε δὲ καὶ ἡμῖν ὅπως δημοσιεύσωμεν αὐτὴν
ἐν ταῖς ἐνταῦθα ἡμερησίαις. Τέλος ἐπαναλαμβάνομεν νὰ συστήσωμεν
ὑμῖν ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου ἀποφεύγητε νὰ προκαλῆτε καὶ ὅπως
πάντοτε διαμαρτύρησθε εἰς τοὺς Προξένους καὶ διὰ τὴν ἐλαχίστην
ἔτι τοῦ στρατοῦ ἐπίθεσιν ἢ παρεκτροπὴν· διότι οὕτω, διὰ τῶν δια-
μαρτυριῶν ἡμῶν, θέλομεν προσελκύσει τὴν συμπάθειαν τῶν τε Δυ-
νάμεων καὶ τῆς κοινῆς ἐν Εὐρώπῃ γνώμης.

Συνιστῶμεν ὑμῖν, ὅπως ἐνεργήσητε καὶ πάλιν νὰ συγκληθῇ ἡ
βουλὴ, ἵνα καὶ αὕτη, ἢ θεωρουμένη ὡς νόμιμος ἀντιπροσωπεῖα τοῦ
τόπου, διαμαρτυρηθῇ καὶ ἀσπασθῇ τὸ πρόγραμμα ὑμῶν, ἐν ᾗ δὲ πε-
ριπτώσει οἱ βουλευταὶ ἀρνηθῶσι νὰ συνέλθωσι, τότε φρονοῦμεν ἀναγ-
καῖον ν' ἀντικαταστήσητε τὸν τίτλον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μετροπολι-
τεύσεως διὰ τοῦ «Γενικῆ Συνέλευσις τῆς Κρήτης» ἐν ᾗ περιπτώσει,
ἐννοεῖται, τὰ δύο τοῦλάχιστον τμήματα τῆς Κρήτης ἔστειλαν ἀντι-
προσώπους εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Περὶ τὰς χιλιάς δραχμὰς θέλετε λάβει παρὰ τοῦ ἐν Χανίοις
φίλου σας, στελλομένης ἐντεῦθεν· διὰ δὲ τοῦ τῆς προσεχοῦς ἐβδομά-
δος πλείονας. Σὰς ἀσπαζόμεθα ἅπαντας.

Οἱ συμπατριῶται Σας

Χ' Μ. Γιάνναρης, Παρθένιος Ἐμμ. Παπαμαρουλιανός, Μ. Μυ-
λωνογιαννάκης, Ν. Νικολούδης, Γρηγ. Πераκάκης, Π. Πυροβολάκης,
Ἰωσήφ Π. Σηφαλάκης, Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης, Ἀχιλλεὺς Ξυλινάκης

Ἐπιστολὴ Ν. Νικολούδης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Δεκεμβρίου 1895

Ἀγαπητοί,

Ἐλάβομεν τὴν, ἀπὸ 30 Νοεμβρίου ἐπιστολὴν σας καὶ εἶδαμεν
νὰ μᾶς γράφητε, διὰ τὰ χρήματα ποὺ σὰς εἶπαμεν, ὅτι θὰ λάβητε
ἀπὸ τὸν Εὐαγγελινόν. Οἱ ἀπεσταλμένοι σας τὰ μουλάρια σας, ὁ

Κοτζαμπασάκης και ὁ Γερμανὸς τὰ κτήνη, ἐμαζέψανε χρήματα, διὰ τῶν ὑπογραφῶν μας και δὲν μᾶς δίδουν λογαριασμὸν μήτε εἰς σᾶς, ἀλλὰ σεῖς, δὲν σᾶς μέλλει, ὅτι ἀρπάξετε. Τὴν περασμένην ἑβδομάδα ἔπρεπε νὰ λάβητε 40 ἕως 43 λίρας και φαίνεται, ὅτι δὲν ἐλάβετε παρὰ μόνον 33 και δὲν δίδουν λογαριασμὸν μήτε εἰς ἡμᾶς μήτε εἰς σᾶς. Αὐτοὶ εἶναι ὄλο ῥαδιουργία, ἀλλὰ δόξα σοι ὁ Θεός. τῶρα μᾶς ἀπαλλάξετε ἐμᾶς και διωρίσατε ἄλλους και ἴσως νὰ εὐχαριστηθοῦν καλλίτερα μὲ αὐτοὺς οἱ πρέσβεις σας.

Διὰ τὰ ἑκατὸν ναπολεόνια θὰ σᾶς ἔλθῃ γράμμα, ἀπὸ πρόσωπον και νὰ κάμῃτε ὅπως θὰ σᾶς γράψῃ. Ἴσως νὰ ἀπορήσητε μὲ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ σᾶς γράψῃ, ἀλλὰ δυσπιστεῖ, διότι ὄσα και ἂν ἐστάλησαν ἐδεκατίσθησαν. Ἄλλὰ ἡμεῖς θέλομεν νὰ κάνωμεν τὰς ἐργασίας μας σὰν γέροι.

Τοὺς χαιρετισμοὺς μου παρακαλῶ εἰς ὄλον τὸ σωματεῖον και ξεχωριστὰ εἰς τοὺς Λακιώτας και ἀπορῶ πὼς νὰ μὴ μοῦ γράψουν. Τοῦ Γεωργιακάκη και τοῦ Μιχαλέτο τὰ κόλλυβα ἐκάμαμε, ἀλλὰ φαίνεται ἦτο ψεύματα. Αὐτὴ τῆ στιγμή τοῦ Γεωργιακάκη ἢ μῆτέρα ἦλθε κλαυμένη και μὲ ῥῶτᾶ και τῆς λέω πὼς εἶναι ψεύματα και ὅτι «ὁ Γέρωσ ἀπ' ἀπόθανε στὴ Μεσσαρὰ γυρίζει, τὰ κόλλυβά του κάνανε και κείνος χαχαρίζει».

Ὁ Καπετάν Μαθιὸς ἔχει ἐνφλουέτζα κι' ἐγὼ λιγάκι, ἀλλὰ δὲν μᾶς βολεῖ νὰ ἀρρωστήσωμεν. Ὅσον ἡμπορεῖτε ν' ἀποφεύγητε, διότι εἰς τὸ μεγάλο Δικαστήριον ἤυραμεν δίκιο.

Ἡ Κυβέρνησις ἔκαμε διακοινώσεις εἰς τὰς Δυνάμεις και εἰς τὸν Σουλτάνον και ἐπαραδέχθη ὁ Σουλτάνος νὰ μὴ στείλῃ στρατὸν και νὰ μὴ καταδιώξῃ και τὴν Ἐπιτροπὴν και πιστεύω νὰ παραχωρήσῃ και κάτι τι, τὸ πρῶην καθεστῶς προσωρινῶς, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ὥρα γιὰ δὲν θ' ἀργήσῃ.

Χρειαζεται λοιπὸν φρόνησις νὰ μὴ δώσωμεν πλέον ἡμεῖς αἰτίαν.

Πρὸ ἡμερῶν ἔφυγαν μερικοὶ, τοὺς ὁποῖους ἔστειλαν οἱ πρέσβεις σας, σὰν νὰ εἶχεν ἡ Κρήτη ἀνάγκη ἀπὸ δέκα κακούργους, ἀλλὰ καθὼς μανθάνω ἡ Κυβέρνησις ἔστειλε στρατὸν νὰ τοὺς ἀναμένουν εἰς τὰ γυρογιάλια. Ἄν ἡμπορέσητε κάμετε τίποτε νὰ μὴ πάθουν τίποτε οἱ ἄνθρωποι. Τῶρα ἀπαιτεῖται μεγάλη φρόνησις νὰ μὴ γίνῃ καμμία πράξις νὰ χάσωμεν και τ' αὐγὰ και τὸ καλάθι.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὁ φίλος σας

Ν. Νικολοῦδης και κατ' ἐντολήν Μαθιὸς Μυλωνογιαννάκης

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Θεόδωρον Λυμπρίτην

Ἄξιότιμε συμπατριῶτα,

Ἐλάβομεν εὐχαρίστως τὴν ἀπὸ 13 τρέχοντος μηνὸς ἐπιστολήν. (*)

(*) Τοῦ Θεοδώρου Λυμπρίτη Συνταγματάρχου τοῦ Μηχ. τοῦ Ἑλλήν. στρατοῦ, καταγομένου ἐκ Κρήτης, εἶχον λάβει τὴν 20 τοῦ ἰδίου, τὸ δὲ περιεχόμενον τῆς ἐκτίθεται ἐν περιλήψει ἐν τῷ ἡμερολογίῳ, μὲ τὴν ἐπιδοκιμασίαν του διὰ τὸ πολιτικὸν των κίνημα, μὲ τὰς συμβουλὰς του και μὲ τὴν ἀναγγελίαν ὅτι εἰς τὴν διάθεσίν των ἔχει 100 εἰκοσόφραγκα, ἅτινα ἀνώνυμος ἀπέστειλεν και ὅστις μὴ θέλων νὰ γείνη γνωστὸν τὸ ὄνομά του ὑποδεικνύει τὸν τρόπον δι' ὃο θέλουσι συντάξει τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς.

Αἱ ἰδέαι ὑμῶν συμφωνοῦσι πληρέστατα πρὸς τὸ πρόγραμμά μας, διότι ἀκριβῶς, ὅπως μὴ ἐξακολουθήσωσιν εἰσερχόμενοι οἱ ἐν-τόπιοι Ὅθωμανοὶ εἰς τὰς πόλεις, ἐξ οὗ δύνανται νὰ προκύψωσι διὰ τοὺς Χριστιανοὺς σοβαρὰ γεγονότα καὶ ἵνα μὴ συγκρουσθῶ-μεν ἐκ νέου πρὸς τὸν στρατὸν, ἀπεσύρθημεν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐνταῦθα, εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς ἐπαρχίας Σφακίων καὶ σκοπὸν ἔχομεν νὰ διαμείνωμεν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Εὐχαριστοῦμεν πολὺ τὸν φίλον τῆς ἡμετέρας Πατρίδος καὶ δωρητὴν τῶν 100 εἰκο-σαφράγκων, ἅτινα, ὡς μᾶς γράφετε, ἔχετε νὰ μᾶς ἀποστείλητε, διὰ τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα φιλικὰ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ὑποστήριξιν ἣν παρέχει οὕτω εἰς τὸ ἡμέτερον σωματεῖον.

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν δ' ὑμῶν σᾶς ἀποστέλλομεν ἐγκλείστως ἀπόδειξιν, παραλαβῆς τῶν εἰρημένων χρημάτων καὶ σᾶς παρακα-λοῦμεν νὰ στείλητε αὐτὰ πρὸς τὸν ἐν Χανίοις Κύριον Ἰωάννην Ἡ-συχάκην, παρ' οὗ θὰ λάβωμεν αὐτὰ ἀσφαλῶς.

Ἐν Φραγκοκαστέλλῳ τῇ 20 Δ)βρίου 1895

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί....)

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Κρητὰς ὄπλαρχηγούς καὶ λοιπούς:

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην, οὐδὲν ἕτερον ἔχομεν νὰ σᾶς ἀ-ναγγείλωμεν, εἰμὴ ὅτι ἀφίκοντο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ὀρεινῶν Δή-μων τῆς ἐπαρχίας Μυλοποτάμου κ.κ. Γεώργιος Σκουλάς δικηγό-ρος, Ἰωάν. Σκουλάς καὶ Γεώργιος Σφακιαννάκης.

Ὡς καὶ εἰς τὴν προηγούμενην ἐπιστολὴν μας σᾶς ἐγράφομεν, ἀπεσύρθημεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σφακίων, ὅπως ἐκεῖ ἀναμένωμεν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ζητήματά μας πρὸς ἀποφυγὴν μάλιστα πάσης πα-ρεξηγήσεως, ἐνεκατεστήσαμεν τὸ κέντρον μας εἰς Φραγκοκάστελ-λον, ὅπως εὐρισκώμεθα πολὺ μακρὰν τῶν Τούρκων, ὧν ἀποφεύγο-μεν τὴν συνάντησιν, ὅσον τὸ δυνατόν. Οὐχ ἦττον τινὲς τῶν ἡμετέ-ρων, δι' ἀτομικὰς τῶν ὑποθέσεις, περιφέρονται καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Κρήτης, ὡς εἰς Λάκκουσ καὶ Ἁγιον Βασίλειον, ὁπόθεν πάλιν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν διαμονὴν τοῦ Κέντρου.

Μᾶς γράφετε νὰ λάβωμεν χιλίας δραχμὰς παρὰ τοῦ ἐν Χα-νίοις φίλου ἡμῶν καὶ ὁμῶς οὐδὲν ἐλάβομεν. Τὰς διαμαρτυρίας, τὰς ὁποίας συνιστᾶτε εἰς ἡμᾶς πρὸς τοὺς Προξένους τῶν Μεγάλων Ду-μεων καὶ ἄλλας ἐγκυκλίους καθησυχαστικὰς πρὸς τὸν Κρητικὸν λαὸν δὲν παραλείπομεν.

Ὡς πληροφοροῦμεθα ἐκ θετικῆς πηγῆς, εἰς Ρέθυμνον ἀφίκον-το περὶ τοὺς 800 νέοι Τούρκοι στρατιῶται καὶ εἰς τὰ Χανιά ἄλλοι. Φαίνεται, ὅτι, ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἡ Τουρκία ὑπόσχεται, ὅτι δὲν θέλει μᾶς καταδιώξῃ ἀφ' ἐτέρου προετοιμάζεται ἴσως, ὅπως μᾶς ἐπιτεθῇ ἀφεύκτως.

Ἐν Φραγκοκαστέλλῳ τῇ 20 Δεκεμβρίου 1895.

Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί

Ἐπιστολή Ἄντ. Σήφακα

Χανιά τῆ 21 Δ)βρίου 1895

Ἄγαπητοί,

Χθὲς προσεκλήθην καὶ μετέβην παρὰ τῷ κ. Κ. Βουλγαρίδῃ, ὅστις μοι ἀνέθηκε τὴν φροντίδα νὰ σᾶς γράψω τὰ ἐξῆς: ὅτι ἔλαβε τηλεγράφημα παρὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει πρέσβεως τοῦ κ. Νελίδωφ λέγον ὅτι τοῦ λοιποῦ ὁ Τουρκικὸς στρατὸς δὲν θὰ καταδιώξῃ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ, δηλ. 14 πρόσωπα πρέπει ν' ἀπέλθῃτε τῆς Νήσου, τὰ 14 πρόσωπα εἰσίν:

Μ. Ρ. Κουνδουράκης, Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης, Γ. Μ. Μυλωνγιαννάκης, Χαρ. Ι. Παπαδάκης, Μιχ. Μυλωνογιαννάκης, Παππᾶ—Μολέκος, Γεώργ. Ἐμμ. Πωλιουδάκης, Σταῦρος Χριστοδουλάκης, Στυλ. Φωτάκης, Μᾶρκος Δημητρακάκης, Ἰωάν. Γενεράλης, Ἰωάν. Καλογεργῆς, Κων. Μαλινός, Ἐμμ. Φραντζεσκάκης, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς θὰ δοθῇ ἀμνηστία καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σας τὰ πράγματα θὰ βελτιωθοῦν, διότι τότε θὰ συνομολογηθῇ τὸ δάνειον καὶ τὰ πράγματα θὰ λάβουν καλὴν τροπὴν καὶ ὅτι αὕτη εἶναι ἡ μόνη συμβουλή τοῦ κ. Βουλγαρίδου καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπεσχέθην ἡ μᾶλλον μοὶ ἐπεβλήθη νὰ σᾶς γράψω τὰ ἀνωτέρω.

Πρὸς τούτοις σᾶς στέλλουν καὶ ἐνυπόγραφον ἔγγραφόν των οἱ κ. κ. Πρόξενοι πλὴν τῆς Αὐστρίας, δι' οὗ σᾶς λέγουν τὰ αὐτά, ἐμμέσως προκληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοσ Προξένου, ὁ ὁποῖος προεκάλεσε διὰ τοῦ κ. Φραντζῆ Φραντζεσκάκη ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ἀπὸ τοὺς κ. κ. **Α. Γεωργουδάκην, Ι. Φραντζεσκάκην,** (πρακτικὸν Ἰατρὸν ἐκ Βάμου), **Δημήτριον Σαριδάκην καὶ Ἐμμ. Βαλαδάκην,** ἧτις ἦλθεν ἐνταῦθα, ἤκουσε τ' ἀνωτέρω, οἱ δὲ κύριοι οὗτοι δι' ἔγγραφου των, προεκάλεσαν τὸ τῶν κ. κ. Προξένων. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο θὰ φέρουν οἱ ἀνωτέρω πρὸς ὑμᾶς καὶ ἴσως θὰ τὸ ἔχουν φέρει ἤδη. Ἄντίγραφον τοῦτου σᾶς παρακαλοῦμεν στείλατέ μας.

Φυλάξετε τὸ ἔγγραφον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ἐπιδειχθῇ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, παρὰ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ τὸ λάβητε διὰ νὰ δημοσιευθῇ.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω ἀπήντησα τὰ ἐξῆς: ὅτι δὲν μελετᾶτε ν' ἀπέλθῃτε, νὰ διαλύσῃτε καὶ ἂν σᾶς γράψω δὲν θὰ εἰσακουσθῶ, ὅτι θὰ διαμείνητε μέχρι τῆς ἀνοίξεως, ὅτι μελετᾶτε μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν ἐν Λάκκοις μεταβάντων, νὰ συσκεφθῆτε καὶ ζητήσῃτε τὴν μεσολάβησιν τῆς κυβερνήσεως του, πρὸς ἐπίτευξιν τῶν αἰτημάτων σας, ὡς μόνῃς δυναμένης σήμερον νὰ ἐργασθῇ πρὸς τοῦτο καὶ ὅτι ἂν ἡ Ρωσικὴ Κυβέρνησις ἀρνηθῇ νὰ ἐργασθῇ καὶ παράσχη ἡμῖν τὴν ἰσχύον της, τότε καὶ μάλιστα ὅταν θὰ ἴδετε ὅτι ἐγκαταλείφθητε παρ' ὄλων καὶ εὔρεθῆτε εἰς δυσχερῆ θέσιν, φοβοῦμαι ὅτι θὰ προβῆτε εἰς κίνημά τι ὄχι εὐχάριστον ἢ θὰ κάψουν πάλιν τὸν τόπον ἢ θὰ ζητήσουν τὴν προστασίαν ξένης τινὸς κυβερνήσεως. Ἡ τελευταία αὕτη φράσις ἔκαμε τὸν Βουλγαρίδην νὰ ταραχθῇ, εἰπὼν μοι, «ζητεῖτε νὰ βγάλετε τὸν ἕνα ζυγὸν νὰ βάλητε ἄλλον; Περιμένετε καὶ μὴ ζητεῖτε ἐμβαλώματα, ὁ χρόνος δὲν εἶναι μακράν». Αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀντηλλάξαμεν, ὑμεῖς δὲ σκεφθῆτε τὸ ὀρθώτερον καὶ πράξατε.

Φρονῶ ὅτι καλὸν θὰ εἶναι νὰ σκεφθῆτε καὶ νὰ ζητήσετε τὴν

Ο ΙΩΣΗΦ Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ
ὡς Ἐπαναστάτης

μεσολάβησιν τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦτο διὰ νὰ βγάλετε τὴν ἰδέαν τοῦ κόσμου ὅτι ἡ Ἑγγλία ἐξεγείρει τὴν Κρήτην καὶ ὅτι ὑμεῖς εἰσθε τὰ ὄργανά της. Εἶναι τὸ βέβαιον ὅτι θὰ ἐξεγείρη τοῦτο τὴν ἀντιζηλίαν τῆς Ἑγγτίας, ἀλλ' ἴσως τοῦτο ὠφελήσῃ. Σκεφθῆτέ το καὶ γράψατέ μου. Ἐνάγκη νὰ προβῆτε εἰς τοιοῦτόν τι. Τοιοῦτον ἔγγραφον θὰ ὠφελήσῃ, ὡς φρονοῦμεν. Ἐάν εἶναι δυνατόν ν' ἀπευθηνθῆτε πρὸς τὸν ἴδιον τὸν Τσάρον. (*)

Ἐδῶ μετ' ἐπιτάσεως διεδόθη ὅτι ἀπέρχεσθε τῆς Νήσου καὶ ὅτι διαλύεσθε κλπ. Κάμετε ἀπάντησιν πρὸς τὸν κ. Βουλγαρίδην, δι' ὅ,τι νομίσετε καὶ ἀποφασίσετε. Νεώτερον δὲν ἔχομεν.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ἰρις (Ψευδώνυμον τοῦ Σήφακα)

Ἐπιστολὴ Παπᾶ—Γαβριήλ

Ἀγαπητοί,

Ἐκ τῆς προσκλήσεως τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν τίποτε. Οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτῆς εἶχον σταλῆ εἰς διάφορα χωρία τῆς ἐπαρχίας, διὰ νὰ εἰσπράττωσι φόρους καὶ ἴσως προσεκλήθησαν διὰ νὰ δώσωσι λογαριασμόν· παρετήρησα, ὅτι ὁ ἐν Τσικολιά νὰ διαμένων Λιοδοπαντελῆς ἐστάλη πάλιν εἰς Νεροπαϊδόχωρα καὶ ὅτι ἀντικατεστάθη δι' ἄλλων.

Χθὲς ἦλθοι 200 ἄνδρες ἐκ Χανίων ἀντικαταστήσαντες ἄλλους τόσους, ἀναχωρήσαντας διὰ Χανιά, αὐριοῦν θὰ ἔλθωσιν ἄλλοι τόσοι, διὰ νὰ ἀναχωρήσωσι καὶ πάλιν ἄλλοι τόσοι, ὥστε εἶναι ἀλλαγὴ καὶ οὐδὲν ἄλλο καὶ ἰδοῦ πῶς.

Τὸ Τάγμα τοῦ Σαράτση, διαμένον ἀπὸ πολλοῦ ἐνταῦθα, ἔπαθε πολλά τ. ἔ., ἐφονεύθησαν, ἐπληγώθησαν, ἠσθένησαν κτλ. Ἐχων δὲ τὰ μέσα ὁ ἀρχηγὸς του, κατώρθωσε νὰ γίνῃ ἀλλαγὴ ἵνα διαμείνῃ καὶ τοῦτο εἰς Χανιά, πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Ἐδῶ διεδόθη, ὅτι ἡ Ἀρμενία ἐγένετο Ἡγεμονία ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ρωσσίας.

Τὸ Σάββατον εἶχον προσκληθῆ οἱ Δήμαρχοι παρὰ τοῦ Διοικητοῦ καὶ τοὺς διέταξε νὰ περιέλθωσι τὰ χωρία νὰ βολιδοσκοπήσωσι τὸν λαὸν τί διαθέσεις ἔχουν, διὰ τὰς ἀδελφοποιίας καὶ νὰ ἀποτρέψωσιν ὅπου δυνηθῶσι.

Σήμερον μόνον τὸ πρωτὶ ἔμαθον τὴν γενομένην εἰς Μαχαιρούς. «Ὅποιος φυλάει τὰ ρούχα του ἔχει τὰ μισά».

Ἐν Βάμῳ τῇ 22 Δ)βρίου 1895

Ἀνώνυμος (Παπᾶ Γαβριήλ)

(*) Τὴν ἰδέαν ταύτην τοῦ Σήφακα δὲν ἐπιδοκιμάζομεν ποσῶς. Ἡ μὴ ἐπιδοκιμασία δὲ προήρχετο οὐχὶ ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦμεν τὴν προστασίαν τῆς ὁμοδόξου κραταίως δυνάμεως, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι ἐθεωροῦμεν αὐτὴν ἀφ' ἑνὸς περιττὴν, ἀφοῦ διὰ τοῦ ὑπομνήματός μας ἀπευθυνόμεθα καὶ πρὸς αὐτὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ἀντικειμένην εἰς τὴν πολιτικὴν ὀρθοφροσύνην καὶ μᾶλλον δυνάμενην νὰ βλάψῃ ἡμᾶς προτιμώσας τὴν μίαν τῶν 4 Δυναμιῶν τῆς ἄλλης, ἐνῶ μέχρι τοῦδε **δι' οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν τὸ ἐπράξαμεν**, δι' ὃ ἐκρίναμεν φρόνιμον καὶ νὰ μὴ ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ἐπισήμως.

Ἐπιστολή κ. Ἐμμ. Μουντάκη

Ἀγαπητοί μοι,

Ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς σας καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῶν 21 εἰκοσοφράγκων. Τὰ χρήματα ὅμως ἐστάλησαν εἰς δραχμάς καὶ δὲν ἔπιασαν παρά 20 εἰκοσόφραγκα, ὧν λογαριασμὸν σᾶς στέλλω ἐσωκλείστως. Τὸ ὑπόλοιπον ἐξ 812 γροσίων (ὄκτακοσίων δώδεκα) σᾶς στέλλω μὲ τὸν κομιστὴν τῆς παρουσίας Κωνσταντῖνον Παπαδάκην, ἐπιφυλασσόμενος νὰ σᾶς στείλω καὶ τὰς 10 ὀθωμανικὰς λίρας, ἃς ἀκόμη κατέχω, ἅμα τῇ παραλαβῇ ἀποδειξεῶς σας, δι' αὐτάς. Ταῦτα μόνον ἐστάλησαν καὶ ὄχι 54, ὡς γράφετε, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Γερμανοῦ καὶ ἄλλων. Ἄπαντα δὲ τὰ εἶδη τὰ ἐν τῇ ἐσωκλείστῳ σημειῶσει ἀναφερόμενα ἐστάλησαν ὑμῖν, μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν χρημάτων.

Πιστεύω δ' ὅτι ἅπαντα ἔφθασαν εἰς τὸν προορισμὸν των, ἐκτὸς ἐάν τις ἐξ ὑμῶν θέλει νὰ τὸ ἀρνηθῇ. Ἐστάλη δὲ ἡ σημείωσις, ἵνα μὴ καὶ πάλιν δυσπιστήσητε εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐξοδευθέντων καὶ δυσαρέσκεια, ὡς ἐκ τούτου, μεταξὺ ὑμῶν ὑπάρξῃ.

28)12)1895

Σᾶς φιλῶ ἅπαντας

Ἐμμ. Μουντάκης

Περιμένω ἀπόδειξιν τῶν 10 ὀθ. λιρῶν.

Ἐπιστολή περὶ λήψεως χρημάτων

Ἀγαπητοί,

Ὡς θὰ παρατηρήσητε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰατροῦ Ἐμμ. Μουντάκη, ἀπεστάλησαν ἡμῖν μόνον 812 γρόσια (ὄκτακόσια δώδεκα) ἐξ ὧν ἐδώκαμεν εἰς τὸν ταχυδρόμον ἡμισυ, εἰκοσόφραγκον διότι ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἔμεινε εἰς Χανιά, ὡς ἐκ τῆς κακοκαιρίας καὶ διότι εἶχε λαμβάνειν καὶ δι' ἄλλας 5 ὁδοιπορίας του, ἐκρατήσαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς δηλ. ὁ Χαράλαμπος, ὁ Μιχαὴλ Μυλωνογιαννάκης, Εὐστάθιος Περουλῆς, Λεωνίδας Μαλεκάκης, μίαν ὀθωμαν. λίραν, τὰ ρέστα σᾶς στέλλομεν μὲ τὸν Παρασκευᾶν Ἰω. Παπαδάκην.

Ἅγιος Παῦλος Γαβαλοχωρίου 29)12)1895

Οἱ ὑμέτεροι

Χαρ. Ἰ. Παπαδάκης, Μιχ. Μυλωνογιαννάκης, Εὐστ. Περουλῆς

Ἐπιστολή τοῦ Γερμ. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητέ μοι κ. Λεκανίδη,

Ἀπὸ τὴν 28 Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 15 τρέχοντος μηνός, ἔλαβον τὴν, ἀπὸ 11 τοῦ ἰδίου χρονολογουμένην ἐπιστολήν σου, οὐδεμίαν ἄλλην ἔλαβον. Ἐγὼ δὲ ὡς ἔγραφον τακτικῶς ἐκάστην ἐβδομάδα ἰδιωτικῶς εἰς σέ καὶ τὸν Μανουῖσον, οὐχὶ διότι δὲν εἶχον ἄλλους, εἰς τοὺς ὁποίους νὰ γράφω, ἀλλὰ διότι ἔκρινα ὑμᾶς τοὺς δύο καταλληλοτέρους, ἐκτὸς τῆς τελευταίας, ἥτις ἤθελον ν' ἀναγνωσθῇ παρά πολλῶν. Ὡστε δὲν γνωρίζω κατὰ πόσον ἔχεις δίκαιον νὰ μοῦ παραπονῆσαι ὡς πρὸς τοῦτο.

Ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν προσώπων, διὰ νὰ σταλῶσιν αὐτοῦ, ἢ ἐγὼ κακῶς ἐξεφράσθην ἢ ὑμεῖς μὲ παρεξηγήσατε, διότι ἰδοὺ ἐκ τίνος ἰδέας ὀρμώμενος ἔγραψα.

Ἐπειδὴ ὅτε ἀνεχώρησα ἀπ' αὐτοῦ, δὲν σὰς εἶδον διὰ νὰ συν-ενοηθῶμεν, ὅπως ἔπρεπε, καὶ ἐπειδὴ παρετήρησα ὅτι ἢ, δι' ἐπι-στολῶν, συνεννόησις ἦτον ἀνεπαρκής, ὅπως ἐννοήσητε ὅπως πρέπει τὰ ἐδῶ συμβαίνοντα, ἵνα μὴ εἴπω τερατουργήματα, ἀπέναντι τῶν ὁποίων θλαί αἱ προσπάθειαι ἐμοῦ καὶ τοῦ Γεωργίου ἐναυάγησαν καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν οὔτε εἶχον, οὔτε ἔχω ἄδικον, ἂν ἐξακολουθῶ ἀκόμη τὴν αὐτὴν ἰδέαν νὰ ἔχω, ἀφοῦ καὶ τινες ὀρθότερον ἐμοῦ σκεπτόμενοι, τὴν ἐθεώρησαν ὀρθοτάτην καὶ τὴν θεωροῦν ἔτι τοιαύ-την, διὰ τοῦτο σὰς ἔγραψα ὅτι γίνεται σκέψις νὰ καταβῆ πρόσω-πόν τι, διὰ νὰ σὰς διαφωτίσῃ προφορικῶς, περὶ τῶν ἐδῶ καὶ τίπο-τε περισσότερο.

Κατόπιν μακρᾶς σκέψεως μετὰ τοῦ κ. Παγανέλη, τοῦ κ. Παινέση, τοῦ κ. Π. Κελαϊδῆ καὶ ἐμοῦ, ἐπειδὴ δὲν εὐρέθη κατάλλη-λον, πρὸς τοῦτο, πρόσωπον, τὸ ὁποῖον νὰ γνωρίζῃ πως τὰ ἐδῶ καὶ νὰ δύναται νὰ παρατηρῇ ὀλίγον μακρότερον, ἔπεσεν ὁ κληρὸς εἰς ἐμὲ. Ἐγὼ δὲ, ὅστις εἰς τὴν πρώτην σας πρόσκλησιν ἄνευ στρο-φῶν καὶ προφάσεων ἀφῆκα τὴν θέσιν μου καὶ τὴν ἡσυχίαν μου καὶ τὴν ἐπικειμένην, ἴσως, καταστροφὴν τοῦ μέλλοντός μου, ὅπως καὶ σεῖς, ἀφοῦ τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀντεῖπω, οὔτε νὰ ἀποδειλιάσω, εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελον ἐκτεθεῆ κίν-δυνον, διότι ἤθελον κατέλθει κρυφίως, ἀφοῦ ἤθελον ἐτοιμασθῆ ἀ-ναγκασιᾶ τινα, δι' ὑμᾶς, τὰ ὁποῖα νὰ παραλάβω μετ' ἐμαυτοῦ. Ἄλλ' ἐνῶ δὲν μοῦ ἀπηντήσατε, ἄς ἀρκεσθῶ τοῦλάχιστον, ὅτι μὲ ὕβριζετε ἐν τῇ τελευταίᾳ σας, τρέχοντος.

Δὲν ἤξεύρω κατὰ πόσον ἤθελε σὰς βλάψει συνάδελφός σας καὶ συμμέτοχος τῆς τύχης σας. Ἄλλὰ προσέβαλον τὴν φιλοτιμίαν τινῶν προσώπων, διότι σὰς ἔγραψα περὶ αὐτῶν τὴν καθαρὰν ἀλή-θειαν; Συγγνωτέ μοι, ἀδελφοί, Λεκανίδη καὶ Μανοῦσε, δὲν εἶμαι οὔτε φλύαρος οὔτε σπερμολόγος, μόνον εἰς ὑμᾶς ἔγραψα καὶ εἰς τινὰ ἄλλον φίλον μου ἐν Χανίοις, οὐδεὶς δὲ ἄλλος δύναται νὰ εἴπῃ ἀληθῶς διτι μὲ ἤκουσε κατηγοροῦντά τινα, οὔτε αὐτοί, περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ὁποίων σὰς ἔγραψα.

Ἄλλὰ θὰ μοὶ εἴπητε, ἴσως, διατι δὲν συνεργάζεσαι μετ' αὐ-τῶν καὶ διατι ἐν τῇ τελευταίᾳ σου γράφεις, μὲ ἔδιωξαν; Ἐξεφρά-σθην οὕτω, ἀλλὰ μόνον μὲ ὕβρισαν, διότι ὀμιλῶ μὲ ἄλλους, τοὺς ὁποίους δὲν θέλουν, ἀλλὰ καὶ ποῖον θέλουν; καὶ μὲ ὕβρίζουν τακτι-κά; ἤθελον νὰ εἶσαι ὁ ἴδιος, διὰ νὰ βλέπω τί θὰ ἔκαμνες; θέλεις καὶ μίαν ὕβριν; ἰδοὺ: «διάλε τσ' ἀποθαμένους του ποῦ τοὺς στέλ-νει, ἦντα διάολο ἦρθαν οἱ πούστηδες νὰ κάμουν; κ.τ.λ.» ἔχω μάρτυ-ρας ὅσους θέλεις.

Ταῦτα λοιπὸν καὶ τὸ μάταιον τῶν ἐνεργειῶν μας μὲ ἠνάγ-κασαν νὰ σὰς γράψω τὴν ἀλήθειαν καὶ, ἀποσυρθεὶς, νὰ ἐργασθῶ μὲ ἄλλους.

Ἐγὼ, φίλε μου, θέλω νὰ φέρω τὴν εὐθύνην μόνον τῶν ἐλευ-θέρων ἐνεργειῶν μου, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τῶν ἄλλων. Διατι δὲν μοῦ ἔγραψαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ παύσω; ἀλλὰ περιμένετε νὰ παρέλθῃ εἰς καὶ ἡμῖς μὴν, διὰ νὰ μὲ ὕβριζετε; ἀλλ' οὐδεὶς φθόνος, ἀγαπητέ. Δὲν σὰς ὑπεστήριζα ὑλικῶς ἠθικῶς, ὅπως ἔπρεπε, ἐγὼ ὄψομαι ἂν εἶ-μαι αἷτιος ἐλάχιστόν τι. Σὰς ὑπεστήριζα ὁμως ἠθικῶς ὅσον ἠδυνά-

μην, παρά τὰς διαθέσεις καὶ τὴν θέλησιν, ὑπὲρ ὧν μὲ κατηγορεῖτε. Καὶ μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ Σκουζές, ὁ Παγανέλης, ὁ Σκαλτσούνης, ὁ Μπογιατζόγλου, ὁ Σκουλούδης καὶ ἄλλοι δευτερεύοντες ἐν Ἀθήναις, εἰς τοὺς ὁποίους εἶπον τὰ κάλλιστα ὑπὲρ ὑμῶν καὶ λέγω καὶ ἐν Πειραιεὶ ὁ Π. Κελαϊδῆς, ὁ Βολανάκης, ὁ Λουκάκης καὶ ὅλοι οἱ ἐνταῦθα Κρήτες καὶ αὐτὸς ὁ μὴ Κρῆς Ρετσίνας.

Ἐλπίζω δὲ, ὅτι ἡ ἠθικὴ αὐτῆ ὑποστήριξις θὰ φέρῃ καὶ τὴν ὑλικὴν, ἥτις ἤρξατο ἤδη ἀπὸ μικρὸν γιγνομένη· ἂν δὲ συνεμορφουθε μὲ τὰ ἀπὸ πολλοῦ γραφόμενά μου, θὰ ἦτο μεγαλυτέρα. Ἄλλ' ἐφάνησαν ταῦτα πικρά; Ἀληθῆ ὅμως, ἂν καὶ τοιαῦτα.

Καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ μου θὰ σοῦ γράψω μὲ τὸν συνήθη μου τρόπον· ἂν δὲν σοῦ ἀρῶ, γράψε μου νὰ σιωπήσω καὶ θὰ μὲ ἴδῃς εἰς τὸ ἐξῆς, μὰ τὸν θεὸν, ἀφωρότερον ἰχθύος, ὡς πρὸς τινὰς. Ἄλλὰ πρὶν τούτου, σοὶ λέγω, ὅτι εἶπον εἰς τὸν κ. Σκουζὲν τοὺς ἀσπασμούς σου καὶ ἠὺχαριστήθη, μοὶ εἶπε δὲ νὰ σοῦ μεταβιβάσω καὶ τοὺς ἰδικούς του (13 τρέχοντος), ὅτι καταβάλλει μεγάλας προσπάθειας καὶ δραστηρίως ἐνεργεῖ νὰ κατορθώσῃ νὰ μὴ σᾶς καταδιώξῃ πλέον ἢ Διοίσεις, ὅτι καὶ ὁ ἐν Κων)πόλει πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας μεγάλως ἐνεργεῖ εἰς τοῦτο. Ὅτι κατώρθωσε νὰ μὴ σταλῇ παρά ἐν μόνον τάγμα στρατοῦ, πρὸς διαφύλαξιν τῆς τάξεως εἰς τὰς πόλεις, ἀπὸ τὰ αἰτιθέντα δέκα τάγματα, πρὸς καταδίωξιν σας· ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔλαβε τηλεγράφημα παρὰ τοῦ Καραθεοδωρῆ, διὰ τοῦ ὁποίου τοῦ ὑπόσχεται ὅτι ἐντὸς μικροῦ θὰ ἀπολύσῃ τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενους Καμπιανούς καὶ Ἀρμενιανούς· ἄλλ' ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγητε καὶ σεῖς πᾶν σφάλμα διὰ νὰ μὴ χάσετε τὸ δίκαιον, τὸ ὁποῖον σήμερον ἔχετε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζει καὶ αὐτὴ ἡ Εὐρώπη, νὰ μὴ ἔχετε μαζύ σας ταραχοποιὰ στοιχεῖα καὶ νὰ προσπαθῆτε νὰ εὐρίσκησθε πάντοτε εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀδικουμένων, διὰ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος σας. Τοῦ εἶπον τὰ εἰκότα καὶ ἀνεχώρησα, παραγγεληθεὶς νὰ ἐπανέλθω μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

Καὶ ὀλίγα λυπηρὰ. Τὸ ἐκλογητήριον τῶν κ.κ. Ρενιέρη, Ρικάκη, Σκουλούδη καὶ Μπογιατζόγλου εἶδον, διότι ὁ κ. Γεώργιος εἶχε τὴν εὐγένειαν καὶ καλωσύνην, παρὰ τὴν γραπτὴν διαταγὴν σας, νὰ τὸ δώσῃ μόνος ἢ μετ' ἄλλων πλὴν ἐμοῦ (καταλαμβάνω τὴν δυσἀρέσκειαν κλπ. ἀλλὰ κάμνω πὼς δὲν ἐννοῶ) νὰ μὲ εἶρῃ, καὶ νὰ μὲ πείσῃ μετὰ τοῦ κ. Παινέση, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ παρουσιάσουν εἰς κανένα, ἐὰν δὲν ὑπάγω μαζύ των, ἠναγκάσθην νὰ τοὺς συνοδεύσω εἰς τοὺς ῥηθέντας τέσσαρας, χάριν τῆς πατρίδος, τὸ συμφέρον τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖ νὰ θέσῃ τις κατὰ μέρος ἐγγυητικὰ τινὰ.

Ἴδου αἱ ἐντυπώσεις μου· ὁ κ. Σκουλούδης ἐδέχθη, ἀλλ' εἶπεν ὅτι τοὺς περιορίζετε πολὺ, ἐπειδὴ ὀρίζετε εἰς αὐτοὺς τὴν βᾶσιν, ἐφ' ἧς θέλετε νὰ ἐργασθῶσι ἀπαισιοδοξῶν εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ἀρκεσθῆτε, ἂν σᾶς δοθῇ τὸ πρῶν καθεστῶς καὶ ὅτι θὰ σκεφθῶσι τί πρέπει νὰ γείνη· φοβεῖται ὅμως, εἶπε, μὴ δὲν ὑπακούσετε, σὺν τὸν ἄρρωστον, ὅστις δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ τὰς συμβουλὰς τοῦ ἱατροῦ.

Ὁ Ρικάκης ἐδέχθη, ὡσαύτως, ἀλλ' εἶπεν, ὅτι δὲν ἀναλαμβάνει εὐθύνην μὲ ὀλίγους, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ λάβωσι μέρος πολλοὶ, ἐκ τῶν καλῶν ἐννοεῖται. Μᾶς ἐπέπληξεν αὐστηρότατα, διότι ἠργήσαμεν νὰ τὸν ἴδωμεν, καθὼς καὶ διὰ τὴν μετὰ τῶν ἀρχηγῶν συνεργασίαν μας. Ἀλλὰ τί νὰ κάμωμεν ἡμεῖς οἱ ταλαίπωροι, ἀφοῦ οἱ ἀρχηγοὶ μᾶς εἶχον ἀπαγορεύσει τοῦτο αὐστηρῶς;

Παρά την παραγγελίαν σου, σοῦ ἔγραψα, σοῦ μόνον, τὴν τελευταίαν φράσιν, ἀλλὰ διατὶ ἀγαπητέ μου, νὰ μὴ μανθάνῃς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν; Σᾶς κατηγορήσεν ὁ κύριος οὗτος πολὺ, διότι ἕως τώρα δὲν ἐγράψατε εἰς οὐδένα ἐκ τῶν σημαινόντων κτλ. ἠτιολογήσαμεν τοῦτο, ὅπως, ὅπως. Τὸν κ. Μπογιατζόγλου εἶδομεν, τὴν ἐπομένην, εἶπεν ἀπαίσιά τινα, ἀλλὰ τοῦ ἐξέθηκα, μετὰ πειθοῦς τὴν συνετήν ἕως τώρα πορείαν σας, δι' ἧς ἀπεσπάσατε τὴν εὐνοίαν τῆς Εὐρώπης, τὰς διαθέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον εἶναι πιθανὸν νὰ μένη ἐκκρεμές τὸ ζήτημά σας, τὴν πιθανὴν, ἄνευ πολέμου, λύσιν αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοί, ὡς καλοὶ πατριῶται πρέπει νὰ ὑποστηρίξωσι, καὶ ἄλλα σχετικὰ ἤκουσε προσεκτικὰ, χωρὶς νὰ μοῦ ἀντείπῃ τίποτε.

Μᾶς εἶπεν, ὅτι θέλουσι σκεφθῆ ἔπ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ὁ κ. Ῥενιέρης τοῦ εἶπε πρὸ μικροῦ, ὅτι δὲν θὰ δεχθῆ, διότι εἶναι γέρον· ἐπήγαμεν καὶ εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐδέχθη, διότι ἦτον ἀκριβῶς 12η ἡ ὥρα. Ἀφήκαμεν τὸ ἐκλογητήριον παρ' αὐτῷ διὰ τοῦ ὑπρέτου του καὶ ἀνεχωρήσαμεν.

Σεῖς θὰ μάθετε τὰς ιδέας καὶ ἀποφάσεις των, διότι ἡμεῖς ὡς μὴ συστηθέντες εἰς αὐτοὺς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζωμεν τίποτε, παρὰ μόνον ἂν αὐτοὶ ἀπὸ εὐγενῆ διάθεσιν μᾶς καταδέχωνται. Νὰ προσέξητε καλὰ ὅμως νὰ μὴ ἀπατηθῶμεν καὶ πάλιν, διότι ὁ ἔπαινος θὰ εἶναι ἰδικός σας μόνον. Ἐγὼ θὰ σᾶς γράφω τὴν ὁποίαν θὰ μανθάνω ἀλήθειαν, ἐφ' ὅσον μὲ ἀνέχεσθε.

Διατὶ δὲν ἐγράψατε εἰς τὸν Κελαϊδῆν; δὲν γνωρίζετε, ὅτι εἶναι ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐνθερμότερος ὑποστηρικτῆς τοῦ κινήματός σας; αὐτὸς μόνον σκέπτεται, ἕως τώρα, τοῦλάχιστον, καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ περὶ τῆς ὑλικῆς, ἐν τῷ μελλόντι, ὑποστηρίξεως τοῦ ἔργου σας· εἶναι ἀπαραίτητος ὄλαι αἱ σημαίνουσαι θύραι τοῦ εἶναι ἀνοικταί· διατὶ σεῖς θέλετε νὰ κλείητε (τὰς ἰδικὰς σας) τὰς διὰ σᾶς τοιαύτας; κάμνετε μέγα λάθος, διορθώσατέ το ταχέως, ἂν θέλετε, διὰ νὰ μὴ μετανοήσητε κατόπιν· προσέξατε μὴ σᾶς λέγω μίαν ἡμέραν: σᾶς τὰ ἔγραψα καὶ ὅμως σεῖς ἐθυμώνατε καὶ τὰ ἔτσαλοπατεῖτε.

Μοὶ ἐπῆλθε πρὸ τίνος ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὅπως καὶ ἄλλοτε, θέλει νὰ σᾶς ἀπομακρύνῃ τῆς Νήσου καὶ ἤθελον νὰ πεισθῶ, ἔρριψα λοιπὸν, ὡς σᾶς ἔγραφον ἐν τῇ προηγουμένῃ μου, φράσιν τοιαύτην καὶ ἐβεβαιώθην περὶ τῆς ἀληθείας τούτου. Νὰ προσέξετε καλὰ, διότι καταστρέφεται ὀλόκληρος ἡ ἐπιχείρησις σας· ἐρωτηθεὶς δεῦτερον καὶ τρίτον, ἀπήνησα, ὅτι τοῦτο ἐξαρτᾶται, ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία τώρα μάλιστα, ὅτε ἐγένετο ἰσχυροτάτη, ἔνεκα τῆς κοινῆς συμπράξεως τῶν Χριστιανῶν Κρητῶν καὶ τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν Βουλὴν Διοικητικοῦ Συμβουλίου, δὲν θὰ πεισθῆ νὰ πράξῃ τοῦτο μὲ κανένα τρόπον, ὅτι, ὅμως φρονίμως, ὅπως ἕως τώρα, θὰ φέρεται καὶ ἐν τῷ μελλόντι καὶ μόνον ὅταν θὰ προσβληθῆ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, θὰ τοῦ δίδῃ νὰ ἐννοῆ περὶ τίνος πρόκειται.

Τὴν ἰδέαν τῆς ἀπομακρύνσεώς σας ἀπὸ τὴν Νῆσον ἤκουσα πρὸ δύο μηνῶν, ἀπὸ ἔμπιστον καὶ ἐπιστήθειον φίλον τοῦ κ. Δεληγιάννη καὶ κατ' ἀρχὰς τὴν ἤκουσα ἐλαφρῶς, ἅμα ὅμως εἶδον, ὅτι ὁ στρατὸς σᾶς στενοχωρεῖ, ἐφοβήθην ὅτι τοῦτο γίνεται καὶ τῇ ἀνοχῇ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ εὐρεθῆτε εἰς θέσιν ποτὲ νὰ δεχθῆτε τοιαύτην πρότασιν καὶ ῥίψας τὸ ἄγκυστρον συνέλαβον τὸν ἰχθύν. Ἄν σᾶς προταθῆ ποτὲ τοιοῦτόν τι, ἀπαντήσατε καταλλήλως. Καὶ ὁ κ.

Μπογιατζόγλου αὐθόρμητος εἶπε τοιοῦτόν τι, ἐν τῇ σειρᾷ τῆς ὀμιλίας του (τὴν 14 τρέχοντος), ἀλλ' ἀμέσως μόνος του ἠρίθμησε καὶ τὰς συνεπείας, λοιπὸν φευκταῖον τὸ τοιοῦτον. Προσέχετε νὰ μανθάνετε ἐκ κατασκόπων τὰς σκέψεις τοῦ Καραθεοδωρῆ, νὰ εὐρίσκεσθε, διὰ καταλλήλων προσώπων εἰς ἐντελῆ συνεννόησιν μὲ τὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης καὶ μὲ τὸ Ἐξωτερικόν. Μόνον εἰς τὸν Μανουῖσον ἀνακοίνωσον τὴν παροῦσαν μου, ἂν θέλης. Τὸν Σπουλιωτόπουλον (*) δὲν εἶδον, διότι ἀσθενεῖ. Ἄν δὲν σὲ λυπήσῃ ἡ παροῦσά μου καὶ θέλης γράψῃ μου, ἄλλως νὰ τὸ ξεύρω, διὰ νὰ σιωπήσω παντελῶς

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 17 10)βρίου 1895

Ὁ Ὑμέτερος

Γ. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ Ἐπιτροπῆς Κρητῶν φοιτητῶν

Ἀθῆναι τῇ 13 Δεκεμβρίου 1895

Ἀδελφοί,

Ἡ χαρὰ καὶ ὁ ἐνθουσιασμός ἡμῶν, κατ' αὐτάς, εἶναι σχεδόν, ἀπερίγραπτος, ἕνεκεν τῶν τελευταίων ἐνδόξων κατορθωμάτων σας, Σᾶς συγχαίρομεν ναί, σᾶς συγχαίρομεν, ἐκ καρδίας, ἀγαπητοί. εὐχόμενοι πάντοτε εἰς τὸν ὕψιστον, ὅπως τὰ ὄπλα τὰ Κρητικὰ δοξάσῃτε ἐπὶ πλεῖον, ἵνα τελειῶς πλέον εἰς τὸν κόσμον σύμπαντα γνωσθῇ, ὅτι τὸν ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως προσωρισμένον ἐλευθέρως νὰ ζήσῃ Κρήτα, ἢ δουλεία, ἔστω καὶ πολυχρόνιος ἂν εἶναι αὕτη, μᾶλλον γενναῖον καθιστᾷ τοῦτον. Οὐδὲν τὸ παράνομον ζητεῖ οὗτος, ζητεῖ τὸ δίκαιόν του, καὶ ἐν τῷ δικαίῳ τοῦ τις ἔδει νὰ ἀνδρίζητε καὶ νὰ φαίνεται γνωρίζων, ὅτι ζῆ, ἀλλ' ὑπὸ θεσμοὺς τοιοῦτους, ὅποιοι δι' ἕκαστον εἶτε ἄτομον εἶτε λαὸν ἀρμόζει· πλὴν, ἀγαπητοί, μὴ σπεύδητε, μὴ δίδετε ποτὲ σεῖς αἰτίαν εἰς τὰ στίφη αὐτὰ τὰ βάρβαρα, τὸν Τουρκικὸν λέγω, στρατόν, ἀλλ' ἀμυνόμενοι πάντοτε, κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τούτων νὰ εἴσθε, ἵνα μὴ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην φέρητε εὐθύνην. Ἡ πορεία σας ἔστω πάντοτε μετὰ τῆς μεγαλυτέρας συνέσεως καὶ ἕκαστον διάβημά σας πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως μεμετρημένον νὰ εἶναι· τοιαύτη εἶναι τῶν πραγμάτων σήμερον ἢ κατάστασις, ὥστε οὐδεὶς γνωρίζει ἀκριβές τι καὶ βέβαιον νὰ συμβουλεύσῃ. Οἱ ἐνταῦθα δυνάμενοι εἶναι φρονιμάτων ἀντιθέτων τῶν ἡμετέρων καὶ συνεπῶς καὶ ὑμετέρων. Νομίζουσιν ἀκατάλληλον ὄλως τὴν περίστασιν πρὸς ἐπανάστασιν, ἐν τῷ τόπῳ, φοβούμενοι μήπως καὶ πάλιν εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς Κρήτης τὸ ἐπαράτου μνήμης «89» ἀναφανῇ. Ἡ Κυβέρνησις τὴν πορείαν σας δὲν ἐπιδοκιμάζει· καὶ τοῦτο εἶτε διότι ἔχει ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ τοῦ συμβιβασμοῦ ζήτημα, εἶτε διότι δὲν εὐρίσκεται, οἰκονομικῶς, εἰς καλὴν κατάστασιν, εἶτε διότι ἀκολουθεῖ τὰς πράξεις τῶν Δυναμέων. Ἀλλὰ βεβαιότερον νομίζομεν τὴν δευτέραν αἰτιολογίαν· πλὴν καὶ τοῦτο ἔστω ὑμῖν γνωστόν, ὅτι τὰ πράγματα ὁποῖαν φάσιν θὰ λάβωσι, δὲν θὰ παρέλθῃ οὐδὲ δεκαήμερον χρονικὸν διάστημα. Νῦν ἐπικρατεῖ σχετικὴ τις ἡρεμία· ταύτην ὅμως φοβούμεθα, μήπως φοβερά τις ἀνωμαλία διαδεχθῇ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα, τὸ περὶ ὕλικῆς ὑμῶν ὑποστηρίξεως, ἀπὸ πολλοῦ ἐσκεπτόμεθα καὶ πρὶν ἔτι τὴν πρώτην Σας λάβωμεν

(*) Ὁ Δημοσιογράφος οὗτος τῆς Ἀκροπόλεως εἶναι καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ἑλληνο-Τουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1897.

ἐπιστολὴν, πλὴν ἐκεῖνοι, παρ' ὧν ἠδυνάμεθα κάτι τι νὰ ζητήσωμεν, προβάλλοντες τὰς, ἄνω, εἰρημένας αἰτίαις, διαρρήδη μᾶς ἠρνοῦντο πᾶσαν βοήθειαν, μένομεν ἄρα μόνον οἱ φοιτηταί, ἀλλ' οἱ φοιτηταί πάντες, ὡς σᾶς εἶναι γνωστόν, εἶναι πτωχοί, δὲν ἔχουν νὰ προσφέρουν καὶ ἔαν τι προσφέρουν, θὰ εἶναι ἐλάχιστον. Ἄλλ' ὁ πόθος ὁ μέγας, πρὸς ὑποστήριξίν σας, ἀπὸ πολλοῦ καταβασανίζει ἡμᾶς.

Ἡθέλομεν, πλὴν ἐσκεπτόμεθα πῶς, καὶ τὸ μέσον τὸ ἐξεύρομεν, διὰ μιᾶς θεατρικῆς παραστάσεως, ὑπὲρ φιλανθρωπικοῦ ἐλέγγομεν σκοποῦ καὶ τοῦτο ἵνα μὴ εὐρωμεν ἐκ μέρους καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τινῶν ἄλλων, ἀντιπραττόντων πάντοτε εἰς τὰς ἐνεργείας ἡμῶν, καὶ εἰσεπράξαμεν τὸ ποσόν, ὅπερ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα σᾶς ἐστείλαμεν, τὰς 750 δραχμάς, ὀλίγον, ἀλλ' ἔστω διὰ τοῦ ὀλίγου αὐτοῦ καταδεικνύεται τὸ πόσον ἡμεῖς ἐργαζόμεθα, προκειμένου περὶ ὑμῶν, τῶν γνησίων ἀπογόνων τῶν ἡρώων ἐκείνων, οἵτινες, διὰ τῶν ἔργων των, τὸ ὄνομα τῆς Κρήτης ἐπὶ τοσοῦτον κατέστησαν σεβαστόν, καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον.

Δυστυχῶς, ἀλλὰ μᾶλλον εὐτυχῶς, διότι ἔπρεπε καὶ οἱ νεώτεροι νὰ ἐργασθῶσι, τὸ ἔργον, ὅπερ ἐκεῖνοι, πρὸς ἀποπεράτωσιν ἀνέλαβον, ἀφῆκαν ἡμιτελεῖς, πλὴν τοῦτο, ὅσον τάχιον, ὑπὸ τῶν ἀπογόνων ἐκείνων, καὶ δὴ τῶν νῦν, θ' ἀποπερατωθῆ καὶ τότε καὶ οἱ τάφοι των αὐτοί, ὑπὸ χαρᾶς θέλουσι δονισθῆ καὶ ἐκεῖνοι φωνὴν μεγάλην ἀπὸ τῶν τάφων των θέλουσιν ἐκπέμψει, ἥτις θὰ εἶναι «Ἐλευθερία Ζῆθι» «Κρήτη, Εὐδαίμονε».

Ἀγαπητοί, ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι ὑπὲρ ὑμῶν ἐργαζόμεθα καὶ τοῦτο θὰ σᾶς γίνῃ γνωστόν ἐκ δευτέρας ἀποστολῆς χρημάτων, ἅτινα εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι θὰ συλλέξωμεν, ἀλλ' ἀργότερον. Ἐπιθυμοῦμεν κατὰ πολὺ χρήσιμοι νὰ σᾶς φανῶμεν, πλὴν ἅς ὄψωνται ἐκεῖνοι, οἵτινες, προκειμένου περὶ χρηματικῆς βοηθείας, κλείουσι τὰ ὠτά των καὶ δὲν ἀκούουσι τὴν φωνὴν μας τὴν οἴκτου πλήρη, τὴν πλήρη δακρῦν καὶ συγκινήσεω. Ἄλλ' ἅς ἐλπίζωμεν ὁ θεός, ὅστις δίδει ὑμῖν τὸ σθένος καὶ τὴν γενναιοψυχίαν, ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον νὰ ὑπομένητε καὶ νὰ μάχησθε, ἐκεῖνος θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ σᾶς βοηθῆ, μέχρις ὅτου γενικευθῆ τὸ πρᾶγμα, μέχρις ὅτου ἡ Σάλπιγξ, πρὸς γενικὴν τῆς πατρίδος ἐξέγερσιν σημάνη, ὁπότε πλέον, δυνάμενοι καὶ μὴ καὶ αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις, μὴ ἄλλως νὰ πράξῃ δυναμένη, θὰ προστρέξῃ εἰς βοήθειαν· καὶ ἡ ὥρα εἴμεθα βέβαιοι, δὲν εἶναι μακρὰν· θαρρεῖτε, λοιπὸν, εἰς τὸν ἱερόν, ὃν ἀνελάβατε ἀγῶνα, πλὴν τὸ θάρρος Σας, συγγνώμην, διότι καίτοι γνωρίζομεν, ὅτι συμβουλῶν ἀνάγκη δὲν ἔχετε, σᾶς συμβουλεύομεν, νὰ ρυθμίζῃ ἡ σύνεσις, καθ' ὅτι, τότε μόνον τὸν ἀγῶνα θέλει στέφει πλήρης, καθ' ὅλα, ἐπιτυχία. Χαίρετε καὶ θαρρεῖτε.

Δι' ἡμῶν, ἅπασα ἡ Κρητικὴ Φοιτητικὴ νεολαία σᾶς χαιρετίζει, μὲ τὰς εὐχὰς τῆς πρὸς τὸν ὑψιστόν, ὅπως παντοῦ καὶ πάντοτε, ἡ δόξα μὲ τὰ ἀμάραντά της ἄνθη Σᾶς στεφανῶνῃ, ὡς νικητὰς κατὰ τῶν ἀπίστων.

Ἡ πενταμελὴς Ἐπιτροπὴ τῶν Κρητῶν Φοιτητῶν.

Γεώργ. Ἐμμ. Κοκκίνης, Ἰωάν. Α. Σαουνᾶτσος, Κων. Τζανακάκης,
Γεώργ. Μ. Ζερβός, Βασ. Ν. Θειακάκης.

Υ. Γ. Σᾶς παρακαλοῦμεν ἔαν εἶναι δυνατόν, νὰ μᾶς καθιστᾶτε ἐνημέρους τῶν ἐκάστοτε συμβαινόντων. Εἰ δυνατόν, καθ' ἐκάστην πόσταν νὰ μᾶς γράφετε. Γ. Κοκκίνης.

Ἐν Βαφῆ τῇ 20 Δ)βρίου 1895

Ἀγαπητοί,

Εἶμαι Κρῆς, ὁπαδὸς τῶν ἰδεῶν Σας καὶ φίλος Σας καὶ διὰ τοῦτο ὅσον μοὶ ἐπιτρέπεται, τοσοῦτον καὶ μοὶ ἐπιβάλλεται τὰς σκέψεις μου, τὰς σκέψεις τῶν φίλων μας καὶ μὴ, νὰ σᾶς ἀνακοινῶ. Ἡ κρίσιμος περίστασις σήμερον ἐπιβάλλει ἐνέργειαν, ἀνωτέραν ἀπὸ τὰ ἐν ἐνεργείᾳ, μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ ἀπὸ πάντα ἄλλον Κρῆτα. Ὅφειλετε νὰ συγκεντρωθῆτε, νὰ ἐνεργήσητε ἀπὸ κοινοῦ καὶ τὰς ἐνεργείας σας νὰ ἀνακοινῆτε πρὸς τὸν λαόν. Ἀναλογισθῆτε τὴν εὐθύνην, ἣν φέρετε ἀπέναντι τῆς Πατρίδος Σας· καὶ ἐὰν μὲν τὰ πράγματα ἔλθωσιν αἰσιῶς, θὰ κληθῆτε, εὐεργέται, τούναντίον καταστροφεῖς. Σκέψεις ἐπὶ σκέψεων, ἐπιστολαὶ ἐπὶ ἐπιστολῶν ἀνταλλάσσονται, σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Κρήτης, διὰ τὰ ὅσα σήμερον ὑποφέρει ἡ Πατρίς μας, τοῦτο καὶ ἐν Ἀποκορῶνι, συμβαίνει. Γνώμαι ἀνταλλάσσονται, περὶ ἐξευρέσεως μέσου, τοῦ νὰ ἀποσπασθῆ ἡ Διεύθυνσις ἀπὸ ὑμᾶς. Ὅσον ἐπομένως, καθήκον ἔχετε νὰ παραστήσητε τὰ Κρητικὰ εἰς τοὺς ἕξω καὶ νὰ τοὺς κρατήσητε ὑπὲρ ὑμῶν, τοσοῦτον ὀφείλετε νὰ ἐργασθῆτε καὶ ἐντὸς τῆς Κρήτης, ἵνα ἡ παγίς, τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἔχουσι στήσει ἐναντίον Σας, ἀποβῆ ἄνευ ἀποτελέσματος.

Φροντίσατε νὰ συγκρατήσητε τοὺς φίλους Σας, ἵνα μὴ τοὺς τοὺς θέσωσιν οἱ ἐχθροὶ Σας ἐναντίον Σας. Ἐπιμεληθῆτε νὰ συγκεντρωθῆτε ἀμέσως καὶ νὰ ἀποσπάσητε ἐκ τῶν σπλάχνων τοῦ λαοῦ καὶ ἄλλους, δυναμένους νὰ φέρωσι μαζύ σας τὴν κοινὴν γνώμην, **στραφῆτε πρὸς τοὺς δοκιμασθέντας καὶ θεωρηθέντας ὅπα δούς τῶν ἰδεῶν σας καὶ δώσατε πρὸς αὐτοὺς δύναμιν**, ἵνα μὴ, ἐν δέοντι, φανῶσιν ἀνίσχυροί, διότι θ' ἀποβῆ πρὸς ζημίαν σας. Ὅλοι ἠγέρθησαν, ἀλλ' ἐν πρώτοις, σκέπτονται εἰς ποῖον σημεῖον ἀντιπροσωπείας θέλουσι στηθῆ. Διακηρύττουσι «πρέπει νὰ γείνη ἀντιπροσωπεία ὡς εἶδος Συνελεύσεως,» διὰ νὰ ἀντιπροσωπευθῆ, δῆθεν, ἡ Κρήτη καὶ ὁπότεν ἡ ὁδὸς ἀνοιχθῆ, νὰ γείνη ἕναρξίς διαπραγματεύσεως· κρατήσατε ἐνήμερον τὸν λαὸν ἁτῶν ἐνεργειῶν Σας καὶ τῶν καρπῶν, τοὺς ὁποίους θὰ ἐπιφέρωσιν αὐταί. Πρὸς τοῦτο ὅλοι τεθῆτε εἰς ἐνέργειαν, συναισθανθῆτε ὁποίαν **δύναμιν δίδετε ὅταν εἰς φίλον σας γράφετε, πάντες στρέφουσι ἰσὸ βλέμμα πρὸς αὐτόν, τοῦτον ἀκούουσιν ὀμιλοῦντα καὶ εἰς τὰ λεγόμενά του δίδουσι προσοχήν**, καὶ εἰς ἐχθρούς Σας, ἐὰν πράττητε τὸ αὐτό, προσφέρετε τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἀλλ' οὗτος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀντιστρατεύεται τὰ γραφόμενά σας, ἐπωφελεῖται τῆς δυνάμεως καὶ θέτει εἰς κίνησιν τὸ ἐνδόμυχον τῆς ψυχῆς του.

Περιῆλθον τὰ χωρία Ἐμπρόσθενρον, Νίππον, Τζιτζιφῆ καὶ Φρέ, εἶνε περιττὸν νὰ σᾶς εἴπω πόσα, ἐν δημοσίᾳ ἀγορᾷ, καθ' ὑμῶν λέγονται, ἀλλὰ καὶ πόσα ἐκ τῶν φίλων Σας ὑπὲρ ὑμῶν. Εἰς οὐδεμίαν ἐπιστολὴν Σας νὰ μὴ λείπη τὸ ὄνομα Βάντουλα καὶ Παινέση. Τὰς νέας εἰδήσεις ἀναμένομεν.

Σᾶς ἀδελφικοασπάζομαι,

Ἰωάν. Ἐμμ. Παπαδάκης

Πληρεξούσιον κατατεθέν υπό Ἰωάννου Τσίχλη ἐξ Ἀτσιποπούλου

Πληρεξούσιον

Οἱ ὑποφαινόμενοι, κάτωθι ὑπογεγραμμένοι κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης, ἐκλεγόμενοι, ἀπό κοινου τὸν κ. Ἰωάννην Λ. Τσίχλην, ἐξ Ἀτσιποπούλου, ἀντιπρόσωπον τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης, νὰ μεταβῆ εἰς τὴν συνάθροισιν, νὰ συνεργασθῆ, μετὰ τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων ὑπὲρ τοῦ κοινου, συμφέροντος τῆς Πατρίδος.

Ἐν Ἀτσιποπούλῳ τῇ 20 Δ)βρίου 1895

Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης

Ἔπονται 79 ὑπογραφαί

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Πειραιεῖ Παρθ. Κελαϊδῆ καὶ Γ. Ἀποσταλάκη

Ἀγαπητέ,

Ἐλήφθη ἡ ἀπὸ 9 τρέχοντος χρονολογουμένη ἐπιστολὴ σου, τὴν ὁποῖαν ἀνεγνώσαμεν. Ἐξ αὐτῆς ἐνόησαμεν, ὅτι τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν ἀναλαβόντων τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τῆς Πατρίδος, εἰς ἕκ τῶν πρώτων τῶν ὁποίων εἶσαι, εἶναι ἀνώτερον, παντός ἐπαίνου. Εἶθε δέ, διὰ τοῦ αἰσίου ἀποτελέσματος, καταστῆ καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀξιὸν αἰωνίου εὐγνωμοσύνης παρ' ἅπαντος τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ. Τοῦτο εὐχόμεθα ἐκ μέσης ψυχῆς. Ἀλλὰ συγχρόνως παρετηρήσαμεν, μετὰ λύπης, ὅτι τινές, οἱ ὁποῖοι ὄφειλον νὰ σκέπτονται πολὺ διαφορετικὰ, ἢ ἐκ δειλίας, ἢ ἐξ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων ἢ καὶ ἐκ πονηρᾶς προθέσεως, παραγνωρίζουσι τὴν κατάστασιν τῆς Τουρκίας, τὰ αἷτια τῆς ἐπεμβάσεως τῶν Μ. Δυνάμεων, τὴν ἀξίαν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, τὰ κτημένα τῶν Κρητῶν δικαιώματα καὶ, πρὸ πάντων, τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποῖους διέρχεται ἡ ἡμετέρα πατρίς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀρισμένα σημεῖα, ἐφ' ὧν ὀφείλει νὰ στηρίξη τὰς ἐλπίδας τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ὡς καὶ τὰ μᾶλλον ἐπίφοβα αὐτῶν. Διὰ τοῦτο, ὡς ἀνώτερον ἀνακαθῆκον ἡμῶν θεωροῦντες τὴν, ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω σημείων ἀνακοίνωσιν τῶν σκέψεων ἡμῶν, τολμῶμεν νὰ προσθέσωμεν τὰς ἡμετέρας κρίσεις εἰς τὰς σκέψεις ἐκείνων, ὅτινες ὕγιως σκέπτονται καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σκέψεων αὐτῶν, ἀνέλαβον τὸ ἀνώτερον, παντός ἄλλου, ἔργον, καὶ τὴν εὐθύνην συγχρόνως, ὡς καὶ τοὺς κινδύνους νὰ καταστήσωσι τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης, ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης ἐπαισητόν, ἀναλόγως τῶν ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ καὶ τῶν μεγάλων αὐτοῦ θυσιῶν.

Λοιπὸν, οἱ Χριστιανοὶ Κρήτες ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσι: α) ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς Τουρκίας κηδεμονία τῆς Εὐρώπης εἶνε γεγονός τετελεσμένον, β) ὅτι ἡ παροῦσα κρίσις τῆς Ἀνατολῆς ἢ ἄνευ πολέμου ἢ καὶ μετὰ πόλεμον, θέλει διαρρυθμισθῆ δι' Εὐρωπαϊκῆς συνδιασκέψεως, καὶ γ) ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα θέλει λυθῆ με μίαν ἐκ τῶν ἐξῆς τριῶν λύσεων τ. ἔ. ὡς μίαν ὀφείλομεν νὰ ὑπολογίζωμεν τὴν Ἐθνικὴν Ἐνωσιν τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἠδύνατο νὰ εἶναι ἡ ἑπιφανέστερα, ἐάν ἡ Ἑλλάς πράξῃ ὅ,τι ὀφείλει· δευτέρα λύσις ἔσεται μία αὐτονομία πλήρης, ὡς τῆς Βουλγαρίας, ἂν οἱ Κρήτες ἐργασθῶσιν εὐπροσώπως καὶ οἱ ἴδιοι ἀντιπροσωπευθῶσιν ἐγκαίρως εἰς

τὴν μέλλουσαν συνδιάσκεψιν, δι' ἰδίων Κρητῶν ἀρμοδίων προσώπων, ἐκ Κρήτης, καὶ οὐχί, διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Τρίτη λύσις ἔσεται ἢ διὰ κατοχῆς Μεγάλης τινὸς Δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ὀφείλουσιν οἱ Κρηῖτες Χριστιανοὶ πρὸ πάσης ἄλλης λύσεως νὰ φοβῶνται καὶ νὰ προσπαθήσωσι νὰ ἀποφύγωσι τοιαύτην, διὰ τῆς φρονήσεως, ἵνα μὴ, δικαιολογήσωσι ταύτην, διὰ παρεκτροπῶν ἢ δι' ἀναρχίας, ἣτις ἤθελε καταστήσῃ ταύτην ἀναπόφευκτον.

Διὰ τοῦτο ὀφείλομεν, πρὸς τούτοις, νὰ ἀποφεύγωμεν πᾶσαν αἰτίαν, ἣτις θὰ ἐδικαίου τοὺς ἐντοπίους ὀθωμανοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐστίας των καὶ νὰ προβῶσιν εἰς ἀταξίας καὶ βιαιοπραγίας. Ἄν δὲ πράξωσι τοιαύτας, ὡς οἱ ὁμόθηρσκοὶ αὐτῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ σήμερον, νὰ φέρωσιν αὐτοὶ μόνοι ἀμέριστον τὴν εὐθύνην, ὃ δὲ Χρῆκός πληθυσμὸς νὰ δύναται νὰ ἀποφύγῃ τὴν ξένην κατοχὴν, ἐν τοιαύτῃ λυπηρᾷ περιπτώσει καὶ ἄνευ ὄρων.

Ἴδου ὑπὸ ποίους κινδύνους ὀφείλουσι νὰ ἀναλογίζωνται ὅτι εὐρίσκονται οἱ ἀναλαβόντες τὴν εὐγενῆ, ἀλλὰ καὶ βαρεῖαν πρωτοβουλίαν νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ δίκαια τῆς Πατρίδος καὶ ὅποιαν εὐθύνην ἀνέλαβον ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἱστορίας. Καὶ αὐτοὶ μὲν οἱ ἴδιοι ὀφείλουσι νὰ μελετῶσι τίνα μέτρα θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν αἰσίαν λύσιν τοῦ ζητήματος ἢ καὶ τὴν ὀλιγωτέραν ὀδυνηρὰν ἀποκατάστασιν, ἐν περιπτώσει προδιαγεγραμμένης νέας ἐξουσίας ἐπὶ τῆς Κρήτης. Ὁφείλουσι νὰ κάμωσι γνωστὰ εἰς πάντας τοὺς νοὺν ἔχοντας Κρητὰς τὰ ἀνωτέρω καὶ τὴν εὐθύνην, ἣν ὑπέχουσιν οἱ μὴ συμμεριζόμενοι, ἐκ τῶν ἐνόντων, νὰ ἐνισχύσωσι τὴν ἀναλαβούσαν τὸ ἔργον Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως, διὰ παντὸς ἠθικοῦ καὶ ὕλικοῦ μέσου καὶ καταστήσωσιν αὐτὴν ἐπαρκῆ, διὰ προσθήκης ἀρμοδίων προσώπων, ἀπέναντι τῶν περιστάσεων, ὑπὸ τὰς ὁποίας, διατελεῖ ἡ Κρήτη σήμερον.

Οἱ καλοὶ πατριῶται πρέπει νὰ εἶναι βέβαιοι, ὅτι ὅσα ἀνωτέρω σημειοῦμεν, βασιζόμεθα ἐπὶ πληροφοριῶν ἀξίων προσοχῆς καὶ μελέτης καὶ δὲν εἶναι ἄφ' ἑαυτῶν. Δύνανται δὲ νὰ εἶναι βέβαιοι, ὅτι θέλομεν ἐξακολουθήσει νὰ διαφωτίζωμεν αὐτοὺς, ὅσον θέλει εἶσθαι γνωστὴ εἰς ἡμᾶς ἡ σημερινὴ πολιτικὴ κατάστασις, σχετιζομένη καὶ μὲ τὸ Κρητικὸν ζήτημα, πρὸς γνῶσιν αὐτῶν, καὶ ὅτι τοῦτο πράττομεν ἐκ μόνου τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος.

Τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς Ἐπιτροπῆς Μεταπολιτεύσεως ἀναλογίζονται ὅλοι οἱ Κρηῖτες, διὰ τοῦτο καὶ κύριον μέλημα τῶν Ἐπαρχιωτῶν πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀποστολὴ εἰς τὸ Κέντρον προσώπων ἐγνωσμένου πατριωτισμοῦ καὶ ἀπολαυόντων ἀμέριστον τὴν ὑπόληψιν τῆς Ἐπαρχίας αὐτῶν ἕκαστος.

Δεύτερον μέλημα αὐτῶν πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν μελέτην τῶν ὀλίγων ὕλικῶν μέσων, πρὸς ἐπαρκῆ διατήρησιν τῆς Εἰρημένης Ἐπιτροπῆς, πρὸς σύστασιν τμηματικῶν παρεπιτροπῶν καὶ πρὸς διευκόλυνσιν συγκοινωνίας, ὅπως μεταδίδῃ τὸ Κέντρον τὰς ἐκάστοτε ὁδηγίας καὶ πληροφορίας, ἅς καὶ πρὸ πάντων τὰς πατριωτικὰς αὐτοῦ συμβουλὰς, πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως, ἣτις θέλει περιβάλλει, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, μὲ τὴν ἀνωτάτην σημασίαν τὸ Κρητικὸν ζήτημα.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω θέλουσι παρασκευάσει τὸ ποθητὸν καὶ αἴσιον ἀποτέλεσμα, ἐὰν εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν ἀναμετρώμεν καὶ τὸ πρόσφορον τῶν πολιτικῶν περιστάσεων καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ζητήματος τῆς ἡμετέρας Πατρίδος καὶ δεικνύομεν τὴν ἀπαιτουμένην

μέριμναν, ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω, τριῶν λύσεων, διηλεκτῆ μελέτην, ὡς νὰ εὐρισκώμεθα ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἰδίως τῆς τελευταίας, ὥστε νὰ θυσιάσωμεν τὰ πάθη εἰς ἕκαστος καὶ ὑποτάξωμεν, πρὸς στιγμὴν, εἰς τὰ ἀνώτερα συμφέροντα τῆς πατρίδος τὰ ἴδια ἕκαστος, διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν ἀκριβῶς τὸ ἐπιβαλλόμενον ἡμῖν πρόγραμμα, σύμφωνον πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον, τὸ ὁποῖον ἐνυπάρχει εἰς τὴν πατριωτικὴν ἐργασίαν τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ τὴν τελευταίαν πράξιν τοῦ Γενι-κοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἣτις ἤνωσεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης, καὶ τὰς ἐνεργείας καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτῆς (τῆς Κρήτης), ὅπως εἶναι τεθημένον σήμερον τοῦτο. Τὸ δίλημα εἶναι καθαρὸν· ἢ ἅπαντες ὡς εἰς ἄνθρωπος ὀφείλομεν νὰ ἐνώσωμεν πᾶσαν δυνατὴν ἐνέργειαν, πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν δικαίων ἡμῶν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν ὄρκων τῶν προγόνων μας ἢ νὰ παραιτηθῶμεν παντὸς ἀνθρωπίνου δικαίου καὶ διαψεύσωμεν τὴν ἀπὸ αἰῶνων μαρτυρικὴν ἡμῶν ἱστορίαν. Οὐαὶ τῷ Κρητικῷ Λαῷ ἐὰν ὀλιγορήσῃ εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν καὶ ἀπολεσθῇ ταύτην, διότι πᾶσα ἐλπίς αὐτοῦ καὶ διὰ τὸ μέλλον θέλει ἀπολεσθῇ.

Εἶναι πολὺ ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα ἐκείνων, οἵτινες ἀρνούνται νὰ προσθέσωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν. Ἐὰν τοιαύτη δὲν ὑπῆρχεν, ὀφείλαμεν, διὰ πάσης θυσίας, νὰ σχηματίσωμεν τοιαύτην. Πικρὰ πείρα ἐδίδαξεν ἡμᾶς πόσον μέχρι σήμερον ἐσφάλλομεν, ἐναποθέτοντες τὰς ἐλπίδας ἡμῶν, τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας εἰς τὴν ἐσφαλμένην πολιτικὴν τῆς ἐκάστοτε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Εἰς μίαν καὶ μόνην περίστασιν ὀφείλομεν νὰ ὑποταχθῶμεν καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ εἰς τὰς διατάξεις πάσης Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ περίστασις αὕτη θέλει εἶσθαι, ὅταν ἡ Ἑλλὰς αὕτη, ἐμπράκτως, θέλει στηρίξει καὶ ὑποστηρίξει ἅπλοκα καὶ διὰ πάσης θυσίας, τὴν ποθητὴν παρὰ πάντων ἐνωσιν ἡμῶν, μετ' αὐτῆς· εἰς δευτερεύουσαν δὲ περίστασιν, καθ' ἡμᾶς, ὀφείλει νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης αὐτῆς, ἣτις ὅσον τελειότερα θέλει εἶσθαι, τόσοον τελειότερα θέλει εἶσθαι, ἐν προσεχεί μέλλοντι, καὶ ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνωσις αὐτῆς.

Ἐπὶ ἐβδομήκοντα ἤδη ἔτη ἡ Ἑλλὰς ἐπολιτεύθη, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν δούλον Ἑλληνισμόν, λίαν ἐσφαλμένως. Ἀφοῦ δὲ αὕτη οὐδὲν ἄλλως, διὰ τῆς ἐσφαλμένης ἐκάστοτε πολιτικῆς αὐτῆς, ὠφέλησε τὸν ἐλεύθερον Ἑλληνισμόν, ἔθεσεν εἰς ἀμφιβολίαν καὶ τὰς γλυκυτέρας ἐλπίδας τοῦ δούλου (Ἑλληνισμοῦ). Τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης εἶναι ὠριμὸν ἀπὸ πολλοῦ καὶ μέχρι σήμερον καὶ ὅπως εἶναι διατυπωμένον, μεγαλυτέραν ἀνάγκην ἔχει φρονήσεως, παρὰ παντὸς ἄλλου μέσου· ἡ δὲ ἐπιληφθεῖσα Εὐρώπη τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος σήμερον, οὐχὶ ἀδυσκόλως, ἀλλὰ ἀδύνατον νὰ παραβλέψῃ μίαν λύσιν αὐτοῦ. Οἰαδήποτε δὲ καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι αὕτη, θὰ ἀποδώσῃ τὴν σχετικὴν εἰρήνην εἰς τὸν τὸσον ταλαιπωρηθέντα λαόν, ἐκ τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ, διαψευσθέντα πολλάκις.

Τὴν Ἐπιτροπὴν λοιπὸν τῆς Μεταπολιτεύσεως ὀφείλομεν νὰ ὑποστηρίξωμεν ἀπαρεγκλίτως καὶ ἅπαντες ὡς εἰς ἄνθρωπος καὶ ὡς φρόνιμοι Ἑλβετοὶ νὰ ὑπερασπίσωμεν τὰ νόμιμα καὶ νὰ καταδιώξωμεν πάντα, ὅστις ἤθελε τολμήσῃ νὰ κηλιδώσῃ τὸ ἱερὸν ἔργον, ὅπερ ἐπελήφθημεν καὶ τοῦ ὁποίου τὸ αἶσιον ἀποτέλεσμα ἄς εὐχώμεθα ἅπαντες.

Ἐκ παρελθουσῶν περιστάσεων ἀποδεικνύεται ὅτι μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀρχίζομεν πᾶσαν πατριωτικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ μετ' ἄλλης τόσης λιποψυχίας ἐγκαταλείπομεν τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπε-

χειρήσαμεν, χωρίς νά περιμένωμεν νά ἀπολαύσωμεν τοὺς καρποὺς τῶν πόνων, τῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν ἡμῶν.

Ἡ τακτικὴ αὕτη ἐπιβάλλει ἡμῖν νά σᾶς εἴπωμεν, ὅτι ἡ παρούσα κρίσις τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπεριέχεται καὶ τὸ ἡμέτερον ζήτημα δὲν δύναται τις νά ὀρίσῃ τότε θά λήξῃ· συνιστῶμεν λοιπὸν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Κρήτας νά ἐνώσωσι μετ' ἄλλου πατριωτισμοῦ καὶ τὴν δέουσαν ὑπομονήν, νά περιμένωσι τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος καὶ νά μὴ ἤθελον νομίσει, ὅτι δύνανται νά ἐξαναγκάσωσι τὴν Εὐρώπην νά προτιμήσωσι τὸ Κρητικὸν ζήτημα. Τοιαύτη ἰδέα θά ἦτο πολὺ τολμηρὰ καὶ εἶναι δύσκολον πολὺ νά ἐλπίσῃ τις ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα, βιαίως λυόμενον, θά ἦτον ἐντελῶς ὑπὲρ τῶν Κρητῶν.

Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐπιφυλασσόμενοι νά σᾶς κάμωμεν γνωστὴν τὴν ἐκάστοτε φάσιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 21 10)βρίου 1895

Ὑποσημειούμεθα μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης

Παρθένιος Κελαϊδῆς (Ἀρχιμανδρίτης), Γ. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Χανίοις Γάλλου Προξένου πρὸς τὸν ἐν Ρεθύμνῃ ὑποπρόξενον αὐτοῦ.

Ἡ κατάστασις βαδίζει πολὺ κακῶς εἰς τὴν Κρήτην καὶ πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι οἱ Κρήτες βαδίζουν ἐνώπιον μεγάλου κινδύνου, Μήπως τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν Ἐπιτροπὴν μέλη θέλουσι νά προκαλέσωσιν, ὅπως καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1889, μίαν στρατιωτικὴν κατοχὴν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου; οἱ Κρήτες ἔπαθον ἀρκετὰ, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὥστε δὲν δύνανται νά ἐπιθυμῶσι τὴν ἐπαναφορὰν μιᾶς τοιαύτης καταστάσεως.

Ἢδη φαίνονται, ὅτι τινὲς τῶν Κρητῶν, πιστεύουσιν, ὅτι Εὐρωπαϊκαὶ τινες δυνάμεις εὐνοοῦσι τὰς ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς. Οὐδὲν τούτου ψευδέστερον. Πρέπει νά τὸ γνωρίσωσιν οἱ περὶ ὑμᾶς καὶ σᾶς ἐξουσιοδοτῶ, νά τὸ διακοινώσητε, ὅτι ὅλαι αἱ δυνάμεις ἀποδοκιμάζον τὰς ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τῶν ὁποίων, κινδυνεύουν νά ὀδιγήσωσι τὸν τόπον πολὺ ταχέως εἰς δυστυχήματα.

Πρέπει νά μάθωσιν ἐπίσης, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νά παραχωρηθῇ μία γενικὴ ἀμνηστία, διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο θά δυσηρέσται τοὺς Μουσουλμάνους. Ὁ τόπος, ὅθεν, ὀφείλει νά γνωρίσῃ εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι ὀφείλουσι νά ἐγκαταλείψωσι τὸν τόπον καὶ νά μεταβῶσιν εἰς Ἑλλάδα. Εἶναι περὶ τοὺς 15 ἐκεῖνοι, οἵτινες ὀφείλουσι τὸ ταχύτερον ν' ἀναχωρήσωσιν. Ἀφοῦ οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι ἀναχωρήσωσιν, οἱ Πρόξενοι θά ἐνεργήσωσι πᾶν τὸ δυνατόν, ὅπως ἀποφασίσῃ ἡ Διοῆσις νά λησμονήσῃ καὶ ν' ἀφήσῃ νά ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ χωρία τῶν ἐκείνων, οἵτινες ἠνώθησαν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἶπατε καὶ ἐπαναλάβετε ταῦτα εἰς τὸν κύκλον σας, διότι τὰ δυστυχήματα, ἐσπευσμένως ἔρχονται ἐν Κρήτῃ, εἰς τρόπον, ὥστε νά μὴ δύνανται οἱ Κρήτες νά μὲ μεμφθῶσιν, ὅτι δὲν τοὺς εἰδοποίησα ἐγκαίρως.

Ἡ Πύλη ἐξαπέστειλε 4.000 στρατιώτας, κρατεῖ δὲ ἀκόμη 7—8.000 ἐτοιμοὺς, διὰ νά τοὺς πέμψῃ εἰς Κρήτην. Εἶναι λοιπὸν καιρὸς νά λήξῃ ἡ κατάστασις αὕτη καὶ τόσῳ περισσότερον, καθ' ὅσον οὕτε ἡ Ἑλλάς, μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν ἔδωκεν ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ ὑ-

πουργείον του, εἰς τοὺς Πρεσβευτάς, οὔτε οὐδεμία Εὐρωπαϊκὴ Δύναμις, δὲν θὰ παράσχωσιν τὴν ἐλαχίστην βοήθειαν εἰς τοὺς Κρήτας καὶ ἡ Τουρκία, ὡς εἰς τὰ 1889, θ' ἀφεθῆ ἔλευθέρᾳ νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως αὕτη θέλει.

Ἔμεις, οἵτινες γνωρίζετε τὸν Κον Δημητρακάκη, ἐξεύρετε τὸ μέσον, ὅπως τοῦ γνωστοποιήσῃτε, ἐκ μέρους μου, ὅτι τὸν συμβουλεύω, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ τόπου, νὰ μεταβῆ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς. Μετὰ 4—5 μῆνας, ὅπου τὸ παρελθὸν λησμονηθῆ, ἐλπίζω, ὅτι, θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐπανέλθωσιν.

Ἐγκύκλιος II.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης Πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου.

Ἄγαπητοὶ συμπατριῶται,

Πολλάκις ἐδηλώσαμεν, ὅτι τὸ πρόγραμμα τοῦ ἡμετέρου σωματείου εἶναι εἰρηνικόν· τοῦτο καὶ δι' ἐγκυκλίων καὶ ἐμπράκτως ἀπεδείξαμεν μέχρι τοῦδε, διότι δὲν ἐδώκαμεν ἀφορμὴν νὰ γεννηθῆ συμπλοκὴ μετὰ τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ, (τοῦ ὁποίου τὸ φρόνημα ἀντιπροσωπεύομεν ἐν τοῖς ὑποβληθεῖσι ζητήμασι εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις) καὶ τοῦ στρατοῦ ἢ νὰ προκύψῃ ἄδικος πράξις ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν κατ' ἐντοπίων Ὀθωμανῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας (3 Σ)βρίου ἐ. ἔ.) διευτυπώσαμεν τὰ εἰρημένα ζητήματα.

Τὴν εἰρηνικὴν αὐτὴν πορείαν ἀκολουθοῦμεν καὶ τώρα καὶ, πρὸς ἀκριβεστέραν ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἀπεσύρθημεν, κατ' αὐτάς, εἰς τὸ μεσημβρινόν τοῦτο μέρος τῆς Νήσου, ἵνα ἐκλείψῃ πᾶσα ἰδέα, πρὸ πάντων ἐκ τοῦ νοῦ τῶν ἐντοπίων Ὀθωμανῶν, ὅτι, ἡμεῖς διανοοῦμεθα νὰ ἀδικήσωμεν κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἀκολουθήσωμεν τὰς συμβουλὰς ἐκείνων, ἐκ τῆς εὐνοίας τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τοῦ κινήματος.

Ἐνταῦθα δὲ θὰ διαμείνωμεν ἐπὶ τινα χρόνον, ἀλλ' ὅμως, καὶ εἰς τὰ μέρη ταῦτα διαμένοντες, θὰ ἐνεργῶμεν ὅτι νομίζομεν ἀναγκαῖον, πρὸς πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ὑφίσταται τὸ ἡμέτερον σωματεῖον· μετὰ δὲ ταῦτα, θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ἄλλας ἐπαρχίας, ὅπου, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των, θὰ δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν ὄραστηριώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον, διότι **ἀπόφασιν ἔχομεν νὰ μὴ φεισθῶμεν οὐδενός, ἐξ ὧν παρὰ Θεοῦ, ἔχομεν, πρὸς πρᾶγμα τοιοῦτον ἐκείνων δι' ἀνελέσθωμεν τὸν προκείμενον ἀγῶνα.**

Ἄλλ' ἐλπίζομεν, ὅτι αἱ φιλόανθρωποι τῆς Εὐρώπης Χριστιανικαὶ Κυβερνήσεις δὲν θὰ κρίνωσι τὰς ἀξιώσεις ἡμῶν τῶν Κρητῶν, ἀδίκους καὶ δὲν θὰ θεωρήσωσιν ἡμᾶς ἀναξίους τῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν παρέχουσιν εἰς ἄλλους Χριστιανικοὺς λαοὺς, οἵτινες δὲν παρουσίασαν μέχρι τοῦδε, διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν ἐνώπιόν των ζητήματα, πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς των, ὅσα ὁ Κρητικὸς

Ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ ἐστάλη ἀπὸ τὸν ἐν Χανίοις Γάλλον Πρόξενον τῆ 17 Δ)βρίου 1895, πρὸς τὸν ἐν Ρεθύμνης Γάλλον πράκτορα Α. Σαουνάτσον, καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς πολλὰ ἀντίγραφα σταλέντα εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Τμήματος.

λαός, ἀλλὰ θὰ ἀναγνωρίσωσι τὸ δίκαιον ὅπερ ἔχομεν εἰς τὸν παρόντα ἀγῶνα, καὶ θὰ θέσωσι ἡμᾶς ὑπὸ τὴν προστασίαν των.

Τὴν ἀπόφασίν μας ταύτην ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ καταστήσωμεν ὑμῖν γνωστήν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ, θὰ σᾶς παρακαλέσωμεν καὶ πάλιν ν' ἀπέχητε πάσης, κατὰ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν, ἀδίκου πράξεως, σεβόμενοι τὴν ζωὴν, τιμὴν καὶ περιουσίαν των, διότι, οὕτω, πλὴν ἄλλων, θέλει ἀποδειχθῆ ἑκείνο, ὅπερ **ἰσχυρίζομεθα**, ὅτι εἰς τὸ προκείμενον τοῦ Χριστιανικοῦ τῆς Νήσου λαοῦ πολιτικὸν κίνημα ἐπικρατοῦσιν αἱ δικαιότεραι καὶ ἠθικώτεραι κοινωνικαὶ ἀρχαί.

Φραγκοκάστελλον Σφακίων τῇ 28 Δ)βρίου 1895

Ἡ Ἐπιτροπὴ (Τ.Σ.)

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Κακούρην ἐκ Μελιδονίου Ἀποκορώνου

Ἐν Φρὲ τῇ 29—12—95

Ἀγαπητὴ Κύριε Ἀνδρέα Κακούρη,

Γνωρίζετε, ὅτι αἱ ἐξωτερικαὶ περιστάσεις, ὑφ' ἧς εὐρίσκεται ἡ Τουρκία καὶ ἡ, ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, αἰσχρὰ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς Πατρίδος, μᾶς ἐπέβαλον νὰ δημιουργήσωμεν Κρητικὸν ζήτημα, διὰ τὴν, ἐντὸς ὀλίγου, συνερχομένην Εὐρωπαϊκὴν συνδιάσκεψιν, πρὸς διακανόνησιν ὄλων τῶν ἐκκρεμῶν, ἐν Τουρκίᾳ ζητημάτων.

Ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς, κεθῶς ἐπληροφορήθημεν, ἐκ συνεντεύξεως μετὰ τῶν φίλων ἱατροῦ κ. Βασιλείου Χατζηδᾶκη, Ἐ. Τζουστάκη, Ἐλ. Βαγιοννάκη καὶ λοιπῶν, εἴσθε σύμφωνος πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς Μεταπολιτεύσεως, δι' ἧς ζητεῖται ἡ βελτίωσις τῆς τύχης τῆς Πατρίδος, ἀλλ' ὅτι λόγοι ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς σας, σᾶς ἠνάγκαζον μέχρι σήμερον νὰ μὴ ἀναμιχθῆτε φανερά εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ ἐπειδὴ, ὡς μανθάνομεν σήμερον, οἱ λόγοι οὗτοι ἤρθησαν, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἔλθητε εἰς Βαφὲ ἢ Ἐμπρόσνερον, πρὸς συνάντησίν μας, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ ἐργασθῶμεν πρὸς εὐχερεστέραν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐθέσαμεν.

Ἐλπίζοντες, ὅτι θ' ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς πασχούσης Πατρίδος καὶ, κατὰ δύναμιν θὰ ἐργασθῆτε πρὸς τροπὴν, ἐπὶ τὰ βελτίω τῶν πραγμάτων.

Σᾶς ἀσπάζομεθα

Γ. Μυλωνογιαννάκης κ.λπ.

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Κων)πόλει Δημοσθένους Παπαδοπούλου

(Βουτετάκη)

Ἀγαπητὴ ἱατρὲ, (Ἐμμ. Μουντάκη)

Ἐλαβον ταύτην τὴν ἐβδομάδα ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολάς σας, τὴν τε καθυστερήσασαν καὶ τὴν τῆς παρουσίας.

Ἐχω νὰ σοὶ γράψω πολλὰ καὶ σοβαρότατα, πλὴν φοβοῦμαι καὶ φοβοῦμαι ὑπερμέτρως, δι' ὃ καὶ ἀποφεύγω, καθ' ὅτι μάλιστα ἀναγκάζομαι νὰ μὴ στείλω τὴν ἐπιστολὴν ἐπὶ συστάσει, ἀλλὰ νὰ τὴν ρίψω εἰς τὸ πρῶτον τυχόν, γραμματοκιβώτιον.

Ταύτην τὴν στιγμήν, Τρίτην, λίαν πρωΐ, ὄτε ἀκόμη ἤμην εἰς τὸ κρεββάτι ἐκτύπησεν εἰς τὴν θύραν μου, πολὺ γνωστός μου ἦτον ὁ ἐπισκέπτης, μοὶ ἀναγγέλλει, ὅτι ἐχθὲς προσεκλήθη εἰς τὸ παλάτι, ἔνθα παρέμεινεν ὄλην τὴν ἡμέραν, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν γαμβρὸν τοῦ Σουλτάνου, τὸν ἐξήτασεν ἐπὶ 4 ὥρας, τὸν ἐξήτασεν ὄλας τὰς φάσεις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος (καθ' ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι Κρῆς, κάμων τὸν σπιοῦνον δυστυχῶς) τοῦ ἀνέθηκάν πολλὰ νὰ ἐξακριβώσῃ, καθ' ὅτι οἱ ἐν τῷ παλατιῷ δὲν δίδουν πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τῶν.

Προσπαθοῦν, πρὸ πάντων νὰ ἐξακριβώσουν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι συνεργοὺς καὶ βοηθοὺς φοβοῦμαι θύελλαν, ἥτις πρώτη ἴσως κατ' ἐμοῦ θὰ πέσῃ.

Ἦλθεν αὐτὸς (καθ' ὅτι ἐγὼ τοῦ κάμω τὸν ἐναντίον τοῦ κινήματος) νὰ λάβῃ πληροφορίας παρ' ἐμοῦ, τοῦ τὰ διέστρεψα, ὡς ἐνόμισα καλόν, ἀλλὰ τί τὰ θέλεις, ἐφοβήθην.

Γνωρίζεις, μοὶ λέγει, ὅτι ἐξ Ἀθηνῶν ἐστάλησαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν πλαστὰ ἐσφραγισμένα ἔγγραφα, δι' ὧν τῶν λέγουν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ τῶν βοηθήσῃ; Φυλάσσου καὶ σὺ καὶ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Τὴν Τετάρτην στέλλεται ἐν πλοῖον εἰς τὴν Κίσσαν διὰ νὰ φυλάττῃ μήπως βγάλουν καὶ φυσιγγία. Αὔριον θὰ γίνῃ Συμβούλιον περὶ τούτου καὶ θὰ προσκληθῇ καὶ αὐτός, ὡς μοὶ εἶπε.

Ἦ γνωριμία του ἴσως μὲ ὠφελήσῃ.

Δὲν εἶμαι καλὰ, γιὰ τὴν ἀρχίζω νὰ σκέπτομαι. Πνέουν τὰ μένεα καθ' ἡμῶν καὶ ἂν τις δώσῃ ὑπονοίας καὶ ἀπαξ συλληφθῇ, ἀλοίμονον· οὐχ' ἦττον ἄς ἔλθῃ ὅ,τι ἔλθῃ.

Τὸ ὄνομά μου, κρύπτε, δι' ὄνομα Θεοῦ, καὶ λέγε, ὅτι εἶμαι ἐναντίος καὶ δεῖχνε μάλιστα πλαστὰς ἐπιστολάς μου, εἰς ἐκείνους, ὅπου ἠξεύρεις, ὅτι θὰ τὸ ποῦν, δι' ὧν νὰ σοὶ λέγω, ὅτι φροντίσετε νὰ ἡσυχάσωσι καὶ νὰ σᾶς ἀπειλῶ καὶ νὰ μέμφωμαι τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ σᾶς. Ἐχω πολλὰ, πλὴν ἄλλοτε. Ἐχθὲς ὁ Τηλέγραφος ἀνήγγειλε τὴν σφαγὴν 2000 Ἀρμενίων εἰς τὸ Μπηλετζίκι, 2000 ἐξενήσαν· ὁ θεὸς νὰ μᾶς σώσῃ. Ἀποτελέσματα τῆς πρὸ 40 ἡμερῶν ἐπιστολῆς μου δὲν εἶδον ἀκόμη, κρίμα σὲ σᾶς. **Διατί δὲν πράττετε,** ὅτι σᾶς γράφουν· ἔτσι ἐργάζονται; ἢ περιμένετε ὅταν καταστῶ ποτὶ ὑπόποτος καὶ ἐξαναγκασθῶ νὰ φύγω νὰ ἐκτελέσητε ἐκεῖνα, ἅτινα ἐζήτησα; Δύο ἐπιστολάς, μιᾶς ὥρας, ἐργασίαν, τώρα 40 ἡμέρας καὶ ἀκόμη νὰ τὴν στείλουν. Ἐγὼ τότε δὲν πταίω καθόλου. Προσοχὴ καὶ φρόντισε καὶ περὶ ἐμοῦ ἐν ἀνάγκῃ.

Ἐν Κων)πόλει 26 Δ)βρίου 1895

Σὲ φιλῶ

Δημοσθένης Παπαδόπουλος

Υ.Γ. Ἐξεδόθη Αὐτοκρατορικὸς ἰραδὲς νὰ μὴ σταλῇ ἄλλος στρατὸς. Ῥωσσία καὶ Γαλλία ἔκαμαν παραστάσεις, ὅπως λάβῃ ἰερινικώτερα καὶ καταλληλότερα μέτρα ἢ Κυβέρνησις, πρὸς καθησυχασίν τῶν ἐν Κρῆτι. Ἐρωτᾷ ὁ Σουλτάνος τί θέλει ὁ λαὸς καὶ ὄχι ἡ Ἐπιτροπὴ. Ἄς ἐπιμένουν ὅσον, δύνανται, θὰ ἐπιτύχωμεν ἀφεύκτως.

Ἐπιστολή τοῦ Ἀντωνίου Κατζουράκη (*)

Φίλοι συμπατριῶται,

Εἰσι γνωστά τὰ ὑποβληθέντα εἰς τὴν κρίσιν τῆς πεπολιτισμέ-
της Εὐρώπης ζητήματα ἐκ τῆς ὑμετέρας πρωτοβουλίας. Κατ' ἀρ-
χὴν, σεβόμεθα τὸ τόλμημά σας καὶ ἀποκαλυπτόμεθα πρὸ τοῦ σκο-
ποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκετε.

Ἡ βελτίωσις τοῦ ἐν τῇ πατρίδι μας καθεστῶτος εἶναι ὄρος
ὑπάρξεως. Δὲν ἀγνοοῦμεν τὰς θυσίας καὶ τοὺς μόχθους, μεθ' ὧν
ἐπὶ σειρὰν ὄλων αἰῶνων ἠγωνίσαντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν, κατὰ
κραταιῶν βαρβάρων, ὅπως κληροδοτήσωσιν ἡμῖν γωνίαν ἐλευθερί-
ας καὶ καθεστῶς πολιτικὸν ὑποφερτὸν ὁπώσοῦν. Οὔτε διαφεύγει ἡ-
μῖν, φίλοι συμπατριῶται, ἡ συναίσθησις, ὅτι σκαιῶς ἐποδοπατήθη-
σαν ἀπὸ πενταετίας καὶ ἐντεῦθεν τὰ δι' αἰμάτων καὶ θυσιῶν
ἀποκτηθέντα προνόμια καὶ ὅτι τὸ ἔκτοτε κρατήσαν καθεστῶς ἐν
τῇ πατρίδι μας εἶναι οὐ μόνον ἔκθεσμον αὐτόχρημα καὶ κατάντικρυς
κειμενον τῶν ἐν διεθνέσι συνθήκαις συντεθειμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς
θυσίας τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ ἀδικεῖ καὶ δὲν δικαιολογεῖ τὴν ἔνοχον
σιγὴν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Συνομολογοῦμεν τουναντίον, ὅτι, μετὰ τὴν ἀθέτησιν ῥητῆς
διατάξεως τῆς Βερολινείου συνθήκης καὶ τὴν μονομερῆ καὶ αὐθαί-
ρετον λύσιν τῆς ἐν Χαλέπῃ Συμβάσεως, ἀνομολογοῦμεν, λέγω, ὅτι
ἐπεβάλλετο ἐκ στοιχειώδους καθήκοντος εἰς τὸν Κρητικὸν λαὸν οὐ
μόνον ἐκ προπατορικῶν ἀναμνήσεων καὶ ἐνδοξοτάτων παραδό-
σεων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ αἰσθήματος τῆς αὐτοσυντηρησίας νὰ ἐγερ-
θῇ σύσσωμος καὶ νὰ διεκδικήσῃ τῶν ἀρπαγέντων προνομίων, ἐκ
παντὸς τρόπου, τὴν ἀνάκτησιν.

Ἐν τούτοις, δὲν τὸ ἔπραξεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. οὐχὶ διότι ἀπέ-
λιπε τὸν Κρητικὸν λαὸν ἡ συναίσθησις τοῦ μεγέθους τῆς ἀπωλείας,
οὐχὶ διότι ἐξητμίσθη πλέον τὸ αἶσθημα τῆς φιλοτιμίας αὐτοῦ, διότι
τουναντίον εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι καὶ ἔκτοτε καὶ νῦν ἔτι, εἶναι δια-
τεθειμένος ἐφ' ἅπαξ νὰ ρίψῃ τῶν ὑπὲρ τῶν ὄλων κύβον καὶ νὰ ἀπο-
δυθῇ μετὰ παραζάλης μετ' ἀπογνώσεως εἰς ἀγῶνα, ὃν ὑπαγορεύει
ἡ συναίσθησις τῆς καταπατήσεως τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. Πλήν,
δυστυχῶς καὶ τότε καὶ νῦν ἔτι ἀναχαιτίζει αὐτὸν ἡ πενία, ἡ ἀπο-
ρία παντὸς μέσου ἀμύνης καὶ ἐπιθέσεως καὶ ἡ φρικώδης ἰδέα, ὅτι
πλειστάκις ἐγένετο τυφλὸν ὄργανον ἀπωτέρων σκοπῶν. καὶ τέλος
ἐγκατελείφθη ἔρημος καὶ ἀπροστάτευτος εἰς τὰς θηριώδεις διαθέ-
σεις τοῦ τυράννου.

Ἀπὸ τοῦ 1889 καὶ ἐνταῦθεν καὶ ἄλλοτε ἐπεκαλέσθημεν τὴν
ἀρωγὴν καὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ ἐν τού-
τοις ἠνωτίσθημεν ἰχθὺς ἔνοχον σιγῆν. Ἐπεκαλέσθημεν τὴν συνδρο-
μὴν τῆς μητρὸς μας Ἑλλάδος, μεθ' ἧς συνεδέσαμεν τὰς τύχας καὶ
τὸ μέλλον ἡμῶν καὶ μᾶς παρέπεμψε τῶν Κυβερνητῶν αὐτῆς ἡ γυ-
μνότης εἰς τὸ ἔλεος καὶ τὴν εὐσπλαχνίαν τῆς θείας προνοίας.

Μεθ' ὄλην ταύτην τὴν ἀνοικτίρμονα μόνωσιν βεβαίως ποῦ
ἠδύνατο νὰ καταφύγῃ καὶ τί μεῖζον ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὁ Κρητι-
κὸς λαός; Ποῦ νὰ εὕρῃ διπλα ἵνα ὀπλίση προθύμους, ἀλλ' ἀόπλους
χεῖρας; ποῦ νὰ εὕρῃ σφαῖρας καὶ φυσίγγια; ποῦ τροφίμα νὰ δια-

(*) Οὗτος εἶναι ὁ ἐκ Μεσολῶν τῆς Κυδωνίας Δικηγόρος καὶ πολιτευτής.

τρέφη ὀπλίτας; ποῦ ἄσυλα νὰ στεγάξῃ γυναίκας καὶ ἀπορφανιζόμενα τέκνα; Τὰ ὄρη καὶ ἡ πείνα γνωρίζει ἐκ πικρᾶς πείρας ὁ Κρητικὸς λαός, ὅτι φονεύουσιν, ὅπως καὶ οἱ Τούρκοι.

Ἐν τοιαύτῃ φρικτῇ ἀπορίᾳ προτείνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὸ δεινότερον δίλημμα. Ν᾽ ἀπαρνηθῇ ὁ Κρητικὸς λαὸς τὴν ἀδύνατον μητέρα του τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἄρωγὴν καὶ νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τὴν σκέπην κραταιᾶς καὶ ἐνδόξου μητρυιάς; Ἄλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν θὰ ἐστιγμάτιζε σύμπας ὁ λοιπὸς πεπολιτισμένος κόσμος, ὡς αὐτόχρημα προδοτικὸν καὶ ἄνανδρον τῶν παραδόσεων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ; Ἄλλὰ καὶ ἂν πρακτικώτερον σκεπτόμενοι παρεκάμπτωμεν τὸν ἰδανικὸν τοῦτον σκόπελον, χάριν τῶν ἀνέσεων ἡμῶν, θεωρῆται ἄραγε ἐφικτὴ καὶ εὐκολὸς τοιαύτη ξενικὴ προστασία;

Οἱ ἀτυχεῖς Ἀρμένιοι ἔδωσαν πρόσφατον παράδειγμα ἡμῖν. Ὅγδοῆκοντα περίπου χιλιάδες ἔχουσι σφαγῇ ἐντὸς βραχυτάτου, ὑπὸ τὰς ἀντιζήλους ὄψεις τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης καὶ ἐν τούτοις δὲν ἤρκεσεν ἀκόμη ἡ φωνὴ τῶν σφαζομένων θυμάτων, νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὸν θρίαμβον τῆς ἀντιζήλου.

Μετὰ τοιαύτας συνθήκας τί ἐναπομένει εἰς τὸν Κρητικὸν λαόν; Δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἡ ὑπομονή, διότι καὶ ὁ Ἰῶβ αὐτὸς ἐὰν εὐρίσκετο εἰς τὴν θέσιν ἡμῶν θὰ εἶχεν ἀπαυδήσει ἤδη καὶ θὰ κατηρᾶτο τῆς τύχης τὴν περιπέτειαν. Τὰ πάντα ἐξετροχιάσθησαν.

Εἰς πάσας τὰς διακλαδώσεις τῆς πολιτειακῆς μηχανῆς εἰσεχώρησεν ἡ ἀκολασία καὶ ἡ κυριαρχοῦσα αὐθαιρεσία ἀπομυζᾷ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ καὶ φθείρει καὶ ὑπονομεῖ πᾶν ὅ,τι ὑγιὲς καὶ ἱερὸν ἐβλάστησεν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ βασιλεύει ἡ ἀνισότης καὶ ἡ ἀδράνεια, οἱ δὲ νόμοι περιέστησαν εἰς τὸ ταπεινὸν πεδίου τῆς ἐκμεταλλεύσεως, χάριν ἰδιοτελῶν καὶ φυλετικῶν σκοπῶν.

Ἡ δύναμις τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐξητμίσθη, ἡ δὲ ζωὴ καὶ ἡ τιμὴ τῶν πολιτῶν κατέστη φανταστικόν τι καὶ ὄνειρον χειμερινῆς νυκτός. Ἐν τῇ Διοικήσει, συλλήβδυν, κυριαρχεῖ ἡ χαλάρωσις καὶ τὸ ψεῦδος καὶ μόλις πατεῖ ἤδη τὸ φάσμα τοῦ Τυράννου εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας.

Ἀνομολογοῦμεν λοιπὸν, ὅτι τῆς ὑπομονῆς τὰ ὄρια ἐκάμφθησαν, ἀλλ' ὁ Κυρίαρχος ἡμῶν καὶ ὁ πεπολιτισμένος Εὐρωπαϊκὸς κόσμος, μόνον τὴν ἔνοπλον φωνὴν τῆς Κρήτης θεωρεῖ ἐπίσημον καὶ μόνον ταύτην ἀκούει. Ἄλλ' ὑπάρχουσι μέσα πολέμου; Βεβαίως οὐχί.

Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν σιδηρᾶν, ὀφείλομεν νὰ περιμένωμεν τὴν ἐτυμηγορίαν τῆς Εὐρώπης καὶ ἐκ ταύτης νὰ ἐξαρτήσωμεν τὴν ἔκβασιν τῶν αἰτημάτων μας. Ἐκ τῶν τελευταίων αἵματηρῶν γεγονότων, ἐγένετο ἤδη γνωστὸν, ὅτι ἡ Κρήτη διαμαρτύρεται καὶ ζητεῖ δικαιοσύνην. Τὸ αἷμα, πρὸς τὸ παρὸν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, μέχρι τῆς ἐτυμηγορίας τῆς Εὐρώπης. Οὔτε χίλιοι οὔτε δισχίλιοι νεκροὶ τοῦρκοι στρατιῶται δὲν θὰ κλονίσωσι τὸ παράπαν τὴν δύναμιν τοῦ Αὐτοκράτορος. Τὴν Κρήτην ὅμως, φίλοι συμπατριῶται, ἐνδιαφέρουσι μεγάλας καὶ μόνον δύο νεκροὶ χριστιανοὶ Κρήτες.

Σᾶς ἐξορκίζομεν ἐν ὀνόματι τῆς Πατρίδος, ἐφ' ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρωπίνως, νὰ ἀποφεύγητετὰς μετὰ τοῦ στρατοῦ συμπλοκάς καὶ νὰ χρησιμεύητε οἱ φύλακες δυνατὸν εἰπεῖν, τῶν αὐτοχθόνων Ὀθωμανῶν, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι χύνεται προῶρως πολῦτιμον Κρητικὸν αἷμα, ἐπαπειλεῖται ἐξ ἀπροόπτου ἀπευκταῖον ἁθῶος χριστιανικὸς λαός,

εις τούς ὀδόντας τῶν θηρίων εὐρισκόμενος.

Ἐπὶ τούτοις, ὡς ἔειπεν ὁ ἄρχιεπίσκοπος, ἔκ τῆς Κυδωνίας μόνον, ὅπως συμμερισθῶσι τὴν τύχην σας, ἀλλὰ φρονοῦμεν, ὅτι, ὅπως ἔχουσι τὰ πράγματα, ἤθελεν εἰσθαι μᾶλλον βλάβης ἢ ὠφελείας πρόξενος ἢ προστιθεμένη πληθὺς, διότι καὶ τὰ μέσα τοῦ ζῆν θὰ καθίστανται δυσεύρετα καὶ αἱ παρεκτροπαὶ τοῦ πλήθους πιθανώτεραι, τὰ ὅποια θανασιμὸς ζημιοῦσι τὴν προσδοκωμένην ἔκβασιν τῶν Κρητικῶν πραγμάτων. Εἶναι ὑπὸ σκέψιν τὸ ζήτημα, νὰ σταλῶσιν εὐάριθμα πρόσωπα, ἀντίπρόσωποι τῶν πολλῶν καὶ ἂν κατὰ τύχην ἐπιστῇ ἢ ἀναπόδραστος ἀνάγκη νὰ ὑπεραμυνθῶμεν ἐκ τῶν ἐνόητων, πολλοὶ ἄοπλοι θὰ εὐρεθῶσι πρόθυμοι νὰ πολεμήσωσι διὰ τῶν ὀδόντων. Περιμένομεν, ἐν τούτοις, ἐν ἀπαντήσει καὶ τὴν ἰδικὴν σας γνώμην.

Ἐν Ἀλικιανοῦ τῇ 16 Δ)βρίου 1895

ὁ ἀδελφός σας

ΑΝΤ. ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗΣ

Τὸ ὡς ἄνω ἐλήφθη τὴν 15—2—96

Ἐπιστολὴ Ὀδυσσεὺς Σταυριανίδῃ Ἱατροῦ ἐξ Ἐπισκοπῆς Ρεδύμνης

Τὴν 26 Δεκεμβρίου 1895

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Καὶ πάλιν δυστυχῶς, ἀπέτυχεν ἡ συνάντησις μας, ἀλλὰ καὶ δὲν μᾶς ὠφελεῖ ἡ συζήτησις τῆς αἰτίας.

Ἐν ὅμως, καθ' ὑμᾶς, δὲν δικαιολογῆται τις, διότι δὲν ἠψήφισε τὰς καταγίδας καὶ τὰ λοιπὰ καιρικὰ καὶ φυσικὰ ἐμπόδια, διὰ νὰ παρעυρεθῇ ἀκριβῶς ἐπὶ τόπου, πολὺ ὀλιγώτερον, φρονοῦμεν, ὅτι δικαιολογεῖται ἐκεῖνος, ὅστις, εὐρισκόμενος ὑπὸ στέγην καὶ, ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, ἐγκατέλειπεν ἄνευ ἀνάγκης τὸν τόπον, ἀλλὰ δὲν πρόκειται, ἐπαναλαμβάνω, περὶ τοιούτων συζητήσεων.

Ὁ σκοπὸς τῆς συναντήσεως, ὡς γνωστὸν, ἀπέβλεπε νὰ συζητηθῇ μεταξὺ φρονίμων καὶ εἰλικρινῶς πονούντων τὸν τόπων πατριωτῶν, ἢ, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐξεύρεσις εὐσχήμου τρόπου ἀποφυγῆς τῶν ἐπικειμένων καταστροφῶν καὶ κινδύνων, εἰς οὓς, δυστυχῶς, ἐξετέθη ὁ τόπος.

Δὲν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν, ὅτι ὑμεῖς, ἐκ πατριωτικοῦ ζήλου ἐμπορούμενοι, προέβητε εἰς τὸ ὑφιστάμενον διάβημα, ἀλλ' οὐχ ἤττον, δὲν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν, ὅτι παρερμηνεύσαμεν καὶ ὑπερεξετιμήσαμεν καὶ τὰς περιστάσεις καὶ τὰς δυνάμεις μας, ἢ φάσις δέ, εἰς ἣν εὐρίσκεται ἤδη τὸ ζήτημα, γεννᾶ δεδικοιολογημένως τὴν ὑπόνοιαν, μήπως καὶ ἤδη ἀκόμη, δὲν ἀντιλαμβάνομεθα οὔτε τῆς γενικῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης τὴν πραγματικότητα, οὔτε τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν θέσιν καὶ τοὺς κινδύνους, ὑφ' ὧν ἐπαπειλούμεθα.

Τούτου ἕνεκα, ἀφοῦ δὲν ἐστάθη δυνατόν νὰ συναντηθῶμεν, θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε, τοῦλάχιστον, μ' ὄλον τὸ πατριωτικὸν θάρρος νὰ σᾶς διαβιβάσω τὰ τρία τελευταῖα φύλλα τῆς Τεργεσταίας «Νέας Ἡμέρας», ἀντίγραφα ἐπιστολῶν ἐξ Ἀθηνῶν πατριώτου μας, ὅστις ἀφοῦ γίνεται, κατ' ἐπανάληψιν δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ προσκαλεῖται καὶ συντρώγει καὶ μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ, θὰ εἶπη, ὅτι δὲν εἶναι πρόστυχος καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἐν πίστῳ, διὰ πίεσεως ἀντίγραφον

ἐπιστολῆς τοῦ Γάλλου Προξένου, ἂν καὶ πιστεύω νὰ ἐλάβετε καὶ ὑμεῖς ἄλλοιον τοιοῦτον.

Καθὼς δὲ πληροφοροῦμαι, ταυτόσημα ἔγραψαν καὶ τὰ λοιπὰ Προξενεῖα· ἄλλ' ἂν καὶ τις τῶν Προξένων ἤθελεν ἀποδείξει ἄλλοίαν τινὰ συμπάθειαν, ἡμεῖς ὀφείλομεν, βεβαίως, νὰ εἴμεθα φιλύποπτοι καὶ νὰ παραδειγματισθῶμεν, ἐκ τῶν παθημάτων τῶν ἀτυχῶν Ἀρμενίων, τοὺς ὁποίους, ἀφοῦ ἡ ἰσχυρὰ ἐκείνη Δύμιαις, διὰ τοὺς σκοποὺς της, ἐνεθάρρυνε καὶ ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς, ὥστε, διὰ τῆς ἐνθαρρύνσεώς της, ἐπῆλθεν ὡς ἀποτέλεσμα ἡ σφαγὴ τόσων χιλιάδων, ἤδη τοὺς ἐγκατέλειψε καὶ αὐτὴ, μετὰ τῶν λοιπῶν Δυνάμεων εἰς τὸν Σουλτάνον νὰ τοὺς κάμη θ,τι θέλει.

Δὲν πιστεύω νὰ μὴ συναισθάνησθε, ὅτι ἂν ἐκτραχυνθῶσιν ὀλίγον ἀκόμη τὰ πράγματα, οὐχὶ μόνον οὐδεμίαν βελτίωσιν τοῦ καθεστῶτος δὲν εἶναι δυνατόν θὰ ἀπολαύσωμεν, ἀλλ' ὅτι ἀφευκτος συνέπεια, θὰ εἶναι ἡ ἀπώλεια ἐπὶ σειρὰν, Κύριος οἶδε πόσων ἐτῶν καὶ τῶν ὀλίγων ὑφισταμένων προνομίων μας.

Ἐπαφίνων τὰ λοιπὰ εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸ πατριωτικὸν ἐνδιαφέρον ὑμῶν, οὐδὲν ἕτερον ἔχω νὰ σᾶς συστήσω ἢ νὰ λάβητε ὑπὸ αὐστηρὰν μελέτην τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπισυναπτομένων, μὲ τὴν ἔννοιαν τῶν ὁποίων ἀναγκαῖον κρίνω νὰ συμμορφωθῶμεν.

Ταῦτα σᾶς γράφει μετὰ τοῦ ἀσπασμοῦ του εἰς ἐκ τῶν λίαν ἐνδιαφερομένων καὶ ἀπὸ ψυχῆς πονούντων τὸν τόπον, ὅστις ἔχει τὴν ἀξίωσιν, ὅτι ἔχει καὶ αὐτὸς δόσιν τινὰ πατριωτισμοῦ.

Ἐγχαίετε—ἀνώνυμος(*)

3 Ἰανουαρίου 1896

Υ.Γ. Ἡ παρούσα ἂν καὶ ἐγράφη πρὸ ἡμερῶν, ἀποστέλλεται μόλις σήμερον, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης προσθήκης, διότι, καθ' ὅς ἐχομεν, πληροφορίας, αἱ γενικαὶ περιστάσεις ὅχι μόνον δὲν μετεβλήθησαν, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ἐξακολουθοῦσι μᾶλλον δυσμενεῖς καθ' ἡμῶν.

Μετὰ τῆς παρακλήσεως ὁθεν, νὰ μᾶς μεταδώσητε τὰς νεωτέρας εἰδήσεις ὑμῶν, ἐπευχόμεθα τὸ νέον ἔτος αἴσιον ὑπὲρ τῆς φίλης Πατρίδος.

ὁ ἴδιος

Ἴδου καὶ τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἅτινα ἀναφέρει ὁ ἐπιστολογράφος ὅτι τοῦ ἐστάλησαν παρὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις πατριώτου μας.

Ἀγαπητέ μοι,

Ἄμα ἐλήφθη ἡ ἔκθεσίς σας, μετέβην παρὰ τῷ Ἰπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν, διὰ τὰ λυπηρὰ γεγονότα, ὅστις μοὶ ὑπεσχέθη τὴν ταχειᾶν λήψιν, τῶν πρὸς διόρθωσιν, μέτρων. Τὴν ἐπομένην ἐγένετο συμβούλιον τῶν Πρεσβευτῶν, ἐν ᾧ διετύπωσα τὸ Κρητικὸν ζήτημα, ὡς λίαν ἐπικίνδυνον καὶ δυνάμενον νὰ ἔχη σοβαρὰς συνεπείας, γενικευόμενον· ὅλοι ὁμοθύμως ἀπεδέχθησαν νὰ κάμουν παραστάσεις ἐντόνους, ὅπως τύχῳσι κυρώσεως τὰ ψηφίσματα τῆς Συνελεύσεως, ἐκδοθῆ δὲ καὶ τὸ δάνειον.

(*) Εἶναι ὁμοῦς ὁ Ὀδυσσεὺς Σταυριανίδης ἰατρός ἐξ Ἐπισκοπῆς Ρεθύμνης εἰς ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1878.

Ὅσον ἀφορᾶ πολιτειακὸν Ὄργανισμὸν, ἐπὶ ζητήματος τοιούτου δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶσι καὶ ἐπομένως ἀπέρριψαν τὴν πρότασιν ταύτην. (Ὡς βλέπετε, λοιπὸν, ἡ Εὐρώπη μᾶς κατεδίκασε). Πατριώτης δὲ, ἐπίσημον φέρων χαρακτήρα, γράφει ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπὸ 7 τρέχοντος: Σήμερον ἐγευματίσα μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅστις, περὶ μὲν τῶν ἐξωτερικῶν, μοῦ εἶπεν ὅτι ἡ Εὐρώπη ὡς πρόγραμμα ἀπαράβατον ἔθεσε τὴν τήρησιν τοῦ Ὄθωμανικοῦ Κράτους καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν Πύλην νὰ καθησυχάσῃ τὸν ὄχλον καὶ ἔπειτα νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς συμφωνηθείσας μεταρρυθμίσεις.

Ὅσον ἀφορᾶ τὸ Κρητικὸν ζήτημα, ἡ Ἑλλάς, ὅτι ἠδύνατο νὰ πράξῃ τὸ ἐπραξεν ἤδη δὲν ἔχει πλέον Στάδιον (ὥστε βλέπετε, ὅτι τὰ πάντα μᾶς εἶναι πολέμια). Ὁ αὐτὸς πατριώτης μᾶς γράφει, ὅτι παρουσιάσθη εἰς τὸν Βασιλέα, ὅστις τῷ εἶπεν: «Τὸ κίνημα τῆς Κρήτης ὡς συνέπειαν θὰ ἔξῃ νέαν, ὡς τὸ 1889, ὑποδούλωσιν. Ἡ Εὐρώπη ποθεῖ, ὅσον ὑπὲρ ποτε τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ ὑπὲρ αὐτῆς εἰργάσθη. Ἡμεῖς ἐπομένως θὰ στῶμεν ἀπαθείς θεαταί. Συμβουλεύσατε τοὺς συμπατριώτας σας».

Διὰ νεωτέρας δ' ἐπιστολῆς ἀπὸ 13 ἰσταμένου 10)βρίου 1895, γράφει:

Ἀγαπητέ μοι,

Πολὺ ἀργὰ ἀπαντῶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας, ἀλλὰ δὲν εἶχον τίποτε σπουδαῖον. Ἦδη σᾶς γράφω τὰ ἐξῆς:

Πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν παρουσιάσθη εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασ.λέα, ὅστις με ἠρώτησε πολλὰ περὶ τῆς Πατρίδος μας καὶ τελευταῖον μοι ἐδήλωσε, ρητῶς, ὅτι δὲν συμφέρουν κατ' οὐδένα λόγον οὔτε εἰς τὴν πατρίδα σας οὔτε εἰς τὸ ἔθνος, αὐτὰ τὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα θὰ βλάψουν πολὺ ἀντὶ νὰ ὠφελήσωσι. Αἱ περιστάσεις λοιπὸν ἐπιβάλλουσιν ἀπόλυτον ἡσυχίαν καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς Ἡμεῖς θὰ τοῖς εἴπωμεν. Ταῦτα μοι ἐπανέλαβε δὶς.

Ὅταν λοιπὸν, φίλτατέ μοι, καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησίς του, διὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, τὸν ὁποῖον βλέπω δὶς τῆς ἐβδομάδος, μᾶς λέγουν καθαρά, ὅτι δὲν μᾶς συμφέρουν τὰ κινήματα αὐτά, τί ζητεῖτε σεῖς με τοὺς παληκαράδες; Μήπως σᾶς μυρίζει ἡ κατάστασις τοῦ 1889; Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ρητῶς καὶ καθαρά νὰ εἰπῆτε, σὲ ὅλους καλοὺς καὶ κακοὺς, ὅτι πρέπει νὰ ἡσυχάζωσι.

Σᾶς ἀσπάζομαι κ.τ.λ.

Υ. Γ. Πρὸ ὀλίγου εἶδον τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ὑπουργοῦ, ὅστις με ἐβεβαίωσεν, ὅτι ὁ ἐν Κων)πόλει Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐτηλεγράφησεν, ὅτι εἶδε τὸν Μέγαν Βυζύρην, ὅστις τὸν ἐβεβαίωσεν, ὅτι διετάχθη ἡ αὐτόθι Διοίκησις νὰ μὴ πέμψῃ στρατὸν κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκτὸς ἂν αὕτη προσβάλλῃ τὸν στρατὸν. Ἄλλ' ἕως πότε θὰ διατηρηθῇ ἡ κατάστασις αὕτη;

Ὁ ἴδιος

«Ὁ δὲ Α. Βυζάντιος συντάκτης τῆς ἐν Τεργέστη, «Νέας Ἡμέρας», οὕτινος ἢ πρὸς τὴν Κρήτην προσπάθεια καὶ ἡ, πρὸς πᾶν ὅτι Ἐθνικὸν, ὀρθὴ κρίσις, εἶναι πασίγνωστος, γράφει πρὸς τὸν ἐν Ρε-

θύμνη (Χατζή Γρηγόρη) και τὸν ἐξορκίζει νὰ μεταχειρισθῆ ὁ τόπος πᾶν μέσον, ὅπως μὴ διαταραχθῆ ἡ γενικὴ τάξις ἐν Κρήτῃ, διότι ἀπώλετο, διὰ παντός, διὰ τὸν Ἑλληνισμόν κ.τ.λ.» (*)

Τέλος τοῦ 1895

ΜΙΚΡΑ ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ: Ἡ ἀπὸ τῆς 3ης Σηβρίου τετράμηνος πορεία τῶν ἀναλαβόντων τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀνανήφαντος Κρητικοῦ λαοῦ, κατόπιν μιᾶς ἐξουθενωτικῆς πολιτικῆς ἤτις ἤγεν εἰς τὴν πρό τοῦ 1878 κατάστασιν τυγχάνει τῆς ἐπιδοκιμασίας, τῶν πατριωτῶν τοῦ Πανελληνίου.

Συγκροτηθέντες οὗτοι εἰς Σωματεῖον, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης», ὡς περίπου τὸ 1877, προβαίνουν εἰς ὅ,τι εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἐν τῷ ὑποβληθέντι εἰς τὰς Μ. Δυνάμεις, ὑπομνήματι, δι' εἰρηνικῶν μέσων.

Ἐν ἀναμονῇ τούτων περιέρχονται πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ διαφώτισιν, πενόμενοι καὶ γυμνητεύοντες, τὰ διάφορα χωρία τῶν 3 τμημάτων τῆς Κρήτης, ἅτινα πρῶτα ἐνεστερνίσθησαν τὰς ἰδέας των.

Τὰ χῶματα, ποῦ ἐξ ἱερᾶς ὑποθήκης, φιλοξενοῦν πρῶτα τὴν αὐτοθυσίαν καὶ τοὺς ἀγῶνας, πατιῶνται συχνότερον καὶ συντηροῦν, μὲ δλην τὴν πτωχίαν των, τοὺς ἡρώας των.

Τὰ ἐνδοξα γηρατεία τοῦ 1866, διαμένοντα ἐν Ἀθήναις, διὰ νὰ εὔρουν ἐκεῖ, ὅ,τι δὲν κατώρθωσαν οἱ πολυάθλοι ἀγῶνές των νὰ ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴν ἀσπλαγχον Διπλωματίαν ὑπὲρ τῆς γενετέρας των, ἐνθαρρύνουν καὶ παροτρύνουν τοὺς ἐν Κρήτῃ φίλους των, νὰ συνεργασθῶσι μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὰ ἐνθουσιῶντα νειᾶτα, ἡ Φοιτητικὴ νεολαία τοῦ Πανεπιστημίου μας, μὲ ἓνα ἀντιπρόσωπον ἐξ ἐκάστης Ἐπαρχίας, συγκροτεῖ Ἐπιτροπὴν Ἐράνου, ἀποστέλλει συγχαρητήριον συγληνητικώτατον εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, ἐν συλλαλητηρίῳ δὲ, ὁ Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας Σπυρίδων Λάμπρος καταχειροκροτεῖται ὑπὸ δικτακισχιλίων περίπου φοιτητῶν καὶ πολιτῶν, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ψηφίσματος τῶν Φοιτητῶν τῆς δούλης καὶ ἐλευθέρως Ἑλλάδος, καθ' ὃ καὶ τὸ αἷμά των ὑπόσχονται χάριν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν τίθεται ἐπικεφαλῆς Ἐράνου τῶν πολιτῶν.

Ἄλλὰ καὶ τὰ Σωματεία καὶ οἱ αἰῶνιοὶ ὁμογενεῖς μας δὲν μένουσιν ἀσυγκίνητοι.

Ὁ Τύπος πράττει ἐπίσης τὸ καθήκον του, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς «Ἀκρόπολιν». Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Ἐμμ. Βαρδίδου «Λευκὰ ὄρη» γίνεταὶ ὁ φανατικὸς τερὸς ὑπεασπιστῆς τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπιτιθέμενος κατὰ παντός ἀντιδρώντος καὶ

(*) Αὐταὶ καὶ ἄλλαι δυσάρεστοι εἰδήσεις καθιστῶσιν ἡμᾶς καθηγεῖς, δὲν ἐλαττοῦσιν ὅμως ποσῶς τὸ θάρρος μας, τὸναντίον ἀξέανουσι τὸ πείσμά μας.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδου.

ἰδία κατὰ τῶν Σηλιτῶν. (*) Ὁ Αἰγυπτιώτης Τύπος εἶναι ἀνεξάντλητος εἰς θαυμασμὸν διὰ τὴν ἐπιμονὴν καὶ καρτερίαν τῶν, καὶ διὰ τὰς νίκας τῶν ταυ-
περυγῶν αὐτῶν ἀετῶν, ὡς τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ «Ταχυδρόμος» οἷτινες ἐπηξάν τὰς
καλιάς τῶν ἐπὶ τῶν ἐνδόξων καὶ αἱματοβαφῶν ὁρέων τῆς Κρήτης καὶ δις μέχρι
τοῦδε ἐπιπεσόντες κατὰ πολυαριθμῶν ἐχθρῶν, ἔτρεψαν αὐτοὺς εἰς φυγὴν. (**)
Ἡ «Ἡμέρα» τῆς Τεργέστης μετὰ τὴν Μάχην τῆς Κεφάλας—Ἀλικάμπου
γράφει «δὲν εἶναι ἀνάγκη εἰς νέας μάχας νὰ μαρτυρηθῇ ἡ Κρητικὴ ἀνδρεία·
πᾶσα σταγὼν τοιοῦτου αἵματος εἶναι παλύτιμος». Ἡ δὲ «Messenger d' Athènes»
ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας μεταφράζει τὸ ὑποβληθὲν Ὑπόμνημα καὶ τὸ ἀποστέλ-
λει εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, εἰς τοὺς Φιλέλληνας καὶ
κορυφαίους τῶν γραμμάτων.

Ἡ θρασύτης τῶν Τούρκων μετριάζεται καὶ οἱ Πύργοι Λάκκων, Κολυμ-
βαρίου, Ρουμάτων καὶ οἱ δύο Σφακιῶν ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν
στρατὸν. Ἡ Μεσσαρὰ, ἡ Πυργιώτισσα, Κυνοῦριον κινδυνεύει ἐπίσης.

Καὶ μόνον ἡ Κυβέρνησις τῆς ἐλευθέρας Πατρίδος διστάζει καὶ ἐν τῷ φα-
νερῷ πολυεμῖ, ἰδία διὰ τοῦ ἐν Χανίοις Προξένου τῆς, ἐξ ἀνάγκης ἀσφαλῶς.

Εἶναι πτωχὴ καὶ ἡ ἡμίσεως περίπου αἰῶνος ἐλευθερία τῆς δὲν κατέ-
στησε τόσον ἰσχυροὺς τοὺς ὄμους τῆς διὰ νὰ σηκώσουν νέα βάρη. Τὴν φοβίζει
τὸ φάσμα τῆς νέας ἐξεγέρσεως καὶ ἡ παρ' ὀλίγον Ἑλληνο—Τουρκικὴ ρῆξις τοῦ
1868—69 καὶ ἐκδιώξις τῶν ὑπηκόων τῆς ἀπὸ τὴν Κων(σταντι)νουπολιν διὰ παρομοίαν
αἰτίαν, ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην τῆς. Ἡ Στοργὴ διὰ τὴν πάσχουσαν κόρην, καὶ ὁ
φόβος διὰ τὴν ἐλευθέραν, κρατοῦσιν αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ ἀναποφάσιστον... Ἐντεῦ-
θεν ἡ μικροφυχία καὶ μεμφιομερία τῶν ἀλυτρώτων.

Πτωχὴ μητέρα! Ἡτο, εἶναι καὶ ἔσεται ἴσως, ἡ Μοῖρα σου ἡ αὐτὴ πάντοτε

(*) Σηλιτᾶς (δηλαδὴ στιγματίας) ὀνομάζουσι τὰ «Λευκὰ ὄρη» τοὺς 8—11 Βου-
λευτάς τῆς τότε Κρητικῆς Βουλῆς, οἱ ὅποιοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιψηφίσει τῆς
προτάσεως τῆς παρανόμου καὶ ἀθαιρέτου λήξεως τῆς Συνόδου, πρὸς τελείαν
νόθευσιν τῆς αὐτοδιοικήσεως τῆς ἀπὸ τοῦ 1839 ἐπιδιωκομένης, ἡ δὲ «Ἴρις» τοῦ
Βουκουρεστίου τοὺς ἀποδίδει βαρυτέρους τίτλους καὶ «κοπέλλια τῶν Τούρκων».

(**) Ἐννοεῖ τὴν μάχην τῶν Κάμπων τῆς 9 Νοεμβρίου καὶ τὴν μάχην τῆς
27 Νοεμβρίου 1895 εἰς Κεφάλαν Ἀλικάμπου, τῶν Θερμοπυλῶν αὐτῶν τῶν Σφα-
κιῶν, διὰ τὸν ἀποπειρώμενον ν' ἀνέλθῃ εἰς αὐτὰ ἐχθρὸν καὶ τὴν ἀσφαλῆ σκοπιάν
διὰ τὸν κατοπεύοντα τὰς κινήσεις του, ἀδούλωτον. Τότε εὗρεν εὐκαιρίαν ὁ Κα-
τακτητὴς νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Ἀλικάμπον κατὰ τὸν βαρβαρότερον τρόπον, εἰσελθὼν
εἰς αὐτὸν, ἐνῶ ἠγωνίζοντο οἱ μάχιμοι κάτοικοι τοῦ εἰς Κεφάλαν καὶ ἦτο δικαιο-
λογημένον τὸ μίσός του, ὡς καὶ τῆς Ἑνετικῆς Συγκλήτου τὸ 1528 ὅτε κατέστρε-
ψεν αὐτὸν ἐκ Θεμελιῶν (Πολιτεία τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης Ἰακώβου Κορνάρου).
Διότι ἐκτὸς τῶν κατὰ τόπου ἀρματολικῶν καὶ Κλέφτικων ὁμάδων ὑπῆρχον καὶ
Κοινότητες τοιαῦται ὡς τῶν Ἀνωγείων καὶ κάλιστα ὁ ἐν Ἀποκορώνῳ Ἀλικάμπου,
πλὴν ἄλλων ἐστία, φορολογοῦσα τοὺς ἐκεῖθεν διερχομένους ἀγάδες. Οὗτος πα-
ρεῖχεν, οὐ μόνον ἐπὶ Ἑνετοκρατίας καὶ ἐπὶ Σαρακηνῶν ἔτι, πράγματα εἰς τοὺς
ἐπιδρομῆς Κατακτητᾶς, ἀλλὰ καὶ ἄσυλον, διότι εἰς αὐτὸν, εἰς ἐπικαιρότατην τῶν
Μαδαρῶν θέσει κείμενον, συνεπυκνοῦτο καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσφευγόντων ἐκεῖ
τὸ φρόνιμα ἀδουλώτων. (Ἐκ σελίδων τῆς Κρ. Ἱστορίας καὶ ἰδία Φιλάκη).

1896

Ἐπιστολή Ἐμμ. Ἰωάν. Παπαδάκη

Ἐν Γαβαλοχώρι 2 Ἰανουαρίου 1896

Ἄγαπητοί,

Σᾶς εὐχομαι ἐν πρώτοις, ὑγιές καὶ εὐτυχές τὸ νέον ἔτος καὶ κατὰ πάντα εὐχάριστον καὶ δεύτερον λέγω ὑμῖν, ὅτι εἶμαι καλὰ, τοῦ θ' ὅπερ καὶ δι' ὑμᾶς εὐχομαι μεθ' ὄλου τοῦ σωματείου.

Τὴν ἀλληλογραφίαν σας ἔλαβον ἦν, περ καὶ ἀπέστειλα εἰς τὸν, πρὸς ὄν, ὄρον. Εἶδον νὰ μοὶ οτέλλετε μίαν ἀπόδειξιν δι' 21 εἰκοσάφραγκα καὶ συγχρόνως νὰ μοὶ γράφετε, ὅτι, ἐκτὸς αὐτῶν, πληροφορεῖσθε, ὅτι ἐτάλησαν καὶ ἕτερα (43). Συνεπεῖα τῶν γραφομένων σας, προσεκάλεσα τὸν κ. Μουντάκην νὰ μοὶ μετρήσῃ τὸ ἐν τῇ ἀποδείξει ποσὸν καὶ μετ' πληροφορήσῃ ἂν πράγματι ἐστάλησαν, ὡς γράφετε, καὶ 43 ἔτι εἰκοσάφραγκα, διότι τοῦτο δὲν ἦτο ἐν γνώσει μου, εἰμὴ μόνον, ὅτι ἐστάλησαν ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν 20 εἰκοσάφραγκα καὶ πρότερον 10 λίρ. Τουρκίας, ἐξ εἰσφορῶν Πειραιωτῶν, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ κ. Π. Κελαϊδῆ, ἀλλὰ τὰς 10 λίρας ταύτας ἐμετρήθησαν εἰς πρόσωπον, παρ' οὗ εἶχομεν δανεισθῆ ἄλλας τόσας, τὰς ὁποίας, προηγουμένως ἐστείλαμεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν κ. Μ. Κούνδουρον, ὥστε σήμερον ἀποστέλλονται ὑμῖν τὰ εἴκοσι εἰκοσάφραγκα, εἰς μετρητὰ μὲν (γρ. 812), ἐξ ὧν οἱ ἐκ τοῦ σωματείου Χ. Παπαδάκης, Περουλῆς καὶ Μ. Μυλωνογιαννάκης καὶ Παπαντωνῆς ἐκράτησαν 1 λίραν Τουρκίας, 1)2 εἰκοσόφρ. διὰ ταχυδρομικὰ καὶ ἐν μετζίτιον διὰ τὸν Πέτρον Λιόδη ἐκ Κάμπων, τὰ δὲ λοιπὰ, γρὸς. 618, λάβετε μετ' τὸν κοιμιστὴν τῆς παρουσίας, τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς θέλετε ἰδεῖ ἐν ἐπιστολῇ τοῦ κ. Μουντάκη, ἐμετρήθησαν εἰς ἀγορὰν διαφόρων πραγμάτων τοῦ Σωματείου.

Εἰς τὸν σύντεκνον Μαλινὸν ἐστάλη ἐν ὑποκάμισον καὶ πανί, διὰ βρακί, εἰς δὲ τὸν Λεκανίδη ἐστάλη τὸ πανταλόνι.

Ἄν ἔχητε ἐξ Ἀθηνῶν ἐπιστολήν, ὅτι ἐστάλησαν τὰ, ὡς γράφετε, 43 εἰκοσόφραγκα νὰ μετ' πληροφορήσῃτε παρὰ τίνων ἐστάλησαν καὶ διὰ τίνος προσώπου, ἀποστέλλοντές μοι, συγχρόνως, καὶ σχετικὴν ἀπόδειξιν καὶ ἐγὼ θὰ φροντίσω τὴν ἀνακάλυψιν καὶ ἀποστολὴν αὐτῶν, καὶ, πρὸς τούτοις, πᾶν ὅτι ἄλλο ἔχετε νὰ μοὶ ἀποστείλητε ἐνταῦθα καὶ θέλετε μετ' εὐρίσκει πρόθυμον. Ἐφημερίδας μετ' τὸ τελευταῖον ταχυδρομεῖον δὲν ἔχομεν.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὁ ὑμέτερος

Ἐμμ. Ι. Παπαδάκης

Ἐπιστολή (Καλογένητου)

2)1)96. Φίλτατε Μάρκο καὶ λοιποὶ Ἀδελφοί.

Ἐν πρώτοις, δέομαι εἰς τὸν Θεόν, ἵνα τὸ εἰσελθὸν νέον ἔτος

καταστή ὑμῖν πᾶσιν αἴσιον καὶ εὐτυχές, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἅμα δὲ συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας μας καὶ ἐνώσῃ τὸ Χριστιανικὸν στοιχεῖον εἰς κοινὴν πατριωτικὴν ἐνέργειαν ὑπὲρ τοῦ πατριωτικωτάτου ἐπιδιωκομένου ἱεροῦ σκοποῦ.

Τὴν ὑμετέραν φιλικὴν, καὶ ἑτέραν ἐκτενὴ ἔλαβον, ἄς, μετὰ μεγίστης προσοχῆς τόσον ἐγὼ, ὅσον καὶ οἱ ὁμόφρονες, ἀνεγνώσαμεν. τὰς ἐγκλείστους διηύθυνα ἀσφαλῶς.

Κατὰ σοφὸν λόγιον, «Πᾶς δειλὸς εἶναι προδότης».—Σὰς βεβαίῳ ὅμως, ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν πού εὐρίσκεται ὁ τόπος, ὅχι μόνον οἱ ἀπλούστεροι δὲν εἶναι δειλοὶ, ἀλλὰ καὶ ὑπαλλήλους πολλοὺς δύνamai νὰ σὰς βεβαιώσω, ὅτι θὰ εὑρητε, οἷτινες εἰς πᾶσαν πατριωτικὴν ἐνέργειαν εἶναι ἔτοιμοι νὰ δράσωσι, τὸ κατὰ δύναμιν, ἅμα, κατὰ ἀνοιξιν καιροῦ, δοθῇ σύνθημα. Εἶναι βέβαιοι, ὅτι ὁ Σατανᾶς ἐδιαλογονάτισεν εἰς τὰς καρδίας τῶν βουλευτῶν, ἐκτὸς ἐλαχίστης ἐξαιρέσεως, καὶ τῶν Ἀρχοντογαϊδάρων, ὡς ὀρθώτατα τοὺς ὀνομάσατε, ὥστε ἀπετυφλώθησαν, κυριολεκτικῶς, ἀπὸ ἀρχομανίαν, ὥστε, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ σκοπὸς ἱερὸς, ἀπαιτεῖται ἐνέργεια κατ' αὐτῶν.

Δὲν ἐννοῶ μὲ τοῦτο νὰ πολεμηθῶν πρόσωπα, διότι γνωρίζετε τὸν χαρακτήρα μου, ὅτι εὐδέποτε ἔδωκα σημασίαν εἰς τοιαῦτα, οἱ-αδῆποτε ἂν ᾤσι ταῦτα, δίδω ὅμως ἑμαυτὸν ὀλόκληρον εἰς ἐνεργείας τιμίας καὶ πατριωτικὰς, καθ' ὅσον καὶ ἡ κατασκευὴ μου καὶ ἡ οἰκογενειακὴ μου παράδοσις εἶναι τοιαύτη.

Δὲν ἦτον ἀνάγκη αἱ τελευταῖαι σφαγαὶ τῆς Οὐρφας νὰ ἐξηγήσουν τί θὰ εἴπῃ λόγος τιμῆς τυράννου, διότι μύρια παραδείγματα προγενέστερα καὶ καθημερινά, ὑπαγορεύουν εἰς πάντα χριστιανὸν Κρήτην, τοῦλάχιστον, ὁποῖόν ἐστι τὸ καθῆκον του καὶ τί ἡ τιμὴ, ἥτις, ἂν αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν εὑρῇ ἑραστάς ἐν τῷ δυστήνῳ τόπῳ μας, εἶναι ἐπόμενον νὰ λάβῃ αὕτη τὰ ἀποδημητήριά της ἐκ Κρήτης.

Αἱ σκέψεις τῆς ἐπὶ τῆς Μεταπολιτευσεως τῆς Κρήτης Ἐπιτροπῆς ἐπεδοκιμάσθησαν ὑπὸ νουνεχῶν ὁμοφρόνων, ἐκφέρομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὴν γνώμην μας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον κεφάλαιον, θὰ ἦτο μὲν εὐχάριστον εἰς τὸν ἐλεύθερον καὶ εὐχαριστότερον εἰς τὸν ὑπόδουλον.

Ἄλλ' ἐὰν ὁ ἐλεύθερος, ὡς καὶ εἰς προηγουμένας περιστάσεις, μεταχειρισθῇ τοιοῦτον πρόγραμμα, μὲ βλέψιν ναυαγίου, ὁ δὲ τόπος ἀνταλλαχθῇ δι' ἄλλου, νομίζω, ὅτι οἱ ἀρμόδιοι ὀφείλουν νὰ ἔχουν ἐπισταμένην προσοχὴν ἐνεργειῶν.

Τὸ τελευταῖον εἶναι μὲν, ὄντως, δυσάρεστον, δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἦ εἰς τὸ ὑπάρχον, ἐξ ἀμέτρου δὲ ζήλου, παριστάνουν τινὲς τοῦτο, ὡς ἀνωτέραν δουλείαν.

Παγκόσμια παραδείγματα ἐπιβεβαιοῦν, ὅτι δὲν ὑπάρχει τυραννικωτέρα καὶ διεφθαρμένη, ἄλλη, φυλὴ τῆς ὑπαρχούσης.

Τὸ μεσαῖον μέτρον, μ' ὅλας τὰς φωνασκίας ἀναρμοδιῶν τινῶν, συμβουλευόντων φυγὰς ἐκ Κρήτης καὶ καταφύγια εἰς Ἑλλάδα καὶ ὅμοια σαλιαρίσματα, δὲν μᾶς φαίνεται δυσκατόρθωτον καὶ νομίζομεν, ὅτι δὲν θὰ εὑρῇ ἀντίστασιν, πρὸς ὑποστήριξιν ἐκ μέρους τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων καλῶν πατριωτῶν, ἐὰν, ὡς εἶπομεν, ἀνωτέρω, ληφθῶσι μέτρα ἐκμηδενίσεως τῶν ἐντενεργειῶν τῶν ἀρχοντογαϊδάρων.

Ἐπὶ τούτων γράψατε τί φρονεῖτε.

Ὁ γνωστός σας ἀνώνυμος (Ν. Καλογένητος)

Ἐπιστολὴ ἱερέως Π. Π. Γ. Χατζηδάκη ἐκ Σαΐτουρῶν

Τὴν ἀπὸ 23 Ὀκτωβ. παρελθόντος ἔτους, τιμίαν ἐπιστολήν σας ὁ ταπεινός, ἐν Χριστῷ ἀδελφός, ὑμέτερος Κυριάκος Π. Π. Γ. Χατζηδάκης λαβὼν ὑπ' ὄψιν, τῇ Γενικῇ Χριστιανικῇ Ἐπιτροπῇ χαίρειν.

Ἄν καὶ μέχρι τοῦδε, ἕνεκα τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς μικρᾶς σωματικῆς ἀδυναμίας μου δὲν ἠξιώθην, ὅπως ἔλθω νὰ ἀνταμῶσω καὶ νὰ γνωρίσω προσωπικῶς ἕκαστον ἔντιμον μέλος τῶν, ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος ἀγωνιζομένων, ὅμως δὲν λείπει τοῦ νὰ ᾔναι ἡ ψυχὴ μου μία καὶ ἡ αὐτὴ μετὰ τῶν ὑμετέρων ψυχῶν, συνεργὸς καὶ βοηθὸς ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, ὀδηγῶν καὶ προτρέπων, δι' ἐπιστολῶν τοὺς Χριστιανούς εἰς Ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ μὴ φροντίζοντας μόνον περὶ ἐντελοῦς ἀτομικοῦ συμφέροντος, ἀλλὰ περὶ τοῦ κοινοῦ, ὅπερ ὠφελεῖ τοὺς πάντας.

Διαδοθεῖσα ἡ φήμη τοῦ πολέμου σας εἰς τὸν ἕξω κόσμον, ἐτέθη πρὸ ἐνὸς μηνός, κατὰ τάς, ἐν Κων)πόλει, εἰδήσεις, τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης, σὺν τοῖς ἄλλοις ζητήμασι καὶ ἄλλων Χριστιανικῶν μερῶν, μὲ τὴν λύσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Κύριος ὁ Θεὸς γνωρίζει, ποία θὰ εἶναι ἡ ἔκβασίς του.

Εὐχόμεθα δέ, ἵνα ἡθεῖα παντοδυναμία λυπηθῇ πλέον καὶ ἐλευθερώσῃ τὸ τυραννόμενον καὶ τεθλιμμένον Χριστιανικὸν Ἔθνος ἐκ τῆς Ὀθωμανικῆς παρούσης αἰχμαλωσίας.

Φρονοῦμεν, ἀγαπητοί, ὅτι, περὶ τὰ μέσα Μαρτίου θὰ ἔχωμεν, ἂν ἡ θεῖα βούλησις εὐδοκήσῃ, καλὰς εἰδήσεις καὶ τὰ πράγματα θὰ λάβωσι καλὴν μορφήν, εἰδεμὴ καὶ δὲν συμβῆ τοῦτο, καθὼς μοὶ ἔχετε γράψει, θέλω ἔλθει νὰ συναποθάνω μὲ ὑμᾶς, διότι ἐγὼ πρέπει νὰ δώσω τὸ καλὸν παράδειγμα ἐνταῦθα, εἰς ἐπαρχίαν Ρεθύμνης, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι καταλείπουσιν τὰ χαμερπῆ καὶ χαμαίζηλα τῆς ἀθλίας ζωῆς των καὶ δράξωσι τὰ ὄπλα, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς τυραννουμένης πατρίδος των.

Ἄλλὰ συνιστῶ εἰς ὑμᾶς, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἐνῶ μαχόμεθα κατὰ τῶν τυράννων, ἄς καταπολεμῶμεν συγχρόνως καὶ τὰ πάθη μας, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ φυλάξωμεν ἀβλαβῶς τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ πολλῶν ἠθικῶν μολυσμῶν καὶ καταστροφῆν τῆς πατρίδος, ἕνεκα διαφωνίας καὶ τῆς διαιρέσεως.

ᾧ ἀδελφοί, ἄς γίνωμεν προσεκτικοί, ἵνα μὴ πληρώσωμεν τὴν εὐχὴν τοῦ τυράννου καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος.

Ἐὰν δέ ποτε τινὲς ἐξ ὑμῶν παρεκτρέπονται τῶν καθηκόντων αὐτῶν, κινούμενοι ὑπὸ τυφλῆς τιнос ἰδέας, δεικνύετε εἰς αὐτούς, δι' ἐπιστημονικῶν λόγων καὶ ἔργων τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μου, ὁ δρόμος, τὸν ὁποῖον τρέχομεν, γενναίως, εἶναι πλήρης σκανδάλων καὶ περιπλοκῶν. Ἀκάνθας δυσκολιῶν καὶ παγίδας κινδύνων ὑποσπείρουσι καὶ διασκορπίζουσι παντοῦ καὶ οἱ ψυχικοὶ καὶ οἱ σωματικοὶ ἐχθροὶ μας.

Ἄς ὑποδῆσωμεν λοιπὸν τοὺς πόδας μας μὲ τὰ κραταιὰ τῆς, πρὸς ἀλλήλους, εἰρήνης ὑποδήματα καὶ μὲ κνημίδας τῆς ὁμοπορευτοῦ καὶ συστοίχου ὁμονοίας καὶ συμφωνίας, ὡς υἱοὶ καὶ στρατιῶται τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Εἰρήνης.

Ἄλλ' ἡ Εἰρήνη εἶνε μὲν φίλη καὶ ἀλελήφῃ τῆς, πρὸς σωτηρίαν, ἀναγκαιοτάτης δικαιοσύνης **«δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη κατεψί-**

λησαν» εἶναι δὲ καὶ θυγάτηρ **«κάλλιστος στέφανος τῆς ἀγάπης.»**
Ἐάν λοιπόν μέλλετε νὰ διάγητε δίκαιοι καὶ εἰρηνικοὶ πρὸς ἀλλήλους, φυλάττετε τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην, ἀγάπην χριστιανικήν, ἀδελφικήν καὶ πατριωτικήν, ὡς νεογέννητοι υἱοὶ τῆς ἀναγεννωμένης Κρήτης, καὶ ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, κατὰ τὴν ἀκακίαν, τὸ λογικὸν καὶ ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε.

ἜΩ ἀδελφοί μου, ἂν ἐγεύθητε τὰ καλὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ ὁμοίας, ἂν ἐγεύθητε τὴν, πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην τοῦ Παναγάρχου καὶ Πανυφίστου πατρός, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἡ ἀγάπη δὲν ζητεῖ πρωτεία καὶ προτιμήσεις, οὐδὲ βραβεῖα καὶ ἀμοιβὰς εἰς καιρὸν τῶν ἀγώνων. Ὁ καθεὶς τὸ καύχημα **τῶν ἰδίων του κατορθωμάτων, τὸ ἀποκτᾶ, διὰ τὸν ἑαυτὸν του** εἰς τὸν προσήκοντα καιρὸν, ὁπότε ἡ δικαιοσύνη μέλλει νὰ μοιράσῃ εἰς τὸν καθένα τοὺς στεφάνους τῆς ἀρετῆς.

Μὴ καταδεχθῆτε νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὰς ὑμετέρας ψυχὰς τὰ πλάνα καὶ ὀλέθρια φαντάσματα, διὰ νὰ σβύσωσι τὸ ἱερὸν πῦρ τοῦ πατριωτισμοῦ σας.

Μὴ δὲ φανῆτε ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος καὶ εἰς τῶν φρονημοτέρων τὰς συμβουλὰς, καὶ οὕτω πεποιθόμεν, ὅτι ὁ κύριος θέλει ἐπιβλέψει ἐπὶ τὴν ἀμπελον αὐτοῦ καὶ ἀπαλλάξει τῶν λαόν του ἐκ τῶν παρόντων δεινῶν καὶ τῆς αἰχμαλωσίας.

Ἐρρωσθε

Διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ ὁ ὅλως ὑμέτερος
Κυριακὸς ταπεινὸς ἱερεὺς Π. Π. Γ. Χατζηδάκης

Ἐκ Σαΐτουρῶν Ἰανουαρίου 2)96

Ὁ λόγος ἐγράφη ὄχι διὰ ἐπίδειξιν, ἀλλὰ διὰ ὠφέλειαν καὶ ἐνθύμησιν τῶν ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνιζομένων, ὅθεν παρακαλοῦμεν τὰ ὑμετ. εὐγενῆ καὶ πατριωτικὰ αἰσθήματα ν' ἀγορευθῆ, ὅπου δεῖ, πρὸς πάντας τεχνηέντως.

Διότι τῶν ἀκουσμάτων πολλά, πολλῶν χρημάτων εἶναι κρείττω. Τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει.

Παραίνεις πρὸς Δημόνηκον.

Γενναῖοι φίλοι ἀγωνισταί, διὰ τῶν ὄσων ὑποφέρετε κακουχιῶν ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας καὶ ἀγάπης τῆς Πατρίδος σας, χαίρετε ἐπὶ τούτῳ. Ἀνδρίζεσθε καὶ κρατυνέσθω ἡ καρδιά ὑμῶν διότι εἶδεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα τὰ ἀπὸ τετρακοσίων ἐτῶν πραχθέντα κατὰ τῶν χριστιανῶν, ὑπὸ τῆς αἱμοβόρου θρησκείας τῶν Μωαμεθανῶν καὶ θέλει κερασθῆ μετὰ τὸ αὐτὸ ποτήριον, μετὰ τὸ ὁποῖον ἐκέρασε τὸν κόσμον καὶ αὐτήν· διότι δίκαιος εἶναι ὁ Κύριος ὁ θεός, ὁ Παντοκράτωρ, ὁ κρίνων αὐτήν.

Ὁ ἴδιος

Ἐπιστολὴ Ἐμμ. Μουντάκη

Ἀγαπητοί μου,

Σας στέλλω ἐπιστολὴν τοῦ Γερμανοῦ καὶ συμμορφωθῆτε μετὰ τὰ γραφόμενά του, ἐάν θέλετε, καὶ ἐάν θεωρῆτε ὀρθὰς τὰς σκέψεις του.

Χθὲς μόνον ἔστειλα τὰς ἀποδείξεις τῶν χρημάτων, ὥστε ἔχει δίκαιον νὰ παραπονητῆ, διὰ τὴν βραδύτητά των.

Ἐάν θέλητε νά συνεργαζώμεθα, μὴ διασπείρητε λόγους δυνά-
μένους νά βλάψωσι τοὺς σκοπούς μας. Εἶναι πρώτη φορά πού ἀνα-
μιγνύομαι εἰς τὰ κοινὰ καὶ πρέπει νά γνωρίζητε, καὶ ὅτι τὸ ἐλάχι-
στον λίαν μὲ δυσαρεστεῖ.

Ἐάν δὲν μᾶς θεωρῆτε ἀξίους τῆς ἐμπιστοσύνης σας, ὑποδει-
ξατε ἄλλα πρόσωπα καὶ ἡμεῖς οὔτε θὰ δυσαρεστηθῶμεν, οὔτε θὰ
εἴπωμεν τι ἐναντίον τῶν πράξεων καὶ τῶν ἱερῶν σκοπῶν σας, θε-
ωροῦντες ὑμᾶς ἀνωτέρουσ παντός ἐπαίνου.

Ἐν ἰδίᾳ ἐπιστολῇ μοὶ γράφει νά στείλητε ἀπόδειξιν ἐκ 10
λιρῶν, μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς ὁποίας, θὰ σᾶς σταλῶσιν αὐταί,
ἐπειδὴ ἐστείλετε, ἴσως, ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἀναφέρετε, ὅτι δὲν λαμβά-
νετε, ὅλα τὰ ἀποστελλόμενα. Τοῦτο βλάπτει πολὺ τοὺς ζητοῦντας,
ὅταν τὸ κοινὸν εἶναι διατεθειμένον κακῶς πρὸς αὐτούς. Ἄλλοτε νά
μὴ ἐπαναληφθῇ τὸ τοιοῦτον. Στείλετε τὰ πληρεξούσια, ἅτινα ζητεῖ
ὁ Ν. Παπαδάκης ἐκ Καΐρου μὲ ἱκανὰ ὀνόματα.

Γράψατε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν Μ. Μανταδακην εἰς Ἀλεξαν-
δρειαν νά μὴ ὑβρίζωνται εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ ὅ,τι πράττει ὁ εἰς
νά μὴ τὸ ἀναιρῆ ὁ ἕτερος, διότι σᾶς βλάπτει.

Ἔμαθον ὅτι εἶναι πρόθυμοι οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νά προσφέ-
ρουν ὑπὲρ ὑμῶν τὸν ὀβολὸν των, ἀρκεῖ νά τοὺς ὑποδειχθῇ πρόσωπον,
εἰς τὸ ὁποῖον νά καταθέσουν ταῦτα. Οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἐπράξατε.

Γράψατε εἰς τὴν «Ὁμόνοιαν» ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, διότι καὶ αὐτὴ
γράφει πολλὰ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ συστήσατε ν' ἀνοίξῃ κατάλογον συ-
νεισφορῶν καὶ εὐχαρίστως θὰ τὸ πράξῃ.

Ὡς βλέπετε, ὑπάρχουν πολλὰ μέσα, δι' ὕλικὴν βοήθειαν, ἐν
τούτοις, δὲν πράττετε τίποτε καὶ δυστυχεῖτε καὶ χλευάζεσθε, ὡς
ἐκ τούτου, ὑπὸ τῶν κακοβούλων. Ἰκανοποιήσατε καὶ τὸν Βουτετά-
κην, ὅστις φωνάζει, ἀλλ' εἰς μάτην.

Ἐάν δὲν τὰ πράξητε, αὐτὰ, τότε νά μὴ ἔχητε ἀπαιτήσεις καὶ
ἀπὸ κανένα.

Ἡ «Νέα Ἡμέρα» δὲν ἤλθεν ἀκόμη.

12)1)1896 Σᾶς ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς

ἀνυπόγραφον (Ἐμμ. Μουντάκης)

Ἐπιστολὴ Παρθενίου Κελαϊδῆ Ἀρχιμανδρίτου καὶ Γ. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητοί (Μ. Κουνδουράκη καὶ Ι. Γ. Λεκανίδη)

Ἐπιστολὴν σας ταύτην τὴν ἐβδομάδα δὲν ἔλαβόμεν· τοῦτο ἀ-
ποδίδομεν εἰς τὸν συμβάντα βαρὺν χειμῶνα καὶ τὰς παρεμπεσοῦσας
ἐορτάς, ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι προσεχῶς θὰ ἔχωμεν τοιαύτην, διὰ τῆς
ὁποίας νὰ μάθωμεν τὰ καθ' ὑμᾶς, καθὼς καὶ τὰς ἰδέας, αἵτινες ἐ-
πικρατοῦσιν, κατ' αὐτάς, παρὰ τοῖς κατοίκους, κατόπιν διαδόσεων
ἀποθαρρυντικῶν ἀφ' ἑνός, ψευδεστάτων δὲ ἀφ' ἑτέρου.

Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τί θὰ ἀποφασίσῃ ἢ ἐσχάτως ἐκλε-
γεῖσα ὑφ' ὑμῶν ἐνταῦθα Ἐπιτροπὴ· ἀλλὰ σᾶς λέγομεν ἐκ τῶν προ-
τέρων, ὅτι, ἂν αὕτη ἀκολουθήσῃ πορείαν, οἷαν καὶ ἄλλοτε ἄλλοι
πρὸ αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἠκολούθησαν, πρὸς ζημίαν τῶν κοινῶν
τῆς Κρήτης συμφερόντων, ἢ προτρέψῃ ὑμᾶς εἰς διάλυσιν, προβά-
λουσα τό, κατ' αὐτήν, ἀσύμφορον τῶν περιστάσεων καὶ τὴν, ὑπὸ
πάντων, δῆθεν, ἐγκατάλειψιν, δὲν πρέπει νά ὑπακούσητε τυφλοῖς

ὄμμασιν εἰς τὰς εἰσηγήσεις αὐτῆς, ἀλλὰ νὰ ἐκτιμήσητε αὐτάς, ἀναλόγως τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἐν παραβολῇ πρὸς ἄλλων ἰδέας· οὔτε νὰ λυπηθῆτε ἂν αὕτη ἀρνηθῆ τὴν αἰτηθεῖσαν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ὑποστήριξιν, διότι δὲν ἔχει νὰ χάσῃ τίποτε ἢ Κρήτη ἐκ τῆς ἀποποιήσεως αὐτῶν, παρὰ μόνον ζημίαν, τὴν ὁποῖαν εἰς ἄλλην περίστασιν ἔλαβε παρὰ τῶν τοιούτων, ὡς γνωρίζετε.

Ἐπανεπιλημμένως ἀπρεκλήθητε, ὅπως γράψητε ἐπιστολὴν τινα εὐχαριστήριον καὶ δηλωτικὴν ἅμα τῆς καταστάσεώς σας καὶ παρακλητικὴν εἰς τὸν ἐν Πειραιεὶ Σύλλογον τῶν Κρητῶν ἢ «Ὁμόνοια». Γνωρίζετε, ὅτι εἶναι τὸ μόνον ἀνεγνωρισμένον Κρητικὸν Σωματεῖον, ἅπαξ δὲ καὶ δις συνεισέφερον, ἐκ τῶν ἐνότων τῶν μελῶν αὐτοῦ, πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ ὑπομνήματος καὶ ἀποστολὴν χρημάτων τινῶν πρὸς ὑμᾶς, δὲν στερεῖται δὲ τοιαύτης καὶ ἐν τῷ μέλλοντι προθυμίας. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι πολὺ εὐγενεῖς καὶ ὁμῶς δὲν ἠμποροῦν νὰ μὴ ἐκφράσουν τὴν ἀπορίαν των, ἐπὶ τῇ σιωπῇ σας. Ἐξ ὑμῶν ἐξαρτᾶται ἢ ἐν τῷ μέλλοντι προθυμία αὐτῶν.

Τὸ διάβημα τῶν κ. Προξένων, τὸ ὁποῖον ἐγένετο τῇ ἐντολῇ τῶν Πρεσβευτῶν αὐτῶν, διὰ νὰ διαλυθῆτε ἢ νὰ ἀπέλθῆτε τινες τῆς Κρήτης, πρέπει νὰ θεωρήσητε ὡς ἐπέμβασιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν Κρητικῶν πραγμάτων καὶ ἢ ἐπέμβασις αὕτη συνεπάγεται τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ τόπου.

Αὐτὸ τὸ σημεῖον πρέπει νὰ προσπαθήσητε νὰ φυλάξητε, διὰ νὰ μὴ μετατοπίσητε τὸ δίκαιον, ἀπ' ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει σήμερον,

Πρέπει λοιπὸν νὰ πείσητε τοὺς κ.κ. Προξένους, ὅτι ἢ τάξις δὲν θέλει ταραχθῆ ὑφ' ὑμῶν· κατόπιν τούτου νὰ ἐπιστήσητε τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὸν ἀποστελλόμενον στρατὸν, παρὰ τὰς παραστάσεις τῶν, ἐν Κων)πόλει, πρεσβειῶν αὐτῶν, καὶ ὅτι, ὑπ' αὐτοῦ, κυρίως, ἀπειλεῖται ἢ χαλάρωσις τῆς τάξεως. Πρὸς μείζονα δὲ πίστωσιν τῆς εἰρηνικῆς ὑμῶν πορείας, νὰ εἰπῆτε εἰς αὐτούς, ὅτι, ἂν σᾶς ἐγγυῶνται ἀσφάλειαν, εἰσθε ἕτοιμοι νὰ πορευθῆτε εἰς Χαλέπαν, ὅσον ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν, τόσον καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῶν διατελοῦντες. Τὸ τοιοῦτον δὲ ἤθελε θεωρεῖσθαι μεγάλη χάρις πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ πρὸς τὸν Κρητικὸν λαὸν ἐπομένως.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω, νομίζομεν, ὅτι δύνασθε νὰ κάμητε ἐγκύκλιον πρὸς τὸν λαόν, διὰ νὰ ἀντιτάξητε τὰς ψευδοδιαδόσεις ἐκείνων, οἵτινες ἢ ἀπὸ δειλίαν, ἢ ἀπὸ φόβον, ἢ ἐκ κακίας θέλουσιν νὰ διαστρέφουν τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῶν πραγμάτων.

Εὐρισκόμεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν ὅτι τὴν διατήρησίν σας, ὡς Ἐπιτροπῆς, δὲν ἀποδοκιμάζει ἢ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ οἱ ἀνώτατοι· αὕτη μᾶς ἐβεβαίωσεν ἐπισήμως, μετὰ τὰ διαδοθέντα αὐτοῦ ἀποθαρρυντικά, ὅτι εἶναι παντελῶς ἀδύνατον νὰ σᾶς καταδιώξῃ ἢ Διοίκησις τοῦ Σουλτάνου, ἐξ ὧν ἔχει ἐπισήμων πληροφοριῶν, διότι δὲν θὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ ποτὲ ἢ Εὐρώπῃ νὰ γεννήσῃ ταραχὰς ἐν Κρήτῃ· συνιστᾶ ὁμῶς καὶ αὕτη σύνεσιν καὶ ἐμμονὴν ἐν τῇ συνετῇ μέχρι τοῦδε πορείᾳ ὑμῶν. Ὅσα δὲ διεδόθησαν περὶ δύο ἐπισήμων προσώπων παρουσιασθέντων εἰς τὸν Βασιλέα, παρὰ τοῦ ὁποῖου, δῆθεν, ἤκουσαν ἰδέας ἀποθαρρυντικάς, οὐδὲν τούτου ὑπάρχει ψευδέστερον. Ταῦτα εἶναι διαδόσεις κακοβούλων, εἰς τὰς ὁποίας ἀντιτάσσετε τὴν ἐκ τῶν, ἀνωτέρω, ἀλήθειαν. Τὴν ἐκάστοτε φάσιν τῶν πραγμάτων θέλομεν σᾶς ἀνακοινοῖ, ὅπως κανονίζητε, κατ' αὐτὴν τὴν πορείαν σας τακτικῆν.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ βάλητε εἰς τάξιν τὴν ἀλληλογραφίαν

σας, διότι πρέπει νά γνωρίζητε, ὅτι, ὅταν ζητῶμεν ἀπὸ τοὺς ἀρμοδί-
ους εἰδήσεις, διὰ νά σᾶς μεταδίδωμεν ἢ νά ὑποστηρίζωμεν τὰ δι-
καια καὶ τὰς ἀπαιτήσεις ὑμῶν, πρέπει νά γνωρίζωμεν τὰ καθ' ὑμᾶς,
καλῶς, ὅπως διὰ τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν ὑποστηρίζονται ταῦτα.

Γράφοντες τὴν ποροῦσαν, ἀνέγνωμεν μετ' εὐχαριστήσεως φιλι-
κῆν, ἐν ἣ εἶδομεν, ὅτι μετέβητε εἰς Κομιτάδες, ἔνθα θὰ διέλθητε
τὸν χειμῶνα.

Περὶ χρημάτων, ὅσα σᾶς ἐστάλησαν, οὐδεμίαν ἀπάντησιν
οὔτε ἀπόδειξιν ἐστείλατε· τὸ τοιοῦτον δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς
ὑπόπτους νά ὑποθέτουν, ὅτι δὲν τὰ λαμβάνετε καὶ οὕτω παρεμποδί-
ζεται ἡ καλὴ θέλησις τῶν ἀνθρώπων, ἅν καὶ εἶναι μικρὰ, ἐνῶ διὰ
τῆς τάξεως, καλλιεργούμενη, δύναται νά γίνῃ καὶ μεγαλυτέρα.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 3 Ἰανουαρίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς οἱ ὑμέτεροι συμπατριῶται, εὐχό-
μενοι τὰς νέας ἐορτὰς ὑγιεῖς καὶ μὲ ἐλευθέραν πατρίδα.

Παρθένιος Κελαϊδῆς Ἀρχιμανδρίτης, Γ. Ἀποστολάκης.

**Ἐπιστολή των ἐν Ἀθήναις συμπατριωτῶν Παρθ. Περίδη, Ἐμμ.
Βαρδίδη, Β. Ψυλλάκη, Γ. Ε. Κοτζαμπασάκη, Ἀχιλλέως Ξυλινάκη.**

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰανουρίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται

Τὴν, ἀπὸ 20 παρελθ. μηνὸς ἐπιστολήν σας ἐλάβομεν σήμερον
μόνον, ἔνεκεν τῆς καθυστερήσεως, φαίνεται, τῶν ἀτμοπλοίων

Τὰ, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας **λαθόντα** χώραν, διαδόσεις κλπ.
περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, δὲν πιστεύομεν νά σᾶς πτοήσουν τὸ
παράπαν, καθ' ὅτι ἡ διπλωματία πάντοτε εἶναι ἄστατος καὶ εὐμε-
τάβλητος, ὥστε δὲν πρέπει νά ἀπελπίζεσθε, ἀλλὰ μὲ τὸν αὐτὸν πα-
τριωτισμὸν καὶ μὲ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα πατριωτικὰ δέον νά ἐξακο-
λουθῆτε νά ἐργάζεσθε συνετῶς καὶ ἐσκεμμένως, καὶ μὴ λαμβάνητε
ὑπ' ὄψει τὰς ραδιοουργίας καὶ ἀντενεργείας, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουσι
χώραν ὑπὸ τῷ προδοτῶν τῆς πατρίδος, πρὸς μαρασμὸν τοῦ ζητήματος.

Συνιστῶμεν ὑμῖν, ὅπως ἐξακολουθήσητε ἐφαρμόζοντες ἀκριβῶς,
τὸ χαραχθὲν πρόγραμμά Σας, μὴ δίδοντες ἀκρόασιν εἰς τὰς ὑπο-
κινουμένας διαιρέσεις καὶ μικροφιλοτιμίας παρὰ τινων χαμερπῶν
καὶ ἀντιθέτων, εἰς τὰς πατριωτικὰς ἡμῶν ἐνεργείας.

Θεωροῦμεν καὶ πάλιν ἀναγκαῖον νά σᾶς ἐπαναλάβωμεν, ὅπως
διαμαρτυρηθῆτε ἐντόνως εἰς τοὺς κ.κ. Προξένους τῶν Μ. Δυνάμεων,
κατὰ τῶν συκοφαντιῶν, ἅς ἀποδίδουν ὑμῖν κακόβουλοὶ τινες καὶ
κατὰ πρῶτον αὐτῇ ἡ Ἑλληνικῇ Κυβέρνησις, ὅτι τὸ κίνημα τῆς Κρή-
της σήμερον εἶναι εἰσήγησις ξένης δυνάμεως καὶ δὲν προήλθεν ἐκ
τῆς ἐσωτερικῆς κακοδαιμονίας τοῦ τόπου, ἧς παραίτιος εἶναι αὐτὸς
ὁ Σουλτάνος καὶ ἡ Κυβέρνησις του, νά εἶναι δὲ συντεταγμένον μὲ
πνεῦμα αὐστηρόν καὶ ἔντονον, ἐπιρρίπτοντες τὴν εὐθύνην τῆς ἀνα-
βολῆς τῆς βελτιώσεως τοῦ τόπου εἰς τοὺς ἡγητὰς τῆς λεγομένης
Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, πρὸς τὴν Δούλην Ἑλλάδα καὶ ἰδίως πρὸς
τὴν Κρήτην.

Ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ ἡμῶν Σᾶς ἐγράφομεν, δὲν ἔχομεν
γνώσιν τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεθέσατε

ἐσχάτως ἐντολήν, πρὸς ὑποστήριξιν τῶν αἰτημάτων, καθ' ὅτι φρονούμεν, ὅτι ὡς καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐφάνησαν ἐναντίον, οὔτε καὶ νῦν δὲν θέλουν παρεκκλίνει τῆς σφαιερᾶς πορείας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐὰν ὅμως προσκαλέσων ἡμᾶς, προθύμως θέλομεν ἐργασθῆ, ἐὰν καὶ οἳτοι δέχωνται, ἀνεξαρτήτως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ συμφώνως μὲ τὸ χαραχθὲν πρόγραμμα ὑμῶν.

Πιστεύομεν, ὅτι εἰς τὴν μετ' ὀλίγας ἡμέρας συνέρχομένην Βουλὴν, θέλουν εὑρεθῆ τινες καὶ ἐρωτήσουν τοὺς Κυβερνῶντας τί ἔπραξαν εἰς τὴν σοβαρὰν ταύτην περίστασιν τῆς Κρήτης καὶ δι' αὐτὸν ἀκόμη τὸν λόγον, δέον ὅπως προσέξητε εἰς τὴν συνταχθησομένην διαμαρτυρίαν, ὅπου ἀνωτέρω σᾶς λέγομεν, διότι ἴσως καὶ ἀναγνωσθῆ εἰς τὴν Βουλὴν ὅθεν δέον αὕτη νὰ εἶναι συντεταγμένη μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου πνεύματος καὶ μὲ μεγάλην ἐννοιαν, ἀποδιδομένης μομφῆς εἰς τὴν πολιτείαν μόνον τῆς τῶν ἡγετῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ οὐχὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις ἀγνοεῖ τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων καὶ ἥτις πολιτεία τείνει καὶ πάλιν, ὡς καὶ εἰς τὰ 89, νὰ ἐξευτελίση ἐντελῶς τὸ φρόνημα καὶ πατριωτισμὸν τῆς Μεγαλονήσου.

Δυστυχῶς καὶ πάλιν βλέπουν τὴν ἀπατηλὴν Τουρκικὴν πολιτικὴν οἱ ἡγέται τῆς Κυβερνήσεως, διότι, παρὰ τὰς ὑποσχέσεις τῆς Πύλης, πρὸς τοὺς Πρέσβεις καὶ ἰδίως τὸν τῆς Ἑλλάδος κ. Μαυροκορδάτον, ἐξακολουθεῖ νὰ στέλλη στρατὸν καὶ πολεμοφόδια εἰς Κρήτην. Συγχαίρομεν δὲ τοὺς Μυλοποταμίτας, διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν πληρεξουσίων των κ. κ. Γ. Σκουλαῖ, Ι. Σκουλαῖ καὶ Γ. Σφακιανάκη καὶ εὐχόμεθα, ὅπως τὸ παράδειγμα αὐτῶν μιμηθῶσι καὶ αἱ λοιπαὶ, ἂν μέχρι σήμερον δὲν ἔπραξαν τοῦτο καὶ τὸ ἐλπίζομεν, διὰ τῆς ἀκαμάτου ὑμῶν ἐνεργείας.

Περὶ τὰς 1000 δραχ. ἅς μᾶς γράφετε, ἦσαν αὐταί, τὰς ὁποίας ἔστειλαν οἱ φοιτηταί, ἀλλ' ὡς ἐμάθομεν, ἐστάλησαν μόνον 750, αἱ δὲ λοιπαὶ θέλουν σταλῆ μετ' ἄλλου ποσοῦ, διὰ τὸ ὅποιον καταβάλλονται δραστηρίως ἐνέργειαι.

Ἐπιθυμοῦντες, ὅπως κρατῆτε ὑμᾶς ἐνημέρους καθ' ἑβδομάδα, περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, ὡς καὶ περὶ τῶν ἐνεργειῶν σας.

Σᾶς ἀσπάζομεθα. Οἱ συμπάτριῶται Σας

Παρθένιος Περίδης, Ἐμμ. Βαρδίδης, Β. Ψυλλάκης, Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης, Ἀχιλλεὺς Ξυλινάκης.

Υ.Γ. Ἐπειδὴ καὶ τὸ ταχυδρομεῖον κλείει μετ' ὀλίγην ὥραν δὲν ἐπρολάβομεν, ὅπως εἰδοποιήσωμεν καὶ τοὺς Χατζῆ, Μαθιὸν καὶ Νικολοῦδην νὰ ὑπογράψωσιν, ἂν καὶ εἶχομεν ἐτοίμην τὴν ἐπιστολήν. Μὲ τὸ προσεχὲς πλειότερα.

Ἐπιστολὴ Δημοσθένους Παππαδοπούλου (Δημ. Βουτετάκη)

Ἀγαπητὲ ἰατρὲ (Ἐμμ. Μουντάκη)

Ταύτην τὴν ἑβδομάδα δὲν ἔλαβον καὶ πάλιν ἐπιστολήν σου ἄγνοῶ ἂν καθυστέρησε καὶ πάλιν, σταλείσα, διὰ μέσου Ἀθηνῶν, ἐνῶ προηγουμένως σοὶ ἐσύστησα νὰ μὴ τὰς στέλλης δι' Ἀθηνῶν, ἀλλὰ διὰ Σμύρνης.

Εἶμαι εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν κατατεθλιμμένος καὶ στενωχωρημένος κατ' αὐτάς.

Μία επίσκεψίς μου πρὸς τὸν Εὐγενίδην Εὐστάθιον, ἐχθὲς πρωτο-
χρονιάτικα, περὶ τὴν 10 ὥραν ἔγινεν παραίτιος ταύτης τῆς στενο-
χωρίας μου· καὶ τοσαύτην ἀθυμίαν καὶ πικρίαν μοὶ ἐπροξένησεν,
ὥστε δὲν διῆλθον ἀνιαροτέρας ἡμέρας ἐπὶ τῆς ζωῆς μου· οἴμοι πόσον
πικραμένη εἶναι ἡ καρδία μου τὰς στιγμὰς ταύτας, καθ' ἃς σοὶ
γράφω. Τὰ προέβλεπα ὁ τάλας ὡς ἐμβριθῆς ψυχολόγος καὶ σὰς
τὰ προέγραψα, πλὴν δὲν με ἠκούσατε, δι' ὃ καὶ ἀπελπισθεῖς, δι-
θὰ συμμορφωθῆτε ποτὲ με τὰς ὁδηγίας μου, προέβην εἰς τὴν χθεσι-
νὴν ἐπίσκεψιν, ἧς τὰ καθέκαστα τὴν ἐπομένην θὰ σοὶ γράψω.

Τοῦ Λιονούδη μὴ λησμονήσης νὰ εἴπῃς ἀμέσως, ὅτι κατ' αὐτὰς
δικάζεται ἡ ἀναίρεσις τοῦ κ.λ.π. (ἄσχετα πρὸς τὸ ζήτημά μας)

Ἐν Κων. πόλει 2 Ἰανουαρίου 1896

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (Δημήτριος Βουτετάκης)

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Φοινικίᾳ συντρόφους, παρὰ τῆς Ἐπιτρο- πῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως:

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Λυπούμεθα, διότι ἀπεχωρίσθημεν χθὲς τόσον δυσηρεστημένοι
κατ' ἀλλήλων, ὡς ἂν μὴ εἴχομεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηρῶμεν ἀμοι-
βαῖα καὶ εἰλικρινῆ τὰ αἰσθήματα τοῦ πρὸς ἀλλήλους σεβασμοῦ
καὶ ἀγάπης.

Σὰς παρακαλοῦμεν, ἀφοῦ οἱ ἔχοντες ἐξ ὑμῶν ἐργασίας πο-
ρευθῶσι πρὸς περάτωσιν αὐτῶν, νὰ ἐπιστρέψητε, πρὸς ἀντάμωσιν
μας, διότι ἡ διάστασις αὕτη δύναται νὰ ἔχη ἐπιζήμια ἀποτελέσμα-
τα καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος καὶ εἰς τὴν ἀτομικὴν
ἡμῶν τιμὴν.

Νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὴ δικαιολόγησις, διὰ τὸ σω-
ματεῖον μας ἢ ἐπὶ πλέον δαπάνη πέντε ἢ δέκα λιρῶν, ἀφοῦ δὲν ἐ-
λάβομεν ὑπ' ὄψιν, ὅτε ἐξήλθομεν τῶν ἐστιῶν μας, σπουδαιότατα
ὕλικά συμφέροντα, οὐδὲ αὐτὴν τὴν ζωὴν μας.

Ἐχομεν τὴν ἰδέαν, ὅτι εἰς ὅσα σὰς γράφομεν δὲν ἔχετε δια-
φορετικὴν γνώμην. Σὰς καθιστῶμεν δὲ γνωστὸν, ὅτι εὐθύς, ὡς ὁ
καιρὸς καὶ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις μας μᾶς τὸ ἐπιτρέψωσι, θέλο-
μεν ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀποκόρωναν, ὅποτε θέλομεν σκεφθῆ περὶ τῆς πε-
ραιτέρω πορείας μας.

Ἐν Καψοδάσῳ τῇ 15 Ἰανουαρίου 1896

Σὰς ἀσπαζόμεθα

Μ. Ρ. Κουνδουράκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Ε. Δ. Φραν-
τζεσκάκης, Ι. Γ. Λεκανίδης.

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις συμπατριώτας

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται Χατζῆ Μιχαὴλ Γιάνναρη, Ματθαῖε Μυλω-
νογιαννάκη, Παρθένιε Περίδη, Ν. Νικολούδη καὶ λοιποὶ ἐν Ἀθήνας

Πρὸ ἐνὸς καὶ πέραν μηνὸς δὲν σὰς ἐγράψαμεν καὶ τοῦτο οὐχὶ
ἐξ ἀμελείας, ἀλλὰ διότι ἐξακολουθοῦμεν ἀποκεκλεισμένοι εἰς τὴν
γιαλιὰν (Νότιον παραλίαν τῆς Νήσου), ὑπὸ τῆς χιόνος, ἀπὸ τῆς 18
Δεκεμβρίου π. ἔ. καὶ διότι δὲν κατέπλευσεν εἰς Χανιά ἀτμόπλοιον

ἀπὸ τριῶν ἑβδομάδων. Διὸ καὶ συνοψίζομεν ἑνταῦθα, ὅσα ἀπὸ τῆς τελευταίας ἡμῶν ἐπιστολῆς ἔλαβον χώραν.

Ὡς ἐγράψαμεν ὑμῖν, ἐγκαίρως, οἱ ἐν Χανίοις Πρόξενοι τῶν ἕξ Μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων συνεβούλευσαν ἡμᾶς ν' ἀποσυρθῶμεν εἰς τὰ νοτιώτερα μέρη τῆς Νήσου, μέχρι τῆς παρελεύσεως τοῦ χειμῶνος. Ἡμεῖς, ὑπέικοντες εἰς τὰς συμβουλὰς των, ἀπεσύρθημεν εἰς Φραγκοκάσ텔λον, ἔνθα, ἀφοῦ ἀπεστείλαμεν εἰς τὰς ἐστίας των τοὺς ὀπλίτας, διεμείναμεν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν δυτικωτέρων τμημάτων, ἐπὶ ἕνα ἀκριβῶς μῆνα καὶ ὀπόθεν, ἀναχωρήσαντες πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν, ἤλθομεν ἑνταῦθα, ὅπου θέλομεν διαμείνει μέχρι τῆς ἀνοίξεως, ὅποτε θέλομεν ἐπιστρέφει εἰς τὰ βορειότερα μέρη τῆς Νήσου, διὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐργασίας μας ζωηρότερον.

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς τῆς Κρήτης, ἀφοῦ ἀπηλπίσθη τέλειον, ὅτι, διὰ μόνων τῶν δυνάμεων τῆς Κυβερνήσεώς του, θὰ καταπνίξῃ τὸ ζήτημά μας, μετεχειρίσθη καὶ τὸ ἐξῆς μέσον: Νομίσας, ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσίς μας εἰς τ' ἀπώτατα μέρη τῆς Νήσου, ἡδύνατο νὰ τῷ φανῇ ὠφέλιμος, προὐκάλεσε, διὰ τῶν ὀργάνων του, τὴν συγκρότησιν τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐξ Ἀποκορωνιωτῶν, μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ὁποῖοιαι ἦσαν καὶ ἀκραίφνεῖς, πλὴν εὐαπάτητοι πατριῶται, ἡ ὁποῖα μετέβη εἰς τοὺς ἐν Χανίοις Προξένους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ἂν μᾶς ὑποστηρίξουν.

Οἱ κ.κ. Πρόξενοι, πλὴν τοῦ τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας σιωπήσαντος, ὡς ἦν ἐπόμενον, ἀπήντησαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, ὅτι δὲν μᾶς ὑποστηρίζουν. Οἱ Πρόξενοι μάλιστα τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας προέβησαν καὶ περαιτέρω ἀπέστειλαν δηλονότι καὶ ἐπιστολὰς εἰς διαφόρους, δι' ὧν ἐδήλουν, ὅτι, δῆθεν, τὸ ζήτημά μας δυνατὸν νὰ βλάψῃ καὶ νὰ φέρῃ τ' ἀποτελέσματα τοῦ 1889, καὶ συνεβούλευον νὰ μᾶς προτρέψουν ν' ἀναχωρήσωμεν, ὅσον τάχιστα, ἐκ Κρήτης. Εἰς ἀπάντησιν τούτων ἡμεῖς ἐξεδώκαμε τὴν ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου π.ἔ. ἐγκύκλιον, ἧς ἀντίγραφον ἀποστέλλομεν ὑμῖν.

Καὶ ταῦτα περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν κατ' αὐτῶν μέτρων μας. Ἡ ἀνοιξις ὅμως θ' ἀποδείξῃ τὴν Κρήτην παριστῶσαν μοναδικὸν θέαμα συμπορίας καὶ λελογισμένης συνεργασίας ὑπὲρ τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ ὑφίσταμένου Κρητικοῦ ζητήματος.

Ἡ Μεσσαρὰ, ὡς πληροφοροῦμεθα ἐκεῖθεν, ἐξέλεξε ἀντιπροσώπους, διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως. Τὴν ἀνοιξιν θέλουσι συστηθῆ ἐπισήμως καὶ τμηματικαὶ Ἐπιτροπαί, ἀποτελοῦσαι ἀποσπάσματα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἂν καὶ ἀπὸ τοῦδε ὑφίστανται τοιαῦται εἰς Λάκκουσ καὶ Ἀμάριον ἀνεπισήμως.

Πολὺς χρόνος ἔχει παρέλθει, ἀφ' ἧς δὲν ἐλάβομεν ἐπιστολήν σας. Οὔτε οἱ κ.κ. Ρενιέρης, Ρικάκης, Σκουλούδης καὶ Μπογιατζόγλου, εἰς οὓς ἀπεστείλαμεν ἐκλογητήρια, ἀπήντησαν εἰς ἡμᾶς, ἂν ἐδέχθησαν ἢ οὐ. Δι' ὅ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἐνεργήσητε, παρ' αὐτοῖς, καταλλήλως, ὅπως μᾶς ἀπαντήσωσιν. Ἐλπίζομεν, ὅτι ἂν δεχθῶσι, θὰ σᾶς βοηθήσωσι πολὺ εἰς τοὺς ἀγῶνάς σας. Πάντοτε προσκόπτομεν εἰς τὸ ζήτημα τὸ οἰκονομικόν.

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 18 Ἰανουαρίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Μ. Ρ. Κουνδουράκης, Κ. Μαλινός, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Ἐμμ. Φρατζεσκάκης, Ἰ. Γιανναράκης, ἡ Γιασεμῆς, Λ. Λιωνάκης, Μιχ. Παπαδάκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ἰ. Γ. Λεκανίδης

**Ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν ἱατρὸν Ἐμμ. Μουντάκην εἰς Χανιά, παρὰ τῆς
Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.**

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 18 Ἰανουαρίου 1896

Φίλτατε Ἱατρέ,

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν, δι' ἧς λέγετε εἰς τὸν Γ. Μ. Μυλωνογιαννάκην νὰ σᾶς γράψωμεν ἐπιστολὴν, ὑπογεγραμμένην ὑφ' ἐνὸς προσώπου ἐξ ἐκάστης τῶν τεσσάρων δυτικῶν ἐπαρχιῶν, ἧτοι Σφακίων, Ἀποκορώνου, Κυδωνίας καὶ Κισσάμου, ἵνα συνάψητε δάνειον, διὰ λογαριασμὸν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ἀποστέλλομεν ὑμῖν τὴν δε καὶ σᾶς ἐντολοδοτοῦμε νὰ συνάψητε ἓν δάνειον εἴκοσιν (20) χρυσῶν εἰκοσαφράγκων, ἅτινα νὰ μᾶς ἀποστείλητε διὰ τοῦ κοιμιστοῦ.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα Γ. Μυλωνογιαννάκης Ἀποκορώνου, Μ. Κουνδουράκης Σφακίων, Λ. Λιωνάκης Κισσάμου, Μιχ. Ἐμμ. Παπαδάκης ἐκ Λάκκων, Κ. Μαλινὸς Ἀποκορώνου.

2) Φίλτατε ἱατρὲ Ἐμμ. Μουντάκη,

Ἀποστείλατέ μας πέντε φανέλλες, 1 ὑποκάμισον φανελένιον πρῶτον μπόι διὰ τὸν Ἐμμ. Φρατζεσκάκην, 12 ζευγάρια τσουράπια χονδρά, ἓνα σκουφον μάλλινον μαῦρον, διὰ τὸν γέροντα Μαλλινόν, ἓν πανταλόνιον χονδρὸν τοῦ Ῥετσίνα, διὰ τὸν Μιχ. Ἐμμ. Παπαδάκην ἐκ Λάκκων καὶ ταῦτα θὰ πληρώσητε ἀμέσως ἐκ τοῦ συναφθησομένου δανείου, τὸ ὑπόλοιπον θὰ μᾶς ἀποστείλητε, μετὰ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν ἐξοδευθησομένων διὰ τ' ἀνωτέρω εἶδη· καὶ ἓν πανταλόνι ὡς τὸ τοῦ Λεκανίδου, διὰ τὸν Γεώργιον Κατσουλογιώργην, ὁ ὁποῖος σημειώσατε, ἐγένετο πολυσαρκότερος ἐσχάτως.

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 18 Ἰανουαρίου 1896

**Ἐπιστολὴ ἀνυπόγραφος, ἐστάλη ὅμως παρὰ Α. Γ. Σήφακα,
τὴν 12 Ἰανουαρίου.**

Τὰ χρήματα ἐστάλησαν πρὸ καιροῦ εἰς τὸν Ι. Η. (Ἰωάννην Ἡσυχάκην) διὰ συναλλαγματικῆς. Ταῦτα ἐπέστρεψεν εἰς τὸν ἀποστείλαντα. Εἶτα οὗτος ἔστειλε προχθές ταῦτα, διὰ συναλλαγματικῆς τῆς Ἀγγλοαιγυπτιακῆς Τραπεζῆς, τὴν ὁποίαν εἰσέτι δὲν ἐξαργύρωσα. Μετὰ δύο ἡμέρας στείλατε ἀνθρώπον καὶ τὴν ἀπόδειξιν ὑπογεγραμμένην καὶ ὑπὸ τοῦ Γ. Μυλωνογιαννάκη, νὰ λάβητε τὸ ποσὸν ἐκεῖνο σῶον.

Ὁ Γέρον Ῥοῦσσοσ Κουντουράκης ἔχει ἐξ ἰδίων δαπανήσει περὶ τὰ 270 γρόσια, ὁ Ἐμμ. Μουντάκης ὡσαύτως, ἐξ ἰδίων περὶ τὰ 300, ἐγὼ περὶ τὰ 120 εἰς ἀποστολὰς διαφόρων χρειδῶν τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν περὶ αὐτῶν, ὥστε, ἐκ συνεννοήσεως σᾶς γράφομεν, ἔάν ἐγκρίνητε νὰ κρατήσωμεν τὰ ποσὰ ταῦτα, εἰ δ' ἄλλως σᾶς τὰ στέλλομεν σῶα καὶ τοῦ λοιποῦ φροντίζετε ὑμεῖς περὶ τῶν ἀναγκαιούτων ὑμῶν καὶ τοῖς περὶ ὑμῶν.

Νεώτερον δὲν ἔχομεν ἐξώτερικὸν ὡσαύτως ἔνεκεν τῶν ἑορτῶν. Ἐξ Ἀθηνῶν συνιστοῦν ὡς καὶ ἡμεῖς, νὰ μὴ ἐξέλθητε, ἐπὶ τοῦ παρόντος, τοῦ προγράμματός σας. Μεθαύριον πλειότερα.

(Ἀχρονολόγητος καὶ ἀνυπόγραφος)

Ἐπιστολή ἐκ Ρεθύμνης, προερχομένη παρά τοῦ Νικ. Καλογεννήτου:

Ῥέθυμος 20 Ἰανουαρίου 96

Φίλτατοι,

Σᾶς ἔγραψα πρὸ ἡμερῶν, ἢ ἐπιστολή μου, συμπεραίνω νὰ μὴ σᾶς ἔφθασε ἀκόμη. Αἱ χθές ἑσπέρας ἀφιχθεῖσαι ἐξ Ἀθηνῶν ἐπιστολαὶ εἶναι ἀποθαρρυντικαί, συνεπεία τῆς μεγάλης ἀδιαφορίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Τὰ πράγματα καθίστανται σοβαρὰ, ὡς πρὸς τὸ Κρητικὸν ζήτημα.

Ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις δύναται νὰ δώσῃ εἰς Κρήτην τὰ ἀφαιρεθέντα, ἀφοῦ ἐκκαθαρισθῇ τὸ ἀντιπροσωπεῖον τὸν Κρητικὸν λαὸν Σωματεῖον, ὡς προηγουμένως σᾶς ἔλεγον· ὡς ἔχουν τὰ πράγματα καὶ ἀναλόγως τῆς Εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς σήμερον, ἢ Κρήτη δὲν ἔχει νὰ περιμένῃ οὐδὲν καλόν, ἐν ὅσῳ ὑφίστανται δύο σωματεῖα, ἢτοι βουλευταὶ καὶ Ἐπιτροπή.

Ἐπειδὴ δὲν ἔχω καιρὸν διὰ πλειότερα, σᾶς ἐπαναλέγω, ὅτι τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο σωματείων εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ ἕτερον, ἄλλως, διαμαχόμενα τοιουτοτρόπως, οὐδὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὑποχώρησιν ἐννοῶ ἐκεῖνου. ὅπερ θὰ ἔχη ὀλιγωτέραν ὑποστήριξιν ἐκ μέρους τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ,—πιστεύω νὰ ἐννοήτε τί θέλω νὰ εἶπω—κατόπιν πλειότερα.

(Ἄνυπόγραφος)

Ἐπιστολή παρά τῶν ἐν Φοινικίᾳ (*) συντρόφων

Φίλτατοι,

Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολήν σας, μόλις χθές καὶ ἀπαντῶμεν ὡς ἐξῆς:

Τὸ σωματεῖον μας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνδρας, οὓς συνδέει ἢ αὐτὴ ὑποχρέωσις, ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσία, ὧν ἢ βούλησις ἀνάγκη νὰ ἢ σεβαστὴ καὶ τὸ σύνολον τῶν βουλήσεων τούτων ἐννομῶν νὰ ἀποτελῶσι τὴν γενικὴν τοῦ σωματείου βούλησιν, εἰς ἣν δέον, κατ' ἀνάγκην, τὰ μέλη νὰ ὑποτάσσωνται, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ ἡμῶν σκοποῦ. Ἐπομένως, ἀναγκαῖον ν' ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα τῆς δηλώσεως τῆς βουλῆσεως καὶ ἐπ' αὐτοῦ δέον νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν προσοχὴν, ὅπερ συγκρατεῖ καὶ συνέχει τὰ σωματεῖα, ἀλλ' ὅπερ, δυστυχῶς, δὲν ἐγένετο παρ' ἡμῶν, διότι, νομίζουσί τινες, ὅτι αὐτοὶ καὶ μόνοι δύναται νὰ ἐκπροσωποῦσι τὴν βούλησιν τοῦ σωματείου, μὴ ἀνεχόμενοι συζητήσεις καὶ μὴ ὑποβαλλόμενοι εἰς τὴν βούλησιν τῶν πολλῶν, ἐξ ἴσου πάντων ὑπευθύνων.

Ὅθεν θέλομεν κατέλθῃ προθύμως εἰς Ἀσὴ—Γωνιά ἢ ἄλλαχοῦ, ἐκτὸς τῶν Σφακίων, διότι μᾶς ἀφήκατε περιφρονητικῶς ἐκεῖθεν νὰ φύγωμεν, πρὸς συνάντησίν σας ὅπως προσκαλοῦντες καὶ τοὺς τῶν ἄλλων Ἐπαρχιῶν ἐταίρους μας, συσκέφθωμεν, πρὸ παντός, περὶ τῆς συντάξεως ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως κανονισμοῦ καὶ τῶν λεπτείων μέτρων πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματος καὶ ἐξεύρεσιν τῶν πρὸς ἄμυναν ἀναγκαίων.

Ἐπ' αὐτῶν τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ, εἰλικρινοῦς σεβασμοῦ, παρακαλεῖσθε, ὅπως

(*) Φοινικία Μετόχιον τῆς Μονῆς Ρουστίκων τῆς Ἐπαρχίας Ἁγίου Βασιλείου Ρεθύμνης.

ἀπαντήσητε ἀμέσως με τὸν ἐπιφέροντα ταύτην ῥητῶς καὶ σαφῶς ἐπὶ τῶν προβαλλομένων ὑφ' ἡμῶν προτάσεων. Μετὰ τὴν διακανόνισιν τῶν ἀνωτέρω, μεταβαίνομεν ἠνωμένοι εἰς οἴανδήποτε ἐπαρχίαν ἢ μέρος ἠθελε θεωρηθῆ ἀναγκαῖον

Ἐκ Ῥεθύμνης μανθάνομεν ἀσφαλῶς καὶ θετικῶς, ὅτι κατ' αὐτὰς, θὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς στρατὸς καὶ ἐὰν συμφωνήτε εἰς τὰς ἀνωτέρω προτάσεις μας, ὀρίσατε τόπον καὶ χρόνον συναντήσας, ὅσον τὸ δυνατόν, ταχύτερον, καὶ διορθώσατε καὶ τὰ στιβάνια τοῦ ἐπιφέροντος ταύτην.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς στείλητε φυσίγγια καὶ χρήματα, ἐὰν εἶναι δυνατόν.

Ἐ Φοινικιά τῆ 22 Ἰανουαρίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Σ. Φωτάκης, Μ. Δημητρακάκης, Γ. Σκουλάς, Ἀδάμ. Βαβουράκης, Ἰω. Γενεράλης, Μιχ. Λαμπαρδάκης, Υ. Γ. Διορθώσατε, εἰ δυνατόν, τὰ στιβάνια τοῦ ταχυδρόμου. Σ. Φωτάκης, Μιχ. Λαμπαρδάκης

Ἐπιστολὴ Ἐμμ. Μουντάκη

Ἀγαπητοί μου,

Σᾶς στέλλω τὰ ζητούμενα πλὴν τῶν χρημάτων, διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τὸ δάνειον ἀμέσως, γνωρίζετε δ' ὅτι δὲν εἶναι καὶ κανεὶς ἐξ ἡμῶν, κεφαλαιοῦχος· θὰ φροντίσωμεν, ἵνα, ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος γίνῃ τοῦτο, ἂν καὶ πιστεύω νὰ ἔχωμεν τὸ Σάββατον χρήματα.

Γράφετε πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις τὰς πράξεις σας. Γράψατε εἰς τὴν ἐξ ὑψηλῶν προσώπων Ἐπιτροπὴν Μπογιατζόγλου καὶ λοιπούς, τὰς εὐχαριστίας σας, διὰ τὸν κόπον, τὸν ὁποῖον λαμβάνουν, ὅπως σᾶς δοθῆ ἀμνηστία νὰ ἡσυχάσητε. Ἄλλην ἐντολὴν τοῖς ἐδώκατε καὶ περὶ ἄλλων ἐργάζονται. Τοῖς χρειάζονται συγχαρητήρια. Γράφετε τακτικῶς πρὸς τὸν Γερμανόν, Παινέσην, Κελαϊδὴν καὶ Βολανάκην, οἵτινες ἀνέλαβον τὴν ὑπεράσπισίν σας καὶ παρ' ὧν πολλὰ θὰ προσδοκᾶτε.

22)1)1896

Σᾶς ἀσπαζομαι ἅπαντες

Ἐμμ. Μουντάκης

Κατάλογος περὶ τῆς διαθέσεως χρημάτων

Διὰ 2 καπότα Σταθῆ καὶ Χαρ. Παπαδάκη γρόσ. 128. Δι' ἐν ὑποκάμισον Μαλινου, 20, διὰ φανέλλας Μάρ. Δημητρακάκη, 33. Εἰς Ζουρίδην 2 λίρας Τουρκίας καὶ ἐν εἰκοσάφραγκον, ἀποσταλέντα ταῦτα εἰς Λάκκουσ, εἰς εἶδη καὶ μετρητὰ 344, δι' ἐν πανταλόνι Λεκανίδου 55, πανί δι' ἐν ὑποκάμισον Μαλινου 15, διὰ 2 ζεύγη πετσί 26, ἐν ζεύγος φανελλῶν Χ. Παπαδάκη 33, ἐν καπότο Γ. Μυλωνογιαννάκη 66, ἐν ζεύγος πετσί 13, μετρητὰ εἰς Γ. Μυλωνογιαννάκη 525, ἐν ὄλω 1258. Ἀπελπισθεὶς ἐκ τοῦ χειμῶνος ἀπέστειλα ταῦτα ἄνευ ἀποδείξεως εἰς τὸν Γ. Μυλωνογιαννάκη, δι' ἀσφαλοῦς προσώπου, διὰ λ)σμὸν ὄλων ὑμῶν, διὰ 12 πήχεις κάμποι Μαλινου γρόσ. 30, ἐν ὄλω 1288.

Ἐπιστολή πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἀρχηγούς καὶ λοιπούς

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Τὰ νέα, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ν' ἀναγγεῖλωμεν ὑμῖν εἰσὶ τὰ ἐξῆς: "Ὅτι στρατὸς νέος ἀφίχθη κατ' αὐτὰς καὶ ὅτι ἐτοιμάζεται νὰ μᾶς προσβάλλῃ ἐκ νέου, καθὰ πληροφοροῦσιν ἡμᾶς θετικῶς, ἐκ τῶν πόλεων. Ἐνεκεν τούτου ἔχομεν μεγάλην ἀνάγκην ὑλικῶν μέσων.

Τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ δυνάμεθα μὰ ἐπιτύχωμεν τὸ ζήτημά μας, εἶναι τὰ χρήματα καὶ φυσιγγία, ἐπομένως εἰς τοῦτο συγκεντρώσατε ὅλας σας τὰς προσπάθειάς, ἂν πράγματι θέλητε νὰ προσενέγκητε ὑπηρεσίας πρὸς τὴν πατρίδα σας· οἱ ἀντιλέγοντες εἰς τοῦτο σφάλουσι καὶ ζημιώσιν τὴν πατρίδα των. Ἐκτὸς τούτου, πρέπει νὰ καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως εἰσαχθῇ τὸ ζήτημα ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν διατὶ ὑπάρχει τόση μεγάλη ἀδιαφορία καὶ ἀμέλεια περὶ τὴν συλλογὴν καὶ ἀποστολὴν ὑλικῶν μέσων. Πέντε μῆνες ἔχουσι παρέλθει ἀπὸ τῆς ἐξόδου μας καὶ ἔχομεν λάβει ἐν συνόλῳ ἀκριβῶς τεσσαράκοντα δύο (42) χρυσὰ εἰκοσάφραγκα καὶ (11) ὀθώμανικὰς λίρας, δηλονότι μέσσα, δυνάμενα νὰ μᾶς διατηρήσωσι μετρίως, μόλις μίαν ἑβδομάδα, ἐνῶ ἡμεῖς ἐκαύσαμεν μόνον εἰς τὰς δύο μάχας, εἴκοσι δύο χιλιάδας (22.000) φυσιγγίων, ἀξίας δύο καὶ ἡμισείας χιλιάδων δραχμῶν.

Γνωρίζομεν, ὅτι τινὲς ἀνετινεργοῦσιν εἰς τὴν συλλογὴν χρημάτων καὶ τὴν ἀποστολὴν φυσιγγίων, νομίζοντες, ὅτι, διὰ τοιούτου τρόπου, θέλουσι κατορθῶσαι τὴν διάλυσίν μας, ἀλλ' ἀπατῶνται οἰκτρῶς, διότι ἡμεῖς δὲν ἐννοοῦμεν νὰ διαλυθῶμεν, ἂν μὴ ἐπιτύχωμεν, **τούλάχιστον**, τὸ πολίτευμα, ὅπερ, διὰ τοῦ ὑποβληθέντος ὑπομνήματος, ζητεῖ ὁ Κρητικὸς λαός.

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 25 Ἰανουαρίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα κ.τ.λ.

Ἐπιστολή ἐκ Στύλου

Στύλο τῇ 25 Ἰανουαρίου 1896

Πρὸς τοὺς κυρίους κλ.

Μάθετε ὅτι ἔχομεν μεγάλην ἀπελπισίαν, ἐπειδὴ οἱ ἀντίθετοί μας, οἱ ἀπιδιοκιμάζοντες τὸ κίνημά μας, διαδίδουν ὅτι σεῖς ἦλθετε αὐτοῦ διὰ νὰ φύγετε καὶ **ἐμᾶς λέγουσιν ἐδῶ, ὅσοι εἴμεθα, ὅτι** ἐμουτήσαμε καὶ συλλαβαίνουσι ἕνα ἕνα οἱ στρατιῶται καὶ τὸν πηγαίνουσι εἰς τὰς φυλακάς. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐσκεφθήκαμε διὰ νὰ γίνῃ μία ἀδελφοποιία· οἱ ὅροι τῆς ἀδελφοποιίας θὰ εἶναι: ὅπου ἀκούσωμεν καὶ κατατρέχουσι οἱ στρατιῶται κανένα διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, πρέπει νὰ τρέχωμεν ὅλοι ἐκεῖ, διότι ἂν δὲν τὸ κάμωμε αὐτὸ, προχωροῦν οἱ χωροφύλακες κάθε μέρα καὶ σᾶς συνεννοοῦμεθα, ἐὰν θέλητε, ἐσεῖς καὶ νὰ μᾶς ἀπαντήσητε κατὰ ποῖον τρόπον νὰ γίνῃ ὁ ὅρος τῆς ἀδελφοποιίας. Μάθετε, ὅτι ὁ Παπαδόπετρος ἐξορίζεται διὰ μίαν διατριβὴν τοῦ Καραθεοδωρῆ, εἰς τὰς 27 Ἰανουαρίου· ὁ κύριος Καλέργης Εἰσαγγελεὺς τῶν Χανίων, τοῦ πρότεινεν ὁ Διοικητὴς διὰ νὰ τὸν μεταθέσῃ εἰς Βάμον, ἀλλ' ἀπήντησε εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ τοῦ εἶπε διὰ ποῖον λόγον μὲ μεταθέσεις, ὅπου δὲν γνωρίζω τὸ ἔγκλημά μου; ἐὰν μὲ μετα-

θέσης ἐγὼ παύομαι καὶ πηγαίνω εἰς τὸ Σέλινο καὶ πέρνω καὶ τοὺς ἄλλους καὶ πηγαίνω εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν· ἰδιαιτέρως τοῦ εἶπεν ὁ Διοικητὴς νὰ καθήσῃ εἰς τὴν θέσιν του· ὄχι ἄλλο καὶ καλὴν ἀντάμωσιν.

Σᾶς γράφομεν ἡμεῖς Γεώργιος Παπουτσάκης, Ἰω. Καλογερῆς, Γεώργ. Χναρᾶς, Χαράλ. Φρατζεσκάκης, Κωστῆς Δουνάκης.

Ἐγκύκλιος 12

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.

Πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἡ ἐπικρατήσασα πολιτικὴ κατάστασις ἐν τῇ Πατρίδι μας, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἔπεισαν τοὺς συνελθόντας εἰς τὰς λαϊκὰς συναθροίσεις τοῦ Κλίματος καὶ Κράτης καὶ τοὺς κατόπιν λαβόντας μέρος, ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν παύσῃ ἡ ἐξάρτησις τῶν ἀρχῶν τῆς ἡμετέρας Νήσου ἀπὸ τῆς Κων)πόλεως, τὸ θράσος τῶν ὀθωμανῶν συμπατριωτῶν μας δὲν καταπίπτει· ἔνεκα τούτου ὑπεβάλομεν, διὰ τοῦ σχετικοῦ ὑπομνήματος, τὰς ἐπενεκτέας, εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ἰσχύοντας θεσμοὺς, βελτιώσεις καὶ δι' ἐπιχειρημάτων λογικῶν ἅμα καὶ πρακτικῶν, (δι' ἃ ἐπηνέθη ὁ Χριστιανικὸς λαὸς) ἀπεδείξαμεν τὸ δίκαιον, ὅπερ ἔχομεν εἰς τὸ προκείμενον κίνημα. Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις, θεωρήσασα αὐτὸ ὡς ἀνταρτικόν, κατεδίωξεν ἡμᾶς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς αὐτῆς, ὡς γνωστὸν, προεκλήθησαν αἱ δύο γενόμεναι μάχαι. Εἶτα ἐπῆλθεν ἀνακωχὴ τις, τῇ φιλικῇ μεσολαβήσει προσώπων, ἰσχυρᾶς ἐκπροσωποῦντων δυνάμεως, πρὸς ἅς ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὑπεσχέθη νὰ μὴ καταδιώξῃ ἡμᾶς, ἐφ' ὅσον δὲν παρενοχλοῦμεν αὐτήν. Οὐχ ἦττον, παρὰ τὰ ὑπεσχημένα, αὕτη μετέφερε μετὰ ταῦτα, ἐξ Ἀσίας ἐνταῦθα 1200 στρατιώτας καὶ σκέπτεται ὡς φαίνεται νὰ μᾶς καταδιώκῃ.

Οὕτως, ὡς πληροφοροῦμεθα θετικῶς, συνέλαβε, κατ' αὐτὰς ἐν Κισσάμῳ ἕνα ἐκ τῶν συνεργατῶν μας, ἀλλ' εὐτυχῶς, ἄλλοι τυχόντες ἐκεῖ ἀπέκρουσαν διὰ τῶν ὄπλων τὰ ὄργανα τῆς Ἀρχῆς καὶ μετὰ τοὺς φόνους ἐνὸς λοχίου καὶ ἐνὸς χωροφύλακος τῆς ἐπίπου τουρκικῆς χωροφυλακῆς, κατῶρθωσαν ν' ἀποσπάσωσιν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὸν ἡμέτερον συνεργάτην.

Ἐμάθομεν ἐπίσης, ὅτι οὐχὶ πλέον ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, μεθ' ἧς παλαιομέν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σεπ)βρίου, ἀλλὰ καὶ ἐντόπιοι Τοῦρκοι, ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ περιουσίας τῶν ὁποίων τσακίς σᾶς ἐκάμαμεν λόγον, προέβησαν εἰς δολοφονίας κατὰ χριστιανῶν ἐκ Κυδωνίας καὶ, ἐν καιρῷ νυκτός, ἐφόνευσαν εἰς τὸ χωρίον Νεροκούρου, τέσσαρας Χριστιανούς, ἐνῶ ἐκάθηντο εἰς τὸ καφφενεῖον καὶ κατ' ἄλλων ἀλλαχοῦ ἐπυροβόλησαν ἀνεπιτυχῶς τὰς δολοφονίας ταύτας ἠξεύρομεν, ὅτι διενεργεῖ, τῇ ἀνοχῇ τῆς Κυβερνήσεως, τὸ πρὸ πολλοῦ ὑπάρχον ἐν Χανίοις κοιμῆτατον τῶν Τούρκων, τοῦ ὁποίου μέλη εἶναι καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι καὶ τὸ ὅποιον κατηγγέλη μὲν πολλάκις εἰς τὴν Διοίκησιν, ἀλλ' αὕτη δὲν θέλει νὰ ἐγειρῇ τὸν πέπλον καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ αὐτὸ. Αἰτία δὲ αὐτῶν τῶν δολοφονιῶν εἶναι ἡ βεβαιότης, τὴν ὁποίαν οἱ Μουσουλμάνοι ἔχουσιν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις των θὰ παρέλθῃ ἀνεξετάστως τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ, ἐν

μέρει, ἢ σφαλερὰ πολιτικῇ, τὴν ὁποίαν, ἐσχάτως, πρὸ πάντων, μετέρχονται ἐκεῖνοι, παρ' ὧν ἔπρεπε νὰ πολεμῆται τὸ θράσος τῶν Τούρκων.

Συμπατριῶται, Γνωρίζομεν, ὅτι αἱ ἄδικοι αὐταὶ δολοφονίαι θὰ γεννήσωσιν εἰς τινὰς ἐξ ὑμῶν αἴσθημα ἐκδικήσεως, ἀλλὰ μὴ παρεκτραπήτε.

Αἱ τοιαῦται μισαραὶ πράξεις ἀποδεικνύουσι κυρίως ἐκεῖνο, ὅπερ ἰσχυρίζομεθα ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, ὅτι ὑπὸ τὸ καθεστῶς, ὑπὸ τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται σήμερον ἡ Πατρίς μας, δὲν δύναται, νὰ εὐημερήσῃ καὶ ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ ἐπέλθωσιν εἰς τοὺς θεσμοὺς αὐτῆς αἱ ζητούμεναι βελτιώσεις.

Οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Νήσου, ἡσύχαζον, ἐφ' ὅσον κατεῖχοντο ὑπὸ τῆς ἰδέας, ὅτι διήρχοντο κρισίμους περιστάσεις, προέβησαν δὲ εἰς τὴν διάπραξιν τῶν δολοφονιῶν, ἀφ' ἧς ἐξησθενήθη ἡ ἰδέα τῶν αὐτῶν. Ἄλλ' οὕτω θέλουσιν ἐνεργεῖν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ὅθεν πρέπει νὰ λυπηθῶμεν μὲν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν δολοφονηθέντων ἐντίμων καὶ φιλησύχων συμπατριωτῶν μας, νὰ μὴ θεωρήσωμεν ὅμως, ὅτι ὁ θάνατος αὐτῶν, ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ συνεπιφέρῃ φόνους κατὰ τῶν Τούρκων, διότι οὐχὶ διὰ τοιούτων πράξεων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κινήματος, θέλει διορθωθῆ ὀριστικῶς, τὸ κακόν πρὸς ἐπιτυχίαν δ' αὐτοῦ δὲν συντελοῦσιν αἱ ἔκνομοι πράξεις.

Ἐπὶ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ἄς ἐξετασθῶσι τὰ λυπηρὰ ταῦτα γεγονότα, καὶ ἄς σκεφθῆ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, ὅτι εἰς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης, ὅστις τοσάκις ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῶν εὐγενεστερῶν ἀρχῶν τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν ἀρμόζουσι πράξεις, αἵτινες ἐμπρέπουσι μόνον εἰς τοὺς, ὑφ' ὅλης τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος μισηθέντας, Τούρκους.

Ἐν Ἀσκύφῳ Σφακίων τῇ 1 Φεβρουαρίου 1896

ἡ Ἐπιτροπὴ (Τ.Σ.)

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις διαμένοντας ἀρχηγούς καὶ λοιπούς διαπρεπεῖς Κρήτας, Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκη, Ἐμμ. Βαρδίδην, Χατζῆ Μιχάλην Γιάνναρην καὶ λοιπούς

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Τὴν ἀπὸ 5 π. μ. ἐπιστολὴν σας ἐλάβομεν μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εἶδομεν. Τὰς ἐγκυκλίους καὶ διαμαρτυρίας, τὰς ὁποίας μᾶς γράφετε νὰ κάμωμεν, ἔτυχε, κατὰ σύμπτωσιν, νὰ ἔχωμεν κάμει, σχεδὸν κατὰ γράμμα, προτοῦ νὰ μᾶς γράψητε, τοῦτο δὲ ὀφείλεται εἰς τὴν ταυτότητα τῶν φρονημάτων ἡμῶν καὶ ὑμῶν στενοχωρούμεθα πολὺ, διότι, ἐνῶ σὰς ἔχομεν ἀποστελεῖ ἀπὸ τῆς 20 Δεκεμβρίου π. ἔ. μέχρι σήμερον πέντε ἐπιστολάς, μᾶς γράφετε ὅτι ἔχετε λάβει μόνον μίαν καὶ διότι καὶ σεῖς μόνον μίαν ἐπιστολὴν ἔχετε ἀποστελεῖ ἀπὸ τῆς 13 Δεκεμβρίου π. ἔ.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐλάβομεν Ἑλληνικὰ φύλλα, μάλιστα τῆς 31 Ἰανουαρίου 1896, ἐξεπλάγημεν δὲ μὴ ἰδόντες ἐν αὐτοῖς οὐδὲν περὶ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀφοῦ εἶχομεν γράψει πολλὰ εἰς ὑμᾶς.

Ἐνεκεν τῶν ἐσχάτως λαβόντων χώραν ἐν Κυδωνίᾳ καὶ Κισσάμῳ, ἀπεφασίσαμεν νὰ κατέλθωμεν εἰς Κράπην πρὸ τοῦ Μαρτίου, ἵνα ἐπαναλάβωμεν ἐνωρίτερον τὰς ἐργασίας μας καὶ διὰ νὰ προλάβωμεν μὴ οἱ ἡμέτεροι προβῶσιν εἰς ἀντεκδικήσεις.

Διὰ τοῦτο ἀνεχωρήσαμεν τὴν 3 ἀρξαμένου ἐκ Χώρας Σφακίων, ἀλλ' ὅτε ἀφίχθημεν ἐνταῦθα, κατελήφθημεν ὑπὸ σφοδροῦ χειμῶνος. Ἐκτοτε μέχρι σήμερον χιὼν πυκνοτάτη πίπτει, ἀδιαλείπτως, στερέωμα δέ, ὄρη, πεδιάς, καὶ οἰκίαι τῶς Ἀσκυφιωτῶν ἔχουσι προσλάβει τὸ αὐτὸ λευκὸν καὶ φωτεινὸν χρῶμα, εἰς τρόπον ὥστε, ἀδυνατεῖ τις νὰ κάμη διάκρισιν αὐτῶν ὡς ἐκ τούτου, κατέστη ἡμῖν ἀδύνατος ἢ ἐντεῦθεν ἀναχώρησις, πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἡμερῶν, ἂν δὲν ἐπαναληφθῇ ἐν τῷ μεταξύ ὁ αὐτὸς χειμῶν.

Σᾶς ἀποστέλλομεν καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 12 τῆς 1 Φεβρουαρίου 1896, ἐγκύκλιον πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου. Ἐπαναλαμβάνομεν δέ, ὅτι πρέπει νὰ φροντίσητε νὰ εἰσαχθῇ τὸ ζήτημα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ πορευθῆτε παρὰ τοῖς κ.κ. Μ. Ῥενιέρη, Στεφ. Σκουλούδη, Ἀντ. Ῥικάκη καὶ Μίνωϊ Μπογιατζόγλου καὶ παρακαλέσητε αὐτοὺς νὰ μᾶς δηλώσωσιν ἂν ἐδέχθησαν τὴν ἀνατεθειμένην αὐτοῖς ἐντολήν. Καὶ ἐὰν μὲν ἐδέχθησαν αὐτήν, νὰ τοὺς παρακαλέσητε καὶ πάλιν νὰ προβῶσιν εἰς ἐνεργείας.

Ἡμεῖς, πεποιθότες εἰς τὸν πατριωτισμὸν, τὴν Πανελληνίον ὑπόληψιν αὐτῶν καὶ τὴν δραστηριότητα καὶ ἰκανότητά των, τοῖς ἀνεθέσαμεν ἐντολήν, ὅπως ἐνεργήσωσι Πανελληνίους ἐράνους πρὸς ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματός μας, μὴ ἀποβλέψαντες εἰς οὐδένα ἄλλον· καίτοι ὅμως ἔχουσι παρέλθει ὑπὲρ τοὺς δύο μῆνας, ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἐλάβομεν παρ' αὐτῶν, ἂν καὶ ὑμεῖς μᾶς ἐγράφατε, ὅτι ἐδέχθησαν.

Ἐὰν δὲν ἐπαναπαυώμεθα ἐπ' αὐτῶν, θὰ εἴχομεν φροντίσει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν νὰ ἐνεργήσωσιν ἄλλοι, ὅπως ὑποστηριχθῇ ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς τὸ ζήτημά μας.

Παρὰ τῶν ἐν Κυδωνίᾳ καὶ Ἀποκορώνῳ ἡμετέρων, ἐλάβομεν ἐπιστολήν, δι' ἧς μᾶς ἐδήλουν, ὅτι θέλουν κάμει ἀδελφοποιίαν, ὅπως, ὡσάκις μανθάνωσιν, ὅτι ἡ ἀρχὴ θέλει καταδιώξει μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ ἄλλον τινα, συμμεριζόμενον τὰ φρονήματα αὐτῆς, νὰ τρέχωσι πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ.

Ἡμεῖς ἐγράψαμεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἐπιδοκιμάζομεν τὸ διάβημά των, διευτώσαμεν αὐτοῖς ὄρκον, ὃν θὰ λάβωσι καὶ παρεκαλέσαμεν οὐτοὺς νὰ προσπαθήσωσι νὰ ἐνεργηθῶσι τοιαῦτα ἀδελφοποιῆαι καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας Κισσάμου καὶ Σελίνου.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἐν Ἀσκύφῳ τῇ 7ῃ Φεβρουαρίου 1896

Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Χανίοις συμπατριῶτας

Ἐν Ἀσκύφῳ τῇ 7 Φεβρουαρίου 1896

Φίλτατοι κ. κ. Ἀντώνιε Σήφακα, Ἐμμανουὴλ Μουντάκη, Ρ. Κουνδουράκη καὶ Γ. Μαρή εἰς Χανιά

Πληροφορούμεθα θετικῶς, ὅτι ἔχουσι ἀποσταλῆ πενήντα (50) χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα πρὸς ἡμᾶς, παρὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Παρθενίου Κελαϊδῆ, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τῶν Ἀντωνίου

Σήφακα καὶ Ἐμμ. Μουντάκη, τὰ ὁποῖα ὁμως δὲν μᾶς ἀποστείλατε εἰσέτι. Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς τὰ ἀποστείλητε, διότι ὀφείλομεν, μόνον δι' ἀγορὰν φυσιγγίων, εἴκοσι πέντε χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων χρεῶν μας. Πλὴν τούτου, ἐπειδὴ σκεπτόμεθα νὰ κατέλθωμεν, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἰς Ἀποκόρωνα, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφοδιασθῶμεν καὶ δι' ἄλλων φυσιγγίων, διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ὁποίων ἀπαιτοῦνται χρήματα. Ὁ κ. Μουντάκης μᾶς εἶχε γράψει, πρὸ καιροῦ, νὰ τῷ ἀναθέσωμεν τὴν ἐντολὴν νὰ συνάψῃ μετ' ἄλλων δάνειον, τὸ ὁποῖον νὰ μᾶς ἀποστείλῃ. Τὴν αἰτηθεῖσαν ἐντολὴν ἐδώκαμεν προσηκόντως, τὸ δάνειον ὁμως δὲν εἶδομεν εἰσέτι, καίτοι ἐλάβομεν τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα, διὰ τῆς ἰδίας ἐπιστολῆς τῷ ἐγγράφομεν νὰ μᾶς ἀποστείλῃ, ἐκτὸς τοῦ σκούφου τοῦ καπετὰν Μαλινού, τὸν ὁποῖον καίτοι ἔχομεν ζητήσῃ ἐπανειλημμένως, δὲν ἐλάβομεν.

Ἐνεκεν τῶν ἐσχάτως λαβόντων χώραν ἐν Κυδωνία καὶ Κισσάμω, ἀπεφασίσαμεν νὰ κατέλθωμεν εἰς Κράπην, πρὸ τοῦ Μαρτίου.

Διὰ τοῦτο ἤλθομεν ἐνταῦθα τὸ παρελθὸν Σάββατον, τὴν ἐπομένην ὁμως κατελήφθημεν ὑπὸ σφοδροῦ χιμῶνος καὶ χιῶν πάχους δύο καὶ τριῶν μέτρων μᾶς ἔχει ἀποκλείσει ἐνταῦθα ἕκτοτε, ἢ ὁποῖα θὰ καταστήσῃ ἀδύνατον τὴν ἐντεῦθεν ἀναχώρησίν μας, τοῦλάχιστον ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας· ὡς ἐκ τούτου, στερούμεθα τῶν πάντων καὶ μόνον ἢ ἰδιωτικὴ ἀρωγὴ μᾶς σώζει μέχρι τοῦδε.

Καὶ πάλιν σᾶς παρακαλοῦμεν, ἀποστείλατέ μας τὰ πενήκοντα εἰκοσάφραγκα διὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης, ἀφοῦ, ἄλλως τε, εἶνε, ἀδικαιολόγητος ἢ βραδύτης τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Τὰ χρέη τοῦ σωματείου βαρύνουσι μόνον δύο πρόσωπα τὸν κ. Μ. Κουνδουράκη, καὶ Κ. Μαλινὸν, διότι ταῦτα ὑπογράφουσι, ὡς ὀφειλέται εἰς τὰς διδομένας χρεωσταποδείξεις, ὥστε πᾶσα ἀποστολὴ χρημάτων, πρέπει νὰ γίνεται πρὸς τὸν Κέντρον τοῦ Σωματείου.

Ἐπονται ὑπογραφαί

Ἐπιστολὴ Ε. Δ. Φρατζεσκάκη, Γ. Μυλωνογιαννάκη

Ἀγαπητοί,

Νεωτάτας εἰδήσεις ἐκ Βάμου καὶ ἐκθετικῆς πηγῆς, ἔχομεν τὰς ἐπομένας: 800 στρατιῶται ἀπῆλθον χθὲς ἐκ Βάμου καὶ Ἀρμένων κατευθυνόμενοι εἰς Χανιά, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Σεράγιο καὶ σήμερον δὲν ἐξήρχοντο. Ἡ χωροφυλακὴ συνηθροίσθη, διὰ συβαρίδων ἐξ ὄλων τῶν σταθμῶν, πρὸς περιφρούρησιν, φαίνεται, τῆς ἕδρας.

Εἰς Συρίλι ἐφόνευσαν πρὸ τριῶν ἡμερῶν 5 Ὀθωμανοὺς, ἀντεκδικούμενοι τοὺς ἐκ Νερόκούρου φόνους· μεταξὺ τῶν φονευθέντων ἦτον καὶ εἰς ἐπισημότατος Τοῦρκος· ἕνεκα τούτου, οἱ Τοῦρκοι διέπραξαν ὄργια, εἰσελθόντες εἰς Χριστ. χωρία. Οἱ χριστιανοὶ ἐπολιόρκησαν, φαίνεται, συνεπεία τῶν ὀργίων, πολλοὺς Τοῦρκους (ἴσως οἰκογενείας), εἷς τι μέρος, δι' αὐτὸ καὶ μετεκλήθη εἰς Βάμον ὁ στρατὸς χθὲς, ἀλλ' ἐγνοεῖται ποῦ τινὲς λέγουν εἰς Σέλινον καὶ ἄλλοι εἰς Κίσσαμον.

Ὡς νεωτάτη εἰδησις ἐκομίσθη, ταύτην τὴν ὥραν, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἔτρεψαν τὸν Αὐτοκρατορικὸν στρατὸν εἰς φυγὴν καὶ ἐσκύλευσαν δύο ὀρειβατικὰ πυροβόλα καὶ ὅτι ἐστάλη ἐπιστολὴ εἰς τὸν Παπα—Μαλέκον νὰ σπεύσῃ εἰς Λάκκους.

Ἄγνοοῦμεν ποῦ εὐρίσκεται ὁ Παππᾶς. Πρὸς τούτοις, ὅτι, ὡς τελευταῖον μέτρον τῆς Γεν. Διοικήσεως εἶναι νὰ καταδιώξη τὴν Ἐπιτροπὴν.

Ὁ Ἀντώνιος Παπαδάκης μᾶς ἐβεβαίωσε νῦν, ὅτι εἰς τὸ Σέλινον ἔχουν ἀποκλείσει τοὺς Τούρκους. Οἱ περὶ ἡμᾶς συναθροισθέντες ἀπειλοῦν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἐν Βάμῳ στρατοῦ, τοὺς συγκρατοῦμεν ὅμως, λέγοντες, αὐτοῖς νὰ περιμείνωσιν ἕως ὅτου καὶ σεῖς κατέλθετε καὶ ἀποφασίσωμεν ἀπὸ κοινοῦ περὶ τοῦ πρακτέου.

Αὔριον μέχρι μεσημβρίας, πρέπει νὰ ἀνταμώσωμεν ἐδῶ. Τὰ φυσίγγια τὰ εἰς Κομιτάδες πρέπει νὰ φέρητε μαζύ σας.

Φροντίσατε νὰ σᾶς σταλοῦν καὶ 2 τεστέδες Γκρά, διὰ τὸν Γιασεμὴν· τοῦτο καθ' ὑπαγόρευσιν του, διότι δὲν ἔχει λέγει, παρὰ ὀλίγιστα.

Ἐμπρόσνερος τῆ 8—2—96

Σᾶς ἀσπαζόμεθα,

Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης.

Ἐπιστολὴ Ἀντωνίου Σήφακα

Ἐκ Χανίων τῆ 8 Φεβρουαρίου 1896

Ἀγαπητοί,

Ἐλήφθη ἡ ἀπὸ χθεσινῆν ἡμερομηνίαν ἐπιστολὴ σας καὶ ἀνεγνώσθησαν τὰ ἐν αὐτῇ. Μετὰ λύπης μας ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι καίτοι ἔγραψαν τινὲς ἐξ Ἀθηνῶν, ὅτι σᾶς στέλλονται ἕκ τινος πηγῆς 10 ὀθωμανικαὶ λίραι καὶ ἐξ ἄλλης 50 εἰκοσάφραγκα, οὐδὲ ὀβολὸς ἐστάλη ἡμῖν ἢ εἰς τινα τῶν ἐδῶ. Ὁ φίλος, ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ στείλῃ τὰ πολλὰ, ἀπετράπη νὰ στείλῃ ταῦτα ἡμῖν, διότι τινὲς ἐξ ὑμῶν ἔγραψαν ἐκεῖ, ὅτι ποιούμεθα κακὴν χρῆσιν τῶν ἀποστελλομένων εἰς ἡμᾶς χρημάτων καὶ ὅτι ταῦτα καταχρώμεθα καὶ δὲν φθάνουν εἰς τὸν, πρὸς ὃν ὄρον. Γνωρίζετε, ὅτι ἔχομεν δανεισθῆ δέκα ὀθωμανικὰς λίρας, βέβαιοι ὄντες, ὅτι θὰ ἐστέλλοντο χρήματα νὰ τὰς ἐξοφλήσωμεν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Τοῦτο δὲ καὶ παρ' ὑμῶν καὶ παρὰ τῶν ἐν Ἀθήναις παρεξηγήθη, ἡ γεννηθεῖσα δὲ εἰς τοὺς ἐκεῖ δυσπιστία ἐψύχρανε καὶ τὸν ζῆλον αὐτῶν, ὅποτε μάλιστα βλέπουσι τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα νεκρά.

Ἐγραψαν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ δώσουν εἰς τὸν Ι. Η. ἐντολὴν νὰ μετρήσῃ ὑμῖν τὰ 50 εἰκοσάφραγκα, ἀλλ' οὗτος ἐδήλωσεν εἰς τινα, ὅτι δὲν ἔλαβε τοιαύτην ἐντολὴν, καὶ, ὅτι καὶ ἂν τῷ δοθῆ δὲν θὰ τὴν δεχθῆ.

Περισσότερον δὲν γνωρίζω, εἰ μὴ ὅτι ὁ κ. Ἐμμ. Μουντάκης ἔστειλε μερικὰ πράγματα, ἅτινα ἔλαβεν, ἐπὶ πιστώσει, καὶ τὰ ὅποια θὰ πληρώσῃ ἐξ ἰδίων. Δάνειον ἀπ' ἐδῶ δὲν εἶναι δυνατόν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ γίνῃ, διότι ἡ θέσις μας εἶναι κακὴ.

Οἱ Τούρκοι εἶναι ἐξηγριωμένοι καὶ ἀπειλητικοί. Εἰς Σέλινον ἐστάλησαν δύο τάγματα στρατοῦ καὶ τρία κανόνια δι' ἀτμοπλοίου, διότι, ὡς λέγεται, ἔχουν φονευθῆ 5 Τούρκοι, ἄγνωστον δὲ πόσοι χριστιανοί, ὅτι ἔχουν χριστιανοὶ πολιορκήσει Τούρκους καὶ Τούρκοι χριστιανούς, ὅτι χθὲς ἐγένετο πόλεμος, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀλλ' ὅλα ταῦτα μὲ ἐπιφύλαξι, διότι ἡ Γεν. Διοίκησις τίποτε δὲν κοινοποιεῖ, ἄνθρωποι ἐκεῖθεν δὲν ἔρχονται, ὥστε τὸ τί συμβαίνει, εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστον.

Ἀϋρίον πρῶτῃ μελετοῦν τινὲς Κυδωνιάται, νὰ βαδίσουν πρὸς τὸ Σέλινον. Τὰ πράγματα βλέπω ἄσχημα Ἰλέγεται, ὅτι ἔρχεται καὶ ἄλλος οἰρατὸς, ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν κλπ., ὅτι ἔρχεται Τοῦρκος τοποτηρητῆς, ὅτι ἡ Ῥωσσία ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Σουλτάνον ν' ἀφοπλίσῃ τὸν Κρητικὸν λαὸν καὶ χίλια δύο ἄλλα κολοκύθια.

Σᾶς ἀσπάζομαι

«Ἴρις»

Ἐπιστολὴ Ἰωάννου Καλογερῆ, Χαράλ. Φρατζεσκάκη κλπ.

Ἐν Κάμποις 10 Φεβρουαρίου 1896

Ἀγαπητοὶ Γ. Παπουτοῆ, Κωνστ. Καπόκη, Ν. Νεράτζη καὶ λοιποὶ εἰς Στύλον.

Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολήν σας· εἶδομεν τὰ γραφόμενά σας· ἄλλ' ἐπειδὴ ἦλθε μία εἰδησις, ὅτι ἔγινε οἰρατὴ κατὰ τὸ Σέλινον, καὶ συναθροίζεται ἡ ἐπαρχία τῆς Κυδωνίας, ἀπεφασίσσαμεν νὰ μεταβῶμεν κατὰ τὴν Παναγιάν ἴσως δὲ καὶ παρέκει, ὥστε σεῖς δὲ νὰ συναθροισθῆτε αὐτοῦ καὶ νὰ καταστήσητε γνωστὸν εἰς ὅλους νὰ συναθροισθῆτε ὅσον τὸ δυνατόν. Τὸ τί εἶναι δὲν γνωρίζομεν διὰ νὰ σᾶς γράψωμεν καταλεπτῶς.

Οἱ φίλοι σας

Ἰωάννης Καλογερῆς, Χαράλ. Φρατζέσκος καὶ λοιποὶ

Ἐπιστολὴ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Φίλτατοι κ. κ. Ἀντώνιε Σήφακα, Ἐμμ. Μουντάκη, Νικόλαε Ζουρίδη, Ροῦσε Κουνδουράκη, Γεώργιε Μαρη καὶ Κ. Πρωτοπαπαδάκη

Μετ' ἀγανακτήσεως ἐμάθομεν τὴν διαδοθεῖσαν εἰδησιν, ὅτι μεταξὺ ἡμῶν ὑπάρχει διαίρεσις εἴτε ἀπλῆ δυσἀρέσκεια καὶ διαψεύδομεν αὐτὴν διαρρήδην.

Εἶναι ἀληθές ὅτι, ἐκ τοῦ χειμῶνος, τινὲς τῶν συντρόφων μας ἀπῆλθον εἰς τὰς ἐπαρχίας των, ἵνα παραμείνωσιν ἐκεῖ ἐπὶ τινὰ χρόνον, οἱ ὅποιοι ὅμως, προσκληθέντες, ἐπανέρχονται.

Μετ' ἀνησυχίας πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἐν Κισσάμῳ καὶ Σελίῳ συνέβησαν φυλετικοὶ φόνοι, καὶ, ὡς ἐκ τούτου, αἱ ἐπαρχίαι ἐκεῖναι εὐρίσκονται εἰς ἀναστάτῳσιν. Δὲν δυνάμεθα νὰ μάθωμεν ἀκριβῶς τί συμβαίνει ἐκεῖ μέσα. Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ συλλέξητε ὅσας δύνασθε πληροφορίας περὶ τῶν ἐκεῖ συμβαινόντων καὶ νὰ μᾶς τὰς ἀποστείλητε, διὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρουσίας, ὅπως, ἀναλόγως εἰς τὰς σημερινὰς περιστάσεις κανονίσωμεν, τὴν πολιτικὴν ἡμῶν.

Ἐπίσης σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ γνωρίσητε εἰς ἡμᾶς τὴν γνώμην σας, ἀνθεωρῆτε ὠφέλιμον νὰ φέρωμεν ἀντιπερισπασμὸν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως, ἐν ἡ περιπτώσει εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τὰς εἰρημένους ἐπαρχίας οἱ ἡμέτεροι εὐρίσκονται εἰς σύγκρουσιν μετ' αὐτῆς, ἐπισύρομεν τὴν προσοχὴν της εἰς ἄλλο μέρος καὶ οὕτω δώσωμεν αὐτοῖς συνδρομήν.

Ἐχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην χρημάτων. Ὅθεν σᾶς παρακα-

λοῦμεν φροντίσατε, ὅπως, δι' οἰουδήποτε τρόπου, εὔρητε καὶ μᾶς ἀποστείλητε τοιαῦτα. Ἐάν στείλητε, θὰ τὰ διευθύνητε πρὸς τὸ Κέντρον μας.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἐν Βαφῆ τῆ 11ῃ Φεβρουαρίου 1896

Ἐπιστολὴ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ἐν Βαφῆ τῆ 11 Φεβρουαρίου 1896

Ἀγαπητοὶ I. Καλογερῆ, Χαράλ. Φρατζεσκάκη, καὶ λοιποὶ

Μετ' εὐχαριστήσεως μανθάνομεν, ὅτι συναθροίζεσθε εἰς Παναγιάν, ὅπως, ἐν ἀνάγκῃ πορευθῆτε πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Κισσάμῳ καὶ Σελίνῳ ἀδελφῶν μας. Ἐμμείνατε εἰς τὴν συνάθροισιν ταύτην, διότι καὶ ἡμεῖς συναθροίζομεθα ἐνταῦθα. Σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως προσπαθήσητε νὰ συλλέξητε ὅσας δυνηθῆτε πληροφορίας περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν καὶ νὰ μᾶς τὰς ἀποστείλητε, ὅπως καὶ ἡμεῖς πράξωμεν τὸ καθήκον μας, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων.

Φροντίζομεν, ὅπως ἐξευρεθῶσι χρήματα· ἐάν ἐξευρεθῶσι τοιαῦτα, θὰ στείλωμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἐπιστολὴ E. Δ. Φρατζεσκάκη, Θεοκλῆ Κακατσάκη, Μαν. Σ. Κανούπη

Ἀγαπητοί,

Καθὼς μᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ Μαν. Κουνάλης, ἐπέρασαν δυὸ παιδιὰ μὲ γράμματα πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὰ ὁποῖα ἔλεγον ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἔχουν πολιορκήσει τὸν Παπαμαλέκον μὲ 19 ἄνδρας, εἰς τὸ μέρος καὶ, ὅτι ἐξορκίζουν ἡμᾶς ἐδῶ νὰ κτυπήσωμεν καὶ νὰ φέρωμεν ἀντιπερισπασμὸν καὶ οὕτω βοηθηθῶσιν ἐκεῖ καὶ εὔρωσιν εὐκαιρίαν νὰ ἐξέλθωσι τῆς δεινῆς θέσεως, εἰς ἣν εὐρίσκονται, διὰ τῆς ἀραιώσεως τῶν Τουρκικῶν δυνάμεων. Ἄγνοοῦντες ἂν ταῦτα πάντα ἔχονται ἀληθείας καὶ ἂν ταῦτα ἀναφέρουσι τὰ γράμματα, σᾶς παρακαλοῦμεν ἀμέσως διὰ τοῦ κοιμοστοῦ, νὰ μᾶς γράψητε περὶ τούτων καὶ τῆς ἀποφάσεώς σας, ἂν ἐλάβετε τοιαύτην διὰ νὰ σύμμορφωθῶμεν καὶ ἡμεῖς.

Οἱ κάτοικοι εἶναι ἐδῶ ζωηρότατοι καὶ ἐνθουσιώδεις ὑπὲρ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐν Νίπος τῆ 12/2)96

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

E. Δ. Φρατζεσκάκης, Θεοκλῆς Κακατσάκης, Μαν. Κανούπης

Ψήφισμα, ἀποσταλὲν εἰς Ἀθήνας

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης. Πεισθεῖσα κατόπιν βαθεῖας μελέτης καὶ πείρας, ἀρυσθεισῶν ἐκ τῶν πραγ-

μάτων, ὅτι, πρὸς ἀσφαλῆ ἐπίτευξιν τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ ἐπιδιώκει, ἀνάγκη ἀπαραίτητος παρίσταται πολεμοφοδίων, πρὸς ἄμυναν κατὰ τῶν ἀδίκων ἐπιθέσεων τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, πρὸς εὐρεσίαν τῶν ὀπίων δέον ν' ἀποσταλῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰδικὸς ἀπεσταλμένος, κεκτημένος τὴν, πρὸς τοῦτο, πείραν καὶ ἰκανότητα, θεωροῦσα δὲ, ὅτι, κατάλληλον πρὸς τοῦτο πρόσωπον εἶναι ὁ Ἀντώνιος Παπαντωνῆς ἐκ Καμπιῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου, ὅστις καὶ ἀγνὰ αἰσθήματα καὶ ζῆλον πρὸς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος του κέκτηται καὶ ἄλλοτε, κατὰ τὸ ἔτος 1878, ἐπιφορτισθεὶς τοιαύτην ἐντολήν, ἐξέτελεσεν αὐτὴν μετὰ δραστηριότητος καὶ ἀκριβείας.

Ψηφίζεται, ἐκλέγει τὸν κ. Ἀντώνιον Παπαντωνῆν, ἐκ τοῦ χωρίου Καμπιῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου εἰδικὸν ἀπεσταλμένον, μετὰ τὴν ἐντολήν νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν παρὰ τοῖς ἐκείσε ὁμογενέσι καὶ συμπατριώταις, πρὸς ἀγορὰν ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων, τὰ ὅποια νὰ μεταφέρῃ εἰς Κρήτην καὶ παραδώσῃ εἰς τὸ Κέντρον αὐτῆς.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 13 Φεβρουαρίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ ἀντιπρόεδρος Γ. Μυλωνογιαννάκης, ὁ ἀρχηγὸς Κ. Μαλινός, ὁ ὑπαρχηγὸς Σ. Α. Πολέντας, τὰ μέλη Γ. Σ. Πωλιουδάκης, Χ. Ι. Παπαδάκης, Ι. Α. Γιανναράκης, Μ. Ε. Παπαδάκης, Γ. Ν. Κατσουλογιῶργης, Α. Κορκακάκης, Σέργ. Καλλιγιάννης, Λ. Λιονάκης κ.λ.π. ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης.

Τὸ συνοδευτικὸν ἔγγραφον τοῦ ψηφίσματος:

Πρὸς τὸν κ. Ἀντώνιον Παπαντωνῆν, μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.

Ἐσωκλείστωσ συναποστέλλομεν ὑμῖν ἀπόφασιν τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, δι' ἧς ἐξελέγητε εἰδικὸς ἀπεσταλμένος, ὅπως μεταβῆτε εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν εἰδικὴν ἐντολήν νὰ ἐνεργήσητε παρὰ τοῖς ἐκεῖ ὁμογενέσι καὶ συμπατριώταις, πρὸς ἀγορὰν ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων, ἅτινα νὰ μεταφέρητε ἐνταῦθα καὶ παραδώσητε πρὸς τὸ Κέντρον τῆς εἰρήμενης Ἐπιτροπῆς.

Ἐχόντες ἐσχηματισμένην ἀκράδαντον πεποίθησιν, ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι θέλετε ἐκτελέσει μετὰ τῶν χαρακτηριζόντων ὑμᾶς ἀδόλου πατριωτισμοῦ, ζήλου καὶ δραστηριότητος, τὴν ἀνατεθείσαν ὑμῖν ἐντολήν, κοινοποιοῦμεν ὑμῖν, τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε τὴν ἐντολήν ταύτην καὶ νὰ μεταβῆτε ταχέως εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν, πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 13 Φεβρουαρίου 1896

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Συστατική ἐπιστολή δοθεῖσα εἰς τὸν Ἀντώνιον Παπαντωνῶνην

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

κ. κ. Ἀντώνιε Ἀντωνιάδη, Ἐμμανουὴλ Βαρδίδη, Βασίλειε Ψυλάκη, Παρθένιε Κελαϊδῆ, Γερμανὲ Ἀποστολάκη, Μιλτιάδη Βολανάκη, Ματθαῖε Μυλωνογιαννάκη, Χατζῆ Μιχαήλ Γιάνναρη, Παρθένιε Περίριδη, Κυριάκε Παινήση, καὶ Γεώργιε Κοτζαμπασάκη.

Ἀποφάσει τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ἀποστέλλεται αὐτόσε ὁ Ἀντώνιος Παπαντωνῶνης ἐκ Καμπιῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου καὶ μὲ τὴν εἰδικὴν ἐντολὴν νὰ εὕρη πολεμοφόδια, τὰ ὁποῖα νὰ φέρῃ εἰς ἡμᾶς. Ὡς πολλάκις ἐγράψαμεν εἰς ὑμᾶς, πρὸς ἀσφαλῆ διεξαγωγὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ἀνάγκη ἀναπόφευκτος παρίσταται ἢ ἐξεύρεσις πολεμοφοδίων, ἢ ἀμυνθῶμεν κατὰ τῶν ἀδίκων ἐπιθέσεων τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως συντρέξῃτε τὸν εἰρημένον ἀπεσταλμένον μας, πρὸς ἐξεύρεσιν χρημάτων, δι' ὧν ν' ἀγοράσῃ τοιαῦτα.

Πεποιθότες εἰς τὰ πατριωτικὰ ὑμῶν αἰσθήματα, ὅτι θέλετε πράξει πᾶν τὸ ἐφ' ὑμῖν, πρὸς ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης εἰς τὸν εἰδικὸν ἡμῶν ἀπεσταλμένον ἐντολῆς.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

**Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀμαρίῳ, Μυλοποτάμῳ καὶ Ἀγίῳ Βασιλείῳ
ἐταίρους τοῦ ἡμετέρου Σωματείου**

Ἀγαπητοί,

Ἐνεκεν ἀπροόπτων φυλετικῶν φόνων καὶ συμπλοκῶν, συμβάντων εἰς Σέλινον, Κίσσαμον καὶ Κυδωνίαν, ἠναγκάσθημεν νὰ κατέλθωμεν εἰς Ἀποκόρωνα ὀλίγον προῶρος· οὐχ ἦττον, εἶναι ἀνάγκη νὰ περιφερώμεθα εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τὰ βορειότερα μέρη τῆς Νήσου. Ἐπειδὴ δὲ νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκεντρωθῶμεν οἱ πληρεξούσιοι ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Νήσου, ὅπως ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐργασίας μας σᾶς παρακαλοῦμεν, νὰ ἔλθητε καὶ ὑμεῖς εἰς Ἀποκόρωνα, πρὸς ἀντάμωσίν μας.

Πρὸς τούτοις, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ εἰδοποιήσῃτε καὶ τοὺς πληρεξουσίου τῶν ἐπαρχιῶν Μυλοποτάμου καὶ Ἀγίου Βασιλείου καὶ τῶν ἄλλων ὁμόρων ἐπαρχιῶν, ὅπως προσέλθωσι καὶ ἐκεῖνοι.

Ἐν Φρὲ τῇ 14 Φεβρουαρίου 1896

Τὰ παρόντα μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰανουαρίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν ἐπιστολῆς κύριον σκοπὸν προτιθέμεθα τὸ νὰ συστήσωμεν ὑμῖν, ὅπως σπεύσῃτε τὰ ἐν τῇ παραινετικῇ τοῦ Πατριάρχου, πρὸς τὸν Μητροπολίτην καὶ τὸν λαὸν καθ' ὅλου τῆς

Κρήτης, ἐπιστολῇ κακοβούλως γραφόμενα, δι' ὧν παριστάμεθα ὡς ἀντάρται καὶ ἐπιβουλευόντες τὴν ζωὴν τοῦ ἑτεροφύλου συνοίκου στοιχείου. Ἡ, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου, δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ ἑφημερίδι «Ἐστία», προεκάλεσεν ἀξίαν λόγου εἰς αὐτὴν ἀπάντησιν.

Ἀμφότερα τὰ φύλλα τῆς «Ἐστίας» τὰ τὴν τε ἐπιστολὴν καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἀπάντησιν περιέχοντα, ἀποστέλλομεν ὑμῖν ἐγκλειστως, ὅπως, λαμβάνοντες τούτων γνῶσιν, ὀδηγηθῆτε εἰς τὴν ἀναίρεσιν, προσθέντες ἐν ταύτῃ, ὅτι, ἂν ὄντως ἐνδιεφέρετο ἡ Α. Παναγιότης, ὡς θέλει νὰ φαίνεται, ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν Κρητῶν, ὦφειλεν, ἀντὶ νὰ ἀπευθύνῃ ἀκαίρους παραινετικὰς ἐπιστολάς, νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῶν εὐλόγων καὶ δικαίων αἰτημάτων αὐτῶν, ἐκ τῆς αἰσίας λύσεως τῶν ὁποίων, ἐξαρτᾶται ἢ τε εὐημερία καὶ ἡσυχία τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ. Τοῦτο δὲ καὶ ἀξιοπρεπέστερον δι' αὐτὸν θὰ ἦτο καὶ λυσιτελέστερον, διὰ τε τὰ συμφέροντα τοῦ Δεσπότη, ὃν κατ' ἐξοχὴν θέλει νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ τῆς Κρήτης αὐτῆς.

Νέον τι ἄξιον λόγου δὲν ἔχομεν νὰ ἀναγγειλωμεν ὑμῖν. Τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ Ἀνατολῇ εἰσὶ σκοτεινά, πολλὰ τὰ διαδιδόμενα καὶ πάλιν διαψευδόμενα· πάντες θὰ ἀναμένωσι τὴν ἄνοιξιν, ἥτις πολὺ πιθανὸν νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἐκπλήξεις.

Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἣν διωρίσατε οὐδὲν γινώσκομεν, εἰμὴ ὅτι ὁ κ. Ῥενιέρης διαρρήδην ἠρνήθη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πληρεξουσιότητα, προφασιζόμενος τὸ γῆρας του, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐμάθομεν, ἐξωδίκως, ἐσκέφθησαν νὰ συντάξωσιν ὑπόμνημα, διπερ νὰ ὑπογραφῇ καὶ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα διαμεμόντων ὀπλαρχηγῶν· πλὴν ὡς φαίνεται, ἐνόησαν, ὅτι ἡμεῖς δὲν θὰ ὑπεγράφομεν ποτὲ τοιοῦτον τι καθ' ὅτι οὐδεμίαν ἀνάγκην βλέπομεν τῆς συντάξεως ἐτέρου ὑπομνήματος, ἀφοῦ, διὰ τοῦ ὕψ' ὁμῶν συνταχθέντος, εἶναι γνωστὰ καὶ καθωρισμένα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ζητεῖ ὁ τόπος καὶ δι' ὧν ἐλπίζει, ὅτι θὰ βελτιωθῇ ἡ θέσις του. Φαίνεται δὲ ὅτι εἶναι καὶ τῆς γνώμης νὰ διαλυθῆτε πλὴν, ὑποθέτομεν ἢ μᾶλλον εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι οὐδέποτε ἠθέλετε τείνει εὐήκοον οὐς εἰς τοιαύτας τυχὸν εἰσηγήσεις.

Ἐμεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀποθαρρύνῃσθε, ἀλλ' ἀκολουθοῦντες τὴν ἀρχῆθην διαχαραχθεῖσαν συνετὴν καὶ εἰρηνικὴν ὁδὸν σας, νὰ ἀναμένητε, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι τὸ ζήτημα ἡμῶν καὶ ἂν μὴ ἕτερα ἐξωτερικὰ γεγονότα ἐπέλθωσι βραδύτερον ἐπίκουρα, θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς διπλωματίας. Ἄνευ ἐτέρου.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα οἱ συμπατριῶταί σας

Παρθένιος Περίδης, Ἐμμ. Βαρδίδης, Ἀχιλλεὺς Ξυλινάκης,
Βασίλειος Ψιλλάκης

Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου

Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ παραινετικὴ Ἐγκύκλιος, ἐπιστολὴ, πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους κατοίκους τῆς ἐπαρχίας Κρήτης. Ἄνθιμος ἐλέω Θεοῦ κτλ. Τῷ ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Κρήτης κύρ Τιμοθέω, τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, τοῖς ἐντίμοις δημογέρουσι καὶ προκρίτοις καὶ πᾶσι τοῖς εὐλογημένοις χριστιανοῖς τῆς Νήσου Κρήτης.

Ἐκ προνοίας ἐκκλησιαστικῆς καὶ πατρικῆς ἀγάπης, ὀφειλομένης πρὸς τέκνα ἀγαπητὰ καὶ ἐν Κυρίῳ λίαν ἡμῖν περισπούδαστα·

τοὺς ἐν τῇ Νήσῳ Κρήτης, εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς, ἀπελύσαμεν ὑμῖν, κατὰ καθῆκον, ἀρχομένου τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, τοῦ λήγοντος σωτήριου ἔτους, ἡμετέραν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν παραινεντικὴν ἐπιστολὴν, προκληθεῖσαν ἀπὸ τινῶν αἰτίων, ἀντικειμένων τῇ χριστιανικῇ πολιτείᾳ καὶ ἀγωγῇ, ἧς ἴδιον χαρακτηριστικὸν καὶ σκοπὸς ἐστὶν ἡ εἰρηνικὴ μετὰ πάντων συμβίωσις, ἡ ἐπικράτησις τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως καὶ ἡ διὰ τούτων ἐπίτευξις τῆς εὐημερίας καὶ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ συμφέροντος παντὶ τῷ αὐτόθι ὀρθοδόξῳ πληρώματι, καθ' ὅτι πρόδηλον ἐστὶν, ὅτι διὰ τοιαύτης νομοταγοῦς πολιτείας, οὐδεμία ἔρις, οὐδεὶς ἀνταγωνισμὸς φυλετικὸς τε καὶ θρησκευτικὸς δύναται ἐγερθῆναι ἐν ὑμῖν, ἀλλὰ τουναντίον, πάντων ἐν ἐνὶ πνεύματι ὁμονοίας καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης ἐργαζομένων καὶ φιλησυχῶς εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν ἀσχολουμένων, ἕκαστος οὐ μόνον οὐδεμίαν ζημίαν ὑφίσταται, ἀλλὰ καὶ ταχέως προάγεται ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀληθοῦς προόδου καὶ ταύτην φιλοτίμως καὶ τελεσφόρως ἐπιδιώκει· κατ' ἀκολουθίαν δὲ, τῆς ἡσυχίας καὶ εἰρήνης ἐπικρατοῦσης, τὰ πάντα καλῶς ἔχουσι ἀπὸ τε ἠθικῆν καὶ ὑλικῆν ἔποψιν, συντελοῦσης ἐπὶ πᾶσι τῆς ἀγαθῆς προθέσεως καὶ ἀγρύπνου μερίμνης τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, τοῦ φιλολάου καὶ φιλοπροόδου ἡμῶν ἀνακτοῦ Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν.

Καὶ ταῦτα μὲν προηγουμένως ὑμῖν ἀνεκοινώσαμεν, ὡς ἔφθην ἐμὲν εἰπόντες. Ἐπειδὴ δὲ εἰς μικρὸν συνετέλεσαν αἱ ἡμέτεραι ἐκεῖνα πατρικαὶ νοθεσῖαι καὶ προτροπαὶ καὶ φαίνονται ταχέως λησμονηθεῖσαι, βαθέως ἠλγήσαμεν καθ' ὅτι αὐδὲν οὕτω καιρίως δύναται καταθλίψαι τὴν φιλόστοργον μητέρα ἐκκλησίαν, τὴν ἀενάως φροντίζουσαν περὶ τῆς κατ' ἄμφω εὐημερίας τῶν πνευματικῶν τῆς αὐτῶν τέκνων, ὅσα τὸ βλέπειν ταῦτα παρεκτρεπόμενα καὶ ἐκτροχιαζόμενα ἀπὸ τοῦ χριστιανικοῦ καθήκοντος, ὅπερ σαφῶς καὶ διαρρήδην ἐδίδαξεν ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, μεταδοὺς πρὸς τοὺς ἡμετέρους μάλιστα προγόνους, διὰ τοὺς πρὸς τὸν Τίτον, τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ μαθητὴν καὶ πρῶτον τῆς Κρήτης ἐπίσκοπον, τὰς ὑποθήκας ταύτας· «ὕπεμίμνησκε, λέγει, αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς· μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδοικνουομένην πρὸς τῆς ἀνθρώπων. (Τίτ. 1—3) Ταῦτα καὶ ἡ κατ' ἡμᾶς Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ὑπομιμνήσκει πρὸς πάντα τὰ προσφιλῆ αὐτῆς τέκνα, ἅτινα ἐπισκέπουσα, ὡσπερ ἡ ὄρνις τὰ νεοσσία, ὑπὸ τὰς ἑαυτῆς πτέρυγας προφυλάττει ἀπὸ πάσης ἐπηρείας ἐξωτερικῆς.

Διὰ ταῦτα, ὦ τέκνα, ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, καὶ περιπόθητα, ἡ φιλόστοργος μήτηρ, ἡ κατ' ἡμᾶς μεγάλη τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἐν ἀγρύπνῳ προνοίᾳ ὑπὲρ τῶν Κρητῶν διατελοῦσα καὶ ἐπιποθοῦσα ἀπομακρῶναι ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν ἐπῆρειαν, παραβλάπτουσα τὰ ἀληθῆ ἡμῶν συμφέροντα, προτρέπεται θερμῶς καὶ ἐντέλλεται, ὅπως ἐν τῇ ἐγνωσμένῃ ὀξυδερκεῖα καὶ ἐν τῷ σεβασμῷ, ὃν ἔχετε πρὸς τὰ πάτρια καὶ ἐν τῇ ὑπακοῇ πρὸς τὰς ἐκ θεοῦ δοθείσας ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας, ἀποφεύγητε πάσας τὰς πλεκτάνους ἐκεῖνας, ἃς πιθανὸν ὑπ' ὄψιν ἀλλοίαν παρουσιάζουσι τινες καὶ παριστῶσιν, ὡς ἀποβλεπούσας, δῆθεν, εἰς τὸ συμφέρον ὑμῶν, ἐνῶ τουναντίον τὴν καταστροφὴν ταχέως ὑπαγορεύουσι, ρίπτουσαν εἰς παγίδας καὶ εἰς βάραθρον ἀδιέξοδον. Καὶ ἂν δὲ τυχὸν τοιαῦτα εἰσηγήσεις εἰσδύσωσιν ἐν τῷ τόπῳ, ὑμεῖς βεβαίως, ὡς νουνεχεῖς καὶ φρόνιμοι καὶ τὸ ἀληθὲς τῆς πατρίδος ἡμῶν συμφέρον πράγματι κατανοοῦντες, οὐδαμῶς ποτε ὀφείλετε διδόναι

πίστιν καὶ προσοχὴν τοῖς εἰσηγουμένοις, καθ' ὅτι τοιαῦται ἐνέργειαι προδήλως προξενουσι πάντοτε καταστροφάς καὶ ζημίας δυσεπανορθώτους εἰς τε τὰς οἰκογενεῖας ἡμῶν, εἰς τὰς ἰδιοκτησίας καὶ ἐν γένει, εἰς τὴν καθόλου εὐημερίαν τῆς Νήσου.

Μὴ λοιπὸν, στιγμῇ παρηγοριᾶς καὶ ἐξερειθισμοῦ κατασρέφητε, διὰ τῶν ἰδίων ὑμῶν χειρῶν πᾶν ὅ,τι ἐν σειρᾷ πολλῶν ἐνιαυτῶν ἀπεθησαυρίσατε, διὰ τῆς φιλοπονίας, τῆς οἰκονομίας, τῆς τιμιότητος καὶ τῆς εὐλαβείας ὑμῶν, πᾶν ὅ,τι προεβλέψατε διὰ τὸ μέλλον τῶν οἰκογενειῶν ὑμῶν καὶ πᾶν ὅ,τι ἐδαπανήσατε ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτιῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων ὑμῶν, ἃ ἀφιερῶσατε εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ὑψίστου, παρ' οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον.

Προσέχετε, τοίνυν, τέκνα, ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, ὅπως συμμορφούμενοι τοῖς εὐαγγελικοῖς παραγγέλμασι, διάγητε, συμβιούντες ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ μετὰ τῶν συνοίκων λαῶν τῆς ὑμετέρας Πατρίδος, μεθ' ὧν συνδέεσθε διὰ παντίων ἐμπορικῶν καὶ κοινωνικῶν σχέσεων ὑπὸ τὴν πατρικὴν μέριμναν τοῦ μεγαθύμου ὑμῶν Ἄνακτος, τοῦ ἐξειδιασμένην στοργὴν καὶ εὐμένειαν ἐπιδειξαμένου καὶ οὐ διαλείποντος καθ' ἑκάστην φροντίζων καὶ μεριμνᾶν, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς εὐημερίας καὶ προόδου τῆς Πατρίδος ὑμῶν.

Ἐφ' ᾧ καὶ δέον, ἵνα ἀδιαλείπτως δέεσθε τοῦ Κυρίου, ὅπως χαρίσῃται Αὐτῇ μακρότητα ἡμερῶν καὶ ἐνισχύῃ Αὐτὸν πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ἀγαθῶν καὶ φιλολάων αὐτοῦ προθέσεων.

Πεπεισμεθα δ' ὅτι μετὰ πάσης προθυμίας, ἀποδέξεσθε τὰς πατρικὰς ἡμῶν ταύτας συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας, ἅς συνοδικῶς ἀπευθύνομεν ὑμῖν, ὡς τέκνοις ἀγαπητοῖς καὶ πειθηνίοις ἐν Κυρίῳ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. α, ω, η, ε Δεκεμβρίου ια.

Ἐπιστολὴ Γ. Ἀποστολάκη ἐξ Ἀθηνῶν

Ἀγαπητὲ Ι. Γ. Λεκανίδη,

Τὴν, ἀπὸ 18 παρελθόντος Ἰανουαρίου, ὑμετέραν ἐπιστολὴν ἔλαβον καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἀνέγνωσα. Ἐλύθη, δι' αὐτῆς ἡ μακρὰ σιωπῆ, ἣτις εἶχε γεννήσει ἐν ἐμοὶ ἀπορίαν ἀνεξήγητον καὶ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μιμηθῶ ταύτην, ἂν καὶ κατὰ τὴν 18 Δεβρίου 95, ἐκ πατριωτικοῦ ἀπλῶς καθήκοντος συναπεστείλαμεν τὴν γνωστὴν.

Δὲν ἔπαυσα ὅμως παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν, τὸν πόλεμον, τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀπειλὰς τινῶν, ἐκ τῶν ἐδῶ, νὰ ἐνεργῶ ὡς ἄτομον τὸ ἐπ' ἐμοὶ καὶ νὰ γράφω εἰς ἄλλους τακτικῶς, μετὰ τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ σᾶς μεταβιβάζωσι τὴν ἔννοιαν τῶν γραφομένων μου, ὅπως κατὰ τὸ δυνατὸν γνωρίζετε τὰς ἰδέας τῶν ἐδῶ καὶ τὰ συμβαίνοντα, τοῦτο βεβαίως ἔπραττον. Ἐν ταῖς πρὸς τοιοῦτους ἐπιστολαῖς μου ἔχω ἐκθέσει μέχρι σήμερον ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς τὰ ὅσα παρ' ἐνός ἐκάστου ἐξ ὧν εἶδον ἐνταῦθα, ἤκουσα.

Προέβην καὶ παρὰ τισι τῶν Ὑπουργῶν εἰς ἀπαντήσεις ἀμυντικῶν μέσων, ἀλλ' ἂν δὲν ἐπέτυχον, αἰτία ἢ ἀγνοια τῶν αὐτοῦ, αἱ ἀντίθετοι ἀπαιτήσεις, παρ' ὧν ἐλπίζετε καὶ αἱ ἀντιπατριωτικαὶ παραστάσεις πολλῶν μισθοδοτουμένων παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἄλλων, οἵτινες ἔχουσιν ἐξ αὐτῆς συμφέρον καὶ ὑποστηρίζουσιν αὐτὴν εἰς τὴν ἀντικρητικὴν αὐτῆς πολιτικὴν.

Πικρὸν τοῦτο, ἀλλ' ἀληθέστατον. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ῥενιέρη, Σκουλούδη, Μπουγιατζόγλου καὶ Ῥικάκη δὲν εἶδον πρὸ πολλοῦ· οὔτε ἔχω τοιοῦτον σκοπὸν, καθ' ὅσον εἴμεθα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι. Διαδίδεται, ὁ κ. Νικολούδης μάλιστα ἐτόλμησε νὰ τὸ εἶπη εἰς τὸν Παρθένιον Κελαϊδῆν, ὅτι ἐργάζεται μετ' αὐτῶν νὰ σᾶς δοθῇ ἀμνηστία.

Ἡμεῖς τὸ τοιοῦτον δὲν θεωροῦμεν ἐκδούλευσιν, ἀλλὰ προδοσίαν καὶ κακεντρεχῆ τάσιν νὰ σᾶς παραστήσουν ἐνόχους, ἐνῶ δὲν εἴσθε τοιοῦτοι, διότι οὐδὲν κακὸν ἐπράξατε. Ἐπιστολάς ἐν εἶδει ἐγκυκλίων, ἐστείλαμεν, δι' ὧν νὰ κατορθωθῇ ἡ ἐνίσχυσις τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ δοθῇ εἰς τὸ ζήτημα ἡ προσήκουσα θέσις, καὶ διὰ τῆς δημοσιογραφίας ὑπεστηρίζαμεν αὐτό, καθὼς ἀποδεικνύουν δημοσιεύματά μας ἐν τῇ Ἐφημερίδι, στηριζόμενα ἐπὶ πληροφοριῶν. τὰς ὁποίας ἔχουσι τὴν εὐχαρίστησιν τινές, ἐκ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ μᾶς μεταδίδωσιν, ἀλλὰ καὶ παραστάσεις κάμνομεν αὐθόρμητοι, ὅπου δεῖ.

Τὴν παρελθούσαν Παρασκευὴν 27 παρελθόντος, παρουσιάσθην εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, τὸν ὁποῖον βλέπω τακτικῶς ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, κατὰ παραγγελίαν του καὶ ὅτι μοῦ λέγει ἐκάστοτε γράφω εἰς τοὺς ἀνταποκρινομένους μου. Μὲ ἠρώτησε τίνα τὰ χρῆζοντα διορθώσεως, τοῦ εἶπον περὶ ἑνὸς ἐκάστου τὰ εἰκότα καὶ τὸ ἀδύνατον νὰ ἡσυχάσῃ ὁ τόπος ἄνευ ἱκανοποιήσεως καὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς του, τὴν ἀμέσως δ' ἐπομένην τοῦ ἔστειλα καὶ γραπτὴν συμπλήρωσιν καὶ πάλιν μοῦ εἶπεν, ὅτι ἐργάζεται καὶ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἐπιδιώκει τὴν διάλυσιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τὴν ἱκανοποίησιν.

Δὲν ἠξεύρω τί διάβολο κάμνει. Ἡμεῖς, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διαβεβαιώσεις αὐτοῦ καὶ τοῦ βασιλέως ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν διαγωγὴν τοῦ κ. Γεννάδη ἀφ' ἑτέρου, ἐδημοσιεύσαμεν τὴν ἐσώκλειστον ἀνταπόκρισιν ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν ἐκ Χανίων, καθὼς καὶ ἄλλας προηγουμένως, τὰς ὁποίας, ἂν δὲν ἐστάλησαν εἰς ὑμᾶς, ζητήσατέ τας ἀπὸ τοῦ ἐν Χανίοις φίλου μας.

Ὁ Παρθ. Κελαϊδῆς, παρὰ τὸν πόλεμον τὸν ὁποῖον τοῦ κάμνουσιν οἱ ἐδῶ ἀρχηγοί, τοὺς ὁποίους ἐνοχλεῖ μόνον ἡ ρετσίνα καὶ τὰ τυφλά πάθη των, ἐργάζεται ὑπὲρ πάντα, ἐνῶ, ἂν ἦτον ἄλλος, κατόπιν τοσοῦτου κακοῦ καὶ θορύβου κατ' αὐτοῦ, ἤθελεν ἐξαλείφει καὶ τὴν μνήμην τῆς Κρήτης ἐκ τῆς καρδίας του. Δὲν ὑπάρχει ὕβρις τὴν ὁποίαν δὲν λέγουσι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄλλου τινὸς πανταχοῦ καὶ πάντοτε· μὴ χειρότερα. Τὸ ζήτημα ἔχει ἀνάγκην φίλων, ἀλλ' ἡμεῖς; Ὁ Γεώργ. Κοτζαμπασάκης δὲν μᾶς πλησιάζει καθόλου. Δὲν ξεύρομεν, ὡς ἐκ τούτου, τὰ ἔργα του.

Φυλλάδια ἐκφωνηθέντος ὑπ' ἐμοῦ λόγου ἐτυπώθησαν δι' ἐξόδων μου, ὅπως πωληθῶσιν ὑπὲρ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ τύπωσις καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν εἶρον ἀρκετὸν πόλεμον παρὰ τοῦ κ. Γ. Κοτζαμπασάκη καὶ τῶν συντρόφων του. Τινές τῶν ἀρχηγῶν μάλιστα ἐθύμωσαν, διότι θὰ εἶναι ἀφορμὴ, λέγουν, ταῦτα νὰ τοὺς παύσουν τὸν μισθόν. Ἴδου κατάστασις.

Ἐγραψα καὶ ἄλλοτε καὶ πάλιν γράφω. Πρέπει νὰ ἀναφερθῆτε κατ' εὐθειᾶν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν καὶ νὰ ἀφήσητε τὸν κ. Γεννάδην νὰ κάμνη τὰ δικά του, νὰ ἀπειλήσητε αὐτοὺς, ἐν τῷ δικαίῳ σας, νὰ ξυπνήσουν. Εἶπον ἐγὼ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν, ὅτι πρέπει νὰ προ-

σέξουν νά μή πεισθοῦν οἱ Κρήτες ὅτι τοὺς ἐγκαταλείπουν εἰς τὴν τύχην καὶ νά μή θυμώσουν, ἂν τὰ ἀμυντικά μέσα καὶ τὰ τῆς διατηρήσεως ζητήσουν καὶ εὔρουν ἀλλαχοῦ· προεῖπον εἰς αὐτοὺς τὴν χαλάρωσιν τῆς τάξεως μετὰ τὴν κάθοδον τοῦ στρατοῦ **ὑπ' αὐτοῦ** τοῦ ἰδίου, προεῖπον ἐπικειμένην, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, κατοχὴν, συνέστησα νά γνωρίζωσι τοῦτο πρὸ δέκα ἡμερῶν, διὰ νά προλάβουν αὐτὸ καὶ ἄλλα πολλά, ἀλλ' εἶμαι σχεδὸν μόνος, ἔχω καὶ τοὺς ἀντιθέτους, οἱ ὅποιοι δὲν θέλουν νά δυσαρεστήσουν τὴν Κυβέρνησιν, διὰ τῆς παραστάσεως τῆς ἀληθείας (τὴν ὅποιαν ὁμως ἀγνοῶ κατὰ πόσον γνωρίζουν) ἔχω καὶ τὴν ὑμετέραν σιωπὴν καὶ ἐπέτυχον πληρέστατα.

Τὸ πρόγραμμα καὶ ἡ πορεία σας εἶναι καλὰ, ἀλλ' ἔχουν καὶ ἑλλείψεις οὐσιώδεις, τὰς ὁποίας διορθώσατε. Τοιαῦται εἶναι ἡ ἑλλειψὶς συνεννοήσεως ἰκανῆς, ἡ ἑλλειψὶς ἐκθέσεως καὶ τακτικῆς δημοσιεύσεως πάντων τῶν συμβαινόντων. Καὶ δημοσιεύετε μὲν κάτι τι εἰς τὰ Λευκὰ ὄρη, ἀλλὰ δὲν ἐρωτᾶτε καὶ τίνα ὑπόληψιν καὶ κυκλοφορίαν ἔχουσι· δὲν φοβοῦμαι νά εἶπω τὴν ἀλήθειαν, οὐδεμίαν σχεδόν, τὰ ἐν αὐτοῖς δημοσιεύόμενα κυριολεκτικῶς, ἐνταῦθα, τοῦλάχιστον, διατελοῦσιν ἐνταφιασμένα· πικρὰ καὶ ταῦτα ἀλλ' ἀληθῆ.

Ὁ Π. Κελαϊδῆς μοῦ εἶπε νά σᾶς γράψω, ὅτι τὸ μέλλον δι' αὐτὸν πληρεξούσιον δὲν θὰ προσθέσῃ τὸ εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Κρήτης, καθὼς οὐδὲ αἱ κακολογίαι τῶν φίλων δὲν θὰ ἀφαιρέσωσι τῆς προθυμίας του.

Φαίνεται, ὅτι ὁ κ. Σκουζὲς δὲν ἔχει τακτικὰς ἐκθέσεις τῶν αὐτοῦ συμβαινόντων, καθ' ὅσον εἶπεν, ὅτι ὁ Τοῦρκος Πρέσβυς ἔχει καὶ τοῦ ἀντιτάσσει πολλά κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ὁ κ. λοιπὸν Γεννάδης δὲν τοῦ μεταβιβάζει ἢ τοῦ μεταβιβάζει τὰ πράγματα διεστραμμένα.

Ὅτε ἔλαβον τὴν παροῦσαν ἔλαβον καὶ τὴν ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου δευτέραν ὑμῶν, σχεδὸν συγχρόνως μέ τὴν πρώτην.

Ἐν Πειραιεῖ τῆ 1 Φεβρουαρίου 1896

Γ. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ Ἀποστολάκη

Ἀγαπητὲ Ι. Γ. Λεκανίδη,

Εἰς τὴν ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου ἠθέλωμεν ἀπαντήσῃ ἀπὸ κοινοῦ· ἀλλὰ δὲν ἐπρολάβομεν καὶ διότι ἀργὰ ἐλάβομεν αὐτὴν καὶ διότι ὁ Π. Κ. (*) εἶχεν ἐν Ἀθήναις κατεπεύγουσαν ἐργασίαν σήμερον.

Κατὰ παραγγελίαν του σᾶς γράφω, ὅτι εἰς τὰς παραστάσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμε χθὲς εἰς τὸν κ. Σκουζὲν ἔλαβε περίπου τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν: Ὅτι ὁ κ. οὗτος ἐνδιαφέρεται καὶ ὅτι μεταξὺ ἄλλων εἶπεν ἐσχάτως εἰς τὸν Πρέσβυν τῆς Τουρκίας, ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα εἶναι σπουδαῖον καὶ πρέπει νά ἐπιδιωχθῆ ἡ λύσις αὐτοῦ, διὰ νά μὴ γεννήσῃ πράγματα κτλ. Προσέθηκεν δὲ ὁ Πρέσβυς ἀποδίδει πολλὰς κατηγορίας κατὰ τῶν Χριστιανῶν Κρητῶν, διὰ τὰς δολοφονίας κτλ. Ὑμεῖς ἀμέσως πρέπει νά διαμαρτυρηθῆτε ἐγγράφως ὅπου δεῖ, ὅτι δὲν εἴσθε οἱ αἴτιοι τούτων, ἀλλὰ ἡ Διοίκησις, ἢ ὁποία, ἐνῶ ἔχει τὰ μέσα, δὲν τὰ προλαμβάνει.

(*) Παρθένιος Κελαϊδῆς.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου Ι. Γ. Λεκανίδου)

Ἐξ ἐπιστολῶν διαφόρων προσώπων μαθαίνομεν μετὰ ψυχικοῦ ἄλλους, ὅτι ὑφίσταται μεταξύ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως, διαφωνία τις, ἕνεκα τοῦ σταλέντος ἀσημάντου χρηματικοῦ ποσοῦ καὶ ἐκ μικροφιλοτιμιῶν πᾶς καλῶς πατριώτης, ἀληθῶς ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς Πατρίδος του, ἀποφεύγει ταῦτα.

Προσπαθήσατε λοιπὸν νὰ κατασιγάσῃτε αὐτὴν ἀμέσως, σκεπτόμενοι, ὅτι οὗτος εἶναι ὁ σκόπελος, εἰς τὸν ὅποιον ναυαγοῦν πάντοτε οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ δικαιώματα τῆς Κρήτης, ὅτι θὰ χάσετε, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει καὶ τοὺς ὀλίγους φίλους, τοὺς ὁποίους ἔχετε καὶ ὅτι μεγάλην εὐθύνην φέρουσιν ἀπέναντι τοῦ θεοῦ, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πατρίδος οἱ αἴτιοι τούτου. Ὁ βουλευτὴς κ. Παπαμιχαλόπουλος θὰ κάμνη σήμερον ἐπερώτησιν εἰς τὴν βουλὴν περὶ τῆς ὑφισταμένης ἀνωμάλου, ἀπὸ τίνος χρόνου καταστάσεως ἐν Κρήτῃ καὶ περὶ τῆς ἐνεργείας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἄν ἐπικρατήσῃ τάξις καὶ ὡς ἐκ ταύτης, ἐνίσχυσις τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ ἔχωμεν τακτικὰς εἰδήσεις, θὰ ἐνεργήσωμε νὰ ὑψωθῇ φωνὴ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Ἐν Πειραιεὶ 1 Φεβρουαρίου 1896

Γ. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ τοῦ Δημ. Παποδοπούλου (Δημ. Βουτετάκη)

Ἀγαπητέ μου ἰατρὲ Ἐμμ. Μουντάκη,

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν σου ταύτην τὴν ἐβδομάδα. Ἐγὼ δὲν σοῦ ἔστειλα τὴν παρελθοῦσαν, καθ' ὅτι ἐξῆλθον δι' ἐργασίαν τινα, ὅπως ἐπιστρέψω μετ' ὀλίγον εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ σοὶ γράψω, οὐχ ἦτιον δὲν κατώρθωσα νὰ ἐπιστρέψω ἐγκαίρως, τοῦτο ὅμως, δὲν πιστεύω νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει, συμβαῖνον δευτέραν φοράν, ὕστερα ἀπὸ 13 μῆνας. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς σου εἶδον, ὅτι δὲν με ἐννόησες καλῶς καὶ μοὶ λέγεις, ὅτι σοῦ ἔγραψα νὰ μοὶ ἀπαντήσῃτε ἂν θέλετε ἢ μᾶλλον ἂν ἐγκρίνετε, νὰ ὑπάγω εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ νὰ τοῦ εἶπω τὰ εἰκότα· οὐχ ἦτιον ἐγὼ τοῦτο δὲν σὰς ἔγραψα, καθ' ὅτι βεβαίως δὲν χρειάζεται ἀδεια εἰς τὸ νὰ πράξῃ τις ἐκεῖνο, ὅπερ ὀφείλει νὰ πράξῃ καὶ ὅπερ προλειαίνει τὴν ὁδὸν, ὡς πρὸς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματός μας καὶ ὅπερ διευκρινίζει ταῦτα καὶ ἐκκαθαρίζει ἐκ τῶν ποικίλων χροῶν, μεθ' ὧν τινὲς ἰδιοτελεῖς τὰ περιέβαλον, ἀλλὰ σὰς ἔγραψον ἂν συναινῆτε νὰ ὑποβάλω τὰ ζητήματα εἰς τὴν Α.Μ. ἐκ μέρους, δῆθεν τοῦ λαοῦ, ὅπερ καὶ ἔπραξα, καθ' ὅτι δὲν ἔλαβον τὸ συνθηματικὸν τηλεγράφημά σας· ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν συναινῆτε καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐννόησα ὅτι συμβαίνει τὸ ἐναντίον.

Τὴν παρελθοῦσαν λοιπὸν ἐβδομάδα ὑπέβαλον τὰ ζητήματα, διὰ τοῦ προσώπου, ὅπερ σὰς ἔγραψον, ἀναπτύξας προσέτι ἐγγράφως τοὺς λόγους τῶν παραπόνων τοῦ λαοῦ, τὰ αἴτια, ἅτινα παρακινοῦν αὐτὸν εἰς ἐξεγέρσεις συχνὰ, πρὸς δὲ καὶ τὸ τί ἂν πράξῃ ἢ Κυβέρνησις θὰ ἀποκαταστῇ σχετικὴ ἡσυχία καὶ ταῦτα πάντα δι' ἀκαταμαχίτων ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ἄλλοτε σοὶ ἐκθέτω. Τὰ δὲ ζητήματα, ὧν ἄνευ οὐδέποτε θὰ ἡσυχάσῃ ὁ λαὸς, περιώρισα εἰς τὰ ἐξῆς, νομίσας οὕτω συμφερότερον, ἵνα μὴ δώσω ὑπόνοιάν τινα, ὅτι προέρχονται ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς Ν' ἀποσυρθῇ ὁ στρατὸς ἐντὸς τῶν φρουρίων, ὡς καὶ πρότερον. Ν' ἀφῃθῇ τὸ ἥμισυ τῶν τελωνείων, ὡς καὶ πρότερον, ὑπὲρ τοῦ τόπου, ἵνα μὴ οὕτω καταστραφῇ ἡ παιδεία καὶ τὰ δημόσια ἔργα, ὡς νῦν. Ν' ἀντικατασταθῇ ἡ

Ἑλληνική Χωροφυλακή, δι' ἐντοπίας, κατ' ἀναλογίαν τῶν συνοίκων στοιχείων καὶ πάντες οἱ ὑπάλληλοι νὰ διορίζωνται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Χριστιανῶν καὶ ὄχι ὅπως νῦν ἐξ ἡμισείας. Γενικός Διοικητὴς νὰ εἶναι πάντοτε Χριστιανὸς καὶ τὴν διαρρῦθμισιν τῶν Δικαστηρίων ἀπὸ Δικαστὰς ἐπιστήμονας, ἀνεξαρτήτως τοῦ στοιχείου, εἰς ὃ ἀνήκουσιν οὗτοι. Διὰ πειστικῶν δὲ ἐπιχειρημάτων ἀνέπτυξα τὸν λόγον, τὸν προκαλοῦντα τὴν ἀνάγκην τῆς ἐφαρμογῆς ἐνὸς ἐκάστου τῶν ζητημάτων τούτων. Διὰ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου, διὰ τῆς διπλωματικῆς, ὑποσχθέντός μοι τοῦτο τοῦ Πρέσβευς, ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβον τὴν γνώμην τῶν ἐν Ἀθήναις, πιστεύω ὅτι θὰ ἐπέλθῃ αἰσία λύσις. Εἰς τὸν Πατριάρχην ἐπῆγα δις. Δὲν κατώρθωσα νὰ τὸν ἴδω ἕνεκεν τῶν ἑορτῶν, οὐχ ἤττον δὲν θὰ ἀφήσω παρὰ νὰ τὸν ἴδω καὶ θὰ φροντίσω παντὶ σθένει, ὅπως τὸν πείσω νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ τῆς λύσεως, προσθέτων αὐτῷ, ὅτι, κατ' οὐδὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἡσυχάσωμεν ἄλλως ἢ νὰ ἀκούσωμεν εἰς κανένα.

Φρόντισε, ὅμως, γράψε ἔξω εἰς τοὺς ἰδικούς μας νὰ μὴ γελασθοῦν νὰ ὑποσχεθοῦν ὑποχώρησιν, διότι εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις, πρὸ τῆς ὑποχωρήσεως εἰς τὸ νὰ δώσῃ τὰ ζητήματα, θὰ τοὺς βολιδοσκοπήσῃ, πάσῃ δυνάμει καὶ ἂν ἐννοήσῃ, ὅτι δὲν ἔχουν ὄρεξιν νὰ ἐπιμείνουν, περιττὸν θεωρῶ νὰ σοὶ εἶπω, ὅτι οὐδέποτε θὰ δώσῃ.

Σύστησέ των, ὅσον τὸ δυνατὸν, ἐπιμονὴν, ὁμόνοιαν καὶ δρᾶσιν καὶ ἅς ἐλπίζωμεν πρῶτον εἰς τὸν θεὸν καὶ δεύτερον εἰς τὰς ἐνεργείας, ὅτι κάτι θὰ γίνῃ.

Προτίθειμαι νὰ γράψω εἰς τὸν Μητσοτάκην καὶ νὰ τοῦ ἀναπτύξω τὴν ἐδῶ κατάστασιν, δεύτερον τοὺς λόγους, δι' οὓς ὀφείλει νὰ συμπράξῃ καὶ πάντες ὑπὲρ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὴν κατάλληλον περίστασιν, ἣν θὰ χάσωμεν, ἕνεκεν τῆς διαιρέσεώς μας, οὐχ ἤττον, ἐπειδὴ γνωρίζω, ὅτι εἶχον στενάς σχέσεις οὗτος καὶ ὁ Καραθεοδωρῆς, διστάζω, μήπως ἕνεκεν τούτου, μοῦ συμβῆ κανένα δυστύχημα ἕνεκεν ἐπιπολαιότητος βεβαίως τοῦ κ. Μητσοτάκη, διότι ἐκ κακῆς προθέσεως οὐδέποτε θὰ τὸ κάμῃ.

Γράψε μου λοιπόν, χωρὶς ἄλλο εἰς ποῖον ἰσημεῖον εὐρίσκονται αἱ σχέσεις του μετὰ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, διότι ἔχω μίαν πεποίθησιν, ὅτι θὰ τὸν πείσω, μὲ τοὺς λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ τοῦ ἐκθέσω τὰ πράγματα.

Γράψε μου λεπτομερέστερον καὶ γράφε εἰς τοὺς ἔξω νὰ μᾶς ἀνακοινώσωσι συχνότερον τὰ σχέδιά των. Σοῦ γράφω ἐν μεγίστη βία.

Πρὸς θεοῦ· ὄχι μόνον νὰ μὴ πραξέτε, ἀλλὰ μὴν ἀκουσθῆ ἐκεῖνο, ὅπου μοῦ ἔγραψες, ὅτι θὰ ἀναγκασθοῦν νὰ ζητήσουν ξένην προστασίαν, διότι τότε ἐπιρρωνύεται τὸ θρύλημα τὸ κυκλοφορήσαν, ὅτι ἡ σημερινὴ κατάστασις εἶναι ὑποκίνημα ξένων, μὴ πρὸς θεοῦ· διότι τότε θὰ τύχωμεν τῆς περιφρονήσεως πάντων.

Σοῦ ἔγραφα, ὅτι ὁ Μητσοτάκης ἔγραψεν, εἰς τὸ κατάστημά του καὶ ἔδωκε διαταγὴν νὰ σοῦ μετρήσουν 25 μετζίτια καὶ ἂν τυχὸν δὲν τὰ ἔλαβες ἀκόμη, λάβετέ τα καὶ στείλέ τα, διότι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη.

Γράψε μου τί σοῦ ἀπήνησεν ὁ Λιονούδης. Φρόντισε ἐπίσης καὶ διὰ τὴν στατιστικὴν. Τί κάνουν τὰ χωριανά μας; δὲν μοῦ ἔγραψες τίποτα· ὁ Πανηγυράκης;

Ἐν Κων. πόλει τῇ 7 Φεβρουαρίου 1896

Σὲ φιλῶ Δημ. Παπαδόπουλος (Δημήτρ. Βουτετάκης)

Ἐπιστολή Ἐμμ. Μουντάκη

Ἀγαπητοί μοι Γεώργιε καὶ Μιχαήλ Μυλωνογιαννάκη,

Χθὲς σὰς ἔστειλα, τὰ αἰτηθέντα δύο ζεύγη πετοσί. Διὰ χρήματα φροντίζομεν νὰ συνάψωμεν δάνειον, ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐκατόρθωτον ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει.

Ὡς θὰ ἴδητε ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Γερμανοῦ, τὰ χρήματα ἀτινα εἶχον εἰσπράξει καὶ εἰσπράττουν, τὰ χρησιμοποιοῦν εἰς ἀγορὰν ἀμυντικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα θὰ σταλῶσιν ἐν δεόντι χρόνῳ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ 100 εἰκοσάφραγκα, οὔτε λόγος γίνεται.

Γράψατε εἰς τὸν πατέρα σας καὶ εἰς τὸν Λυμπρίτην περὶ αὐτῶν. Ἐπιβεβαιούται ἡ ἀνάκλησις τοῦ Γεν. Διοικητοῦ καὶ ἡ ἄφιξις, ὡς τοιοῦτου, Ὁθωμανοῦ. Τρία τάγματα στρατοῦ καταφθάνουσιν ὅσον οὔπω.

Ἐν Σελίνῳ ὁ στρατὸς συλλαβὼν τοὺς προκρίτους καὶ ἄλλους φιλησύχους τῶν χωρίων, παρὰ τὰ ὁποῖα ἐγένοντο οἱ φόνοι, τοὺς ᾠδήγησαν εἰς Κάνδανον, τοὺς ὁποίους καθ' ὁδὸν ἔδειραν ἀνηελῶς. Λέγεται μάλιστα, ὅτι τινὲς τῶν δαρέντων εὐρίσκονται εἰς κακὴν κατάστασιν.

Ταῦτα ἐπιφυλάσσονται νὰ πράξωσιν, ὅπου καὶ ἂν μεταβῶσιν ὥστε λάβετε τὰ μέτρα σας. Διαμαρτυρηθῆτε εἰς τὰ προξενεῖα κατὰ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς τοῦ στρατοῦ καὶ ἐμμέσως πῶς, ζητήσατε τὴν ἐπέμβασιν αὐτῶν εἰς τὴν λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ὅπως ἐπέλθῃ εἰρήνευσις ἐν τῷ τόπῳ. Εἴμεθα λίαν στενοχωρημένοι διὰ πολλοὺς λόγους

15)2)96 Σὰς φιλῶ

Ἐμμ. Μουντάκη

Ἐπιστολή τοῦ Ἀντωνίου Σήφακα:

Ἐκ Χανίων τῇ 15 Φεβρουαρίου 1896

Ἀγαπητοί,

Ἐλαβομεν τὴν ἐπιστολὴν σας καὶ εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῇ.

Χθὲς ἦλθε νέος στρατὸς τρία τάγματα. Ἐν Σελίνῳ ἐπικρατεῖ ἡσυχία φαινομενικῇ, ὡς καὶ εἰς Κίσσαμον καὶ Κυδωνίαν.

Περὶ δανείου γίνεται σκέψις καὶ φροντίς παρὰ τῶν ἀρμοδίων.

Ἐξ Ἀθηνῶν οὐδὲν ἐλπίζομεν οὔτε ὑλικὸν οὔτε ἠθικόν. Στρατὸν συσσωρεύει μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ἐπιτεθῇ, φαίνεται, ἅμα ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέψῃ καὶ τῷ δοθῇ μικρὰ αἰτία ἢ πρόκλησις, ὥστε φρόνιμον εἶναι νὰ ἀπέχητε καὶ νὰ προσέχητε.

Ἐγγραφὸν τι συνετάχθη κολακευτικὸν καὶ παρακλητικὸν πρὸς τὸν Ἡμέτ. Πατριάρχην, ὅπως οἶτος μεσιτεύσῃ πρὸς λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, διότι ὅπως ἤλλαξαν φάσιν σήμερον τὰ πράγματα παρ' οὐδεμιᾶς τῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων πρέπει νὰ περιμένωμεν.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο θὰ σὰς στείλωμεν νὰ τὸ ἴδητε καὶ ἐὰν τὸ ἐγκρίνητε τὸ ὑπογράφετε καὶ μᾶς τὸ στέλλετε καὶ τὸ στέλλομεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἄλλην διέξοδον δὲν βλέπομεν, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι κἀτι θὰ ἐπιτευχθῆ.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἴρις (Ἐντῶνιος Σήφακας)

Ἐπιστολὴ τοῦ ἱερέως Παπᾶ—Γαβριήλ

Ἐν Βάμῳ τῇ 16 Φεβρουαρίου 1896

Ἀγαπητοί,

Οὐδὲν νεώτερον ἔχω νὰ ἀναγγείλω ὑμῖν, πλὴν τῶν ἐξῆς, τὰ ὁποῖα, ἴσως εἶναι γνωστά.

Ὁ ἐκ τῶν Νεοτούρκων μέγας καὶ πολὺς Μουράτ βέης, ὁ καταφυγὼν ἐν Καῖρῳ τῆς Αἰγύπτου, ἐζητήθη, ἐπιμόνως παρὰ τῶν ἐν Κων)πόλει Τουρκικῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἄγγλοι δὲν ἐπέτρεψαν τοῖς Αἰγυπτίοις τὴν ἀπόδοσίν του, μένει ἀνενόχλητος ἐν Καῖρῳ, ἐκδίδων φιλελεύθερον Τουρκικὸν φύλλον, δημοσιεύων τελευταίαν ἔκκλησιν, πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ ἐν ἣ περιπτώσει δὲν συμμορφωθῆ, οἱ κορυφαῖοι τοῦ κόμματος θὰ προσκαλέσωσι τοὺς **Σεῖνιδες τοῦ τζαμῆ** **Ἐλ Ἀζάρ** νὰ ἐκδώσωσι φετφάν καθαιροῦντες τὸν Σουλτάνον τοῦ Σουλτανάτου καὶ νὰ ὑψώσωσι τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Συρίᾳ. Τὸ ἴδιον φύλλον προσκαλεῖ τοὺς Ἀρμενίους νὰ συνταχθῶσι μετὰ τῶν Φιλελευθέρων Νεοτούρκων πρὸς τὸν ἀγῶνα, πρὸς ἀνακαίνισιν τῆς αὐτοκρατορίας. **Βρὲ Μουρατοδέη** γιὰ δὲ μιᾶς καὶ μᾶς; Οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ Μακεδόνες, συλλέξαντες ἐράνους, κατέθηκαν τούτους εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἡπειροθεσσαλίας καὶ διὰ τούτων θὰ προμηθευθῶσιν ὄπλα καὶ πολεμοφόδια, διὰ νὰ προστατεύσωσι τὴν πατρίδα των, ἀφοῦ ἡ μήτηρ Ἑλλάς παραιτεῖται τῶν ἐπιγείων κατακτήσεων καὶ πορεύεται δι' ἀεροστάτων εἰς οὐρανίους κατακτήσεις, ὀχυρομένη εἰς τὸ «μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ κ.τ.π.» Βρὲ ἔξω.....στὸν Παράδεισον δὲν χωροῦν.

Τὸ ἐν Ἀμαρίῳ Ἐπαρχεῖον κατέκαυσαν οἱ χριστιανοί. Ὁ ἐνταῦθα στρατὸς ἀνέρχεται εἰς 1070, ὁ ἐν Ἀρμένιοις εἰς 147, ὁ ἐν Καλύβαις εἰς 60. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐνταῦθα στρατοῦ ἐζήτησε συνδρομὴν ἐκ Χανίων, ἀλλὰ τοῦ ἀπήντησαν, ὅτι πρέπει νὰ ἀρκεσθῆ εἰς ὅσους ἔχει, ἀφοῦ ἔχει ἀνάγκην ὄχι ὀλίγων ἀλλοῦ.

Ἀγάντα κύριε Λεκανίδη. Κάνε καὶ λιγάκι κουράγιο σὲ ἐκεῖνον τὸν φίλον μας Λ. Λιονάκη, διότι μοῦ ἐφάνηκεν ὀλίγον καταβεβλημένος.

Σᾶς χαιρετῶ ὅλους

Ζήτω ἡ Ἀμερικὴ, ζήτω ἡ Ἀγγλία, πέτε καὶ μιὰ ζήτω διὰ τοὺς γείτονας μακαρουνάδες. Γιατὶ βρὲ **γέρ Μόσκοβι** χαϊδεύεις, αὐτὸ τὸ Ζουλάπι; ἄχ.....

Διαμαρτύρησις πρὸς τοὺς τοὺς ἐν Χανίοις Προξένους

Ἀξιότιμε κ. Πρόξενε,

Διὰ τοῦ ὑπομνήματος, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν τιμὴν νὰ ἐπιδώσῃ ὑμῖν ὁ συναθροισθεὶς ἐν Κλήματι καὶ Κράπη χριστιανικὸς λαὸς τῆς Κρήτης τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, ἀποδεικνύεται ἐν πλάτει, δι' ἐπιχειρημάτων, ἅτινα πειθοῦσι, νομίζομεν, πάντα δίκαιον

έξεταστήν, ὅτι καί ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν αἱ ἀξιώσεις ἡμῶν εἶναι δι-
καιολογημέναι, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἐπέλθωσιν αἱ ζη-
τούμεναι μεταβολαὶ εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ἰσχύοντας θεσμούς, διότι,
ἄλλως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παγιωθῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νήσῳ καθε-
στώς, ὅφ' ὃ νὰ δύναται νὰ εὐημερήσῃ αὐτή. Μόνη δ' ἡ Κυβέρνησις
μας δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸ καὶ διὰ τὸν λόγον
τοῦτον ἀντεπεξῆλθε καθ' ἡμῶν, διὰ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων
της, ὥστε προὔκάλεσε τὰς δύο κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον
γενομένας μάχας, ὅτι παρ' ὀλίγον νὰ διασαλεύσῃ ἐκ θεμελίων
τὴν δημοσίαν τάξιν, ἂν μὴ προελάμβανε τοῦτο ἡ εὐμενὴς παρέμβα-
σις καὶ αἱ φιλικαὶ συμβουλαὶ, ἀντιπροσώπων, τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυ-
βερνήσεων, πρὸς οὓς ἡ ὑψηλὴ Πύλη ὑπεσχέθη νὰ μὴ ἀποστείλῃ στρα-
τὸν εἰς τὴν νήσον πρὸς καταδίωξιν μας, ἐφ' ὅσον δὲν παρενοχλήσω-
μεν αὐτήν.

Οὐχ ἤττον ὁ ἐρεθισμὸς ὁ γεννηθεὶς τότε ἐκ τῆς εἰρημένης δια-
γωγῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκ τῶν σπουδαίων γεγονότων τοῦ πα-
ρελθόντος Νοεμβρίου, διετηρεῖτο παρὰ τῷ λαῷ.

Τούτου ἕνεκα, τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, δι' ἐγκυκλίου καὶ δι' ὀ-
λων τῶν μέσων, ἅτινα διαθέτει, προσεπάθησε νὰ καταπαύσῃ αὐτὸν.

Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις ἐξ ἀντιθέτου, παρὰ τὰ ὑπεσχρημένα, μετέ-
φερε στρατὸν καὶ καθ' ἐκάστην μεταφέρει ἐξ Ἀσίας ἐνταῦθα, ἐπὶ
τῷ σκοπῷ νὰ καταδιώξῃ ἡμᾶς καὶ πολεμήσῃ τὸ ὑφιστάμενον ἐν τῇ
Νήσῳ ζήτημα καὶ τοιουτοτρόπως ἐνισχύσει, ἔτι μᾶλλον, τὸν προὔ-
πάρχοντα ἐρεθισμὸν. Πλὴν τούτου, ἡ Κυβέρνησις, διὰ τῆς τοιαύτης
διαγωγῆς της, κατέστησε θρασυτέρους τοὺς ἐντοπίους Μουσουλμά-
νους, διότι πρὸ τῆς τελευταίας ἐνθαρρύνσεως καὶ τῆς μεταφορᾶς
τοῦ στρατοῦ, οὗτοι δὲν ἐτόλμων νὰ προβῶσιν εἰς μισαρὰς κατὰ
τῶν Χριστιανῶν δολοφονίας· ὥστε αὕτη προὔκάλεσε τὴν κατὰ τὰς
τελευταίας ἡμέρας παρατηρουμένην χαλάρωσιν ἐν τῇ δημοσίᾳ τάξει.

Ἐγένετο δ' ἀφορμὴ, οὕτω, κατ' αὐτάς α) νὰ φονευθῶσι δύο
ἄνδρες τῆς ἐπίπου χωροφυλακῆς ἐν Κισσάμῳ, διότι ἀπεπειράθησαν
ὡς πληροφορούμεθα, παρὰ τὰς ὑποσχέσεις αὐτῆς, νὰ συλλάβωσιν
ἓνα ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ ἡμετέρου σωματείου, β) ἐδολοφονήθη-
σαν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐν τῷ χωρίῳ Νεροκούρου τῆς ἐπαρχίας
Κυδωνίας τρεῖς χριστιανοὶ καὶ ἐτραυματίσθη εἰς, πυροβοληθέντες
ἐξωθεν, ἐν καιρῷ νυκτός, καθ' ἣν ὥραν ἐκάθηντο ἐν τῷ καφενεῖῳ,
γ) ἐγένετο συμπλοκὴ ἐν Κυρτομάδῳ τῆς Κυδωνίας μεταξύ τῶν ὀρ-
γάνων αὐτῆς καὶ τινῶν συναδέλφων μας, οὓς ἀπεπειράθη νὰ συλ-
λάβῃ, καθ' ἣν πολλοὶ ἀντηλλάγησαν πυροβολισμοὶ καὶ οἵτινες ἀνε-
στάτωσαν καὶ κατετάραξαν τὰ μέρη ἐκεῖνα, δ) ἐφονεύθη εἰς χρι-
στιανὸς καὶ ἐτραυματίσθησαν δύο ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ἄνευ λόγου, ἐν
συμπλοκῇ, ἣτις συνέβη μεταξύ ἐντοπίων ὀθωμανῶν καὶ χριστιανῶν
ἐν τῷ χωρίῳ Βουκολιῆς τῆς Κισσάμου, ἐξ οὗ ἐγεννήθη ἀγανάκτησις
ἐν τῷ Χριστιανικῷ λαῷ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ μεταφέρῃ
ἐκεῖσε δύο τάγματα στρατοῦ, ἐγένοντο δὲ καὶ συναθροίσεις πολλῶν
χριστιανῶν, ε) ἐφονεύθησαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σελίνου ὀκτὼ χριστιανοὶ
καὶ Ὀθωμανοὶ, διότι, ὑποπτεύοντες, ὅτι οἱ εἰς Χανιά μεταβάντες
ὁμόθηρσκοὶ των καὶ βραδύναντες νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς οἰκογε-
νείας των, ἐφονεύθησαν κατ' ἀντεκδίκησιν τῶν ἐν Νεροκούρου συ-
νομένων φόνων, ἐπετέθησαν ἀναιτίως κατὰ τῶν χριστιανῶν συνε-
παρχιωτῶν των, ἐπῆλθε δ' ἐκ τούτου χωρισμὸς τῶν δύο ἐν τῇ ἐπαρ-
χίᾳ ἐκεῖνῃ στοιχείων καὶ διακοπὴ πάσης μετὰ τῶν πέραξ μερῶν συγ-

κοινωνίας, ἣτις διαρκεῖ ἐπὶ ἑβδομάδα ἤδη καὶ δι' ὃ ἡ Διοίκησις ἠναγκάσθη ν' ἀποστείλῃ ἐκεῖσε ἐπιτροπὰς πρὸς καθουράχαιν τῶν πνευμάτων, ἐξαφθέντων ὡς ἐκ τῶν ραβδισμῶν, οὓς ὁ στρατός κατήνεγκεν ἐπὶ πλέον, κατὰ τῶν προκρίτων τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου τῶν συλληφθέντων, ἀδίκως, ἕνεκα τῶν συμβάντων φόνων.

Ἄλλά, πλὴν ἄλλων, τὰ λυπηρότατα ταῦτα γεγονότα σπουδαίως ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν πνευμάτων τῶν πολιτῶν, διότι οἱ ὀθωμανοὶ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν, ἤρξαντο ἀπὸ τινος νὰ μεταφέρωσι λάθρα, πλησίον τῶν φρουρίων τὰ κινητὰ πράγματά των, ὃ δὲ στρατός, ὑποθέτων, ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη θὰ φέρῃ κατ' αὐτοῦ ζημίας, ἀπειλεῖ βιαιοπραγίας κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου οὗτοι μὴ ἔχοντες ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἠθικότητά του, ἀποσύροντα ἀλλαχοῦ, ὥστε νὰ μὴ εὐρίσκονται πλησίον αὐτοῦ.

Ἡ κατάστασις δ' αὕτη, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ἐπικρατεῖ σήμερον, καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῶν τριῶν ἐκ τῶν πέντε Τμημάτων τῆς Νήσου. Ταῦτα λοιπὸν ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον, τὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νήσῳ κακοδιαμονίαν, ἐπὶ δεκαετίαν ἤδη, καθ' ἣν οὔτε ἡ ζωὴ, οὔτε ἄλλοιτι ἀγαθὸν τῶν πολιτῶν ἐπροστατεύθη ἢ προστατεύεται ὑπὸ τῶν Νόμων ἢ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, ὡς αὕτη ἀσκεῖται, πρὸς δὲ τὸ φρόνημα, ὅπερ ἐγεννήθη παρὰ τῷ Χριστιανικῷ λαῷ, περὶ τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἕκαστον τῶν συνοίκων στοιχείων δικαιούται νὰ ἔχῃ ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς Νήσου, φρονούμεν, μετὰ πεποιθήσεως ἀδιστάκτως, ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι, ἐφ' ὅσον αὕτη μένει μὲ τούτους ἐν ἰσχύει νῦν θεσμούς, θὰ ἐξακολουθήσῃ οὕσα ἡ ἰδία καὶ χείρων ταύτης. Τοῦτο δὲ δὲν δύναται καὶ πᾶς ἄλλος, ὡς προεῖπομεν δίκαιος καὶ ἀμερόληπτος ἐξεταστής τῶν Κρητικῶν πραγμάτων, νὰ μὴ ὁμολογήσῃ.

Δι' ὃ ἀναγκαῖον ἐθεωρήσαμεν, Κύριε Πρόξενε, νὰ ὑποβάλωμεν ὑμῖν τὸ παρὸν ἔγγραφόν μας, πρῶτον μὲν, ὅπως ἀποδείξωμεν τὰ αἷτια, ἐξ ὧν προῆλθεν ἡ τελευταία χαλάρωσις τῆς δημοσίας τάξεως, εἶτα δὲ νὰ παρακαλέσωμεν καὶ αὐθις ὑμᾶς, ὅπως καθιστῶντες τὴν κατάστασιν τούτην, εἰς τὴν ὑμετέραν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν, γνωστήν, συστήσητε αὐτῇ, ὅτι δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐπέλθωσιν αἱ διὰ τοῦ σχετικοῦ ὑπομνήματος ζητηθεῖσαι βελτιώσεις εἰς τοὺς πολιτικούς θεσμούς τῆς ἡμετέρας νήσου, διότι, ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ἀφορήτου θέσεως, εἰς ἣν εὐρίσκεται λαὸς χριστιανικός, ὅστις τοσάκις ἐθυσιάσθη πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιῶν του. Ἐλπίζοντες, ὅτι θέλομεν εἰσακουσθῆ.

Διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Ἐν Φρὲ τῇ 16 Φεβρουαρίου 1896

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκην,
Χατζὴ Μιχαὴλ Γιάνναρην, Παρθένιον Περίδην, Ἐμμ. Βαρδίδην,
Νικόλαον Νικολοῦδην κ.λ.π.

Ἄγαπητοὶ συμπατριῶται,

Πολὺς χρόνος ἔχει παρέλθει ἀφ' ὅτου δὲν ἐλάβομεν ἐπιστολὴν ὑπογεγραμμένην ὑφ' ἀπάντων ὑμῶν. Ἐνίστε λαμβάνομεν τοιαύτην, ἀλλὰ φέρουσιν, τὰς ὑπογραφὰς τινῶν ἐξ ὑμῶν, ἐν ἣ καταβάλλεται πᾶσα φροντίς, ὅπως ἀποκρυβῆ ἢ μεταξὺ ὑμῶν διαίρεσις, ἀλλὰ καὶ

ἂν ὑμεῖς ἀποκρῦβητε αὐτήν, τὰ πράγματα καθιστῶσιν αὐτήν κατά-
δηλον, διότι, ἀπὸ δύο ἤδη μηνῶν, οὐ μόνον οὐδεμίαν προσπάθειαν
κατεβάλετε, μὴ συμφωνοῦντες, ὅπως συλλέξητε χρηματικόν τι βο-
ήθημα δι' ἡμᾶς, ἀλλ' οὔτε κἂν συλλογίζεσθε, ὅτι ὑπάρχει Κρητικὸν
ζήτημα, ὅτι ἡ πατρίς, ἣτις ἐγαλούχισε καὶ ἐξέθρεψεν ὑμᾶς πάσχει,
ὅτι οἱ γονεῖς, οἱ ἀδελφοί, τὰ τέκνα σας δέρονται καὶ σφάζονται
καθ' ἐκάστην.

Τὰ τελευταῖα γεγονότα τῶν ἐπαρχιῶν Κυδωνίας, Κισσάμου
καὶ Σελίνου μᾶς ἠνάγκασαν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ βορειότερα
μέρη τῆς Νήσου, ὅπως ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐργασίας μας δραστη-
ριώτερον.

Πρὸς τοῦτο ἐκαλέσαμεν καὶ τοὺς πληρεξουσίους τῶν λοιπῶν
ἐπαρχιῶν νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα.

Δι' ἐπανειλημμένων ἐπιστολῶν ἡμῶν, εἰς ἃς οὐδεμίαν ἀπάντη-
σιν ἐστείλατε, κατεδείξαμεν εἰς ὑμᾶς τὴν ἀνάγκην ἀποστολῆς ὄπλων
καὶ πολεμοφοδίων, ἅτινα νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀμυναν ἡμῶν, κατὰ
τῶν ἐπιθέσεων τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' οὐ μόνον δὲν μᾶς ἀποστέλλετε
τοιαῦτα, ἀλλ' οὐδὲ χρήματα μᾶς ἀποστέλλετε πλέον. Τούναντίον,
ὡς μᾶς πληροφοροῦσιν, ὑπάρχουσι τινες, καταγινομένοι εἰς τὸ ν'
ἀποτρέψωσι τοὺς διατεθειμένους νὰ μᾶς συνδράμωσι, προβάλλοντες
αὐτοῖς τὸν φόβον μὴ καύσωμεν τὴν Κρήτην.

Δὲν ἠξεύρομεν ὑπὸ τίνος ιδέας κινοῦνται οἱ πράττοντες τὰ
τοιαῦτα. Ἡμεῖς ὅμως διαβεβαιοῦμεν πάντα ἔχοντα τὴν ιδέαν, ὅτι,
διὰ τῶν στερήσεων, θέλομεν ἐγκαταλείψει τὸ ζήτημά μας, ὅτι οὐδὲν
θὰ δυνηθῆ νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τοιοῦτον σημεῖον, θέλομεν ἀγωνισθῆ μέ-
χρις ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ μας, ἔχομεν δὲ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν
θεόν, ὅτι οἱ ἀγῶνές μας δὲν θ' ἀποβῶσιν ἐπὶ ματαίῳ.

Σήμερον ἐτοιμάζομεν διαμαρτύρησιν πρὸς τοὺς κ.κ. Προξέ-
νους τῶν Μεγ. Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τῶν καταχρή-
σεων τῶν Τούρκων καὶ τοῦ στρατοῦ, ἐν ἧ ὑπενθυμίζομεν αὐτοῖς καὶ
τὰ ὑποβληθέντα ζητήματα καὶ τοὺς παρακαλοῦμεν νὰ συστήσωσι
καὶ πάλιν εἰς τὰς κυβερνήσεις των τὴν ταχεῖαν αὐτῶν λύσιν.

Καθ' ἃ μᾶς πληροφοροῦσιν, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται καὶ
πάλιν νὰ μᾶς καταδιώξῃ.

Ταύτην τὴν στιγμὴν πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἐν Ἀμαρίῳ συνε-
κρούσθησαν οἱ χριστιανοὶ μετὰ τῆς χωροφυλακῆς καὶ δι' οἱ Χρι-
στιανοὶ ἐπυρπόλησαν τὸ Ἐπαρχεῖον, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀληθείας ταύ-
της ἀμφιβάλλομεν.

Ὡς βλέπετε τὰ πράγματα ἔκτραχύνονται καθ' ἐκάστην, δὲν
παρέρχεται δὲ ἡμέρα, καθ' ἣν νὰ μὴ συμβῆ ἕκτακτόν τι μετὰ χρι-
στιανῶν καὶ ἐντοπίων μουσουλμάνων ἢ στρατοῦ.

Τὰ γεγονότα ταῦτα, βεβαίως, κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος θέ-
λουσιν ἀξηθῆ κατὰ τι τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν καὶ τότε ἡ Κρήτη θέ-
λει ὁμοιάζει μὲ ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Τουρκίας, εὕρισκομένας εἰς
ἐντελῆ ἀναστάτῳσιν.

Διὰ μωροστικὴν φορὰν ἀναγκαζόμεθα νὰ σᾶς δηλώσωμεν, ὅτι
δὲν θέλομεν παύσει ἀπὸ τοῦ νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν,
ὅπως καθ' ὄλην τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ζητήματός μας τηρηθῆ ἡ τάξις
καὶ ἡσυχία, ἀλλ' ὡς γνωρίζετε, τοῦτο κατ' ἐλάχιστον ἐξαρτᾶται ἐξ
ἡμῶν, διότι καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ οἱ ἐντόπιοι Μουσουλμάνοι καὶ
ἄλλα περιστατικά, δύνανται νὰ ματαιώσωσι τὰς προσπάθειάς
μας ταύτας.

Τὸ συμπέρασμα ἡμῶν εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως συλλέξητε χρήματα καὶ πρὸς ἀγορὰν ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς συντήρησίν μας· πρὸς τούτοις δὲ νὰ ἐνεργῆτε ἀδιαλείπτως παρὰ τοῖς δυναμένοις νὰ συνδράμωσιν ἡμᾶς ἠθικῶς.

Ἐν Φρεὶ τῇ 17 Φεβρουαρίου 1896

Συνοπτικὴ ἔκθεσις δοθεῖσα εἰς Γεώργιον Πορτολάκη ἐκ Καλυδῶν.

Κύριε,

Τὸ ζήτημα προήλθεν ἐκ τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, διότι οὗτος περιήλθεν, κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἰδίως, εἰς κατάστασιν πολιτικὴν, καθ' ἣν οὐδὲν ἀγαθὸν τῶν πολιτῶν ἦτο πλέον ὑπὲρ αὐτῶν ἐξησφαλισμένον. Ἡ Διοίκησις, καθ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας, ἐλειτούργει χαλαρῶς καὶ κατὰ τρόπον ἀδικοῦντα πάντοτε τοὺς χριστιανούς· δολοφονίαι δὲ κατὰ χριστιανῶν διεπράττοντο καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα τῆς πρωτευούσης, αἵτινες ἔμενον ἀτιμώρητοι, καθ' ὅσον εἰς αὐτὰς ἐνεῖχοντο καὶ ἀνώτεροι τῆς Κυβερνήσεως ὑπάλληλοι. Τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἐζήτησε πολλάκις ὁ Χριστιανικὸς λαὸς νὰ διορθώσῃ, ὑποδεικνύων τὰ μέσα, δι' ὧν ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχῆ τοῦτο, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις, εἴτε δὲν εἰσήκουε, εἴτε, εἰσακούουσα ἐν μέρει, μετέτρεπε τὰς ὑποδείξεις τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ μουσουλμανικοῦ.

Ἐν ἔτει δὲ 1889 μετέβαλεν αὐθαιρέτως τὴν παρ' ἡμῖν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν καὶ συνεκέντρωσεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν, διὰ τοῦ φερμανίου, τὸ ὁποῖον τότε ἐξεδόθη καὶ δι' οὗ καθηργήθη ἡ σύμβασις τῆς Χαλέπας, ἣτις συνημολογήθη ἐν ἔτει 1879, μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Νήσου καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἣτις ἔφερε τὸ κύρος Εὐρωπαϊκῆς πράξεως. Ἐκτοτε ἐπιδεινωθῆ ἡ θέσις τοῦ τόπου, διότι, αἱ δολοφονίαι κατὰ τῶν χριστιανικῶν ηὐξήθησαν, οἰκονομικῶς δὲ περιήλθεν, ἕνεκα τῆς ἀδεξιότητος καὶ σπατάλης τῶν Τούρκων τοποτηρητῶν εἰς κατάστασιν τοιαύτην, ὥστε ἡ τε παιδεία καὶ τὰ δημόσια ἔργα κατέπαυσαν, τὰ δὲ ὄργανα τῆς ἐξουσίας, ληφθέντα αὐθαιρέτως ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ Κράτους, παρὰ τοὺς προϋπάρχοντας νόμους, εἰσήγαγον τὴν διαφθορὰν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ.

Ἐνεκα τούτου, οἱ χριστιανοὶ τῆς Νήσου ἐζήτησαν ἔκτοτε, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς, τὴν θεραπείαν τῶν κατεπειγουσῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ, ἀλλ' εἰσηκούσθησαν ἐν μέρει μόνον, ἐν ἔτει 1894, ὅτε μετεβλήθη, τῇ ἐπιμόνῳ ἀπαιτήσῃ τῶν λαϊκῶν συναθροίσεων, τὸ ἐν ἰσχύϊ τότε ἐπαχθὲς φορολογικὸν σύστημα. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ πλειοψηφοῦν ἐν τῷ τόπῳ στοιχεῖον ἐπίεσθη, ὅτι, διὰ τῶν μερικῶν μεταβολῶν καὶ διορθώσεων τῶν παρ' ἡμῖν πολιτικῶν θεσμῶν, δὲν ἠδύνατο, νὰ εὐημερήσῃ, συνηλθεν ἐν Κλήμα καὶ Κράπη τῇ 3 καὶ 10 Σεπτεμβρίου π.ἔ. καὶ δι' ὑπομνήματος, εἰς ὃ διέγραψεν ἐν συνόλῳ τὰς διατάξεις, δι' ὧν μόνον δύναται νὰ βελτιωθῆ ἡ θέσις αὐτοῦ καὶ νὰ εὐημερήσῃ, ζητεῖ τὴν ἀπόκτησιν αὐτῶν. Τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν, δὲν ἐθεώρει ἀρμοδίαν νὰ ζητήσῃ τὰς βελτιώσεις ταύτας, καθόσον ὑπὸ τὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς ὀφείλει νὰ ἐργάζεται αὕτη, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ φερμανίου τοῦ 1889, δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοιούτων ζητημάτων. Ἐπειτα δὲ σωματεῖον ὅπερ ἐργάζεται, κατὰ τοὺς

θεμελιώδεις νόμους τόπου τινός, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν μεταβολὴν τοιούτων θεμελιωδῶν νόμων, ἀλλὰ τὰς μεταβολὰς αὐτῶν ζητοῦσι λαϊκαὶ συνελεύσεις, ἤτοι αἱ Ἐθνοσυνελεύσεις.

Τὸ ζήτημα διεξάγομεν διὰ μέσων εἰρηνικῶν, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις, θεωρήσασα αὐτὸ ὡς ἀνταρτικόν, ἀντεπεξῆλθε καθ' ἡμῶν καὶ προεκάλεσε τὰς δύο, κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον γεγομένας μάχας, καθ' ἃς αὐτὴ ἠττήθη, τῇ παρεμβάσει δὲ Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων, ἐπῆλθε, μετὰ ταῦτα, τροπὴ εἰρηνικὴ εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἤδη μεταφέρει καὶ πάλιν στρατὸν εἰς τὴν νῆσον ἔξ οὗ πιθανόν, νὰ προκύψωσι καὶ αὖθις νέα σοβαρὰ γεγονότα.

Ἡμεῖς ὁμως, ἐφ' ὅσον ἐξαρτᾶται ἀφ' ἡμῶν, σκοπὸν ἔχομεν νὰ νὰ ἐξακολουθήσωμεν οἷας δῆποτε διαθέσεις καὶ ἂν δεικνύη καθ' ἡμῶν ἡ Κυβέρνησις, νὰ πολιτευόμεθα μὲ τὸ αὐτὸ πρόγραμμα, στηριζόμενοι εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις καὶ ἐλπίζομεν ὅτι αἱ φιλόθροποι τῆς Εὐρώπης Εὐρωπαϊκαὶ Κυβερνήσεις δὲν θὰ ἐγκαταλείψωσιν ἡμᾶς ἀπροστατεύτους, ἀλλὰ θὰ ἀναγνωρίσωσι καὶ θὰ ὑποστηρίξωσι παρὰ τῇ Πύλῃ τὸ δίκαιον, ὅπερ ἔχομεν εἰς τὸν παρόντα ἀγῶνα.

Λεπτομερείας περὶ τῆς οὐσίας τῶν ζητημάτων εὐρίσκετε εἰς τὸ ὑπόμνημα, περὶ τοῦ τρόπου δέ, καθ' ὃν διεξάγομεν τὸν ἀγῶνα, εἰς τὰς ἐγκυκλίους καὶ τὰ ἄλλα διάφορα ἔγγραφα μας, ὧν ἀντίγραφα παρηγγέλθη τὸ γραφεῖον νὰ δώσῃ ὑμῖν.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Ἐν Φρε τῇ 17 Φεβρουαρίου 1896

Ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ Γερμανοῦ Ἀποστολάκη πρὸς τὸν Ι. Λεκανίδη.

Ἀγαπητέ,

Συμφώνως πρὸς τὰς παραγγελίας τῆς, ἀπὸ 25 παρελθόντος Ἰανουαρίου ὑμετέρας, ἐπειδὴ καὶ ἐδῶ εἶχον, διαδοθῆ τοιαῦτα τινα, περὶ τῆς ἐνταῦθα Ἐπιτροπῆς, προέβην ἀμέσως εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπομένης, τὴν ὁποίαν παραθέτω ἀκριβῶς, διὰ νὰ εἴμεθα ἐν τάξει.

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀντώνιον Ῥικάκην δικηγόρον καὶ Βουλευτὴν Πατρῶν, εἰς Ἀθήνας.

Εὐγενέστατε συμπατριῶτα κ. Ἀ. Ῥικάκη

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως ἔμαθε μετὰ λύπης, ὅτι ἡ ὀνομασθεῖσα παρ' αὐτῆς Ἐπιτροπὴ, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖτε ἐπαξίως ἐντιμὸν μέλος, ἐτοιμάζει ἢ ἐπέδωκε, δὲν ἀναφέρει ποῦ, ἔγγραφο, δι' οὗ αἰτεῖται ἐξ ὀνόματος ἐκείνης πράγματα, ὅλως ἀντίθετα τοῦ παρὰ τῶν μελῶν αὐτῆς χαραχθέντος προγράμματος καὶ τοῦ ὀρισμοῦ καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ πρὸς ὑμᾶς ἔγγραφου, δι' οὗ ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν ὑμῶν ἐπὶ σημείων ὀρισμένων.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ κάμω γνωστὸν τῇ ὑμετέρᾳ ἐντιμότητι καὶ δι' ὑμῶν, τοῖς ὑμετέροις συναδέλφοις, ὅτι εἶμαι ἐντεταλμένος νὰ ἐπαγρυπνῶ μετὰ προσοχῆς, ὅπως μὴ ἤθελεν ἀφεθῆ τοιοῦτον ἔγγραφο παρ' ὑμῶν, ὅπερ ἤθελε μειώσῃ πολὺ τὸ πνεῦμα τοῦ προγράμματος ἐκείνων καὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον, ἐὰν ἤθελε γείνει, θέλουσι τὸ θεωρήσει ἄκυρον, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἔγγραφο, ὅπερ θὰ ἐξήρχετο τοῦ κύκλου τοῦ πρὸς ὑμᾶς ὀρισμοῦ ἐκείνων.

Τὴν παροῦσαν ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς ἐκ τοῦ πολλοῦ, ὃν ὀφείλω, σεβασμοῦ πρὸς καλοὺς συμπατριώτας, ὡς ὑμᾶς καὶ ἐκ καθήκοντος ἀνυπερβλήτου, ὅπερ μοὶ ἐπιβάλλει ἢ παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως ἀποστολῆ μου.

Παρακαλῶ εὐαρεστηθῆτε νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ πρὸς ὑμᾶς σεβασμοῦ μου καὶ βαθυτάτης ὑπολήψεως, μεθ' ἧς διατελῶ.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 2 Φεβρουαρίου 1896

Γ. Ι. Α.

Ἄν δὲ ἐπιθυμῆτε νὰ μάθητε καὶ τὸ διατὶ δὲν ἐπαρουσιάσθην νὰ εἶπω ταῦτα προφορικῶς, ἀλλ' ἔγραψα, αἰτία ἡ ἐξῆς.

Μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ἐκλογητηρίου ἐπαρουσιάσθην πάλιν ἐν ὄρᾳ τακτικῇ εἰς τὸν κ. Μπογιατζόγλου, ἔρμηνευτὴν τῶν ἰδεῶν τῶν λοιπῶν· ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ ὠμιλοῦμεν καὶ ἐπέισθη ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ μέ κάμῃ νὰ ἀσπασθῶ τὰς ὅλως ἀντιθέτους τῶν ὑμῶν ἰδέας του, μοῦ εἶπεν ὅτι παραλογίζεται ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο, καὶ πλαγίως τὴν ιδιότητα ταύτην ἀπέδωκεν εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου. Θὰ ἤμην, δὲν ξέρω τί, ἂν μετὰ τὴν ἄκριτον κρίσιν τοῦ κ. Τσίτα ἐπαρροισιζόμεν νὰ ὀμιλήσω καὶ πάλιν προφορικῶς εἰς ἓνα ἐκ τούτων, παρ' ὧν οὐδὲν ἦ διαστροφή καὶ βλάβη προσδοκᾶται.

Τὴν ὑμετέραν ἔδωκα εἰς τὸν κ. Βολανάκη, ἧς τὸ περιεχόμενον ἐξετίμησε δεόντως καὶ ὅστις μετὰ τῶν ἐν Πειραιεὶ ἄλλων πατριωτῶν, ἐργάζεται, ὅπως μέρος τι τῶν λογικῶν ὑμῶν ἀπαιτήσεων ἐκ τῶν ἐνόητων ἐκπληρωθῇ.

Πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις μεγάλοι πατριῶται καὶ τὴν αὐτῶν συνδρομὴν ἀρνοῦνται καὶ ἄλλους ἀποτρέπουσι καὶ τὰς παραστάσεις τινῶν καὶ τὰς καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα ἐμοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐξουδετεροῦσι, λέγοντες τὰ ἀρέσκοντα εἰς αὐτήν.

Καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται τὸ πῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνταποκριθῶμεν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις σας, οὐδὲ νὰ πείσωμεν τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀλλάξῃ πολιτικὴν.

Τὴν Τρίτην π. μ. 6 τρέχοντος, ἐπαρουσιάσθην εἰς τὸν Ἐπιτροπὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, εἰς ὃν εἶπον, ὅτι καθὰ διαλαμβάνουσιν ἐπιστολαὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ σημαίνοντων προσώπων ἐν Χανίοις, ἢ ἐν Κρήτῃ Τουρκικῇ Διοίκησιν δραστηρίως ἐργάζεται, προετοιμάζουσα στρατόν, διὰ νὰ ἐπιτεθῇ καθ' ὑμῶν, ὅτι τὸν εὐχαριστεῖτε διὰ τὰς διπλωματικὰς ὑπὲρ τοῦ ζητήματός σας ἐνεργείας, ἀλλ' ὅτι διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ διεξαγάγῃ αὐτὰς ἀξιοπρεπέστερον καὶ λυσιτελέστερον, πρέπει, μυστικῶς τὸ τρόπον, νὰ χορηγῇ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς συντήρησιν καὶ ἄμυναν μικρὰ μέσα, ὅτι ἀδίκως κοπιᾷζουσι Κρητῆς τινες ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐπιδιώκοντες τὴν διάλυσιν τὴν Ἐπιτροπῆς. Δὲν ἔλαβον οὐδεμίαν ἀπάντησιν, παρὰ μόνον νὰ ἐπανέλθω κατόπιν. Ἐπέστρεψα μ. μ., ὅτι εἰς τὰ ἀνωτέρω προσέθηκα, ὅτι οἱ πλησίον τῶν πόλεων Χριστιανοὶ, δολοφονούμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων, παρακαλοῦσι τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ ἀφήσῃ πλέον τὰ ἀπομεμακρυσμένα μέρη καὶ νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ζωὴν αὐτῶν καὶ ἐντονώτερον παρέστησα τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῶν ἀμυντικῶν μέσων, καθ' ὅσον αὕτη δὲν δύναται νὰ κωφεύσῃ εἰς τὰς παρακλήσεις καταπιεζομένων ἀδελφῶν, ἀλλ' οὐδ' ὁ Τούρκος δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῇ τὴν προσέγγισιν αὐτῆς. Ἐπομένως οἱ ἡμέτεροι πρέπει νὰ ἦναι ἐφωδιασμένοι, διὰ νὰ δώσωσι καὶ ἄλλο μάθη-

μα εἰς αὐτόν. Ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸν πείσω, ἄρνησιν τῶν μέσων ἀντέταξέ μοι φοβερὰν. Τότε τῷ εἶπον τὰ παραληφθέντα, ὅτι ἐσχηματίσθη μέγα ῥεῦμα καὶ φρικτὰ παράπονα κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀκούονται ἐν Κρήτῃ, ἣτις θεωρεῖ ἑαυτὴν ἐγκαταλελειμμένην, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἔχη καλὰ ἀποτελέσματα.

Σεῖς, μοῦ λέγει, φρονεῖτε, ὅτι ἡμεῖς ἐγκατελείψαμεν τὴν Κρήτην, ἀμα ἀνεχώρησα τὸ πρῶτῃ, ἀμέσως ἐτηλεγράφησα εἰς Κωνσταντινούπολιν· ὅπλα καὶ φυσέκια ὁμῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σᾶς δώσωμεν· ἐπὶ πολὺ ἐπέμενα εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναπτύσσων τοὺς λόγους, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐν τῇ ἀγανακτῆσει μου τοῦ εἶπον λοιπὸν καὶ ἴτοιαῦτα θὰ εὕρωμεν καὶ ἄλλα· δὲν ἀπήντησε εἰς τοῦτο.

Ὡς πρὸς τὰς δολοφονίας, μοῖ εἶπεν, ὅτι οἱ Τούρκοι ἐφόνευσαν 4 χριστιανούς καὶ σεῖς 6 Τούρκους, δὲν μοῦ εἶπεν ὁμῶς τώρα, ὅτι ἡμεῖς ἐδώκαμεν πρῶτοι τὴν ἀφορμὴν, καθ' ὅσον εἰς τοιαύτην ἔκφρασιν τὴν 25 Ἰανουαρίου ἔλαβε γραπτὴν παρ' ἐμοῦ τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν, κατόπιν προφορικῆς.

Πρὸς τὴν Α. ἐξοχότητα τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν
κ. Α. Σκουζέ κτλ. εἰς Ἀθήνας

Σεβαστέ μοι Κύριε,

Κατὰ τὴν χθὲς παρουσίαν μου, πρὸς τὴν Ὑμετέραν ἐξοχότητα, ἂν καλῶς ἀντελήφθην, νομίζω ὅτι εἶρον αὐτὴν ἐν ἀγανακτῆσει δικαία, διὰ τοὺς ἐπισυμβάντας ἐσχάτως ἐν Κρήτῃ φυλετικούς φόνους, οἵτινες παρεμβάλλουσι μεγάλα προσκόματα εἰς τὰς, ὅπου δεῖ, ἐνεργείας αὐτῆς.

Ἡ ὕμετ. ἐξοχότης, διατελοῦσα εἰς κανονικὰς σχέσεις, ὡς ἐκ τοῦ ἀξιώματος αὐτῆς, καὶ μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρέσβεως τῆς Τουρκίας, ἐπιθυμεῖ νὰ διατελῇ ἐν πλήρει γνώσει τῶν ἐν Κρήτῃ συμβαινόντων, ὅπως ἀντιτάσῃ τὰς παραλόγους τοῦ Τούρκου Πρέσβεως αἰτιάσεις κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὅτι αὐτοὶ πρῶτα προκαλοῦσι τοὺς φόνους τούτους. Δὲν εἶναι ὁ πρῶτος φυλετικὸς φόνος ὁ γενόμενος ἐν Ἀποκορώνῳ, κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα. Ὁ πρῶτος τοῦ οὔτος ἐγένετο κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου, μίαν ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως Χανίων, εἰς Νεροκούρου, ὁ φονευθεὶς δὲ ἦτο χριστιανὸς ἀρτοποιῶλης, οὗτινος ἔθραυσαν τὴν κεφαλὴν οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ ἔπειτα ἔρριψαν αὐτὸν εἰς λάκκον πλήρη ὕδατος, μετὰ ταῦτα συνέβη ὁ ἐν Ἀποκορώνῳ καὶ οἱ τηλεγραφικῶς διαγελθέντες δύο χριστιανοὶ ἔξω τῆς πόλεως Χανίων καὶ ἐνὸς ἐτέρου ἐκτὸς τῆς πόλεως Ρεθύμνης ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Διοικήσεως.

Ἦθελεν ἀδικῆσαι ἄνθρωπος φρόνιμος ἑαυτὸν, ἐὰν ἀπέδιδεν εἴτε εἰς τὰς ἐνεργείας, εἴτε εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ τοὺς πρώτους καὶ τοὺς τελευταίους, οὔτε δύναται αὕτη νὰ ἐμποδίσῃ τὰ τοιαῦτα, διότι οὔτε τὰ μέσα ἔχει, οὔτε ἐμελέτησε ποτὲ ἀπ' ἀρχῆς νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰ δικαιώματα τῆς Διοικήσεως καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδὲ εὐθύνῃ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου φέρει οὐδεμίαν. Ὅταν πᾶσα ἡ μηχανὴ ἐν Κρήτῃ ἀργῇ, μὴ λειτουργήσῃ οὐδὲ Δικαιοσύνης οὐδὲ χωροφυλακῆς καὶ πᾶν οἰκονομικὸν μέσον πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς διοικήσεως ἐλλείπει, δὲν πρέπει νὰ κάμωσι ποσῶς ἐντόπῳ τὰ ὀλίγα κακουργήματα, τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνουσι μόνον τοὺς πράττοντας, ἀλλὰ νὰ θαυ-

μάζη πῶς δὲν εἶναι γενική ἀναρχία ἐν Κρήτῃ. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχη τοιαύτη, ὀφείλεται μόνον εἰς τὴν ἐπιρροὴν ἀφ' ἑνὸς καὶ εἰς τὰς συμβουλὰς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς πάντων τῶν φρονίμων χριστιανῶν τῶν ἐπαρχιῶν, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται πᾶσα μεταβολὴ ἐν Κρήτῃ.

Διὰ τὴν βεβαιωθῆ δὲ ἡ ὕμετ. ἐξοχότης, ὅτι ἡ ἐν Κρήτῃ κατάστασις εἶναι συνέπεια ἀδρανεΐας τῆς Διοικήσεως, δύναται νὰ ρίψη καὶ πάλιν ἐν βλέμμα εἰς τὸ ὑπόμνημα τῆς ἐπὶ τῆς Μεταπ. ἐπιτροπῆς, ἐν ᾧ εἰκονίζεται τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ μείνη ἡ Κρήτη εἰς ἣν διατελεῖ κατάστασις, ὑποδεικνύεται δὲ καὶ τὸ μέσον, δι' οὗ μόνον δύναται νὰ ἐπέλθῃ σχετικὴ ἐν αὐτῇ εἰρήνευσις. Ἄλλὰ καὶ ἡ γενόμενη διαμαρτύρησις παρὰ τῶν χριστιανικῶν μελῶν τοῦ Γ. Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Κρήτης εἰς τὴν ν. ἐξοχότητα τὸν Καραθεοδωρὴν Πασᾶν καὶ εἰς τοὺς κ. κ. Προξένους γραπτῶς, τρανῶς ἀποδεικνύει, ὅτι ἄνευ ριζικῶν μεταρρυθμίσεων ἐν Κρήτῃ, δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἐν αὐτῇ κανονικὴ κατάστασις. Οὐδόλως ἀμφιβάλλει τις, ὅτι ἀμφοτέρα τὰ ἔγγραφα ταῦτα, διεβιβάσθησαν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν Χανίοις Προξένου καὶ ὡς προείρηται, θὰ ἔχη πλήρη γνῶσιν αὐτῶν ἡ ὕμετ. Ἐξοχότης, ἀλλ' ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἀμφοτέρα ταῦτα, ζητηθέντα ἀπὸ τὰ Ἀνάκτορα, ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Π. Π. Κελαϊδῆ εἰς τὸν γραμματέα τῆς Α. Μ. κ. Φίλιππον Λέλην. Τὸ μὲν ὑπόμνημα ἐν ἀντιτύπῳ εἰς φυλλάδιον, ἡ δὲ διαμαρτύρησις τοῦ Γ. Δ. Συμβουλίου εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς ἐν Χανίοις ἐκδιδομένης τότε ἐφημερίδος ἡ Αὐγὴ (διότι αὕτη ἐπαύθη, μόνον διότι ἐτύπωσε, δημοσιεύσασα τὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος, διαμαρτύρησιν). Ἐπικαλούμενος συγγνώμην παρὰ τῆς Ὑμετ. ἐξοχότητος, διὰ τὸ θάρρος νὰ ὑποβάλω τὴν παροῦσαν μου εἰς αὐτήν, μετὰ σεβασμοῦ ὑποσημειοῦμαι προθυμότητος αὐτῆς θεράπων.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 26 Ἰανουαρίου 1896.

Γ. Ι. Α.

Ἐγκυκλίους πληροφοροῦμαι, ὅτι ἐκδίδετε ἐνίστε, ἀλλὰ τοῦτο οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐνταῦθα λαμβάνει γνῶσιν, ὅπως δὲ ἄγνωστα μένουσι καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν· δὲν ξεύρω διατὶ οἱ λαμβάνοντες αὐτὰς κύριοι δὲν τὰς δίδουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας πρὸς δημοσίευσιν· τὴν αὐτὴν δὲ τύχην, λαμβάνει καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν ὑμῶν, ἐκτὸς τῶν περιερχομένων εἰς χεῖρας μου· ἂν δὲν ἐλάβανον εἰδήσεις τινὰς ἐκ φίλων μου καὶ ἐφρόντιζον μετὰ τοῦ κ. Π. Κελαϊδῆ πρὸς δημοσίευσιν μιᾶς καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα ἀλληλογραφίας, ἤθελε θεωρεῖσθαι ἐνταῦθα τελείως σβεσθὲν τὸ Κρητικὸν κίνημα.

Καθὼς πληροφοροῦμαι ἐκ προσώπων ἐκ Κρήτης ἐρχομένων, τὰ ὁποῖα ἔχω τὴν ἀδειαν οὐτῶν νὰ ὀνομάσω, δὲν καταβάλλεται ἡ δέουσα ἐνέργεια, ὅπως ἐνισχυθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀλλὰ τοῦταντίον παρὰ γωνίζονται πολλοὶ δράσαντες ἄλλοτε, δυνάμενοι δὲ καὶ σήμερον νὰ δράσωσι. Οἱ τοιοῦτοι θεωροῦσι τὴν ἀποτυχίαν πλήρη, ἂν ἐξακολουθήσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν μέχρι σήμερον πορείαν αὐτῆς, κρίνουσα αὐτὴν ἐπαρκῆ, πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος καὶ περιφρονουσα δυνάμενους νὰ βοηθήσωσι διὰ λόγου καὶ δι' ἔργου.

Οὐδένα φίλον ἀπεκτήσατε ἀκόμη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐνᾧ ἔπρεπε νὰ ἔχητε ἕνα τοῦλάχιστον τοιοῦτον εἰς ἕκαστον Εὐρωπαϊκὸν κράτος, δυνάμενον νὰ παρουσιάσῃ τὰ δίκαια ὑμῶν εἰς τοὺς ἰσχυροὺς

καὶ νὰ κινή τὴν συμπάθειαν αὐτῶν. Ἄλλ' οὔτε παραστάσεις ἐκάματε ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, καθιστῶντες αὐτὴν ὑπεύθυνον διὰ τὰ μέλλοντα ἀπευκταῖα ἐκ τῆς ψυχρότητος αὐτῆς, οὔτε ἔκκλησιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, οὔτε τίποτα ἐξωτερικόν.

Οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὅτι ἔχετε ἀπεριόριστον ἀγάπην εἰς τὸ κίνημα καὶ εἰς θυσίας ὑποβάλλεσθε ἀπέιρους· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ ἀγάπη καὶ αἱ θυσίαι, ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις καὶ ὁ τρόπος τῆς διεξαγωγῆς αὐτοῦ, ὅστις δὲν εἶναι ἔργον ὀλίγων, ἀλλὰ πολλῶν καὶ ἱκανῶν εἰς τοῦτο, οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν ἐντός, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐκτός τῆς Κρήτης πανταχοῦ. Κυρίως ἀνάγκην, κατὰ τοὺς λόγους σας, ἔχετε ἀνάγκην ὑλικῶν συνδρομῶν, ἀλλ' αὐταὶ ἔπονται τῶν ἠθικῶν καὶ ἡ ἀπόκτησις τῶν δευτέρων συνεπάγεται καὶ τὴν τῶν πρώτων, ἄλλως μάτην ἀπαιτεῖτε καὶ ἐλπίζετε παρ' ἀνθρώπων, οὐδὲν ἐχόντων νὰ συνεισφέρωσιν, οὔτε τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῶσιν εὐπρόσωποι ὅπου δεῖ καὶ ὀμιλήσωσιν ὑπὲρ ὑμῶν. Καλῶς οὖς καὶ ἄῤῥηγόνους ἐσπούδασα καὶ ὀμιλῶ ἐν πεποιθήσει καὶ ἵνα μὴ κατηγορηθῶ ποτε ὡς ἀποκρύψας τὴν ἀλήθειαν.

Ἄν, ὡς διεδόθη, ὁ Σουλτάνος δὲν ἔχει γνῶσιν τῶν αἰτημάτων σας, εἶναι σφᾶλμα καὶ πρέπει νὰ διορθωθῇ· ἀφοῦ ἡ Εὐρώπη ἀναγνωρίζει τὰ κυριαρχικὰ αὐτοῦ δικαιώματα, θὰ ἐπράττομεν ἡμεῖς πλέον ἢ γελοῖον, μὴ ὑποβάλλοντες εἰς αὐτὸν τὰ αἰτήματα ἡμῶν. Ἡ σήμερον ἀρνητικὴ πολιτικὴ δὲν θὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἢ μὴ δυνηθεῖσα Ἀγγλίᾳ νὰ μεταβιβάσῃ τὰ πλοῖα τῆς εἰς Ἀττικὴν, δὲν θὰ πάθῃ τοῦτο ὡς πρὸς ἄλλα μέρη· ἄγρυπνοι καὶ ἔτοιμοι πρέπει νὰ εἴσθε, καθόσον δὲν δύνασθε νὰ ῥυθμίσητε τὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης.

Ἐν Πειραιεὶ τῆ 8 Φεβρουαρίου 1896

Γ. Ι. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Ι. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητὲ Ι. Γ. Λεκανίδη καὶ λοιποὶ

Ἐν τῇ ἀμέσως προηγουμένη μου ἔγραψα εἰς ὑμᾶς, ὅτι καταβάλλεται προσπάθεια ὑπὸ τῶν ἐν Πειραιεὶ Κρητῶν, ὅπως ἐκ τῶν ἐνόντων ἀνταποκριθῶσι, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰς τὰς προτάσεις ὑμῶν. Ἡδὴ ὑπάρχουσι χρήματά τινα πρὸς προμήθειαν ἀμυντικῶν τινῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι ὀλίγα καὶ κινδυνεύει ὡς ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐπρότεινέ τις αὐτόκλητος, ἐκ τῶν ἐκτός τοῦ κύκλου τῶν ἐν Πειραιεὶ, νὰ ἀποσταλῶσι, νὰ ἀποβῶσι βλάβης ἀντὶ ὠφελείας πρόξενου, διότι θὰ δώσωσι τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Σουλτάνον νὰ μεταβιβάσῃ πολυάριθμον στρατὸν εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἀρχίσῃ πλέον συστηματικὴν καταδίωξιν ἢ ἐπιθέσεις, τὸ ὁποῖον τώρα δὲν τῷ ἐπιτρέπεται νὰ κάμῃ, χωρὶς νὰ παραβῇ ῥητὰς ὑποσχέσεις, ὅτι ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος αὐτῶν, οὐδὲν θέλουσιν ὠφελῆσαι. Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων, ἀπεφασίσθη νὰ βραδύνη μικρὸν ἢ ἀποστολὴ αὐτῶν, ἕως ὅτου συναθροισθῶσι καὶ ἄλλα χρήματα, ὥστε ἡ ἀποστολὴ νὰ εἶναι μεγαλυτέρα, εὐρεθῇ δὲ ἐν τῷ μεταξύ, καὶ τὸ κατάλληλον ἢ τὰ κατάλληλα πρόσωπα, διὰ νὰ συνοδεύσωσι αὐτά, καὶ μὴ παραδοθῶσι εἰς τὸν τυχόντα, διὰ νὰ κερδοσκοπήσῃ ἐπ' αὐτῶν, ὅπως πολλάκις συνέβη, ἢ ριφθῶσιν ὅπου τύχη καὶ διαρπασθέντα ὑπὸ τῶν τυχόντων, δὲν χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Κατασκο-

πήσωμεν δὲ ἐν τῷ μεταξύ καὶ τὰς διαθέσεις τῶν Μ. Δυνάμεων, ἐξ ὧν τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται, διὰ καταλλήλων εἰς τοῦτο προσώπων, περὶ τῶν ὁποίων ὑπὲρ πᾶν ἄλλο πρέπει νὰ σκέπτησθε.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἥτις ἀρνεῖται τὴν ὕλικὴν ὑποστήριξιν, ὡς ἀσύμφορον, κατὰ τὴν γνώμην τῆς. φαίνεται πρόθυμος εἰς παροχὴν τῆς ἠθικῆς, κάμνουσα συχνὰ παραστάσεις, κατὰ τὰς ἡμετέρας, ὅπως ἐξασφαλισθῆ τὸ ἀκαταδίωκτον τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπερ μέχρι σήμερον ὑπάρχει. Δὲν πρέπει δὲ νὰ πιστεῦη τις, ὅτι μετὰ τὰς παραστάσεις τῶν Πρέσβειων τῶν Μ. Δυνάμεων καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Σουλτάνου, ὅτι δὲν θὰ καταδιώξῃ ὑμᾶς, ἐν εἰρηνικῇ διατελουν- τας στάσει, νὰ παραδῆ ταύτας· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐάν γίνῃ, ὑμεῖς πρέπει νὰ προσπαθήσητε νὰ μὴ δοθῆ ἐκ μέρους ὑμῶν ἀφορμὴ δικαιολογοῦσα τὸ, τυχόν, παράσπονδον τῆς Πύλης.

Ἐπειτα γνωρίζετε, ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι πολιτικὸν καὶ πρέπει νὰ καταβάλληται πᾶσα προσπάθεια, ὅπως μὴ δοθῆ εἰς αὐτὸ πολεμικὸς χαρακτήρ, ἕως οὗ, ἂν δὲν λυθῆ εἰρηνικῶς, ὁδηγήσωσιν αἱ περιστάσεις τὸ πρακτέον, τὰς ὁποίας δὲν θὰ δημιουργήσωμεν ἡμεῖς, ὀφείλομεν ὁμῶς νὰ δεχθῶμεν αὐτάς ἕτοιμοι καθ' ὅλα καὶ ὠφεληθῶμεν.

Σὰς ὑπενθυμίζω, ὅτι τὸ ἀληθὲς δίκαιον ἀπαιτεῖ τὰ ἐξῆς: πραγματικὴν ὑπόστασιν, ἀκριβῆ γνώσιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ τρόπου καὶ τῶν μέσων τῆς παραστάσεως καὶ ἀπαιτήσεως αὐτοῦ καὶ θέλησιν τῶν δυνάμεων νὰ ἀποδώσωσιν αὐτό. Τὸ πρῶτον ὑπάρχει παρ' ἡμῖν, λείπει ὁμῶς τὸ δεύτερον καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτώμενον τρίτον. Εὕρετε λοιπὸν τὸν κατάλληλότερον τρόπον νὰ ζητήσητε αὐτὸ παρὰ τῶν κρατούντων, ὁ ὁποῖος βεβαίως, κατὰ τὸ ἀπ' ἀπ' ἀρχῆς πρόγραμμα δὲν εἶναι ἡ βία, ἂν δὲ ὁ Σουλτάνος δὲν ἔχει γνώσιν τῶν αἰτημάτων σας, ὀφείλετε νὰ καταστήσητε ταῦτα γνωστά εἰς αὐτόν, ἀναγκάζοντες τὸν Καραθεοδωρὴν νὰ μεταβιβάσῃ αὐτῷ ταῦτα. Τότε μόνον δικαιούσθε νὰ μὴ ἀναφέρησθε πρὸς αὐτόν, ὅταν κηρύξητε κατ' αὐτοῦ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ προσέξατε.

Ἐν ὅσῳ ὁμῶς ἀναγνωρίζετε τὰ κυριαρχικὰ αὐτοῦ δικαιώματα, καθὼς καὶ εἰς τὸ ὑπόμνημα ὑμῶν διατυποῦται, εἰσθε ὑποχρεωμένοι νὰ κάμητε τὰς αἰτήσεις σας καὶ εἰς αὐτὸν συχρόνως γνωστάς, καθὼς καὶ εἰς τὰς Μ. Δυνάμεις, τὰς ὁποίας νὰ πείσητε, διὰ τῆς ὁμοφώνου συνεργασίας, τῆς ἀδελφικῆς ὁμονοίας καὶ τῆς πατριωτικῆς διαγωγῆς σας καὶ τῶν λοιπῶν καταλλήλων μέσων νὰ ὑποστηρίξωσι παρ' αὐτῷ τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν.

Ἀφοῦ οἱ ἐν Ἀθήναις προκομμένοι ἐξυβρίσθησαν, διηρέθησαν καὶ ἐναυάγησαν, οἰκτρῶς ἐκτεθέντες, ἔφθασαν ναυάγια τινὰ αὐτῶν εἰς τὸν Πειραιᾶ, διὰ νὰ ταράξωσι, διὰ τοῦ αἰωνίου ταραχοποιοῦ αὐτῶν τρόπου τὴν βασιλεύουσαν εἰς τοὺς ἐν Πειραιεῖ Κρήτας πλήρη γαλήνην καὶ ὁμόνοιαν· θὰ φενηῖ ἴσως εἰς αὐτὰ παράξενον, ὅταν ἀκούσωσιν, ὅτι περιττὴ εἶναι ἡ παρόρμησις καὶ αἱ ἀτομικαὶ αὐτῶν ὁδηγίαι εἰς ἀνθρώπους γνωρίζοντας καὶ ἐκπληροῦντας τὰ πατριωτικὰ αὐτῶν καθήκοντα καὶ σκεπτομένους ἀφ' ἑαυτῶν πῶς δύνανται κάλλιον νὰ φανῶσι χρήσιμοι κατὰ τὰς παρούσας τῆς Πατρίδος περιστάσεις.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 9 Φεβρουαρίου 1886

Γ. Ι. Ἀποστολάκης

**Ὁ παρὰ τὸ Κλήμα σωζόμενος πελώριος πρῖνος
ὑπὸ τὸν ὁποῖον συνεδρίαζον.**

Πρὸ αὐτοῦ ἀπομεινάρια τῶν ἀγώνων καὶ ὁ Ἄνδρέας Κουρινάκης Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἰαλικάμπου.

**Ψήφισμα πρὸς τὸς κ. κ. Κ. Παπαμιχαλόπουλον βουλευτὴν καὶ
πρῶην Ὑπουργὸν καὶ Μιλτ. Βολανάκη:**

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ἐκτιμῶσα τὰς ἐνθέρμους προσπάθειας, ἅς καταβάλλει ὁ κ. Μιλτιάδης Βολανάκης ἐργοστασιάρχης καὶ Πρόεδρος τῆς ἐν Πειραιεὶ Ἀδελφότητος τῶν Κρητῶν ἢ «Ὁμόνοια» κάτοικος Πειραιῶς, ὑπὲρ ἐπιτεύξεως τοῦ πολιτεύματος, τὸ ὁποῖον αὐτὴ ἐπιδιώκει, διὰ τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἔχει ὑποβάλει εἰς τοὺς ἐν Χανίοις ἀντιπροσώπους τῶν ἑξ Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ τὴν ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν συνδρομὴν, ἣν ἔχει μέχρι τοῦδε παράσχει αὐτῇ,

Ἐκφράζει τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὸν κ. Μιλτιάδην Βολανάκη ἐργοστασιάρχην καὶ Πρόεδρον τῆς ἐν Πειραιεὶ Ἀδελφότητος τῶν Κρητῶν ἢ «Ὁμόνοια» κάτοικον Πειραιῶς. Κηρύσσει αὐτὸν ἄξιον τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς πολυκαθοῦς Πατρίδος μας καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τοὺς ὑπὲρ τῆς φίλης Πατρίδος ἀγωνίας του.

Ἐν Βαφῆ τῇ 18 Φεβρουαρίου 1896 κτλ.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, λαβοῦσα ὑπ ὄψει τὴν ἐνθέρμον ἀγόρευσιν, ἣν ἐποιήσατο ὁ κ. Κωνσταντῖνος Παπαμιχαλόπουλος βουλευτὴς τῆς Ἐπιδαύρου Λημιρᾶς, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 1 Φεβρουαρίου 1896 ὑπὲρ τῆς Κρήτης καὶ Ἐκτιμῶσα τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, ἅτινα ἀείποτε τρέφει ὑπὲρ αὐτῆς, Ψηφίζεται, Ἐκφράζει τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας αὐτῆς εἰς τὸν κ. Κωνσταντῖνον Παπαμιχαλόπουλον, πρῶην Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ὃν δὲ βουλευτὴν τῆς Ἐπιδαύρου Λημιρᾶς, δι' ὅσα κατὰ τὴν ἀνωτέρω συνεδρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου ἐπηρώτησε καὶ ὑπεστήριξε σχετικῶς πρὸς τὸ ὑφιστάμενον Κρητικὸν ζήτημα, θεωρεῖ αὐτὸν ἄξιον τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν Κρητῶν, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς ὑπὲρ τῆς Κρήτης ὁμιλίας καὶ ἐνεργείας του,

Ἐν Βαφῆ τῇ 18 Φεβρουαρίου 1896

Συνοδευτικὸν ἔγγραφον ψηφίσματος

Ἀξιότιμε κ. Βολανάκη,

Ἐγκλείστας συναποστέλλομεν ὑμῖν ἀπόφασιν τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, δι' ἧς ἐκφράζει ὑμῖν, τὰς εὐχαριστίας της, διὰ τοὺς πόρους, οὓς ἔχετε καταβάλλει μέχρι τοῦδε ὑπὲρ ἐπιτεύξεως τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ αὐτὴ ζητεῖ, διὰ τῶν ὑποβληθέντων εἰς τοὺς ἐν Χανίοις Προξένους τῶν Μεγ. Δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος ζητημάτων καὶ διὰ τὴν ὕλικὴν συνδρομὴν, ἣν μέχρι τοῦδε ἔχετε παράσχει αὐτῇ.

Πεποιθότες δ' ὅτι θέλετε ἐξακολουθήσῃ προσφέροντες τὴν ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν συνδρομὴν ὑμῶν εἰς τὸν παρόντα Κρητικὸν ἀγῶνα καὶ ὅτι θέλετε, κατορθώσει, ὥστε καὶ ἄλλοι νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμά σας. Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως.

Ἐν Βαφῆ τῇ 19 Φεβρουαρίου 1896.

Ὁ Πρόεδρος
Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Ι. Γ. Λεκανίδης

Ἀξιότιμε κ. Κ. Παπαμιχαλόπουλε,

Ἐγκλείστως συναποστέλλομεν ὑμῖν ψήφισμα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, δι' ἧς ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τῆς πρὸς ὑμᾶς, διὰ τὴν ἐνθερμον ἀγόρευσιν, ἣν ἐποιήσατε ὑμεῖς πρῶτος ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 1. Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας πατρίδος καὶ διὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, ἅτινα αἰετοτε τρέφετε ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐλπίζοντες δ' ὅτι ἡ κατὰ τὴν 1. Φεβρουαρίου ἀγόρευσίς σας, δὲν θὰ ᾔνε ἡ τελευταία ὑπὲρ τῆς Κρήτης κατὰ τὴν ποροῦσαν σύνοδον τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, ἀλλ' ὅτι θέλετε ἐξακολουθήσει ὑπερασπίζοντες λαὸν ἄξιον, τοῦλάχιστον τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Ἐν Βαφῆ τῇ 19 Φεβρουαρίου 1896

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ι. Γ. Λεκανίδης

**Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Μιλτ. Βολανάκην Πρόεδρον τοῦ ἐν Πειραιεῖ
Συλλόγου τῶν Κρητῶν «ἡ Ὁμόνοια»**

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα,

Γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐποιησάμεθα ἑκκλησίαν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τῆς ἐλευθέρως καὶ δούλης Ἑλλάδος καὶ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ φιλανθρώπους, ὅπως συνδράμωσι τὸν παρόντα Κρητικὸν ἀγῶνα ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς καί, ὅτι ἐκρίναμεν ὑμᾶς ὡς κατάλληλον πρόσωπον, εἰς ὃ νὰ κατατίθενται αἱ προσενεχθεῖσαι συνδρομαί. Ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν ν' ἀναλάβητε καὶ τὴν φροντίδα ταύτην, δεχόμενοι καὶ ἀποστέλλοντες εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἡ φιλανθρωπία προσενέγκη ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἀγῶνος, ὃν διεξάγει νῦν ἡ ἡμετέρα πατρίς.

Τοῦτο θέλετε καταστήσει γνωστὸν εἰς πάντας, διὰ τῆς προσήκουσης δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἐγγράφου.

Ἐν Βατουδιάρῃ τῇ 21 Φεβρουαρίου 1896

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὸν Μιλτιάδην Βολανάκην Πρόεδρον τοῦ ἐν Πειραιεῖ Συλλόγου τῶν Κρητῶν

Ἀξιότιμε συμπατριῶτα,

Σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως τὰς τυχόν ἀποσταλησομένας ἡμῖν συνδρομάς, ὅποθενδήποτε καὶ ἂν προέρχωνται αὐταί, ἐμβάξητε μετὰ πάσης μυστικότητος ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Παυλῆ Ἰατρουδάκη ἐμπόρου εἰς Χανιά, μετὰ τοῦ ὁποίου δύνασθε νὰ συνεννοηθῆτε, ὅπως ἀποστέλλῃ αὐτάς πρὸς τὸ Κέντρον τοῦ ἡμετέρου σωματείου,

δηλονότι πρὸς τὸν Πρόεδρον, τὸν Ἀρχηγὸν καὶ τὸν Γενικὸν Γραμματέα.

Ἐν Βατουδιάρῃ τῇ 21 Φεβρουαρίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Ἀρχηγὸς Κ. Μαλινός,
ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τοὺς Μιλτιάδην Δ. Βολανάκην, Παρθένιον Κελαϊδῆν, Ἀντώνιον Ἀντωνιάδην καὶ Διομήδην Κυριακόν.

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα καὶ φιλογενέστατε κύριε,

Μετὰ τοῦ θάρρους, ὅπερ ἐπιτρέπεται νὰ ἔχη τις πρὸς δεδοκιμασμένου πατριωτισμοῦ καὶ ἐγνωσμένων εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἄνδρας καὶ τῆς ἐλπίδος, ὅτι ἡ παράκλησις ἡμῶν θέλει εἰσακουσθῆ, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι, πρὸς ἀπρόσκοπον, ὅπωςδήποτε, διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος, ὃν διεξάγομεν, ἔχομεν ἀνάγκην πρὸ πάντων ὑλικῶν μέσων, διότι μόνον διὰ ταχυδρομικὰ καὶ λοιπὰ ἔκτακτα, ἀλλ' ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἔξοδα, δαπανῶμεν καθ' ἐκάστην ἡμέραν, σχεδὸν μίαν λίραν. Ἦδη, μάλιστα, ὅτε πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν ἐνεργητικώτερον, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκομεν, ἔχομεν ἀνάγκην χρημάτων περισσοτέρων ἢ πρότερον. Δι' ὃ σᾶς παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν, συνεννοούμενοι καὶ μετὰ τῶν κ.κ. (τῶν λοιπῶν) ὅπως ἐξασφαλίσῃτε εἰς τὸ ἡμέτερον σωματεῖον τὴν τακτικὴν ἀποστολὴν τοῦλάχιστον τριάκοντα λιρῶν κατὰ μῆνα. Ἐάν παράσχητε τὴν ἀρωγὴν ταύτην, ἡ πατρις θέλει σᾶς εὐγνωμονεῖ.

Ἐν Βατουδιάρῃ τῇ 22 Φεβρουαρίου 1896 κτλ.

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Μυλωνογιαννάκη

Ἀγαπητοί,

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἐλάβομεν τὴν ἐσώκλειστον πόθεν ἢ προέλευσιν τῆς ἀμφίβολου· ὡς θὰ ἐννοήσητε καὶ ὑμεῖς. Ἴσως νὰ ἐκφράξῃ ἀτομικὴν γνώμην τινὸς ἐκ Χανίων ἢ Ἀθηνῶν.

Τὴν Κυριακὴν ἐσπέρας ἐγένετο ἡ μελετηθεῖσα ἀδελφοποιεῖα ἐν Ἀγίῳ Ἀντωνίῳ Μαχαιρῶν, ἣτις καὶ ἐπέτυχε, λίαν πολυπληθὴς γενομένη. Ἀπόψε πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἐδῶ καὶ πρὸς τοῦτο ἐργασθῶμεθα· ὁ Νίπος θὰ λάβῃ ὀλόκληρος, ὡς καὶ ὁ Τζιτζιφὲς καὶ ὁ Βαφὲς ἐλπίζομεν. Ὁ Φραντζεσκάκης μὲ τὸν Χ. Παπαδάκην μετέβησαν εἰς Ἀλικάμπον ἀπὸ χθὲς τὸ ἐσπέρας, ὅπως ἐνεργήσωσι πρὸς τοῦτο, ὃ δὲ Γιασεμῆς μετέβη εἰς Πρόσνερον ὅπου καλὸν εἶναι, ὅπως μεταβῇ τις ἐξ ὑμῶν πρὸς ἐνέργειαν.

Χθὲς ἐστείλαμεν εἰς Βάμον ἄνθρωπον, ὅπως μάθωμεν νέον τι, μᾶς ἐστάλη δὲ παρὰ τοῦ γνωστοῦ προσώπου ἢ ἐσώκλειστος ἐπιστολή, ἐξ ἧς θὰ βεβαιωθῆτε τὸ ἀναληθὲς τῶν ἐκ Χανίων πληροφοριῶν. Αὔριον δέον νὰ συναντηθῶμεν ἐδῶ.

Ἐν Βαφῇ 20 Φεβρουαρίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Λ. Λιονάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης

Υ.Γ. Οί θρύλοι περί ἐξόδων τοῦ στρατοῦ εἶναι ψευδεῖς. Πρόσωπον μὲ διαβεβαίωσεν, ὅτι ἡ Διοίκησις δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ μᾶς καταδιώξῃ ἐν ὄσῳ τηροῦμεν στάσιν ἀμυντικὴν καὶ ὅτι τὸ ζήτημα ταχέως θὰ λυθῇ εἰρηνικῶς. Μετὰ τινὰς ἡμέρας θὰ ἔχω εἰδήσεις, λίαν ἐνδιαφέρουσας ἐξ ἐπισήμου πηγῆς.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Γ. Μυλωνογιαννάκης

Ἰδοῦ καὶ ἡ ἐσώκλειστος ἐπιστολὴ πολλῶν Κρητῶν

Ἄδελφοί πατριῶτες καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως μετὰ τῶν λοιπῶν χαίρετε.

Ἀθῆναι τὴν 13 Φεβρουαρίου 1896

Ἀπὸ πολὺν χρόνον ἐπεριμέναμεν, ὅτι ἐσεῖς ὅπου ἐκινήσατε αὐτὸν τὸν ἱερὸν σκοπὸν καὶ ἐδώσατε τὰ ὑπομνήματά σας πρὸς τὰς Δυνάμεις, ἀπὸ τὸν περασμένον Σεπτέμβριον ἕως σήμερον αἱ Δυνάμεις οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἐδειξαν, μᾶλλον πιέσεις βλέπομεν, ὅτι σᾶς ἀπειλοῦν διὰ νὰ ἡσυχάσετε καὶ νὰ φύγετε, μᾶλλον διὰ νὰ ἔλθετε ἐνταῦθα νὰ γίνετε ζητιάνοι νὰ σᾶς ὑβρίζουν νὰ ἐξευτελισθῆτε χειρότερα· προσέξτε πρὸς θεοῦ νὰ μὴ σᾶς ἀπατήσουν καὶ φύγετε χωρὶς νὰ φέρετε ἀποτέλεσμα, διότι ἂν ἐπιμένετε θὰ φέρητε καλὸν ἀποτέλεσμα καὶ τὸ ὄνομά σας θέλει μείνει ἀθάνατον.

Ἡμεῖς οἱ εὐρισκόμενοι πολλοὶ Κρητῆς ἀσπαζόμεθα τὸ κίνημά σας ὡς ἱερὸν καὶ ἐπειδὴ κατοικοῦμεν τόσα ἔτη ἐνταῦθα, καλῶς ἐννοήσαμεν τὸν σκοπὸν τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων καὶ τῶν ἰδικῶν μας Κρητῶν, ὅπου πέρνουν τὸν λουφέν, ὅτι ἔχουν καλλίτερα νὰ μένῃ ἡ Κρήτη ὅπως ἔχει τώρα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, διὰ νὰ μᾶς μεταχειρίζονται ὡς ὄργανα οἱ Κυβερνῶντες τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ συνταξιοῦχοι νὰ καυχῶνται, ὅτι ἀπὸ αὐτοὺς ἐξαρτᾶται ἡ Κρήτη. Ὡστε νὰ μὴ δίνετε πίστην στῶν Ἑλλήνων τὰ ψέμματα, διότι ἐχάθητε ὀλοτελῶς· ἂν ἔχετε θάρρος εἰς τοὺς πλουσίους πατριώτας μας καὶ τοὺς ὁποίους ἐκλέξατε ἢ Ἐπιτροπὴ, δὲν κινοῦνται διόλου· οὔτε καὶ τὸ ἐστάνθησαν, ἀγρὸν ἠγόρασαν. Πρὸς θεοῦ μὴν πιστέψετε πλέον εἰς τοιοῦτους ψεύτας, διότι αὐτοὶ εἶναι χειρότεροι ἀπὸτε μᾶς· καὶ νὰ θέλουν, ὅπου δὲν θέλουν, νὰ μᾶς βοηθήσουν, δὲν δύνανται καὶ ἔχετε τοὺς παρητημένους.... Μία μόνον ὑπάρχει ἐλπίς καὶ ἂν συμφωνήσετε σεῖς οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἐπιτροπὴν, ἔχετε τὴν σφραγίδα σας, νὰ κάμετε ἓνα ὑπόμνημα ὡς ψήφισμα νὰ τὸ ἐπικυρώσητε καὶ νὰ τὸ στείλετε μόνον πρὸς τὴν ὁμόδοξον Ῥωσσίαν καὶ αὐτὴ ὅπου ἔσωσε τὸν Τούρκον ἀπὸ τὸν διαμελισμὸν θὰ σώσῃ καὶ ἐμᾶς.

Ὅταν ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον ὁ νῦν Τσάρος, ὁ Σουλτάνος τοῦ ὑπέγραψεν, ὅτι θὰ εἶναι προστάτης ὁλονῶν τῶν ὀρθοδόξων· ὥστε ἐὰν κάμετε τὸ ψήφισμα καὶ ζητήσετε τὴν προστασίαν του νὰ μᾶς προστατεύσῃ πρὸς τὴν ὑψηλὴν Πύλῃν, θέλει μᾶς προστατεύσει καὶ σεῖς πλέον σκεφθῆτε νὰ τοῦ ζητήσετε ὅ,τι εἶναι καλὸν νὰ σᾶς δώσῃ, ὅπου εἰσέτι ἔχετε τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας σας καὶ εἰμεθα βεβαιωμένοι ὅ,τι ζητήσετε θὰ λάβετε, ἐπειδὴ ἔχει τὴν φιλίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ ὅ,τι εἶπη θὰ κάμῃ, διότι καὶ ὁ πατέρας του εἶχε δηλώσει, ὅτι τοὺς Κρητὰς ἀγαπᾷ ἐξαιρετικῶς, ἀπὸ ἄλλους ὑποδούλους λαοῦς, ὥστε μὴ διστάσετε νὰ στείλετε τὸ ψήφισμά σας ἀμέσως καὶ νὰ

συντάξετε σεις, ὅπως βλέπετε ὅτι εἶναι καλόν νά ἐσωκλείσητε μέ μιάν συνοδευτικὴν ἐπιστολὴν κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας· καὶ εἰς ἐπιστολὴν ἤμπορεῖτε νά γράψετε ὄσους λόγους ἱκετευτικούς θέλετε, νά τὸν παρακαλεῖτε νά δώσῃ τέρμα πλέον καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ νά μᾶς δώσῃ πολίτευμα, ὅπου νά ζήσωμεν σὸ ἐξῆς ἐν εἰρήνῃ· καὶ νά τὸ ἐσωκλείσητε εἰς μιάν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πρέσβυν τῆς Ῥωσσίας εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ νά τοῦ λέτε νά τὸ διαβιβάσῃ λίαν κατεπειγόντως πρὸς τὴν Κυβέρνησίν του καὶ νά τὸ στείλετε διὰ μέσου τοῦ Ῥωσικοῦ Προξενείου ἐν Χανίοις καὶ θέλετε σωθῆτε.

Ἄλλην σωτηρίαν δὲν ἔχετε καὶ καθὼς δείκτει τὸ κίνημά σας, ἴσως θὰ πάρετε πολλοὺς σὸ λαιμό σας, νά χάσετε καὶ πάλιν αἷμα χωρὶς ὄφελος καὶ νά κινδυνεύσητε καὶ τὴ ζωὴ σας σὸ τέλος. Διατί νά μὴν καταφύγετε εἰς μιάν καὶ μόνην ἰσχυρὰ Δύναμιν νά σωθῆτε; διότι ὄλαι αἱ Δυνάμεις ὅπου καταφεύγομεν πάντα τὴν θέλουν τὴν Κρήτην καὶ ἐπειδὴ δὲν μποροῦν νά τὴν λάβουν, τὴν ἀφίνουν νά τὴν τυραννᾷ ὁ Τούρκος. Δι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νά καταφύγετε μόνον πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ῥωσσίαν. Καθὼς σᾶς λέγομεν, ἀπὸ τοὺς ἐδῶ νά μὴ περιμένετε ἄλλο, εἰ μὴ μόνον ἐξευτελισμὸν· αὐτοὶ ἔγιναν χωροφύλακες τῆς Τουρκίας καὶ τὴν φυλάττουν.

Καλῶς γνωρίζετε ὅτι εἰς ὄλας τὰς περιστάσεις ἦτο στὰς χεῖράς μας νά κάμωμεν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ διαμένοντες ἐν Ἑλλάδι Κρήτες μᾶς ἀπάτησαν καὶ δὲν ἐδεχόμεθα εἰμὴ ἔνωσιν καὶ μένομεν πάντα στὰ ἴδια. Καθὼς καὶ σεις θὰ πάθετε τὰ ἴδια, ἐὰν δὲν προφθάσετε νά ζητήσετε τῶν ἰσχυρῶν τὴν προστασίαν. Ἡμεῖς ἐδῶ πολλοὶ Κρήτες μυστικῶς ἐρωτήσαμεν στὴν Ῥωσικὴν Πρεσβείαν περὶ τούτου καὶ μᾶς βιαβεβαίωσαν ὅτι ἂν οὕτω κάμουν οἱ Κρήτες θὰ σωθοῦν, ἐπειδὴ ἔχει μεγάλας σχέσεις μέ τὸν Σουλτάνον ἢ Κυβερνήσις του. Ἄλλὰ χρειάζεται νά γίνῃ τὸ ὑπόμνημα ἀπὸ τὴν Κρήτην, ἐμεῖς ἀπ' ἐδῶ δὲν μποροῦμεν νά κάμωμεν τίποτε· μόνον ὅπου ἐδηλώσαμεν στὸν Βασιλέα τὸν ἴδιον, ὅτι ἐὰν δὲν μεσιτεύσῃ νά δοθοῦν τὰ προνόμιά μας τὰ ὅσα σεις ζητᾶτε, θὰ κατέλθωμεν ὄλοι γενικῶς νά κηρύξωμεν τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὅτι γενῆ ἄς γενῆ· αὐτὸ μόνον δυνάμεθα νά σᾶς γίνωμεν χρήσιμοι, ἦτοι ἐν γραφῇ καὶ ἄλλο τι δὲν μποροῦμεν, διότι ὅστις θέλει νά ἐνεργῇ πρέπει νά εἶναι ἐν Κρήτῃ καὶ ὄχι εἰς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας. Ἐσεῖς ἐκάμετε πολέμους, ἐνίκησετε μιά καὶ δυὸ καὶ πάντοτε εὐχόμεθα νά εἴσθε νικηταὶ ἀμὴν· καὶ σεις ἔχετε τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν νά σκεφθῆτε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος καὶ διὰ τὴν ἰδικὴν σας νά μὴν ἐξετάξετε πολὺ αὐτὰ, ὅπου σᾶς γράφομεν, διότι ἴσως, νά μὴν ἀρέσουν καὶ πολλῶν καὶ τὰ ματαιώσουν, ἀλλὰ ἀμέσως νά τὰ βάλετε εἰς ἐνέργειαν καὶ θὰ σωθῆτε καὶ γενικὸν νά θέλετε νά κάμητε τὸ ἔγγραφο, ὅλους τοὺς Κρήτας θὰ εὕρητε συμφώνους. Ἡ ἄτιμος Ἀγγλία ἔχασε τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἀπὸ τὸν Σουλτάνον καὶ δὲν θὰ ἀντενεργῆσῃ καὶ θὰ ἐπιτύχῃ ὅπως τὸ ζητήσετε.

Καλῶς σκεφθῆτε καὶ συντάξετε ὅπως σεις θέλετε καὶ μετὰ 20 μέρας ἅμα τὸ στείλετε, θὰ ἴδητε, ὅτι θὰ πάρῃ τέλος νά ἡσυχάσετε.

Σᾶς χαιρετίζομεν

Πολλοὶ πολλοὶ Κρήτες.

Ἐπιστολὴ τοῦ ἱερέως Γ. Χατζηδάκη

Ἀδελφοὶ χριστιανοὶ πατριῶται,

Γνωστὸν εἶναι εἰς ὑμᾶς, ὅτι εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ σημερινοῦ μερικοῦ ἐλευθερωμένου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, συνετέλεσεν ἰδίως καὶ διετήρησε τὴν ἐθνικότητά του ὁ Χριστιανισμὸς· ὁ Πατριάρχης τοῦ Ἔθνους ἦτο ὁ ἀνώτατος θρησκευτικὸς ἄρχων. Μετ' αὐτὸν ἠκολούθησαν κατὰ βαθμοὺς ὑπάλληλοι αὐτοῦ ἄρχιεπίσκοποι, ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς. Προσεπάθουν δὲ οὗτοι καὶ νὰ ἐξομαλύνωσι τὰς μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν διαφορὰς καὶ νὰ συμβιβάσωσιν αὐτάς.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὑπῆρχε καὶ ἡ τάξις τῶν μοναχῶν, οἵτινες ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἐρημίας ζῶν ἀληθῶς ἀνεξάρτητοι. Ἡ τάξις αὕτη τοῦ ἔθνους ἦτο καὶ ἡ περισσότερον πεπαιδευμένη, ἰδίως δὲ οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους ἦσαν οἱ μᾶλλον σεβαστοὶ καὶ σιμὰ εἰς αὐτοὺς τοὺς Τούρκους. Ὅτι δὲ ἀκόμη συνετέλεσεν εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν Ἑλλήνων, ἦτο ἡ φυσικὴ ἀποστροφή τῶν Τούρκων πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν μάθησιν τῶν γραμμάτων. Διὰ τοῦτο ἐφρόντιζον περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων, ὅπως ἐργάζωνται οὗτοι τὴν γῆν νὰ πληρώνουσι φόρους εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται εἰς τὰς ὑποθέσεις των, διότι τοὺς ἐνόμιζον ἀναγκαιοτάτους. Ὑστερον δὲ ἀνέβησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ μεγάλου Διερμηνέως, τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ δίδεται εἰς αὐτοὺς, οἵτινες τότε, διὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτῶν διερμηνέων πολλακίς πολλακὰ κατώρθωσαν εἰς τοὺς Τούρκους.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὠφέλησε καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τοὺς Ἕλληνας, ἡ εἰσαγωγή αὐτῶν εἰς τὰ Τουρκικὰ ἀξιώματα, δηλαδὴ εἰς τὰς δύο Ἡγεμονίας τοῦ Δουνάβεως, διότι πολλοὶ Ἕλληνες παρεσκεύαζον τὰ τέκνα των εἰς τοῦτο, καὶ **ἐμαθήτευον αὐτὰ καὶ ξένας γλώσσας καὶ τὴν Ἑλληνικὴν καλῶς, ὅθεν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὑπετρέφετο** καὶ κάποια Ἐθνικὴ διοίκησις διεσώθη, διότι τὰ χωρία καὶ αἱ ἐπαρχίαι, ὅσων τὰ κτήματα ξμειναν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑλλήνων, διωκοῦντο ὑπὸ προεστώτων, πρωτογερόντων καὶ δημογερόντων Ἑλλήνων, οἵτινες προσεπάθουν νὰ προστατεύωσι τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῶν καταχρήσεων τῶν Τούρκων ὑπαλλήλων, ἰδίως δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Μάνης εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐφύλαξαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Ἡ Μάνη ἐπειδὴ ἦτον ἄγονος καὶ ξηρὰ, κατωκεῖτο ὑπὸ φυλῆς, ἣτις διετήρησε τὰς ἀρειμανίους αὐτῆς ξεῖς, ἂν καὶ **διέτρεξε δέκα πέντε αἰῶνας παρακμῆν**. Οἱ Μανιάται ἀντεστάθησαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ πρὸς τοὺς Βενετοὺς καὶ πρὸς τοὺς Τούρκους, διὰ τοῦτο οἱ Τούρκοι ἔκριναν φρονιμώτερον ἀπὸ τοὺς Βενετοὺς νὰ περιποιῶνται πολλακίς αὐτούς.

Ὅμοιως δὲ καὶ οἱ μάχιμοι ὀρεινοὶ κάτοικοι τοῦ Πηλίου ὄρους, τοῦ Πίνδου καὶ τῶν Ἀγράφων βουνῶν, ἀντεστάθησαν τόσον γενναίως, ὥστε οἱ Τούρκοι ὄχι μόνον ἐσυνθηκολόγησαν πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς διαφόρους ἀρχηγοὺς αὐτῶν ἀνεγνώριζον, ἐκάλουν δὲ αὐτοὺς ἄρματωλοὺς. Οἱ ἄρματωλοὶ οὗτοι, ἄλλοτε μὲν πολλοὶ ἄλλοτε δὲ ὀλίγοι ἐξήρχοντο παγανιά, ὡς ἔλεγον, καὶ πότε μὲν ἐβοήθουν τοὺς Τούρκους, ὅταν τοὺς ἐδίδαν πολλὴν πληρωμῆν, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐπολέμουν πρὸς αὐτούς καὶ ἡ ζωὴ των ἦτο ἀδιάκοπος πόλεμος, τὴν ὁποίαν πολλακίς, κατὰ πολλὰ λαμπρῶς ἐξεικονίζουσι, τὰ δημοτικὰ τραγούδια τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι, πολὺ περισσότερον μαχιμώτεροι τῶν ἄρματων, οἱ Κλέφται, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα δὲν εἶχε τὴν σημερινὴν κακὴν σημασίαν, ἀλλ' ἐσήμαινε τὰ παλληκάρια ἐκεῖνα, τοὺς γενναίους ἐκείνους ἄνδρας, οἵτινες δὲν κατεδέχοντο, ἔστω καὶ ἐντίμως, νὰ συνθηκολογήσωσι μὲ τοὺς Τούρκους. Οὗτοι ἀπεσύρθησαν εἰς τοὺς ἀδιαβάτους βράχους τῶν βουνῶν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπεχείρουν ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐμπνεόμενοι δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ ὑπὸ τῶν περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας εὕρισκοντο, ἐποίησαν τὰ κλέφτικα λεγόμενα τραγούδια, τὰ ἀριστουργήματα ταῦτα τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς τραγωδίας, τῶν ὁποίων τὴν εὐμορφίαν θαυμάζει σήμερον ἡ Εὐρώπη.

Ὅθεν, κατὰ τοῦτο, καὶ ἡμεῖς, ἐνῶ ὑπάρχωμεν μιᾶς φυλῆς, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους καὶ εὕρισκοντες ἀρμόδιον ἐποχὴν σήμερον, εἶναι αἰσχύνῃ νὰ φαινώμεθα κατώτεροι ἐκείνων, οἵτινες διὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ πατριωτισμοῦ αὐτῶν, ἀπεθανάτισαν τὰ ὀνόματά τους. Εἶναι αἰσχύνῃ νὰ καταδεχώμεθα νὰ προσκυνῶμεν ἀκόμη τοὺς Τούρκους καὶ νὰ ὑπηρετῶμεν τὰ συμφέροντά τους, οἵτινες εἶναι ἐχθροὶ τῆς θρησκείας, τῆς τιμῆς καὶ τῶν συμφερόντων μας καὶ δὲν ἐποφθαλμιῶσι τίποτε ἄλλο, εἰμὴ μόνον τὴν τελείαν καταστροφὴν καὶ τὸν ἐξαφανισμὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὡ ἀδελφοί μου, σκεφθῆτε εἰς ποῖαν θλιβεράν κατάστασιν μᾶς ἔφερεν ἡ δόλιος καὶ ἀπατηλὴ διπλωματία τοῦ Σουλτάνου, ἀφοῦ, διὰ ῥαδιουργίας τῶν διοικητῶν ἀπεσταλμένων, ἀντιπροσώπων του, ἐδυνήθη νὰ διαιρέσῃ τὸν Χριστιανισμὸν εἰς κομματικά, νὰ καταργήσῃ, διὰ φερμανίου του, ὅλα τὰ προνόμια τῆς Χαλέπας καὶ νὰ θέσῃ φόρους σκληροῦς, διὰ τὰ ἐλαιόδενδρα καὶ τὰ θερινὰ προΐόντα. Νὰ συνάξῃ ὅλον τὸ χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν νόμισμα τῆς αὐτοῦ Χρῆστου καὶ εἰς διάστημα πέντε ἐτῶν νὰ μείνῃ ἡ δυστυχισμένη πατρίς ἡμῶν ἐξηφανισμένη ἐκ τῶν πολλῶν χρεῶν εἰς τὴν ἐλεεινὴν σημερινὴν κατάστασιν.

Ὡστε τί μᾶς ὠφελεῖ νὰ ζῶμεν εἰς τοιαύτην καταχθόνιον καὶ ἀντιχριστιανικὴν Τυραννίαν, θεωρούμενοι ὡσαύτως ὡς ἐξευτελισμένοι πάντοτε καὶ αἰχμάλωτοι, ἐνῶ παρῆλθον οἱ καιροὶ τῶν βασάνων καὶ ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ Χριστιανῶν συμφωνία καὶ ὁμόνοια καὶ πᾶν δίκαιον καὶ ὠφέλιμον εἶναι εὐκόλον σὺν θεῷ καὶ ἀγίῳ νὰ κατορθωθῇ, πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον, ἐὰν εἴμεθα ἀληθεῖς Χριστιανοὶ καὶ ὑπακούσωμεν εἰς τὴ φωνὴν τῆς Πατρίδος, ἣτις προσκαλεῖ σήμερον τὰ τέκνα της, ἐὰν ἀγαπῶσιν αὐτὴν καὶ πείθωνται οἱ μικρότεροι εἰς τῶν φρονιμωτέρων καὶ μεγαλυτέρων τὰς συμβουλὰς, οἱ δὲ μεγαλύτεροι εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν μικροτέρων.

Φλεγόμενος ὑπὸ πατριωτικοῦ αἰσθήματος, ἔγραψα τὸν λόγον, οὐχὶ διὰ προσωπικὴν μου ὠφέλειαν ἢ ἐπίδειξιν, καθ' ὅτι εἶμαι ἀμαθὴς καὶ ἀπαίδευτος, ἀλλὰ πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ προτροπὴν τῶν ἀκροαζομένων τῇ συναθροίσει.

Ὁ ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ὑμῖν ἀδελφός

Κ. Παππᾶ Γ. Χατζηδάκης (ἱερεὺς 31)196

Υ. Γ. Ὡ ἀγαπητοὶ ἀγωνισταί, ἐστὲ γενναῖοι καὶ εὐέλπιδες, προμαχήσατε ὑπὲρ πατρίδος, πίστεως καὶ τιμῆς· ῥιφθῆτε ὅπου σᾶς φέρει τὸ πάτριον ὄνομα, ὅπου σᾶς καλεῖ ὁ στεναγμὸς καὶ τὰ δάκρυα πατρίδος δούλης καὶ μάρτυρος, εἰδοποιήσατε καὶ ἡμᾶς ὡς Χριστιανοὺς περὶ προκειμένων ἐπακολούθων.

Ἐπιστολή τοῦ Θεοδώρου Λυμπρίτη Συνταγματάρχου τοῦ Μηχικοῦ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Φεβρουαρίου 1896

Ἀξιότιμοι συμπατριῶται,

Χίλια χρυσᾶ φράγκα εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τοῦ φίλου ἀπέ-
ναντι τῶν 100 εἰκοσοφράγκων, ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ σᾶς πέμψω βρα-
δύτερον ὅταν συγκέντρωσις λάβῃ χώραν, ἀπαιτοῦσα δαπάνας, κατ'
ἀνάγκην. Ἄλλ' ἐν τούτοις, τὰ μηδαμινὰ ταῦτα ποσὰ δὲν δύνανται
νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς μεγάλα πράγματα, οὐδὲ εἶναι πιθανόν, ὅτι τα-
χέως θὰ δυνηθῶμεν νὰ εὐρωμεν νέους πόρους. Συνεπῶς, σχηματί-
σατε διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, παραδώσατε εἰς χεῖράς της τὰ χρή-
ματα καὶ ἄς μὴ διανεμηθῶσι ταῦτα, διότι θὰ χαθῶσιν ἀσκόπως.

Διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἄς γίνωνται αἱ ἀπολύτως ἀναγκαῖαι δα-
πάναι ταχυδρόμων κλ. καὶ γράψατέ μοι τὸ ἐν Χανίοις πρόσωπον τῆς
ἐμπιστοσύνης σας, τὸ ὁποῖον θὰ παραλάβῃ καὶ θὰ σᾶς πέμψῃ ἀ-
σφαλῶς τὰ χίλια φράγκα.

Ὁ φίλος εἰς τὸν ὁποῖον, κατὰ παραγγελίαν Σας, ἔχω πέμψει
τὰ χρήματα, δὲν δύναται νὰ σᾶς τὰ ἀποστείλῃ αὐτὸς ἀπ' εὐθείας,
ἀλλὰ θὰ τὰ παραδώσῃ εἰς πρόσωπον τῆς ἐκλογῆς σας καὶ τὸ ὁ-
ποῖον θὰ μοῦ γράψετε διὰ νὰ παραγγείλω νὰ τῷ δοθῶσιν. Εὐχῆς ἔρ-
γον εἶναι ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, πενταμελὴς οὖσα, νὰ ἀντιπροσω-
πεύῃ τὰ διάφορα Τμήματα, πρὸς πρόληψιν δυσαρεσκιδῶν, διότι ἡ
Ὁμόνοια εἶναι τὸ μόνον ὄπλον μας.

Σᾶς ἀσπάζομαι φιλικῶς, ὁ φίλος Σας καὶ συμπατριώτης Σας

Θ. Λυμπρίτης

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς μεταπολιτεύσεως Ἐπιτροπὴν τῶν Κρητῶν

Ἡ ἀπάντησις παρακαλῶ νὰ μοῦ ἀποσταλῇ δι' ἐπιστολῆς σφρα-
γισμένης καὶ ἀπ' εὐθείας πρὸς ἐμέ, καθόσον ἡ προηγουμένη σας πε-
ριῆλθεν εἰς χεῖράς μου ἀνοικτὴ καὶ ἀφοῦ ἀνεγνώσθη ἀπὸ ὄλους ἐ-
κείνους, διὰ τῶν χειρῶν τῶν ὁποίων διήλθε.

Ὅπως ὑμέτερος

Θ. Λυμπρίτης

Ἐπιστολή τοῦ Α. Γ. Σήφακα

Ἐν Χανίοις τῇ 22 Φεβρουαρίου 1896

Ἀγαπητοί μοι,

Τὸ ἐσώκλειστον ἔγγραφον ἀνάγκη νὰ ὑπογράψητε, ὡς ἔχει,
καὶ εἰ δυνατόν νὰ εἶναι ἐδῶ τὸ Σάββατον, ὅπως ταχύτερον ἀπο-
στείλωμεν αὐτὸ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον.

Ἀντίγραφον τούτου οὐδόλως ἀπίθανον ν' ἀπευθύνῃ ἢ ἐπιδώ-
σῃ ὁ Πατριάρχης εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ δι' αὐτὸ εἶναι κολακευτι-
κῶς συντεταγμένον, ὥστε δέον νὰ ἀποφύγητε νὰ μεταβάλητε καὶ
ἐπ' ἐλάχιστον τὸ κείμενον. Ἄμα ὑπογραφῇ στείλατέ μοι το.

Εἰς οὐδένα ἄλλον ἔχομεν πλέον νὰ προσφύγωμεν ἐγκαταλει-
φθέντες παρὰ πάντων. Ὁ Πατριάρχης θὰ θεωρήσῃ μεγάλην τιμὴν
νὰ μεσολαβήσῃ καὶ διορθώσῃ τὸ Κρητικὸν ζήτημα, ἢ προσφυγῇ δέ

εἰς αὐτὸν τὸν ἐνδυναμώνει. Ἐπειτα δὲν χάνομεν τίποτε, ἔαν κα-
τωρθώσῃ νὰ ἐπιτύχῃ εὐνοϊκῆς τινος λύσεως ὑπὲρ ἡμῶν, ἔχει καλῶς,
εἰ δι' ἄλλως δὲν ἔχομεν βλάβην, οὔτε δεσμευόμεθα ὑπὸ τούτου, ἔαν
αἱ περιστάσεις ἀλλάξωσιν ὑπὸ τοῦ χρόνου.

Σὰς ἀσπάζομαι ὁ ὑμέτερος

Α. Γ. Σήφακας

Συνοδευτικὸν ἔγγραφον

Ἀγαπητοί,

Ἐγκλειστῶς λαμβάνετε ἔγγραφον, ἀπευθιζόμενον εἰς τὸν Πα-
τριάρχην καὶ τὴν Ἱεράν Σύνοδον. Ἐπειδὴ ἐτελείωσε τελειωτικῶς
τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα, διὰ τοῦ θριάμβου τῆς Ῥωσικῆς πολιτικῆς,
ἐννοούσης νὰ ἐπιβάλλῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς πάντας τὴν εἰρηνικὴν
πολιτικὴν, ἀφοῦ οὐδαμῶθεν οὐδεμία χορηγεῖται ἡμῖν, οὐδ' ἡ ἐ-
λαχίστη ἐλπίς, ἠθικῆς ἢ ὑλικῆς συνδρομῆς, δὲν ἔχετε νὰ ἐλπίζετε,
παρὰ μόνον ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σας ἐνέργειαν καὶ ἐργασίαν καὶ ἀπὸ
τούτους ὀλίγους ἐδῶ ὁμόφρονάς σας, οἱ ὅποιοι ἐπὶ τοῦ παρόντος, θεω-
ροῦν ἀναποδράστως ἀναγκαῖον νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ ἐγκλειστον ἔγ-
γραφον, ὑπογραφόμενον παρ' ὄλων σας καὶ ἀποστελλόμενον ἀμέ-
σως ὀπίσω, ἵνα μεληθῶμεν τῆς ταχυτάτης αὐτοῦ ἀποστολῆς. Σήμε-
ρον ἡ Τουρκία εἶναι πανταχοῦ ἐλευθέρα, θὰ εἶναι δὲ ἐπιβλαβέστα-
τον νὰ προκαλέσωμεν τὴν ἐνέργειάν της, διὰ τινος κινήματος, ἀπ'
ἐναντίας, πρέπει νὰ τὴν πείσωμεν, ὅτι τὰς ἐνεργείας μας ἐννοοῦμεν
νὰ ἐξακολουθήσωμεν εἰρηνικῶς.

Τὸ ἔγγραφον, ὡς θὰ ἴδητε, εἶναι συντεταγμένον, μετὰ πάσης
ἐπιμελείας ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς ἀποκρούομεν τὴν ἐφ' ἡμῶν ἐπιρριπτομένην
εὐθύνην, διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν, ἀφ' ἑτέρου, εὐλαβῶς συν-
τεταγμένον, θὰ εἶναι δυνατόν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Σουλτάνον
καὶ θὰ δοθῇ οὕτω καιρὸς καὶ εἰς ὑμᾶς νὰ κανονίσῃτε τὴν πορείαν
σας. Ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι πᾶν ὅ,τι σας ἐνδιαφέρει μᾶς ἐνδιαφέρει
ἐξ ἴσου.

Ἐν Χανίοις τῇ 22 Φεβρουαρίου 1896

Οἱ ὑμέτεροι

Α. Γ. Σήφακας, Ε. Μουντάκης, Κ. Πρωτοπαπαδάκης, Γ. Μαρῆς,
Ἐμμ. Σγουρός, Ν. Ζουρίδης.

**Ἐγγραφον ἀποσταλὲν ἵνα τὸ ὑπογράψωμεν καὶ ἀποσταλῆ εἰς
τὸν Πατριάρχην**

Παναγιώτατε πάτερ, Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Συνοδικοί,

Ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς Κρήτης, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, πιστὸς
ἐμμένων εἰς τὰ πάτρια πίστει δὲ καὶ ἔργοις, ἐν ἀπάσαις ἀνεξαιρέ-
τως ταῖς περιστάσεσι, τὴν πρὸς τὴν Μητέρα, Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησίαν, πλήρη καὶ ἀμέριστον τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ ἐπιδειξά-
μενος, δὲν ἠδύνατο ἢ μετὰ θρησκευτικῆς ὄντως εὐλαβείας καὶ υἱικῆς
ὑποταγῆς νὰ ἐνωτισθῇ τῶν παραινήσεων καὶ νουθεσιῶν, ἅς ἐν τῇ
πατρικῇ στοργῇ καὶ προνοίᾳ τῆς ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἔγνω νὰ ἀπευ-
θῆναι πρὸς αὐτὸν, διὰ τῶν δύο, κατὰ Σεπτέμβριον καὶ Δεκέμβριον
τοῦ παρελθόντος ἔτους σεβασμίων Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν ἐ-

πιστολῶν. Καί ὅτε μὲν ἐξεδόθη ἡ πρώτη τούτων, τὴν Νήσον ὑμῶν ἐλυμαίνετο, ἀληθῶς, ἡ φοβερὰ μάστιξ τῶν φυλετικῶν κατ' ἀντεκδικησιν δολοφονιῶν, μολονότι δὲ τὰ μείζονα, ἀσυγκρίτως καὶ ἀποτροπαιότερα τῶν, ἐκ τούτων, δεινῶν, ὑφίστατο ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς Νήσου καὶ μολονότι αἱ πρὸς αὐτὸν καὶ μόνον μονομερῶς προκληθεῖσαι, διὰ τῆς Ἐκκλησίας νουθεσῖαι καὶ προτροπαὶ καιρίως τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ ἔθιγον, ὡσεὶ δὲν ἦσαν ἄλλοι οἱ προκαλοῦντες καὶ μᾶλλον ἀδικοῦντες, πρὸς οὓς ὁμοίως ὄφειλον ν' ἀποτανθῶσιν οἱ ἀρμόδιοι, ἐν τούτοις, οὐδὲ ὅπως ἀπετάνθησαν πάντες οἱ εὖ φρονοῦντες, ἵνα, εἰς τὴν ἱεράν φωνὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑπέεικοντες, σύσσωμοι ἐξεγείρωσι τὴν κοινὴν γνώμην τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ, κατὰ τοῦ εἰδεχθοῦς τούτου ἐγκλήματος.

Μεθ' ὅλας δὲ τὰς κατὰ τὸν μῆνα Αὐγoustου, πολλαχοῦ τῆς Νήσου καὶ δὴ κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς χαρμοσύνου ἑορτῆς τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Ἄνακτος ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ τῆς νήσου, κατ' ἀθῶων Χριστιανῶν πολιτῶν, διαπραχθεῖσας συγερὰς δολοφονίας, ἡ οὕτω ἐξαναστάσα κοινὴ γνώμη τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ κατῶρθωσε νὰ περιορίσῃ τέλειον τὰς ὑπὸ τῶν εὐαρίθμων κακοποιῶν στοιχείων διαπραττομένας ἀντεκδικήσεις εἰς βάρους τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς τιμῆς ὀλοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ στοιχείου. Οὐχὶ λοιπὸν εἰς μικρὸν συνετέλεσαν αἱ πατριωτικαὶ ἐκεῖναι νουθεσῖαι καὶ προτροπαὶ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ὡς ἐκ παρεξηγήσεως ὑπολαβοῦσα, ἤλγησε βαθέως, ὡς λέγει ἐν τῇ τελευταίᾳ Ἐπιστολῇ της, ἀλλὰ τὸναντίον, μεγάλα ἐπήλθον ἐξ αὐτῶν καὶ λίαν εὐάρεστα ἀποτελέσματα, ὃ δὲ σκοπός, ὃν ἀπέβλεπεν ἡ πρώτη πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐπιστολή, καθ' ὀλοκληρίαν ἐπετεύχθη, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ λήξαντος ἔτους.

Ἄλλὰ, πρὸς θεραπείαν τῆς λίαν δυσἀρέστου καταστάσεως, ἣτις ἐδημιουργήθη ἐν τῇ Νήσῳ ἡμῶν, κατὰ τὰ πέντε προτελευταῖα ἔτη, δὲν ἤρκει, Παναγιώτατε Πάτερ, καὶ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί, μόνον ἡ ἐξάλειψις τοῦ ἀποτροπαίου ἐγκλήματος τῶν φυλετικῶν δολοφονιῶν, ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ὁποίας προεκλήθη ἡ πρώτη, κατὰ Σεπτέμβριον, πατρικὴ ὑμῶν ἐπιστολή. Ἀπητείτο, ἰδίως, καὶ πρὸ πάντων ἡ λῆψις ἐκ μέρους τῆς Σεβ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως πολλῶν ῥιζικῶν μέτρων, συνισταμένων εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν κατὰ τὰ πέντε ταῦτα ἔτη καταπατηθέντων προνομίων καὶ δικαιωμάτων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν, διὰ θεσμῶν ὑπαγορευομένων ὑπὸ τοῦ ἀμοιβαίου καὶ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος κυβερνῶντων καὶ κυβερνωμένων.

Ἄνευ τούτων, προφανέστατον καθίσταται, πρὸ πολλοῦ, ὅτι ἡ πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ μηχανὴ ἀδύνατον ἦτο νὰ λειτουργήσῃ ὁμαλῶς καὶ ἀπροσκόπτως καὶ ὅτι τάχιον ἢ βράδιον θὰ ἐπήρχετο δεινὴ ἀποσύνθεσις καὶ παραλυσία, πρὸς ζημίαν τοῦ τε τόπου καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ βάραθρον τοῦτο, χαῖνον ἀπειλητικῶς, πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν, καθορῶντες, ἐνομίσαμεν, ὅτι ἔργον ὑψίστου καθήκοντος, πρὸς τε τὴν πατρίδα καὶ τὸν Ἄνακτα ἡμῶν ἐπιτελοῦμεν, ἐάν, ἄθροισόμενοι, ὡς πολλάκις ἐγένετο ἄνευ κλονισμοῦ τῆς τάξεως, ὑποδείξωμεν εὐσεβάστως, καὶ μετὰ παρρησίας εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, ἐξ ὀνόματος τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, τὴν ἀνάγκην κατεπειγούσης ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων τούτων, πρὸς μόνον ἀποκλειστικῶς τὸν σκοπὸν

τῆς ἐπανόδου καὶ παγιώσεως καταστάσεως πραγμάτων, ἐπιτρεπούσης τὴν εἰρηνικὴν συμβίωσιν τῶν ἐν τῇ νήσῳ συνοίκων λαῶν, τὴν εἰλικρινῆ συνεννόησιν καὶ σύμπραξιν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, πρὸς τὴν κυρίαρχον ἐξουσίαν καὶ τὴν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ μεγαθύμου ἡμῶν ἀνακτος ἀνάπτυξιν τῆς προόδου καὶ εὐημερίας τοῦ πολυπαθοῦς τούτου τόπου.

Δυστυχῶς, πασῶν τῶν ἀγαθῶν τούτων προθέσεων ἡμῶν, ἐντελῶς παρεξηγηθεῖσιν, ἐκ προθέσεως ἢ ἐκ κακῆς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων, οὐδεμίαν ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὰς εὐλαβεῖς παραστάσεις, ὡς ταραξίαι δὲ στασιασταὶ καὶ ὄργανα δῆθεν, κακοβούλων ξένων εἰσηγήσεων ἀνακρυχθέντες καὶ διαβληθέντες, ἐγενόμεθα ἀντικείμενον ἀστυνομικῶν καταδιώξεων καὶ στρατιωτικῶν ἐπιθέσεων, αἰτινες, ἄνευ τῆς ἡμετέρας ἀνοχῆς καὶ μετριοπαθείας, μικροῦ δεῖν διεσάλειον καὶ ἀνέτρεπον ἄρδην, πρὸ πολλοῦ, τὴν δημοσίαν τάξιν καθ' ὅλην τὴν νήσον.

Ἄλλὰ τὸ δὴ ἀπορώτερον καὶ ἀπελπιστικώτερον εἶναι ὅτι οὐ μόνον τὰ ὑφ' ἡμῶν ἐν πνεύματι εὐπειθείας καὶ εἰλικρινοῦς μερίμνης διατυπωθέντα αἰσθήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀπὸ κοινοῦ, ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως καὶ τῆς Γεν. Διοικήσεως, ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων καὶ δυνάμει τῶν κειμένων νόμων ὑποβληθέντα μέτρα, οὐδεμιᾶς ἠξιώθησαν προσοχῆς.

Τούτου ἕνεκα, τὰ πάντα ὁσημέραι χαλαροῦνται καὶ ἀποσυντίθενται, ὃ δὲ ἀτυχῆς τόπος οὗτος μοιραίως ὠθεῖται εἰς τὴν τελείαν κακοδαιμονίαν καὶ ἀθλιότητα, ἐπὶ προφανεῖ κινδύνῳ νέων καὶ φοβερῶν δοκιμασιῶν. Καὶ διὰ τὰ παραλείψωμεν πολλὰ ἄλλα, ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὸ νὰ ὑπομνήσωμεν τὸν, ἐκ τῆς ἐπελθούσης εἰς τὰ δημόσια πράγματα οἰκονομικῆς ἀθλιότητος, ἐπικρεμάμενον ὄλεθρον, ὅστις εὐχερέστατα θὰ προελαμβάνετο, ἐὰν τὰ ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς καὶ Μουσουλμανικῆς ἀντιπροσωπείας ὑποβληθέντα οἰκονομικὰ μέτρα, οὐδεμίαν συνεπάγοντα ὕλικὴν ἢ πολιτικὴν θυσίαν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἐτύχανον ἐγκαίρου καὶ πλήρους πραγματοποιήσεως.

Τὸν Κρητικὸν λαὸν Παναγιώτατε, πολλάκις ἐμέμψατο ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις, ἐν τοῖς, πρὸ τῶν τελευταίων τούτων πέντε ἔτων, χρόνοις, ἐπὶ σπατάλῃ καὶ κακῇ τῶν οἰκονομικῶν διαχειρίσεων, ὅταν δὲ, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἀνελάμβανεν ἡ ἰδίᾳ, διὰ τῶν ἐνταῦθα ἀντιπροσώπων τῆς, ἀπὸ τοῦ 1890, τὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκονομικῶν, ἐπηγγείλατο ν' ἀποδείξῃ βασίμους τὰς μομφὰς τῆς, διὰ σῶφρονος καὶ μετρημένης διαχειρίσεως, ἣν θὰ ἐφαρμόζει αὕτη. Καὶ ὁμως, καθ' ὃν χρόνον, ἢ ὑποτιθεμένη σπατάλῃ τῆς ἡμετέρας διαχειρίσεως ἐβασίλευεν, οὐ μόνον οἱ χωροφύλακες καὶ λοιποὶ ὑπάλληλοι τακτικῶς ἐμισθοδοτοῦντο καὶ οὐδέποτε καθυστεροῦμενοι μισθοὶ ὑπῆρχον, ἀλλὰ καὶ δάνεια μεγάλα συνομολογηθέντα, ἐμπροθέσμως ἐξωφλήθησαν καὶ περισσεύματα σημαντικὰ παρουσιάσθησαν ἐνίοτε. Τούναντίον, κατὰ τὴν, ὑπὸ μόνον τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ τόπου, γενομένην κατὰ τὰ πέντε ἔτη διαχειρίσιν, τοιαύτη διασπάθησις ἀνωμαλία καὶ σύγχυσις ἐπεκράτησεν, ὥστε αὕτη ἢ πενταετὴς περίοδος ἐκκληροδότησεν ἡμῖν σήμερον ἑλλείμα ἐκ 15 καὶ πλέον ἑκατομμυρίων γροσίων. Κατ' ἀκολουθίαν δὲ τούτου 15—20 μισθοδοσίαι εἰς χωροφύλακας καὶ ὑπάλληλους καθυστεροῦνται, μέγα μέρος τῶν πρὸς ἀποζημίωσιν, διὰ τὰς καταστροφὰς τοῦ 1889 ἐπιβληθέντων προσθέτων φόρων, εἰς ἄλλας ἀνάγκας σπαταληθέν, καθυστερεῖται εἰς τοὺς παθόντας,

παρακαταθήκαι ιδιωτικά και δημοτικά ἀπερροφήθησαν, τὰ κεφάλαια τοῦ Κοινοφελοῦς Ταμείου ἐθίγησαν, τὰ δημόσια ἔργα ἐντελῶς κατέπαυσαν, τὰ σχολεῖα 2—3 ἑκατομμύρια ἔχοντα λαμβάνειν, ἔκλεισαν ἐντελῶς εἰς ὀλόκληρα τὰ Τμήματα, μεθ' ὅλας δὲ τὰς ὑπὸ τῆς τελευταίας Γεν. Συνελεύσεως ἐπιτευχθείσας οἰκονομίας, οἱ τακτικοὶ πόροι τοῦ Ταμείου δὲν ἐπαρκοῦσιν ἢ εἰς ἐλάχιστον μέρος τῶν δημοσίων ἀναγκῶν καὶ ὑποχρεώσεων.

Τούτου ἕνεκα ἡ Χωροφυλακὴ ἐντελῶς ἀπεσυνετέθη, ἡ λοιπὴ ὑπηρεσία παραλύει, ἡ δημοσία τάξεις σαλεύεται, δυσπραγίαι, ἀπογοητεύσεις καὶ ἀπελπισία βασιλεύει, πᾶσαι δὲ αἱ ὑπεράνθρωποι προσπάθειαι τῶν ἀρχῶν ναυαγοῦσιν ἀπέναντι τοῦ ἀπροχωρήτου, εἰς ὃ ὤθησε τὰ πράγματα ἡ ἀνεξήγητος ἀδιαφορία ἡ ἀντιταχθεῖσα πεισιμόνως μέχρι σήμερον εἰς τὰ ὑποβληθέντα μέτρα τῆς θεραπείας.

Τοιαῦτα, Παναγιώτατε, Πάτερ, καὶ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ, εἰσὶ τὰ αἷτια τῆς ὑφισταμένης σήμερον δυσαρέστου καταστάσεως, ἣν θέλοντες νὰ καταλογίσωσιν ὑπ' εὐθύνην τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ, προκαλοῦσι καὶ πάλιν τὴν πνευματικὴν ἐπέμβασιν τῆς μητρὸς ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ, τύχη ἀγαθῆ τῆς ἐπεμβάσεως ταύτης καὶ ἡμεῖς λίαν εὐφροσύνως δραττόμενοι, προαγόμεθα νὰ ἰκετεύσωμεν αὐτὴν, ἵνα ἐν τῇ εἰλικρινεῖ καὶ φιλοστόργῳ ἀγάπῃ καὶ μερίμνῃ, τῆς, ὑπὲρ τῶν ἐν Κρήτῃ πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων τέκνων τῆς, εὐδοκίῃ, ἵνα μεθ' ὅσης προθυμίας ἔσπευσε νὰ νοουθετήσῃ αὐτὰ, μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ ἔτι μείζονος εὐμενίας γένηται ὁ ἔνθερμος καὶ καταπειστικὸς διερμηνεὺς τῶν πόθων, εὐχῶν καὶ ἀναγκῶν τοῦ ἐν Κρήτῃ Χριστεπωνύμου πληρώματος, παρὰ τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι τῷ Σεβαστῷ ἡμῶν Ἐνακτι, διαφωτίζουσα αὐτὸν περὶ τῶν ἀληθῶν αἰτίων τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, ἐπικαλουμένης τὴν σύντονον καὶ μεγάλθυμον Αὐτοῦ ἐπέμβασιν, πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν μόνων ὀρθῶν μέσων τῆς θεραπείας καὶ ἐπάνοδου ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐπιθυμητῆς εἰρήνης καὶ εὐημερίας.

Πεπεισμεθα ἀδιστάκτως ὅτι πλήρη τρέφωμεν ἐκτίμησιν ὁ Ἐναξ ἐπὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐγνωσμένην ἀφοσίωσιν τῆς τε Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ, ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ποιμαντορίαν διατελοῦντος γένους, δὲν θὰ παρίδῃ, ὅπως εὐμενῆ χορηγήσῃ προσοχὴν εἰς τὰς πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους ὑποβληθησομένης παρ' αὐτῆς εὐλαβεῖς παραστάσεις, ὑπὲρ τῶν δικαίων λαοῦ, ὅστις διακαῶς ἐπιποθεῖ, ἵνα ἴδῃ ἐγκαθιδρυμένην ἐν αὐτῇ τὴν γαλήνην, τὴν τάξιν καὶ τὴν πρόοδον, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφεὴ σκιάν τοῦ εὐεργετικοῦ καὶ φιλοδικαίου ἡμῶν ἄνακτος.

Ὑπὸ τῆς εὐφροσύνου ταύτης ἐλπίδος ἐμπνεόμενοι, δὲν ἐδιστάσαμεν, ὅπως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀπευθυνθεισῶν ἡμῖν πατρικῶν συμβουλῶν τῆς, ὑποβάλωμεν εὐλαβῶς τὴν παροῦσαν υἱικὴν ἀναφορὰν, πρὸς τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα καὶ τὴν Περί Αὐτῆν Ἀγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, ἐξαιτούμενοι δὲ τὴν ἐπιδαψίλευσιν τῶν θεσπειθῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὑποδιατελοῦμεν, Τῆς Ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος τέκνα ἐν Χριστῷ εὐπειθέστατα. (*)

(*) Ἐννοητέον ὅτι καὶ ἡ πρότασις αὕτη ἀπερρίφθη δημοφώνως καὶ μετὰ παιᾶς ἀγανακτήσεως, διότι καὶ ὀλιγώτερα τῶν αἰτημάτων μας περιεῖχε καὶ πρὸς τὸ πρόγραμμα ἡμῶν ἀντίκειται, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς σκοπίμως θεβειμένους καὶ τὴν συνοδευτικὴν ἐπιστολήν, τεχνητοὺς, φόβους πρὸς ἀπογοήτευσιν.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ πατρὸς μου Ἰ. Γ. Λεκανίδου)

Πρόσκλησις πρὸς τοὺς συντρόφους μας

1) Ἀγαπητοί,

Ἡ αἰτία, δι' ἣν εἶχομεν ἀποφασίσει νὰ περιορισθῶμεν εἰς μικρὸν ἀριθμὸν, ἐξέλιπε καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκεντρωθῶμεν, ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, ὅπως ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐργασίας μας.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς νὰ ἐπισπεύσητε τὴν ἐπάνοδόν σας.

Ἐν Ἐμπροσθέν ἡμῶν τὴν 23 Φεβρουαρίου 1896 κ.τ.λ.

2) Ἀγαπητοί,

Ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πραγμάτων, τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον ἐλάβομεν, ὅπως ἐνεργήσωμεν ἀδελφοποιίας, ὠφέλησε τὰ μέγιστα τὸ ζήτημά μας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνταῦθα παρουσία ἡμῶν εἶναι ἀναγκαῖοτάτη.

Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως, ἀφοῦ ὅσον τὸ δυνατόν, τάχιον ἐνεργήσητε τὰς ἀδελφοποιίας σας ἔλθετε ἐνταῦθα, ἵνα ἐργασθῶμεν δραστηρίως ἐπὶ τῶν ζητημάτων μας.

Ἐν Ἐμπροσθέν ἡμῶν τῆ 23 Φεβρουαρίου 1896

Τὰ παρόντα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς

Ἐγκύκλιος 13.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου.

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Φήμη κακὴ, ὅτι οἱ Ὀθωμανοὶ τοῦ Τμήματος Ρεθύμνης διέπραττον φόνους κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ ὅτι διήρπαζον τὴν περιουσίαν αὐτῶν, μᾶς ἠνάγκασαν νὰ ἔλθωμεν ἐνταῦθα.

Εὐτυχῶς, μετὰ τὴν ἀφίξίν μας, ὁ ἐπικρατῶν ἐρεθισμὸς ἐμετρίσθη. Οἱ Ὀθωμανοί, λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τινος φόνου, τὸν ὁποῖον εἰς χωροφύλαξ Χριστιανὸς διέπραξε κατόπιν ἔριδος, κατὰ τινος λοχίου Ὀθωμανοῦ, ἐφόνευσαν τὰς ἡμέρας ταύτας 1) Τὸν Γεώργιον Ἡλιακάκη, διευθυντὴν τῆς προτύπου Σχολῆς Ρεθύμνης, καθ' ἣν ὥραν ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ περιπάτου καὶ εἰσήρχετο εἰς τὴν πόλιν. β) τὸν ἐκ τοῦ χωρίου Ἀμπελάκι Ι. Λετζάκη γ) ἕτερον εἰς ἄλλο χωρίον, δ) ἐτραυματίσαν ἐπικινδύνως τὸν Κων. Χαροκοπάκη, ὃς ἀπειράθησαν δὲ νὰ φονεύσωσι καὶ τινες Χριστιανούς ἐκ τοῦ χωρίου Ρούστικα, ἔνεκα τοῦ ὁποῖου συνήφθη ἀψιμαχία καὶ πυροβολισμοὶ ἀντηλλάσσοντο μεταξύ Χριστιανῶν καὶ Μωαμεθανῶν ὀλόκληρον ἡμέραν. Πλὴν τούτων ἤρπασαν ζωὰ χριστιανικὰ καὶ μετέφερον αὐτὰ εἰς τὸ χωρίον Παλαίλιμον. Ἐκ τῶν γεγονότων δὲ τούτων, ἐπῆλθε διακοπὴ τῆς συγκοινωνίας τῶν ἐπαρχιῶν μετὰ τῆς πόλεως ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ ἤδη δὲν εἶναι ἀσφαλῆς ἡ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν.

Οὐχ ἦττον καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην οἱ Χριστιανοὶ δὲν προέβησαν εἰς δολοφονίας ἢ εἰς ἄλλας κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἀδίκους πράξεις, ὅπερ ἐθεωρήθη ὡς λίαν εὐχάριστον. Ἀλλ' ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ ἀποφεύγουσι τὰς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἀδικίας καὶ ἀντεκδικήσεις, παρατηροῦμεν μετὰ λύπης, ὅτι εἶς τινὰ μέρη τοῦ

Τμήματος τούτου, αἱ μεταξύ αὐτῶν σχέσεις δὲν εἶναι ὅσον ἔπρεπε εἰλικρινεῖς καὶ χριστιανικαί, καθόσον τινὲς δὲν σέβονται τὰ ἀνθρώπινα ἀγαθὰ τῶν ἄλλων. Δι' ὃ ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ παρακαλέσωμεν αὐτούς, ἵνα, ἐν ὀνόματι τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς Πατρίδος, παύσωσι διαπράττοντες ἔργα ἐξ ὧν γεννῶνται κατ' αὐτῶν δίκαια παράπονα καὶ διαιρέσεις μεταξύ τῶν χριστιανῶν.

Ἐπίσης ἐμάθομεν ἐνταῦθα, ὅτι κακόβουλοί τινες διαδίδουσιν, ὅτι τὸ ἡμέτερον σωματεῖον διατελεῖ εἰς σχέσεις κομιτάτων Ἀρμενικῶν. Τοῦτο εἶναι ψευδὲς διαδίδεται ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ἐξ ἀρχῆς ἀντιπράττουσιν εἰς τὸ πατριωτικὸν κίνημά μας. Ἡμεῖς, ἀληθῶς, εὐχόμεθα, ἵνα ἐπιτύχῃ ὁ Χριστιανικὸς ἐκεῖνος λαὸς τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς βαρβάρου διοικήσεως, ὑπὸ τὴν ὁποίαν, χιλιάδες ἀνθρώπων πολλαὶ κατεσφάγησαν τῷ παρελθόντι ἔτει, ἀλλὰ τὸ κίνημα ἐκείνων οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ ἡμέτερον. Τὸ κίνημά μας, ὡς γνωστὸν, ἐγεννήθη ἐκ τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, ἀσχέτως πρὸς τὰ λοιπὰ ἐν Τουρκίᾳ κινήματα καὶ περὶ τούτου δὲν πρέπει τις, οὔτε ἐν τῇ Νήσῳ, οὐδ' ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ, διαμένων ν' ἀμφιβάλλῃ, διότι, ἄλλως, καταφαίνεται, ὅτι διατελεῖ ἐν πλήρει τῶν Κρητικῶν πραγμάτων ἀγνοίᾳ.

Ἐν Ἀργυρουπόλει τῇ 2 Μαρτίου 1896

Ἡ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν κ. Θεόδωρον Λυμπρίτην

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα,

Τὴν 15, Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐλάβομεν. Ὡς πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ παραδώσῃ ὁ ἐν Χανίοις φίλος μας τὰ χίλια φράγκα, ὑποδεικνύομεν τὸν κ. Παυλῆ Ἰατρουδάκη, ἔμπορον ἐν Χανίοις. Ὄθεν, παρακαλοῦμεν, γράψατε τῷ Ι.Η. (Ἰωάν. Ἡσυχάκη) νὰ παραδώσῃ αὐτῷ ταῦτα. Ἐπειδὴ δὲ ἤδη εὐρισκόμεθα συγκεντρωμένοι οἱ ἀντιπρόσωποι ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν, οἵτινες ἔχουσι λάβει μέρος μέχρι τοῦδε εἰς τὸ ζήτημα, καὶ ὡς ἐκ τούτου, ἔχομεν ἀνάγκας πολλῶ μάλλον, καθ' ὅσον ἔχομεν ἀνάγκην ν' ἀγαράσωμεν εἶδη τινά, ὧν ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην, διὰ ταῦτα σὰς παρακαλοῦμεν, ὅπως ταχέως ἀποστείλητε ἡμῖν καὶ τὰ λοιπὰ χίλια φράγκα διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ.

Ἐν Ἀργυρουπόλει τῇ 1 Μαρτίου 1896 κτλ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Φεβρουαρίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Τὴν ἀπὸ 7 φθίνοντος ἐπιστολὴν σας ἐλάβομεν πρὸ τριῶν ἡμερῶν, σπεύδομεν δὲ προθύμως νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς αὐτήν.

Γράφετε ὅτι ἔχετε στείλει ἡμῖν ἀπὸ τῆς 20 Δεκεμβρίου π. ἔ. καὶ ἐντεῦθεν 5 ἐπιστολάς καὶ ὅμως δύο μόνον ἐλάβομεν. Ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τὰς 13 Δεβρίου π. ἔ. καὶ ἐξῆς ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τρεῖς ἐπιστολάς, τὴν τελευταίαν δὲ μετ' ἐγκλειστῶν ἐφημερίδων ἐστείλαμεν ὑμῖν τῇ 24 παρελθόντος μηνός Ἰανουαρίου πλὴν, ὡς φαίνεται καὶ αἱ ὑφ' ἡμῶν καὶ αἱ ὑφ' ὑμῶν πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ περιέρχονται εἰς ἄλλας χεῖρας.

Κατὰ τὴν παράκλησιν ὑμῶν μετέβη χθὲς ὁ Πάτερ Παρθένιος Περίδης παρὰ τῷ κ. Σκουλούδη καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν ἀπεδέχθησαν τὴν πληρεξουσιότητα, ἣν ἀνέθετεν αὐτοῖς—ἐν ἀγνοίᾳ ἐννοεῖται ἡμῶν—καὶ τί σκοποῦσι νὰ πράξωσιν· οὗτος δὲ εἶπε τῷ κ. Παρθενίῳ, ὅτι ὡς εἶπε πρὸ πολλοῦ εἰς τοὺς κ. κ. Νικολούδην καὶ Καπετὰν Μαθιὸν—τοῦτο δὲ ἐστέον ὅτι ἡμεῖς ἠγνοοῦμεν—εἶναι τῆς ιδέας νὰ διαλυθῆτε, ἀφοῦ καὶ ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις δὲν εὐνοεῖ νὰ βοηθήσῃ. Ὁ κ. Παρθένιος ἀντέκρουσε τοὺς λόγους τοῦ κ. Σκουλούδη, εἰπὼν, σὺν ἄλλοις, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ κατ' οὐδένα λόγον δὲν δύναται οὐδὲ πρέπει νὰ διαλυθῆ, διότι τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον τῆς Κρήτης καὶ τούτου ἕνεκα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξεύρωμεν τοῖς περὶ αὐτὴν τὰ μέσα κλπ. πλὴν ὁ κ. Σκουλούδης ἐξακολουθεῖ ἀρνούμενος νὰ παραδεχθῆ τοῦθ ὅπερ ἡμεῖς προεικάζομεν· ἀποροῦμεν δὲ πῶς γράφετε ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν σὰς ἔγραψαν ὅτι παρεδέχθησαν, ἐκτὸς ἂν οἱ τινὲς οὗτοι εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν συνεργάζονται ἤδη μεθ' ἡμῶν,

Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ σὰς συγχαρῶμεν διὰ τὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν μεθ' ὧν ἀγογγύστως ὑφίστασθε ἱκανὰς ταλαιπωρίας χάριν τοῦ εὐγενοῦς καὶ πατριωτικοῦ ἀγῶνος, ὃν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀνελάβετε. Ἐξακολουθοῦμεν δὲ νὰ ἐπικροτῶμεν καὶ ἐπιδοκιμάζωμεν τὴν πορείαν σας, πράττοντες πᾶν τὸ ἐφ' ἡμῖν... ἐλπίζομεν δὲ ὅτι προσεχῶς καὶ δι' ἔργων (ἀποστολῆς φουσ.) θέλουσιν ἐπισφραγισθῆ οἱ λόγοι ἡμῶν. Εἶναι ὁμως ἐπάναγκες νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι μόνον οἱ ὑπογεγραμμένοι ἐν τῇ παρούσῃ συνεργάζομεθα ἤδη, διότι οἱ ἄλλοι συμπατριῶται, μας μεθ' ὧν τέως συνεπράττομεν, ἀγνωστον διατί, ἴσως ὑπέικοντες εἰς ἐνεργείας καὶ εἰσηγήσεις τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως καὶ ἄλλων πολιτικῶν, δὲν ἔρχονται ἀπὸ τινος εἰς συνάντησίν μας, διὰ τοῦτο τοῦ λοιποῦ ὡσάκις στέλλετε ἐπιστολὴν πρὸς ἀπάντησιν τῶν ὑφ' ἡμῶν στελλομένων, νὰ ἀπευθῆνῃτε ταύτην μόνον εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὑπογεγραμμένων καὶ οὕτω ἐλπίζομεν ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν θέλουσι περιπίπτει εἰς χεῖρας ἄλλων ἀπὸ τῆς ἡμᾶς ἐπιστολαί σας. Ἐὰν δὲ καὶ ἄλλοι γράψωσιν ὑμῖν ἰδιαιτέρας, νὰ γράψετε αὐτοῖς χωριστά.

Ἐν τῇ Βουλῇ δις ἤδη ἐγένετο λόγος περὶ Κρήτης, πρὸ τινῶν ἡμερῶν ὑπὸ τοῦ κ. Παπαμιχαλοπούλου, οὗτινος ὁ λόγος ἐδημοσιεύθη εἰς δύο συνεχῆ τῶν «Λευκῶν ὁρέων» φύλλα καὶ χθὲς ἐπὶ τῇ διαδόσει ὅτι γενομένης δεκτῆς τῆς παραιτήσεως τοῦ Καραθεοδωρῆ, στέλλεται Τούρκος τοιοῦτος, ἐγένετο λαμπρὰ ἐπερώτησις ὑπὸ τοῦ κ. Εὐταξίου τῇ προηγουμένῃ συννεοῆσει τοῦ πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ κ. Ράλλη, ὅστις καὶ θὰ ὠμίλει ἂν ὁ ὑπουργὸς ἐβεβαίου τὴν διάδοσιν, πλὴν ὁ Σκουζὴς εἶπε διὰ τριῶν λέξεων ὅτι γνωρίζει μὲν ὅτι ὑπεβλήθη ἡ παραιτήσις τοῦ Καραθεοδωρῆ, δὲν ἔχει ὁμως ἐπίσημον εἶδησιν ἂν ἐγένετο αὕτη ἀποδεκτὴ, οὐδὲ ἂν ἐγένετο σκέψις περὶ ἀντικαταστάτου. Κατ' αὐτὰς οὐ μόνον ἐν τῷ ἐνταῦθα τύπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Εὐρωπαϊκῷ, γίνεται μακρὸς λόγος περὶ τῆς ἐκρύπτου καταστάσεως, εἰς ἣν περιῆλθον τὰ τῆς Κρήτης. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων προεξάρχει ἡ Γαλλιστὶ ἐκδιδομένη «Messenger d' Athènes» τοῦ Στεφανόπολι καὶ ἡ «Ἐφημερίς» τὸ ὄργανον τοῦ κ. Ράλλη ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς Κρήτης συνηγορεῖν διὰ συχῶν κυρίων ἀρθρων. Οὕτω χθὲς ἀφορμὴν λαβάνουσα ἐκ τῆς περὶ ἀποστολῆς Τούρκου Διοικητοῦ διαδόσεις, ἔγραψε κύριον ἀρθρον, δι' οὗ ψέγουσα τὴν ἀπέναντι τῆς Κρήτης ἄστοχον πολιτείαν τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως, προὔτρεπεν αὐτὴν, ὅπως ἀρμοδίως παραστήσῃ εἰς τὴν Πύλην καὶ

τὴν Εὐρώπην τὴν κατάστασιν, ἣτις ὀσημέραι δημιουργεῖται ἐν Κρήτῃ ὡς ἐκ τῆς διαγωγῆς τῆς Πύλης καὶ ἀπέναντι τῆς ὁποίας τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος δὲν δύναται νὰ μείνῃ ἀπαθές.

Τὴν τοῦ κ. Εὐταξία ἐπερώτησιν ἐγκλείομεν ὑμῖν ὧδε· βραδύτερον ἂν τὰ αὐτόθι τραπῶσιν ἐπὶ τὰ χεῖρῳ θέλει γίνεαι καὶ πάλιν λόγος εὐρύτερον ἐν τῇ βουλῇ. Τὰ τῆς Ἀνατολῆς φαίνονται ἤρεμα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ γνωστὸν ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται πολὺ ἵνα ἡ πολιτικὴ νηνεμία μεταβληθῇ εἰς καταιγίδα, διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι ν' ἀναμένωμεν ἡσυχον, καρδοκοῦντες ὀλίγον εὐνοϊκότερας περιστάσεις· ἂν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἐνέργεια ὅπως παραιτηθῶσι πάντες οἱ ὑπάλληλοι, ἀφοῦ ἄλλως τε καὶ δὲν πληρῶνονται, θὰ ἦτο ἐπικουρικώτατον, καὶ συντελεστικώτατον εἰς τὴν ταχεῖαν λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, διότι τοῦτο θὰ ἔκαμνε μεγάλην ἐντύπωσιν πανταχοῦ καὶ θὰ ἐξελαμβάνετο ὡς σημεῖον τελείας ἀναρχίας.

Ἄνευ ἐτέρου Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἅπαντες

Οἱ Συμπατριῶται Σας

Παρθένιος Περίδης, Ἐμμ. Βαρδίδης, Ἀχιλεὺς Γ. Ξυλινάκης
Β. Ψιλάκης

Υ. Γ. Ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴ σας ν' ἀπευθύνεται μόνον εἰς τὸν Ἐμμαν. Βαρδίδην διὰ τὸ ἀσφαλέστερον·

Υ. Γ. Θεωροῦμεν πολὺ συντελεστικὸν εἰς τὸν ἀγῶνα μας ν' ἀποσταλῇ εὐχαριστήριον εἰς τὸν Ἀρχισυντάκτην τῆς ἐντοῦθα ἐκδιδομένης Ἐφημερίδος «Messenger d' Athènes» διὰ τὰς ἀείποτε ὑπὲρ τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος συνηγορίας του, παρακαλοῦντες συγχρόνως αὐτὸν νὰ μὴ παύσῃ συνηγορῶν. Τοῦτο ἀποστείλατε εἰς ἡμᾶς νὰ τὸ ἐγχειρίσωμεν.

Π, Περίδης

Εἰδοποιήσατε παρακαλῶ τὸν ὑποφαινόμενον ἂν λαμβάνετε τὰ Λ. Ο ἄλλως νὰ παύσῃ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει μέσον ὅπως περιέλθωσιν εἰς χεῖρας ὑμῶν ἐγκαίρως καὶ ἀσφαλῶς ταῦτα. Νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ συνηγορία αὐτοῦ ἀπαρέσκει τοῖς πλείστοις ἐν Κρήτῃ;

Ἐμμ. Βαρδίδης

Κανονισμὸς τοῦ Σωματείου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ἄρθρ. 1. Σκοπὸς τοῦ σωματείου τούτου εἶναι ἡ διὰ παντὸς κρινόμενου ὑπ' αὐτοῦ καταλλήλου, τρόπου, ἐπίτευξις τοῦ πολιτεύματος, τὸ ὅποιον, διὰ τῶν, ἐν Κλίματι καὶ Κράτῃ Ἀποκορώνου, τῇ 3ῃ καὶ 10ῃ Σεπτεμβρίου 1895, λαϊκῶν συναθροίσεων, διετύπωσε καὶ ἐπέδωκεν, ἐν ὑπομνήματι ὁ Κρητικὸς λαὸς εἰς τοὺς ἐν Χανίοις ἀντιπροσώπους τῶν ἕξ Μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρ. 2. Τακτικὰ μέλη τοῦ σωματείου εἰσὶ α) οἱ πληρεξούσιοι, δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, ἐκάστης ἐπαρχίας, οἱ ὅποιοι δεόν νὰ ὦσιν ἐφωδιασμένοι διὰ τακτικοῦ ἐκλογητηρίου. β) Τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, πρὸς ἃ τὸ σωματεῖον ἠθελε θεωρήσῃ δίκαιον ν' ἀπνεύμῃ τὸν τίτλον τοῦ πληρεξουσίου, διὰ ψηφίσματός των. Ἐπὶ τοῦ πα-

ρόντος ἀπονέμει αὐτὸν εἰς τοὺς ἐξῆς: 1) Γέροντα Κώσταν Βολουδάκη, 2) Μαν. Ρ. Κουνδουράκη, 3) Στ. Χ. Χριστοδουλάκη, 4) Γ. Ε. Πωλιουδάκη, 5) Στ. Α. Πολένταν, 6) Στ. Μπικουβάρην, 7) Στ. Ι. Βαρδινογιάννην, 8) Μᾶρκον Ζερβόν, 9) Κ. Μαλινόν, 10) Χ. Ι. Παπαδάκη, 11) Ε. Δ. Φρατζεσκάκη, 12) Παπᾶ Μαλέκον, 13) Σέργην Καλλιγιάννην, 14) Εὐστ. Περούλην, 15) Γ. Μ. Μυλωνογιαννάκη, 16) Μ. Μ. Μυλωνογιαννάκη, 17) Ι. Γ. Λεκανίδην, 18) Ι. Γιανναράκη ἢ Γιασεμῆν, 19) Ἄναγν. Κουρῆν, 20) Α. Παπαδάκη, 21) Μ. Πετρομᾶρκον, 22) Γ. Παπουτσάκη, 23) Στ. Φωτάκη, 24) Μαρκ. Δημητρακάκη, 25) Ι. Γενεράλην, 26) Γ. Χατζηδάκη, 27) Γ. Σκουλᾶν, 28) Ι. Καλογερῆν, 29) Χαρ. Φρατζέσκον, 30) Γ. Χναρᾶν, 31) Στ. Ζουρίδην, 32) Ε. Μ. Μιχελέτον, 33) Γ. Α. Μάντακαν, 34) Λεων. Ν. Λιονάκη, 35) Γ. Π. Κοκαλάκη, 36) Κ. Νικολουζάκη καὶ 37) Μ. Κανούπην.

Ἄρθρ. 3. Τὸ Σωματεῖον ἔχει σφραγίδα, ἐφ' ἧς ἔχουσι χαραχθῆ τὰ Κρητικὰ ὄρη καὶ ὁ Ἥλιος ἀνατέλλων ἐξ αὐτῶν καὶ περὶ αὐτοῦ γράμματα ἀποτελοῦντα τὰς λέξεις «Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης» ἢ ὁποῖα διαιρεῖται εἰς τέσσαρα ἴσα κεχωρισμένα τεμάχια, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνά ἓν θὰ κρατῶσιν ὁ Πρόεδρος, ὁ Ἀρχηγός, ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀντιπροέδρων καὶ ὁ Γενικός Γραμματεὺς.

Ἄρθρ. 4. Τὸ σωματεῖον διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, εἰς τὸ Πολιτικὸν καὶ εἰς τὸ Στρατιωτικόν. Τοῦ μὲν Πολιτικοῦ τὰς ἐργασίας διευθύνει ὁ Πρόεδρος αὐτοῦ, μετὰ τριῶν ἀντιπροέδρων καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀποτελουμένου ἀπὸ ἓνα διοικητικὸν σύμβουλον ἐξ ἐκάστης τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Νήσου, ὃν θὰ ἐκλέγωσι τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ δὲ Στρατιωτικοῦ, ὁ Ἀρχηγός μετὰ τριῶν ὑπαρχηγῶν.

Ἄρθρ. 5. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν, τὸ σωματεῖον ἔχει ἓνα Γενικὸν Γραμματέα, τρεῖς εἰδικοὺς Γραμματεῖς, ἥτοι ἓνα ἐπὶ τῆς Ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας, ἓνα ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἓνα ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐργασιῶν, ἓνα Κεντρικὸν Τομῖαν, καὶ δύο τροφοδότας.

Ἄρθρ. 6. Ἀπασαὶ αἱ ἀνωτέρω Ἀρχαὶ ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν ἀνεγνωρισμένων μελῶν τοῦ σωματείου καὶ παραμένουσιν ὡς τοιαῦται, ἐφ' ὅσον χαίρουσι τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ σωματείου. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχαιρεσίας, πρέπει νὰ παρευρίσκωνται τὸ ἡμῖς πλέον ἐνὸς τῶν ἀνεγνωρισμένων μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης τακτικῶν μελῶν.

Ἄρθρ. 7. Ἐκάστον τῶν μελῶν τοῦ σωματείου ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσαγῆ πρότασιν ἐμπιστοσύνης εἰς τὰς τακτικὰς συνεδριάσεις, καθ' ὅσον ἢ καὶ καθ' ἐνὸς ἐκάστου τῶν προσώπων τῶν κατεχόντων τὰς ἀρχὰς τοῦ σωματείου. Ἐὰν κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ἢ πρότασις γίνῃ δεκτὴ ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, τὸ Προεδρεῖον ὀφείλει νὰ προσκαλέσῃ ἀμέσως τὰ τακτικὰ μέλη τοῦ σωματείου εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν, γενησομένην τὴν πρώτην Κυριακὴν, μετὰ παρέλευσιν 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῆς προτάσεως, ὅτε θὰ ἐνεργῆται ἡ ἐκλογή, μετὰ προηγουμένην ψηφοφορίαν τῆς παραδοχῆς, ἢ ἀπορρίψεως τῆς, ὡς εἴρηται προτάσεως. Ἐὰν δὲν κατορθωθῆ ἀπαρτία, τότε ἀναβάλλεται ἡ ἐκλογή, διὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένην Κυριακὴν.

Ἄρθρ. 8. Ἐὰν τὸ Προεδρεῖον δὲν προσκαλέσῃ, ἐντὸς τῆς, ἀνωτέρω προθεσμίας, τὰ μέλη τοῦ σωματείου, ὅπως ἀποφανθῶσιν

ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς ἐμπιστοσύνης, τὰ μέλη συνέρχονται αὐτοδικαίως καὶ ἀποφασίζουσι περὶ αὐτῆς.

Ἄρθρ. 9. Διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Προέδρου, Ἀντιπροέδρου, Γενικοῦ Γραμματεῦς, Ἀρχηγὸς καὶ Κεντρικὸς Ταμίης δέον α) Νὰ εἶναι τακτικὸν μέλος τοῦ σωματείου, β) Νὰ ἔχη συμπληρώσει τοῦλάχιστον τὸ 30ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, γ) Νὰ εἶναι ἐγγράμματος καὶ δ) Νὰ λάβῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἀπόλυτον πλειοψηφίαν.

Ἄρθρ. 10. Ἐδρα τοῦ σωματείου θὰ εἶναι ὁ τόπος, ὅπου εὐρίσκονται ὁ Πρόεδρος, οἱ Ἀντιπρόεδροι, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς, ὁ Ἀρχηγὸς καὶ ὁ Κεντρικὸς Ταμίης, ὁ τόπος δὲ οὗτος θὰ ὀρίζηται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, κατὰ πλειοψηφίαν, ἐν συνεδρίᾳ. Ἐν ἰσοψηφίᾳ δὲ, ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου. Ἐν ἐκτάκτοις περιστάσεσιν, ὁ Πρόεδρος δικαιούται νὰ ὀρίξῃ προσωρινῶς τὴν ἔδραν.

Ἄρθρ. 11. Τὸν Πρόεδρον ἀπόντα, θέλει ἀναπληροῖ ὁ πρεσβύτερος τῶν Ἀντιπροέδρων, τούτους ὁ πρεσβύτερος τῶν παρόντων Διοικητικῶν Συμβούλων, τὸν Γενικὸν Γραμματέα ὁ εἰδικὸς ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας Γραμματεὺς, τὸν Ἀρχηγὸν ὁ πρεσβύτερος τῶν ὑπαρχηγῶν, τούτους ὁ νεώτερος τῶν Διοικητικῶν Συμβούλων, τὸν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας εἰδικὸν Γραμματέα ὁ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς τοιοῦτος, τούτον ὁ ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ Τμήματος καὶ τὸν τελευταῖον ὁ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς, τὸν Κεντρικὸν Ταμίαν ὁ ὑποταμίης, ἐν ἀπουσίᾳ δ' ἀμφοτέρων τὸ ταμεῖον θὰ κρατῇ ὁ Πρόεδρος, μέχρι τῆς ἐπανόδου ἢ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν.

Ἄρθρ. 12. Τὸ Σωματεῖον θέλει συνεδριάζει αὐτοδικαίως, τακτικῶς μὲν κατὰ πᾶσαν Τετάρτην, Παρασκευὴν καὶ Κυριακὴν, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη καὶ κατὰ τὴν ἄφιξιν ἢ ἀποστολὴν ἀλληλογραφίας.

Ἄρθρ. 13. Τὰς συνεδρίας τοῦ σωματείου θέλει διευθύνει ὁ Πρόεδρος, ὁ δὲ Γενικὸς Γραμματεὺς θέλει κρατεῖ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων, τὰ ὁποῖα θὰ ὑπογράφωνται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Προέδρου καὶ τῶν παρόντων Ἀντιπροέδρων. Ἐκτὸς τῶν συνεδρίων τούτων, τῶν γενικῶν, εἰς ἃς θὰ λαμβάνωσι μέρος ἅπαντα τὰ παρόντα τακτικὰ μέλη τοῦ σωματείου, θὰ γίνωνται καὶ συνεδρίαί εἰδικαί, εἰς ἃς θὰ λαμβάνωσι μέρος μόνον ὁ Πρόεδρος, οἱ Ἀντιπρόεδροι, ὁ Γενικὸς ἢ εἰδικὸς Γραμματεὺς, ὁ ἀρχηγός, οἱ ὑπαρχηγοὶ καὶ οἱ παρόντες Διοικητικοὶ Σύμβουλοι, καθ' ἃς περιπτώσεις εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρηθῇ ἐχεμύθεια.

Ἄρθρ. 14. Καθῆκοντα τοῦ Προέδρου ἐκτὸς, τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις διαγραφόμενων, εἰσὶ α) Νὰ διευθύνῃ μετὰ τῶν ἀντιπροέδρων τὰς ἐργασίας τοῦ Πολιτικοῦ Τμήματος τοῦ σωματείου. β) Νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν. γ) Νὰ ὑπογράψῃ μετὰ τῶν Ἀντιπροέδρων, τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ Ὑπαρχηγῶν, τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τὰ πρὸς οἰονδήποτε πρόσωπον ἢ οἰονδήποτε ἀρχὴν ἀποστελλόμενα ἔγγραφα ἢ ἐπιστολάς. δ) Νὰ ἀποσφραγίζῃ μετὰ τῶν ἀντιπροέδρων καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τὰ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ἀποστελλόμενα ἔγγραφα καὶ ἐπιστολάς, τὰ ὁποῖα θὰ παραδίδῃ εἰς τὸν Γεν. Γραμματέα, πρὸς ἀνάγνωσιν, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν εἴτε ἐνώπιον τῶν μελῶν τοῦ σωματείου εἴτε ἐνώπιον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. ε) Νὰ ὑπογράψῃ μετὰ τοῦ Γεν. Γραμματέως τὰς εἰς πρόσωπα ἢ σωματεία

ἀποστελλομένας εὐχαριστηρίων καὶ ἐκλογητηρίων συνοδευτικὰς ἐπιστολάς. Τὰ εὐχαριστήρια ταῦτα καὶ ὡς καὶ τὰ ἐκλογητήρια θέλουσιν ἐκδίδεσθαι, διὰ ψηφίσματος τοῦ σωματείου, ἔχοντος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρευρισκομένων μελῶν. στ) Νὰ ἐκδίδη, μετὰ τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τὰ πρὸς πληρωμὴν καὶ παράδοσιν ἐντάλματα, μετὰ δὲ τῶν ἰδίων καὶ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμίου, τὰς ἀποδείξεις, δι' ὧν θέλει παραλαμβάνει τὸ σωματεῖον χρήματα ἢ εἶδη παρ' οἰουδήποτε. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας, νικᾷ ἡ πλειοψηφία αὐτῶν, καὶ, ἐν ἰσοψηφίᾳ, ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρ. 15. Τὴν ἀποστελλομένην εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἢ οἰονδήποτε ἄλλο μέρος ἀλληλογραφίαν θέλουσι κλείει ἐν φακέλλῳ ὁ Πρόεδρος, Ἀντιπρόεδρος καὶ Γεν. Γραμματεὺς.

Ἄρθρ. 16. Τὰ καθήκοντα τοῦ Γεν. Γραμματέως, ἐκτὸς τῶν ἐν ἄλλοις ἀρθροῖς ἀναφερομένων, εἰσὶν. α) Νὰ συντάτῃ ἅπαντα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. β) Νὰ ἐπιτηρῇ τοὺς εἰδικοὺς γραμματεῖς. γ) Νὰ προσυπογράψῃ πᾶν ἐπίσημον ἢ μὴ ἔγγραφον, ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ σωματείου. δ) Νὰ εἶναι ἀρχαιοφύλαξ τοῦ σωματείου. ε) Νὰ κρατῇ τὸ πρωτόκολλον τῶν εἰσερχομένων ἐγγράφων, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ καταχωρίζη περίληψιν αὐτῶν ὁ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας Γραμματεὺς. στ) Νὰ κρατῇ βιβλίον, εἰς δὲ νὰ καταχωρίζωνται τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ σωματείου. ζ) Νὰ ἐκδίδη ἀντίγραφα καὶ νὰ διδῇ πᾶσαν πληροφορίαν, παραγγελλόμενῃν ἀρμοδίως. η) Νὰ κρατῇ ἐπίσημα ἀντίγραφα τῶν ἐξερχομένων ἐγγράφων καὶ θ) Νὰ διευθύνῃ καὶ ἐποπτεύῃ ἅπασαν, ἐν γένει, τὴν γραφικὴν ἐργασίαν.

Ἄρθρ. 17. Καθήκοντα τοῦ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας Γραμματέως, ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ἀρθροῖς ἀναφερομένων εἰσὶ: Νὰ συντάτῃ ἅπαντα τὰ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀποστελλόμενα ἔγγραφα ἢ ἐπιστολάς, ὧν τὴν σύνταξιν ἤθελεν ἀναθέσει αὐτῷ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς, β) Νὰ κρατῇ ἀλληλογραφίαν, μετὰ τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἔφημερίσῳ, τῆρῶν ἐπίσημα ἀντίγραφα αὐτῆς. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη θὰ ὑπογράφεται ὑπ' αὐτοῦ καὶ θὰ ἀποστέλλεται πρὸς δημοσίευσιν, ἀφοῦ ἐγκριθῇ καὶ σφραγισθῇ ὑπὸ τοῦ Προεδρείου.

Ἄρθρ. 18. Καθήκοντα τοῦ Κεντρικοῦ Ταμίου εἰσὶ: α) Νὰ παραλαμβάνῃ ἐπὶ ἀποδείξεσιν ὑπογεγραμμέναις παρ' αὐτοῦ, τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ, πάντα τὰ χρήματα καὶ εἶδη, ἅτινα ἀποστέλλονται παρ' οἰουδήποτε εἰς τὸ σωματεῖον. β) Νὰ δίδῃ ἀποδείξεις πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα, διὰ τὸ ἀρχεῖον, ἀναφερούσας, ὅτι τὰ ἀνωτέρω χρήματα καὶ εἶδη παρεδόθησαν αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω.

Ἐκ τούτων, οὐδεὶς δύναται νὰ κρατήσῃ ἐκ τῶν περιελθόντων εἰς τὰς χεῖράς του χρημάτων ἢ εἰδῶν, ἂν μὴ προκαλέσῃ ἔνταλμα πληρωμῆς ἢ παραδόσεως, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν συνυπευθύνων αὐτῷ καὶ τοῦ ἀναπληρωτοῦ του. γ) Νὰ φυλάτῃ τὰ πρὸς πληρωμὴν ἐντάλματα καὶ νὰ καταχωρίζη αὐτὰ, ὡς καὶ πᾶσαν ἀπόδειξιν, ἐμφαίνουσαν πληρωμὴν ἢ παράδοσιν, εἰς, ἐπὶ τούτῳ, κατάστιχον. δ) Νὰ παραδίδῃ τὰ εἶδη εἰς τοὺς ἐπιμελητὰς ἐπὶ ἀποδείξεσιν. ε) Νὰ μετρᾷ ὅσα χρήματα ἐντέλλεται μόνον πρὸς τὰ πρόσωπα πρὸς ἃ ὑποχρεοῖ αὐτὸν τὸ ἔνταλμα.

Εἰς οὐδένα δικαιούται νὰ μετρήσῃ τι ἄνευ ἐντάλματος καὶ στ) Νὰ κρατῇ τὸ ταμεῖον τοῦ σωματείου.

Ἄρθρ. 19. Ἐάν τις τῶν τεταγμένων πρὸς ἕκδοσιν τῶν ἐνταλμάτων πληρωμῆς ἢ παραδόσεως, δυστροπή εἰς τοῦτο, τὸ ἐνταλμα δὲν ἐκδίδεται, ἐάν μὴ ὑπογραφῇ ὑπὸ τῶν πλειόνων ἐξ αὐτῶν.

Ἐν ἰσοψηφίᾳ νικᾷ ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρ. 20. Χρήματα ἢ πράγματα, ὧν ἡ παράδοσις εἰς τὸ σωματεῖον δὲν ἀποδεικνύεται (δι' ἀποδείξεως) παραλαβῆς, ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Ἀντιπροέδρων, τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ Ταμίου καὶ ἐσφραγισμένης, διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ σωματείου, δὲν θεωροῦνται ὡς παραδοθέντα αὐτῷ.

Ἄρθρ. 21. Καθήκοντα τῶν ἐπιμελητῶν εἰσι νὰ παραλαμβάνωσι τὰ ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμίου παραδιδόμενα εἰς αὐτοὺς εἶδη, καὶ φυλάττοντες αὐτὰ νὰ τὰ παραδίδωσιν εἰς τοὺς τροφοδότας, πρὸς διανομὴν καὶ νὰ ἐπιμελῶνται, ὅπως εὐρίσκονται τροφαὶ καὶ ἄλλα χρειώδη, διὰ τὸ σωματεῖον.

Ἄρθρ. 22. Καθήκοντα τοῦ ἀρχηγοῦ εἰσι: α) Νὰ καταβάλλῃ, μετὰ τῶν ὑπαρχηγῶν, πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως τὸ σωματεῖον εἶναι ἐφωδιασμένον διὰ πολεμοφοδίων, διὰ τοῦτο, ὡς, πρωτίστη ἀνάγκη θεωρεῖται ἡ προμήθεια αὐτῶν. β) Νὰ τάττῃ τὰς νυκτοφυλακὰς καὶ τὰς, ἐν γένει, φρουρὰς μετὰ τῶν ὑπαρχηγῶν. γ) Νὰ φροντίζῃ μετὰ τῶν Ὑπαρχηγῶν, ὅπως τὸ Κέντρον φυλάττηται, διὰ φρουρὰς ἐκλεκτῶν ὀπλιτῶν. δ) Νὰ τάσῃ φρουρὰν, κατὰ τὰς ὥρας τῶν συνεδριῶν. ε) Νὰ τάσῃ φρουρὰν πρὸς φύλαξιν τοῦ ταμείου καὶ τῆς ἐπιμελητείας. στ) Νὰ ἐπιβλέπῃ μετὰ τῶν ὑπαρχηγῶν εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀμερόληπτον διανομὴν τῶν φυσιγγίων, χρημάτων, τροφῶν καὶ λοιπῶν εἰδῶν, εἰς τὰ μέλη καὶ τοὺς ὀπλίτας τοῦ σωματείου, ζ) Νὰ θεραπεύῃ τὰ δίκαια παράπονα αὐτῶν καὶ νὰ φροντίζῃ, μετὰ τῶν ἰδίων, ὅπως τηρῆται ἡ προσήκουσα τάξις ἐν τῷ σωματεῖῳ.

Ἄρθρ. 23. Καθήκοντα τοῦ εἰδικοῦ Γραμματέως τοῦ στρατιωτικοῦ τμήματος εἰσι 1) Νὰ συντάσῃ ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς ἐκθέσεις τῶν, τυχόν, συναπτομένων μαχῶν καὶ συμπλοκῶν μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ τῶν Ὑπαρχηγῶν. Τὰς ἐκθέσεις ταύτας θὰ ὑποβάλλῃ ὁ ἀρχηγὸς ἐνώπιον τοῦ Προεδρείου, τὸ ὁποῖον εἰσάγει αὐτὰς εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, μετὰ τὴν ἔγκρισιν δ' αὐτῶν παραδίδονται εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας εἰδικὸν Γραμματέα, ὅπως λάβῃ αὐτὰς ὑπ' ὄψει, κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς σχετικῆς, πρὸς δημοσίευσιν ἀλληλογραφίας.

Ἄρθρ. 24 Καθήκοντα τῶν Διοικητικῶν Συμβούλων, ἐκτὸς τῶν ἐν ἄλλοις ἄρθροις ἀναγραφομένων εἰσι. 1) Νὰ ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῶν ἐγγράφων καὶ προτάσεων τοῦ Προεδρείου. 2) Νὰ ἐπιβλέπωσι τὴν, ἐν γένει, ὑπηρεσίαν τῶν ἀρχῶν τοῦ Σωματείου καὶ νὰ καταγγέλλωσιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαν παρατηρουμένην σπουδαίαν παρεκτροπήν.

Ἄρθρ. 25) Καθήκοντα τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου, ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου των καὶ τοῦ ὑποβάλλειν προτάσεις ἐνώπιον τοῦ Σωματείου εἰσι. α) Νὰ παραδίδωσι τὰ πληρεξούσια αὐτῶν (ἐννοεῖται ὅσοι εἰσὶν ὑπόχρεοι νὰ φέρωσι τοιαῦτα), ἅμα τῇ ἀφίξει των, πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα, ἅτινα θὰ πρωτοκολλῶνται ἀμέσως. β) Νὰ ὑπογράψωσιν ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τοῦ Σωματείου, ὅσα, δι' εἰδικῶν διατάξεων, δὲν προβλέπεται νὰ ὑπογράφωνται ὑφ' ὀρισμένων ἀρχῶν. γ) Νὰ συνεδριάζωσι, κατὰ τὰς ἐν τῷ παρόντι Κα-

νονισμῷ ἀναφερομένης περιστάσεις καὶ νὰ ἐκτελῶσιν ἀκριβῶς πᾶν ὅ,τι δι' αὐτοῦ τοῖς ἐπιβάλλεται.

Ἄρθρ. 26 Αἱ συνεδρίαὶ τοῦ μὲν Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἰσι μυστικά, τοῦ δὲ Σωματείου, ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων καὶ κατὰ τὰς ἀρχαιρεσίας ἢ ψηφοφορία θὰ γίνεται φανερά.

Ἄρθρ. 27 Ἐὰν μέλος τι τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποδειχθῆ, ὅτι δὲν συμμορφοῦται, ἀλλ' ἀντενεργεῖ εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀποπέμπεται, δι' ἀποφάσεως τοῦ Σωματείου.

Ἄρθρ. 28 Ἐπιφυλάσσεται τὸ Σωματεῖον νὰ ἀναγνωρίσῃ, ἀρχηγούς, ὑπαρχηγούς, ὄπλαρχηγούς καὶ σωματάρχας, ἐκάστης ἐπαρχίας τῆς Κρήτης, εὐθὺς ὡς, ἀλλάξῃ τὸ πρόγραμμα, δι' οὗ ἐπιδιώκει τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του καὶ μεταβάλῃ αὐτὸ εἰς πολεμικόν.

Ἄρθρ. 29 Ἐπικυροῦνται ἅπασαι αἱ μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, πράξεις τοῦ ὑφισταμένου Προεδρείου καὶ τοῦ ἐν γένει Σωματείου.

Ἄρθρ. Ἀκροτελεύτιον. Ἡ ἀκριβὴς ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἀνατίθεται εἰς τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἀποτελούντων τὸ Σωματεῖον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.

Ἐν Κουρνᾷ τῇ 5 Μαρτίου 1896

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς

ἔπονται αἱ ὑπογραφαί

Ἐγκύκλιος τῆς Διοικήσεως

Ἀριθ. πρωτ. 189 Ἐπίσημος προκήρυξις τῆς Γενικῆς Διοικήσεως

Διεκ. 254

Κρήτης

Ἡ Μεγάλη Βεζυρία, διὰ τῆς ὑπὸ χρονολογίαν 25 Φεβρουαρίου 1896, Διαταγῆς Αὐτῆς, ἀνεκοινώσατο εἰς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν ὅτι ἡ Α Μεγαλειότης ὁ εὐσπλαχνικώτατος καὶ Φιλοδίκαιος ἡμῶν Ἄναξ ἠδύοκῃσεν ἐν τῇ ἀπίρῳ εὐσπλαχνίᾳ Αὐτοῦ νὰ χορηγήσῃ Γενικὴν ἀμνηστειάν πρὸς τινὰς περιφερομένους τανῦν ἐπὶ τῶν ὀρέων, διατάξας ἐν τῷ ἐκδοθέντι ἐπὶ τούτῳ Αὐτοκρατορικῷ Διατάγματι, ὅπως ἡ γενικὴ αὕτη ἀμνηστία ἐφαρμοσθῆ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐπὶ μεγάλαις ἢ κοινοῖς κακουργήμασι φυγοδικούντων, μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸ ποινικὸν μέρος τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν, περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ μέρους προκειμένου, ἐνεργηθῶσι τὰ εἰκότα ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Προσεκάλεσε δ' ἐπομένως ἡ Μεγάλη Βεζυρία τὴν Γενικὴν Διοίκησιν, ἵνα ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα, συμφώνως πρὸς τὸ Αὐτοκρατορικὸν τοῦτο Διάταγμα. Κατὰ συνέπειαν, γνωστοποιεῖ ἡ Γενικὴ Διοίκησις, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων τούτων δὲν κατηγοροῦνται ἐπὶ κοινῷ ἀδικήματι, οὗτοι εἶναι ἐλεύθεροι ἀμέσως νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς οἰκίας των καὶ νὰ καταγίνωνται εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐργασίας, χωρὶς νὰ ἐνοχληθῶσι παρ' οὐδενός, κατὰ δὲ τῶν ἐπὶ κοινοῖς ἀδικήμασι κατηγορουμένων δὲν θέλουσι κινηθῆ ποινικαὶ ἀγωγαί. Παρατηρεῖ ὁμως, συγχρόνως, ὅτι ὅσοι δὲν σπεύσωσι νὰ ἐπωφεληθῶσι τάχιστα τῆς Αὐτοκρατορικῆς ταύτης χάριτος καὶ εὐεργεσίας, θέλουσι ζημειωθῆ μεγάλως καὶ ὅτι ἔχει ἀποφασισθῆ, ὅπως τιμωρηθῆ αὐστη-

ρῶς πᾶς, ὅστις ἤθελε τολμήσει τοῦ λοιποῦ νὰ διαπράξῃ ἐν τῇ Νή-
σῳ οἰανδήποτε πρᾶξιν, εἰς τὰ θελήματα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος
τοῦ Σουλτάνου ἀντιβαίνουσαν. (*)

Ἐν Χανίοις τῇ 6 Μαρτίου 1896

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Κρήτης

Τ ο υ ρ χ ἄ ν

Πρόσκλησις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς

Ἀγαπητοί,

Ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ἔχομεν ὑποβάλλει εἰς τοὺς ἐν Χανίοις ἀντι-
προσώπους τῶν ἔξ Μεγ. Χριστιανικῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος
ὑπόμνημα, δι' οὗ ἐξεθέταμεν εἰς αὐτάς τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς
ἣν ἔχει περιάγει τὸν τόπον μας ἡ ἐξάρτησις τῶν ἀρχῶν τῆς
Κρήτης ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὑπεδεικνύομεν
εἰς αὐτάς, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅτι, ἂν μὴ θεσπισθῇ ὅπως ἀποστέλ-
ληται πάντοτε ὀριστικὸς Χριστιανὸς Διοικητὴς, ὁ ὁποῖος νὰ κυβερ-
νᾷ ἀνεξαρτήτως τῶν ἀρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ τόπος δὲν
θὰ ἀπολαύσῃ ποτὲ εὐνομίας, ἀλλὰ θὰ κατατρύχεται ὑπὸ ἀναρχίας
καὶ κακοδαιμονίας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν.

Ἡ ὑψηλὴ, ὅμως Πύλη, ἀντὶ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει καὶ θεραπείῃ
τὰ δίκαια παράπονά μας, τὰ, ἄλλως τε, ὠφέλιμα καὶ δι' αὐτήν,
ἔπαυσε τὸν τέως Χριστ. Διοικητὴν καὶ ἄντ' αὐτοῦ διώρισε Τούρκον.
Ἡ περιφρόνησις αὕτη πρὸς τὸν Χριστ. λαὸν τῆς Κρήτης ἐπιβάλλει
αὐτῷ, νὰ σκεφθῇ σπουδαιότερον, περὶ τῆς σοβαρᾶς θέσεως, εἰς ἣν
εὐρίσκεται.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἐκλέξητε καὶ ἀποστείλητε,
μέχρι τῆς 25 Μαρτίου, ἀντιπροσώπους παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ οἱ κάτοι-
κοι τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν, ἵνα συσκεφθῶμεν περὶ τῆς περαιτέρω
πορείας μας.

Ἐν Νίπος Ἀποκορώνου 8 Μαρτίου 1896 κτλ.

Διαμαρτύρησις πρὸς τοὺς ἐν Χανίοις προξένους τῶν ἔξ Μεγ. Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος

Κύριε Πρόξενε,

Διὰ τοῦ ὑποβληθέντος πρὸς ὑμᾶς ὑπομνήματος, ὑπὸ τοῦ συν-
αθροισθέντος, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους Χριστι-
ανικοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης, ἐξιστορήσαμεν τὰ αἴτια, δι' ἃ οὗτος κα-
κοδαιμονεῖ, ἀπεδείξαμεν τὴν ἀναπόφευκτον ἀνάγκην τῆς βελτιώσεως
τοῦ πολιτεύματος καὶ ὑπεδείξαμεν τὰς βελτιώσεις, αἵτινες δέον νὰ
ἐπενεχθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ, ἵνα ἐπέλθῃ ἐν τῷ τόπῳ εὐημερία καὶ ἡσυ-
χία. Μία ἐκ τῶν σπουδαιότερων βελτιώσεων τῶν ἀναφερομένων ἐν

(*) Ἡ Ἐγκύκλιος αὕτη λυπεῖ ἡμᾶς μεγάλως, διότι φοβούμεθα μὴ ἀπογυμνω-
θῶμεν ὀπλιτῶν ἢ τὰ κουρασμένα μέλη τοῦ Σωματείου μας ἐπανακάμψωσιν εἰς τὰς
ἐστίαις των, ἀλλὰ καὶ μὴ ὁ λαός, βαρυνθεὶς πλέον νὰ μᾶς διατηρῇ καὶ νὰ ἐκτίθῃσι
τὴν τιμὴν, ζῶην καὶ περιουσίαν αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἐξηγείρετο ἵνα ἐπιβάλλῃ ἡμῖν τὴν
ἡσυχίαν, δι' ἣ καὶ ἀποφαρίζομεν σὰ προσκαλέσωμεν τὸς λαὸν εἰς συνάθροισιν.
(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ ποτρὸς μου Ἰ. Γ. Λεκανίδου)

τῷ εἰρημένῳ ὑπομνήματι, εἶναι ὅπως διορίζηται Χριστ. Γεν. Διοικη-
τῆς, ὁ ὁποῖος νὰ κυβερνᾷ ἀνεξαρτήτως τῶν ἀρχῶν τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως. Ἐνῶ ὅμως, καίτοι ἔχουσι παρέλθει ἐπτά μῆνες, ἀπὸ τῆς
ἐπιδόσεως τοῦ ὑπομνήματος, ἠλπίζαμεν, ὅτι, τῇ εὐμενεῖ μεσολαβή-
σει τῆς Ὑμετ. Σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἡ Ὑψ. Πύλη θ' ἀπεδέχετο τὰ
δικαιότατα αἰτήματά μας, ἀντικατέστησεν αὕτη τὸν Χριστιανὸν
Γεν. Διοικητὴν, δι' Ὁθωμανοῦ, ἀποδεικνύουσα οὕτως ἐκ νέου, ὅτι
δὲν παρητήθη τῆς ἀπὸ πολλοῦ ἐκδηλωθείσης προθέσεως τοῦ νὰ ἀ-
φομοιώσῃ τὴν Κρήτην μὲ τὰ λοιπὰ βιλαέτια τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους.

Ἡ τοιαύτη τακτικὴ τῆς Ὑψ. Πύλης, θεωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ
Κρητικοῦ λαοῦ ὡς περιφρόνησις πρὸς τὰ δίκαια αἰτήματά του, ἐλύ-
πησεν αὐτὸν καὶ ἐξήγειρε τὴν ἀγανάκτησίν του. Καὶ τὴν ἀγανάκτη-
σίν του ταύτην διερμηνεῖον τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, ὡς ἐκπροσω-
ποῦν αὐτόν, διαμαρτύρεται, δι' ἡμῶν, κ. Πρόξενε, ἐνώπιον τῆς, ἦν
ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύετε, Σεβ. Κυβερνήσεως καὶ ἐνώπιον τῆς πε-
πολιτισμένης ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν, ἐκ νέου, καταπάτησιν τῶν
προνομίων αὐτοῦ καὶ δηλοῖ, ὅτι οὐ μόνον δὲν θέλει παύσει ἐνερ-
γοῦν ὑπὲρ τῆς ἐπιτεύξεως τῶν δικαιωμάτων ἀξιώσεων του, ἀλλὰ
καὶ θέλει ἐπιτείνει καὶ ἐπαυξήσει τὰς, πρὸς τοῦτο, ἐνεργείας του. (*)

Ἐν Νίπος τῆ 9 Μαρτίου 1896 κτλ.

Ἐπιστολὴ τοῦ Κυρ. Παιέση

Ἐν Ἀθήναις 1 Μαρτίου 1896

Φίλτατοι συμπατριῶται κ. κ. Ἄντ. Σήφακα καὶ Ἐμμ. Μουντάκη
Εἰς Χανιά

Τὴν, ἀπὸ 7 τρέχοντος μηνὸς φιλικὴν σας ἔλαβον καὶ μετὰ
προσοχῆς ἀνέγνωσα τὰ ἐμπεριεχόμενα. Δὲν δύναται τις, ὅσον ἀπα-
θῆς καὶ ἀν εἶναι, νὰ μὴ λυπηθῆ καίριως διὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ
Χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς πολυπαθοῦς Πατρίδος. Χρεῖα, ἐν τούτοις,
ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδος εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν, ἀφοῦ παρὰ τῶν ἀν-
θρώπων δὲν ὑπάρχει ἐλπίς σωτηρίας.

Εἶδον τὴν περικοπὴν τῆς ἐπιστολῆς σας, ἀναφορικῶς τοῦ ἐγ-
γράφου, ὅπερ ἐζήτησεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ὅπως ὑπογραφῆ
παρὰ τῶν φίλων αὐτῆς Κρητῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ δίδηται ὑπόσχε-
σις ὅτι ἅμα ὡς συνέλθῃ ἡ Βουλὴ τῆς Κρήτης, ὅτι θ' ἀποκηρυχθῆ ἡ
Ἐπιτροπὴ. Φαίνεται ὅτι ἡ διάδοσις αὕτη, καθ' ἃ ἐπληροφόρηθην,
εἶναι βᾶσιμος ἀν καὶ δὲν εἶμαι βέβαιος, τὸ ἔγγραφον αὐτὸ φαίνε-
ται τὸ ἠθελεν ὅπως τὸ ἐπιδώσωσιν εἰς τοὺς ἐνταῦθα Πρέσβεις.

Ἀναφορικῶς τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐνεργείας τῶν ὀθωμανῶν, ὅ-
πως ἡ Ἀγγλίᾳ καταλάβῃ τὴν Κρήτην, φρονῶ, ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν
περίστασιν πλανῶνται, ἐπειδὴ ἡ Ἀγγλίᾳ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν θὰ
ἐπιδιώξῃ τοιοῦτόν τι, καθότι ἔχει πολλὰ ἄλλα ζητήματα, ἅτινα τὴν
ἀπασχολοῦν.

Οἱ ἐν Ἀθήναις διαμένοντες Κρητῆς εὐρίσκονται εἰς σημεῖον
ἀσυμφωνίας καὶ ἕκαστος ἔχει ἰδίαν γνώμην, συνεπῶς εἶναι ἀπελ-
πισία. Τούναντίον, οἱ ἐν Πειραιεῖ Κρητῆς ἐργάζονται δραστηριῶς

(*) Ἀπαντες οἱ σύντροφοι δεικεοῦν περιφρόνησιν πρὸς τὴν χορηγηθεῖσαν
ἀμνηστειάν, ἤρξατο μάλιστα νὰ συζητηθῆ μεταξύ αὐτῶν ὁ τρόπος τῆς ἐμπράκτου
ἀποδείξεως τῆς περιφρονησεῶς τῶν.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ πατρός μου Ι. Γ. Λεκανίδου)

καὶ ἐν συμπνοίᾳ πατριωτικῇ. Ἡ ἐν Ἀθήναις σχηματισθεῖσα Ἐπιτροπὴ, ἢ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἄρεως ψηφισθεῖσα, καθ' ἃ καὶ προέγρα-
φον, εἰς οὐδὲν εἰσέτι πρακτικὸν ἀποτέλεσμα προέβη, ἐνῶ δ' Ῥικάκης,
μετὰ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ἐτοιμάζουσιν ὑπόμνημα, ὅπως ἐπιδοθῇ
εἰς τοὺς ἐνταῦθα Πρέσβεις, διὰ τοῦ Νικολοῦδη, τοῦ Μυλωνογιαννά-
κη καὶ ἐτέρων δύο βρακάδων Κρητῶν καὶ ἴσως εἰσακουσθῇ, ἀφοῦ
μάλιστα εἰς τὴν ἐπίδοσιν θὰ προεδρεύσῃ ὁ Νικολοῦδης.

Ἡ γνώμη τῶν πάντων εἶναι νὰ ἐπικρατήσῃ πλήρης σύνεσις
καὶ ὁμόνοια καὶ πατριωτικὴ ἐνέργεια ἐργασίας, μεταξὺ Βουλῆς καὶ
Ἐπιτροπῆς καὶ ἂν τοῦτο κατορθωθῇ θὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα, συνε-
πῶς, προσπαθήσατε μὲ κάθε τρόπον καὶ θυσίαν νὰ μὴ σπρωχθῶσι
τὰ πράγματα, ἐπειδὴ αἱ περιστάσεις, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν τὸ ἐπι-
τρέπουν. Αἱ συχναὶ δολοφονίαι τῶν Ὀθωμανῶν εἶναι πρόκλησις
καταστροφῆς τῶν Χριστιανῶν καὶ μόνον ἢ κοινὴ σύμπραξις καὶ ἐρ-
γασία τῶν Χριστιανῶν δύναται ν' ἀμυνθῇ εἰς τὴν μανίαν αὐτῶν τῶν
Ὀθωμανῶν· ἐπομένως πᾶσα μέριμνα ἐκάστου Κρητὸς, ἀγαπῶντος
τὴν Πατρίδα του πρέπει εἰς τοῦτο νὰ περιορισθῇ, εἰς τοὺς ἐναντί-
ους δὲ τῆς συμπνοίας ἔστω τὸ κίνημα τοῦ 1889, τὸ ὁποῖον κατέστρε-
ψε τὴν Κρήτην καὶ ἐπρόδωσε καὶ ἐταπείνωσεν ὀλόκληρον τὸν Ἑλ-
ληνισμόν.

Ὡς πληροφοροῦμεθα ὁ Τουρχὰν προέβη εἰς συλλήψεις ὀθω-
μανῶν. Τοῦτο βεβαίως εἶναι καλὸς οἰωνός, ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ὀ-
πως συντελέσῃ καὶ ἀνακουφισθῇ ὁ Χριστ. λαὸς κατὰ τι. Εἶναι ἀ-
νάγκη νὰ παρακολουθῆτε τὰς ἐνεργείας τοῦ Τουρχὰν, ἵνα πεισθῆτε
ἐὰν αἱ ἐνεργεαὶ του εἶναι εἰλικρινεῖς.

Ἐδημοσιεύθη εἰς τινὰ ἡμερίδα, ὅτι κατὰ τὴν 25 Μαρτίου ἐ.ἔ.
ὕψωνεται ἢ σημαία τῆς Ἐνώσεως ἐν Κρήτῃ. Ἐὰν τῷ ὄντι τοῦτο σκο-
πεύουσι νὰ κάμωσι, καίτοι δὲν πιστεύω νὰ διαπράξωσιν τοιοῦτον
φοβερὸν σφάλμα, ἐν περιπτώσει ὁμως καὶ τὸ πράξωσι, τότε εἴμεθα
ὅλοι διὰ πνίξιμον, καθὼς λέγει καὶ ἡ κοινὴ φράσις.

Ἀπὸ τὸν Ἀποκόρωνα μοῦ γράφουν, ὅτι εἰς τὰ χωρία ἅτινα
διαμένει ἡ Ἐπιτροπὴ, ὑποφέρουν ἕνεκα ἐλλείψεως τῶν μέσων. Ἡ-
δυνάμην δὲ νὰ τοὺς στείλω μερικοὺς σάκκους ἄλευρα, ἀλλὰ ἀφοῦ
μοῦ γράψετε πού νὰ σταλῶσι, διὰ νὰ τὰ λάβωσιν ἀσφαλῶς, ὥστε
σὰς παρακαλῶ φροντίσατε καὶ γράψατέ μου.

Σὰς παρακαλῶ, ὅταν γράψετε νὰ γράφετε ἰδιαίτερος, χωρὶς
νὰ θέτετε ἄλλο ὄνομα εἰς τὴν ἐπιγραφὴν.

Σὰς φιλικοασπάζομαι καὶ εὐχομαι καλὸν Πάσχα

Ὁ συμπατριώτης σας

ΚΥΡ. ΠΑΙΝΕΣΗΣ (*)

Παρακαλῶ ἀσφαλῶς ἐπιδώσατε τὸ ἐσώκλειστον.

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις

Ἀθῆναι τῇ 4 Μαρτίου 1896

Ἀξιότιμοι καὶ ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Πρὸ 8 περίπου ἡμερῶν ἐλάβομεν ἐπιστολὴν σας, τῆς 16 Φε-
βρουαρίου, δι' ἧς παραπονεῖσθε, διὰ τὴν μεταξὺ μας ὑπάρχουσαν

(*) Υἱὸς τοῦ Καπετὰν Μ. Παινέση ἐξ Ἀποκορώνου Ἀλευροβιομήχανος

διαίρεσιν καὶ ὅτι δὲν ἐφροντίσαμεν νὰ σᾶς σταλῶσιν ἄρκετὰ χρήματα, ὡς καὶ πολεμοφόδια. Ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν σᾶς λέγομεν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν διηρέθημεν, οὐδὲ μετεβάλομεν πορείαν καὶ φρόνημα, ἀλλὰ ἀκολουθοῦμεν καὶ ἐπιμένομεν εἰς ἣν ἀπ' ἀρχῆς ἐχαράξαμεν πορείαν. Ἀπεσκίρτησαν δὲ τινες ἐξ ἡμῶν, ἐκεῖνοι δηλ. οἵτινες δὲν ἀνέχονται τὴν σταθερότητά μας, ἀλλὰ ἄλλα μὲν ἐφρόνου τὴν μίαν ἡμέραν καὶ ἄλλα τὴν ἄλλην, ἐργάζονται δὲ ἰδιαιτέρως ἤδη καὶ ἀγνοοῦμεν ἡμεῖς τίνα τὰ πρὸς ὑμᾶς παρ' αὐτῶν γραφόμενα. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐργάζονται ἐν Πειραιεῖ, σφετερισθέντες τοὺς ἡμετέρους κόπους, οὓς παρὰ τῷ Προέδρῳ κ. Βολανάκη κατεβάλομεν, κατελθόντες πολλακίς εἰς τὸν Πειραιᾶ ἵνα πείσωμεν αὐτὸν νὰ σᾶς ἀποστείλῃ χρήματα ἢ πολεμοφόδια, μᾶς ἀνήγγειλε δὲ πρὸ καιροῦ, ὡς καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ὅτι, δι' ἀσφαλούς μέσου, σᾶς ἐστάλησαν 20 λίραι ὀθωμανικαί· δὲν ἐλλείψαμεν δὲ ἐξ ἀρχῆς καὶ προφορικῶς καὶ ἐγγράφως νὰ ἀντικρούσωμεν διὰ τῆς δημοσιογραφίας τοὺς ἐξευτελιστικῶς γράψαντας, ὅτι ὅλοι οἱ συναθροῖσι ἐκεῖνη, ἐνεργείαις καὶ εἴσθε 5—6 καὶ ὅτι προέβητε ἐν τῇ συναθροίσει ἐκεῖνη, ἐνεργείαις καὶ ὑποκινήσει τοῦ Ἄγγλου Προξένου, ἐφροντίσαμεν δὲ μετὰ μεγάλων κόπων νὰ δημοσιευθῇ καὶ μεταφρασθῇ τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν ὑπόμνημα, ὡς καὶ νὰ ἀποσταλῇ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας καὶ εἰς τοὺς ἐξέχοντας πολιτευτάς, ἐνῶ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους ἐδιωρίσατε ἐπιτρόπους, τὸ ἀπέρριψαν καὶ τὸ ἐθεώρησαν ὅλως ἀκατάλληλον καὶ οἵτινες οὔτε ἀπαντήσεως τῶν σᾶς ἤξιωσαν.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀποστολὴν πολεμοφοδίων, προσεπαθήσαμεν καὶ προσπαθοῦμεν νὰ εὐρωμεν τὰ μέσα, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε ἐστάθη ἀδύνατον, διότι πρῶτον μὲν ἡ Κυβέρνησις, ἐναντίον οὔσα τοῦ κινήματος, δὲν χορηγεῖ τὴν ἐλαχίστην συνδρομὴν, δεύτερον δὲ οἱ ἔχοντες χρήματα ἀκολουθοῦσι τὴν Κυβέρνησιν καὶ δὲν προσφέρουν χρήματα, πρὸς ἀγορὰν τοιούτων. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει πραγμάτων τί ἡδυνάμεθα ἡμεῖς νὰ πράξωμεν καὶ ἐνεργήσωμεν περισσότερον τῶν ὄσων μέχρι τοῦδε ἐνεργήσαμεν καὶ ἐπράξαμεν προφορικῶς τε καὶ δημοσιογραφικῶς. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀνωτέρω ἐνεργειῶν μας, ἐνεργήσαμεν καὶ συνεκροτήθη σπουδαῖον συλλαλητήριον ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Κρητῶν, οἵτινες, διὰ ψηφίσματος, ἐπεδοκίμασαν τὴν χαραχθεῖσαν ὑμῶν πορείαν, ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ὑπομνήματος πρὸς τὰς δυνάμεις, ποιήσαντες καὶ ἐπίκλησιν εἰς ἅπαν τὸ ἔθνος ὑπὲρ τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος.

Εἰς τὸ συλλαλητήριον ὁμως τοῦτο, περὶ οὗ ἄπασα ἡ δημοσιογραφία ἔκαμε λόγον καὶ ἐπήνεσε τὴν ἐπικρατήσαντα τάξιν καὶ εὐκοσμίαν, οἱ κ. κ. Χατζημιχάλης, Νικολοῦδης, Κελαϊδῆς Μαθιὸς καὶ Γερμανός. ὄχι μόνον δὲν ἔλαβον μέρος, ἀλλὰ καὶ ἠμποδίζον τοὺς προθύμως σπεύσαντας εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως, ἐξετέθησαν ὁμως ἐλεεινῶς, διὰ τὴν κακοβουλίαν τῶν καὶ καταφρονήθησαν ὑφ' ἀπάντων σχεδόν,

Ἐν τῷ συλλαλητηρίῳ ἐκεῖνῳ ἐξελέγη καὶ δωδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκ σπουδαίων προσώπων, πρὸς εἰσπραξίν ἐράνων· δὲν προέβη ὁμως μέχρι σήμερον εἰς τοῦτο, ἀπαγορευσάσης τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τοῦτο· ἐπιφυλάσσεται ὁμως νὰ προβῇ εἰς τοῦτο. Ἄν δὲ ἐπιτύχη ἢ οὐ ἄδηλον. Ὅπως δὲ ὁμως τὸ συλλαλητήριον ὠφέλησεν διττῶς διότι καὶ εἰς τὸν κόσμον ἐδείχθη, ὅτι **ὅλοι οἱ Κρητές, ἀνεξαιρέτως καὶ ἄνευ κομμάτων, ἐπιδιοκίμαζον τὸ πρόγραμμα καὶ τὴν πορείαν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως** καὶ ὁπωςδὴ-

ποτε δὲν θὰ λείψῃ καὶ ἡ ὕλική ὠφέλεια.

Μὴ λαβόντες ἐπιστολὴν σας, μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Τουρ-
χάν Πασσᾶ ὡς Γενικοῦ Διοικητοῦ καὶ μὲ τὴν διακηρυχθεῖσαν σκο-
πίμως γενικὴν ἀμνηστειαν, διὰ τοὺς κακούργους, ἀγνοοῦμεν πῶς
διετέθητε· δὲν πιστεύομεν ὅμως, ὅτι ποτὲ θὰ παρεκκλίνητε τοῦ πα-
τριωτικοῦ προγράμματός σας, καθότι, διὰ τῆς χορηγούμενης ἀμνη-
στίας, ὁ δυστυχῆς τόπος μας μεταβάλλεται εἰς βασιλείον σφαγέων,
κλεπτῶν καὶ παντὸς κακουργήματος

Καὶ ἐν τῇ προηγουμένη ἡμῶν ἐπιστολῇ σᾶς ἐγράφομεν ὅπως
μὴ ἀμελήτε νὰ μᾶς κρατῆτε ἐνημέρους τῶν καθ' ἑβδομάδα συμβαι-
νόντων, συνιστῶντες πάντοτε τὰς ἐπιστολάς γενικὰς τε καὶ ἄ-
τομικὰς, πρὸς εὐκολίαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κ. Βαρδίδου καὶ μέσῳ
πάντοτε τοῦ κ. Ἰωσήφ Δριμάκη, διὰ τὸ ἀσφαλέστερον. Ὡς δὲ πλη-
ροφοροῦμεθα, σκοπίμως καὶ ἐκ κακεντρεχείας, ζητοῦν τινες, ὅπως
ἅπασα ἢ ἀλληλογραφία σας κλπ. δημοσιεύσεις μένουν εἰς τὸν Πει-
ραιᾶ καὶ τοῦτο, ὅπως πωλοῦν βεκλάμα εἰς τὸν κ. Βολανάκη, τῇ
εἰσηγήσει καὶ προτροπῇ φαίνεται τοῦ κ. Κελαϊδῆ. Δὲν σᾶς ἀποτρέ-
πομεν δὲ τὸ παράπαν ἡμεῖς τοῦ νὰ γράφετε καὶ πρὸς τοὺς ἐν Πει-
ραιεῖ καὶ κρατῆτε καὶ αὐτοὺς ἐνημέρους τῆς καταστάσεως καὶ ἀ-
ναγκῶν τοῦ τόπου, ἀλλὰ νομίζομεν, ὅτι πρέπει κυρίως νὰ ἔρ-
χωνται τακτικῶς αἱ ἐπιστολαὶ σας εἰς Ἀθήνας καὶ οὕτω γίνεται ἡ
ἐνέργεια ἀπὸ κοινοῦ, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ
μας. Αὐτὰ ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς καταστήσωμεν γνωστὰ
καὶ ὑμεῖς πράξατε ὅπως ἐγκρίνετε.

Ἐν τέλει, λέγομεν ὑμῖν, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν τακτικὴν
ἀλληλογραφίαν Σας, ὑποσχόμενοι νὰ σᾶς μεταβιβάσωμεν ἐγκαίρως
καὶ προθύμως τὰ δέοντα πρὸς στέψιν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκο-
μένου σκοποῦ, ὡς πρὸς τὴν βελτίωσιν τῆς δυστυχοῦς ἡμῶν Πατρί-
δος. Εἰς τὴν πρὸ καιροῦ γενομένην ἐρώτησίν σας, ἂν δηλονότι ἐ-
δέχθησαν οἱ ἐκλεχθέντες ὑφ' ὑμῶν κ.κ. Σκουλούδης κλπ. καὶ τί
ἔγραψαν, σᾶς ἐγράψαμεν, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀπάντησίν σας ἐλάβομεν,
διὸ καὶ πάλιν λέγομεν ὑμῖν, ὅτι, ὡς καὶ προηγουμένως σᾶς εἶπο-
μεν, δὲν ἔπραξαν οὐδὲν, οὔτε σκέπτονται νὰ πράξωσιν.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα οἱ συμπατριῶταί σας

Παρθένιος Περιίδης, Ἐμμ. Βαρδίδης, Β. Ψιλλάκης, Γ. Ε. Κοτζαμπα-
σάκης, Ἀχιλλεὺς Ξυλινάκης, Κυριάκος Παινέσης (κατ' ἐντολήν).

Υ. Γ. Πολλὰ λέγονται καὶ διαδίδονται περὶ Βουλῆς ὅτι δηλ.
δέον τοῦ ζητήματος τῆς βελτιώσεως νὰ ἐπιληφθῇ ἢ ὅσον οὕτω συ-
νερχομένη Βουλῇ, ἢ ἀρμοδία καὶ οὐχὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολι-
τεύσεως· διὸ ἐπάναγκες θεωροῦμεν νὰ σᾶς ὑπομνήσωμεν, ὅτι δέον
ὅπως ἐνεργήσῃτε ἀπὸ τοῦδε δραστηρίως ἢ νὰ ἐπέλθῃ μεταξὺ ὑμῶν
καὶ τῆς Βουλῆς πλήρης ὁμοφωνία, συμφώνως τῷ προγράμματί σας,
ἢ νὰ ἐκλεχθῶσιν εἰσέτι ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας μέλη τινὰ πρὸς τελε-
σφόρον συνεργασίαν μεθ' ὑμῶν καὶ οὕτω ἐνισχυόμενοι, μὴ εὗρεθῆτε
εἰς δύσκολον καὶ λυπηρὰν θέσιν.

Ἐκκλήσις

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης. Πρὸς
τοὺς ἀπανταχοῦ ἐλευθέρους καὶ ὑποδούλους Ἑλλήνας καὶ πρὸς ἄ-

παντα τὰ φιλελεύθερα τέκνα τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος.

Ὅταν κατὰ τὸ 1821, ὁ Ἑλληνισμὸς σύμπας ἐξανέστη κατὰ τῆς Τουρκικῆς δεσποτίας, ἐπολέμησε καὶ ἡ πατρίς ἡμῶν κατὰ τῶν στρατιῶν τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Αἰγύπτου.

Ἐν τούτοις, ὅτε κατὰ τὸ 1828, ἀπέσπα ἡ Εὐρώπη ἐκ τῶν κτήσεων αὐτοῦ καὶ ἐδημιούργει τὸ σημερινὸν Ἑλληνικὸν Κράτος, ἐγκατέλειπεν ἡμᾶς ὑπὸ τὸν πρότερον δεσποτισμὸν. Ἐκτοτε ἐρρίφθημεν πολλάκις εἰς ἀγῶνας αἱματηροῦς, κατὰ τοῦ τυράννου, ζητοῦντες ν' ἀποτινάξωμεν τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ ἀγῶνες ἡμῶν οὗτοι ἀπέβησαν μάταιοι μὴ ὑποχρεωσάσης τῆς Εὐρώπης τὸν Σουλτάνον νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον πολιτεύμα τι, ὑφ' ὃ νὰ δυνάμεθα νὰ ζῶμεν, ὅπωςδῆποτε ἀνέτως.

Μόνον δὲ μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1878, ἀπέκτησεν ἡ ἡμετέρα Πατρίς, διὰ τῆς γνωστῆς συμβάσεως τῆς Χαλέπας, προνομίας τινάς, ἐλάχιστην ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπερανθρώπων θυσιῶν καὶ ἀγῶνων τῆς. Ἀλλὰ καὶ τὰς προνομίας ταύτας ἡ Κυβέρνησις ἤρξατο νὰ ὑπονομεύῃ παντοιοτρόπως, δι' ὅ τῷ 1889 ὁ Χριστιανικὸς λαὸς ἐξηγέρθη καὶ αὖθις, ἀλλὰ μὴ τυχὼν οὐδεμιᾶς, οὐδαμόθεν, ὑποστηρίξεως, ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ καὶ ὑποστῇ τὰς βαρείας συνεπειᾶς τοῦ Τουρκικοῦ στρατιωτικοῦ Νόμου καὶ τὴν ὁλοσχερῆ κατάργησιν τῶν ἀνωτέρω προνομιῶν του.

Οὕτω, μεταβληθέντος τοῦ Διοικητικοῦ συστήματος, εἰσεχώρησεν ὑπὸ τοὺς Τούρκους Διοικητὰς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἢ αὐθαιρεσίᾳ καὶ ἢ ἀκολασίᾳ, ὃ δὲ δημόσιος πλοῦτος ἤρξατο κατασπαταλῶμενος ἐν οὐδέοντι καὶ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων πάντοτε τοῦ συνοίκου τυραννικοῦ στοιχείου, ἐξ οὗ ἐπῆλθεν ἡ τῆς δημοσίας παιδεύσεως κατάργησις, ὡς πρὸς τοὺς Χριστιανούς καὶ ἡ Νῆσος διωκεῖτο, ἐν γένει, κατὰ τρόπον ἄγοντα εἰς τὴν ἐκμηδένισιν τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν, κατὰ μικρὸν, ἀπεμπόλησιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῶν γνωστῶν πόθων του.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, πάμπολλαι δολοφονίαι κατὰ Χριστιανῶν συχνάκις διεπράττοντο ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τῶν πόλεων ὑπὸ στιφῶν Τούρκων δολοφόνων, ἐν γνώσει καὶ κατ' εἰσήγησιν πολλάκις τῶν ὀργάνων τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἀφόρητος λοιπὸν αὕτη κατάστασις, ἢ, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἄγουσα, ὡς εἴρηται, εἰς τὸν ὄλεθρον τὸν τόπον, ἠνάγκασε τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου νὰ προβῇ εἰς πολυπληθεῖς λαϊκὰς συναθροίσεις τὸν Σεβριὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ συντάξῃ ὑπόμνημα, ὃπερ ἐπέδωκεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων, ἐν ᾧ ὑποδεικνύονται οἱ θεσμοὶ, δι' ὧν καὶ μόνον δύναται νὰ διοικηθῇ καὶ εὐημερήσῃ ὁ τόπος, **μέχρις οὗ, τῆς θείας προνοίας εὐδοκοῦσης, ἐκπληρωθῇ ὁ προαιώνιος ἡμῶν πόθος, ἢ μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος Ἑνωσις.**

Τέκνον τῶν συναθροίσεων τούτων εἶναι τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, ὃπερ ἀπὸ 7 ἡδὴ μηνῶν ἀγωνίζεται τὸν προσήκοντα ἀγῶνα, πρὸς ἀπόκτησιν τῶν, διὰ τοῦ ἐν λόγῳ ὑπομνήματος, ὑποβληθέντων αἰτημάτων τοῦ λαοῦ, τῇ συμπράξει τοῦ ὁποῦ ἀπέκρουσε νικηφόρος τὸν δις μέχρι τοῦδε ἐπιτεθέντα κατ' αὐτοῦ Τουρκικὸν στρατὸν, δοξασθέντων οὕτω καὶ αὖθις τῶν Ἑλληνικῶν ὄπλων καὶ ἀναστηλωθέντος τοῦ, ἀπὸ τοῦ 1889 καὶ ἐντεῦθεν, ἀρξαμένου νὰ καταπίπτῃ Κρητικοῦ γοήτρου.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἦτε Τουρκικῆ Κυβέρνησις, παρὰ τας δοθεί-

σας ὑπ' αὐτῆς ὑποσχέσεις καὶ οἱ ὑπ' αὐτῆς ἐρεθιζόμενοι ἐντόπιοι Τούρκοι ἐξωθοῦσιν εἰς γενικὴν ἐπανάστασιν τὸν τόπον, ἐξακολουθοῦντες τὰς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν συγγεράς δολοφονίας, συχνότερον ὑπὲρ ποτε, ἐξ οὗ ἀφεύκτως θὰ προέλθωσι νέαι συγκρούσεις καὶ ἀμοιβαῖαι ἐπιθέσεις, καθ' ἃς ἀνάγκη, ὅπως εὐρεθῶμεν δεόντως παρεσκευασμένοι καὶ ἀμυνθῶμεν ἀποτελεσματικῶς ὡς καὶ πρότερον. Τοῦτου ἕνεκα, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπόφασιν ἀναπότρεπτον ἐλάβομεν, ὅπως ἐξακολουθήσωμεν ἀγωνιζόμενοι πρὸς ἀπόκτησιν τῶν διατυπωθέντων αἰτημάτων μας, ὡς καὶ διὰ τῆς τελευταίας διαμαρτυρίας ἡμῶν, πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἑξ Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἔχομεν ἀνάγκην, πρὸ παντὸς, ὑλικῶν μέσων.

Ἀδελφοί. Ἐν τῷ, πρὸς βελτίωσιν τῆς ἀθλίας τοῦ τόπου καταστάσεως, παρόντι ἡμῶν ἀγῶνι, πεποιθήμεν ἀκραδάντως, ὅτι ἐξυπηρετοῦμεν καὶ ὑψιστα ἐθνικὰ συμφέροντα, διότι, διὰ τοῦ ἀγῶνος, τούτου, ζητοῦμεν νὰ περιστείλωμεν τὴν ἐφ' ἡμῶν δεσποτείαν τῶν Τούρκων, ἧς τοσοῦτον ἐπιζημίως καὶ πρὸς ἐξασθένησιν ἡμῶν χρῆσιν ποιοῦνται, ἰδίᾳ κατὰ, τὰ τελευταῖα ἔτη, ὅπερ ἀντανακλᾷ καὶ ἐφ' ὅλοκλήρου τοῦ Ἐθνικοῦ σώματος, οὐτινος σημαντικὸν μέρος, φύσει καὶ θέσει, ἀποτελεῖ ἡ ἡμετέρα Πατρίς. Διὸ ποιούμεθα ἕκκλησιν πρὸς τὰ φιλογενῆ καὶ φιλάνθρωπα αἰσθήματα παντὸς ὁμογενοῦς καὶ φιλανθρώπου, ὡς καὶ ἀπάντων τῶν συντακτῶν τοῦ τύπου, παρακαλοῦντες τοὺς μὲν πρώτους, ὅπως συνδράμωσι τὸν ὑφιστάμενον Κρητικὸν ἀγῶνα ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς, τοὺς δὲ δευτέρους, ὅπως ἀνοίξωσι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καταλόγους, ὑψώσωσι δὲ φωνὴν σθεναρὰν ὑπὲρ τῶν δικαίων αἰτημάτων τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Ἐν Βαφῆ Ἀποκορώνου τῆ 13 Μαρτίου 1896

Ἡ Ἐπιτροπὴ κ.τ.λ.

**Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐκλεγέντας ὑπὸ τῶν ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἄρεως
συνελθόντων, πρὸς συλλαλητήριον**

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Μετ' εὐχαριστήσεως ἐμάθομεν τὴν, ὑπὸ τῶν αὐτόσε συμπατριωτῶν ἐκλογὴν ὑμῶν, ὡς Ἐπιτροπῆς, πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν, αἵτινες καὶ διατίθενται πρὸς διατήρησιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ ἡμετέρου σώματος. Πεποιθότες εἰς τὰ ἐγνωσμένα πατριωτικὰ ὑμῶν αἰσθήματα, εἴμεθα ἐκ τῶν προτέρων βέβαιοι, ὅτι θέλετε καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἐκτελέσητε πιστῶς τὴν ἀνατεθεῖσαν ὑμῖν ἐντολήν.

Συμπατριῶται, Αἱ ἡμέραι, καθ' ἃς ἐξελέγητε Ἐπιτροπὴ ἦσαν χαλεπαὶ διὰ τὴν πατρίδα μας, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐγένοντο χαλεπότεραι μετὰ ταῦτα, διότι ἀντὶ παραχωρήσεως τῶν ζητημάτων ἅτινα ζητεῖ ὁ Χριστ. Κρητικὸς λαός, διωρίσθη Τούρκος Διοικητῆς, αἱ δὲ σφαγαὶ τῶν ἀδελφῶν μας Χριστιανῶν ἠὲξήθησαν.

Καὶ ἐνῶ μέχρι τοῦδε οἱ σφαγεῖς ἐφρόντιζον νὰ διαπράττωσι τὰς δολοφονίας εἰς ὅπωςδὴποτε ἀπόκεντρα μέρη καὶ κρυφὰ, ἤδη, ἀποθρασυνθέντες ἐκ τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου Διοικητοῦ διαπράττουν αὐτὰς ἐκτὸς τῶν πόλεων. Οὕτως, εἰς Χανιά ἐφόνευσαν δημοσίᾳ δύο Χριστιανούς. Ἐκτὸς τῶν φόνων τούτων ἐγένοντο οἱ ἐξῆς: εἰς Βουκο-

λιές Κισσάμου δύο, εἰς Παληόχωραν Σελίνου εἰς, μεταξύ Βουκολιῶν καὶ Χανίων ἐντὸς τῆς δημοσίας ὁδοῦ εἰς, εἰς Βαρύπετρον Κυθωνίας ἐνὸς ἀνδρογύνου, εἰς Σέμπρωνα δύο, εἰς Ἁγίας Λειβάδι εἰς, εἰς Πέτρας τὸ νερὸν Ἀμαρίου τρεῖς καὶ εἰς Ἁγιασμάτσι Ῥεθύμνης δύο· εἰς τοὺς τελευταίους φόνους ἔλαβον μέρος καὶ Τούρκοι στρατιῶται.

Ἦτοι, ἐν συνόλῳ, ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Τουρχάν Πασσᾶ, ἀφιχθέντος τῇ 3 Μαρτίου, μέχρις τῆς 11 τοῦ αὐτοῦ μηνός, εἰσὶ γνωσταὶ δέκα ἕξ (16) δολοφονίαι Χριστιανῶν, ἐκτὸς τῶν ἀγνωστων ἡμῖν.

Καὶ ἐνῶ ταῦτα συμβαίνουσιν ἐπὶ τόσας ἤδη ἡμέρας, τὸ Χριστιανικὸν στοιχεῖον δὲν εἶναι εἰς θέσιν, ἑλλείψει τῶν ἀπαιτουμένων μέσων, νὰ θέσῃ περιορισμὸν εἰς τὰς καταχρήσεις τῶν Τούρκων. Ἄλλ' εἰς τοῦτο οὐδεὶς ἄλλος πταίει εἰμὴ τινὲς ἐκ τῶν αὐτόθι συμπατριωτῶν μας καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, εἰς τοὺς ὁποίους, ἀπὸ ὀκτῶ ἤδη μηνῶν, ἐξακολουθοῦμεν νὰ παριστῶμεν τὴν ἀνάγκην ἀποστολῆς μέσων, πρὸς ἄμυναν, οἱ ὅποιοι ὁμως, ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν οὐδὲν μέχρι τοῦδε, πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀπέστειλαν, ἀλλὰ τοῦναντίον, διὰ τῆς πολιτικῆς, τὴν ὁποίαν ἐτήρησαν καὶ τηροῦσι, φαίνεται, ὅτι προσπαθοῦσι νὰ καταπνίξωσι τὸ ζήτημα.

Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1895 μέχρι σήμερον, ἦτοι ἐντὸς δέκα πέντε μηνῶν, ἔχουσι γίνει ἑκατὸν καὶ πλέον δολοφονίαι Χριστιανῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων πολλῶν ἐξεχόντων Κρητῶν, οἱ ὅποιοι βεβαίως, δὲν θὰ συνέβαιναν, ἂν ἀπὸ τοῦ 1889 δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὴν Ἰθώμ. Κυβέρνησιν νὰ διατηρῇ στρατὸν ἐκτὸς τῶν φρουρῶν καὶ ἐὰν ἐχορηγοῦντο ἡμῖν τὰ μέσα, δι' ὧν νὰ καθιστάμεθα σεβαστοὶ εἰς τὸ Τουρκικὸν στοχεῖον τῆς Νήσου.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως σπεύσητε εἰς τὴν ἀποστολὴν ὑλικῶν μέσων, ἦτοι χρημάτων, πρὸ παντός καὶ φυσιγγίων, ὅπως ἀποσοβήσωμεν τὸν ἀπειλοῦντα τὴν πατρίδα μας κίνδυνον.

Σᾶς καθιστῶμεν γνωστὸν, **ὅτι τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ἡμῖν ἀμνηστειάν ἀπερρίψαμεν ἅπαντες, ἐκ συμφώνου,** ἀντὶ ἀπαντήσεως δέ, διεμαρτυρήθημεν εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ Προξενεῖα, δηλώσαντες ὅτι θὰ ἐξακολουθήσωμεν ἐργαζόμενοι, πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ζητημάτων μας καὶ μάλιστα, ὅτι θὰ ἐπιτείνωμεν τὰς ἐνεργείας ἡμῶν ἐν τῷ μέλλοντι, ἀντίγραφα τῆς ὁποίας θὰ σᾶς ἀπαστείλωμεν. Πρὸς τοῦτοις σᾶς γνωρίζομεν, ὅτι ἐξεδύκαμεν προσκλητήρια, δι' ὧν καλοῦμεν τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐπαρχιῶν, ὅπως προσέλθωσι παρ' ἡμῖν μέχρι τῆς 25 Μαρτίου, ὁπότε θ' ἀποφασίσωμεν, ἀπὸ κοινοῦ, περὶ τῆς πορείας, ἣν ἐφεξῆς θὰ τηρήσωμεν, ἣτις πιθανώτατα θὰ μεταβληθῇ.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γράφητε τακτικῶς καὶ νὰ μᾶς μεταδίδετε πᾶν ὅ,τι θεωρεῖται σχετικὸν πρὸς τὸ ζήτημά μας.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν ἐπιστολὴν σας, πρὸ τῆς 25 Μαρτίου.

Ἐν Βαφῆ τῇ 13 Μαρτίου 1896 κ.λ.π.

Ἐπιστολὴ σταλεῖσα ὑπὸ τοῦ Μοναστηριακοῦ συμβουλίου τῆς Μονῆς Πρέβελη

Κύριε Μενουῖσε Κουνδουράκη, Πρόεδρε τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς
Μεταπολιτεύσεως Κρήτης,

Τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐκομισάμην, μετὰ μεγίστης δὲ ἡμῶν λύπης ἀναγγέλομεν ὑμῖν καὶ τῷ ὑμετέρῳ σωματείῳ, ὅτι δὲν δυνάμεθα

δι' οὐδένα τρόπον νὰ εὐχαριστήσωμεν ὑμᾶς, καθὼς καὶ πρὸ ἡμερῶν σᾶς εἶχομεν γράψει, καθ' ὅτι φοβούμεθα τὴν Κυβέρνησιν, ἔχοντες προγενέστερα παραδείγματα τοῦ ἀειμνήστου Καλλινίκου, ὅστις, διὰ μικρὰν συνδρομὴν τῆς, ἐν Ἀργυρουπόλει Ἐπιτροπῆς, τῷ ἔτει 1878, ἐρριψοκινδύνευσε, πορευθεὶς εἰς Ἡράκλειον καὶ διὰ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐπιρροῆς κατάρθωσε νὰ σωθῆ. Ἀναγνωρίζω τὸ ὑμέτερον σωματεῖον καὶ ἐπαινῶ τὴν πορείαν αὐτοῦ, δι' οὗς δὲ προείρηκα λόγους, καὶ μὴ ἔχων πίστιν εἰς τὴν μυστικότητα τῆς ἡμετέρας πρὸς ὑμᾶς, συνδρομῆς ἀποφεύγομεν. Ἐὰν δὲ ἔλθητε ἐνταῦθα, θὰ περιποιηθῶμεν ὑμᾶς ὅσον δυνάμεθα καὶ ἐφ' ὅσον χρόνον μείνητε θὰ ἐξοικονομησθε ὅπως καὶ ἡμεῖς.

Μετὰ τῆς προσηκούσης πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεως ἡμῶν

Τὸ Μοναστηριακὸν Συμβούλιον

Ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πρεβέλλῃ τῇ 23)2)1896

(ΤΣ) Νεῖλος Καθηγούμενος, Εὐγένιος ἱερομόναχος Ἀνθιμος μοναχὸς

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ν Καλογέννητον

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, πρὸς τὸν Ἀξιότιμον κ. Νικόλαον Καλογέννητον εἰς Ρέθυμνον

Ἐν πρώτοις, εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς, διὰ τὴν, ἐκ τριῶν εἰκοσαφράγκων καὶ ἐνὸς ἀργυροῦ μετζιτίου συνδρομὴν σας, ἣν ἐλάβομεν ἀπὸ πολλοῦ, χωρὶς νὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν. Ἐκτὸς τούτου, συγγαίρομεν ὑμῖν καὶ διὰ τὴν πατριωτικωτάτην συμπεριφορὰν, ἣν ἐδείξατε, κατὰ τὴν αὐτόσε ἀφίξιν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, διὰ τῶν πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσεών σας, αἵτινες, ἄλλως τε οὐδὲν ἄλλο εἰσίν, εἰμὴ συνέχεια τῶν πρὸς τὴν πατρίδα, ἀνέκαθεν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν σας.

Τοῦτο ἐνθαρρύνει ἡμᾶς καὶ μᾶς ἐμπνέει τὴν τόλμην νὰ καταφύγωμεν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐκ νέου καὶ ζητήσωμεν παρ' ὑμῶν συνδρομὴν, πρὸς ἐκτέλεσιν σχεδίου, ἢ πραγματοποίησιν τοῦ ὁποίου πολὺ θὰ ὠφελήσῃ τὸ ζήτημά μας.

Ἀπὸ πολλοῦ ἔχομεν ἀποφασίσει νὰ ἐξέλθωμεν τῶν ὄριων, ἐντὸς τῶν ὁποίων περιωρίσθημεν τέχρι τοῦδε, πρὸς διάδοσιν τῶν ἰδεῶν μας, ἀλλὰ λόγοι ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς μας, οἰκονομικοὶ, ἐμποδίζουσιν ἡμᾶς τοῦ νὰ πράξωμεν τοῦτο, κατ' αὐτάς. Διὰ νὰ ἐξέλθωμεν ἐντεῦθεν, ἔχομεν ἀνάγκην νὰ παραλάβωμεν μεθ' ἡμῶν τοῦλάχιστον 200 ὀπλίτας, ὅπως χρησιμεύσωσιν ἡμῖν, ἐν ἀνάγκῃ· ἀλλὰ διὰ νὰ παραλάβωμεν τοσοῦτους ἄνδρας, ἔχομεν ἀνάγκην χρημάτων. Ἔνα συντηρήσωμεν αὐτούς. Δηλονότι, ἔχομεν ἀνάγκην καθ' ἐκάστην 8—10 εἰκοσαφράγκων, κατ' ἐλάχιστον ὄριον

Καὶ εἶναι ἀληθές, ὅτι περιμένομεν ἐξ Ἀθηνῶν νὰ μᾶς σταλῶσιν ἐντὸς ὀλίγου 100 εἰκοσαφράγκα, ἀλλὰ μέχρις ὅτου ἔλθουν, δυνατόν νὰ ἐνκοσῆψῃ χειμῶν, ὅστις βεβαίως θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ, ἐνῶ ὁ παρὼν εὐδισ καὶ καλοκαιρινὸς εἶναι καταλληλότατος. Διό, μὴ ἔχοντες, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, ποῦ ἄλλοῦ ν' ἀποτανθῶμεν, καταφεύγομεν εἰς ὑμᾶς νὰ μᾶς εὐκολύνετε τὸ ποσὸν τοῦτο, εἴτε ἐκ συνδρομῶν φίλων, εἴτε ἐξ ἰδίων, ἐπὶ πιστώσει, τὸ ὁποῖον νὰ μᾶς ἀποστείλητε ἐξ ἅπαντος, διὰ τοῦ κοιμοστοῦ τῆς παρουσίας μας.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ἐν Βαφῆ τῇ 13 Μαρτίου 1896

**Ἐγγραφὸν συνοδευτικὸν τῆς ἐκκλήσεως πρὸς τοὺς διευθυτάς
τῶν ἑφημερίδων**

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Σὺν τῇ παρούσῃ ἀποστέλλομεν ὑμῖν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ἐλευθέρους καὶ ὑποδούλους Ἑλλήνας καὶ πρὸς ἅπαντα τὰ φιλελεύθερα τέκνα τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς διευθυντάς καὶ συντάκτας τοῦ τύπου, ἦν, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς νὰ δημοσιεύσητε ἐπανειλημμένως εἰς τὸ ἀξιότιμον φύλλον σας.

Βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν ἐγνωσμένων εὐγενῶν καὶ πατριωτικῶν αἰσθημάτων ὑμῶν, πεποίθαμεν, ὅτι θέλετε δεχθῆ τὴν ἀνωτέρω, παράκλησίν μας, δι' ἧς καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν ἐκ τῶν προτέρων

Ἐν Βαφῆ τῇ 14 Μαρτίου 1896

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Μ. Ρ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ι. Γ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον κ. Μιλτιάδην Βολανάκη Πρόεδρον τοῦ ἐν Πειραιεὶ Συλλόγου τῶν Κρητῶν «Ὁμόνοια»

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα,

Γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐποιησάμεθα ἔκκλησιν πρὸς τὸν Ἑλλήν. λαὸν τῆς ἐλευθέρως καὶ δούλης Ἑλλάδος καὶ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ φιλανθρώπους, ὅπως συνδράμωσι τὸν παρόντα Κρητικὸν ἀγῶνα ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς καὶ διτι ἐκρίναμεν ὑμᾶς ὡς κατάλληλον πρόσωπον, εἰς ὃ νὰ κατατίθενται αἱ προσενεχθησόμεναι συνδρομαί.

Ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἀναλάβητε καὶ τὴν φροντίδα ταύτην, δεχόμενοι καὶ ἀποστέλλοντες πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἡ φιλανθρωπία προσενέγκη ὑπερ εὐδοώσεως τοῦ ἀγῶνος, ὃν διεξαγάγει νῦν ἡ ἡμετέρα Πατρίς. Τοῦτο θέλετε καταστήσει γνωστὸν εἰς πάντας διὰ τῆς προσηκούσης δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἐγγράφου.

Ἐν Βαφῆ τῇ 14 Μαρτίου 1896 κ.τ.λ.

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Μαρτίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Πρὸ ἡμερῶν σᾶς ἐγράψαμεν, ἀλλ' ἀπάντησιν δὲν ἐλάβομεν. Ἐν τούτοις, ἡμεῖς σᾶς γράφομεν καὶ σήμερον, διότι ἔχομεν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν, ὅτι συνήλθομεν ἡ Ἐπιτροπὴ, τὴν ὁποίαν ἐξελέξατε δις καὶ ἀπεφασίσαμεν νὰ συνταχθῇ ἔγγραφον, πρὸς τὰς λαβούσας μέρος εἰς τὸ Βερολίνοιον συνέδριον Μεγάλης Δυνάμεις, δι' οὗ νὰ

διαμαρτυρώμεθα κατὰ τῶν Τούρκων καὶ νὰ ζητῶμεν τὴν μεσολάβησιν των καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πρώην καθεστῶτος καὶ με βελτιώσεις. Τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀντίγραφον θὰ σᾶς στείλωμεν ἀφοῦ τὸ ἐκδώσωμεν.

Προσέτι ἐκρίναμεν καλὸν νὰ συνταχθῇ καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐγγράφον με τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ νὰ ὑπογραφῇ παρὰ πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐν Χανίοις Προξένους τῶν Μεγ. Δυνάμεων.

Πρὸ ἡμερῶν συνήλθον ἐδῶ μερικοὶ Κρήτες καὶ ἐξέλεξαν μίαν ἐπιτροπὴν Πιμελῆ, δι' ἐράνους, ἀλλ' ἔβαλαν μερικὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα δὲν θέλουν νὰ ἐργασθῶσι καὶ μέχρι τοῦδε τίποτε δὲν ἔκαμαν. Ἡμεῖς θὰ ἐξακολουθήσωμεν ἐργαζόμενοι με τοὺς διωρισμένους σᾶς ἐπιτρόπους.

Ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι ἐτελείωσαν τὴν ἐργασίαν των ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη, Ἀρμενίαν, Βουλγαρίαν, καὶ Ἀλβανίαν, γυρεύουν αἰτίαν νὰ ἐκδικηθῶσι τὴν Κρήτην καὶ ὅσον ἡμπορεῖτε προσεκτικοὶ νὰ ἦσθε καὶ νὰ ἀποφεύγητε ἕως ὅτου ἴδωμεν τί μέλλει γενέσθαι.

Μία ἐφημερὶς γράφει, ὅτι ὁ Σουλτάνος παραχωρεῖ τὴν Κρήτην εἰς τὴν Ῥωσσίαν, πρὸς πείσμα τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἀπὸ μίαν ἐφημερίδα τῆς Αἰγύπτου «Ὁμόνοια» ἣτις δὲν ἠξερῶ πόθεν τὸ ἐρανίζεται καὶ θὰ εἶναι μῦθος.

Σᾶς ἀσπάζομεθα αἰ συμπατριῶται σᾶς

Ν. Νικολούδης, Ἐμμ. Π. Μαρουλιανός, Μ. Μαρουλιανός.

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Ι. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητὲ Λεκανίδη (τὸ περιεχόμενον τῆς παρουσίας ὅσον τὸ δυνατόν μυστικόν). Ἐλάβομεν τὰς ἀπὸ 16 καὶ 18 παρελθόντος Φεβρουαρίου ὑμετέρας.

Τὴν κατὰ τὴν 16 τοῦ ἰδίου διαμαρτύρησιν ὑμῶν πρὸς τοὺς κ. κ. Προξένους, ἧς καὶ ἐφρόντισα τὴν ἀμέσως δημοσίευσιν, μετὰ τινῶν ἀποσπασμάτων ἐκ τῶν ἐπιστολῶν καὶ τὴν πρὸς τὸν κ. Παπαμιχαλόπουλον συνοδευτικὴν, μετὰ τοῦ εὐχαριστηρίου ψηφίσματος, τὴν ἀναφερομένην ὅμως ἐν αὐταῖς, διὰ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἐλάβομεν.

Περὶ τοῦ δικαίου καὶ ὀρθοῦ τῶν αἰτήσεων ὑμῶν οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ὁ ἀντιλέγων. Ἀλλὰ δὲν κατωρθώσαμεν, δυστυχῶς, μέχρι τοῦδε, νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς ὑλικὰς ὑμῶν ἀπαιτήσεις, διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῶν δυνάμεων ἡμῶν.

Περὶ τοῦ ὀρθοῦ ἢ ἐσφαλμένου τῶν, ἅς ἔκαμα παρατηρήσεων, δὲν κάμνω κανένα λόγον, ἔκαμα ταύτας, ὅπως, ἂν ὑπάρχη τι τὸ ἐν αὐταῖς ἀληθές, δίδον αἰτίαν τοιαύτης καταφορᾶς καθ' ὑμῶν, διορθωθῇ καὶ οὕτως οἱ ἐκ τῶν ἐνταῦθα τρανῶν, οἱ προσρισμὸν τὸν πατριωτισμὸν ἔχοντες, διασύροντες ὑμᾶς καὶ τοὺς ἀληθεῖς φίλους, ὑμῶν, καὶ δι' ἀντιθέτων παραστάσεων ἐπιδιώκοντες τὴν ἐξασθένησιν τῶν παραστάσεων τῶν λεγόντων τὴν ἀλήθειαν, σιωπήσωσι. Τὴν πρὸς τὸν κ. Παπαμιχαλόπουλον ἔδωκα ὁ ἴδιος, ἠὲ εὐχαριστήθη πολὺ. Πρὸ τούτου εἶχε κάμει καὶ δευτέραν ἐπερώτησιν εἰς τὴν Βουλὴν περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος καίκατ' ἴδιαν, ὡς μοι εἶπε, πολλὰ εἰς τοὺς ἀρμοδίους παρέστησε καὶ πάλιν ἐν καταλλήλῳ, μετὰ τῶν φίλων του θέλει πράξει τὸ καθήκον του.

Εὐχάριστος ἡ ὑπαρξίς τοιούτων συνηγόρων, ἀξία δὲ θερμῶν εὐχαριστηρίων καὶ ἡ τῶν κ. κ. Γιαννοπούλου καὶ Α. Ρούκη συντακτῶν τῆς «Ἐφημερίδος», παρεχομένη ἡμῖν δημοσιογραφικὴ συνδρομή.

Ἄλλὰ πόσον δυσάρεστος καὶ ἀξία οἴκτου καὶ ἀποστροφῆς Κυβέρνησις. φροντίζουσα ἀποκλειστικῶς, πῶς νὰ διατηρηθῇ περισσότερον εἰς τὴν ἀρχήν, πῶς νὰ μὴ διαταραχθῇ ἡ μακαριότης αὐτῆς, πῶς νὰ καταπατήσῃ ὅλα τὰ προσφερόμενα μέσα, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς θέσεώς της, ὅπως παραστήσῃ ἀνδρικῶς τὰς Τουρκικὰς ἀδικίας καὶ ὑπερασπίσῃ τὰ δίκαια τοῦ δούλου Ἑλληνισμοῦ!

Ἐμελέτησα τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐκάστοτε Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων πρὸς τὴν Κρήτην, ἠκολούθησα καὶ κατὰ πόδας, ὡς ἐκ τῶν σχέσεων, ἅς ἔλαβον, τῆς παρουσίας καὶ ἐπέισθην, ὅτι ἡ Κρήτη θὰ εἶναι δυστυχῆς, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀπὸ τοὺς, διὰ τῶν αἱμάτων τῶν Κρητῶν, ἀναδειχθέντας καὶ πλουτοῦντας Κρητὰς, δῆθεν. Τὸ μόνον καλόν, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς βοηθοὺς της δυνάμεθα καὶ πρέπει νὰ περιμένωμεν, εἶναι τὸ πῶς νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν πόλεμον αὐτῶν. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὀρμώμενος, ἅπαξ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δις καὶ πολλάκις τρὶς τῆς ἑβδομάδος, μετέβαινον παρὰ τῷ Ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν, παριστάνων αὐτῷ τὴν οἰκτρὰν τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος μας κατάστασιν καὶ ὑποδεικνύων αὐτῷ τὰ μέσα τῆς σωτηρίας αὐτῆς. Μοῦ ἔδιδεν ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας γνωρίζουσιν οἱ τακτικῶς ἀλληλογραφοῦντες μετ' ἐμοῦ, οἵτινες καὶ τὰς κρίσεις μου ἐπὶ τούτων γνωρίζουσιν. Ἄλλ' ἡ στενόχωρος θέσις, εἰς ἣν εὐρέθη ὁ κ. Ὑπουργός, μὴ δυνηθείς, κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ κἄν, εἰς τὰς ἐξῆς παραστάσεις, ὅτι, διὰ τοῦ διορισμοῦ Τούρκου Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἡ Κρήτη ἐξομοιοῦται πρὸς τὰ λοιπὰ βιλαέτια, ὅτι κάκιστα ἀμείβεται ἡ συνετὴ καὶ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐπαινεθῆσα πολιτικὴ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ μετ' αὐτῆς ὀλόκληρος ἡ νῆσος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίσουν τὸν Κρητικὸν λαόν, διότι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπελπισίας αὐτῶν θὰ τὰ αἰσθανθῇ σύμπας ὁ Ἑλληνισμός, ὅτι ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αἱ ξέναί ραδιουργίαι θὰ θριαμβεύσουν ἐν τῇ Νήσῳ, περὶ τῶν βιαιοπραγιῶν τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐντοπίων Τούρκων, ἐνθαρρυνθέντων ὑπ' αὐτοῦ, περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ βοηθοῦ τῆς Διοικήσεως Γιάγκου Βυθινοῦ καὶ περὶ τινῶν ἄλλων, μὲ ἕκαμαν πλέον ὅλα ταῦτα νὰ σκέπτωμαι, χωρὶς νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ παραδέχηται πᾶς τις τὰς σκέψεις μου καὶ νὰ λέγω: Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς Κρητὰς, ἐὰν δὲν σκεφθῶσιν ὡς Κρητῆς, διὰ τὴν Κρήτην! ἐὰν δὲν ζητήσωσι νὰ εὕρωσι τὸν ἀφιλοκερδῶς θέλοντα νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν διαρρυθμίσιν τῶν πραγμάτων αὐτῶν, τὸν ὁποῖον μικρὰ σκέψις καὶ ἔρευνα δύναται νὰ τοῖς ὑποδείξῃ.

Ἄλλὰ, φίλε μου, λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ ἐρωτήσω πόσους φίλους ἔχετε ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ, ἢ πόσους προσεπαθήσατε νὰ ἀποκτήσητε, θέλοντας καὶ δυναμένους νὰ παραστήσωσι τὰ δίκαια ἡμῶν εἰς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Εὐρώπης καὶ νὰ σᾶς ὑποδείξωσι τὴν θύραν, τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ κτυπήσητε καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν θέλει ἀνοιγῆ αὕτη καὶ θέλει ἀνοίξει καὶ ἄλλας; Κατεφύγετε, εἶναι ἀληθές, εἰς τινὰς ἐκ τῶν ἐδῶ, οἵτινες, χωρὶς νὰ εἴσθε ἀσθενεῖς, ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ σᾶς παρέξωσι φάρμακα, σᾶς ἀπηξίωσαν δὲ ἀπαντήσεως. Σᾶς ἔγραψα, εἶναι ἀληθές, καὶ ἐγώ, νὰ ἀναφερθῆτε εἰς αὐτούς, ἀλλ' ἐπειδὴ, ἐν τῷ μεταξύ ἔμαθον, ὅτι ὁ μὲν, ἀπεριό-

ριστον εὐθύνην, διὰ τὴν κακοδαιμονίαν μας φέρων, ἠμπόδισε τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Κρητῶν, ἧς μέλος ἦτο, διὰ νὰ μὴ ἀντιπροσωπευθῆ ἡ Κρήτη ὑπὸ Κρητῶν, ἐν τῷ μεγάλῳ τοῦ Βερολίνου συνεδρίῳ, ἐνῶ ὁ κόμης Ἀνδράση, μαθὼν τὴν ἀποστολὴν ταύτης, ἐζήτησε διὰ τοῦ Δούμπα νὰ ἴδῃ τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Κρήτης, ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτῶν, ὁ δὲ ὅτι ἐπέπληξε τὸν Ι. Σ (*) ἐν Σύρῳ, διότι ἐτόλμα νὰ κατέλθῃ εἰς Κρήτην, πρὸς τακτοποίησιν ἢ ἐφαρμογὴν τοῦ Ὁργάνου. Νόμου, διότι τοῦτο, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἐλεγκτοῦ, ἤθελεν εἶσθαι ὑπὲρ τῶν Χρῆνων τῆς Νήσου, ὁ ἕτερος, ὅτι ἔχει συγγενεῖς εἰς τὰ Σουλτανικὰ Ἀνάκτορα καὶ θέλει νὰ πωλῆ ἕκ δουλεύσεις εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ ὁ τέταρτος ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ εὐρίσκηται ἡ Κρήτη εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε θέσιν καὶ μὲ ἀπεκάλεσε παραλογιζόμενον, ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου, ὑποστηρίζουσας τὰ δίκαια ἡμῶν, ἀφοῦ, λέγῳ, ἔμαθον ταῦτα, σὰς ὑπέδειξα ἄλλα πρόσωπα, χωρὶς νὰ τολμήσω, κατὰ τὴν ἔγγραφον ἀπαγόρευσίν σας, νὰ σὰς χαρακτηρίσω τὰ πρῶτα.

Πόσῃ ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμε τότε ἡ τόλμη μου νὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν! Εἶθε μὴ εὐρισκόμην σήμερον εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ εἶπω πάλιν, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἔργον ἔχουσι νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν Κυβερνήσιν εἰς τὰς ἀντικρητικὰς ἰδέας της. Ἄν δὲν ἐφοβούμην, ὅτι θὰ παρεξηγηθῶ, διότι δὲν ἀπηλπίσθη, ἀκόμη, θὰ σὰς ἔγραφα νὰ παρακαλέσητε δύο πρόσωπα γνωστὰ μοι νὰ βολιδοσκοπήσωσι τὰς διαθέσεις Πρεσβευτῶν τινῶν περὶ τῆς Κρήτης, καὶ τίνων Πρεσβευτῶν καὶ νὰ εὔρωσιν ἢ μᾶλλον παρακαλέσωσι φίλους των ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἀλλαχοῦ νὰ κάμωσι τι ὑπὲρ ὑμῶν.

Ἄλλὰ θὰ σκεφθῶ ἀκόμη περὶ ταῦτα. Ζητήσας τὴν γνώμην μου ὁ κ. Β. (***) ἀπεφάσισε νὰ σὰς στείλῃ, συμφώνως αὐτῇ, 20 λίρας Ὀθωμανικὰς, διὰ τοῦ ὑποδειχθέντος ὑφ' ὑμῶν προσώπου (***) καὶ διὰ μέ ἕτερον πρόσωπον γνωστόν σας ἐργάζεται, ὅπως ἐξοικονομήσῃ τινὰ, σου τῶν φίλων του.

Παρὰ ἰσχυρῶν καὶ φρονίμων προσώπων ἐντελλόμεθα νὰ σὰς γράψωμεν νὰ ἔχητε ὑπομονὴν καὶ μὴ δώσητε πρῶτοι ἀφορμὴν πρὸς αἰματοχυσίας, ὅσο δύνασθε ἀναχαιτίζετε τοὺς ἡμετέρους ἀπὸ ἀντεκδικήσεις. Περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ κ. Γεννάδη, μὴ δεχθέντος ν' ἀκούσῃ τινὰς ἐξ ὑμῶν παρουσιασθέντας, θὰ κάμω αὐριον αὐστηράς παρατηρήσεις. Κρητικὰ δημοσιεύουν καὶ ἄλλαι ἐφημερίδες, οὐδεμίαν ὅμως δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν «**Ἐφημερίδα.**» τόσον πρόθυμοι εἶναι οἱ συντάκται αὐτῆς.

Κατὰ σύστασιν ἀναγινώσκονται καὶ ὑπὸ ἐπισήμων ξένων τὰ ἐν αὐτῇ Κρητικὰ, τὰ ὁποῖα προσπαθοῦμεν νὰ εἶναι πάντοτε ἀληθῆ καὶ πειστικά· ἀπεριόριστον προθυμίαν δεικνύουν οἱ συντάκται αὐτῆς εἰς πᾶσαν μας πρότασιν. Δὲν θὰ ἦτον ἀνωφελές, οὐδέ περιττόν, εὐχαριστήριον ψήφισμα, περιλαμβάνον καὶ τὸν ἐπίλοιπον τύπον τὸν γράφοντα ὑπὲρ τῆς Κρήτης. Ὑπομονὴν καὶ προσιθάθειαν πρὸς ἀποκτησιν φίλων νέων καὶ διατήρησιν τῶν ὑπαρχόντων.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 7 Μαρτίου 1896

Ἄσπασόν μοι ἅπαντας τοὺς ἡμετ. σὰς στέλλω καὶ τινα Κρητικὰ ἐν τῇ ἐφημερίδι.

Γ. Ι. Ἀποστολάκης

(*) Ἰωάννη Σκαλτσούνῃ

(**) Βολανάκης

(***) Παυλῆ Ἰατρουδάκη

Ἐπιστολή πρὸς τὸν κ. Ἀντ. Σήφακαν

Ἐν Βαφῆ τῆ 25 Μαρτίου 1896.

Φίλτατε κ. Ἀντώνιε Σήφακα,

Πληροφορούμεθα ὅτι πεντήκοντα εικοσάφραγκα, ἅτινα ἐξ Ἀθηνῶν περιμένομεν, περιήλθον εἰς χεῖρας σας, διὸ σᾶς παρακαλοῦμεν ἵνα μετρήσητε ταῦτα, ὑπ' εὐθύνην μας, εἰς τὸν ἐπιφέροντα τὴν παροῦσάν μας Γεώργ. Ἀνωπολιτάκην ἢ Χανιωτάκην ἐκ Βαφῆ, διότι ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην αὐτῶν.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα, οἱ ὑμέτεροι· ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.

Ἐπιστολή πρὸς τὸν κ. Μιλτ. Βολανάκη

Ἐν Βαφῆ τῆ 25 Μαρτίου 1896.

Ἀξιότιμε Κύριε,

Εἶχετε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μᾶς ὑποσχεθῆτε, ὅτι, ἡθέλετε ἀποστείλει τριάκοντα ὀθωμανικὰς λίρας κατὰ μῆνα, εἰς τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον, 2—3 μῆνας. Ἐλάβομεν μὲ τὸ παρελθὸν ταχυδρομεῖον, ἅς μᾶς ἀπεστείλατε εἴκοσι τοιαύτας καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν πολὺ. Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἐξακολουθήσητε ἀποστέλλοντες τακτικῶς τὴν συνδρμὴν σας, καθόσον ἔχομεν ἀνάγκην αὐτῆς.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἐπιστολή τοῦ Γ. Ι. Ἀποστολάκη

Ἀγαπητὲ (Ι. Γ. Λεκανίδη).

Οὐδεμίαν ἔτι ἀπάντησιν ἐλάβομεν τῆς, ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου 96, ἡμετέρας ἐπιστολῆς, διὰ νὰ μάθωμεν κατὰ πόσον τὰ ἐν αὐτῇ ἐγένοντο ἀποδεκτὰ ὑφ' ὑμῶν καὶ ἐκ τούτου κανονίσωμεν τὰς ἡμετέρας ἐνεργείας. Διότι εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι οὐδεὶς συνेतὸς καὶ ἀξιοπρεπῆς δύναται νὰ ἐνεργῇ, προκειμένου περὶ τοιούτου εἶδους λεπτῶν ζητημάτων, ἂν δὲν γνωρίζῃ καλῶς καὶ τὴν βᾶσιν, ἐφ' ἧς δέον νὰ στηρίζονται ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰς σκέψεις ἐκείνων, ὑπὲρ ὧν ἀναφέρεται.

Ἐκτὸς τοῦ ὅτι σπανιώτατα μᾶς γράφετε, λαμβάνομεν καὶ τὰς ἐπιστολάς σας λίαν ἀργά· ὥστε ἂν δὲν εἶχον τὴν καλωσύνην ἰδιοτεύοντά τινα πρόσωπα νὰ μᾶς ἀναγγέλωσι τὰ συμβαίνοντα ἐν Κρήτῃ, τὰ ὅποια νὰ δημοσιεύωμεν, οὐδὲν ἢ ὀλίγιστα καὶ σφαλερὰ ἠθέλεε γνωρίζει περὶ αὐτῶν τὸ κοινόν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς διατηρήσεώς σας, εἶναι περιττὸν νὰ γίνεταί λόγος. Ὁ Παρθένιος Κελαϊδῆς, καίτοι ὑπὸ πλείστων ἐξ ὑμῶν ἐμπνεομένων ἐκ τῶν ἐνταῦθα μισθωτῶν καὶ ἐξ ἰδίας φύσεως κινουμένων, ὑβρίζειται καὶ διασύρεται, δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς ὑποστηρίξῃ, διὰ καταλήλων παραστάσεων, ὅπου δεῖ καὶ διὰ παρακλήσεων πρὸς τοὺς φίλους του, ὅπως προσέλθωσιν ἀρωγοί.

Ἄλλ' ὁ τρόπος, ὃν τηρεῖτε, ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς ἀλληλογραφίᾳ σας, γεννᾷ ἐν ἡμῖν τὴν πεποίθησιν, ὅτι φαίνεσθε μὲν, δὲν εἴσθε ὁμως ἐξ ἡμῶν εὐχαριστημένοι.

Πρέπει νά γνωσθῆ τὸ τοιοῦτον, μὲ τὴν ιδέαν ὅτι οὐδόλως θέλομεν παραξενευθῆ, οὐδὲ λυπηθῆ, οὐδὲ οὐδέν τῆς προθυμίας, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος θέλομεν ἀποβάλλη, διότι ἔχομεν ἀρκετὰ καὶ ἱκανὰ ἐν αὐτῇ πρόσωπα, μεθ' ὧν συνεννοούμενοι θέλομεν προσφέρει τὸν ὀφειλόμενον αὐτῇ φόρον. Εἴμεθα καθ' ὀλοκληρίαν ἀνεξάρτητοι ἐν ταῖς ἐνεργείαις ἡμῶν καὶ ἀπὸ τινων ἐκ τῶν ἐδῶ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὑμεῖς περιμένετε πολλά. Τοὺς ἔχοντας ζωὴν ἐνθαρρύνομεν ὅπως πράττωσι τὸ κατ' αὐτοῦς, τοὺς εἰς λόγους μόνον, διαβολὰς καὶ χαλάρωσιν καταγινομένους καὶ πιστευτοὺς εἰς ὑμᾶς, οὐδέν θεωροῦμεν καὶ ἂν δὲν ἐθεωροῦντο καὶ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων νά κρίνωσι, τοιοῦτοι, ἀλλοίμονον! Ἐκ τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ τρόπου αὐτῶν, ἤθελον πληροφορεῖσθαι καὶ γνώμην σχηματίζειν καὶ περὶ τῆς ἀξίας τῶν ὄσων τοὺς ἀκούωσι καὶ παρ' αὐτῶν συμβουλὰς καὶ ὑποστήριξιν περιμένοντας.

Δὲν ἦτο πρέπον οὐδὲ συμφέρον νά στείλῃτε λογαριασμὸν εἰς τὸν κ. Βαρδίδην τῶν ὄσα σὰς ἐστάλησαν καὶ διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους οὐδόλως εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἐκθέσω καὶ διότι ἡ δημοσίευσίς τοιούτων, ἐκτὸς τοῦ γελοίου εἶναι καὶ βλαβερὸν. Τὸ μόνον παρήγορον εἶναι, ὅτι οὐδεμίαν ἀπολύτως σημασίαν ἔχουσιν, οὔτε ἀναγιγνώσκονται τὰ «Λευκὰ Ὅρη», ἄλλως θὰ ἐκρίνοντο πολλοὶ Κρητῆς ἀξιοὶ ἀπαγορεύσεως καὶ Ἐπιτροπείας δωρεάν. Ἄν ἔχωμεν ἀλληλογραφίαν πρεπόντως ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθῆκον δὲν θέλομεν παραβλέψει.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 14 Μαρτίου 1896

Γ. Ι. Ἀποστολάκης

Ἐπιστολὴ προερχομένη παρὰ τοῦ Μιλτ. Βολανάκη

Πειραιεὺς 21 Μαρτίου 96

Ἀξιότιμοι Κύριοι, εἰς Βαφέ,

Μόλις τώρα λαμβάνω τοὺς 2 ὀγκῶδεις φακέλλους ὑμετέρας ἀποστολῆς, ὡς καὶ τὰς ὑμετέρας τῆς 14 τούτου.

Πάσας τὰς ἐγκλείστους πέμπω τώρα, δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπου μου εἰς Ἀθήνας, ἐνταῦθα καὶ τὸ ἐξωτερικόν, διὰ τοῦ ταχυδρομείου.

Πιστεύω νά ἐλάβετε μέχρι σήμερον τὰς 20 λίρ. Ὄθωμ. ἐκ τοῦ φίλου Χανίων Π. Ι. (*) δὲν ἔλαβον ὁμῶς εἰσέτι ἀπάντησιν. Ἐλαβὼν καὶ τὸν ἡμέτερον διορισμὸν ὡς ταμίου εἰσπράξεων ἀγνωθ' ἂν εἶναι δυνατὸν νά γίνωσι φανεροὶ ἔβρανοι καὶ θέλω φροντίσει νά ἴδω τινὰς πονοῦντας Πατριώτας, ἰδίως τὸν Σεβ. μοι Κύριον Παρθένιον Περίδην, ὅπως συνεννοηθῶμεν περὶ τούτων.

Γνωρίζω, ὅτι αὐστηραὶ διαταγαὶ ἐδόθησαν ἐντεῦθεν διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν Τουρχάν νά φανῆ συμβιβαστικός, ἐπιεικῆς καὶ νά πατάξῃ τὸ ἐξαγριωθὲν Ὄθωμανικὸν στοιχεῖον. Τοῦτο συμφέρει καὶ εἰς ἡμᾶς, διότι ὡς εἰσθε ἀνέτοιμοι καὶ ὡς εὑρίσκεται ἡ Ἑλλάς, μὲ τὸν συμβιβασμὸν κ.τ.λ. φρόνιμον καὶ σωτήριον εἶναι ἡ ἀποχὴ συγκρούσεων, ἡ εἰρηνικὴ ὑμῶν ἐνέργεια, μέχρις ἐπιτυχίας καλλιτερεύσεως τῶν αἰτουμένων ζητημάτων.

(*) Παυλῆ Ἰατρουδάκη (Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου Ι. Γ. Λεκανίδου),

Τὸ Ἅγιον Πάσχα καὶ τοῦ ὑψίστου ἢ βοήθεια ἔστωσαν μεθ' ὡμῶν, καὶ μετὰ τὸ Χριστὸς Ἄνέστη.

Ἀσπαζόμενος ὑμᾶς, διατελῶ πρόθυμος ὑμέτερος

Κυρίου, Κυρίου Μ. Ρ. Κουνδουράκη, Κ. Μαλινόν, Ι. Λεκανίδην, Πρόεδρον, Ἀρχηγὸν καὶ Γεν. Γραμματέα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως εἰς Βαφέ.

(Ἀνώνυμον) (*)

Ἐπιστολὴ τῶν κ. κ. Σ. Ε. Ζουρίδη καὶ Γεωργ. Μάνδακα

Ἀγαπητοί,

Ἐχομεν καλῶς, ὅπως καὶ δι' ὑμᾶς εὐχόμεθα.

Σᾶς πληροφοροῦμεν ὅτι ἐξ ἐπιστολῆς, ἣν ἐλάβομεν σήμερον ἐξ Ἀθηνῶν, πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ Βουλγαρία κάμνει μεγάλας πολεμικὰς παρασκευὰς, ἴσως διὰ νὰ εἰσβάλουν εἰς Μακεδονίαν, διότι ἄλλος λόγος, παρασκευῆς τοιαύτης, δὲν ὑπάρχει.

Αἱ ιδέαι, ἃς ἐξ ἀρχῆς ἐξεδηλώσαμεν ὑμῖν εἶναι αἱ αὐταὶ καὶ ἰσχυρότεραι, οἱ τελευταῖοι δὲ ἐξ ὄλων τῶν μελῶν τοῦ σωματείου θὰ ὑποχωρήσωμεν, τυχούσης ἀνάγκης ὑποχωρήσεως.

Τὸ φρόνημα τῶν ἡμετέρων Λακκιωτῶν εἶναι τὸ αὐτὸ, οἷον ἦτο καὶ ὅτε ἐστελλόμεθα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν. Εἶχομεν κατὰ νοῦν νὰ ἔλθωμεν τὴν 25 Μαρτίου, ἀλλ' ἔνεκεν τοῦ Πάσχα, ἴσως δυσκολευθῶμεν, ἐκτὸς ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθωμεν δίχως ἄλλο τότε, ὅποτε δέον ὅπως μᾶς γράψητε. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθωμεν, τότε γράψετε πάλιν, δι' εἰδικοῦ ἀνθρώπου, πότε δέον νὰ ἔλθωμεν, καθόσον, ἂν δὲν ἔχωμεν ἐπιστολὴν σας, ἴσως βραδύνομεν, ἔνεκεν εἰδήσεων, ψευδῶν ἴσως, ἀπογοητευτικῶν περὶ τοῦ φρονήματος τινῶν μελῶν καὶ τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου.

Εὐχόμεθα ὑμῖν, ὅπως διέλθητε τὸ Ἅγιον Πάσχα ἐν υγείᾳ.

Ἐν Λάκκοις 20 Μαρτίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Σ. Ε. Ζουρίδης, Γεώργ. Μάνδακας

Λ α ο ψ ἡ φ ι σ μ α

Ὁ ἐνταῦθα συνελθὼν Χριστιανικὸς λαὸς, σήμερον τὴν 2αν Ἀπριλίου 1896, ἐν τῷ χωρίῳ Κουρνᾶ Ἀποκορώνου, ἔχων ὑπ' ὄψιν τοῦ ὅτι, εἰς τὸ σημεῖον ἔχουσιν νῦν περιστῆ τὰ τῆς Νήσου ὑπὸ οἰκονομικὴν, διοικητικὴν καὶ ἐν γένει, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, χρίζουσαν, εἶπερ ποτε, ριζικῆς μεταρρυθμίσεως,

Ἀλλὰ γνωρίζοντες, ὅτι ἡ μετ' οὐ πολὺ συνερχομένη τῶν Κρητῶν Συνέλευσις, ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιφέρῃ τοιαύτας ριζικὰς μεταρρυθμίσεις, διότι οἱ Χριστιανοὶ πληρεξούσιοι δὲν ἀποτελοῦσι τὰ 2/3 τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, τὰ ὅποια ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ πάντοτε ἠρνήθησαν εἰς τοιαῦτα ζητήματα τὴν σύμπραξιν των, οὐ

(*) Προέρχεται δὲ παρὰ τοῦ Μιλτ. Βολανάκη.

ἕνεκα, αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος γενόμεναι λαϊκαὶ συναθροίσεις, ἐπελήφθησαν τοῦ ζητήματος τούτου,

Ψ η φ ί ζ ε ι

Ἀποφαίνεται καὶ αὖθις, ὅτι ἡ πραγματοποίησις καὶ μόνη τῶν, ἐν τῷ, κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον 1895, ἐπιδοθέντι ὑπομνήματι εἰς τοὺς ἐν Χανίοις ἀντιπροσώπους τῶν ἑξ Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀναφερομένων βελτιώσεων, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ θεραπείαν ἀληθῶς εἰς τὴν, ἀπὸ πολλοῦ ὑφισταμένην ἐν τῷ τόπῳ πολιτικὴν κρίσιν.

Παρατηρεῖ, ὅτι ἡ στάσις τῆς Αὐτοκρ. Κυβερνήσεως, ἀπέναντι τῶν δικαίων αἰτημάτων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ἀντὶ νὰ καθησυχάζῃ, ἐρεθίζει τὰ πνεύματα ἐν τῷ τόπῳ.

Δηλοῖ, ὅτι καὶ ὡς μέχρι τοῦδε ἀπέδειξε, θέλει ἐπιδιώξει καὶ ἐπιμεῖναι, πάσῃ δυνάμει, εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν διὰ τοῦ ὑπομνήματος ζητουμένων μεταρρυθμίσεων καὶ προσκαλεῖ πάντας τοὺς δυναμένους Κρητας, Χριστιανοὺς (Βουλευτάς, Δημάρχους, Δημοτικούς Συμβούλους, ὑπαλλήλους) νὰ συμπράξωσι καὶ συντελέσωσι τὸ ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς ταχείαν καὶ ἐντελῆ ἐπιτυχίαν τῶν εἰρημένων διαρρυθμίσεων.

Ἀνατίθεισι τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος εἰς τὴν Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν, ὅπως, ὅπου δεῖ, δημοσιεύσῃ τοῦτο.

Ἐν Κουρνᾶ τῆ 2 Ἀπριλίου 1896

Κατ' ἐντολὴν τοῦ συναθροισθέντος λαοῦ (ἔπονται 80 ὑπογραφαὶ προκρίτων)

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης Πρὸς τὸν ἀξιότιμον Θεόδωρον Λυμπρίτην

Ἀξιότιμε συμπατριῶτα,

Τὰ ἀποσταλέντα ἡμῖν πενήτηντα εἰκοσάφραγκα ἐλάβομεν· ὄθεν καθῆκον ἐπιβάλλεται ἡμῖν νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ ὑμᾶς, διὰ τὴν μέριμναν, ἣν κατεβάλετε ὅπως ἀποσταλῶσιν ἡμῖν ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀνώουμον, εὐγενῆ καὶ φιλόπατρην, ὅστις τ' ἀπέστειλε. Σᾶς παρακαλοῦμε θερμῶς ν' ἀποστείλητε ἡμῖν καὶ τὰ ὑπολειπόμενα 50 εἰκοσάφραγκα καθόσον τ' ἀποσταλέντα ἐπληρώθησαν εἰς χρῆν τοῦ σωματείου, ἅτινα ἀνέρχονται εἰς ἀρκετὸν ποσὸν καὶ εἰς ἄλλας κατεπειγούσας ἀνάγκας τοῦ σωματείου, αἵτινες καθ' ἐκάστην αὐξάνονται. Ὡς μανθάνετε ἐκ τοῦ τύπου, τὴν 31 Μαρτίου, συνεκροτήθη μάχη μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Ἐπισκοπῆ Ῥεθύμνης Τουρκικοῦ στρατοῦ, καθ' ἣν, διαρκέσασαν τριάκοντα ἑξ (36) ὥρας, ἐκ μὲν τῶν Χριστιανῶν ἐφονεύθησαν εἰς καὶ ἐπληγώθησαν τινες ἐλαφρῶς, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, καθ' ἃς μᾶς πληροφοροῦσι, τεσσαράκοντα. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἔλαβον μέρος τὴν δευτέραν ἡμέραν, 300 ἐντόπιοι ὀθωμανοὶ, ὀπλισθέντες, πρὸς τοῦτο, ὑπὸ τῆς Διοικήσεως καὶ ἐν πολεμικὸν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐπυροβόλει καθ' ἡμῶν, διὰ πυροβόλων, ἑξ ἀποστάσεως 1500 μέτρων.

Ἐν Ἀργυρουπόλει τῆ 3 Ἀπριλίου 1896 κ.τ.λ.

**Ἐπιστολή πρὸς Παρθένιον Περιίδην, Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκην,
Ἐμμ. Βαρδίδην, Ν. Νικολοῦδην καὶ λοιπούς εἰς Ἀθήνας**

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Συνεπεῖα τῆς προσκλήσεως ἡμῶν, πρὸς τὸν λαὸν, συνηθροίσθησαν τῇ 31 Μαρτίου, εἰς Κουρνᾶ Ἀποκορώνου, περὶ τοὺς χιλίους πρόκριτοι, ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Κισσάμου, Κυδωνίας Ἀποκορώνου Σφακίων, Ἀγίου Βασιλείου, Ρεθύμνης, Ἀμαρίου καὶ Μυλοποτάμου, ὅπως συσκεφθῶσιν, ἐντολῇ τοῦ ἀποστέλλοντος αὐτοὺς λαοῦ, περὶ τῆς πορείας, τὴν ὁποίαν δεόν νὰ τηρήσῃ οὗτος, μετὰ τὴν περιφρόνησιν, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ἡ Πύλη εἰς τὰ αἰτήματά του καὶ τὸν διορισμὸν Τούρκου Διοικητοῦ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ὅμως ἐκείνην, οὐδεμίαν ἀπόφασιν ἐξεδόθη ὑπ' αὐτῶν, ἕνεκα τυχαίου περιστατικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀμέσως σᾶς διηγούμεθα.

Τινὲς τῶν ὀπλιτῶν τοῦ σωματείου μας εἶχον μεταβῆ εἰς Κούφην, Καρωτὴν καὶ Ἀρκουδαιαν, χωρῖα κείμενα παρὰ τῇ Ἐπισκοπῇ, πρὸς προμήθειαν τροφῶν. Οἱ ἐν τῷ, ἄνωθι καὶ πρὸς νότον τῆς Ἐπισκοπῆς, Πύργω, Τούρκοι στρατιῶται, ἰδόντες αὐτοὺς διαβαίνοντας ἐνόπλους παρὰ τὸν Πύργον, εἰς ἀπόστασιν 400, περίπου, μέτρων, ἤρξαντο πυροβολοῦντες κατ' αὐτῶν. Οἱ ἡμέτεροι, ἵνα διευκολύνωσιν τὴν διάβασιν αὐτῶν, ἡ ὁποία κατέστη, ὡς ἐκ τοῦ ὀμαλοῦ τῆς τοποθεσίας καὶ τῶν πυροβολισμῶν, ἀδύνατος, ἀντεπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν.

Οἱ ἐν τῷ Κουρνᾶ συνηθροισμένοι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν πλησιόχωρων Ἀποκορωνιώται καὶ Ρεθύμνιοι Χριστιανοί, ἐννοήσαντες ἐκ τῶν πυροβολισμῶν, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἐκινδύνεον, ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν αὐτῶν καὶ, ὡς ἐκ τούτου, ἤρξατο μάχη, μετὰ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἐν Ἐπισκοπῇ Ὀθωμανῶν στρατιωτῶν, διαρκέσασα ἀπὸ τῆς τρίτης (3) περίπου πρωίνῃς ὥρας, μέχρις τῆς δωδεκάτης (Τουρκιστὶ) τῆς ἑσπέρας.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μάχης, οἱ ἡμέτεροι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐχθροὺς στενωῶς. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐφονεύθη ἐκ τῶν ἡμετέρων εἰς ἐκ τοῦ χωρίου Ἀρκουδαινα Γεώρ. Γεώργαρος ὀνόματι. Ἐκ τῶν Τούρκων δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς.

Ἄλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν ἐπομένην ἠδυνήθησαν νὰ ἀποφασίσωσιν οἱ ἐν τῷ Κουρνᾶ Χριστιανοὶ πληρεξούσιοι τί, διότι ἀγανακτήσαντες οἱ ὀπλίται Χριστιανοί, οἱ σπεύσαντες εἰς Ἐπισκοπὴν, ἐκ τοῦ, ὅτι δὲν ἠρκέσθη ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸ νὰ περιφρονησῇ τὰ αἰτήματα τοῦ χριστ. λαοῦ, ἀλλὰ καὶ διέταξε νὰ φονεύσωσιν αὐτὸν, ἐξηκολούθουν πολιορκοῦντες μέχρι τῆς πρωΐας τὴν Ἐπισκοπὴν.

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις, λαβοῦσα γνῶσιν τῆς πολιορκίας, ἀπέστειλε πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων ἕκ μὲν τῶν Χανίων ἐν πολεμικὸν πλοῖον, πλήρες στρατοῦ καὶ πολεμοφοδίων ὑπὸ τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν τοῦ ἐν Κρήτῃ στρατοῦ, ἐκ δὲ τῆς Ρεθύμνης, ἕτερον στρατόν, περὶ τοὺς 800 περίπου, καὶ τριακοσίους ἐντοπίους ὀθωμανοὺς, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Διοικητοῦ Ρεθύμνης Μεχμέτ Χαμίτ Βέη καὶ τοῦ διοικητοῦ τοῦ, ἐν Ρεθύμνῃ στρατοῦ.

Ἡμεῖς, ἰδόντες καταπλέον εἰς θέσιν Κουμπεδάκια, παρὰ τὴν Μουσέλλαν καὶ τὰ Δράμια, τὸ Τουρκικὸν πολεμικὸν, ἔσπεύσαμεν πρὸς βοήθειαν τῶν ἡμετέρων, καταλαβόντες τὸ Μετόχιον Δράμια καὶ ἄλλους τινὰς ἐν τῷ μεταξύ Δραμίων καὶ Ἐπισκοπῆς παραλίους γηλόφους. Οὕτως ἤρξατο, περὶ ὥραν δευτέραν, πεισματώδης μάχη,

διαρκέσσασα μέχρι τῆς δωδεκάτης τῆς ἑσπέρας, καθ' ὄλην τὴν διάρ-
κειαν τῆς ὁποίας ἔρριπτον ἀδιαλείπτως καθ' ἡμῶν βολὰς τηλεβό-
λων ἕκ τε τοῦ πολεμικοῦ πλοίου καὶ τοῦ Πύργου Ἐπισκοπῆς, ἐφ'
οὗ ἐτοποθέτησαν πυροβόλον μετενεχθὲν ἐκ Ρεθύμνης. Οἱ ἡμέτεροι,
μεθ' ὄλην τὴν ἔλλειψιν πολεμοφοδίων καὶ τὸ ὁμαλὸν τοῦ ἐδάφους,
διετήρησαν τὰς θέσεις των, καθ' ὄλην τὴν μάχην.

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἔλαβον μέρος καὶ οἱ ἐξ Ἀθηνῶν κα-
τελθόντες Κρήτες φοιτηταί. Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐπληγώθησαν τινες
ἐλαφρῶς, ἐκ τῶν ὀθωμανῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, καθ' ἃς
ἔχομεν ἐπισήμους πληροφορίας, περὶ τοὺς τεσσαράκοντα.

Τὴν μεθεπομένην 2 Ἀπριλίου, συσκεφθέντες οἱ ἐπὶ τούτῳ, παρα-
μένοντες Χριστιανοὶ πληρεξούσιοι, ἐξέδοντο ὁμοφώνως Λαοψήφισμα,
δι' οὗ δηλοῦσιν ὅτι ὁ λαὸς θέλει ἐπιμείνει μέχρις ἐσχάτων εἰς τὴν
ἐπίτευξιν τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ διὰ τοῦ ὑποβληθέντος τὸν Σ)βριον
π. ἔτους ὑπομνήματος εἰς τοὺς ἐν Χανίοις κ.κ. Προξένους τῶν Με-
γάλων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐζήτησεν. Μετὰ τὸ λαοψήφισμα
ἀνεχωρήσαμεν εἰς Ἀργυρούπολιν, ὅπου μένομεν εἰσέτι. Ὁ λαὸς ἐ-
ξακολουθεῖ ἠρεθισμένος, ἀλλὰ καὶ πεφοβισμένος διὰ τὴν ἔλλειψιν
πολεμοφοδίων. Ἐὰν εἶχε τοιαῦτα, βεβαίως θὰ συνέτριβε τὸν ἀνί-
σχυρον δεσπότην του.

Σκεπτόμεθα νὰ προχωρήσωμεν πάση θυσίᾳ πρὸς τὰς Ἀνατο-
λικωτέρας ἐπαρχίας, τοῦλάχιστον μέχρις Ἀμαρίου. Σᾶς παρακαλοῦ-
μεν πολὺ νὰ καταβάλῃτε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως μᾶς προμη-
θεύσητε καὶ ὑμεῖς πολεμοφόδια καὶ χρήματα, διότι ἔχομεν ἀνάγκη.
Μέχρι τοῦδε ὁ λαὸς, εὐπορῶν, ἐβοήθει καὶ ἡμᾶς, ἤδη ἤρξατο
καὶ οὗτος νὰ πάσχη ἀπὸ ζωοτροφίας καὶ συνεπῶς ἀδυνατεῖ νὰ βοη-
θῇ καὶ ἡμᾶς

Ἐν Ἀργυρουπόλει τῆ 3 Ἀπριλίου 1896 κτλ.

Ἐν Φυλακῇ 2 Ἀπριλίου 1896

Κύριε Ἀναγνώστη Βάνταρη.

Σᾶς περικαλῶ δὲ νὰ εἰδοποιήσητε τοὺς ἀρχηγούς Κύριον Φω-
τάκη καὶ Κούνδουρον καὶ ἀνεξαιρέτως εἰς ὄλην τὴν Ἐπιτροπὴν, ὅ-
τι ἐπληροφορηθήκαμεν ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν ὅτι θὰ ἐκστρατεύσουν
αὔριον εἰς τὴν Φυλακὴν, λοιπὸν σᾶς περικαλοῦμεν νὰ μᾶς στείλετε
φυσέκια, διότι δὲν ἔχουν οἱ ἄνθρωποι καθ' ἕνα οὔτε ἕνα φυσέκιον
καὶ ἐποιάσαμεν βάρδιες καὶ μόνον τὸν θεὸν νὰ κάμετε, διότι θὰ χα-
θοῦμεν.

Ἐπληροφορηθήκαμεν ἀφεύκτως πὼς θὰ ἔλθωσιν αὔριον λίαν
πρωῖ. Εἶναι δὲ Γωνιότες περίπου 60 καὶ συνδρομὴν σας περιμένομεν
2 ὥρας νὰ ξημερώσῃ.

Σᾶς γράφω ἐγὼ Ἰωάννης Μπικάκης, Ἀνδρέας Γυπαράκης, Γεώρ-
γιος Καυκαλᾶς, Γεώργιος Σελιανάκης, Δημήτριος Ντιλάκης, Ἰωάν.

Ἐμμ. Παπαδάκης, ἀνεξαιρέτως ὅλον τὸ χωριό.

“ Ε γ γ ρ α φ ο ν

Ἀριθ. πρωτ. 95

Διεκπ. 71

Ἐν Σπῆλι τῆ 5 Ἀπριλίου 1896

Πρὸς τὸ Δημαρχεῖον...

κ. Δήμαρχε,

Ἡ Σεβ. Δοιήκησις τηλεγραφικῶς ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς, ὅτι, καταδιωχθεῖσα ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξ Ἀποκορώνου, ἀνεχώρησε καὶ, ὡς πληροφορεῖται, ἔρχεται ἐν τῇ ἡμετέρα ἐπαρχίᾳ καὶ κυρίως εἰς τὸν Δῆμον Γιαλιάς καὶ ὅτι συνήθροισε καὶ συνεσπείρωσε 2000 τακτικοῦ στρατοῦ, πρὸς ὀριστικὴν καταδίωξιν τῆς καὶ τὸ τοιοῦτον νὰ τὸ εἰδοποιήσητε πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Διὸ παραγγέλλεσθε τὸ τοιοῦτον νὰ κοινοποιήσης πρὸς ἅπαντας τοὺς δημότας σου, ὅτι, ἐν ἣ περιπτώσει ἀφιχθῶσι, νὰ φροντίσωσι μὲ κάθε τρόπον νὰ τοὺς ἀποπέμψωσι, διότι ὁ στρατὸς θὰ ἔλθῃ πρὸς καταδίωξιν τῶν καὶ εἶναι ἐπόμενον, ὅτι ἅπαντες οἱ κάτοικοι, μετὰ τῶν οἴκογενειῶν τῶν, θὰ ὑποφέρωσι βαρέως καὶ πρὸς γνῶσιν τῶν.

Ὁ Ἐπαρχος Ἁγίου Βασιλείου

Γ. Χ. ΜΑΝΙΟΥΔΑΚΗΣ

Τὸ Δημαρχεῖον Φοίνικος

Ἀριθ. πρωτ. 14

Διεκπ. 5

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου Σελιῶν

Κύριοι,

Τὸ Σεβ. Ἐπαρχεῖόν μας παραγγέλλει ἡμῖν νὰ κοινοποιήσω ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ, καταδιωχθεῖσα ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου, πρόκειται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν Δῆμον τοῦτον καὶ ὅτι, πρὸς καταδίωξιν τῶν εἶναι ἔτοιμοι δύο χιλιάδες στρατοῦ, καὶ, ἂν ἔλθουν, νὰ φροντίσωσι οἱ κάτοικοι μὲ κάθε τρόπον νὰ τοὺς ἀποπέμψωσι διότι ἐπόμενον εἶναι, ὅτι, ἐὰν τοὺς καταδίωξῃ στρατὸς, θὰ ὑποφέρωσι καὶ οἱ κάτοικοι καὶ αἱ οἰκογένειαι καὶ πρὸς γνῶσιν ἐκάστου.

Ἐνταῦθα τῆ 6 Ἀπριλίου 1896

Ὁ Δήμαρχος Φοίνικος

Ν. Χ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ (Τ. Σ.)

Δήλωσις τῶν κατοίκων τοῦ Δήμου Φοίνικος

Πρὸς τὸν Κύριον Ἐπαρχον Ἁγίου Βασιλείου

Χθὲς εἶδομεν τὴν ἐγκύκλιον τοῦ κ. Δημάρχου μας, βασιζομένην ἐπὶ παρακελεύσεως ὑμῶν, προτρέπουσαν ἡμᾶς, ὅπως ἀποπέμψωμεν ἐντεῦθεν τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ἄλλως

ἀπειλούμεθα διὰ καταστροφῶν ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς κ.τ.λ.

Ἡμεῖς, ὅμως, ἀναγνωρίζοντες, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐργάζεται ἐπὶ προγράμματος, ἀφορῶντος ἀκριβῶς τὸ συμφέρον τοῦ τόπου καὶ, ὡς ἐκ τούτου, τυγχάνουσα τῶν συμπαθειῶν καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ λαοῦ, ψευδῶς δ' ἀναφέρεται ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ, ὅτι ἀπεπέμφθη ἐξ Ἀποκορώνου, δηλοῦμεν, ὅτι, οὐ μόνον δὲν θέλομεν ἀρνηθῆ τὴν φιλοξενίαν ἡμῶν, ἀλλὰ τούναντίον, ὡς συμφωνοῦντες πρὸς τὰς ιδέας αὐτῆς, θέλομεν ἐξακολουθήσει συμπράττοντες καὶ ἐργαζόμενοι μετ' αὐτῆς, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γ. Ε. Κοτζαμπασάκη

Ἐν Ἀθήναις τῆ 27 Μαρτίου 1896

Φίλε κ. Μανοῦσε, Χριστὸς ἀνέστη καὶ εἰς ἔτη πολλὰ

Τὴν μὲ τὸν κ. Παππαντῶνην ἐπιστολήν σας ἔλαβον καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καλῶς ἠννόησα.

Ἐπειδὴ ὑπέφερα ἀπὸ ἱμφλουέτζα καὶ βρογχικὸν κατάρρου, ἥμην κληθήρης ὀλόκληρον τὴν Μεγάλην ἐβδομάδα καὶ, ὡς ἐκ τούτου δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνταμώσω τὸν Παππαντῶνην, ἄλλως τε δὲ καὶ εἶχε μεταβῆ εἰς Λαύριον.

Χθὲς ἠνταμώθημεν καὶ παρουσιάσθημεν εἰς τοὺς κ. κ. Παϊνέσην, Περίδην, Ἀντωνιάδην καὶ Βαρδίδην, παρ' ὧν καὶ μόνον ἐλπίζω καὶ συνεργάζομαι, πρὸς προμήθειαν τῶν ἀναγκαιούτων τροφῶν.

Ὁ ἄνθρωπος, ἐκτὸς ὅπου ὑποφέρει ἐστενοχωρήθη καὶ μεγάλως, καθότι ἐνόμιζεν, ὅτι θὰ εὕρισκεν ἐτοιμὴν τροφήν, δηλ. τὴν ἔπαθε καὶ αὐτὸς ὡς ἡμεῖς. Ἄχ φίλε μου, τί νὰ σοῦ εἶπω καὶ τί νὰ σοῦ γράψω, ὅπου δὲν πιστεύετε τὴν ἐλεεινὴν καὶ τρισαθλίαν κατάστασιν, ὅπου μᾶς δέρει· σοῦ ἔχω παραστήσει αὐτὴν πολλάκις, ἀλλ' ἴσως νομίζεις ὅτι μεγαλοποιῶ αὐτὴν. Μάθε ὅμως, ὅτι τόσον οἰκτρὰ εἶναι, ὅπου δὲν δύναμαι νὰ σὰς περιγράψω αὐτὴν καὶ ἂν θέλητε νὰ τηρήσω ἀκριβείαν.

Μ' ὄλα ταῦτα, ὅμως, ἐγὼ δὲν ἀπελπίζομαι, ἐργάζομαι νυχθημερὸν καὶ ὅ,τι θεωρῶ συντελεστικὸν δὲν παραλείπω τοῦ νὰ πράξω. Βλέπω, ὅμως, τὴν τύχην μου πάντοτε πολεμίαν, διότι δὲν ἔφθανεν ἡ πτώχεια ὅπου μὲ δέρνει· παρὰ ἔπρεπε καὶ νὰ φυλακισθῶ, εἶτα νὰ ἀσθενήσω καὶ εὐχάρισθηθῶσιν οἱ φίλοι μου Νικολοῦδης καὶ Σία.

Μεγάλα πράγματα δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζετε, διὰ τὴν ἀποστολήν, ὅπου ἐκάμετε, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο ὅπου ἀναμένομεν, θὰ εἶναι πιστεύω ἀρκετὸν.

Τοῦτο, μόνον σὰς λέγω, ὅτι τώρα ὅπου ἦλθον πολλὰ ζιζάνια καὶ ἀντιφρονούντες εἰς Ἀθήνας, θέλουσι βλάβει ἡμᾶς, διὸ καὶ χρειάζεται διπλάσια ἐργασία ὅπως ὑποσκελίσωμεν τὴν Ἐπιτροπὴν· πιστεύω νὰ ἐννοοῦμεθα.

Ἐνταῦθα διαμένουσιν ἀντιπρόσωποι καὶ ἀνταποκριταὶ ὄλων σχεδὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν φύλλων, διὸ καὶ σκοποῦμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν αὐτούς, ὅπως παραστήσωμεν αὐτοῖς τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ γράψωσιν εἰς τὰς ἐφημερίδας, τὸ ὅποιον, κατ' ἐμὲ, θέλει συντελέσει πολὺ, πρὸς αἰσίαν καὶ ἐπιτυχῆ λύσιν αὐτοῦ. Ἐνεργεῖτε καὶ μὴ παύετε, φρονίμως ὅμως καὶ συνετῶς καὶ ἀκριβῶς μὲ τὸ χαραχθὲν πρόγραμμα, διότι ἂν παρεκκλίnete τούτου, θὰ πέσωμεν ἔξω.

Τινὲς διέδωκαν, ὅτι θέλει ζητηθῆ ἡ ἔνωσις καὶ κηρυχθῆ ἡ

ἐπανάστασις· δὲν πιστεύω αὐτὸ· πάλιν ὅμως σᾶς λέγω, προσέ-
ξατε, πρὸς θεοῦ· μὴ καταστρέψετε ἐξάμηνον ἐργασίαν, μὲ μίαν
τοιαύτην ἀνοησίαν.

Εἰς τὰς ἐργασίας σας νὰ μὴ ἐμπιστεύησθε εἰς πολλοὺς καὶ νὰ
τηρῆτε ὀλίγην ἐχεμύθειαν, διότι πότε—πότε ἐνεργεῖτε ὡς παιδιὰ
καὶ ἐνεργεῖτε ἰδίᾳ, ὅπερ καὶ φέρει βλάβην. Ἐπιστολὴν σας ἔχομεν
νὰ λάβωμεν πολὺν καιρὸν, ὅπερ καὶ μᾶς λυπεῖ, διότι παρουσιάζον-
ται περιστάσεις, ὅπου χρειάζεται νὰ βλέπωσι τοιαύτας ἀνταποκρι-
ταὶ ἐφημερίδων καὶ ἡμεῖς στερούμεθα ὀλόκληρον μῆνα τοιαύτας.

Ὅθεν σᾶς παρακαλῶ, μὴν ἀμελήτε καθ' ἐβδομάδα καὶ μέσω
τοῦ πατρὸς σας ἢ τοῦ Γεωργίου Κοτζαμπασάκη, διασαξῆ τοῦ Ῥωσ-
σικοῦ Προξενείου μᾶς στέλλετε τοιαύτας στὸν Ἰωσήφ Δρυμάκη καὶ
ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Βαρδίδου ἢ ἐμοῦ.

Ἄσπασμούς εἰς ὄλους τοὺς ἡμετέρους,

Λεκανίδη, Χαράλαμπο, Πωλιουδάκη, Φωτάκη, Μυλωνάκηδες, Χρι-
στοδουλάκη κ.λ.π. ἀνεξαιρέτως.

Σᾶς ἀσπάζομαι

ὁ Σὸς Γ. Ε. ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΑΚΗΣ

Σᾶς στέλλω καὶ ἐφημερίδας νὰ δῆτε καὶ τοὺς ἀγῶνας.

Ἐπιστολὴ Α. Παπαντωνάκη

Ἐν Ἀθήναις τῆ 27 Μαρτίου 1896

Ἀδελφοὶ Συμπατριῶται,

Ἐφθασα αἰσίως, δόξα τῷ Θεῷ. Ἐντὸς 28 ὥρων ἦλθομεν εἰς
Πειραιᾶ. Φαίνεται, ὅτι ἡμῖν τυχερὸς καὶ εὐρομεν πρῶτα τὸν καιρὸν,
ἵνα μὴ ὑποφέρω εἰς τὸ καῖκι. Ὡς γνωρίζετε, ὑποφέρω ἀπὸ μεγάλην
ἀδυναμίαν καί, ὡς ἐκ τούτου, ἔχω ἀνάγκην ἀναπαύσεως καὶ διατη-
ρήσεως ἐπὶ ἡμέρας τινάς. Μὲ ὄλην, ὅμως, τὴν ἀδυναμίαν μου, ὡς ἐ-
ῆλθον εἰς Πειραιᾶ, ἀντάμωσα πάραυτα τοὺς Χατζῆ καὶ Κελαϊδῆν,
ἰδιαιτέρως ἔκαστον, ἐνεχέρισα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολάς, ἀλλ' ὁ μὲν
Χατζῆς προσεποιήθη, ὅτι διατελεῖ ξένος τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος
καὶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐνεργήσῃ τὸ παραμικρόν, συμφώνως
πρὸς τὰ γραφόμενά σας, ὁ δὲ Κελαϊδῆς μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι, εἶνε
δυνατὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὸ πρόγραμμά σας θέλει ἐνεργήσῃ,
ἀλλ' ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἐμπόδια.

Μετέβην εἰς Ἀθήνας, ἠντάμωσα τὸν Καπετὰν Μαθιὸ πρῶτον
καὶ τῷ ἔδωσα τὴν ἐπιστολὴν καὶ τῷ εἶπον καὶ προφορικά, ἀλλὰ
εἶδον αὐτὸν ὄλως διάφορον καὶ διότι παρασύρεται ὑπὸ τοῦ Νι-
κολοῦδου τοῦ ἀχρείου καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἐνεργήσῃ μαζὺ μὲ ἄλ-
λους δεδοκιμασμένους πατριώτας, ἐζήτησα τὸν Γ. Κοτζαμπασάκην
ἀλλ' ἦτον ἀσθενὴς καὶ κλινῆρης καί, ὡς ἐκ τούτου, ἀφήκα τὴν ἐ-
πιστολὴν των εἰς τὸν Παινέσην καὶ ἀνεχώρησα τὴν Μεγ. Παρα-
σκευὴν εἰς Λαύριον, πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ υἱοῦ μου Λεωνίδα καὶ ἵνα
μοῦ οἰκονομήσῃ μερικὰ πρὸς διατήρησιν τῆς υγείας μου. Χθὲς δὲ
ἦλθον ἐκ Λαυρίου, μὲ ἠντάμωσεν ὁ Γ. Κοτζαμπασάκης, ὅστις καὶ
μὲ παρουσίασεν πρὸς τοὺς κ. κ. Παινέσην, Βαρδίδην, Παρθένιον
Περίδην καὶ Ἀντωνιάδην, μὲ τοὺς ὁποίους ἐργάζεται ὡς ἠννόη-
σα ὑπάρχουν μικραὶ ἐλπίδες, πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀπολύτως ἀ-

ναγκαιούντων ὑμῖν ἐφοδίων, ἀλλ' ἐργάζονται πρὸς τοῦτο καὶ μετὰ 10 τοῦλάχιστον ἡμέρας, θέλω σὰς γράψει τὸ ἀποτέλεσμα. Παρ' αὐτῶν καὶ μόνον ἐλπίζω, διότι ἔχουν θέλησιν καὶ προθυμίαν. Φροντίζω, ἵνα ἀποσπάσωμεν μετὸν Κοτζάμπασην τὸν ἡμέτερον Μαθιὸν Μυλωνογιαννάκην ἀπὸ τὸν Νικολοῦδην, διότι τὸν παρασύρει καὶ μᾶς ἐξευτελίζει, ῥαδιουργῶν καὶ προδίδων ὁ κ. Νικολοῦδης πάντα τὰ διαβήματα καὶ ἐνεργείας μας. Τέλος εἶμαι στενοχωρημένος καὶ θυμωμένος ἐναντίον σας, διότι ἄλλα μοῦ ἐλέγετε, ὅτι θὰ εὔρω καὶ ἄλλα εὐρίσκω, ἐνομίζετε, ὅτι θὰ ἦσαν ἔτοιμα τὰ ἀναγκαιούντα ὑμῖν καὶ με ἐπήρατε εἰς τὸν λαιμόν σας. Δὲν με πειράζει ὅμως, καθότι, ὡς σὰς λέγω, ἐλπίζω εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ Κοτζαμπασάκη, ὅστις με ὄλας τὰς δυστυχίας ὅπου τὸν εὔρον, τρέχει καὶ δὲν ἡσυχάζει ἡμέρα καὶ νύκτα, προτρέπων καὶ παρακινῶν τοὺς κ. κ. Βαρδίδην, Περίδην, Ψιλλάκην, Παινέσσην, Ἀντωνιάδην, μεθ' ὧν συνεργάζεται, τὴν κάμη ὅμως ὁ δυστυχῆς στενοχωρεῖται καὶ λυπεῖται, ὅσον δὲν δύναται νὰ πείσῃ τὸν Καπετὰν Μαθιό, ὅτι τὸν δολιεύεται καὶ τὸν προδίδει ὁ Νικολοῦδης.

Μένω εἰς Νεάπολιν, εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Κοτζαμπασάκη, ἀλλὰ, κατὰ διαταγὴν τοῦ ἱατροῦ, ἡσυχάζω, λαμβάνω φάρμακα καὶ πιστεύω ἐντὸς 10 ἡμερῶν νὰ εἶμαι ἔτοιμος, πρὸς ἀντάμωσιν, μετ' ὧν συνηργάζεται, τὴν κάμη ὅμως ὁ δυστυχῆς στενοχωρεῖται καὶ λυπεῖται, ὅσον δὲν δύναται νὰ πείσῃ τὸν Καπετὰν Μαθιό, ὅτι τὸν δολιεύεται καὶ τὸν προδίδει ὁ Νικολοῦδης.

Σὰς λέγω, ὅμως, ὅτι ἀπαιτεῖται φρόνησις καὶ σκέψις, ἵνα μὴ παρεκτραπήτε τῆς πορείας τοῦ προγράμματός σας, διότι εἴμεθα χαμένοι, ἂν δὲν ἐπιμένωμεν εἰς τὸ χαραχθὲν πρόγραμμα. Ἀποχὴ μεγάλη καὶ προφύλαξις, διότι μᾶς συκοφαντοῦσι καὶ παριστῶσιν τινές, ὅτι μετὴν δοθεῖσαν ἀμνηστειάν εἰς τοὺς κοινούς ἐγκληματίας θέλουν μᾶς ναυαγήσει. Ἐνέργειαι χρειάζονται παρὰ τῷ λαῷ, ἵνα μὴ μᾶς ἀφήσῃ καὶ εὐχαριστηθῶσιν οἱ ἐχθροὶ μας, μὴ παύετε δὲ τοῦ νὰ ἐνθαρρύνετε αὐτὸν καὶ ὅτι ὑπάρχουν μεγάλαι ἐλπίδες τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν προνομίων μας, ἐὰν ἐργασθῶμεν καλῶς καὶ ἐπιμένωμεν εἰς τὰ αἰτήματά μας. Εἰς τὰς ἐνεργείας Σας μεγάλη μυστικότητα νὰ τηρήτε, διότι εὐρίσκομεν πολλοὺς πολεμίους· περιμένω ἐπιστολὴν σας καὶ μάλιστα εὔρον στενοχωρημένον τὸν Βαρδίδην κλπ· διότι δὲν γνωρίζουν τί κάμνετε, ὁ Σὸς Α. Παππαντωνάκης.

Ἐπιστολὴ Πρὸς τὸν πανοσιώτατον καθοδηγούμενον τῆς Μονῆς Πρέβελη καὶ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς.

Ἄδελφοί,

Ὡς γνωρίζετε, πρὸ τινῶν ἡμερῶν συνεπλάκηνεν, τυχαίως, μετὰ τοῦ, ἐν Ἐπισκοπῇ Ρεθύμνης, ἐκ δισχιλίων περίπου, στρατιωτῶν καὶ ὀθωμανῶν χωροφυλάκων, Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὃν, θεία βοήθεια, ἐταπεινώσαμεν, ἐπενεγκόντες αὐτῷ καὶ ζημίας ἀρκετάς. Μετὰ τὴν μάχην ἐκείνην, ἀφοῦ παρεμείναμεν ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα περὶ τὸν τόπον, ἔνθα συνέβη αὕτη, ἐκρίναμεν συμφέρον, διὰ τὸν τόπον, νὰ ἐλθῶμεν καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀγίου Βασιλείου, ὅπου θὰ παραμείνωμεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Πρὸς τοῦτο, ὅμως, ἔχομεν ἀνάγκη ζωοτροφῶν καὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων, ἅτινα ἡ ὑμετέρα ἀγία καὶ Ἱερά Μονὴ δύναται νὰ μᾶς παράσχῃ, εὐαρεστουμένη.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως παράσχητε εἰς τοὺς ἡμετέ-

ρους συντρόφους, τούς κομίσαντας καὶ τὴν παροῦσαν μας, πᾶσαν περιποίησιν καὶ νὰ οἰκονομήσητε ἡμᾶς, δι' ἀποστολῆς ζωοτροφιῶν, αἵτινες νὰ δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς διακοσίους ἄνδρας, διὰ τέσσαρας ἡμέρας. Πρὸς τοῦτοις, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἀποστείλητε καὶ πενήκοντα ζεύγη πεταίου, ὅπου ἀναγκαιοὶ ἡμῖν, ὡς καὶ μερικὰ χρήματα συμφώνως τῇ αἰτήσει τῶν ἐρχομένων αὐτοῦ συντρόφων μας.

Ἐν Σελιά τῇ 9 Ἀπριλίου 1896

Σημείωσις: Πρὸς τὰ ἐν Σελιά εὑρισκόμενα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ λοιποῦς

Κύριοι,

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου μᾶς παρεκάλεσαν νὰ μείνωμεν ἔξωθεν τοῦ χωρίου των, διὰ νὰ ὑπερασπίσωμεν τὰς κινδυνευούσας οἰκογενεῖας τοῦ χωρίου τούτου. Δύο Χριστιανοὺς τὸν Ἐμμ. Ἀτσιπαδιανάκην καὶ Νικόλαον Κατσουλάκην ἀόπλους καὶ ἐκ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐφόνευσεν ὁ Τουρκικὸς στρατὸς.

Σᾶς ἀσπαζόμεθ Σ. Ζουριδῆς, Κ. Κολυβάκης, Σ. Ν. Σταματάκης.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.

Πρὸς τὴν σεβαστὴν οἰκογένειαν τοῦ κ. Χριστοδούλου Πατεράκη ἐξ Ἀνωπόλεως Σφακίων

Μετὰ λύπης του ἀναγγέλλει τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον ὅτι ὁ υἱὸς ὑμῶν Ἀνδρέας ἐφονεύθη χθὲς, εἰς τὴν, μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Τουρκικοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ στρατοῦ, ἐν Σελίοις Ἁγίου Βασιλείου, μάχην, βληθεὶς ὑπὸ σφαίρας εἰς τὴν κεφαλὴν, περὶ τὴν ὄραν (τουρκιστί), ὅτε κατεδίωκε μεθ' ἡμῶν τοὺς Τούρκους εἰς θέσιν Τσιλιβδικα καὶ ἀνήρχετο ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῶν.

Οὐχ ἦττον, νομίζει, ὅτι ἔχει καθῆκον καὶ νὰ συγχαρῆ ὑμᾶς, διὰ τὴν ἀπαράμιλλον ἀνδρείαν τοῦ μακαρίτου, μὴ ὑστερήσαντος οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον τῶν συγγενῶν του κατὰ τὸν ἠρωϊσμόν, ἀλλ' ἀποδειχθέντος ἀνταξίου αὐτῶν.

Ἡ κηδεῖα του ἐγένετο μετὰ τῆς προσηκούσης, εἰς τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος θνήσκοντας, πομπῆς, ἣ δὲ ταφή του εἰς τὸ, ἐν Σελίοις, νεκροταφεῖον.

Ἐν Σελίοις τῇ 11 Ἀπριλίου 1896 κ.τ.λ.

Πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους Κυρίους Ἐπιτρόπους τῆς Νήσου Κρήτης.

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Τοὺς δύο στρατιώτας ἐκ τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ στρατοῦ, τοὺς ὁποίους ἐσυλλάβαμεν εἰς τὴν μάχην Ἁγίου Βασιλείου, τοὺς ἀπεστείλαμεν ἐνώπιόν σας, διὰ τὸν λόγον ἕνεκα, ὅπου εὑρίσκεται εἰς τὰς φυλακὰς Ῥόδου ἕνας συγγενῆς μας, ὁ ὁποῖος κατεδικάσθη ἐν καιρῷ τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου, χωρὶς νὰ ἀποδειχθῆ εἰς αὐτὸν τίποτα, κατεδικάσθη δὲ ἐπὶ ζωῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νόμου· τὸ ὄνομα δὲ αὐτοῦ Πέτρος Κοκκινάκης.

Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν, γενικῶς τὸ χωρίον μας, ἐὰν βλέ-

πετε, ὅτι γίνεται τρόπος, νὰ ὀμιλήσετε περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀποφυλακισθῆ καὶ νὰ ἀποστείλητε ζῶντας τοὺς δύο στρατιώτας. Εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα θὰ περιμένωμεν καὶ ἐὰν δυνηθῆτε, θὰ μᾶς εὐχαριστήσητε τὰ μέγιστα καὶ ἡμεῖς πάντοτε εἴμεθα πρόθυμοι πρὸς ὅμᾳς ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Εἰς τὴν αὐτὴν μάχην ἐκάψαμεν ὄλα τὰ φυσέκια, τὰ ὁποῖα εἶχαμεν. Ἐὰν λοιπὸν συμπέσῃ ἄλλη μάχη δὲν ἤμποροῦμεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ ἐὰν εὐρεθῶσι φυσέκια νὰ εἶναι πρὸς γνῶσίν σας.

Ἐν Χωρίῳ Ἀσῆ—Γωνιᾷ τῆ 11 Ἀπριλίου 1896

Οἱ ἀγαπητοὶ σας φίλοι

Νικόλαος Πετράκης, Μάρκος Πετράκης, Ἰωάννης Δαμανάκης, Χατζῆς Σμπιράκης, Ἰωσήφ Μπαμπουνάκης, Ἀναγ. Πολάκης, Κων. Ψυχουντάκης, Μιχ. Δραμιλάκης καὶ λοιποὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἀσῆ—Γωνιά.

Ἐπιστολὴ ἐκ Πρέβελη

Πρὸς τὰ Σεβαστὰ Ἐπιτροπικὰ μέλη

Ἐλάβαμεν τὴν ἐπιστολήν σας, ἀλλὰ, περὶ τούτου, συνεννοήθημεν χθές, μετὰ τοῦ Φωτάκη, τὸν ὁποῖον, θὰ ἀνταμῶσω αὔριον ἢ μεθαύριον· περὶ δὲν ἔχομεν, διότι ὁ Γερμανὸς δὲν ἐπῆρε τίποτε ἀπὸ τὸ Ῥέθυμον, διότι ἐφοβήθηκε μήπως τὸν ἀναγείρουν, πληροφοροῦμενος, καὶ ἀπὸ Χριστιανούς καὶ ἀπὸ Τούρκους, ὅτι ἐντὸς τῆς Μονῆς γίνεται πόλεμος.

Ἐν τῆ Ἰ. Μ. Πρ. τῆ 12 Ἀπριλίου 1896

Νεῖλος Καθηγούμενος

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Ἀντωνιάδην, Βαρδιδην, Παρθένιον Περιδην, Ματθ. Μυλωνογιαννάκη κ λ.π.

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Μετὰ τὴν, περὶ τὴν Ἐπισκοπήν, μάχην, περὶ ἧς σᾶς ἐγράψαμεν, ἀπεσύρθημεν εἰς Ἀργυρούπολιν Ῥεθύμνης. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Διοίκησις συνέλεξε περὶ τὰς δύο χιλιάδας στρατοῦ καὶ ἐντοπίων ὀθωμανῶν, οὗς, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἔχει ὀπλίσει καθ' ἡμῶν, ὅπως ἐπιτεθῆ καθ' ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ πάσχοντες ἀπὸ παντελῆ ἔλλειψιν φυσιογγίων, δὲν ἠδυνάμεθα ν' ἀντεπεξέλθωμεν κατ' αὐτῶν τότε, ἀπεσύρθημεν εἰς Ἀσῆ—Γωνιάν, ὅπου διεμείναμεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Ἀφοῦ ἐφωδιάσθημεν, ἐκ τῶν ἐνότων, κατήλθομεν εἰς Μοῦνδρος, ἅγιον Κωνσταντῖνον καὶ Ῥούστικα, ἵνα προστατεύσωμεν τοὺς ἐκεῖ Χριστιανούς, πιεζομένους ὑπὸ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν.

Πληροφορηθεῖσα ὁμως ἡ Διοίκησις, ὅτι ἠθέλομεν κατέλθει εἰς τὰ μέρη ταῦτα, μετέθεσεν ἐκ Ῥουστίκων τὸ Εἰρηνοδικεῖον εἰς Ταυφλίτη, χωρίον, κείμενον εἰς θέσιν, ἐν ἧ δύνανται νὰ ὤσιν, ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐξησφαλισμένοι οἱ ἐντόπιοι ὀθωμανοί, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ Χριστιανοί. Ἐκ Ῥουστίκων, Μοῦνδρου καὶ Ἀγίου Κωνσταντίνου, ἔνθα ὁ λαὸς μᾶς ὑπεδέχθη ἐνθουσιωδῶς, ὀνομάσας ἡμᾶς σωτῆρας του, διότι ἐγειρόμεθα αἰτία νὰ περισταλῆ ἡ θρασύτης τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν, μετέβημεν εἰς Σελιὰ τῆς Ἐπαρχίας Ἀγίου Βασιλείου.

Πληροφορηθεῖσα τοῦτο ἡ Διοίκησις ἐξέδωσε διὰ τοῦ ἐπάρχου Ἀγίου Βασιλείου ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Δημάρχους τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἣν ἐκοινοποίησαν οὗτοι πρὸς τὸν λαόν, δι' ἐγγράφου τῶν.*)

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, οἱ πλείστοι ἐξ ἡμῶν ἀνεχώρησαν εἰς Πρέβελη, πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Μονῆς καὶ στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν, ἀφέντες εἰς Σελιά τὸν Πρόεδρον τὸν ἕνα Ἀντιπρόεδρον, τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν Γεν. Γραμματέα, τὸν Ταμίαν καὶ περὶ τοὺς εἴκοσι μέλη, καὶ ὀπλίτας.

Ἐλθὼν τοῦτο εἰς γνῶσιν τῆς Διοικήσεως ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ πιστεῦσῃ αὕτη, ὅτι εὑρε τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἐξοντώσῃ ἡμᾶς. Καὶ λοιπὸν, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ ἐπαρχεῖον Ἀγίου Βασιλείου, διὰ τῆς Διοικήσεως Σφακίων, ἐζήτησε ν' ἀποσταλῇ ἐκ Σούδας πολεμικὸν πλοῖον, ὅπως καταπλεύσῃ εἰς Πλακιάν, διὰ νὰ μᾶς παραλάβῃ, διότι ἐθεώρει βεβαίαν τὴν σύλληψίν μας, ἐξεστράτευσαν ἐκ Κοξαράς, Σπήλι καὶ Ἀτσιπάδων καὶ ἀλλαχόθεν, περὶ τοὺς ἑνεακόσιοι (900) στρατιῶται καὶ ἐντόπιοι ὀθωμανοὶ, οἱ ὁποῖοι, ἐλθόντες εἰς Σελιά νύκτωρ, κατέλαβον τὸ ἄνωθεν καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου τούτου βουνὸν Τσιλίβδικα, ἔχον ὕψος 2000 ποδῶν, τὸ Ἀτσιπαδιανὸν ἀγὸρι, τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου καὶ τὴν εἴσοδον τῆς φάραγγος Κοτσιφῶ, ἀφέντες ἡμῖν ἀνοικτὴν μόνον τὴν πρὸς τὸν Φοινικιαν ἄγουσαν.

Ἀφοῦ ἐξημέρωσεν περὶ ὥραν 2αν Τουρκιστί, εἰσήλασεν ὁ στρατὸς ἐντὸς τοῦ χωρίου, χωρὶς νὰ ἐννοήσωμεν αὐτὸν, ἐκτὸς, ὅτε ἀπεῖχεν ἀφ' ἡμῶν μόλις 300 μέτρα, ὡς ἐκ τοῦ καταφύτου τοῦ μέρους ἔνθεν εἰσήρχετο. Ἡμεῖς, μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ πολεμήσωμεν ἐντὸς τοῦ χωρίου, ἀπεσύρθημεν ἄλλοι πρὸς τὸ μέρος τοῦ Φοινικιά καὶ ἄλλοι πρὸς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου. Οἱ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τραπέντες, ἀκριβῶς δέκα τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, συνητητήθησαν εἰς θέσιν Βροντοχάλαρον μὲ τὸ ἐκ Τσιλίβδικων κατερχόμενον, πρὸς περικύκλωσιν ἡμῶν Τουρκικὸν ἀπόσπασμα, ἐκ 500 περίπου, ἀνδρῶν, εἰς ἀπόστασιν μόλις 200 βημάτων, περὶ ὥραν 2 καὶ 1)2 (τουρκιστί), μεθ' οὗ συνεπλάκημεν. Ἡ συμπλοκὴ τῶν δεκατριῶν ἐναντίον τῶν 500, διήρκεσε περὶ τὰς δύο ὥρας, ὅτε οἱ Τούρκοι ὑπέχωρησαν κατὰ 100 βήματα εἰς τὴν ὀχυρὰν θέσιν Ἀγκαβανέ· κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, τινὲς ἐκ τῶν τραπέντων τὴν πρὸς τὸν Φοινικιαν ἔδραμον πρὸς βοήθειαν τῶν ἡμετέρων καὶ ἐγένοντο οἱ δέκα τρεῖς δέκα πέντε. Μετὰ μίαν ὥραν ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ ἄνωθεν μέρος τῶν Τούρκων τέσσαρες ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ δέκα Ῥοδακινιώται χριστιανοὶ, δραμόντες, πρὸς βοήθειαν τῶν ἡμετέρων. Περὶ ὥραν 7ην (τουρκιστί) ἤρξαντο, ἀφικνούμενοι καὶ ἕτεροι ἐκ Ῥοδακίνας, Σκαλωτῆς, Ἀργουλέ, Ἀλωνῶν, Μυριοκεφάλων, Μαρουλοῦς, Ἀσῆ—Γωνιάς. Ἀργυρουπόλεως, Σελιῶν καὶ Μύρτιος, πολλοὶ, χριστιανοὶ, πρὸς βοήθειαν ἡμῶν, περὶ ὥραν δὲ 8, ἀφίκοντο καὶ οἱ εἰς Πρέβελην ἡμέτεροι.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης οἱ Τούρκοι ὑπεχώρουσαν, ὅπως δὴ ποτε ὅμως ἡ ὑποχώρησις αὐτῶν ἐνεῖχε καὶ τάξιν τινα· ἀπὸ τῆς στιγμῆς, ὅμως, ταύτης, ἐπιτεθέντων τῶν ἡμετέρων μετὰ σφοδρότητος ἡ ὑποχώρησις μετεβλήθη εἰς ἄτακτον φυγὴν, σύγχισις κατέλαβε τοὺς Τούρκους καὶ, μὴ γνωρίζοντες πού νὰ τραπῶσι, ἐρρίπτοντο κατὰ τῶν κρημνῶν, ὅπως σωθῶσιν, ἢ καταδίωξις αὐτῶν διήρκεσε μέχρι τοῦ χωρίου Παναγιᾶς, κάτωθεν τοῦ χωρίου Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ

(*) Ὅρα σελίς 249 ὅπου ἡ ἐγκύκλιος καὶ τὸ ἐγγράφον τῶν Δημάρχων.

Καυμένοι, εάν δὲ δὲν ἐξηντλοῦντο τὰ φυσίγγιά μας, βεβαίως θὰ κατεδιώκομεν αὐτοὺς μέχρι τῆς Κοξαράς, καίτοι εἶχε νυκτώσει. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην, καθ' ἣν ἔπαθε πανωλεθρίαν ὁ Τουρκικὸς στρατός, ἐφονεύθη πολεμῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὁ δεκαοκταέτης Ἄνδρέας Χριστοδ. Πατερράκης, ἐτραυματίσθη δὲ Ἀναγνώστης Κουρινάκης ἐξ Ἀλικάμπου. Ἐκ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, ὡς λέγουσιν οἱ ἴδιοι, διότι ἡμεῖς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἔχωμεν ἀκριβεῖς πληροφορίες, 120, καίτοι ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι εἰσὶ πολλῶ πλείονες. Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀφήκαν καὶ εἴκοσιν ἐννέα (29) πτώματα, ἐξ ὧν οἱ δύο ἀπεβίωσαν ἐκ τῶν τραυμάτων, εὑρέθησαν δὲ μέχρι σήμερον καὶ εἴκοσι πέντε (25) ὄπλα Μαρτίνοι, χίλια φυσίγγια καὶ διάφορα ἄλλα εἶδη. Φεύγοντες οἱ Τούρκοι στρατιῶται, ἐφόνευσαν τοὺς ἐξῆς φιλησύχους χριστιανούς, ἐνῶ ἐκαλλιέργουν καὶ ἔβοσκον τὰ ποιμνιά των, 1) Ἰωάννην Λιάπην, 2) Νικόλαον Κατσουλάκην 3) Γεώργιον Κατσουλάκην, 4) Νικόλαον Ἀτσιπαδιανάκην καὶ 5) Ἰωάννην Ποθούλην ἐξ Ἁγίου Ἰωάννου. Μετὰ τὴν μάχην, ἀφοῦ ἐθάψαμεν τὴν ἐπομένην εἰς Σελιά, μετὰ τῆς προσηκούσης εἰς τοὺς, ὑπὲρ Πατρίδος, πίπτοντας, πομπῆς, τὸν Α. Πατερράκην, ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Σελιῶν, ἔνθεν ἀφικόμεθα ἐνταῦθα μόλις σήμερον.

Οὕτως ἀπεδείξαμεν καὶ πάλιν, ὅτι ἡ Κρήτη, τυγχάνουσα τῆς δεούσης ὑποστηρίξεως ὑπὸ τῶν ὀφειλόντων νὰ παράσχωσιν αὐτήν, δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν ἀπώλεσε τὴν θέσιν, ἣν κατεῖχε πρὸ τοῦ 1889. Ἀλλὰ σήμερον, μὲ τὴν παντελεῖ ἔλλειψιν ὀπλων, πολεμοφοδίων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν, δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ ταπεινωθῶμεν καὶ πάλιν.

Ἐπὶ ὀλοκλήρους μῆνας ἀγωνιζόμεθα ἤδη, καὶ δὲν εὑρέθησαν, τοῦλάχιστον, πενήτηντα κιβώτια φυσιγγίων νὰ μᾶς ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τίνος φιλοπάτριδος. Τὸ σωματεῖόν μας, μετὰ τῶν, περὶ αὐτό, ὀπλιτῶν, ἀπαρτίζεται ἐκ 200—300 μελῶν καὶ ὀπλιτῶν, διὰ συντήρησιν τῶν ὁποίων ἔχομεν ἀνάγκην τοῦλάχιστον, ἑπτὰ λιρῶν καθ' ἐκάστην, καθόσον, ἤδη, στερεῖται καὶ ὁ λαὸς καὶ δὲν δύναται νὰ μᾶς βοηθῇ. Σᾶς παρακαλοῦμεν, λοιπόν, πάλιν νὰ καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἐξοικονομήσητε τὸ ἀνωτέρω ποσόν.

Ἐν Ἀσκούφῳ τῇ 14 Ἀπριλίου 1896 κ.τ.λ.

Ἐπιστολαὶ πρὸς τοὺς ἐκ Ρεθύμνης συντρόφους ἡμῶν

1) Ἀγαπητέ μοι θεῖε. Στυλιανέ Φωτάκη, ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 20 Ἀπριλίου 1896.

Ἦδη, ὅποτε πλέον δὲν διατελῶ ὑπάλληλος, δύναμαι νὰ σοὶ γράψω ἐλευθέρως ποῖον ἦτο τὸ σπουδαῖον ζήτημα, δι' ὃ ἔδει νὰ συναντηθῶμεν πρὸ μηνός εἰς Πρινέ καὶ δὲν τὸ κατωρθώσαμεν. θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον εἰς τὴν κατωρθοῦμεν τότε νὰ συναντηθῶμεν, διότι ἤδη θὰ ἦσαν γνωστὰ πλέον τὰ ἀποτελέσματα καὶ θὰ εὑρίσκεσθε καὶ ἡμεῖς εἰς εὐαρεστότερον σημεῖον. Ὁ κ. Ἐμμανουήλ Πετυχάκης ζάπλουτος ἐν Καῖρφῳ καὶ παρεπιδημῶν ἐνταῦθα, φρονεῖ, ὅτι γενομένης ἐκκλήσεως πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ὁμογενεῖς ἐκ μέρους σας, κολακευτικῶς, πάντοτε ὁμῶς πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τεινούσης, ἐπιτευχθήσεται ἡ ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ ὑποστήριξις των εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον.

**Ἐπαναστάται ἐν Φραγκοκαστέλλῳ Σφακίων, μετὰ μελῶν
τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς**

Ἐκ τῶν καθημένων ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ

1ος	Ἰωάννης Γενεράλης ἐκ Γερακαρίου Ἀμαρίου Ρεθύμνης	} ἐξ Ἀλικάμπου Ἀποκορώνου
2ος	Ἀναγνώστης Κουρῆς ἢ Κουρινάκης	
3ος	Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης	
4ος	Ὁ ἥρωας Παπᾶ—Μαλέκος ἐκ Βάμου Ἀποκορώνου	

Ἐκ τῶν ὀρθίων ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ

2ος	Σταυρούλης Ζουρίδης ἐξ Ἀσκούφου Σφακίων	} ἐκ Κεφαλαῖ Ἀποκορώνου
4ος	Γεώργιος Μ. Μυλωνογιάννης	
5ος	Ἐμμ. Μουντάκης	
6ος	Στυλιανὸς Φωτάκης ἐκ Μελάμπων Ἁγίου Βασιλείου Ρεθύμνης	
7ος	Κωνῆνος Μαλινὸς ἐκ Γαβαλοχωρίου Ἀποκορώνου	
9ος	Γεώργιος Σκουλαῖς ἐξ Ἀνωγείων Μυλοποτάμου Ρεθύμνης	
10ος	Μάρκος Δημητρακάκης ἐκ Ροδακίνου Ἁγ. Βασιλείου Ρεθύμνης	
12ος)	Ἐμμαν. Φραντζεσκάκης ἐκ Βάμου Ἀποκορώνου	

Συνενοηθήτε λοιπόν άμέσως από κοινού και συντάξατε έγγραφον, οϊον ύμείς αποφασίσητε, αναφέροντες έν περιλήψει και είλικρινεία τήν πορείαν σας και τὸ πρόγραμμά σας, έξαιτούμενοι τήν ύποστήριξιν αὐτῶν και ιδία τῶν έξῆς προσώπων: Ἐμμανουήλ Ἀντωνιάδου Ἐφέτου, Γεωργίου Γουσίου Διευθ. τῆς Ἀγγλοαιγυπτιακῆς Τραπέζης, Ἰωάννου Καρτάλη, Νέστορος Τσανακλή, Λυμπρίτου δικηγόρου (οὔτινος τὸ ὄνομα δέν ένθυμεΐται και τὸ περνούμεν κατόπιν ἡμεΐς).

Ἐν τῷ έγγραφῷ τούτῳ θά αναφέρητε, διτι ἀποστέλλετε ἐκεῖ αὐτόν και ἐμὲ ἀπεσταλμένους, οἵτινες μεταβαίνομεν ἐπὶ τούτῳ ἐκεῖ, εὐελπιστοῦντες διτι θά δυνηθῶμεν νά κατορθώσωμεν, διτι ὑμεῖς διὰ τῶν ὄπλων Σας, ἡμεῖς, μὴ δυνάμενοι δυστυχῶς ἐπὶ τοῦ παρόντος νά συμμεθέξωμεν. Τὰ έγγραφα νά γίνουιν ὅσον τὸ δυνατόν γρήγορα και νά ἀποσταλῶσι, διότι ὁ Πετυχάκης ὑπόσχεται πολλά, ὡς καταλαμβάνω δὲ και ἐγὼ και ὁ Καλογέννητος κάτι θά γίνῃ δέν ἔχομεν δὲ νά χάσωμεν και, έν ἐναντία περιπτώσει, τίποτε ἄλλο εἰ μὴ δέκα λίρας, ἄς θά έξοδοῦση ὁ δοῦλός σας, ἀλλά θά ἴδῃ τήν Αἴγυπτον και δέν πειράζει.

Χαιρέτισόν μοι τὸν Μανουῖσον, Μαλινὸν, Μυλώνογιάννηδες, Λεκανίδην, Φρανζτέσκον, Δημητρακάκην και λοιποὺς και μὴ ἀργήτε, διότι κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἀνωτέρω, έντός 15 ἡμερῶν θά εἴσθε καθ' ὄλα ἐφοδιοχρυσωμένοι.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω πρόσωπα δύνασθε νά γράψητε και ἀπ' εὐθείας εἰς ἕκαστον, έξαιτούμενοι τήν συνεργασίαν του και ὅταν αὐτοὶ ἐγκολπωθῶσι τὸ ζήτημα τετέλεσται.

Φροντίσατε νά μὴν εἰσχωρήση πάλιν εἰς τὰς κεφαλὰς σας τὸ ζήτημα τοῦ «ποιός αὐτὸς» διότι παρουσιάζεται εὐκαιρία, τήν ὁποίαν δέν πρέπει νά ἀπολέσωμεν. Ταύτην τήν στιγμήν ἀπεφάσισαν οἱ Βουλευταί, τῇ ὑποκινήσει τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου, νά μεταβῶσιν εἰς Χανιά ἀπόψε και, ἄν δέν τοὺς δεχθῆ ἡ Διοίκησις νά ἐργασθῶσι, νά διαμαρτυρηθῶσι και νά φύγωσιν.

Ὁ Σήφακας γράφει εἰς πρόσωπόν τι νά ὑπάγουιν χωρὶς ἄλλο εἰς Χανιά οἱ βουλευταί, διὰ **νά δυνηθῶσιν ἐπὶ τέλους νά διαλύσουιν τήν ἀνόητον Ἐπιτροπήν.** Τί συμβαίνει;

Ταραχαὶ και αὔθις έν Ἀρμενία. Περιμένομεν ἀσφαλῶς ταχεῖαν ἀπάντησίν σας και ιδίως τ' ἀνωτέρω έγγραφα.

Σᾶς φιλοῦμεν

Γνωστὸς Εἰρηνοδίκης(*)

Ἄνάγκη έξευρέσεως κρυπτογραφικῆς ἀλληλογραφίας, διὰ νά μὴν ἐκτιθέμεθα. Πρὸς τοῦτο δέον νά προμηθευθῶμεν βιβλία.

Ἐπιστολή Ν. Καλογέννητου

Ἄγαπητοί,

Ἐνόησον ἀρκούντως ὁ Γεν. Διοικητής, διτι ἠπατήθη ὑπὸ τῶν κ.κ. Βουλευτῶν τοῦ Τμήματός μας, ἀναφορικῶς τῆς καταδιώξεως τοῦ Σωματείου σας. Ἐπεΐσθησαν πλέον και αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ και ὁμο-

(*) Γεώργιος Φαράνδος

λογοῦν, ὅτι, ἐφ' ὅσον σᾶς εἶναι δυνατὸν, ἐμποδίζετε ἀντεκδικήσεις δολοφονιῶν καὶ ὅτι ἂν ἔλειπε τὸ Σωματεῖόν σας, πολυαριθμότερα τῶν ὄσων ἔγιναν θὰ ἐγίνοντο.

Μετὰ τὴν τελευταίαν καταδίωξίν σας ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ, πεισθέντες οἱ ἐν Ἁρακλείῳ βουλευταὶ, ὅτι ἡ συνεννόησις Βουλῆς καὶ Ἐπιτροπῆς δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τὸν τόπον ἀπὸ ἐνδεχομένης ἀσκόπου καταστροφᾶς, παρακινοῦν τοὺς τοῦ Τμήματός μας νὰ συνέλθουν εἰς τὴν Βουλὴν. Τὸ αὐτὸ, ἀνοιχθέντων, ὡς φαίνεται, τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Χανιωτῶν, φρονοῦν καὶ αὐτοὶ.

Παρ' ἐλπίδα, ἡ μοχθηρία τῶν ἰδικῶν μας δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ θέσῃ ὄρια. Ἡ κοινὴ γνώμη ἐπεκρότησε τὴν ἀπάντησίν σας πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Γεν. Ἑλλην. Προξενείου καὶ θεωρεῖ σωτήριον νὰ μὴ λάβῃ ἡ Βουλὴ ὑπ' ὄψει τὸ δεύτερον 15ήμερον τοῦ Αὐγούστου, ἀλλὰ νὰ συνέλθῃ ἀμέσως καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Γεν. Διοικητὴν τὴν ἀνοιξιν τῆς Βουλῆς, ὡς προβλέπουσα δυσάρεστα ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι. Ἡ κοινὴ γνώμη σήμερον ἐπιμένει, ὅτι, ἐάν κατὰ τὸ ὠδινον ὄρος καὶ ἔτεκε μὴν ὄλων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἐάν τὸν μὴν τοῦτον ἔδωκεν τὸν λόγον τῆς τιμῆς τοῦ ὁ Σουλτάνος, ὅτι θὰ ἐφαρμῶσῃ εἰς ὄλα του τὰ Βιλαέτια, ἐάν εἰς τὴν Μακεδονίαν, τῇ δραστηρίᾳ ἐνεργείᾳ τοῦ Φερνινάνδου, προαγγέλλονται ἀσυνήθῃ ἐκεῖ καλὰ, εἶναι δυνατὸν ἐν τοιαύτῃ φορᾷ τῶν πραγμάτων, ἡ Κυβέρνησις ἢ ἰδίᾳ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς καταπάτησιν, κεκτημένων δι' αἰμάτων προνομίων τῆς Κρήτης. Τί πταίει ὅμως ἡ Κυβέρνησις, ὅταν ἢ κατὰ κακὴν τύχην, ἀντιπροσωπεῖα, τῆς Κρήτης, δι' αἰσχροὺς, μοχθηροὺς σκοποὺς αὐτῆς, δὲν ζητεῖ τὰ δίκαιά της; Μήπως πρόκειται περὶ ἐπαναστάσεως, περὶ ἀπόκηρύξεως, περὶ ἐνώσεως ἢ περὶ ἄλλου τινὸς προσβάλλοντος τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς κυριάρχου δυνάμεως; ὄχι βεβαίως.

Κατηγοροῦν οἱ ἄθλιοι τὴν Ἐπιτροπὴν, διὰ σκοποὺς, τοὺς ὁποίους δὲν αἰσχύνονται οἱ ἴδιοι νὰ ἔχουν εἰς ἐφαρμογὴν.

Εἶναι βέβαιοι, ὅτι Φερδινάνδον δὲν ἔχομεν, Κομιτᾶτα ἐπίσης, ἢ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μέχρι τοῦδε δὲν ἐκτελεῖ τὸ καθήκόν της.

Ἡ κοινὴ γνώμη ὅμως, τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀπαράμιλλος ἐπιμονὴ σας καὶ, πρὸ πάντων ἢ μέχρι τοῦδε καὶ εἰς τὸ μέλλον διαγωγὴ σας, θὰ ὑπερισχύσῃ ἐπὶ τέλους καὶ ἐπειδὴ ὑπάρχει θεὸς, θὰ ἀναγνωρισθῇ διὰ τῆς ὑπομονῆς τὸ δίκαιον τῆς Κρήτης.

Ὁ Ἀνδρεδάκης Βουλευτὴς Ἀμαρίου, εὐρισκόμενος ἐνταῦθα, ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιμένῃ, ὅτι θὰ μεταβῇ εἰς τὴν βουλὴν, βεβαιούται, ὅτι θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ ὁ Σαουνάτσος.

Οἱ ἐπίλοιποι δὲν τολμοῦν νὰ ἀποφασίσουν, διότι, ὡς διευκρινίζεται, διὰ τῆς συστάσεώς των, ἐνηργήθη ἢ ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ καταδίωξις σας καὶ, τῇ γνωμοδοτήσει των, ἢ παράτασις τῆς συγκλήσεως τῆς Βουλῆς, φοβούμενοι, ὡς φαίνεται, τὰς παρατηρήσεις τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, ἐπὶ τῇ ἀπατηλῇ βεβαιώσει των, ὡς πρὸς τὸ ὑμέτερον Σωματεῖον καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην, ἣτις σήμερον βοᾷ ἐναντίον τῶν μοχθηρῶν τούτων ἀντιπροσώπων, ἀντενεργούντων πρὸς τοὺς ἐν Ἁρακλείῳ καὶ Χανίοις. Ὁ δικηγόρος Φούμης εἶναι ἐνταῦθα, ὡς ἀπεσταλμένος, προσπαθῶν νὰ τοὺς πείσῃ, ἀλλ' ὁ παράνομος Ἰούδας, οὐ βούλεται συνελθεῖν. Ἡ Κυβέρνησις, δηλώσασα, ὅτι ἔλαβε δραστήρια μέτρα ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας, σχηματίζει κορδόνιον.

Μ' ὄλας ὅμως τὰς διαβεβαιώσεις, τὰ χωρὶα τὰ ἐντὸς τοῦ κορδονίου, σχηματίζουν ἐνόπλους πολιτοφυλακὰς, δηλοῦντα ἀναφανδὸν

πλέον, ὅτι δὲν ἐμπιστεύονται εἰς τὴν φύλαξιν τῆς ἀρχῆς καὶ θὰ φροντίσουν μόνοι διὰ τὴν φύλαξιν των. Ἐλπίζομεν, ἐπὶ τέλους, νὰ ὑπερισχύσῃ ἡ κοινὴ γνώμη καὶ ἔλθῃ ὁ τόπος εἰς σημεῖον νὰ δείξῃ γνησίαν, πατριωτικὴν ἀντιπροσωπείαν, ἣτις, συνεννοουμένη μετὰ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἐπιφέρῃ τὸ ποθοῦμενον καὶ διὰ τὸν δυστυχῆ τόπον καὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

Ὡς πρὸ πολλοῦ σὰς γνωμοδοτήσαμε, τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ νὰ διατηρηθῇ ἡ μέχρι σήμερον τιμὰ διαγωγῆ σας καὶ νὰ διευκρινισθῇ τίς ἡ γνησία ἀντιπροσωπεία τοῦ τόπου, μετὰ τῆς ὁποίας ἡ κοινὴ γνώμη καὶ θὰ συνταχθῇ καὶ θὰ εἶναι βεβαία, ὅτι δὲν θὰ παραγνωρίσῃ ἡ Κυβέρνησις τὰ δίκαια αἰτήματα τοῦ πάσχοντος τόπου.

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅθεν εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι θὰ ληφθῇ μέτρον, ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἀναγνωρίσῃ μίαν ἀντιπροσωπείαν, ὅτι θὰ ἀπαυδήσωσι πλέον οἱ κακουροῦντες, ἐναντιούμενοι, βουλευταὶ καὶ τότε θὰ εὐρεθῶμεν εἰς λύσιν ζητήματος εὐχαρίστου, ἄνευ ἀσκόπων καταστροφῶν, ἅς τινες πάντες, ἐν μέρει, ὁμολογοῦν, ὅτι ἐὰν ἐπέλθουν, ὑπαίτιοι θὰ εἶναι δύο μόνον πρόσωπα ἐκ τῆς ἀγέλης τῶν βουλευτῶν τοῦ Τμήματός μας, τῶν λοιπῶν ὄντων θῶων καὶ οὐδὲν πλέον.

Ὅσον περὶ τοῦ πολίτου, στενάξει ὁ Δρομοκαϊτής.

Οἱ γνωστοὶ σας ἀσπάζονται ὄλους τοὺς ἀδελφοὺς (Ἀνυπόγραφος)

Τῆ 20 Ἀπριλίου 1896.)

Ἐπιστολὴ τοῦ ἰδίου πρὸς Σ. Φωτάκην, αὐθήμερόν

Ἄγαπητέ

Εἰς τὰς προηγουμένας σας ἀπήντησα, διὰ τοῦ Μάρκου, ἤδη σὰς στέλλω φύλλα τινά. Ὁ κ. Γενεράλης θὰ σὰς γράφῃ ἐκτενέστερον τὰ προκαλέσαντα τὴν καταδίωξιν σας. Γνωρίζετε βεβαίως, ὅτι προήλθον ἐξ ἀπάτης τῶν βουλευτῶν πρὸς τὸν Τουρχάν, ἡ δὲ παράταξις τοῦ Βου 15μέρου τοῦ Αὐγούστου διὰ τὴν Βουλὴν, ἔγινε τῆ γνωμοδοτήσει των. Ἡ κοινὴ γνώμη παραδέχεται τὴν ἀπόφασιν Ἡρακλείου καὶ Χανίων, ὅπως συνέλθωσιν ἀμέσως οἱ Βουλευταὶ καὶ ζητήτωσιν ἀνοιγμα τῆς Βουλῆς.

Οἱ τοῦ Τμήματός μας ἀνθίστανται, μόνος ὁ Ἀνδρεδάκης, ἐν τέλει ὑποσχεθεὶς καὶ ὁ Σαουνάτσος, λέγουν ὅτι θὰ μεταβοῦν. Οἱ λοιποὶ, διαπράξαντες, φαίνεται, συνήθη ὄργια, δὲν τολμοῦν, φοβούμενοι ἐπιπληξιν τοῦ Γεν. Διοικητοῦ. Ταῦτα τοῦλάχιστον κουδουνίζει ἡ κοινὴ γνώμη. Ἡ διαγωγὴ τοῦ Σωματείου σας δὲν δύναται νὰ μὴ ἐπαινῆται καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀσπόνδους, συνάμα ὅμως ἐν μέρει μὲν μοχηρούς, ἐν μέρει δὲ δράστας τοῦ Σωφρονιστηρίου ἐχθρούς σας.

Ἡ Διοίκησις, θεωροῦσα ἀσύμφορον τὴν καταδίωξιν, σχηματίζει κορδόνι, διακηρύττουσα, ὅτι ἔλαβε δραστήρια μέτρα ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ ὅτι ἔρχονται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον 25 χιλιάδ. Τούρκων. Τὰ ἐν τῷ κορδονίῳ ὅμως χωρία, μὴ ἐμπιστευόμενα, σχηματίζουν ἐνόπλους πολιτοφυλακὰς διὰ τὴν φύλαξιν των, ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὄργανα τῆς διοικήσεως, ὡς λέγουν ἀναφανδόν. Ἡ κατάστασις παρυσιάζεται σοβαρά, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀπελπίζονται, ὅτι, ὅταν συνετισθῶσιν οἱ μοχηροὶ μας καὶ συμφωνήσουν, ὁ τόπος νὰ

δείξη μίαν ἀντιπροσωπείαν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀποσοβηθοῦν δυσάρεστα, διότι ἡ κυρίαρχος δύναμις ἔδωκε τὸν λόγον τῆς τιμῆς τῆς, ὅτι ὄχι εἰς τὴν Κρήτην, ἣτις δι' αἵματος ἔχει κεκτημένα δικαιώματα, ἀλλ' εἰς ὅλα τὰ Βιλαέτια θὰ ἐφαρμοσθῇ τὸν τεχθέντα ὑπὸ ὄρους μῦν. Ἡδὴ θὰ περιμένωμεν ἂν θὰ συνέλθουν οἱ βουλευταὶ καὶ τί θὰ ὑποβάλλουν ἢ ἂν γίνουν δεκτοί. Περί τῆς κυανολεύκου δὲν γνωρίζω τίποτε. Καλὸν εἶναι νὰ μὴ πάρῃ ὁ ἀσθενὴς φάρμοκα ἀνωτέρας ἀνάγκης τῆς σωματικῆς του καταστάσεως, μήπως ἡ ἀσθένεια ὑποτροπιάσῃ, ἐκτὸς νὰ' κἀνῇ ὁ ἰατρὸς αὐστηρὰν διάγνωσιν. Ἐπιστήσατε τὴν προσοχὴν σας εἰς τὸν ἰατρόν, διότι θὰ ἔχετε λόγον νὰ δώσετε εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὸν ἀσθενῆ. Δὲν ἔχω καιρὸν διὰ πλείότερα, διότι βιάζεται' ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς ὄλους. Στείλατε τὴν ἔγκλειστον εἰς Κουρνᾶ.

(ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ χρονολογίας)

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Ε. Κοτζάμπαση

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἀπριλίου 1896

Ἀγαπητοί μοι Ἰωσήφ Λεκανίδη καὶ Χαράλαμπε Παπαδάκη
Χαίρετε,

Τὴν, ἀπὸ 3 τρέχοντος, ἐπιστολήν σας ἔλαβον καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καλῶς ἠννόησα. Ὡς πρὸς τὰ ἐκφραζόμενα παράπονα ὑμῶν, ὅτι δὲν ἐφέρθη καλῶς πρὸς ὑμᾶς καὶ δὲν ἐφρόντισα νὰ σᾶς ἀποστείλω τοῦλάχιστον δύο ὄπλα, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζετε τὰ οικονομικά μου καὶ, ἴσως, νομίζετε, ὅτι δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο, σᾶς δικαιῶ, ἐν μέρει, ἀφοῦ ὅμως πληροφορηθῆτε τὰ κατ' ἐμέ, δὲν θὰ ἔχετε τὸ παραμικρὸν παράπονον. Δὲν ἔγραψα ὑμῖν ἰδιαιτέρως, μέχρι τοῦδε, αὐτὸ εἶνε ἀληθές, ἀλλ' ἐγώ, ἐπειδὴ ἐφρόνουν καὶ φρονῶ, ὅτι ἅπαντες ἐργάζεσθε ἀδελφικῶς, διὰ τοῦτο ἐθεώρησα περιττὸν τοῦτο, ἀφοῦ ἔγραψον εἰς τὸν Μανουῖσον καὶ ἤμην βέβαιος, ὅτι θὰ ἀναγινώσκετε τὰ γραφόμενα μου· αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία καὶ διότι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἀντιπερισπασμοὺς καὶ ἀντενεργείας τὰ εἶχον χάσει κυριολεκτικῶς, ἐβλασφήμησα δὲ τὴν ὥραν καὶ τὴν στιγμήν, ὅπου ἦλθον ἐδῶ καὶ δὲν ἔμεινα εἰς Κρήτην μαζὺ μὲ ὑμᾶς· δὲν σᾶς γράφω περισιώτερα, διότι θὰ ἀνταμωθῆτε μὲ τὸν ὑμέτερον Παπαντῶνην καὶ θέλει σᾶς τὰ διηγῆθῃ.

Ἐχω λοιπὸν τὴν προθυμίαν καὶ εὐχαρίστησιν καὶ εἰς τοὺς δύο σας, ὡς καὶ εἰς τὸν Μανουῖσον νὰ σᾶς στείλω ὄπλα, ἀλλὰ δὲν ἔχω οὔτε μίαν δραχμὴν. Ἐχω ἐλπίδας εἰς ἓνα πρόσωπον καὶ ἂν μοὶ βοηθήσῃ θέλω προθύμως πράξει τοῦτο εἶναι ὅμως καὶ ἄλλο ζήτημα, δύνανται νὰ ἔλθωσι τοιαῦτα ἀσφαλῶς, ὅπου ὁ καθείς θὰ νομίσῃ ὅτι εἶναι γενικὰ καὶ ἴσως γεννηθῶσι μικροφιλοτιμίαι μεταξὺ σας; Ὡς καὶ εἰς τὴν γενικὴν ἐπιστολήν σας γράφομεν, κατωρθώθη ἡ ἀγορὰ μερικῶν φυσιγγίων Σασσεπῶ, Γκρᾶ καὶ Μαρτίνοι, τὰ ὅποια θέλουσινταλῆ διὰ τοῦ Παππαντῶνη καὶ μὲ τὸ πλοῖον Τσουορῆ, τὸ ὁποῖον θέλει ἀναχωρῆσθαι τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα. Ἐως τότε, ἂν δυνηθῶνὰ ἀγοράσω κανὲν ὄπλον, θέλω δώσει αὐτὸ εἰς τὸν Παππαντῶνην. Δὲν εἶμαι ἐγωῖστῆς καὶ δὲν θέλω νὰ σᾶς λέγω μεγάλα πράγματα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγορὰν αὐτῶν τῶν ὀλίγων πολεμοφοδίων, κατεβλήθησαν ὑπεράνθρωποι ἐνέργειαι. Τὰ βάσανά μου εἶναι μεγάλα,

εἶμαι καταχρεωμένος καὶ ἂν μοὶ ἔλειπε ὁ θεῖός μου Μανώλης Κοτζάμπασης, δὲν ἐγνώριζα τὰ χάλια μου. Τὸν ἀδελφόν σας ἀντάμωσα καὶ εἶναι καλά.

Ἐν τέλει σοῦ λέγω, προσέξετε, πρὸς Θεοῦ καὶ μὴν ἐξέλθετε τοῦ χαραχθέντος προγράμματός σας, διότι θὰ πέσετε ἔξω καὶ θέλομεν ἔχει ἄλλο 89. Ἐνωσις κατὰ τὸ παρὸν, εἶναι θάνατος καὶ αὐτοὶ οἱ συμπαθοῦντες διὰ τὰ δεινὰ μας, μέχρι τοῦδε, θὰ μᾶς ἐλεινολογήσουν, ὥστε φρόνησις καὶ προσοχή. Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς περιγράψω τὴν χαρὰν μου, ἅμα τῷ ἀκούσματι τῆς λαμπρᾶς ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ νίκης σας. Εὖγε εἰς τὰ γενναῖα παληκάρια Κρήτης. Σᾶς ζηλεύω.

Ἄπαντας τοὺς ἡμετέρους Μανοῦσον κλπ. ἀσπάζομαι.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Γ. Ε. Κοτζάμπασης

Σημ. Μετὰ τῶν πολεμοφοδίων θέλουσιν ἔλθει καὶ 15—20 παιδιὰ διὰ ἰδικὰ μας ἐκ Λαυρίου καὶ γνωρίζετε αὐτό, προσέξετε δὲ εἰς τὴν παραλαβὴν τῶν φυσιγγίων. Ἐχομεν ἐλπίδας, ὅτι, ἴσως δυνηθῶμεν, ἂν στεφθῆ ἡ ἐνέργειά μας, εἰς ἓν ἄλλο πρόσωπον νὰ εὐρεθῶμεν εἰς θέσιν νὰ ἀποστείλωμεν ἐντὸς ὀλίγου καὶ μερικὰ ἔτερα ἐφόδια.

Γράφε μοι ἰδιαιτέρως καὶ θέλω σοὶ ἀπαντᾶ προθύμως. Τὰ γραφόμενά σας ὑπὸ ἐχεμύθειαν, εἶχον διαδοθῆ ἐδῶ, δὲν γνωρίζω παρά τίνων.

Ὁ ἴδιος

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις συναγωνιστῶν Παρθενίου Περιδῆ, Ἐμμ. Βαρδίδη κ.λ.π.

Ἄγαπητοὶ συμπατριῶται,

Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐγράψαμεν ὑμῖν, ἐν ὀλίγοις, τὰς σκέψεις μας, περὶ τῆς ἀνδρικῆς καὶ συνετῆς πορείας Σας, ἀναμένομεν δὲ ἐπιστολὴν σας, ἀλλὰ δὲν ἐλάβομεν τοιαύτην πρὸ 16 ἡμερῶν, διὸ καὶ δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὰ λαβόντα χώραν ἐσχάτως ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ συμβάντα· ὡς ὅμως ἐπληροφορήθημεν ἐκ τῶν σταλεισῶν ἐπιστολῶν ἐκ Ρεθύμνης καὶ Χανίων, ἐξήλθετε, σὺν Θεῷ, καὶ πάλιν νικηταί, ἀποκρούσαντες γενναίως τὸν ἐχθρόν.

Ὡς γράφει ὑμῖν καὶ ὁ ἡμέτερος Γ. Τσ. (*) ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ, κατωρθώθη ἐπὶ τέλους, κατόπιν, ἐννοεῖται, ἀντενεργειῶν καὶ μυρίων βασάνων, ἢ εἰσπραξίς ποσοῦ τινος ἐκ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν, δι' οὗ θέλουσιν ἀγορασθῆ καὶ ἀποσταλῆ φυσίγγια, διὰ τοῦ γνωστοῦ πλοίου καὶ μὲ τὸ ἀποσταλὲν πρόσωπον, πρὸς τοῦτο, Α.Π. (**), ὑπολογίζεται ἡ ἀγορὰ Σασσεπὼ εἰκοσι χιλιάδες (20.000), Γκρᾶ δὲ καὶ Μαρτίνι τεσσάρων (4.000.) Ἐννοκοῖται, ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ φυλάττωνται ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ καὶ νὰ μὴ γίνεταί κακῆ χρῆσις αὐτῶν, νὰ ἐννοηθῆ δὲ καλῶς, ὅτι ἐξ ὅσων μὴ γίνεταί ἀπηντήσαμεν, συμπεραίνομεν, ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλος, καὶ τὸ παρὸν, ἢ ἀγορὰ καὶ ἀποστολή, ἐτέρων, καὶ τοῦτο λέγομεν, ἵνα μὴ νομίζουσιν τινὲς, ὅτι ἤνοιξεν ἡ πόρτα καὶ θέλουσιν στέλλεσθαι τοιαῦτα εἰς τὸ ἐξῆς. Διότι, ὅπως ἐννοήσαμεν, ἡ Κυβέρνησις ἔχει λά-

(*) Γεώργ. Τσόντος.

(**) Ἄντ. Παπαντώνη

βει τοιαῦτα μέτρα, ὥστε ἡ ἐλαχίστη ἀποστολή τοιούτων ἐμποδίζεται. Ἄπαντες τρομάζουν καὶ προφασίζονται μὴ ἡ ἀποστολή πολεμοφοδίων γείνη πρόξενος κακοῦ, ἀντὶ καλοῦ καὶ ἡμεῖς, μετὰ κόπου κατορθοῦμεν νὰ πείθωμεν αὐτούς, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐπαναστατικῶν κινήματων, ὡς ἀπέδειξεν ἡ δμῆνος συνετὴ πορεία τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ περὶ ἀγῶνος βελτιώσεως τοῦ πολιτεύματος Κρήτης, συμφῶνως τῷ ἐπιδοθέντι ὑπομνήματι. Λοιπὸν δόσατε προσοχὴν εἰς τοὺς φόβους τούτους, μὴ παρεκτραπήτε τοῦ ἐξ ἀρχῆς χαραχθέντος προγράμματος, διότι τότε θέλωμεν ἀπολέσει τὸ πᾶν. Περὶ ἐπαναστάσεως, δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος, ἀλλὰ περὶ βελτιώσεως καὶ ἐπαναφορᾶς προνομίων τῆς ἀτυχοῦς Πατρίδος μας.

Ἀναγκασζόμεθα νὰ σᾶς γράψωμεν ταῦτα, καθότι, ὡς διεδόθη ἐνταῦθα, θέλετε, λέγει, κηρύξει τὴν ἔνωσιν καὶ τοῦτο, ὅπως ἀναγκασθῆ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ συνδράμη τῶν ἀγῶνα.

Πρὸς θεοῦ· μὴ ἔχετε τοιαύτην ἰδέαν, διότι εὐρίσκεσθε εἰς φοβερὰν πλάνην. Εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι κατὰ τὸ παρὸν, ἐκτὸς ὅπου εἶναι ἀσύμφορον καὶ ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦτο, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἐννοεῖ τὸ παράπαν νὰ ἀναμιχθῆ καὶ ἂν βλέπη ἀκόμη σφαζομένους κατὰ χιλιάδας τοὺς Κρήτας Χριστιανοὺς· τὸ εἶπον οὗτοι οἱ κυβερνῶντες τὴν Ἑλλάδα καὶ σκεφθῆτε καλῶς.

Μετὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν πολεμοφοδίων, θέλει σταλῆ καὶ ἀκριβῆς κατάλογος τοῦ στελλομένου ποσοῦ, ὅπως λάβητε γνῶσιν, ἀνάγκη ὅμως, ὅπως προσέξετε εἰς τὴν παραλαβὴν καὶ δικαίαν διανομὴν μεταξὺ ὑμῶν, ἵνα μὴ γεννηθῶσι σκάνδαλα, διότι αὐτὰ ἀποκλειστικῶς στέλλονται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως.

Τὸ πλοιάριον δὲν γνωρίζωμεν εἰσέτι ἀκριβῶς πότε θὰ ἀναχωρήσῃ, ὡς ὅμως εἶπεν ὁ διευθύνων, ἴσως τὴν ἐρχομένην Τετάρτην.

Μὴ ἔχοντές τι ἕτερον, σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως πάντοτε κρατῆτε ἡμᾶς ἐνημέρους καὶ ἡμεῖς δὲν θέλωμεν παύσει νὰ φροντίζωμεν περὶ τοῦ ἐπιδιωκομένου. Σᾶς ἀσπαζόμεθα.

Παρθένιος Περίδης, Ἐμμ. Βαρδίδης, Βασ. Ψιλλάκης, Μ. Μυλωνογιαννάκης, (κατ' ἐντολήν) Γ. Ε. Κοτζάμπασάκης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἀπριλίου 1896

Υ. Γ. Ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀλληλογραφία σας δέον νὰ φροντίσητε, παντὶ σθένει, νὰ ἔρχηται ἀπ' εὐθείας καὶ ἐγκαίρως, ὅπως λαμβάνωμεν γνῶσιν, πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων. Μὴν ἀμελήσετε νὰ πράξητε τοῦτο· μέσῳ τοῦ κ. Δρυμάκη (*) καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Βαρδίδου. οἱ ἴδιοι,

Ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Κοτζάμπασα

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἀπριλίου 1896

Ἀγαπητοί μου,

Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς περιγράψω τὴν χαρὰν μου ἐπὶ ταῖς λαμπραῖς νίκαις σας καὶ δὴ τὴν τελευταίαν. Μάθετε, ὅτι σᾶς ζηλεύω, καὶ ἐπεθύμουν νὰ εὐρίσκωμαι αὐτοῦ, ὅπως καὶ γὼ συμμεθέξω τοῦ λαμπροῦ καὶ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὃν ἀγωνίζεσθε.

(*) Ὑπάλληλος Ἐθνικῆς Τραπεζῆς

Ἐπιστολὰς σὰς ἔχομεν στείλει ἐπανελημμένως καὶ σιερούμεθα ἀπαντήσεών σας. Χθὲς μόλις ἐλάβομεν τελευταίαν ἔκθεσίν σας, δηλαδή κατόπιν 4 ἡμερῶν τῆς ἐν Ἀθῆναις ἀφίξεώς της. Πῶς τοιαύτη ἀταξία συμβαίνει καὶ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν. Καὶ προχθὲς σὰς ἔγραψα, καὶ πάλιν σὰς λέγω, ὅτι ἀνάγκη νὰ καταστήσητε τὸν ἐν Χανίοις ἀρμόδιον πρὸς παραλαβὴν καὶ ἀποστολὴν τῆς ἀλληλογραφίας ἡμῶν, ὅπως τὰς ἐπιστολάς σας στέλλῃ κατ' εὐθείαν εἰς τὸν Ἰωσήφ Δρυμάκην καὶ ἐπ' ὀνόματι ἐνὸς ἐξ ἡμῶν ἢ τοῦ Παρθενίου τοῦ Περιδου ἢ τοῦ Βαρδίδου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου συνερχόμεθα. Αὐτὰ σὰς τὰ λέγω, διότι λαμβάνομεν τελευταῖοι ἡμεῖς τὰς ἐκθέσεις, ἐνῶ ἔδει πρῶτοι, ὡς ἐνδιαφερόμενοι καὶ ὡς ἀρμόδιοι, πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

Μεγάλως ἐχάρημεν καὶ ἐπηνέσαμεν τὴν ἀνδρικήν καὶ ἀρμόζουσαν ἀπάντησιν, ἣν ἐδώσατε τοῖς κ.κ. ἀπεσταλμένοις τοῦ Γεννάδη καὶ Τουρχάν· ἡμεῖς, ὅ,τι δυνάμεθα ἐνταῦθα, δὲν τὸ παραμελοῦμεν, ἀλλὰ ὡς θὰ σὰς εἶπη καὶ ὁ κ. Παππαντώνης, εὐρίσκομεν πολλὰ προσκόμματα καὶ πολλοὺς τοὺς ἀντενεργοῦντας ἐκ κακεντρεχείας καὶ φθόνου, καθότι δὲν ἔλαβον αὐτοὶ τὴν πρωτοβουλίαν· θεωρῶ περιττὸν νὰ σὰς ἀναφέρω περισσότερα, καθότι θέλετε μάθει λεπτομερείας καὶ ἀκριβείας περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ μὴ, πολλῶν συντρόφων μας ἐνταῦθα. Ἡμεῖς ἐπιμένομεν καὶ ἐπιμέναμεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν χαραχθεῖσαν πορείαν μας, ἀλλὰ τινὲς, ὡς μὴ ὄφειλον, ἥλλαξαν πορείαν, προσποιούμενοι, ὅτι δὲν δύνανται νὰ πράξωσί τι, ἕνεκεν τῆς μὴ συμμετοχῆς καὶ ὑποστηρίξεως τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως, δηλ. ἔτσι τὸ θέλει ὁ Σκουζές· μὴ χειρότερα.

Ὅ,τι δυνάμεθα νὰ πράξωμεν, ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι δὲν τὸ παραμελοῦμεν. Πολὺ ἐστενοχωρήθημεν, ὅμως, διότι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν ὀλίγων ἀτόμων δὲν ἐστέφη ὑπὸ μεγαλυτέρας ἐπιτυχίας, ἐλπίζομεν ὅμως, εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ ὑποσχέσεις τινῶν, ὅτι θέλομεν προσεχῶς εὐρεθῆ εἰς καλλιτέραν θέσιν, ὡς πρὸς τοῦτο.

Τοῦτο μόνον σὰς λέγω, ὅτι ὁ ἀγαπητὸς κ. Παππαντώνης ἐστενοχωρέθη πολὺ καὶ εἶχε δίκαιον, διότι ἐκτὸς ὅπου δὲν ἔτυχε τῆς μικροτέρας περιποιήσεως, δὲν κατωρθώθη νὰ δοθῆ αὐτῷ, τοῦλάχιστον, ποσὸν 100 δραχμῶν δι' ἑξοδὰ του ἢ τοῦλάχιστον πρὸς ἀγορὰν ἐνὸς ὄπλου. Μὲ δάνειον ἠγοράσθη ἐν καὶ μὲ μεγάλα βάσανα.

Αἱ ἐνεργεῖαι μας κάπως, ἐσχάτως, ἐνισχύονται περισσότερο καὶ ἐλπίζομεν, ἀλλὰ καὶ δὲν πιστεύω πλέον, χωρὶς νὰ βλέπω ἔργα, διότι εὐρίσκομαι εἰς θέσιν ἀπογοητευτικὴν, ἕνεκεν τῆς ἀδρανείας μερικῶν ἡμετέρων καὶ δυναμένων νὰ φέρωσιν ἀποτέλεσμα. Αὐτὰ σὰς τὰ λέγω, μετὰ μεγάλης λύπης καὶ εὐχομαι, ὅπως γρήγορα μεταμεληθῶσι, διὰ τὴν μὴ εἰλικρινῆ πορείαν των. Ἐχετε θάρρος καὶ μὴ ἐξέλθετε τοῦ χαραχθέντος προγράμματός σας καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὸν ὕψιστον, ὅτι, ἐπὶ τέλους, θέλουσιν στεφθῆ οἱ ἀγῶνες μας ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Μάθετε δέ, ὅ,τι ἰδιαίτερος δύναμαι νὰ πράξω μὲ στέρησιν καὶ τῶν ἀναγκαιοτέρων, δὲν παραμελῶ τοῦτο, καὶ ἐρωτήσατε, ἀλλὰ χρειάζεται ἐνέργεια κοινὴ, ἣτις δὲν εὐρίσκειται. Δὲν σὰς λέγω περισσότερο, εἰμὴ ὅτι δὲν ἡσυχάζω νυχθημερόν καὶ τοῦτο πλητηροφορηθῆτε παρὰ τῶν συνεργαζομένων μας πατριωτῶν, ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παπαντώνη. Ὁ κ. Γερμανὸς ἀνεχώρησεν ἐκ Πειραιῶς, ἐπισκεφθεὶς, ἐννοεῖται, Σκουζέν, Λεβίδην καὶ Σία, δὲν ἐκαταδέχθη δὲ νὰ μοὶ εἶπη, ὅτι ἀναχωρεῖ· δὲν τὸ ἐπίστευα πο-

τέ, ὅτι ἔχει τοιαύτην διάθεσιν καὶ εὐγένειαν, ὡς πρὸς τοὺς πατριώτας του, ὁ ἄνθρωπος ἐφαντάσθη, συστηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κελαϊδῆ εἰς μερικοὺς μεγάλους καὶ ἔτσι ἔγινε καὶ αὐτὸς διπλωμάτης. Τὰ λέγω αὐτὰ καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὰ μάθῃ. Τοὺς ἀσπασμούς μου εἰς ἅπαντας τοὺς ἡμετέρους ἀνεξαίρετως.

Φροντίσατε περὶ ἀποφυγῆς διαιρέσεων, διότι τινὲς ἐνεργοῦσι καὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἴδωσι τοιαύτας.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὁ σὸς
Γεώργιος (Κοτσάμπασης)

Σημ. Ταύτην τὴν στιγμήν ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ κ. Λεκανίδη θέλω δὲ ἐπιδώσῃ τὴν ἐγκλειστον εἰς τὸν κ. Νικολοῦδην. Σᾶς στέλλω ἄρκετὰς ἐφημερίδας καὶ καθ' ἑβδομάδα, ταχυδρομικῶς, διὰ τοῦ Ρωσικοῦ Προξενείου.

Ἐπιστολή Α. Γ. Σήφακα;

Ἐκ Χανίων τῆ 7 Μαΐου 1896,

Ἀδελφοί,

Ὅταν στέλλετε ἐπιστολὴν πρὸς με, μὴ γράφετε τὸ ὄνοματεπώνυμόν μου, διότι χθὲς ἑσπέρας συνέλαβεν ἡ Γεν. Διοίκησις τὴν, ἀπὸ 5 π. μη. ἐπιστολὴν σας πρὸς με καὶ τὸν Ἐμμ. Παππαδάκη, ἀλλὰ, μὴ εὐροῦσα ἐν αὐτῇ ἐνοχοποιητικόν τι, τὴν ἐπέστρεψε τῷ κομιστῇ, ὅστις μοὶ τὴν ἐνεχείρισε μετασφραγισμένην.

Ἀναμένομεν ἀνυπομόνως ἀπάντησίν σας περὶ τῶν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ γεγονότων καὶ συμβάντων, κατὰ τὴν σήμερον. Τὴν ἀκριβῆ ἔκθεσιν τῶν συμβάντων ἀναμένομεν μὲ πιστόν σας φίλον, δι' οὗ θὰ λάβητε εἴκοσι φακέλλους καὶ ἀνάλογον χάρτην, διὰ νὰ μᾶς γράφητε τὰ αὐτοῦ λαμβάνοντα χώραν.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἡ Ἴρις

Ἡ πρὸς με ἐπιστολή σας ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὴν Ἴριδα Μελίδου, (*) εἰς Χανιά. Ἐπειτα προφορικῶς παραγγέλλετε εἰς τὸν ἐκάστοτε κομιστῇ. Ἡ ἴδια

Ἐπιστολή Μ. Δ. Βολανάκη

Πειραιεὺς 25 Ἀπριλίου 1896

Ἀξιότιμε Κύριε Μ. Ρ. Κουνδουράκη, Ἄσκυφον.

Χθὲς ἔλαβον ὑμετ. 18 τούτου, ὡς καὶ τὴν τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς ὑμῶν. Ἐχῶ γράψῃ δύο φορές, εἰς ὑμᾶς, μέσω φίλου Κυρίου Π. Ἰατρ. (**), καὶ μέσω Γερμανοῦ Ἀποστολάκη. Εἶδον τὴν ἐπιτυχὴ ὑμῶν ἀπόκρουσιν τῶν Τούρκων καὶ πάθημά των, ἀλλ' ἡ ἐπέιγουσα νῦν φρόνησις ἀπαιτεῖ ἀποχὴν συγκρούσεων, διὰ πολλοὺς ὑψηλοὺς λόγους. Ὑμεῖς τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, μὴ διαλυθῆτε, ἐὰν θέλετε καὶ ἐὰν δύνασθε νὰ διατηρηθῆτε, ἀλλὰ π ρ έ π ε ι νὰ γείνητε ἀφανεῖς, κρύφα ἐπιτηροῦντες τὰ γινόμενα. Διότι σοβαραὶ ἐνέργειαι

(*) Ψευδώνυμον Α. Σήφακα.

(**) Παύλου Ἰατροῦδάκη.

ἐγένοντο νὰ κληθῆ ἡ Βουλὴ καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ ἢ Πύλῃ εἰς τὰ αἰτήματα ὑμῶν, ἀλλ' οὔτε ὁ Σουλτάνος, οὔτε ὁ Τουρχάν θέλουν νὰ ὑποκύβουν εἰς τὴν ἔνοπλον ὑμῶν βίαν· θέλουν νὰ φανῆ, ὅτι ἀπὸ ἰδικοῦ των τὰ παραχωροῦν· πρὸς τοῦτο, πρέπει νὰ διαλυθῆτε καὶ νὰ φαίνεσθε διαλελυμένοι· Ἄν ὁμοῦς ἀπαντήσουν καὶ δὲν πράξουν τίποτε, ὡς τώρα ἢ διαλύσουν τὴν Βουλὴν ἢ δὲν εἰσακούσουν τῶν αἰτήσεών της, τότε θὰ μεταβληθῶσιν οἱ ὅροι καὶ πιστεύω τότε, ὡς θετικῶς ἔμαθα, νὰ ἔλθουν τότε ἐλευθέρως ἐπικουραὶ αὐτοῦ. Φαίνεται, ὅτι ἡ Γαλλία βοηθεῖ τὴν Κυβέρνησίν μας εἰς ταῦτα. Οὕτως ἔμαθα καὶ ταῦτα γράφω ὑμῖν καὶ οὕτω πιστεύω νὰ εἶναι ἡ νῦν θέσις· ὑμεῖς ὁμοῦς, θὰ γνωρίζετε πλείοτερα ἴσως.

Καὶ διὰ τοῦ Νικηφόρου Κατσιᾶ Σφακιανοῦ καλοῦ παληκαριοῦ, ἐμήνυσα ὑμῖν προφορικῶς περίπου ταῦτα.

Ὡστε τώρα χρειάζεται φρόνησις, ὑπομονή, ἀφάνεια καὶ πλήρης ἡσυχία καὶ οἰονεὶ διάλυσις, ἕως οἷτου ἴδωμεν τὰ τῆς Βουλῆς κ.τ.λ. Οἱ ἐδῶ τινες καλοθεληταὶ ἔφεραν ἐμὲ καὶ τὸ Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου εἰς δύσκολον θέσιν, ἣν θέλω ἐκκαθαρίσει μεθαύριον Κυριακὴν, ὅτε ἔχω Γενικὴν Συνέλευσιν μελῶν. Γραπτῶς δὲν δύναμαι πλείοτερα..... Εὐχόμενος, ὅπως ὁ Ὑψιστος βοηθῆ καὶ προστατεύῃ ὑμᾶς καὶ ἐμπνέῃ εἰς τὸ καλὸν τῆς Πατρίδος μας τῆς γλυκειᾶς.

Ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς ὄλους καὶ διατελῶ πρόθυμος ὑμέτερος.

Μ. Δ. ΒΟΛΑΝΑΚΗΣ

Ἐγκύκλιος σημειώσεις πρὸς τοὺς πολιορκητάς

Ἀγαπητοί,

Ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἦλθε σήμερον ἀπὸ τὰ Χανιά, μᾶς λέγει, ὅτι, ἐάν ἐξακολουθήσῃ ἡ πολιορκία ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, τὸ ζήτημα θὰ λυθῆ, ὅπως θέλουν οἱ Χριστιανοί, ὥστε ἄς μείνωμεν σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις μας καὶ ὁ Θεὸς μᾶς προστατεύει.

Δουλιανὰ τῆ 8 Μαΐου 1896

Μ. Ρ. Κουνδουράκης, Ι. Γ. Λεκανίδης, Χ. Ι. Παπαδάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Μάρκ. Πετράκης, Ἰωσήφ Μπαμπουνάκης, Α. Ι. Τσινιάρης, Ι. Α. Τσίχλης, Ἰωσήφ Κατσανέβας.

Ἐπιστολὴ παρὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ

Ἐμπιστος Πειραιεὺς 3 Μαΐου 1896

Κύριε Μ. Ρ. Κουνδουράκη,

Βεβαίῳ προηγουμένην μου. Χθὲς ὁ Κύρ. Παρθ. Κελαϊδῆς ἐβεβαίωσε με, ὅτι, μέσω τοῦ Κυρίου Σήφακα, σᾶς ἔπεμψε τὴν 2αν δόσιν 50)20 φράγκα, ἅτινα ταχέως θὰ λάβετε, τὰ ἐκ τῶν εἰς χεῖρας τοῦ Κυρίου Λυμπρίτου προερχόμενα.

Ὁ Πρέσβυς μας εἰς Κων. πολιν ὤμίλησεν ἐπὶ ὥραν καὶ πλέον μὲ τὸν Σουλτάνον, διὰ τῆς Κρήτην. Ἦτο λίαν περιποιητικὸς, ἐξέφρασε πολλὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ Κρήτης, ὑπεσχέθη πολλὰ καὶ ὤμωμεν ἵθι θέλει ἐκτελέσει. Ἐν τούτοις, τὸ πρῶτον βῆμα ἦτο νὰ μείνῃ ὁ Τουρχάν, νὰ μὴ ἔλθῃ ὁ Ἀβδούλ Κερίμ καὶ κηρύξῃ τὸν στρα-

τιωτικόν νόμον καί τὸ ἐπέτυχεν ὁ Πρέσβυς μας. Τὸ 2ον εἶναι ἡ σύγκλησις Συνελεύσεως, ἣτις νὰ ἐξετάσῃ δικαίας ἀπαιτήσεις σας καί ἴδωμεν πότε τοῦτο θὰ γίνῃ.

Ἦδη ἐλθόντος τοῦ ζητήματος διπλωματικῶς, πρέπει νὰ μείνητε οἱ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, μέχρις ὅτου δοθῇ μία λύσις ἱκανοποιητικῇ. Πάντοτε βεβαίως μέ εἰρηνικὴν στάσιν, τοῦτο εἶναι ἀπαραβάτον, μόνον ἄμυναν ἐν ἀνάγκῃ, ὅχι ποτὲ ἐπίθεσιν.

Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τώρα ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις τὸ ἐπῆρε τὸ ζήτημα εἰς τὰ σοβαρὰ καί ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ ταχὺ καί ἱκανοποιητικὸν τέλος νὰ ἡσυχάσῃτε πλέον, ἕως ὅτου ἔλθουν ἄλλαι λαμπρότεραι καί πατριωτικώτεραι ἑορταί.

Καίτοι ἐπατάχθη ἡ κακία τινῶν πατριωτῶν εἰς τὸ Συμβούλιον καί εἰς τὴν Συνέλευσιν Συλλόγου τῆν 28 Ἀπριλίου καί πρέπει εἰσέτι νὰ κατευνασθῇ ἡ παραχθεῖσα ἀπροόπτως καί πρωτοφανῆς ἀνωμαλία, ὕστερα ἀπὸ 4 ἐτῶν εἰρηνικὴν συνεργασίαν καί τότε θέλω ἐνεργῆσαι καί πάλιν τὰ δέοντα.

Εἰς ὄλους τοὺς ἀξιοτίμους καί ἀγαπητοὺς πατριώτας τοὺς ἀδελφικοὺς χαιρετισμοὺς, μεθ' ὧν ἀσπάζομαι καί ὑμᾶς.

Πρόθυμος ὑμέτερος

Μ. Δ. ΒΟΛΑΝΑΚΗΣ

Ἐπιστολὴ Π. Ἀναγνωστάκη, Χατζῆ Μανταδάκη κ.λ.π.

Ἐν Ξεροστέρνι τῇ 10 Μαΐου 1896

Κύριε Μ. Κουνδουράκη καί λοιποὶ εἰς Τσιβαρᾶν

Μὲ πλείστους ἐσυνεννοήθημεν καί εὐρήκαμεν εὐλογον τὸ νὰ κομίσωμεν τὸ πυροβόλον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς Κεφαλᾶ, εἰς Λιτσάρδαν, μὲ τὸ ὁποῖον ἀφοῦ ρίψωμεν ὀλίγους κανονιοβολισμοὺς εἰς τὴν βάρδιαν τῆς Λιτσάρδας, ἀμέσως θ' ἀναγκασθοῦν ν' ἀναχωρήσουν.

Ὡστε χρειάζεται νὰ στείλετε δύο τρεῖς ἀνθρώπους εὐνοϊκοὺς καί ἐάν αὐτὸ τὸ σχέδιον εἶναι μὲ τὴν γνώμην σας, νὰ ἔλθουν νὰ πᾶμε μαζὺ εἰς Κεφαλᾶν, ὅπως λάβωμεν τὸ πυροβόλον, νὰ φροντίζετε δὲ διὰ πυρίτιδα καί ἔχομεν ἐδῶ βρῆ ξέ σφαῖρας τοῦ ἰδίου πυροβόλου, νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ πράξις καί ἴσως ἐπιτύχη. Ἐπληροφορήθημεν δὲ, ὅτι ἦλθαν πολεμοφόδια, ὥστε σᾶς παρακαλοῦμεν τὸ ἀνάλογον τοῦ Δήμου Μαθῆ νὰ μᾶς στείλετε, διότι γνωρίζετε, ὅτι ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην. Διὰ τὴν πράξιν τοῦ πυροβόλου θὰ περιμένωμεν ἐξ ἀπαντος καί ἀμέσως ἀπάντησιν καί τῶν πολεμοφοδίων τὴν πράξιν μὴν ἀμελήσετε.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα οἱ ἀδελφοί σας

Π. Ἀναγνωστάκης, Χατζῆς Μανταδάκης, Γ. Μπιμπιράκης, Ι. Φ. Παπαδάκης, Γ. Βενάκης, Ι. Ν. Πετράκης, Πέτρ. Γύπαρης, Κωνστ. Ψυχουντάκης.

Σημείωμα πρὸς τοὺς πολιορκητάς τοῦ Βάμου

Πρὸς τοὺς κ. κ. Μαν. Κουνδουράκη, Γ. Μυλωνογιαννάκη, Κ. Μαλινόν, Στυλ. Φωτάκη, Μ. Δημητρακάκη, Ἰ. Λεκανίδην, Στυλ. Ζουρίδην, Ἐμμ. Φραντζεσκάκη καὶ ὄσους ἄλλους ἐγκρίνετε

Σᾶς ἀναμένομεν ἐνταῦθα, ὅπως συνεννοηθῶμεν περὶ τῶν ἐνεστώσων κρίσιμων περ.στάσεων, ἅς διατρέχει ἡ Πατρίς μας. Σᾶς παρκαλοῦμεν μὴ βραδύνετε. Σᾶς ἀναμένομεν.

Οἱ ὁμέτεροι

Α. Γ. Σήφακας, Ἐ. Μ. Παπαγιαννάκης, Γ. Ι. Παπαδόπετρος

Ἐ γ γ ρ α φ α 1.

Ἄριθ. πρωτ. 412

Ἐπίσημος Κοινοποίησις

553

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις Κρήτης γνωστοποιεῖ, ὅτι, ἀγγελθέντος τηλεγραφικῶς παρὰ τῆς Μεγάλης Βεζυρίας, ὅτι, Αὐτοκρατορικῶ Δι-ατάγματι, διετάχθη ἡ Σύγκλησις τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ὠρισθῆ ἡ ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ 16 τρέχοντος μηνὸς Μαΐου ἡμέρα Πέμπτη.

Ἐν Χανίοις τῇ 10 Μαΐου 1896

Ἄ Ο Γενικὸς Διοικητῆς
Τουρχάν

2) Χανιά τῇ 10 Μαΐου 1896

Πρὸς τοὺς Κυρίους Κοὺς Ἐπιτρόπους καὶ τοὺς ὄπλαρχηγοὺς τοῦ στρατοπέδου, περὶ τὸ χωρίον Βάμου

Συμπατριῶται,

Οἱ κ. κ. Σήφακας, Παπαδόπετρος καὶ Παπαγιαννάκης ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς, ἵνα σᾶς ἐκθέσωσι τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν φρονοῦμεν, ὅτι δέον νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ τόπος, ὅπως ἀποκτήσῃ σπουδαῖα ὠφελήματα, συνάμα δὲ καὶ τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα θὰ ὑποβέλωσιν οἱ χριστιανοὶ πληρεξούσιοι καὶ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς θὰ ὑποστηρίξῃτε, μένοντες συνηθροισμένοι. Ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων περιμένομεν τὴν γνώμην Σας. Ὡσαύτως δὲ περιμένομεν νὰ πράξῃτε τὸ συμφερότερον διὰ τὴν Πατρίδα. Διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς μετρημένης πορείας καὶ ὑμῶν καὶ ἡμῶν ὑπάρχουσι σπουδαῖαι ἐλπίδες νὰ ὠφελῆθῃ σήμερον ἡ πατρίς.

Ἄς ἐκτιμήσωμεν λοιπὸν τὰς περιστάσεις καὶ τὴν σημασίαν τῆς πρώτης ὑποχωρήσεως καὶ ἅς μὴ ὑπερτιμήσωμεν ταύτας, διότι κινδυνεύει νὰ χάσωμεν ἐλπίζόμενα ὠφελήματα, ἅτινα, θὰ καρπωθῶμεν μᾶλλον, διὰ τῆς φρονήσεως.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς, οἱ συμπατριῶταί σας

Πέτρος Κονδυλάκης, Ν. Ε. Χατζηδάκης, Γ. Μαρῆς, Χαρίλ. Ἄσκούσης, Γ. Πωλογιῶργης, ἌΧ. Ζουρίδης, Θ. Ε. Σαουνάτσος

Ἐπιστολή ἐκ Βάμου

Ἀγαπητοί, Μ. Κουνδουράκη, Χαρ. Παπαδάκη, Γ. Μυλωνογιαννάκη
Ι. Καλογεργῆ κλπ.

Χθὲς ἑσπέρας εἶχομεν στήσει προσκάδες καθ' ὅλον τὸν κύκλον τοῦ Σεραγιοῦ, αἵτινες ἀφεύκτως θὰ ἐπετύγγανον τοῦ σκοποῦ των, ἀν μὴ ἔκ τινος ἄλλης βάρδιας ἐρρίπτοντο πυροβολισμοί, εἰς οὓς ἀπήντησεν ὁ στρατὸς, διὰ σφοδροτάτου πυρὸς καὶ ἠνάγκασε καὶ τὶς προσκάδες νὰ πυροβολήσουν καὶ οὕτως ἐματαιώθη τὸ σχέδιον.

Γράψατέ μας τὸ χθесινὸν βαπόρι ἐὰν ἐξεβάρκαρε στρατὸν, ἐὰν ὁ στρατὸς, ὁ ἐν Καλύβαις, ἔχει διάθεσιν νὰ ἐξορμήσῃ ἢ ἂν οἱ κανονιοβολισμοὶ ρίπτωνται ὅπως καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας. Ἐὰν ἦλθεν ἀπάντησις περὶ τῆς λύσεως τῆς πολιορκίας ἐκ μέρους τῶν βουλευτῶν ἢ ἄλλου τινὸς καὶ ἐν γένει, πᾶν ὅτι νεώτερον ἔχετε.

Ἐνταῦθα ἦλθον πολλοὶ νέοι πολεμισταὶ ἐκ Σφακίων, Ρεθύμνης καὶ τῶν πέριξ χωρίων, ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἀνέρχεται εἰς 500, ἐκτὸς τῶν εἰς τὴν Λιτσαρδιανὴν βάρδιαν. Περιμένομεν κρέας ἀπ' αὐτοῦ, εἶναι, ὅμως καὶ ἐδῶ ἐν βῶδι, τὸ ὁποῖον δίδεται πρὸς 3 καὶ 10 ἢ ὀκᾶ, ὥστε, ἐὰν δὲν ἔχετε εὐκολίαν νὰ μᾶς στείλετε κρέας, νὰ μᾶς στείλετε 2 ἢ τοῦλάχιστον μίαν λίραν καὶ αὔριον τὰ ἄλλα, διὰ νὰ σφάξωμεν τὸ βῶδι. Διὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρουσίας Γ. Χατζηδάκη, ἐκ Μελιδονίου, νὰ μᾶς γράψητε ὅτι ἔχετε καὶ νὰ μᾶς στείλετε χρήματα ἢ κρέας τοῦλάχιστον 60—50 ὀκάδας,

Βάμος τῆ 13 Μαΐου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ε. Δ. Φραντζεσκάκης, Χ. Κ. Βολουδάκης

Ἐπιστολαὶ Κυδωνιατῶν

1) Πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Λακκιώτας, Κυδωνιάτας καὶ λοιποὺς, ὅπου εὐρίσκονται εἰς Ἀποκόρωναν.

Ἀδελφοὶ Κυδωνιάται,

Σπεύσατε τάχιστα, ἡ ἐπαρχία μας ἔγινε παρανάλωμα πυρὸς οἱ δὲ ἄνδρες καὶ γυναικόπαιδα σφαγιάζονται ὡς ἄρνια. Εἰς Χανιά ἤρχισαν ἀπὸ τῆς 7 μ.μ. καὶ διήρκεσεν ἡ πάλη δύο ὥρας εἰς Γαλατᾶ, Περβόλια, Τσικαλαριά, οὐδένα Χριστιανὸν ἄφισαν. Εἰς Κυρτομάδο ὁ Παπᾶ Γιάννης ἐκ Μεσκληῶν, κατέβη εἰς τὰς ἄπιας Γαβρανοῦ καὶ ἐκεῖ ἐφόνευσεν 6 Ὀθωμανούς, ἀλλὰ δυστυχῶς μανθάνομεν ἐκ τοῦ Τσουιτάκη ὅτι ἔγινε καὶ αὐτὸς θῦμα τῶν Τούρκων καὶ ὅτι συνελήφθη ζῶν. 30 Λακκιῶται καὶ ὅλοι τοῦ Δήμου Λάκκων ἔχουν εἰς τὸν Σέμπρωνα καὶ Ἀποπηγάδι 150 Ὀθωμανούς κλεισμένους καὶ ἂν προλάβετε ἕως τὴν μεθαύριον πρωτῆ, θὰ τοὺς ἔχωμεν νέτους. Τρέξατε τάχιστα, πρὸς θεοῦ καὶ διὰ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Α. Χ. Ζουρίδης, Β. Βολάνης, Α. Μάνδακας, Ἰωάν. Σκουλᾶς κ.λ.π.
Φυσέκια, δι' ὄνομα θεοῦ, παρακαλέσατε τοὺς Ἀποκορωνιώτας, ἐὰν ἀγαποῦν τὸν Χριστὸν νὰ σᾶς ἐφοδιάσουν.

Οἱ ἴδιοι

Λάβετε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ ἐμεῖς ἀναχωροῦμεν.

Οἱ ἐν Καρτσαῦλι συνάδελφοί σας

Γεώργιος Μάνδακος, Στ. Ε. Ζουρίδης, Ἐμμ. Μαυρογένης

2) Ἐν Ἀρμένιοις τῇ 13 Μαΐου 1896

Πρὸς τοὺς Κυρίους Μανουῖσον Κούντουρον καὶ λοιπὰ μέλη
τῆς Ἐπιτροπῆς

Κύριοι,

Ὡς πληροφοροῦμεθα, ἐκ θετικῆς πηγῆς, εἰς τὴν Κυδωνίαν γίνεται πόλεμος· οἱ ἐντόπιοι Τούρκοι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Χριστιανικῶν οἰκογενειῶν καὶ τὰς κατασφάζουν. Πόλεμος συνήφθη μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Τούρκων. Τὸν Πύργον τοῦ Ἀλικιανοῦ ἔκαυσαν οἱ Χριστιανοὶ κ.τ.λ. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ βοηθήσωμεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν Κυδωνίαν δὲν ὑπάρχουν φυσίγγια, Σᾶς παρακαλοῦμεν στείλετέ μας μὲ τοὺς ἐπιφέροντας τὸ παρὸν μας, ἕξ (6) κάσες φυσίγγια Ταῦτα καὶ μένομεν.

Οἱ συνάδελφοί σας

Σ. Ε. Ζουρίδης, Γεώργ. Μάνδακας, Ἐμμ. Σ. Μαυρογένης,
Ε. Μιχελέτος, Γεώργ. Χναρᾶς

Υ.Γ. Ἡ μία κάσσα τὰ φυσίγγια νὰ εἶναι Γκρᾶ. Τὰς θέσεις μας ἐγκαταλείψαμεν καὶ νὰ τὰς φυλάξετε.

Οἱ ἴδιοι

3) Κύριοί, Κύριοι, Μανουῖσε Κούντουρε καὶ λοιποὶ ἐπίτροποι,

Σήμερον σᾶς στείλαμεν ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας σᾶς ἐξεθέσαμεν τὴν κατάστασιν τῆς ἐπαρχίας μας καὶ συνάμα σᾶς ἐστείλαμεν καὶ 3—4 πρόσωπα, εἰς τὰ ὁποία ἐδώσαμεν ἐντολήν νὰ τοὺς παραδώσητε 6 κάσες φυσίγγια.

Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἐπέστρεψαν καὶ ἀντὶ φυσιγγίων ἐλάβομεν ἀπάντησιν ὑμῶν, λίαν καταφρονητικὴν πρὸς ἡμᾶς. Καὶ πάλιν σᾶς λέγομεν καὶ σᾶς διαβεβαίουμεν, ὅτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας ἔγιναν σφαγαὶ εἰς πλεῖστα χωρία, καθὼς καὶ μέσα εἰς τὰ Χανιά. Ταύτην τὴν στιγμήν ἐπιστρέφομεν ἐκ Νεροκούρου, ὅπου συνεκρούσθημεν μετὰ ἐντῶν καὶ τακτικοῦ στρατοῦ, οἵτινες εἶχον σφάζει καὶ πολιορκήσει τὸν Νεροκούρου.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπόψε ἢ αὔριο ἐπίκειται σύγκρουσις ἡμῶν καὶ θὰ ἐξακολουθήσωμεν, ἀπαιτοῦμεν τὸ ἀνάλογον τῶν φυσιγγίων μας, διὰ τὴν ἐπαρχίαν μας, ἄτινα, ἐὰνδὲν τὰ στείλετε, θέλετε τὴν καταστροφὴν μας.

Ἐν Νεροκούρου τῇ 13 Μαΐου 1896

Υ.Γ. Αἱ σφαγαὶ ἔγιναν εἰς Βαροῦσι, Κυρτομάδο, Περβόλια, Νεροκούρου, Βαρύπετρον, Μουρνιές κλπ. Εἰς Χανιά δὲ γίνεται καὶ σήμερον τακτικὸς πόλεμος, αὐθημερόν.

Σᾶς ἀσπάζόμεθα οἱ φίλοι σας Κυδωνιάται

Σ. Ε. Ζουρίδης, Γεώργ. Μάνδακας, Ἐμμ. Μιχελέτος

Ἐπισημείωσις: Κύριε Μανουῖσε Κούνδουρε Χαίρε,

Σᾶς παρακαλῶ νὰ δώσετε εἰς τοὺς ἐπιφέροντας φυσίγγια 8-

σον εμπορεῖτε καὶ ὑποθέσετε ὅτι εἶναι ἰδικά σας καὶ ὄχι ἰδικά
μας, διότι ἑκαταστράφη ἡ ἐπαρχία μας παντελῶς.

Ἰωσ. Καλογερῆς, Γεώργ. Χναρᾶς
(Ἐτέρα ἐπισημείωσις) Ἀγαπητοί,

Ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἐνεργήσατε ὅτι δύνασθε διὰ
τοὺς κινδυνεύοντας φίλους μας, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξετάσετε τὴν
θέσιν μας καὶ καλῶς σταθμίσητε τὰ πράγματα.

Ἀρμένιοι 14)5)96

Σᾶς ἀσπάζομαι

Γ. Μυλωνογιαννάκης

Γαβαλοχώρι 14 Μαΐου 1896

Ἀγαπητὲ Καπετάν Ἰωάννη Καλογερῆ,

Μετὰ λύπης μας ἐμάθομεν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι προέβησαν εἰς σφα-
γὰς ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ τὰ περιχώρα αὐτῆς, ἀλλὰ λεπτομερείας
δὲν γνωρίζομεν μέχρι σήμερον. Σὲ παρακαλοῦμεν ὅθεν νὰ μᾶς
γράψῃς διὰ τοῦ ἰδίου κομιστοῦ τὰ συμβαίνοντα καὶ εἰς ποῖον ση-
μεῖον εὐρίσκονται τὰ πράγματα, διηλαδῆ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη ἡ σφα-
γὴ ἢ ἔπαυσεν.

Σὲ ἀσπαζόμεθα

Κ. Μαλινδός, Ἰωάν. Παπαδάκης

(Ἐπισημειωτικὴ ἀπάντησις)

Ἐν Μαλάξῃ 14 Μαΐου 1896

Πρὸς τοὺς Κυρίους Συμπατριώτας.

Κ. Συμπατριῶται,

Μᾶς γράφετε, νὰ σᾶς γράψωμεν τὰ συμβάντα τῆς πόλεως
καὶ τῶν περιχῶρων· γίνεται τρομερὰ σφαγὴ τακτικῶς ἐντὸς τῆς πό-
λεως καὶ εἰς τὸν κάμπον ὅλον, ἀλλὰ εὐχαριστοῦμεν πάρα πολὺ, ὅ-
πως εἴμεθα ὄρκισμένοι καὶ δὲν μᾶς ἐστείλατε φυσίγγια καὶ ἐξεμα-
σκαρωθήκαμεν καὶ σεῖς φυλάττετε αὐτοῦ τὰ φυσέκια, ἀλλὰ δὲν
πειράζει, ἅς χαθοῦμεν ἡμεῖς καὶ ἅς ξεμασκαρωθοῦμεν, καὶ ἐσεῖς
μείνετε, ὅπου σᾶς ἐστέκει, ἀλλὰ ἂν ζήσωμεν κόπτονται αἱ σχέ-
σεις· εὐχαριστῶ καὶ εἰς τὸν Κύριον Κουντουράκη, ὅπου μᾶς εἶπε,
ὅτι θὰ δώσῃ φυσέκια καὶ κατόπιν δὲν μᾶς ἔστειλε, ὅπου σᾶς ἔστει-
λε ἀγγελιοφόρον καὶ μόνον ἀπὸ δύο κάσες ἀνάλογον, μὸ ἔστει-
λεν εἴκοσιν τεστέδες.

Σᾶς γράφω ὁ Καπετάν Ἰωάνν. Καλογερῆς

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀγίου Βασιλείου

Πρὸς τὸ Σ. Προεδρεῖον τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως Κρήτης.

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐπιτεθέντες κατὰ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ χθὲς περὶ τὴν
δευτέραν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἠναγκάσαμεν αὐτὸν νὰ παραιτήσῃ τὰς

θέσεις, ἔνθα εἶχεν ὄχυρωθῆ, ὡς καὶ τό χωρίον Παληόλουτρα καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ φρουρίον (Πύργον) τῆς Κοζαρῆς. Ἡ μάχη ἐγένετο ὡς ἔξῃς: Τὴν 14^{ην} τρέχοντος, περὶ τοὺς 80 ὄντες, ἐπετέθημεν κατὰ τοῦ στρατοῦ, περὶ τὴν δευτέραν ὥραν ἐν τῇ θέσει Καστέλλας, ἔνθα εἶχε στήσει ἑπτὰ σκηνάς, πρὸς ἀσφάλισιν τοῦ ἐν Παληολούτραις διαμένοντος στρατοῦ καὶ τῶν ἐγγυωρίων Τούρκων. Ὁ στρατὸς καὶ οἱ λοιποὶ Τούρκοι ἦσαν περίπου 200, ἀλλὰ μετὰ πεντάκωρον μάχην ἠναγκάσθησαν νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν, ἐκ τῆς Καστέλλης καὶ ἐκ τῶν Παληολούτρων ἀφοῦ ἐπλήρωσαν ἀκριβὰ, ἀφήσαντες ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τρεῖς στρατιώτας καὶ ἓνα ἐγγώριον Τούρκον, χωρὶς ἡμεῖς νὰ ὑποστῶμεν τὴν παραμικρὰν ζημίαν.

Εἰς τὴν μάχην ἔλαβον μέρος Λίγιανιδῆται, Ἀγκυστουλιανοί, Παληολουτριανοί, Ἀἰθιασιλιῶται, Ῥοδακινιδῆται, Σελιανοί, Μαρθιανοί, Μουργιοῖ καὶ Ἀσωματιανοί.

Ἡ μάχη θὰ εἶχεν ἀλλοῖα ἀποτελέσματα καὶ ὁ στρατὸς θὰ ἐπολιορκεῖτο κατὰ νῦν εἰς τὸν Πύργον, ἐὰν ἀφ' ἑνὸς εἶχομεν φυσίγγια, ἀφ' ἑτέρου οἱ ἐν Σπῆλι συναθροισθέντες λοιποὶ ἐπαρχιδῆται, 300 περίπου, ἐπετίθεντο ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τοῦ Λαγκοῦ, κατὰ τὴν συνεννόησίν μας, ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ ἐν Ἀρμένοις δολοφονίαι ἐματαίωσαν τὰ σχέδιά μας. Τοσαῦτα, ἐν συντόμῳ, περὶ τῆς μάχης.

Ποία ὁμῶς ἡ θέσις μας σήμερον κ. Πρόεδρε, ἀφοῦ φυσίγγια δὲν ἔχομεν, ὁ δὲ Τούρκος πυρπολεῖ τὰς οἰκίας μας; οὐχὶ βεβαίως ἀσφαλῆς. Διὸ ἀναγκαζόμεθα νὰ προσφύγωμεν εἰς ὑμᾶς ζητοῦντες τὴν συνδρομὴν σας, ἥτις θὰ περιορισθῆ μόνον εἰς τὴν ἀποστολὴν ὀλίγων φυσιγγίων. Φροντίσατε λοιπὸν νὰ μᾶς συνδράμητε, ἀποστέλλοντες εἰς ἡμᾶς μερικὰ φυσίγγια, καθότι προετοιμαζόμεθα καὶ νὰ ἐπιτεθῶμεν κατὰ τοῦ φρουρίου (Πύργον) Κοζαρῆ καὶ πεπεισμεθα, ὅτι ἐὰν προμηθευθῶμεν φυσίγγια, θὰ κατορθώσωμεν διὰ τῆς πολιορκίας νὰ κυριεύσωμεν τὸν Πύργον ἢ θὰ ἀναγκάσωμεν τὸν στρατὸν νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸν φεύγων.

Διὰ τοῦ κοιμιστοῦ τῆς παρουσίας μας, γράψατέ μας, ἐὰν μᾶς χορηγήσητε φυσίγγια νὰ στείλωμεν πρόσωπα ὅπως παραλάβωσιν αὐτά. Θὰ ἔχητε δὲ εὐθύνας ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, καθ' ὅτι, ὅσῳ ἔχομεν τὸν στρατὸν ἐν Ἀγίῳ Βασιλείῳ οἱ ἐγγώριοι Τούρκοι θὰ πράττωσι φόνους καὶ λοιπὰς κακουργίας.

Μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ

Ἐν Ἀγίῳ Ἰωάννῃ τῇ 16 Μαΐου 1896

Οἱ αἰτοῦντες

Α. Δρανδαλίδης, Ἐμμ. Δασκαλάκης, Ἐμμ. Σ. Γυπαράκης, Ἰωάν. Κ. Πετρουλάκης, Μάρκ. Κουτουλάς, Ἰωάν. Κλήδης, Κωνστ. Πλεύρης, Σ. Ἀνδρεδάκης, Ε. Χατζιδάκης, Α. Ματθουδάκης, Ἰωσήφ Κουτουλάς, Ἰωσήφ Μαμάλιος, ἔπονται.

Ἐπειδὴ οἱ ἀποσταλέντες ὑφ' ἡμῶν κ. Ἐμμ. Γυπαράκης καὶ Στυλ. Θεοδωράκης εἶναι πρόσωπα κατάλληλα καὶ ἀξιώπιστα διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν φυσιγγίων, παρακαλεῖσθε, ὅπως παραδώσητε αὐτοῖς ταῦτα. Ἐμμ. Γυπαράκης, Α. Δρανδαλίδης.

**Ἐγκύκλιος πρὸς ἅπαντας τοὺς πολιορκητὰς τοῦ ἐν Βάμῳ
Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ**

Συμπατριῶται,

Καθιστῶμεν ὑμῖν γνωστὸν, ὅτι σήμερον τὴν πρωΐαν συνελή-
φθησαν ὑπὸ τῶν ἐν Τσιβαρᾶ φυλασσόντων πολιορκητῶν, δύο Τούρ-
κοι στρατιῶται, οἱ ὅποιοι μᾶς διαβεβαιοῦσιν, ὅτι οἱ ἐν Βάμῳ πολι-
ορκούμενοι Τούρκοι στρατιῶται εἰσὶ δύο τάγματα, ἐκ τῶν ὁποίων
λείπει εἰς λόχος, ὅτι αἱ τροφαὶ τῶν πολιορκουμένων ἐξηντλήθη-
σαν καθ' ὄλοκληρίαν καὶ ὅτι ὁ ἐν Καλύβαις στρατός, συμποσοῦμε-
νος εἰς 1200 στρατιώτας, καὶ ὀλίγους ἐντοπίους θέλει ν' ἀνέλθῃ
πρὸς λύτρωσιν τῶν πολιορκουμένων ἀλλ' αἰσθάνεται ἑαυτὸν εἰσέτι
ἀνίσχυρον.

Ἐπίσης πληροφοροῦμεν ὑμᾶς, ὅτι οἱ ἐν Χανίοις ἡμέτεροι μᾶς
συμβουλεύουν καὶ παρακινοῦν νὰ διατηρήσωμεν, ὅσον δυνάμεθα τὴν
πολιορκίαν, ὄντες βέβαιοι, ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν (δύο ἢ τριῶν τῶ
πολύ) θὰ μᾶς στείλουν εἰδικοὺς ἀπεσταλμένους, μετὰ τῶν ὁποίων
νὰ διαπραγματευθῶμεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Τούρκων μὲ μεγά-
λην ὠφέλειαν τῆς Πατρίδος μας. Ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν, πρὸς
τὸ συμφέρον τοῦ τόπου μας, νὰ τηρῆτε ἀγρύπνως τὰς θέσεις σας καὶ
μάλιστα μετὰ περισσοτέρων δυνάμεων καὶ περισσοτέρου ζήλου, ἵνα
μὴ κατορθώσουν οἱ πολιορκούμενοι καὶ μᾶς διαφύγουν.

Ἐν Ἀρμένιοις τῇ 18)5)1896

**Ἐκδεις ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Μ. Μυλωνογιαν-
νάκη, Χ' Μιχαὴλ Γιάνναρην, Παρθένιον Περίδην, Ἐμμ. Βαρδίδην,
Ν. Νικολούδην, Κυρ. Παινήσην, Ἀντ. Ἀντωνιάδην**

Ἐν Γαβαλοχωρίῳ τῇ 23 Μαΐου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Μετὰ τὴν συνέντευξιν ἣν ἐλάβομεν εἰς Κράπην, μετὰ τῶν ἀ-
πεσταλμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου, ἀπεσύρθημεν τὸ μὲν Κέν-
ρον τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς Ἀσκυφον, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη εἰς τὰς ἐστίας
των, ὅπου ἀδρανοῦντες ἢ νεκροβιοῦντες, συμφώνως τῇ ὑπόσχεσιν
μας, ἀναμένομεν, ὅπως καὶ ἡ Διοίκησις ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν
τῆς, καλοῦσα τὴν Βουλὴν, ὅπως συνεννοηθῇ μετ' αὐτῆς περὶ τῆς
λύσεως τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος. Ἡ Διοίκησις, ὅμως, πρὸς ἐκπλή-
ρωσιν τῆς ὑποσχέσεώς της ἐξέδωκε προκήρυξιν, δι' ἧς καθίστα γνω-
στὸν, ὅτι θέλει καλέσει τὴν Βουλὴν τὸν Αὐγουστον.

Τὸ διάβημα τοῦτο τῆς Γενικῆς Διοικήσεως, θεωρηθὲν ὡς δευ-
τέρα, μετὰ τὸν διορισμὸν Τούρκου Διοικητοῦ, καταπάτησις τοῦ ὑ-
πολοίπου τῶν προνομίων μας, ἐξηρέθισαν ὑπὲρ τὸ δέον τὸν Κρητι-
κὸν λαὸν καὶ ὁ ἐρεθισμὸς του ἐξεδηλώθη εὐθύς κατόπιν, ὅτε τὴν
3ην τρεχοντος, ἀπεστάλησαν εἰς Νίπος ἐκ μέρους τῆς Γεν. Διοική-
σεως, ἡ τοῦ Πατριάρχου, ὡς ἔλεγον, οἱ ἐπίσκοποι Κυδωνίας καὶ Ἀ-
ποκορώνου Νικηφόρος καὶ Κισσάμου καὶ Σελίνου Δωρόθεος.

Μετὰ τὴν συμβουλὴν τῶν Ἁγίων τούτων, ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ
διαλυθῇ, ὁ λαὸς ἐκμανεῖς ἐτράπη εἰς Βάμον καὶ ἐπολιορκήσῃ τὸν
ἐν αὐτῇ ἐκ 1200 ἀνδρῶν συγκεείμενον στρατὸν, παρὰ τὰς σύμβουλάς

**Ὁ Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης καθήμενος ἐν τῷ μέσῳ
μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.**

Εἰς τὸ ἄκρον ἀριστερὰ καθήμενος ὁ Χαράλ. Ἰ. Παπαδάκης καὶ εἰς τὸ ἄκρον δεξιὰ καθήμενος ὁ Σταύρος Χριστοδουλάκης ἀμφότεροι δικηγόροι καὶ μέλη τῆς Μεταπολ. Ἐπιτροπῆς.

Κάτωθι τῆς εἰκόνος τοῦ Μαν. Κουνδούρου ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λασθένης καὶ ὁ ἀνεψιὸς του Γ. Κατσουλογεώργης.

τῶν παρόντων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἅτινα ἠπειλήσαν, ὅτι θὰ φονεύσωσι, διότι τὸ Κέντρον κατῆλθεν ἐκ Σφακίων τὴν 3ην ἡμέραν

τῆςπολιορκίας. Ἡ πολιορκία διήρκεσεν ἀκριβῶς δέκα ἕξ (16) ἡμέ-
Μάτην προσεπάθησεν ἐπανειλημμένως διὰ τοῦ ἐν Καλύβαις
συναθροισθέντος, ἐκ τεσσάρων ταγμάτων καὶ 300 ἐντοπίων Τούρ-
ρκων, τουρκικοῦ στρατοῦ, νὰ λύσῃ ἡ Γεν. Διοίκησις τὴν πολιορκί-
αν, πάντοτε ἀπεκρούετο μὲ μεγάλας ἀπωλείας. Ἡ πολιορκία, ὑπο-
στηριζομένη ὑπὸ τῶν Ἀποκορωνιωτῶν, Σφακιανῶν καὶ Κυδωνια-
τῶν καὶ ὀλίγων ἐκ Ρεθύμνης καὶ Ἁγίου Βασιλείου, ἦτο στενωτάτη
καὶ ἰσχυρά μέχρι τῆς 11 τρέχοντος μηνός, μεθ' ὅλας τὰς στερήσεις
μας.

Τὴν ἡμέραν ταύτην ἀφίκοντο οἱ κ.κ. Ἀντών. Σήφακας, Γ. Πα-
παδόπετρος καὶ Ἐμμ. Παππαγιαννάκης βουλευταὶ ἐκ μέρους τινῶν
συναδέλφων των καὶ μᾶς ἀνήγγειλαν ὅτι, συνεπεία τῆς πολιορκίας
τοῦ ἐν Βάμῳ στρατοῦ, ἡ Διοίκησις ἠναγκάσθη ν' ἀνακαλέσῃ τὸ δι-
τάγμα, δι' οὗ ἀνέβαλε τὴν σύγκλησιν τῆς Βουλῆς καὶ νὰ συγκαλῆ
αὐτήν, ὅπως συνέλθῃ τὴν 15 Μαΐου, ὡς ἐκ τούτου, ἐζήτησαν νὰ συ-
νεννοηθῶμεν καὶ σενεργασθῶμεν εἰς τὸ μέλλον. Ἐπίσης μᾶς ἀνήγ-
ειλαν ἐξωδίκως, ὅτι ἡ Διοίκησις προτίθεται ν' ἀνακαλέσῃ ἅπαντα
τὸν ἐν Ἀποκορῶνῳ στρατὸν ὅθεν ν' ἀφήσωμεν τὸν πολιορκούμενον
στρατὸν ν' ἀναχωρήσῃ ἐλευθέρως. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἀ-
παντήσαμεν, ὅτι εἰμεθα κατ' ἀρχὴν, σύμφωνοι, ἀρκεῖ νὰ ἔλθωσιν ἀ-
πεσταλμένοι, ἔχοντες πλήρη ἐξουσίαν, μεθ' ὧν νὰ διαπραγματευθῶμεν.

Οὕτως ἀνεχώρησαν οἱ κ.κ. βουλευταὶ λίαν πρῶτῃ τῆς ἐπομέ-
νης, ὅπως ἐφοδιασθῶσι μὲ τακτικὰ πληρεξούσια καὶ ἐπιστρέψωσι.
Πλὴν ἄλλως ἔδοξε τοῖς βέηδες ἰῶν πόλεων. Οὗτοι, μαθόντες ὅτι
συγκαλεῖται ἡ Βουλὴ, μετέβησαν παρὰ τῷ Γενικῷ Διοικητῇ Τουρχάν
Πασσᾶ, ἠρώτησαν αὐτὸν ἂν ἐχρηται ἀληθείας, ὅτι προτίθεται ἡ Πύλη
νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰ αἰτήματα τῶν χριστιανῶν.

Τούτου ἀπαντήσαντος καταφατικῶς, οἱ βέηδες ἀνεχώρησαν
κατεσπευσμένως, ἀφοῦ τῷ εἶπον, ὅτι ἐκεῖνοι δὲν ἀνέχονται τὸ τοιοῦ-
τον καὶ ὅτι θὰ ἴδῃ τι θὰ κάμωσι καὶ ἀφοῦ ἔκοψαν τὸ καλώδιον
τοῦ θαλασσοῦ τηλεγράφου, ἔδωκαν τὸ σημεῖον τῆς σφαγῆς τῶν
χριστιανῶν, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν Χανίων.

Ἡ σφαγὴ ἐπέφερεν ἀρκετὴν χαλάρωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν,
διότι, μαθόντες αὐτήν οἱ Κυδωνιάται, περὶ τοὺς 600, ἔσπευσαν ἀ-
μέσως εἰς τὴν ἐπαρχίαν των, πρὸς βοήθειαν τῶν συγγενῶν των.
Ἐκτὸς τούτων, ἔσπευσαν καὶ περὶ τοὺς 150 Σφακιοὶ, κληθέντες
ἐπὶ τούτῳ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, γενομένου γνωστοῦ, ὅτι καὶ εἰς τὴν
ἐπαρχίαν Ρεθύμνης συμβαίνουσι τὰ αὐτά, ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ρε-
θύμνιοι μετὰ τῶν Ἁγιοβασιλιωτῶν, ἐξ ὧν εἶχον μείνει μόνον δέκα
πέντε (15). Οὕτως ἡ πολιορκία διετηρήθη μόνον ὑπὸ τῶν Ἀποκο-
ρωνιωτῶν, τῶν Ἀσκυφιωτῶν, Καλλικρατιανῶν, Ἀσφενδιωτῶν, Ἰμ-
βρωτιῶν, Ἐμπροσγιαλιτῶν, Μουριωτῶν καὶ τινων Ἀγιορουμελιω-
τῶν καὶ Ἁγιαννιωτῶν. Ἄπαντες οἱ ἀνωτέρω, Ἀποκορωνιωταὶ καὶ
Σφακιοὶ εἶχον τοποθετηθῆ ὡς ἑξῆς: Οἱ Γαβαλοχωριοὶ, Δουλια-
νοὶ, Κοκκινοχωριοὶ, Δραπονιανοὶ καὶ Πλακιανοὶ κατεῖχον τὴν
σειρὰν Ἀμπελιῶν, Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ Ἁγίου Ἡλίου. Μεταξὺ
αὐτῶν ἦσαν καὶ τινες Ἐμπροσνερίται καὶ Κεφαλιοὶ. Ἡ λοφο-
σειρὰ αὕτη, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς θαλάσσης, νοτιοανατολικῶς τοῦ Κα-
στελλίου καὶ τῆς Κυρᾶς, κεῖται σχεδόν, παραλλήλως καὶ πρὸς ἀ-

νατολάς τῆς δημοσίας ὁδοῦ Καλυβῶν Βάμου. Ἄπαντες οἱ ἀνωτέρω Σφακιανοὶ εἶχον τοποθετηθῆ εἰς τοὺς λόφους Πηχέρας καὶ Καρτσαύλια καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου Τσιβαρᾶ· μεταξύ αὐτῶν ἦσαν καὶ τινες Κεφαλιανοὶ κατέχοντες τὴν κορυφὴν τοῦ μεγάλου Καρτσαυλιοῦ. Ἡ Πηχέρα κεῖται εἰς τὴν αὐτὴν, εἰς ἣν καὶ οἱ ἀνωτέρω, λόφοι, σειρὰν καὶ ἀκριβῶς ἔναντι τοῦ χωρίου Τσιβαρᾶ, πρὸς ἀνατολάς τῆς δημοσίας ὁδοῦ Καλυβῶν—Βάμου. Τὰ Καρτσαύλια (βύο δίδυμοι λόφοι) οἱ σπουδαιότεροι ὄλων τῶν ἄλλων θέσεων, κεῖνται ἀκριβῶς ἀνωθεν καὶ πρὸς νότον τοῦ χωρίου Τσιβαρᾶ, τοῦτο δὲ εἰς τοὺς πρόποδας αὐτῶν καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς, ἀνωτέρω, δημοσίας ὁδοῦ. Εἰς τὰς θέσεις ταύτας συμβαίνουσι πάντοτε αἱ σπουδαιότεραι καὶ φονικώτεραι μάχαι. Οἱ Μελιδονιανοί, Ραμιανοί, Προβαριανοί, Στυλιανοί, Μαχαιριανοί, Ἀρμενιανοί, Νιοχωριανοί, Πεμονιανοί, Νεροπαιδοχωριανοί καὶ Καριῶται, κατεῖχον ἅπασαν τὴν λοφοσειρὰν, τὴν ἀρχομένην ἀπὸ τὰ Καρτσαύλια, διήκουσαν διὰ τοῦ Προφήτου Ἡλία (Ἀριένων), Χαρακιᾶ, Στύλου, καὶ ἀπολήγουσαν εἰς Μεγάλα Χωράφια. Ἡ λοφοσειρὰ αὕτη, σχηματίζουσα καμπύλην, κεῖται πρὸς δυσμὰς τῶν Καρτσαυλιῶν, Νοτιοδυτικῶς τοῦ Τσιβαρᾶ καὶ πρὸς βορρᾶν τῶν χωρίων Ἀρμένων καὶ Στύλου. Οἱ Φρεδιανοί, Τζιτζιφιανοί, Βαφιανοί, Νιπιανοί καὶ Καϊνιανοί μετὰ τῶν Βαμιανῶν, κατεῖχον τὴν λοφοσειρὰν τῶν Γαλανῶν, τὰς συνοικίας τοῦ Βάμου Μαμουνιανά, Μαλεκιανὰ, Τσικολιανὰ, Κανδηλιανὰ καὶ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου· ἐφ' οὗ κεῖται ὁ Πύργος τοῦ Βάμου.

Ἡ Γαλανές, σπουδαιότατη πολεμικὴ θέσις, προωρισμένη, ἀνωθεν, νὰ χρησιμεύῃ ὡς Τουρκοσφαγεῖον, κεῖνται ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν Καρτσαυλιῶν, χωριζόμεναι αὐτῶν δι' ἄτραπὸν καὶ μικρᾶς φάραγγος, πρὸς ἀνατολάς καὶ νότον τοῦ χωρίου Ἀρμένων, πρὸς ἀνατολάς τοῦ χωρίου Νέου χωρίου, πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου Κάϊνας καὶ βορειοδυτικῶς τοῦ χωρίου Βάμου, ὁ δὲ Πύργος Βάμου, πρὸς δυσμὰς τοῦ αὐτοῦ χωρίου καὶ πρὸς νότον τῶν Γαλανιῶν, χωριζόμενα διὰ τῆς ὁδοῦ Βάμου—Κάϊνας.

Οἱ Ἀλικαμπιῶται, Ἐμπροσνερίται, Κουρνιανοί, Πατηματιανοί, Καστελλιανοί, Ἀσῆ Γωνιῶται, Ἐξωπολιανοί καὶ Καλαμιτσιανοί, εἶχον τοποθετηθῆ εἰς Τρουλιά, θέσιν ἀρχομένην ἀνωθεν καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Καρυδίου καὶ λήγουσαν πρὸς δυσμὰς τοῦ χωρίου Ξεροστερνίου. Εἰς τοὺς Ἀλικαμπιώτας, Κουρνιανοὺς, καὶ Ἀσῆ Γωνιώτας εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ φύλαξις τοῦ Ἁγίου Μάμαντος, θέσεως κειμένης ἀνωθεν καὶ πρὸς νότον τοῦ Γαβαλοχωρίου καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Βάμου, ὡς καὶ ἡ φύλαξις τῆς δημοσίας ὁδοῦ Βάμου—Καλυβῶν, πλησίον τοῦ Βάμου.

Τὰς θέσεις ταύτας ἐτήρουν οἱ ἡμέτεροι μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας, μετὰ θαυμαστῆς ἀντοχῆς καὶ καρτερίας, μὲ ὄλας τὰς στερήσεις τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, ἀποκρούοντες τὰς τε ἐξόδους τῶν πολιορκουμένων 1200 στρατιωτῶν καὶ τὰς ἐφόδους τῶν ἔξωθεν ἐπικουριῶν ἐκ 3700 τακτικῶν στρατιωτῶν καὶ ἐντοπίων. Οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἀπελπισθῆ καθ' ὅλοκληρίαν καὶ ἐσκέπτοντο νὰ στείλωσιν ἀξιωματικούς, μεθ' ὧν νὰ συνεννοηθῶμεν.

Πλὴν τὴν 18 τρ. μηνός, κληθέντες οἱ προϊστάμενοι ἀπασῶν τῶν ἀνωτέρω θέσεων εἰς Ἀρμένους, μετέβησαν ἐκεῖ, ὅπως συνεννοηθῶσι· τούτους ἠκολούθησαν καὶ ἅπαντες, σχεδόν, οἱ ὀπλίται, οἱ δὲ Σφακιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐκράτουν, ὡς εἶπομεν, τὰς σπουδαιότερας θέσεις, Ἐμπροσνερίται, ἀπηυδαμένοι καὶ ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ κόπου

καὶ τῶν στερήσεων, ἀφῆκαν ἐντελῶς τὰς θέσεις των, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκάλεσαν τοὺς Μαλινὸν καὶ Γ. Μυλωνογιαννάκην καὶ κατέστησαν γνωστὸν εἰς αὐτοὺς τοῦτο.

Οἱ Μαλινὸς καὶ Γ. Μυλωνογιαννάκης, μὲ ὄλας τὰς προσπαθεῖας των, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξεύρωσι, πρὸς φύλαξιν τῶν θέσεων εἰ μὴ δέκα ἕξ (16) ἄνδρας, καθ' ὀλοκληρίαν ἀνεπαρκεῖς πρὸς τοῦτο. Ἐννοήσαντες τοῦτο οἱ Τοῦρκοι, προσέβαλον σφοδρῶς καὶ μετὰ θαυμασίας ταχύτητος τὰς θέσεις ἐκείνας, τὰς ὁποίας, εὐρόντες, σχεδὸν, κενὰς, κατέλαβον ἀκόπως.

Ματαίως οἱ εἰρημένοι 16 καὶ οἱ εἰς Ἅγιον Ἡλίαν καὶ Ἅγιον Ἀνδρέαν ἀπεπειράθησαν ν' ἀντιστῶσιν ἢ ὀρμὴ τῶν ἐντοπίων Τούρκων καὶ τὸ πλῆθος τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τοὺς παρέσυραν. Οἱ ἐν Ἀρμένιοις, περὶ τοὺς τριακοσίους Σφακιοῖ καὶ Ἀποκορω-νιῶται προσέδραμον ὡς ἀετοί, ἀλλ' ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸ ἄνωθεν τῶν Ἀρμένων καὶ τοῦ Προφήτου Ἡλία ἐλαιῶνα, ἔμπροσθεν μὲν αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν 150 βημάτων συνήντησαν ἐν ὀλόκληρον τάγμα στρατοῦ, εἰς δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ μεγάλου Καρτσαυλιοῦ εἶδον ἔμπεπηγμένην τὴν σημαίαν τῆς ἡμισελήνου.

Καὶ ἐπετέθησαν μὲν, λάθρως, οἱ χριστιανοὶ κατὰ τοῦ εἰρημένου τάγματος, ἀναγκάσαντες αὐτὸ νὰ ὑποχωρήσῃ μετὰ μεγάλων ζημιῶν, ἐπειδὴ ὅμως περαιτέρω ἐπίθεσις ἠδύνατο νὰ βλάβῃ αὐτὸν, καθόσον ἠδύνατο νὰ κυκλωθῶσιν, ὑπεχώρησαν ἐν τάξει, μὲ ἀπώλειαν ἑνὸς ἄνδρος, εἰς Ἀρμένους καὶ ἐκείθεν ἀνῆλθον εἰς Γαλανές, ὅπως χρησιμεύσωσιν ἀποτελεσματικῶς.

Καὶ ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν οἱ χριστιανοὶ ἐπετέθησαν μετὰ μεγάλης ὀρμῆς, ἐπειδὴ ὅμως οἱ Τοῦρκοι εἶχον καταλάβει τὰς σπουδαιότερας θέσεις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀναχαιτισθῶσι. Οὕτως οἱ Τοῦρκοι καίτοι ὑπέστησαν μεγάλας ζημίας ὑπὸ τῶν εὐθυβόλων χριστιανῶν, εἰσῆλθον εἰς Βάμον, ὅπου εὐρόντες τοὺς πολιορκουμένους ἐξεπολιόρκησαν αὐτοὺς.

Οἱ ἐλευθερωταὶ καὶ πολιορκούμενοι ἐτράπησαν ἀμέσως εἰς τὴν πυρπόλησιν τοῦ χωρίου Βάμου. Ἐκ 300 οἰκιῶν λαμπρῶν, δὲν ἀπέμειναν εἰ μὴ 20 καὶ ἐκείναι ἡμικατεστραμμέναι. Τὸ αὐτὸ ἔπραξαν δι-ερχόμενοι καὶ εἰς τὰ χωρία Τσιβαρᾶ καὶ Δουλιανὰ· ἕξ 100 οἰκιῶν κατεσκευασμένων λαμπρῶς ἐν Τσιβαρᾶ, ὧν ἡ εὐτελεστέρα εἶχεν ἀξίαν 100 λιρῶν, οὐδεμίαν ἔμεινε χωρὶς νὰ καῆ, ἐκτὸς ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι εἶχον κατεδαφισθῆ διὰ τοπομαχικῶν πυροβόλων τοῦ Ἰτζεδίν· ἕξ 80 δὲ οἰκιῶν τοῦ χωρίου Δουλιανῶν, αἱ πλείσται ἐγένοντο παρανάλωματοῦ πυρὸς.

Κατὰ τὸ διάστημα καθ' ὃ κατεγίνετο ὁ Αὐτοκρατορικὸς Τουρ-κικὸς στρατὸς εἰς τὴν πυρπόλησιν τῶν εἰρημένων χωρίων, ἐπρόφθασαν καὶ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων Ἀποκορώνου καὶ ἕξ Ἀσκύφου ὅσοι δὲν εὐρίσκοντο εἰς τὰς φυλακὰς καὶ ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ ἕξ ὀ-λων τῶν σημείων μετὰ τῶν προὔπαρχόντων, μετὰ τοσούτου πείσμα-τος, ὥστε ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ περαιτέρω ἐν Βάμῳ δι-αμονή του θ' ἀπέβαινεν ἀφεύκτως εἰς τέλειον ὄλεθρόν του καὶ τοῦ-του δὲν ἐξέφυγε καθ' ὀλοκληρίαν, ἤρξατο λοιπὸν ὑποχωρῶν περὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας Τουρκιστί.

Οἱ Χριστιανοὶ ἐκτοπίσαντες τοὺς Τούρκους ἐν τῷ μεταξὺ ἐκ διαφόρων ἐπικαίρων θέσεων, ἐποίουν αὐτόχρομα θραῦσιν εἰς τοὺς ὑ-ποχωροῦντας. Ἄνωθεν δὲ τῶν Μαμουριανῶν εἰς θέσιν τινὰ τῶν Γα-λανῶν ἀπέκοψαν ἕνα λόχον ὀλόκληρον, συγκεείμενον ἕξ Ἀλβανῶν

Ἐφ' ἑδρῶν μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ σαλπικτῶν του, οὐτινος ἄπαντες οἱ ἄνδρες μέχρις ἑνὸς ἐφονεύθησαν, πολεμήσαντες ἀνδρειότατα.

Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι σπανίως συνέβη ἐν Κρήτῃ πεισματωδεστέρα καὶ φονικωτέρα μάχη, καθ' ἣν νὰ δείξωσιν ἀμφοτέρα τὰ διαμαχόμενα μέρη τοσοῦτον παραδειγματικὴν ἀνδρείαν· οἱ Χριστιανοὶ ὁρμῶντες κατὰ τῶν Τούρκων οὐδεμίαν χρῆσιν ἐποίουν τῶν τουφεκίων των, ἀλλὰ τῶν ἀγγεμάχων ὄπλων ρεβόλβερ καὶ μαχαιρῶν, ἐνίστε δὲ καὶ τῶν ἀκτηρίδων, ἀλλὰ οἱ Τούρκοι ἀντεφορμῶντες τὸ αὐτὸ ἐποίουν, καθόσον οἱ μὲν ἐντόπιοι καὶ οἱ Ἄλβανοὶ μετεχειρίζοντο τοιαῦτα, οἷα καὶ οἱ ἡμέτεροι ἀγγεμάχα ὄπλα, οἱ δὲ στρατιῶται τὰς σπαθολόγχας των. Εἰς τοιαύτην δὲ θέσιν εἶχον ἔλθει, ὥστε κατόπιν εὐρέθη σωρὸς πτωμάτων Χριστιανῶν καὶ τούρκων ἀμαμίζ.

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἀρξαμένην τὴν 1ην ὥραν τῆς πρωῆας τουρκιστὶ καὶ διαρκέσασαν μέχρι τῆς 3ης ὥρας τῆς νυκτός, οἱ Τούρκοι ἀφήκαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀπὸ Βάμου μέχρι Τσιβαρᾶ καὶ ἐπὶ τῶν Γαλανῶν καὶ Τσικολιανῶν, διακόσια ἑπτὰ ἀκριβῶς πτώματα, ἑκτὸς ἐκείνων, τὰ ὁποῖα παρέλαβον καὶ τῶν κάτωθι τοῦ Τσιβαρᾶ φονευμένων καὶ ἑκτὸς τῶν τραυματιῶν. Μεταξὺ τῶν φονευμένων εὐρέθησαν καὶ 40 ἐντόπιοι τούρκοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Χριστιανοφάγος Σουλεϊμάν Τσαούσης ἐκ Σελίνου, κατὰ δὲ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς ἐκ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους. Ἐκ τῶν Χριστιανῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν οἱ ἐξῆς (ἴδε αὐτοὺς κατωτέρω).

Οἱ Τούρκοι ἐγκατέλειψαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης 250 ὄπλα μαρτίνοι, περὶ τὰς 20 χιλιάδας φυσιγγίων, 2 σάλπιγγας καὶ τὴν σημαίαν, τὴν ὁποίαν ἐνέπηξαν εἰς τὸ Καρτσαῦλι μετὰ τοῦ σηματοφόρου αὐτῆς ἐντοπίου ὀθωμανοῦ.

Αὐτὰ εἰσὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς τελευταίας μάχης, ἡ ὁποία δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἦτο καὶ ὑπὲρ καὶ κατὰ χριστιανῶν καὶ Τούρκων καὶ ὅτι ἦτο ἐπίσης καταστρεπτικὴ δι' ἀμφοτέρας· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας συνέβησαν μάχαι καὶ ἀψιμαχίαι μεταξὺ τῶν διαμαχομένων μερῶν ἐπενεγκούσαι ζημίας εἰς ἀμφοτέρα.

Οὕτω κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας Τρίτην τρηνὸς πλησιάσαντες οἱ χριστιανοὶ τὸν Πύργον Βάμου, ἐφόνευσαν τρεῖς Τούρκους ἑκτὸς τῶν τραυματισθέντων, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ οἱ Τούρκοι ἐφόνευσαν τὸν Νικ. Ἰ. Πετράκη καὶ Καπιδάκη ἐκ Φρέ. Κατὰ τὴν 2αν ἡμέραν τῆς πολιορκίας οἱ ἡμέτεροι περιώρισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Διοικητήριον, τὸν Πύργον καὶ τὴν Βάρδιαν τῶν Τρουλῶν (Λιτσάρδα) κατέσχοντ' ἄρτον αὐτῶν καὶ διέκοψαν τὴν τροφοσοσίαν των. Κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας οἱ ἡμέτεροι εἰσελθόντες εἰς Βάμον ἤνοιξαν τὰς φυλακὰς τῶν καταδίκων καὶ ἠλευθέρωσαν τοὺς κρατούμενους· κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην, ἐτραυματίσθη ὁ Γρ. Πωλαναγιωστάκης ἐκ Νίππου. Τὴν τετάρτην ἡμέραν φονεύεται ἐντὸς τοῦ Βάμου εἰς τὸ μογαζεῖόν του ὁ φιλήσυχος Ἐμμ. Στυλ. Κουρκούτης ἐξ Ἀλικάμπου καὶ τραυματίζεται ὁ ἀδελφός του Ἰωάννης. Τούτου ἕνεκεν ἐπιτίθενται οἱ Ἄλικαμπιώται κατὰ τῶν ἐν Τρουλιᾷ ὠχυρωμένων τουρκικῶν προφυλάκων, ἅς ἀναγκάζουσι νὰ ὑποχωρήσωσι κατὰ τὴν φονεύσαντες δύο στρατιώτας καὶ ἕνα ἀξιωματικόν, ἀλλ' εἶτα ἐλθοῦσης ἐπικουρίας εἰς τοὺς τούρκους ἀναγκάζονται νὰ ὑποχωρήσωσιν ἐν τάξει. Τὴν πέμ-

πτὴν ἡμέραν πληγώνεται ὁ Γ. Π. Νικητάκης ἐκ Καλαμιτσίου. Τὴν ἕκτην πληγώνονται οἱ Στυλ. Φραγκιουδάκης, Νικόλ. Μαρινάκης ἐκ Βαφῆ καὶ Χρῖστ. Ἐμμ. Παπαδάκης ἐκ Νίπους, ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν Τούρκων. Τὴν ἐβδόμην ἐφονεύθη ὁ ἐκ Βαφῆ Στυλ. Παντέρμος τέως ἀνθυπολοχαγὸς τῆς Χριστ. Χωροφυλακῆς, ἀνδρείως μάχόμενος ἀφοῦ ἐφόνευσε δύο Τούρκους. Τὴν ὄγδον ἐπιτίθενται οἱ Τούρκοι ἐκ δύο μερῶν ὅπως καταλάβωσι τὸν Τσιβαρᾶν, Καρτσαύλια, Ἅγιον Ἀνδρέαν καὶ Ἅγιον Ἡλίαν, ἀλλ' ἀποκρούονται. Τὴν 9ην τραυματίζεται ὁ Νικόλ. Κανελάκης ἐκ Βρυσσῶν τῆς Κτδωνίας καὶ τὴν 10ην ὁ Στυλ. Δ. Παπαδάκης ἐξ Ἀργυρουπόλεως τῆς Ρεθύμνης. Τὴν 11ην καὶ 12ην ἐξακολουθοῦσιν αἱ ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων κατὰ τοῦ Τσιβαρᾶ καὶ αἱ μετ' ἀπωλείων ἀποκρούσεις αὐτῶν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην φονεύεται ὁ ἐξ Ἀσκόφου Σταῦρος Δόκιμος, τραυματίζεται δὲ ὁ ἐκ τοῦ ἰδίου χωρίου Ἰωσήφ Νάνης, ὀρμώντες κατὰ τῶν Τούρκων ἐντὸς τοῦ χωρίου Βάμου. Τὴν 13 ἐπιτίθενται μετὰ μεγαλυτέρας ὀρμῆς οἱ Τούρκοι κατὰ τοῦ Τσιβαρᾶ, ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι, καίτοι ὀλίγοι κατ' ἀρχὰς ἀποκρούουσιν αὐτοὺς καὶ εἶτα τοὺς καταδιώκουσι μέχρι τῶν θέσεων τῶν φονεύσαντες δύο καὶ πληγώσαντες πέντε. Τὴν 14 ἀπειρῶνται οἱ Τούρκοι νὰ καταλάβωσι τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν ἀλλ' ἀποκρούονται μετ' ἀπωλείας ἐνὸς ἐντοπίου Τούρκου. Τὴν 15 ἐξακολουθοῦσι, αἱ ἀψιμαχίαι, τὴν δὲ πρωΐαν τῆς 16 συλλαμβάνομεν αἰχμαλώτους δύο Τούρκους στρατιώτας.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας ἐρρίπτοντο καθ' ἡμῶν συνεχῶς βόμβαι τηλεβόλων ἐξ 7 μερῶν ἐντὸς τοῦ Βάμου πρὸς τοὺς πέριξ αὐτοῦ πολιορκητὰς διὰ δύο ὀρειβατικῶν πυροβόλων, ἐκ τοῦ ἄνωθεν τοῦ φρουρίου Ἰτζεδίν Πύργου, ἐκ τοῦ φρουρίου Ἰτζεδίν ἀνωθεν τῶν τοπομαχικῶν τηλεβόλων, ὧν αἱ βόμβαι διηθύνοντο κατὰ τῶν Καρτσαυλιῶν καὶ τοῦ Τσιβαρᾶ, ἐκ τοῦ ἄνωθεν τῶν Καλυβῶν γηλόφου δι' ὀρειβατικῶν, ὧν αἱ σφαῖραι διηθύνοντο πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος, ἐκ δύο πολεμικῶν πλοίων ναυλοχούντων εἰς τὸν ὄρμον Καλυβῶν ὧν αἱ βόμβαι διηθύνοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος, πρὸς ὃ καὶ αἱ τῶν τοπομαχικῶν τοῦ Ἰτζεδίν, ἐνίστε δὲ καὶ πρὸς τὸ χωρίον Πλάκα καὶ ἐκ τοῦ Πύργου τοῦ Καστελλίου δι' ὀρειβατικοῦ, ὅθι αἱ σφαῖραι διηθύνοντο ἅπασαι πρὸς τὸν Πιχέραν καὶ τὸν Ἅγιον Ἡλίαν.

Αἱ ριφθεῖσαι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο βόμβαι καὶ σφαῖραι συμπίσθονται εἰς 708, ἐξ ὧν 183 ἔρριψαν τὰ τοπομαχικὰ τοῦ φρουρίου Ἰτζεδίν. 250 τὰ εἰς Βάμον ὀρειβατικὰ, 30 ὁ Πύργος τοῦ Ἰτζεδίν, 100 τὰ ἀνωθεν τῶν Καλυβῶν ὀρειβατικὰ, 40 τὰ ἐν Καστελλίῳ ὀρειβατικὸν καὶ 100 ἀμφοτέρω τὰ πολεμικὰ πλοῖα.

Ἐπιστολὴ σταλεῖσα ὑπὸ τοῦ Ι. Α. Τζιανουδάκη τέως Πρωτοδίκου ἐν Βάμῳ

Ἀγαπητὴ Ἀνδρέα Κακούρη,

Σήμερον ὁ Τουρκικὸς στρατὸς θ' ἀνέλθῃ εἰς Βάμον ἵνα ἀπελευθερώσῃ τοὺς πολιορκουμένους. Σὲ παρακαλῶ πολὺ νὰ ὑπεραπισθῆς τὸ σπῆτι μου, ἵνα μὴ τὸ καύσουν οἱ Χριστιανοί.

Ἐπιστολή τῶν Σ. Ε. Ζουρίδη καὶ Γ. Μάντακα

Ἐν Λάκκοις τῇ 21 Μαΐου 1896

Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι,

Διὰ τῆς παρούσης μας γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κυδωνίας καὶ Κισσάμου κατοικοῦντας Ὀθωμανοὺς ἐπεριωρίσαμεν διὰ τῶν ὄπλων, ἅμα τῇ πληροφορίᾳ τῆς ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν διαπραχθείσης σφαγῆς τῶν ἐν τῇ πόλει Χανίων καὶ εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς κατοίκων Χριστιανῶν καὶ ἤδη ἐξακολουθεῖ ἡ πολιορκία τούτων, ἰδίως δὲ πολιορκιοῦνται στενῶς οἱ τοῦ Σεμπρώνου καὶ Ρουμάτων.

Ἐν τῷ διαστήματι δὲ τούτῳ ἐφονεύθησαν ἕξ ἡμῶν οἱ Γεώργιος Ε. Ζουρίδης, Στέφανος Μ. Καψάλης, Ἰωάννης Μάντακας ἢ Κολύμπριος καὶ Μάρκος Κουκουράκης καὶ ἐπληρώθησαν οἱ Ἰωάννης Σαριδάκης καὶ Μιχαὴλ Κοκολάκης· ἐκ δὲ τῶν ὀθωμανῶν ὑπολογίζονται φονευμένοι 80 τὸν ἀριθμὸν. Ἐν τούτοις ἐπληροφορήθημεν ὅτι τῶν ἐν Ἀποκορώνῳ ἡ πολιορκία διελύθη καὶ ὅτι οὗτοι εἰσηλθόντες εἰς Χανιά, ἀγνοοῦντες δὲ τὸ πῶς τοῦτο συνέβη καὶ πόσοι ἐκ τῶν χριστιανῶν ἐφονεύθησαν καὶ ποῖοι καὶ ὅτι ἄλλαι εἰδήσεις ἕξ Ἀθηνῶν ἐκ Χανίων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἔχετε, σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς πληροφορήσητε δι' ἐγγράφου σας μὲ τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης.

Οἱ ἡμέτεροι συνάδελφοι

Σ. Ε. Ζουρίδης, Γ. Μάντακας

Ἐπιστολή ἀπὸ τὴν «Ἰριδα» καὶ «Κλεόδουλον» (*)

Πρὸς τοὺς κ.κ. ἐπιτρόπους καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοπέδου
Ἀποκορώνου

Ἀγαπητοί,

Γνωστὰ τυγχάνουσι τ' ἀποτελέσματα τῆς μάχης, ἡ ὁποία ἐπικολούθησε τὴν ἐκπολιόρκησιν τοῦ Βάμου. Δυστυχῶς καὶ τὴν ἰφορὰν ταύτην οἱ χριστιανοὶ δὲν ἔδειξαν τὴν ἀπαιτουμένην καρτερίαν, μηδὲ δὲν ἐτήρησαν τὰς θέσεις των· ἂν δὲ ἡ πρώτη ἐφοδος ἀπεκρούετο, βεβαίως ὑπῆρχε μεγάλη ἐλπίς νὰ ἐπέμβῃ ἡ Εὐρώπη, διὰ τῶν ἐνταῦθα Προξένων της, ἵνα λύσῃ τὴν πολιορκίαν, θὰ ἦτο δὲ κατόπιν ἠναγκασμένη νὰ ἐπιληφθῇ καὶ τῆς διακανονίσεως τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον εἶχε θέσει ἐπὶ τοῦ τάπητος ἡ πολιορκία τοῦ Βάμου καὶ αἱ διαπραχθεῖσαι σφαγαὶ ἐν Χανίοις ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Δυστυχῶς ἀπωλέσθη εὐκαιρία σπουδαιοτάτη, τὴν ὁποίαν εἶναι ζήτημα ἂν θὰ ξαναεὐρώμεν. Ἐνταῦθα ἔπαυσαν αἱ σφαγαὶ ἀπὸ ὀκτῶ ἡμερῶν· ἀλλ' ἡ λεηλασία τοῦ κάμπου καὶ τῆς Σούδας ἐξακολουθεῖ ὁ στρατὸς ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ Ἀλικιανοῦ, ἐγένετο δὲ ἀποβίβασις εἰς τὸ Κολυμπάρι καὶ ἐφθασε μέχρι Βουκολιῶν. Ἀφ' ὅπου καὶ ἂν διῆλθεν ἐλεηλάτησε τὰ πάντα.

Ὁ μέχρι τοῦδε στρατὸς ἀνέρχεται εἰς 18 χιλιάδας. θὰ ἀνέλθῃ δὲ εἰς 21 χιλ. Διὰ τοῦτο καλὸν θεωροῦμεν ν' ἀποφύγετε εἰς τὸ ἐξῆς

(*) Ἄντ. Σήφακα καὶ Ἐμμ. Μουντάκη.

ἐπιμελῶς πᾶσαν σύγκρουσιν πρὸς τὸν στρατὸν καὶ πᾶσαν πρό-
κλησιν, μέχρις οὗ ὁ τόπος ἐφοδιασθῆ καλῶς διὰ πολεμοφοδίων, ἂν
ἐφοδιασθῆ ποτέ. Νὰ εἰδοποιήσητε περὶ τούτου καὶ τοὺς Κυδωνιάτας
καὶ λοιποὺς, ὅσους νομίζετε ἀναγκαῖον, διότι ἡ πρώτη ἀσθενὴς
σύγκρουσις πρὸς τὸν στρατὸν θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν νὰ προ-
βῆ εἰς νέας διώσεις καὶ ἐμπρισμοὺς.

Ἡ Ἑλλάς μέχρι τοῦδε μῆτε ἐπισήμως μῆτε ἀνεπισήμως ἀπε-
φάσισε νὰ βοηθήσῃ τὸν Κρητικὸν ἀγῶνα, ἡ δὲ Εὐρώπη μένει ἀπα-
θὴς θεατὴς τῶν παρ' ἡμῖν λαμβανουσῶν χώραν φρικαλεοτήτων. Διὰ
νὰ ἐκβιασθῆ ἡ βοήθεια τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐπέμβασις τῆς Εὐρώπης,
φρονούμεν ὅτι ἂν δὲν λάβητε τὸ πολὺ ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος νεωτέρας
πληροφορίας μας νὰ συντάξῃτε τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον
θὰ στείλητε πρὸς τὸ ἐνταῦθα ἀγγλικὸν Προξενεῖον καὶ πρὸς τὸν
Ναύαρχον τοῦ ἐνταῦθα σταθμεύοντος Ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ Χούντ.

Κύριε Ναύαρχε, Κύριε Πρόξενε,

Ὁ διακαὴς πόθος τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ ἦτο καὶ εἶναι νὰ ἐνωθῇ
μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ἄλλ' ἐπειδὴ σήμερον αὕτη τὸν ἐγκατα-
λείπει εἰς τὴν τύχην του καὶ εἰς τὴν διάκρισιν τῆς Τουρκικῆς βαρ-
βαρότητος, ἡ ὁποία φρικαλέας σφαγὰς διέπραξεν ἐσχάτως ἐν Χα-
νίοις, ἀπὸ πολλῶν δ' αἰῶνων ἔχει καταδικάσει τὴν Νῆσον εἰς τὴν
κακοδιοίκησιν καὶ τὴν δυσπραξίαν καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον ὑπὸ
τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπανέλθῃ ἡ τάξις, διότι αὐτὸς ὁ στρα-
τὸς, ὁ ὁποῖος ἐκλήθη διὰ νὰ φρουρήσῃ ταύτην, διέπραξε τὰς περισ-
σοτέρας σφαγὰς ἐν Χανίοις, ἐνέπρησε τὰ χωρία Βάμον, Δουλιανὰ
καὶ Τσιβαρᾶ τοῦ Ἀποκορώνου, ἐλεηλάτησε δὲ τὰ χωρία τῆς Κισ-
σάμου, ἀπὸ τὰ ὁποῖα διήλθε καὶ ἀπειλεῖ νὰ προβῆ εἰς νέας σφαγὰς,
ὅπου δυνηθῆ, **διὰ ταῦτα παρακαλοῦμεν τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν
τῆς Μεγαλειότητος Ἀνάσσης τῆς Ἀγγλίας, νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν προ-
στασίαν τῆς τῆν Κρήτην καὶ νὰ διατάξῃ τὴν κατοχὴν ταύτης, ὅπως
ἐπαναφέρῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν τάξιν, τὴν ὁποίαν πάντες οἱ κάτοι-
κοὶ ἐπιθυμοῦσιν ἀνεξαρτήτως θρησκευάματος.**

Τὰ γράμματά σας εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ ἔχουν ὀνόματα, θὰ ἀ-
πευθύνωνται δὲ ἢ διὰ τοῦ ἀρμοδίου προσώπου ἢ καὶ ἀπ' εὐθείας
πρὸς τὸν κ. Κλεόβουλον. Προσέξατε νὰ μὴ λέγητε ἀπολύτως εἰς
κανένα μὲ ποίους ἐκ τῶν ἐνταῦθα συνεννοήσθε, πάσας δὲ τὰς προ-
ηγουμένας ἐπιστολάς των νὰ τὰς σχίσετε. Αἱ διαδόσεις ὅτι ἔρχεται
ὁ Μαθιὸς καὶ Χατζῆς Μιχάλης εἶναι ψευδέσταται. (*)

23—5—96

Σᾶς ἀσπαζόμεθα οἱ γνωστοί σας

Ἰρις καὶ Κλεόβουλος

(*) Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην χαρακτηρίζει ἡ λιποψυχία, ὅφ' ἧς κατελήφθη ὁ
Κρητικὸς λαὸς τὰς πρώτας ἡμέρας, μετὰ τὰ τελευταῖα θλιβερά γεγονότα, τὴν ὁ-
ποῖαν ἐν συναθροίσει, μὲ συνήθη ὁμιλητὴν τὸν Γεν. Γραμματέα Ἰωσήφ Ι. Λεκανί-
δην, ὅπως ἐν Στύλῳ Ἀποκορώνου, προσεπάθουν οἱ Μεταπολιτευτικοὶ νὰ διαλύ-
σωσι, μὲ κίνδυνον πολλᾶκης τῆς ζωῆς των, ἀπὸ ἐξερεθίζοντας τὸν λαὸν ἀντιπά-
λους.

Ἄξιότιμον κύριον Νικόλαον Γεννάδην Γεν. Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἐν Χανίοις

Κύριε Πρόξενε,

Ἐννέα μῆνες συμπληροῦνται ἤδη ἀφ' ἧς ὁ Κρητικός λαὸς συνέταξεν ὑπόμνημα, ἐν ᾧ διατυποῦται πολίτευμα, ὑφ' ὃ καὶ μόνον, ἀφοῦ ἦτο δύσκολον νὰ ἐνωθῶμεν μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ἡδύνατο νὰ τύχη σχετικῆς εὐημερίας, ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. Τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, διαχειριζόμενον τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ζητήματος, ἀπέφυγε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο, ἐπιμελῶς, πᾶν διάβημα, ὅπερ ἡδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀφορμὴ πρὸς χαλάρωσιν τῆς δημοσίας τάξεως. Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὅμως ἐπεδίωξε πάση δυνάμει τὴν ἐξόντωσίν μας. Καὶ δὲν ἠρκέσθη αὕτη μόνον εἰς τοῦτο, ἀλλὰ πάντοτε, ὡσάκις ἐξήρχετο πρὸς καταδίωξιν μας, ἀποτυγχάνουσα, ἐπεδίεδετο διὰ τοῦ στρατοῦ τῆς εἰς τὰς σφαγὰς φιλησύχων πολιτῶν. Τὸ παράδειγμα τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς ἀκολουθῶν καὶ ὁ ἐντόπιος Τουρκικός ὄχλος, ἐνέτεινε τὰς δυνάμεις του, ὅπως ὑπερβῆ τὰς κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη δολοφονίας καὶ καταστροφῆς κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ οὕτως ἡ ζωὴ, τιμὴ καὶ περιουσία τῶν χριστιανῶν ἐτέθη ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ὀργάνων τῆς καὶ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν. Ἄπαντες γνωρίζομεν, ὅτι ἐντὸς 6 ἡμερῶν, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀφίξεως τοῦ Τουρχάν Πασᾶ, ἐδολοφονήθησαν 17 χριστιανοὶ ὑπὸ Μουσουλμάνων, ὄντων ἐν γνώσει τῆς ἀμνηστίας, ἣν ἐκόμιζεν ὁ εἰρημένος Πασᾶς.

Μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, φρονοῦν ὅτι αἱ Μεγάλαι χριστιανικαὶ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις καὶ ἡ, ἣν ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύετε ἐν Κρήτῃ, ἡμετέρα μήτηρ Ἑλλάς, δὲν θὰ ἠνείχοντο νὰ παραταθῆ ἡ σφαγὴ καὶ καταστροφή λαοῦ χριστιανικοῦ καὶ φιλελευθέρου καὶ ἀξίου καλλιτέρας τύχης, ἐξηκολούθησε τὸ εἰρηνικὸν πρόγραμμά του, καταβάλλων ἀκόμα πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως συγκρατῆ τὸν σφαζόμενον, τὸν ἀδικούμενον Χριστιανικὸν λαόν, προτιθέμενον, ἀπὸ πολλοῦ, ν' ἀνταποδώσῃ τὰ ἴσα καὶ ἀνώτερα εἰς τοὺς τούρκους.

Ἀφ' ὅτου ὅμως ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἤρξατο νὰ δεικνύῃ καὶ περιφρόνησιν εἰς τὰ αἰτήματά του διὰ τῆς ἀφαιρέσεως καὶ τῶν ὑπαρχόντων προνομίων του, διὰ τοῦ διορισμοῦ Τούρκου Διοικητοῦ καὶ τῆς ἀναβολῆς τῆς συγκλήσεως τῆς Βουλῆς, τὸ Σωματεῖόν μας κατέστη πλέον ἀνεπαρκές ὅπως συγκρατῆσθαι αὐτόν. Οὕτως, ὡς γνωρίζετε, προέβη εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ ἐν Βάμῳ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, παρὰ τὰς ἀποτροπὰς ἡμῶν, ὑπερισχυσάσης τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ, ἡ πολιορκία ἐξηκολούθησεν ἐπὶ 16 ἡμέρας, ἧτις κατέληξεν εἰς πεισματώδη μετὰ τοῦ στρατοῦ μάχην.

Ἐνῶ ὅμως ἡμεῖς μόνον κατὰ τῆς Ἀρχῆς ἠγωνιζόμεθα, φειδόμενοι τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν. Οὗτοι, συνεννοηθέντες μετὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, προέβησαν πανταχοῦ τῆς Κρήτης, ὅπου ἡδύνατο, εἰς σφαγὰς φιλησύχων πολιτῶν καὶ γυναικοπαίδων καὶ πυρπολήσεις λεηλασίας, καὶ καταστροφῆς τῶν περιουσιῶν τῶν χριστιανῶν.

Μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν σφαγῶν τούτων, ὁ Κρητικός λαὸς, προαισθανόμενος ὅτι οἱ Τούρκοι θὰ προέβαινον εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, ἄτε γνωρίζων αὐτοὺς ἀπὸ πολλοῦ, ἐζήτησεν ἐπανειλημμένως παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἑλλάδος, δι' ἡμῶν, ὅπως ἐφοδιάσῃ αὐτόν διὰ

τῶν ἀναγκαίων πρὸς ἄμυναν ἑαυτοῦ μέσων, ἀλλ' αὕτη ἐκώφευ-
σεν εἰς τὰς αἰτήσεις του, τουθ' ὅπερ ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ ἐκφράση
οὗτος κατ' αὐτῆς παράπονα διὰ τὴν ἀστοργίαν της. Τὰ παράπονα
ὅμως ἐκεῖνα μετεβλήθησαν εἰς κραυγὰς ἀγανακτήσεως μετὰ τὰς
τελευταίας σφαγὰς, καθόσον ὁ Χριστιανικὸς Κρητικὸς λαὸς θεω-
ρεῖ ὑπαίτιον εἰς ταύτας κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν,
διότι ἐὰν οὗτος ἦτον ὡς ἔδει ἐφωδιασμένος, οἱ Τούρκοι οὔτε θὰ
ἐτόλμων νὰ θίξωσιν αὐτόν· ἐσχάτως μάλιστα καὶ ἡ ἀγανάκτησις
του ἐκεῖνη μετεβλήθη εἰς ἀπελπισίαν, αὐξάνουσαν, ὁσημέραι, βλέ-
ποντος ὅτι τὰ δεινὰ του δὲν ἐφείλκυσαν οὐδὲ τῆς μητρὸς του τὴν
συμπάθειαν.

Ἔνεκα τούτου ἤρξατο ἀπὸ τινος νὰ στρέφῃ τὰ βλέμματά
του καὶ πρὸς ἄλλα σημεῖα, προσδοκῶν ὅτι θέλει εὑρεῖ ἄλλαχοῦ
σωτηρίαν ἀπὸ τὸν περιστοιχοῦντα αὐτὸν βέβαιον κίνδυνον.

Τὸ σωματεῖον καὶ οἱ παρευρεθέντες κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην
ἐνταῦθα πρόκριτοι, θεωροῦντες καθῆκον αὐτῶν πατριωτικὸν νὰ κα-
ταστήσωσι γνωστὰς τὰς ἐπικρατούσας παρὰ τῷ λαῷ σκέψεις, ἀπευ-
θύνουσι καὶ πάλιν δι' ὑμῶν, Κύριε Πρόξενε, τὴν παράκλησιν
πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἑλλάδος, νὰ ἐπέμβῃ ἐνερ-
γότερον ὑπὲρ τοῦ σφαζομένου Κρητικοῦ λαοῦ, ἀποστέλλουσα
αὐτῷ πολεμοφόδια πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς διάσω-
σιν τῆς Ἐθνικῆς τιμῆς καὶ τῶν ἐν Κρήτῃ κινδυνευόντων ν' ἀπολε-
σθῶσιν Ἑλληνικῶν συμφερόντων.

Ἐν Στύλῳ τῇ 26 Μαΐου 1896

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς.

Οἱ πρόκριτοι

Ἐπιστολὴ Κυδωνιατῶν συντρόφων μας

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον διατρέχει ἡ Πατρίς μας, ἡ ζωὴ ἡ
θρησκεία καὶ ἡ τιμὴ μας, οὐδένα διαφεύγει. Ἡ στάσις τῆς ὀθωμα-
νικῆς Κυβερνήσεως καὶ, ἐν γένει, τοῦ ὀθωμανικοῦ στοιχείου, ἀπέ-
ναντι τῶν χριστιανῶν τῆς Κρήτης, εἶνε κατάδηλον, ὅτι ἐπιδιώκει
τὴν παντελεῖαν ἐξόντωσιν, ἀγνοοῦμεν ὅμως εἰσέτι ἐπισήμως ὁποῖ-
αν στάσιν ἔλαβον ἀπέναντι τῆς Ὑψ. Πύλης εἰ Χριστιανικαὶ Δυ-
νάμεις τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, ἐκ τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ὀ-
ποίων ἐξαρτᾶται ἡ τύχη μας. Ὅπωςδήποτε καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα
εἴτε συζητεῖται παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς τῆς Εὐρώπης σήμερον τὸ Κρη-
τικὸν ζήτημα εἴτε ἐξ ἀντιθέτου οὔτε κἄν σκέπτονται περὶ ἡμῶν,
ὑψίστη παρίσταται ὑποχρέωσις νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς πρώτης ἐκπλή-
ξεως ἡ Κρήτη καὶ νὰ σκεφθῇ αὐτὴ δι' ἑαυτήν, διὰ τὴν ἐνεστῶσαν
καὶ τὴν μέλλουσαν τύχην της.

Μετὰ τὰς σφαγὰς, αἵτινες ἔλαβον χώραν ἐν τοῖς Χανίοις
καὶ τοῖς περιχώροις, ἐν αἷς ἐφωράθη συνένοχος καὶ ἡ Τουρκικὴ
Κυβέρνησις, ὁ Χριστ. πληθυσμὸς κατεπλάγη ἐκ τοῦ τολμήματος
καὶ δικαίως ἐξεστράπη ἐκ τῆς νομιμοφροσύνης καὶ τῆς εὐπειθείας.

Ἢδη διαμαρτύρεται ἐνόπλιως ὅλη ἡ Κρήτη, ἀλλ' ἄνευ προ-
στάτου καὶ ἀρχηγοῦ. Ἐκαστος ἐπιδιώκει τὸ δίκαιόν του αὐτοτε-
λῶς ἐκ τῶν ἰδίων μέσων καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν του κρίσιν καὶ ἐν τῷ

μέσῳ ἡμῶν παρίσταται χάος περιλαμβάνον τὴν ἀναρχίαν, τὴν ἔλ-
λειψιν τῶν μέσων τῆς ἀμύνης καὶ τὸν σκοπόν.

Πλήθος ἄνευ ἀρχῆς καὶ προγράμματος εἶναι νεκρὸν σῶμα.
Πλήθος ἄνευ ἀρχηγοῦ ἐμπολέμῳ καταστάσει, εἶναι δειλότερον
στρατοπέδου λαγῶν, διότι, ἕκαστος πράττει κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ
οὕτως καὶ ἡ δύναμις μερίζεται καὶ ἡ σύγχυσις ἐπιτείνεται.

Ἐπίσημη καὶ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη θεωροῦμεν, ὅτι παρίσταται, νὰ
ἐκλεχθῆ ἀρχή, ἣτις ὑπὸ τὸ ὄνομα προσωρινῆ Κυβέρνησις τῆς Κρήτης
νὰ προσπαθῆσῃ πρωτίστως νὰ ἐπανεφέρῃ τὴν πειθαρχίαν παρὰ τοῖς
ὀπλίταις, νὰ συντάξῃ πρόγραμμα ἀνάλογον, τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ
τόπου, τὸ ὁποῖον νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν κρίσιν τῆς Εὐρώπης, νὰ ἀναζητή-
σῃ τρόπον καὶ ἐξεύρη μέσα πολέμου, καὶ ζωοτροφίας καὶ νὰ ἔλθῃ,
εἰς ἄμεσον διαπραγματεύειν μετὰ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως καὶ
διὰ τελευταίαν πλέον φοράν, ἐὰν ἀρνηθῆ συνδρομήν, νὰ παύσῃ συ-
ζητοῦσα περὶ Ἑλλάδος. Ἐλπίζομεν ὅτι πάντες δὲν θὰ περιμένετε
νὰ φθάσῃ ὁ κίνδυνος εἰς τὰς οἰκίας σας, ἵνα συνδράμητε τὴν ἐρη-
μωθεῖσαν Κυδωνίαν, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι πρόκειται νὰ τεθῆ ζήτη-
μα Κρητικόν, ἀφορῶν πάντας τοὺς χριστιανούς τῆς Κρήτης, δὲν
συμφέρει ἀφ' ἑτέρου νὰ βλέπωμεν ἀπαθείς καταστρεφομένην τὴν
μίαν μετὰ τὴν ἄλλην ἐπαρχίαν τῆς Πατρίδος μας, διότι τὸ τοιοῦ-
τον εἶναι ὡσεὶ ἀπαθείς βλέπομεν ἀποκοπτόμενα τὰ μέλη τοῦ
ἰδίου μας σώματος. Σᾶς προσκαλοῦμεν, ὅθεν, ἐξ ὀνόματος τῆς τι-
μῆς τῆς Πατρίδος μας, νὰ ἔλθητε ἐκ τῆς ἐπαρχίας σας ὀλίγα,
ἀλλὰ σημαίνοντα πρόσωπα εἰς Κάμπους τῆς Κυδωνίας τῆ 2 Ἰου-
νίου ἔ. ἔ. ἔνθα θὰ εὐρίσκονται ἀντιπρόσωποι ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχι-
ῶν τῆς Κρήτης, ἃς ἐκαλέσαμεν δι' ὁμοίας ἐπιστολῆς, ἵνα σκεφθῶ-
μεν ἀπὸ κοινοῦ περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ σπεύσητε
ἐκ τῶν πρώτων.

Ἐν Φουρνῆ τῆ 27 Μαΐου 1896

Σᾶς χαιρετοῦμεν οἱ συμπατριῶταί σας,

Ἄντ. Κατζουράκης, Ν. Καβρουλάκης, Γεώργ. Χναρᾶς, Ἰ.
Καλογερῆς, Ἐμμ. Πρωϊμάκης, Ἰάκωβ. Πατμίδης, Παπαῖ Ἰωάννης
Μαυρακάκης, Σπύρος Μαλινδρέτος κλπ.

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Βάμῳ συναγωνιστῶν

Κύριε Μανουσε,

Χθὲς ἐλάβομεν μίαν ἐπιστολὴν ἀνυπόγραφον, ἣτις προσκα-
λεῖ τὸν λαὸν εἰς συνάθροισιν γεννησομένην σήμερον εἰς Φρέ, πρὸς
σύσκεψιν. Ἐνομίσαμεν ὅτι ταύτην ἐνεργήσατε ὑμεῖς καὶ ἠρχόμεθα,
ἀλ' ἀφοῦ ἐμάθομεν, ὅτι ταύτην ἔστειλαν οἱ ἀντίθετοι, ἐμείναμεν εἰς
Βάμον, θὰ ἐπιστρέψωμεν κάτω νὰ πάρω καὶ τρεῖς, οἵτινες ἀπουσία-
ζον ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ θὰ ἀνταμώσωμεν τὴν Κυριακὴν, διότι ἡ
Ἐπιτροπὴ νομίζει, ὅτι πρέπει ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ εἶναι
μαζεμένη εἰς ἓν μέρος, ἕως ὅτου ἴδωμεν τὰ ἀποτελέσματα, καθότι
τώρα ἔχομεν φόβον καὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανούς καὶ ἀπὸ τοὺς ὀθωμα-
νοὺς. Καλὸν θεωρῶ νὰ μὴ κατεβαίνητε εἰς χαμηλὰ μέρη καὶ νὰ μὴ
πλησιάζωμεν πολὺ τοὺς ὀθωμανούς, διότι ὁ κόσμος ἐφοβήθη. Ἐὰν
ἦτο δυνατόν, ἡ συνάθροισις τῆς Κυριακῆς νὰ μὴ γίνῃ εἰς Στύλον,

ἀλλ' εἰς Φρὲ ἢ εἰς Νίππος, ἂν ὅμως δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνη, ἄς γίνη καὶ ἐκεῖ· ὁ ταχυδρόμος σας μετέβη εἰς Χαλέπας. Ὁ Ἀρτέμιος Νίκας μετὰ τοῦ Νικολάου Μπλούμη, τῆ συνοδείᾳ πολλῶν ἄλλων, εἰσῆλθεν εἰς Καλύβες. Καίτοι προσεπαθήσαμεν νὰ τὸν ἐμποδίσωμεν, ἀλλὰ, τῆ βοηθείᾳ καὶ Κεφαλιανῶν Κοκκινοχωριανῶν, δὲν ἠδυνήθημεν, ὅπως ἐρώτησεν τὸν Ταγματάρχην τοῦ Στρατοῦ ἂν δέχεται νὰ κάθονται εἰς τὰς οἰκίας των οἱ φιλήσυχοι καὶ νὰ μὴν τοὺς φονεύη. Ἀπὸ Καλύβες μετέβη εἰς τὸ φρούριον Ἰτζεδίν, ὅπου εὐρίσκειται ὁ Καϊμακάκης, τοῦ εἶπε δὲ ὅτι δέχεται, ἀλλ' ἐὰν τοῦ πυροβολήσῃ 10 τουφεκιᾶς ἢ ἐὰν δὲν εὖρη εἰς τὰς οἰκίας ἀνθρώπους, θὰ καίῃ καὶ θὰ χαλᾷ· ὥστε ἀπὸ τῶρα ἐτοιμάζονται νὰ φύγωσι θὰ καταδιώκῃ τὴν ἐπιτροπὴν, θὰ τῶν χαλάσῃ τὰς οἰκίας. Ἀναφορὰ δὲν ἔδωκαν ἀκόμη, ἐτοιμάζονται ὅμως δι' αὐριον, ἴσως ἐμποδισθῶσι, διότι ἦλθεν εἰς Γαβαλιανὸς ἐκ Χαλέπας καὶ τῶν λέγει νὰ μὴ δώσωσι τίποτε ἕως τὴν Κυριακὴν, καθόσον ἕως τότε θὰ τελειώσῃ ἢ ὑπόθεσις, ἣτις εὐρίσκειται ὑπὸ κρίσιν.

Υ.Γ. Χωρὶς ἄλλο εἰς Στύλον θὰ ἀνταμώσωμεν. Ἐὰν δυνάμεθα καὶ σμίξωμεν 100 ἀνθρώποι νὰ περιέλθωμεν τὰ κάτω χωρία νὰ ἐμποδίσωμεν αὐτούς, ὅπου συνεννοούνται μὲ τοὺς Τούρκους ἕως τῆς Κυριακῆς, διότι αὐτοὶ βλάπτουσιν ὅλην τὴν Κρήτην.

Μαμουριανὰ Βάμου 29 Μαΐου 1896

Σᾶς χαιρετοῦμεν

Κ. Μαλινός, Σεργ. Καλλιγιάννης

Ἐπιστολαὶ ἅς ὁ Σέργης Καλιγιαννάκης κατέσχε εἰ χεῖρας ὑπόπτου ταχυδρόμου

1) Ἐν Καλύβες τῆ 29 Μαΐου 1896

Φίλε κ. Ι. Μαστοράκη.

Χθὲς ἐξήλθομεν αἱ ἀρχαὶ εἰς Καλύβας, αἵτινες, δι' Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος, ὠρίσθησαν ὡς ἔδρα τῆς Διοικήσεως. Φρόντισον νὰ ἔλθῃς μετὰ τοῦ κ. Τζιανουδάκη, διότι ὑπάρχει ἐναντίον σου ὑποψία τις. Εἴμεθα καλὰ, οἱ Καλυβιανοὶ εἶναι κατενθουσιασμένοι.

Τὸ ἐσώκλειστον δὸς διὰ τοῦ Λαμπαθάκη εἰς τὸν γαμβρὸν του Γ. Κουντάκη. Σὲ ἀσπάζομαι (Μανουράς).

2) Ἀγαπητέ μοι Γιάγκο

Ἐκ Χαλέπας δὲν ἠδυνήθη νὰ σοὶ γράψω, διότι δὲν εἶρον καιρὸν. Ἡ ἔδρα τῆς Διοικήσεως Σφακίων μετετέθη ἐν Καλύβες, ἐνθα καὶ ἐξήλθομεν χθὲς μετὰ τοῦ Διοικητοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ὀθωμανῶν ὑπαλλήλων. Ὅσοι ἐκ τῶν αὐτόθι εὐρισκομένων ὑπαλλήλων δύνανται νὰ ἔλθουν, ἂν θέλουν μὲ τοὺς Γαβαλοχωριανούς τοὺς ἐλευσομένους αὐριον ἴσως.

Εἶρε τὸν Προεστάκην καὶ συνεννοηθῆτε πότε θὰ ἔλθῃς, νὰ ἔλθητε μετ' αὐτῶν.

Καλύβες 29 Μαΐου 1896

Σὲ ἀπάζομαι Δ. Καρυδάκης

3) Ἀγαπητὲ Κουμπάρε

Θλίβομαι διὰ τὰ δεινὰ, ὅπου ὑποφέραμεν. Διὰ τὴν ἀπαιτήσιν σας, τὴν ὁποίαν μοι εἶπεν ὁ κ. Μανουράς θὰ σὰς συνδράμη ὁ Διοικητὴς νὰ ἐκπληρωθῇ, ὅστις μοι ὑπεσχέθη νὰ σὲ βοηθήσῃ χρηματικῶς. Δι' ἄλλου τρόπου ἀδύνατον. Φρόντισον θὰ σὲ παρακαλέσῃ καὶ θὰ σοῦ παράσχῃ τὰ μέσα τῆς μεταφορᾶς.

Διὰ νὰ σωθῇ τὸ ὑπόλοιπον ὀφείλου οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων νὰ συνεννοηθοῦν μετὰ τὴν Διοίκησιν καὶ νὰ μὴ δέχωνται οὔτε νὰ συμμερίζωνται τοὺς κακούργους, ἀλλὰ νὰ τοὺς καταδιώκουν σὸς

I. Γ. Παπαδάκης

Ἐπίσημον ἔγγραφον στελλόμενον πρὸς τὸν κ. Σπυρ. Φουντουκάκην δῆμαρχον Βάμου

Ἡ Διοίκησις Σφακίων. Πρὸς τὸν Κύριον Δήμαρχον Βάμου
Κύριε Δήμαρχε,

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑποβληθείσης χθὲς αἰτήσεως τῶν ἐλθόντων κατοίκων παρὰ διαφόρων χωρίων τοῦ Δήμου Βάμου, ἐλήφθη παρὰ τῆς Γεν. Διοικήσεως τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα:

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις, παρατηρήσασα ἐκ τοῦ ληφθέντος τηλεγραφήματός Σας τὸν, πρὸς αὐτὴν, ἐκ μέρος τῶν ἀναφερομένων ἐν αὐτῷ προσώπων, ἐκδηλοθέντα σεβασμὸν, ἠὲ χαριστήθη μεγάλως, δι' ὃ παραγγέλλεσθε, ὅπως γνωστοποιήσητε αὐτοῖς καὶ ἄλλοις, οἷς προσήκει, ὅτι σκοπὸς τῆς ἀπείρου Αὐτοκρατορικῆς εὐσπλαχνίας καὶ φροντίδος τῆς Γενικῆς Διοικήσεως εἶναι νὰ ἐξασφαλισθῶσι πάντες, ὅσοι καταφεύγουσιν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς δικαιοσύνης τῆς Κυβερνήσεως καὶ ζητήσωσι τὴν προστασίαν αὐτῆς.

Ἐπομένως, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν θέλησιν τῶν εἰρημένων προσώπων, οἱ κάτοικοι τῶν τε εἰρημένων χωρίων καθὼς καὶ τῶν ἄλλων, δεόν νὰ ἐπανέλθωσι καὶ κατοικήσωσιν εἰς τὰ χωριά των, ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑποψίας καὶ φόβου, ἀπέχοντες ὅμως παντὸς κινήματος, ἀντικειμένου εἰς τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπηκόου καὶ τὴν προδηλωθεῖσαν θέλησιν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, μένοντες πιστοὶ αὐτῆς ὑπῆκοοι καὶ βαδίζοντες τὴν ὁδὸν τῆς εὐλαβίας, ἥτις εἶναι ἡ μόνη δι' αὐτοὺς σωτηρία. Τοῦτο φέρομεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Καλύβαις 31 Μαΐου 1896

Ὁ Διοικητὴς Σφακίων

N. Καλιμικεράκης

Πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης καὶ τοὺς ἐν Στύλῳ συνηθροισμένους

Ἀγαπητοί,

Ἐνταῦθα ἔχουν συναθροισθῆ ἕξ Ἀποκορώνου, Ρεθύμνης, Ἀγίου Βασιλείου καὶ ἐπειδὴ τὸ χωρίον εἶναι καταλληλότερον καὶ εὐρυχωρότερον καὶ καθὼς προφορικῶς εἶπομεν δι' ἑαυτῶν δὲν εἶναι εἰς τὸ

Στύλο θά εἶναι εἰς τὸ Φρέ, παρακαλεῖσθε ἀφοῦ λάβητε τὴν παροῦσαν μας νὰ ἔλθητε ἐνταῦθα πρὸς γενικὴν συνεννόησιν.

Ἐν Φρέ τῇ 2 Ἰουνίου 1896
Σὰς ἀσπαζόμεθα

Γεώργ. Παυλογιώργης, Ἐλευθ. Χριστουλάκης, Θεοκλῆς Κακατσάκης, Β. Μαραγκουδάκης, Ἰωσήφ Τσινάρης, Ν. Κ. Φραγκιαδάκης, Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Γ. Ἀναγνωστάκης, Α. Κακούρης, Ἰερεὺς Σακελλάριος κ.λ.π.

Ἐπιστολή Α. Σήφακα, Ἐμμ. Μουντάκη

Πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.

Ἐν Χαλέπα τῇ 1 Ἰουνίου 1896

Ἀγαπητοί,

Ἐσωκλείστως διαβιβάζονται ὑμῖν δύο ἐξ Ἀθηνῶν ἐπιστολαὶ ἢ μία παρὰ τοῦ Ἰωσήφ Δριμάκη κατ' ἐντολὴν τοῦ Γέρω (*) καὶ ἢ ἄλλη ἀντίγραφον πρὸς τὴν Ἰριδα ἐπιστολῆς τοῦ Χ' Μιχάλη. Ἐκ τούτων θά ἴδητε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐμμέσως λαμβάνει μέτρος παρέχουσα τὰ χρεωδῆ εἰς τὴν Κρήτην, ἐκβιασθεῖσα ὑπὸ πολλῶν αἰτίων, ὥστε θεωρεῖται ὡς περιττὴ ἢ πρόσκλησις ξένης δυνάμεως ἢ ξένης ἐπικλήσεως. Τὰ πάντα φρονούμεν ὅτι πρέπει πρὸ τοιαύτης τροπῆς τῶν πραγμάτων νὰ σταματήσωσιν, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐνεργείας, ἅς κατέβαλον τινές, ὅπως ὁ λαὸς ζητήσῃ τὴν Ἀγγλίαν ἢ ἄλλην τινὰ, δύναμιν. Τοῦτο μόνον θεωρεῖται ὡς τὸ μᾶλλον ἐπεῖγον μετὰ τὴν πρώτην ἀποστολὴν τῶν χρεωδῶν, ἢ συγκρότησις ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως ὑπὸ ὀρισμένου ἀριθμοῦ ἀντιπροσώπων, ἐκλεγησομένων ἔσπευσμένως ὑφ' ἐκάστης ἐπαρχίας, ἰδίᾳ συνελθούσης.

Πρὸς τούτοις καθίσταται ὑμῖν γνωστὸν ὅτι ὁ Γ. Πορταλάκης (**) ἐκ Καλυβῶν ἐστὶ τακτικὸς ἀνταποκριτὴς τοῦ κ. Βιλλιώτη, εἰς ὃν ἔγραφε χθὲς ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐργάζεται ὅπως ζητήσῃ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν ἀλλὰ τὸ κρατεῖ μυστικόν, ἐκθέτει τὰς ἀδυναμίας, διαιρέσεις, καὶ πλεῖστα ἄλλα ἡμῶν καὶ τὴν ἀπελπιστικὴν θέσιν τοῦ Χριστιανικοῦ στοιχείου καὶ ἄλλα, ἅτινα φρίττει τις ν' ἀναγνώσῃ.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ κ. Βιλλιώτης τὴν ἐπέδειξεν ὡς φίλος τῶν Τούρκων, πιστὸς εἰς τὸν Ἀβδουλάχ Πασσᾶν. Τὸ τοιοῦτον καθ' ἡμᾶς εἶναι φοβερὰ προδοσία. Προλάβετε τοιαύτας ἀηδεῖς καὶ ἐπικινδύνους ἐξομολογήσεις, πιθανῶς, θεωρημένου φίλου σας, ὅστις ἐπικινδύνους διαγωγῆς του καθίσταται λίαν ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς.

Ὅ,τι θέλετε καὶ πᾶν ὅ,τι φρονεῖτε γράψατε διὰ τοῦ ἰδίου κομιστοῦ πιστοῦ φίλου μας. Κρυπτογραφικὸν ἀλφάβητον πρὸς περαι-

(*) Ματθαίου Μυλωνογιαννάκη.

(**) Κατὰ σύμπτωσιν εὐρίσκεται ἐνταῦθα (Στύλῳ) ὅπου, συνηθροισμένοι ὄντες ἐλάβομεν τὴν ὡς ἄνω ἐπιστολὴν, ὃ, περὶ οὗ ὁ λόγος Γ. Πορτολάκης, ὃν διανοοῦνται νὰ φονεύσωσιν, ἀλλ' ἡμεῖς, γνωρίζοντες τὴν διαγωγὴν του καὶ ὅτι πρόκειται περὶ παρεξηγήσεως τοῦς ἀποτρέπομεν.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ πατρός μου Ι. Γ. Λεκανίδη).

ΣΗΜ. Αἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐπιστολαὶ, διέλυσαν, ὡς φαίνεται, τὴν τῶν πρώτων ἡμερῶν, λιποψυχίαν τῶν ἀνωτέρω, οἵτινες ἤδη ἀποδίδουσι τοιαύτην εἰς ἄλλους.

τέρω ἀλληλογραφίαν σᾶς στέλλω. Ἴσως αὐριον ἀπέλθωμεν εἰς Ἀθήνας. Τὰ γράμματά σας τοῦ λοιποῦ ν' ἀποστέλλετε εἰς τὸ πρόσωπον, ὅπερ θὰ σᾶς εἴπῃ προφορικῶς ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μας.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἴρις Κλεόβουλος

Αἱ ἐσώκλειστοι τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς:

1) Ἀγαπητοί μοι,

Σᾶς ἔγραψα τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα διὰ τοῦ Μάρκου τὰ καθέκαστα ἴσως λάβετε τὴν παροῦσαν ἐνωρίτερον. Σᾶς λέγω ἐν ὀλίγοις, πρέπει νὰ ἐμμείνετε δι' οἰουδήποτε τρόπου δυνηθῆτε, μὴ ἀπελπισθῆτε, ἡ Κρήτη δὲν θὰ ἐγκαταλειφθῆ καὶ πάλιν, ἂν ἡ Κυβέρνησις εὐρίσκειται ἐν νάρκῃ, ὁ λαὸς ἀφυπνίσθη, καὶ θὰ ἀφυπνισθῆ περισσότερο καὶ τιμωρὸς κατὰ τῶν ἀρμοδίων· ἔχετε θάρρος· ταύτην τὴν ἐσπέραν σᾶς ἀποστέλλονται ὀλίγα ἐφόδια, ἡ ὁποῖα ἀποστολὴ εἶναι μᾶλλον διὰ συνεννόησιν μεταξὺ σᾶς καὶ ἡμῶν· ἐντὸς ἴσως τοῦ πρώτου δεκαημέρου Ἰουνίου θὰ γίνῃ ἡ πρώτη σεβαστὴ ἀποστολὴ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐφοδίων.

Μὴ λείπετε νὰ δημοσιεύητε ἐκθέσεις τῆς καταστάσεως καὶ ἰδίως νὰ μᾶς ἔχετε ἐνημέρους. Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ ἀμείψῃ τὸν ἀγῶνά σας καὶ στέψῃ ὑπὸ ἐπιτυχίας τὴν θυσίαν σας. Ἡ Εὐρώπη εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν· καρτερεῖτε καὶ ἐλπίζετε, ἐργάζεσθε μὲ φρόνησιν. Πάντες εἴμεθα καλά· ὁ γέρος ἔρχεται γρήγορα· ἴσως καὶ ἐγὼ μαζὺ.

Πειραιεὺς 26 Μαΐου 1896

Σᾶς γλυκοφιλῶ Ἰ. Δριμάκης. Καλὴν ἀντάμωσιν.

2) Ἐν Πειραιεῖ 24 Μαΐου 1896

Ἀγαπητοί Ἀ. Σήφακα κλπ. εἰς Χανιά.

Ἐπιστολὴν σας μοὶ ἐπέδειξεν ὁ γέρον συνάδελφος Π. Περίδης δι' ἧς διεκτραγωδεῖτε τὰς καθ' ὑμῶν σφαγὰς καὶ κακώσεις τῶν Κούρδων Βεγγαζίων καὶ τῶν συμπατριωτῶν μας ἐξωμοτῶν ὀθωμανῶν, ἐπικαλεῖσθε δ' ἐν τέλει τὴν ἐνέργειάν μας τῶν ἐνταῦθα γερόντων καὶ τὸ ἔθνος.

Σᾶς καθιστῶ ὄθεν γνωστὸν ὅτι δὲν ἐπαύσαμεν ποτὲ ἐργαζόμενοι καὶ ἐνεργοῦντες τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν ὀλομελείᾳ καὶ ἰδιωτικῶς ὑπὲρ τῆς καλῆς εὐδοξώσεως, εἰρηνηκῶς καὶ νομίμως τῶν ἐσχάτων παρανομιῶν τῆς Πύλης διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀτυχοῦς τόπου μας.

Ἐσχάτως δ' ἐπὶ δεκαπενθημερίαν ἐδιπλασιάσαμεν τὰς ἐνεργείας, ἀνερχόμενοι καὶ κατερχόμενοι τὰ ὑπουργεῖα καὶ τὰς ξένας πρεσβείας, παριστάνοντες εἰς αὐτοὺς τὴν τραγικὴν καὶ ἔκρυθμον κατάστασιν χριστιανῶν ἀδελφῶν μας, ἐπικαλούμενοι τὴν ἀρεθμον καὶ σύντονον ἀρωγὴν καὶ μεσολάβησίν των. 3 κατὰ συνέχειαν ἡμέρας, ἐπὶ ὥρας κεκλεισμένος μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, παρέστηνα καὶ προέτρεπα αὐτὸν νὰ παραδεχθῆ πρῶτος αὐτὸς καὶ νὰ εἰσαγάγῃ πρὸς τὸν προϊστάμενον καὶ τοὺς συναδέλφους του τὴν ἔμμεσον συνδρομὴν των. Καὶ μετὰ τοῦτον ἐπαρουσιάσθη πρὸς τὸν

Μέγαν (*) ὅστις ἂν καὶ δὲν μὲ ἐδέχθη ἐπισήμως, τοῦ ὄρισα ὀρι-
σμένως ὅτι καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν του τὸ θέμα καὶ ὅτι αἱ ὑπεκφυ-
γαὶ καὶ τὰ τουρκικὰ παιγνίδια ἐτελείωσαν καὶ οἱ Κρήτες θὰ ὑπε-
ρασιπιοθῶσιν ἑαυτοὺς μέχρις ἐξοντώσεως. Δὲν θὰ παραδοθῶσι δὲ
εἰς τὰς κακούργους ὀρδᾶς τοῦ ἀγαθῆς ἢ Ἀρμενία. Εὐτυχῶς αἱ
παραστάσεις καὶ αἱ ἀπειλαὶ δὲν ἔμειναν ἐντελῶς ἄκαρποι, ὥστε
χθὲς τὴν ἐσπέραν ἐκοινοποιήθη ἡ σύστασις Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῆς
Κυβερνήσεως, ὅχι ὅμως ἐκ καταλλήλων προσώπων, οὐχ ἦττον ἢ ἐ-
ναρξίς ἐγένετο καὶ ἐλπίζομεν κατ' αὐτὰς νὰ σᾶς προφθάσωμεν δι'
ἀποστολῆς τῶν ἀναγκαίων μετ' οὐ πολὺ, ἂν τὸ ἐγκρίνετε καὶ θὰ
σᾶς ἐπισκεφθῶμεν οἱ ἐνταῦθα Γέροι. Καὶ ἄλλαι ἐπιτροπαὶ ἐσυστή-
θησαν ὡς ἀπὸ μέρους τῶν ἐνταῦθα Κρητῶν καὶ πάντες ἐργάζον-
ται καὶ ἐνεργοῦν ὥστε ἀνεστατώθη ὁ Ἑλληνικὸς λαός, κυρίως αἱ
ἀνώτεροι τάξεις ἦνασαν καὶ κλέγουν ἐκ τῶν αἰσθημάτων καὶ φλο-
γεράς συναίσθησεως καὶ ρίπτουν τοὺς μύδρους κατὰ τῶν ἀναισθη-
των μεγάλων καὶ μικρῶν. Σπεύσατε λοιπὸν ν' ἀναγγείλητε ταῦτα
πρὸς τοὺς ἔξω ἀγωνιζομένους καὶ ἅπαντα τὸν λαὸν μας, ἵνα ἐνθαρ-
ρυνθῇ καὶ καθέξῃ τὴν ἀρμόζουσαν ἀμυντικὴν θέσιν πρὸς ἀπό-
κρουσιν τῶν Βασιβουζούκων.

Σημειώσατε δὲ τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα παρίσταται ἡ ἀπόλυτος
ἀνάγκη τῶν πρώτων ἀποστολῶν. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ σᾶς
ἀσπάζομαι.

Ὁ συμπατριώτης σας

Χ". Μ. Γιάνναρης

Ἐπιστολαὶ παρὰ διαφόρων συμπατριωτῶν

1) Ἐν Λάκκοις τῇ 2 Ἰουνίου 1896

Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι

Σᾶς ἀποστέλλομεν διὰ τῶν ταχυδρομῶν, οἷτινες φέρουσι τὴν
παροῦσαν μας, τὰς ἐξ Ἀθηνῶν ἐπιστολάς, ἅς σᾶς κομίζουσι. Ἐκ
τούτων ἀπεσφραγίσασμεν τὰς δύο, τὰς ἀναφερομένας πρὸς τὴν Μεκ
ταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν. Ἐλάβομεν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολήν-
σας, ἥτις ἀναιρεῖ τὰς ἐξ Ἀθηνῶν ἐπιστολάς.

Γράψατέ μας τὰς ἐκ Χανίων νεωτέρας εἰδήσεις σας καὶ τὰ τῆς
συναθροίσεως.

Οἱ ὑμέτεροι

Σ. Ε. Ζουρίδης, Γ. Μάντακας, Ἰ. Βολανάκης, Ν. Μάνδακας,
Σ. Π. Μαλινδρέτος.

Τὰ ἰδιωτικὰ σας γράμματα γράψατέ μας τί σᾶς λέγουν.

2) Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Μαΐου 1896,

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται

Ὁ καλὸς συμπατριώτης μας κ. Γεώργιος Κοτζαμπασάκης ἐρ-
χεται αὐτόθι, ἵνα ἀγωνισθῇ τὸν κοινὸν ἡμῶν ἀγῶνα. Οὗτος θέλει
σᾶς εἶπῃ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐνταῦθα. Καλὸν θεωρῶ νὰ κρατήσητε στά-
σιν ἐφεκτικὴν ὅσον ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν μέρος, διὰ νὰ εἴμεθα πάντο-

(*) Βασιλέα

τε κύριοι τῶν προθέσεων μας. Τοῦτο δὲ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας. Διὰ συνδρομὰς τῶν ἀναγκαιούντων ὅλοι θὰ φροντίσωμεν καὶ πρὸ πάντων οἱ ἀρμόδιοι. Ὁ κ. Γεώργ. Κοτζαμπασάκης θὰ σᾶς ἐξηγήσῃ προφορικῶς τὰ λοιπὰ.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς

Ὁ συμπατριώτης σας

Δ. Φ. Λυμπρίτης

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως κ.λ.π.

3) Ἀδελφοί

Διὰ τοῦ πλοιαρίου, κυβερνωμένου ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς Κισσάμου Πρωϊμάκη, σᾶς ἀποστέλλομεν 10 χιλιάδας φυσίγγια, 50 ὀκάδας πυρίτιδος μὲ τὰ ἀνάλογα καψύλιά των καὶ ὄλων τῶν εἰδῶν. Εἶναι μικρὰ ἢ ἀποστολή, διότι καὶ τὸ πλοιάριον δὲν εἶχε μεγαλυτέραν χωρητικότητα καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας δὲν εἴμεθα βέβαιοι. Ἐν τούτοις ἔχετε θάρρος διότι κατωρθώθη μεθ' ὅλας τὰς Κυβερνητικὰς ἀντενεργείας, ἢ ἐξευρέσις ἀτμοπλοίου καὶ ἀφθόνων ἐφοδίων, τὰ ὅποια ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἔρχονται τακτικῶς, συμφώνως, πρὸς τὰς ὁδηγίας σας. Τὰς ἐπιστολάς σας θὰ ἀναμένωμεν διὰ Νεαπόλεως τῶν Βατίκων ἐπ' ὀνόματί μου, ἀποστελλομένων διὰ τοῦ ἰδίου πλοιαρίου, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε. Μέχρι τῆς Κυριακῆς ἀποστέλλεται τὸ ἀτμόπλοιον ἐπιβαίνοντος τοῦ κ. Κοτζαμπασάκη μετὰ 150 ἀνδρῶν ἀπάντων ὀπλισμένων καὶ μετὰ 150 χιλιάδων φυσιγγίων διαφόρων ὄπλων ὡς καὶ λοιπῶν χρειδῶν. Νὰ προσέχητε δὲ ἀπὸ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς μέχρις Ἁγίας Ρουμέλης ἢ καὶ μέχρι Ροδακίνου, ὀρίζομεν δὲ τὰ μέρη ταῦτα ὡς μᾶλλον ἐλεύθερα τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ.

Διὰ τοῦ ἰδίου ἀτμοπλοίου θὰ ἀναμένω ἐπιστολὴν δι' ἧς νὰ μοι ὀρίζητε τὸ καταλληλότερον μέρος διὰ τὴν δευτέραν ἀποστολήν. Τὰ ἐδῶ ἐν ἐκτάσει θέλετε μάθει παρὰ τοῦ Γ. Κοτζαμπασάκη, διότι τὴν στιγμὴν ταύτην εἶμαι τόσον συγκεκινημένος, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σᾶς γράψω πλείονα εἰ μὴ μόνον τὴν παράκλησιν νὰ δεχθῆτε πάντες ἀσπασμοὺς ἀδελφοθλιβομένου διὰ τὰ ἐν Κρήτῃ συμβαίνοντα καὶ διότι δὲν συναγωνίζεται παρὰ τὸ πλευρὸν σας.

Πειρεὺς 26 Μαΐου 1896

Ὁ ἀδελφός σας

Γ. Α. Πετροπουλάκης

Σᾶς ἀσπάζομαι καγὼ καὶ καλὴν ἀντάμωσιν ἐν μεγίστῃ βίᾳ

Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης

Πρὸς τὴν Μεταπολιτευτὴν Ἐπιτροπὴν Κρήτης.

Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί,

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἔφθασα ἀπὸ Ἀθήνας καὶ εἶμαι πολὺ κα-

κός εις τὴν υἰείαν, δὲν ἠμπορῶ νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ἀνταμῶσω νὰ σᾶς εἰπῶ προφορικῶς, ὅσα δὲν σᾶς γράφουν. Τὰ πράγματα εἶναι καλὰ πρὸς ἡμᾶς καθὼς θὰ σᾶς γράφουν, ἔὰν δὲν εἶναι εὐκολος ἢ ἀλληλογραφία σας ἀπὸ τὰ Χανιά, εἶναι εὐκολον ἀπὸ ἐδῶ ἕως τὰ Βάτικα. Διότι εἰς τὴν Νεάπολιν πιάνει βαπόρι δύο φορές τὴν ἑβδομάδα. Διαμένω ὅτι σᾶς τὸ γράφουν καὶ εἶναι εὐκολον νὰ με συνεννοηθῆτε. Διαμένω εἰς τὸ Κολυμπάρι ἢ Ἀφράτα ἐβάστουν αὐτὰ ὅπου σᾶς γράφουν τὰ πολεμοφόδια καὶ ἐπειδὴ εἶναι χρεῖα ἐδῶ τὰ ἔδωσα εἰς Κισσαμίτας καὶ Κυδωνιάτας· περιμένονται πολεμοφόδια μέχρι τῆς Τρίτης τῆς ἐρχομένης καὶ πρὸς γνῶσιν σας.

Θὰ σᾶς τὸ γράφουν πιστεύω, ἐνέργειαι μεγάλαι γίνονται ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης. Ἐννοοῦν νὰ συστηθῆ προσωρινὴ Κυβέρνησις παρὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ ὅσον εἶναι δυνατὸν ὀγρήγορα· ἔλατε κοντὰ τῆς Κισσαμίου διὰ νὰ ἐνεργηθῆ τὸ αὐτὸ, διότι θὰ μᾶς δικάσουν ὡς κακούργους καὶ πρὸς θεοῦ ὀγρήγορα.

Ὁ ἀδελφός

Δημ. Πρωϊμάκης

31 Μαΐου 1896

**Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης πρὸς τὸν
Κύριον Μηλιάδην Βολανάκην.**

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα,

Ἐνεκεν τῶν λαβουσῶν ἐσχάτως χώραν μαχῶν καὶ φρικαλεότητων ἐκ μέρους τῶν Τούρκων κατὰ τῶν ἀόπλων Χριστιανῶν, διεκόπη ἡ συγκοινωνία καὶ ὡς ἐκ τούτου εὐρισκόμεθα ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῶν λαμβανόντων αὐτόθι χώραν καὶ τῆς θέσεως, εἰς ἣν εὐρίσκεται τὸ ζήτημά μας.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα ἐξεύρητε μέσον δι' οὗ νὰ μεταδίδητε εἰς ἡμᾶς τὰ αὐτόσε συμβαίνοντα.

Ἐκτὸς τούτων ὁμως καὶ ὡς πρὸς τὸ ὑλικὸν μέρος εὐρισκόμεθα εἰς πολὺ κακὴν κατάστασιν, καθόσον ἤδη ἅπας ὁ λαὸς εὐρίσκεται ἐν Ἐπαναστάσει καὶ οὗτος, δυστυχῶν, στρέφεται ὅλος πρὸς ἡμᾶς ζητῶν βοήθειαν. Τὸν Τουρκικὸν στρατὸν, καίτοι ἄοπλοι, ἠναγκάσαμεν νὰ περιορισθῆ εἰς τὰ παράλια μέρη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Οἱ ἐντόπιοι ὁμως τούρκοι εἰσάγοντες ἤδη τὰς οἰκογενείας τῶν ἐντὸς τῶν πόλεων κάμνουσιν ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν πλησιοχώρων χωρίων καὶ λεηλατοῦσι, πυρπολοῦσι, καὶ διαπράττουσι πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τοὺς Χριστιανούς. Τοῦτο μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἔχωμεν συστήσει διαρκῶς φρουράς, ὅπως ἀποκρούωμεν τὰς ἐπιδρομὰς ταύτας.

Ἀλλὰ διὰ νὰ διατηροῦνται αἱ φρουραὶ αὗται ἔχουσιν ἀνάγκην διατροφῆς, πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ὁποίας ἀπαιτοῦνται χρήματα, καθ' ὅσον ὡς εἶπομεν καὶ ὁ λαὸς κατέστη ἐντελῶς ἀνίκανος ὅπως διατρέφῃ αὐτάς. Ἐκτὸς τῆς ἀνάγκης ταύτης ἔχομεν ἀνάγκην χρημάτων διὰ τὰ ταχυδρομικὰ ἔξοδα, ἢ ἔλλειψις τούτων γίνεται ἀφορμὴ νὰ μὴ εἶμεθα ἐνήμεροι τῶν λαμβανόντων χώραν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Κρήτης καὶ νὰ μὴ μεταδίδωμεν αὐτοῖς ὅσα γνωρίζομεν.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ὅπως παρουσιασθῆτε παρὰ τοῖς

δυναμένοις καὶ τοῖς ἀρμοδίοις, συμφώνως τῇ ἀνατεθείσῃ ὑμῖν ἀπὸ πολλοῦ ἐντολῇ καὶ ζητήσητε παρ' αὐτῶν ὅπως ἀποστέλλωνται ἡμῖν 200 λίραι κατὰ μῆνα, ἅς νὰ δαπανῶμεν πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκαίων.

Μετὰ τὴν μάχην νεώτατα ἔχομεν ν' ἀναγγείλωμεν ὑμῖν, ὅτι ἐφοδιασθέντες οἱ Κυδωνιάται καὶ Κισσαμίται, ἐπετέθησαν τὴν 31 Μαΐου κατὰ τῶν εἰς Ρούματα καὶ Ζυμβραγοῦ Τούρκων· ἀπώθησαν αὐτοὺς ἐπενεγκόντες αὐτοῖς καὶ ἀρκετὰς ζημίας· ὑπομιμνήσκομεν ὑμῖν καὶ τὴν ἀνάγκην ἀποστολῆς πολλῶν πολεμοφοδίων, πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἵνα μὴ συμπληρῶσῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ τόπου.

Μανθάνομεν ὅτι ἤρξατο ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ χορηγῇ πιστώσεις ὑπὲρ τῶν προσφύγων Κρησῶν οἰκογενειῶν. Νομίζομεν ὅτι μεγαλυτέρας ὑπηρεσίας θὰ προσήνεγκεν, ἐάν μέρος ἐκ τῶν πιστώσεων τούτων ἐτίθετο ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων ἐνταῦθα. Περιμένομεν ὅτι θὰ μᾶς ἀποστείλῃτε χρήματα διὰ τοῦ πρώτου ἐξευρεθησομένου ἀσφαλοῦς μέσου.

Ἐν τέλει σᾶς πληροφοροῦμεν ὅτι εἰς πολλὰ μέρη τῆς Κρήτης συνέβησαν κατ' αὐτὰς ἀψιμαχίαι ὡς καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Γωνιὰν Ρεθύμνης, καθ' ἃς οἱ ἡμέτεροι ἐφάνησαν νικηταί, ἀπώθησαν τοὺς Τούρκους καὶ ἐπενεγκόντες αὐτοῖς ζημίας. Ἐλλείψει ὁμως ἀκριβεστέρων πληροφοριῶν δὲν ἀναφέρομεν λεπτομερείας.

Ἐν Κάϊνα τῇ 3 Ἰουνίου 1896

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως

Πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκη, Παρθένιον Περίδην, Ἐμμ Βαρδίδην, Ν. Νικολοῦδην, Χ' Μιχ. Γιάνναρην κ.λ.π.

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἐνεκεν τῶν λαβόντων ἐσχάτως χώραν γεγονότων, τὰ ὅποια ἐγένοντο ἀφορμὴ νὰ καταστῇ δύσκολος, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατος, ἢ συγκοινωνία. δὲν ἠδυνήθημεν νὰ γράψωμεν εἰς ὑμᾶς.

Τὰς μάχας, τὰς πυρπολήσεις καὶ λεηλασίας, βεβαίως γνωρίζετε ἐκ τῶν ἐφημερίδων. Εἰς τὰς ἐπαρχίας Κυδωνίας, Κισσάμου, Ρεθύμνης καὶ Ἁγίου Βασιλείου ἐξακολουθοῦν νὰ διαπράττωσιν ὁ τε στρατὸς καὶ οἱ ἐντόπιοι ὄργανα. Τὸ προπαραελθὸν Σάββατον 25 Μαΐου οἱ Τούρκοι ἐντόπιοι καὶ στρατὸς ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν ἐν Μικρᾷ Γωνιᾷ ἡμετέρων, ἀπεκρούσθησαν μετὰ μεγάλων ζημιῶν καὶ πολυαριθμότεροι τῶν ἡμετέρων. Τὴν δὲ 31 Μαΐου ἐφοδιασθέντες οἱ ἡμέτεροι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν εἰς Ζυμβραγοῦ καὶ Ρούματα τακτικοῦ στρατοῦ καὶ ἀπώθησαν αὐτὸν ἐκτοπίσαντες αὐτὸν εἰς μακρὰν ἀπόστασιν, καὶ ἐπενεγκόντες αὐτῷ ἀρκετὰς ζημίας.

Πρὸ ἡμερῶν ἐμάθομεν ὅτι, ὅσον οὐπῶ, ἐκδίδεται αὐτοκρατορικὸς ἱραδὲς δι' οὗ γίνονται παραχωρήσεις εἰς τὴν Κρήτην ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων Ἀγγλίας, Ρωσσίας καὶ Ἑλλάδος. Δὲν γνωρίζομεν κατὰ πόσον ἢ εἶδησις αὕτη ἔχεται ἀληθείας, ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν, νὰ ἀρισθῇτε ἀκριβέως πληροφορίας ἀπὸ ἀσφαλοῦς πηγῆς περὶ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος καὶ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω εἰδησεων. Ἐκτὸς τούτων δέον νὰ καταβάλητε καὶ ὑμεῖς πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν

ὅπως δοθῆ αἰσία καὶ ἱκανοποιητικὴ διὰ τὴν Κρήτην λύσις τοῦ ζητήματος.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δέον νὰ φροντίζητε ὅπως μᾶς ἀποστέλλωνται καὶ περὶ τὰς 200 λίρας κατὰ μῆνα, πρὸς διατήρησιν φρουρῶν, στρατοπέδων καὶ ἡμῶν, καὶ πρὸ πάντων διὰ ταχυδρομικὰ, ἢ ἔλλειψις τῶν ὀρίων γίνεται ἀφορμὴ νὰ μὴν σᾶς γράφωμεν τακτικῶς, νὰ μὴ εἴμεθα ἐνήμεροι τῶν λαμβανόντων χώραν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Κρήτης καὶ νὰ μὴ μεταδίδωμεν αὐτοῖς τὰς εἰδήσεις, ἅς ἔχομεν. Ἄλλὰ καὶ ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην, οἰανδήποτε ἔκβασιν καὶ ἂν λάβῃ τὸ ζήτημα. Ὅθεν καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἀμελήτε, καθόσον ἢ ἔλλειψις αὐτῶν ἔχει γίνεαι ἀφορμὴ νὰ ἐκθρασυνθῶσιν οἱ Ταῦρκοι ἐπὶ τοσοῦτον.

Ἐν Κάλινα τῆ 4 Ἰουνίου 1896

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὸν κ. Θεόδωρον Λιμπρίτην εἰς Ἀθήνας

Ἀγαπητὲ συμπατριῶτα,

Τὰς ἡμέρας ταύτας ἐμάθομεν ὅτι θέλει ἐκδοθῆ αὐτοκρατορικὸς ἱραδὲς τῆ ἐπεμβάσει τῶν Μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, δι' οὗ γίνονται παραχωρήσεις νινὲς εἰς τὴν Κρήτην ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Γαλλίας, Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος. Ἐπίσης μανθάνομεν εὐχάριστος, ὅτι οἱ ὁμογενεῖς δὲν ἐννοοῦσι νὰ ἐγκαταλείψωσιν ἡμᾶς ἀόπλους καὶ ἀπροστατεῦτους εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ὅτι καταβάλλουσι προσπάθειαν πρὸς ἐξεύρεσιν ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων καὶ ἀποστολὴν χρημάτων, ὧν ἔχομεν ἀνάγκην ἐν πάσῃ περιπτώσει, διότι καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ἔχεται ἀληθείας ὅτι ἐντὸς βραχέος θέλει λυθῆ εἰρηνικῶς τὸ ζήτημά μας, μέχρι τῆς ὀριστικῆς διακανονίσεως αὐτοῦ, θὰ εὐρεθῶμεν πολλὰκις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀμυνθῶμεν κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ἐντοπίων Τούρκων. Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς θερμῶς, ὅπως καταβάλλητε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν, ἵνα συλλέξητε ἀκριβεῖς πληροφορίας ἀπὸ τοῦς αὐτόθι ἀρμοδίους καὶ ἀπὸ ἀσφαλεῖς Εὐρωπαϊκὰς πηγὰς περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω εἰδήσεων, περὶ τοῦ σημείου εἰς ὃ εὐρίσκεται τὸ ζήτημα, ὡς καὶ ὅπως φροντίσῃτε ἵνα καὶ αὐτόθι γίνῃ ἀνάλογος ἐνέργεια καὶ ἐπιτευχθῆ αἰσία καὶ ἱκανοποιητικὴ λύσις τοῦ ζητήματος διὰ τὴν Κρήτην.

Ἐν Κάλινα τῆ 4 Ἰουνίου 1896

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Λ. Πετροπουλάκη

Ἀξιότιμε Κύριε,

Τὴν ἀπὸ 26 Μαΐου ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐλάβομεν. Τὰ ἀποσταλέντα διὰ τοῦ Πρωϊμάκη φυσιγγία ἐξεφορτώθησαν εἰς Κίσσαμον ὡς μανθάνομεν, διετέθησαν δὲ ὑπὲρ τῶν Κισσαμιτῶν καὶ Κυδωνιατῶν. Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ σᾶς ἀναγγέλλομεν ὅτι εὐθὺς ὡς ἐξεφορτώθησαν ἐχρησίμευσαν εἰς ἀπώθησιν τῶν Τούρκων ἀπὸ δύο σπουδαίας

θέσεις τῶν Ρουμάτων καὶ τοῦ Ζυμβραγοῦ.

Ἡμεῖς θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν νὰ ἐκφράσωμεν πρὸς ὑμᾶς τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν τε καὶ τοῦ Κρητικοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ. Ἡ γενναία ἀποστολή, ἣν μᾶς ἐπηγγείλασθε δὲν ἀφίκετο εἰσέτι, καίτοι ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη αὐτῆς. Ἐκτὸς τῶν ὀπλων καὶ πολεμοφοδίων ἔχομεν μεγάλην ἀνάγκη καὶ χρημάτων, πρὸς διατήρησιν στρατοπέδου καὶ φρουρῶν, διότι οἱ ἐντόπιοι Τούρκοι εἰσαγαγόντες τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐντὸς τῶν πόλεων κάμνουσιν ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν πλησιοχώρων χριστιανικῶν χωρίων καὶ καταστρέφουσιν αὐτά.

Περὶ τῆς ἀλληλογραφίας μας διὰ τῆς Νεαπόλεως—Βατικῶν συμφωνοῦμεν, καθόσον εἶναι ἀσφαλεστέρα ἢ ὁδὸς αὕτη, ἀλλὰ πρὸς τήρησιν αὐτῆς ἀπαιτοῦνται μεγάλοι δαπάναι. Ἐν γένει δὲ ἔχομεν μεγάλην ἀνάγκην ταχυδρομικῶν δαπανῶν κατ' ἐλάχιστον ἀπαιτοῦνται δι' αὐτὰς μόνον 50 εἰκοσάφραγκα κατὰ μῆνα.

Ἡ ἔλλειψις τούτων γίνεται ἀφορμὴ νὰ μὴν εἶμεθα ἐνήμεροι τῶν λαμβανόντων χώραν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Κρήτης καὶ νὰ μὴ μεταδίδωμεν εἰς αὐτὰ τὰς εἰδήσεις, ἅς ἔχομεν. Ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν ὅπως παραστήσητε παρὰ τοῖς δυναμένοις τὴν ἀνάγκην ταύτην, ἵνα μᾶς ἀποστέλλωσι 200 λίρας τοῦλάχιστον κατὰ μῆνα πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀνωτέρω ἀναγκῶν μας. Νεώτατα ἔχομεν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν ὅτι εἰς Κίσσαμον, Ρέθυμνον καὶ Ἁγιον Βασίλειον συνήφθησαν ἀψιμαχίαι μεταξὺ τουρκικοῦ στρατοῦ ἐντοπίων Τούρκων καὶ χριστιανῶν καθ' ἃς οἱ χριστιανοὶ ἀνεδείχθησαν νικηταί.

Τὰς ἡμέρας ταύτας εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς εἰδήσεως ὅτι δύο εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις ἡ Ρωσσία καὶ Γαλλία ἐπελήφθησαν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος καὶ ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ Ἰσραδὲς, δι' οὗ θὰ ὀρίζεται ἡ λύσις αὐτοῦ. Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν ἡ εἰδήσις αὕτη θὰ ἐπαληθεύσῃ, ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν συμβῆ εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ πατρίς μας ἔχει ἀνάγκην τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ὑποστηρίξεως τῶν ὁμογενῶν καὶ περὶ τούτου ἀκούομεν ἤδη εὐχαρίστους εἰδήσεις. Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν, ὅπως ἐξακολουθήσητε ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, βέβαιοι ὄντες ὅτι ὁ Κρητικὸς λαὸς θὰ σᾶς εὐγνωμονῇ.

Ἐν Κάϊνα τῇ 4 Ἰουνίου 1896

Πρόσκλησις ἐκ Κάμπων τῆς Κυδωνίας

Κύριε Μανοῦσε Κούδουρε κλπ.

Οἱ Κυδωνιάται ἤλθον χθὲς ἐδῶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐκλέξωσιν ἀντιπροσώπους, οἵτινες νὰ συνεργάζωνται μεθ' ὑμῶν. Ἀφοῦ ἤδη ὁ κίνδυνος ἐγενικεύθη καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶτε καλὸν εἶτε κακόν, θεωρῶ καλὸν νὰ ἔλθητε ἐδῶ μερικοὶ, ἵνα συσκεφθῶμεν περὶ τοῦ πρακτέου, διότι ὁ καιρὸς μᾶς βιάζει καὶ ἡ ἐνότης μας εἶναι ἀναγκαιοτάτη.

Κάμποι τῇ 3 Ἰουνίου 1896

Οἱ φίλοι σας

Χαρ. Φρατζεσκάκης, Ἰωάν. Καλογερῆς

Προκήρυξις τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης

ᾠριθ. πρωτ. 448

διεκπ. 599

Κρήτες,

ᾠ διακαέστατος πόθος τῆς Α. Ἀυτοκρατορικῆς Μεγαλειο-
τάτης τοῦ κραταιοῦ ἡμῶν ἀνακτος ἀντικείμενον ἔχει, σὺν τῇ περι-
φρουρήσει τῶν ἐπὶ τῆς Κρήτης κυριαρχικῶν τῆς αὐτοκρατορίας
αὐτοῦ δικαιωμάτων, τὸ ὑψηλὸν καὶ πατρικὸν ἔργον τῆς ἐξασφαλί-
σεως τῆς εὐημερίας πάντων τῶν Κρητῶν, ἀνεξαιρέτως καὶ τῆς εἰς
τὸ διηνεκὲς διατηρήσεως τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐν τῇ Νήσῳ.
Τούτου ἑπαρκὲς τεκμήριον εἶναι οἱ μέχρι τοῦδε χάριν, τῆς Διοικη-
τικῆς καὶ δικαστικῆς διοργανώσεως τῆς Κρήτης καὶ τῶν πραγμα-
τικῶν καὶ ὕλικῶν συμφερόντων τῶν κατοίκων αὐτῆς, θεσπισθέντες

νόμοι καὶ κανονισμοὶ καὶ αἱ ἐπιδαψιλευθεῖσαι παραχωρήσεις.
Ἐντοσοῦτῳ στασιαστικαὶ τινες συναθροίσεις, λαβοῦσαι χώραν
ἑσχάτως ἐν τῇ Νήσῳ, παρεπλάνησαν τοὺς φιλησύχους κατοίκους, οἱ-
τινες ἐνησχολοῦντο εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐργασίας, προέβησαν εἰς χρῆσιν
ὄπλων κατὰ τῆς νομίμου ἐξουσίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας
καὶ πρέπον ἑαυταῖς ἐθεώρησαν τὸ νὰ βλάβωσι καὶ ζημιώσωσι τοὺς
συνπατριώτας των, τοῦ θ' ὅπερ ἠνάγκασε τὴν τοπικὴν ἀρχὴν νὰ
λάβῃ ἔκτακτά τινα μέτρα, πρὸς περιφρούρησιν τῆς δημοσίας ἐν τῇ
Νήσῳ τάξεως.

Ἄλλ' ὁμως πάντες γινώσκετε, ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνη-
σις, ὡς ἐκ τῶν μνημονευθεισῶν ἀνωτέρω ὑψηλῶν σκέψεων καὶ προθέ-
σεων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, προστάτης καὶ φιλόστοργος πατήρ
οὔσα ἐν παντὶ καὶ πάντοτε τῶν νομοταγῶν κατοίκων, δὲν θέλει ἀ-
παξιῶσει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν εὐμενῶς τὰ ὑποβαλλόμενα αὐτῇ αἰτή-
ματα καὶ εὐχάς, τὰ συνάδοντα πρὸς τὰ κυριαρχικὰ τῆς αὐτοκρα-
τορίας δικαιώματα,

Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνο, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν ἐν τούτῳ, εἶναι ἡ
ὑποταγὴ καὶ ἡ εὐπειθεία καὶ τὸ, πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς αὐτοκρατο-
ρικῆς κυβερνήσεως, σέβας, Ἐπειδὴ φυσικὸν εἶναι ὅπως τὰ μέλη τῆς
Γεν. τῶν Κρητῶν συνελεύσεως, αἵτινα κατὰ τὸν νόμον ἀντιπροσωπεύ-
ουσι τὸν λαὸν τῆς Κρήτης, ἐξετάζοντα καὶ μελετῶντα ἐν τῇ εἰλι-
κρινείᾳ, ὡς ἐκ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ἔχουσιν ἐκ τοῦ νόμου, τὰ σχε-
τικὰ πρὸς τὰ ἰδιαίτερα τῆς Νήσου συμφέροντα ζητήματα, ὑποβάλω-
σιν αὐτὰ, ἀπηλλαγμένα παντὸς προσωπικοῦ πάθους ἢ συμφέροντος,
εἰς τὴν Κυρίαρχον αὐτῶν Κυβέρνησιν καὶ τέλος, Ἐπειδὴ ἐπέστη
ἤδη ὁ χρόνος τῆς συγκλήσεως δι' ἐφέτος, τῆς ἐν λόγῳ συνελεύσεως,

Διὰ ταῦτα

Ἐπομιμνήσκειται εἰς τὰ ἐκλελεγμένα μέλη αὐτῆς, ἡ ἀνά-
γκη τοῦ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν ἔδραν τῆς Γεν. Διοικήσεως συμ-
φώνως πρὸς τὸν νόμον καὶ νὰ ποιήσωσιν ἔναρξιν τῶν συζητήσεων
ὁπότε ἔάν διατυπωθῶσι τινα νόμιμα καὶ εὐπρόσδεκτα αἰτήματα
καὶ εὐχαί, συνάδουσαι πρὸς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς αὐτο-
κρατορίας, θὰ ὑποβληθῶσι ταῦτα εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλην, ὅπως λη-
φθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ μελετηθῶσιν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνή-
σεως. Παρατηρητέον ὁμως ὅτι πρὸς τοῦτο προαπαιτεῖται ἡ δῆλω-
σις ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας ἐκ μέρους τῶν ἐν τῇ Νήσῳ εὑρισκο-

μένων άνταρτών, ότι έν ὄσω δέν διαπράττονται κακουργήματα ἐπί σκοπῶ διαταράξεως τῆς δημοσίας τάξεως καί παραβλάψεως καί ζημιώσεως τῶν κατοίκων, δέν ποιείται κατ' ἀρχῆς χρῆσιν ὄπλων, ὁ αὐτοκρατορικός στρατός καί ότι ἐγένοντο περί τούτου νέαι ἀνακοινώσεις εἰς τήν στρατιωτικὴν διοίκησιν.

Ἐπομένως ἐπιθυμοῦμεν ὅπως οἱ τήν ὁδὸν τῆς ἀνταρσίας τραπέντες, γνωρίζοντες πρωτίστως, ότι ἐάν ἐπανεέλθωσιν εἰς τήν ὑπακοήν, δέν θά παρακολουθήσῃ αὐτοὺς εὐθύνη, καταγίνωνται εἰς τὰς ἐργασίας των καί τέλος, σεβόμενοι πάντες τοὺς κειμένους νόμους τῆς Νήσου προτιμῶσι τὸν ἐν ἡσυχίᾳ καί ἀσφαλείᾳ βίον.

Ὅθεν φέρονται τὰ ἀνωτέρω εἰς γνώσιν ὑμῶν δυνάμει αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος ἐκδοθέντος συνειπείᾳ ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὅπως συμορφωθῆτε πρὸς αὐτά.

Ἐν Χανίοις τῆ 3 Ἰουνίου 1896

Ὁ Πολιτικός καί Στρατιωτικός Διοικητὴς Κρήτης

Ἄβδουλάχ

Ἐπιστολὴ Ἐμμ. Μουντάκη

6 Ἰουνίου 1896

Συμπατριῶται,

Ἡ ἐπιστολὴ σας ἐλήφθη καθὼς καί τῶν λοιπῶν. εἰς ταύτας ἀπαντῶν, σὰς δίδω τὰς ἀκολουθούς θετικὰς πληροφορίας. Τὰς μὲν ἐγκυκλίους τῆς Γεν. Διοικήσεως τις βλέπετε εἰς τὴν ἐφημερίδα «Κρήτην», τὴν ὁποίαν σὰς ἐσωκλείω. Αἱ δὲ λοιπαὶ εἰδήσεις συνοφίζονται εἰς τὰ ἐξῆς:

Ἦλθε χθὲς τηλεγράφημα εἰς τινὰ Πρόξενον μεγάλης Δυνάμεως, εἰς τὸ ὁποῖον τοῦ λέγουν, ότι ἡ Γεν. Συνέλευσις θά προσκληθῆ ἀμέσως, διὰ νὰ ὑποβάλῃ τὰ αἰτήματα τοῦ τόπου, ἡ δὲ πρόσκλησις τῆς δέν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐγείρει ἡ Πύλη, ότι οἱ ἀντάρται δέον νὰ καταθέσωσιν τὰ ὄπλα. Ἐν τέλει, ἀναφέρει τὸ αὐτὸ τηλεγράφημα, ότι ἡ Πόρτα παρεκάλεσε τοὺς πρεσβευτὰς τῶν ἐν Κων)πόλει μεγάλων δυνάμεων, νὰ ἀναθέσωσιν εἰς τοὺς ἐνταῦθα Προξένους τὴν ἐντολήν νὰ μεσολαβήσωσι παρὰ τοῖς ἐπαναστάταις νὰ καταθέσωσιν τὰ ὄπλα.

Σήμερον ἦλθεν ἄλλο τηλεγράφημα βεβαιοῦν τὸ προηγούμενον καί λέγον, ότι αἱ δυνάμεις, διὰ νὰ ἐπέμβωσι διὰ τὴν εἰρήνευσιν τοῦ τόπου, ζητοῦσι νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀποδοχὴν τῶν δικαίων αἰτημάτων του. Αἱ εἰδήσεις αὗται εἶναι πολὺ εὐχάριστοι, διότι ἡ Εὐρώπη ἤρχισε νὰ ἐπεμβαίη ὑπὲρ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, πάντες δὲ ἀναγνωρίζομεν, ότι ἡ ἐπέμβασις μόνον τῆς Εὐρώπης δύναται νὰ μᾶς σώσῃ.

Ἄλλαι εἰδήσεις ὑπάρχουν, ότι διετάχθη ὁ Ἄβδουλάχ πασσᾶς νὰ παύσῃ πᾶσαν ἐχθροπραξίαν, στέλλεται δὲ καί εἰς ἀπεσταλμένους ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ γνώμη τῶν ἀρμοδίων, κατ' ἐντολήν τῶν ὁποίων σὰς γράφω, εἶναι νὰ γενικευθῆ τὸ κίνημα καί νὰ σπεύσητε ἀμέσως νὰ εἰδοποιήσητε τὰς ἐπαρχίας ὅλας νὰ ἐκλέξωσι καί στείλωσιν ἀντιπρο-

σώπους, νά κάμετε δέ προσωρινήν Κυβέρνησιν, τήν ὁποίαν νά καταστήσητε γνωστήν εἰς τά προξενεῖα.

Ἄνάγκη ὅλα τά σημαίνοντα πρόσωπα τοῦ τόπου νά κατέλθωσιν εἰς τόν ἀγῶνα, ὅπως καταδειχθῆ εἰς τήν Εὐρώπην, ὅτι ὅλη ἡ Κρήτη ἀγωνίζεται καί οὐχί μερικά ἄτομα. Πρόσωπον σημαῖνον ἔρχεται ἐξεπίτηδες αὐτοῦ καί παρ' αὐτοῦ θά μάθετε περισσοτέρας πληροφορίας.

Ἐντὸς ὀλίγου θά ἐφοδιασθῆτε μὲ ὅλα τά ἀπαιτούμενα μέσα, ἀνάγκη ὅμως ὑπερτάτη εἶναι νά ἀπέχητε ἀπὸ πάσης ἐχθροπραξίας, διότι αὐταὶ θά βλάψωσι καί δὲν θά ὠφελήσωσι ποσῶς. Πρὸ πάντων καθῆκον ἔχετε νά ἐμποδίζετε τοὺς ἀτάκτους νά βλάπτωσι τὰς ὀθωμανικὰς περιουσίας καί ἰδίως τὰ τζαμιά.

Μεγάλον κρότον ἔκαμεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ τηλεγράφημα τοῦ κ. Ἀγγλου Προξένου, δι' οὗ οὗτος ἐβεβαίωσε, ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἀνετίναξαν διὰ δυναμίτιδος τὸ τζαμί τῶν Ἀρμένων. Ἄγνωστος πατριώτης ἔσπευσε νά τοῦ δώσῃ αὐτὴν τὴν εἶδησιν, ἀλλ' ὁποῖος καὶ ἂν ἦτον ὀφείλει νά μάθῃ, ὅτι πολὺ κακὴν ἐκδούλευσιν ποῖος καί ἂν προσέφερον εἰς τὴν πατρίδα του, ἂν δὲ καὶ ἡ εἶδησις δὲν εἶναι ἀληθής, αὐτὸς ὁ δὲν τὰς πληροφορίας εἶναι ἄξιος ἀγχόνης. Ἄν ἡ εἶδησις δὲν εἶναι ἀληθής, ὡς ἐλπίζω, ὀφείλετε ἀμέσως νά τὴν διαψεύσητε.

Οἱ κύριοι Ἰρίς καί Λευκωρίτης (*) ἀνεχώρησαν δι' Ἀθήνας. Ἡ παρούσα ἐπιστολὴ ἀφορᾷ πάντας τοὺς γράψαντας καί πρέπει εἰς πάντας νά ἀνακοινωθῆ, χωρὶς, ἐννοεῖται, νά γνωρίζουν ὅλοι καὶ ποῖοι σας γράφουν, διότι καί αὐτοῦ βεβαίως θά ὑπάρχουν ἄνθρωποι τοῦ Καλεμικεράκη, οἱ ὅποιοι θά σπεύσουν νά τοῦ γράψουν. Φροντίσατε λοιπὸν νά κρατῆτε μυστικότητα εἰς τὰς πράξεις σας καί μυστικὰ καί τὰ ὀνόματα ἐκείνων μὲ τοὺς ὁποίους συνεννοεῖσθε.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Κλεόβουλος (*)

Προκήρυξις τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης

Ἄριθ. πρωτ. 437

διεκπ. 586

Ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣτις, ἀγεί ἀπὸ Βουκολιῶν μέχρι Χανίων, εἰς διαφόρους ἐπικαίρους καί σπουδαίας θέσεις καί σημεῖα ἐτοποθετήθη στρατὸς αὐτοκρατορικός καί ὡς ἐκ τούτου ἐξησφαλίσθη τὸ παραθαλάσσιον μέρος τῆς ὁδοῦ ταύτης, ὑπὸ τὴν κραταιάν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος, οἱ κάτοικοι οἱ ἔχοντες κτήματα εἰς τὰ χωρία, ἅτινα κεῖνται εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, δύνανται νά ἀπέλθωσιν ἐλευθέρως εἰς τὰ ἴδια.

Κατὰ τὰς ληφθείσας πληροφορίας, τινὲς Μουσουλμάνοι τε καί Χριστιανοὶ τυχοδιῶκται, ἀνίκανοι νά διακρίνωσι τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, διαπράττουσι βανδαλικὰς πράξεις, οἷον πυρπολήσεις καί καταστροφὰς οἰκιῶν, διαρπαγὰς περιουσιῶν καί δεινροτομίας, ἅς ἀδυνατεῖ νά ἐπιτρέψῃ ἡ δικαιοσύνη καί ἡ φιλανθρωπία.

(*) Ψ ευδώνυμον. Σήφακα καί Χ. Πωλωγιώργη.

(**) Ἐμμ. Μουντάκης.

Αἱ ἀξιόμεμποι καὶ ἀξιοκατάκριτοι αὐταὶ πράξεις οὐδὲν ἄλλο ἀποτέλεσμα ἔχουσιν ἢ τὴν ἐρήμωσιν τῆς χώρας. Διὸ ὀφείλει νὰ ἀπέχη πᾶς τις ἐντελῶς ἀπὸ τὰς πράξεις ταύτας, ἐχούσας ὀλεθρῆς συνέπειας ἐπὶ τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐημερίας τῆς Χώρας· διότι ὅσοι ἤθελον πράξει τὸ ἐναντίον, ἔχει ἀποφασισθῆ ὀριστικῶς, ὅπως ἐφαρμοσθῆ κατ' αὐτῶν ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένης ποινῆς.

Πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ τὰ οἰκιακὰ ἔπιπλα, τὰ ζῶα κλπ. ἄτινα διήρπασαν καὶ ἐλεηλάτησαν τοιοῦτου φυράματος ἄνθρωποι, μένουσι περ' ἑαυτοῖς, δι' ἀπλουστάτης δὲ σκέψεως δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι τοιαῦται λεηλασίαι ἀπάδουσι πρὸς πᾶν ἀνθρώπινον αἴσθημα, ὅστις δὴποτε ἔχει ὑπὸ τὴν κατοχὴν του ἀντικείμενα προερχόμενα ἐκ διαρπαγῆς, ὀφείλει, πράττων ἔργον ἴδιον εἰς συμπατριώτας καὶ εἰς ἔχοντας αἴσθημα φιλανθρωπίας, νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἀποδώσῃ αὐτὰ εἰς τοὺς γνωστοὺς αὐτῷ ἰδιοκτῆτας τῶν, καθ' ὅσον τοῦτο ἐπιθυμεῖ ἐγκαρδίως καὶ φιλοδικαίως καὶ ἡ Αὐτοκρατορικῆ Κυβέρνησις.

Ὅθεν γνωστοποιεῖ ἡ Γεν. Διοίκησις, ὅτι τὰς σωτηρίους καὶ δικαίας ταύτας παραγγελίας ἔχων ἕκαστος ὡς ὀδηγὸν ἐν ταῖς πράξεσίν του, δεόν νὰ συμμαρρωθῆ πρὸς αὐτάς καὶ ὅτι ἐὰν, παρ' ἐλπίδα, ἤθελον εὐρεθῆ ἄνθρωποι μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὰς εἰλικρινεῖς ταύτας ὑπομνήσεις, ποσῶς δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλλωσιν οὗτοι, ὅτι αὐστηρότατα θέλουσι τιμωρηθῆ καὶ αὐτοὶ.

Ὑπομνησκει προσέτι ἡ Γεν. Διοίκησις ὅτι, πάντες ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ φιλόανθρωπος σκοπὸς, δι' ὃν ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ Εὐεργετικώτατος ἡμῶν Ἄναξ, ἔσπευσε νὰ ὑποβληθῆ εἰς τοιαύτας θυσίας ἕνεκα τῆς ἐνεστώτης τῆς νήσου καταστάσεως, εἶναι ἡ προφύλαξις ἀποκλειστικῶς ἀπὸ πάσης διαταράξεως τῆς δημοσίας ἐν τῷ τόπῳ τάξεως πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν πιστῶν Αὐτοῦ ὑπηκόων, ὀφείλουσι νὰ συμμορφοῦνται πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν ταύτην ἐπιθυμίαν καὶ νὰ ἀπέχωσιν ἐπιμελῶς πάσης ἀντιβαινούσης εἰς ταύτην πράξεως καὶ ἐνεργείας.

Ἐν Χανίοις τῇ 29 Μαΐου 1896

Ὁ πολιτικὸς καὶ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς Κρήτης

Ἀβδουλάχ

Ἀριθ. πρωτ. 447

διεκπ. 598

Κοινοποίησις τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης

Πληροφορεῖται μετὰ λύπης ἡ Γεν. Διοίκησις Κρήτης, ὅτι, κατ' αὐτάς, κακόβουλοι τινες, πλάττοντες διαφόρους εἰδήσεις, ὅλως ἀναληθεῖς, ὅτι δηλ. σήμερον θὰ γείνη τοῦτο καὶ αὔριον ἐκεῖνο, κτλ. διασπείρουσι τὰς ψευδεῖς ταύτας διαδόσεις καὶ γίνονται οὕτω ἀφορμή, ὥστε ν' ἀπέχωσιν ἕνεκα τούτου ἀπὸ τὰς ἐργασίας τῶν οἱ ἔμποροι καὶ βιομηχάνοι. Τῶν, τὰ ἀτομικὰ αὐτῶν συμφέροντα ἐν τῇ βλάβῃ τοῦ κοινου, ἐπιδιώκόντων κακοβούλων τούτων ἀνθρώπων τὴν τοιαύτην τόλμην τοῦ νὰ διαδίδωσι ψεύδη καὶ διερεθίζωσι τὰ πνεύ-

Διάφορα ἔγγραφα

1) Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Κρητῶν ἐν Ἀθήναις. Ἀποστολὴ 2α Διὰ τὰς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου, Σφακίων, Ρεθύμνης καὶ Ἁγίου Βασιλείου.

Πιθανὴ ἀποβίβασις Ἄλμυρός.

1) διακόσιαι χιλιάδες φυσιγγίων (200.000) 2) τριάκοντα χιλιάδες φυσιγγίων Γκρᾶ (30.000) 3) εἴκοσι χιλιάδες φυσιγγίων Μαρτίνι (20.000) 4) ἐξήκοντα πέντε ὅπλα πλήρη με ξιφολόγχας (65) 5) χίλιοι ἐργαλειοφόροι (1000) 6) πέντε χιλιάδες ἐξ ἐκάστου εἴδους ἀνταλλαγῆς (βελόναι 5000) (παράκυκλοι 5000) (σπειροειδῆ ἐλατήρια 5000).

Ἐν τῷ φορτίῳ συμπεριελήφθη καὶ ἡ ἀποστολὴ τῶν φοιτητῶν ἔχουσα ὡς ἔπεται

1) Τριάκοντα ὀκτὼ χιλιάδες φυσιγγίων Σασσεπῶ (38.000) 2) Δύο χιλιάδες φυσιγγίων Γκρᾶ (2000) 3) Τρία κιβώτια βλήματα 4) ἐβδομήκοντα ὅπλα Σασσεπῶ. 5) Δύο ἡμισυ δοχεῖα πυρίτιδος 20 περίπου ὀκάδες. 100 ὀκάδες νωπὸς ἄρτος. Δέκα σάκκοι γαλέττας, δέκα ὀκάδες τυρὶ, κρέας δέκα πέντε ὀκάδες. (*)

Ὁ Ἀποστολεὺς

Θ. Φ. Λιμπρίτης

2) Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ἰουνίου 1896

Συμπατριῶται,

Με μεγάλην μου χαρὰν Σᾶς χαράττω τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, καρτερεῖτε καὶ ὁ θεὸς εἶναι βοηθὸς ἐκάστην ἐβδομάδα σᾶς ἐτοιμάζω καὶ πέμπω εἰς τὴν φιλτάτην πατρίδα ἐν ἀτμόπλοιον με ἐφόδια. Ὁμόνοια καὶ φρόνησις. Ὁ Χριστιανικὸς κόσμος εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ· ἐὰν δὲν ἦτο ἀνάγκη τῆς ἐνταῦθα παρουσίας μου, ἤθελον σπεύσει νὰ ἔλθω ματαξὺ ὑμῶν, ὡς ἄλλοτε φρονῶ, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναμαι ἐντεῦθεν νὰ ὑπηρετῶ τὴν πατρίδα ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, εἰς ἃς εὐρίσκομαι. Καλὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνός μας, Σᾶς εὐχομαι.

Ὁ Συμπατριώτης Σας

Θ. Φ. Λιμπρίτης

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως εἰς Ἀποκόρωναν

3) Ὑπὲρ τῆς Ἀμύνης τῆς Κρήτης Ἐπιτροπὴ τοῦ Πανεπιστημίου

Ἄριθ. Πρωτ. 7

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ἰουνίου 1896

Ἡ ὑπὲρ τῆς Ἀμύνης τῆς Κρήτης Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Τῇ Ἐπιτροπῇ τῆς Μεταπολιτεύσεως χαίρειν.

(*) Ἐννοεῖται ὅτι ἐξ αὐτῶν ἡμεῖς οὐδὲν ἐλάβομεν.

^δ Ἀδελφοὶ ἐν ἐλευθερίᾳ,

Οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, συγκινηθέντες ἀπὸ τὰ τελευταῖα δεινοπαθήματα τῆς βαρβαροκτόνου μεγαλονήσου, συνήλθον τὴν 12ην λήξαντος εἰς γενικὴν συνέλευσιν πρὸ τῶν προφυλάκων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, κατόπιν πατριωτικῆς καὶ εὐγλώτου ἀγορεύσεως τοῦ κ. Σπύρου Π. Συνοδινοῦ προέβησαν εἰς τὴν σύστασιν Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἐνετείλαντο νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τῆς Κρήτης. Ἡ ῥηθεῖσα Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ. κ. Σπύρον Συνοδινὸν Πρόεδρον, Λεωνίδαν Κωνσταντινίδην Γραμματέα, Κωνσταντῖνον Κουτσούμπαν Ταμίαν, Β. Παπαβασιλείου, Εὐάγ. Τσαπέσκον, Λεωνίδαν Κόκκινον καὶ Ἄλεξ. Σοῦτσον, ἐπελάβετο ἀμέσως τοῦ ὅσον μεγάλο καὶ πατριωτικοῦ, τὸσον καὶ ἐπιμόχθου ἔργου αὐτῆς.

Τὴν πρώτην αὐτῆς ἀποστολὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ 50.000 περίπου φυσιγγίων καὶ 50 ὄπλων πέμπει εἰς Ρέθυμνον, ἐπιφυλασσομένη τὴν δευτέραν νὰ πέμψῃ ὅπου τὴν ὁδηγήσῃ ἡ ὑμετέρα πατριωτικὴ Ἐπιτροπὴ. Οὐχ ἦττον ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπαραίτητον πατριωτικὸν αὐτῆς καθήκον φρονεῖ, νὰ συχαρῆ ὑμᾶς διὰ τὴν ἀνδρικήν, πατριωτικὴν καὶ πεφωτισμένην στάσιν σας, εἰς ἣν καὶ μόνην θὰ ὀφείλεται ἡ ἐλευθερία τῆς δαφνηφόρου Κρήτης. Πέμπει δὲ ὑμῖν ἐν ὀνόματι συμπάσης τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος, ἀσπασμὸν ἀναστάσεως καὶ ζωῆς, διὰ τῆς αὔρας καὶ τῶν κυμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους, ὅστις ν' ἀναρριπίσῃ τὴν σημαίαν τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Ἐνώσεως, ἦν ἀνεπετάσατε.

Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ὅπως τὸν ἀσπασμὸν μας τοῦτον μεταδώσητε εἰς τοὺς ἀθανάτους στρατιώτας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Χριστοῦ.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα μεθ' ὑπερηφάνου συγκινήσεως ὡς ἐν ἐλευθερίᾳ ἀδελφοί.

Ὁ Πρόεδρος Σπύρος Π. Συνοδινός, ὁ Γραμματεὺς Λ. Κωνσταντινίδης, τὰ μέλη Εὐάγ. Τσαπέσκος, Κωνσ. Ν. Κουτσούμπας, Βασίλ. Ν. Παπαβασιλείου, Λεων. Κοκκινίδης (Τ. Σ.)

Υ. Γ. Σᾶς πέμπομεν δὲ διὰ τοῦ κυρίου Κοτζαμπασάση ἕνα πολύγραφον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐπιτροπῆς, εὐχόμενοι νὰ χρησιμεύσῃ εἰς προσκλήσεις μαχῶν καὶ ἀναγγελίαν δαφνηφόρων νικῶν.

4) Ἀγαπητοὶ μας ἀδελφοί,

Βεβαίως θὰ γνωρίζετε ἤδη τὰ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Ρεθύμνης. Οἱ Ὄθωμανοὶ ἔφυγον ὅλοι ἐκ τῆς ἐπαρχίας μας καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ δυτικὸν αὐτῆς μέρος εἰσῆλθον εἰς Ρέθυμνον καὶ τὰ περίξ χωρία, οἱ δ' Ἀμπαδιῶται μένουσιν ὅλοι εἰς Μεσσαρὰν, παρεμποδιζόμενοι ἀπὸ τε Κυβέρνησιν καὶ ἐντοπίους χριστιανούς, μετὰ πείσματος πολεμοῦντας τὸ κίνημα. Ἐν τοῖς χωρίοις Ἀρμένιοις, Ρουσοσπητῆ καὶ Χρωμαναστήρι οἱ Ὄθωμανοὶ εἰσερχόμενοι διέπραξαν ὄργια κατὰ τῶν χριστιανῶν, ὅπερ δὲν ἀμφιβάλλω θὰ ἐμάθετε. Ἐχουσι μέχρι τοῦδε πολλὰς ἀποπείρας οἱ Ὄθωμανοὶ κάμει νὰ προσβάλωσι τὴν ἐπαρχίαν μας, πλὴν γενναίως ἀποκρούονται καὶ οὐδὲν κατάρθωσαν καὶ περ ἐν ἀπελπισίᾳ, διατελούντων τῶν χριστιανῶν, ἔλλείψει πολεμοφοδίων. Δυστυχῶς ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ οἱ Τοῦρκοι οὐ μόνον δὲν ἔφυγον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἐν

Κοξαρέ Κουλέ ἐπῆραν τὸν ἄερα τῶν χριστιανῶν καὶ συχνὰ πικρὰ τοὺς σφάζουσι καὶ τοὺς λεηλατοῦσι.

Χθὲς ἐγένετο πόλεμος, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα θὰ μάθητε παρὰ τοῦ κομιστοῦ. Ἔχουσι πυρπολήσει 4 χωρία ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ οἱ Τούρκοι. Ἦδη γίνεται σκέψις περὶ ἐπιθέσεως κατὰ τῶν ἐν Ἄτσιπάδες Τούρκων, ὅπως περιορίσωσι τούτους εἰς τὸν κούλὲν καὶ πυρπολήσωσι τὰς Ἄτσιπάδας, προκαλοῦντες τὴν ἀναχώρησίν των.

Οἱ Ἡρακλειῶται πολιτευταὶ ἐμμένουσιν εἰς τὴν αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον διὰ τὸν τόπον διαγωγὴν των, μάλιστα μᾶς ἀποκαλοῦσι σουρουθιά Ρεθυμνίους, Χανιώτας καὶ Σφακιανούς, εὐχόμενοι δημοσίᾳ, νὰ μᾶς σφάξουσιν οἱ Τούρκοι ὅλους, νὰ ξεμαγαρίσῃ ὁ τόπος. Τούτου ἕνεκεν προχθὲς, ἐνεργήσαντες συνάθροισιν ἐν Ἀμπαδιᾷ μετέβημεν ὑπὲρ τοὺς 600 ἄνδρες Ἀμαριῶται καὶ Ρεθύμνιοι ἐν χωρίῳ Καμάρες τῆς Μεσσαράς, ὅπως προσβάλωμεν τοὺς Τούρκους, ἐξαναγκάζοντες τούτους, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς Ἡράκλειον καὶ γενικευθῇ τὸ ζήτημα, πλὴν σπεύσαντες ὑπὲρ τοὺς 500 Μεσσαρίται ἐκ τῶν προεξεχόντων προσώπων μὲ ὄρκους καὶ παρακλήσεις, μᾶς ἐζήτησαν 5 ἡμερῶν προθεσίαν, ἵνα ἀποσύρωσι τὰς οἰκογενείας των καὶ εἶτα θὰ συμπράξωσι καὶ οὔτοι νὰ ἐκδιώξωμεν τοὺς Τούρκους.

Ἐχορηγήσαμεν τὴν προθεσίαν ταύτην, μετὰ πεισματώδη συζήτησιν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μένωμεν ἐκεῖ, μέχρις οὗ ἐκτελεσθῇ ὁ σκόπος μας. Δυστυχῶς ὅμως, ἐπωφεληθέντες τῆς ἀπουσίας μας τινὲς εὐνόητοι (36) τὸν ἀριθμὸν, μετέβησαν εἰς μονὴν Ἀσωμάτων καὶ δίκην παίδων, προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν 20 προσώπων, σκοπὸν ἔχόντων τὴν σύνταξιν καὶ ὑπογραφὴν ἀτίμου ταπεινωτικοῦ ἐγγράφου (μουτοχαρτιοῦ) δι' οὗ νὰ ζητῶσι τὴν προστασίαν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, συγχρόνως δὲ μᾶς εἰδοποίησαν, ὅτι ὑπὲρ τοὺς 6000 στρατοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, τοῦθ' ἕνεκεν τροχάδην ἐπεστρέψαμεν ἐνταῦθα, πυρποληθέντων μόνον τῶν ἐν Ἀμπαδιᾷ τουρρικῶν οἰκίῶν.

Ἦδη μαυθάνομεν, ὅτι ἤρξατο καὶ ἐν Μεσσαρᾷ ἡ εἴσοδος τῶν Τούρκων εἰς Ἡράκλειον. Τὴν ἀνωτέρω διαταγὴν ὑπὸ τῶν 36 προσώπων (δι' ἣν ἔγινεν ἄνω κάτω ἡ ἐπαρχία, καθόσον καὶ ἐκ τῶν ἐκλεχθέντων ἀντιπροσώπων τινὲς, αἰσθηματίαι ὄντες, περιφρονητικῶς ἀπεποιήθησαν νὰ δεχθῶσι τοιαύτην ἐκλογὴν) δικαιολογοῦσι λόγῳ τῆς ὑμετέρας ἀδρανείας καὶ νάρκης καὶ παντελοῦς ἐλλείψεως πολεμοφοδίων, πρὸ ταύτης δὲ οὐδὲν δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν ἐπιχείρημα ἢ τὸ ψεῦδος. Πρὸς θεοῦ! Δὲν σκέπτεσθε ὄντως τὴν θέσιν σας ἀπέναντι τοῦ τόπου; δὲν γνωρίζετε ὅτι πᾶσα δικαιολόγησις ὑμῶν δὲν θὰ εὐρῆ ἡχῶ οὐδαμοῦ; δὲν λαμβάνετε ὑπ' ὄψιν σας τὴν μέχρι τοῦδε καταστροφὴν καὶ τὴν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν παντελῆ ἀπώλειαν τῶν χριστιανῶν τῶν Δυτικῶν τμημάτων, ἐλλεῖπει φυσικῶν, διότι αὐτὸν ν' ἀμυνθῶσι παρὰ διὰ λίθων ἔχουσι; Ναι, γνωστὸν τυγχάνει, τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς φίλοις ὑμῶν, ὅτι οἱ κυρίως ὑπαίτιοι τῆς καταστάσεως ταύτης τοῦ τόπου δὲν εἰσθε ὑμεῖς, ἀλλ' οἱ Τούρκοι, ὡς σπινθὴρ ὅμως ἐχρησιμεύσατε ὑμεῖς εἰς τὸ καλὸν ἀποβλέποντες, ἀλλ' ἐψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες.

Ἦδη ἐπιβάλλεται ὑμῖν, καθόσον οὐδεὶς ἕτερος, ἐπὶ τοῦ παρόντος, δύναται νὰ δράσῃ, ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα εἰσὶ μετέωρα, ἐάν ἢ ἄτιμος Ἕλλην. Κυβέρνησις, ἐναντίον τῶν συμφερόντων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐξακολουθῆ νὰ παρεμποδίζῃ τὴν ἀποστολὴν

πολεμοφοσίων, μέχρις οὗ παντελῶς μᾶς ἐξολοθρεύσωσιν οἱ Τούρκοι, νὰ ζητήσητε, ἀλλὰ τάχιστα, τὴν προστασίαν ξένης δυνάμεως, προλαμβάνοντες οὕτω, τὰς μελλούσας δηώσεις καὶ καταστροφάς.

Σκέψασθε καὶ πάλιν σὰς λέγομεν τὴν εὐθύνην, ἣν φέρετε ἀπέναντι τοῦ λαοῦ καὶ τὰς φοβερὰς ἀρὰς τούτου, συνεπιεία τῶν ἀπέναντι διαπραττομένων φρικαλεοτήτων. Φροντίζετε δ' ἐκάστοτε νὰ μᾶς ἔχητε ἐνημέρους τῶν συμβαινόντων καὶ συμβουλευήτε περὶ τῶν ἐπιβαλλομένων ἐνεργειῶν, διότι ἅπαντες διατελούμεν ἐν μεγίστῃ ἀπελπισίᾳ, ἐλλείψει φυσιγγίων, ὧν ἄνευ οὐδὲν δύναται νὰ στηρίξη τὴν ἐλάχιστην ἐλπίδα, παρὰ ἢ αὐτοκτονία, ἵνα προληφθῇ τοῦλάχιστον ἡ ἀτίμωσις.

Περιγράψατε, παρακαλοῦμεν, σαφῶς τὰ τῆς λύσεως τῆς πολιτορίας τοῦ Βάμου καὶ τὰ ἐν γένει, διαπραττόμενα εἰς τὰς Δυτικὰς ἐπαρχίας, καθὼς καὶ τὰς ἐνεργείας καὶ σκέψεις σας.

Ἐν Νεῦς Ἀμαρίφ τῇ 30 Μαΐου 1896

Σὰς γλυκοφιλοῦμεν πρόθυμοι

Στ. Παττακός, Νικ. Γ. Γενεράλης (ιερεὺς), Ἰωάν. Ἰωσ. Δασκαλάκης

Υ. Γ. Ἐφοδιάσατε παρακαλῶ τὸν κομιστὴν μερικὰ φυσιγγία, τοῦλάχιστον δι' ἐμὲ καὶ τοὺς φίλους.

Σ. Παττακός

Υ. Γ. Ταύτην τὴν στιγμήν ἐλήφθησαν προκηρύξεις ἐκ Στύλου τοῦ Ἀποκορώνου πρὸς τὸν Ἀγ. Λάμπης, ὑπογεγραμμένα ὑπὸ τῶν Α. Καβροῦ, Γ. Ἀναγνωστάκη, Γογονῆ, Χ. Κ. Βολουδάκη, Καπιτσάκη καὶ 2 ἄλλων ἀγνωστων μοι, δι' ὧν ζητοῦσιν ἀντιπροσώπους τῶν ἐπαρχιῶν διὰ τὴν 2 Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἵνα σχηματίσωσι Γεν. Συνέλευσιν, διὰ τὸ Κρητικὸν ζήτημα· τί συμβαίνει; Προβλέπω τὴν τοῦ 1889 κατάστασιν. Σπεύσατε εἰς τὰς ἐνεργείας σας, διότι πολεμείσθε σφόδρα ὑπὸ τῶν γνωστών. Οἱ ἴδιοι. Ἀναμένομεν ἀνυπομόνως ἀπάντησιν.

Ἐγγραφον πρὸς τὸν ἐν Χανίοις Ἑλληνα Πρόξενον

Ἐντιμε Κύριε Πρόξενε,

Παρὰ τῶν ἄρτι ἀφιχθέντων ἐξ Ἀθηνῶν Καπετὰν Ματθαίου Μυλωνογιαννάκη καὶ Γεωργίου Κοτζαμπασάκη πληροφορούμεθα ὅτι δι' ὑμῶν θέλουσιν ἀποσταλῆ εἰς ἡμᾶς χρήματα παρὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Κεντρ. Ἐπιτροπῆς καὶ ἄλλων Κομιτάτων.

Σὰς παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ μᾶς ἀποστείλητε, ἐὰν ἐλάβατε τοιαῦτα, ἐὰν ὅμως δὲν ἐλάβατε, ἀποστείλατε ἡμῖν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἐὰν ἔχητε διαθέσιμα, εἴκοσιν (20) εἰκοσάφραγκα, διότι ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην ν' ἀποστείλωμεν ταχυδρομεῖον εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Νήσου, ὅπως ἐκλέξωσι καὶ ἀποστείλωσιν ἐνταῦθα ἀντιπροσώπους. Ἀπόδειξιν παραλαβῆς σὰς ἀποστέλλομεν διὰ τοῦ ἐπομένου.

Ἐν Βάμῳ τῇ 11 Ἰουνίου 1896

Ὁ Προεδρεύων Στ. Φωτάκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ἰ. Γ. Λεκανίδης, ὁ ἀντιπρόεδρος Γ. Μυλωνογιαννάκης, ὁ ἀρχηγὸς Κ. Μαλινὸς

Διάφορα ἔγγραφα

1) Κύριε Μανουσε Κουντουράκη καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Παρακολουθοῦντες μετὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, διὰ τῶν ἀσθενῶν μας ἐνεργειῶν, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον τὸν ἀγῶνα, ὃν διεξάγετε καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ, μετὰ πατριωτικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ἀνεκφράστου συγκινήσεως περιμένομεν, ὅσον καὶ ὑμεῖς, τὴν αἰσίαν ἐκβασίν του.

Γνωρίζετε καὶ γνωρίζομεν τοὺς παντοίους πολεμίους πρὸς τὸ μέγα κοινὸν τῆς πατρίδος μας ἔργον, τοὺς τε φύσει ἐχθροὺς καὶ τοὺς, ὡς φίλους τῆς Κρήτης πολεμοῦντας τὸν ἀγῶνα μας, ἵνα μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐπιφυλάξεως δεχώμεθα σήμερον τὴν συνδρομὴν καὶ συνεργασίαν των. Νῦν ὅτε τὰ ἀφθόνως χυθέντα χριστιανικὰ αἵματα καὶ αἱ νίκαι τῶν ἑλληνικῶν δπλων συνεκίνησαν καὶ διήγειραν τὴν κοινὴν γνώμην ἀκράτητον, **παρουσιάζονται οἱ χθὲς καὶ προχθὲς καὶ ἀπ' ἀρχῆς πολέμιοι ν' ἀναλάβωαι τὴν διεύθυνσιν καὶ διαχείρησιν τοῦ ἀγῶνος.** Καὶ τοῦτο, ἵνα ἀφ' ἐνὸς καταστήσωσι τὴν ἱεράν ταύτην ὑπόθεσιν ὄργανον συναλλαγῆς, διὰ τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ σιτίσεων πρὸς τοὺς ἐντεῦθεν ἀποστελλομένους καὶ τοὺς αὐτοδιαμένοντας, **ἵνα φαίνωνται ὡς διευθύνοντες ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον λυσαδῶς ἐπολέμησαν καὶ πάντας τοὺς ὑποστηρίζοντας αὐτόν,** καὶ ἀφ' ἑτέρου, τὸ καὶ σπουδαιότερον, ἵνα, ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως ἐργαζόμενοι, καταστρέψωσι τὸν ἀγῶνα, περιστέλλοντες τὰς ἀποστολάς, ὅταν τοῦτο θεωρηθῆ διπλωματικῶς ἀναγκαῖον. Ἐχομεν δὲ δλόκληρον τὴν μέχρι τοῦδε πορείαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὑπ' ὄψιν μας, ὁπόθεν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι πολιτικῆς καὶ διπλωματικῆς αὐτῆς ἐργασίας.

Ἡμεῖς ἐν τῇ νέᾳ ἤδη φάσει τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος καὶ τῇ συγκινήσει καὶ ἐξεγέρσει τοῦ κοινοῦ, θέλοντες νὰ προσέλθωμεν γενναϊότερον ἀρωγοί, διοργανώσαμεν συλλαλητήρια, ἵνα ἐντονώτερον ἐκδηλωθῆ τὸ κοινὸν φρόνημα καὶ δι' ἔργων βοηθηθῆ ὁ ἀγῶν. Ἐν τῷ συλλαλητηρίῳ δέ, ὅπερ ἔλαβε χώραν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως, ὑπεβάλαμεν εἰς τὴν γνώμην τῶν συνελθόντων ψήφισμα καθ' ὃ, μεταξύ ἄλλων, ἀνετίθετο ἡ διαχείρισις τῶν συνεισφορῶν καὶ καταρτισμοῦ ἄλλων ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης ἐπιτροπῶν, εἰς ἐπιτροπὴν καταρτιζομένην ἐκ μέρους τῶν διευθυντῶν τῶν ἐν Ἀθήναις ἡμερησίων φύλλων καὶ τοῦτο, ἵνα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπαλλάξωμεν τὴν ἱεράν μας ὑπόθεσιν τῶν προσωπικῶν καὶ κομματικῶν ὑποχρεώσεων καὶ ὑπολογισμῶν, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἵνα θίξωμεν τὴν φιλοτιμίαν τοῦ τύπου, τοῦ ὁποῖου μεγίστην ἀνάγκην ἔχομεν.

Τὸ συλλαλητήριον τοῦτο ἐπεκρότησε τὸ ῥηθὲν ψήφισμα, ἐπεψήφισε δὲ καὶ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον, τὸ συγκροτηθὲν εἰς τοὺς στυλοὺς τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἀλλὰ κατόπιν γενομένου ἄλλου συλλαλητηρίου εἰς τοὺς στυλοὺς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, προϋτάθη καὶ ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις νὰ συστηθῆ πολυμελὲς πολεμικὸν κομιτάτον, ὅπερ ἀπηρτίσθη ἐκ μελῶν ἀδιαφιλονικήτου φιλοπατρίας, τὰ ὁποῖα θὰ ἀναγνώσητε εἰς τὰς ἀποστελλομένας ἐφημερίδας. Συγχρόνως δὲ οἱ φοιτηταὶ κατήρησαν μεταξύ των Ἐπιτροπὴν, ἣτις καὶ προέβη εἰς συλλογὴν ἐράνων.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον δημοσιεύεται ἡ ἀναβίωσις τῆς αὐτοκα-

λουμένης «Κεντρικῆς τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπῆς» ἀποτελουμένης δὲ καὶ ἐκ τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ὑμεῖς εἶχετε παρακαλέσει νὰ δεχθῶσι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος, νὰ βοηθήσωσι καὶ συνεργασθῶσιν, ἀλλὰ ἀπέκρουσαν τὴν παράκλησίν σας καὶ μετὰ φανατισμοῦ ἐπολέμησαν καὶ τοὺς ἐργαζομένους πρὸς ζωὴν καὶ εὐόδωσιν τοῦ ἔργου. Ἐνῶ δὲ ὑμεῖς δὲν ζητεῖτε οὔτε ἄνδρας, οὔτε ἀρχηγούς, ἀλλὰ μόνον φυσίγγια, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν τελευταίαν Ἐπιτροπὴν προσπαθοῦν νὰ λάβωσι τὰ συλλεγέντα καὶ συλλεγόμενα χρήματα, ὅπως ἀποστείλωσιν ὄργανά των, ἵνα ἐπιφέρωσι διὰ τούτων διαιρέσεις καὶ ἐκτοπίσεις πολεμικῶν ἐπιρροῶν, μετατρέψωσι δὲ τὰ αἰτήματα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ καὶ ἀνατρέψωσι καὶ αὐτὸν τὸν πυρῆνα τῆς ἐπαναστατικῆς ἐργασίας. Ἡ σύγκρουσις ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν πολλῶν Ἐπιτροπῶν, ἐκάστη τῶν ὁποίων θέλει νὰ ἐξουδετερώσῃ τὰς ἐνεργείας τῶν λοιπῶν καὶ ἰδίᾳ ἡ καλουμένη «Κεντρικὴ» ἐγέννησε τὸν κυκεῶνα καὶ τοὺς δισταγμούς τῆς κοινῆς γνώμης. Τούτου ἕνεκα ἕκαστος ἀγνοῶν τίνα ν' ἀκούσῃ καὶ πού ν' ἀποστείλῃ τὰς συνεισφοράς, ἐσταμάτησε καὶ οἱ θέλοντες εἰλικρινῶς νὰ συνδράμωσι τὸν ἀγῶνα περιμένουσι τὴν ἀρμονικὴν συνεργασίαν τῶν σωματείων. Οἱ ἀποτελοῦντες τὸ πολεμικὸν κομιτάτον, λαβόντες τοῦτο ὑπ' ὄψιν καὶ ποθοῦντες τὴν διὰ πάσης θυσίας εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ, διωργάνωσαν συλλαλητήριον πολυπληθές, καθ' ὃ ἀπεφασίσθη νὰ ἐκλεγῆν τετραμελὴς Ἐπιτροπὴ, ἥτις νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν καὶ μὲ τὰ ἄλλα σωματεῖα τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ ἀπὸ κοινοῦ ν' ἀναλάβωσι τὸν ἀγῶνα, καταρτιζομένης οὕτω μίᾳς Ἐπιτροπῆς. Δυστυχῶς ἡ Κεντρικὴ δὲν ἐδέχθη συνεργασίαν καὶ οὕτω κινδυνεύει νὰ πνιγῆ τὸ δημόσιον φρόνημα εἰς τὰς συγκρούσεις τῶν Ἐπιτροπῶν.

Διὰ τοῦτο, ὡς μόνον φάρμακον σωστικόν, ἐνδείκνυται νὰ ὑποδειχθῆ ἀπὸ σᾶς, οἵτινες ἀποτελεῖτε τὸ πολιτικὸν καὶ πολεμικὸν σῶμα τῆς Κρήτης καὶ εἰσθε οἱ μόνοι ἀρμόδιοι πρὸς τοῦτο, Ἐπιτροπὴ ἐκ προσώπων εἶτε αὐτόθεν ἀποστελλομένων εἶτε ἐκ τῶν ἐνταῦθα διαμενόντων, ἀλλ' ἐν ἐμποθέτραις ταῖς περιπτώσεσιν ἐκ τῶν ἀρχῆθεν ἀσπασζομένων τὸ πρόγραμμά σας, πλήρους δὲ ἐμπιστοσύνης ἀπολαύοντων καὶ μὴ δυναμένων νὰ παρασυρθῶσι. Τὰ πρόσωπα δὲ ταῦτα περιβεβλημένα οὕτω κύρους, θὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἄλυσσος συνδέουσα τὴν ἀγωνιζομένην Κρήτην καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Μεταπολιτευσεως Ἐπιτροπὴν, μετὰ τῶν ἐνταῦθα Ἐπιτροπῶν καὶ Σωματείων, καὶ θὰ συντελέσωσι εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου πατριωτικοῦ σκοποῦ, παρακωλύοντα τὰς προσπαθείας τῶν ἀντιθέτων καὶ ἐπιδιωκόντων τὴν ἐξουδετέρωσιν πάσης μέχρι τοῦδε ἔργασίας. Πρὸς τούτοις ἀνάγκη ἢ πρὸς ταῦτα καὶ παραδίδονται καὶ ἀποστέλλονται αἱ γενόμεναι εἰσφοραὶ ἢ ταῦτα νὰ κανονίζωσι κατὰ τὴν ἀνάγκην τὴν διαχειρίσιν τῶν εἰσπραττομένων ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῆς Κρήτης, ἵνα συστηματικῶς καὶ ἐγκαίρως ἐνεργῶσι τὰς ἀποστολάς, ὅπου καὶ ὅπως δεῖ· ἔχοντες δὲ ὑπ' ὄψιν τὸ παρελθόν, καθ' ὃ, ἂν καὶ τὰ πάντα ἦσαν ἐναντίον, εὐρέθησαν πατριῶται, οἵτινες μὲ μίαν καρδίαν καὶ μίαν ἐνέργειαν ὑπερβαλόντες τὰ παντοειδῆ ἐμπόδια ἐφάνησαν χρήσιμοι καὶ ἐπωφελεῖς ἐν τῷ ἀγῶνι κατὰ τοῦ πλῆθους τῶν πολεμίων, καὶ οἵτινες γινώσκοντες πάσας τὰς λεπτομερείας, περιπετείας καὶ βάσεις τοῦ κινήματος, ἠδυνήθησαν σήμερον ὑπὲρ πάντα ἄλλον θερμότερον καὶ εἰλικρινέστερον νὰ συνεχίσωσι τὸ ἔργον των, ἔχοντες λέγομεν ταῦτα ὑπ' ὄψιν, μὴ στραφῆτε ἀλλαχοῦ χάριν αὐτῆς τῆς ἐπιτυχίας τῆς ὑποθέσεως.

Διὰ τοῦτο συνιστῶμεν τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν ἐγγράφων, δη-
λοῦντες τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα πρέπει ν' ἀποτελῶσι τὴν ἐμπιστευ-
τικὴν ταύτην Ἐπιτροπὴν. Ἐν τούτῳ νὰ ἐπιτρέπητε συγχρόνως τὴν
σύστασιν πανταχοῦ σωματείων πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος καὶ εὐ-
χαριστήσητε τὰ ἤδη ὑπάρχοντα, ἐκφράζοντες τὴν ἐλπίδα, ὅτι, ταῦ-
τα ὑπέκοντα εἰς μόνον τὸ αἶσθημα τῆς φιλοπατρίας, αὐτὴν μόνον
θὰ ἔχωσιν ὁδηγὸν καὶ πρὸς ταύτην κανονίζωσι τὰς ἐνεργείας των,
χωρὶς νὰ μιμῶνται τοὺς πρὸς τὸ θεαθῆναι ἢ διὰ κομματικούς λόγους
ἐργαζομένους, ἀλλὰ νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν γνώμην τῆς, ὑφ' ὑ-
μῶν ἀποδειχθείσης ἐπιτροπῆς, ὡς συγκειμένης ἐκ προσώπων συνδι-
αζόντων τὴν πείραν μετὰ τοῦ πατριωτικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς κρί-
σεως.

Ἐπίσης σᾶς συνιστῶμεν νὰ ἐμμείνετε εἰσέτι εἰς τὴν ἐφεκτι-
κὴν πορείαν, μὴ λαμβάνοντες ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὰς εἰσηγήσεις τῶν
ἐνταῦθα καὶ αὐτόθι πολιτευομένων, ὅπως μετριάσετε ἢ ἀποτόμως
προβῆτε εἰς παράτολμον καὶ ἐπικίνδυνον διάβημα.... Μόνον δὲ ὁ-
ταν πεισθῆτε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀναγκάζεται νὰ πα-
ράσυρθῇ, τότε σεῖς πρῶτοι σπεύσατε νὰ προσλάβητε καὶ ἄλλα πρό-
σωπα, πρὸς καταρτισμὸν τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἵνα μὴ σᾶς
τὰ ἐπιβάλωσιν ἄλλοθεν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ σᾶς ἀποτρέψωσι, πρὸς
ζημίαν τῆς ὑποθέσεως. Τοιαύτη εἶναι ἡ πολιτικὴ τῶν ἐδῶ καὶ γνω-
ρίζετε, ὅτι διὰ τῶν πετωμάτων καὶ ἄλλων μέσων πόσον ἐπιρρεά-
ζονται μερικοὶ ἔλαστικοὶ χαρακτήρες. Πανταχόθεν εἶναι πόλεμος
καὶ διὰ τοῦτο εἰς ὅλα τὰ σημεία τὰ ὀχυρώματα νὰ τίθενται. Ἡ
Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μὴ δυνηθεῖσα νὰ καταπνίξῃ, ὡς ἐπεδίωξε, καὶ
ἀκόμη ἐπιδιώκει, πᾶν κίνημα καὶ πᾶσαν φωνὴν διαμαρτυρίας, μη-
χανᾶται διὰ τῆς Κρήτης, τῇ μεσολαβῆσει τῆς Κεντρικῆς, νὰ τὸ κα-
τορθώσῃ καὶ ἀποβάλῃ οὕτω τὴν εὐθύνην τῆς ἐνόχου ἀστοργίας καὶ
ἐγκληματικῆς πολιτικῆς τῆς.

Περαίνοντες τ' ἀνωτέρω, σᾶς παρακαλοῦμεν, νὰ μᾶς κρατῆτε
ἐνημέρους τῶν σκέψεων καὶ ἐνεργειῶν σας λεπτομερῶς καὶ νὰ μὴ
περιορίζησθε εἰς ἀπλᾶς μόνον ἐκθέσεις, ἅς καὶ ἐν ταῖς ἐφημερίσι
συνήθως πρότερον πολλὰς ἀναγινώσκομεν. Χθὲς ἀνεχώρησεν ἀτμο-
πλοῖκῶς μετὰ 60—80 ἀτόμων καὶ 300, ὡς λέγεται, κιβωτίων, διὰ
τὰς ἐπαρχίας Κυδωνίας, Κισσάμου καὶ Σελίνου. Λέγεται δὲ ὅτι
προσεχῶς θέλουσι σταλῆ ἕτερα εἰς τὸ Διοικητικὸν Τμῆμα Σφακί-
ων. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον τοῦτο θεωροῦμεν ἐπάναγκες καὶ πρὸς
τοῦτο θέλομεν ἐργασθῆ, ὅσον δυνάμεθα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ἰουνίου 1896

Σᾶς ἀσπάζομεθα οἱ συμπατριῶται σας

Ἐμμ. Βαρδίδης, Παρθένιος Περίδης

Υ. Γ. Ἀναμένω ταχεῖαν ἀπάντησίν σας Ε. Β.

2ον ἔγγραφο

Ἄριθ. πρωτ. 458

διεκπ. 617

Διάταγμα

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ΚΒ. συνόδου τῆς Γενικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς, Κρήτης ἔχοντας ὑπ' ὄψει τὸ σχετικὸν Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα, δι' οὗ διετάχθη ἡ σύγκλησις τῆς Γενικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως, ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν: Ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ΚΒ. Συνόδου τῆς Γενικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως ὀρίζεται ἡ 17 τρέχοντος μηνὸς Ἰουνίου, ἡμέρα Δευτέρα. Παραγγέλλεται ἡ Γενικὴ Γραμματεία νὰ κοινοποιήσῃ τὸ παρὸν διάταγμα διὰ τῆς ἐπισήμου ἐφημερίδος τῆς Γεν. Διοικήσεως.

Ἐν Χανίοις τῇ 11 Ἰουνίου 1896

Ἀβδουλάχ

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Α. Γογονῆν εἰς Στύλον

Ἐπειδὴ παρίσταται ἀνάγκη φρουρήσεως διαρκοῦς τῶν πέριξ τῶν Καλυβῶν μερῶν, ἔνθα ἐδρεύει ὁ τουρκικὸς στρατὸς, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς, ἀπεφάσισε νὰ ἀναθέσῃ ὑμῖν τὴν φρούρησιν τῶν μερῶν ἀπὸ τὸ Μετόχι Γιαννίτσαρη μέχρι Στύλου. Φρουροὺς δύνασθε νὰ καλέσητε ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, τροφὰς δὲ θὰ οἰκονομήσητε ἐκ τῶν ἐνόμων, μέχρις ἀποστολῆς χρημάτων, ἧτις δὲν θὰ βραδύνη πέραν τῶν 10 ἡμερῶν. Ἐδραν τῆς φρουρᾶς τοῦ διαμερίσματος τούτου ὀρίζομεν τὸν Στύλον.

Ἐτέρα φρουρὰ ὑπὸ τοῦς κ. κ. Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκη καὶ Κωνσταντῖνον Μαλινὸν θὰ φρουρῶσι τὰ λοιπὰ μέρη καὶ θὰ ἔχωσιν ἔδρας τοὺς Ἀρμένους καὶ τὸν Τζιβραῖ. Ἐκτὸς τῆς φρουρήσεως, ἀνάγκη νὰ ἐρευνῶνται οἱ διαβάται καὶ νὰ κατάσχωνται ἐπιστολαὶ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελεν εὑρεθῆ ἔπ' αὐτῶν ὑποπτον.

Τὰ ὑποπτα ταῦτα πρόσωπα πρέπει νὰ συλλαμβάνωνται καὶ νὰ ἀποστελλωνται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἀνάγκη πρὸς τοῦτοις νὰ συστήσητε αὐστηρῶς εἰς τοὺς φρουροὺς νὰ ἀπέχωσιν ἀκροβολισμῶν μετὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ.

Ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις τῆς παρούσης ἀφίεται εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ φιλοπατρίαν ὑμῶν καὶ τῶν περιστάσεων.

Ἐν Βάμῳ τῇ 12 Ἰουνίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Ἐγκύκλιος 23

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου

Φέρομεν εἰς γνῶσιν πάντων, ὅτι ἀπὸ αὖριον διακόπτεται ἡ συγκοινωνία τῶν Καλυβῶν καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου καὶ ὅτι ἐσχηματίσθη ζώνη στρατιωτικὴ ἀπὸ Στύλου μέχρις Ἁγίου Ἀνδρέου (ἄνωθεν τῆς Κεράς) ὑπὸ τοὺς κ.κ. Γογονῆν, Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκην καὶ Κ. Μαλινόν, ἧτις ἔχει διαταγὰς νὰ κατάρχη πᾶν ὅ,τι μετακομίζεται εἰς Καλύβας πρὸς πώλησιν καὶ νὰ τιμωρῇ ἀρμοδίως τοὺς μὴ σεβομένους τὴν ἀνωτέρω, ἀπόφασιν.

Ἐν Βάμῳ τῇ 12 Ἰουνίου 1896

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Ἐγκύκλιος 24

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης
Συμπατριῶται,

Ἐπειδὴ παρατηρήθη ὅτι ὅταν ξεβαρκάρουν τὰ πολεμοφόδια, γίνεται μεγάλη ἀταξία καὶ πολλὰς καταχρήσεις, διότι ἐκεῖνοι ὅπου πρωτοπροφθάνουν καὶ οἱ δυνατώτεροι ἀρπάζουν αὐτὰ καὶ τὰ νομίζουν γιὰ δικά των καὶ δὲν θέλουν νὰ δώσουν εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ τὰ μεταπωλοῦν μερικοί,

Παρακαλεῖ τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν ποὺ ἔχουν γυρογυῖα, ποὺ μποροῦν νὰ ξεβαρκάρουν πολεμοφόδια, νὰ κάμουν φρουρὰς ἀπὸ 10—20 πρόσωπα καλὰ, ἀπὸ κάθε Δῆμο καὶ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα νὰ βλέπουνε πότε θάρρη τὸ πλοῖον καὶ ἅμα ἔρθη νὰ παραστέκωνται εἰς τὸ ξεβαρκαρισμὰ νὰ μὴν ἀφίνουνε νὰ γίνωνται καταχρήσεις καὶ νὰ πέρνουνε τὰ φυσέκια καὶ ὄπλα καὶ ὅ,τι ἄλλο μᾶς πέμψουνε. Ὑστερα νὰ τὰ μοιράζουνε εἰς ὄλα τὰ χωριά μὲ τὰ πρόσωπα τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως, τὰ ὁποῖα θὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν ἐπαρχίαν των ἢ μὲ τοὺς ὀπλαρχηγούς.

Εἰς ὅποια δὲν κάμει ὅ,τι λέμε παραπάνω ἢ ἐξακολουθήσῃ νὰ κάνη καταχρήσεις, θὰ γράψωμε στὴ Ἀθήνα νὰ μὴ πέμψουνε πλέον πολεμοφόδια καὶ ἅμα ἰδοῦμε κανένα νὰ πούλῃ γενικὰ φυσέκια ἢ ὄπλα ἢ ἄλλα πράγματα, θὰ τοῦ τὰ πέρνωμε καὶ θὰ τότε τιμωροῦμε.

Ἐν Βάμῳ τῇ 13 Ἰουνίου 1896

Τ. Σ. Ἡ Ἐπιτροπὴ.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
 Πρὸς τοὺς Χριστιανικοὺς κατοικοὺς τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν
 τῆς Νήσου
 Συμπατριῶται,

Ὡς θὰ ἐμάθετε, τὸ Κρητικὸν ζήτημα, δόξα τῷ Θεῷ, εὕρισκεται εἰς καλὸν σημεῖον. Ὅλαι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ Μητέρα Ἑλλάς ἐπῆραν τὸ ζήτημα εἰς τὴν προστασίαν των καὶ θὰ τὸ λύσουνε γρήγορα. Ἡ Ἑλλάς ξεχωριστὰ καὶ ὅλον τὸ Ἐθνικὸν Ἔθνος, καθὼς καὶ ὅλος ὁ πολιτισμένος κόσμος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς μᾶς βοηθοῦνε καὶ θὰ μᾶς στέλνουνε ὄπλα καὶ πολεμοφόδια. Εἶναι ὁμως ἀνάγκη νὰ στείλετε ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπαρχίας διαλεχτὰ πρόσωπα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, τὰ ὁποῖα νὰ σᾶς ἀντιπροσωπεύουνε. Τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα πρέπει νὰ τὰ στείλετε γρήγορα, διότι ἴσως παρουσιασθῇ ἀνάγκη σὲ ὀλίγες ἡμέρας νὰ συνεννοηθοῦμε μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὸ ζήτημα καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιπροσωπεύεται ὅλη ἡ Κρήτη, διότι ὅποια συνεννόησις ἢ διαπραγματεύσις γίνηται ὅλη ἢ Κρήτη, διότι ὅποια ἀντιπροσωπεύει τὴν Κρήτην εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα.

Ἐν Βάμῳ τῇ 13 Ἰουνίου 1896
 (Τ. Σ.) Ἡ Ἐπιτροπὴ

**Ἐγγραφοῦν πρὸς τὴν Κεντρικὴν τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴν
 καὶ πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Κομιτάτον**

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἐν πρώτοις συγχαίρομεν ὑμῖν, διὰ τὴν μεγάλην τιμὴν, ἣν σᾶς περιεποίησαν, τάξαντές σας νὰ μοχθήσητε ὑπὲρ λαοῦ ὁμαίμονος, δυστυχοῦς, ἀγωνιζομένου ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἀνυψώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ εὐχόμεθα ὅπως ὁ Ὑψιστος στέψη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας τὸν ἀγῶνά μας.

Μετὰ μεγάλης ἡμῶν χαρᾶς ἐμάθομεν τὴν εἰς Σούγϊαν ἀποβίβασιν τῆς πρώτης ἀποστολῆς τῶν πολεμοφοδίων. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη, ὡς πληροφοροῦμεθα, διετεθῆ καταλλήλως καὶ ὡς εἶδει. Ἡ δευτέρα ἀποστολὴ δὲν ἀπεβιβάσθη εἰμὴ κατ' ἐλάχιστον εἰς Ἄλμυρόν, διότι Τουρκικὸν ἀτμόπλοιον, τὸ ὁποῖον περιέπλεε τὰ παράλια τῆς Ρεθύμνης καὶ ἤρχετο πρὸς τὸν Ἄλμυρόν, ἴσως λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τοὺς πυροβολισμούς, τοὺς ὁποίους ἔρριψαν, κατὰ τοῦ ἡμετέρου, οἱ χριστιανοὶ, ἐκλαβόντες αὐτὸ ὡς τούρκικον, τὸ ἠνάγκασαν ν' ἀναχωρήσῃ πρὸ τῆς ἐκφορτώσεως. Μέχρι σήμερον δὲ δὲν ἐβεβαιώθημεν πὺ ἐγένετο ἡ ἀποβίβασις τοῦ λοιποῦ φορτίου. Σᾶς παρακαλοῦμεν αἱ ἀποστολαὶ νὰ γίνωνται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διὰ τὸ τμήμα Σφακίων, καθόσον ἐκεῖθεν ἀποστέλλονται εὐκολώτερον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας, ὅπου ἀναφύεται ἀνάγκη. Ἐκτὸς τοῦ αἱ ἐπαρχίαι Σφακίων καὶ Ἀποκορώνου σπεύδουσι πρὸς βοήθειαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν. Ἐνίοτε νὰ γίνετα ἀποβίβασις καὶ εἰς τὸ Τμήμα Κυδωνίας, δὲν ἐννοοῦμεν ὁμως νὰ μὴ γίνη ἀποβίβασις καὶ εἰς τὰ Τμήματα Ρεθύμνης καὶ Ἡρακλείου.

Καθήκον ἡμῶν θεωροῦμεν ὅπως παραστήσωμεν ὑμῖν τὴν ἀνάγκην, ὅπως αἱ πρῶται ἀποστολαὶ ὧσι πυκνότεραι, καθόσον οἱ ἐντόπιοι Τοῦρκοι Ρεθύμνης, Ἁγίου Βασιλείου καὶ Ἡρακλείου, ἐξερχόμενοι τῶν πόλεων, διαπράττουσιν μυρίας δολοφονίας, λεηλασίας καὶ καταστροφὰς κατὰ τῶν χριστιανῶν. Μεταξὺ τῶν ἀποσταλησμένων φυσιγγίων νὰ εἶναι καὶ δυὸ τρία κιβώτια Μάουζερ, ἅτινα ν' ἀποσταλῶσιν ἢ εἰς Ἀποκόρωναν ἢ εἰς Σφακία.

Σὰς πληροφοροῦμεν, ὅτι τ' ἀποσταλέντα φυσίγγια Μαρτίνι δὲν εἶναι καλῆς ποιότητος, καθόσον ὁ κάλυξ διαρρηγνύεται καὶ δὲν ἐξέρχεται καὶ εὐκόλως ἐκ τοῦ πυθμένος.

Νεώτερα ἔχομεν νὰ σὰς ἀναγγείλωμεν, ὅτι οἱ ἐντόπιοι τοῦρκοι, ἐξακολουθοῦσι τὰς ἐπιδρομάς των εἰς τὸ τμήμα Ρεθύμνης καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἁγίου Βασιλείου καὶ ὅτι καθ' ἑκάστην ζητοῦσι παρ' ἡμῶν βοήθειαν ἀπὸ Ρέθυμνον καὶ Ἁγίου Βασιλείου, ἀλλ' ἔνεκεν παντελοῦς ἐλλείψεως πολεμοφοδίων καὶ δὴ χρημάτων, δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν αὐτοῖς οὐδεμίαν ἀρωγὴν, καὶ ὅτι ἡ Βουλὴ συγκαλεῖται διὰ τὴν 17ην τρέχοντος μηνός. Πιστεύομεν, ὅτι δὲν θὰ προσέλθωσιν οἱ κ. κ. βουλευταὶ, ἀλλὰ καὶ ἂν προσέλθωσιν οὐδεμίαν μεταβολὴν δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς τὸ ροῦν τῶν πραγμάτων.

Ἡμεῖς σήμερον πλέον δὲν δυνάμεθα ν' ἀναμένωμεν οὐδὲν ἐκ τῆς Βουλῆς, οὐδὲ θ' ἀναγνωρίσωμεν οἶαν δὴποτε πρότασιν αὐτῆς παρεκκλίνουσαν, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον, τοῦ ὑπομνήματος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ Σ)βρίου π. ἔ. ἔχει ὑποβάλει ὁ χριστ. λαὸς εἰς τὰς Μεγάλας Χριστιανικὰς Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις καὶ τὴν Μητέρα Ἑλλάδα, οὐ μόνον δὲ ταῦτα δὲν θέλομεν δεχθῆ, ἀλλ' οὐδὲ κἂν, χορηγηθσομένην τυχόν, ὑπ' αὐτῶν ἀναβολὴν, διότι δὲν ἐννοοῦμεν νὰ δώσωμεν εἰς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν καιρὸν νὰ κερδίσῃ. Ἡ σκέψις ὑμῶν ἵνα παραγγελῆτε εἰς τοὺς ὄπλαρχηγούς νὰ συνεργάζωνται μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ παρ' αὐτῆς νὰ λαμβάνωσι τὰ ἐφόδια τοῦ πολέμου καὶ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως, ἀπεδείχθη ἀρίστη, καθόσον καὶ καλὴν ἐντύπωσιν προυξένησε καὶ προέλαβεν ἐνδεχομένας ἐκ μικροφιλοτιμιῶν διχονοίας. Πολλοὶ συμβουλεύουσι νὰ συγκροτήσωμεν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν, χωρὶς νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι διὰ νὰ συστηθῇ προσωρινὴ Κυβέρνησις, ἀπαιτεῖται ν' ἀποκηρυχθῇ ἡ ὑπάρχουσα (τουρκικὴ) τουθ' ὅπερ ἡμεῖς δὲν ἐπράξαμεν εἰσέτι, διότι διὰ τοῦ ὑπομνήματός μας ζητοῦμεν πολίτευμα ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Προτιθέμενα ὁμως νὰ καλέσωμεν ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τὸ σωματεῖον μας καὶ ἄλλα πρόσωπα ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Νήσου, θὰ καλέσωμεν δὲ πρὸς τούτοις καὶ τοὺς ὄπλαρχηγούς τῆς νήσου ὅπως ἀναλάβωσι τὴν τήρησιν τῆς τάξεως εἰς τὰς Ἐπαρχίας. Ἀλλὰ δι' ὅλα ταῦτα ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων χρῆμα, οὐ στερούμεθα καθ' ὀλοκληρίαν. Ἡ ἔλλειψις τοῦ χρήματος εἶναι ἡ κυρία ἀφορμὴ τοῦ νὰ χωλαίνητὸ σωματεῖον εἰς πολλὰ.

Ὅθεν σὰς παρακαλοῦμεν ν' ἀποστέλλητε διὰ τοῦ ἐν Χανίοις Προξενείου, κατὰ δεκαπενθήμερον 150—200 εἰκοσάφραγκα καὶ 100 εἰκοσάφραγκα χωριστά, ἐφ' ἅπαξ, πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, προερχομένων ἐξ ἀγορᾶς φυσιγγίων καὶ τροφίμων. Πρὸς τοῦτοις ἔχομεν ἀνάγκην πετσίων καὶ δερμάτων, πρὸς ὑπόδησιν, διότι ἔνεκεν τῆς διακοπῆς τῆς συγκοινωνίας δὲν δυνάμεθα νὰ προμηθευόμεθα τοιαῦτα ἐκ τῶν πόλεων. Ἀλλὰ καὶ φαρμάκων ὡς καὶ γραφικῆς ὕλης καὶ καυσηλίων Γκρᾶ καὶ Μαρτίνι καὶ ἐξολκῶν Γκρᾶ καὶ Μάουζερ ἐπίσης.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς πληροφορῆτε συχνὰ εἰς ποῖον σημείον εὐρίσκεται τὸ ζήτημα. Ὁ Καπετὰν Μαθιὸς καὶ Γ. Κοτζαμπασάκης ἀφίκοντο αἰσίως. Σᾶς καθιστῶμεν γνωστὸν, ὅτι ἔδρα τῆς Ἐπιτροπῆς ὠρίσθη τὸ χωρίον Φρὲ Ἀποκορώνου.

Ἐν Βάμῳ τῇ 13 Ἰουνίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Κουνδουράκης Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ἰ. Γ. Λεκανίδης
τὰ μέλη Γ. Μ. Μυλωνογιαννάκης κτλ.

**Ἐπιστολὴ πρὸς τὴν, ἐπὶ τῆς Ἀμόνης τῆς Κρήτης, ἐπιτροπὴν
τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου**

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Τὴν, ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1896 ἐπιστολὴν ὑμῶν ἐλάβομεν. Τ' ἀποσταλέντα ὑφ' ὑμῶν ὄπλα καὶ πολεμοφόδια δὲν ἐξεφορτώθησαν εἰσέτι, ἐκτὸς ὀλίγων, ἄγνωστον, διὰ τίνα λόγον, ἀφοῦ ὑπάρχει μεγίστη ἀνάγκη αὐτῶν. Οὐχ ἤττον, καθῆκον ἡμῶν ἀπαραίτητον θεωροῦμεν νὰ συγχαρῶμεν ὑμῖν, διὰ τὴν τιμὴν μεθ' ἧς σᾶς περιέβαλεν ἡ εὐελπὶς Ἑλληνικὴ νεολαία τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανεπιστημίου, ἀναθέσασα ὑμῖν τὸ ἐπίμοχθον ἀλλὰ συνάμα καὶ ὑψηλὸν λειτουργημα τοῦ χορηγοῦ ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων εἰς ἀδελφούς δυστυχεῖς, ὅπως δι' αὐτῶν θραύσωσι τὰ δεσμὰ τοῦ τυράννου των καὶ νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν διὰ τὰ ἀποσταλέντα. Ὁ Τόπος τῆς ἐκφορτώσεως τῆς δευτέρας ἀποστολῆς ὑμῶν, θέλει σᾶς ὑποδειχθῆ προσεχῶς, συμφώνως τῇ ἐπιθυμίᾳ ὑμῶν, ὅποτε θέλομεν σᾶς ἀποστείλει καὶ κατάλογον τῶν ἀναγκαιούτων ἡμῖν εἰδῶν.

Νεώτερα ἔχομεν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐπιδρομῶν ἐκ μέρους ἐντοπίων Τούρκων κατὰ τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου, ὅτε ἐπανειλημμένως ἐζήτησαν παρ' ἡμῶν συνδρομὴν οἱ ἡμέτεροι, ἀλλ' ἐλλείπει πολεμοφοδίων καὶ δὴ χρημάτων, ἀδυνατοῦμεν νὰ κινηθῶμεν, Ἐπίσης σᾶς ἀναγγέλλομεν τὴν σύγκλησιν τῆς Κρητικῆς Βουλῆς διὰ τὴν 17 τρέχ. μηνός. Δὲν γνωρίζομεν, ἂν θὰ προσέλθωσιν οἱ κ. κ βουλευταί, ἀλλὰ καὶ ἂν προσέλθωσιν, οὐδεμίαν ἐπιρροὴν θέλει ἐξασκήσει ἢ πρόσκλησις των εἰς τὰ πράγματα, διότι ἡμεῖς δὲν θέλομεν ἀναγνωρίσει οὐδεμίαν πρότασιν αὐτῶν, παρεκλίνουσαν ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον τοῦ ὑποβληθέντος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὑπομνήματος ἢ ἐπιτρέπουσαν βραδύτητα εἰς τὰς ἐργασίας μας.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα καὶ δι' ὑμῶν ἅπασαν τὴν πανεπιστημιακὴν νεολαίαν.

Ἐν Χανίοις τῇ 13 Ἰουνίου 1896

Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ἔχουσα ὑπ' ὄψει: Α) ὅτι ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις οὐδένα σεβασμὸν τηρεῖ πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Νήσου, ἀλλὰ τούναντίον προέβη ἐσχάτως, διὰ τοῦ στρατοῦ αὐτῆς, συμπραττόντων καὶ τῶν ἐντοπίων Τούρκων, εἰς τὰς φοβερωτέρας κατὰ τῶν χριστιανῶν ἀόπλων καὶ γυναικοπαίδων πράξεις, φονεύσασα αὐτοὺς καὶ δηλώ-

σασα τὰς περιουσίας αὐτῶν ἕνεκα τῶν ὁποίων, πράξεων, ἦρθη πᾶσα πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνη καὶ ὅτι μόνον διὰ τῆς βίας περιστέλλονται τοιαῦται βιαιοπραγίαι τῶν βαρβάρων τούρκων. Β) ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Νήσου εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Χριστιανικῶν ὄπλων, ἅτινα ἀνεδείχθησαν νικηφόρα καθ' ὅλας τὰς μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐντοπίων γενομένας μάχας

Ἐπισημαίνεται:

Ἐμμένει εἰς τὸ ἐξ ἀρχῆς διατυπωθὲν ὑπὸ τοῦ λαοῦ πρόγραμμα, πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου, ἐπὶ δέκα ἤδη μῆνας αὕτη ἐργάζεται. Ἀναθέτει τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εἰς τοὺς ὀπλαρχηγοὺς αὐτῶν.

Παραγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπιτηρῶσιν ἀγρύπνως καὶ αὐστηρῶς τὸν Τούρκον καὶ τὰς κινήσεις αὐτοῦ καὶ ἐπιφυλάσσεται δι' ἄλλης πράξεώς της νὰ κανονίσῃ λεπτομερέστερον τὰ καθήκοντα τῶν εἰρημένων ὀπλαρχηγῶν.

Ἐγένετο ἐν Βάμφ

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Τὰ παρόντα Μέλη

Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Σ. Α. Πολέντας, Χαρ. Φρατζέσκος, Ἀντώνιος Χ. Παπαδάκης, Ε. Σ. Σταμαθίουδάκης, Γεώργ. Παπαδάκης (Γιαταγάνας), Γεώργ. Μάνδακας, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Σ. Ε. Ζουρίδης, Γ. Ε. Πωλιουδάκης, Ε. Μιχελέτος, Μ. Κανούπης, Μιχ. Μυλωνογιαννάκης, Εὐστ. Περούλης, Γεώργ. Παπουτσάκης, Ἰωάν. Ε. Ἀλφιέρης, Α. Π. Πρωτοπαπαδάκης, Σ. Κασυτάκης, Κων. Παππαδογιάννης, Ι. Γιανναράκης (Γιασεμής), Θεοκλῆς Κακατσάκης, Γ. Ν. Κατσουλογιώργης, Ἰω. Ἐμ. Παππαδάκης, Ι. Α. Βάντουλας (Τ.Σ.). (*)

Πρακτικά συνεδρίας προκληθείσης τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως (*)

Συνεδρία τῆς 14 Ἰουνίου 1895

Πρόεδρος Μανούσος Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης

Ἡ συνεδρία ἀρχεταὶ τὴν 8ην ὥραν τῆς ἡμέρας Τουρκιστί,

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδρίας, ὁ Πρόεδρος Μανούσος Κουνδουράκης υποβάλλει ὑπὸ τὴν σκέψιν καὶ ψήφον τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τὴν ἐξῆς πρότασιν:

Κύριοι,

Πολλοὶ καὶ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐντεῦθεν συμβουλευσοῦσιν καὶ παροτρύνουσι νὰ συστηθῇ προσωρινὴ Κυβέρνησις ἢ Προσωρινὴ Διοίκησις ἐν Κρήτῃ καὶ νὰ καταργηθῇ τὸ νῦν ὀφιστάμενον Σωματεῖον μας ἢ νὰ μετονομασθῇ, ὡς λέγουσιν οἱ πλεῖστον. Ἐγὼ θὰ ἐξετάσω τὸ πρᾶγμα ὑπὸ δύο ἐπόψεσι· ὑπὸ τὴν ἑποψιν καθ' ἣν οἱ συμβουλευόντες συμβουλεύουσιν συγχρόνως καὶ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ προγράμματος καὶ τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ εἰς ἕτερον, δι' οὗ νὰ ζητηταὶ ἡ Ἐνωσις μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὸ τὴν ἑποψιν, καθ' ἣν οἱ συμβουλευόντες ἐννοοῦσι νὰ μείνωμεν εἰς τὸ αὐτὸ πρόγραμμα.

Ἐπὶ τὴν πρώτην ἑποψιν ἐξετάζων τὸ πρᾶγμα, ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι, ἐν ὅσῳ δὲν πεισθῶμεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν Ἐνωσιν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ ὄνειρον, οὐ μόνον ἡμῶν τῶν Κρητῶν, ἀλλὰ καὶ παντὸς ὑποδοῦλου Ἑλλήνος, ἔσιω καὶ διὰ μεγάλων θυσιῶν, δὲν πρέπει νὰ μεταβάλωμεν τὸ πρόγραμμά μας, ζητοῦντες ἀντὶ τῶν βεβαίων ἀβεβαία, διότι τὰς ἡμέρας ταύτας, πᾶν κίνημα ὑποδοῦλου Χριστιανικοῦ λαοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποβλέπει εἰς μεταρρυθμίσεις, ἀλλὰ στρέφεται

Συνηθόντα σήμερον τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης ἐν Φρέ, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Κουνδουράκη, παρόντος καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδη, ὅπως συζητήσωσι περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, περὶ ὧν ἀπέσχον νὰ ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὀριστικῶς, προέβησαν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Προεδρείου καὶ τοῦ Ἀρχηγείου.

Ἐξελέξαντο, τῆ προτάσει τοῦ Γεωργίου Μάντακα, διὰ τὴν θέσιν τοῦ Ἀντιπροέδρου, τὸν Σταυρούλην Ε. Ζουρίδην ἐκ Λάκκων τῆς Κυδωνίας, διὰ δὲ τὴν θέσιν τοῦ ἐνὸς ὑπαρχηγοῦ, τῆ προτάσει τοῦ αὐτοῦ, τὸν Ἰωάννην Καλογερῆν ἐκ Κάμπων τῆς Κυδωνίας, διὰ δὲ τὴν θέσιν τοῦ ἐτέρου ὑπαρχηγοῦ, τῆ προτάσει τοῦ Ἰωσήφ Λεκανίδη, τὸν Ἰωάννην Γιανναράκην ἢ Γιασεμῆν ἐξ Ἐμπροσνέρου τοῦ Ἀποκορώνου.

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης. Τὰ παρόντα μέλη Γεώργ. Μάντακας, Σ. Ε. Ζουρίδης, Ε. Μιχελέτος, Ι. Καλογερῆς, Ε. Σ. Σταμαθίουδάκης, Χαρ. Φρατζέσκος, Ι. Α. Γιανναράκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Μ. Μυλωνογιαννάκης, Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Θεοκλῆς Κακατσάκης, Κων. Δουνάκης, Σ. Α. Πολέντας, Γ. Ε. Πωλιουδάκης, Εὐσ. Περούλης. Γεώργ. Παπουτσῆς, Μ. Σ. Κανούπης, Παπᾶ Γαβριήλ, Ἀντ. Παπαδάκης ἐκ Φρέ, Ἐλευθ. Χριστουλάκης, Σ. Κασσιτάκης (Τ.Σ.).

Πρὸς τοὺς ἐν Στύλῳ συνηθροισμένους

Ἐν Ἀθήναις 12 Ἰουνίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Κρητῶν ἀπόφασιν ἔλαβε νὰ ἔφο.

κατὰ τοῦ ἐδάφους, κατὰ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ τουρκικοῦ κράτους, δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ. Ἐπομένως, ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι δέον νὰ μὴ ἐξέλθωμεν τῶν αἰτημάτων μας, ἀφοῦ δὲ δὲν πρέπει νὰ ζητήσωμεν τὴν Ἐνωσιν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταβάλωμεν τὸν τίτλον τοῦ Σωματείου μας εἰς Προσωρινὴν Κυβέρνησιν.

ὑπὸ δὲ τὴν ἄλλην ἔποψιν, λέγω, ὅτι διὰ νὰ ὀνομασθῇ τὸ Σωματεῖόν μας προσωρινὴ Κυβέρνησις, πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι θὰ εἶναι Ἑλληνικὴ, προσωρινὴ ὅμως (μέχρις οὗ δηλαδὴ καταστήσωμεν αὐτὴν ὀριστικὴν ἐν τῇ νήσῳ κυβέρνησιν). Ἀλλὰ τὸ ζήτημά μας δὲν εἶναι τοιοῦτον ἡμεῖς ζητοῦμεν ἀλλαγὴν πολιτεύματος καὶ οὐχὶ ἀλλαγὴν κυβερνήσεως, ἀφοῦ δὲ τὸ ζήτημά μας οὕτω εἶναι μεταπολιτευτικὸν καὶ τὸ δηλονότι, νὰ καλεῖται Ἐπιτροπὴ Μεταπολιτεύσεως. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀνάγκη αἱ ἐπαρχίαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀπώθησαμεν τὸν Τούρκον (καὶ αὐταὶ ἀποτελοῦσιν αἱ πλείστον μέρος τῆς νήσου) νὰ μὴ μένωσι χωρὶς ἀρχάς, ἵνα μὴ λέγωσιν οἱ ξένοι ὅτι εὐρίσκονται ἐν ἀναρχίᾳ, θεωρῶ καλὸν νὰ ἀνατεθῇ ἡ δημοσία ἀσφάλεια εἰς τοὺς ὀπλαρχηγούς, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον ἄλλους μὲν θὰ ἀναγνωρίσῃ, ἄλλους δὲ θὰ ὀνομάσῃ.

Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν εἶναι νὰ δώσωμεν ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου ν' ἀποφανθῶμεν, ὅτι τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον θὰ μένη μὲ τὸν τίτλον τοῦ «Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Μεταπολιτεύσεως Κρήτης» καὶ νὰ ἀνατεθῇ ἡ τήρησις τῆς δημοσίας ἀσφαλείας εἰς τοὺς ὀπλαρχηγούς, νὰ ἐπιδοθῇ δὲ τὸ ἄφορον εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος ψήφισμα, εἰς τοὺς ἐν Χανίοις κ. κ. Προξένους τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰσαγωγὴν δὲ ἀμέσως καὶ σχέδιον αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐρωτήσεως ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Σωματείου ὁμοφώνως ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ ὑπάρχοντος Σωματείου καὶ τοῦ τίτλου αὐτοῦ, δι' οὗς λόγους ἀνεπτύξεν ὁ κ. Πρόεδρος, ἐκείνους οἱ ὅποιοι θέλουσι ἀναγραφῆ εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον ἐπὶ τούτῳ ψήφισμα τοῦ Σωματείου, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας παρεδέχθη ὡς ὑπεβλήθη τὸ ψήφισμα, δι' οὗ ἀνατίθεται ἡ τήρησις τῆς δημοσίας ἀσφαλείας εἰς τοὺς ὀπλαρχηγούς. (Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου Ἰ. Γ. Λεκανίδη).

διάση τὸν τόπον μὲ τὰ ἀναγκαῖα μέσα τοῦ πολέμου, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ἀμυναν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπίθεσιν ἐν ἀνάγκῃ.

Σήμερον ἐπιβάλλεται νὰ τηρήσουν οἱ Κρήτες καθαρῶς ἀμυντικὴν θέσιν, κρατοῦντες τὰς, ἅς κρατοῦσι θέσεις ἀγρύπνως, μόνον δὲ ἂν ζητήσῃ ὁ στρατὸς νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς καὶ καταλάβῃ ἐπικαίρους θέσεις ἐκείνων τὰ ὁποίας κρατεῖ τώρα, ἀνάγκη ν' ἀποκρουσθῇ ἐρρωμένως. Οἱ ἀρμόδιοι μᾶς διαβεβαιοῦσιν, ὅτι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, ῥητῶς ἐδήλωσαν, ὅτι πᾶσα ἐπίθεσις ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν κατὰ τῶν τούρκων ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ βλάβῃ σπουδαίως τὴν Κρητικὴν ὑπόθεσιν. Φροντίσατε λοιπὸν νὰ παύσῃ νῦν πᾶσα ἐπίθεσις καὶ ἰδίως οἱ ἐμπρισμοὶ κατὰ τῶν Τουρκικῶν χωρίων, ἀφίνοντες τὰς βανδαλικὰς πράξεις εἰς τοὺς τούρκους· θετικώτερον βεβαιοῦται σήμερον ἢ ἐπέμβασις τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς πατρίδος μας. Ἡ ἐπέμβασις προχωρεῖ μέχρι τῆς ἀκεραίας ἐπανόδου τῆς συμβάσεως τῆς Χαλέπας μετὰ τῶν ἀναγκαιῶν βελτιώσεων, ἡγγυημένων παρὰ τῆς Εὐρώπης. Φαίνεται δὲ ἀπὸ τοῦδε ὡς παραδεδεγμένον, ὅτι ὁ Γενικὸς Διοικητὴς πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε χριστιανός. Ὁ ὄρος τῶν ἀναγκαιῶν βελτιώσεων σηκώνει πολὺ νερὸν καὶ ἡμεῖς θὰ ζητήσωμεν καὶ θὰ ἐπιμείνωμεν νὰ τοῦ βάλωμεν ὅσον δυνάμεθα, ἀναλόγως τῶν μέσων καὶ τῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας θὰ ἔχωμεν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, φαίνεται, ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ σύμπνοια κατεδίκασε τὴν Ἐνωσιν τῆς Κρήτης, μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ τὸ παρὸν δὲν εἶναι στερεὸν καὶ τὸ μέλλον εἶναι ἀδηλον.

Ἄν μέχρι τοῦδε δὲν ἐγένετο Προσωρινὴ Κυβέρνησις αὐτόθι, ἀνάγκη νὰ γίνῃ διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τῆς Νήσου. Μανθάνομεν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν αἱ Δυτικαὶ ἐπαρχίαι προέβησαν εἰς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων διὰ τὴν Ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν. Οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι, ἀφοῦ φθάσωσιν ἐκ τῶν τριῶν τμημάτων τοῦλάχιστον, δεόν νὰ προβῶσιν ἀμέσως εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἐλπίζομεν δέ, ὅτι χάριν τῆς Πατρίδος, θὰ καταβάλῃτε πᾶσαν φροντίδα νὰ ἐκλέξετε τοὺς ἀρίστους καὶ μᾶλλον σημαίνοντας ἐν τῇ Νήσῳ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἀφίεται εἰς τὴν ἔγκρισίν σας. Ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἐν τάχει ἢ ἐκλογὴ αὕτη τῶν ἀντιπροσώπων, διὰ νὰ εὐκολυνθῇ δὲ ἢ ἐκλογὴ, φρονοῦμεν ὅτι δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι ταύτην οἱ κάτοικοι ἐκάστης ἐπαρχίας, ὅπως κρίνωσι προσφορώτερον καὶ ταχύτερον καὶ μετὰ τῆς μεγαλυτέρας συμπνοίας καὶ ὁμοφωνίας, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιπροσώπων ὅσοι περισσότεροι εἶναι τόσον τό καλλίτερον. Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις ἅμα τῇ συστάσει τῆς ὀφείλει νὰ δηλώσῃ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἐν Κρήτῃ τὸν καταρτισμὸν τῆς, καὶ ὅτι ἀνέλαβε τὴν Διοίκησιν τοῦ τόπου.

Πρόγραμμα ἀπὸ τοῦδε δὲν δύναται νὰ χαραχθῇ, διότι αἱ περιστάσεις δὲν εἶναι ἀκόμη ὠρισμένα, τὸ λίαν κατεπιῆγον εἶναι ἢ σύστασις τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ὥστε σπεύσατε νὰ ἐνεργήσητε τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς. Σήμερον καθιστῶμεν ταῦτα γνωστά, δι' ἐπιστολῶν μας, πρὸς ἅπασας τὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης, μέχρι Σητείας ἵνα στείλωσι τοὺς ἀντιπροσώπους των.

Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις θὰ συνεννοῆται μετὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Κεντρικῆς τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπῆς, δεόν νὰ διορίσῃ ἀντιπροσώπους τῆς εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν, τρεῖς τοῦλάχιστον, μένοντες διαρκῶς ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ, ὅπως ἐκτελῶσι τὰς διαταγὰς τῆς

προσωρινῆς Κυβερνήσεως. (*)

Ἐπὶ τούτοις ἀναμένοντες ἀπάντησίν σας καὶ τάχιστα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν σας.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Στεφ. Μ. Ψαρουδάκης, Ἄριστ. Κριάρης, Ἰωάννης Μιχαήλ Τσου-
δερός, Α. Γ. Σήφακος, Ε. Μουντάκης, Φρ. Φρατζεσκάκης, Ἰωάν-
νης Καψάλης, Ἐμμ. Μπιτσάκης, Στυλ. Παπαντωνάκης, Χαρ.
Πωλογιῶργης, Ἄντ. Μ. Ἀνθούσης.

Ἐντυπον ἔγγραφον

Πρὸς τοὺς ἐν Κρήτῃ Συναγωνιστάς μου, καὶ ἅπαντας τοὺς ἀδελφούς
συμπατριώτας ἀνεξαιρέτως

Ἄδελφοί,

Ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ ἐπισηλοῦς τῆς υγείας μου, δὲν
δύναμαι νὰ συμμεθέξω τῶν ὑπὲρ τῆς ὥραίας, ἀλλ' ἀτυχοῦς ἡμῶν
Πατρίδος ἀγῶνων σας. Μὴ παύων ὅμως νὰ ἐργάζωμαι, ἱερὸν κα-
θῆκον αἰσθάνομαι νὰ ἀπαγγείλω, διὰ τῆς παρουσίας μου τὴν ἐπομέ-
νην ἐπιστολὴν καίτοι λυπηράν. Ἐπικαλεῖσθε τὴν δύναμιν καὶ τὴν
φώτισιν τοῦ ὑψίστου θεοῦ νὰ πράξητε τὸ συμφερότερον τῆ Πατρίδι.

Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ἅπαντες, ὅτι εἰς τὰς Εὐρωπαϊκάς
Αὐλὰς σύμφωνα μὲ τὰ δικαιώματα ἡμῶν, τὰ ὁποῖα πηγάζουσιν ἀ-
πὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους θυσίας καὶ τοὺς ὑπερανθρώπους ἡμῶν ἀ-
γῶνας καὶ γνωστὰ εἰσὶ καὶ τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης εἶναι μελετημέ-
νον, ὡς καὶ τὸν βαθμὸν τῶν ἐλευθεριῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἱκανοποιή-
σωσι τοὺς Κρήτας ἐκτὸς τῆς ἐνώσεως αὐτῶν, ἔχουν ὀνομάσει καὶ
τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως δὲν ἔχουν παραβλέψει πρὸ πολλοῦ,
ἀλλ' ὅμως ἂν δὲν ἐπραγματοποίησαν τὰς ἀποφάσεις των, δὲν
φέρουν αὐταὶ μόναι τὴν εὐθύνην· ἡμεῖς ἐπταίσαμεν τὸ 1868 ἀκούσαν-
τες τῶν ἀπεσταλμένων τῆς τότε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰς συμ-
βουλάς, ἀπελακτίσαμεν τὴν προσφερομένην ἡμῖν παρὰ τοῦ Ἀαλῆ
Πασσᾶ ἡγεμονίαν, ἡμεῖς ἐπταίσαμεν τὸ 1878 ὀλιγοψυχῆσαντες νὰ
ἐξαρτήσωμεν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην τὴν διακανόνισιν τῆς Κρητικῆς
αὐτονομίας, ἀλλὰ νὰ δεχθῶμεν τὴν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Σουλτά-
νου σύμβασιν τῆς Χαλέπας, ἐνῶ αἱ πλείσται τῶν Εὐρωπαϊκῶν
Μεγ. Δυνάμεων εἶχον ὀνομάσει μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀποκατάστασιν
καὶ διὰ τὴν Κρήτην, ὡς ἐκείνην τῆς Βουλγαρίας, περὶ τούτου ἔχω
νὰ εἶπω πολλὰ πρὸς ἀπόδειξιν· ἡμεῖς φέρομεν τὴν εὐθύνην τῶν ὀ-
ποίων ὑφιστάμεθα σήμερον δεινῶν, ὑπακούσαντες εἰς τὰς πονηρὰς
ἔσον ἐσφαλμένας καὶ ἀνοήτους συγχρόνως συμβουλάς τῆς Ἑλλην.
Κυβερνήσεως, ἀναγνωρίσαντες ἀσυνειδήτως τὸ ἀπαίσιον φερμάνιον
τοῦ 1889, διὰ τῆς ἐκλογῆς ἐκλεκτόρων εἰς τὴν πρώτην διοίκησιν τοῦ
Τουρχάν πασσᾶ καὶ τὴν πρώτην μετὰ τὸ 1889 βουλευτικὴν ἐκλογὴν
τοῦ 1895 ἐπὶ Καραθεοδωρῆ Πασσᾶ. Καὶ ἅπαντα τὰ σφάλματα ταῦ-
τα ἔφερον τὰς σημερινὰς συμφορὰς. Ἄλλ' ὅτι ἀπειλεῖ ἡμᾶς, ὡς
ἐπικειμένη μεγαλυτέρα συμφορὰ εἶναι, ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπην θεω-
ρούμεθα σήμερον ὡς ἀναρχικοὶ καὶ ὅτι κινδυνεύομεν νὰ δικασθῶ-
μεν ἐρήμην, ὡς κακοῦργοι, φεύγοντες τὴν δικαιοσύνην. «Μέγα δυ-

(*) Τὴν κατὰ ταύτης ἀπόφασιν τῆς Μετ. Ἐπιτροπῆς συνεμερίσθη καὶ ὁ Ὑπο-
πρόξενος τῆς Ρωσίας κ. Βουλγαρίδης. (Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου Ἰ. Γ. Λεκανίδης)

στόχημα ἀπειλεῖ τὴν πατρίδα σου» μοι εἶπεν ἓν ἐπίσημον ἄνθρωπον ἐσχάτως, «διότι αἱ Μεγ. Δυνάμεις θεωροῦσαι τὸν Κρητικὸν λαόν, ὡς ἐν πλήρει ἀναρχίᾳ διατελοῦντα, ἀναγκάζονται νὰ παραβλέψωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ ν' ἀποφασίσωσι περὶ τῆς τύχης του, χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσωσι. Καὶ πῶς ἄλλως», μοι λέγει, «δύναται νὰ γίνῃ, ἀφοῦ οὐδεμία ἀρχὴ παρουσιάζεται εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν στασιαστικὴν κατάστασιν οὐδὲ στρατιωτικὴ οὐδὲ πολιτικὴ; οὐδεὶς ἀναγνωρίζει τὸν ἄλλον, ὀλίγοι δὲ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως;»

Ὅλιγων ὥρων συναίσθησις ἐκ μέρους τῶν φρονίμων Κρητῶν ἀπαιτεῖται νὰ φαντασθῶμεν τὴν τρομερὰν τύχην, ἣ ὅποια περιμένει τὴν Κρήτην.

Ποτὲ ἢ Κρήτη δὲν εὐρέθη μὲ τὸς δικαιώματα ἀνεγνωρισμένα, ὅσα σήμερον, ἀλλὰ καὶ ποτὲ δὲν εὐρέθη τὸσον ὀρφανή, μὴ εὐρισκομένων τῶν τέκνων τῆς εἰς τὰς θέσεις των, νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ δικάϊά της ἀπέναντι τῶν ἰσχυρῶν, οἵτινες πολὺ ταχέως θὰ ζητήσωσι νὰ μάθωσι τίνες οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τὸν σφαζόμενον ἄσύντακτον τοῦτον λαόν, διὰ τὴν πίστιν, τιμὴν καὶ περιουσίαν του. Τί θὰ γίνῃ, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα ἐκείνη, ἐάν δὲν ἔχει φροντίσει ὁ λαὸς νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἐκλεκτοὺς του νὰ ὑπάγωσιν, ὅπου τὸ καθῆκον τοὺς καλεῖ; οὐδὲν ἄλλο παρ' ὅ,τι εἶπεν ὁ ξένος ἐκεῖνος, ἀλλ' ἀγαπῶν τοὺς Κρητὰς καὶ τὴν Κρήτην, τολμῶ νὰ εἶπω ὡς Κρής γνήσιος... Δι' ὄνομα τοῦ ὑψίστου θεοῦ, ὅσοι ἀγαπᾶτε τὴν πατρίδα σας, ὅσοι ἐπιθυμεῖτε νὰ παύσουν νὰ σφάζονται τὰ τέκνα σας, κάθε πέντε ἢ καὶ δέκα χρόνια, συνεννοηθῆτε καὶ ἐνωθῆτε ν' ἀποτελέσητε μετὰ τῶν νομίμων πληρεξουσίων τοῦ λαοῦ ἓν σῶμα, τὸ ὁποῖον νὰ ὀνομάσητε μὲ ὅ,τι τίτλον εὐρωσιν οἱ πολλοὶ κατάλληλον εἰς τὰς περιστάσεις, Γενικὴν Συνέλευσιν, ἢ Προσωρινὴν ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ἢ ὅπως ἄλλως βούλωνται. νὰ παρασταθῇ, προσκαλουμένη ἰν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις ἐκείνων, ἀπὸ τοῦς ὁποῖους ἐξαρτᾶται ἡ ἀπόδοσις τοῦ δικαίου ἡμῶν.

Αὕτη δὲ ἡ ἀρχὴ νὰ διακλαδώσῃ τὸ ἔργον τῆς εἰς τὰ τμήματα καὶ τὰς ἐπαρχίας ὅπως, συνεννοουμένη μετὰ τῶν κατοίκων, ἐκφράζεται, ὡς ἀπὸ ὅλην τὴν Νῆσον, ὡς μίᾳ φωνῇ ἐξ ἑνὸς ἀνθρώπου, τὴ ζητεῖ ὁ λαὸς τῆς Κρήτης σύμφωνα μὲ τὰ ἀπαράγραπτα αὐτοῦ δικαιώματα, καταπαύση δὲ ἡ ἐπιβαρύνουσα ἡμᾶς φωνή, ὅτι οἱ μὲν θέλουσι τὴν τάδε δύναμιν, οἱ δὲ τὴν ἄλλην καὶ ἄλλοι τὴν ἄλλην, ἐνῶ μίᾳ καὶ μόνῃ πρέπει νὰ εἶνε ἡ φωνὴ ἡμῶν. Μᾶς ἐρωτᾶτε τί θέλομεν πιστεύομεν ὅτι ἔχετε ἀπόφασιν ν' ἀκούσητε τὰ παράπονά μας, ἵνα ἐκπληρώσητε τοὺς προαιωνίους πόθους μας· λοιπὸν θέλομεν νὰ μᾶς ἐνώσητε μὲ τὸ Ἔθνος μας. μὲ τὴν μητέρα μας Ἑλλάδα, μετὰ τῆς ὁποίας συνδεόμεθα ἀδιαρρήκτως μὲ τὴν ἱστορίαν, μὲ τὴν θρησκείαν, μὲ τὴν γλῶσσαν, μὲ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, μὲ τὰ χυθέντα αἵματά μας, τὰ ὁποῖα ἠδύναντο ν' ἀποτελέσωσι ποταμόν.

Ἄν ὅμως οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Δυνάμεων ἀρνηθῶσι ν' ἀκούσωσι τὴν ἐθνικὴν σας ἐπιθυμίαν καὶ σὰς προτείνωσιν πράγματα ἀνάξια λόγου ἢ καὶ τὴν ἐπ' ἀνόδον τοῦ πρώην καθεστῶτος, ἦτοι τὴν σύμβασιν τῆς Χαλέπας, ὅλοι ἐν μιᾷ φωνῇ νὰ ἀποφύγητε, οὔτε ν' ἀκούσητε τὴν πρότασιν ταύτην, νὰ φωνάξητε, ὅτι οὐδεὶς λαὸς ἀπὸ τοῦ 1821 ἔχει τόσας θυσίας, ὅσας σεῖς ἔχετε, ὅτι ἡ Βουλγαρία οὐδούλως δύναται νὰ παραβάλλῃ τὰ δικαιώματα αὐτῆς μετὰ τῆς Κρήτης καὶ ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Τουρκίας

καὶ ὅπως σωθῆ καὶ ἡ Ἑλλάς ὑποβαλλομένη κάθε πέντε καὶ δέκα ἔτη εἰς μεγάλας δαπάνας καὶ φιλοξενούσα πρόσφυγας Κρήτας ἐκπατριζομένους, μόνον εἰς μίαν ἀποκατάστασιν ὁμοίαν τῆς Βουλγαρίας θὰ ἔθεωροῦμεν ἑαυτοὺς ἱκανοποιημένους μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐνότητος, οὐδὲ θὰ παύσωμεν ποτέ, οὐδὲ θὰ καταθέσωμεν τὰ ὄπλα, ἄνευ πλήρους αὐτονομίας καὶ ἐντελοῦς χειραφετήσεως ὑπὸ τῶν ἐν Κων)πόλει πασσάδων. Μὴ οὔσης δεκτῆς τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἑλλάδος, αὕτη πρέπει νὰ εἶναι ἡ στάσις τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ τηρήσωμεν ἀπαρεγκλίτως καὶ τὴν ἐντολὴν ταύτην πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους, εἰς τοὺς ὁποίους θ' ἀναθέσωμεν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων ἡμῶν ὀρισμένως καὶ σαφῶς.

Τελειόνων σὰς ἀσπάζομαι καὶ εὐχομαι δύναμιν παρὰ τοῦ Ὑψίστου καὶ πλήρη ἱκανοποίησιν τῶν ἀγῶνων σας, εἶθε.

Ἐν Πειραιεὶ τῆ 2 Ἰουνίου 1896

Ὁ Συμπολίτης σας

Παρθένιος Κελαϊδῆς

Ἀρχιμανδρίτης

Ἡ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴ τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴ

Ἐν Ἀθήναις τῆ 14 Ἰουνίου 1896

Φίλτατοι συμπατριῶται,

Τὸν ἀρξάμενον ἐθνικὸν ἀγῶνα ἐν Κρήτῃ ἤρξατο εὐτυχῶς τὴν φορὰν ταύτην εὐνοοῦσα ἡ θεία Πρόνοια. Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Μεγάλαι Δυνάμεις μετὰ θερμότητος ἀναγνωρίζουσι τὰ δικαιώματα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, πλείσται δ' ἐλπίδες ὑπάρχουσιν, ὅτι ἐπὶ τέλους δικαιοσύνησονταὶ οἱ προαιώνιοι ἡμῶν πόθοι. Τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἀείποθε θεωρήσαν τὴν ἡμετέραν Πατρίδα ἀναπόστατον μέρος αὐτοῦ, δεικνύει ζῆλον ἔκτακτον, καθ' ἑκάστην ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐντεινόμενον, ὑπὲρ συντηρήσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ ἀγῶνος, ἀπέφασκε δὲ νὰ μὴ φεισθῆ οὐδενὸς μέσου ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀποκαταστάσεως ἀδελφῶν, διακριθέντων διὰ τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν αἰσθήματα καὶ τιμησάντων, διὰ σειρᾶς ἐκλάμπρων ἀγῶνων τὰς σελίδας τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας. Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ, στηριζομένη ἐπὶ τῆς μεγίστης καὶ ἀποφασιστικῆς συνδρομῆς, ἦν πρὸς αὐτὴν ὀλοψύχως παρέχει, ἡδυνήθη ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἐπιχειρούσας ἀνάγκας τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, νὰ ἐτοιμάζῃ δὲ ἤδη μέγας καὶ γενναιότερας ἀποστολάς. ἄς θέλουσι συνοδεύσει οἱ ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν καθ' ἑκάστην ἐνταῦθα ἀφικνούμενοι συμπατριῶται ἡμῶν, μετὰ τῶν ἐνταῦθα καὶ ἐν Πειραιεὶ εὕρισκομένων καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν ἀγῶνα, ἐφ' ὅσον χρόνον ἠθελε παραταθῆ, διὰ τῆς ἐκάστοτε ἀποστολῆς, τῶν ἀναγκαίων καὶ καταλλήλων πολεμικῶν ἐφοδίων, ἐξασφαλισθείσης ἤδη τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ταῦτα πάντα, ἀδελφοί, καταδεκνύουν, ὅτι τὸν ἀγῶνα ἡμῶν, ἀγῶνα ἐθνικόν, ἀνέλαβεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τὸ ἔθνος, ὅπερ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτό.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων καὶ τῶν πάντων καταλλήλως διαρρυθμισθέντων καὶ ἀσφαλῶς ἐξασφαλισθέντων, ἐναπολείπεται ἡ διαρρύθμισις τοῦ ἀγῶνος ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ αὐτοῦ. Ἐπείγουσα ἀνάγκη ἐπιβάλλει ὅπως, διὰ τοῦ ταχυτέρου μέσου συγκροτηθῆ, καθ' ὃν τρόπον ἤθελε κριθῆ ἐφικτὸν, Γενικὴ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις καὶ ἐκλογή προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ὡς τακτικῶς τοῦτο ἐγένετο καὶ κατὰ τὰς προγενεστέρας ἐπαναστάσεις.

Πρώτιστον ἔργον τῆς Συνελεύσεως ταύτης ἔσται καθ' ἡμᾶς, ἡ διακήρυξις πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις ὅτι ὁ Κρητικὸς λαὸς, ὑποστὰς ἐπὶ μακρὸν χρόνον σειρὰν καταστροφῶν, δηώσεων καὶ σφαγῶν καὶ καθ' ἐκάστην καὶ ἐν ἐπαναστάσει καὶ ἐν σχετικῇ εἰρήνῃ, ὑφιστάμενος τὰ βάσανα ἀγρίας καὶ φανατικῆς κυβερνήσεως, οὐδὲν σεβασθείσης τῶν ἀπαραγράπτων δικαίων τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε τῶν διεθνῶν συνθηκῶν, χαριζόμενος ὅμως πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν ἐν Εὐρώπῃ εἰρηνικὸν πνεῦμα συνεκράτει τὴν δικαίαν αὐτοῦ ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν, ἀλλ' ὅτι ἐξαντληθείσης τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ, κατόπιν τῶν τελευταίων φρικαλεοτήτων, ἐκτελεσθεισῶν ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῆς τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, ἐγείρεται ὡς εἰς ἄνθρωπος μὲ τὴν σταθερὰν καὶ ἀκράδαντον πεποίθησιν, ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀρωγὴν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, θὰ ἴδῃ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτοῦ.

Φυσικὴ δὲ ἀποκατάστασις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ εἶναι ἡ Ἐνωσις αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἕνωσις δυναμένη νὰ βελτιώσῃ ἀμέσως τὴν τύχην, οὐ μόνον τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ ὑπὲρ οὗ ἐκ καθήκοντος μεριμνᾷ ἡ πλειονοψία τῆς Νήσου· ἔνωσις λύουσα ὀριστικῶς τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ ἐπιτρέπουσα εἰς τὴν Νήσον ν' ἀκολουθήσῃ τὰς ἀρχὰς τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ· ἔνωσις δυναμένη ἀμέσως νὰ συμφιλιώσῃ τὰ δύο ἀντίθετα στοιχεῖα καὶ νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὰ εἰς τὸ στάδιον κοινῆς καὶ ἀδελφικῆς συνεργασίας, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν Θεσσαλίᾳ, Ἡπείρῳ καὶ Χαλκίδι· ἔνωσις τέλος, ἀπαλλάττουσα ὀριστικῶς τὴν Εὐρώπην τῆς ἐκάστοτε διαταράξεως αὐτῆς.

Ἐτέρα λύσις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, πλήρους καὶ ἐντελοῦς ἀνεξαρτησίας τῆς Νήσου, ἢ πλήρους καὶ ἐντελοῦς αὐτονομίας, διατηρουμένης ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι, τῆς ἐπικυριαρχίας τοῦ Σουλτάνου, λύσις ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῆς Εὐρώπης, γεννῆσεται μὲν δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, μὴ ἐπιθυμοῦντος νὰ διαταράξῃ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ὁμοφώνιαν, ἀλλ' ἡ λύσις αὕτη δὲν πληροῖ τοὺς προαιωνίους πόθους τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, δὲν εἶναι ἀρκούσα πρὸς τὰς τόσας θυσίας, ἅς ἐπὶ μακρὰ ἔτη ὑπέστη ὁ ἀτυχῆς, ἀλλοῦδέποτε ἀποβαλὼν τὸ θάρρος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως Κρητικὸς λαός.

Θεωροῦμεν, ἀδελφοί, ἐπείγοντα μεγάλως τὰ δύο ταῦτα ζητήματα, παρ' ὧν ἐξαρτᾶται ἡ τύχη τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ταχίστης συγκροτήσεως ἐπαναστατικῶν ἐν Κρήτῃ ἀρχῶν καὶ ἀμέσου διακηρύξεως τοῦ προγράμματος αὐτοῦ κατὰ τὰς γενικὰς γραμμάς, ὡς ἀνωτέρω ὑπεδείξαμεν ὑμῖν.

Ὁ Κρητικὸς λαός, τυχὼν σήμερον καὶ εὐμενοῦς ἀντιλήψεως ἐκ μέρους τῆς διπλωματίας καὶ ἀποφασιστικῆς ἀρωγῆς ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὐδενὸς μέλλοντος νὰ φεισθῆ, ἐλπίζομεν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ, νὰ στεφθῆ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Μ. Ρενιέρης, Γ. Νικολαΐδης, Ι. Λυμπρίτης, Α. Ρικάκης, Χ. Παπαδάκης.

Ἰουνίου 2)14)1896

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Ἐλαβον ἀσμένως τὴν ἀπὸ 25ην Ἀπριλίου ἐπιστολὴν τῆς ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εὐχαριστῶν ὑμᾶς θερμῶς, διὰ τὴν ἐντολήν, ἣν εὐηρεστήθητε νὰ μοὶ ἀναθέσητε, ὅπως πράξω πᾶν ὅ,τι δύναμαι ὑπὲρ τῆς μεγαλομάρτυρος Νήσου, σπεύδω νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, σὺν τῇ ἀποδοχῇ τῆς ἐντολῆς, ὅτι τόσον ἐγὼ ἀτομικῶς, καθὼς καὶ ἡ «Ἀτλαντὶς» θέλομεν καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως φανῶμεν ὠφέλιμοι εἰς τὴν φίλην Πατρίδα μου. Ἐπεμψα ἤδη ἐκ τοῦ ἐράνου, ὃν κάμνω, χίλια πεντακόσια φράγκα (φρ. 1500), ὅπως μετρηθῶσιν εἰς τὴν ἄρτι ἰδρυθεῖσαν ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἐν Βοστώνῃ, διὰ τῆς «Ἀτλαντίδος» διωργανώθη συνεδρία, ἐν ἣ εἰσεπράχθησαν ἕτερα χίλια καὶ πεντακόσια (φρ. 1500), ἅτινα σταλήσονται προσεχῶς, Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἔρανος τῆς «Ἀτλαντίδος» θέλει ἐξακολουθήσει, εἶμαι βέβαιος, ὅτι τὸ ποσὸν αὐξηθήσεται, οὐσιωδῶς, μεθ' ὅλας τὰς ἀντιπράξεις τῶν Προξένων τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀμερικῇ, οἵτινες δραστηρικῶς ἐνεργοῦσι καὶ ἀποθαρρύνουσι τοὺς Ἕλληνας, ὡς καὶ τοὺς Ἀμερικανούς, ἀπὸ τοῦ νὰ συνεισφέρουσι. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἀντίπραξις αὕτη, θὰ εἶχον εἰσπραχθῆ πολὺ σπουδαιότερα σήμερον.

Ἀμερικανοὶ τε καὶ Ἕλληνες ἐναγωνίως παρακολουθοῦσι τὰς προόδους τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ δὲν εὐρίσκω λόγους ἐπαρκεῖς, ὅπως σᾶς ἐκφράσω τὸν θαυμασμόν μου, ἐπὶ τῇ γενναιότητι, ἣν ἐδείξετε καὶ διὰ τὰς λαμπράς νίκας, ἃς ἤρατο ἡ Ἐπιτροπὴ, εὐχομαι δὲ ἐκ καρδίας, ὅπως τὸ γιγαντιῶδες ἔργον, ὅπερ ἀνελάβατε, στεφθῆ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Συμπαθῶν μεθ' ὑμῶν καὶ ὡς Ἕλλην καὶ ὡς Κρῆς, δύνασθε νὰ διαβεβαιώσητε εἰς τοὺς μεθ' ὑμῶν ἐργαζομένους τὴν πλήρη ἀφοσίωσίν μου εἰς τὸ κίνημα καὶ τὴν σύμπραξίν μου, ἐφ' ὅσον δύναμαι ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς. Εὐχόμενος ταχέως τὴν ἔνωσιν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἢ τὴν αὐτονομίαν τῆς Κρήτης διατελῶ ἀδελφικώτατα.

Σόλων Βλαστός

Ἐπιστολὴ τοῦ Μ. Μυλωνογιαννάκη

Ἐν Ἀρμένοις τῇ 17 Ἰουνίου 1896

Πρὸς τὴν Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν Κρήτης

Κύριε Πρόεδρε,

Ὡς ἐξωδίκως πληροφοροῦμεθα, ἦλθον ἐκ Χανίων ἀπεσταλμένοι ἐκ μέρους τῶν Προξένων τῶν Μ. Δυνάμεων, ὅπως κοινοποιήσωσιν ὁδηγίαν τινὰ περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος. Ἐπειδὴ δὲν γνωρίζομεν τί συμβαίνει καὶ μᾶς ἐρωτῶσι πολλοί, παρακαλοῦμεν ὅπως εἰδοποιήσητε ἡμᾶς πάραυτα, διὰ τοῦ ἰδίου κομιστοῦ, τὰ τρέχοντα, ὡς καὶ ἐὰν ἔχω ἐπιστολὴν νὰ μοὶ σταλῆ, διότι μοὶ εἶπον, ὅτι φέρουν ἐπιστολὰς ἐξ Ἀθηνῶν.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Μ. Μυλωνογιαννάκης

**Ἐπιστολή ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκη
ἄλλοτε Τμηματικὸν ὄπλαρχηγὸν τοῦ Ἄν. Τμήματος Ἀποκορώνου**

Ἐν Χανίοις τῇ 14 Ἰουνίου 1896

Ἀγαπητέ μοι Ἀρχηγέ,

Ἡ Βουλὴ, καθὼς γνωρίζετε, συνεκλήθη ἄνευ ὄρων, διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν· σπεύδω νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι ἡ γνώμη ἡμῶν εἶναι, ὅτι πρέπει ἀφεύκτως νὰ ἔλθουν εἰς Χανιά, οἱ κ. κ. Βουλευταί, ἵνα ὡς νόμιμοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης, διατυπώσωσι τὰ δέοντα αἰτήματα πρὸς τὸν Σουλτάνον.

Παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ ἐνεργήσητε ὅπως προσέλθωσιν ἀνυπερθέτως οἱ κ. κ. Βουλευταί

Διατελῶ μετὰ πλείστης ὁσῆς ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης

Ὁλος ὑμέτερος

Νικόλαος Γεννάδης

Ἐπιστολή ἐκ Κάμπων

Ἐν Κάμποις τῇ 20 Ἰουνίου 1896

Ἀγαπητοί,

Σήμερον ἔφθασαν ἐνταῦθα οἱ Σεληνιώται καὶ οἱ Κυδωνιάται πληρεξούσιοι μετὰ τοῦ Μαρη, αὔριον περιμένονται καὶ οἱ Κισσαμίται, ὥστε εἶναι ἀνάγκη νὰ μείνωμεν ἐνταῦθα καὶ αὔριον. Ὡς λέγουσιν, ἔχουν ἐντολὴν νὰ ἀποτελέσωσι μέρος τοῦ Σωματείου μας ὑπὸ τὸν ἐξῆς ὄρον. Ἀπὸ κοινοῦ δηλ. νὰ συντάξωμεν ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον κατόπιν νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὸν Σουλτάνον διὰ τῆς Βουλῆς καὶ εἰς τοῦτο εἶναι σύμφωνοι ὅλοι οἱ πρόξενοι. Πάντα ἄλλον τρόπον ἐνεργείας ἀποστέργομεν. Φαίνεται, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἐλήφθη κατόπιν συνεννοήσεως τῶν Δυνάμεων μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις εἶναι προδιατεθειμένη νὰ δώσῃ πάνθ' ὅσα ἤθελε ζητήσῃ ὁ Κρητικὸς λαός, ἀρκεῖ νὰ μὴ θιγῆ ἡ φιλοτιμία τοῦ Σουλτάνου. Εἰς ἐπίρρωσιν τῶν λεγομένων τῶν ἐκυκλοφόρησαν σήμερον ἐγκυκλίους τῆς Γεν. Διοικήσεως, δι' ἧς παρέχει γενικὴν ἀμνηστειαν καὶ συγκαλεῖ τὸν λαὸν νὰ ἐργασθῆ μετὰ τὸ φερμάνιον, τὸ ὁποῖον λέγεται Σύμβασις τῆς Χαλέπας. Οὕτως ἀθορύβως παρεχωρήθη τὸ πρῶν καθεστῶς, πρόκειται ἤδη νὰ κερδίσωμεν τὰς βελτιώσεις, ἃς διευτυπώσαμεν, διὰ τοῦ ὑπομνήματός μας.

Εἶδον σχέδιον ἐκπονηθὲν ὑπὸ τοῦ Γ. Φούμη· εἶναι σχεδὸν ἀντιγραφὴ τοῦ ὑπαμνήματός μας, πλὴν ἐνὸς ἄρθρου ἀφορῶντος τὰς ἐκλογάς, ἃς θέλει καθολικὰς, ἄνευ διακρίσεως θρησκευματος. Πιστεύω, ὅτι καθ' ὅλα θὰ συμφωνήσωμεν, ἐὰν παραδεχθῶμεν νὰ ὑποβληθῆ, διὰ τῆς βουλῆς τὸ ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον θὰ σταλῆ ἐντεῦθεν. Ἐὰν θελήσωμεν, δυνάμεθα νὰ δοθῆ καὶ τὸ ὑπόμνημά μας ὅπως ἔχει.

Οἱ ἐνταῦθα φίλοι ἐσκέφθησαν καὶ ἀπεφάσισαν, ἀφοῦ τὰ πραγματὰ λαμβάνουν τοιαύτην τροπὴν, νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν νὰ σταματήσῃ ἡ χθεσινὴ ἀπόφασίς μας περὶ ἀποστολῆς προσώπων εἰς Ἀθήνας μέχρι νεωτέρας συνεννοήσεως· αὔριον, ἐλπίζω, ὅτι θὰ ἔλθω

μεν αὐτοῦ μετὰ τῶν πληρεξουσίων. Ἀνάγκη νὰ σᾶς εὔρωμεν συνη-
νωμένους.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ε. Σταμαθίουδάκης, Ι. Καλογερός, Μιλτ. Παπαδογιαννάκης, Ι.
Γιανναράκης. Γ. Μάνδακας, Ε. Μιχελέτος, Μ. Σ. Κανούπης, Σ. Ε.
Ζουρίδης, Χ. Φρατζέσκος, Γ. Μυλωνογιαννάκης

Προκήρυξις τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης

Ἡ Α. Α. Μεγαλειότης, ὁ Εὐεργετικώτατος ἡμῶν Ἄναξ, ὡς
νέον τεκμήριον τῆς ἀτελευτήτου εὐσπλαχνίας καὶ φιλανθρωπίας
Αὐτοῦ, ἠδούκησε νὰ χορηγήσῃ γενικὴν ἀμνηστειάν εἰς τοὺς ἐνεργή-
σαντας τὰς ταραχάς.

Πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ ἡ συζήτησις τῶν θεμελιωδῶν τε καὶ δευ-
τερευόντων θεσμῶν τῆς Νήσου, ὡς καὶ τῶν τροποποιήσεων αὐτῶν,
ἀνάγεται κατὰ τὸν νόμον εἰς τὰ καθήκοντα τῆς Γεν. τῶν Κρητῶν
Συνελεύσεως, θέλουσιν ἐνεργηθῆ κατὰ διαταγὴν τῆς Α. Α. Μεγαλει-
ότητος τὰ δέοντα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποφάσεως, ἣν κατὰ τὰς ὑπα-
γορεύσεις τῶν διοικητικῶν τοῦ τόπου ἀναγκῶν θὰ λάβῃ ἡ ῥηθεῖσα
Συνέλευσις, ἀφοῦ λάβῃ ἐν πρώτοις ὑπ' ὄψει τὸ περιεχόμενον τοῦ
ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἡ Σύμβασις τῆς Χαλέπας» γνωστοῦ Ὑψηλοῦ Αὐτο-
κρατορικοῦ Φιρμανίου τοῦ ἐκδοθέντος κατὰ τὸ ἔτος 1295.

Διὸ φέρει ταῦτα ἡ Γεν. Διοίκησις εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ.

Ἐν Χανίοις τῇ 20 Ἰουνίου 1896

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Κρήτης

Γεώργιος Βέροβιτς

Ἐγγραφὸν τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Χανίοις τῇ 21 Ἰουνίου 1896

Γενικὸν Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος ἐν Κρήτῃ

Πρὸς τοὺς ἐν Κάμποις συνηθροισμένους Ἀρχηγούς, Προκρίτους καὶ
λοιποὺς πατριώτας καὶ ἀντιπρόσωπους τοῦ λαοῦ.

Σπεύδω νὰ ἀνακοινώσω ὑμῖν, ὅτι ἐκ τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁ-
ποίαν θὰ λάβητε ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ, ἐξαρτῶνται τὰ μεγάλα
συμφέροντα τῆς Κρήτης. Γνωρίζετε, ὅτι τῇ ἐνεργείᾳ τῶν Μεγάλων
Δυνάμεων καὶ τῆς Β. Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐπανῆλθεν, ἐν πλή-
ρει ἰσχύει, ἡ Σύμβασις τῆς Χαλέπας καὶ διὰ νέας προκηρύξεως, ἥς
ἀντίτυπον συνάπτεται ἐν τῇ παρούσῃ, ἀνηγγέλθη τοῦτο σήμερον ὑπὸ
τῆς Γεν. Διοικήσεως.

Γνωρίζετε προσέτι, ὅτι προσεκλήθησαν οἱ βουλευταὶ νὰ συ-
νέλθωσιν ὅπως προτείνωσιν ὅλας τὰς τροποποιήσεις, ὅσας ὁ Χρι-
στιανικὸς λαὸς κρίνει ἀναγκαίας, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὰ συμφέρον-
τα καὶ δικαιώματά αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰ προνόμιά του.

Μάθετε πρὸς τούτοις, ὅτι αἱ Μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις
ἐπανειλημμένως καὶ σαφῶς ἐδήλωσαν, ὅτι θέλουν μέχρι τέλους ἐ-
πιβλέπει, πρὸς ἐκτέλεσιν ὄλων τῶν παραχωρήσεων. Ταῦτα ἀγαπη-

τοί μοι, φέρω εἰς γνῶσιν ὑμῶν, προσθέτων ὅτι ἡ καθαρά καὶ ἀνεπιφύλακτος γνώμη τῆς Β. Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἶναι, ὅτι οὐδέ ἐπὶ στιγμήν πρέπει νὰ διστάσητε περὶ τοῦ πρακτέου καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐπωφεληθῆτε τῆς μοναδικῆς εὐκαιρίας, ἣτις παρουσιάζεται διὰ τῆς ὁμοφωνίας τῶν Μεγ. Δυνάμεων, ὅπως οὐ μόνον ἀνακτήσητε τὰ προνόμια ὑμῶν, τὰ ὁποῖα ἀπεκτήσατε, δι' ὑπερανθρώπων θυσιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπαυξήσητε αὐτὰ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ κατάστασις πραγμάτων βιώσιμος, μέχρις οὗ ἀνατελώσιν εὐτυχέστεραι ἡμέραι.

Αὕτη εἶναι ἡ μητρικὴ συμβουλή τῆς Μητρὸς ἡμῶν, ἣτις γινώσκει καλῶς, ὅτι ἂν δὲν ἀκούσητε αὐτὴν, καὶ εἰς ἄλλας προβῆτε ἀποφάσεις, θέλει ἀπολεσθῆ ἡ μοναδικὴ εὐκαιρία, ἣτις παρουσιάζεται σήμερον.

Ἄν δὲν ἀκούσητε, ἡ συμπάθεια τῶν Μεγάλων Δυνάμεων θέλει μεταβληθῆ εἰς δυσμένειαν. Ὅχι μόνον θέλουν ἀφήσει ἡμᾶς εἰς τὴν τύχην μας, ἀλλὰ θέλουν πράξει κάτι τι πολὺ χειρότερον. Ἐν ὀνόματι λοιπὸν τῆς Πατρίδος, χάριν αὐτῆς, ἀγαπητοί μου, δεχθῆτε τὰς συμβουλὰς τῆς Β. Κυβερνήσεως, ἐξ ὀνόματος τῆς ὁποίας σὰς ὁμιλῶ καὶ ὁμονοῦντες σπεύσατε ν' ἀποστείλητε τοὺς Βουλευτάς, ὅπως, μετὰ τῶν ἐνταῦθα ἤδη εὐρισκομένων συναδέλφων αὐτῶν, διατυπώσωσι τὰ αἰτήματα τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὰ καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἡ σύμβασις τῆς Χαλέπας θέλει τροποποιηθῆ, κατὰ τρόπον παρέχοντα μέγιστα πλεονεκτήματα εἰς τοὺς χριστιανοὺς τῆς Κρήτης.

Συνιστῶν καὶ πάλιν τ' ἀνωτέρω, σὰς ἀσπάζομαι ὅλους ἀδελφικῶς, μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι αὐριον θὰ καταφθάσουν ἐνταῦθα ὅλοι οἱ τῶν Δυτικῶν ἐπαρχιῶν βουλευταί.

Ὁ Γενικὸς Πρόξενος

N. Γεννάδης

Προκήρυξις

Ἄριθ Πρωτ. 467

Διεκπ. 630

Καταχωρίζεται κατωτέρω αὐτολεξεῖ, μετάφρασις τηλεγραφῆματος ληφθέντος σήμερον παρὰ τῆς Μεγάλης Βεζυρίας.

Ἐν Χανίοις τῇ 21 Ἰουνίου 1896

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Κρήτης Γεώργιος Βέροβιτς

Συνεπεῖα Ὑψηλοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος εἶχε κοινοποιηθῆ προλαβόντως, ὅτι ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ Σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ, ὡς τεκμήριον τῆς εὐσπλαχνίας καὶ φιλανθρωπείας, ἦν ἀνέκαθεν ἐπεδείξατο πρὸς τοὺς Κρητάς, ἠυδόκησε νὰ χορηγήσῃ γενικὴν ἀμνηστείαν εἰς τοὺς ἐνεργήσαντας ἐν τῇ Νήσῳ ταραχὰς καὶ ὅτι θέλουσιν ἐνεργηθῆ τὰ δέοντα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποφάσεως, ἣν θὰ λάβῃ ἡ Γενικὴ τῶν Κρητῶν Συνέλευσις κατὰ τὰς ὑπαγορευσεις τῶν διοικητικῶν τοῦ τόπου ἀναγκῶν, λαμβάνουσα ἐν πρώτοις ὑπ' ὄψει τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἡ Σύμβασις τῆς Χαλέπας» γνωστοῦ

Ἐψηλοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Φιρμανίου, τοῦ ἐκδοθέντος κατὰ τὸ ἔτος 1295. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ Εὐεργετικώτατος ἡμῶν Ἄναξ, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης φιλανθρωπίας αὐτοῦ, διέταξε δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος, ἐκδοθέντος συνεπείᾳ ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἵνα κοινοποιηθῇ ἀμέσως, ὅτι ἡ Ἀυτοκρατορική Κυβέρνησις ἐπανέφερεν ἀπὸ σήμερον τὸ κύρος τοῦ προλεχθέντος φιρμανίου τοῦ 1295, παραγγέλλεσθε, ὅπως ἐνεργήσητε παρευθὺς τὰ εἰκότα.

Ἐν Γιλδιζ τῇ 20 Ἰουνίου 1312 (1896)

Ὁ Μέγας Βεζύρης

Ριφάτ

Ἐπαρχία Ρεθύμνης Ἀυτικὸν Τμήμα

Ὁ Δήμαρχος τοῦ Δήμου Ἀτσιποπούλου
τῆς Ἐπαρχίας Ρεθύμνης Κρήτης

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον Κύριον Νικόλαον Κ. Δεληγιώργη

Ἀξιότιμε Κύριε,

Δυνάμει τοῦ εἰς χεῖρας μου παρακατατεθημένου ὑπὸ χρονολογίαν 3 Δεκεμβρίου 1895 ὑπὲρ ὑμῶν πληρεξουσίου ἐκλογητηρίου ἐγγράφου τῶν συγχωριανῶν σου, κατοίκων τοῦ χωρίου Γωνιάς τοῦ Δήμου Ἀτσιποπούλου τῆς Ἐπαρχίας Ρεθύμνης, **ἐξουσιοδοτοῦμεν ὑμᾶς, ἵνα μεταβῆτε** εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ προμηθευτῆτε καὶ ἐφοδιασθῆτε μὲ τὰ ἀναγκαιούτα πολεμοφόδια, **ὄπλα, χρήματα, φάρμακα** καὶ λοιπὰ, ὡς ἀνεγνωρισμένους καὶ ἐξασκῶν εὐδοκίμως, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ φαρμακοποιοῦ ἐν Κρήτῃ, Σμύρνῃ καὶ Ἑλλάδι, καὶ κομίσετε ταῦτα πρὸς οἰονδήποτε μέρος τῆς Κρήτης δύνασθε καὶ ἐκεῖθεν κάμητε τὴν δέουσαν κοινωφελῆ χρῆσιν αὐτῶν.

Πεποιθὼς εἰς τὰ φιλοπάτριδα καὶ ἀνεγνωρισμένα πατριωτικὰ αἰσθήματα ὑμῶν, παρακαλῶ ὑμᾶς ὅπως ἀποδεχθῆτε καὶ ἐκπληρώσητε ἐκθύμως καὶ εὐόρκως τὴν ἀνωτέρω ἐντολήν, ἐπ' ἀνάθεμῃ τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ ἧς πάντοτε ἡ οἰκογένεια ὑμῶν ἀγωνίζεται.

Ἐν Ἀτσιποπούλῳ Κρήτης 10 Μαΐου 1896

Ὁ Δήμαρχος
Δ. Μ. Ροδίτης

Ὁ Δήμαρχος Πηγῆς
Π. Μανωλιτσάκης

Ψῆρι Μετόχι τῇ 19 Μαΐου 1896

Φίλτατέ μοι Σύντεκνε, (*)

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολήν σου καὶ σὲ εὐχαριστῶ πολὺ. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον ἔχω ἀποσυρθῆ ἐνταῦθα. Οἱ Φωτάκης, Φραντζεσκάκης καὶ τινες ἄλλοι εἶναι εἰς Βάμον, ὁ Χριστοδουλάκης εἰς Γετίμ, ὁ Πωλιουδάκης ἐδῶ.

Θὰ συναντηθῶμεν εἰς Κάϊναν, μετὰ τῶν ἄλλων συντρόφων μας ἴσως αὔριον, διότι πρέπει νὰ εἴμεθα ἡνωμένοι, μήπως μᾶς γράψουν τίποτε καὶ ἐκ Χανίων. Ὁ σύντεκνός μου Σ. Πολέντας εὗρισκε.

(*) Ἐννοεῖ τὸν Γεν. Γραμματέα Ἰωσήφ Ι. Λεκανίδη.

ται εἰς Βαφέ, διότι καὶ οὗτος ἐπληρώθη, ὡς μοῦ εἶπον, μὲ ξίφος, δι-
ότι ἦλθε εἰς χεῖρας μετὰ τινος ἀξιωματικοῦ. Οἱ φονευθέντες χριστιαν-
νοὶ εἶναι περὶ τοὺς 15. Οἱ δὲ ὀθωμανοὶ ἀπὸ τοῦ Τσιβαρᾶ μέχρις
ἐδῶ ἄφησαν περὶ τὰ 200 πτώματα, τὴν σημαίαν των (φονευθέντος
τοῦ σημαιοφόρου), σάλπιγγας, περὶ τὰ 150 Μαρτίνι καὶ φυσίγγια.

Τῶν φονευθέντων χριστιανῶν τὰ ὀνόματα δὲν γνωρίζω παρὰ
τὰ ἑξῆς: Σταῦρ. Νηικουβάρης (οὗ ὁ θάνατος με λυπεῖ περισσότε-
ρον τῶν ἄλλων), Χριστόδουλ. Κατσούλης, Ἰωάνν. Μανουσακάκης
(εἶναι ὁ κατασκευάσας τὴν σφραγίδα μας), Μιχ. Κοτσόλιος ἀπὸ
Βαφέ, Ἰωάννης Φιλορινάκης καὶ Νταβατζῆς ἀπὸ Ἐμπρόσνερον,
Σταῦρ. Σκούζης καὶ Γεώργ. Ἀποστολάκης ἀπὸ Ἀλίκαμπον, Στρατῆς
Πετρουλάκης ἀπὸ Μετόχι Μπουζιδῶν, Ἰωάνν. Μαρκέτος, ἀπὸ Νίπ-
πος, Ἰωάννης Πλακουράκης καὶ Λαμπρογιώργης ἀπὸ Βάμον, δύο
Ἄγιοβρασιλιῶται, ἄλλους δὲν γνωρίζω ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὡς καὶ
τοὺς τραυματίας ὅλους.

Εἰς τὴν ἑκθεσιν θὰ λέγετε ὅτι ταῖς βάρδιας εἶχομεν παρα-
δώσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὸν Μαλινὸν καὶ Γεώργ. Μυλωνάκην.
Λύριον δὲν θὰ μὲ εὔρετε εἰς τῶν Μπουζιδῶν θὰ εἶμαι ἐδῶ καὶ
σᾶς περιμένω.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ Ἰωάννου Κριάρη

Χανιά τῆ 21)6)96

Πρὸς τοὺς ἐν Κάμποις Κυθωνιάτας, Ἀποκορωνιώτας καὶ Σφακιανοὺς
Κύριοι,

Κατὰ διαταγὴν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, σᾶς ἀποστέλλω τὰς
ἐσωκλειστοὺς προκηρύξεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ὅτι ἐπα-
νήλθε πλήρης ἡ σύμβασις τῆς Χαλέπας. Κατὰ χθεσινήν δὲ προκή-
ρυξιν, ἦν ἐπίσης σᾶς ἔστειλα, ἐπὶ τῆς συμβάσεως ταύτης θὰ γί-
νωσιν αἱ ἀναγκαῖαι τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι ἐπὶ τοῦ Κρητικοῦ
πολιτεύματος, τὰς ὁποίας θὰ ὑποβάλλῃ ἡ νόμιμος ἀντιπροσωπεῖα
τοῦ τόπου, ὅθεν συμβουλευῶ καὶ πάλιν ὡς Κρής, ἵνα τὸ ταχύτερον
ἔλθωσιν ἐνταῦθα οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐπαρχιῶν σας, οὓς ἀναμένου-
σιν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐτέρων τριῶν ἀνατολικῶν Τμημάτων, τοῦτο
δὲ μὲ συνεβούλευσε ῥητῶς καὶ ὁ Ἕλλην Πρόξενος.

Ὁ συμπατριώτης σας

Ἰωάννης Κριάρης

Ἐπιστολὴ ©. Ε. Ἀλεξίου

Ἀγαπητέ μοι Φοῦμη,

Ἐλαβον ἐπιστολήν σου, χαίρω, ὅτι ὑγιαίνεις. Ἄν ἴδης Νικο-
λοῦδην ἄσπασον. Προσπάθησον ὅσον δύνασαι νὰ ἔλθης γρηγορώ-
τερον. Γράφε νεώτερα ἕως ὅτου ἔλθης. Πρέπει νὰ σπεύσητε, νεώ-
τερα ἔχετε παρὰ ἀνωτέρου· σοῦ στέλνω τὴν «Ἡμέραν». Ὅσον δύ-

νασθε ὁμόνοιαν τὰ πάντα. Μὴν τολμήσητε διὰ τὴν Ἐνωσιν, διότι ὡς βεβαιοῦμαι, τότε εἴμεθα χαμένοι. Πολὺ πιθανὸν τότε νὰ γίνῃ ἀποκλεισμός. Οἱ Ἐθνάρχαι ἂν ἤθελον καὶ τώρα θέλουν, ἄς μᾶς πάρουν, οὐχὶ ὁμως νὰ βάλουν τοὺς τρελλοὺς εἰς τοῦ καβροῦ τὴν τρύπα.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Θ. Ε. Ἀλεξίου

**Ταυτόσημον τηλεγράφημα ληφθὲν ὑπὸ τῶν Προξένων τῶν Μ. Δ.
ὑπὸ χροῦν 22 Ἰουνίου 96**

Ἡ Πύλη ἀπεδέχθη ἄνευ ὄρων τὰ 4 αἰτήματα: ὀφείλετε πάσα δυνάμει νὰ καταστήσητε καταληπτὸν εἰς τοὺς Κρητας, ὅτι πᾶσα μεταγενεστέρα ἀξίωσις ἐκ μέρους των, δὲν θὰ ὑποστηριχθῇ ὑπὸ τῶν Πρεσβευτῶν καὶ ὅτι ἔὰν ἀρνοῦνται νὰ δεχθῶσι τὰς γενομένας ὑπὸ τῆς Πύλης παραχωρήσεις, θὰ χάσῃ τὸ ἐπὶ τῆς συμπαθείας τῆς Εὐρώπης δικαίωμά των. Ὅφείλετε λοιπὸν νὰ καταστήσητε κατάδηλον ὅτι ἂν καὶ ἡ σύμβασις τῆς Χαλέπας ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Πύλης, ἀνεξαρτήτως τῆς συγκαταθέσεως τῆς Συνελεύσεως, εἶναι ἀναγκαῖον, ἐν τῷ συμφέροντι αὐτῶν τῶν Κρητῶν, ἀμέσως νὰ συνέλθῃ τὸ σώματιον τοῦτο. Διαταγαὶ ἐδόθησαν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς ν' ἀνστείλωσι τὰς ἐχθροπραξίας, ἐξακολουθεῖτε δὲ καὶ ὑμεῖς νὰ καταβάλλητε προσπαθείας, νὰ ἐμποδίζητε τοὺς ἐπαναστάτας ἀπὸ τὸ νὰ κάμνωσι καὶ αὐτοὶ ἐχθροπραξίας. Οἱ ὑποφαινόμενοι Πρόξενοι συμβουλεύουσι τὸν Κρητικὸν λαὸν νὰ συμμορθωθῇ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος του μὲ τὰς εὐχὰς τῶν Πρεσβειῶν των.

Ἐν Χανίοις τῆ 22 Ἰουνίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Σήμερον μᾶς προσεκάλεσαν οἱ κ. κ. Πρόξενοι τῶν (ἕξ) μεγάλων Δυνάμεων καὶ μᾶς ἀνεκοίνωσαν τηλεγράφημα ταυτόσημον ἀπευθυνθὲν πρὸς αὐτοὺς παρὰ τῶν ἐν Κων)πόλει πρέσβων. Τοῦ τηλεγραφήματος τοῦτου ἀντίγραφον εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πέμπουσιν ὑμῖν αὐτοὶ οἱ κ. κ. πρόξενοι. Ἡμεῖς ἐταράχθημεν ἐκ τῆς φράσεως **πᾶσα μεταγενεστέρα ἀξίωσις ἐκ μέρους των δὲν θὰ ὑποστηριχθῇ ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν καὶ ἐζητήσαμεν ἐξηγήσεις ἐπ' αὐτῆς.** Οἱ κ. κ. πρόξενοι μᾶς ἀπήντησαν, ὅτι αἱ γενόμεναι μέχρι τοῦδε τέσσαρες παραχωρήσεις εἶναι ὄροι **προκαταρκτικοὶ** καὶ ἐγένοντο τῇ ἀπαιτήσει τῶν πρέσβων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ὧν τὴν μεσολάβησιν ἐπεκαλέσθη αὐτὴ ἡ Πύλη, πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν νὰ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἐν εἶδος δηλ. ἀνακωχῆς, ὅπως διευκολυνθῇ τὸ ἔργον τῆς πλήρους εἰρηνεύσεως τοῦ τόπου, προσέθεσαν δὲ, ὅτι ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα, συνερχομένη, νὰ ὑποβάλλῃ, εἴτε ἐν εἰδικῇ τῶν Χριστιανῶν συνεδριάσει ἀποφασιστικῶς λαοῦ τῆς Κρήτης καὶ ματος, ἢ αἰτήματα πάντα τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης καὶ ὅτι ὅσα ἐξ αὐτῶν δὲν προσβάλλουσι τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Σουλτάνου, θὰ τύχῃσι τῶν ὑποστηρίξεων τῶν Κυβερνήσεών των.

Ἡμεῖς ἐξεφράσαμεν εἰς αὐτοὺς τὸν φόβον, ὅτι ἐνδέχεται, ἂν μὴ συνέλθῃ ἡ Βουλὴ, ἡ Πύλη νὰ ὀχυρωθῇ ὀπισθεν τῆς πλειονοψηφίας τῶν 23 καὶ νὰ μὴ θελήσῃ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν αἰτήματα ὑπὸ μόνον τῶν χριστιανῶν βουλευτῶν ὑποβαλλόμενα, ἀλλ' οὗτοι μᾶς ἀπήντησαν, ὅτι τοιαύτη τις πρόφασις τῆς Πύλης δὲν θὰ φανῇ εὐλο-

γος καὶ ὁ ἰ καὶ ἐν ἡ περιπτώσει δὲν γίνωσιν ἀποδεκτὰ πάντα τὰ αἰτήματά μας, οὐδὲν ἔχομεν νὰ χάσωμεν, διότι διαρκουσὼν τῶν διαπραγματεύσεων, ἡμεῖς θὰ ἐξακολουθῶμεν κατέχοντες τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας καὶ τώρα κατέχομεν καὶ τελευτώντες οἱ κύριοι πρόξενοι μᾶς συνέστησαν θερμῶς νὰ δεχθῶμεν τὸν προτεινόμενον τρόπον συμβιβασμοῦ, διὰ νὰ μὴ ἐκτοπισθῶμεν τοῦ δικαίου μας καὶ στερηθῶμεν τῶν συμπαθειῶν τῶν Δυνάμεων.

Τοῦτα ἐθεωρήσαμεν καλὸν ν' ἀνακοινώσωμεν ὑμῖν, ἵνα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τῶν κυρίων προξένων, ἀποφασίστε τὸ συμφέρον τῆ Πατρίδι. Ἐπανειλημμένως ἐδήλωσαν οἱ κ. κ. πρόξενοι, ὅτι, ἂν δὲν συνέλθῃ εὐθύς ἡ Βουλὴ, τὰ συμφέροντα τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης θὰ ἐκτεθῶσιν εἰς μέγα κίνδυνον.

Σὰς ἀσπαζόμεθα

Ἄντ. Μιχελιδάκης, Δαυτὸς Ξανθουδίδης, Ν. Κεφαλογιάννης, Ἑρ. Ἰερωνυμάκης, Α. Βορεάδης, Α. Μ. Παππαδάκης, Π. Σπανδαγάκης, Ν. Γιαμαλῆς, Χ. Ἀσκούτσης, Ι. Κ. Σφακιανάκης, Ε. Α. Φουνταλίδης, Μ. Κολυβάκης, Ἐμμ. Λογιάδης, Μ. Κ. Σφακιανάκης, Ἰω. Τσουδερός, Ν. Γραμματικᾶκης, Α. Βλαντάκης, Ζ. Θιακάκης, Στ. Μαρκάκης, Ἐμμ. Κωνιωτάκης (Βουλευταί).

Ἐπιστολαὶ παρὰ διαφόρων

1) Ἐν Βαφῆ τῆ 23 Ἰουνίου 1896

Πρὸς τὴν ἔντιμον Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Κινήματος Κρήτης
Κύριε Πρόεδρε,

Γνωρίζω ὑμῖν, κύριοι, ὅτι ἀπὸ χθὲς ἀφικόμην ἐνταῦθα ἐν σώματι μὲ 65 ὀπλίτας, ἄπαντας ὠρκισμένους, ὅπως ὑποστηρίξωμεν τὸ κίνημα τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς Πατρίδος. Εἴμεθα πάντες σύμφωνοι μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὅπου ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ θὰ σπεύσωμεν. Ὅθεν σὰς παρακαλοῦμεν, ὅπως δώσητε ἡμῖν πληροφορίας καὶ ὁδηγίας περὶ τῆς πορείας ἡμῶν καὶ τοῦ πρακτέου.

Ὁ Σωματάρχης

Γ. Φοῦρος

2) Πρὸς τὸν ἔντιμον Πρόεδρον τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς, τὰ ἔντιμα μέλη αὐτῆς καὶ τοὺς ἐν Κάμποις τῆς Κυδωνίας ἢ ἄλλαχου ἐντίμους ἀντιπροσώπους, καπετανέους, προκρίτους καὶ λοιποὺς ἀδελφοὺς χριστιανοὺς.

Κύριοι,

Ἴσως θεωρηθῶ παράκαιρος ἢ ὅτι θέλω νὰ πουλήσω πατριωτισμόν, ἀφοῦ μέχρι τοῦδε δὲν ἠδυνήθην, δυστυχῶς, ἔνεκεν πολλῶν λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως καὶ τῶν αἰσθημάτων μου, νὰ λάβω προσωπικῶς μέρος εἰς τὰς πατριωτικὰς ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς, οὐχ ἦτιον ὕψιστον πατριωτικὸν καὶ Ἐθνικὸν καθήκον δὲν μὲ ἀφίνει πλέον νὰ ἡσυχάσω, ἀφοῦ μάλιστα χθὲς ἀπέστειλα τὰ παιδιά μου πρὸς τοὺς ἐν Μήλω συγγενεῖς μου, πλὴν τῆς μητρὸς μου καὶ τῶν δύο ὄρφανῶν τοῦ ἀδελφοῦ μου, συνεπῶς εἶμαι πλέον σχεδὸν

ἐλεύθερος νὰ πράξω ὅ,τι θέλω διὰ τὴν ἐντεῦθεν ἔξοδόν μου διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης, ἐὰν τὸ ἀπαιτήσῃ, ὅπερ δὲν πιστεύω, ἢ ἀνάγκη νὰ ἀγωνισθῶ καὶ ἐγὼ προσωπικῶς μεθ' ὑμῶν, ὡς καὶ πάντοτε, τῶρα, ὅπου μοὶ τὸ ἐπιτρέπει εἰσέτι ἡ ἡλικία καὶ ἡ ὑγεία μου.

Ἐπειδὴ ὅμως εἶμαι εἰς θέσιν, καθὼς καὶ πᾶς ὀρθόφρων, νὰ γνωρίζω, ὅτι μόνον διὰ τῆς ὁμοιοῦς, τῆς ὀρθοφροσύνης καὶ τῆς ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας, βελτιοῦται ἡ τύχη τῶν λαῶν καὶ ἐπειδὴ μὲ ἔχει διδάξει ἡ πείρα καὶ ὁ χρόνος ὥστε νὰ φοβοῦμαι καὶ ἤδη τὴν διχογνωμίαν, διότι δὲν ἐλλείπουν ποτὲ ἀπὸ τοιαύτας περιστάσεις τὰ ζιζάνια ἐκεῖνα, ἅτινα εὐχαριστοῦνται διὰ τὴν κακοδαιμονίαν τῶν ἄλλων, τολμῶ μετὰ ἀδελφικοῦ θάρρους καὶ εἰλικρινοῦς πατριωτισμοῦ καὶ σᾶς ἐξορκίζω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ Ἑθνους καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων καὶ τῶν συγγενῶν σας, νὰ μὴ ἐξαπατηθῆτε καὶ προβάλητε κἂν τὸ ζήτημα τῆς Ἐνώσεως ἢ τῆς Ἡγεμονίας, ὡς διαδίδεται καὶ ὅπερ δὲν ἐπιθυμῶ ἀληθῶς ἤδη οὐδὲ ἡ Ἑλληνικὴ πολιτικὴ, διότι βλέπει ὅτι δὲν γίνεται, ἀλλὰ νὰ ὑποβάλητε εἰς τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τροποποιήσεις καὶ προσθήκας ἐπὶ τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, αἱ ὁποῖαι νὰ ἔχωσι βάσεις ἰσοτιμίας, δικαιοσύνης καὶ ἀνεξαρτήτως καὶ οὐχὶ σχετιζομένας πρὸς τὸ γνωστὸν ὑπόμνημα τοῦ Κλίματος καὶ τὰς ὁποίας νὰ καταθέσῃ δι' ὑπομνήματος ὑποχρεωτικῶς ἢ νόμιμος (δῆθεν) ἀντιπροσωπεῖα εἰς τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς, ἀσυζητητεῖ, διότι τότε ἀφ' ἑνὸς δὲν προσβάλλεται τόσον ἡ φιλοτιμία τῆς κυριάρχου δυνάμεως, ὡς ἔχει ἐκδηλωθῆ καὶ ἐπισήμως σχεδόν, ἀφ' ἑτέρου θὰ τύχωσιν ἐντόνον καὶ συντόμου ὑποστηρίξεως καὶ ἐφαρμογῆς ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ὡς ἐγένετο δῆλον καὶ σήμερον, διὰ ταυτοσήμων τῆς τηλεγραφημάτων τῶν ἀντιπροσώπων καὶ περὶ ὧν θὰ σᾶς γράψωσι πλείστοι.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ εἶναι ἡ θέλησις καὶ ἡ ὁμόφρονος ἐνέργεια τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ταύτην ὀφείλουσιν καὶ οἱ χριστιανοὶ νὰ ὑποστηρίξωσιν ἄνευ ἰδιοτελῶν μικροφιλοτιμιῶν καὶ κακοβούλων σκοπῶν, καὶ ταῦτα μᾶς λέγουσιν ἐνταῦθα πάντες οἱ ἀντιπροσωπεύοντες καὶ γνωρίζοντες τὰς γνώμας καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ἰσχυρῶν, πρὸ παντὸς ὅμως ὀφείλετε νὰ μὴ ἀναβάλλητε καὶ παρέρχεται πλέον ὁ καιρὸς, ἂν οὐχὶ ἄλλο, ἀλλὰ χάριν τοῦλάχιστον τῶν στεναζόντων, λιμοκτομούντων καὶ καταστραφέντων ἐντελῶς μέχρι τοῦδε χριστιανῶν συμπατριωτῶν ἡμῶν, χωρὶς νὰ συλλογίζεσθε καθόλου, ὅτι δυνατόν νὰ περιπλεχθῆ ἤδη χάριν τῆς Κρήτης τὸ Γενικὸν ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς, διότι ἡ Εὐρώπη ἅπασα ἔχει προαποφασίσει τὴν εἰρηνικὴν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὀθωμανικὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ὄθωμανικοῦ Κράτους.

Μένω μετὰ τῆς προσηκούσης πρὸς πάντας ὑπολήψεως, μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ προστεθῆ καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου Κρητὸς ἢ παρούσα μου ὡς σταγὼν ὕδατος ἐπὶ ὀλοκλήρου ὕδριας.

Ὁ ἀδελφὸς καὶ συμπατριώτης πάντων ὑμῶν

Βασίλειος Γεωργιάδης

Χανιά 22 Ἰουνίου 1896

**Πρὸς τοὺς ἐν Κάμποις τῆς Κυδωνίας συνελθόντας πληρε-
βουσίους ὄπλαρχηγούς καὶ προκρίτους**

Κύριοι,

Συνημμένως ἀποστέλλω ὑμῖν τὰς ἐσωκλείστους κοινοποιήσεις τῆς Γεν. Διοικήσεως, ἅς παρακαλῶ νὰ ἀποστείλητε εἰς τὰ διάφορα χωρία τοῦ Ἀποκορώνου καὶ Κυδωνίας, πρὸς γνῶσιν τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων καὶ αὐθις δὲ καὶ μάλιστα κατὰ παράκλησιν τοῦ τε Ρωσικοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ Πρεξενείου καὶ τῶν βουλευτῶν τῶν ἄλλων Τμημάτων, προτρέπω καὶ συμβουλεύω πάντας ν' ἀποστείλητε τοὺς πληρεξούσιους τῶν ἐπαρχιῶν σας τὸ ταχύτερον, διότι κινδυνεύομεν νὰ χάσωμεν τὴν λαμπροτέραν εὐκαιρίαν, ἣν οὐδέποτε ἄλλοτε εὔρεν ἡ Κρήτη, πρὸς ἀπόκτησιν προνομίων καὶ προστασίας τῶν Εὐρωπαϊῶν.

Ὁ συμπατριώτης σας
Ἰωάννης Κριάρης

Κοινοποιήσις τῆς Γενικῆς Διοικήσεως

Ἄριθ. πρωτ. 471
διεκπ. 634

Καθ' ἃ μετὰ λύπης πληροφορεῖται ἡ Γεν. Διοίκησις, οἱ χωρικοί, οἵτινες ἐγκαταλιπόντες τὰς ἐστίας των, ἕνεκα τῶν τελευταίων ταραχῶν, εἶχον ἀπέλθει τῆδε κακεῖσε, ἀδυνατοῦσι νὰ προσπορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ ὡς ἐκ τούτου περιῆλθον εἰς μεγάλην ταλαιπωρίαν καὶ ἔνδειαν. Καθὼς ἔχει κοινοποιηθῆ ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως ἐξ ἀρχῆς τε καὶ ἐπ' ἐσχάτων εἰς πολλὰ μέρη τῶν ἐπαρχιῶν Κισσάμου καὶ Κυδωνίας ἐτοποιητήθη Αὐτοκρατορικὸς στρατὸς καὶ ἐξησφαλίσθησαν τοιουτοτρόπως τὰ μέρη ταῦτα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ κραταιοῦ ἡμῶν Ἄνακτος,

Ἐπομένως δὲν ὑπάρχει κανὲν κώλυμα ὅπως, ὅσοι ἔχουσι κτήματα εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ εὐρίσκονται ἀλλαχοῦ, ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ προστατευόμενα χωρία, καθόσον μάλιστα ἢ τε Γεν. Διοίκησις καὶ αἱ στρατιωτικαὶ τοῦ τόπου Ἀρχαὶ θέλουσι παράσχει πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον περισσοτέρας ἀκόμη εὐκολίας· οἱ δὲ Ἀρχηγοὶ τῶν εἰς τὰ προλεχθέντα διαμερίσματα σταθμεούτων Αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων, τοιαύτας ἀρχῆθεν ὑποθέσεις ἐξακολουθοῦσιν τακτοποιοῦντες.

Πλὴν τούτου, ἡ Γεν. Διοίκησις ἐξέλεξε καὶ διώρισε καὶ ἐπιτρόπους ἀπὸ εὐπολόηπτους Χριστιανοὺς καὶ Μουσουλμάνους, ὧσων ὑπῆρχεν ἀνάγκη, οἵτινες θὰ διακανονίζωσι μετὰ τῶν ἀρχηγῶν πάλιν τοῦ στρατοῦ, τὰς διατυπώσεις, ὅσαι ἀνάγονται εἰς τὰς πολιτικὰς Ἀρχάς, ἐν τῇ προκειμένῃ ὑπόθεσιν. Διότι ὅσοι ἔχουσι κτήματα καὶ οἰκίας ἐκτὸς τῆς προλεχθείσης ζώνης, συνιστῶμεν εἰς αὐτοὺς εἰλικρινῶς, ὅπως ἀποτανθῶσιν εἰς τοὺς ἐν λόγῳ στρατιωτικοὺς ἀρχηγούς καὶ ἐπιτρόπους, ἵνα διευκολύνωσι τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν εἰς τὰ χωρία των.

Ἐν Χανίοις τῇ 22 Ἰουνίου 1896

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Κρήτης

Γ. Βέροβιτς

Ἐπιστολὴ τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαρχίας Σελίνου Γ. Γεωργιακάκη

Ἐν Κουστογεράκῳ (Σελίνου) τῇ 22 Ἰουνίου 1896

Πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Κρητῶν (Μεταπολιτεύσεως)

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἔλαβον τὴν ἀπὸ 18ην τρέχοντος ἐπιστολὴν ὑμῶν καὶ πολὺ μὲ εὐχαρίστησεν ἡ φροντίς, τὴν ὁποίαν ἀνεθήκατε εἰς ἐμὲ τὸ νὰ σᾶς πληροφορήσω δηλαδὴ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Σελίνου συμβάντων. Εὐχαρίστως δὲ ἀναλαμβάνω, ἵνα κοινοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν ταύτην. Ἀρχομαι λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἐν Ἀποπηγαδίῳ συμβάν καὶ παραλείπω τὰ πρὸ αὐτοῦ συμβάντα.

Κατὰ τὴν ἐν Ἀποπηγαδίῳ λοιπὸν μάχην, ἥτις ἔλαβε χώραν, κατὰ τὴν 12 Μαΐου, ἐφονεύθησαν τρεῖς χριστιανοί, οἱ ἐξῆς, ὁ Ἰωάννης Σπινιώτης ἐκ Σπίνας, ὁ Μιχαὴλ Κλαπάτσος ἀπὸ Μαραγκιανᾶ, ὁ Ἀντώνιος Βασιλοσηφάκης ἀπὸ Ἁγίαν Εἰρήνην καὶ ὁ Διοματάρης Μαθιουδάκης ἀπὸ Σκάφη, δύο δὲ ἐπληγώθησαν, ὁ Δημήτριος Κρομμυδάκης ἐκ Κανδάνου καὶ ὁ Ἰάκωβος Κορκίδης ἐξ Ἀπανοχωρίου. Κατὰ τὴν 15ην δὲ Μαΐου ὁ Νικόλαος Φουρνάρης, ἐξερχόμενος ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκ Κανδάνου, μετὰ τῆς οἰκογενείας του, περιέπεσεν εἰς ἐνέδραν ὀθωμανικὴν, ἥτις πυροβολήσασα κατ' αὐτοῦ, ἐπλήγωσεν ἀκινδύνως τὴν σύζυγόν του, ὁ ἴδιος δὲ κατώρθωσε νὰ φύγῃ καὶ νὰ σωθῇ. Ἐκτοτε κατέλαβον τὴν ὀρθοθετικὴν γραμμὴν τοῦ Σταυροῦ, ἀπὸ Ἀποπηγάδι ἕως Τεμένια.

Καθ' ἐκάστην πρὸς τούτοις συνέβαινον καὶ συμβαίνουν ἀψιμαχίαι, ὧν ἀποτέλεσμα ἦτον ὁ φόνος ἐνὸς Ψαρακινοῦ ἐκ Κακοδικίου καὶ ἐνὸς Γαυγιώτου, ἔλαβον δὲ αὗται χώραν μεταξὺ τῶν βαρκιδιῶν. Μετὰ ταῦτα ὁ Νικόλαος Τερεζάκης, πορευόμενος εἰς τὴν βάρδιαν, περιέπεσεν εἰς ἐνέδραν καὶ ἐπληγώθη βαρέως ἐν τῇ θέσει δίστρατα, ὕστερον δὲ ἀπὸ 15 ἡμέρας, ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἐφονεύθη πάλιν ὑπὸ ὀθωμανῶν ὁ Γεώργιος Γλεντουσάκης ἐξ Ἀνησαρακιοῦ Κανδάνου. Κατὰ συνέχειαν δὲ γίνονται ἀκροβολισμοὶ ἕνεκα τοῦ θηρισμοῦ· μ' ὅλα ταῦτα, ὅμως οἱ Ὄθωμανοὶ δὲν ἐπροχώρησαν οὔτε ἓνα βῆμα τῶν θέσεών των μακρότερον· οἱ ἀκροβολισμοὶ δὲ οὔτοι λαμβάνουν χώραν μεταξὺ τῶν Ὄθωμανικῶν καὶ χριστιανικῶν φυλακίων.

Κατὰ τὴν 14ην δὲ τρέχοντος, οἱ Ὄθωμανοὶ τοῦ Δήμου Παλαιοχωρᾶς μετέβησαν ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς Κεφάλαια, θέσιν τοῦ ἰδίου Δήμου καὶ κατώρθωσαν, ὡς περισσότεροι νὰ ἐκδιώξουν τοὺς Χριστιανοὺς ἐκ τῆς θέσεώς των, μετὰ πεισματώδη μάχην, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Στρατῆς Κοντεκάκης καὶ ἐπληγώθη εἰς ἕτερος ὀνομαζόμενος Ἀφορεζάκης, κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔχομεν, διότι δὲν δυνάμεθα εὐκόλως νὰ πληροφορηθῶμεν, διότι τὸ ἐν τῷ μεταξὺ κατέχουν οἱ Ὄθωμανοὶ. Ὄθωμανοὶ δὲ, ὡς φαίνεται, εἶναι πολλοὶ φονευμένοι, ἠναγκάσθησαν δὲ νὰ ὑποχωρήσουν, διότι ὁ Δῆμος μας ἐκτύπησε εἰς θέσιν Ἀθηνιαῖς καὶ ἐφοβήθησαν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Κανδάνου.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τοὺς ἐμπρησμούς, οἱ μὲν Τοῦρκοι ἐπυρπόλησαν, ἐν μέρει, τὰ ὑπὸ τὴν κατοχὴν των χριστιανικὰ χωρία, ἦτοι: Κάδρος, Γρηγοριανᾶ, Πλεμενιανᾶ καὶ Μπαμπακάδος. Ἐκ τούτου δὲ ἐξερεθισθέντες καὶ οἱ χριστιανοὶ, ἀπετέφρωσαν τὰ ὀθωμανικὰ χωρία Στράτους καὶ Ἀχλάδακιες.

Καθιστῶ δὲ πρὸς ὑμᾶς γνωστὴν τὴν θέσιν τῆς ἐπαρχίας μου, ἵνα καταστήσῃτε αὐτὴν γνωστὴν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴν τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴν. Ἡ ἐπαρχία μας λ. χ. ἔχει δύο χιλιάδες ὀπλοφόρους ἐν ἀνάγκῃ, ἐξ ὧν εἶναι ὀπλισμένοι μόνον 700 καὶ αὐτοὶ μὲ Σασσεπῶ, ἅτινα μετὰ τὴν πρώτην μάχην καθίστανται ἄχρηστα, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι ἐντελῶς ἄοπλοι, μόλις δὲ τὰ φυσιγγία θὰ μᾶς διαρκέσουν διὰ μίαν ἡμέραν, διότι ἕκαστος ἄνθρωπος μόλις ἔλαβεν ἕξ (6) ντεστέδες, ἀπὸ τὰ δύο φορτία, ἅτινα ἦλθον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια μᾶς ἔστειλαν ἐξ Ἀγίας Ρουμέλης. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐλλείψεως ταύτης εἴμεθα καὶ ἀμυντικοὶ μέχρι τοῦδε.

Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαρχίας Σελίνου

Γ. Γεωργιακάκης

**Ἐπιστολὴ τοῦ Ὀδυσσεὺς Σταυριανίδου πρὸς τοὺς συναδέλφους
του βουλευτᾶς**

Ἐπισκοπῇ τῇ 23 Ἰουνίου 1896

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ εἰς Φρὲ,

Ταύτην τὴν στιγμήν ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σας, μετὰ τῶν ἐσωκλείστων καὶ ἀμέσως ἐφρόντισα νὰ πέμψω αὐτάς εἰς Καλλικράτην πρὸς τὸν κ. Γ. Παπαδόπετρον, ὅστις χθὲς ἀφίκετο ἐνταῦθα καὶ σήμερον λίαν πρωτὶ ἀνεχώρησεν. Εἶχομεν μείνει σύμφωνοι καὶ πρὶν λάβωμεν τὰς ἐπιστολάς, νὰ ἔλθωμεν εἰς ἀντάμωσίν σας ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος· ἤδη ἐγὼ τοῦλάχιστον θὰ προσπαθῆσω νὰ ἐπισπεύσω τὴν ἀφίξίν μου, ἅμα προσέλθωσιν, ὡς μοὶ ὑπόσχονται ὡς συνοικοδοποὶ καὶ τινες τῶν προκρίτων.

Διατελῶ ἀκριβοασπαζόμενος, ἐν βία, ὄλως ὑμέτερος.

Ὀδυσ. Σταυριανίδης

Ἐ γ γ ρ α φ ο ν

Ἀξιότιμε κ. Πρόξενε,

Ἐν τῷ ὑπὸ χρονολογίαν 22 τρέχοντος τηλεγραφήματι τῶν ἐν Κων)πόλει κ.κ. Πρεσβευτῶν, τοῦ ὁποίου εἶχετε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς πέμψητε ἀντίγραφον, ἀναφέρεται, ὅτι αἱ Τουρκικαὶ Ἀρχαὶ παρηγγέλησαν νὰ ἀναστείλωσι τὰς ἐχθροπραξίας. Ἀλλὰ παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, οἱ ἐν Κοξαρὲ τῆς ἐπαρχίας Ἀγίου Βασιλείου Τούρκοι, μεταβάντες τὸ παρελθὸν Σάββατον εἰς τὸ χωρίον Ἀγία Πελαγία τῆς ἰδίας ἐπαρχίας, κατέσφαξαν δύο γυναῖκας καὶ ἑπτὰ ἀνδρας, καθ' ἣν ὥραν κατεγίνοντο εἰς τὰ γεωργικὰ τῶν ἔργα. Ἐκτὸς τούτου πληροφοροῦμεθα, ὅτι καὶ ἐν Ἀλικιανοῦ τῆς Κυδωνίας Τούρκοι ἐκ τῶν ἐκεῖ πλησίον διαμενόντων, διέπραξαν ἕτερον φόνον κατὰ τινος χριστιανοῦ, ἐνῶ ἐκαλλιέργει τὸν κῆπόν του. Πρὸς δὲ ἐφόνευσαν τὸν ἐκ τοῦ χωρίου Ἀγίου Κωνσταντίνου τῆς Ρεθύμνης Παπαδονικολάκην, ἐνῶ ἐφύλαττε τοὺς θεριστάς του. Ταῦτα, κ. Πρόξενε, εἶπε ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διεπράχθησαν εἴτε ὑπ' ἐντοπίων Τούρκων, τῶν ὁποίων ὁ στρατὸς

προστατεύει τὰς ἐνεργείας, τὴν εὐθύνην φέρει ἡ τουρκικὴ ἀρχή.

Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἀποδεικνύεται ἐκ τούτων τὸ μέτρον τῆς ἐμπιστοσύνης, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχη τις εἰς τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰς ἐπισημοὺς διαβεβαιώσεις τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡμεῖς καταγγέλλοντες τ' ἀνωτέρω ἐνώπιον ὑμῶν, δηλοῦμεν ὅτι θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν θέλησιν καὶ τὰς συμβουλὰς τῆς Ὑμετ. Σεβ. Κυβερνήσεως καὶ ὅτι θὰ ἀποφεύγωμεν, καθόσον μᾶς ἐπιτρέπεται, τὰς ἐχθροπραξίας, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ταχέως θέλουσιν ἀναγνωρισθῆ καὶ μᾶς παραχωρηθῆ τὰ δίκαια αἰτήματά μας, δι' ὧν μόνον, ὡς καθ' ἐκάστην ἀποδεικνύεται, εἶναι δυνατόν νὰ περισταλῆ ἡ ἔμφυτος τῶν βαρβάρων τούρκων, πρὸς τὸ ἀδικεῖν ῥοπή.

Δέξασθε, κ. Πρόξενε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μας.

Ἐν Φρέ τῇ 25 Ἰουνίου 1896

Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ ἡ σφραγὶς αὐτῆς

Ἐγκύκλιος 26

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Μεταπολιτεύσεως τῆς Κρήτης

Πρὸς τὸν Χριστιανικὸν Λαὸν τῆς Κρήτης

Ὡς γνωρίζετε, ὁ ἐν Κλίματι καὶ Κράπη κατὰ τὴν 3ην καὶ 10ην Σεπτεμβρίου 1895 συναθροισθεὶς λαὸς, διὰ τοῦ γνωστοῦ ὑπομνήματός του, ὑπέβαλε πρὸς τὰς ἑξ Μαγάλας Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης μεταρρυθμίσεις ριζικὰς ἐπὶ τοῦ ἰσχύοντος πολιτεύματος, δι' ὧν ὁ Χριστ. λαὸς τῆς Κρήτης πέποιθεν ὅτι θέλει βαδίσει πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν, μέχρις οὗ πραγματωθῶσιν οἱ προαιώνιοι ἡμῶν πόθοι.

Ἐκτοτε, ὡς γνωστὸν, τὸ δημιουργηθὲν ζήτημα ἔλαβε διαφορὰς φάσεις ἀναλόγους τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἡ σήμερον δημιουργηθεῖσα εἶναι ἡ σοβαρότερα παστάς, ὡς ἐπιληφθεῖσης τῆς Εὐρώπης μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν διακατόνισιν τοῦ ζητήματος, συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τὰς ἀξιώσεις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου τῶν κ. κ. Προξένων.

Ταυτόσημον τηλεγράφημα ληφθὲν ὑπὸ τῶν Προξένων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ὑπὸ χρονολογίαν 22 Ἰουνίου 1896.

Ἡ Πύλη ἀπεδέχθη ἄνευ ὄρων τὰ 4 αἰτήματα. Ὅφείλετε πάση δυνάμει νὰ καταστήσητε καταληπτὸν εἰς τοὺς Κρήτας, ὅτι πᾶσα μεταγενεστέρᾳ ἀξίωσις ἐκ μέρους των δέν θὰ ὑποστηριχθῆ ὑπὸ τῶν Πρεσβευτῶν καὶ ὅτι ἐάν ἀρνοῦνται νὰ δεχθῶσι τὰς γενομένας ὑπὸ τῆς Πύλης παραχωρήσεις, θὰ χάσῃσι τὸ ἐπὶ τῆς συμπαθείας τῆς Εὐρώπης δικαίωμά των.

Ὅφείλετε λοιπὸν νὰ καταστήσητε κατάδηλον, ὅτι ἂν καὶ ἡ Σύμβασις τῆς Χαλέπας ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Πύλης, ἀνεξαρτήτως τῆς συγκαταθέσεως τῆς Συνελεύσεως, εἶναι ἀναγκαῖον ἐν τῷ συμφέροντι αὐτῶν τῶν Κρητῶν, ἀμέσως νὰ συνέλθῃ τὸ σωματεῖον τοῦτο. Διαταγαὶ ἐδόθησαν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς ν' ἀναστείλωσι τὰς ἐχθροπραξίας, ἐξακολουθεῖτε δὲ καὶ ὑμεῖς νὰ καταβάλλητε προσπάθειαν νὰ ἐμποδίζητε τοὺς ἐπαναστάτας ἀπὸ τοῦ νὰ κάνωσι

καὶ αὐτοὶ ἐχθροπραξίας. Οἱ ὑποφαινόμενοι Πρόξενοι συμβουλευέουσι τὸν Κρητικὸν λαὸν νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος του **μέ τὰς εὐχὰς τῶν Πρεσβευτῶν I. Πίντερ, Ν. Δέμερικ, Βιλιώτη, Βλάν: Π. Μεντάνο.**

Καὶ παρὰ τοῦ Ἑλληνος Προξένου καὶ παρὰ τῶν ἐν Χανίοις Βουλευτῶν ἐλάβομεν ἐπιστολὰς συνιστώσας ὑμῖν τὴν διὰ τῆς Βουλῆς ὑποβολὴν τῶν αἰτημάτων μας.

Διὰ τοῦτο ἐτροποποιήσαμεν αὐτὰ μετὰ τῶν νέων πληρεξουσίων τῶν ἐπαρχιῶν, **προσθέσαντες τὴν ἀποζημίωσιν τῶν καταστροφῶν ἀπὸ τοῦ Αὐτοκρατ. Ταμείου καὶ τὴν ἀποπομπὴν τῶν Βεγγαζίων.**

Τὸ ὑπόμνημά μας οὕτω τροποποιημένον θὰ ὑποβληθῆ πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ τὰς Μεγ. Δυνάμεις καὶ θὰ ἀναμένωμεν ἔνθλοισι εἰς τὰς θέσεις μας ἐπὶ 15 ἡμέρας, τὴν ἀπάντησιν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο δέον ν' ἀπέχητε πάσης ἐχθροπραξίας, ἐφ' ὅσον ὁ στρατὸς ἀπρακτεῖ.

Ἐν Φρὲ τῇ 25 Ἰουνίου 1896

Ἡ Ἐπιτροπὴ (Τ. Σ.)

Ἄ πο φ α σ ι ς

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ἐχουσα ὑπ' ὄψει:

1) Ὅτι αἱ ἐργασίαι αὐτῆς ὕστεροῦσι, τὰ μάλιστα, ἔνεκεν τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως χρημάτων,

2) Ὅτι, καίτοι πολλοὶ ὁμογενεῖς καὶ ἄλλοι φιλέλληνες καὶ φιλάνθρωποι ἔχουσι συνεισφέρει μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ παρόντος, Κρητικοῦ ἀγῶνος εἰς τὰ διάφαρα ὑπὲρ τῆς Κρήτης κοιμιάτα καὶ δὴ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, τὰ μέλη αὐτῆς, τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς, κατατρύχονται ὑπὸ μυρίων στερήσεων, διότι τὰ εἰρημένα κοιμιάτα, παρὰ τὰς ἐπανελημμένας πρὸς αὐτὰ παραστάσεις τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, οὐδὲν μᾶς ἀπέστειλαν,

3) Τὴν ἔλλειψιν ἀσφαλοῦς ὁδοῦ, πρὸς τήρησιν ἀκριβοῦς καὶ τακτικῆς ἀλληλογραφίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ δὴ τῶν Ἀθηναίων καὶ θεωροῦσα, ὅτι διὰ νὰ συμπληρωθῶσιν ἅπανσαι αἱ ἐλλείψεις αὗται καὶ ἀποκαταστῶσι πλήρεις ἡ τε λειτουργία τοῦ σωματείου καὶ ἡ συγκοινωνία αὐτῆς μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀναγκαῖον παρίσταται ν' ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα τρία ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν αὐτῆς, Ἄ πο φ α ί ν ε τ α ι.

1) Ἐκλέγει τοὺς κ. κ. α) Σταῦρον Α. Πολένταν Ὑπαρχηγὸν τοῦ στρ. Τμήματος τῆς Ἐπιτροπῆς, μεθ' οὗ μεταβαίνει καὶ ὁ νεαρὸς ὄπλαρχηγὸς Γεώργ. Ἐμμ. Παπαδάκης, β) τὸν Ἐμμ. Φρατζεσκάκη καὶ γ) τὸν Γεώργ. Μάνδακαν Διοικητικοὺς συμβούλους αὐτῆς, ὅπως, μεταβάντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλάβωσιν ἐκ τῶν, ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τοῦ ὑφισταμένου ἀγῶνος, προωρισμένων χρημάτων 400—500 χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα, διὰ τὰς τρέχουσας ἀνάγκας τοῦ σωματείου, διακόσια χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα διὰ τὰ χρέη αὐτῆς, 150 ὄπλα Γκρᾶ, διὰ τὰ πρόσωπα τῆς Ἐπιτροπῆς, μετὰ τῶν ἀναλόγων φυσιγγίων καὶ ἄλλα χρειώδη πρὸς ὑπόδησιν καὶ ἐνδυμασίαν αὐτῶν, παραστήσωσι δὲ τὴν ἀληθῆ κατὰστασιν τοῦ ἀγῶνος εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις ἀρμόδια σωματεία, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποίου συνέστησαν, ὑποδει-

κνύοντες εἰς αὐτά, ὅτι πρὸς, ὅπωςδήποτε, κανονικὴν λειτουργίαν τούτου παρίσταται νῦν ἀπόλυτος ἀνάγκη ν' ἀποστέλλωνται εἰς αὐτὸ 200 χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα, κατὰ δεκαπενθήμερον, 2) ὅπως ἐξεύρωσιν ἀσφαλῆ ὁδόν, δι' ἧς νὰ τηρῆται τακτικὴ συγκοινωνία μετὰ τοῦ σωματείου καὶ τῶν Ἀθηναίων, 3) Παραγγέλει εἰς αὐτούς, ὅπως καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς των ἐν Ἀθήναις, ἐνεργῶσιν ὁμοφώνως καὶ ὁμοῦ, χωρὶς νὰ ἐνεργῇ τις ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον καθ' ἰδίαν καὶ ὅπως ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐν Πειραιεῖ ἀφίξεώς των, ἔχουσιν ἀναχωρήσει ἐπιστρέφοντες ἐνταῦθα ἀναποφεύκτως. Ὁ δὲ μὴ ἐπανελθὼν δὲν θέλει ἐνεργεῖ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἡμετέρου σωματείου.

Ἐν Φρὲ τῇ 26 Ἰουνίου 1696

Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ τοῦ Προέδρου, τοῦ Γεν. Γραμματέως καὶ τῶν λοιπῶν παρόντων τακτικῶν μελῶν.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴν ὑπὲρ τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐκ τε τῶν ἐφημερίδων καὶ ἄλλων θετικῶν πηγῶν, βεβαιούμεθα, ὅτι μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ κατεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν καὶ ἄλλων, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ παρόντος Κρητικοῦ ἀγῶνος. Καίτοι ὅμως παρελήφθησαν ταῦτα ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Ἐπιτροπῆς, οὐδὲν ἀπεστάλη ἡμῖν εἰσέτι, μεθ' ὅλας τὰς ὑποσχέσεις ὑμῶν, πρὸς τοὺς ἀναχωροῦντας αὐτόθεν. Γνωρίζετε βεβαίως τὴν μεγάλην ἀνάγκην χρηματικὴν εἰς τὸ σωματεῖόν μας, ὅπερ ἐγένετο ἐσχάτως πολυπληθέστερον, ἔνεκεν τῆς προσελεύσεως καθ' ἑκάστην καὶ ἄλλων ἀντιπροσώπων ἐξ ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης καὶ μάλιστα ἀφοῦ μετὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ὑμετέρας Ἐπιτροπῆς οὐδεὶς βοθηεῖ πλέον ἡμᾶς ἀπ' εὐθείας καὶ ἀφοῦ καὶ ἡμεῖς δι' ἐπιστολῶν μας παρεστήσαμεν τὴν ἀνάγκην ταύτην· φαίνεται ὅτι θεωρεῖτε ὡς ἐπαρκῆ συνδρομὴν διὰ τὸν Κρητικὸν ἀγῶνα, τὴν ἀποστολὴν δεκάδων τινῶν ἐθελοντῶν καὶ χιλιάδων τινῶν φυσιγγίων εἰς τινὰς ἐπαρχίας, μακρὰν τοῦ μέρους, ἔνθα ἐδρεύομεν, ἴσως ἐκ κακῆς παραστάσεως πρὸς ὑμᾶς τῶν ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν ἡμῶν. Ἐνεκεν τούτου ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον ν' ἀποστείλωμεν ὑμῖν τρία ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ σωματείου μας, τοὺς κ. κ. Σταῦρ. Α. Πολένταν, μεθ' οὗ μεταβαίνει καὶ ὁ Γεώργ. Παπαδάκης, Ἐμμ. Φρατζεσκάκης καὶ Γεώργ. Μάνδακας, μετὰ τὴν εἰδικὴν ἐντολὴν νὰ παραλάβωσι καὶ μεταφέρωσιν ἡμῖν, ἐκ τῶν καταβληθέντων πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐπιτροπὴν χρημάτων, 400—500 χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα, διὰ τὰς τρεχοῦσας ἀνάγκας τοῦ σωματείου μας καὶ ἄλλα χρειώδη καὶ νὰ παραστήσωσιν ὑμῖν διὰ ζώσης τὰς λοιπὰς ἀνάγκας τοῦ σωματείου καὶ τοῦ Χριστ. Κρητικοῦ λαοῦ, αἵτινες χρήζουσι κατεπειγούσης μερίμνης παρὰ τῶν ἀρμοδίων.

Ἐν Φρὲ τῇ 26 Ἰουνίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Ὁμοιον ἐστάλη καὶ πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Πολεμικὸν Κομιτάτον.

Ἐπιστολή πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν Ἀθηνῶν

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ὁ κομιστὴς τῆς παρουσίας, ὄπλαρχηγὸς τοῦ χωρίου Κουρνᾶ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου, ἀγωνιστὴς ἀπὸ τοῦ 1866 μέχρι σήμερον, ὡς δεῖκνυται ἐκ τοῦ ἐπιδειχθησομένου ὑμῖν διπλώματός του, φέρει κατ' ἐντολὴν ἡμῶν αὐτόσε μίαν σημαίαν τοῦ κατασυντριβέντος ἐν Βάμῳ Τουρκικοῦ Τάγματος, ἣν ἐκυρίευσεν ὁ ὑπ' αὐτὸν στρατιώτης Γεώργ. Σελλάκης ἐκ Κουρνᾶ, ὅστις καὶ συνοδεύει αὐτόν, φονεύσας τὸν σημαιοφόρον, ὅπως κατατεθῆ εἰς τὴν Ἐθνολογικὴν Ἐταιρίαν.

Τούτους συνιστῶμεν ὑμῖν ὡς ἀξίους πάσης ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ὑποστηρίξεως.

Ἐν Φρὲ τῇ 26 Ἰουνίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Ἐπιστολή: Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὸν Κύριον Ἰωάννην Μπότασην Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας

Κύριε Πρόεδρε,

Ἀποστέλλομεν ὑμῖν, διὰ τοῦ ὄπλαρχηγοῦ τοῦ χωρίου Κουρνᾶ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου Ἐμμανουὴλ Τραϊτόρου, τὴν σημαίαν τοῦ ἐν Βάμῳ κατασυντριβέντος τάγματος τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, συγκείμενον ἐκ Ζεῖτουνλίδων ἀποκλειστικῶς. Τὴν σημαίαν ταύτην ἐκυρίευσεν ὁ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω ὄπλαρχηγὸν Γεώργιος Σελλάκης ἐκ τοῦ χωρίου Κουρνᾶ, φονεύσας τὸν σημαιοφόρον, ὅστις καὶ συνοδεύει τὸν ἀνωτέρω, ὄπλαρχηγόν.

Τὴν σημαίαν ταύτην ἀποστέλλει εἰς ὑμᾶς τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, ὅπως κατατεθῆ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐθνολογικὴν Ἐταιρίαν, πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ἐνδόξων νικῶν, ἃς κατήγαγε κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ.

Εἶθε ὁ Ὑψιστος ν' ἀναδείξῃ ἡμᾶς ἱκανούς, ἵνα ἀποστείλωμεν καὶ ἄλλα τοιαῦτα, πρὸς δόξαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἐν Φρὲ τῇ 26 Ἰουνίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Περικοπὴ ἐπιστολῆς ἀποστολείσεως εἰς τὸν Ἰάκωβον Πατριδὴν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλεξάνδρου Πατριδίου

Χαλέπα τῇ 25 Ἰουνίου 1896

Ἀδελφε,

Ἐλαβον τὴν ἀπὸ 22 ὑπερμεσοῦντος ἐπιστολὴν σου. Ἀπάσας τὰς ἐπιστολάς διηύθυνα, πλὴν τοῦ κ. Κουνδουράκη, καθότι, ὡς ἐβεβαιώθη, ἀνεχώρησε δι' αὐτόθι.

Ἡ εἶδησις τῆς συμφωνίας καὶ ὁμοφωνίας ἀπάντων, ἐπαναστατικῶν καὶ μὴ ἐχαιρετίσθη καὶ ὁ λαὸς ἀναμένει σπουδαίας καὶ πατριωτικὰς ἐνεργείας μετὰ πολλῶν ὠφελειῶν, ἀφοῦ, θεία χάριτι,

ἔχομεν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν τριπλὴν συμμαχίαν ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐξ ἀντιζηλίας ὑποστήριξιν Ρωσσίας καὶ Γαλλίας. Οἱ κ.κ. Πρόξενοι ἐξεβαίωσαν χθὲς τοὺς βουλευτάς, ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ζητήσωσιν ὅσα θέλουσι προνόμια, σημειωτέον. ὅτι ὁ Πρόξενος τῆς Αὐστροουγγαρίας κ. Πίντερ εἶναι ὁ θερμότερος καὶ ὁ μᾶλλον ὑπερμαχος εἰς ὅλα ὅσα προτείνομεν καὶ οὔτινος ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ διαγωγὴ, ἣν ἔδειξε καὶ δεικνύει, τὸν κατέστησε τόσο δημοφιλεῖς, ὥστε πάντες φρονοῦν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ὅτι καὶ ὅσα ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Κυβερνήσεως του προτείνει καὶ ὑπερμαχεῖ ὑπὲρ ἡμῶν, εἶναι συνέπεια τῶν ἐκθέσεών του, ὡς θὰ ἀναγινώσκητε εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἰδίως εἰς τὴν «Ἡμέραν» τῆς Τεργέστης. Παρὰ τοῦ διερμηνέως τοῦ Αὐστροουγγρικοῦ Προξενείου παρεκλήθη ἵνα τὸν ἔχω ἐνήμερον τῶν ὄσων αἰτημάτων θέλουσιν αἰτηθῆ καὶ σὲ παρακαλῶ ἡ πρώτη σου φροντίς νὰ εἶναι νὰ εἶναι ἡ γέφυρα καὶ ὁ θερμότητος ὑποστηρικτῆς ἐν Προξενικοῖς συμβουλίοις καὶ ἰδίως εἰς τὴν Κυβέρνησιν του (ἦν εὐτυχῶς ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γολοχόφσκη εἶναι οὐ μόνον φιλέλλην, ἀλλὰ κατέστησε καὶ ἐχάραξε πολιτικὴν ὑπὲρ ἡμῶν), δὲν ἔχω λέξεις οὔτε χάρτην νὰ περιγράψω καὶ νὰ ἐκθέσω τὴν διαγωγὴν των, τῆς ὁποίας αὐτὸς ὁ κ. Πίντερ εἶναι αἰτία. Τὰ τῆς διαγωγῆς του, ἂν εἶναι, ὅπερ δὲν πιστεύω, ἄγνωστα εἰς ὑμᾶς, ἀνακοίνωσε εἰς ὄσους πρέπει. Ἐν παρόδῳ χρεωστεῖτε εἰς τὸν κ. Πίντερ κ.τ.λ. κ.τ.λ.... Σήμερον ἢ αὔριον ἀναμένομεν τοὺς ἐξ αὐτοῦ θι βουλευτάς καὶ ἀπεσταλμένους.

Χθὲς οἱ Ὀθωμανοὶ ἀπήτησαν νὰ μεταφέρωσι τὰς ἐκ Βουκολιδῶν καὶ Σέμπρων Ὀθωμανικὰς οἰκογενείας των, ἀλλ' ὁ Διοικητῆς τοὺς ἐμπόδισε. Ἡ πόλις μένει κλειστὴ εἰσέτι σχεδόν, — οἱ πάντες μετ' ἀγωνίας ἀναμένοσιν τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ Βουλευτῶν. Πρὸ ἡμερῶν ἡ πόλις ἤθελεν διαμαρτυρηθῆ κατὰ τῆς ἀμνηστίας τῶν ταραχοποιῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὰς σφαγὰς καὶ λεηλασίας τῶν πόλεων καὶ τῶν πέριξ, κοτόπιν δευτέρας σκέψεως γενομένης, ἀπεφασίσθη ν' ἀνατεθῆ εἰς τοὺς βουλευτάς καὶ ἐπιτροπὴν καὶ ἂν ἐγκριθῆ νὰ ζητηθῆ ἡ τιμωρία τῶν ἐνεργησάντων αὐτάς ἐντὸς τῶν πόλεων. Εἰς τὸν ἀγαπητὸν Μανουῖσον πρόσφερε τοὺς ἀσπασμοὺς καὶ μετ' αὐτοῦ νὰ εὐρίσκεσαι καὶ ἀνακοίνωσέ του τὰ ὀλίγα ταῦτα.

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Μυλωνογιαννάκη

Πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς
(Ἐν Κεφαλᾷ τῇ 27/6) 96

Ἀγαπητὲ Μανουῖσε,

Σοὶ ἀποστέλλω τοὺς ἐνταῦθα εὐρισκομένους λιποτάκτας μετὰ τὸν Νικόλαον Δασκαλάκην, ἵνα μεριμνήσητε περὶ τῆς τύχης των.
Σᾶς ἀσπάζομαι
Γ. Μυλωνογιαννάκης

Ἐπιστολὴ Πρὸς τὴν Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν Κρήτης

Κύριε Πρόεδρε,

Καθὼς πληροφοροῦμεθα, οἱ κ. κ. Πρόξενοι θέλουσι ἐξέλθει σήμερον ἢ αὔριον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μας, πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν καταστρε-

φῶν. Καλὸν, ὅθεν θεωροῦμεν νὰ συστήσωμεν εἰς ὑμᾶς, ὅπως, ἂν εἶναι δυνατόν, παρευρεθῆτε καὶ ὑμεῖς εἰς Ἄρμένους, ὅπου θὰ ἔλθωσι. Πιστεύομεν, ὅτι οἱ κ. κ. Βουλευταί, κατὰ τὴν δοθείσαν αὐτοῖς ἐντολήν, ἀνεχώρησαν διὰ Χανιά.

Ἐν Ἄρμένιοις τῇ 27 Ἰουνίου 1896

Οἱ φίλοι σας

Σ Σκανδάλης, Εὐστ. Περούλης, Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης, Γερμ. Ἀποστολάκης. Υ. Γ. Πληροφορήσατέ μας περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Βουλευτῶν.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἰωάννην Μουζουράκην Πρωθιερέα καὶ ἄλλους Κουρνιανοὺς

Χωρίον Ρούστικα 27 Ἰουνίου 1896

Αἰδεσιμώτατε πρωθιερεῦ Ἰωάννη, Ἀξιότιμε Κύριε Ἐμμανουὴλ Τραϊτοράκη, Γεωρ. Ζυμβραγουδάκη κλπ. ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ κάτοικοι τοῦ Δήμου Μαθέ.

Παρακαλεῖσθε θερμῶς ὅπως δι' ἀγάπην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σπεύσητε, ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα καὶ ἔλθητε ἀμέσως ἐνταῦθα, ὅπως συγκεντρωθῶμεν εἰς τὰς τοποθεσίας Θυμαρὲ καὶ Νικηφόρο, καθ' ὅτι οἱ Τούρκοι συχνάζονται σήμερον ἀκαταπαύστως εἰς τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν, σκοπὸν ἔχοντες, ἵνα αὐρίον λίαν πρωτὶ ἐπιτεθῶσι καθ' ἡμῶν καὶ πυρπολήσωσι καὶ τὴν Μονὴν καὶ τὰ χωρία μας καὶ σὰς περιμένομεν χωρὶς ἄλλο. Σὰς γράφει ἡ Μονὴ καὶ τὸ χωρίον Ρούστικα.

Ο ἡγούμενος Ἀνθιμος, Ἀναγνώστης Ἡλιομαρκάκης, Θεμιστοκλῆς Ἀγγελιδάκης, Μιχ. Στελιδάκης, Χατζῆ Σκινᾶς, Ἐμμ. Παπαδάκης, Μποτόνης Πολυδωράκης, Γεωρ. Καργιαννάκης.

Ἐπιστολὴ ἐκ Κισσάμου

Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Μανουῖσον Κούνδουρον, Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης.

Ἀξιότιμε Φίλε μου, ὡς καὶ συνεργάτη μου, τῆς ρηθείσης πράξεως, καθὼς καὶ διαφόρων ἐν Κρήτῃ πολέμων κατὰ τῶν Τούρκων, χαίρετε μετὰ τῶν συνεργατῶν σου. Σὰς ἀσπάζομαι ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας μου.

Πρῶτον ἔρχομαι νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς ὑγείας σας, δεύτερον ἂν ἐρωτᾶτε καὶ δι' ἡμᾶς, καλῶς ὑγιαίνομεν μέχρι τῆς ὥρας, ὡς πρὸς μόνον τῆς ὑγείας μας, καθότι οἱ Τούρκοι οὔτε σπῆτι, οὔτε κούμο, οὔτε καρπὸν μᾶς ἀφῆκαν εἰς τὸ χωριὸ μου Γαβαλομουρί Κισσάμου, παρὰ τὰ κάψανε καὶ τὰ καταστρέψανε καὶ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι ἐμᾶς μερικῶν ἀνδρῶν τὸ τακτικὸν μας κατοικητήριον εἶναι εἰς τὰ πέριξ τῶν ὀρίων τῶν Τούρκων καὶ ἐμποδίζομεν αὐτοὺς νὰ μὴν προχωροῦν, ὅσον ἡμποροῦμεν, εἰδοποιῶ ὑμῖν τὰ ἐξῆς: Σκοπὸν ἔχω νὰ ὑψώσω σημαία, ἀφοῦ ἀποφασίσετε ὑμεῖς ἡ Ἐπιτροπὴ τοιοῦτον πράγμα, καθότι καὶ οἱ χωριανοὶ μου καὶ τινες ἄλλοι φίλοι μου μὲ ἀναγ-

κάζουν νά πράξω τοῦτο καὶ παρακαλῶ ὑμᾶς, ὡς δίκαιος συνεργάτης μου, στείλέ μου γράμμα ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς νά μεταβῶ εἰς Ἀθήνας νά μοῦ δώσουν μερικὰ ὄπλα καὶ τὰ χρειώδη αὐτῶν, ὡς καὶ σημαία, παρακαλῶ μὴν μοῦ ἀπορρίψης τὰ τῆς παρούσης γραφόμενά μου πρὸς ὑμᾶς, μόνον πρᾶξε τὰ θεάρεστα ταυτά μου.

Ἐν Ἀστρικα Κισσάμου τῆ 28 Ἰουνίου 1896.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὁ συνεργάτης καὶ πιστὸς φίλος σας

Γ. Μενεγάκης

Υ. Γ. Γράψε μου παρακαλῶ καὶ τὰς ἀποφάσεις περιληπτικὰς τῶν ζητημάτων. Γ. Μενεγάκης.

Υ. Γ. Πρόσφερε παρακαλῶ ἀσπασμούς, χαιρετισμούς ἐκ μέρους μου εἰς τοὺς κ. κ. Γεώργιον Μάνδακα ἐκ Λάκκων ἂν εὐρίσκειται αὐτόθι, εἰς τὸν Λεκανίδην, εἰς τὸν Καπετὰν Μαλινὸν, εἰς τὸν Δημητρακάκην, εἰς τὸν Γενεράλην, εἰς τὸν ἀξιότιμον Στυλιανὸν Πολένταν.

Ἐπιστολὴ παρὰ τῶν ἐν Βαφῆ συντρόφων μας

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν συγχωριανῶν μας κατῴρθωσεν μέχρι τοῦδε νά παραλάβῃ ἐκ τῶν ἐξ Ἑλλάδος ἀποστελλομένων πολεμοφοδίων καὶ ὄπλων, οὔτε φυσίγγια οὔτε ὄπλα, οἱ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἄνδρες τοῦ χωρίου μας καὶ κατενοχλημένοι καὶ πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ ἀδικήματός μας τούτου, ἀπεφάσισαν, ὅπως μεταβῶσιν εἰς Ἀθήνας τινὲς ὅπως κατορθώσωσιν ἐκεῖσε νά ὀπλισθοῦν πρὸς τοῦτο ὅμως ἔχουσιν ἀνάγκην ουστατικῶν, τῆς, ἣς ἐπαξίως προΐστασθε, Ἐπιτροπῆς, ἐπομένως σᾶς παρακαλοῦμεν νά δώσητε αὐτοῖς τὰ ἀναγκαζοῦντα ουστατικά, πρὸς ὀπλισμὸν των καὶ, εἰ δυνατόν, τοῖς δοθῶσιν ἐκεῖσε τὰ μέσα ἐπιστροφῆς των.

Βαφῆ 29 Ἰουνίου 1896

Διατελοῦμεν

Α. Α. Παινέσης, Ἰωάν. Ἐμμ. Παπαδάκης, Α. Βάντουλας

Ἐπιστολὴ παρὰ τῶν εἰς Χανιά Βουλευτῶν

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως Ἐπιτροπὴν καὶ τὸν λαὸν τῆς Κρήτης

Ἐν Χαλέπα τῆ 29 Ἰουνίου 1896

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἀφίχθημεν αἰσίως χθὲς ἐνταῦθα. Τὴν ἀφίξιν μας ἀνεκοινώσαμεν εἰς τοὺς ἐν Χανίοις συναδέλφους μας, τοὺς ὁποίους παρεκαλοῦμεν δι' ἐπιστολῆς μας νά ἔλθωσιν ἐνταῦθα ἅπαντες, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ συνεργασθῶμεν ἀπὸ τόπον ἀσφαλέστερον τῶν Χανίων, ἀλλ' ἢ ἀπάντησις των ἦτον ὅτι δυσκολεύονται νά ἔλθωσι, καθ' ὅσον ἐλλείπουσιν ἀνταῦθα τὰ μέσα τοῦ ὕπνου καὶ τῆς τροφῆς. Πλὴν τοῦτου, οἱ Πρόξενοι καὶ οἱ συνάδελφοί μας ἐννοοῦν νά μεταβῶμεν εἰς

Χανιά, νά προσέλθωμεν εἰς πρώτην συνεδρίασιν μετὰ τῶν Τούρκων, καθ' ἣν ὁ Γεν. Διοικητὴς θὰ ἐκφωνήσῃ τὸν λόγον του καὶ κυρίως ὅπως ἀναγνωρισθῶμεν ἐπίσημως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐπὶ παρούσῃ καὶ τῶν κ. κ. Προξένων καὶ εἴτα ν' ἀπέλθωμεν καὶ ἰδιαιτέρως οἱ Χριστιανοὶ νά ἐργασθῶμεν καὶ ἐπιδώσωμεν τὰ αἰτήματά μας. Ἡ τῶν κ. κ. Προξένων γνώμη ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν συμβάσεων ἐξεδηλώθη οὐχὶ εὐμενῶς. Μᾶς εἶπον ὅτι ζητήματα θίγοντα τὰ συμφέροντα τῶν Μεγ. Δυνάμεων θὰ διαθέσωσιν αὐτὰς δυσμενῶς καθ' ἡμῶν καὶ θὰ γίνωσι πρόξενοι δυσαρρεσκείας καὶ ἀπορρίψεως καὶ ἄλλων ζητημάτων. Εἰσέτι δὲν ἤλθομεν εἰς συνεννόησιν μὲ τοὺς συναδέλφους τῶν Ἀνατολικῶν Τμημάτων, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐμάθομεν εἰσὶ πρόθυμοι νά μᾶς ἀκολουθήσωσι καθ' ὅλα.

Σὰς ἀσπαζόμεθα οἱ ὑμέτεροι

Α. Γ. Σήφακας, Ὁδ. Σταυριανίδης, Ἰω. Σκουλαῖς, Ἐμμ. Ζωγράφος, Δημ. Σαριδάκης, Γ. Ι. Παπαδάκης, Γ. Ἀνδρούλακας, Γ. Γιαννουδόβαρδας.

Ἐπιστολὴ ἐκ Χανίων

Χανιά 30 Ἰουνίου 1896

Φίλτατοι κύριοι,

Νέα πολλὰ δὲν ἔχω ἐπὶ τοῦ παρόντος νά σᾶς γράψω. Πάντες οἱ Βουλευταὶ εὐρίσκονται εἰς Χανιά, ἐκτὸς τοῦ κ. Πωλογιωργάκη καὶ Ἀνδρεαδάκη, οἵτινες περιμένονται σήμερον. Αὔριον τὴν 5 π. μ. Τουρκιστὶ καλεῖ διὰ προκηρύξεως ὁ Πασσᾶς τὴν Βουλὴν. Οἱ Βουλευταὶ θὰ συνέλθωσι, θὰ ἀφίσωσι τὸν Πασσᾶν νά ἐκφωνήσῃ τὸν ἐναρκτήριο καὶ μετὰ ταῦτα θὰ ἐγχειρίσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ ὑπόμνημα τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εὐθὺς θ' ἀπέλθωσι. Ἡ πόλις τῆς Ρεθύμνης διατελεῖ εἰς ἀναστάσεων· εἰς χριστιανὸς ἐπυροβόλησεν, ὡς μοὶ εἶπεν σήμερον ὁ Ἐπίσκοπος, εἰς τὸν ἀέρα καὶ ὁ πυροβολισμὸς ἐκεῖνος ἐγένετο ἀφορμὴ μεγίστης ταραχῆς ἐν τῇ πόλει.

Διαδίδεται, ὅτι ἐκ Κων(πόλεως) ἔρχεται ἀπεσταλμένος τῆς Πύλης νά διαπραγματευθῇ. Οἱ τοῦρκοι ὀπλίζονται, ὡς μανθάνω ἀπὸ τὰς ἀποθήκας τοῦ στρατοῦ. Φαίνεται ὅτι θὰ προβοῦν εἰς σφαγὰς, ἐὰν ἡ Πύλη ἐνδώσῃ εἰς τὰ αἰτήματα τῶν Χριστιανῶν.

Γράψατε παρακαλῶ ἀμέσως τὰ συμβαίνοντα ἔξω καὶ ἐγὼ ἀμέσως θὰ σᾶς πέμψω καὶ ἄλλας ἐφημερίδας. Ἐγραφα εἰς τὸ «Ἄστυ» νά μοὶ πέμψωσι ἀπὸ τὴν 17ην Ἰουνίου καὶ ἐξῆς τὰς ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας μοὶ εἶπατε. Τὴν Παρασκευὴν θὰ σᾶς ἔχωμεν.

Σὰς ἀσπάζομαι

Τὸ Ἄστυ μας (*)

(*) Τὸ ἀληθὲς ὀνοματεπώνυμον εἶναι Στυλ. Χατζῆ Σταματάης ἐκ Καλυβῶν Ἀποκορώνου, ἀνταποκριτὴς τοῦ «Ἄστεως».

Τέλος τοῦ πρώτου ἐξαμήνου τοῦ 1896

ΜΙΚΡΑ ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΤΟΥ 1896

Τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ 1896 εἶναι μεστὸν πικριῶν, ἀλλὰ καὶ ἐνδόξου καὶ καρποφόρου δράσεως.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διατηρεῖ τὴν αὐτὴν πολιτικὴν καὶ τὰ εἰς τοὺς κόλπους τῆς περιθαλπόμενα ἐνδοξα γηρατεῖα παραμερίζουσι τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ προηγηθέντος ἑξαμήνου, μὴ εὐρίσκοντα ὀρθὸν νῦν ἀκολουθήσωσιν ἀντίθετον τῆς Μητρὸς πολιτικῆν καὶ συμβουλευούσιν, ὡς Ἐκεῖνη, τὴν διάλυσιν τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ συκοφαντία, ὡς πάντοτε εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ὀργιάζει εἰς βάρος τῆς καὶ εἰς ξένην ὑποκλίνησιν ἀποδίδουσι τὸν ἀγῶνά της.

Ὁ βαρὺς χειμὼν καὶ αἱ στερήσεις, ἀλλὰ πρὸ παντὸς αἱ συμβουλαὶ τῶν προξένων, ὅπως ἀποφεύγωσι τὰς συγκρούσεις μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Πύλης εἰς τὰ αἰτήματά της, συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ ὑποβάλλῃ ἑαυτὴν εἰς κατάστασιν ἀνακωχῆς καὶ ἀποσυρθῇ εἰς τὰ νότια τῶν Σφακίων. Ἀντὶ ἀπαντήσεως ὅμως, νέος Τουρκικὸς στρατὸς μετὰ πολεμοφοδίων ἀποστέλλεται εἰς Κρήτην, παρὰ τὰς, περὶ τοῦ ἀντιθέτου, παραστάσεις τῶν ἐν Κων)πόλει Πρεσβευτῶν τῶν Μ. Δυνάμεων.

Οἱ ἐντόπιοι Τούρκοι ἀποθρασύνονται, αἱ δολοφονίαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπαναλαμβάνονται καὶ ὁ λαὸς ζητεῖ τὴν ἐπανειφάνισιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀναγκάζεται αὕτη, ἀρχομένου τοῦ Φεβρουαρίου, νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀποκόρωνα ἵνα προλάβῃ ἀντεκδικήσεις, ἐκδίδουσα τὴν ὑπ' ἀρ. 12 Ἐγκύκλιόν της πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαόν, ὡς καὶ διαμαρτυρίαν πρὸς τὰς Δυνάμεις διὰ τὰς λυμβανούσας χώραν δολοφονίας καὶ τὴν σιωπὴν τῆς Πύλης εἰς τὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ. Προβαίνει τέλος εἰς πᾶν ὅ,τι θὰ προσελάμβανε τ' ἀποτελέσματα μιᾶς ἀγανακτήσεως λαοῦ, περιφρονουμένου εἰς τοιοῦτον βαθμὸν καὶ τὴν τακτοποίησιν ἐνὸς συστηματικοῦ προγράμματος ἐνεργείας, μέχρις ἀποκτήσεως τῶν αἰτουμένων Συντάσσει τὸν Κανονισμόν τοῦ Σωματείου της ἐνῆ ὁ λαὸς προβαίνει εἰς τὰς ἀδελφοποιίας του δι' ἀγῶνας, οὓς προαισθάνεται μακροῦς καὶ ἀναγκαίους· ἀλλὰ στερεῖται ὅλων, ἅτινα ζητεῖ παρὰ τῆς Μεταπολ. Ἐπιτροπῆς.

Ἡ παρεχόμενη ὅμως εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπῆς βοήθεια εἶναι πτωχοτάτη καὶ ἀναγκάζεται ν' ἀποστείλῃ ἀντιπροσώπους εἰς Ἀθήνας, πρὸς γενναιοτέραν ὕλικὴν ἐνίσχυσίν της, ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις φοβουμένη τὸ ἐνδεχόμενον περιπλοκῶν, ἐμποδίζει τὴν διὰ τοιοῦτον σκοπὸν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Καὶ εἶναι ὀλίγοι οἱ περιφρονούντες τὸ ἐμπόδιον, τοῦτο, ἐνῆ εἶναι πολλοὶ οἱ ἀξιούντες ὅπως αὐτοὶ διαγράψωσι τὴν πορείαν τῆς Μεταπολ. Ἐπιτροπῆς ὁμοίαν, τῆς τοῦ ἀτυχοῦς παρελθόντος.

Νέα παραινετικὴ τοῦ Πατριάρχου δὲν εἰσκαύεται καὶ πάλιν.

Φθάνει ὁ Μάρτιος καὶ ἡ Πύλη ἐξακολουθεῖ νὰ σιωπᾷ, ἀντὶ δὲ τοῦ παραιτηθέντος Χριστιανοῦ Γεν. Διοικητοῦ, ἀποστέλλεται ὁ Τουρχάν, κομίζων γενικὴν ἀμνηστειάν. Ὁ διορισμὸς του, ἀντὶ Χριστιανοῦ, χαρακτηρίζεται ὡς νέα κατὰ τῆς ἐκείνης τῶν προνομίων, ἢ δὲ ἀμνηστεια ὡς ἄρνησις τῶν αἰτημάτων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

Ἡ κατάστασις ἐκτραχύνεται, συγκρούσεις Χριστιανῶν μετὰ στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς σημειοῦνται καὶ χειρότερα προμηνύονται μὲ τὴν ἄνοιξιν.

Ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος καὶ οἱ βουλευταὶ ἤρχισαν ἐπιτιθέμενοι κατὰ τῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως ἐναντὶ τῆς Κρήτης καὶ συνιστῶσιν εἰς αὐ-

τήν παραστάσεις εἰς τὴν Πύλῃν διὰ τὴν ὀσημέραι δημιουργουμένην κατάστασιν, πρὸ τῆς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀπαθὲς τὸ Ἔθνος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προβαίνει εἰς ἐκκλήσεις πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ἐλευθέρους καὶ ὑποδούλους Ἑλληνας καὶ πρὸς πάντας τοὺς φιλελευθέρους λαοὺς τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητος καὶ τὸν διεθνή τύπον πρὸς ἐνίσχυσιν, ὃ δὲ λαὸς εἰς Λ α ο ψ ή φ ι σ μ α, διακηρύττει τὸν μέχρις ἐσχάτων ἀγῶνά του. Δὲν συγκρατεῖται ὁ ἀναβρασμὸς ὀγκοῦται καὶ δύο μάχαι συνάπτονται ἡ τρίτημος εἰς Ἐπισκοπὴν Ρεθύμνης καὶ ἡ ἑτέρα εἰς Σελλιά Ἀγ. Βασιλείου Ρεθύμνης ἐντὸς δέκα ἡμερῶν. Αἱ τελευταῖαι αὗται μάχαι προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία διὰ τοῦ Προξένου τῆς ἀποστέλλει ἀντιπροσώπους εἰς Κράτην ἵνα συναντήσῃ καὶ συστήσῃ εἰς τοὺς Μεταπολιτευτικοὺς νὰ ἀπέλθωσι τῆς Κρήτης διὰ πλοίου τῆς, ὅπερ αὕτη θὰ τοῖς ἀποστείλῃ, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ χορηγῇ καὶ εἰς αὐτοὺς σύνταξιν. Ἡ ἀνδρική ἀπάντησις ὁμῶς τῶν ἐπαναστατῶν ἀνησυχεῖ τὸν Σουλτάνον. Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν Ἑλλην. Κυβέρνησιν, ζητεῖ καὶ οὗτος πάσῃ θυσίᾳ τὴν διάλυσιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ Ἐπίσκοποι Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Νικηφόρος, ὡς καὶ ὁ Κισσάμου καὶ Σελίνου Δωρόθεος, μεταβαίνουν εἰς μέρος τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Κυβερνήσεως εἰς Νίκος Ἀποκορώνου τὴν 3 Μαΐου, συνιστῶντες εἰς τοὺς ἐκεῖ συγκεντρωμένους τὴν διάλυσιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ ἀγανάκτησις τοῦ λαοῦ ἔχει φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον καὶ λησμονήσας τὸ ἱερατικὸν σχῆμά των σκέπτεται νὰ κατοικήσῃ τὸν ἅγιον Ἀποκορώνου, ἀλλ' ἀποτραπεί ὑπὸ τῶν μετριοπαθεστέρων στρέφει τὴν ὀργὴν του πρὸς τὸν στρατὸν τοῦ Βάμου (*) ὃν πολιορκεῖ. Ἡ πολιορκία διαρκεῖ 16 ἡμέρας.

Ἐξερθετισθέντες ἐκ τούτου οἱ Τοῦρκοι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀντιπερισπασμόν, προβαίνουν εἰς σφαγὰς τῶν Χριστιανῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων, αἰτίνας ἐξαναγκάζουσι τοὺς ἐκ τῶν διαμερισμάτων ἐκείνων πολιορκητάς, νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πολιορκίαν, χάριν τῶν κινδυνευουσῶν οἰκογενειῶν των, ἐξασθενουμένων εὖτω τοῦ κλοιοῦ τῆς πολιορκίας.

Ἀλλὰ καὶ οἱ εἰρηνοφιλοὶ καὶ ἀντιδραστικοὶ Χριστιανοὶ οὐκ ὀλίγον συντελοῦσιν εἰς τοῦτο. Δις ἐν ὧραις πολιορκίας προσέρχονται ὅτε ὡς βουλευταὶ, ἀπεσταλμένοι πρὸς διαπραγματεύσιν, ὅτε ἐπὶ κεφαλῆς ἀναγκάλιας, δηθὲν, συναθροίσεως ἐν Ἀρμένιοις πρὸς σύσκεψιν περὶ τοῦ πρακτέου, ἀλλὰ κυρίως ἵνα περισπασθῇ ἡ προσοχὴ τῶν πολιορκητῶν καὶ διαρραγῇ ἡ ἄλυσις τῆς πολιορκίας ἵνα εὖρη ἀνοιγμὰ εἰσόδου τοῦ ὁ ἔξωθεν ἐρχόμενος στρατὸς τοῦ Ἀβδουλάχ (*) πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ πολιορκουμένου, ὡς καὶ ἐγένετο.

Ὀλόκληρος ἡ Κρήτη ἔχει παραδοθῆ ἤδη εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον, ἀγῶν ἀλληλοεξοντώσεως παρατηρεῖται καὶ πλοῖα τῶν Μ. Δυνάμεων παραλαμβάνουσι τὰ γυναικόπαιδα. Οἱ λιποψυχοῦντες παρκαينوῦσι τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν ἀλλὰ καὶ τὴν κατοχὴν ξένης Δυνάμεως, πρὸς σωτηρίαν τοῦ τόπου. Αὕτη ὁμῶς παρὰ ποτε ἄλλοτε αἰσιόδοξος ἤδη, ὅτε καὶ ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις, ἀφηνειοθεῖσα ἐξήγγαγε καὶ τὰς Μ. Δυνάμεις ἐκ τῆς ἀδιαφορίας των, καλεῖ ἀντιπροσωπείας ἐξ ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν, παραμερίζει τὰ προσχήματα καὶ μετονομάζει αὐτὴν εἰς Γεν. Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν.

Τὸ Ἔθνος, ὡς προεβλέπετο, δὲν μένει ἀπαθὲς, ἔρανοι καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὑποδούλων καὶ ἐλευθέρων ἀρχίζουσι, χωρὶς νὰ διώκεται πλέον ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ ἐθελονταὶ κατέρχονται ὑπὸ ἀνωτέρου ἀξιοματικῶς. Τέλος παραστάει: ἔντονοι εἰς τὸν Σουλτάνον ἐκ μέρος τοῦ Ἑλληνος Πρεσβευτοῦ καὶ τῶν Μ. Δυνάμεων, ἐξαναγκάζουσι αὐτὸν νὰ ἀπαντήσῃ ἐπαναφέρων τὴν Σύμβασιν τῆς Χαλέπας μετὰ βελτιώσεων, δίδων γενικὴν ἀμνηστειαν καὶ συγκαλῶν τὴν Συνέλευσιν ὅπως συζητήσῃ τὰς παραχωρουμένας βελτιώσεις.

(*) Βάμος Ἀποκορώνου πρωτεύουσα τοῦ τότε Νομοῦ Σφακίων.

(**) Ὁ ἐκτελέσας τὰς σφαγὰς τῆς Ἀρμενίας.

Ἐπιστολή παρὰ τῶν ἐν Κάμποις συμπατριωτῶν

Κάμποι 1 Ἰουλίου 1896

Φίλτατε κ. Μ. Κουνδουράκη,

Σὰς ἐσωκλείω ἐπιστολήν τοῦ Σταματάκη· ἐπίσης σὰς στέλλω ἡμερίδας. Καθὼς μανθάνομεν γίνεται ἀπὸ χθὲς μάχη εἰς τὸν Ἀποκόρωνα, ἐξακολουθεῖ δὲ πεισματώδης καὶ σήμερον. Ὡς βλέπετε εἰς τὰς ἐκ Χανίων πληροφορίας, οἱ Τούρκοι ὀπλισθέντες ἀπὸ τὰς ἀποθήκας τοῦ στρατοῦ, ἀπειλοῦν τὰ Κεραμιά. Ἐπίσης φοβούμεθα ἐπιθεῖν εἰς Ἀλικιανοῦ, διότι μέγα μέρος τῶν ἀπέναντί μας σκηνῶν, τῶν κατεχόντων τὴν ὄροσειρὰν Μαλάξας, ἤρθησαν ταύτην τὴν ἐσπέραν. Σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γράψητε ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθωμεν εἰς τὰ μέρη σας. Ἐπίσης πληροφορήσατέ μας, περὶ τῶν χθὲς καὶ σήμερον διατρεχόντων.

Σὰς ἀσπαζόμεθα ὡς καὶ τοὺς λοιποὺς φίλους.

Κ. Μάνος, Ν. Νικολούδης, Ἐπαμ. Βλαστός, Ι. Καλογερῆς,
Σπ. Μαλινδρέτος

Ἐγγραφοὺν πρὸς τοὺς κ. κ. Προξένους τῶν Μ. Δυνάμεων

Ἀξιότιμε κ. Πρόξενε,

Μᾶς ἀνηγγείλατε, ὅτι διαταγαὶ ἐδόθησαν πρὸ ἔνδεκα ἡμερῶν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς νὰ ἀναστείλωσι τὰς ἐχθροπραξίας· ἀλλ' ὁ στρατός, ὑποστηρίζων τὰς ἐνεργείας τῶν ἐντοπίων τούρκων, ἐξακολουθεῖ νὰ φονεύη τοὺς Χριστιανοὺς καὶ νὰ καταστρέφῃ τὰς περιουσίας αὐτῶν. Οὕτω λέμβος πολεμικοῦ τουρκικοῦ πλοίου, ἐλθοῦσα πρὸ πέντε ἡμερῶν εἰς τὴν Ἀλμυρίδα Ἀποκορώνου, προσεπάθει νὰ παραλάβῃ τὰ ἐκεῖ ἐλλιμενισμένα πλοιάρια· ἀλλ' οἱ παρευρεθέντες ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀποκρούοντες πᾶσαν κατὰ τῆς περιουσίας τῶν χριστιανῶν γινομένην ἐκ μέρους τῶν τούρκων πρᾶξιν, ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῆς καὶ ἐφόνευσαν δύο ἐκ τῶν ναυτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐξελεθόντας εἰς τὴν παραλίαν καὶ ὀχυρωθέντας ἐν τῆνι σπηλαίῳ ἐπολιόρησαν ὅπως, συλλάβωσιν αὐτοὺς· ἀλλὰ τὸ ποταμικὸν πλοῖον ἐξακολουθοῦν νὰ πυροβολῇ ἀκαταπαύστως, διὰ τῶν τουφεκίων καὶ τῶν τηλεβόλων του, ὡς καὶ οἱ ἐν τῷ σπηλαίῳ ναῦται, κατὰ τῶν ἡμετέρων, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ ἐπιτεθῶσι σφοδρότερον κατὰ τῶν πολιορκουμένων, ὥστε περὶ τὴν 9ην ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, οἱ πολιορκούμενοι μὴ ἐλπίζοντες πλέον ὅτι θὰ διαφύγωσι τὰς χεῖρας τῶν ἡμετέρων, προσεκάλεσαν αὐτοὺς διὰ σημείων παραδόσεως, ὅπως πλησιάσωσιν, ἀλλ' οἱ Τούρκοι καὶ ὀρισμένως ὁ ἀξιωματικός, πυροβολήσας κατ' αὐτῶν, ἐφόνευσε τοὺς Γεώργ. Κρασσάκη καὶ Γαβαλοχωρίου, τὸν Χαράλαμπον Νικητάκη ἐκ Δρεπάνου καὶ Δημήτριον Κυρουδασάκη ἐκ Κάμπων, ὅτε καὶ οἱ ἡμέτεροι ἰδόντες ὅτι ἔπασαν εἰς παγίδα ἐπυροβόλησαν καὶ ἐφόνευσαν ἅπαντας τοὺς ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐν ὄλῳ 11 μετὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ· ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ μάχη ἐπὶ 5 ἡδὴ ἡμέρας μετὰ τῶν ἡμῶν καὶ τῶν Τούρκων, ζητούντων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ χριστιανικὰ χωρία καὶ κατακαύσωσιν αὐτὰ· ἀλλ' εὐτυχῶς, εἰ καὶ διαθέτει ἡ Τουρκικὴ ἀρχὴ καθ' ἡμῶν τοὺς ἐντοπίους τούρκους, τὸν στρατὸν, τὰ πυροβόλα διὰ πολεμικῶν πλοίων, τὰ τοπομαχικὰ τοῦ φρουρίου Ἰτζεδίν καὶ τῶν Καλυβῶν, δὲν ἡδυνήθη νὰ βαδίσῃ πρὸς τὰ πρόσω.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἐνταῦθα συμβαινόντων καὶ οἱ ἐν Ρεθύμνῃ Τούρκοι ἐξεληθόντες εἰς τὰ χωρία Χαμαλεῦρι, Ἀστέρι, Πογκαλοχῶρι κ.τ.λ. τὴν 28 Ἰουνίου, διέπραξαν σφαγὴν κατὰ τῶν ἀόπλων χριστιανῶν, φονεύσαντες 14 οἱ δὲ ἐν Κοξαρέ Ἁγίου Βασιλείου Τούρκοι, μεταβάντες εἰς Ἁγιον Ἰωάννην, τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἔσφαξαν ἕξ χριστιανούς καὶ ἤρπασαν περὶ τὰ 500 ζῶα. Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται, ὅτι μεθ' ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς περὶ ἀναστολῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ προστατευομένων ἐντοπίων τούρκων νὰ σφάζη τοὺς ἀόπλους χριστιανούς καὶ καταστρέφῃ τὰς περιουσίας των. Τοῦτ' αὐτό συνέβη καὶ ἐν Κισσάμῳ καὶ Κυδωνίᾳ.

Ὅθεν ἀναφέρομεν ταῦτα πρὸς ὑμᾶς, κ. Πρόξενε, πρῶτον μὲν, ὅπως μὴ πιστευθῇ, ὅτι τῶ ὄντι ἡ Τουρκικὴ ἀρχὴ ἀνέστειλε τὰς ἐχθροπραξίας, ἔπειτα δὲ ὅπως δηλώσωμεν καὶ πάλιν, ὅτι πειθόμενοι εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν ὑμετέρων Σεβ. Κυβερνήσεων, θέλομεν ἀποφύγει πᾶσαν ἐχθροπραξίαν, ἀλλ' ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀποκρούωμεν καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν Τούρκων ὅταν αὐταὶ τείνωσι κατὰ τῆς ζωῆς ἢ τῆς περιουσίας τῶν χριστιανῶν.

Τὰ ἀνωτέρω παρακαλοῦμεν, ἵνα καταστήσητε γνωστὰ εἰς τὴν ὑμετ. Σεβ. Κυβέρνησιν.

Διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως

Ἐν Βάμῳ τῇ 4 Ἰουλίου 1896

Τὰ παρόντα μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολ. Κρήτης

Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀρμένων πρὸς τοὺς πληρεξουσίους Ἐμμ. Πορτάλιον, Λίτιναν, Γεώργ. Συμβουλᾶκη κλπ.

Ἀγαπητοί μας,

Τὸ, ὅπερ σᾶς ἀποστέλλομεν, ἀντίγραφον ἐπιστολῆς, ληφθείσης ἀκ Κάμπων μόνον χθὲς, σᾶς στέλλομεν σήμερον καὶ θὰ ἴδητε τὰ ἐν αὐτῇ μανθάνομεν δὲ ὅτι χθὲς ἐλάβατε νεωτέρας εἰδήσεις διὰ Κάμπους ἐκ Χανίων καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν ὅπως μᾶς πληροφορήσετε περὶ τῶν νεωτέρων εἰδήσεων, ἃς ἔχετε ἐκ Χανίων.

Σᾶς ἀσπάζομεθα οἱ ὑμέτεροι

Σ. Σκανδάλης, Ἄντ. Κακούρης, Ἰω. Λιόδης

Ἐν Χανίοις 1 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοί μου Συμπατριῶται,

Οἱ βουλευταὶ προσῆλθον ἅπαντες πλὴν τοῦ κ. Ἀνδρεδάκη. Συνέστησαν ἐπιτροπὴν, ἣτις συνεννοουμένη μετὰ τοῦ κ. Προξένου θέλει ἐπεξεργασθῆ καὶ τὸ συνοδευτικὸν ὑπόμνημα καὶ τὰ ζητήματα.

Ὡς ὕλην θέλει λάβει τὸ ἀποσταλὲν ὑπόμνημα ὑπὸ τῆς ἐπιστατικῆς Ἐπιτροπῆς, ἕτερον ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς (τῶν Ἀθηνῶν), ἕτερον τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Στεφάνου Σκουλούδη καὶ ὑπὸ τοῦ Πανελληνίου Κέντρου, σὺν τούτοις θέλουσι ληφθῆ ὑπ' ὄψει αἱ συστάσεις τῶν ἀρμόδιων καὶ τῶν κ. Προξένων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Σήμερον ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν συνεδριῶν τῆς Γεν. τῶν Κρη-

τῶν Συνελεύσεως, παρισταμένων τῶν κ. Προξένων ἀπασῶν τῶν Δυ-
νάμεων τῶν κ. πλοιαρχῶν τῶν ναυλοχούτων πλοίων καὶ τοῦ
Ἀβδουλάχ πασᾶ. Ὁ Ἰζέτ ἐφένδης ἀνεγνώσεν ἔγγραφον τουρκιστί,
τὸ περιεχόμενον τοῦ ὁποίου ἦτο ἄγνωστον.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἀναγνώσεως, ὁ κ. Σφακιανάκης, ἐξ ὀνό-
ματος τῶν χριστιανῶν βουλευτῶν, ἠρώτησε τὴν Α. Ἐξ. τὸν Βέροβιτς
ἂν τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔγγράφου ἦτο προωρισμένον διὰ τὴν Βου-
λὴν ἢ ἦτο διακοίνωσις τοῦ Σουλτάνου πρὸς τοὺς Κρήτας.

Ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Βέροβιτς, ὅτι ἦτο ἐναρκτήριος λό-
γος, οἱ χριστιανοὶ βουλευταὶ διεμαρτυρήθησαν, ἐπὶ τῇ καταφῶρῳ
ταύτῃ ἀθετήσῃ τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, καθ' ὅσον ῥητῶς ἐν
ταύτῃ ἀναγράφεται ὅτι πᾶσα συζήτησις καὶ πᾶσα ἀνακοίνωσις
θέλει γίνεσθαι μόνον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἐζητήσῃ ὅπως,
ὅτι, ἐγένετο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, θεωρηθῆ ὡς μὴ γενόμενον
καὶ μὴ ἀναγραφῆ ἐν τοῖς πρακτικοῖς. Τοῦτο παρεδέχθη ὁ Διοικητής,
ἐπομένως ἢ ἔναρξις ἐγένετο δι' ἑλληνικῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἐναρ-
κτηρίου λόγου ἄπαντες οἱ κ. Πρόξενοι καὶ ξένοι πλοίαρχοι ἐπεδο-
κίμασαν τὴν στάσιν τῶν χριστιανῶν. Οἱ χριστιανοὶ εἶναι εὐχαριστη-
μένοι ἐκ τοῦ πραξικοπήματος, διότι θ' ἀντλήσωσι σπουδαιότατον ἐ-
πιχείρημα διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐγγυήσεως τοῦ πολιτεύματος, ἀνα-
γράφοντες ἐν τῷ ὑπομνήματι, ὅτι ἡ πρώτη πράξις τῆς Κυβερνή-
σεως μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν ἰσχυρᾶς τῆς συμβάσεως τῆς Χαλέπας ὕ-
πηρξεν ἢ ἀθέτησις αὐτῆς, ὡς πρὸς ἕνα τῶν οὐσιωδεστάτων ὄρων
ταύτης· ἐπομένως ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν δοθῆ ἄνευ ἐγγυήσεως θὰ εἶναι
δῶρον ἄδωρον καὶ θὰ καταστῇ μετ' οὐ πολὺ παίγνιον εἰς τὰς χεῖ-
ρας τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν Πασσάδων του.

Οἱ κ. κ. Πρόξενοι συνῆλθον εἰς κοινὴν συνεδρίασιν, καθ' ἣν
ἐλήφθη ἢ ἀπόφασις, ὅπως ἀνακοινωθῆ τὸ πρᾶγμα τηλεγραφικῶς
εἰς τὰς Κυβερνήσεις των. Χθεσινὸν τηλεγράφημα ἀναγγέλει ὅτι οἱ
βουλευταὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων.

Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνομαστικοῦ τῶν βουλευτῶν κατα-
λόγου, εὐρεθείσης ἐν ἀπαρτίᾳ τῆς Συνελεύσεως, ἡ Α. Ἐξ. ὁ Πρό-
εδρος προσεκάλεσε τοὺς βουλευτάς, ὅπως προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλο-
γὴν τῆς ἐπιτροπῆς· οἱ χριστιανοὶ ἀπήντησαν, ὅτι δὲν θέλουσι προ-
βῆ εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην, καθόσον ἔχουσιν ἰδιαιτέρους λόγους
ἢ ἀναβληθῶσιν αἱ συνεδριάσεις τῆς Συνελεύσεως καὶ θ' ἀποτανθῶ-
σι πρὸς τὸν Σουλτάνον καίεῖς τὴν κυβέρνησιν των.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Α. Ν. Κακούρης

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ληφθείσης ἐκ Χανίων

Ἀδελφοί,

Σήμερον συνῆλθεν ἡ βουλὴ τῇ παρουσίᾳ τῶν κ. Προξένων καὶ
ὄλων τῶν κυβερνητῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν πλοίων, τῶν ὀρμούντων ἐ-
ξωθεν τῶν Χανίων. Ὁ ἐναρκτήριος ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Τούρκου
ἀρχιγραμματέως (Ε. Ἰζέτ ἐφένδη) τουρκιστί.

Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἀνεγινώσκετο, οἱ ἐπίσημοι παρευρισκό-
μενοι ἐσκέφθησαν νὰ διαμαρτυρηθῶσι, διότι ἀκόμη δὲν ἤρχισαν αἱ
συνεδριάσεις καὶ καταργεῖται ἡ Σύμβασις τῆς Χαλέπας, εἰς τὸ τέ-

λος όμως του λόγου ο βουλευτής Ἡρακλείου Ι. Σφακιανᾶκης λαβὼν τὸν λόγον, λέγει, ἔάν ἡ Α. Ε. ὁ Βέροβιτις ἐκάλεσε τοὺς βουλευτὰς νὰ συνεδριάσωσιν ἢ νὰ τοὺς ἀναγνώσῃ κανὲν φερμάνιον, διότι λέγει, ἄλλως εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς ὀμιλεῖται ἡ Ἑλληνική. Ὁ πασσᾶς δὲν γνωρίζει τί νὰ εἴπῃ. Ὁ κ. Λογιάδης προσέθηκεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι ἀνεγνώσθη ὁ λόγος τουρκιστί. Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα ὁ κατάλογος καὶ οἱ βουλευταὶ ἐπρότειναν ν' ἀναβληθῇ ἡ συνεδρίασις διὰ μερικὰς ἡμέρας, οἱ βουκαὶ μεθαύριον θὰ ὑποβάλωσιν τὸ ὑπόμνημα. Ἐν πρᾶγμα όμως δὲν μοὶ ἀρέσκει, ὅτι οἱ βουλευταὶ τροποποιοῦν τὸ ὑπόμνημα καὶ δὲν ἔχει νομίζω δοθῆ τοιαύτη διαταγή. Γράψατέ μοι λεπτομερῶς τί συνέβη εἰς Ἀποκόρωνα, διατί ὅλοι οἱ ἐδῶ ἀνησυχοῦν.

Ἐν Χανίοις τῇ 1 Ἰουλίου 1896

Σᾶς ἀσπάζομαι

Τὸ Ἄστυ (*)

Κάμποι 6 Ἰουλίου 1896

Φίλτατε κύριε Κουνδουράκη,

Παρά τοῦ φίλου κ. Σταματάκη λαμβάνετε ἀντίγραφον τῶν ὑποβληθεισῶν τροποποιήσεων τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, αἵτινες ἐστάλησαν χθὲς ἐκ Χανίων, πρὸς ἐμὲ κατὰ πρῶτον, ἔπειτα καὶ εἰς τοὺς ἐδῶ πληρεξουσίου. Νομίζω, ὅτι οἱ βουλευταὶ ἐντελῶς ὑπερέβησαν τὴν ἐντολήν, ἣν εἶχον λάβει καὶ τὰ αἰτήματα ταπεινωτικὰ καὶ δυσανάλογα πρὸς τὰς μέχρι τοῦδε θυσίας. Θεωρῶ τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν σας ἀναγκαιοτάτην καὶ σᾶς προσμένω τὸ ταχύτερον.

Ὁ φίλος Σας

Κ. Μάνος

Υ. Γ. Τὸ μὴ χειρότερον εἶναι, ὅτι οἱ Πρόξενοι προσκαλοῦν τοὺς βουλευτὰς νὰ συνεργασθοῦν μετὰ τῶν ὀθωμανῶν βουλευτῶν, ἵνα ἀποφασίσωσι περὶ τῶν τροποποιήσεων, κατὰ τὸ κείμενον τῆς συμβάσεως τῆς Χαλέπας. Ὁ κ. Σταματάκης θὰ προσπαθῆσῃ νὰ σᾶς εὔρῃ ἀντίγραφον τοῦ πρὸς τοὺς βουλευτὰς τηλεγραφήματος τῶν προξένων· οἱ δὲ βουλευταὶ ἔγραψαν ἐδῶ χθὲς, ζητοῦντες γνώμην περὶ τοῦ πρακτέου ἐντὸς 24 ὥρῶν.

Ὁ ἴδιος

Πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Κύριε Πρόεδρε,

Χθὲς ἀφίχθη ταχυδρόμος ἐκ Χανίων, ὅστις ἔφερεν ἐπιστολὴν τῶν κ.κ. Βουλευτῶν καὶ ἐπισυνημμένον ἀντίγραφον τοῦ ὑπομνήματος, τὸ ὁποῖον ἐπεδόθη, σᾶς ἀποστέλλω αὐτοῦ ἀντίγραφον, δὲν δύναμαι νὰ ἐκφέρω γνώμην περὶ αὐτοῦ, καθ' ὃ ἀγράμματος καὶ ἀδύνατος νομικῶν γνώσεων.

(*) Στυλ. Σταματάκης

Οἱ ἑνταῦθα ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιῶν ἔχουσι τακτικὴν ἀλληλογραφίαν μὲ τοὺς Χανιώτας καὶ λαμβάνουσι καθ' ἑκάστην χρῆματα· ἔχουν λάβει μέχρι σήμερον γρόσια 2250 καὶ διανέμουσι καὶ διαθέτουσιν αὐτὰ δι' ἴδιον λογαριασμὸν, δὲν φανερώνουσι εἰς ἡμᾶς οὔτε ἀλληλογραφίαν οὔτε πόθεν λαμβάνουσι τὰ χρήματα καὶ διὰ τίνα σκοπὸν τὰ λαμβάνουσι. Πασχίζουσι καὶ ἐπιδειξίως ἔχουσι καταφέρει τοὺς πλείστους Καμπιανούς καὶ τοὺς ἔχουσι τραβήξει πρὸς τὸ μέρος τοὺς.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃτε ἑνταῦθα αὔριον πρωὶ λίαν, ἵνα μεταιωθοῦν ἀρκετὰ σχέδια αὐτῶν καὶ νὰ ἴδῃτε τοὺς παλαιούς φίλους καὶ βοηθοὺς, ἵνα πρὸς ὑμᾶς τοὺς τραβήξετε, εἰ δὲν ἔλθῃτε, ἔστε βέβαιοι, ὅτι τοὺς ἔχασατε, μὲ τὸ ὑπόμνημα τῶν βουλευτῶν καὶ τὰς ἐπιστολάς τῶν πληρεξουσίων βουλευτῶν, ὅπου ζητοῦν γνώμην εἰάν πρέπει νὰ συνεργασθῶσι μετὰ τῶν Τούρκων· ἔχουσι ξερεθισθῆ ἀρκετοί, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃτε.

Ἐν Κάμποις 6 Ἰουλίου 1896

ὁ σὸς Ε. Σ. Σταμαθίουδάκης

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως, τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐπαρχιῶν καὶ λοιποὺς ὄπλαρχηγούς

Τὴν ἐσπέραν ταύτην ἐλάβομεν ἀντίγραφον τῶν εἰς τὴν βουλὴν ὑποβληθέντων ζητημάτων, ἅτινα σπουδαίως ἐτροποποιήθησαν ἐπὶ τὰ χεῖρῳ Συνάμα ὑπὸ τῶν κ. κ. Προξένων προσεκλήθησαν οἱ βουλευταὶ νὰ συνεργασθῶσι, συνεπεῖα τηλεγραφικῆς ταυτοσήμου διαταγῆς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτῶν, μὲ τοὺς ὀθωμανοὺς βουλευτῶν καὶ νὰ ὑποβάλωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὰς εἰς τὴν σύμβασιν τῆς Χατὰς καὶ νὰ ὑποβάλωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὰς εἰς τὴν σύμβασιν τῆς Χατὰς ἐπενεκτέας τροποποιήσεις, ὅπερ ἀποτελεῖ φόβον μεγαλυτέλης περικοπῆς τῶν ζητημάτων μας, οἱ βουλευταὶ ἀπέσχον ν' ἀπαντῆσουν, ἀναμένοντες ὁδηγίας, ἐφ' ᾧ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ σπεύσῃτε ἑνταῦθα ὡς τάχιστα, καθόσον ἐντεῦθεν ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία εἶναι εὐχερῆς, ἵνα ἀποφασίσωμεν περὶ τοῦ πρακτέου. Σᾶς περιμένοντες ἀμέσως, διότι εἰς τοὺς κ. βουλευτάς ἐδόθη 24 ὥρας προθεσμία.

Κάμποι τῆ 5 Ἰουλίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ν. Χ. Ζουρίδης, Σ. Γ. Κολοκυθᾶς, Ν. Σ. Μπιπλάκης, Ν. Π. Βαλᾶς, Σ. Α. Κολοκυθᾶς, Παπαῖ Κασέλος, Α. Σ. Χαιρετάκης, Σ. Φωτάκης, Ε. Μ. Μαρκαντωνάκης, Ἰω. Γ. Παπουτσάκης, Σ. Παπαδοντουρολάκης, Ν. Νικολούδης, Ἀπ. Καμπουράκης, Α. Πετρουλάκης, Ἀντ. Κατσοῦράκης.

Πρόσκλησις πρὸς ἀπόντας συντρόφους

Ἀγαπητοί,

Προσκαλεῖσθε νὰ ἔλθῃτε ἀμέσως, ὡς λάβητε τὴν παροῦσαν ἑνταῦθα, διότι παρίσταται σπουδαία καὶ κατεπείγουσα ἀνάγκη συσκέψεως περὶ τῶν συμφερόντων τῆς Πατρίδος. Ἄν δὲν ἔλθῃτε σήμερον, θὰ ἔχωμεν ἀναχωρήσει ἐντεῦθεν.

Ἐν Φρὲ τῆ 6 Ἰουλίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης

Ὁ ἐναρκτήριος λόγος τοῦ Βέροβιτς ὀνιάπηγγειλεν εἰς τὴν Βουλὴν

Κύριοι Πληρεξούσιοι,

Κληθεὶς τῇ εὐμενεῖα τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῆς μεγαλονήσου ταύτης, ἄσμενος ἀναλαμβάνω σήμερον τὴν προεδρείαν τῆς Γενικῆς αὐτῆς Συνελεύσεως, συνελθούσης νῦν ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ, ὅπως ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου διαγεγραμμένων αὐτῇ ὀρίων βουλευθῆ περὶ τῶν τοῦ τόπου.

Ὁ διακαέστατος πόθος τῆς Α.Α.Μ. τοῦ εὐεργετικωτάτου ἡμῶν Ἄνακτος εἶναι ἡ ἐξασφάλισις τῆς εὐημερίας πάντων τῶν κατοίκων ἀνεξαιρέτως καὶ ἡ ἀποκατάστασις παγίας καὶ διαρκοῦς δημοσίας τάξεως καὶ ἡσυχίας ἐν τῇ Νήσῳ. Αἱ μέχρι τοῦδε ἐπιδαψιλευθεῖσαι εἰς τὴν ὑμετέραν πατρίδα τοσαῦται εὐμενεῖς παραχωρήσεις καὶ εὐεργεσίαι ἐναργέστατον πρόκεινται τεκμήριον τοῦ Αὐτοκρ. τούτου πόθου.

Γινώσκετε δὲ πάντες, ὅτι καθ' ἃ ἀναφέρεται ἐν δυσὶ προκηρύξεσιν ἡμῶν τῆς 20 καὶ 21 Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἡ Σεβαστὴ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις, ὡς ἐκ τῶν ὑψηλῶν τούτων σκοπῶν καὶ προθέσεων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Κυριάρχου, προστάτης καὶ φιλόστοργος πατὴρ οὔσα, ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, τῶν κατοίκων, δὲν θέλει ἀπαξιώσει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει εὐμενῶς τὸ ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένων καθηκόντων αὐτῆς ὑποβληθησόμενα νόμιμα αἰτήματα, συνάδοντα πρὸς τὰ κυριαρχικὰ τῆς Αὐτοκρατορίας δικαιώματα καὶ σχετιζόμενα πρὸς τὰ ἰδιαιτέρα τῆς νήσου συμφέροντα. Πέποιθα δὲ ἀδιστάκτως, ὅτι καὶ ὑμεῖς, εὐγνωμόνως ἔχοντες διὰ τὰς τηλικαύτας εἰς τὴν ἡμετέραν Νήσον ἀτελευτήτους εὐεργεσίας καὶ χάριτας τοῦ Ἄνακτος, θέλετε ἐκπληρώσει τὸ καθήκον ὑμῶν κατὰ τρόπον, συνάδοντα πρὸς τὴν ὑψηλὴν Αὐτοῦ ἐπιθυμίαν περὶ ἀναπτύξεως τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ τόπου, παρέχοντες πρὸς τοῦτο τὴν πολύτιμον ὑμῶν συνεργασίαν.

Συνιστῶν δ' ἐπὶ τούτοις, ὅπως πάντες ἐν ἡσυχίᾳ διάγοντες καρπῶνται τ' ἀγαθὰ τῆς χώρας καὶ δεόμενοι τοῦ Ὑψίστου καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅπως ὑγιεῖαν τε ἀμετάπτωτον χορηγήσῃ, εὐκλεᾶ δὲ καὶ εὐγνώμονα ἐπὶ τοῦ Αὐτοκρ. Αὐτοῦ θρόνου ἐσαεὶ διατηρήσῃ τὸν τρισέβαστον ἡμῶν Ἄνακτα, κηρύττω ἐν ὀνόματι Αὐτοῦ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ΚΒ. συνόδου τῆς Γεν. τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως.

Ζήτω ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος

Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων

Ἀθῆναι τῇ 5 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Μανθάνομεν ὅτι ὁ στρατὸς ζητεῖ ν' ἀνέλθῃ ἐκ Καλυβῶν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Ἀποκορώνου, ἀλλ' ὅτι ἠττήθη καὶ ἠττάται. Ἐξακολουθεῖτε ἀγωνιζόμενοι, τὰ πάντα εὐνοϊκά, πολεμοφόδια στέλλομεν, ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε χιλιάδες φυσίγγια Γκρᾶ καὶ Μαρτί-νι, διὰ τῶν Γ. Παπαδάκη, Παρασκευᾶ Παπαδάκη, Μανούσου Βορεινοῦ κλπ. Χρήματα σᾶς ἀποστέλλομεν διὰ τοῦ Γ. Παπαδάκη

Ἅγιο Ῥουμελιώτη ἑκατὸν ὀγδοήκοντα εἰκοσάφραγκα πρὸς ἐνίσχυ-
σιν τοῦ ἀγῶνος. Μὴ ξεοδεύητε πεντάρα εἰς χρέη, ξεοδεύετε μόνον
πρὸς συντήρησιν τῶν στρατιωτῶν καὶ εἰς ἔργα πολεμικά. Μετ' ὀλί-
γας ἡμέρας 5—10 τό πλείστον θὰ σᾶς ἀποστείλωμεν περισσό-
τερα. Νὰ ξεοδεύητε χωρὶς νὰ ξεύρη ὁ καθείς πόθεν σᾶς ἀποστέλ-
λονται. Δίδετε εἰς ἰδικούς μας σωματάρχας καὶ ἄλλους νέους,
ὅσοι εἶναι ἀποφασισμένοι εἰς τὴν ἰδέαν μας ἀπὸ ὀλίγα διὰ νὰ μὴ
ἐγερθοῦν ἀπαιτήσεις. Σήμερον εἰς τὰς 8 π. μ. ἐφθάσαμεν εἰς Ἀθή-
νας καὶ μέχρι τῶν 12 ἀνετρέψαμεν πολλὰ πολλῶν σχέδια καὶ σᾶς
στέλλομεν τ' ἀνωτέρω πολεμοφόδια καὶ χρήματα. Νίκην λαμπρὰν
ἤραμεν εἰς τὴν πρώτην συνέντευξίν μας μετὰ τῆς Κεντρ. Ἐπιτρο-
πῆς. Παρεδέχθησαν πάντες, ὅτι ἡ πορεία καὶ αἱ σκέψεις μας ἐκ-
πλήττουν. Ὑπετάγησαν. Ἐφ' ὅσον μένομεν θὰ διεθύνωμεν τὰ πάν-
τα καθὼς ἐπέισθην.

Διαδίδεται ὅτι γίνεται συνεννόησις, μεταξὺ τῶν Δυνάμεων
ὅπως ἐνεργήσωσι ναυτικὴν ἐπίδειξιν διὰ τὴν νέαν φάσιν καὶ τὴν
ἐκ νέου ἐκτράχυνσιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς. Λέγεται, ὅτι
διετάχθη ἐσπευσμένως νὰ ἐπανέλθῃ ἐξ Εὐρώπης ἡ «Ἵδρα» καὶ ὁ
τορπιλικὸς στόλος νὰ πλεύσῃ εἰς Μῆλον, ἐξ αἰτίας τῶν αὐτόθι
ἐσχάτων γεγονότων. Ἡ Τουρκία ἐθεωρήθη παραπονδήσασα, διὰ
τῶν τελευταίων γεγονότων ἐν Κρήτῃ. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ γνώμη εὐμενε-
στέρα ἀκόμη ὑπὲρ ἡμῶν. Ἀνάγκη ἐμμονῆς εἰς τὸ πρόγραμμά μας.
Ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ ἔχητε ἄνθρωπον εἰς Χανιά εἰς τὸ 20 καὶ 21
(εἰς τὸ Ἑλλ. Προξενεῖον) διὰ τηλεγραφήματα. Παινήσης καὶ Βολα-
νάκης καταβάλλουσιν ὑπερανθρώπους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς κατισχύσε-
ως τοῦ σωματείου μας. Ἐζήτουν νὰ μᾶς θεσοῦν εἰς τὸν γῦρον. Ἄλ-
λους δὲν εἶδομεν. Παπαμιχαλόπουλος κατήλθεν εἰς Πειραιᾶ καὶ
μᾶς ὑπεδέχθη. Ὑποδοχὴ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐνθουσιώδης. Μιὰ στιγμὴν
ἐλάτρευσαν τὴν Ἐπιτροπὴν μας, τὴν ἀπεθέωσαν. Ἐν Ἀθήναις μ'
ὄλην τὴν ἀποφυγὴν μας, ὁ λαὸς μᾶς περιεκύκλωσε κατὰ χιλιάδας
καὶ ἡ οἰκία Παινήση πολιορκεῖται ἀκόμη ὑπὸ ἐνθουσιῶντος λαοῦ.
Ὁ Μπαϊρακτάρης ὑπὲρ τοῦ Σωματείου μας καὶ μόνον, ὅ,τι ἀντίκει-
ται εἰς τὰς ἐνεργείας μας δὲν θὰ παραδεχθῇ νὰ ἐκτελέσῃ καὶ ὑπ'
αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως ἐπιβαλλόμενον.

Ἡ Κυβέρνησις φοβεῖται διπλωματικὸν σκάνδαλον διὰ τὴν ση-
μαίαν. Τὰ ἄλλα θὰ μάθετε παρὰ τῶν κομιστῶν. Ἡ ἐξόδευσις τῶν
χρημάτων θὰ γίνεται μετὰ φειδοῦς καὶ γενικῆς ἀποφάσεώς σας, ἐν
μυστικότητι πάντοτε. Τὰ χρέη ἐπαναλαμβάνομεν ἐκ τῆς δευτέρας
ἀποστολῆς. Ἐὰν βλέπετε, ὅτι ἡ κατάστασις τῶν αὐτόθι πραγμάτων
σᾶς ἐπιτρέπει νὰ στείλητε καὶ ἓν σῶμα πρὸς τὴν Μεσσαρὰν στείλε-
τέ το. Ὁ Σωματάρχης δέον νὰ εἶναι ὁ δραστηριώτερος καὶ ὁ ἐπι-
χειρηματικώτερος.

Ἀπόψε καὶ αὔριον θὰ ἴδωμεν καὶ ἄλλους φίλους καὶ μὴ, ὥστε
εἰς δευτέραν μας ἐπιστολὴν θὰ σᾶς γράψωμεν εὐκρινέστερον. Τεσ-
σάρων ὥρων ἐργασίαι δὲν ἠδύνατο νὰ σᾶς φωτίσῃ περισσότερον.

Δεχθῆτε τοὺς ἀδελφικούς ἀσπασμούς μας

Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Σ. Α. Πολέντας, Γεώργ. Μάνδακας, (ἀντι-
πρόσωποι) Ἐ. Τραϊτόρος (συνοδεύων αὐτοὺς ὄπλαρχηγός)

Στείλετε ἀπόδειξιν διὰ 200 εἰκοσάφραγκα τὰ 10 ἐξωδεύσαμεν
εἰς τοὺς ὀπλίτας, οἵτινες συνοδεύουν τὰ φυσίγια καὶ τὰ χρήματα
καὶ τὰ ἄλλα 10 ἐκρατήσαμεν διὰ τὰ μέχρι τοῦδε ξεοδά μας. Ἡ

ὑπογραφή καὶ τοῦ Ταμίου νὰ ὑπάρχη ἐν τῇ ἀποδείξει. Οἱ ἴδιοι.
Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Σ. Α. Πολέντας, Γ. Μάντακας, Α. Π. Πρωτο-
παπαδάκης συνοδεύων αὐτοὺς εἰς Βαφί).

Υ. Γ. Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πατρίδος ὁμόνοιαν μεταξύ μας

Φορτωτικὴ: Κεντρικὴ τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴ ἐν Ἀθήναις

Ἀτμόπλοιον Λαύριον, Ἐταιρία Διακάκη. Δεύτερον μέρος τῆς
Ἐννάτης Ἀποστολῆς δι' Ἀποκόρωνα Τραχήλι.

1) Ἐξήκοντα πέντε χιλιάδες φυσιγγίων Γκρᾶ 65.000. 2) Ἐβδομή-
κοντα πέντε χιλιάδες φυσίγ. Μαρτίνοι 75.000. 3) Δέκα τέσσαρα ὄπλα
Σασσεπῶ 14 4) 50 σάκκοι γαλέττας ὄκ. 1410.

Ἐν Ἱερουσολέμῃ τῇ 5 Ἰουλίου 1896

Ὁ Ἀποστολεὺς Θ. Ι. Λυμπρίτης

Οἱ παραλήπται Γ. Παπαδάκης, Α. Π. Πρωτοπαπαδάκης

Ἐπιστολὴ τοῦ Παρθενίου Περίδη

Ἀξιότιμε κ. Μ. Κουντουράκη Πρόεδρε τῆς Μεταπολιτευτικῆς τῶν
Κρητῶν Ἐπιτροπῆς καὶ λοιπὰ ἀξιότιμα μέλη αὐτῆς.

Μετ' εὐχαριστήσεως σᾶς ἀναγγέλλω ὅτι τὸ Ἐθνικὸν ὑπὲρ τοῦ
ἀγῶνος τῆς Κρήτης Κομιτάτον τοῦ πολέμου, ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτοῦ
συνεδριάσει, τῇ εἰσηγήσει τοῦ κυρίου Ἐμμανουήλ Βαρδίδου καὶ τῇ
θερμῇ ἐμοῦ τε καὶ τοῦ κ. Ἄντ. Ἀντωνιάδη ὑποστηρίξει (ἅτε διατε-
λοῦντες ἀμφοτέροι ὡς μέλη αὐτοῦ) ἐψήφισεν ὄγδοήκοντα καὶ πέντε
ἀριθ. 85. Ναπολεόνια, τὰ ὅποια σᾶς ἀποστέλλει, διὰ τοῦ κατερχο-
μένου μετὰ τὸ ἀναχωροῦν αὐριον ἀτμόπλοιον πρὸς μεταφορὰν φυσιγ-
γίων, διὰ τὴν Κυδωνίαν καὶ Κίσσαμον, κυρίου Κωνσταντίνου Ἀρ-
γυροπούλου (τυγχάνοντος καὶ τούτου μέλους τοῦ ἡμετέρου κομιτά-
του) ἀναλαβόντος τὴν εὐγενῆ καλωσύνην, ὅπως ἐγχειρίσῃ ταῦτα πρὸς
ὑμᾶς, διὰ τὰς προσωρινὰς ἀνάγκας τοῦ Σωματείου ὑμῶν μέχρις ὅ-
του, ὡς ἐλπίζομεν, ταχέως λάβωμεν περιμενόμενα ἐξ εἰσφορῶν τοῦ
Ἐξωτερικοῦ χρήματα καὶ σᾶς ἀποστείλωμεν καὶ ὅσα ἄλλα δυνηθῶ-
μεν. Δεχθῆτε τὰς ἀδελφικὰς προσήσεις μου μεθ' ὧν διατελῶ ὅλος
ὑμέτερος.

Ἀθήναι τῇ 4 Ἰουλίου 1896

Παρθένιος Περίδης

Μέλος τοῦ Ἐθνικοῦ Κομιτάτου

Ἐπίσημος ἀλληλογραφία ἐκ Χανίων

1) Πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς
καὶ τοὺς πληρεξουσίους τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἐν Χανίοις τῇ 5 Ἰουλίου 1896

Ἀδελφοί,

Ἐγκλείστως διαβιβάζομεν ὑμῖν ἀντίγραφον τῶν αἰτημάτων,
τὰ ὅποια ὑπεβάλομεν εἰς τὴν Γεν. Διοίκησιν, ὅπως ἀποστείλῃ ταῦτα

εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ τὸ συνοδεῦον ταῦτα ἔγγραφοι πρὸς τὴν Διοίκησιν, ὡσαύτως καὶ ἀντίγραφον ὑπομνήματος συνοδευτικῶν αἰτημάτων πρὸν τοῦς κ. κ. Προξένους. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐπεδόθησαν τὴν παρελθούσαν Τετάρτην εἰς τε τὴν Διοίκησιν καὶ τοῦς κ. Προξένους. Χθὲς δὲ οἱ κ. Πρόξενοι ἅπαντες, συνελθόντες, εἰς τὸ ἐνταῦθα γραφεῖον τοῦ Ἀγγλικῶν Προξενείου ἐζήτησαν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ. Βουλευτῶν καὶ τοιαύτη πράγματι ἐστάλη, εἰς ἣν ἐκοινοποίησαν τὸ ἐσώκλειστον κατὰ μετάφρασιν, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβειῶν τῶν τηλεγράφημα καὶ ἀμέσως μᾶς ἐζήτησαν ἀπάντησιν ἂν θὰ ἐργασθῶμεν ἢ οὐ· ἐζητήσαμεν 24 ὥρων προθεσίαν, καθ' ἣν συσκεφθέντες μετὰ μᾶς καὶ κατὰ συμβουλήν ἐξ Ἀθηνῶν, ὑπεχρεώθημεν καὶ ἀπηντήσαμεν, ὅτι θὰ προσερχώμεθα εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ θὰ ἐργαζώμεθα εἰς ὅ,τι δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ὑπεβόλομεν.

Τοῦτα ἀναγγέλοντες ὑμῖν ζητοῦμεν καὶ τὴν γνώμην σας· σημειώσατε, ὅτι οἱ κ. Πρόξενοι μᾶς συνεβούλευσαν νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτοὺς καὶ θέλομεν κερδίσει πολὺ ἐκ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς μᾶς. Μᾶς συνέστησαν πρὸς τούτοις, ὅτι δέον νὰ μὴ κτυπᾶτε τὸν στρατὸν, ὁ ὁποῖος ἔλαβε διαταγὴν νὰ μὴ κινήται ἐκ τῆς θέσεώς του, ὡς καὶ τὰ πλοῖα νὰ μὴ προβαίνουν εἰς καταδιώσεις.

Σὰς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Ἐμ. Παπαγιαννάκης, Ἰωάν. Σκουλάς, Γ. Γιαννουδοβαρδῆς, Δημ. Σαριδάκης, Γ. Ἀνδρουλακάκης, Π. Πωλιουδόβαρδας, Β. Σαριδάκης, Ν. Χατζηδάκης, Γ. Ι. Παπαδοπετράκης, Α. Γ. Σήφακας, Ἐμ. Παπαδάκης, Χ. Πωλογιῶργης, Χ. Ἀσκούτσης.

Παρὰ τῶν κ. Βουλευτῶν ἐζητήσαμεν συνδρομὴν χρηματικὴν καὶ εἰσεπράξαμεν ἐν ὄλῳ γρ. 2884, ἐκ τούτων σὰς ἀποστέλλομεν δέκα εἰκοσάφραγκα, μίαν ὀθωμανικὴν λίραν καὶ δέκα τρία μετζίτια, ἧτοι γρόσια χίλια τετρακόσια πενήκοντα πέντε καὶ ἡμισυ, τὰ δὲ λοιπὰ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν κ. Βουλευτῶν ἐστάλησαν εἰς τοὺς εἰς Κάμπους Κυδωνιάτας, Κισσαμίτας καὶ Σελινιώτας, ὥστε τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον Σὰς στέλλομεν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς Ἀποκορωνιώτας καὶ Σφακιανούς τοὺς ἐν Ἀποκορώνῳ εὑρισκομένους καὶ λαβόντας μέρος εἰς τὴν μάχην.

Αὐθημερὸν οἱ ἀδελφοί σας

Α. Γ. Σήφακας, Χ. Πωλογιῶργης

Εἰς τ' ἀνωτέρω, ὅπου σὰς γράφομεν εἶναι ὅλοι οἱ βουλευταὶ σύμφωνοι ἂν καὶ δὲν ὑπέγραψαν, ἕνεκα βίας.

2) Ἐν Χανίοις τῇ 5 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τοὺς κ.κ. Ἰωσήφ Λεκανίδην, Χαράλ. Παπαδάκην κλπ. μέλη τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς

Ἀγαπητοὶ Συνεπαρχιωταί,

Εἴμεθα καλὰ, εὐχόμεθα δὲ ὅπως ἐνισχύση καὶ ὑμᾶς ὁ ὕψιστος καὶ ἐξέλθητε νικηταὶ κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ αἰμοβόρου Ἀβδουλάχ. ὅστις, ὡς φαίνεται, ἐμελέτησε τὴν ἐντελῆ καταστροφὴν τῆς ἐπαρχίας, ἣν θεωρεῖ κέντρον καὶ ὑπέρμαχον τοῦ σημερινοῦ ἀγῶ-

νος. Ἐὰν τῶ ἀκούσῃ τῆς ἐν Ἀποκορώνῳ ἐνάρξεως νέας καὶ πάλιν μάχης, δὲν ἐπαύσαμεν ἀπὸ τοῦ νὰ κάμωμεν διαβήματα καὶ παραστάσεις ὅπου δεῖ, κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ Ἀβδουλάχ καὶ συστήσωμεν ἀρμοδίως καὶ ἐνθέρμως, ὁμοῦ καὶ ἰδίᾳ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἀποστολῆς ἐφόδιων πρὸς ἐνίσχυσιν ὑμῶν.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, γνωρίσατε, ὅτι ἔσπευσε πάραυτα τὸ Προξενικὸν σῶμα ν' ἀποστείλῃ ταυτόσημον τηλεγράφημα εἰς τὰς Κυβερνήσεις, παριστάνον τὴν διαγωγὴν τοῦ Ἀβδουλάχ καὶ τὴν ἀνάγκην λήψεως μέτρων, πρὸς ἀποσόβησιν μεγαλυτέρου κινδύνου, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἐγένετο ἡ δέουσα ἐνέργεια καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ἐντός ὀλίγου θὰ ἔχωμεν τ' ἀπαιτούμενα ἐφόδια, ὥστε θάρρος καὶ ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν.

Τὰ αἰτήματα τοῦ ὑπομνήματος ἐπεδώκαμεν χθὲς εἰς τὴν Διοίκησιν καὶ τοὺς Προξένους, εἶναι δὲ ἀνδρικὸν καὶ προῖον γενικῆς ὁμοφωνίας, σὰς ἀποστέλλομεν δὲ καὶ ἀντίγραφον διὰ νὰ μάθητε ταῦτα. Ἐπίσης σήμερον τῇ προτάσει ἡμῶν, ἀναλογιζόμενοι τὴν ἀπόλυτον χρηματικὴν σας ἀνάγκην καὶ ἰδίως εἰς τὰς σημερινὰς περιστάσεις, ὅποτε ἐπὶ πέντε συνεχεῖς ἡμέρας ἔχετε μάχην, πρὸς ἐξοικονόμησιν προσωρινῶν ἀναγκῶν τῶν στρατοπεδευμένων χριστιανῶν, ἀποστέλλονται γρ. 1.455 1/2 διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἀποκορώνου καὶ Σφακίων, τῶν Κυδωνιατῶν καὶ λοιπῶν, λαβόντων τὴν ἀναλογίαν των, προερχόμενα ἐξ εἰσφορῶν τῶν κ. Βουλευτῶν.

Εἴμεθα καταστενοχωρημένοι, μὴ δυνάμενοι νὰ μάθωμεν τὰ καθ' ὑμᾶς καὶ γράφετέ μας παρακαλοῦμεν, ἐὰν ἔχητε μέσον, τὰ συμβάντα. Περὶ τῶν Τούρκων διαδίδονται πολλά, ἀλλ' ἀκριβεῖας αὐτῶν δὲν δυνάμεθα νὰ γράψωμεν ὑμῖν τι ὀριστικόν. Σήμερον μᾶς ἀνεκόινωσαν κοινὸν τηλεγράφημα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτῶν τῶν Μεγ. Δυνάμεων, ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου ἀποστέλλω ἐσωκλείστως, ὅπως λάβητε γνῶσιν αὐτοῦ.

Ἐὰν ἀπαντᾶς ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς καὶ καλὴν ἀντάμωσιν νὰ δώσῃ ὁ θεός.

Ὁ Ὑμέτερος Ἐμμ. Ι. Παππαδάκης

3) Ὑπόμνημα

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόξενε,

Ἐν ἔτει 1830, αἱ Μεγάλαι δυνάμεις, αἱ ἰδρύουσαι τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον δὲν ἠδυνήθησαν ἕνεκα διαφόρων λόγων νὰ συμπεριλάβωσιν εἰς αὐτὸ τὰς νήσους Κρήτην καὶ Σάμον, αἵτινες καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἑπταετοῦς ἀγῶνος συνέπαθον καὶ συναγωνίσθησαν μετὰ τῶν ἐλευθερωθέντων ἀδελῶν των. Ἀνέλαβον ὁμῶς φιλανθρωπῶς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπιτύχωσιν ἐξαιρετικῶς ἀγαθὴν Διοίκησιν ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῶν νήσων τούτων.

Καὶ ἡ μὲν Σάμος τυχοῦσα πράγματι τοιαύτης Διοικήσεως, διὰ τοῦ Φιρμανίου τοῦ 1832, εὐημερεῖ ἔκτοτε καὶ προάγεται. Διὰ τὴν Κρήτην ὁμῶς οὐδὲν ἐγένετο. Ἐκτὸς φορολογικῶν τινῶν πλεονεκτημάτων χρονολογουμένων ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς Τουρκικῆς κατακτῆσεως, ἡ Νῆσος ἐκυβερνήθη ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη Τουρκικὴ ἐπαρχία.

Ἡ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ διαψεύσει εὐλόγων ἐλπίδων δυσαρέσκεια τῶν κατοίκων ἐξεδηλώθη δι' ἐπαναστατικῶν κινημάτων. Ὅπως κά-

ταβάλη ὀριστικῶς τὸ σημαντικώτερον ἐξ αὐτῶν, τὸ τοῦ 1866—69 ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις παρεχώρησεν εἰς τοὺς κατοίκους διὰ τοῦ Ὁργανικοῦ Νόμου τοῦ 1868, βαθμὸν τινα συμμετοχῆς καὶ ἐλέγχου ἐπὶ τῆς Διοικήσεως τῆς Νήσου. Τοῦ κινδύνου ὅμως παρελθόντος ὁ ἔλεγχος ἐθεωρήθη ὀχληρὸς, αἱ δὲ διατάξεις τοῦ Ὁργανικοῦ Νόμου εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Ἡ δεκάτη ἠυξήθη παρανόμως κατὰ 25 τοὺς 100. Πληρεξούσιοι παρὰ τῇ Γενικῇ Συνελεύσει ἐφυλακίσθησαν, ὅπως βι-ασθῶσιν εἰς σιωπὴν. Εἰς τὰ Δικαστήρια καὶ τὴν, ἐν γένει, Διοίκησιν ἐπεκράτει πλήρης αὐθαιρεσία, οὐδὲν δὲ οὔτε ὁδός, οὔτε ἄλλο τι ἐγένετο, πρὸς εὐκολίαν τῆς γεωργίας ἢ τοῦ ἐμπορίου.

Ἔνεκα τούτου ἡ Ἀνατολικὴ κρίσις τοῦ 1878 εὔρε καὶ πάλιν τὴν Κρήτην ἐν ἐπαναστάσει. Αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, δι' ἰδίου ἄρθρου τῆς ἐν Βερολίῳ Συνθήκης ὑπεχρέωσαν τὴν Τουρκίαν νὰ ἐφαρμόσῃ ἀκριβῶς τὸν ὀργανικὸν Νόμον τοῦ 1868, εἰσαγομένων αὐτῶ τῶν ἀναγκαίων τροποποιήσεων. Αἱ τροποποιήσεις αὗται συνεφωνήθησαν ἐν Χαλέπῃ, μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κρητικῆς Συνελεύσεως καὶ τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Ὑψ. Πύλης. Κυρίως ὅμως ἐπεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου μέρους εἰς τὸ ἀσθενέστερον καὶ τοῦτο δι' ἔλλειψιν πραγματικῆς μεσολαβήσεως ἐκ μέρους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων. Διὰ τοῦτο αἱ ἐν λόγῳ τροποποιήσεις φαίνονται ἀμέσως οὐχὶ ὡς προῖον ἀμερολήπτου ἐρεῦνης τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου καὶ εἰλικρινοῦς ἐπιθυμίας πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν, ἀλλ' ὡς προσπάθεια πρὸς ἀτελῆ ἐκτέλεσιν ὀχληρᾶς ἱκανοποιήσεως· τόσον ἀτελεῖς, ἀσαφεῖς καὶ ἀμφισβητήσεων δεκτικαὶ εἶναι αἱ διατάξεις τῆς.

Κατὰ τὴν πρώτην, μετὰ τὴν σύμβασιν τῆς Χαλέπας πενταετίαν Γενικὸς Διοικητὴς πεφωτισμένος ἠδυνήθη ἐπὶ τινα χρόνον ν' ἀντιταχθῆ ἔπιτυχῶς κατὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐπιρροῶν καὶ τῆς ἀντιπράξεως τῶν ἐνταῦθα στρατιωτικῶν. Ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του δὲ ὁ τόπος ἠδυνήθη νὰ κάμῃ βήματὰ τινα πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ἀνάπτυξιν. Ὅδοί τινες καὶ γέφυραι τὸ πρῶτον τότε κατεσκευάσθησαν, ἡ Δικαιοσύνη ἔτεινε πρὸς χειραφεσίαν, ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς ἡ Διοικητικὴ αὐθαιρεσία καὶ τὰ δύο στοιχεῖα τοῦ πληθυσμοῦ ἤρχισαν νὰ ἐκτιμῶσι τὰ ἐκ τῆς κοινοπραξίας ἀγαθὰ.

Δυστυχῶς ἐκ τῆς ἀτελείας καὶ ἀσαφείας τῶν διατάξεων τῆς Συμβάσεως δὲν ἐβράδυναν ν' ἀναφυῶσιν ἀμφισβητήσεις διαταράσσουσαι τὰς εἰρηνικὰς ἀσχολίας τῶν κατοίκων, φέρουσαι σύγχισιν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς Διοικήσεως, διακυβεύουσαι, ἔστιν ὅτε, αὐτὴν τὴν Δημοσίαν Τάξιν.

Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις οἱ μεταγενέστεροι Γεν. Διοικηταὶ ἐκτιθέμενοι εἰς τὰς συνήθεις ἀντιπράξεις τῶν ἐν Κων)πόλει, πολεμούμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτοπίου στρατιωτικῆς ἀρχῆς, περὶ ἦν συνηθειοῦντο τὰ δυσηρεστημένα στοιχεῖα, ἠναγκάζοντο νὰ ζητῶσι στήριγμα χαριζόμενον ὅτε μὲν εἰς τὸ ἓν ὅτε δὲ εἰς τὸ ἕτερον τῶν ἐν τῇ Νήσῳ κομμάτων. Τοιοῦτοτρόπως ἐματαιώθη μὲν ἡ περὶ πενταετίας τῶν Γεν. Διοικητῶν διάταξις, διότι οὗτοι ἠναγκάζοντο πολὺ ταχύτερον νὰ παραιτῶνται, ἐξηγριώθησαν δὲ τὰ κομματικὰ πάθη καὶ ἐκορυφώθη ἡ σύγχισις, ἣτις ἤγαγεν εἰς τὰς ταραχὰς τοῦ 1889.

Ἡ Ὑψ. Πύλη ἐπωφελήθη τότε τῆς περιστάσεως, ὅπως κηρύξῃ τὸν στρατιωτικὸν νόμον καὶ καταθλίψῃ μετ' ἐξαιρετικῆς ταχύτητος ἰδίως τοὺς Χριστιανοὺς. Συγχρόνως προέβη παρανόμως, χωρὶς νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ τόπου, εἰς σειράν μεταβολῶν τῶν θεμελιω-

δῶν νόμων τῆς Νήσου. Οὕτω κατήργησεν ὀριστικῶς τὴν 5ετίαν τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, μετέβαλε τὴν συγκρότησιν καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Γεν. Συνελεύσεως, τὴν σύστασιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν Δικαστηρίων, τὴν φορολογίαν, τὴν συγκρότησιν τῆς Χωροφυλακῆς, ἀφῆρεσε δὲ μέρος καὶ αὐτῶν τῶν προσόδων, ὅσαι εἶχον παραχωρηθῆ, χάριν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιτοπίου Διοικήσεως.

Κατάστασις χρονίας ἀναρχίας, οἷαν οὐδέποτε εἶχεν ἴδει ὁ τόπος, ἦτον ὁ καρπὸς, τοῦ ἐκ τοῦ ἄνω, δηλουμένου παραδείγματος τῆς αὐθαιρεσίας. Ἡ ἀναρχία αὕτη προήγετο ἔτι μᾶλλον ὑπὸ Διοικητικοῦ συστήματος εἰς ἄκρον διεφθαρμένου. Καθημεριναὶ συνθηκολογιαὶ μετὰ κακούργων, χάριτες καὶ ἀμνηστειαὶ εὐκόλως παρεχόμεναι καὶ εἰς τὰ αὐτὰ πρόσωπα κατ' ἐπανάληψιν· κατασώτευσίς τῶν Δημοσίων χρημάτων εἰς διαφθοράν τῶν συνειδήσεων· τοιαῦτα ἦσαν ἐπὶ ἔτη τὰ συνήθη μέσα, δι' ὧν ἐδιοικεῖτο καὶ ἐπαιδευοῦντο ὁ τόπος.

Πάντα τὰ ὑγιᾶ στοιχεῖα κατελήφθησαν ὑπὸ ἀθυμίας καὶ ἀγανακτήσεως κατὰ τῶν Κυβερνητικῶν τούτων μεθόδων. Ὅτε δὲ μετὰ πολλὰς προσπάθειας καὶ μετὰ μακρὸν διάλειμμα ἐπετεύχθη πάλιν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ σύγκλησις τῆς Γ. Συνελεύσεως καὶ ὁ διορισμὸς Χριστιανοῦ Διοικητοῦ τοσοῦτος ἦτον ὁ πόθος ὅπως ἐξέλθῃ τέλος ὁ τόπος ὅπως ὀψιδήποτε τῆς οἰκτρᾶς ταύτης καταστάσεως, ὥστε οἱ χριστιανοὶ Πληρεξούσιοι ἐθεώρησαν καθῆκον αὐτῶν νὰ παρᾶσχωσι πᾶσανδυνατὴν συνδρομὴν εἰς τὴν νέαν Διοίκησιν.

Παρέλειψαν διὰ τοῦτο τὸ, ὅπερ εἶχον δικαίωμα νὰ διαμαρτυρηθῶσι κατὰ τῆς αὐθαιρέτου μεταβολῆς τῶν θεμελιωδῶν θεσμῶν, ἀπεμάκρυναν ἐπιμελῶς ἀπὸ τῆς συζητήσεως τῆς Συνελεύσεως πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ θίξῃ φυλετικὰ συμφέροντα ἢ φιλοτιμίας καὶ προσεπάθησαν νὰ συμβαδίσωσιν ἐν πᾶσι, μετὰ τῶν Μωαμεθανῶν συναδέλφων των. Οὕτω συνέβη διὰ πρώτην φοράν νὰ ψηφισθῶσι παμψηφεί ὑπὸ χριστ. καὶ Μωαμεθανῶν πᾶσαι σχεδὸν αἱ εἰς τὴν Συνέλευσιν εἰσαχθεῖσαι προτάσεις.

Ἄλλ' ἢ μοναδικὴ αὕτη μετριοπάθεια καὶ ἀγαθὴ θέλησις, εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Ἐκ Κων)πόλεως ἤρνούντο ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι νὰ ἐγκρίνωσι τὰς πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως καὶ εὐρεσιν χρημάτων ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως, μ' ὅλας τὰς ἐπειγούσας συστάσεις τοῦ Γεν. Διοικητοῦ. Τὸ δὲ χεῖριστον, ἕτεραι ἀποφάσεις ἐγκριθεῖσαι κατ' ἀρχὰς καὶ δημοσιευθεῖσαι ἠκυρώθησαν βραδύτερον. Οὕτως αἱ μόλις ἀναγεννηθεῖσαι ἐλπίδες τῶν χριστιανῶν πολιτῶν περὶ ἀποκαταστάσεως ἀνεκτῆς τινος πραγμάτων καταστάσεως, ἤρχισαν μαραινόμεναι. Ἡ χωροφυλακὴ καὶ ὑπαλληλία ἀπὸ μνηῶν ἄνευ μισθοῦ, ἤρχισαν ν' ἀποσυντίθενται· οἱ φόνοι ἐπολλάπλασιαζόντο καθ' ἑκάστην· ἡ ἀσφάλεια ἐξέλειπεν· ἔνοπλοι συναθροίσεις ἀνεφάνησαν· ὁ δὲ Γεν. Διοικητὴς μείνας ἄνευ χρημάτων, πολεμούμενος ὑπὸ τῆς ἐν Κρήτῃ στρατιωτικῆς ἀρχῆς καὶ μηδὲν διὰ τοῦτο δυνάμενος, ἀπώλεσε ταχέως τὸ, ὅπερ ἐν ἀρχῇ, ἐκέκτητο γόητρον καὶ τέλος ἀπῆλθε τῆς Νήσου παραιτηθεὶς. Τὰ μετὰ ταῦτα εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὰ· ἡ ἀναβολὴ τῆς Γεν. Συνελεύσεως καὶ ὁ ἐκ τούτου ἐρεθισμὸς, ἡ ἐξάπλωσις τῆς ἀναρχίας, αἱ μετὰ τοῦ στρατοῦ συγκρούσεις· καὶ τέλος τὸ κορύφωμα καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν ἐν τούτῳ τῆς ὄλης ταύτης Κυβερνητικῆς περιόδου, ἡ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Χανίων καὶ τοῖς περιχώροις σφαγὴ, ἡ διαρπαγὴ καὶ πυρπόλησις πολυαρίθμων ἀνθρώπων χωρίων, ἡ ἐρήμωσις ὀλοκλήρων διαμερι-

σμάτων καὶ ἡ καταστροφή ἐνὸς ὄλου πληθυσμοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα τῇ ἀνοχη καὶ συμπράξει αὐτῆς τῆς ἐνόπλου δυνάμεως.

Ἐνώπιον τοιαύτης καταστάσεως ἐρριζοβόλησεν εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τῶν μετριοπαθεστέρων κατοίκων ἡ πεποιθήσις, ὅτι πᾶσα πρὸς ἀναστύλωσιν καὶ διατήρησιν τοιοῦτου καθεστῶτος προσπάθεια, δὲν εἶχεν οὐδένα οὔτε ἠθικὸν οὔτε πρακτικὸν λόγον· ὅτι δὲ ἀπεναντίας παρίστατο ἀναπόφευκτος ἀνάγκη νὰ ζητηθῇ διὰ τῶν ὄπλων καὶ διὰ πάσης θυσίας ὀριστικὴ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς τοσαύτης ἀθλιότητος, διὰ τῆς Ἐνώσεως τῆς Νήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τοιαύτην κρίσιμον στιγμήν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἀπέστειλαν χάριν φιλανθρωπίας πολεμικά πλοῖα εἰς τὰ παράλια τῆς Νήσου καὶ ἀνέστειλαν τὴν ἐξακολούθησιν τῶν σφαγῶν, ἐφ' ᾧ ἐκφράζομεν τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

Συγχρόνως ἠυδόκησαν χάριν τῆς Εἰρήνης, νὰ μεσολαβήσωσιν ὅπως ἐπιτευχθῇ, εἰ δυνατόν, ἐπιεικῆς τις διευθέτησις καὶ προληφθῇ ἡ ἐπικειμένη ἔκρηξις καταστρεπτικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐκί σεβασμοῦ πρὸς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα καὶ τὰς ὑψηλὰς προθέσεις τῶν Μεγ. Δυνάμεων, οἱ Κρητες ὑπήκουσαν εἰς τὰς πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνθείσας συμβουλὰς καὶ ἀπέστησαν μὲν ἐχθροπραξιῶν, ὅπου δὲν προσεβάλλοντο, ἀπέστειλαν δὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν, ὅπως ἐκφράσωσι τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου καὶ ζητήσωσι τὴν θεραπείαν αὐτῶν.

Στερεὰ, πεποιθήσις πάντων τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν εἶναι ὅτι ὁ Ὑψηλὸς σκοπὸς τῶν Μ. Δυνάμεων, ἡ διαρκὴς εἰρήνευσις τῆς Νήσου, ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ δι' ἀπλῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας καὶ τοῦ πρὸ τοῦ 1889 καθεστῶτος.

Ἡ ἐνέργεια τῶν αὐτῶν αἰτίων θὰ φέρῃ πάλιν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, τὰ δὲ σήμερον πυρποληθέντα χωρία, ἀνοικοδομούμενα, θὰ χρησιμεύσωσι μετ' ὀλίγον ὡς τροφὴ νέας πυρκαϊᾶς. Τοιοῦτον ἀποτέλεσμα βεβαίως, οὔτε αἱ Μ. Δυνάμεις ἐπιδιώκουσιν, οὔτε οἱ Κρητες εἶναι δυνατόν νὰ στέρξωσιν ἐκ τῶν προτέρων.

Ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ, οἱ ὑπογεγραμμένοι Χριστ. πληρεξούσιοι παρὰ τῇ Γεν. Συνέλευσει, ἐθεώρησαν καθῆκον αὐτῶν ἀπαραίτητον νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Αὐτοκρ. Κυβερνήσεως τὰς συνημμένας τροποποιήσεις τῶν διατάξεων τῆς ἐν Χαλέπα συμβάσεως. Ἐκάστη τούτων συμπεριελήφθη μετὰ ὥριμον σκέψιν καὶ ἀφοῦ ἐπέισθημεν πάντες, ὅτι ἀνταποκρίνονται, πράγματι, εἰς ἀναπόφευκτον ἀνάγκην καὶ ἐπομένως ἦτον ἀδύνατον νὰ παραλειφθῇ, κ. Πρόξενε, ὅτι εἰς τοὺς ἔχοντας, ὡς ὑμεῖς, πείραν τῶν Κρητικῶν πραγμάτων, οἱ λόγοι καὶ ἡ ἀνάγκη ἐκάστης τῶν τροποποιήσεων τούτων εἶναι προφανεῖς· ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ εἴμεθα πρόθυμοι νὰ παράσχωμεν καὶ περαιτέρω πᾶσαν τυχόν, ἐξήγησιν.

Εἰς τὰς Μεγ. Δυνάμεις ἐναπόκειται νῦν ἀναγνωρίζουσας τὸ δίκαιον καὶ ἐπιεικῆς τῶν ἡμετέρων αἰτημάτων νὰ συντελέσωσι φιλανθρώπως εἰς τὴν ἔγκρισιν αὐτῶν καὶ ἀποτροπὴν τοῦ ἐπικρεμαμένου κινήτου. Ἐπὶ τούτοις παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς κ. Πρόξενε, ὅπως, εὐαρεστούμενοι, διαβιβάσητε μετὰ τῶν ὑμετέρων εὐμενῶν κρίσεων τὴν παροῦσαν πρὸς τὴν Ὑψ. Κυβέρνησιν, ἣν ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύετε καὶ δεχθῆτε τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης ἡμῶν ὑπολήψεως.

Ἐν Χανίοις τῇ 3 Ἰουλίου 1896

Οἱ παρὰ τῇ Γ' τῶν Κρητῶν Συνελεύσει Χριστ. Πληρεξούσιοι

4) Τροποποιήσεις τῶν διατάξεων τῆς ἐν Χαλέπα Συμβάσεως προτεινόμεναι ὑπὸ τῶν χριστιανῶν πληρεξουσίων τῆς Γεν. τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως

Κεφ. Α—Ι Ὁ Γεν. Διοικητῆς τῆς Νήσου ἔσται Χριστιανός, διοριζόμενος ἐπὶ πενταετίαν ὑπὸ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου, τῆ συναινέσει τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

2) Ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας τῶν ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ψηφιζομένων νόμων, πλὴν τῶν ἀφορώντων τὰς μεταβολὰς τῶν διατάξεων τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας καὶ τῶν παρουσῶν τροποποιήσεων αὐτῆς, αἵτινες ὑποβάλλονται εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου. Ἐὰν ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ψηφίσεως νόμου τινὸς ὁ Γεν. Διοικητῆς δὲν ἀρνηθῆ τὴν κύρωσιν αὐτοῦ, ὁ νόμος θεωρεῖται κεκυρωμένος.

3) Διορίζει καὶ παύει πάντας, τοὺς μὴ αἰρετοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ τοὺς ἀνδρας τῆς χωροφυλακῆς, πλὴν τοῦ Συμβούλου τῆς Γεν. Διοικήσεως, διοριζομένου ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου. Ἔχει ὡς διαρκῆς ἀντιπρόσωπος τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ἐν τῇ Νήσῳ τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν τοῦ ἐν αὐτῇ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

Β—Ι Ἡ ἐν τῇ Γεν. Συνελεύσει καὶ τῷ Γεν. Διοικητικῷ Συμβουλίῳ ἀντιπροσώπευσις καὶ ἡ ἐν τοῖς λοιποῖς κλάδοις τῆς ὑπηρεσίας συμμετοχὴ τῶν δύο στοιχείων, θὰ γίνεται ἀναλόγως τοῦ πληθουςμοῦ αὐτῶν.

2) Ἡ Γεν. Συνέλευσις συγκαλεῖται καὶ αἱ δι' αὐτὴν ἐκλογαὶ γίνονται κατὰ διετίαν, ἡ δὲ σύνοδος διαρκεῖ ἀπὸ 40 μέχρις 80 ἡμερῶν. Ἡ Συνέλευσις συντάττει διετὴ προϋπολογισμόν, ἐξελέγχει τοὺς ἀπολογισμοὺς, συζητεῖ καὶ ψηφίζει δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, τὰ ὑπὸ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ ἢ τῶν μελῶν αὐτῆς εἰσαγόμενα νομοσχέδια καὶ προτάσεις.

3) Τὴν προεδρείαν τῆς Γεν. Συνελεύσεως ὁ Γεν. Διοικητῆς δύναται ν' ἀναθέσῃ εἰς ἓνα τῶν δύο ἀντιπροέδρων, ἐκλεγομένων ἐν ἀρχῇ τῆς συνόδου ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

4) Προτάσεις ἀφορῶσαι εἰς ἀύξησιν τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῶσι καὶ συζητηθῶσιν ἐν τῇ Γεν. Συνελεύσει εἰ μὴ προτάσει τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, τοῦ Γεν. Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἢ τῶν ἀρμοδίων ἐπιτροπῶν τῆς Συνελεύσεως.

Γ.—Ι. Τὸ Γεν. Διοικητικὸν Συμβούλιον δύναται νὰ διαιρεθῆ εἰς τμήματα, ὅπως ἕκαστον αὐτῶν ἐπιβλέπει εἰδικώτερον καὶ κλάδον τινὰ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας.

2) Τὰ μέλη τοῦ Γεν. Διοικητικοῦ Συμβουλίου παρακάθηνται ἐν τῇ Συνελεύσει μὲ ψῆφον μόνον συμβουλευτικὴν.

3) Ἡ ὑπηρεσία τῶν διαφόρων γραφείων ἀπλοποιήσεται ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον, ἀποφευγομένου κατὰ τὸ δυνατόν τοῦ συστήματος τῆς εἰς δύο συγχρόνως γλώσσας διεξαγωγῆς τῆς ὑπηρεσίας.

Δ.—Ι. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν δημοσίων προσόδων τῆς Νήσου ἐπιφυλάσσεται ἑτησίως, διὰ τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ταμεῖον καὶ παραδίδεται εἰς αὐτὸ, χρηματικὸν ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ ἡμισυ τῆς ἑτησίας καθαρᾶς προσόδου τῶν τελωνείων τῆς Νήσου, λογαριαζομένης ἐφ' ἅπασι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῶν πέντε τελευταίων ἐτῶν.

2) Τὸ ὑπόλοιπον τῶν προσόδων τῶν προερχομένων ἐκ πάντων τῶν φόρων ἀμέσων τε καὶ ἐμμέσων ἀφίεται διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς

ἐπιτοπίου διοικήσεως, ἥτις ἀναλαμβάνει τὴν δαπάνην καὶ τὴν φροντίδα τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν. Συνεπῶς εἰς τὴν Γεν. Διοίκησιν ἀνατίθεται καὶ ἡ διαχείρισις τῶν ἐπιτοπίων τελωνείων, ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων. Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις θὰ παραδίδῃ ἐκαστοτε εἰς τὴν Γεν. Διοίκησιν τὸ ἀνεγκαιοῦν χαρτόσημον καὶ γραμματόσημον ἰδιαιτέρως ἐπισεσημασμένα, ἐπὶ ἀποζημιώσει, διὰ τὰ ἔξοδα τῆς κατασκευῆς.

3. Τὰ τελωνειακὰ δικαιώματα εἰσπράττονται, συμφώνως πρὸς τὰς συνθήκας καὶ τὰ δασμολόγια τὰ ἰσχύοντα ἐν τῇ λοιπῇ Αὐτοκρατορίᾳ.

Ε.—1. Ἡ διατήρησις τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐν τῇ Νήσῳ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν νόμων, τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων, ἀνατίθεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐγγώριον χωροφυλακὴν, εἰς ἣν θέλουσι προσληφθῆ εὐρωπαῖοι ἀξιωματικοί, ἀπὸ τοῦ Συνταγματάρχου μέχρι τοῦ λοχαγοῦ καὶ αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένου. Ἡ διάρκεια τῶν ξένων ἀξιωματικῶν ἔσται διετής· θὰ ληφθῆ δὲ φροντίς, ὅπως διὰ τῆς συστάσεως, ἐπὶ τούτῳ, εἰδικῆς σχολῆς μορφωθῶσιν ἐγγώριοι ἀξιωματικοί.

2. Ἀμα τῇ διοργανώσει τῆς χωροφυλακῆς, ὁ τακτικὸς στρατὸς ἐλαττούμενος εἰς τὸν ἀναγκαῖον ἀριθμὸν, θέλει συγκεντρωθῆ εἰς τὰ νῦν ὑπάρχοντα παράλια φρούρια, ἔνθα ὑπὸ τὰς διαταγὰς καὶ τὴν εὐθύνην τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, θέλει συντρέχει εἰς τὴν Ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν.

3. Ἐν περιπτώσει ἐπικινδύνου διαταράξεως τῆς δημοσίας τάξεως, ὁ Γεν. Διοικητὴς λαμβάνων καὶ τὴν γνώμην τοῦ παρ' αὐτῷ Δ. Συμβουλίου, δύναται ὑπ' εὐθύνην του νὰ μεταχειρισθῆ τὸν τακτικὸν στρατόν, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ ἐκτὸς τῶν φρουρίων.

ΣΤ.—1. Ἐν τοῖς Δικαστηρίοις τῆς Κρήτης ὀρίζονται τοῦ λοιποῦ δύο βαθμοὶ δικαιοδοσίας

2. Κατὰ τὴν πρώτην πενταετίαν, ἡ Γεν. Διοίκησις ὑποχρεοῦται νὰ προσλάβῃ ἓνα Πρόεδρον καὶ Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν ἄλλοδαπούς, διακεκριμένους νομομαθεῖς.

Ζ.—1. Νόμοι ἢ τροποποιήσεις νόμων, μὴ ψηφιζόμενοι ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως, δὲν ἰσχύουσι καὶ οἵαιδήποτε τροποποιήσεις αὐτῶν, οὐδὲ ἐφαρμόζονται ἐν Κρήτῃ. Δὲν ἰσχύουσιν. ὁμοίως οἱ μετὰ τὸ 1889, ἄνευ τοιαύτης ἐπιψηφίσεως, τεθέντες εἰς ἐφαρμογὴν νόμοι.

Η.—1. Θὰ ὀργανωθῆ εἰδικὸν ταμεῖον συντάξεων τῶν ἐκ Κρήτῃ ὑπαλλήλων. Εἰς τὸ ταμεῖον τοῦτο θὰ μεταφερθῶσι καὶ αἱ μέχρι σήμερον γενόμεναι κρατήσεις, διὰ λογαριασμὸν τῶν αὐτῶν ὑπαλλήλων.

Θ.—1. Τὰ ἐλλείμματα τῆς οἰκονομικῆς διαχείρισεως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1889 καὶ ἐφεξῆς, καθόσον προέκυψαν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς προϋπολογισμῶν καταρτισθέντων ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἐπιβαρύνουσι τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ταμεῖον.

1.—1. Ἀδεία τῆς Γεν. Διοικήσεως, ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐν τῇ Νήσῳ βιβλίων καὶ ἐφημερίδων, ἢ σύστασις τυπογραφείων καὶ ἐπιστημονικῶν συλλόγων, τηρουμένου κατὰ τὰ λοιπὰ τοῦ περὶ τύπου νόμου πλὴν τῆς λογοκρισίας.

ΙΑ'.—1. Θὰ ἀποπεμφθῶσι τῆς Νήσου ὄσοι ἐκ τῶν τῆς Κυρηναικῆς ἐποίκων ἔλαβον μέρος εἰς τὰς ἐν Χανίοις καὶ τοῖς περιχώροις γενομένας σφαγάς, διαρπαγὰς καὶ δηρώσεις καὶ ὄσοι ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχουσιν ἀκίνητον περιουσίαν ἀξίας 10 χιλ. γροσσίων. Ἡ περαιτέρω ἐγκατάστασις τοιούτων ἐν τῇ Νήσῳ ἀπαγορεύεται.

ΙΒ°. — I. Ἡ πρώτη συγκληθσομένη Γεν. Συνέλευσις θέλει φροντίσει πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν κατὰ τὰς παρούσας ταραχὰς γενομένων ζημιῶν καὶ τὰς δικαίας ἀποζημιώσεις τῶν παθόντων. Πρὸς τοῦτο παρακαλεῖται ἡ Σ. Α. Κυβέρνησις νὰ συναινέσῃ μὲν αὕτη νὰ ἐπιτύχῃ δὲ καὶ τὴν συναινέσιν τῶν ἄλλων Κρατῶν, ὅπως ἐπιβληθῇ ἐπὶ 10ετίαν πρόσθετος δασμὸς 3 ο)ο ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐκ τῆς λοιπῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων εἰς τὴν Νῆσον ἐμπορευμάτων. Ἡ τοιαύτη δὲ πρόσδοδος νὰ χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς εἰς ἀποζημίωσιν τῶν παθόντων ἀλλοδαπῶν καὶ ἡμεδαπῶν Ὁ δασμὸς οὗτος θέλει παύσει εἰσπραττόμενος καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς δεκαετίας, ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ἀποπληρωθῶσιν αἱ ἀποζημιώσεις.

ΙΓ°. — I. Ἐντὸς ἑξ μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως τῶν παρουσῶν τροποποιήσεων, ὁ Γεν. Διοικητὴς θέλει συγκαλέσει τὴν Βουλὴν, διατάσσων ἐκλογὰς, συμφώνως μὲ τὸν ἐκλογικὸν νόμον 1888. Μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς Συνελεύσεως, ὁ Γεν. Διοικητὴς, μετὰ τοῦ Γεν. Διοικητικοῦ Συμβουλίου, θέλει ῥυθμίζει διὰ κανονιστικῶν διαταγμάτων τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν παρουσῶν τροποποιήσεων εἰς τὴν δικαστικὴν, οἰκονομικὴν καὶ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Ὁργαν. Νόμου τῆς Κρήτης, τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας καὶ τῶν παρουσῶν τροποποιήσεων αὐτῆς, τίθενται ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν ἐν Βερολίῳ συμβληθεισῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Ἐν Χανίοις τῆ 3 Ἰουλίου 1896

Τὸ τηλεγράφημα τῶν ἐν Κων)πόλει Πρεσβευτῶν πρὸς τοὺς ἐν Χανίοις Προξένους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων

Οἱ Πρεσβευταὶ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων κάμνουσι διαβήματα παρὰ τῆ Πόρτα διὰ νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσαν στρατιωτικὴν ἐνέργειαν. Ἄλλ' εἶναι ἀναγκαῖον, ἵνα οἱ Κρήτες μᾶς δώσωσι ἀποδείξεις τῆς καλῆς των πίστεως καὶ τῶν εἰρηνικῶν των διαθέσεων. Προσκαλέσατέ τους λοιπὸν νὰ ἐπαναλάβωσι τὰς ἐργασίας τῆς Γεν. Συνελεύσεως δίδοντες εἰς αὐτοὺς τὴν συμβουλὴν νὰ ὠφεληθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν πλείοτερα ἐξ αὐτῶν. Δώσατέ τους καλῶς νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἂν ἐπιμένωσι νὰ ἐξέλθωσι τοῦ προγράμματός μας κινδυνεύουσι νὰ ἐγκαταληφθῶσιν ὑπὸ τῶν Μεγ. Δυνάμεων.

Τὸ συνοδευτικὸν ἐγγραφοῦν τῶν τροποποιήσεων πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν

Ἐξοχώτατε,

Κατὰ τὸ ἔτος 1889 ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις, ἀφορμὴν λαβούσα ἐκ τῶν τότε ταραχῶν, προέβη εἰς σπουδαίας μεταβολὰς τῶν θεμελιωδῶν νόμων τοῦ τόπου, χωρὶς νὰ ζητήσῃ πρὸς τοῦτο πρότερον, ὡς ἦν νόμιμον, τὴν γνώμην τοῦ τόπου. Διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἡ Αὐτοκρ. Κυβέρνησις ἀνεγνώρισεν ὅτι οἱ διέποντες τὴν Νῆσον νόμοι ἦσαν ἐλαττωματικοὶ καὶ εἰς τοῦτο εἶχε δίκαιον.

Δυστυχῶς ὁμως, αἱ τότε ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις μονομερῶς καὶ ἄνευ μελέτης καὶ γνώσεως τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου γενόμεναι, οὐ μόνον δὲν ἐμετρίασαν, ἀλλ' ἐκορύφωσαν

τὸ κακόν. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ ἔκτοτε ἐπικρατήσασα διαρκής, σχεδόν, ἀναρχία, κατὰ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἴσχυαν πολυάριθμοι Γεν. Διοικηταί, διαφόρους ἐφαρμόσαντες μεθόδους διοικήσεως.

Ἡ πέρις, μετὰ πολυχρόνιον ἀπουσίαν συνελθοῦσα Γεν. Συνέλευσις, τῆς ὁποίας οἱ ὑποφαινόμενοι διετελέσαμεν καὶ τότε μέλη, ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἀφορήτου καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε περιέλθει ὁ τόπος, κατέβαλεν ὑστάτην προσπάθειαν, ὅπως βοηθήσῃ τὴν Διοίκησιν νὰ ἐπαναφέρῃ, εἰ δυνατόν, ἀνεκτὴν τινα κατάστασιν πραγμάτων. Οἱ χριστ. πληρεξούσιοι παρέλειψαν διὰ τοῦτο, τὸ ὅπερ εἶχον δικαίωμα νὰ διαμαρτυρηθῶσι κατὰ τῆς αὐθαιρέτου μεταβολῆς τῶν θεμελιωδῶν νόμων, ἀπεμάκρυναν ἐπιμελῶς ἀπὸ τὰς συζητήσεις πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ θίξῃ φυλετικὰ συμφέροντα ἢ φιλοτιμίας, προσεπάθησαν νὰ φέρωσι βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων οικονομικῶν τοῦ δημοσίου, μὴ διστάσαντες ν' αὐξήσωσι πρὸς τοῦτο τὰ φορολογικὰ βάρη τῶν κατοίκων μ' ὄλην τὴν πενίαν, εἰς ἣν διετέλει ὁ τόπος καὶ ἐν γένει τὰ πάντα μετελθόντες, ὅπως φανερῶσωσιν ἀγαθὴν θέλησιν καὶ μετριοπάθειαν.

Δυστυχῶς ἡ Αὐτοκρ. Κυβέρνησις δὲν ἠξίωσε προσοχῆς τὰς προτάσεις τῆς Συνελεύσεως, ἰδίως ὅσας ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τὴν εὐρυσιν, πρὸς τοῦτο, τῶν ἀναγκαίων χρημάτων. Ἐνῶ δὲ τὰ ἐγκλήματα καὶ οἱ φόνοι ἐπολλαπλασιαζόντο εἰς βαθμὸν πρότερον ἀνήκουστον, ἡ χωροφυλακὴ καὶ ἡ ὑπαλληλία παρέλυον διὰ τὴν πολύμηνον καθυστέρησιν τοῦ μισθοῦ των, ἔνοπλοι συναθροίσεις συνεφαίνοντο καὶ ἄστοχοι ἐνέργειαι τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς ὑπεβοήθουν τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῶν ἀντὶ νὰ τὴν περιστείλουν. Οἱ ἔχοντες πείραν τινὰ τῶν Κρητικῶν πραγμάτων ἔβλεπον, ὅτι ἡ κατάστασις, ἦτο μεστὴ κινδύνων, ἰδίως ἀφοῦ εἰς τὰς ὑπαρχούσας αἰτίας τοῦ ἐρεθισμοῦ προσετέθη καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀναβολῆς τῆς συγκλήσεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως, οὐδεὶς ὅμως ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ἢ νὰ προΐδῃ, ὅτι ἡ ὀλιγωρία ἢ ἡ συνενοχὴ τῶν δημοσίων ἐξουσιῶν ἤθελε φθάσει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ καταστήσῃ δυνατὰς ἐπὶ ἡμέρας ὀλοκλήρους, σφαγὰς, διαρπαγὰς, δηώσεις ἐν αὐτῇ τῇ πόλει Χανίων καὶ τοῖς περιχώροις καὶ ἐν ἄλλοις τῆς Νήσου διαμερίσμασιν. Ὅτι μετὰ τοιαῦτα γεγονότα, οἱ κάτοικοι ἔδραξαν τὰ ὄπλα, ὅπως ὑπερασπίσωσι τὴν ἀπειλουμένην ζωὴν καὶ περιουσίαν αὐτῶν καὶ ζητήσωσι διέξοδον ἀπὸ τῆς ἀπελπιστικῆς καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ τόπος περιήλθεν, εἶναι φυσικόν.

Τὴν ἀγαθὴν των ὅμως θέλησιν ἐμαρτύρησαν πεισθέντες ν' ἀπέχωσιν ἐχθροπραξιῶν, ὡσάκις δὲν προσεβάλλοντο, ἀποστείλαντες δὲ καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν, ἅμα συγκληθεῖσαν, ὅπως ὑποβάλωμεν εἰς τὴν Αὐτοκρ. Κυβέρνησιν, ὅ,τι φρονοῦσιν ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον, πρὸς διαρκὴ εἰρήνευσιν τοῦ τόπου.

Τὴν ἐντολὴν ταύτην τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς Κρήτης ἐκτελοῦντες, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετ. Ἐξοχότητα, ὅπως ὑποβάλλῃ καὶ συστήσῃ ἐπειγόντως εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου τὰς συνημμένας τροποποιήσεις τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, συνωδὰ ταῖς ἀπὸ 20 καὶ 21 λήξαντος μηνός, προκηρύξεσι τῆς Ὑμετ. Ἐξοχότητος.

Ἐν τούτοις διατελοῦμεν μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ.

Ἐν Χανίοις τῇ 3 Ἰουλίου 1896

Οἱ παρὰ τῇ Γεν. τῶν Κρητῶν Συνελεύσει Χρ. Πληρεξούσιοι

"Εγγραφον πρὸς τοὺς κ. κ. Βουλευτάς εἰς Χανιά

Κύριοι,

Διὰ τοῦ, ὑπὸ χρονολογίαν 24 Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐγγράφου μας, ὃ πεδείξαμεν εἰς ὑμᾶς, ὀρισμένως, ὁ ἔνοπλος Χριστιανικὸς Κρητικὸς λαὸς τὰ αἰτήματα, τὰ ὁποῖα ἠνοοῦμεν νὰ υποβάλητε πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον καὶ τοὺς ἐν Χανίοις Προξένους τῶν ἑξ Μεγάλων Εὐρωπ. Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου παρηγγείλαμεν ἐπίσης ὑμῖν, ὅπως τὰ αἰτήματα ἐκείνα ἐπιδώσητε δι' ὑπομνήματος καὶ οὐχὶ δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς, κατόπιν δὲ ν' ἀποχωρήσητε. Ὑμεῖς ὅμως, ὡς δεικνύται ἐκ τῆς, ἀπὸ 5 τρέχ. μηνὸς ἐπιστολῆς καὶ τῶν συναποσταλέντων ἀντιγράφων τῶν ὑποβληθέντων αἰτημάτων καὶ τοῦ συνοδύσαντος αὐτὰ ἐγγράφου, ἠκολουθήσατε ἄλλην, ἐκείνης, ἣν ὑπέδειξεν εἰς ὑμᾶς ὁ λαὸς ὁδὸν, καθόσον καὶ τὰ ὑποβληθέντα ὑφ' ὑμῶν αἰτήματα εἰσὶν οὐσιωδῶς κατώτερα ἐκείνων, ἅτινα διὰ ποταμοῦ αἱμάτων ὑπεστήριξεν ὁ λαὸς καὶ διὰ τοῦτο ἠνῶνει νὰ ὑποβληθῶσι, καὶ ὁ τρόπος, δι' οὗ ὑπεβάλετε αὐτὰ δὲν ἦτον ὁ ὑποδειχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παντελῶς ἐνάντιος, καθόσον ὑμεῖς ἀπεφασίσατε νὰ συνεδριάζητε μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν βουλευτῶν, ὡς εἰ εὐρισκώμεθα ἐν ὁμαλαίς περιστάσεσι· δηλονότι παρέβητε καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ἀνατεθεῖσαν ὑμῖν ἐντολήν.

Τούτου ἕνεκεν ὁ ἐντολεὺς λαὸς ἀναγκάζεται νὰ δηλώσῃ ὑμῖν, ὅτι πᾶσα πράξις, ἣτις δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν δοθεῖσαν εἰς ὑμᾶς ἐντολήν του, δὲν ὑποχρεοῖ αὐτόν, θεωρεῖ δὲ ἀναγκαῖον νὰ ἐμμείνη εἰς τὰ αἰτήματα, ἅτινα αὐτὸς διετύπωσε, καθόσον μόνον διὰ τῆς ἀποκτήσεως αὐτῶν δύναται νὰ εὐημερήσῃ, ὅπωςδῆποτε, ἐπομένως καὶ ἡ περαιτέρω ἐν τῇ Συνελεύσει ἐργασία σας θεωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ἄσκοπος καὶ ἐπιβλαβὴς δι' αὐτόν.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου σας.

Ἐν Φρὲ τῇ 10 Ἰουλίου 1896

Τὰ μέλη τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς

Ἐπιστολὴ κ. Γ. Ν. Φούρου

Κύριε Πρόεδρε,

Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ σταλῇ τὸ γράμμα μου ἀσφαλῶς, πρὸς τὸν Π. Πετυχάκη δικηγόρον εἰς Ἀθήνας καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώσητε. Ἀμα ἀνταμωθῶμεν προσωπικῶς συνεννοούμεθα καὶ περὶ τῆς ἐργασίας μας ὅταν δέ εἶναι ἀνάγκη ζητήσατέ μας καὶ ἡμεῖς πρόθυμοι.

Στύλος 7 Ἰουλίου 1896

Πρόθυμος

Γ. Ν. Φούρος

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ἰωάννου Δημητρογιάννη

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως τῆς Κρήτης Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Εἰ τὸ χωρίον Πατελάρι τοῦ Δήμου Ἀλικιανοῦ τῆς Κυδωνίας,

ὑπάρχει τὸ μετόχιον τοῦ Κακούρη. Τοῦτο μέχρι τῆς χθὲς ἐφύλαττον περὶ τοὺς 30 ἐντόπιοι Τούρκοι, οἵτινες ἐνίοτε καὶ ἐξήρχοντο καὶ ἀνέβαινον εἰς θέσιν καλουμένην Ἐσπαν καὶ ἐκεῖθεν ἐπυροβόλουν πάντα χριστιανόν, τὸν ὁποῖον ἔβλεπον.

Τοῦτο μᾶς ἠνάγκασε νὰ φυλάττωμεν τὰς θέσεις ἐκείνας καὶ νὰ στήσωμεν βάρδιες. Ἐπὶ τρεῖς πρωΐας κατὰ σειράν νῦν συμπλεκόμεθα. Καὶ χθὲς μὲν καὶ προχθὲς ἐλαφρῶς. Σήμερον ὅμως ἐπὶ 5 ὥρας ἐμαχόμεθα καὶ τοῦτο διότι χθὲς, φαίνεται, συνεγκεντρώθησαν ἐκεῖ ἄνω τῶν 200 ἐντοπίων Τούρκων.

Σήμερον δὲ περὶ τὴν χαραυγὴν μετέβησαν ἐν σώματι ἵνα προσβάλλωσι τοὺς πρώτους σκοποὺς. Ἄλλ' εὐτυχῶς τοὺς ἠννοήσαμεν καὶ τοὺς ἐπυροβολήσαμεν. Οὕτω δὲ ἤρξατο λυσσώδης μάχη, καθ' ἣν ἐκ τῶν ἡμετέρων δύο ἐτραυματίσθησαν, ὁ Ἰωάννης Δασκαλάκης ἐπικινδύνως καὶ ὁ Μπελεγράκης ἀκινδύνως. Δυστυχῶς εὐρέθημεν ἐκεῖ μόνον 15—20 χριστιανοί. Ἀλλὰ δις τοὺς Τούρκους ἐτρέψαμεν εἰς φυγὴν καὶ τοὺς ἠναγκάσαμεν νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὸ μετόχιον καὶ ἐκεῖθεν τελευταίως νὰ πυροβολῶσι. Διὸ δὲν γνωρίζομεν πόσοι ἐξ αὐτῶν ἔπαθον.

Ταῦτα σοὶ γράφω, κύριε Πρόεδρε, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ τὰ καταστήσης γνωστὰ καὶ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν.

Ἐγγιαίνετε, ὄλως ὑμέτερος Ἰωάννης Δημητρογιάννης

Υ. Γ. Διὰ τοὺς τραυματίας δὲν ἔχομεν οὔτε σταγόνα φανικοῦ, ἐὰν δὲ αὐτοῦ σεῖς ἔχετε, ἀποστείλατέ μας ὀλίγον· ὁ ἴδιος.

Ἐν Ἀλικιανῷ τῇ 6 Ἰουλίου 1896

Συνοδευτικὴ ἐπιστολὴ ἐγγράφων

Ἐν Ἀρμένιοις τῇ 9 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τὴν Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν Κρήτης

Κύριοι,

Διὰ τοῦ ἀφιχθέντος σήμερον ταχυδρόμου, μέσω Ἀκρωτηρίου, ἐλάβομεν τὰς συνημμένας ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας σᾶς ἀποστέλλομεν. Ὡς θὰ ἴδητε, συμφωνοῦν μὲ τὰς ἐπιστολάς, ἃς μᾶς ὑπέδειξαν ἐν Κάμποις οἱ Σελινιώται. Τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῶν κ. κ. Σήφακα καὶ Παππαδάκη ἀναφερόμενα κρατεῖ ὁ ταχυδρόμος, ὅστις ὡς λέγει, ἔχει ἐντολὴν νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸν καπετὰν Μαιθιὸ εἰς Κεφαλᾶ καὶ διὰ τοῦτο μένουσιν εἰσέτι εἰς χεῖρας τοῦ ταχυδρόμου.

Γράψατέ μας ἐὰν ἐμμένετε εἰς τὴν ἀπόφασιν τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κάμποις νὰ ἐπιστραφῶσι καὶ τὴν ἐπιστολὴν σας διευθύνετε εἰς Κεφαλάν, ἔνθα μεταβαίνομεν, καθόσον ὁ κ. ἀντιπρόεδρος Γ. Μυλωνογιαννάκης εἶναι ἀσθενὴς ὑποφέρων ἐκ κρυολογήματος καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ.

Ὡς ἐπληροφορήθημεν περὶ τῶν ἀποβιβασθέντων πολεμοφοδίων εἰς Κεφαλᾶ, δὲν εἶχεν ἔλθει ἐπίτηδες δι' Ἀποκόρωνα, ἀλλὰ δι' Ἡράκλειον, ὅπου καὶ ἀπεβίβασεν ἀρκετὰ ὄπλα καὶ πολεμοφόδια, ἐκράτησε ὅμως 100 κιβώτια, διότι εἶχε γνωσθῆ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πλοίου, ὅτι γίνεται πόλεμος εἰς Ἀποκόρωνα καὶ ἔλαβεν ἐντολὴν. Κατ' ἀρχὰς ἀπεθηκεύθησαν, ἀλλὰ μετὰ συνηθοῖσθησαν

ἀπό διάφορα χωρία καὶ τὰ διήρπασαν. Ἦσαν γκρά καὶ μαρτίνι.

Ἐξ ἰδιωτικῶν ἐπιστολῶν μανθάνομεν, ὅτι τὰ αἰτήματα τὰ ὑποβληθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐνεποίησαν κακὴν ἐντύπωσιν καὶ ὁ Κρητικὸς λαὸς ἤρχισεν ἀποξενούμενος τῶν συμπαθειῶν τῶν ξένων καὶ Ἑλλήνων. Ἡ δὲ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀθηνῶν δὲν ἀναγνωρίζει λέγει ἐνταῦθα Μεταπολιτ. Ἐπιτροπὴν καὶ διάκηρύττει, ὅτι ἔληξεν ὁ προορισμὸς τῆς μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν αἰτημάτων καὶ ὅτι ἂν δὲν γίνουν δεκτὰ τὰ αἰτήματα ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ πάλιν ἀνάγκην συστάσεως Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως καὶ τότε ἡ περαιτέρω διεξαγωγὴ θέλει ἀνατεθῆ εἰς τὴν συστηθησομένην προσωρινὴν Κυβέρνησιν.

Σᾶς ἀποζόμεθα. Οἱ Ὑμέτεροι

Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης.

Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς κ. κ. Βουλευτὰς εἰς Χανιά

Ἐν Φρὲ τῇ 11 Ἰουλίου 1896

Κύριοι,

Ἐλάβομεν τὴν, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἐπιστολήν σας, εἰς ἣν ἀναφέρετε, ὅτι μᾶς στέλλετε γρὸς. 1400 περίπου, εἰσπραχθέντα ἀπὸ συνδρομᾶς τῶν Βουλευτῶν. Εἰς ἀπάντησιν γινώσκωμεν, ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον σωματεῖον καὶ οἱ ἄλλοι ἔξοπλοι ἄνδρες, εἰς οὓς ἐστέλλοντο, ἀπεφάσισαν νὰ μὴ δεχθῶσιν αὐτά, καὶ ὅτι παρηγγέλη ὁ κομίζων νὰ σᾶς τὰ ἐπιστρέψῃ. Ὅθεν φροντίσατε περὶ τῆς παραλαβῆς των.

Τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς Κρήτης κτλ.

Ἐκθεσις τῶν ἐν Ἀλμυρίδι λαβουσῶν χώραν μαχῶν, ἧτις ἀποστέλλεται εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἡμετέρους

Ἄγαπητοί,

Μετὰ τὴν ἐκκαιδεκαήμερον πολιορκίαν τοῦ Βάμου, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς τὴν φονικὴν τῆς 18ης Μαΐου μάχην τῶν Μάμουσιανῶν καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας, ἐκ μὲν τῶν χριστιανῶν ἐφονεύθησαν 18 καὶ ἐπληγώθησαν 27, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, ὡς ἐβεβαιώθη ἐπισήμως τετρακόσιοι (400) ἐκ τῶν 6500 στρατιωτῶν καὶ ἐντοπίων τῶν, λαβόντων μέρος κατὰ ταύτην, ὁ Τουρκικὸς στρατὸς περιωρίσθη ἐντὸς τοῦ χωρίου Καλυβῶν, μὴ τολμῶν νὰ ἐξέλθῃ αὐτῶν, προφασιζόμενος, ὅτι ὑπεῖκεν εἰς τὰς συμβουλάς τῶν μεγ. Δυνάμεων. Ἐνῶ ὅμως εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοσαύτην ἐπεδείξατο ὑποταγὴν εἰς τὰς θελήσεις τῶν Δυνάμεων ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, ποιούσα τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν, εἰς τὰς ἐπαρχίας Σελίνου, Κισσάμου καὶ Κυδωνίας, Ρεθύμνης καὶ Ἁγίου Βασιλείου δὲν ἐπαύσατο, καθ' ὅλον τὸ ἀπὸ τῆς 18ης Μαΐου μέχρι σήμερον χρονικὸν διάστημα, ἀπὸ τοῦ νὰ προβαίη εἰς ἐχθροπραξίας κατὰ τῶν χριστιανῶν, εἴτε σφάζουσα διὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, εἴτε πυρπολοῦσα, δηοῦσα καὶ διαρπάζουσα τὴν περιουσίαν των. Εἶναι γνωστὰ αἱ κατὰ τὸ **Δρομόνερον, Κακόπετρον καὶ Καστέλλι Κισσάμου, Πατελᾶρι Κυδωνίας, Ἁγίον Ἰωάννην**

Ἄγιον Βασίλειον καὶ Ἄγιαν Πελαγίαν μάχαι, προκληθεῖσαι ἄλλαι μὲν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ἄλλαι ὑπὸ τῶν ἐντοπίων τούρκων, ὑποστηριχθεῖσαι δὲ κατόπιν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν Ἀποκόρωνα δὲν ἔμελλε νὰ διατηρηθῆ ἡ ἐκ-κεχειρία ἐπὶ πολὺν χρόνον, διότι ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις οἰοεὶ ἀδημονοῦσα διὰ τὴν ὑπαρξιν ἡσυχίας παρῆχε καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἀφορμὴν διὰ τοῦ στρατοῦ τῆς, ὅπως σαλεύσῃ ταύτην. Πρὸς τοῦτο διέτασσε ν' ἀνέρχῃται καθ' ἐκάστην ἀπόσπασμα τακτικοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῶν σκοπιῶν Βίγλας καὶ Πόρταλη—Κεφάλι, κειμένων τῆς μὲν πρώτης πρὸς νότον τῶν Μεγάλων Χωραφίων καὶ ἄνωθεν καὶ βορειοδυτικῶς τοῦ Καλοσουκιᾶ, τῆς δὲ νοτιοδυτικῶς καὶ ἄνωθεν τοῦ χωρίου Καλυβῶν, ὁπόθεν ἐπυροβόλει κατὰ τῶν θεριστῶν καὶ τῶν, τυχόν, διερχομένων ἐντὸς βολῆς τυφεκίου.

Ἡμεῖς ὑπέικοτες εἰς τὰς συμβουλάς τῶν Προξένων τῶν Μεγ. Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπεφεύγομεν νὰ δεχθῶμεν τὰς προκλήσεις ἐκείνας τῶν Τούρκων, καίτοι πολλαχῶς ἐζημιούτο ὁ Κρητικὸς λαός. Ἡ ὑπομονὴ ὅμως ἡμῶν, ἄτε ἔχουσα ὄρια, εἶν' ἐπόμενον ὅτι ἤθελεν ἐξαντληθῆ, διότι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ βλέπωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν ἀπειλουμένην καὶ τὴν περιουσίαν μας διαρπαζομένην, μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας. Ἡ ἡσυχία λοιπὸν καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου κατωρθώθη νὰ σαλευθῆ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, διὰ τρόπου, ὃν ἀμέσως ἐκτιθέμεθα.

Εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ὀρμίσκου τῆς Ἀλμυρίδος κειμένου βορειοανατολικῶς τοῦ χωρίου Καλυβῶν, πρὸς δυσμὰς τοῦ χωρίου Πλάκας καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Γαβαλοχωρίου, εἶχον ἀγκυροβολήσει τὰ ἀλιευτικὰ πλοίαρκα τῶν Πλακιανῶν χρησιμεύοντα ἐνίοτε καὶ ὡς διαπορθμευτικὰ ἀπὸ Καλυβῶν καὶ Πλάκας εἰς τὸ Ἀκρωτήριον Κύαμον.

Τὴν 30 Ἰουνίου ἐ. ἔ., τὸ πολεμικὸν τουρκικὸν Καπλὰν ἀπέστειλε μίαν λέμβον τοῦ μεθ' ἐνὸς ἀνθυποπλοίαρχου, ἐνὸς ὑποκελευστοῦ καὶ ἐννέα ναυτῶν, ὅπως ρυμουλκήσωσιν αὐτὰ εἰς Χανιά διὰ δύο λόγους, ὡς βεβαιοῦται. Πρῶτον ἵνα διακόψωσι πᾶσαν συγκοινωνίαν, μετὰξὺ Ἀποκορώνου καὶ Χανίων, διότι καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς ἔχει διακοπὴ αὐστηρῶς αὕτη, διὰ στρατιωτικῆς ζώνης καὶ δεύτερον ὅπως διὰ τοῦ γεγονότος τούτου ἐκφοβίσωσιν ἐμμέσως τοὺς ἐν Χανίοις βουλευτάς, οἱ ὁποῖοι, ὡς ἐφρόνει ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, ὅταν ἤθελον ἰδεῖ, ὅτι καὶ ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία, ὁπόθεν εἰσηλθόν εἰς Χανιά ἦτο διακεκομμένη, φοβούμενοι σφαγὴν, ἤθελον φανῆ ὀλιγώτερον ἀπαιτητικοὶ εἰς τὰ ὑποβληθησόμενα εἰς τὸν Σουλτάνον αἰτήματα.

Καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ἀνεσύροντο αἱ ἀγκυραι τῶν πλοιαρίων καὶ ἠτοιμάζοντο οἱ ναῦται νὰ δέσωσι αὐτὰ ὀπισθεν τῆς Αὐτοκρατορικῆς λέμβου τοῦ Καπλὰν, ἰδόντες αὐτοὺς οἱ κύριοι τῶν πλοιαρίων, ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν καὶ ἐφόνευσαν δύο ναύτας ἐντὸς τῆς λέμβου. Μετὰ τοὺς πρώτους πυροβολισμοὺς τῶν χριστιανῶν, τὸ πολεμικὸν πλοῖον ἤρξατο πυροβολοῦν κατ' αὐτῶν καὶ διὰ τουφεκίων καὶ διὰ τηλεβόλων καὶ οὕτως ἤρξατο πεζοναυμαχία διαρκέσασα μέχρι βαθείας νυκτός, καθ' ἣν σπεύσαντες ἔλαβον μέρος, ἀκούσαντες τοὺς πυροβολισμοὺς οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων καὶ τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ὅσα παρευρέθησαν ἐκεῖ πλησίον.

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐφονεύθησαν ὅ τε ἀνθυποπλοίαρχος,

ὁ ὑποκελευστής καὶ ἅπαντες οἱ ναῦται, ἀφήσαντες εἰς χεῖρας τῶν χριστιανῶν τὰ ὄπλα των, τὴν λέμβον καὶ τὴν σημαίαν τῆς λέμβου. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῶν χριστιανῶν ἐφονεύθησαν, δι' ἀπάτης, ὑπὸ τοῦ ἀνθυποπλοίαρχου, ὁ Γεώργιος Κρασσάκης τοῦ Ἐμμ. καὶ Χαράλαμπος Νικητάκης, διότι οὗτος, ὁ ἀνθυποπλοίαρχος, προσποιηθεὶς ὅτι ἤθελε παραδοθῆ, προσήλκυσε αὐτοὺς ἀπροφυλάκτους καὶ ἐπυροβόλησε κατ' αὐτῶν διὰ περιστρόφου, ὡς καὶ ὁ Γεώργιος Καρδασάκης ἐκ Κοκκίνου χωρίου, διὰ σφαίρας τηλεβόλου τοῦ πλοίου, ἐτραυματίσθη δὲ ὁ Μιχαὴλ Γρηγοράκης ἢ Παρτσαδάκης ἐκ Βάμου

Ἡ πεζοναυμαχία αὕτη δὲν ἔληξεν ἐνταῦθα. Τὴν ἑσπέραν τῆς 30 Ἰουνίου, ἀπόσπασμα Τουρκικοῦ στρατοῦ ἐξ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν ἐνίσχυσε τὸν ἐκ δύο ταγμάτων συγκεῖμενον στρατὸν τῶν Καλυβῶν. Ἄπας οὗτος ὁ στρατὸς μετὰ τῶν ἐν Καλύβαις ἐντοπίων Ὄθωμανῶν, περὶ τὴν θῆν τῆς νυκτὸς (Τουρκιστί) τῆς 30 Ἰουνίου πρὸς τὴν 1 Ἰουλίου, ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ἀλμυρίδος, ὅπως παραλάβωσι τοὺς νεκροὺς των καὶ τὰ πλοίαρκα, ἀνέλθωσι δὲ καὶ εἰς τὰ χωρία Πλάκαν, Καμπιά, Ἅγιον Βασίλειον, Κοπράναν καὶ Γαβαλοχώριον, ἵνα πυροβολήσωσι καὶ διαρπάσωσιν αὐτά, ὡς συνήθως. Καὶ κατάρθωσαν μὲν νὰ καταλάβωσιν, ἄνευ κόπου τὴν γηλοφοσειρὰν Ἅγίου Ἀνδρέου, Φοινικιοῦ, Βενιέρη τὴν κορυφὴν ἢ Παρτσάλι καὶ Ἅγιον Ἡλίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κυρᾶς (ὀρμίσκου κειμένου πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀλμυρίδος καὶ χωριζομένου αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Φοινικιά καὶ Ἅγίου Ἀνδρέου) καὶ λήγουσαν εἰς τὸν Ἅγιον Ἡλίαν, παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν Καλυβῶν, ἀλλ' ἐπιτεθέντες κατ' αὐτῶν οἱ ὀπλίται τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως ὑπὸ τὸν Ἀρχηγὸν αὐτῆς Κ. Μαλινὸν, τὸν ὑπαρχηγὸν Ἰωάννην Γιανναράκη ἢ Γιασεμήν, τὸν Ἀντιπρόεδρον Γεώργ. Μυλωνογιαννάκη, τὸν ταμίαν Χαράλ. Ἰω. Παπαδάκη καὶ τοὺς Παπαῖ Μαλέκον, Ἀναγνώστην Κουρινάκη, Πετρομάρκον, Θεοκλῆν Κακατσάκη, Εὐστάθιον Περουλήν, Μιχαὴλ Μυλωνογιαννάκη, Μάρκον Δημητρακάκη καὶ Σέργην Καλιγιαννάκη καὶ οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων ὑπὸ τῶν Καπετᾶν Ματθαῖον Μυλωνογιαννάκη καὶ τινες νεωστὶ κατελθόντες ἐξ Ἀθηνῶν Κρήτες καὶ ἐθέλονται ὑπὸ τὸν ἐκ Βαφῆ Γεώργ. Φοῦρον, μεθ' ὀρμῆς, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς θέσεις των, μετὰ μεγάλων ζημιῶν, ὅπου ἐξηκολούθησεν ἡ μάχη, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ μέχρι τῆς 2ας ὥραν τῆς νυκτὸς.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, καθ' ἣν ἐρρίπτοντο κανονιοβολισμοὶ ἐκ τοῦ φρουρίου Ἰτζεδίν, ἐκ τοῦ Καστελλίου καὶ ἐκ τῶν πολεμικῶν, ἐδέχθη τραῦμα, διαμπερὲς ἐπὶ τῆς κοιλίας ἀνδρείως ἐπιτιθέμενος, ὁ ταμίης Χαράλ. Ι. Παπαδάκης τελειόφοιτος τῆς Νομικῆς, ἐλαφρότερον δὲ ὁ Ἐμμ. Μπολανάκης ἐκ Βάμου καὶ ὁ Μανουῖσος Μαυράκης ἐκ Λιτσάρδας, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν 18 καὶ ἐπληγώθησαν 12.

Ἐκμανεῖς ὁ Ἀβδουλάχ, διότι ἠτήθη τόσον οἰκτρῶς καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, διέταξε τὴν στρατολογίαν καὶ ἀποστολὴν ἐντοπίων Τούρκων ἐκ τῶν Τμημάτων Κυδωνίας, Ρεθύμνης καὶ Ἀποκορώνου, ἀφοῦ προηγουμένως διέταξε καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἐν Καλύβαις στρατοῦ, δι' ἑνὸς εἰσέτι τάγματος.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον λοιπὸν τῆς 1ης πρὸς τὴν δευτέραν Ἰουλίου συνεποσοῦντο οἱ ἐν Καλύβαις Τούρκοι εἰς τρία τάγματα καὶ 180 ἄνδρας τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ 800 ἐντοπίους, οἱ ὅποιοι μετηνέχθησαν διὰ μιᾶς φορηγίδος (μαόνας) μιᾶς ἡμιολίας, δύο βρυ-

κίων καὶ δύο ἀτμοπλοίων.

Ἐνῶ δὲ οἱ Τούρκοι τοσοῦτον ἐνισχύθησαν, ἡμεῖς ἐγκατελείψαμεν, μετὰ τὸ πέρας τῆς μάχης, τὰς θέσεις μας, μεταβάντες εἰς τὰ πλησιόχωρα πρὸς εὐρεσιν τροφῆς. Τοῦτο ἐννοήσαντες οἱ Τούρκοι, ἐξῆλθον περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς νυκτὸς τῆς 1 πρὸς τὴν 2 Ἰουλίου τῶν θέσεών των, παρὰ τὴν ἀείποτε ἐπικρατοῦσαν τακτικὴν αὐτῶν καὶ κατέλαβον τὰς αὐτάς, ἅς καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην θέσεις. Ἄλλ' εἰδοποιηθέντες διὰ τῶν πυροβολισμῶν, ἔσπευσαν ἄθροιοι ἐξ ὄλων τῶν χωρίων τῆς Ἐπαρχίας Ἀποκορώνου καὶ Κυδωνιάται ὑπὸ τὸν Ἐπαρχηγὸν τῆς Μεταπολιτεύσεως Ἐπιτροπῆς Ἰωάννη Καλογερῆν ἐκ Κάμπων τῆς Κυδωνίας καὶ Σφακιανοὶ ὑπὸ τὸν ἐξ Ἀσκύφου Παῦλον Τροῦλλον, μέλος τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅσοι παρευρίσκοντο μετὰ τοῦ Κέντρου τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως, τὸ ὁποῖον Κέντρον ἔσπευσε νὰ παραταχθῆ ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον τῆς μάχης (Βενιέρη τὴν κορυφὴν ἢ Παρτσάλι) ὅπου εἶχεν ἀπέναντί του τοὺς ἀνρδειότερους τῶν ἐντοπίων Τούρκων καὶ κατῶρθωσε νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ ὑποχωρήσῃ, ὡς καὶ χθές, εἰς τὰ χαρακώματά του, ὁπόθεν ἐπανειλημένως ἐξώρμησε καθ' ἡμῶν.

Εἰς τὴν μάχην ταύτην οὔσαν πενταπλασίως μεγαλυτέραν καὶ πεισματωδεστέραν τῆς χθεσινῆς, ἔσπευσαν καὶ οἱ Χρῆστος Βολουδάκης, Ἀνδρέας Κακούρης, Γεώργιος καὶ Πῶλος Ἀναγνωστάκης καὶ ὁ Γεώργιος Γαλάνης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἀνδρῶν.

Οἱ χριστιανοὶ ἀντέχοντες εἰς τὴν φοβερὰν καυστικότητα τῶν φλογῶν τοῦ Ἥλιου καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς δίψαν, εἰς τὴν πείναν, εἰς τοὺς ὀμαδὸν πλέον κανονιοβολισμοὺς τῶν τοπομαχικῶν τοῦ φρουρίου Ἰτζεδιν, τῶν πυροβολοστασιῶν Πόρταλη καὶ Καστελλίου καὶ τοῦ πολεμικοῦ πλοίου, τὰ ὁποῖα εἰς πολλὰ μέρη καὶ κατέστρεψαν καὶ εἰς τὰς συχνὰς ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων, ἐπολέμουν ἀνδρειότατα, εἰ καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κινηθῶσιν, ὡς ἤθελον, οὔτε νὰ λάβωσιν ὅλοι μέρος εἰς τὴν μάχην, ὡς ἐκ τοῦ παραλίου καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀκαταλλήλου τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Μόνον περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐγκαταλείψαντων τῶν πλείστων χριστιανῶν ὀπλιτῶν τὴν σπουδαιότεραν, ἀλλὰ καὶ ἐπικινδυνωδεστέραν θέσιν τῶν (Βενιέρη τὴν κορυφὴν ἢ Παρτσάλι), ἐκ τῆς δίψης, τῆς πείνης, ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγίστου κινδύνου καὶ διότι πολλοὶ εἶχον τραυματισθῆ ἐκ τῶν σφαιρῶν τῶν τυφεκίων καὶ τῶν πυροβόλων, καθόσον ἐκεῖ διηθύνοντο ὅλοι οἱ κανονιοβολισμοί, ὀλίγον ἔλειψε νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν οἱ Τούρκοι, ἐννοήσαντες, ἐκ τῶν ἀραιωθέντων πυροβολισμῶν τῶν χριστιανῶν, τὴν ἐγκατάλειψιν. Διὰ τοῦτο, ὀρμήσαντες μὲ λόγῃν ἐφ' ὄπλου καὶ γιαταγάνια ἐπλησίασαν εἰς τὸ εἰρημένον ὀχύρωμα εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα βημάτων. Ἐννοήσαντες, ὅμως, τοῦτον οἱ ἐκεῖ πλησίον εὕρισκομενοι Πρόεδρος, Γεν. Γραμματεὺς, Ἀντιπρόεδρος καὶ ὑπαρχηγός, Μ. Κουνδουράκης, Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης, Γεώργιος Μυλωνογιαννάκης καὶ Ἰωάννης Γιανναράκης, μετὰ τῶν παρ' αὐτοῖς μελῶν τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐπιτεθέντες, ἐκτεθειμένοι κατὰ τῶν Τούρκων, παρορμῶντες συγχρόνως τοὺς Χριστιανούς, προπορευομένου πάντοτε τοῦ Προέδρου, ἐξηνάγκασαν τοὺς Τούρκους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς θέσεις των. Τοσοῦτον δὲ τρόμον ἐνεποίησεν αὐτοῖς ἡ θαυμασία ἐπίθεσις τοῦ Κέντρου τῆς Ἐπιτροπῆς, ὥστε, ἂν μὴ ὑπῆρχε τὸ μικρὸν φρούριον τοῦ Καστελλίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἰσῆλθον καὶ ἡ

θάλασσα, ἀφ' ἧς ἐπροστατεύοντο ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ, θὰ ἐγκατέλειπον καὶ τὰς θέσεις των τρεπόμενοι εἰς φυγὴν.

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην, καθ' ἣν ἐρρίφθησαν 400 βολαὶ ὑπὸ τῶν διαφόρων πυροβόλων καὶ ἔλαβον μέρος ὑπερτρισχίλιοι Τούρκοι, καὶ ἦτις διήρκησε μέχρι τῆς πρώτης ὥρας τῆς νυκτός, ἐφονεύθησαν οἱ Ἰωάννης Ἐμμ. Κοτζαμπασάκης ἐκ Δουλιανῶν, Γεώργ. Παντ. Κουκλάκης ἐκ Κεφαλαῖ καὶ Παντελῆς Τρουλλάκης ἐκ Λυκοτιναρᾶς καὶ ἐτραυματίσθησαν ἐπικινδύνως οἱ Ἀναγνώστης Κουρινάκης ἐξ Ἀλικάμπου τακτικὸν μέλος τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνδρείως μαχόμενος, βαρέως ὁ Νικόλαος Προεστάκης, Βασίλειος Σαπουνάκης, Ἐμμ. Δ. Σαπουνάκης ἐκ Γαβαλοχωρίου καὶ ἐλαφρῶς οἱ Λάμπρος Κιλιτζιράκης καὶ Ἀντώνιος Ἀντωνακάκης ἐξ Ἀλικάμπου, Γεώργιος Μπραουδάκης ἐξ Ἐμπροσνέρου, Ρούσος Ἰωσήφ Χ' Ρούσου Βουρδουμπάκης ἐξ Ἀσκύφου, Δημήτριος Σέργ. Καλιγιαννάκης, Ἰωάννης Δ. Γαλανάκης, Ἀρτέμιος Μαριακάκης καὶ Νικόλαος Καραβανάκης ἐκ Βάμου, Κωνσταντῖνος Δουνάκης ἐκ Προβάρματος, Σταῦρος Παπαδάκης ἐξ Ἀρμένων, Δημήτριος Σταύρ. Μυλωνάκης ἐκ Κεφαλαῖ, λαβῶν τρεῖς σφαίρας, Νικόλαος Δ. Ἀρκολάκης ἐκ Λιτσάρδας, Ἐμμαν. Καμαλᾶς ἐκ Βαφῆ καὶ Πολιὸς Βιτάκης ἐκ Νίππου δια σφαιρῶν, πολλοὶ δὲ ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Πρόεδρος, διὰ λίθων ἐκσφενδονισθέντων ὑπὸ τῶν βολῶν τῶν τηλεβόλων κατὰ τὴν ἔκρηξίν των. Ἐκ δὲ τῶν Τούρκων, καθ' ἃ θετικῶς ἐπληροφορήθημεν, ἐφονεύθησαν πενήκοντα καὶ ἐτραυματίσθησαν ἑκατόν, ἐξ ὧν πολλοὶ ἐντόπιοι.

Μαθὼν ὁ Ἀβδουλάχ καὶ τὴν διὰ τρίτην φορὰν ἦτταν τοῦ στρατοῦ του καὶ τῶν ἐντοπίων Τούρκων, διέταξε καὶ νέαν ἐπίθεσιν καθ' ἡμῶν πεισματωδεστέραν τῶν προηγουμένων, ἀποστείλας συνάμα αὐτοῖς ἐπικουρίαν ἐξ ἐτέρων τεσσάρων ἰστιοφόρων πλοιαρίων πλήρων ἐντοπίων Τούρκων.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον, λοιπόν, τῆς δευτέρας πρὸς τὴν τρίτην Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἐπωφεληθέντες οἱ Τούρκοι ἐκ τῆς ἀπουσίας τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐγκαταλείψει τὰς θέσεις των, καθ' ὁλοκληρίαν, διασπαρέντες εἰς τὰ περίξ χωρία, πρὸς εὕρεσιν τροφῆς, ἀνῆλθον καὶ κατέλαβον τὰς θέσεις Ἁγίου Ἀνδρέαν, ἐφ' οὗ ἔστησαν ὄρεινόν πυροβόλον, Φοινικίαν, Βενιέρη τὴν κορυφὴν ἢ Παρτσάλι καὶ τὴν ἀπέναντι αὐτῆς κορυφὴν τοῦ Καλαϊτζῆ, ἃς ὠχύρωσαν καλῶς μέχρι τῆς πρωΐας κτίσαντες τοίχους παχείς καὶ κατασκευάσαντες διάφορα προχώματα, ἐξ ὧν ἐξορμήσαντες ἔφθασαν μέχρι τῆς Ἀλμυρίδος καὶ κάτωθεν τοῦ χωρίου Κοπράνης, ὅπου ἐπυρπόλησαν μίαν θημωνιὰν ἐξ 150 δεματίων σταχύων.

Πληροφορηθέντες ὅμως οἱ χριστιανοὶ ἔσπευσαν ἐκ διαφόρων μερῶν καὶ ἐπέτεθησαν κατ' αὐτῶν μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς, ὥστε ἐξηνάγκασαν αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς θέσεις των, ἐγκαταλείψαντες μάλιστα καὶ τὴν Φοινικίαν. Ἡ μάχη οὐχὶ τόσον πεισματώδης καὶ μεγάλη ὡς ἡ τῆς χθές, ἔνεκεν τῆς ἐλλείψεως φυσιγγίων, παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, διήρκεσε μέχρι τῆς τετάρτης ὥρας τῆς νυκτός. Κατ' αὐτὴν ἐτραυματίσθη βαρέως ὁ Κυριαῖκος Δρούβαλης, ἐκ Κοπράνης, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν περὶ τοὺς 25.

Περὶ τὴν 7 ὥραν τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Ἰουλίου, Τουρκιστί, πυκνότατοι πυροβολισμοὶ, ὁμαδὸν ριπτόμενοι, ἠκούοντο πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀλμυρίδος καὶ πρὸς τὰ περίξ καὶ ἄνωθεν αὐτῆς χωρία Κο-

πράναν και Ἁγιον Βασίλειον· οἱ Τοῦρκοι μετεχειρίσθησαν τὸ ἐξῆς στρατήγημα: Ἐκ τῶν θέσεων, ἅς ἀπὸ τῆς χθελσινῆς πρῶτας, εἶχον καταλάβει και ὀχυρώσει και ἐξ ἄλλων πλησίων αὐτῶν κειμένων, ἅς κατέλαβον τὴν νύκτα ἄνευ ἀντιστάσεως, διότι οἱ χριστιανοὶ εἶχον ἐγκαταλείψει αὐτάς, διὰ τοὺς συνήθεις πάντοτε λόγους, ἐπυροβόλει ἀκαταπαύστως ὁ τακτικὸς στρατός, ἐνῶ συγχρόνως, οἱ ἐντόπιοι τοῦρκοι, προχωρήσαντες χωρὶς νὰ πυροβολήσωσι ποσῶς, κατέλαβον τὴν Ἄλμυρίδα, τὸ ἄνωθεν και ἀνατολικῶς αὐτῆς χωρίον Πλάκκαν, τὸν μεταξὺ Πλάκκας και Ἁγίου Βασιλείου ὑπερκείμενον ὕψηλὸν πετρώδη λόφον «Κούκουρον», τὸν Ἁγιον Βασίλειον και τὰ κάτωθι τοῦ χωρίου Καμπιῶν, κειμένου πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Κούκουρου μέρη, ἀπέχοντα τοῦ Καστελλίου ἐν τέταρτον τῆς ὥρας. Οἱ διαμένοντες εἰς τὰ μέρη ταῦτα χριστιανοὶ, μὴ ἐννοήσαντες κατ' ἀρχὰς τὸ στρατήγημα, ἐκινδύνευσαν νὰ συλληφθῶσι ζῶντες.

Λαβόντες ὅμως γνῶσιν τῶν ἀνωτέρω, καθόσον, ἐσπεύσαμεν ἐξ ὄλων τῶν μερῶν και ἐπιτεθέντες περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου κατὰ τῶν ἐντοπίων Ὀθωμανῶν και τοῦ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀνερχομένου τακτικοῦ στρατοῦ, ἐξηναγκάσαμεν αὐτοὺς νὰ τραπῶσιν εἰς ἄτακτον φυγὴν, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ λάβωσιν, εἰμὴ δύο ἐκ τῶν νεκρῶν τῆς 30 Ἰουνίου και μίαν σαθρὰν λέμβον ἐξηλκυμένην ἢ νὰ πυρπολήσωσι τὸ εἰρημένον χωρίον. Μόνον καινήλιά τινα πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς Πλάκκας ναοῦ, διότι εἰς τὸ πέραν δὲν ἡδυνήθησαν νὰ προχωρήσωσιν, ἔθραυσαν, ὡς και τὴν ἁγίαν τράπεζαν και καινήλιά τινα ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ ναοῦ, ὡς και πλειστοῦς πίθους πλήρεις οἴνου και ἐλαίου, ἔκοψαν δύο κρεβατίνας και ἐπυρπόλησαν ἑτέραν θημωνιάν. Οἱ χριστιανοὶ κατεδίωξαν και πάλιν τοὺς Τοῦρκους μέχρι τῶν ὀχυρωμάτων οὔτοι δὲ τραπέντες εἰς φυγὴν, κατέλειπον πέντε νεκροὺς και ἐν ὄπλον μαρτίνοι.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς μάχης ταύτης ἡδυνήθησαν νὰ λάβωσι μέρος πλειότεροι ἢ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας, χριστιανοὶ, εὐρόντες καιρὸν ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐπροχώρησαν πλειότερον ἢ κατὰ τὰς προηγουμένας, εἰς ἐνδότερα μέρη, προσῆλθον δὲ και ἕτεροι ὀπλίται ἐκ Σφακίων και Κυδωνίας. Ἄν δὲ μὴ ἔσπευδε νὰ ὑποχωρήσῃ ταχέως ὁ ἐχθρὸς θὰ περιεκυκλοῦτο ἀφεύκτως και θὰ εἶχομεν νέαν μάχην Μαμουριανῶν. Οἱ χριστιανοὶ ποιήσαντες ἐφόδους κατέλαβον θέσεις κειμένας εἰς ἀπόστασιν 150—300 μέτρων ἀπὸ τῶν ὀχυρωμάτων τῶν Τοῦρκων και ἐκεῖθεν ἐπολέμουν μέχρι τῆς νυκτὸς κατ' αὐτῶν, ἐξηναγκάσαντες αὐτοὺς ἐπὶ τέλους νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν νύκτα τὰς θέσεις των λάθρα, μετὰ τὴν δύσιν τῆς Σελήνης και νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Καλύβας και Καστέλλιον τὰς προτέρας θέσεις των.

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην, ἧτις ἦτον ἡ μεγαλυτέρα, πεισματωδεστέρα, ἀλλὰ και ἐνδοξωτέρα τῶν τεσσάρων προηγουμένων και καθ' ἣν ἐρρίφθησαν ἀκριβῶς 327 κανονιοβολισμοὶ, ἐφονεύθησαν οἱ χριστιανοὶ Δημήτριος Βαγιονῆς ἐκ Καρρῶν Ἀποκορώνου, Χαράλαμπος Παπουτσάκης ἐκ Γαβαλοχωρίου καθ' ἣν στιγμὴν ἀφικνοῦντο εἰς αὐτὴν ἐξ Ἀθηνῶν, χωρὶς νὰ προφθάσωσι κἀν νὰ ἴδωσι τοὺς συγγενεῖς των, ὁ Νικόλαος Λαγὸς ἢ Σφυριδάκης, ἐκ Γαβαλοχωρίου, ὃν οἱ Τοῦρκοι, προχωρήσαντα μέχρι τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῶν ἡδυνήθησαν ν' ἀποκεφαλίσωσι νεκρὸν ὄντα και νὰ διαμελίσωσιν, ὁ Ἀρτέμιος Δουρουντάκης ἐκ Καμπιῶν και ὁ Γεώργιος Ἐμμ. Χαριτάκης ἐκ Προβάρματος και ἐτραυματίσθησαν ὁ Ἰωσήφ Ι. Τζι-

τζικαλάκης ἐκ Φρέ, τελειόφοιτος τῆς Ἱατρικῆς, λίαν ἐπικινδύνως, οἱ Φραγκιάς Καραμπίνης ἐκ Μαθῆ (Ἐλικάμπου), Ἀντώνιος Κάμπος ἐκ Τζιτζιφῆ καὶ Μιχαὴλ Κατσουλῆς ἐκ Κάμπων Κυθωνίας, ἐπικινδύνως, οἱ Μανούσος Α. Γρύλλος ἐξ Ἐλικάμπου, Παῦλος Ἄνδρ. Τροῦλλος ἐξ Ἀσκούφου, Ἐμμαν. Ι. Ἀνδρουλακάκης ἐκ Γαβαλοχωρίου, μέλη τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ Ἀντώνιος Καραβάνος ἐκ Φρέ.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πενθημέρου ταύτης μάχης οἱ ἱατροὶ Γ. Μυλωνογιαννάκης, Ἐμμ. Μουντάκης, Γεώργιος Ἀνδρεαδάκης ὁ μόνος ὅστις ἐπροτίμησε νὰ παρευρεθῆ μᾶλλον εἰς τὴν μάχην ἢ εἰς τὴν βουλήν, ὁ Στυλ. Κασσοτάκης καὶ οἱ τελειόφοιτοι Νικόλ. Καβρουλάκης καὶ Ἰωσήφ Τζιτζικαλάκης παρευρίσκοντο μὲ τὸ ὄπλον εἰς τὰς χεῖρας εἰς τὰς πρώτας γραμμάς, προσφέροντες συγχρόνως τὰς πρώτας βοηθείας εἰς τοὺς τραυματιζομένους ἦτον ἀληθῶς θαυμάσιον καὶ πρωτοφανές διὰ τὴν Κρήτην ἢ, μετὰ τόσου κινδύνου, τόσον ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως παρεχομένη ἱατρικὴ βοήθεια εἰς τοὺς τραυματιζομένους ἐνόμιζέ τις ὅτι εὐρίσκετο εἰς γερμανικόν στρατόν.

Οὕτως ἔληξεν ἡ πενθήμερος αὕτη μάχη, καθ' ἣν δέον νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι δὲν ἐγένετο τόσον ἐπαισητὴ ἢ ἔλλειψις φυσιγγίων, ὅσον κατὰ τὰς προηγουμένας· διότι ναὶ μὲν εἰς τοὺς ἔχοντας ὄπλα Σασσεπῶ καὶ Μάουζερ, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐξηντλήθησαν τὰ φύσιγγια καθ' ὀλοκληρίαν, μὴ ἀποσταλέντων τοιούτων ἐξ Ἀθηνῶν, εἰς τοὺς ἔχοντας ὅμως ὄπλα Γκρᾶ καὶ Μαρτίνι ἡ ἔλλειψις δὲν ἦτο μεγάλη ἂν καὶ ὑπῆρχε καὶ παρ' αὐτοῖς τοιαύτη, διότι οἱ Ἐξωπολιστοὶ καὶ Μαθητικοί, οἱ ὁποῖοι εἶχον παραλάβει τὰ πλεῖστα τῶν φυσιγγίων τῶν ἀποσταλέντων ἐξ Ἑλλάδος μετέφεραν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης καὶ τὰ διένειμαν αὐτὰ πρὸς τοὺς μαχητὰς ἐν ὥρᾳ κινδύνου· ἐξ οὗ κατεδείχθη καὶ πάλιν, ὅτι ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχουν πολεμοφόδια εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἀδιάφορον εἰς τίνας χεῖρας εὐρίσκονται· ἐν καιρῷ ἀνάγκης οἷος δήποτε καὶ ἂν ἔχη τοιαῦτα, ἔστω καὶ ἐξ ἰδίων ἡγορασμένα, θὰ τρέξη εἰς τὸν τόπον τῆς ἀνάγκης, ὅπως διαθέσει αὐτὰ δεόντως.

Ὁ Ἀβδουλάχ ἀπελπισθεὶς καὶ ἐκ τῶν τελευταίων ἡττῶν, ἀπέσυρε τὸν στρατόν ἐντὸς τῶν Καλυβῶν, ἐλαττώσας μάλιστα αὐτόν, εἰς δύο πάλιν τάγματα, ὑπακούων, δῆθεν, εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν κ. κ. Προξένων.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον τὰ ἐν Ἀποκορώνῳ γεγονότα, ἅτινα ἔλαβον χώραν κατ' αὐτάς. Καὶ ἐν **Ρεθύμνῃ** καὶ ἐν **Ἀγίῳ Βασίλειῳ** ἔλαβον χώραν ἐσχάτως σφαγαὶ καὶ ἀρπάγαί ἐκ μέρους τῶν τούρκων, ἔνεκεν τῶν ὁποίων ἠναγκάσθημεν νὰ διαμαρτυρηθῶμεν πρὸς τοὺς κ. κ. Προξένους ἀντίγραφον τῆς διαμαρτυρίας συναποστέλλομεν ὑμῖν. Καὶ ἐν Κυθωνίᾳ συμβαίνουν καθ' ἑκάστην ἀκροβολισμοί, ὡς δείκνυται ἐκ τοῦ συνημμένου τῆ παρούση ἀντιγράφου ἐκθέσεως τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Ἰωάννου Δημητρογιάννη

Ἐν Φρέ τῇ 11 Ἰουλίου 1896

Ὁ Πρόεδρος Μ. Ρ. Κουνδουράκης, οἱ ἀντιπρόεδροι Γ. Μυλωνογιαννάκης, Στ. Ζουρίδης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λκεανίδης κ.τ.λ.

Ἐπιστολαὶ παρὰ διαφόρων συντρόφων

Ἐν Κεφαλαῖ 11 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς,

1) Πληροφορούμεθα παρ' ἀνθρώπου, ἐλθόντος ἐνταῦθα ἐξ Κάμπων, ὅτι σὰς ἦλθαν ἐκ Χανίων, ἐπιστολαὶ μὲ ἰδιαίτερον ταχυδρόμον.

Ἄνυπομονοῦντες νὰ μάθωμεν τί συμβαίνει, σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γράψετε μὲ τὸν ἴδιον κοιμιστὴν τῆς παρούσης μου τὰ τρέχοντα.

Ἐνταῦθα συνηθοῖσθησαν ἀπὸ χθές, περὶ τὰς 3 χιλιάδας ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι περιμένουν τὸ πλοῖον νὰ φέρῃ ὄπλα καὶ πολεμοφόδια. Φόβος ὑπάρχει, ὅτι ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον θὰ συμβῶσι δυσάρεστοι σκηναὶ μεταξύ των, διότι θὰ διαρπάζωσι τὸ πρᾶγμα. Συνέστησα εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ διαλυθῶσι καὶ νὰ μείνωσι δύο ἢ τρεῖς ἀνθρωποὶ ἀπὸ κάθε χωριό διὰ νὰ παραλάβουν τὸ ἀνάλογον ἐκάστου χωρίου, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ ἀκούσουν.

Σὰς ἀσπάζομαι Μ. (Ματθαῖος) Μυλωνογιαννάκης

2) Ἀγαπητοί,

Ἡ παροῦσα εἶναι ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ Γεωργίου Φούμη, ληφθείσης σήμερον ταύτην τὴν στιγμὴν ἐνταῦθα. Οἱ ἐνταῦθα πληρεξούσιοι ἰδίως οἱ Σελινιωταί, εὐδὲν εὐρίσκουσι τὸ ἄτοπον εἰς τὴν μετὰ τῶν Τούρκων συνεργασίαν τῶν βουλευτῶν, ἀλλὰ λέγουσιν, ὅτι δὲν πειράζει· οἱ δὲ Κισσαμίται εἰσὶ μετριοπαθέστεροι. Πάντες οἱ λοιποὶ ἐνταῦθα ἐξεμάνησαν κατὰ τῆς τοιαύτης ἐργασίας. Ἐγὼ ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ σὰς ἀποστείλω ἀντίγραφον, διότι τὸ πρωτότυπον ἐννοεῖ νὰ κρατήσῃ ὁ Κασέλος, ἐν τούτοις σὰς παρακαλῶ, ὅπως πληρώσητε κάτι τι εἰς τὸν ἐπιφέροντα.

Ὁ ταχυδρόμος θὰ ἀναχωρήσῃ αὔριον. Ἄν θέλετε νὰ στείλητε ἐπιστολὰς εἰς τὰ Χανιά, ἔστω τοῦτο πρὸς γνῶσίν σας.

Σὰς ἀσπάζομαι

Ν. Σηφάκης

Χανιά 10 Ἰουλίου 1896,

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Βεβαίως θὰ γνωρίζετε τὰ διατρέξαντο ἐν Χανίοις τὸ παρελθὸν Σάββατον. Οἱ κ. Πρόξενοι ἔλαβον ταυτόσημον διακοίνωσιν τῶν πρεσβευτῶν των, καθ' ἣν ἡ Βουλὴ ἔδει νὰ ἐργασθῇ ἔστω καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι, εἰδ' ἄλλως ἠπέλουν ἐγκατάλειψιν. Ἄφ' οὗ καὶ οἱ θερμότεροι ὑποστηρικταὶ τῶν Κρητῶν, ἐξ ὧν καὶ ὁ κ. Πίντερ συνεβούλευον τὴν παραδοχὴν, οἱ βουλευταὶ ἄκοντες κατέφθασαν. Οἱ Τούρκοι παρεξηγήσαντες τὸ πρᾶγμα, ὡς ἐνδειξιν παραδοχῆς τῶν ζητημάτων, ἐξηγριώθησαν, ἀποτέλεσμα δὲ τούτου ὑπῆρξε νὰ εἰδοποιηθῶσι πλείστα χριστιανικὰ πρόσωπα, ὅπως ἀποχωρήσωσι τοῦ Καλὲ — Καπισί, διότι ἐπρόκειτο νὰ διαταραχθῇ ἡ τάξις. Τὸ γεγονός, ὡς εἶκος, ἐπέφερε πανικόν, οὐ ἐπωφεληθέντες οἱ εἰς ἄκρον ἐκμανέντες ἐκ τοῦ ζητήματος τῆς ἀπελάσεως των Βεγάζιοι, ἀπειραράθησαν σπο-

ραδικῶς σφαγὰς, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ οὕτως ἡ τάξις ἐπανήλθεν ἐνωρίς.

Οἱ Ἄγγλοι, εἰς οὓς ἀνηγγέλη τηλεγραφικῶς, διὰ σημάτων τὸ πρᾶγμα, πρῶτοι ἐξώπλισαν λέμβους, αἵτινες ἔφθασαν πρὸ τοῦ λιμένος, ἐπίσης δὲ κατόπιν καὶ τὰ λοιπὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἡ τάξις εἶχεν ἀποκατασταθῆ καὶ οὕτω οἱ μὲν Ἄγγλοι ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι, οἱ δὲ λοιποὶ, πλὴν μιᾶς λέμβου Αὐστριακῆς, δὲν προέλαβον νὰ ἔλθωσιν.

Οἱ Τοῦρκοι ὑποψιάσθησαν κατοχὴν Ἀγγλικὴν, ἠννόησαν δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ἡ παρουσία τῶν πλοίων δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ παραστῶσι θεαταὶ σφαγῶν, ἀλλ' ὅτι κύριον σκοπὸν ἔχουσι τὴν διὰ παντὸς μέσου παρακώλυσιν τῶν.

Χθесινὸν τηλεγράφημα ἀναγγέλλει, ὅτι παρεκάμφθη ὁ σκόπελος τῆς μὴ νομίμου ἐπιδόσεως τῶν ζητημάτων καὶ ὅτι ἡ ἐπ' αὐτῶν συζήτησις ἐγένετο κατ' ἀρχὴν δεκτὴ. Τὸ τηλεγράφημα περιείχε καὶ ἐτέρας σκέψεις, αἵτινες ὁμῶς ἐκρίθη καλὸν νὰ μείνωσι μυστικά. Εἰς οὐδένα Κρήτα ἀνεκοινώθησαν.

Ἡ Βουλὴ συνεδρίασε χθὲς πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς κ. κ. Προξένους καὶ συνέστησεν ἐπιτροπὰς καὶ ἀπήλθεν, ὅπως μετὰ τὴν κατάταξιν τῶν ζητημάτων προσέλθῃ.

Βεβαίως ἐργασία δὲν ὑπάρχει· ἐλπίζω δὲ ὅτι θὰ εἶναι ἡ τελευταία συνεδρία τῆς παρούσης Βουλῆς, ἐκτὸς ἂν θεωρηθῇ ἀναγκαῖον νὰ ληφθῶσι μέτρα τινὰ ἀφορῶντα τὴν δικαιοσύνην, ἥτοι περὶ ἀναστολῆς τῶν ἐργασιῶν τῶν Δικαστηρίων καὶ ἐκτελέσεων μέχρι τῆς 15 Σεπτεμβρίου.

Σὰς ἀσπάζομαι φιλικῶς, ὅπως ὑμέτερος

Γ. Μ. Φούμης

Ἄκριβές ἀντίγραφον τῆς ἐν Κάμποις ληφθείσης σήμερον ἐπιστολῆς.

Κάμποι 11 Ἰουλίου 1896

Ν. Σηφάκης

3) Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Σήμερον ἐλάβομεν ἐκ Χανίων ἐπιστολὴν τοῦ κ. Γ. Μ. Φούμη ὑπὸ σημερινὴν χρονολογίαν, ἧς ἀντίγραφον σὰς ἐσωκλείωμεν.

Συγχρόνως δὲ ἐλάβομεν καὶ ἐτέραν ἐπιστολὴν τοῦ βουλευτοῦ κ. Ἐμμ. Παπαγιαννάκη ὑπὸ ἡμερομηνίαν 9 ἰσταμένου ἐξ ἧς πληροφοροῦμεθα, ἐπιπροσθέτως καὶ τὰ ἐξῆς. Ὅτι προχθὲς συνελήφθη ταχυδρόμος τις καθ' ὁδὸν καὶ κατεσχέθησαν αἱ ἐπ' αὐτοῦ εὐρεθείσαι ἐπιστολαὶ καὶ ὅτι, συνεπεῖα τούτου, μετέβη ἐπιτροπὴ ἐκ βουλευτῶν παρὰ τῷ κ. Γεν. Διοικητῇ, καὶ παρετήρησεν αὐτῷ ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ἀσύμφορον καὶ ὅτι, ἐξεναντίας ἡ Γεν. Διοίκησις ὀφείλει νὰ παρέχῃ πᾶσαν εὐκολίαν συγκοινωνίας μὲ τοὺς ἔξω. Ἀπῆτησε δὲ καὶ τὴν παράδοσιν τῶν κατασχεθέντων γραμμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπεσχέθη ὁ Γεν. Διοικητής, ὅτι θὰ τοῖς στείλῃ σήμερον καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ δώσῃ ἀδειαν ἔγγραφον εἰς ὠρισμένα πρόσωπα νὰ ἐξέρχονται μὲ συνοδείαν, χωρὶς νὰ βλάπτωνται ἢ ἐμποδίζονται παρ' οὐδενός.

Οἱ ἐνταῦθα εὐρισκόμενοι πληρεξούσιοι τοῦ Τμήματος Χανίων ἀπεφασίσσαμεν νὰ γράψωμεν εἰς τοὺς βουλευτὰς ν' ἀπόσχωσιν εἰς

τὸ ἐξῆς πάσης ἐργασίας ἐν τῇ Γεν. Στνελεύσει, μέχρις οὗ δοθῇ ἀπάντησις ἐπὶ τῶν αἰτημάτων μας.

Ἐν τούτοις σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἐν Κάμποις τῇ 10 Ἰουλίου 1896

Οἱ ὑμέτεροι Μιχαὴλ Χ' Κανδαράκης, Δεβόγας, Βλοντάκης, Ἄντ. Κατζουράκης, Ν. Π. Βαλᾶς, Ν. Μπιμπλάκης, Παπαῖ Ἐμμ. Κασσέλος, Σοφ. Ι. Φιωτάκης, Α. Σ. Χαιρετάκης, Εὐστρ. Παπαπαναγιωτάκης, Σ. Παπαδοσταυρουλάκης, Ἰωάν. Ποντικάκης, Γεώρ. Ἀναστασάκης

4) Ἐν Ρουστίκοις τῇ 8 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας Ἀποκορωνιώτας

Συνελθόντες ἐνταῦθα ἐκ Σφακίων πολλοὶ καὶ συνεννοηθέντες μετὰ τῶν Ρεθυμνιωτῶν, ὅπως πορευθῶμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς Γάλλον μέχρι Μελισσινοῦ τὴν 11 τρέχοντος μηνός καὶ συνεννοηθέντες μετὰ τῶν Ἀγιοβασιλιωτῶν, Ἀμαριωτῶν, καὶ Μυλοποταμιτῶν, ὅπως κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν, πράξωσι καὶ ἐκεῖνοι τὸ ἴδιον ἀπὸ τὰ Ἀνατολικά μέρη. Σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως μᾶς συνδράμητε ἐρχόμενοι ἐνταῦθα τὴν ἐλευσομένην Τετάρτην.

Βέβαιοι ὄντες, ὅτι ἡ παροῦσα μας εἰσακουσθήσεται.

Διατελοῦμεν

Σταυριανὸς Μπίρης, Ἐμμ. Βουγιούκαλος, Κ. Φασούλης, Λευθέριος Λιαντρῆς, Χαράλ. Λιαντρῆς, Ἄνδρ. Μυλωνάκης, Γεώργ. Βόλακας.

5) Ἐν Ρουστίκοις τῇ 8 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τὴν Σ. τῆς Κρήτης Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν Μεταρρυθμίσεων

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐκ τῆς ἐπαρχίας Σφακίων στρατοπεδεύομεν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ρουστίκων τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης. Ἐχομεν πρόθεσιν νὰ συνεννοηθῶμεν μετὰ τῶν Μυλοποταμιτῶν, Ἀμαριωτῶν καὶ Ἀγιοβασιλιωτῶν νὰ προσβάλωμεν τὸν ἐχθρὸν πανταχόθεν εἰς ὀρισμένην ἡμέραν, διὰ νὰ ἐκδικήσωμεν τὸν φόνον τοῦ Παπαδονικολάκη καὶ τὴν ἐν Ἀγ. Ἰωάννῃ τῆς ἐπαρχίας Ἀγ. Βασιλείου ἐνέδραν τῶν ἐχθρῶν, καθ' ἣν ἐφόνευσαν ἕξ χριστιανοὺς καὶ διήρπασαν ἅπαντα τὰ κτήνη τοῦ χωρίου των.

Ἄν κάμωμεν ὁμῶς τοῦτο, μήπως ἕνεκα ἀγνώστων εἰς ἡμᾶς αἰτιῶν βλάψωμεν, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἀπαντήσητε ὅσον τάχιστα, διὰ τοῦ κοιμιστοῦ τῆς παρούσης καὶ νὰ μᾶς ὀδηγήσητε ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐν περιπτώσει δέ, καθ' ἣν ἐγκριθῇ τὸ σχέδιόν μας, νὰ μᾶς παράσχητε πᾶσαν συνδρομήν.

Οἱ ἐν Ρουστίκοις στρατοπεδεύοντες

Ἐμμ. Βουγιούκαλος, Σταυριανὸς Μπίρης, Εὐάγ. Παπαδάκης, Ἄνδρ. Μανουσέλης, Ἐμμ. Μανουσομαρκάκης, Πέτρος Ι. Γιανναράκης, Ἰωσήφ Παπαδάκης.

ἜΚΘΕΣΙΣ

6) Ἐν Ἐπισκοπῇ τῇ 13 ὁδεύοντος μηνός καὶ ἔτους 1896
Πρὸς τὴν Σεβ. Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως τῶν Κρητῶν

Κύριε Πρόεδρε,

Λυπηρὸν εἶναι δι' ἡμᾶς νὰ κυλίωνται νυχθημερὸν αἱ ἀλληλο-γραφίαι σας εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ζητοῦσαι πληροφορίας περὶ τῶν λαβόντων χώραν πολέμων καὶ δὴ τοῦ τῆς 11 Ἰουλίου καὶ ν' ἀπευθύνωνται ὀρισμένως πρὸς τοὺς ὅσους μᾶς παρακολουθοῦσι σπανίως καὶ εἰς ἡμᾶς, οἵτινες διηυθύναμεν τὸν πόλεμον καὶ εἶχομεν 150 στρατιώτας μόνον ἐξ Ἀτσιποπούλου (τοῦ χωρίου μας) ἐμπροσθοφυλακῇ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅπερ οἱ Καλλικρατιανοὶ δὲν ἀρνοῦνται, ποσῶς, δὲν λαμβανόμεθα ὑπ' ὄψει οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν ἀλληλογραφίαν σας, ἀλλὰ φανερά μᾶς ἀποστρέφεσθε, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἰδίους χρήμασιν ἔχομεν κάμει τρεῖς πολέμους, δύο εἰς τὸν Ἀγιανδρεδιανὸν Κάμπον καὶ τὸν τῆς 11ης ἐ.ἔ. μηνός.

Τὶς ἄλλος ἠδύνατο ἢ μᾶλλον ἐγνώριζε νὰ κάμῃ τὰ σχέδια καὶ νὰ στήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ἑσπέρας εἰς τοὺς τόπους, ὅπου ἔπρεπεν, ἐὰν ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἐκεῖ ὁδηγοὶ καὶ μπροστά; Δὲν παραπονούμεθα διότι μᾶς ἀποστρέφεσθε καὶ εἰς αὐτὴν, λέγομεν, τὴν ἀλληγραφίαν σας καὶ ποσῶς οὐδ' εἰς τὴν ἐξωτερικὴν δημοσιογραφίαν σας μᾶς ἀναφέρετε, ὅσον μᾶς κοστίζει νὰ χρεώσωμεν τὴν κοινότητα τοῦ χωρίου μας, πρὸς ἀγορὰν φυσιγγίων καὶ δι' αὐτῶν νὰ πολεμῶμεν μέχρι σήμερον τοὺς γνωστοὺς λυσσασμένους Ρεθεμνιώτας Τούρκους, μὲ ἀποτελέσματα πάντοτε εὐάρεστα (ἂν καὶ παρ' ὀλίγον οὔτοι ἀπὸ τὰ μαλλιά νὰ μᾶς συλλάβουν εἰς τὸν δεῦτερον πόλεμον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ πρὸς ἀνταμοιβὴν νὰ μᾶς κατατρέχωσιν, ἀποκαλοῦντες μᾶς ἀνάνδρους.

Τοὺς 12 Τούρκους, ὅπου ἐφονεύσαμεν εἰς τὸν Ἀγιοανδρεδιανὸν κάμπον μὲ συχωριανούς, ὅπου εἴμεθα, ὁ Σικινᾶς ἠκούσθη ὅτι τοὺς ἐφόνευσε ἀπὸ τὸ Κελαρικὸ τῆς Μονῆς Πρέβελη.

Οἱ Ὄθωμανοὶ κáθηνται εἰς τὰ ὄριά των δὲν ἔχομεν ἐδῶ οὐδεμίαν ἀνάγκην ἐκτὸς ἂν γίνῃ συνάθροισις διὰ δεῦτερον πόλεμον, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡμεῖς σήμερον παντελῶς δὲν ἔχομεν πολεμοφόδια καὶ δὲν εἶναι πλέον δυνατόν νὰ λάβωμεν γενικὰ οὐδένα, ὅτι καὶ ἂν λέμε πλέον, θὰ ἀκολουθήσωμεν ὅμως πάλιν ἂν γίνῃ πόλεμος, ἀλλὰ θὰ φροντίσωμεν νὰ πολεμῶμεν μὲ σφενδόνες διότι ἐγίναμεν βλέπομεν ὀλότιστα Βεγγάζιοι μὴ ἔχοντες οὐδὲν δικαίωμα εἰς τὰ ἀποσταλάντα μέχρι σήμερον φυσιγγία.

Περιγραφή πολέμου σύντομα:

Εἰς θέσιν «Μαδαρὴ Χονδροχαράκου ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 15, ὅσους εἶδομεν ἰδίους ὄμμασι ἕκαμαν πεντάκις ἔφοδον ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν, κακῶς ἔχοντες, ὑπὸ τῶν παρακολουθησάντων ἡμῖν Χριστιανῶν Πρινιωτῶν 15, Δεβεργετῶν καὶ 40 Καλλικρατιανῶν εὐρισκομένων καὶ τούτων εἰς τὴν «Καφετζῆ Φυστικὴς» ἐλαβώθησαν δὲ ὑπὲρ τοὺς 30, ἐφονεύθησαν δὲ καὶ τὸ βράδυ περὶ τὴν 10 ὥραν Τουρκιστί, εἰς θέσιν «Μεγάρου» ἐπήραμε 30 Ἀτσιπολιανούς καὶ ἐκάναμε γιουροῦσι μετὰ τινῶν Καλλικρατιανῶν, ἐφονεύσαμεν ἡμεῖς 4, οὓς εἶδομεν ἰδίους ὄμμασι καὶ δραμῶν ὁ Παῦλος Δασκαλάλης ἐκ Μικρᾶς Γωνιάς, ἀπεκεφάλισε τοὺς δύο, βοηθόντων ἡμῶν αὐτῶν, διό-

τι οὗτος δὲν εἶχε πλέον οὐδὲν φυσίγγιον. Ὁ Ἐμμανουὴλ Μ. Ἀβατζάκης χωριανὸς μας, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν μαχόμενος φανερά ἐπυροβολοῦσε, ἵνα σκοπεύῃ καλλίτερα, ἀλλὰ μικροῦ δεῖν νὰ φονευθῇ, ἐτραυματίσθη δὲ ἐλαφρά.

Ἐφονεύθησαν ὁ Σταμάτιος Γιακουμιδάκης ἐκ Βεδέρων εἰς θέσιν «Μαδαρῆ», ὁ Δημήτριος Γαρεφαλῆς ἐκ Καλλικράτους (Καψοδάσου) καὶ Παπᾶ Ἰωάννης ἀπὸ Ἄσῃ—Γωνιᾶ. Οἱ τελευταῖοι δύο ἔζησαν ἐπὶ 9 ὥρας, ἐτραυματίσθησαν δὲ εἰς Μουνδριανός, ὅστις ἦτο μαζί μας καὶ ἐλαφρῶς, τὸ πολὺ, 20. Ἐὰν ἦτον ἀκόμη καιρὸς τοὺς ἐξεδιώκαμεν καὶ θὰ εἶχεν ὁ πόλεμος καλλίτερα ἀποτελέσματα,

Σᾶς ἀσπαζόμεθα οἱ συμπατριῶται σας Ἀτσιποπουλιανοὶ Ἐμμ. Μ. Ἀβατζάκης, Χ. Μ. Λιναδρῆς, Ἀνδρέας Μυλωνάκης.

7) Ρούστικα τῇ 13 Ἰουλίου 1896.

Φίλε κ. Μανούσε, χαῖρε,

Μάθε, ὅτι ὁ πόλεμος ἐγένεν ὡς ἐξῆς: Συνηθοῖσθημεν εἰς Μονὴν Προφήτου Ἡλιοῦ τριακόσιοι ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἐμέτρησα, ἐγένε παράκλησις καὶ κατόπιν ἐφύγαμεν εἰς Καλονύκτην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐχωρίσθημεν, ἐπῆγαν ἀπὸ κάτω ὁ Λιανδρῆς, Βώλακας, Σερβερῆς καὶ Γωνιώτες καὶ Καλλικρατιανοί, ἐπιασαν θέσεις ἀπὸ Ἁγίου Ἀνδρέα, Πιθάρια, Μαδαρὶ καὶ Γάλλου καὶ ἐκρύβοντο. Ὁ Μπίρης, οἱ Ἀσφενδιῶται καὶ Μετοχιανοὶ ἕως 70, ὁ Τσοῦρδος μὲ 10 ἄνθρώπους, ἐπῆγαμεν ἀπὸ πάνω καὶ ἐπιάσαμεν τὰ μεσάνυκτα τὰς θέσεις εἰς τὸν Ἀρμό, τὸ Μεζάρι, Μελισσινοῦ καὶ Κουλέ τοῦ Καστέλλου ἡμῶν ἐγὼ μὲ 20 ἄνθρώπους καὶ ἐκρυβόμεθα ἐκεῖ. Δυστυχῶς δὲν ξεύρω ἢ πρωτῆτερα τὸ ἔμαθον αὐτοί, ἢ ἔτυχε καὶ δὲν ἦλθον αὐτὴν τὴν ἡμέραν, ἐκτὸς εἰς τὴν θέσιν Καστέλλι Μονοπάρη ἀπὸ πάνω εἶχομεν 20 ἄνθρώπους καὶ ἐπῆγαν 3 τοῦρκοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Μπερβανές, ἀλλὰ ἦτον ἀκόμη νύκτα καὶ ἐνόμιζαν ὅτι ἦσαν χριστιανοὶ καὶ δὲν τοὺς ἐσκοτώσαν, μάλιστα οἱ ὀθωμανοὶ ἐπαιξαν πρωτῆτερα καὶ κατόπιν τῶν ἐπαιξαν, ἀλλὰ εἶχον θέσεις πιασμένας· εἶδον ἐγὼ ἀπὸ τὸν Κουλέ κατὰ τὸ μέρος τῆς Καρῆς καὶ ἐπαιξαν μεγάλην παταρίαν καὶ καθὼς ἀφαίνοντο οἱ καπνοὶ εἶχον οἱ χριστιανοὶ χωσθιά καὶ θὰ ἔκαμαν θραῦσι, ἐπαιξαν καὶ ἀπὸ τὸν Βρίσια καὶ ἀπὸ πέρα ἀπὸ τὰ Δελοπήγια, ἀπὸ τὰς Πραισές.

Εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον ἐγένετο πόλεμος ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ἀπὸ τὸ Σπῆλι καὶ ἀπὸ τὴν δυτικὴν μεριά. Ἐσκοτώθησαν ἀπὸ ἡμᾶς 3 χριστιανοί, Παπᾶ Ἰωάννης, Σταμάτης καὶ Γαρεφαλῆς, ἐπληγώθησαν καὶ 5 ἐλαφρά, μόνοι ἕνας ἔχει κίνδυνον.

Ὀθωμανοὶ ἐφονεύθησαν πολλοί, διότι ἔκαμαν μάρσι, ἡμεῖς δὲν τῶν ἐκτυπήσαμεν, ἀλλ' ἐκρυβόμεθα, κατόπιν ὅμως ἀφοῦ ἐπλησίασαν τῶν ἐπαίξαμεν καὶ ἐφονεύθησαν πολλοὶ καὶ ἐκεῖ ἐφονεύθη καὶ ὁ Γαρεφαλῆς.

Φυσέκια δὲν μᾶς ἔμειναν κανένα, φροντίσατε νὰ μᾶς ἔλθουν εἰς Πετρέ, διότι εἰς ὅποιον μέρος καὶ ἂν ἔλθουν δὲν μᾶς δίνουν.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὁ ἀδελφός Σας

Εὐστάθιος Παπαδάκης

Γράψατε μας πότε θὰ γίνῃ συνεννόησις τῶν πληρεξουσίων νὰ ἔλθωμεν,

8) Ἐν Ἀγίῳ Κωνσταντίνῳ τῇ 13 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἀπαντῶντες πρὸς τὴν ἀπὸ 12 τρέχοντος ὑμετέραν ἐπιστολὴν, γράφομεν ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ρεθύμνης, ἡ γενομένη μάχη κατὰ τὴν 11 τρέχ. ἦτον ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν. Ἐκ Γάλλου, Κούμου, Καστέλλου, Κάτω Γωνιάς, Μαδαρῆ, προσέβαλον οἱ χριστιανοὶ τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ τὸν εἰς Τραπεζαν κατεπεκνωμένον στρατόν. Οἱ Ὀθωμανοὶ, καίτοι δὲν ἦσαν ὀλίγοι τὸν ἀριθμόν, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν ἄτακτον, ἀπολέσαντες πολλοὺς. Ἡ γενναιότης τῶν χριστιανῶν, ἰδίως ὅταν ἐξεδίωξαν τοὺς ὀθωμανοὺς ἀπὸ τὰς θέσεις Ἀρμους, παρὰ τὸν Κάστελλον ἦτον ἀνωτέρα περιγραφῆς.

Ὁ ὀθωμανικὸς πληθυσμὸς σύμπας τοῦ Τμήματος εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν μάχην, προσέτι καὶ ὁ στρατός. Ὑπολογίζονται οἱ νεκροὶ ὀθωμανοὶ εἰς 30. Ἐθρηνήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἀπώλειαν τοῦ Δημητρίου Γαρεφαλιᾶ ἐκ Καλλικράτους, φονευθέντος ἐνῶ ὤρμα ὡς ἦρος κατὰ τῶν ὀθωμανῶν. Ἐφονεύθη προσέτι καὶ ὁ Σταμάτιος Γιακουμιδάκης ἐκ Βεδέρων καὶ ὁ Παπαῖ Ἰωάννης Παπαδάκης ἐκ τῆς Ἀσῆ Γωνιάς. Ἐπληγώθησαν ὁ ἐκ Ρουστικῶν Γεώργ. Σ. Φεργελιδάκης, ὁ Ἐμμαν. Κ. Παστερουλάκης ἐκ Μούνδρου, ὁ Εὐάγγελος Α. Φραγκιαδάκης ἐκ Γάλλου, ὁ ἐκ Γερανίου Εὐάγγελος Σταράκης καὶ ὁ ἐκ Γάλλου Ἰωσήφ Λουκάκης. Μάχη ἐγένετο καὶ εἰς τὴν Καρρές. Ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μας μάχη διήρκεσε δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀπὸ βαθείας αὐγῆς ἀρχίσασα. Ἐπαισθητὴ ἐγένετο ἡ ἔλλειψις φυσεκίων καὶ ἄλλα θὰ ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς μάχης ἐὰν οἱ χριστιανοὶ εἶχον καὶ μόνον 10 φυσέκια ἕκαστος. Τὰ φυσέκια τὰ ὁποῖα δίνομεν ἐδῶ ἀκόμη ἀποδείχθησαν ἀλυσιτελῆ, θὰ ἦτο δὲ ἔργον εὐχῆς, ἐὰν εἰς Πετρέ ἔστελλεν ἡ Κεντρικὴ ἐξ Ἀθηνῶν Ἐπιτροπὴ ὀλίγα. Οὐδεμίαν χρεΐαν βοηθείας ἐτέρας ἔχομεν πλὴν τῆς βοηθείας τῶν φυσεκίων. Εἰς τὴν μάχην ἀληθῶς ἔλαβον μέρος καὶ πολλοὶ ἐκ Σφακίων καὶ Ἀποκορώνου. Ἡ καθ' ἡμᾶς Σεβ. Ἐπιτροπὴ οὐδεμίαν χρεΐαν ἔχει νὰ ἐκδράμῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς τὰ ἐδῶ πρὸς βοήθειαν. Οἱ χάριν τῆς μάχης ἐλθόντες ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια. Ἡ μάχη εἰς Ἅγιον Βασίλειον, ὡς μανθάνομεν, ἦτον ἄνευ ἀποτελέσματος. Οἱ ὀθωμανοὶ κρατοῦν ἔτι τὴν Κοζαρὲ καὶ τὰς θέσεις, ἅς καὶ πρότερον κατεῖχον. Εὐτυχῶς οὐδεὶς χριστιανὸς ἐφονεύθη.

Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ὀρίσητε εἰς ἡμᾶς τὴν ἡμέραν τῆς Γεν. Συνελεύσεως. Ἀπὸ τῶρα ἕνεκα πολλῶν καὶ ἰδίως ἕνεκα τῆς φρουρᾶς, ἣν ἐπιβλέπομεν, ἀδυνατοῦμεν νὰ ἔλθωμεν.

Σᾶς ἀσπάζομεθα ἀδελφικῶς οἱ ὑμέτεροι

Ἠγούμενος Ἀνθιμος, Β. Ν. Παπαδάκης ἱερέυς, Σταυριανὸς Μπίρης, Ἀγαθάγγελος ἀρχιμανδρίτης, Εὐστ. Παπαδάκης

9) Ἐν Κουστογεράκῳ Σελίνου, τῇ 10 Ἰουλίου 1896

Κύριε Πρόεδρε,

Ἀφοῦ ἐρωτήσω πρῶτον περὶ τῆς υγείας σας, δεῦτερον σᾶς πληροφορῶ, ὅτι καὶ ἐγὼ ὑγιαίνω μέχρι τοῦδε· τρίτον ἔρχομαι διὰ τῆς παρούσης μου νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι εὐθὺς ἅμα τὰ πράγμα-

τα ἔλαβον δεινὴν τροπὴν, ἀνεχώρησα, οὐχὶ ἄνευ κινδύνων ἐκ Καν-
δάνου καὶ κατήρτισα βάρδιες, καθ' ὅλην τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν
τοῦ Σταυροῦ.

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἐν Ἀποπηγαδίῳ συμβάντος, δὲν ἔλαβε χώραν
ἑτέρα μάχη, εἰ μὴ μικραὶ τινες ἀψιμαχίαι. Ἡ θέσις μας ὄμως
ἔδῳ, ἔνεκα ἐλλείψεως πολεμοφοδίων, εἶναι ἀμυντικὴ, διότι μόλις
ἕκαστος ὀπλίτης ἔλαβεν ἐπτὰ ντεστέδες φυσίγγια, ἂν καὶ τὸ ἀτμό-
πλοιοῦν δις ἦλθεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ὅπλα δὲ δὲν ἔφερον εἰ μὴ 100, ἅτινα
παρέλαβον οἱ ἐπιβαίνοντες ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἀνέλαβον ἤδη
τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν, τῆς ἐπαρχίας, προσπαθοῦν δὲ καὶ ἄλλοι
τινές, ὡς ὁ Κριάρης καὶ ὁ Μπασιάς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀντιπρόσωποι
τῆς ἐπαρχίας μου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἶνε ἐναντίον μου, σὰς
παρακαλῶ, ἐάν τις ἐκ τῶν δύο ἄλλων σὰς φέρῃ τὰ ἐκλογητήριά
των, διὰ νὰ τὰ ἐπικυρώσῃτε, νὰ μὴ προβῆτε εἰς τοιοῦτόν τι, ἕως
ὅτου λάβητε γνῶσιν τῶν ἐκλογητηρίων καὶ τῶν τριῶν μας καὶ γνω-
ρίσητε ποῖος ἔχει τὴν πλειονοψηφίαν. Ἴσως δὲ μεταβῶ ἕως αὐτοῦ,
ἀφοῦ τελειώσω τὰς ἐργασίας μου. Σὰς παρακαλῶ ἐάν εὑρήτε πι-
στὸν ταχυδρόμον, εἰδοποιήσατέ με περὶ τῶν αὐτοῦ συμβαινόντων.

Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς Σελίνου
Γ. Γεωργιακάκης

**Πρὸς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους τῶν ἐπαρχιῶν, τοὺς συνηθρο-
σμένους ἐν Φρέ Αποκορώνου.**

Ἀγαπητοί,

Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολὴν σας καὶ ἐχάρημεν, πεισθέντες, ὅτι
εἴμεθα καθ' ὅλα σύμφωνοι. Ἄν δὲ δὲν ἦλθομεν αὐτοῦ, τοῦτο ἀπο-
δοτέον κυρίως εἰς τὸ ὅτι ἐκ Κάμπων λαμβάνομεν ταχύτερον καὶ ἀ-
σφαλέστερον εἰδήσεις τῶν συμβαινόντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μας, ἄλ-
λως τε οἱ πλεῖστοι τῶν συναδέλφων μας ἐπέστρεψαν εἰς τὰς οἰκί-
ας των καὶ τοὺς περιμένομεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν εἴμεθα ὄμως
πρόθυμοι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, νὰ ἔλθωμεν εἰς ἄμεσον συνεννόησιν,
ἂν ἐπιστῇ ἀνάγκη, ἐπὶ ζητήματος γενικοῦ καὶ οὐσιώδους καὶ περὶ
αὐτῆς τῆς Ἐνώσεως, ὅταν ἡ φυσικὴ ἐξέλιξις τοῦ ζητήματος ἀποκλεί-
σῃ πᾶσαν ἐπιεικεστέραν λύσιν,

Κάμποι τῇ 13 Ἰουλίου 1896

Σὰς ἀσπαζόμεθα οἱ πληρεξούσιοι τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν

Ἀντ. Κατζουράκης, Παπᾶ Ἐμμ. Κασσέλος, Ἰωάν. Ποντικᾶκης, Μι-
χαὴλ Κατάκης, Ἰωάν. Περουλής, Βλοντάκης, Ἐμμ. Μαρκαντωνά-
κης, Μ. Κανδαράκης, Ν. Βαλάς, Στρ. Παπαδάκης κλπ.

Ἐν χωρίῳ Βαφῆ τῇ 14 Ἰουλίου 1896

Ἀξιότιμε κύριε Μανούσο, χαίρει.

Ἐπειδὴ ἐτραυματίσθην εἰς Βάμον καὶ μέχρι σήμερον ὑποφέρω,
παρακαλῶ ὅπως, εἰ δυνατόν, μὲ οἰκονομήσητε καὶ πληρώσω τὰ φάρ-
μακα τοῦ ἱατροῦ καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώσητε, καθότι ἐγὼ δὲν ἔχω τὰς
δυνάμεις νὰ τὸν πληρώσω καὶ θὰ μὲ ὑποχρεώσητε τὰ μέγιστα.

Ταῦτα καὶ σὰς χαιρετῶ, ὁ τραυματισθεὶς

Μανούσος Μαροπάκης

Ἐν Ἐπισκοπῇ τῇ 14 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἐκ τῆς ἐπαρχίας μας ἐτοιμαζόμεθα πολλοὶ νὰ ἔλθωμεν αὐτόσε τὴν 17 τρέχοντος, ἡμέραν Τετάρτην, πρὸς σκέψιν κοινὴν περὶ τῶν ἀπασχολούντων τὸν τόπον μας ζητημάτων. Γνωρίζοντες ὑμῖν, ταῦτα, Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ προσκαλέσητε καὶ τὰς παρακειμένας, εἰ δυνατόν, ἐπαρχίας, ὅπως ὁμοφώνως καθορίσωμεν τὰ περὶ τῆς μελλούσης πορείας μας.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Ἄνθιμος Ἡγούμενος Χ' Ἐλευθέριος Κελαϊδῆς, Εὐάγγελος Τζιφάκης, Παντελῆς Καλοῦδης, Γ. Καυκαλάκης, Κ. Φασούλης, Β. Ν. Παπαδάκης, ἱερεὺς, Εὖστ. Παππαδάκης, Χ' Μ. Γιαππαδάκης, Γεώργιος Μ. Μανουσάκης, Γεώργιος Ἀποστολάκης, Ἰωάν. Φασούλης, Ἀναγνώστης Λίτινας, Χατζῆ Γ. Ζερβουδάκης, Μ. Περβολιανάκης, ἱερεὺς, Μ. Γ. Ψιλλάκης κλπ.

Χανιά τῇ 10 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοὶ Συμπatriῶται,

Μανθάνομεν, ὅτι τινές, τῶν συμπατριωτῶν μας, παρακινούμενοι ἔξ ἐπιστολῆς, ἣν ἔλαβον ἐκ Χανίων, δι' ἧς ἐπληροφόρου αὐτοῦς, ὅτι τὰ αἰτήματά μας, ἀπερρίφθησαν, συγκαλοῦσι συνάθροισιν ἐν Φρῆ τοῦ Ἀποκορώνου διὰ τὴν προσεχῆ Κυριακῆν. Ἡ δοθεῖσα πληροφορία εἶναι ὅλων ἀναληθής, διότι μόλις σήμερον φθάνουσιν εἰς Κων)πολιν τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα τὰ ζητήματά μας, δὲν ἦτο δυνατόν λοιπὸν ν' ἀπορριφθῶσι πρὶν ἢ ἀκόμη φθάσωσιν εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον. Δι' εἰδικοῦ ταχυδρόμου ἐσπεύσαμεν, μόλις ἐπεδώκαμεν τὰ ἔγγραφα εἰς τοὺς ἀρμοδίους, νὰ πληροφορήσωμεν ὑμᾶς περὶ πάντων τῶν συμβαινόντων καὶ σᾶς ἀπεστείλαμεν καὶ ὄλων τούτων ἀντίγραφα Συνάμα ἀπεστείλαμεν ὑμῖν καὶ ἀντίγραφον τοῦ ὁμοιομόρφου τηλεγραφήματος τῶν ἐν Κων)πόλει πρεσβευτῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων πρὸς τοὺς ἐνταῦθα κ. κ. Προξένους, δι' οὗ μᾶς ἐπέβαλον νὰ συνεχίσωμεν τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, δι' οὗ μᾶς ἠπειλοῦν, ὅτι ἂν δὲν ὑπακούσωμεν, θὰ μᾶς ἐγκαταλείπουν.

Πᾶσαν προσπάθειαν καταβάλομεν ἵνα πείσωμεν τοὺς κ. Προξένους, ὅτι οὐδεμίαν ἐργασίαν ἔχομεν νὰ κάμωμεν καὶ ὅτι ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἐγκλείει σοβαροὺς κινδύνους. Ἐμειναν ἀμετάπειστοι, εἰπόντες ἡμῖν: προσποιήθητε, ὅτι ἐργάζεσθε, διὰ νὰ φανῆτε, ὅτι ὑποτάσσεσθε εἰς τὴν θέλησιν τῶν Μεγ. Δυνάμεων, καὶ νὰ εἰσθε βέβαιοι, ὅτι ἡ ὑπακοὴ αὕτη σπουδαίως θὰ διευκολύνη τὴν παραδοχὴν τῶν αἰτημάτων σας.

Ἄν ἠρνούμεθα αἱ Μεγ. Δυνάμεις, θὰ μᾶς ἐγκατέλειπον καὶ οὕτω ἀνελαμβάνομεν σοβαρὰν εὐθύνην ἀπέναντι τοῦ τόπου μας, βεβαίως δὲ θὰ ἐγενόμεθα αἰτία καὶ νὰ ζημιωθῇ σπουδαίως διὰ τοῦτο ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τυπικῶς τὰς ἐργασίας τῆς Γεν. Συνελεύσεως.

Προσπαθείας καταβάλλομεν ἵνα ὑπάρξῃ μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν συχνότερα καὶ ἀσφαλεστέρα ἐπικοινωνία· θὰ σᾶς κρατοῦμεν δὲ ἐνημέρους τῶν πάντων.

Σᾶς παρακαλοῦμεν ὅμως θερμῶς νὰ μὴ πιστεύητε ἀβασανί-

ὅτως πᾶσαν πληροφορίαν, διότι πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ καινολόγοι καὶ οἱ διαστροφεῖς τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὅσάκις μανθάνετε τι νὰ τὸ θέτετε ὑπὸ τὴν βάσανον τῆς δοκιμασίας, νὰ ζητῆτε δὲ καὶ παρ' ἡμῶν πᾶσαν ἀναγκαίαν διασάφησιν τὴν ὁποίαν προθύμως θὰ σᾶς δίδωμεν.

Μετὰ τὰς δοθείσας ταύτας ἐξηγήσεις, φρονοῦμεν, ὅτι ἡ συνάθροισις ἐν Φρὲ δὲν ἔχει κανένα λόγον, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καὶ ὑμεῖς θὰ συμμερίζεσθε τὴν γνώμην μας. Ὅλη μας ἡ ἐνέργεια περιστρέφεται σήμερον εἰς τὴν παρά τῶν κ.κ. Προξένων ὑποστήριξιν τῶν αἰτημάτων τοῦ τόπου καὶ εἰς τὸ νὰ ἔχωμεν τὸ ταχύτερον μίαν ἀπάντησιν. Ἐλπίζομεν δὲ νὰ τὴν ἔχωμεν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον.

Ἡ κατάστασις ἐν τῷ Τμήματι Ἡρακλείου χειροτερεῖ καθ' ἑκάστην, ἢ συγκοινωνία διεκόπη καὶ οἱ ὀθωμανοὶ χωρίζουν ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς. Ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἐδολοφονήθησαν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς διάφορα χωρία περὶ τοὺς εἴκοσιν, ἐξῶν 12 χριστιανοὶ καὶ 8 ὀθωμανοὶ. Ἀποστολὴ πολεμοφοδίων ἔφθασε πρὸ δύο ἡμερῶν εἰς Ἀγίαν Πελαγίαν.

Σᾶς ἀδελφικοασπάζόμεθα οἱ Χριστιανοὶ πληρεξούσιοι

Χ. Πωλογιώργης, Ι. Τσουδερός, Κ. Μητσοτάκης, Α. Γ. Σήφακας, Ἐμμ. Παπαγιαννάκης, Ἐμμ. Λογιάδης, Δημ. Σαριδάκης, Ε. Α. Φουνταλίδης, Νίκος Ε. Χατζηδάκης, Ἐμμ. Παπαδάκης, Α. Π. Παπαδάκης, Γ. Γιαννουδοβαρδάκης, Ὀδυσ. Σταυριανίδης, Ἰωάν. Σκουλάς, Ν. Κολυβάκης, Γ. Π. Σπανδαγάκης, Γ. Ι. Παπαδοπετράκης, Π. Πωλιουδόβαρδας, Ν. Κεφαλογιάννης, Α. Βλατάκης, Β. Σπυριδάκης, Ἡρ. Ἰερωνυμάκης, Γ. Ἀνδρουλακάκης, Ν. Γραμματικᾶκης.

Οἱ Χριστιανοὶ πληρεξούσιοι τῆς Κρήτης

Πρὸς τοὺς Κυρίους κ. Ἀρχηγούς, Ἀντιπροσώπους καὶ κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης.

Συμπατριῶται,

Τὸ ζήτημα τῆς πατρίδος μας διατρέχει κρισιμωτάτην περίοδον καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα περὶ τούτου κρίσις καὶ ἀπόφασις πρέπει νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα ὀρίμου, συμφώνου καὶ σοβαρᾶς σκέψεως, διότι ἄλλως, κινδυνεύομεν νὰ ὠθήσωμεν τὸν τόπον μας εἰς καταστροφᾶς ἀνεπανορθώτους.

Αἱ τροποποιήσεις τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, τὰς ὁποίας ὑπεβάλομεν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν κρίσιν τῶν Μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν ἀναμφισβητήτων δικαιωμάτων τῶν χριστιανῶν τῆς Κρήτης, ἐξασφαλίζουσαι δὲ τὴν ἰσότητα μεταξὺ τῶν δύο συνοικούντων στοιχείων, εἶναι ἀντάξιοι καὶ ἀνάλογοι τῶν περιστάσεων, ὑπόσχονται δὲ, ἂν γίνωσιν ἀποδεκταί, νὰ δημιουργήσωσι κατάστασιν βιώσιμον διὰ τε τοὺς ὀθωμανοὺς καὶ χριστιανοὺς.

Τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἀνακτοβούλια, καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας, ἀσχολοῦνται ἤδη ἐπὶ τῶν ζητημάτων μας, καθῆκον δὲ ἱερὸν ἔχομεν νὰ ἀναμένωμεν τὴν ἀπόφασίν των. Αἱ μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις διευθύνουσι σήμερον τὰ τοῦ κόσμου καὶ εἶναι, ἐφ' ὅσον ὁμονοῦσιν, ἀπόλυτοι κύριοι τούτου. Αὐταὶ ἀναλαβοῦσαι νὰ μεσολαβήσωσι, πρὸς εἰρηνικὴν διευθέτησιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ἀπήτησαν παρὰ τῶν Χριστιανῶν βουλευτῶν τῆς Κρήτης νὰ μὴ διακόψωσιν ἐν-

τελῶς τὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς, διότι οὕτω διευκολύνεται μεγάλως τὸ ἔργον τῆς εἰρηνικῆς λύσεως.

Ἔργον λοιπὸν στοιχειώδους πολιτικῆς φρονήσεως εἶναι, νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὰς ὁμοφώνους συμβουλὰς τῆς Εὐρώπης, διότι μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου, θὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς, τὰ αἰτήματά μας θὰ τύχωσιν εὐμενεστέρας ὑποδοχῆς παρ' αὐτῇ καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπὶ τούτων θὰ εἶναι δικαιότεραι. Ἡ παρακοή μας ἐν τῷ παρελθόντι εἰς τὰς ὁμοφώνους συμβουλὰς τῆς Εὐρώπης μᾶς ἐξημίωσε κυρίως καὶ ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν κυρίων ἀφορμῶν νὰ περιέλθῃ ὁ τόπος εἰς τὸ σημερινὸν κρισιμώτατον σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἢ παραλυσιὰ ὄλων τῶν ἐξουσιῶν καὶ ἰδίως αἱ ὑπὸ τῶν Τούρκων διαπραχθεῖσαι σφαγαὶ καὶ λεηλασίαι ἔστρεψαν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ πάλιν εἶναι ζήτημα, ἂν θὰ ἐξέλθωμεν τούτου ἐντελῶς νικηταί καὶ ἱκανοποιημένοι ἀναλόγως τῶν ἐρημώσεων καὶ καταστροφῶν, ἅς ὑπέστημεν, ἂν δ' ἐξακολουθῶμεν ἐν τῷ μέλλοντι νὰ διαπράττωμεν τὰ αὐτὰ πολιτικὰ σφάλματα καὶ σπουδαιοτάτην εὐθύνην ἀναλαμβάνομεν καὶ τὸν τόπον μας θὰ ὠθήσωμεν εἰς μεγάλην καταστροφήν, ἄνευ μεγάλων ἐλπίδων.

Τούτου ἔνεκεν, καθῆκον μας ἐπιβαλλόμενον ἐθεωρήσαμεν, ἀφοῦ αἱ μεγάλοι Δυνάμεις σύσσωμοι καὶ ὄχι ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις μᾶς ἀπήτησαν, μὲ τὴν ἀπειλὴν νὰ μᾶς ἐγκαταλείψωσι, νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, παρεδέχθησαν δὲ οἱ ἐνταῦθα ἀντιπρόσωποι τῶν νὰ μὴ ὑποβάλωμεν τὰ ζητήματά μας, εἰς τὰς τακτικὰς συνεδριάσεις, ἀλλὰ νὰ φαινόμεθα ἀπλῶς ὅτι ἐργαζόμεθα, καθῆκον μας λέγομεν, ἐπιβαλλόμενον ἐθεωρήσαμεν νὰ ὑπακούωμεν, ἀφοῦ οὐδόλως ἐξημιούμεθα καὶ οὐδένα ἄλλον κίνδυνον διεισρέχομεν ἢ νὰ παρεξηγηθῶμεν παρ' ὑμῶν, ἀλλὰ βασιζόμενοι ἐπὶ τὸν πατριωτισμὸν σας, ἐλπίζομεν, ὅτι μετὰ τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις, θὰ δικαιολογήσῃτε τὴν ἀπόφασίν μας.

Ἄναγκη λοιπὸν ἀναπόφευκτος νὰ ἀναμένωμεν τὴν ἀπόφασιν τῶν ἠνωμένων Μ. Δυνάμεων, πᾶσαν δὲ προσπάθειαν καταβάλλομεν νὰ δοθῇ αὕτη τὸ ταχύτερον,

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου τῆς καὶ τοῦ τύπου, καθ' ὃν θὰ ἐκδοθῇ, θὰ σκεφθῶμεν πάντες ἐκ συμφώνου τί δυνάμεθα καὶ τί θὰ ὀφείλωμεν νὰ πράξωμεν, πρὸ πάσης δὲ ἀποφάσεως, θὰ ἴδωμεν ποῖα μέσα καὶ ποίας συμπαθείας καὶ συνεπῶς ἐλπίδας διαθέτομεν, ἀναλόγως δὲ νὰ ἐνεργήσωμεν καὶ ἀναλόγους κινδύνους ν' ἀναλάβωμεν, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀληθές συμφέρον καὶ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος.

Πᾶσαν ἀκαιορον καὶ μεμονωμένην ἐνέργειαν τὴν ἀποκρούομεν παντὶ σθένει, διότι ὡς ἀποτέλεσμα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλο ἢ καταστροφάς.

Σᾶς ἐξορκίζομεν λοιπὸν, ἐν ὀνόματι τῆς Πατρίδος, νὰ ἀπέχητε θρησκευτικῶς ἀπὸ πᾶν κίνημα, τὸ ὁποῖον θὰ βλάβῃ καιρῶς τὴν ὑπόθεσίν μας.

Ἀποστέλλομεν ὑμῖν τὸν συνάδελφόν μας κ. Ὁδ. Σταυριανίδη, ἵνα σᾶς δώσῃ περισσοτέρας ἐξηγήσεις καὶ διασαφίσεις, ἀναμένομεν δὲ τὴν γνώμην καὶ ἀπόφασιν πάντων ὑμῶν.

Οἱ ὀθωμανοὶ πληρεξούσιοι ἐπέδωκαν τὸ πρῶτον ἐν ὑπόμνημα πρὸς τὰ ἐνταῦθα Προξενεῖα, ἐνῶ λέγουσι ὅτι ἡ Σύμβουσις τῆς Χαλέπας, ἀπεδείχθη ἐλαττωματικὴ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν λειτουργίαν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τῶν Δικαστηρίων, ἀλλὰ δὲν προτείνουσι καμμίαν

διόρθωσιν. Χθές ἐπέδωκαν ἕτερον, διὰ τοῦ ὁποίου προσπαθοῦν ν' ἀναιρέσουν τὸ ἰδικόν μας, τὸ ἀποκρούουν δὲ καθ' ὅλα τὰ σημεία, μόνον δὲ τὸ ζήτημα τῆς Χωροφυλακῆς, τῶν Δικαστηρίων καὶ τινῶν ἄλλων ἐπουσιωδῶν δηλοῦσιν ὅτι δέχονται νὰ συζητήσωσι μεθ' ἡμῶν ἐν ταῖς Γενικαῖς συνεδριάσεσι τῆς Συνελεύσεως. Ἡμεῖς οὐδέποτε θ' ἀποδεχθῶμεν τοιαύτην συζήτησιν, ἀλλὰ θὰ ἀναμένωμεν τὴν ἀπόφασιν τῶν Μ. Δυνάμεων.

Αἱ μέχρι τοῦδε ἐργασίαι μας ἐν ταῖς γενικαῖς συνεδριάσεσι συνοψίζονται εἰς τὸν διορισμὸν μιᾶς ἐπιτροπείας νὰ ἐξελέγῃ τὸ Κοινωφελὲς Ταμεῖον καὶ μιᾶς ἐτέρας τοῦ προγράμματος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

Ἐπροτεῖναμεν τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῶν Δικαστηρίων καὶ τὴν ἀναστολὴν τῶν πλειστηριασμῶν, ἅτινα καὶ ἀπεφασίσθησαν σήμερον. Ἐχομεν συνεδριάσει δις, ἴσως δὲ μέχρι τῆς ἀπαντήσεως συνεδριάσωμεν ἄπαρ ἕτι.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μεθ' ὅλης τῆς ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Ἐν Χανίοις 13 Ἰουλίου 1896

Οἱ αὐμπατριῶται σας

Ὁ Πρόεδρος Χ. Πωλογιώργης, οἱ ἀντιπρόεδροι Ι. Τσουδερός, Ε. Φουνταλίδης, οἱ Γραμματεῖς Γ. Ι. Παπαδοπετράκης, Ν. Γραμματικῆς. Τὰ μέλη Α. Π. Παπαδάκη, Π. Κονδυλάκης, Γ. Ἀνδρούλακας, Ὁδ. Σταυριανίδης, Ἰωάν. Σκουλάς, Ἐμμ. Ι. Παπαδάκης, Γ. Γιαννουδοβαρδάκης, Β. Τσουρουνάκης, Ν. Ε. Χατζηδάκης, Ν. Κεφαλογιάννης, Ἐμμ. Λογιάδης, Μ. Κ. Σφακιανάκης, Ν. Κολυβάκης, Β. Σπυριδάκης, Ν. Γιαμσλάκης, Α. Γ. Σήφακας, Π. Πωλιουδόβαρδας, Ἡρ. Ἰερωνυμάκης, Ἐμμ. Κωνιωτάκης, Γ. Π. Σπανδαγάκης
Δημ. Σαριδάκης(*)

(*) Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ μέρος τοῦ τύπου ἐπετέθη κατὰ τῆς Βουλῆς τῶν Κρητῶν, τὰ δὲ «Λ. Ο.» τῶν Ἀθηνῶν τὴν 25ην Ἰουλίου 1896, μεταξὺ ἄλλων γράφουν: Παρουσιάσθη εἰς τὸ μέσον ἵνα ἀποκηρῇ διὰ τῆς παρουσίας τῆς τῆν Ἐπανάστασιν καὶ παραστῆ ἡ Κρήτη διηρημένη ἐν οὕτω κρίσιμαῖς στιγμαῖς εἰς ἐπαναστατημένην καὶ εἰρηνεύουσαν συγχρόνως.

Ἐπειδὴ τὰ Ἑλληνικὰ ὄπλα νικηφόρα ἐξεμηδένιζον τὴν ὑπαρξίν τῆς, διὰ τρόπου δολίου ὑπεσχέθησαν νὰ ἐξαφανίσωσιν αὐτὴν τὴν ἀσχημίαν, ἀναγνωρίζοντες τὰς ἀρχὰς τῶν Ἐπαναστατῶν καὶ ὑποβάλλοντες αὐτοί, ὡς ἀπλοὶ ἐντολοδόχοι, τὰ διατυπωθέντα αἰτήματα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ. Χάριν τῶν συμφερόντων τῆς Κρήτης οἱ Ἐπαναστάται ὡς στρατιῶται ἀληθεῖς τῆς ἰδέας, ἐκηδενίζοντες τὸ ἐγὼ τῶν ἵνα μὴ παρίσταται ἡ Κρήτη δὺς διάφορα ἐπιζητούσα, ἐδέχθησαν. Οἱ κύριοι οὗτοι ἀπὸ ἀπλοῦ ἐντολοδόχοι ἐσφετερίσθησαν δικαίωματα Συντακτικῆς Συνελεύσεως καὶ οὐ μόνον παρεμόρφωνε πολλὰ τῶν αἰτημάτων καὶ ἄλλα παρέλειπεν, ἀλλὰ καὶ εἰς συνεδρίας παρέστησαν καὶ μετὰ τῶν Τούρκων συνειργάσθησαν, παρὰ τὴν ρητὴν ἐντολήν, ἣν ἔλαβον καὶ ἀπὸ προθεσμίας εἰς προθεσμίαν μετέπιπτον, ἐκφυγόντες ἐντελῶς τῆς ἀποστολῆς τῶν, ἵνα ναυαγήσῃ καὶ πάλιν εἰς χεῖράς τῶν ἡ ὑπόθεσις, ἐνῶ εὐρίσκετο πλέον πρὸς τὴν αἰσίαν ἔκβασιν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως, διερμηνεύουσα τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν, ἀπέστειλεν ἔγγραφον εἰς τὴν Βουλὴν ἀποδοκιμάζουσα τὴν πορείαν αὐτῆς.

Ἡ Βουλὴ ἀντὶ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο τῆς Μ. Ἐπιτροπῆς, ἀπέστειλεν, ἐν εἴδει ἀπολογίας, ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ὀπλαρχηγούς καὶ πληρεξούσιους ἐπιβούλους νομβετοῦσα καὶ ἐκθέτουσα τὰς ἐργασίας τῆς (ι) ἵνα ἐπιφέρῃ διαίρεσιν καὶ ἐξασθενήσῃ τὸ κύρος τῆς Μεταπολ. Ἐπιτροπῆς κλπ.

Ἐπιστολή πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήνας Ἀντιπροσώπους

Ἀγαθητοί,

Διὰ τοῦ τελευταίου ταχυδρομείου ἐγράψαμεν πρὸς ὑμᾶς τὰ καθ' ἡμᾶς, δηλονότι περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν βουλευτῶν, τὴν πρὸς τὰ ὑποβληθέντα ὑπ' αὐτῶν αἰτήματα καὶ τὸν τρόπον, δι' οὗ ὑπέβαλον αὐτά, ἀπάντησίν μας, ἀποδοκιμάζοντες αὐτὰ καὶ δηλοῦντες, ὅτι ἡμεῖς θέλομεν ἐμμεῖναι εἰς τὰ ὑφ' ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς διατυπωθέντα, ὑποδεικνύοντες συνάμα, ὅτι ἡ περαιτέρω μετὰ τῶν Τούρκων συνεργασία τῶν βλάπτει τὸν χριστιανικὸν λαὸν καὶ τὰ τῆς πενθημέρου μάχης.

Ἦδη σᾶς καθιστῶμεν γνωστόν, ὅτι οἱ κ. κ. βουλευταὶ ἐξακολουθοῦσι συνεργαζόμενοι μετὰ τῶν Τούρκων.

Ταραχθέντες ἐκ τῆς ἀπειλῆς ἡμῶν καὶ ἐκ τοῦ, ὅτι διεδόθη, ὅτι θὰ κηρύξωμεν, ἐξέδωκαν δικαιολογητικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἀρχηγούς, πληρεξουσίους καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ, δι' ἧς δικαιολογοῦσι τὴν μετὰ τῶν Τούρκων βουλευτῶν συνεργασίαν των, λέγοντες, ὅτι οἱ Πρόξενοι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐπίεσαν αὐτοὺς νὰ πράξωσι τοῦτο.

Τὴν ἐνδεκάτην τρέχ. μηνὸς συνεκροτήθη μάχη περίξ ὄλων σχεδὸν τῶν μερῶν τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης καὶ εἰς Ἀτσιπάδες Ἁγίου Βασιλείου, δηλονότι ἀπὸ τὰ μέρη Μυλοποτάμου, Ἀμαρίου, Ἁγίου Ἀνδρέου, Ἀδελε, Πηγῆς, Μικρᾶς Γωνιάς καὶ Βαλσαμονέρου.

Ἡ σπουδαιότερα μάχη συνέβη κατὰ τὰ τελευταῖα μέρη, καθ' ἣν ἔλαβον μέρος 150 Σφακιανοί, ὑπὸ τοὺς Μανουσέληδες, Ἐμμ. Τσοῦρδον καὶ Μπουγιουκάλιδες, 30 Ἀσιγωνιδῶται ὑπὸ τὸν Ἰωσήφ Μπαρμπούνην, Γυπαρίδες, καὶ Πέτριδες, καὶ τὸν Παπᾶ Γιάννην Παππαδάκην καὶ 120 Ρεθύμνιοι ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Μυλωνάκην, Χ. Λιανδρῆν, Κανάκην Φασούλην καὶ Εὐστάθιον Παππαδάκην. Τὴν Γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ Σταυριανὸς Μπίρης ἐξ Ἀσκύφου.

Ἡ μάχη διήρκεσε δι' ὅλης τῆς ἡμέρας· οἱ ἡμέτεροι ἤραναν λαμπρὰν νίκην, καταδιώξαντες τοὺς Τούρκους μέχρι τῶν χαρακωμάτων καὶ πύργων τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, εἰς ἀπόστασιν τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας, φονεύσαντες καὶ τραυματίσαντες πολλοὺς, ἐξ ὧν τριάκοντα νεκροὶ ἔμειναν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἄν μὴ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας, ἐξηντλοῦντο τὰ φυσίγγια εἰς τοὺς ἡμετέρους, τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἦσαν εὐνοϊκώτερα.

Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐφονεύθησαν οἱ Παπᾶ Γιάννης Παππαδάκης ἐξ Ἀσῆ Γωνιάς καὶ Δημήτριος Γαροφαλῆς ἐκ Καλλικράτους ἐν ᾧ ἐπετίθετο κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὡς καὶ ὁ Σταμάτιος Γιακουμιδάκης ἐκ Βεδέρων, ἐπληγώθησαν δὲ καὶ πέντε, ὧν εἰς βαρέως.

Εἴμεθα εἰς ἄκρον θυμωμένοι μαζύ σας, διότι ἐνῶ ὅτε ἀναχωρεῖτε ἐντεῦθεν ὑπέσχεσθε ὅτι θ' ἀποστείλῃτε τηλεγραφήματα καὶ ἐπιστολάς, οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιστολὴν ἐστείλατε μέχρι τοῦδε, εἰμὴ τὴν διὰ τοῦ Γεωργίου Ἐμμ. Παππαδάκη, μετὰ τῶν χρημάτων.

Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ σᾶς γράφομεν πάλιν νὰ καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως βεβαιωθῆτε ἂν πρέπει νὰ μεταβάλωμεν, ἐν πρόγραμμα κηρύττοντες τὴν ἔνωσιν καὶ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νὰ κατασκευάσῃτε σφραγίδα καὶ σημαίαν, ἅς ν' ἀποστείλῃτε ταχέως ἢ νὰ φέρητε μεθ' ὑμῶν αὐτῶν.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 15 Ἰουλίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως
Κρήτης κ.τ.λ.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως τῆς Κρήτης Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Μετὰ τὴν ἀφίξίν μου ἐνταῦθα, συνεκροτήσαμεν στρατόπεδον, ἐξ 182 ἀνδρῶν, ὡς δείκνυται ἐκ τοῦ ἐν ἀντιγράφῳ, ἐσωκλείστου πρακτικοῦ, ἵνα περιορίσωμεν διὰ τῆς βίας τοὺς ἐντοπίους ὀθωμανοὺς ἐντὸς τοῦ Πύργου, οὕτω δὲ προφυλάξωμεν τὴν ζωὴν καὶ τὰς περιουσίας τῶν πλησιοχώρων χριστιανῶν. Πρὸς συντήρησιν τοῦ στρατοπέδου τούτου, οἰκονομήσαμεν μόνον τὸν ἄρτον, ὡς βλέπετε, ἀλλὰ ἔχομεν ἀνάγκην καὶ ἄλλων δαπανῶν καὶ ἐπειδὴ γνωρίζομεν, ὅτι ἐστάλησαν 180 εἰκοσόφραγα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, σὰς παρακαλοῦμεν, ὅπως μᾶς ἀποτείλητε μέρος αὐτῶν, καὶ ὡς ἀνάλογον τῆς ἐπαρχίας καὶ διότι ἐδῶ παρίσταται σήμερον ἡ μεγαλύτερα ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως τοῦ στρατοπέδου.

Ἐξωδίκως πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ Σεβ. Ἐπιτροπή, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν μέχρι τοῦδε δαπανῶν, ἔχει ἀπόφασιν νὰ κρατῇ τὰ 117 ἐναπολειπόμενα εἰκοσόφραγκα δι' ἐνδεχομένας τυχόν ἀνάγκας. Ἐὰν ἔχηται ἀληθείας τὸ τοιοῦτον, φρονοῦμεν, ὅτι δὲν εἶναι ὀρθόν, καθ' ὅσον ἡ ἀποστολὴ χρημάτων γίνεται πάντοτε διὰ τὰς ἀμέσως παρουσιαζόμενας ἀνάγκας, οἷα εἶναι σήμερον ἡ τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν καὶ οὐχὶ δι' ἐνδεχομένας, παρορωμένων τῶν παρουσῶν καὶ μάλιστα, ἀφοῦ προσδοκᾶται, ὡς γνωρίζομεν, καὶ ἄλλη ταχεῖα ἀποστολή. Ἄπαντα δὲ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, φρονοῦμεν, ὅτι γνωρίζουσι καὶ τὴν ἀνάγκην καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν, ἡ ποῖα μέχρι σήμερον συντηρεῖται ἐκ τῶν ἰδίων. Ἐὰν δὲ φρονῆτε, ὅτι ἡ ἀποστολὴ ἔγινε μόνον διὰ τὰς αὐτόθι ἀνάγκας, ὅπερ δὲν πιστεύομεν, τότε γράψατέ μας, ἵνα ἀπευθυνθῶμεν πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἀρμοδίους καὶ ζητήσωμεν τὸ ἀνάλογόν μας.

Ὁ κομιστὴς συνεφωνήθη δύο τάλληρα. 15 ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους οἱ ἴδιοι (ταῦτα ἐν παραπομπῇ τῆς κυρίως ἐπιστολῆς ἣτις ἐξακολουθεῖ ὡς ἐξῆς).

Ἀποστέλλομεν ἐσωκλείστως καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν χθεσινῶν μαχῶν ἐν Καρὲ καὶ Κοξαρά, ὡς καὶ τὴν τῆς 29 Ἰουλίου ἐπίσης ἐν Καρὲ. Ἴνα ἐνεργήσητε τὴν δημοσίευσιν.

Ἐπίσης σὰς ἀποστέλλομεν καὶ δύο φυσίγγια σασσεπῶ ἐκ τῶν ἐσχάτως εἰς Μέλισσαν ἀποβιβασθέντων, ἵνα ἴδητε τὸ ποιὸν αὐτῶν καὶ ἰδίως τὰ καψύλια, ὅπως γράψητε εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις ἀρμοδίους νὰ εἶνε προσεκτικώτεροι εἰς τὴν ἀγοράν, διότι μόλις ἐν ἡ δύο τὸ πολὺ φυσίγγια καλὰ εὐρίσκονται ἐν ἐκάστῳ τεστέ· ἐκτὸς δὲ τοῦ, ὅτι ἔστειλαν ἐδῶ ἐλάχιστα φυσίγγια σασσεπῶ, εἶνε καὶ ἄχρηστα τὰ ὀκτὼ δέκατα.

Γράψατε λοιπόν, Σὰς παρακαλοῦμεν, νὰ μᾶς στείλωσι τοιαῦτα, ὡς καὶ ὄπλα, διότι ἔχομεν μεγίστην ἔλλειψιν, καὶ ἡ ἀποβίβασις νὰ γίνῃ εἰς τὸ Πρασονῆσι.

Στείλατέ μας, ἐὰν εἶναι δυνατόν, ὀλίγον χάρτην καὶ φάκελλα, διότι ἐδῶ δὲν εὐρίσκομεν οὔτε νὰ ἀγοράσωμεν.

Ἐν Σπῆλι τῇ 12 Ἰουλίου 1896.

Σὰς ἀσπαζόμεθα

Σ. Φωτάκης, Μιχ. Λαμπαρδάκης, Ἐμμ. Βαβουράκης, Μάρκος Γ. Δημητρακάκης, Καλόγερος

Τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως τῆς Κρήτης Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ οἱ πρόκριτοι τοῦ Ἀνατολικοῦ Τμήματος τῆς ἐπαρχίας Ἁγίου Βασιλείου, συνελθόντες σήμερον ἐν συνεδρίᾳ ψηφίζουσι τὰ ἑξῆς.

Κεφ. Α' Ἄρθρ. α' Συστήνεται στρατόπεδον τακτικὸν ἐκ 200 ἀνδρῶν, παραλαμβανομένων ἐκ τῶν χωρίων τοῦ Τμήματος τούτου κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν. Ἐκ τοῦ χωρίου Μελάμπων ἄνδρες 20, ἐκ Κρύας Βρύσης 10, ἐκ Σαχτουρίων 10, ἐκ Κουμίων 20, ἐκ Βρυσσῶν 4, ἐξ Ἀρδάκτου 7, ἐξ Ἀκτουντῶν 7, ἐκ Βάτου 7, ἐξ Ἀγαλιανοῦ 3, ἐκ Κεραμῶν 15, ἐκ Δρομίσκου 8, ἐκ Πλατανέ 4, ἐκ Δουμαριοῦ 8, ἐκ Κισοῦ 8, ἐκ Σπηλιοῦ 20, ἐκ Μουρνιῆς 20, ἐκ Δαρβιανῶν 4, ἐκ Λαμπινῆς 4, ἐκ Μυξορρούματος 4, καὶ ἐξ Ἁγίας Πελαγίας 3. Ὑποχρεωτικὴ δὲ θὰ εἶναι ἡ θητεία τῶν ἀνδρῶν τούτων καὶ ἑξαήμερος. Ἄρθρ. β') Ἐδρα τοῦ στρατοπέδου τούτου ὀρίζεται τὸ χωρίον Σπήλι. Ἄρθρ. γ') Ἐκ τῶν ἀνδρῶν τοῦ στρατοπέδου τούτου, θὰ φρουρῶσιν 30 ἑναλλάξ, νυχθημερόν, εἰς ὄσας θέσεις ὀρίσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Φρουράρχων Νικολ. Βλάχου, Ἀναγν. Σπυριδάκη, Ἰωάν. Νικηφόρου καὶ Στυλ. Περισσάκη. Ἄρθρ. δ') Τοὺς ἄνδρας τοῦ στρατοπέδου ἑκάστου χωρίου θὰ ὀρίζωσιν οἱ πρόκριτοι αὐτοῦ μετὰ τῶν τυχόν, μελῶν τῆς κεντρικῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Ἐπιτροπῆς καὶ θ' ἀποστέλλωσιν αὐτοὺς τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως τῆς θητείας τῶν ἐν ἐνεργείᾳ.

Ἀκροτελεύτιον. Ὁ ἀρνούμενός νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῶν προκρίτων θὰ καταγγέλληται εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία δι' ἀποφάσεως θέλει διατάττει τὴν παρ' αὐτοῦ εἴσπραξιν 30 γροσιῶν, πληρωτέων τοῖς μετρητοῖς ἢ διὰ κινήτων αὐτοῦ καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ στρατοπέδου, ὃ θέλει ἐκτελεῖ καὶ τὴν ἀπόφασιν ἐν ἀνάγκῃ.

Κεφ. Β' Πρὸς συντήρησιν τοῦ στρατοπέδου τούτου ψηφίζουσι τὰ ἐπόμενα. Α Νὰ λαμβάνηται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἀνάλογον μερίδιον τῶν ἐν Σπήλι ὀθωμανικῶν Ὑδρομύλων.

Β') Νὰ κρατῆται ἀπὸ ἑκάστον ἰδιοκτῆτην, ἐκ τοῦ καρποῦ, ὃν φέρει πρὸς ἄλεσιν, τὸ ἐν τεσσαρακοστὸν ὑπὸ τῶν μυλωθρῶν, οἱ ὅποιοι ἐν ἀνάγκῃ, θὰ ἐπικαλῶνται τὴν συνδρομὴν τοῦ στρατοπέδου, ἑκάστος δὲ μύλος νὰ καταβάλῃ τὸ ἐν εἰκοστὸν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων.

Γ') Νὰ καταβάλῃ ἑκάστον χωρίον τὰ λοιπὰ τρόφιμα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς συντήρησιν τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ εὑρισκομένων του, ἡ δὲ προμήθεια αὐτῶν θὰ γίνηται τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν προκρίτων του καὶ εἰς τοὺς ἀρνούμενους τὴν δυνατὴν συνδρομὴν των θὰ ἐπιβάλλωνται οἱ πρόκριτοι, δι' οὗ κρίνουσι καταλλήλου μέσου.

Δ') Διορίζονται ἐπιμεληταὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω, τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς Γεωργ. Πετρακάκης καὶ ἀναπληρωτῆς ὁ Στυλ. Βασιλάκης, Ἐμμ. Χαλκιαδάκης καὶ ἀναπληρωτῆς αὐτοῦ ὁ Ἐμμ. Σπυριδάκης, Ἐμμ. Πρεβελάκης καὶ ἀναπληρωτῆς αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης Μουλακάκης, Ἰωάν. Μαράκης καὶ ἀναπληρωτῆς αὐτοῦ ὁ Κωνστ. Ἀντωνίουδάκης, Στυλ. Προκοπάκης καὶ ἀναπληρωτῆς αὐτοῦ Ἀναγν. Φουράκης, Μιχ. Παπαδάκης καὶ ἀναπληρωτῆς αὐτοῦ Μιχ. Ἀθανασιάδης.

Καθῆκον τῆς ἀνωτέρω ἐπιτροπῆς εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ, διὰ τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν της, ἐν ἐνεργείᾳ στρα-

τοπέδου, ἐξ' οὗ δύναται νὰ παραλαμβάνη πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεών της, τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν, τὰ δὲ δικαιώματα αὐτῆς καὶ ἡ ἐνέργεια ἄρχονται ἀπὸ σήμερον

Ἐν Σπῆλι τῇ 8 Ἰουλίου 1896

Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν προκρίτων τοῦ ἀνατολικοῦ Τμήματος τῆς ἐπαρχίας Ἁγ. Βασιλείου.

Ὅ.τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

Ἐν Σπῆλι τῇ 12 Ἰουλίου 1896

Ὁ Ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως τῆς Κεντρικῆς τῆς Κρήτης Ἐπιτροπῆς

Ἀντιπρόεδρος Σ. Φωτάκης

Ἐκθεσις τῆς κατὰ τὴν 11 Ἰουλίου 1896 ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ καὶ ἐπαρχία Ρεθύμνης μάχης

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως τῆς Κρήτης Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Καίτοι διεξάγονται διαπραγματεύσεις καὶ ἐπισήμως ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἐκήρυξεν ἀνακωχὴν ὄπλων καὶ διεβεβαίωσε τὰς ξένας Κυβερνήσεις, ὅτι ὁ αὐτοκρατορικὸς στρατὸς διετάχθη νὰ μὴν ἐξέρχηται τῶν θέσεών του, οὐχ' ἦτιον ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν κατέστη ἀφόρητος καὶ ἰδίως ἐσχάτως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡμῶν Ἁγίου Βασιλείου Ρεθύμνης.

Τούτου ἕνεκα καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς καὶ περιουσίας τῶν κατοίκων ἰδίως δὲ τῶν σπαρτῶν, τὰ ὁποῖα καθ' ἐκάστην πυρπολοῦν, ὅπου δὲν δύνανται νὰ συλλέξωσι, συνεννοηθέντες οἱ ἀντιπρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως Ἐπιτροπῆς (ὑμετέρου σωματείου) κ. Στυλ. Φωτάκης, μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ Ἀμαρίου κ. Νικ. Καλομενοπούλου, συνέστησαν στρατόπεδον ἐξ 600 Ἁγιοβασιλιωτῶν καὶ 300 Ἀμαριωτῶν ἀπὸ τοῦ χωρίου Καρὲ τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης, μέχρι τοῦ χωρίου Φρατὶ τῆς ἐπαρχίας Ἁγ. Βασιλείου, ἵνα ὀπισθεν αὐτοῦ συλλέγωσιν ἀνεπιφυλάκτως τοὺς καρποὺς των οἱ χριστιανοί.

Τὸ μέτρον τοῦτο ἀπῆρσε τοῖς Ὀθωμανοῖς καὶ ἀποφασίσαντες οἱ ἐντόπιοι, ἐξ συνεννοήσεως βεβαίως μετὰ τοῦ στρατοῦ τῶν πύργων Κοξαράς, Φωτεινοῦ, καὶ Ἀρμένων νὰ ἐπιτεθῶσι καθ' ἡμῶν τὴν 11 Ἰουλίου 1896, συνεπλάκησαν μετὰ τῶν σκοπῶν ἡμῶν κατὰ τὴν χαραυγὴν εἰς τὰς θέσεις «Κοῦπος», «Ἀμπελάκι» καὶ «Ἄσφενδυλομοῦρι» τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης καὶ εἰς τὰς θέσεις «Μοναχὴ Ἐληά», «Καστανὲς», «Κοπράνι» καὶ Φρατὶ τῆς ἐπαρχίας Ἁγ. Βασιλείου, ἃς κατεῖχον τότε Ἁγιοβασιλιῶται, διότι τὸ τοῦ Ἀμαρίου στρατόπεδον ἔφθασε μόνον μετὰ δίωρον μάχην. Εὐθὺς ἡ μάχη ἤρξατο πεισματώδης μετὰ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν ἀνερχομένων εἰς χιλίους περίπου, οὓς καὶ ἐξετόπισαν οἱ ἡμέτεροι ἐνιὸς μιᾶς ὥρας ἀπωθήσαντες αὐτοὺς εἰς ἀπόστασιν βολῆς ὄπλου καὶ σκυλεύσαντες τοὺς, οὓς ἐγκατέλειπον 5 νεκροὺς, ὅτε ἀμέσως ὁ αὐτοκρατορικὸς στρατὸς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην, καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρεθύμνης καὶ τῇ ἡμετέρᾳ. Ἡ μάχη ἐγένετο πεισματωδέστερα καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐδείκνυεν ἀκαταμάχητον ἀνδρείαν, ἀλλὰ κατὰ

τὴν ὥραν ταύτην καταφθάσας ὁ ἀρχηγὸς Ἀμαρίου Ν. Καλομενόπουλος μετὰ τῶν ὀπλιτῶν του, γενναίαν παρέσχεν ἡμῖν βοήθειαν καὶ μετὰ τετράωρον λυσσώδη μάχην ἀπεκρούσθη αὐθις ὁ ἐχθρὸς, μέχρι τῶν πύργων «Φωτεινοῦ» καὶ «Ἀρμένων» ἐγκαταλείποντες ἑτέροισι 6 νεκροῦς, πλὴν τῶν ὄσων παρέλαβον, ἄγνωστος δ' εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν πληγωθέντων, ὅστις κατ' ἐλάχιστον θάυπερβαίνει τοὺς 50, ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ἐπληγώθησαν 6 καιρίως καὶ 9 ἐλαρφῶς.

Ἡ μάχη ἔπαυσε πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τὴν 8ην ὥραν Τουρκιστί, ἐπανελθόντων τῶν μὲν Ἀμαριωτῶν εἰς τὰς θέσεις των, τῶν δὲ Ἀγιοβασιλιωτῶν εἰς Ἅγιον Βασίλειον, ἔνθα ἐξηκολούθει ἡ μάχη. Ἀμα δὲ τῇ ἀφίξει των, ἐπετέθησαν ὀρμητικῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκ τοῦ μέρους τῆς Λαμπιῆς καὶ Ἀγίας Πελαγίας καὶ ἦλθον, οὕτως εἰπεῖν, εἰς χεῖρας, ἀνθισταμένων γενναίως τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀρνούμενων νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς θέσεις των. Μετὰ ἡμίσειαν ὅμως περιπίου ὥραν, ἐξηνάγκασαν αὐτοὺς, δι' ἀλλεπαλλήλων ἐπιθέσεων, οἱ γενναῖοι Κρυσβρυσιανοὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνδρείου Ἰωάν. Βαβουράκη καὶ οἱ Μιχ. Λαμπαρδάκης, Ἰωάν. Μουλακάκης, Στυλ. Βαβουράκης, Ἐμμ. Πρεβελάκης, Στυλ. Καλόγερος καὶ Κωνστ. Φαράνδος, οἵτινες κατέφθασαν πρῶτοι, νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς θέσεις των καὶ νὰ τραπῶσιν εἰς ἄτακτον φυγὴν, μέχρι τοῦ πύργου Κοζαρῶς καὶ τῶν χαρακωμάτων Ἁγίου Ἀντωνίου τὰ χάλαρα, ὅτε, ἐπελθούσης ὄμως τῆς νυκτός, κατέπαυσεν ἡ μάχη. Ἐφονεύθησαν δὲ ἐκ μὲν τοῦ ἐχθροῦ 8, ὧν 5 Ἀτσιπαδιανοὶ καὶ 3 νιζάμιδες, ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ὁ Ἰωάννης Σμαραγδάκης καὶ ἐπληγώθησαν 4, ἄγνωστος ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν πληγωμένων τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐν Σπῆλι τῇ 12 Ἰουλίου 1896

Τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς μεταπολιτεύσεως Κρήτης ἐπιτροπῆς

Ἐμμ. Βαβουράκης, Γεώργιος Παπαδάκης,
Μιχαὴλ Λαμπαρδάκης, Μάρκος Λυμάκης

Ἐν Χαλέπα τῇ 14 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοί,

Ὁ ἐπιφέρων τὴν παροῦσαν μας κ. Ν. Σπανδῶνης ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἀκροπόλεως», καὶ ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων ἔρχεται αὐτοῦ, πρὸς περιγραφὴν τῶν διαφόρων τοποθεσιῶν καὶ ὅπως ὁ ἴδιος ἀντιληφθῆ τὸν τόπον τῶν προθέσεων καὶ ἐνεργειῶν τῶν διαφόρων προσώπων καὶ σωματείων. Ὡστε φροντίσατε νὰ παράσχητε αὐτῷ πᾶσαν περιποίησιν δυνατὴν καὶ πᾶσαν εὐκολίαν καὶ ὄσων πληροφοριῶν ἔχει ἀνάγκην.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Α. Γ. Σήφακας, Ἐμμ. Ι. Παπαδάκης

Ἐγγραφον πρὸς τοὺς ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ ἡμετέρους

Ἀγαπητοί,

Τὴν, ἀπὸ 12 τρέχοντος μην. ἐπιστολὴν σας, ὡς καὶ τὰ μετ' αὐτῆς ἔκθεσιν καὶ πρακτικὸν ἐλάβομεν.

Ἐν πρώτοις συγχαίρομεν τὸν κ. Ἀντιπρόεδρον καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἡμετ. Ἐπιτροπῆς τὰ αὐτόσε διαμένοντα, διὰ τὴν δραστηριότητα αὐτῶν καὶ διὰ τὴν τάξιν, τὴν ὁποίαν συνέστησαν, πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τῶν φρουρῶν. Ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι σήμερον θέλομεν, ἀποστείλει εἰς Ἀθήνας ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῆς τε ἐκθέσεως καὶ τοῦ πρακτικοῦ πρὸς δημοσίευσιν.

Παρὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων ἡμῶν ἐλάβομεν 180 χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα τὴν 7ην τρέχ. μην. συνοδευόμενα δι' ἐπιστολῆς, εἰς ἣν ὑπέσχοντο εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἐντὸς 5 ἕως 10 ἡμερῶν ἤθελον μᾶς ἀποστείλει καὶ ἄλλα περισσότερα τούτων. Ἄλλ' εἰσέτι δὲν ἐλάβομεν οὔτε τὰ ὑποσχεθέντα οὔτε ἐπιστολὴν των, ἴσως ἕνεκα τῆς τροπῆς, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἐσχάτως τὰ πράγματα. Τὰ ἀποσταλέντα χρήματα εἶχον προορισθῆ διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου.

Οὐχ ἦττον συνήλθομεν ἐν μυστικῇ συνεδριάσει καὶ συνεζητήσαμεν ἐπὶ τοῦ θέματος ἐὰν πρέπη νὰ σταλῶσιν εἰς στρατόπεδα, καὶ εὐρέθη, ὅτι, ὡς ἐκ τοῦ ἐλαχίστου τῆς ποσότητος, οὐδὲν ἄλλο ἤθελε συμβῆ εἰμὴ μόνον νὰ γεννηθῶσι παράπονα καὶ ἀπαιτήσεις, τὰ ὁποῖα ἤθελον βλάψει τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον. Τοῦτο ἕνεκα καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἅπαντα τὰ μέλη εἴμεθα ἀνυπόδητοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ γυμνοί, ἀπεφασίσθη παμψηφεῖ: Νὰ δοθῶσιν εἰς ἕκαστον τῶν ἐχόντων ἀνάγκην παλαιῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνὰ δύο εἰκοσάφραγκα, εἷς τινὰ δὲ ἐκ τῶν νέων ἀνὰ ἓν, εἰς μερικά δὲ ἄλλα πρόσωπα, εἰς τοὺς τραυματίας κ.τ.λ. μικρότερα ποσά, εἰς τὰ χρέη τὰ μᾶλλον ἐπείγοντα 20 εἰκοσάφραγκα, διὰ τὰ ταχυδρομικά 15 εἰκοσάφραγκα καὶ διὰ γραφικὴν ὕλην 2 εἰκοσάφραγκα.

Πρὸς τούτοις ἀπεφασίσθη νὰ σιτίζωνται 10 ἐκ τῶν πληρεξουσίων καὶ τῶν μελῶν, ἐν ὄλῳ (ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας) λαμβάνοντες τὰ μὲν μέλη ἀνὰ 4 γρόσια, οἱ δὲ πληρεξούσιοι ἀνὰ 3 καθ' ἐκάστην. Τοῦτο ὅμως περιορίζεται εἰς τοὺς διαμένοντας παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ. Διὰ χρέη τοῦ κ. Κουνδουράκη ἢ ἄλλου τινὸς τῶν μελῶν, οὐδὲν ἐδόθη, διὰ τοῦτο δὲν στέλλομεν καὶ εἰς τὸν κ. Ἀντιπρόεδρον Φωτάκη, ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἀπεστείλαμεν μόνον πρὸς ὑμᾶς 3 εἰκοσάφραγκα διὰ τὰ ἐν Σελίοις χρέη μας.

Ἐὰν σταλῶσιν εἰς ἡμᾶς ἄλλα χρήματα, ἔστὲ βέβαιοι, ὅτι θέλουσι διατεθῆ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρὸς διατήρησιν στρατοπέδων, ὡς εἶναι ἡ ἐπιθυμία καὶ ὑμῶν, ὁπότε βεβαίως θέλει ἀποσταλῆ τὸ ἀναλογοῦν καὶ πρὸς τὸ ἡμέτερον στρατόπεδον.

Ἀπεστάλησαν σήμερον τὰ ἀποσταλέντα εἰς ἡμᾶς ἄχρησα φύσιγγια, πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ, μὲ συνοδευτικὴν ἐπιστολὴν, καθιστῶντες εἰς αὐτοὺς γνωστὴν τὴν ποιότητά των.

Ἐν Τζιτζιφέ τῇ 17 Ἰουλίου 1896 κτλ.

Ἐπιστολὴ ἐκ Χανίων πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Κύριε πρόεδρε,

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐλθόντες εἰς Ἀρμένους οἱ ἐκ τοῦ Νέου Χωρίου Καραγιαννάκηδες ἐπυροβόλουν ἀδιακρίτως κατὰ τοῦ τυχόντος, μὴ δεχόμενοι νὰ τοὺς πλησιάσωμεν, ἀλλ' ἐπυροβόλουν κατ' ἀνθρώπων καὶ ζώων φονεύσαντες τὸν ἐξ Ἀρμένων Μιχαὴλ Καλιβρετάκη, ἓνα ἐκ τοῦ Νέου Χωρίου καὶ τρία ζῶα.

Σήμερον ἐπανῆλθον καὶ κατέλαβον τὴν θέσιν Ἀσπρούγους μὲ τὴν πρόθεσιν ν' ἀρχίσουν τὰ ἴδια, ἐξήντηλα δὲ τὰ εἰρηνικὰ μέσα, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα τίποτε, ὥστε σᾶς παρακαλῶ γράψετε μου τὶ νὰ κάμω, διότι ἐὰν δὲν προλάβωμεν, θὰ ἔχωμεν ἐξ ἅπαντος τὸν ἐμ- φύλιον πόλεμον.

Ἐν Ἀρμένιοις τῆ 18 Ἰουλίου 1896

Ὁ Ἀρχηγὸς Μ. Μυλωνογιαννάκης, Ἰωάν. Ἀλιφιέρης, Ἰω. Γαλανάκης

**Ἐπιστολὴ ἐκ Χανίων. Πρὸς τοὺς κυρίους ἀντιπροσώπους τῶν ἐ-
παρχιῶν Ἀποκορώνου, Ἀγίου Βασιλείου, Σφακίων καὶ Ἀμαρίου**

Φίλοι συμπατριῶται,

Πρὸ ἡμερῶν ἐνεργήσαμεν μικρὰν συνεισφοράν, συλλέξαντες τὸ ποσὸν 2.800 γροσίων, τοῦ ὁποίου τὸ μὲν ἡμῖς ἐστάλη εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους Κυδωνίας, Κισσάμου, καὶ Σελίνου, τὸ δὲ ἄλλο ἡμι- συ, ἤτοι γρ. 1.400 παρεδώκαμεν εἰς τὸν ταχυδρόμον Δημ. Βιριράκη μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους Σφακίων, Ἀγ. Βασιλείου, Ἀμαρίου καὶ Ἀποκορώνου. Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ φροντίσῃτε νὰ παραλάβητε τὸ ποσὸν τοῦτο παρὰ τοῦ εἰ- ρημένου Δημ. Βιριράκη καὶ νὰ μᾶς ἀναγγείλητε τὴν παραλαβὴν αὐτοῦ, δι' ἐπιστολῆς σας.

Ἐν Χανίοις τῆ 17 Ἰουλίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ὁ Πρόεδρος

Χ. Πωλογιώργης, οἱ ἀντιπρόεδροι Ε. Φουνταλίδης, οἱ Γραμ- ματεῖς Ν. Γραμματικᾶκης, Α. Γ. Σήφακας.

Πρόσκλησις πρὸς τοὺς τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Γνωρίζετε τὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὑποβληθέντα πρὸς τὸν Σουλ- τάνον ζητήματα. Εἰς ταῦτα εἶνε δυνατὸν ν' ἀργοπορήσῃ ἡ Κυβέρνη- σις νὰ ἀπαντήσῃ, ὅτε πρέπει νὰ σκεφθῶμεν πῶς θὰ ἐκβιάσωμεν αὐτὴν εἰς ἀπάντησιν, εἴτε νὰ δεχθῇ αὐτὰ ἐν μέρει, ὅτε θὰ κρίνω- μεν ἂν πρέπη νὰ τὰ δεχθῶμεν. Διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκλέξῃτε καὶ ἀποστείλῃτε ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ μᾶς συναντήσουν μέχρις Ἀργυρουπόλεως, ὅπως σκεφθῶμεν καὶ ἀποφασίσωμεν ἀπὸ κοινοῦ ποίαν πορείαν θέλομεν ἀκολουθήσει κατὰ τὴν μίαν ἢ κατὰ τὴν ἄλλην περίπτωσιν.

Ἐν Ττιτζιφὲ τῆ 18 Ἰουλίου 1896

Τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν Γραμματεὺς

Μ. Ρ. Κουνδουράκης,

Ι. Γ. Λεκανίδης

Οί ἀντιπρόεδροι, Γ. Μυλωνογιαννάκης Σ. Ε. Ζουρίδης. οί ὑπαρχηγοί
Ἰ. Γιανναράκης, Ἰ. Καλογεῆς, Τά μέλη Ἰω. Γενεράλης, Μάρ. Ζερ-
βός, Γ. Σ. Πωλιουδάκης, Παπῶ Μαλέκος, Μ. Καννούρης, Μ. Τσόν-
τος, Γ. Χατζηδάκης κλπ.

**Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Πρὸς τὸν Κύριον Γεώργιον Γεωργιακάκην Γενικὸν Ἀρχηγὸν
τῆς ἐπαρχίας Σελίνου**

Καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σελίνου συνέβησαν
ἐσχάτως διάφοροι μάχαι καὶ συμπλοκαὶ καὶ ἄλλα γεγονότα, περὶ
ῶν δὲν ἐλάβομεν εἰσέτε ἀκριβῆ γνῶσιν. Ὅθεν παρακαλεῖσθε
ὅπως ἀποστείλητε ἡμῖν ἀκριβῆ καὶ λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν γενο-
μένων μαχῶν καὶ συμπλοκῶν, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν γεγονότων τῶν
λαβόντων ἐσχάτως χώραν, ἀνεφέρουσιν συνάμα κατ' ὄνοματεπώ-
νυμον καὶ χωρία τοὺς φονευθέντας καὶ πληγωθέντας χριστιανοὺς
καὶ τὰ πυρποληθέντα χωρία, ὅπως λαβόντες αὐτῶν γνῶσιν, μετα-
δώσωμεν αὐτῇ καὶ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 18 Ἰουλίου 1896

Τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης ὁ Πρόεδρος
Μ. Ρ. Κουνδουράκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ι. Γ. Λεκανίδης κλπ.

Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴν ὑπὲρ τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Βεβαίως διατελεῖτε ἐν γνῶσει τῆς ἐν Χανίοις πολιτείας τῶν
κ.κ. βουλευτῶν, οἱ ὅποιοι οὐδόλως συνεμορφώθησαν μετὰ τὴν ἀναθετεί-
σαν πρὸς αὐτοὺς, ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐντολὴν οὔτε κατὰ τὴν ποσότητα
οὔτε κατὰ τὴν ποιότητα τῶν ὑποβληθέντων ὑπ' αὐτῶν αἰτημάτων, οὔ-
τε κατὰ τὸν τρόπον, ὃ ὅτι ὑπέβαλον αὐτὰ καὶ μετὰ τὴν ὑποβολὴν
αὐτῶν διαγωγὴν των, ὡς καὶ τοῦ ὅτι ἡμεῖς ἐδηλώσαμεν πρὸς αὐ-
τοὺς, ὅτι δὲν ἐπιδοκιμάζομεν τὴν πορείαν των, ὅτι θέλομεν ἐμμένει
εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ διατυπωθέντα, ἀρχῆθεν, αἰτήματα καὶ ὅτι τὴν
περαιτέρω μετὰ τῶν Τούρκων συνεργασίαν των ὁ λαὸς θεωρεῖ ἐπι-
βλαβῆ δι' αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ διατυπωθέντα ὑπὸ τῶν κ. κ.
βουλευτῶν, αἰτήματα δὲν ὑπάρχει βεβαιότης, ὅτι θέλει παραχωρή-
σει ἢ Πύλη, εἴτε καὶ ἂν παραχωρήσῃ τι, θέλει προσπαθῆσει, ὅπως
τὸ παραχωρηθῆσόμενον ἔσται ὄχι δῶρον ἄδωρον τοῦτο δὲ νομίζει, ὅτι
θέλει κατορθῶσει εὐκολότερον, διὰ τῆς ὅσον οἰουδήποτε ἀναβολῆς
τῆς ἀπαντήσεως πρὸς τὰ αἰτήματα ταῦτα.

Τούτου ἕνεκεν, ἀπόλυτος ἀνάγκη παρίσταται, ἀποστολῆς ὀ-
πλων καὶ πολεμοφοδίων καὶ διὰ τὰ ἐκβιάσωμεν τὴν ταχεῖαν ἀπάν-
τησιν καὶ διὰ τὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν ἀγῶνα, ἐὰν ἢ ἀπάντησις τῆς
δὲν ἱκανοποιῆ τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον.

Παρακαλοῦμεν τὴν σεβαστὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ὅπως αἰ
πρῶται ἀποστολαὶ γίνωσι διὰ τὰς ἐπαρχίας Ρεθύμνης, Ἀμαρίου,
Καινουρίου, Πυργιωτίσης, διότι εἰς αὐτάς ὑπάρχει παντελής σχε-
δὸν ἔλλειψις, καθόσον ἐξηγητήθησαν κατὰ τὰς τελευταίας μάχας,
αἱ δὲ ἐκφορτώσεις νὰ γίνωσιν εἰς τὰ μέρη, τὰ ὅποια ὁ Πρόεδρος ἡ-
μῶν θέλει ὑποδείξει πρὸς ὑμᾶς, δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς του.

Ἄλλὰ καὶ χρημάτων καὶ φαρμάκων ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην, διότι, ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσιν ἀντιπρόσωποι πολλῶν ἐπαρχιῶν μετὰ τινῶν ὀπλιτῶν καὶ ἐπειδὴ παρέστη ἀνάγκη νὰ δαπανήσωμεν διὰ χρέη, δι' ὑπόδησίν τινῶν ὀπλιτῶν καὶ διὰ τοὺς τραυματίας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐξόδων μας, ἐξηντλήθησαν τὰ ἀποσταλέντα καὶ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν αὐτὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν καὶ πρὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν.

Σὰς παρακαλοῦμεν γράψατέ μας εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται τὸ ζήτημά μας παρὰ τῇ Εὐρωπαϊκῇ διπλωματίᾳ ὡς καὶ τὰς σκέψεις σας.

Ἀποστέλλομεν πρὸς ὑμᾶς ἀντίγραφα τῶν ἀποσταλειῶν ἡμῖν ἐκθέσεων ἐκ Ρυθύμνης καὶ Ἁγίου Βασιλείου, ὅπως μάθετε τὰ κατὰ τὰς ἐκείσε μάχας. Καὶ εἰς Σέλιου καὶ Μεσσαρᾶν συνέβησαν ἐσχάτως μάχαι, ἀλλὰ μὴ λαβόντες ἐκθέσεις, δὲν γνωρίζομεν τὰς λεπτομερείας.

Ἐν Τζιτζιφῆ 18 -Ιουλίου 1896

Τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Ἀντιπρόεδρος Γ. Μυλωνογιαννάκης κτλ.

**Ἐπιστολὴ ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων
πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης**

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ἐνταῦθα ἡ ἀποστολὴ μας ἔσχε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τε τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν πνευμάτων τῶν διαφόρων ὑπὲρ τῆς Κρήτης Σωματείων, πρὸς ὄφελος μέγα τοῦ Σωματείου.

Ἰδίως ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ μᾶς ἐλογάριζε τόσο, ὅσον καὶ ἓνα καπετάνιον, πρὸς ὃν μάλιστα καὶ ἀλληλογράφει, ἐνῶ πρὸς ἡμᾶς ἐτήρησε στάσιν περιφρονητικὴν. Αἱ προφορικαὶ ὑποσχέσεις ὑπὲρ τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς, αἵτινες ἐδόθησαν ἄλλοτε εἰς τινὰς κατελθόντας, ἦσαν ἀπὸ κείνα τὰ παιχνίδια καὶ τὰ κοπιμμένα, τὰ ὁποῖα κάμνουν καὶ πρὸς τοὺς ἀσπονδοτέρους ἐχθρούς των οἱ ἐν Ἀθήναις, ἐφ' ὅσον τοὺς βλέπουν.

Τάλλα Σωματεία, ἐλλεῖπει πληροφориῶν καὶ ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ Σωματείου μας ἐνήργουν μὲν πάντες τι ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, ἀλλ' ἕκαστον κατ' ἴδιαν βούλησιν καὶ σκέψιν, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ποσῶς ἢ καὶ ἐλάχιστον ὑπ' ὄψει ἐάν τοῦτο συνετέλει ἢ ἐβλάπτε εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Σωματείου μας. Ἐν γένει καὶ ὁ κόσμος **ἐδῶ ἦτο ὑπὲρ τῆς Ἐπιτροπῆς**, ἠγανάκτει κατὰ τῆς στάσεως, ἣν ἐτήρει **ἡ Κεντρικὴ** (οὕτως ὀνομάζεται ἐδῶ ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Κυβερνήσεως), ἐσπούδαζε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ἄνευ ὀρισμένου σκοποῦ.

Τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων ἀνιελήφθημεν πάραυτα καὶ ὀπωσδὴποτε καλῶς καὶ ἐνεργήσαμεν παρὰ τοῖς περισσοτέροις μέχρι τοῦδε ἐπιτυχῶς, καὶ δύναμαι εἰπεῖν, ἀποτελεσματικῶς.

Ἰδιώτας τινὰς πλουσίους δὲν εἶδομεν ἀκόμη, ἐξ ὧν κάτι ἐλπίζεται, διότι φαίνονται πρόθυμοι καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ μᾶς ἴδωσι.

Μόνον εἰς τὴν Κεντρικὴν εὐρομεν καὶ χθὲς ἀκόμη ἐρρωμένην καὶ μελετημένην ἀντίδρασιν καὶ κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐν γένει, καὶ πρὸ πάντων κατὰ τοῦ Σωματείου. Ἐποησάμεθα χρῆσιν τῆς δυνάμεως, ἦν ἀρυόμεθα ἐκ τῆς ἀποστολῆς μας καὶ τοῦ ἠθικοῦ γοήτρου τοῦ Σωματείου μας καὶ οἱ κ. οὔτοι δὲν ἐκέρδισαν ἢ ἰσχυρὸν ράπισμα καὶ ἐδοκίμασαν ἄλλην μίαν φοράν, ὅτι πρὸ τῆς θελήσεως τοῦ Σωματείου μας οὐδὲν δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ κώλυμα.

Αἱ ἐπόμεναι περικοπαὶ εἰσὶν ἀρκούντως δηλωτικαὶ τῆς λαβούσης χώραν, ἐπὶ 2 ὥρας, σφοδρᾶς συζητήσεως, προκειμένου νὰ ἀποφασίσωσι περὶ τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν πρὸς συντήρησιν τῶν τε ἐπαναστατικῶν ἀποσπασμάτων τῆς Ἐπιτροπῆς μας, τῆς διοργανώσεως ταχυδρομείου κλπ. Εἶχομεν δηλ. ὑποβάλλει προφορικῶς ἐν εἶδος προϋπολογισμοῦ δι' ἓνα μῆνα καὶ ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα διατελοῦσιν ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας.

Ἄπαιτεῖτο ποσὸν 600 τουλάχιστον εἰκοσαφράγκων καὶ 100 διὰ τὸ ταχυδρομεῖον ἀποκλειστικῶς. Χθὲς ἔπρεπε νὰ δώσωσιν ὀριστικὴν ἀπάντησιν καὶ ἐάν συνεφώνουν μὲ ἡμᾶς, νὰ ἔχωσιν ἔτοιμον τὸ 1)2 τοῦ ποσοῦ πρὸς ἀποστολὴν. Εἰσήλθομεν καὶ διὰ τοῦ βλέμματος ἐζητοῦμεν ἀπάντησιν, ἀλλὰ τίποτε, εἰς πάντας δισταγμὸς. Ἠννοήσαμεν τὴν ἀπόφασίν των καὶ μὲ τόνον ἀσυνήθη τοὺς ἐρωτῶμεν: Λοιπὸν τί ἀπεφασίσθη; Πές τε το σεῖς, ὄχι σεῖς, ἀλλὰ σεῖς πρέπει, καὶ τὰ τοιαῦτα ἔδωκαν καὶ πῆραν μετὰξὺ των, ἐπὶ τινα λεπτά.

Τέλος ὁ ἰατρός Λιμπρίτης μοὶ λέγει ὅτι ἀναγνωρίζει ἢ Ἐπιτροπῇ, ὅτι τὸν ὑποβληθέντα προϋπολογισμὸν διέπει πνεῦμα φειδοῦς κλπ. ψευδοφληναφήματα, ἀλλὰ ἢ σημερινὴ οἰκονομικὴ θέσις τῆς δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ μᾶς δώσῃ δι' ὄλα αὐτὰ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ παλαιοῦ χρέους μας παρὰ 150 εἰκοσάφραγκα καὶ ὅτι τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα θὰ.... Μὴ προχωρήσης περαιτέρω, τῷ λέγω, μ' ἔχετε χορτάσει τώρα 7 ἡμέρας ἀπὸ λόγια στρογγυλὰ καὶ φράσεις τετορευμένους καὶ κομπλιμέντα καὶ χειραψίας κλπ. Εἶσθε ἄνθρωποι τῶν λόγων καὶ μεῖς ἄνθρωποι τῶν ἔργων Ἴδου ἢ διαφορά. Ἐξηντλήθητε λοιπὸν πρὶν ἢ ἀρχίσθητε; Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ μάθη τὸ Ἔθνος, ἢ Κρήτη. Καὶ ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον δὲν θὰ σᾶς μέλλῃ νὰ ἀρνηθῆτε ὅτι τὸ εἶπατε, ἐννοῶ νὰ μοὶ τὸ δώσητε ἐγγράφως καὶ μὲ τὰς ὑπογραφὰς σας. Ἐάν ἀρνήσθητε, θὰ σᾶς ἐξαναγκάσω εἰς τοῦτο, θὰ σᾶς ὑποβάλω προϋπολογισμὸν ἐγγράφως καὶ ὄχι μετὰ φειδοῦς, διὰ νὰ εὐκολύνω πλέον τὴν θέσιν σας. Ἐάν θελήσῃτε νὰ τηρήσῃτε σιωπὴν καὶ ἐπὶ ὥρας μόνον, θὰ τὸ λάβω ὡς ἄρνησιν καὶ τότε εἶτε ἀπαντήσητε εἶτε σιωπήσητε ἢ θέσις δὲν ἀλλάζει. Ὁ περιβάλλον ὑμᾶς πέπλος θὰ ἀρθῇ, ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ ἴδῃ τὴν πραγματικὴν σας ἀξίαν καὶ κατάστασιν καὶ τότε δὲν θὰ σᾶς χρειασθῇ νὰ ἐνοικιάσετε εὐρύτερα δωμάτια διὰ τὸ Σωματεῖόν σας. Ἐχω μάθει πᾶν ὅτι ἐτελέσθη καὶ τελεῖται καὶ εἰς τὰ παρασκήνια τῆς Ἐπιτροπῆς σας. Τέλος πρέπει νὰ μάθετε ἂν δὲν τὸ ἀντελήφθητε μέχρι τοῦδε, ὅτι τὸ Σωματεῖόν μας βαδίζει κατ' εὐθειᾶν ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ πᾶν κώλυμα πρὸ τῶν ποδῶν μας ἢ θὰ θρυμματισθῇ ἢ θὰ μᾶς σπάσῃ τὰ πόδια. Περικαμπὴ δὲν γίνεται. Ἄλλὰ, μοὶ λέγει ὁ ἰατρός αὐτός. Κύριε Φρατζεσκάκη, πρέπει νὰ ἡξεύρητε, ὅτι σήμερον τὸ Ταμεῖόν μας εὐρίσκεται μὲ 110 χιλ. δραχ. καταθέτομεν εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ ἐξασφαλίζομεν τὸ πλοῖον· αἱ ἄλλαι ποῦ θὰ σώσουν; Ἐκεῖνοι ποῦ θὰ κατέβουν θέλουν χαρτζηλίκι κλπ. (βαριέμαι νὰ σᾶς τὰ γράφω) καὶ ἐπὶ πλέον μᾶς ἔχουν φάγει ταυθιά, ὡς βλέπετε, ὅλοι ὅσοι ἔρχονται καθέννας μὲ τὰς

ἀξιώσεις του. Καί σεις ἐκδίδετε, ὡς ἡξέυρω ἀποδείξεις διὰ τὰς ἀξιώσεις των. Καί μπορούμεν νά κάμωμεν ἄλλως; Ἄλλη ἀπόδειξις, ὅτι δέν ξεύρετε, ἢ κάλλιον προσποιείσθε, ὅτι δέν ξεύρετε τὸν προορισμὸν σας. Ὁ Κόσμος σᾶς δίδει τὰ χρήματα διὰ νὰ τροφοδοτῆτε τὸν ἄγωνά τῆς Κρήτης καὶ σεις μετεβλήθητε, ὡς ὁμολογεῖτε, εἰς Ἐπιτροπὴν τοῦ χαρτζηλικιοῦ καὶ τῶν προσωπικῶν ρουσφετιῶν.

Σέ μᾶς οἱ ὅποιοι, διὰ τῶν στερήσεων καὶ τοῦ αἵματός μας ἰδρύσαμεν ζήτημα κρητικὸν, συγκινήσαν ὅλον τὸν κόσμον, πλὴν ὑμῶν, σ' ἐμᾶς, οἷτινες διὰ τῶν ἀγώνων μας ἐδώκαμεν ὑπαρξιν εἰς τὸ σωματεῖόν σας, σ' ἐμᾶς οἱ ὅποιοι ἐσυνειθίσαμεν, στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ δικαίου μας, νὰ ἐπιβαλλώμεθα καὶ πρὸς Κυβερνήσεις καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Σουλτάνον, ἔρχεσθε σεις σήμερον καὶ ἀποφασίζητε διὰ τοῦ μέσου τῆς περικοπῆς νὰ ζητήσητε νὰ μᾶς ἐξευτελίσητε.

Ἡμᾶς, οἷτινες χύνομεν καθ' ἐκάστην τὸ αἷμα μας εἰς τὸ πεδῖον τῆς τιμῆς, ζητεῖτε ν' ἀφήσητε ἀσίτους, σιτίζοντες εὐμσρῶς τοὺς κηφήνας τῶν πόλεων καὶ τὰ ἠθικῶς χρεωκοπημένα ὄντα τῆς Κρήτης; ἐξακολουθεῖτε τὴν πορείαν σας καὶ θὰ ἀμειφθῆτε ἀναλόγως καὶ ταχέως.

Ἐπεκράτησε σιγή, ὁ Λιμπρίτης ἀντήλλαξε φράσεις τινὰς γερμανικὰς μετὰ τοῦ Ῥενιέρη, τοὺς παρατηρήσαμεν μετ' ὀργῆς. Περιττὸν λέγει ὁ Χ. Παππαδάκης, πὲς τε τα φανερά, ὁ κ. Φρατζεσκάκης ἡξέυρει ὡς φιλόλογος Γερμανικὰ.

—Λοιπὸν, κ. Φρατζεσκάκη, τί νομίζετε σεις, ὅτι μπορούμε νὰ προσθέσωμεν, γιὰ νὰ μπορέσωμεν νὰ διορθώσωμε τὰ πράγματα καὶ ἐκεῖ καὶ κατὰ τὴν ἀνέχειάν μας ἐδῶ; Ἐχετε δίκαιον καὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ ἐξῆς θὰ περιορίσωμεν τὰ ἔκτακτα ἔξοδα.

—Εὖγε, κύριε, δέν ἡξεуρα, ὅτι θὰ ἠναγκαζόμεθα νὰ κάμωμεν μπακάλικα παζαρλίκια ἐπὶ πραγμάτων ἀνεπιδέκτων συζητήσεως καὶ τόπων ἱερῶν, διὰ νὰ σᾶς προὔπολογίσω. 2.000 Ναπολεόνια νὰ προσφέρητε τρακόσια καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἄλλὰ βλέπετε, ἅπαξ ἐνὸς σφάλματος γενομένου μύρια, ἔπονται καὶ σεις ἐπάθατε τὸ ἴδιον τώρα. Πρὸ ὀλίγου γραῖδῶς ἐμεμφιμοιρεῖτε, ὅτι δέν ἔχετε καὶ μετὰ κόπου κατορθώσατε νὰ μᾶς οικονομήσητε 150 εἰκοσάφραγκα, τώρα μπορεῖτε νὰ προσθέσητε καὶ ἄλλα. Σᾶς ἐννοοῦμεν, κύριοι, καὶ ὁ σκοπὸς Σας καὶ ἡ προσποιημένη ἐνέργειά σας δέν μᾶς διαφεύγουν. Δέν ἔχω νὰ σᾶς εἶπω ἢ θέλω τὴν ἀπάντησίν σας γραπτὴν. (κλπ. κ.λπ.)

—Ἐ, τότε νὰ σᾶς τὰ δώσωμεν τὰ ἡμίση, δηλ. 300 εἰκοσάφραγκα. Ὅχι. 350 εἶπον προχθὲς, διὰ μίαν 15ημερίαν, ἀπὸ 1 Ἰουλίου ἀρχομένην καὶ συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξόδων τοῦ ταχυδρομείου. Καλὰ, καλὰ, καλὰ, νὰ τὰ πάρετε αὔριον ἀπὸ τὸν κ. Νικολαῖδην.

—Περίεργον, αὔριον εἶναι κλειστὰ τὰ τραπεζιτικὰ γραφεῖα καὶ συνεπῶς ζητεῖτε νὰ ματαιώσητε τὴν ἀποστολὴν δι' αὔριον. Μὴ ματαιοπονῆτε, σᾶς ἐννοοῦμεν, πρέπει νὰ τὸ ἐννοήσητε καὶ σεις

—Αἰ, σήμερον, σήμερον τὸ ἀπόγευμα, εἰς τὰς 3 μᾶς λέγουν, ἐνῶ ἀπηρχόμεθα ἄνευ τοῦ συνήθους χαιρετισμοῦ. Τὸ ἀπόγευμα, πράγματι, ὁ καλὸς φίλος μας Λ. Νικολαῖδης, βοηθῶν τὸν θεῖόν του, ὡς ταμίαν, εἶχεν εὔρει καὶ μᾶς ἐμέτρησε 350 Ναπολεόνια.

Τὸ πολεμικὸν Κομιτᾶτον ἔχει μεγάλην διάθεσιν καὶ ἐνεργεῖ κατὰ τὰς διθεσεις μας, ἀλλὰ δέν ἔχει χρήμα. Ἐκαμε μίαν ἀποστολὴν εἰς Σῖσι τῆς Πεδιάδος ὑπὸ τὸν Δαφώτην. Ἐζητήσαμεν νὰ τὴν ἐμποδίσωμεν καὶ νὰ συγχωνευθῆ μετὰ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐπιτρο-

πης, ἀλλὰ χάριν τοῦ γοήτρου τοῦ Σωματείου καὶ τοῦ γέρω Κορωναίου, παρεκλήθημεν καὶ ἀπεσύραμεν τὴν πρότασίν μας. Εἶχεν ἀποφασίσει νὰ στείλῃ καὶ 85 Ναπολεόνια εἰς τὸ Σωματεῖόν μας, ἀλλ' ἂνέβλελλε μέχρι τῆς ἐλεύσεως καὶ συναντήσεώς μας, ὅτε τὰ ἠῤῥησε κατ' ἀπαίτησίν μας εἰς 100.,

Οὕτως εἰς τὰς χεῖράς μας εὐρίσκονται νῦν 450 εἰκοσάφραγκα, ἅτινα πρέπει νὰ ἐξυπηρετήσωσι, μετὰ τῶν προηγουμένων τὴν δι-οργάνωσιν τοῦ Σωματείου μας οὕτως, ὥστε ἐξ ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν, εἰ δυνατόν, νὰ ὑπάρχωσιν ἀντιπρόσωποι φίλοι μας ὅσον τὸ δυνατόν καὶ ἀνεπτυγμένοι, οἵτινες νὰ λαμβάνωσιν ὡς ἐπίδομα 3—5 γρ. τὴν ἡμέραν. Τοῦτο ἐφ' ὅσον δὲν γίνεται, καὶ οἱ ἔλληνες καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν ἀποδίδουσι τὴν σημασίαν, ἣν ἔπρεπε ν' ἀποδίδωσιν εἰς τὸ Σωματεῖον.

Φροντίσατε λοιπὸν πάραυτα καὶ διὰ ταχυδρόμων νὰ καλέσητε ὠρισμένους ἀντιπροσώπους ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας, ὥστε, μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας ἢ καὶ τινὰς ὀλίγας ἡμέρας ἀργότερον, νὰ δυνηθῆτε πᾶν ὅ,τι ἀποφασισθῆ νὰ πράξωμεν, νὰ φέρῃ τὸν τύπον τῆς νομιμότητος. Χρημάτων μὴ φεισθῆτε, ἡμεῖς κατερχόμενοι, μετὰ τὴν λήξιν τῆς 15ημέρου προθεσμίας μας, θὰ φέρωμεν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλα, θέλει δὲν θέλει ἡ τύχη καὶ τὸ χρέος μας 150 εἰκοσάφραγκα. Καὶ εἰς τοὺς διατηροῦντας στρατόπεδα ἀντιμέτωπα εἰς τὴν Τουρκικὴν γραμμὴν καπετάνιους καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἰδικούς μας τοὺς παλαιούς, τοὺς ἐξηντημένους οἰκονομικῶς, οἷος ὁ Καλογερῆς καὶ τῶσοι ἄλλοι, νὰ δώσῃτε χρήματα ἀνάλογα πρὸς διατροφήν. Μετὰ τὴν πάροδον τῆς ταχθείσης διὰ τὰ ζητήματα 15ημέρου προθεσμίας ἀνάγκη νὰ συνεχίσωμεν, φαινόμενοι συνεπεῖς εἰς τοὺς λόγους μας, τὸν πόλεμον καὶ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν, εἰ δυνατόν.

Πρὸς τούτοις, δεόν νὰ γνωρίζητε, ὅτι τὸ πολεμικὸν Κομιτᾶτον, μετὰ 5—6 ἡμέρας θὰ κάμῃ θαλάσσιον ἐπιχείρημα, ὅπερ, ἐπιτυχάνον, θὰ μεταβάλλῃ ἄρδην καὶ πράγματα καὶ πνεύματα, ὥστε κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας δεόν νὰ εἶναι ἀνάλογος καὶ ἡ κατὰ ξηρὰν δράσις, διὰ νὰ ἀκουσθῆ ὁ δονισμὸς μακρότερον. Δὲν πρέπει ὅταν ἐνεργῆ ὁ ἓνας νὰ ἡσυχάζῃ ὁ ἄλλος. Οἱ Μαλεβυζιῶται καὶ οἱ Μυλοποταμίται ἤρξαντο δρῶντες, κατὰ τὰς ἐκεῖθεν εἰδήσεις καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει καθ' ὀλοκληρίαν νὰ περιμένωμεν ἀπρακτοῦντες.

Ὁ Βολανάκης καὶ οἱ ἐλεύθεροι τέκτονες ἔχουσι διάθεσιν, ἀλλὰ μικρὰν δύναμιν, εἶναι ἐντελῶς ἰδικοί μας, μετὰ τὰς τελευταίας συνεντεύξεις.

Ἐὰν ἤρχόμεθα ἐνταῦθα 5 ἡμέρας προτίτερα καὶ συνηντῶμεν μέλος τι τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἐπιτροπῆς, ὅπερ δύο ἡμέρας συνηντήσαμεν μετὰ τὴν ἀφίξιν μας, θὰ εἶχομεν 132 χιλιάδας χρ. φράγκων εἰς τὴν διάθεσίν μας καὶ τότε θὰ ἐπαναφέρωμεν ὡς τάχιστα καὶ ἀποτόμως τὴν Κεντρ. Ἐπιτροπὴν καὶ τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν εἰς τὴν συμφέρουσαν ἡμῖν ὁδόν. Ἀλλὰ καὶ ἀκόμη ἔχομεν πλείστας ἐλπίδας παρὰ τοῦ ἰδίου, ὅστις διάκειται δυσμενέστατα κατὰ τῆς ἐνταῦθα Ἐπιτροπῆς καὶ εὐμενέστατα ὑπὲρ ἡμῶν· θὰ τὸν ἴδωμεν τὴν Δευτέραν. Πῆγε εἰς τὸν Πόρον διὰ νὰ ἴδῃ ἀτμάκατον, πιστεύω, ἦν προτίθεται μόνος νὰ ἀγοράσῃ, διὰ τὴν ταχυδρ. ὑπηρεσίαν. Τῷ ἐπροτεῖναμεν καὶ ἐγράψαμεν εἰς Αἴγυπτον νὰ μὴ στέλλωνται τὰ χρήματα πρὸς τὴν ἐδῶ Ἐπιτροπὴν, ἀλλ' ἀμέσως νὰ συνεννοῶνται μετὰ τοῦ Σωματείου μας, καὶ νὰ ἐνεργῶσιν, ἔχοντες σταθμὸν ὑλικῶν πολέμου τὰ Κύθηρα, ἔνθα καὶ τὸ ταχυδρομεῖον θὰ ἔχη τὴν ἔδραν του.

Εἶναι πολὺ ἐνθουσιώδης ἑκατομμυριοῦχος, ἀνέβαλε τὸ ταξείδιόν του διὰ τὰ λουτρά εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐπιθυμεῖ ἀφοῦ κάμη κάτι νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κρήτην. Δὲν μανθάνουσιν τίποτε ἐκεῖ κάτω ἐκ τῶν αὐτόθι συμβαινόντων παρά ἄργά πάντοτε.

Περὶ τοῦ ὄπλισμοῦ τῆς Κρήτης φαίνεται μὲν πῶς φροντίζει ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ Κυβέρνησις, διὰ τοῦ Θ. Λυμπρίτου, ἀλλὰ τόσον ἐξ ἀποφάσεως ἐσφαλμένης, ὥστε δὲν δίδομεν καμμίαν πίστιν εἰς ὅ,τι καὶ ἂν λέγῃσι.

Γενικὴ πεποίθησις ἐπικρατεῖ ἐδῶ παρ' ἅπασιν τοῖς κύκλοις, ὅτι μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας θέλει κηρυχθῆ ἡ Ἐνωσις ὑπὸ τῶν Κρητῶν. Πρὸς τοῦτο λαμβάνουσι παραγγελίας πάντες οἱ κατερχόμενοι δι' αὐτοῦ καὶ τοὺς χαρτζιλίκου καλὰ.

Προσοχὴ λοιπὸν. Ἐὰν βλέπετε, ὅτι τὸ ζήτημα θὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν ὄψιν, θέλοντες καὶ μὴ, τότε σπεύσατε ὑμεῖς (ἐννοεῖτε, ὅτι πρέπει ἐκ τῶν περισσοτέρων ἐπαρχιῶν νὰ εὐρίσκονται ἀντιπρόσωποι παρ' ἡμῖν), νὰ κηρύξητε τὴν ἔνωσιν δικαιολογούμενοι ὑπὸ τῆς πολιτικῆς τῆς Τουρκίας.

Ἐὰν βλέπετε, ὅτι πρέπει ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν νὰ ἀναβληθῆ ἡ Ἐνωσις, τότε διὰ πολεμικῶν ἔργων, ὡς τάχιστα, πρέπει νὰ ἀπασχολήσωμεν καὶ τὸν ἔσω καὶ τὸν ἔξω κόσμον. Σκεφθῆτε συντόμως καὶ πράξατε ἀμέσως καὶ ταχύτατα, διότι ἡ ταχύτης ἐκπλήσσει τὸν ἔχρθόν.

Δύο τινὰ, ἀντὶ πάσης θυσίας, πρέπει νὰ ὑποστηρίξωμεν καὶ νὰ ἐπιδιώξωμεν: Τὴν ἔμμονὴν εἰς τὰς ἀποφάσεις μας (καὶ εἴπομεν, ὅτι μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας, ἔχομεν κατὰ νοῦν, ὁ πόλεμος νὰ ἀνανεωθῆ, ὥστε πρέπει νὰ τὸ πράξωμεν) καὶ τὸ γόητρον τοῦ Σωματείου μας, ὡς κάλλιστα διαχειρισθὲν μέχρι τοῦδε τὰς περιστάσεις καὶ εὐκαιρίας. Προσοχὴ λοιπὸν εἰς τὸ νὰ μὴ μᾶς ὑφαρπάσουν τὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τὰς χεῖράς μας ἄλλοι.

Τὸ ταχυδρομεῖον ὅπερ θὰ ὀνομασθῆ ἐπαναστατικὸν ταχυδρομεῖον Κρήτης, πρέπει μετὰ σπουδῆς καὶ ταχύτητος νὰ ἀναδιοργανωθῆ καὶ νὰ λειτουργήσῃ. Τὸ δι' αὐτὸ ποσὸν νὰ μείνῃ ἀνέπαφον καὶ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἀπαιτεῖται σκέψις νὰ εὐρεθοῦν πιστοὶ καὶ ἱκανοὶ ἡμεροδρόμοι καὶ πρόσωπα εἰς τοὺς σταθμοὺς τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης μας, εἰς ἃ νὰ παραδίδητε ὁ ταχυδρομικὸς σάκκος καὶ ἀφοῦ κρατήσῃ ὅσα ἀνήκουν εἰς τὴν περιφέρειάν του γράμματα καὶ νὰ βάλῃ τὰ συνημμένα νὰ τὰ δίδῃ εἰς τὸν ταχυδρόμον, ὅστις σπεύδων δεόν νὰ εὐρίσκηται εἰς τὸν ἄλλον σταθμὸν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, νὰ παραμένῃ δὲ μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ ἐτέρου ἢ ὅπως ἄλλως σεῖς σκεφθῆτε καλλίτερα.

Σταθμὸς, καθ' ἡμᾶς, χρειάζεται εἰς τὰ ἐξῆς χωριά: Μεσόγεια, Σταθμάρχης Καμπουλάκης ἰατρός, μεθ' ἑνὸς ἡμεροδρόμου. Ρούματα Καπετὰν Μαρκουλάκης, Σταθμάρχης, μεθ' ἑνὸς ἄλλου ἡμεροδρόμου. Λάκκοι. Καπετὰν Μάρκος Μάντακας μεθ' ἐτέρου. Κάμποι, Καλογεργῆς μεθ' ἐτέρου ἡμεροδρόμου. Ἀλμυρούπολις, Μιλτιάδης, μεθ' ἐτέρου ἡμεροδρόμου. Σελιὰ σταθμὸς, Γερακάρης, Γαράζος, (Μυλοπόταμος) Ἅγιος Μύρος—Ἅγιος Θωμᾶς (Μεσσαρά).

Κατὰ θάλασσαν θὰ εἶναι μικρὰ δυσκολία, ἀλλ' ἐλπίζω νὰ θεραπευθῆ ταχέως. Ἀφοῦ ἔλθῃ ὁ Δριμάκης καὶ σὰς ἀνταμίωσιν νὰ γυρίσῃ ταχέως εἰς Κίσσαμον, ἐννοεῖται νὰ τοῦ δώσητε ἐπιστολάς καὶ ἐκεῖθεν νὰ περαιωθῆ εἰς Κύθηρα, ὁπόθεν, ἂν θὰ μένωμεν ἐδῶ, θὰ λάβωμεν τηλεγραφικὴν ἀπάντησιν. Σεῖς διοργανώνετε ἀπὸ τὸν

Ἀποκόρωνα καὶ μέσα, ἕως ὅτου θέλετε, ἀλλὰ δι' εἰδικοῦ ἀπεσταλμένου.

Ἐκ τῶν 450 εἰκοσαφράγκων, σᾶς στέλλομεν 200 διὰ τὴν διοργάνωσιν καὶ 40 διὰ τὸ ταχυδρομεῖον. Καὶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον στείλετε ὀλίγα χρήματα, διότι περιελήφθη καὶ αὐτὸ καὶ οὕτως φανῆ, ὅτι ἐπελήφθημεν γενικῶς τῆς ἀναδιοργανώσεως.

Τάλλα 210 κρατοῦμεν διὰ κάθε ἐνδεχόμενον, ὅπερ ὁ Θεὸς νὰ μὴ δώσῃ εἰς τὸν ἐπιφέροντα ταῦτα κ. Ἰωσήφ Δριμάκην.

Ὁ κ. Δριμάκης θὰ σᾶς παραδώσῃ ἐπὶ ἀποδείξει τὸ ποσὸν τῶν 240 εἰκοσαφράγκων, ἐξ ὧν θὰ κρατήσῃ 30, διὰ τοὺς ἡμεροδρόμους ἀπὸ Ἀποκορώνου καὶ μέσα πρὸς τὴν Κίσσαμον καὶ διὰ τὰ δύο πλοίαρια, ἃ θὰ τηρῶσι τὴν συγκοινωνίαν, τὸ ἓν θὰ μένῃ εἰς Τσιρίγον καὶ τᾶλλο εἰς Ἀκτὴν.

Μετὰ 15 ἡμέρας θὰ σᾶς στείλῃ λογαριασμόν. Διότι ἡ διεύθυνσις θὰ ἐδρεύῃ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ φροντίσετε νὰ εὑρητὲ ἀμέσως καὶ τὸ κατάλληλον πρόσωπον νὰ ἀναλάβῃ ἀμέσως. Σπεύσατε πάσῃ δυνάμει εἰς τὸ νὰ διοργανωθῶμεν, τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐπιτυχίας συνίσταται εἰς τοῦτο καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ κατορθώματα, ἃ θὰ ἔχωμεν ἀμέσως μετὰ τὴν προθεσίαν τῶν αἰτημάτων.

Σῶμα ἐξ 100 ἀνδρῶν ἄς βαδίσῃ πρὸς τὴν Μεσσαρὰν καὶ ἄς ἀνοίξῃ καὶ ἐκεῖ ντυφέκι, διότι οἱ Εὐρωπαῖοι λέγουσιν, ὅτι ἡ μισὴ Κρήτη ἤσυχάζει.

Ἡ Βουλὴ μας ἐθανάτωσε τὸ ζήτημα καὶ ἀπὸ οἰκονομικὴν καὶ ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν.

Ἐπολογίζετε ἐπὶ τῶν 220 Ναπολεονίων, ἃ κρατοῦμεν καὶ ἄλλων τόσων τοῦλάχιστον, ἃ θὰ φέρωμεν μετ' ὀλίγας ἡμέρας, κατερχόμενοι.

Ἀθῆναι τῆ 14 Ἰουλίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Α. Α. Πολέντας, Γεώργ. Μάνδακας

Υ. Γ. Ἐμποδίσετε τὸν Μουτισμόν, ὅπως, ὅπως, διότι εὐρίσκουσιν ἰσχυρότατον ὄπλον οἱ ἐχθροὶ τῆς Κρήτης. Ἀγγλία, Ἰταλία καὶ Αὐστρία ἐπιθυμοῦσι τὴν προσάρτησιν τῆς Κρήτης, τοῦτο θὰ μάθετε καὶ ἀπὸ τὸν Χρηστομάνον εἰδικὸν ἀνταποκριτὴν τῆς ἐπισημοτέρας Αὐστριακῆς ἐφημερίδος.....

Υ. Γ. Τὸ σπουδαιότερον ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν μας ἔσται ἡ διοχέτευσις διὰ τοῦ σωματείου μας πάσης ἐνεργείας καὶ συνδρομῆς ἰδιωτικῆς τε καὶ κοινῆς. Ἡ ἠθικὴ ἀνύψωσις καὶ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν ἐπάνοδος τοῦ γοήτρου τοῦ σωματείου μας εἶναι γεγονὸς τετελεσμένον. Ἡ σημαία δὲν κατετέθη ἀκόμη ἕνεκεν τῶν πολλῶν ἀσπολιῶν μας, ἐάν δὲν ἤρχομεθα θὰ εἶμεθα πτώμα ἐνταῦθα. Τοὺς ὑπουργούς, πλὴν τοῦ Λεβίδου, δὲν εἶδομεν ἀκόμη ἐπίτηδες.

Υ. Γ. Φροντίζομεν καὶ μεθ' ἡμῶν καὶ ἄλλοι πρὸς ἀγορὰν πλοίου, διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης καὶ ἐλπίζεται, ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ ταχέως. Ἡνοίχθη κατάλογος καὶ ἐγγράφονται πολλοὶ πρὸς ἀγορὰν δύο ὀρεινῶν τηλεβόλων, ὁ καλύτερος ὄρος τῆς συνδρομῆς εἶναι δύο εἰκοσάφραγκα. Δειχθῶμεν ἀνάλογοι καὶ νῦν, ὡς πάντοτε, τῶν προσδοκιῶν τοῦ ἔθνους.

Ἐν Μακεδονίᾳ ἀρματωλικὸν Ἑλληνικὸν σῶμα συνεπλάκη πρὸς τοὺς Τούρκους, οὓς ἐνίκησε περιφανῶς καὶ τινὰς μὲν ἐφόνευ-

σαν καὶ ἄλλους ἐξώγησαν. Καὶ ἄλλα παρόμοια σώματα εἰσὶν ἔτοιμα, ἐνὸς δὲ καὶ τὸν ἀρχηγὸν εἶδομεν χθὲς σπεύδοντα, μεθ' οὗ καὶ πολλὰ συνωμιλῆσαμεν.

Υ. Γ. Περιποίησιν εἰς τοὺς ξένους ἀνταποκριτὰς καὶ φροντίζετε νὰ ἀποκρύπτητε ὅπως ὅπως, τὰς ἐλλείψεις μας. Τὸν πολεμικὸν ἀνταποκριτὴν τοῦ «Κήρυκος» τῆς Νέας Ὑόρκης νὰ συνοδεύουν ἐν πολέμῳ 2—3 καλὰ παληκάρια, διὰ νὰ μᾶς ἐπαινέσῃ. Μεθ' ἡμῶν ἔρχεται καὶ ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς Γερμανικῆς ἡμεριδὸς «Φόσσ.».

Υ. Γ. Ὁ Γρηγοριάδης ἐστάλη πρὸ 6 ἡμερῶν εἰς Εὐρώπην, δι' ἀγορὰν ὄπλων Γκρᾶ, ὧν ἕκαστον στοιχίζει 15 χρυσᾶ φράγκα. Ἀπάντησις τηλεγραφικὴ ἀναμένεται ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν.

Ἀγαπητοί. Παραλάβετε διακόσια τεσσαράκοντα εἰκοσάφραγκα ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ Δριμάκην. Ἐκ τούτων τὰ διακόσια διὰ τὴν διοργάνωσιν καὶ (40) τεσσαράκοντα διὰ τὸ ταχυδρομεῖον διὰ 15 ἡμέρας. Ἐκ τῶν 40 ὁ Δριμάκης θὰ παραλάβῃ τὰ (30) τριάκοντα καὶ τὸ πρόσωπον εἰς ὃ θὰ ἀναθέσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ταχυδρομείου, τὰ λοιπὰ δέκα, ἵνα ἰδρῦση πέντε ἕως 8 σταθμούς, ἀπὸ Ἀποκορώνου καὶ μέσα πρὸς ἀνατολάς. Ταυτοχρόνως πρέπει νὰ κινήσῃ καὶ ὁ Δριμάκης καὶ τὸ ὀρισθησόμενον πρόσωπον κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν, πρὸς ταχεῖαν ἰδρυσιν τῶν σταθμῶν.

Οἱ Σταθμάρχαι, θὰ εἶναι φίλοι μας καὶ δὲν θὰ πληρώνωνται ἐπὶ τοῦ παρόντος. Οἱ ἡμεροδρόμοι, οὓς θὰ εὐρίσκωσι καὶ θὰ διορίζωσιν οἱ σταθμάρχαι, θὰ πληρώνωνται δύο λίρας τὸν μῆνα. Καὶ τώρα μὲν ἅς δοθῇ εἰς ἕκαστον ἡμεροδρόμον μισθὸς 15 ἡμερῶν, δηλ. ἐν εἰκοσάφραγκον. Κατόπιν θὰ πληρώνωνται κατὰ θῆμερον καὶ θὰ τοῖς δίδεται καὶ πετσί.

Ἀθῆναι τῇ 14 Ἰουλίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Γεώργιος Μάντακας, Σ. Α. Πολέντας

Ἐπιστολὴ τοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Χανίοις τῇ 15 Ἰουλίου 1896

Ἀξιότιμοι Κύριοι ἀντιπρόσωποι, εἰς Φρέ.

Τὴν ἐπιστολὴν Σας τῆς 11ης ἱσταμένου ἔλαβον σήμερον. Οὐδέποτε ἔπαυσα χορηγῶν πᾶσαν πληροφορίαν, ἣν ἠδυνάμην νὰ χορηγήσω, ὡς καὶ νὰ διαβιβάζω τὰς συμβουλὰς καὶ γνώμας τῆς Β. Κυβερνήσεως. Εὐχαρίστως, ὅθεν, καὶ νῦν σπεύδω νὰ γνωρίσω ὑμῖν, ὅτι τὰ μὲν ὑμέτερα αἰτήματα συζητοῦνται εἰσέτι ὑπὸ τῶν ἀνακτοβουλίων τῶν Μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, αἵτερ ἀνέλαβον νὰ μεσολαβήσωσι πρὸς διευθέτησιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ὑφείλομεν δὲ ν' ἀναμεινῶμεν μέχρις οὗ μάθωμεν τὴν ληφθησομένην ἀπόφασιν, ἀποφεύγοντες κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἐπιμελῶς ἐπιθέσεις, ὡς καὶ πᾶσαν δήλωσιν δυναμένην νὰ δυσαρεστήσῃ ἢ ψυχράνῃ ἢ διαθέσῃ κακῶς τὰς Μ. Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις.

Σᾶς παρακαλῶ δὲ καὶ σᾶς συνιστῶ θερμῶς νὰ μὴ πιστεύητε ἀβασανίστως εἰς πᾶσαν διάδοσιν, ἀλλὰ ν' ἀπευθύνησθε πρὸς με ὁσάκις ἔχητε ἀνάγκην θετικῶν πληροφοριῶν. Ὅφειλω δὲ νὰ σᾶς παρατηρήσω, ὅτι ἔχετε νῦν τοὺς κ. κ. βουλευτὰς σας ἐνταῦθα, οἵτινες

ἀντεπροσώπευσαν καὶ ἀντιπροσωπεύουν πιστῶς τὰ ὑμέτερα φρονήματα καὶ ἠκουλούθησαν κατὰ ἔγγραμμά τας συμβουλὰς τῆς Β. Κυβερνήσεως. Εὐχόμενος ἐν τέλει, ἀπὸ βάθους ψυχῆς, αἰσίαν ἔκβασιν τοῦ ζητήματος, ὅπως δυνηθῇ ν' ἀπολαύσῃ μικρὰν τοῦλάχιστον ἀνεσιν ἢ πολυπαθῆς καὶ πολυφίλητος Κρήτη,

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς
Ν. Γεννάδης (Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος)

Ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Δημ. Κατελάνου

Πρὸς τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς Φρὲ Ἀποκορώνου
Κύριε Κούνδουρε,

Σᾶς πληροφοροῦ, ὅτι εἰς τὰς 18 τρέχοντος μηνὸς Ἰουλίου (96), ὁ κ. Δημήτριος Κατελάνος ἀπὸ Κεραμιά μὲ τὴν φρουρὰν του ἔμεταφέρει εἰς τὸ χωρίον Παναγιὰ Κεραμιά. Ὡστε λοιπὸν ἐβγήκαν ἐντόπιοι ὀθωμανοὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Μπουτσουναργιῶν διὰ νὰ βγοῦν εἰς τὸ χωρίον Παναγιᾶς· ὁ κύριος Κατελάνος τοὺς ἐπρόλαβε καὶ τῶν ἐκτύπησε μὲ τὴν φρουρά του καὶ ἐσκότωσεν ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἴδιος ὁ Κατελάνος. Ἄν εἶναι καὶ ἄλλοι δὲν ἠξεύρομεν σκοτωμένοι εἴτε λαβωμένοι. Ἄμα ἐσυνάχθησαν οἱ Κεραμιανοὶ ἔσπασαν τοὺς ὀθωμανοὺς καὶ τοὺς ἀποζυγώναμε ἕως τὸν κάμπο κοντά. Ἀπὸ ἐμᾶς ἐτραυματίσθη πολλὰ ὀλίγο ὁ Παναγιώτης Μαζανάκης ἀπὸ Λοῦλον. Ἡ μάχη ἀρχίσθη ἀπὸ τὰς 2 ἢ ὥρα τῆς ἡμέρας, ἕως τὰς 8, ὅπου ἐφυγαν οἱ ὀθωμανοί.

Ἐν Κεραμιά Γερωλάκκο τῆν 19 Ἰουλίου 1896

Ὁ ὀπλαρχηγὸς

Δημήτριος Κατελάνος

Ἐπιστολὴ παρὰ τῶν ἐν Χανίοις Βουλευτῶν

Ἐν Χαλέπῳ τῆ 18 Ἰουλίου 1896.

Ἄγαπητοὶ συνεπαρχιώται,

Εἶδομεν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς σταλεῖσαν ἐσχάτως, ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Βουλευτάς, νὰ γράφητε, ὅτι τὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὑποβληθέντα αἰτήματα δὲν εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ διατυπωθέντα καὶ ὅτι ταῦτα ὑπεβλήθησαν ἐν γενικῇ συνεδριάσει καὶ οὐχὶ δι' ὑπομνήματος.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, νομίζομεν, ὅτι οὐδεμία κατ' ἐννοιαν διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὑποβληθέντων καὶ τῶν διατυπωθέντων ὑπὸ τοῦ λαοῦ, μάλιστα δὲ ἐν τισὶ διατάξει προσετέθησαν καὶ πλέον, ὡς θέλετε πεισθῆ ἕκ τῆς ἀντιπαραβολῆς καὶ μόνον ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεως διαφέρει. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ δεύτερον, οὐδὲν τούτου ψευδέστερον, ἀφοῦ τὸ ὑπόμνημα πληροῖ ἕξ περίπου σελίδας τοῦ κοινοῦ χάρτου, τὴν σπουδαιότητα τοῦ ὁποίου ἐξετίμησαν πάντες καὶ ἀντίγραφον αὐτοῦ ἐστείλαμεν ὑμῖν προλαβόντως.

Προσέτι, μᾶς συκοφαντεῖτε ὅτι συνεργαζόμεθα μετὰ τῶν

Τούρκων, ἀλλὰ ἄς μάθωσιν οἱ συκοφάνται ἡμῶν, ὅτι τρεῖς γενικὰς συνεδριάσεις ἐκάμαμεν· εἰς τὴν πρώτην ἀνεγνωρίσθημεν, ὅπως ἔχωσι κύρος τὰ αἰτήματά μας, εἰς τὴν δευτέραν ἐπροτεινάμεν τὴν διακοπὴν τῶν Δικαστηρίων καὶ τὴν παῦσιν τῶν πλειστηριασμῶν καὶ λοιπῶν ἐκτελέσεων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιτύχαμεν ἐν πρώτοις, ἀλλ' εἰς τὴν τρίτην ἐπετύχαμεν καὶ ἐκηρύχθη ἡ ἀπόφασίς μας ἀμέσως ἐκτελεσθῆ ὑπὸ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ καὶ οὕτω προελήφθη κίνδυνος μεγάλων συμπερόντων τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου· ἀλλ' ὡς γνωρίζετε καὶ τὰς δύο ταύτας συνεδριάσεις ἐκάμαμεν τῇ ὁμοφώνῳ ἐπιταγῇ τῶν ἐν Κῶν)πόλει Πρεσβευτῶν τῶν Μεγ. Δυνάμεων.

Μέχρι τῆς χθὲς τινὲς τῶν κ. Προξένων ἐφαίνοντο οὐχὶ εὐμενεῖς εἰς τὰ αἰτήματά μας, χθὲς ὅμως μεταβάσα ἐπιτροπὴ ἐξ ἡμῶν εἰς τοὺς κ. Προξένους ὅπως ἐκθέσῃ τὰς παρασπονδίας τῶν Τούρκων, τοῦ στρατοῦ καὶ Κυβερνήσεως καὶ διαμαρτυρηθῆ διὰ ταύτας καὶ συγχρόνως παρακαλέσῃ αὐτοὺς νὰ ἐνεργήσωσιν εἰς τὴν ταχεῖαν λύσιν τοῦ ζητήματος, δηλώσασα πρὸς τούτους, ὅτι θεωρεῖ περιττὴν τὴν περαιτέρω διαμονὴν μας ἐνταῦθα καὶ ὅτι ἔνεκα τῶν συνεχῶν ἐν Χανίοις καὶ ἀλλαχῶν ταραχῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ συνεργαζώμεθα μετὰ τῶν Τούρκων, εἰς ταῦτα οἱ κ. Πρόξενοι ἐφάνησαν εὐμενῶς καὶ μᾶς ἀπήντησαν, ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν ἀξιοῦν νὰ συνεργαζώμεθα μετὰ τῶν Τούρκων, οὐδὲ ἔχωμεν νὰ συζητήσωμέν τι μετ' αὐτῶν ἢ μετὰ τῆς ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ μένωμεν κατ' ἀπαίτησιν τῶν Μεγ. Δυνάμεων, εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων εὐρίσκεται σήμερον ἡ λύσις τοῦ ζητήματός μας καὶ τῶν ὁποίων τὴν δυσμένειαν ὀφείλομεν ν' ἀποφεύγωμεν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Πᾶσαν δὲ ἀπόφασιν τῶν Μεγ. Δυνάμεων, ἐπὶ τῶν αἰτημάτων τοῦ τόπου, μετὰ τὴν κοινοποίησίν της, θὰ ἀπορρίψωμεν ἢ θὰ δεχθῶμεν ἀπὸ κοινοῦ μεθ' ὑμῶν.

Σὰς ἀσπαζόμεθα Οἱ ὑμέτεροι

Α. Γ. Σήφακας, Ἐμμ. Ι. Παπαδάκης

Τὸ περιεχόμενον τῆς παρουσίας καταστήσετε γνωστὸν εἰς πάντας.

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Ν. Φούρου

Ἐν Στύλῳ τῇ 19 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τὸν Κύριον Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως

Πλέον τοῦ μηνὸς εἶναι ὅπου ἤλθον εἰς Κρήτην καὶ πάντοτε εὐρίσκομαι ἐπὶ ποδὸς εἰς πᾶσαν, τυχόν, παρουσιασθησομένην ἀνάγκην.

Τακτικῶς ἔχω μαζύ μου περὶ τοὺς 25—30 ὀπλίτας τοὺς πλείστους ἐθελοντάς, ἀναβιβάζω δὲ τούτους μὲ τοὺς ἐντοπίους μου εἰς 100 καὶ 150, κατὰ τὴν ἀνάγκην. Στρατοπεδεύω πρὸ πολλῶν ἡμερῶν, ὡς γνωστὸν σας, ἐνταῦθα καὶ φυλάττω βάρδιες νυχθημερὸν εἰς τὰ πλέον ἐπίφοβα μέρη πλησίον τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν κάθημαι εἰς τὸ χωρίον μου. Ἄμα ἤλθον ἐξ Ἀθηνῶν, δύο μόνον ἡμέρας ἐκάθησα μὲ τοὺς ὀπλίτας μου, πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ κατόπιν ἔλθων πρὸς ὑμᾶς καὶ συνεννοηθεῖς, εὐρίσκομαι ἔκτοτε εἰς τακτικὴν ἐμπόλεμον ὑπηρεσίαν.

Γνωρίζετε καλῶς, ὅτι ἔχω μαζύ μου περὶ τοὺς 25 ξένους ὀπλίτας, διὰ τοὺς ὁποίους ἰδιαιτέρως ἐδαπάνησα ἐξ ἰδίων μου 200

καί πλέον γρόσια πρὸς ἐπισκευὴν τῶν ὑποδημάτων των, καθότι ἔμειναν σχεδὸν ἀνυπόδητοι ἀπὸ τὰς ὁδοπορίας, παραλείπω δέ, ὅπου ὄταν ἀνεχώρησα ἐξ Ἀθηνῶν, τῶν παρήγγειλα ὄλων ὑποδησίδας, τὰς ὁποίας ἐγὼ ἐπλήρωσα ἐξ ἰδίων.

Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι δις μέχρι τοῦδε ἦλθον χρήματα καὶ μ' ὄλα ταῦτα ἐγὼ καὶ τὸ σῶμα μου ὑστερήθημεν τὰς ἀναλογίας. Εἶναι δίκαιον καὶ ἀπαιτῶ, ὅπως χορηγηθῆ καὶ χορηγηθῆται καὶ εἰς ἡμᾶς, ὁσάκις γίνεται χρῆσις τοιαύτη χρημάτων, ἀνάλογον καὶ εἰς ἡμᾶς μέρος, πρὸς θεραπείαν ἀναγκῶν τινων, διότι, ὡς προεῖπον, ἔχω ξένους ἀνθρώπους μαζύ μου, οἱ ὅποιοι στεροῦνται τῶν πάντων καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ ὑποστηρίζονται καὶ βοηθῶνται, διὰ νὰ αὐξάνη ὁ πρὸς τὸν πόνον τῆς Πατρίδος ζῆλός των, δὲν λέγω διὰ τοὺς ἐντοπίους, οἵτινες εὐρίσκονται πλησίον τῶν συγγενῶν καὶ οἰκιδῶν των καὶ φιλοτιμίας ἔνεκεν ἀποσιωποῦν, ἂν καὶ εἰς ὄλους πρέπει νὰ παρέχεται ἡ γενικὴ βοήθεια. Τὰς ἐκθέσεις μου παρακαλῶ νὰ διαβιβάζητε εἰς Ἀθήνας καθ' ὅτι κρατοῦμεν ἡμεῖς ἀντίγραφα τούτων χρονοληγημένα. Διὰ τοὺς Ἀρμενο—Νιοχωριανούς, ἂν καὶ ὡς ἔμαθον, ἔλαβε μέρος ὁ Ἀρχηγός κ. Ματθαῖος Μυλωνογιαννάκης καὶ δὲν τὸν εἰσήκουσαν ἄλλ' ἀπεναντίας ἐπανελάβον τὰ ἴδια, μεταβαίνω καὶ ἐγὼ σήμερον, πρὸς συνάντησιν τοῦ Καπετάν Μαθιοῦ, ὅπως ἐνεργήσωμεν ἀπὸ κοινοῦ καὶ φροντίσωμεν νὰ τοὺς καθησυχάσωμεν εἰρηνικῶς. Χάρτην καὶ πλίκους σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς στείλετε, διότι δὲν εὐρίσκομεν ἐνταῦθα.

Πρόθυμος ὁ Σωματάρχης

Γ. Ν. Φούρος

Ἐκθεσις τοῦ ὀπλαρχηγοῦ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνου Γ. Φούρου

Ἀνακεφαλαίων τὴν πρὸ ἡμερῶν ἀποσταλίσαν ἔκθεσίν μου, ἦτις, πιθανὸν καὶ νὰ μὴ διεβιβάσθη ἀρμοδίως, καθότι ἔκτοτε οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἢ ὀδηγίαν ἔλαβον, ἐκθέτω καὶ αὖθις, ὅτι ἀφ' ὅτου ἦλθον ἐξ Ἀθηνῶν, εὐρίσκομαι εἰς τακτικὴν κίνησιν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιφοβωτέρων σημείων.

Ἐλαβον μέρος εἰς τὸν γενόμενον πρὸ ἡμερῶν, ἀπὸ 1—5 Ἰουλίου πόλεμον καὶ τὸ σῶμά μου, ἀποτελούμενον ἀπὸ 25 καὶ πλέον ἔθελοντάς, ἀναβιβαζόμενον εἰς 100 καὶ 150, μετὰ τῶν ὀμοχωρίων μου καὶ ἄλλων ἐντοπίων, ἔκαμε τὸ καλλίτερον μέρος, πολεμήσαντες γενναίως καὶ κατορθώσαντες τὴν ἐκδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ ἐκ τοῦ ὀχυρώματός των, κατὰ τὴν θέσιν «Χαρακιὰ» τῆς περιφέρειας Ἀγ. Βασιλείου καὶ Κοπράνης, τὴν ὁποίαν κατελάβομεν ἡμεῖς, ἀπὸ πρωῆς ἀσ μάχης ἐσπέρας, ὅπου διήρκεσεν ἡ πεισματωδεστέρα μάχη καὶ χωρὶς νὰ πάθῃ καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου. Περιττὸν θεωρῶ νὰ ἐπαινέσω ὁ ἴδιος τὸ σῶμα τῶν ὀπλιτῶν μου, καθότι ὁ χρόνος καὶ τὰ πράγματα μαρτυροῦσι. Ἐχω σῶμα καλῶς κατηρτισμένον.

Μεταξὺ τούτων, ὡς προεῖπον, ἔχω περὶ τοὺς 25 ἔθελοντάς, μεθ' ἑνὸς σαλπικτοῦ, μεγάλως συντελοῦντος, διότι κατὰ τὴν μάχην τοῦ ἐχθροῦ, ἀκούοντος τὴν ἡμετέραν σάλπιγγα, καὶ φοβουμένου, ὅτι ὁ ἡμέτερος ἀριθμός, εἶναι πολὺ μέγας καὶ τακτικός. Ἡμεῖς ἐκάμαμεν τὸ μέρος μας λαμπρότατα, ἀφοῦ μάλιστα εἶχον καὶ ἰδιαίτερον ἄνθρωπον, γνωρίζοντα τὰ τουρκικὰ σαλπίσματα.

Κανέν σώμα, ἀπό τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐθελοντάς δὲν εἶναι τακτο-
ποιημένον, ὅπως τὸ ἰδικόν μου καὶ φροντίζω πάντοτε νὰ τὸ διατη-
ρῶ μὲ πᾶσαν θυσία καὶ ἰδίως τοὺς ξένους, τῶν ὁποίων καὶ ὑποδη-
σίαν νέαν ἠγόρασα, φεύγων ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐνταῦθα ἐδαπάνησα
καὶ αὐθις πρὸς ἐπισκευὴν τῆς ὑποδησίας των.

Ἔχω καθ' ἐκάστην ἔξοδα, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματός
μου καὶ μέχρι σήμερον κανέν βοήθημα δὲν μοι ἐχορηγήθη, ἂν καὶ
ὡς ἐβεβαιώθην. δις μέχρι τοῦδε ἐστάλησαν χρήματα εἰς τὴν ἐνταῦ-
θα Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως.

Παρακαλῶ, ὅθεν, νὰ μοι χορηγηθῇ ἀρμοδίως ἀνάλογον βοή-
θημα, πρὸς θεραπείαν διαφόρων ἀναγκῶν τῶν ὀπλιτῶν μου, καὶ εἰς
τὸ μέλλον ὡσάκις παρουσιάζεται τοιαύτη εὐκαιρία νὰ μὴ παρορᾶ-
ται τὸ σῶμά μου ὑστερούμενον τῶν ἄλλων.

Ἦδη ὑπαρχούσης, πρὸ ἡμερῶν ἀνακωχῆς πολέμου, καθότι ὑ-
φίστανται, ὡς γνωστόν, διαπραγματεύσεις, ἐγὼ εὐρίσκομαι ἐν τῇ
περιφερείᾳ Στύλου Ἀποκορώνου, ἐν καταστάσει ἀμύνης, παραφυ-
λάττων ἰσχυμερὸν τὰ κατάλληλα, μέρη, μόλις 10 λεπτῶν τῆς ὥρας
ἀπέχοντα ἀπὸ τὸν ἐχθρόν. Ἐπιφυλάττομαι νὰ ἐκθέσω τακτικῶς
τὰς ἐνεργείας μου εἰς πᾶσαν περίστασιν.

Ἐν Στύλῳ τῇ 19 Ἰουλίου 1896

Ὁ ὀπλαρχηγὸς Γ. Ν. Φοῦρος

Υ. Γ. Τῆς πρώτης ἐπιστολῆς του: Ἀνομένω ἀπάντησιν ὑμῶν
σχετικῆς τῶν γραφομένων μου, καθὼς καὶ περαιτέρω παραγγελίας
περὶ τυχόν ὑπηρεσίας. Ἄμα τῇ ἐξ Ἀρμένων ἐπανόδῳ μου θὰ γνωρί-
σω ὑμῖν τὰς σχετικὰς ἐνεργείας μας. Ὁ ἴδιος.

Ἐ γ γ ρ α φ ο ν

Οἱ ὑπογεγραμμένοι καὶ ἐνταῦθα παρευρεθέντες ἀντιπρόσω-
ποι τοῦ Τμήματος Ρεθύμνης, συνελθόντες εἰς ἰδίαν σύσκεψιν ὡς ἐκ
τοῦ κρισίμου τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἀναβολῆς τῆς ἀπαντήσεως
εἰς τὰ ὑποβληθέντα αἰτήματα, γνωμοδοτοῦμεν.

α) Νὰ συστηθῇ Γενικὴ Συνέλευσις τῆς Κρήτης ἀπαρτιζομέ-
νη ἐκ δώδεκα (12) ἀντιπροσώπων ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας.

β) Νὰ διαιρεθῇ εἰς τμήματα ἡ Κρήτη, ὅπως ἔκ παλαι εἰς
τὰς ἐπαναστάσεις καὶ ἰδρυθῶσι τμηματικαὶ ἐπιτροπαὶ περιλαμβά-
νουσαι ἐξ (6) ἀντιπροσώπων, ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας ἡτις ἔχει ἐκλέ-
ξει περισσοτέρους τῶν δώδεκα ἀντιπροσώπων, θέλει περιορίσει
αὐτοὺς, διὰ κλήρου ἢ δι' ἐκλογῆς μεταξὺ αὐτῶν ἀντιπροσώπων.

γ) Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ τμήματος Ῥεθύμνης, προκειμένου
περὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ὑποθέσεων ἀφορωσῶν
τὸ Τμήμα αὐτῶν, πρὸς εὐχερεστέραν καὶ ἐπωφελεστέραν γνωμοδό-
τησιν, θέλουσι συνεδριάζει κατ' ἰδίαν, πρὸ τῶν Γενικῶν Συνεδριῶν.

Τὸ πρωτότυπον τοῦ παρόντος θέλει κατατεθῆ εἰς τὸ Προε-
δρεῖον τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἵνα λάβῃ γνώσιν τῆς
εἰρημένης γνώμης ἡμῶν καὶ ἀντίγραφα θέλουσιν ἀποσταλῆ εἰς τὰς
ἐπαρχίας Ῥεθύμνης.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 19 Ἰουλίου 1896

Οἱ ἀντιπρόσωποι

Ἰωάννης Φασούλης, Ἐμμ. Ν. Πορτάλιος, Ν. Γ. Φυτάκης, Β. Ν. Πα-
παδάκης, Ἱερεὺς, Π. Ι. Μαμαλάκης, Χατζῆ Γ. Ζερβουδάκης, Ἰω. Γε-
νεράλης, Στ. Μαραγκουδάκης, Γ. Ἀνδρεδάκης, Στυλ. Ι. Τσουπάκης

Πρόσκλησις πρὸς τὰς ἐπαρχίας Κυδωνίας, Κισσάμου καὶ Σελίνου

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἐπειδὴ, καίτοι παρήλθεν ἀπὸ πολλοῦ, ἡ προθεσμία ἡ ὁποία ὠρίσθη, ὅπως ἐντὸς αὐτῆς ἀπάντησῃ ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις εἰς τὰ ζητήματα τοῦ τόπου μας, ὅμως αὐτὴ δὲν ἔδωκεν καμμίαν ἀπάντησιν μέχρι τοῦδε, διὰ τοῦτο μεταβαίνομεν τὴν Δευτέραν 22 Ἰουλίου ἐ. ἔ. εἰς Ῥούστικα, ὅπου προσκαλεῖσθε καὶ σεῖς νὰ ἔλθητε, ὅπως συσκευθῶμεν ἀπὸ κοινοῦ, περὶ τῆς παραιτέρω πορείας μας.

Ἐν Τζιζιφὲ τῆ 19 Ἰουλίου 1896

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης (Τ.Σ.)

Ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Σεβαστὴν Κεντρικὴν ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Ὁ κομιστὴς τοῦ παρόντος, Ματθαῖος ἱερομόναχος (Παπᾶ Μαλέκος) εἶναι ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τοῦ ὑφισταμένου Κρητικοῦ ζητήματος καὶ τακτὸν μέλος τοῦ ἡμετέρου Σωματείου. Εἰς ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ὑπὸ τοῦ Σωματείου μας μάχας καὶ τὰς λοιπὰς στρατιωτικὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἔλαβε μέρος πρωταγωνιστοῦ, δι' ὅπερ καὶ ἐκτίσαστο τὴν ἀγάπην ἡμῶν καὶ τοῦ λαοῦ. Ὅθεν συνιστῶμεν αὐτὸν πρὸς τὴν ὑμέτεραν Σεβαστὴν Ἐπιτροπὴν, ὅπως παράσχητε αὐτῷ πᾶσαν συνδρομὴν, δι' ὅλας τὰς ὑποθέσεις του, δι' ἃς μεταβαίνει αὐτόσε.

Ἐν Τζιζιφὲ τῆ 19 Ἰουλίου 1896

Τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ὁ Πρόεδρος κ.τ.λ.

Ἐπιστολὴ συστατικὴ πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῶν Κρητῶν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης Ἰωάννην Βυζαστακάκην, ὄντα ἐκ τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ ἡμετέρου Σωματείου, συνιστῶμεν πρὸς ὑμᾶς, παρακαλοῦντες ὑμᾶς, ὅπως παράσχητε πρὸς αὐτὸν ἐκρηκτικὰς ὕλας, ἠλεκτρικοὺς σπινθηθρας καὶ λοιπὰ, ἅτινα προτίθεται νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς ἀνατίναξιν ὀθωμανικῶν κτιρίων καὶ πλοίων.

Ἐν Τζιζιφὲ τῆ 20 Ἰουλίου 1896

Σχέδιον διπλώματος

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Πρὸς τὸν κ.

Τὸ ὑμέτερον Σωματεῖον, ἔχον ὑπ' ὄψιν τοὺς κόπους, οὓς κατεβάλετε πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ διεξαγομένου ὑπ' αὐτοῦ ἀγῶνος καὶ

τὴν ἀνδρείαν, ἣν ὑπεδείξατε κατὰ τὰς γενομένας μάχας, σοὶ ἀπένει-
με, διὰ τοῦ, ὑπὸ χρονολογίαν 6 Ἰουλίου ἐ. ξ., ψηφίσματός του, τὸν
τίτλον. Ὅθεν σοὶ ἀναγγέλλομεν τοῦτο καὶ σὲ συγχαίρομεν
ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ

Ἐν Φρὲ τῇ 20 Ἰουλίου 1896

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ἐπιστολὴ Κ. Μαλινού

Γαβαλοχώρι 21 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης
Κύριοι Συνάδελφοι,

Πληροφοροῦμαι, ὅτι ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἔλαβον χρή-
ματα διὰ λησμόν των καὶ Σᾶς παρακαλῶ καὶ ἐγὼ ὡς μέλος νὰ μοὶ
στείλετε, ἐὰν ὑπάρχουσιν, ὅσα μοὶ ἀναλογουσι, διότι νομίζω, ὅτι πε-
ρισσότερα ἐξόδευσά καὶ ἐξακολουθῶ νὰ ἐξοδεύω καθ' ἑκάστην, ἀ-
πὸ μερικοὺς ἄλλους, οἵτινες ἔλαβον. Καθ' ἡμέραν πηγαίνουν εἰς βάρ-
δεις 50 ἄνθρωποι, ἔρχονται ἐδῶ καὶ θέλουν ἔξοδα καὶ στιβάνια καὶ
λοιπά. Ὡστε καὶ δι' αὐτοὺς στείλετε χρήματα, διότι δὲν δύναμαι
μόνος μου νὰ διατηρῶ αὐτοὺς. Ἐγὼ δὲν ἔρχομαι εἰς τὴν ἐκστρατεί-
αν, ἐπειδὴ ἔχομεν πλησίον τὸν ἐχθρὸν καὶ ποῖος θὰ τὸν ἐμποδίσῃ
ἀφ' οὗ ἀναχωρήσωμεν ὅλοι δι' ἄλλην ἐπαρχίαν.

Σᾶς ἀσπάζομαι Κ. Μαλινός

Ἐπιστολὴ τοῦ Ἄρτ. Νίκα

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Καθ' ἃ διηγοῦνται οἱ τελευταίως ἐξ Ἀθηνῶν ἐπαναστάται
κατελθόντες, εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας ἐδημοσιεύθη ἐπανει-
λημμένως, ὅτι ἐγὼ ὡς ὑπολοχαγὸς τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἐπὶ κεφα-
λῆς ἐντοπίων ὀθωμανῶν, ὠδήγουν προχθὲς τὸν τουρκικὸν στρατὸν
καὶ ἄλλας μυρίας ὕβρεις. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ περιῆλθεν εἰς τὰ
ὄψα Σας, ὅτι ἐκ Καλυβῶν ἀπεφάσισα νύκτα, ἔπεσα εἰς τὴν θάλασ-
σαν διαφυγὼν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς τὴν ζώνην τοῦ τουρκικοῦ στρα-
τοῦ καὶ ἐξελθὼν εἰδοποίησα τοὺς κατοίκους πολλῶν χωρίων (γυ-
μνὸς καὶ ἀνυπόδητος) ὅτι ὁ στρατὸς ἐξέρχεται τὴν πρωτὰν, ὅπερ
καὶ ἐγένετο.

Πολλοὶ εἶδον, ὡς καὶ ὁ κ. Λεκανίδης κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ
πολέμου ποίαν τάξιν καὶ θέσιν πολεμιστοῦ ἔλαβον καὶ πῶς ἐπο-
λέμησα, ἄλλοι δὲ γνωρίζουσιν, ὅτι ἐκ τοῦ ὑστερήματός μου εἶχον
ἀγοράσει φυσίγγια, ἅτινα ἐμοίρασα ὅταν καὶ ὅπου ἔπρεπε. Ἐν ἰέ-
λει, παρακαλεῖσθε. ἐὰν τὸ ἐγκρίνητε νὰ διαψεύσητε τὰ κατ' ἐμοῦ
δημοσιευθέντα, δι' ἄλλης δημοσιεύσεως μὲ 2—3 λέξεις καὶ θὰ Σᾶς
εὐγνωμονῶ, διότι εἶναι ἄδικον κακοθεληταὶ καὶ ραδιοῦργοι νὰ δη-
μοσιεύσωσι τὰ ἀνωτέρω δι' ἀτομικὰ πάθη.

Ἐὰν δὲν ἐκτελέσητε τὴν παράκλησίν μου, στείλετε μου τὰς
ὀλίγας ταύτας λέξεις καὶ θὰ φροντίσω τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν.

Σᾶς ἀσπάζομαι Ἄρτ. Νίκας. 20 Ἰουλίου 1896

Ἐπιστολή τοῦ κ. Ε. Κατζουρού

Κύριον Μανοῦσον Κουνδουράκη

Ἀγαπητέ μοι,

Ὑγιαίνω, τό αὐτό σᾶς εὐχομαι, ἡ ἐνέδρα χθές κατὰ τῶν ὀθωμανῶν μᾶς ἀπέτυχεν, ἐπιφυλαττόμεθα εἰς καλλιτέραν, γράφετέ μας ἐνίοτε, φρόντισε νά μᾶς στείλῃς μίαν ἐπιστολήν συσιατικήν, διά τόν Ἰωάννην Δασκαλάκην τραυματισθέντα εἰς τόν πόδα καί λάβε τόν κόπον νά εἰδοποιήσῃς τόν Ἰωσήφ Δριμάκην ὅτι ἐξ ἅπαντος τόν περιμένω καί γρήγορα, διότι ἐγώ δέν δύναμαι νά ἔλθω· μέ ὑποχρεῶνεις δι' αὐτό καί σέ εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων.

Νά ἔλθῃ εἰς Ἀλικιανόν ἢ Ὁρθοῦνι.

Τοὺς φίλους ὅλους χαιρέτησόν μοι.

Ἀλικιανοῦ 22)7)96,

Σέ ἀσπάζομαι

Ε. Κατζουρός

Ἀριθ. πρωτ. $\frac{2}{2}$

διεκπ. $\frac{2}{2}$

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐσωκλείστως ὑποβάλλω τῇ Σεβ. Ἐπιτροπῇ τὴν ἔκθεσιν τῆς μάχης τῆς 19ης Ἰουλίου 1896, εἰς ἣν προεκλήθην καί ἦν ἠναγκάσθην νά συγκροτήσω τὸ πρῶτον, κατὰ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν καί εἶτα καί κατὰ τοῦ ἐπιτεθέντος ἡμῖν Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

Καθὼς γνωρίζει ἡ Σεβ. Ἐπιτροπὴ, κατὰ τὴν μάχην τῆς 17ης Ἰουλίου ἐ. ἔ. οἱ Τούρκοι ὑπέστησαν σπουδαίας ζημίας καί τούτου ἕνεκα ἐπετέθησαν καθ' ἡμῶν καί κατὰ τὴν 19ην ὑπερμεσοῦντος καί ἄλλην κατὰ τοῦ Τμήματός μου μελετῶσιν ἐκστρατεῖαν προπαρασκευαζόμενοι ἔτι καλλίτερον.

Ἐπόμενοι τῷ προγράμματι τῆς Σεβ. Ἐπιτροπῆς οὐδεμίαν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν Τούρκων μελετῶ, θά εὐρεθῶ ὅμως ἀναμφιβόλως καί ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὴν ἀνάγκην νά ἀμυνθῶ κατὰ τῆς μελετωμένης ὑπ' αὐτῶν ἐπιθέσεως καί ἔχω πρὸς τοῦτο μεγίστην ἔλλειψιν ὀπλων καί πολεμοφοδίων, διότι τὰ ὀλίγιστα φυσιγγια καί ὄπλα, ἅτινα ἡ ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴ ἔστειλεν εἰς «Μελισσάν» ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐδόθησαν καί εἰς τοὺς Ἀμαριώτας, ἦσαν καί τὰ 8)10 περίπου, ἐκ τῶν φυσιγγίων ἄχρηστα καί οὕτω εὐρίσκομαι σήμερον εἰς παντελεῆ ἔλλειψιν φυσιγγίων, ὄπλα δὲ ἀπαιτοῦνται ἔτι, πρὸς πλήρη ἐξοπλισμὸν τοῦ Τμήματός μου, 1800.

Πλὴν τούτων, γνωρίζετε καί ἐκ τοῦ, ἀπὸ 8 Ἰουλίου 1896, πρακτικοῦ τῶν ἐνταῦθα μελῶν τῆς Ὑμετέρας Ἐπιτροπῆς, μετὰ τῶν προκρίτων, ὅτι διαρκές στρατόπεδον, ἐξ 182 ἀνδρῶν, συνεστήθη καί ἡ συντήρησις αὐτοῦ ἀνετέθη εἰς ἐμέ, ἀπὸ τῆς 17 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ὅτε τὸ Ἀνατολικὸ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, προέβη εἰς τὴν ἐ-

κλογὴν μου, ὡς ἀρχηγοῦ του, πρὸς τοῦτο λοιπὸν, ἔχω ἀνάγκην χρημάτων καὶ Σᾶς παρακαλῶ, ἐκ τῶν ἐνότων, ἀποστείλατέ μοι, ὅτι βλέπετε ἀναγκαῖον.

Παρακαλεῖται, ὅθεν ἡ Σεβ. Ἐπιτροπὴ, ὅπως διαβιβᾷ ἀντίγραφον τῆς ἐσωκλείστου ἐκθέσεως εἰς τὸν, πρὸς ὃν, ὄρον καὶ παραγγελίῃ τῇ ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπῇ νὰ μᾶς ἐφοδιάσῃ ὅσον τάχιστα, δι' ὄπλων καὶ φυσιγγίων καλῆς ποιότητος, διότι νῦν διατρέχει τὸ τμημα μου τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων. Ἡ ἀποβίβασις δέον νὰ γίνῃ εἰς «Μέλισσαν» μυστικῶς καὶ ἐν ὀρισμένῳ χρόνῳ, ὃν νὰ μοι ἀνακοινώσῃ πρότερον, ὅπως λάβω τὰ κατάλληλα μέτρα καὶ περιφρουρήσω τὸ φορτίον.

Πεποιθῶς, ὅτι θέλω εἰσακουσθῆ καὶ ἐπιφυλαττόμενος διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀπὸ 17 Ἰουλίου 1896 ἐκλογητηρίου μου, πρὸς νομιμοποίησιν τῆς ιδιότητός μου, διατελῶ.

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀνατολικοῦ Τμήματος Ἁγίου Βασιλείου
Σ. Φωτάκης (*)

Ἐκθεσις τῆς, κατὰ τὴν 19ην Ἰουλίου 1896, μάχης ἐν τῷ Ἀνατολικῷ Τμήματι τῆς ἐπαρχίας Ἁγίου Βασιλείου

Βαρέως φέροντες οἱ Τοῦρκοι Ἁγίου Βασιλείου καὶ Ῥεθύμνης τὴν ἦτταν τῆς 11ης ὑπερμεσοῦντος, ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινοῦ, νὰ ἐκδικηθῶσι τὸ ἀνατολικὸν τμημα τῆς ἐπαρχίας μου καὶ ἡ ἐκδίκησις νὰ γίνῃ διὰ νυκτερινῆς ἐπιθέσεως καὶ κατὰ τὰ ἐξημερώματα τῆς Παρασκευῆς μὲ τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ τοῦρκος δὲν ἐκστρατεύει ποτὲ τὴν ἑορτὴν του, ἤθελεν εὔρει τὸ στρατόπεδόν μου ἀπροσπαρασκευον.

Συνῆλθον λοιπὸν ἅπαντες εἰς Κοξαράν, περὶ τοὺς 600 καὶ τὴν ὕψη κατὰ τῆς 18—19ης ἐπορεύθησαν ἐκ διαφόρων μερῶν τὴν πρὸς τὸ Σπήλι ἄγουσαν, ἔδραν τοῦ ἐξ 182 ἀνδρῶν ἀναγκαστικοῦ στρατοπέδου, ἀλλὰ περὶ ὥραν 7ην τῆς νυκτός, τουρκιστί, ἡ μία πτέρυξ αὐτῶν ἔκρουσε πρὸς τὸν σκοπὸν μου καὶ ἀμέσως ἐपुरοβολήθη ὑπ' αὐτοῦ. Ἰδόντες τότε μετὰ λύπης των, ὅτι τὰ σχέδιά των ἐχαλαρώθησαν, ἔβαλον ἀμέσως πῦρ εἰς τὰς χριστιανικὰς οἰκίας τῶν χωρίων Λαμπινῆς καὶ Ἁγίας Πελαγίας καὶ ἔπειτα ἐτοποθετήθησαν ἐκεῖ, πεποιθότες, ὅτι θέλομεν ἀμέσως καταφθάσει ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός, ἵνα κατασβέσωμεν τὸ πῦρ τῶν οἰκιῶν καὶ οὕτω εὔρεθῶμεν αἴφνης πρὸ τῶν πυρῶν των. Τὰ δόλια ὅμως ταῦτα σχέδια γινώσκων ἐξ ἀκοῆς καὶ ἐξ ὄψεως κατὰ τὸ 1878, παρέμεινα ἔξωθι τοῦ χωρίου Σπήλι μέχρι τοῦ λυκαυγοῦς, ἔπειτα ἐπετέθη κατ' αὐτῶν, ἐνεδρευόντων ἔτι ἐκτός τοῦ χωρίου Λαμπινῆς καὶ εἰς τὰς θέσεις «Μάζας» «Προφήτης Ἡλίας» καὶ Λιάτικα». Τὸ πῦρ ἤρξατο σφοδρότατον ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν μόνον, ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐπροφυλάττοντο ἐντὸς τοῦ καπνοῦ τῶν οἰκιῶν τῆς Λαμπινῆς, ὁ ὁποῖος ἔνεκα τοῦ πνέοντος βορείου ἀνέμου, ἐξετείνετο καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν τῆς ἐνέδρας. Τότε ἐπληγώθη κατὰ τὸν ἀριστερὸν μαστὸν βαρέως διὰ ρεβόλβερ ὁ ἐκ τῶν στρατιωτῶν μου πρῶτος ἐπιτεθεὶς κατ' αὐτῶν Στυλ. Βαβουράκης, καὶ θὰ συναλαμβάνετο ὑπ' αὐτῶν, ὡς καὶ ὁ Μιχ. Λαμπιρδάκης μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰ μὴ προσήρχετο συνεπίκουρος καὶ ὁ συνακόλουθός των Λεων. Μαρκουλάκης καὶ ἐδείκνυον ἀπαράμιλλον ἀνδρείααν.

(*) Οὗτος ἦτο δικηγόρος καὶ εἰς ἐκ τῶν Ἀντιπροέδρων τῆς Μετ. Ἐπιτροπῆς.

Τὴν γενναίαν ἐπίθεσιν βλέποντες οἱ Τούρκοι ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν καὶ διὰ τοῦ προφυλάττοντος αὐτοὺς καπνοῦ τὸν ἔλαιῶνα καὶ τὸ χωρίον Ἀγίαν Πελαγίαν, ὑπὸ τὴν σκέπη τῶν ἄνω-
θι ὀχυρωμάτων τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Ἐκεῖ ἡ μάχη ἐξηκολούθησε
πεισματωδέστερα μέχρι τῆς μεσημβρίας, χωρὶς νὰ δυνηθῶμεν νὰ
τοὺς ἐκτοπίσωμεν καίτοι τετράκις διετάχθη καὶ ἐγένετο ἔφοδος κα-
τὰ τῶν ὀχυρωμάτων, προπορευομένου κατὰ τὸ ἀριστερὸν κέρας
καὶ τοῦ λοχίου τοῦ λιποτάκτου ἐκ τοῦ Ἑλλην. στρατοῦ Γεωργίου
Βουτσιτάκη ἐκ Βάττου Ἀγ. Βασιλείου, διότι ἐπυροβόλει ἀκατα-
παύστως καθ' ἡμῶν καὶ ὁ τακτικὸς στρατὸς ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων
του, ὅστις βλέπων τοὺς ἐντοπίους τούρκους, ὅσον οὐπω πολιορκου-
μένους ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μου καὶ τῶν κατὰ τὴν μάχην προσερ-
χομένων ἐκ τῶν διαφόρων χωρίων, οὓς διηύθυνα πρὸς τὰ ὀπίσθια
τῶν Τούρκων, ἐπολλαπλασίασε καθ' ἡμῶν τὸ πῦρ καὶ οὕτω κατῶρ-
θωσαν οἱ ἐχθροὶ νὰ ὀπισθοχωρήσωσι τακτικῶς καὶ νὰ παραλάβωσι
τοὺς νεκροὺς καὶ τραυματίας των ἐντὸς τῶν χαρακωμάτων καὶ τοῦ
Πύργου τῆς Κοξαράς. Τότε διελύθη ἡ μάχη περὶ τὴν 10ην Τουρκιστί
ῶραν, στραφείσης καὶ αὔθις τῆς τύχης κατὰ τῶν βαρβάρων Τούρκων.

Ἐφονεύθησαν δὲ ὄσους ἐκ τοῦ οὐνεγκυς καὶ ὁ ἴδιος εἶδον ἐκ
τῶν ἐντοπίων Τούρκων 8 καὶ ἐπληγώθησαν 16, ἄγνωστος ὅμως ὁ ἐπι-
πλέον ἀριθμὸς αὐτῶν τε καὶ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Ἐκ δὲ τῶν ἡμε-
τέρων ἐπληγώθησαν 4 ἔτι

Ὁ Γεν Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀνατολ. Τμήματος Ἀγίου Βασιλείου, Σ. Φω-
τάκης. Ὁ Γραμματεὺς, Ι. Σ. Φαράνδος.

**Τὰ ἐν Ἀγίῳ Βασιλείῳ μέλη τῆς μεταπολιτεύσεως Κρήτης Ἐπιτρο-
πῆς, πρὸς τὴν Κεντρικὴν, ἐπὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως τῆς Κρήτης
Ἐπιτροπῆν**

Ἀναγγέλομεν πρὸς ὑμᾶς ὅτι τὴν 17ην Ἰουλίου, συνελθόντες
ἅπαντες οἱ κάτοικοι τοῦ ἀνατολικοῦ Τμήματος τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν
εἰς τὴν θέσιν «Χλιαούτη» ἐξελέξαντο παμψηφεί, ἀρχηγὸν τοῦ Τμή-
ματος τούτου τὸν κ. Στυλ. Φωτάκη.

Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο προσέβησαν, οὐχὶ ἰδίῳ τὸ χρόνος τὸ ἀ-
παιτεῖ, ἀλλὰ ἡ ἀνάγκη τοῦ Τμήματος, ἐπειδὴ ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ
τοῦ ἀπὸ 8 Ἰουλίου 1896 πρακτικοῦ ἦτον ἀναγκαιοτάτη, ἀλλ' ἀδύνα-
τος ἄνευ προσώπου δυναμένου, ὡς ἐκ τῆς ἰδιοτητός του νὰ συγκρα-
τῆ τὸν λαὸν καὶ ἐπιβάλλεται αὐτῷ. Τὴν ἀνάγκην δὲ τῆς ἐκλο-
γῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ στρατοπέδου ἀπέδει-
ξεν ἡ τῆς 19ης Ἰουλίου 1896 μάχη καθ' ἣν ἤσαντο οἱ χριστιανοὶ πε-
ριφανῆ νίκην κατὰ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν καίτοι προστατευομέ-
νων ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, χάρις εἰς τὴν δεξιότητα τοῦ ἀρ-
χηγοῦ, διευθύνοντος αὐτοπροσώπως τὴν μάχην, καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ
σημεῖα, εἰς ἃ μετέβαινε καὶ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ στρατοπέδου διότι
ἄνευ τούτων ἀνυπολογίστους ζημίας θὰ ὑφίστατο τὸ τμήμα ἡμῶν.

Ἐπανολεσθάνομεν ὅμως καὶ πάλιν νὰ ἀναγγείλωμεν πρὸς ὑμᾶς,
ὅτι πρὸς διατήρησιν τοῦ στρατοπέδου δεόν νὰ ἀποσταλῶσι χρήμα-
τα, διότι ἄνευ αὐτῶν καὶ ὁ Ἀρχηγὸς δὲν δύναται νὰ τὸ συντηρήσῃ,
εἶναι δὲ ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ, ἐπειδὴ, ὡς ἐβεβαιώθημεν,
ἐκ θετικῆς πηγῆς καὶ ἄλλη ἐτοιμασία, πρὸς ἐπίθεσιν καθ' ἡμῶν προ-
παρασκευάζεται καὶ δὲν θὰ βραδύνη, ὥστε ἀποστείλατε τῷ ἀρχηγῷ

ἐκ τῶν ἐσχάτως τοῦλάχιστον ἐλθόντων 240 εἰκοσαφράγκων, ἀνάλο-
γον τῶν δαπανῶν μέρος καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἡ ἐπαρχία ἡμῶν καθ' ὅ-
λα αὐτῆς μέχρι σήμερον ἀδικεῖται.

Γράψατε, σὰς παρακαλοῦμεν, πρὸς τούτοις, πρὸς τὴν ἐν Ἀ-
θήναις ἐπιτροπὴν, τὴν ὅσον τάχιστα ἀποστολὴν ὄπλων καὶ πολεμο-
φοδίων, εἰς ὃ μέρος ὁ ἀρχηγὸς γράφει, διότι τὸ τμήμα ἡμῶν εὐρί-
σκεται καθ' ὅλα καινόν, μετὰ τὰς δύο μάχας, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τὰ
ἐν τῇ ἐσωκλείστῳ φάρμακα, διὰ τοὺς τραυματίας ἐξ ὧν οὐδὲν ἐμπε-
ριεῖχεται εἰς τὰ ἀποσταλέντα καὶ ὧν σπουδαίαν ἀνάγκην ἔχομεν.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω, φέρομεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν, ὅτι χθὲς μ.μ.
συνηθροίσθησαν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Πρέβελη μέχρις 150 ἀτόμων, κατ'
εἰσήγησιν τοῦ Ἐπισκόπου Λάμπης (Εὐμενίου Ξηρουδάκη) καὶ ὑπέ-
γραψαν ἔγγραφον ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς ἐν τῇ Γεν. Συνελεύσει
πληρεξουσίους, δι' οὗ δηλοῦσιν ὅτι μόνον αὐτῶν τὰς πράξεις, τὰς
ἀφορώσας τὸ συμφέρον τοῦ τόπου θέλουσιν ἀναγνωρίσει.

Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα πληροφορηθῶμεν, ὅτι καὶ ἄλλο τι περιέ-
χει τὸ, ἐν λόγῳ ἔγγραφον, ἢ ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἔχουσιν ἄλλως, θέλο-
μεν Σὰς ἀνακοινῶσει ταῦτα δι' ἐκτάκτου ταχυδρόμου διὰ τὰ πε-
ραιτέρω.

Ἐν Σπῆλι τῇ 22 Ἰουλίου 1896

Τὰ μέλη Ι. Βαβουράκης, Ἀδάμ. Βαβουράκης, Ἐμμ. Βαβουράκης,
Μιχ. Παπαδάκης, Μιχ. Λαμπαρδάκης, Γεώργιος Παπαδάκης

Ἐν Χανίοις τῇ 22 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοί μοι,

Χθὲς ἀπέστειλα δι' εἰδικοῦ ταχυδρόμου, μακρὰν ἐπιστολὴν μου,
πρὸς ἅπαντας τοὺς συνηθροισμένους ἐν Κάμποις, διὰ τῆς ὁποίας,
σαφῶς, σαφέστατα, ἐκθέτω τὴν θέσιν τοῦ ζητηματος. Οἱ κ.κ. βουλευ-
ταὶ οἱ ἐνταῦθα εὐρισκόμενοι, ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῶν πατριωτικωτέρων
αἰσθημάτων, εἰσὶ πρόθυμοι νὰ πράξωσιν ὅ,τι ὑποδειχθῇ αὐτοῖς, μὴ φι-
λοδοξοῦντες ἄλλο τι ἢ τὴν πραγματικὴν βελτίωσιν τῶν πραγμάτων
τῆς Νήσου, δι' ἰκανοποιήσεως τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ. Ταῦτα αὐτοὶ
οὔτοι οἱ κ. κ. βουλευταὶ ἐκθέτουσιν ἐν τῇ ἐγκλείστῳ πρὸς ὑμᾶς ἐπι-
στολῇ αὐτῶν. Δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοῦ τίς ἢ τίνες θὰ ὑποβά-
λωσι τὰ αἰτήματα, εὐχαρίστως δὲ καὶ προθύμως οἱ κ. κ. βουλευταὶ
ἤθελον ἀφήσει τὸ ἔργον τοῦτο εἰς ἄλλους.

Ἄλλ' ὀφείλω ἐπισήμως νὰ δηλώσω ὑμῖν καὶ πᾶσι τοῖς αὐ-
τόθι πατριώταις, ὅτι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἀπαιτοῦν νὰ διε-
ξαχθῇ πᾶσα διαπραγμάτευσις μεταξὺ Πύλης καὶ βουλευτῶν, ἐπι-
βλεπούσης τῆς Εὐρώπης τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀ-
ποφασισθησομένων.

Νομίζω, ὅτι τούτων, οὕτως ἐχόντων, πᾶσα συζήτησις καὶ δι-
χογνωμία περὶ τοῦ τίς θὰ ὑποβάλλῃ τὰ αἰτήματα, δὲν εἶναι ἐπιτε-
τραμμένη, ἀφοῦ μάλιστα οἱ κ. κ. βουλευταὶ εἰσὶ πρόθυμοι νὰ διατυ-
πώσωσι τὰ ὑποδειχθησόμενα αὐτοῖς ὑπὸ πάντων αἰτήματα, δεχόμε-
νοι πᾶσαν συνεννόησιν καὶ συζήτησιν.

Ἐχετε δὲ ὑπ' ὄψει Πάντες, καὶ τοῦτο λέγω ὑμῖν
ἐπισημότατα, ὅτι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ὁμοφώνως,
οὐ μόνον τὴν ἀνωτέρω ἀξίωσιν προβάλλουσιν, ἀλλὰ καὶ ρητῶς

**Εἰς Πλακοῦρες Ἀκρωτηρίου μέλη τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως
(Πρώην Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς) καὶ τῆς Γεν. Συνελεύσεως.**

Τὰ πρῶτα φέρουν, ὡς πάντοτε μαῦρον μανδήλιον ὡς κάλυμμα τῆς κεφαλῆς.
Διακρίνονται τρίτος ἐξ ἀριστερῶν εἰς τὴν πρώτην σειρὰν οἱ ἐκ τῆς Ἐπαναστατικῆς
Ἄνδρας Πρωτοπαπαδάκης καὶ Σταῦρος Χριστοδουλάκης ἔχοντες εἰς τὸ μέσον
μικρὸν ἀνεψιὸν τοῦ Μ. Κουνδούρου, ὅστις φαίνεται εἰς τὸ βάθος.

ἐδήλωσαν ὅτι ἐν ἡ περιπτώσει οἱ Κρήτες ἀποκρούσωσι τὰ προσενεχθέντα καὶ δοθησόμενα αὐτοῖς, οὐ μόνον θέλουσιν ἐγκαταλείπει αὐτοὺς, χορηγοῦντες πᾶσαν ἐλευθερίαν ἐνεργείας εἰς τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς οὐδένα νὰ ὑποβοηθήσῃ ἐπανάστασιν ἐν Κρήτῃ.

Ἐμίλησα, ἀγαπητοί μου φίλοι, μετὰ μείζονος τῆς δεούσης σαφηνείας, διότι τοῦτο τὴν στιγμήν ταύτην νομίζω ὅτι μοὶ ἐπιβάλλει τὸ ἔμὸν καθῆκον, ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Β. Κυβερνήσεως καὶ ὡς μέλους τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας. Σεῖς δὲ ὅλοι σκέψασθε καλῶς ἐφ' ὧν γράφω καὶ λάβετε τὰς ἀποφάσεις, αἵτις ὑπὸ τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τοῦ συμφέροντος τῆ παμφιλτάτῃ Κρήτῃ ἐπεβάλλονται.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀπὸ καρδίας, ὅπως ὑμέτερος

Ν. Γεννάδης

Ἐπεῖγον

Κύριον Μανουῖσον Ρ. Κουνδουράκη Πρόεδρον τῆς Μεταπολιτεύσεως ὅπου εὑρίσκεται.

(Παρακαλεῖται ὁ κ. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀποστολὴν τῆς παρούσης, ὅσον οἶον τε, ἀσφαλῶς εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀπευθύνεται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Ἰουλίου 1896

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Μεγάλην ἀντίπραξιν εὑρίσκομεν ἐνταῦθα ἐκ μέρους τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἰδίᾳ τῶν Παππαδάκηδων καὶ τῶν ἀδελφῶν Λιμπρίτων ὡς πρὸ τὸν ἐξοπλισμὸν τῆς Κρήτης, δι' ὅπλων συστήματος Γκρᾶ καὶ Μαρτίνι· καὶ δι' αὐτὰ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἀρνοῦνται νὰ μᾶς δώσωσιν ὄπλα ἄλλου συστήματος καὶ μᾶς λέγουν νὰ δεῖξωμεν ἰὸ καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἡμετέρους νὰ δεχθῶμεν Σασσεπῶ.

Ἐννοεῖται, ὅτι, δι' ἐπιχειρημάτων ἀκαταμαχῆτων τοὺς ἀποδεικνύομεν τὸ ἀσύμφορον, τὸ πλημμελὲς τῆς ιδέας τῶν. Ἐνεργοῦμεν πάσῃ δυνάμει καὶ διὰ πλείστων μέσων κρινομένων καταλλήλων, ὅπως μεταβάλωμεν τὴν ιδέαν ταύτην τῆς Κεντρικῆς, ἣτις εἶναι ἰδέα τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις ἔχει διαγράψει τὸ σχέδιον τοῦτο, δι' ὠρισμένον σκοπὸν, τοῦ νὰ βραδύνουν, δηλονότι, αἱ ἀποστολαὶ ὡς μὴ ὑπάρχοντων ἐτοιμῶν φυσιγγίων σασσεπῶ, οὔτε εἰς τὰς ἀποθήκας οὔτε εἰς τὰ πυριτιδοποιεῖα.

Ἐνῶ δηλ. εἰς τὰς ἀποθήκας ὑπάρχουν ἐκτὸς τῶν στρατιωτικῶν Γκρᾶ 5.000 Μυλωνᾶ μετὰ φυσιγγίων ἀρκετῶν καὶ ὀκτῶ χιλιάδες Μαρτίνι μετὰ ἐννέα ἑκατομμυρίων φυσιγγίων, οἱ ἀρμόδιοι ἀρνοῦνται νὰ στείλωσι ταῦτα εἰς Κρήτην, προφασιζόμενοι, διὰ μὲν τοῦ Μυλωνᾶ, ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος ὑπάρχει τοιοῦτον σύστημα καὶ θὰ φωραθῇ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις βοηθοῦσα ἀμέσως τὸν ἀγῶνα, διὰ δὲ τὰ Μαρτίνι ὅτι φυλάττουσιν αὐτὰ διὰ τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἀλβανῶν· δίδουσι δὲ Σασσεπῶ, διότι δὲν ὑπάρχουσι φυσιγγία καὶ τοιούτοτρόπως βραδύνει ὁ ἐξοπλισμὸς τῆς Κρήτης δεδικοιολογημένος, κατὰ τὸ φαινόμενον, πράγματι δὲ κύριος σκοπὸς εἶναι νὰ παρέλκη

ὁ χρόνος, νὰ καταπίπτῃ ὁ ἐνθουσιασμός τῶν ἀγωνιζομένων Κρητῶν καὶ τοῦ ἔσω καὶ ἔξω βοηθοῦντος Ἑλληνισμοῦ. Ἐκ τούτων ἐλπίζουσι νὰ δρέψωσι διπλωματικὰς δάφνας καὶ νὰ λύσωσιν ὅπως-ὅπως τὸ Κρητικὸν ζήτημα.

Ὁ Δεληγιάννης, τὸν ὁποῖον εἶδομεν χθὲς τὸ ἑσπέρας, πρὸς ὃν παρεστήσαμεν, ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ, τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Κρήτης, τ' ἀναγκαῖα μέτρα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ληφθῶσι ταχέως, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἀγῶνος, πρὸς ὃν ἐπερρίψαμεν πᾶσαν εὐθύνην, τὸσον διὰ τὸ παρελθόν, ὅσον διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, ἐλέγχοντες τὴν πολιτικὴν, ἣν μέχρι τοῦδε μετεχειρίσθη ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, προκειμένου περὶ ἀποστολῆς Μαρτίνι ἢ Γκρά, πρὸς ταχυτέραν καὶ καλλιτέραν ἐξόπλιον τῆς Κρήτης, μᾶς παρέπεμψεν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν (περὶ τῆς ἀπολογίας τοῦ κ. Δεληγιάννη καί, ἐν γένει, περὶ τῆς συνεντεύξεώς μας, θὰ σᾶς ἀνακοινώσωμεν ἐκτενῶς ὅταν θὰ συναντηθῶμεν, θεοῦ θέλοντος). Τοῦτο μόνον σᾶς λέγομεν, ὅτι ἐννοεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μέχρι τοῦδε πολιτικὴν του. Ἡ Κεντρ. Ἐπιτροπὴ, πρὸς ἣν τὴν ἐπαύριον Τρίτην ὠμιλήσαμεν περὶ ἐξοπλισμοῦ, μᾶς παρέπεμψεν εἰς τὸν Δεληγιάννην, προσθεῖσα, ὅτι ἔχει ἀπεσταλμένον εἰς τὴν Εὐρώπην, πρὸς προμήθειαν ὄπλων, ἀλλ' ὅτι ἀπάντησιν δὲν ἔλαβε μέχρι τοῦδε.

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ κ. Γρηγοριάδου εἰς τὴν Εὐρώπην ἔχει τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ λόγον τοῦ νὰ φενακίσῃ δηλ. τὸν κόσμον, ὅτι φροντίζει περὶ ἐξοπλισμοῦ διὰ νὰ παρέλκῃ ὁ χρόνος. Τὴν ἀντίληψίν μας ταύτην ἐξεθήκαμεν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τοὺς φίλους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἠπειλήσαμεν, ὅτι, ἐν δεόντι θὰ πράξωμεν καὶ θὰ ἐνεργήσωμεν πᾶν ὅ,τι μᾶς παρέχει τὸ δικαίωμα ὡς ἀντιπροσώπους τῆς σφαγιαζομένης ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς Κρήτης. Ἡ δὴλωσις αὕτη κατεθορύβησε τοὺς ἐνόχους.

Σήμερον ἐζητήσαμεν ἀκρόασιν παρὰ τοῦ Βασιλέως, κατὰ συμβουλήν ὄλων, ἐν γένει, τῶν φίλων μας, εἰς ὃν θὰ παραστήσωμεν διὰ ζωηρῶν χρωμάτων τὴν κατάστασιν τῶν ἐν Κρήτῃ πραγμάτων καὶ θὰ ἐξάρωμεν τὴν σπουδαιότητα τοῦ ταχέως ἐξοπλισμοῦ τῆς Κρήτης, δι' ὄπλων Μαρτίνι καὶ Γκρά. Ἐλπίζομεν, ὅτι δι' ὄλων τούτων καὶ δι' ἄλλων μέσων πλαγίων, θὰ κατορθώσωμεν νὰ ὑποχωρήσουν οἱ ἀνθιστάμενοι πρὸ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης. Ἐννοεῖτε, ὅτι καὶ αἱ μέχρι τοῦδε ἐνέργειαι μᾶς, δι' ὧν κατορθώσαμεν νὰ ἀποσπᾶσωμεν ἀπὸ τὸ ταμεῖον τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς τὸ ποσὸν τῶν 550 εἰκοσαφράγκων, ὅπως καὶ αἱ ἀνακαλύψεις τῶν μυρίων καταχρήσεων, ἃς ἔχουσι κάμει οἱ κ. Παπαδάκηδες—Λυμπρίται, χόρηγοντες ποσὰ μυθώδη εἰς τοὺς ἐκ τῶν πόλεων ἐλθόντας ἐνταῦθα φίλους των, ὅπως καὶ αἱ σημερινὰ δραστήρια ἐνέργειαι μᾶς, περὶ ἀλλαγῆς συστήματος ὄπλου ἐξέπληξαν καὶ κατετάραξαν αὐτοὺς. Προχθὲς ἀκόμη κατέσχομεν ἀποδείξεις, καθ' ἣν ὥραν ὑπεγράφοντο, αἵτινες ἐψήφισον ποσὰ διάφορα ὑπὲρ διαφόρων ἀτόμων καὶ τοὺς ἠναγκάσαμεν ἐπὶ ἀπειλῇ ζητήσεως λογοδοσίας νὰ τὰς σχίσουν. Σήμερον δὲ, ἐισηγουμένου τοῦ Ἄντ. Παπαδάκη, ἐπαρουσιάσθησαν ὁ Γεώργ. Μαρῆς καὶ ὁ Ἐμμ. Παπαγιαννάκης, φέροντες ἔγγραφον ἐκ μέρους τῆς ἐν Κάμποις Ἐπαναστατικῆς, λέγει, Συνελεύσεως, δι' οὗ ἐξουσιοδοτοῦνται νὰ ἐνεργήσωσι παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ νὰ σταλῶσιν εἰς τὰ διάφορα στρατόπεδα καὶ εἰς τὴν ἐντέλλουσαν αὐτοὺς Συνέλευσιν χρήματα, πολεμοφόδια κλπ. Καταλαμβάνετε ποῖα θὰ

ὕπηρεν ἡ στάσις μας ἀπέναντι τοιούτου ἐγγράφου, ἐξ ἧς ἐδόθη ἡ ἀπάντησις, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ κ. Ἀντώνη, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουν ἀκόμη ἰδρυθὲν τοιοῦτον Σωματεῖον. Ἄλλως τε, Κύριοι, τοῖς εἶπομεν πρέπει νὰ γνωρίζετε, ἂν δὲν τὸ ἐμάθετε, ὅτι τὸ Σωματεῖόν μας, ὡς ἡ μόνη Κυβέρνησις ἐν τῷ τόπῳ σήμερον, ἀνέλαβε δι' ἡμῶν ἐπισημῶς νὰ τροφοδοτῇ, ἀναλόγως τῶν μέσων, τὰ ὅποια διαθέτει ἡ Κεντρ. Ἐπιτροπὴ Ἀθηνῶν τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης, ἐπομένως ἡ ἀποστολή σας μετὸν σκοπὸν τῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι σκοπὸς διαιρέσεως, εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀποτυχίᾳ.

Οἱτοὶ ἀπήντησαν, ὅτι δὲν ἠλθόμεν μετὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ μάλιστα θὰ ζητήσωμεν νὰ σᾶς βοηθήσωμεν εἰς τὰς ἐνεργείας σας. Δὲν μᾶς χρειάζεσθε, ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε δὲν μᾶς ἐχρειάσθητε. Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῖς ἔδειξε τὴν θύραν καὶ μόνον ὁ Ἀντ. Παπαδάκης τοῖς εἶπε νὰ ἔλθωσιν αὐριοῖν εἰς τὴν συνεδρίασιν. Δι' ὅλα αὐτὰ καὶ δι' ἄλλους πλείστους λόγους, οἱ ὅποιοι καὶ καθ' ἡμᾶς καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν φίλων μας εἶναι ἀναγκαῖα ἢ ἀναδιοργάνωσις τοῦ Σωματείου μας, ἐπὶ βάσεων εὐρυτέρων, διὰ τῆς προσκλήσεως καὶ τροφοδοτήσεως πληρεξουσίων ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας, ὅστινες νὰ μένωσιν παρ' ἡμῖν διαρκῶς καὶ ἡ ἀποστολή μικρῶν χρηματικῶν ποσῶν εἰς διαφόρους σωματάρχας μένοντας εἰς ἄλλας ἐπαρχίας.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, ἐπίσης, πολλοὶ ἐν οἷς ὁ Σκουλούδης καὶ ὁ Παππαμιχαλόπουλος θεωροῦσι τὴν παράτασιν τῆς διαμονῆς μας ἐνταῦθα ἀναγκαῖαν.

Ἐν τούτοις ἡμεῖς, ὑπέικοντες καὶ εἰς τὴν ἐκπεφρασμένην θέλησιν τοῦ ἐγγράφου τοῦ Σωματείου μας, νὰ ἐπανέλθωμεν ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπανέλθωμεν τὸ ταχύτερον αὐτοῦ, ἐπανερχόμεθα εἰς πρώτην εὐκαιρίαν, ἣτις δὲν θὰ βραδύνη περισσότερο τῶν ἕξ ἕως ἐπτὰ ἡμερῶν.

Ἀνάγκη, μετὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας πρὸς ἀπάντησιν τῶν αἰτημάτων, τὸ τουφέκι νὰ λαλήσῃ ζωηρῶς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Κρήτης. Τὸ τοιοῦτον εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ ὠφελήσῃ τὸ ζήτημα ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς. Χρήματα σᾶς ἐστείλαμεν 240 εικοσάφραγκα, τὰ ὅποια ἐλπίζομεν, ὅτι ἔχετε λάβει. Φροντίσατε ταχέως, περὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ταχυδρομείου. Ἐὰν ἔχητε ἀνάγκην ἀπόλυτον ἄλλων χρημάτων, στείλατε ἐπίτηδες ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης σας μετὰ τοῦ Δρυμάκη, ὅστις ἄς μᾶς τηλεγραφήσῃ τοῦτο ἐκ Κυθήρων καὶ σᾶς τὰ ἀποστέλλομεν ἀμέσως. Θάρρος εἰς ὅλα καὶ ἐμπρός. Ταχύτης πρὸ πάντων καὶ τόλμη ἄς διέπῃ τὰς ἀποφάσεις σας.

Περὶ Ἐνώσεως ὑπάρχει διχογνωμία. Πολλοὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Σκουλούδης, φρονοῦσιν ὅτι δὲν πρέπει ἀμέσως νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κήρυξιν τῆς Ἐνώσεως καὶ ὅτι καλλίτερον θὰ ὠφελθῶμεν, ἐὰν εἰς τὸ αὐτὸ πρόγραμμα διεξαχθῶσι δυὸ τρεῖς μάχαι γεραι μετὰ τὴν πάροδον τῆς προθεσμίας. Ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Ρικάκης θέλουσι μετὰ τὴν ἀπάντησιν τῆς Πύλης, ἐὰν εἶναι ἡ οἰωπὴ ἢ ἀρνητικὴ, ἐν μέρει, ἢ καθ' ὅλου τοῦ ζητήματος, νὰ σχηματισθῇ ἀμέσως προσωρινὴ Συνέλευσις ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς μας καὶ τῶν παρόντων, ἀντιπροσώπων, ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ἐπαρχιῶν, ἣτις δι' ἐγγράφου δικαιολογητικοῦ ν' ἀλλάξῃ πρόγραμμα κηρύττουσα τὴν ἔνωσιν. Ἡμεῖς δίδομεν γνώμην καὶ συμβουλεύομεν νὰ πράξετε, μετὰ τῆς διακρινούσης τὰ ἔργα μας σωφροσύνης καὶ θετικῆς ἀντιλήψεως πᾶν ὅ,τι ἀπαιτοῦσι τὰ πράγματα αὐτοῦ καὶ ἀναλόγως τοῦ πνεύματος, τὸ ὅποιον κυριαρχεῖ αὐτόθι, ἢ μεγαλυτέρα σας προσοχὴ θὰ

εἶναι νὰ μὴ μᾶς προλάβωσιν ἄλλοι, οἱ ὅποιοι καιροφυλακτοῦσιν, ὡς γνωρίζομεν.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ κήρυξις τῆς ἐνώσεως θ' ἀνοίξῃ τὰ βαλάντια τῶν ὁμογενῶν καὶ θ' ἀναγκάσῃ τὴν Ἑλλην. Κυβέρνησιν ν' ἀνοίξῃ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τὰ ταμεῖα καὶ τὰς ἀποθήκας τῆς. Καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ μετ' ἐξησφαλισμένων πόρων συντηρήσεως, ὡς καὶ πολιτικοὶ τινες θὰ κατέλθωσιν ὅσον οὕτω, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἀγῶνος καὶ στρατιωτικῶς καὶ διπλωματικῶς. Καὶ Ἑλληνας καὶ Εὐρωπαῖοι δημοσιογράφοι μᾶς ἔχουσιν ἀναγγεῖλει τὴν προσεχῆ κάθοδόν των εἰς Κρήτην.

Περιποίησις καὶ προσοχὴ εἰς τοὺς ξένους, οἵτινες κατέρχονται. Πάντες οἱ ἐπιθυμοῦσι νὰ εὐρίσκωνται πλησίον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἂν τινες μέχρι τοῦδε δὲν ἔφθασαν, προσκαλέσατέ τους.

Τὸν Νικ. Καλομενόπουλον, ἐκλεγέντα ἀρχηγὸν Ἀμαρίου ὑποστηρίξατε καὶ ἀναγνωρίσατέ τον. Ἑλλην. ἰδιωτικὴ δράσις κατὰ θάλασσαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Αἱ ἐπιτροπαὶ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸ ἐξῆς θὰ συνεννοοῦνται μεθ' ἡμῶν καὶ θὰ κανονίζωσι τὰς ἐργασίας των, κατὰ τὰς ὑφ' ἡμῶν ὑποδειχθησομένης ἀνάγκας.

Σώματα ἐπαναστατικὰ ἑλληνικὰ εἰσήλασαν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐνίκησαν τοὺς τούρκους, ἀπαγαγόντα καὶ αἰχμαλώτους. Ἡ ἐνίσχυσις τῶν σμμάτων τούτων βεβαία. Καὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν παρατηρεῖται κινήσις ἀσυνήθης τῶν ἐπαναστατικῶν κομιτάτων. Ἡ Ἀγγλία, Ἰταλία καὶ Αὐστρία φαίνονται θερμῶς ὑποστηρίζουσαι τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ αὐτὴν τὴν ἔνωσιν, ἐπιθυμοῦσαι ν' αὐξήσωσι τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοῦ Σλαυϊσμοῦ, ἀφοῦ ἀπώλεσαν τὴν Βουλγαρίαν. Ἡ Γερμανία μένει οὐδετέρα, ἡ δὲ Γαλλία, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ρωσσίαν, δείκνυται φιλότουρκος. Ἡ Ρωσσία, προχθὲς διεδόθη, ὅτι ἀνέλαβε τὴν προστασίαν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, κατὰ τινὰς μὲν ὑστεροβούλως ὅπως λύσῃ αὐτό, ὅσον ἔνεστι συμφερότερον ὑπὲρ τῆς Τουρκίας. Κατ' ἄλλους δὲ εἰλικρινῶς, τῇ ἀπαιτήσῃ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, πικρῶς παραπονεθέντος, διὰ τὴν στάσιν τῆς Ρωσσίας.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Σ. Α. Πολέντας, Γεώργ. Μάντακας

Ἐπιστολὴ Κρητῆδος

Παρὰ μαθητρίας Κρητῆδος ἰδιωτικοῦ ἐν Πειραιεῖ ἐκπαιδευτηρίου, τῆς ὁποίας ἡ μεγάλη φιλοπατρία εἶναι ἴση πρὸς τὴν μετριφροσύνην τῆς, ἐλάβομεν διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης Δρχ. ἑκατὸν μετὰ μᾶς σημαίαι, καὶ τῆς κάτωθι συνοδευτικῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ ἐνεργηθεὶς ἔρανος καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ αἰσθήματα βεβαιοῦσιν ὅτι χώρα ἔχουσα τοιαύτας μελλούσας μητέρας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνῃ δούλη. Κατ' ἀπαιτήσιν τῆς δὲν ἀναγράφομεν τὸ εὐγενὲς ὄνομά τῆς.

Ἀξιότιμε κ. συντάκτα τῶν «ΛΕΥΚΩΝ ΟΡΕΩΝ»

Παρακολουθοῦσα ἐν τῇ πατριωτικῇ ἡμερίδι Σας, τῇ μόνῃ εἰλικρινῶς καὶ μετ' αὐταπαρνήσεως ἐργαζομένη διὰ τὴν Κρήτην, τὴν πορείαν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, εὐρίσκομαι διαρκῶς ἐν συγκινήσει μὲ τὰς περιπετείας τῶν λεοντοθύμων τέκνων τῆς. Ἡ καρδιά μου

εὐρίσκεται διαρκῶς ἐπὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐδάφους τῆς καὶ μίαν λύπην βαθύτατα αἰσθάνομαι, ὅτι δὲν ἐγεννήθην ἀνὴρ μὲ ἀνάλογον ἡλικίαν, ἵνα συνασπισθῶ μετὰ τῶν ἀγωνιζομένων νὰ κατασυντρήσωσι τὰς ἐν τῷ ἡρωϊκῷ αἵματι σκουριασθείσας πλέον τυραννικὰς ἀλύσεις. Ἀναλογιζομένη δὲ τὰς στερήσεις τῶν λεόντων τούτων πολεμιστῶν καὶ τὰ ἄφθονα ἐφόδια τῶν αἰμοχαρῶν τυράννων, ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε μετὰ καὶ ἄλλων νὰ προσέλθωμεν ἐπίκουροι ἔστω καὶ μικρὸν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς μας. Ἐνήργησα λοιπὸν μεταξὺ τῶν μαθητριῶν τοῦ Παρθεναγωγείου μας ἔρανον καὶ συνέλεξα τὸ ποσὸν τῶν ἑκατὸν δραχμῶν, τὰς ὁποίας Σᾶς στέλλω διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης μετὰ μιᾶς σημαίας κυανολεύκου, φερούσης κεντητὰς τὰς λέξεις «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ—ΙΣΟΤΗΣ—ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ» τὴν ὁποίαν εὐχομαι νὰ ἴδω ταχέως κυματίζουσαν ἐπὶ τῶν Φρουρίων τῆς Κρήτης μας ἐλευθέρως. Εἶθε ἡ πενιχρὰ ἡμῶν συνδρομὴ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία ἐργασίας ἐκ μέρους τῶν ἀπανταχοῦ Κρησῶν καὶ γενναίων ποσῶν καταβολῆς.

Πειραιεὺς τῆ 8 Ἰουνίου 1896

Ἡ μετὰ σεβασμοῦ διατελοῦσα συμπατριῶτις

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Δημ. Βουτετάκη ἐκ Κων)πόλεως (*)

Πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον καὶ λοιπὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς
τῆς Μεταπολιτεύσεως

Κύριε Πρόεδρε,

Μετ' ἀφάτου μου χαρᾶς καὶ ἀνεκφράστου ἀγαλλιάσεως τῆς ψυχῆς μου, ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀναγγείλω τὸ αἶσιον τέλος καὶ παρὰ τὰς προσδοκίας μας ἴσως, ὅπερ οἱ πάντες προσδοκοῦν, ὅτι θὰ στέψῃ τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν ἀγῶνας. Ἐσχηματίσθη ἀκράδαντος πεποίθησις τοῖς πᾶσιν, ὅτι τὸ τέρμα τῶν δεινῶν τῆς ταλαίνης ἡμῶν πατρίδος ἐγγίζει καὶ ὅτι ἡ δεξιὰ καὶ περιεσκεμμένη διεξαγωγὴ τοῦ ἀγῶνος δὲν δύναται ἢ νὰ φέρῃ αἰσιωτάτην τὴν λύσιν. Ἡ μέχρι τοῦδε διεύθυνσις ὑφ' ὧμῶν τοῦ ζητήματος μοι παρέχει τὴν πεποίθησιν, ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη, οἷα παρὰ πάντων ἐναγωνίως περιμένεται. Οὐχ ἦττον, καίτοι τοιαύτη ἡ πεποίθησις μου ἐκτελῶν παρακλήσεις ὁμογενῶν, Σᾶς γράφω ὀλίγας λέξεις, ἀντιπροσωπευούσας τὸ ἐδῶ φρόνημα μικρῶν καὶ μεγάλων, ἐκφραζόντων τὸν φόβον των, μήπως ἀπατηθῆτε ὑπὸ τῶν μετημφισμένων ὑποσχέσεων τῆς Πύλης καὶ τῶν Δυνάμεων καὶ ἀφήσητε νὰ ἀπολεσθῇ ἡ τόσον εὐνοϊκὴ δι' ἡμᾶς δημιουργηθεῖσα εὐκαιρία, ἢ μήπως διασπασθῇ ἡ ὁμοφωνία ὑμῶν ἕνεκεν τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ποικίλων καὶ πολυαριθμῶν στοιχείων καὶ κατὰ συνέπειαν, ἡ Διεύθυνσις καὶ διεξαγωγὴ τοῦ ζητήματος εἰς τὸ μέλλον δὲν ὑπάρξῃ ὁμοία τῆς μέχρι τοῦδε.

Μὲ ὅλας δὲ τὰς διαβεβαιώσεις μου, ὅστις τόσον καλὰ σᾶς γνωρίζω, περὶ τοῦ ἐναντίου, πολλῶν οἱ φόβοι μ' ἐκλόνισαν ὀλίγον τὴν πεποίθησιν, δι' ὃ καὶ πράττων ἐπιβαλλόμενόν μοι καθῆκον.

(*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ὡς καὶ ἡ προηγουμένη ἦλθον πολὺ ἄργα.

Σᾶς διερμηνεύω τῶν ἐδῶ ὁμογενῶν τὸ φρόνημα, ἐξορκίζων ὑμᾶς ὅπως μὴ πτοηθῆτε οὔτε κινδύνους, οὔτε παρασυρθῆτε ὑπὸ ὑποσχέσεων, ἀλλὰ πολιτευόμενοι ὅπως μέχρι τοῦδε, κατορθωθῆν' ἀνυψωθῆ τὸ καταπεσὸν γόητρον τῆς Κρήτης μας, εἰς ἣν θέσιν πάντοτε εὐρίσκετο. Ὁ ἐνθουσιασμός τῶν ὁμογενῶν ἀκράτητος διὰ τὰς νίκας τῶν ὄπλων Σας. Ὑπερήφανον ἤρχισε νὰ προβάλλῃ καὶ πάλιν τὸ ὄνομα τῆς Κρήτης. Οἱ πάντες περιμένουν ὀριστικὴν λύσιν. Ἐγὼ δὲ πολὺ πλέον πάντων τούτων. Δὲν δύναμαι ἢ ἐκ βᾶθους καρδίας νὰ Σᾶς συγχαρῶ διὰ τὴν μέχρι τοῦδε πολιτείαν καὶ ἀνδρεία Σας. Μὴ ἐπιρρεάσουν ὅμως τὸ πρόγραμμά Σας τὰ προστεθησόμενα πολυάριθμα μέλη ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ. Ἀπορρίψατε περιφρονητικῶς πᾶν διδόμενον, ἐκτὸς τοῦτο ἂν εἶνε τὸ μέγα ὄνειροπόλημα διὰ πάντα Ἑλληνα καὶ θὰ ἐξέλθῃτε νικηταὶ ἐν τέλει. Μὴ διασπασθῆτε καὶ ὁ Θεὸς καὶ αἱ εὐχαὶ καὶ παρακλήσεις τῶν ἀπανταχοῦ εὐγενῶν Ἑλλήνων θὰ σᾶς συνοδεύωσι. Πλὴν, πολὺ φοβοῦμαι, τὴν πολυμέλειαν τῆς νέας Ἐπιτροπῆς.

Ἡ Πύλη ἤρχισε νὰ πτοῖται ὑπὲρ τὸ δέον. Ἐχθὲς ἐγένετο ἀνακτορικόν, οὔτως εἶπεν, συμβούλιον ἐκ τῶν ἐμπιστῶν τοῦ Σουλτάνου, εἰς ὃ, ὡς ἔμαθον, παρ' ἀνθρώπου τοῦ Παλατίου, ἡ γνώμη τοῦ Σουλτάνου ἦτο νὰ δοθῶσι πάντα τὰ αἰτήματα ὑμῶν, πρὶν ἢ γενικευθῆ ἡ Ἐπανάστασις, τὴν μιμηθοῦν δὲ καὶ ἄλλοι ὑπήκουοι ἄλλων μερῶν.

Πλὴν ἡ γνώμη τοῦ μεγάλου καὶ πολλοῦ Ἰζέτ βέη τοῦ νὰ περιμείνουν τ' ἀποτελέσματα τοῦ Βέροβιτς διὰ τῆς δοθείσης συμβάσεως, ὑπέρισχυσεν καὶ τὰ θάρρη των θὰ ἀναθέσουν τώρα εἰς τὴν δεξιότητα τοῦ Βέροβιτς. Γνωρίζω, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἐν τῷ Παλατίῳ ἦτον ἐξ ἀρχῆς ἐνδοτικοί. Μόνος δὲ ὁ Ἰζέτ ὁ μᾶλλον εὐνοούμενος μὲ τινὰς ἄλλους, ἀντιτάσσει πᾶσαν ἄρνησιν, οὐχ ἦττον ἐπειδὴ ἡ γνώμη τοῦ Σουλτάνου ἦτον καὶ εἶναι ὑπὲρ τῆς ὑποχωρήσεως, δὲν δύναται ἢ νὰ καταρριφθῆ καὶ κατασυντριβῆ, μετ' ὀλίγας μάλιστα ἀκόμη ἀποτυχίας, τὸ κύρος τῆς γνώμης τοῦ Ἰζέτ. Λοιπὸν ἐπιμένω θάρρος καὶ ἐλπίς ἅς εἶναι οἱ ἀχώριστοι σύντροφοι ὑμῶν.

Ἐχω ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς τὸ τέως Σωματεῖον σας, πλὴν τοὺς προστεθησομένους καὶ ἂν μάλιστα οὗτοι εἶναι ἐξ Ἀνατολῶν, πολὺ φοβοῦμαι. Πλὴν, ὁ Θεὸς εἰς τὰς σκέψεις καὶ ἀποφάσεις Σας. Ἀπ' ἐδῶ ἐνήργησα καὶ ἐστάλησαν ἐκ τοῦ τέως Σωματείου τῶν Κρητῶν, ὅπερ εἶχεν ἐκ κληροδοτήματος εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος 4.315 φράγκ. εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἀμόνης εἰς Ἀθήνας.

Προσέτι εὐρον καὶ μέσον, ὅπερ μᾶς δίδει 5—10.000 ὄπλα τελευταίου συστήματος δωρεάν, ἔγραψα εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπὴν νὰ στείλῃ ἓνα ἰστιοφόρον νὰ τὰ παραλάβῃ ἐξ Ἰταλίας καὶ τὰ μεταφέρῃ ὅπου δεῖ, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἀπάντησιν μοὶ ἐδόθη ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Μέχρι τοῦδε ἔχομεν ἀποστείλει ἄνω τῶν 60 ἐθελοντῶν ἐντεῦθεν, ὑπάρχουσι δὲ καὶ περὶ τοὺς 100 ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καταδικασμένοι, τοὺς ὁποίους παρασκευάζομεν, ν' ἀποστείλωμεν ταύτην τὴν ἑβδομάδα, δι' ἰστιοφόρου καὶ οὐς θὰ συνοδεύω καὶ ἐγὼ θάρρος, θάρρος, θάρρος. Μὴν ἀπατηθῆτε, μὴ παραπληνηθῆτε. Ζητήσατε δεξιῶς ἐκεῖνο, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ἐρπνὸν ὄνειρον παντὸς Ἑλλήνος καὶ περιφρονήσατε τὰ ῥάκη, συμβάσεις καὶ προνόμια.

Ἡ Τουρκία εὐρίσκεται εἰς ἐλεεινὸν σημεῖον, διότι ἐκτὸς ὅτι

δὲν τῆς ἐπιτρέπεται εὐκόλως καὶ δὲν δύναται νὰ ἀποστείλῃ καθ' ἡμῶν ἄλλον στρατὸν, παντοῦ ἠφάστεια καὶ ἐκκρήξεις τὴν περικυκλοῦν. Οἱ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ εἶναι κατατεθορυβημένοι, ὥστε πᾶνε νὰ τὰ χάσουν. Οὐχ ἦττον καὶ οἰκονομικῶς δὲν πᾶνε καλλίτερα.

Ταύτην τὴν ἐβδομάδα ἔκοψαν οἱ τροφοδόται τοῦ στρατοῦ τὴν τροφὴν ἔνεκεν τῆς καθυστερήσεως πολλῶν χρημάτων. Ὡστε αὐτὰ ὄλα λάβετε ὑπ' ὄψει.

Ἐν Κων)πόλει 24 Ἰουνίου 1896

Σᾶς ἀσπάζομαι καὶ διατελῶ

Δημήτριος Παπαδόπουλος (*)

Τροποποιήσεις τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Ἄρθρ. 1. Τὸ σωματεῖον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης λαμβάνει ἀπὸ σήμερον τὸν τίτλον «Γενικὴ Ἐπαναστατικὴ τῶν Κρητῶν Συνέλευσις». Σκοπὸς δ' αὐτοῦ εἶναι ἐκτός τῶν, ἐν τῷ 1ῳ ἄρθρῳ τοῦ τροποποιουμένου Κανονισμοῦ, διατυπωμένων, ἵνα ἐπιδιώξῃ, ἐὰν θεωρήσῃ καταλλήλους τὰς περιστάσεις, τὴν προσάρτησιν τῆς Κρήτης εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα.

Ἄρθρ. 2. Τὸ ἄρθρον τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Τακτικὰ μέλη τοῦ σωματείου εἶναι α') τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, ἦτοι Γέρω Κώστας Βολωδᾶκης, ἐπίτιμον μέλος, τακτικὰ δὲ τὰ ἐξῆς: 1) Μανουῖος Κουνδουράκης, 2) Σταῦρος Χριστοδουλάκης, 3) Γεώργιος Πωλιουδάκης, 4) Σταῦρος Α. Πολέντας, 5) Μάρκος Ζερβός, 6) Παῦλος Μπικουβάρης, 7) Σπυρίδων Βαρτασίου, 8) Παῦλος Α. Τροῦλος, 9) Γ. Κατσουλογιῶργης, 10) Μανουῖος Τσόντος, 11) Ροῦσος Χατζηρουσάκης, 12) Γεώργιος Μυλωνογιαννάκης, 13) Ἰωσήφ Ι. Λεκανίδης, 14) Χαράλ. Ι. Παπαδάκης, 15) Κωνστ. Μαλινός, 16) Ἐμμ. Δ. Φρατζεσκάκης, 17) Παπᾶ Μαλέκος, 18) Ἰωάνν. Γιάνναρης, 19) Ἀναγνώστης Κουρινάκης, 20) Εὐστάθιος Περουλῆς, 21) Μιχαὴλ Μυλωνογιαννάκης, 22) Μανουῖος Ν. Κανούπης, 23) Μάρκος Πετρομάρκος, 24) Α. Παππαντώνης, 25) Ἰωάν. Ἐμ. Παπαδάκης, 26) Θεοκλῆς Κακατσάκης, 27) Ἐλευθ. Χριστουλάκης, 28) Κωνστ. Δουνάκης, 29) Σταῦρος Ε. Ζουρίδης, 30) Ι. Καλογεργῆς, 31) Γεώργ. Μάντακας, 32) Γεώργ. Χναρᾶς, 33) Χαράλαμπος Φρατζέσκος, 34) Ἐμμ. Μιχελέτος, 35) Κωνστ. Νικολουζάκης, 36) Νικόλ. Καβρουλάκης, 37) Ἐμμ. Σταμαθίουδάκης, 38) Στυλ. Φωτάκης, 39) Ἀδαμ. Βαβουράκης, 40) Μάρκος Δημητρακάκης, 41) Κωνστ. Φαράνδος, 42) Ἰωάν. Γειεράλης, 43) Γεώργ. Χατζηδάκης, 44) Γεώργ. Σκουλάς, 45) Λεωνίδας Λιονάκης, 46) Γεώργιος Κοκκαλάκης, 47) Στυλιανὸς Κασσοτάκης, 48) Γεώργιος Παπούτσος καὶ 49) Σέργης Καλλιγιαννάκης.

β') Οἱ πληρεξούσιοι 20 ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας καὶ 2 ἐξ ἐκάστης πόλεως, τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογὴ δέον νὰ ἐπικυρωθῇ. Ὅσα ἐκ τῶν μελῶν ἀναλάβωσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, παύουσι νὰ ὄσι τοιαῦτα. Ἐὰν δὲ ἐπαρχία τις ἐξέλεξε μέχρι τοῦδε περισσοτέρους τῶν εἴκοσι πληρεξουσίων, δέον νὰ περιορίσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον.

Ἄρθρ. 3. Τὸ τρίτον ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Τὸ σωματεῖον ἔχει σφραγίδα, ἐφ' ἧς ἔχουσι χαραχθῆ τὰ

(*) Τὸ ψευδώνυμον τοῦ Δ. Βουτετάκη

Κρητικά ὄρη καὶ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ἐξ αὐτῶν καὶ περίξ αὐτῶν γράμματα ἀποτελοῦντα τὰς λέξεις «Γενική Ἐπαναστατική τῶν Κρητῶν Συνέλευσις». Τῆς σφραγίδος ταύτης, ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς 4 κεχωρισμένα τεμάχια, τὸ μὲν ἓν μέρος θέλει κρατεῖ ὁ Πρόεδρος, εἷς ἀντιπρόεδρος ἐξ ἐκάστου τῶν τριῶν τμημάτων, τοὺς ὁποίους θέλει ὀρίζει ἐκάστοτε τὸ Σωματεῖον.

Ἄρθρ. 4. Τὸ 4ον ἄρθρον τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Τὰς ἐργασίας τοῦ Σωματείου διευθύνει ὁ πρόεδρος αὐτοῦ, μετὰ 3 ἀντιπροέδρων, ἔχοντες παρ' αὐτοῖς διοικητικὸν Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓνα διοικητικὸν Σύμβουλον, ἐξ ἐκάστης τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Νήσου, τοὺς ὁποίους θὰ ἐκλέγῃσι τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως, τὸ δὲ στρατιωτικὸν Τμήμα, τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ, καταργεῖται, ἐπομένως, ὅπου ἀναφέρονται αἱ λέξεις ἀρχηγὸς ὑπαρχηγὸς καὶ εἰδικὸς γραμματεὺς τοῦ στρατιωτικοῦ τμήματος θεωροῦνται ἀπειλημέναι.

Ἄρθρ. 5. Τὸ ἄρθρον 5ον τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν, τὸ Σωματεῖον ἔχει ἓνα Γενικὸν Γραμματέα, τρεῖς εἰδικούς, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς, ὁ ἕτερος ἐπὶ τῆς Ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας, ἓνα Ταμίαν, ἓνα ὑποταμίαν, δύο ἐπιμελητὰς καὶ δύο τροφοδότας.

Ἄρθρ. 6. Τοῦ 6ου ἄρθρου τὸ 2ον ἐδάφιον καταργεῖται.

Ἄρθρον 7. Τὸ ἄρθρον 7 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Ἐκαστὸν τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσάγῃ πρότασιν ἐμπιστοσύνης εἰς τὰς τακτικὰς συνεδριάσεις ἢ καὶ ἐγγράφως ἐνώπιον τοῦ Προεδρείου καθ' ὄλων ἢ καὶ καθ' ἑνὸς ἐκάστου τῶν προσώπων τῶν κατεχόντων τὰς ἀρχὰς τοῦ Σωματείου. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς εἰσαγωγῆς τῆς προτάσεως τῆς ἐμπιστοσύνης θέλει προκαλεῖσθαι ψηφοφορία ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀπαρτία ἐκ τακτικῶν μελῶν. Ἐν ἑλλείψει ἀπαρτίας τὸ Προεδρεῖον ὑποχρεωτικῶς ὀρίζει τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς προτάσεως ταύτης, ὅπως κατ' αὐτὴν γένηται ἡ ψηφοφορία ἐπ' αὐτῆς καὶ ἂν τὸ Σωματεῖον δὲν εὑρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ.

Ἄρθρ. 8. Τὸ ἄρθρον 8 ἀπαλείφεται.

Ἄρθρ. 9. Ἐκ τοῦ 9ου ἄρθρου ἀπαλείφεται τὸ 2ον ἐδάφιον,

Ἄρθρον 10. Τὸ ἄρθρον 10 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Ἐδρα τῆς Συνελεύσεως θὰ εἶναι ὁ τόπος, ὅπου εὑρίσκονται ὁ Πρόεδρος, οἱ Ἀντιπρόεδροι, ὁ Γεν. Γραμματεὺς καὶ ὁ Κεντρικὸς Ταμίαις, ὁ τόπος δὲ οὗτος θὰ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Σωματείου. Ἐν ἐκτάτοις ὁμοῦ περιστάσεσιν, ὁ πρόεδρος δικαιούται νὰ ὀρίξῃ προσωρινῶς τὴν ἔδραν.

Ἄρθρ. 11. Τὸ ἄρθρ. 11 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Τὸν Πρόεδρον ἀπόντα, θέλει ἀναπληροῖ ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀντιπροέδρων, τούτους ὁ πρεσβύτερος τῶν παρόντων Διοικητικῶν Συμβούλων, τὸν Γενικὸν Γραμματέα ὁ εἰδικὸς ἐπὶ τῆς Ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας Γραμματεὺς καὶ τοῦτον ὁ ἐπὶ τῆς Ἐξωτερικῆς, τὸν Κεντρικὸν Ταμίαν ὁ Ὑποταμίαις καὶ τοῦτον ὁ πρεσβύτερος τῶν Συμβούλων.

Ἄρθρ. 12. Τὸ ἄρθρον 12 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Τὸ Σωματεῖον θέλει συνεδριάζει καθ' ἐκάστην ἡμέραν.

Ἄρθρ. 13. Εἰς τὸ ἄρθρον 13 προστίθεται μετὰ τὰς λέξεις «καὶ τῶν παρόντων ἀντιπροέδρων» αἱ λέξεις «ἀφοῦ ἀναγνωσθῶσι καὶ ἐπικυρωθῶσι τὴν ἐπομένην συνεδρίαν».

Ἄρθρ. 14. Τὸ ἄρθρον 14 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Καθήκοντα τοῦ Προέδρου ἐκτὸς τῶν ἐν ἄλλοις ἄρθροις διαγραφόμενων, εἰσὶ α')

νά διευθύνη μετὰ τῶν ἀντιπροέδρων τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, β') νά ἐπιβλέπη τήν οἰκονομικήν διαχείρισιν, γ') νά ὑπογράφη μετὰ τῶν ἀντιπροέδρων καί τοῦ Γεν. Γραμματέως τὰ πρὸς οἶον δήποτε πρόσωπον ἢ οἶαν δήποτε ἀρχὴν ἀποστελλόμενα ἔγγραφα καί ἐπιστολάς, δ') νά ἀποσφραγίζῃ μετὰ τῶν ἀντιπροέδρων καί τοῦ Γεν. Γραμματέως τὰ πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἀποστελλόμενα ἔγγραφα ἢ ἐπιστολάς, τὰ ὅποια θὰ παραδίδη πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα πρὸς ἀνάγνωσιν, εἶτα ἐνώπιον τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου, ε') νά ὑπογράφη μετὰ τοῦ Γεν. Γραμματέως τὰς πρὸς οἶον δήποτε ἀποστελλόμενας εὐχαριστίας καί ἐκλογητηρίων συνοδευτικὰς ἐπιστολάς. Τὰ εὐχαριστήρια ταῦτα ὡς καί τὰ ἐκλογητήρια θέλουσιν ἐκδίδεσθαι, διὰ ψηφίσματος τοῦ Σωματείου, ἔχοντος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν εὐρισκομένων μελῶν.

Ἄρθρ. 15. Τὸ ἄρθρον 15 μένει ὡς ἔχει.

Ἄρθρ. 16. Τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 19ου καταργεῖται.

Ἄρθρ. 17. Τὸ ἄρθρον 20 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Χρήματα ἢ πράγματα, ὧν ἡ παράδοσις εἰς τὸ σωματεῖον δὲν ἀποδεικνύεται δι' ἀποδείξεως παραλαβῆς ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων καί ἐσφραγισμένης διὰ τῆς σφραγίδος τῆς Συνελεύσεως δὲν θεωροῦνται ὡς παραδοθέντα αὐτῶ.

Ἄρθρ. 18. Τὰ ἄρθρ. 22 καί 23 καταργοῦνται.

Ἄρθρ. 19. Εἰς τὸ 24 ἄρθρον προστίθενται τὰ ἐξῆς ἐδάφια: γ') νά ἀποφαίνωνται διὰ τὰ ἀναγκαιοῦντα εἰς τὸ σωματεῖον καί τὸ στρατόπεδον ἔξοδα καί ἐκδίδωσιν ἐντάλματα πληρωμῆς πρὸς τὸν ταμίαν καί δ') νά ἐγκρίνωσι καί ἐπικυρῶσι τὰ ἐκλογητήρια τῶν ἀντιπροσώπων, ἀρχηγῶν καί λοιπῶν, συνυπογράφοντες μετὰ τοῦ Προέδρου αὐτὰ ὡς καί πάντα διορισμὸν.

Ἄρθρ. 20. Τὸ ἄρθρον 26 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Αἱ συνεδρία τοῦ μὲν Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἰσὶ μυστικαί, τῆς δὲ Συνελεύσεως φανεραί, ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων. Κατὰ τὰς ἀρχαιρεσίας καί ἐπὶ παντὸς προσωπικοῦ ζητήματος αἱ ψηφοφορίαι θέλουσι γίνεσθαι μυστικαί, διὰ ψηφοδελτίων, ἐπὶ δὲ πραγματικῶν φανεραί.

Ἄρθρ. 21. Εἰς τὸ 27 ἄρθρον αἱ λέξεις «τῆς ἐπιτροπῆς» ἀντικαθίστανται διὰ τῶν λέξεων «τῆς Συνελεύσεως».

Ἄρθρ. 22. Τὸ ἄρθρον 28 τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Τὸ Σωματεῖον ἔχει τὸ δικαίωμα νά ἀναγνωρίσῃ τοὺς παρὰ τοῦ λαοῦ ἐκλεγόμενους Ἀρχηγούς, Ὑπαρχηγούς, ὄπλαρχηγούς, Σωματάρχας καί ἀποσπασματάρχας ἐκάστης ἐπαρχίας καί νά ἀπονεύμῃ τοὺς τρεῖς τελευταίους τίτλους εἰς πρόσωπα, ἅτινα ἤθελε θεωρήσει ἄξια τοιαύτης τιμῆς.

Ἄρθρ. 23. Εἰς ἕκαστον τῶν Τμημάτων Χανίων, Ρεθύμνης εἰς ὃ ὑπάγεται καί ἡ ἐπαρχία Ἁγίου Βασιλείου καί Ἡρακλείου συνιστῶνται Τμηματικαί Ἐπιτροπαί, ὑπὸ τὸν τίτλον «Τμηματικὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ... (Χανίων ἢ Ρεθύμνης), ὅπως ἐπιβλέπωσι τὴν διεξαγωγὴν τοῦ κινήματος καί μεριμνῶσι περὶ τῶν διαφόρων ἀναγκῶν τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῶν, καθιστῶντες ἐνήμερον τὴν Γεν. Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν περὶ παντὸς γεγονότος ἔχοντος σχέσιν μὲ τὸ Κρητικὸν ζήτημα.

Ἄρθρ. 24. Ἐκάστη τῶν ἀνωτέρω Ἐπιτροπῶν θέλει ἀποτελεῖται ἀπὸ 4 μέλη ἐξ ἐκάστης τῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες θὰ ὑπάγωνται ὑπ' αὐτὴν, τὰ ὅποια θὰ ἀποστέλλῃ ἢ Γεν. Συνέλευσις ἐκ τῶν μελῶν τοῦ οἰκείου Τμήματος.

Ἄρθρ. 25. Αἱ τμηματικαὶ ἐπιτροπαὶ θέλουσιν ἔχει σφραγίδα, ἢ ὁποῖα ἀντὶ τῶν λέξεων «Γενικὴ Ἐπαναστατικὴ τῶν Κρητῶν Συνέλευσις» θὰ φέρη τὰς λέξεις «Τμηματικὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή... (Χανίων ἢ Ρεθύμνης).

Ἄρθρ. 26. Ἐκάστη τῶν Τμηματικῶν Ἐπιτροπῶν θὰ ἔχη Πρόεδρον, ἀντιπρόεδρον, Ταμίαν καὶ Γραμματέα, οὓς θὰ ἐκλέγῃσι τὰ μέλη αὐτῆς.

Ἄρθρ. 27. Παρὰ τῇ Γεν. Συνελεύσει θὰ διαμένῃ φρουρὰ δέκα ἐπιλέκτων ἀνδρῶν καὶ δύο κλητῆρες ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς φρουράρχου, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Προεδρείου. Παρ' ἐκάστη δὲ τῶν Τμηματικῶν Ἐπιτροπῶν πέντε τοιούτων καὶ ἐνὸς κλητῆρος ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἀποσπασματάρχου.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 23 Ἰουλίου 1896

Ὁ Εἰσηγητὴς

Ι. Γ. Λεκανίδης

Πρὸς τὸν Κύριον Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης

Κύριε Πρόεδρε,

Χθὲς βράδυ οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐφύλαττον ἐκ Γαβαλοχωρίου εἶδον τὸν στρατὸν καὶ ἐσήκωσε τὰς σκηνάς, ἀπὸ τὸν δέτην τῶν Καλυβῶν καὶ κατέβασε αὐτὰς ἐντὸς τοῦ χωρίου καὶ ἐμαζεύετο καὶ ὁ στρατὸς καὶ ὑποθέτω ὅτι αὔριον θὰ ἐκοστρατεύσῃ, δὲν ἤξεύρομεν εἰς ποῖον μέρος θὰ διευθυνθῇ, ἀνάγκη ὅμως πρὶν καύσῃ πάλιν χωρία, νὰ λάβωμεν κατάλληλα μέτρα· νομίζω, ὅτι αὐτοῦ εὐρίσκονται πολλοὶ ὀπλίται, καλὸν θὰ ἦτο νὰ καταβῶσι μερικοὶ ἕως τοὺς Ἀρμένους ἢ Στύλον. Ἐὰν δὲν ἐξέλθῃ ὁ στρατὸς θὰ ἀνταμώσωμεν αὔριον.

Ἐν Γαβαλοχωρίῳ 24 Ἰουλίου 1896

Σὰς ἀσπάζομαι

Κ. Μαλινὸς

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως

Κύριε Πρόεδρε,

Τὴν ὑπὸ χθεσινὴν ἡμερομηνίαν ἐπιστολὴν σας ἔλαβον.
Ἐνεκεν ἀτομικῆς μου ἐργασίας ἦλθον χθὲς ἐνταῦθα. Αὔριον πρῶτ' θὰ κατέλθω εἰς Ἀρμένους, ὅπως ἐξακολουθήσω τὰ καθήκοντά μου. Σήμερον ἀπέστειλα ἄνδρας, τινάς, εἰς οὓς παρήγγειλα, ἵνα ἐπιτηρῶσι τακτικῶς τὰς κινήσεις τοῦ στρατοῦ καὶ νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τοὺς ἐκεῖ διαμένοντας Γαλανογιάννην καὶ Σκανδάλην.

Ἐν Κεφαλᾷ τῇ 24/7/96.

Σὰς ἀσπάζομαι

Ὁ Σὸς Μ. Μυλωνογιαννάκης

Ἐν Ἀθήναις τῆ 20 Ἰουλίου 1896

Πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐξ αἰσθήματος πατριωτικοῦ ὀρμωμένη, τολμῶ νὰ ἀποτανθῶ πρὸς ὑμᾶς ἄγνωστος, θεωροῦσα περιττὴν πᾶσαν σύστασιν, ἀφοῦ πάντες οἱ ὑπὲρ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ ἐργαζόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων ἐμφορούμενοι, θεωροῦνται ἀδελφοί, ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκοντος.

Ὡς ἴσως, θὰ ἐμάθετε κ. Πρόεδρε, ἐκ τῆς ἀδελφῆς μου Ἄννης Γερασιμίδου—Παπαδογιαννάκη, πρὸ μηνὸς ἦλθον ἐνταῦθα, ὅπου ἠθέλησα τὸ κατὰ δύναμιν νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὴν πατρίδα μου. Καὶ πρῶτον συνετέλεσα καὶ ἐγενόμην ἡ πρώτη ἀφορμῆ, διὰ τῶν ἐνεργειῶν μου, νὰ συστηθῇ μεγάλη Ἐπιτροπὴ ἐκ Κυριῶν, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τῆς εὐγενεστάτης καὶ φιλανθρώπου κ. Ρώμα, ἣτις συνέλεξεν ἀρκετὰ ποσὰ ὑπὲρ τῶν ἐνταῦθα γυναικοπαίδων. Σκέπτεται δέ, ἀφοῦ θεράπευσεν τὰς πρώτας ἀνάγκας τῶν ἐδῶ, νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ εἰς τὰ ἐν Κρήτῃ.

Δεύτερον δὲ καὶ μόνῃ καὶ μετ' ἄλλων σεβαστῶν Κυριῶν, περιῆλθον τὰ διάφορα ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ καταστήματα καὶ συνέλεξα διάφορα εἶδη καὶ χρήματα, ὡς βλέπετε, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν φάρμακα παρέδωκα εἰς τοὺς κ. κ. Φρατζεσκᾶκη Πολένταν καὶ Μάντακαν, ἐκ δὲ τῶν χρημάτων ἠγόρασα χειρουργικὰ ἔργα λειψία ἀξίας δραχ. 170. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἶναι εἰς χεῖράς μου καὶ ὅταν λάβητε ἀνάγκην οἰωνδήποτε ἀντικειμένων εἶμαι πρόθυμος νὰ ἀγοράσω καὶ ἀποστείλω ὑμῖν.

Δὲν δύναμαι δὲ ἢ νὰ συγχαρῶ ὑμᾶς, διὰ τὴν ἀνδρικήν στάσιν, ἣν ἐπεδείξατε ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Πατρίδος μας καὶ δὲν ἀμφιβᾶλλω, ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον θέλετε ἐμμένειν εἰς τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς σας, εἰς ἅς καὶ ἐμὲ θὰ ἔχητε πρόθυμον συναρωγόν.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως

Μαρία Παπαδογιαννάκη

(Τ.Σ.) Τοῦρνον Σεβερῖνον τῆς Ρουμανίας τῆ 20 Ἰουλίου 1896

Ἀξιότιμε Κύριε Μ. Κουνδουράκη εἰς Κρήτην,

Μετὰ σεβασμοῦ λαμβάνω τὴν τιμὴν, ὅπως σᾶς θερμοπαρακαλέσω, διὰ ταύτης μου νὰ καλοθελήσητε τὴν μελέτην τοῦ ἐξῆς σπουδαίου ζητήματος.

Κάλλιον ἐμοῦ ἐκ πείρας γνωρίζετε πόσα δυσάρεστα δύνανται νὰ προκύψωσιν, ὅταν ξένης ἐθνικότητος ὑπήκοοι γίνωνται ἐλευθέρως ἰδιοκτῆται ἀγροτικῶν γαιῶν δι' ἀγοραπωλησίας ἐπὶ ξένου ἐδάφους καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ Κρήτης, ἣτις παρουσιάζει διττὸν συμφέρον πολιτικὸν καὶ οἰκονομικόν.

Δὲν νομίζετε φρόνιμον νὰ ληφθῇ πρόνοια ἐγκαίρως, ὅπως μὴ τὰ Τουρκικὰ ἀγροτικὰ κτήματα ἀπεράσωσιν εἰς χεῖρας ξένων καὶ οὕτω τὰ στερηθῇ ὁ ἰθαγενῆς ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς Νήσου; Δὲν θὰ ἦτο καλὰ α') Νὰ ἐμποδισθῇ ἢ μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ἄκυρος πᾶσα ἀγοραπωλησία κτηματικὴ μέχρι τῆς διακανόνισεως τοῦ πολιτεύμα-

τος; β') νά μή ἐπιτραπῆ εἰς ξένους ἕν, γένει, ἡ ἀγορά ἀγροτικῶν κτημάτων, συνεπῶς δὲ νά συστηθῆ μία Ἀγροτική Τράπεζα (καθαρῶς Ἑλληνική) νά ἀγοράζῃ τὰ τυχόν, πωληθησόμενα κτήματα, τὰ ὁποῖα κατόπιν νά παραχωρήσῃ εἰς μικρὰ τμήματα μὲ τὰς ἰδίας τιμὰς, μὲ προσθήκην ἑνὸς μετρίου τόκου καὶ χρεωλυσίου, χρονικῶς πληρωνομένου, μέχρις ἐξοφλήσεως τῆς ἀξίας εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ἀγρότας.

Τὸ ὄνομά σας θὰ μένῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα δεδοξασμένον, ἂν τὰ ἀγροτικά κτήματα δὲν ἀπεράσσωσιν εἰς ξένας χεῖρας, ἀλλὰ χρησιμοποιηθῶσιν εἰς τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς τῆς Νήσου.

Πρὸκειμένου περὶ ἀγροτικῆς τραπέζης, στοχάζομαι ἂν ἀκολουθήσετε τὸ παρ' ἡμῖν ἐδῶ ἰσχύον σύστημα, δὲν ἔχετε τὴν ἐλαχίστην δυσκολίαν νά τὸ ἔχετε ἀμέσως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας, διότι χρήματα μετρητὰ ἀπολύτως δὲν χρειάζονται.

Ἄν ἐγκρίνετε τὸ καταστατικὸν τῆς ἀγροτικῆς τραπέζης καὶ θὰ παραλάβητε, ὅ,τι ἡ πείρα σας ἀπέδειξεν ὡς ὠφέλιμον καὶ θὰ προικίσετε τὸν τόπον μὲ ἀγροτικὴν Τράπεζα καὶ διὰ τὸ μέλλον, ἀφοῦ ἕν πρώτοις ἐξασφαλίσῃτε αὐτῷ τὴν γῆν, ἣτις ἤθελεν περάσει εἰς ξένας χεῖρας.

Διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

Ἰωάννης Πανᾶς

(Κεφαλὴν) ἡ διεύθυνσίς μου, Ἰ. Πανᾶ Τ. Σεβερὶν Ρομανί

Κύριον Μανοῦσον Ρ. Κουνδουράκη Πρόεδρον Ἐπιτροπῆς κλπ

Ἀγαπητοί,

Πάντες οἱ πληρεξούσιοι ἐξεδήλωσαν τὴν δυσαρέσκειάν των διὰ τὴν ἀπότομον ἀναχώρησίν σας καὶ ἐξέφρασαν παράπονα ἀνάγκη νά ἔλθετε ἐνταῦθα, ἵνα συνεννοηθῶμεν καὶ κατόπιν ἀναχωροῦμεν.

Τὸ κλειδί τοῦ Πατσούρου ἐζήτηε σήμερον ὁ Φλεμετάκης διὰ νά παραλάβῃ τὴν γραφικὴν ὕλην, γράψατέ μας, πού τὰ ἔχετε.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῆ 26 Ἰουλίου 1896

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Γ. Μυλωνογιαννάκης, Σ. Ε. Ζουρίδης, Λ. Λιωνάκης

Υ. Γ. Ὡς θετικῶς ἐπληροφορήθημεν σήμερον θὰ προβῶσιν εἰς τὸν καταρτισμὸν Γεν. Συνελεύσεως.

Οἱ ἴδιοι

Ἐν Τζιτζιφῆ τῆ 26 Ἰουλίου 1896

Φίλτατε Κύριε Μανοῦσε Κουνδουράκη εἰς Βαφέ,

Διὰ τὰ κατωτέρω ὀνόματα, σὲ παρακαλῶ, μὲ τὸν κομιστὴν ταύτης μου ἐξάδελφό μου, στειλῆ μου τὸ χθεσινὸν καὶ σημερινὸν σιτηρέσιον, καθόσον χρεωστοῦμεν, ἐπομένως δὲν ἔχομεν εὐκολίαν νά διατηρηθῶμεν, ἐὰν δὲν μᾶς δοθῇ τοῦτο.

Ὄνόματα: Δ. Α. Γογονῆς, Στυλ. Χ" Μανωλάκης, Γεώργ.

Μπουρνάζος, Κ. Στρογγυλός, Α. Ἀντισάκης, Ν. Βαγιονάκης, Σπυ-
ρίδων Βαγιωνῆς, Ι. Γελάπας Ἰωάν. Δ. Γογονῆς, Ν. Καπόκης.

Σὲ ἀσπάζομαι ὁ ἀγαπῶν σε

Δ. Α. Γογονῆς

Υ. Γ. Φρονῶ, φίλε, νὰ ἔλθῃς ἐνταῦθα ἵνα καὶ πάλιν φροντί-
σωμεν γενικὴν ἐργασίαν, καθόσον ἡ ἀπουσία σας δίδει ἀφορμὴν εἰς
τοὺς ἔχρους νὰ ἀντιπράττουν, ὁ Καπετὰν Κακούρης διὰ λόγων μοι
ἐπετέθη καὶ μικροῦ δεῖν νὰ συνέβαινον σκηναί. (*)

Ὁ ἴδιος

Κύριον Μανοῦσον Ρ. Κουνδουράκη Πρόεδρον τῆς Μεταπολ
Ἐπιτροπῆς εἰς Βαφὲ

Κύριε Πρόεδρε,

Σήμερον οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐπαρχιῶν εὐρόντες ὡς ἐπιχεί-
ρημα τὴν αἰφνιδίαν ἀναχώρησίν σας ἀπ' ἐδῶ, χωρὶς νὰ εἰδοποιη-
θοῦν πρὸς τοῦτο, συνῆλθον οἱ προχθὲς ἐκ τῶν ὄλων ἐκλεχθέντες
δέκα ἐπτὰ πληρεξούσιοι, κατήρτισαν προσωρινὸν Προεδρεῖον, ἀπὸ
Πρόεδρον τὸν Γέρω Κώσταν Βολουδάκη, ἀντιπρόεδρον τὸν Πα-
πᾶ Κασσέλον, γραμματέα τὸν Γεώργ. Πωλιουδάκη, ὅστις προ-
σῆλθεν εἰς αὐτοὺς καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι ἀναγνωρίζει τὰς ἀποφάσεις
τῶν καὶ ἀπομακρύνεται τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ προ-
έβησαν εἰς προκαταρκτικὰς ἐργασίας, πρὸς σύνταξιν τοῦ κανони-
σμοῦ κλπ. Ἡμεῖς κατὰ τὴν συνεδριάσιν των παρουσιάσθημεν καὶ
ἐδηλώσαμεν αὐτοῖς, ὅτι πᾶσαν ἀπόφασίν των, ἥτις προέρχεται
μονομερῶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἀναγνωρίζομεν καὶ ἀπήλθομεν. Ἐκ τῆς
μέχρι τοῦδε ἐργασίας μας ἔχομεν ὑπὲρ ἡμῶν πάντας τοὺς Κυδω-
νιάτας πληρεξουσίου, πλὴν τοῦ Κατζουράκη.

Οἱ δὲ Κισσαμίται ἐδήλωσαν ἡμῖν δημοσίᾳ, ὅτι θέλουν τὴν
γενικὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν συνεργασίαν τῶν πληρεξουσίων καὶ τῆς
Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὅτι ἂν ἡμεῖς (ἡ Μεταπολιτευτικὴ
Ἐπιτροπὴ) ἀποχωρήσωμεν, θὰ ἀναχωρήσουν καὶ αὐτοὶ εἰς Κίσα-
μον. Συμφωνοῦν μὲ ἡμᾶς καὶ οἱ Ἁγιοβασιλιῶται καὶ Ἀμαριῶται.
Ἀνάγκη ἀπόλυτος, ἦν μᾶς ἐπιβάλλει ἡ τιμὴ καὶ τὸ πρὸς τὴν Πα-
τρίδα καθῆκον, εἶναι νὰ ἔλθῃτε ἐδῶ ἀμέσως μετὰ τῶν αὐτόθι συν-
τρόφων μας Ἰ. Λεκανίδου, Χατζηδάκη, Χριστοδουλάκη, Γιασεμῆ
κλπ. καὶ ἀναχωρήσωμεν αὔριον λίαν πρωτὶ διὰ Κάμπους Κυδω-
νίας, ἂν ἐν τῷ μεταξύ δὲν ἀλλάξουν γνώμην, διότι ἐξεδήλωσαν
ἤδη, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἀλλάξουν γνώμην, ὅπου θὰ σκεφθῶμεν
καὶ θὰ ἀποφασίσωμεν τί θὰ πράξωμεν ἢ θὰ δηλώσωμεν εἰς τὸν
λαὸν, ὅτι ἐπειδὴ οἱ πληρεξούσιοί του δὲν μᾶς δέχονται παραιτού-
μεθα κλπ. ἢ θὰ προβῶμεν ἀμέσως εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς Γεν. Ἐ-
παναστατικῆς Συνελεύσεως καὶ τοὺς προλάβωμεν.

(*) Ἀπὸ τὴν συνάθροισιν τοῦ Τζιτζιφῆ εἶχεν ἀναχωρήσει ὁ Μ. Κουνδουμάκης
κατόπιν μυστικῆς εἰδήσεως, τὴν ὁποίαν προσεκόμισεν ὁ Μ. Ζερβὸς καὶ οἱ ἀπομεί-
ναντες δυσαρρεσθηθέντες κατήρτισαν προσωρινὸν Προεδρεῖον.

Ἐλθετε λοιπὸν ἀμέσως ἢ δηλώσατέ μας ἀμέσως. ὅτι δὲν ἔρ-
χσεθε, ἵνα σκεφθῶμεν τι νὰ πράξωμεν.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 26 Ἰουλίου 1896

Τὰ παρόντα μέλη τῆς Μεταπολ. Ἐπιτροπῆς

Γ. Μυλωνογιαννάκης, Σ. Ε. Ζουρίδης, Ε. Μιχελῆτος, Μιχ. Μυλω-
νογιαννάκης, Μ. Δημητρακάκης, Σέργ. Καλιγιάννης, Λ. Λιονάκης,
Ε. Σταμαθίουδάκης, Ι. Καλογερῆς, Ν. Καβρουλάκης, Ε. Μουντά-
κης, Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης, Κων. Νικολουζάκης, Κων. Δουνάκης,
Μ. Κανούπης, Κ. Παπαδογιάννης, Ἰωάν. Ἀλφιέρης, Χαρ. Φρα-
τζέσκος, Γεώργ. Παπουτῆς, Ε. Ν. Περούλης, Ἰω. Γενεράλης.

Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Μυλωνογιαννάκη

Ἀγαπητοί,

Οἱ ἀντίθετοι σήμερον ἀποστέλλουν ἔγγραφον πρὸς τοὺς κ.
Προξένους καὶ ἀναγγέλλουν αὐτοῖς τὸν καταρτισμὸν τῆς Γεν.
Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως καὶ τὸ Προεδρεῖον αὐτῆς. Ἡμεῖς
ταυτοχρόνως ἐκδίδομεν τὴν ἐσώκλειστον τῆδε ἐγκύκλιον πρὸς τὸν
λαὸν καὶ ἀποστέλλομεν ἔγγραφον πρὸς τοὺς κ. Προξένους, ἀ-
ναγγέλλοντες τὸν καταρτισμὸν τοῦ Προεδρείου καὶ τὴν σύστασιν
τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως.

Θὰ τοὺς προλάβωμεν καὶ θὰ μείνουν χάσκοντες. Ἀνάγκη νὰ
ἔλθητε τάχιστα, ὅπως μετασταθμεύσωμεν ἐντεῦθεν καὶ εἴμεθα
συγκεντρωμένοι. Ἐλθετε λοιπὸν ἀμέσως ἐδῶ μὲ ὅσους δύνασθε.

Ἐν Τζιτζιφῆ τῇ 27 Ἰουλίου 1896

Σὰς ἀσπαζόμεθα

Γ. Μυλωνογιαννάκης

Π ρ α κ τ ι κ ὸ ν

Οἱ Πληρεξούσιοι τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης, συνελ-
θόντες σήμερον τὴν 26 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1896, ἐν τῷ χωρίῳ Τζι-
τζιφῆ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκροῶνου, ὅπως καταρτίσωσιν ἑπαναστατι-
κὴν γενικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν, ἵνα καθορίσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ
Κρητικοῦ λαοῦ τηρητέαν πορείαν ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, ἀπο-
φασίζουσι τόδε.

Α') Ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις θέλει ἀποτελεσθῆ α) ἐξ 20
ἀντιπροσώπων ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας, ἐκλεγομένων ἐν δικαίᾳ ἀνα-
λογία ὑπὸ τῶν διαφόρων δήμων ἐκάστης ἐπαρχίας καὶ ἐξ 6 ἀντι-
προσώπων ἐξ ἐκάστης τῶν τριῶν πόλεων. Πρὸς τήρησιν τῆς ἀναλο-
γίας θέλει ληφθῆ ὑπ' ὄψει καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν, τὰ ὁποῖα κα-
τὰ τὸ ἐπόμενον ἐδάφιον θέλουσι θεωρηθῆ ὡσαύτως μέλη τῆς ἑπα-
ναστατικῆς Συνελεύσεως, β') Ἐκ τῶν 48 μελῶν, τὰ ὁποῖα σήμερον
ἀπαρτίζουσι τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως.

Β') Ὅσαι τῶν ἐπαρχιῶν ἔχουσιν ἐκλέξει ὀλιγωτέρους τῶν
20 πληρεξουσίων, θὰ προσκληθῶσι νὰ συμπληρώσωσι τὸν ἀριθμὸν
τοῦτον, ὅσαι δὲ περισσοτέρους νὰ περιορίσωσι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν
εἰς 20 κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὀριζόμενα, ὅσαι δὲ ἐπαρχίαι δὲν προέβη-
σαν εἰσέτι εἰς ἐκλογάς, θὰ προσκληθῶσι νὰ ἐνεργήσωσι τοιαύτας.

Γ') Αἱ ἐκλογαὶ τῶν πληρεξουσίων ἐκάστης ἐπαρχίας, ὡς ἂν ἤθελεν ἐγερθῆ ἀμφισβήτησις τις κατ' αὐτῶν, θέλουσιν ἐξελεγχέσθαι ἀπὸ ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ 2 μελῶν, ἐκλεγομένων ἀπὸ ἐκάστης τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη θέλει δικάζει τελεσιδικῶς τὰς κατὰ τῶν ἐκλογῶν τούτων ἐνστάσεις.

Δ') Τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως διευθύνει 1 πρόεδρος, 3 ἀντιπρόεδροι (ἐν τῷ περιθωρίῳ σημειοῦνται 5 ἀντιπρόεδροι) 1 γεν. γραμματεὺς τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας, 1 γραμματεὺς τῆς ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας καὶ 4 ὑπογραμματεῖς. Ὡς προσωρινὸς πρόεδρος ἐκλέγεται ὁ γέρον Κώστας Βολουδάκης, προσωρινοὶ ἀντιπρόεδροι οἱ Παππᾶ Ἐμμανουήλ Κασσέλος, Μάρκος Ζερβός, Γ. Ἀνδρεδάκης, Ἐμμαν. Μαρκαντωνάκης καὶ Μάρκος Δημητρακάκης, προσωρινὸς γεν. γραμματεὺς ὁ Ν. Ζουρίδης, εἰδικὸς γραμματεὺς ὁ Ἀντ. Κατζουράκης, γραμματεὺς ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας ὁ Γ. Πωλιουδάκης καὶ ὑπόγραμματεῖς οἱ Ἐμμ. Πανηγυράκης, Ἐμμ. Κουσκουμβεκάκης, Ν. Πιμπλάκης καὶ Ἰωάν. Βάντουλας.

Ε') Μετὰ τὴν ἐξέλεξιν τῶν ἀμφισβητούμενων ἐκλογῶν καὶ τὴν συγχώνευσιν τῶν 2 σωματείων, ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις θέλει προβῆ εἰς νέας ἀρχαιρείας καὶ εἰς τὴν ψήφισιν ὀριστικοῦ κανονισμοῦ τοῦ σωματείου. Εἰς πίστωσιν ἐγένετο τὸ παρὸν πρακτικόν, ὅπερ ἀναγνωσθὲν καὶ ἐννοηθὲν, ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν πρὸς τοῦτο ἐκλεχθέντων ὑπὸ τῶν ἀμέσων πληρεξουσίων ἐκάστης ἐπαρχίας ἀντιπροσώπων. (*)

Ἄγαπητοὶ συμπατριῶται.

Ἡ πατρίς μας ἀνυπόμονος περιμένει ἀκόμη τὴν ἀπάντησιν τῆς Πύλης, ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων πρὸς αὐτὴν καὶ τὰς Μεγάλας Δυνάμεις δικαίων αἰτημάτων ἡμῶν, ἀλλ' ἡ ἀπάντησις ἀναβάλλεται καὶ καθ' ἐκάστην συμβαίνουσιν ἡμῖν μεγάλαι καταστροφαὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων, αἵτινες ἐπέβαλον εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης, ὅπως ἀποστείλωσι τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν πρὸς σύσκεψιν μεθ' ἡμῶν περὶ τῆς περαιτέρω τῶν πραγμάτων πορείας· τούτων ἕνεκεν συσκεφθέντες, ἀπεφασίσσαμεν καὶ συνέστησε τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον ἐν συμπράξει μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, «Γενικὴν Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν» ἀποτελουμένην ἀπὸ τὰ τέως μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης καὶ ἀπὸ τοὺς πληρεξουσίου τῶν ἐπαρχιῶν, κατηρτίσαμεν δὲ καὶ προσωρινὸν Προεδρεῖον ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ προσωρινοῦ Προέδρου Γέρω Κώστα Βολουδάκη τῶν προσωρινῶν ἀντιπροέδρων Παππᾶ Ἐμμ. Κασσελάκη, Ἐμμ. Μαρκαντωτάκη, Μάρκου Ζερβοῦ, Μάρκου Δημητρακάκη καὶ Γ. Ἀνδρεδάκη καὶ τοῦ προσωρινοῦ Γεν. Γραμματέως Ν. Ζουρίδη, μέχρις ἐξελέγξεως τῶν ἐκλογητηρίων.

Ἐν Τζιτζιφέ τῆ 27 Ἰουλίου 1896 κτλ.

(*) Τοῦτο ὑπῆρξε διαρκείας μηνὸς περίπου.

Δωραιοί

Ἐφίκετο ἐξ Ἀθηνῶν ἡ Δ)νις Μαρία Παπαδογιαννάκη κομίσασσα δύο μεγάλα κιβώτια πανικῶν καὶ ἐνδυμάτων ἀποσταλέντων εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴν τῶν Κυριῶν διὰ τὰς πονεμένας καὶ γυμνωθείσας Κρητικὰς οἰκογενείας κατὰ τὰς τελευταίας ἀνωμαλίας μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ ἐπιστατήσῃ μετὰ τῆς Α. Θ. τοῦ Ἐπισκόπου Νικηφόρου καὶ λοιπῶν ἀρμοδίων εἰς τὴν διανομὴν αὐτῶν πρὸς τοὺς παθόντας. Ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς κ. Ἄννα Γερασιμίδου ἐλθοῦσα ὡσαύτως ἐξ Ἐπιστοπῆς τῆς Ρεθύμνης πρὸς ὑποδοχὴν τῆς δεοποινίδος Παπαδογιαννάκη ἔλαβε ἐντολὴν παρὰ τῆς προέδρου τῆς ἐν Λονδίνω Ἐπιτροπῆς Κυριῶν κ. Εὐγενίας Κομνηνοῦ Παλαιολόγου, γυνῆς ἐνδοξοτάτης καὶ ἐνθουσιώδους ἐκ καταγωγῆς καὶ γένους, νὰ παραλάβῃ ἐν κιβώτιον πλήρες ὑφασμάτων, ὅσον οὐπω ἀποστελλόμενον διὰ τὰ θύματα τῆς τελευταίας κρίσεως.

Ἡ εὐγενὴς Κυρία συνοδεύει τὴν ἐντολὴν τῆς μὲ κολακευτικωτάτην πρὸς τὴν κ. Γερασιμίδου ἐπιστολὴν συγχαίρουσα ἀμοτέρας τὰς ἀδελφὰς διὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν πρὸς τὰς φιλανθρωπικὰς ἐργασίας τάσιν αὐτῶν.

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἐστίας»,

Πέμπω ὑμῖν ἐσωκλείστως δραχμὰς διακοσίας (200) ὡς πρῶτην εἰσφορὰν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῆς Κρήτης. Ὁ κομιστὴς θέλει παραδώσει ὑμῖν καὶ δύο ὄπλα Γκρᾶ, ἀνήκοντα εἰς τοὺς δύο υἱοὺς μου. Θλίβομαι διότι αἱ χεῖρές των δὲν εἶναι ἔτι ἱκανῶς στιβαραὶ ὅπως τὰ βαστάσωσιν. Ἄλλως μετὰ τῶν πρῶτων ἠθελον ἀποβῆ εἰς τὴν αἱματόβρεκτον Μεγαλόνησόν μας, ἀποκομίζοντες καὶ τὰς εὐλογίας τῶν γονέων των.

Ἐγμέτερος

Δημήτριος Ράλλης

Ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Λευκὰ Ὅρα»

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἣτις ἀπειλεῖ διὰ τινος μερίδος τοῦ ἴπου τοὺς ἐπιχειροῦντας νὰ ἐργασθῶσι πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῆς Κρήτης διότι ἄνευ Βασιλικοῦ διατάγματος προβαίνουν εἰς τὸ φιλόανθρωπον ἔργον των, βλέπομεν ὡς ἀνωτέρω τί ἔπραξεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως δίδων τὸ καλὸν παράδειγμα.

Ὅμως παραλλήλως πρὸς τοὺς μεγάλους ἀνδρας ἐργάζονται καὶ μεγάλαι γυναῖκες διότι ἐκτὸς τῶν συμπatriωτισσῶν μας Ἄννης Γερασιμίδου (*) καὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς Μαρίας Παπαδογιάννη, εὐρίσκωμεν ἐργαζομένας τὰς κυρίας τῶν Ζημβρακάκηδων μετ' ἄλλων κυριῶν Ἀθηναίων καὶ μὴ, ὡς καὶ τὴν σύζυγον τοῦ ἀειμνήστου Σπυρίδωνος Λάμπρου, μὲ τὴν Ἡπειρωτικὴν φλόγα τῆς φιλοπατρίδος ἀναρριπιζομένην καὶ ὑπὸ τοῦ μεγάλου συζύγου τῆς, νὰ μεταβάλλῃ τὸν οἶκον τῆς εἰς ἐργαστήριον ραφῆς ἱματισμοῦ διὰ τὰς καταφευγούσας εἰς Ἀθήνας οἰκογενείας τῆς Κρήτης.

(*) Ἦτο σύζυγος τοῦ Ἀρχιάτρου Ρεθύμνης ι. Γερασιμίδου

Ἐγγραφον σταλὲν εἰς τὸν κ. Γεννάδην.

Δηλοῦμεν ὑμῖν, κατ' ἀπόφασιν ληφθεῖσαν σήμερον τῇ 4 Αὐγούστου ἐν Κάμποις Κυδωνίας ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως, ὅτι οἱ ἑπαναστάται εἰς οὐδεμίαν θὰ στέρξωσι νὰ ἔλθωσι διαπραγματεύσιν μετὰ τῶν Αὐτοκρατορικῶν ἐπιτρόπων, οὔτε διὰ τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως οὔτε διὰ τῆς Βουλῆς, ἧς ἔληξεν ἤδη ὀρισμένως ἡ ἐντολὴ καὶ ἀρμοδιότης.

Αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, διὰ τῆς παρεμβάσεως αὐτῶν παρὰ τῇ Πύλῃ καὶ συμφώνως πρὸς τὰς προφορικὰς δηλώσεις τῶν ἐν Χανίοις Προξένων καὶ πρὸς τοὺς ἐν Χανίοις κ. χριστιανοὺς βουλευτὰς καὶ ἐκ τῆς καθόλου πορείας τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ἀνεδέχθησαν τὴν εἰλίυσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, πᾶσα δὲ πρότασις καὶ διαπραγματεύσις δέον νὰ ἀπευθύνεται πρὸς αὐτὰς καὶ ὁ χριστιανικὸς λαὸς παρ' αὐτῶν περιμένει καὶ μόνον, ν' ἀκούσῃ τὴν τελικὴν ἀπάντησιν ἐπὶ τῶν αἰτημάτων του ἄλλως τε, ἀφοῦ τὰ αἰτήματα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ εἶναι ἤδη διατετυπωμένα καὶ τυγχάνουσι γνωστὰ πρὸ πολλοῦ τῇ Πύλῃ, ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις θεωρεῖ ἄσκοπον τὴν ἐκ νέου διατύπωσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐξ ὑπ' ἀρχῆς ἐναρξιν διαπραγματεύσεων πρὸς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς ἀπεσταλμένους, διότι ὁ χρόνος, ὅστις ἤθελεν καὶ ναλωθῆ εἰς ματαίαις διαπραγματεύσεις, δύνανται νὰ διατεθῆ ἐπωφελέστερον πρὸς ὀριστικὴν διακανόνισιν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων.

Ὁ Πρόεδρος

Μ Ρ Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ἰ, Γ. Λεκανίδης

Ἀντίγραφον ταυτοσήμου τηλεγραφήματος τῶν ἐν Κων)πόλει πρεσβευτῶν τῶν Μεγ. Δυνάμεων πρὸς τοὺς ἐν Χανίοις προξένους αὐτῶν.

Ἀποφυγὴ ὀριστικῆς ρήξεως μεταξὺ ἀπεσταλμένων τοῦ Σουλτάνου καὶ βουλευτῶν. (*)

Προσπάθεια ὅπως καθορισθῶσι μεταξὺ βουλευτῶν καὶ ἐπιτρόπων τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν συμφωνοῦσι καὶ τὰ ἐφ' ὧν διαφωνοῦσι. Οἱ πρόξενοι προσκαλοῦνται νὰ μεσολαβήσωσι πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω, 9]8]96.

Ἀθῆναι 3 Αὐγούστου 1896

Φίλτατοι Κρήτες,

Μετὰ συγκινήσεως γράφω πρὸς τοὺς παλαιοὺς συναγωνιστὰς μου καὶ εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν πληθύνοντα τὰς ἡμέρας μου, ὅπως ἔλθω βοηθὸς κατὰ τὰς δυνάμεις μου πρὸς αὐτοὺς. Αἱ μεγάλαι θυσίαι σας ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ φέρωσι τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα. Ἀλλὰ προσέξατε καλῶς, οἱ ξένοι εἶναι, πάντοτε, ξένοι καὶ φροντίζουν μόνον δι' ἑαυτοὺς. Ἄποφεύγετε ὅθεν, νὰ ἐπικαλῆσθε τὴν βοήθειαν αὐτῶν καὶ τὸ σύνθημά σας ἔστω ἡ ἔνωσις μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Σὰς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ ἐοτὲ βέβαιοι ὅτι τὰς ὑπολειθείσας ἡμέρας μου θέλω ἀφιερῶσαι εἰς τὴν ἀγαπητὴν μου Κρήτην. Λέγω ἀγαπητὴν μου, διότι καὶ σεῖς με ἠγαπήσατε καὶ ὁ οὐρανὸς σας με ἠρόνησε.

Ὁ παλαιὸς συναγωνιστὴς σας

Π. Κορωναιὸς

(*) Ἀπεσταλμένοι τοῦ Σουλτάνου ἦσαν ὁ Ζιχνῆ Πασᾶς Μουσσουλμάνος καὶ ὁ Οἰκιάδης βέης Χριστιανός, ὅπως ἔλθωσιν εἰς συνενόησιν μετὰ τῶν βουλευτῶν ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων ζητημάτων.
(Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ πατρὸς μου Ἰ, Γ. Λεκανίδης).

Τὸ ὑπὲρ τῆς Κρήτης ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΙΤΑΤΟΝ

Ἀθήναι τῆ 13 Αὐγούστου 1896

Πρὸς τὴν Γεν. Ἐπαναστ. Συνέλευσιν τῆς Κρήτης.

Μετ' ἀγαλλιάσεως ἔλαβε τὸ Ἐθνικὸν Κομιτάτον, τοῦ ὁποίου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ Πρόεδρος, τὸ ἀπὸ 2 ἐν. μηνὸς ὑμέτερον ἔγγραφον, δι' οὗ ἀγγέλεται ἡμῖν ἡ κατάρτησις τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως. Εὐχόμενοι νὰ κατευοδώσῃ ὁ Κύριος τοὺς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας τοῦ ἡρωικοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης, παρακαλοῦμεν νὰ ἔχητε ἡμᾶς ἐνημέρους εἰς ἀπάσας τὰς ὑμετέρας ἐνεργείας.

Κατ' ἐντολὴν τοῦ Κομιτάτου.

Ὁ Πρόεδρος
Π. Κορωναῖος (*)

Πρὸς τὴν Γεν. Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν

Ἀριθ. Πρωτ. 7

Διεκ. 10

Ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀνατολ. Τμήματος
τῆς Ἐπαρχίας Ἀγ. Βασιλείου

Κύριε Πρόεδρε,

Καὶ τὰ ἐνταῦθα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐγώ, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα μου, δις μέχρι τοῦδε ἔχω γράψῃ καὶ συστήσῃ τὴν ἔλλειψιν φυσιγγίων καὶ ὀπλων ἐν τῷ Τμήματί μου, εἰς ὃ μόνον 225 κάσαι φυσιγγίων ἀπεβιάσθησαν (42 τῶν 120 τεσσέδων καὶ 187 τῶν 40) καὶ τούτων τὰ πλεῖστα ἄχρηστα, ὡς θὰ παρατηρήσατε ἐκ τῶν ἀποσταλέντων τριῶν Ἐκ τῶν φυσιγγίων δὲ τούτων, οὐ μόνον ὤφκονομήθησαν ἡ Ἐπαρχία Ἀμαρίου, τὸ Ἀνατολικὸν τμήμα Ρεθύμνης, ὃ διαμένει ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ μας, ἀλλὰ καὶ ἔχουσι γίνεαι καὶ μέχρι σήμερον δύο μάχαι καὶ ὁ ἀκροβολισμὸς τῆς 31ης Ἰουλίου πρὸς τὴν 1ην Αὐγούστου καὶ ὁ τῆς 2ας Αὐγούστου, διαρκέσας 5 ὥρας, καθ' ὅν καὶ ἐπληρώθη ὁ Δημ. Λαγουδάκης. Καὶ αὐθις λοιπόν, ἀναγγέλλω πρὸς τὴν Σεβ. Γεν. Συνέλευσιν ὅτι εὐρίσκομαι ἐν παντελεῖ ἔλλειψιν φυσιγγίων καὶ ἔχω ἀντιμέτωπος καὶ μαινομένους τοὺς Ἀτσιπαδιανούς 115 καὶ ἄλλους Ρεθυμνίους Ὀθωμανούς, ἀπαιτοῦνται δὲ καὶ ὄπλα κατ' ἐλάχιστον 1600. Ὅθεν παρακαλῶ καὶ πάλιν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπὴ νὰ μοὶ ἀποστείλῃ, ὅσον τάχιστα, καὶ φυσιγγια καὶ ὄπλα, ἵνα μὴ εὐρεθῶ μὲ κενὰς χεῖρας ἐν ἐπιθέσει τῶν Τούρκων.

Ἐπίσης εἶχον ἀνακοινῶσαι τὴν ἐξ ἀνάγκης σύστασιν τοῦ στρατοπέδου ἐνταῦθα καὶ τὴν συντήρησίν του, ἀλλὰ δυστυχῶς μέχρι σήμερον οὔτε ὀβολὸν μοὶ ἔστειλαν, καίτοι ἔχω λίαν οἰκονομικῶς δαπανῆσαι ἐξ ἰδίων, μέχρι σήμερον, 18 εἰκοσόφραγκα, καὶ εὐρίσκομαι εἰς τὴν δυσχερεστάτην θέσιν νὰ μὴ δύναμαι νὰ τὸ διατηρήσω πρὸς ἀνυπολόγιστον βλάβην ἡμῶν.

Πρὸς τούτοις παρακαλῶ, τὸ Προεδρεῖον τῆς Γεν. Συνελεύσεως, ὅπως εὐαρεστοῦμενον μοὶ ἀποστείλῃ τὴν παλαιάν πρὸς ἐμὲ ὀφειλὴν τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τοὺς καταλόγους, οὓς ἔχω δώσει πρὸς τὸν τότε Ταμίαν κ. Χ. Παπαδάκην καὶ Πρόεδρον κ. Μ. Κουνδουράκην.

(*) Π. Κορωναῖος Ἕλλην Ἀντιστράτηγος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὰ ἔτη 1866-67 κατήλθεν εἰς Κρήτην καὶ ἀνέλαβε τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης.

Ἐσωκλειστῶς διαβιβάζω καὶ τὸ ἐκλογητήριόν μου, ὅπως τύχη τῆς
θεοῦσης ἐπικυρώσεως.

Διατελῶ μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ.

Ἐν Σπῆλι τῇ 5 Αὐγούστου 1896

Ὁ Ἀρχηγός

Σ. Φωτάκης

Ἀγαπητὴ φίλε Μανουσε,

Ἀφοῦ σᾶς ἐκφράσω τὰ εἰλικρινέστατα συγχαρητήριά μου, τόσον διὰ
τὴν δεξιωτάτην διεξαγωγὴν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, ὅπερ μετὰ τῶν ἄλ-
λων φίλων ἐδημιουργήσατε κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, ὅσον καὶ διὰ τὴν αἰ-
σίαν λύσιν καὶ ἱκανοποιητικὴν διὰ τε τὸν τόπον καὶ δι' ὑμᾶς, θὰ σᾶς
παρακαλέσω νὰ δώσητε μικρὰν τινα προσοχὴν εἰς τὸ ἔξῃς.

Γνωρίζετε βεβαίως τὴν αἰσχρὰν σπεῖραν τῶν πολεμίων σας καὶ τὴν
πληθῶραν αὐτῶν. Εὐρισκόμενος ἐν Κων) πόλει πρὶν ἢ καταδιωχθῶ, ἔγρα-
φον ἐπαρχιωτῆς σου καὶ ἐπαρχιωτῆς μου ἐξ ἀτομικῆς ἴσως καὶ μόνον ἀν-
τιζηλίας ἀγόμενοι καὶ ἄτινα θὰ σοὶ ἐκθέσω διὰ ζώσης, ὅταν ἀνταμώσω-
μεν, χίλια καὶ μύρια φαῦλα καὶ ἄτιμα περὶ τῶν αἰτίων, ὅφ' ὧν παρεκινή-
θητε νὰ δημιουργήσητε τὸ ζήτημα.

Ἐγὼ δὲ, μὴ δυνάμενος νὰ ἀκούω τὰς ἐκτοξευομένας ὕβρεις τῶν
παραπεισθέντων συμπατριωτῶν μας ἐν Κων) πόλει, ὕβρισα αὐτούς, τοὺς
εἶπα ὅ,τι τῶν ἔπρεπε καὶ διεκόψαμεν πᾶσαν σχέσιν.

Θὰ σᾶς τὰ εἶπη ὁ Φρατζεσκάκης. Ἴσως ὑπῆρξε τοῦτο αἰτία τῆς
καταδιώξεώς μου. Μετὰ τὴν καταδίωξίν μου δὲ καὶ σωτηρίαν μου, δὲν
ἠρέκεσθησαν ἕως ἐδῶ, παρὰ διέδωκαν καὶ ἔγραψαν εἰς τὸν Πρέσβυν κ.
Μαυροκορδάτον, ὅτι τὸ πληρεξούσιον, ὅπερ μοὶ ἐστείλατε ἦτο δῆθεν
πλαστὸν καὶ ὅτι ἐγὼ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχω μεθ' ὑμῶν. Τοῦτο δὲ βεβαίως
θὰ εὐρέθησαν πολλοί, οἵτινες τὸ ἐπίστευσαν καὶ ἡ τιμὴ μου οὕτω προσ-
βάλλεται εἰς τὰ καίρια. Πρὸς διάσωσιν λοιπὸν τῆς ὑπολήψεώς μου τῆς
τόσον ἀτίμως καὶ ἐπιτυχῶς συκοφαντηθείσης, ἐσκέφθην ὅπως Σᾶς ἀπο-
στείλω τὸ ἔγγραφον, ὅπερ θὰ σοὶ παρουσιάσῃ ὁ κομιστὴς τῆς παρουσίας
καὶ Σᾶς παρακαλέσω ὅπως τὸ ὑπογράψητε καὶ ὅπερ κατόπιν δημοσιεύων
διασώσω τὴν συκοφαντηθεῖσαν τιμὴν μου. Δὲν γνωρίζω κατὰ πόσον ἐσπου-
δάσατε τὸν χαρακτῆρα μου, οὐχ' ἦτον βεβαιωθῆτε εἰλικρινῶς, ὅτι τοῦτο
δὲν τὸ κάμνω οὔτε διὰ ρεκλάμαν οὔτε ἐκ φιλοδοξίας ἢ μᾶλλον κενοδο-
ξίας ὀρμώμενος, ἀλλ' ἀπλῶς ἵνα ἱκανοποιηθῶ ἀπέναντι τῶν πιστευσάν-
των τὴν αἰσχρὰν συκοφαντίαν. Ἄλλο δὲ μέσον, δι' οὗ νὰ πιστοποιήσητε,
οὔτως εἰπεῖν, τὴν ἐντολήν, ἣν μοὶ ἀνεθήκατε δὲν εὐρίσκω, εἰμὴ τὸν ἔμμε-
σον τοῦτον τρόπον. Ὡστε Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς, ὑπογράψατε τὸ ἔγγρα-
φον καὶ διευκόλυνον, ὅσον οἶον τε, τὸν κομιστὴν, ἵνα τοῦ το ὑπογράψουν
καὶ τὰ ἄλλα μέλη καὶ θὰ σᾶς εἶμαι λίαν ὑπόχρεος. (*)

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Αὐγούστου 1896

Σᾶς ἀσπάζομαι ἐγκαρδίως

Δ. Σ. Βουτετάκης

Γράψε καὶ εἰς τὸν κ. Λεκανίδην δύο λέξεις ἵνα ὑπογράψῃ.

(*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐλήφθη πολὺ ἀργά.

**Τὸ Προσωρινὸν Προεδρεῖον τῆς Γεν. τῶν Κρητῶν
'Επαναστατικῆς Συνελεύσεως**

Πρὸς

Τοὺς Κυρίους Σ. Πολένταν, 'Εμμ. Φρατζεσκάκη, καὶ Γεώργιον Μάντακαν.

Παρακαλεῖσθε ἅμα τῇ λήψει τοῦ παρόντος μας ἐγγράφου, νὰ προσέλθητε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολάου Δημοτάκη δι' ἐπείγουσαν ὑπόθεσιν τῆς Συνελεύσεως.

'Ο Πρόεδρος
Γέρω—Κώστας Βολουδάκης

'Ο Γεν. Γραμματεὺς
Ν. Χ. Ζουρίδης

Πρὸς τὰ μέλη τῆς τέως Μεταπολιτευτικῆς 'Επιτροπῆς

'Ερωτῶμεν τὰ μέλη τῆς Μεταπολιτευτικῆς 'Επιτροπῆς νὰ ἀποφανθῶσιν ἂν πρόκειται νὰ δώσωμεν λογοδοσίαν ἐνώπιον αὐτῶν καὶ ταῦτα γενικῶς νὰ ὑποβάλωσι λογοδοσίαν πρὸς τὴν Γεν. Συνέλευσιν ἢ νὰ δώσωμεν ἡμεῖς κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὴν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἀποστολὴν μας εἰς Ἀθήνας,

'Εν Κάμποις τῇ 18 Αὐγούστου 1896

Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, Γ. Μάντακας, Σ. Α. Πολέντας

Χανιά τῇ 18 Αὐγούστου 1896

Φίλτατοι Συμπατριῶται.

Μετ' ἀνεκφράστου χαρᾶς ἀναγγέλλομεν εἰς Ὑμᾶς ὅτι ἐδόθησαν ὄλα σχεδὸν τὰ ζητήματα, πλήρης δὲ αὐτονομία μετ' Ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν ἐγγύησιν τῆς Εὐρώπης ἐδόθη ἤδη εἰς τὴν πολυπαθὴ Νῆσον μας.

'Εορτάσατε τὴν χαρμόσυνον ταύτην ἡμέραν, εὐχρηθῆτε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν ἀδίκως σφαγέντων καὶ θυσιασθέντων καὶ φονευθέντων, καὶ χαρῆτε, διότι καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προαιωνίων πόθων μας δὲν θὰ βραδύνη νὰ ἔλθῃ μετ' τὸ πολίτευμα, τὸ ὁποῖον ἀπεκτήσαμεν.

Λεπτομερείας ἀκριβεῖς θὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν μετὰ δύο ἡμέρας, ὅτε περιμένομεν καὶ τὴν ἄφιξιν ὄλων τῶν συναδέλφων βουλευτῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐδῶ ταχίστη παρουσία εἶναι ἀναγκασιότατη καὶ ἐπιβεβλημένη ὑπὸ ὄλων τῶν Προξένων. Πρὸς τοὺς κ. κ. βουλευτὰς ἐγράψαμεν, ἂν τις ἐν τούτοις καθυστερῆ ἔτι, παρακαλέσατέ τον νὰ σπεύσῃ νὰ ἔλθῃ ἀμέσως.

Διατελοῦμεν κατασπαζόμενοι σᾶς μετ' ἐγκαρδίου χαρᾶς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης, παρακαλοῦντες σᾶς νὰ κοινοποιήσετε τὰ ἀνωτέρω πανταχοῦ.

'Ὅπως ἰδικός σας

Γ. Ι. Παπαδοπετράκης

Οἱ Τοῦρκοι εἶναι πολὺ μανισμένοι καὶ ἀπειλητικοί. Καλὸν καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, νὰ διακόψωσιν οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἔρχωνται εἰς Χανιά ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Ἀνάγκη νὰ καταστήσητε τοῦτο γνωστὸν εἰς ὄλους.

'Ὁ ἴδιος

'Αξιότιμε Κύριε Πρόξενε,

Διὰ τῆς ἀπὸ 27 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἐγκυκλίου εἶχε καταστῆ γνωστὸν πρὸς Ὑμᾶς καὶ τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Νήσου ὅτι συνέστη Γενικῆ

Ἐπαναστατικῶν Κρητῶν Συνέλευσις, ἀποτελουμένη ἀπὸ τὰ μέλη τῆς
πρώην Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης καὶ ἀπὸ τοὺς
πληρεξουσίου τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ ὅτι κατηρτίσθη προσωρινὸν Προε-
δρεῖον, μέχρι τῆς ἐξελέγξεως τῶν ἐκλογητηρίων. Ἦδη μετὰ τὴν ἐξέλε-
ξιν τῶν ἐκλογητηρίων τῶν πληρεξουσίων τῶν Ἐπαρχιῶν, ἡ Ἐπαναστα-
τικὴ τῶν Κρητῶν Συνέλευσις, συνεπέει ἀποφάσεως αὐτῆς, ἐκδοθείσης
τὴν 9ην τρέχ. μηνὸς παμψηφεί, προέβη χθὲς εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὀριστι-
κοῦ Προεδρεῖου ἀποτελουμένου ἀπὸ τὸν κ Μανοῦσον Ρ. Κουνδουράκην,
Πρόεδρον, τοὺς κ. Γ. Μυλωνογιαννάκην, Μάρκον Δημητρακάκην, Στυλ.
Βαρδάκην, Ἰωάν. Καλογερῆν, Ἰωάν. Γενεράλην καὶ Λεωνίδα Λιονάκην
ἀντιπροέδρους καὶ τὸν κ. Ἰωσήφ Λεκανίδην Γεν. Γραμματέα. Τὸν καταρ-
τισμὸν τοῦτον τοῦ ὀριστικοῦ Προεδρεῖου, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀναγ-
γείλωμεν πρὸς Ὑμᾶς κ. Πρόξενε.

Διατελοῦμεν μετὰ τῆς ἐξαιρέτου πρὸς Ὑμᾶς ὑπολήψεως,

Ἐν Κάμποις τῇ 19 Αὐγούστου 1896

Τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ ἀντιπρόεδροι

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Πρὸς

Τὴν Γεν. Ἐπαναστατικὴν Συνέλευσιν.

Λαβὼν χθὲς, σπεύδω ν' ἀνακοινώσω Ὑμῖν τὸ ἐπόμενον τηλεγρά-
φημα τῆς ἐν Ἀθήναις Κεντρικῆς τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπῆς.

«Ἀνακοινώσατε σᾶς παρακαλοῦμεν βουλευτὰς Χανίων καὶ Γεν.
Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως Κρήτης, ὅτι Ὑψ. Πύλη, τῇ ἐπεμβάσει τῶν Με-
γάλων Δυνάμεων καὶ ἐνθέρμῳ ὑποστηρίξει Βασ. Κυβερνήσεως, παρεχώ-
ρησε πάντα τὰ αἰτήματα, τὰ ὑποβληθέντα ὑπὸ Κρητῶν προήκει, ὡς τά-
χιστα, νὰ γένωνται ταῦτα γνωστά, δι' ὧν αὐτόνομος καθισταμένη ἡ
Κρήτη, εἰσέρχεται εἰς στάδιον νέου προόδου καὶ πολιτισμοῦ, ὅπισχνοῦμε-
νον ταχεῖαν ἐκπλήρωσιν ἐθνικῶν πόθων. Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀδιστά-
κτως φρονούσα ὅτι ἀληθῆ θρίαμβον ἤρατο λαὸς Κρητικὸς καὶ Ἔθνος,
διὰ τῆς αὐτονομίας τῆς μάρτυρος Νήσου, συγχαίρει ταύτη καὶ ἐλπίζει τα-
χίστην παραδοχὴν ἐπιτευχθείσης λύσεως, δι' ἧς μεγάλως προάγονται
ἐθνικοὶ πόθοι. Πᾶσα τυχὸν ἀντίδρασις θέλει ἀποβῆ ἐπὶ προφανεῖ βλά-
βῃ Κρήτης, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς σωφροσύνης καὶ πατριωτισμοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς
ἔρειδομένη, ἀποκρούει τοιαύτην ὑπόθεσιν».

Ἐντολῇ Μελῶν Ἐπιτροπῆς

Ρενιέρης

Διατελῶ μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως 21—8—96

Ὁ Γεν. Πρόξενος

Ν. Γεννάδης.

Πρὸς

Τὴν ἐπαναστατικὴν Συνέλευσιν Κρήτης, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ λοιποὶ πρόκριτοι.

Ἄγαπητοὶ Συμπατριῶται,

Ταύτην τὴν στιγμὴν ὥραν θὴν τουρκιστὶ Μ. Μ. ἐφθάσαμεν ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἐντολὴν νὰ ἀνακοινώσωμεν ὑμῖν πᾶσι τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς πατρίδος μας καὶ ἀκούσωμεν τὴν γνώμην Σας. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς εἴπετε ποῦ θὰ συναντηθῶμεν, διὰ νὰ λάβωμεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἔλθωμεν.

Διὰ νὰ μὴ σᾶς κρατοῦμεν μεθαύριον, σᾶς λέγομεν μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα λύσις εἶναι εὐχάριστος καὶ ἐγγυημένη παρὰ τῆς Εὐρώπης. Ζήτω ἡ Αὐτονομία.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Οἱ συμπατριῶταί σας

Χ. Πωλογιῶργης, Π. Πολιουδόβαρδας, Ἐμμ. Καβαλιέρος.

Ἐν Κάμποις τῇ 21 Αὐγούστου 1896

Υ. Γ. Αὔριον λίαν πρῶτῃ μετὰ πάντων τῶν ἐνταῦθα θὰ εἴμεθα εἰς Φρέ.

Ἡ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Κρητῶν

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Αὐγούστου 1896

Ἄγαπητοὶ συμπατριῶται,

Ἐλήφθησαν ἀμφότερα τὰ τελευταῖα ὑμῶν ἔγγραφα καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς ἐμελετήθησαν ταῦτα.

Χθὲς διὰ τοῦ ἀρμοδίου ἐν Χανίοις, διεβιάσαμεν ὑμῖν τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα. (Βλέπε ἀνωτέρω σελὶς 421)

Ἐν ὀλίγοις, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται, διεβιάσαμεν ὑμῖν τὰς σκέψεις καὶ φρονήματα ἡμῶν συμπίπτοντα πρὸς τὰς σκέψεις καὶ φρονήματα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ. Ἐν τῷ προτελευταίῳ ὑμῶν ἔγγραφῳ, ἀναγινώσκουμεν ὅτι ἡ Γενικὴ Ἐπαναστικὴ Συνέλευσις εὐγνωμόνως ἀπεδέχθη τὴν εὐεργετικὴν παρέμβασιν τῶν Μ. Δυνάμεων μὴ ἐπιθυμοῦσα, ὑπέικουσα ἄλλως τε εἰς τὰς ἱεράς ἐξ Ἑλλάδος προτροπὰς, νὰ ἀποδυσθῇ εἰς ἀπελπιστικὸν καὶ πρόωρον ἀγῶνα.

Εὐτυχῶς φίλτατοι συμπατριῶται, ἡ παρέμβασις τῶν Μ. Δυνάμεων καὶ ἡ ἔνθερος ὑποστήριξις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐπήνεγκεν εὐάρεστα διὰ τὸν Κρητικὸν λαὸν ἀποτελέσματα. Γνωρίζετε ἤδη ὅτι ἀπάντων τῶν αἰτημάτων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ δεκτῶν γενομένων, εἰσέρχεται ὁ τόπος εἰς νέον βίον, ὑπισχνούμενον σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ταχέως Ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν.

Αἱ παραχωρήσεις εἰσὶ τοιαῦται, ὥστε δικαίως ὡς ἀληθῆς θρίαμβος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐθεωρήθησαν αὗται. Μετ' ὀλίγον γενήσονται γνωσταὶ ἅπασαι αἱ λεπτομέρειαι τοῦ νέου αὐτονόμου τῆς Κρήτης πολιτεύματος, ἀλλὰ καὶ τὰ οὐσιωδέστερα αὐτοῦ, γνωστὰ ἐπισήμως γενόμενα, καταδεικνύουσι τὴν ἐπιτυχίαν, ἣν ἤρατο ὁ Κρητικὸς λαός.

Καθῆκον ἐκπληροῦντες, ἀξιότιμοι συμπατριῶται, διαβιβάζομεν πρὸς ὑμᾶς τὰ ἔνθερμα συγχαρητήριά μας καὶ ἐπαινοῦμεν τὴν ὀρθοφρο-

σύνην Ὑμῶν, ἄριστα καὶ ἐθνικώτατα ἀντιληφθέντων τῆς σπουδαιότητος τῶν πραγμάτων καὶ διαχαραξάντων πορείαν πλήρη συνέσεως καὶ πατριωτισμοῦ. Διὰ τοιαύτης πορείας, μεμελετημένης καὶ σώφρονος, προάγονται τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα καὶ βελτιεῦνται αἱ τύχαι τῶν λαῶν, ὧν ἡ βαθμιαία πρόοδος ὑπισχνεῖται τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου ἔργου.

Καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην εὐελπιστοῦμεν ὅτι διὰ τῆς ἐπιτροπῆς Ὑμῶν, ἣν ἐν τῷ τόπῳ δικαίως ἐξασκεῖτε, θέλετε συντελέσει, ἵνα ὁ τόπος ἀποδεχόμενος εὐγνωμόνως τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν εὐτυχῆ λύσιν, ταχέως θέλει ἐπιδοθῆ εἰς τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς προόδου, ἀναμένων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων. **Πᾶσα τυχὸν ἀντίδρασις** θέλει προφανῶς ἀποβῆ **ἐπὶ βλάβῃ τῆς Κρήτης**, ἧς αἱ συμφοραὶ, ὡς ἐν τῷ προτελευταίῳ ἐγγράφῳ δικαίως λέγετε, ἔσονται μεγάλαι.

Διὰ τοῦ προχθεσίου ἀτμοπλοίου ἐπέμψαμεν ὑμῖν τὰ, διὰ τὰ γραφεῖα ὑμῶν ἀπαιτούμενα ὑλικά. Ὁ ἀρμόδιος ἐν Χανίοις ἔλαβεν ἤδη τὰ πρέποντα, ὥστε τὰς ἀνάγκας ὑμῶν καὶ πᾶσαν ἐτέραν ὑποδειχθησομένην, προθύμως θέλει ἐκπληροῖ.

Εὐελπιστοῦντες ὅτι τὸ μέλλον τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος εἶναι λαμπρὸν καὶ διαβεβαιῶντες ὑμᾶς περὶ τῆς βαθείας ὑπολήψεώς μας.

Σᾶς ἀπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Μᾶρκος Ρενιέρης, Γ. Νικολαΐδης, Ι. Φ. Λιμπρίτης, Χ. Παπαδάκης. (*)

Ἐν Βάμῳ τῇ 21 Αὐγούστου 1896

Φίλτατε Γ. Πετροπουλάκη (**)

Πληροφοροῦμαι ὅτι σκέπτεσθε νὰ ἀναχωρήσητε αὔριον διὰ Κίσιμον. Δὲν γνωρίζω ἐὰν εἶναι ἀληθές τοῦτο, διότι δὲν ὑπάρχουσι λόγοι, οἵτινες νὰ δικαιολογοῦν νομίζω, τὴν ἀναχώρησίν σας. Ἄλλ' ἐὰν εἶναι ἀληθές, θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὴ παραλάβητε μαζί σας τὸ πυροβόλον, ἀλλὰ νὰ μᾶς τὸ στείλετε μετὰ τοῦ πυροβολητοῦ, ὅπως εὐρίσκεται παρὰ τῇ Συνελεύσει. Σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης, ἐὰν ἔχετε ὕμεις εἰδήσεις νεωτέρας, νὰ μοῦ γράψητε ποίας τοιαύτας ἔχετε περὶ τοῦ ζητήματος.

Σᾶς ἀσπάζομαι ὅπως ὑμέτερος

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Πρόεδρος τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως τῆς Κρήτης.

Τὸ Ἐκλογητήριον

Οἱ ὑποφαινόμενοι πληρεξούσιοι παρὰ τῇ Ἐπαναστατικῇ Συνελεύσει, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε τὸ ἡμέτερον σωματεῖον τὴν 9ην τρέχ. ὅπως τοῦτο προβῆ σήμερον εἰς ἐκλογὴν τακτικοῦ προεδρείου, πρὸς δὲ τὴν ἀνάγκην, ἣτις παρουσιάζεται ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, ἵνα καταρτισθῇ αὐτὸ ὀριστικῶς, ἐκλέγομεν πρόεδρον τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως τὸν κ. Μανουσῶν Ρ. Κουνδουράκη ἐκ Σφακίων, ἀντιπρόεδρος τοῦς κ. κ. Στυλ. Βαρδάκη ἐκ Ρεθύμνης, Λεωνίδα Ἀλιωνάκη, ἐκ Κισσάμου, Ἰωάννην Γεωργίου ἐκ Ἰωαννίνων, τὸν Ἰωάννην Καλογερόν ἐκ Κυδωνίας. Γεώργιον Μυλωνογιαννάκη, καὶ Μάρκον Δημητρακάκη, Γεν. Γραμματεῖα τὸν κ. Ἰωσήφ Λεκανίδην, εἰδικὸν Γραμματεῖα τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας τὸν κ. Ἀδαμ. Βαβουράκη ἐξ Ἁγίου Βασιλείου. Ἐπιφυλασσόμεθα μετὰ τὴν

(*) Ὁδτος εἶνε ὁ Χ. Μ. Παπαδάκης καὶ οὐχὶ ὁ Μεταπολιτευτικὸς Χ. Ι. Παπαδάκης.

(**) Γ. Πετροπουλάκης ἔγγονος τοῦ Συνάρχου Δημ. Πετροπουλάκη μεθ' οὗ καὶ τοῦ Λεων. Πετροπουλάκη ἐπολέμησε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866-68 ἐν Κρήτῃ.

ψήφισιν τοῦ κανονισμοῦ, νὰ ἐκλέξωμεν καὶ ὄσα ἄλλα πρόσωπα πρέπει νὰ ἐκλεχθῶσι διὰ τῆς ψήφου μας.

Ἐν Κάμποις τῇ 18 Αὐγούστου 1896.

Οἱ ἀνεγνωρισμένοι πληρεξούσιοι

1) Σταυριανὸς Μπίρης, 2) Ι. Α. Τσίχλης, 3) Γ. Παπαδάκης, 5) Γ. Ν. Κατσουλογιῶργης, 6) Γεώργιος Κ. Παπαδάκης, 7) Κωνστ. Φαράνδος, 8) Σ. Χριστοδουλάκης, 9) Σπυρίδων Βαρδινογιάννης, 10) Ἄνδρέας Κορκακάκης, 11) Ἐμμ. Ψιλλάκης, 12) Γ. Μπραουδάκης, 13) Ἐμμ. Μ. Σεϊμένης, 14) Σπυρίδων Βότζης, 15) Γεώργιος Ντουρουτάκης, 16) Θεόδωρος Παπαδάκης, 17) Ἰωσήφ Π. Μωράκης, 18) Ἀναγνώστης Γωνιώτης, 19) Γεώργιος Τζαγκαράκης, 20) Σ. Α. Πολέντας, 21) Παῦλος Α. Τρούλος, 22) Εὐστράτιος Κατσούλης, 23) Α. Δεληγιάννης, 24) Παῦλος Δ. Τζιρινδάνης, 25) Α. Κατσαντώνης, 26) Θ. Λαριάκης, 27) Ἀναγνώστης Λίτινας, 28) Ν. Χατζῆ Μοσχονᾶς, 29) Χατζῆ Ζαχ. Τσουπάκης, 30) Ἰω. Γ. Χαλκιαδάκης, 31) Παντελῆς Καλούδης, 32) Μ. Λίτινας, 2') Ἐμμ. Πορτάλιος, 3') Ἰωάννης Ἰωσήφ Δασκαλάκης, 35) Γεώργιος Ε. Ψαρουδάκης, 36) Ν. Γεωργιδάκης, 37) Ἀλεβύζος Παππαλεάκης, 38) Θεόδωρος Μανούσακας, 39) Σ. Φ. Τσιουδάκης, 40) Ι. Ε. Μουνλινάκης, 41) Α. Μαυρουκάκης, 42) Διάκος Μπελιβανάκης, 43) Μ. Τσινιαράκης, 44) Κωνσταντῖνος Παπουτσάκης, 45) Ι. Ε. Τσοῦρδος, 46) Ν. Δεληγιῶργης, 47) Π. Μπικουβάρης, 48) Ν. Χριστοδουλάκης, 49) Ν. Γ. Φωτάκης, 50) Μ. Καρκαβάτσος, 51) Ε. Παπαδάκης, 52) Χ' Ἐλευθέριος Κελαϊδῆς, 53) Ε. Δ. Φρατζεσκάκης, 54) Ροῦσσοσ Στ. Βουρδουμπάκης, 55) Στυλ. Βαρδάκης, 56) Μ. Κανούπης, 57) Ἰωάννης Ἐμ. Παπαδάκης, 58) Παππᾶ Γαβριήλ, 59) Μ. Πετράκης, 60) Α. Βάντολας, 61) Γ. Μυλωνογιαννάκης, 62) Δ. Παγωνάκης, 63) Ἰωάνν. Χ. Μανιουδάκης, 64) Κωνστ. Δουνάκης, 65) Σέργ. Καλιγιάννης, 66) Ἐμμ. Ν. Πετράκις, 67) Παππαντώνης, 68) Ἱερεὺς Γεώργ. Μπλαβούλιος, 69) Γ. Ε. Κοτζαμπασάκης, 70) Ι. Α. Γιαναράκης, 71) Γ. Δ. Χατζηδάκης, 72) Στ. Παττακόσ, 73) Γεώργιος Μανουσάκης, 74) Στυλ. Γανιαναδάκης, 75) Θεοκλῆς Κακατσάκης, 76) Παῦλος Μαμάλιος, 77) Μιχ. Ε. Παπαδάκης, 78) Ἐμμ. Βαβουράκης, 79) Α. Σπιταδάκης, 80) Ἰω. Γενεράλης, 81) Γεώργιος Ἀρετάκης, 82) Ἀναγνώστης Γρηγοράκης, 83) Σ. Βαρδάκης, 84) Α. Γερωνιμάκης, 85) Α. Καβρός, 86) Ἐλευθέριος Χριστουλάκης, 87) Ἄντ. Παπαδάκης, 88) Γεώργ. Βαβουράκης, 89) Ἀδάμ. Βαβουράκης, 90) Στυλ. Ι. Τσουπάκης, 91) Μανουσσοσ Τσελεπάκης, 92) Μανουσσοσ Τσόντος, 93) Μάρκος Γ. Δημητρακάκης, 94) Πρωτόπαππας Ἰωάνν. 95) Ἐμμ. Βουγιούκαλος, 96) Ἰωσήφ Μαμάλιος, 97) Ἄνδρ. Ι. Κριαρᾶς, 98) Κ. Μαλινδός, 99) Ἐμμ. Γιούπαρης, 100) Μπαλασσᾶς, 101) Ν. Τερεζάκης, 102) Εὐ. Περουλῆς, 103) Μιχ. Μυλωνογιαννάκης, 104) Μιχ. Μανουσέλης, 105) Ἰωάν. Ε. Ἀλιφιέρης, 106) Ἰωάνν. Πετράκης, 107) Μανουσσοσ Χατζηδάκης, 108) Ἰωάν. Γ. Πολωγιῶργης, 109) Α. Λιωνάκης, 110) Ἰ. Γ. Λεκανίδης, 111) Μ. Ρ. Κουνδουράκης, 112) Ν. Ι. Φλεσάκης, 113) Χαρ. Πλατύρραρχος, 114) Γεώργιος Γ. Παττακόσ, 115) Ἰωάννης Σ. Ψαρουδάκης, 116) Μάρ. Ζερβός, 117) Κ. Γ. Πλεύρης, 118) Ι. Γ. Παπαδάκης, 119) Σταμ. Μαραγκουδάκης, 120) Κ. Κ. Τρανταλλίδης, 121) Ἰωσήφ Χ' Βουρδουμπάκης, 122) Γεώργ. Πιππουτσάκης, 123) Χαρ. Φραντζεσκάκης, 124) Ι. Καλογερίης, 135) Γ. Μπουρναζάκης, 126) Α. Α. Γογονῆς, 127) Ἐμμ. Ι. Παππαδάκης, 128) Ἰάκωβος Πατριδῆς, 129) Ν. Σ. Πιμπλάκης, 130) Μιχαήλ Σκαλίδης, 131) Ι. Κογχυλάκης, 132) Σ. Ραϊσάκης, 133) Ε. Γ. Καμπουράκης, 134) Γ. Καλογερά-

κης 135) Γεώργιος Χναρᾶς, 136) Γ. Συμβουλάκης, 137) Ι. Ι. Λιόδης, 138) Μιλτιάδης Παπαδογιαννάκης, 139) Ἰω. Γ. Παπουτσάκης, 140) Ἐμμ. Σ. Ξηράκης, 141) Ἐμμ. Μανωλικάκης, 142) Ἐμμ. Π. Μουντάκης, 143) Ν. Κ. Φραγκιαδάκης, 144) Ἐμμ. Λαθουράκης, 145) Παππᾶ Ἰωάννης Μαυρακάκης, 146) Ἄντ. Κατζουράκης, 147) Ἐλευθ. Σπυράκης, 148) Ἐμμ. Σταμαθίουδάκης,

Νέος Ὄργανισμὸς Κρήτης

Ἄρθρ. 1. Ὁ Γεν. Διοικητὴς Κρήτης ἔσται Χριστιανός, διοριζόμενος, ἐπὶ πενταετίαν, παρὰ τοῦ Σουλτάνου, τῇ συναινέσει τῶν Μεγ. Δυνάμεων. **Ἄρθρ. 2.** Ὁ Γεν. Διοικητὴς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας τῶν, ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ψηφιζομένων νόμων, πλὴν τῶν ἀφορώντων τὰς μεταβολὰς τῶν θεμελιωδῶν νόμων τῆς Νήσου (Ὄργανικὸς Νόμος, Σύμβαισι Χαλέπας καὶ τροποποιήσις αὐτῆς), οἵτινες ὑποβάλλονται πρὸς ἐπικύρωσιν εἰς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον. Τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας ἀσκεῖται ἐντὸς προθεσμίας δύο μηνῶν, ἧς παρελθούσης, οἱ νόμοι θεωροῦνται κεκυρωμένοι. **Ἄρθρ. 3.** Ὁ Γεν. Διοικητὴς δύναται, ἐν περιπτώσει ταραχῶν, ἐπὶ τῆς Νήσου, νὰ διαθέτῃ, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως τὸν Αὐτοκρατορικὸν στρατόν, ὅστις, ἐν καιρῷ ἡσυχίας, θὰ μένη εἰς τὰς συνήθεις θέσεις του. **Ἄρθρ. 4.** Ὁ Γεν. Διοικητὴς διορίζει ἀπ' εὐθείας ὑπαλλήλους εἰς τὰς δευτερευούσας θέσεις, τῶν ὁποίων κατάλογος ὀρισθῆσεται βραδύτερον. Οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι διορίζονται ὡς καὶ πρότερον ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. **Ἄρθρ. 5.** Αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι ἀνατίθενται κατὰ τὰ δύο τρίτα εἰς Χριστιανούς καὶ κατὰ τὸ ἕν τρίτον εἰς Μουσουλμάνους. **Ἄρθρ. 6.** Αἱ διὰ τὴν Γεν. Συνέλευσιν ἐκλογαὶ μελῶν καὶ αἱ σύνοδοι τῆς εἰρημένης Συνελεύσεως γίνονται κατὰ διεταίαν. Ἡ σύνοδος διαρκεῖ ἀπὸ 40 ἕως 80 ἡμέρας. Ἡ Συνέλευσις ψηφίζει κατὰ τὸν διετη προϋπολογισμόν, ἐξελέγχει τοὺς ἀπολογισμοὺς καὶ ψηφίζει κατὰ τὰ πλειοψηφίαν τῶν παρόντων μελῶν τὰ ὑπὸ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ καὶ τῶν πληρεξουσίων, ὑποβαλλόμενα εἰς αὐτὴν νομοσχέδια καὶ προτάσεις. Πρότασις ἀφορῶσα εἰς τροποποιήσεις εἰσακτέας εἰς τοὺς θεμελιώδεις ὀργανισμοὺς τῆς Νήσου πρέπει νὰ ψηφίζεται κατὰ πλειοψηφίαν τῶν δύο τρίτων. Οὐδεὶς νέος νόμος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἂν μὴ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως. **Ἄρθρ. 7.** Προτάσεις ἀφορῶσαι εἰς αὐξήσιν τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ, δὲν δύνανται νὰ συζητηθῶσιν ἐν τῇ Συνελεύσει, εἰ μὴ εἰσαγόμεναι ὑπὸ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν ἀρμοδίων ἐπιτροπῶν, **Ἄρθρ. 8.** Αἱ διατάξεις τοῦ Φιρμανίου τοῦ 1887, τῶν ἀρμοδίων ἐπιτροπῶν, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς νήσου τοῦ ἡμίσεως τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Τελωνείου τῆς Κρήτης, ἐπανερχονται ἐν ἰσχύϊ, ὅ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ καπνοῦ φόρος ἀνήκει εἰς τὴν νήσον. Ἡ Ὑψ. Πύλη λαμβάνει εἰς βάρος τῆς τὰ ἐλλείμματα τῶν προϋπολογισμῶν τῶν μὴ ψηφισθέντων ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἀφαιρουμένων τῶν ποσῶν, ὅσα προκατέβαλεν εἰς τὴν νήσον τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ταμεῖον. **Ἄρθρ. 9.** Ἐπιτροπή, περιλαμβάνουσα καὶ

Ευρωπαίους αξιωματικούς, προβήσεται εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς Χωροφυλακῆς. *Αρθρ. 10. Ἐπιτροπὴ περιλαμβάνουσα καὶ ἄλλοδαποὺς νομομαθεῖς θὰ μελετήσῃ τὰς εἰς τὸν Ὅργανισμὸν τῆς Δικαιοσύνης εἰσακτέας μεταρρυθμίσεις, ὑπὸ τὴν ρητοτάτην ἐπιφύλαξιν τῶν, ἐκ τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν, ἀπορρεόντων δικαιωμάτων. *Αρθρ. 11. Ἡ δημοσίευσις βιβλίων καὶ ἐφημερίδων, ἢ ἴδρυσις τυπογραφείων, καὶ ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν ἐπιτρέπεται, συμφώνως τῷ νόμῳ, παρὰ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ. *Αρθρ. 12. Οἱ ἐκ τῆς Βεγγάζης (Κυριναϊκῆς) ἄποικοι δὲν δύνανται νὰ ἐγκαθίστανται ἐν Κρήτῃ, ἄνευ ἀδείας τοῦ Γεν. Διοικητοῦ. Ὁ αὐτὸς Γεν. Διοικητὴς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποπέμπῃ πάντα μὴ δυνάμενον ν' ἀποδείξῃ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του, ἢ οὕτινος ἡ παρουσία φαίνεται αὐτῷ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῶν παρὰ τῶν ξένων ὑπηκόων κεκτημένων δικαιωμάτων. *Αρθρ. 13. Ἐντὸς ἕξ μηνῶν ἀπὸ τῆς κυρώσεως τῶν παρουσῶν διατάξεων, ἡ Γεν. Συνέλευσις συγκληθῆσεται καὶ αἱ δι' αὐτὴν ἐκλογαὶ διεξαχθῆσονται κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1888. Μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως. Ὁ Γεν. Διοικητὴς, ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, θέλει ρυθμίζει, διὰ προσωρινῶν διαταγμάτων, τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παρουσῶν διατάξεων. *Αρθρ. 14. Αἱ Δυνάμεις θὰ βεβαιῶνται περὶ τῆς ἐκτελέσεως πασῶν τῶν παρουσῶν διατάξεων.

Διακήρυξις τῶν ἐν Χανίοις ἀντιπροσώπων τῶν Μ Δυνάμεων πρὸς τοὺς Κρήτας Βουλευτάς.

Ἐν Χανίοις 20 Αὐγούστου—1 Σεπτεμβρίου (Λατινιστί).

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Μεγ. Δυνάμεων ὑπέβαλον εἰς τὴν Ὑψ. Πύλιν προτάσεις τινάς, αἵτινες καὶ ἐφάνησαν τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσιν τὴν εἰρηνοποίησιν τῆς Νήσου. Αἱ προτάσεις αὗται εἶναι συντεταγμέναι ὑπὸ πνεῦμα δικαιοσύνης καὶ ἐντελοῦς ἀμεροληψίας, ἀποτελοῦσι, κατὰ τὴν ὁμόθυμον τῶν Δυνάμεων γνώμην, τὸν ἀνώτατον ὅρον τῶν παραχωρήσεων, αἵτινες θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συστηθῶσι. συγχρόνως εἶναι ἱκανοποιητικά, ὥστε νὰ βελτιώσωσιν τὴν διοίκησιν τῆς Νήσου καὶ παράσχωσι δικαίαν ἱκανοποίησιν εἰς τοὺς πόθους τῶν Κρητῶν. Συνωδὰ τῇ προσκλήσει, ἣτις τοῖς ἐγένετο παρὰ τῶν Κυβερνήσεών των, ὀφείλουσιν οἱ Πρόξενοι νὰ γνωστοποιήσωσι τὸ κείμενον τῆς τοιαύτης Συμβάσεως εἰς τοὺς χριστιανοὺς βουλευτάς καὶ νὰ τοὺς ὑποχρεώσωσι νὰ διακηρῶσιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως, τὴν παροχὴν αὐτῶν, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἀριθμωμένων ἀπὸ τῆς μεσημβρίας τῆς σήμερον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ ἐπηκολούθει ἀμέσως ἡ ἐπίσημος κοινοποίησις τῶν τοιούτων νέων παραχωρήσεων, οἱ δὲ βουλευταὶ θὰ ὤφειλον, συγχρόνως, ν' ἀπευθύνωσιν προκήρυξιν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Νήσου, ὅπως ἐπιφέρωσιν τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, Αἱ Δυνάμεις ἐπιθυμοῦσαι νὰ παράσχωσιν εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς Νήσου δεῖγμα τοῦ ἐνδιαφέροντός των, ἤθελον, ἐν τῇ ἀνωτέρῳ περιπτώσει, δώσωσι τὴν συναίνεσίν των εἰς τὸν πρόσθετον τελωνειακόν, τὸν ὁποῖον ἐζήτησαν οἱ Κρήτες, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ὀδυνηρῶν συνεπειῶν τῶν τελευταίων γεγονότων. Αἱ Μεγ. Δυνάμεις θὰ βεβαιῶνται, συνωδὰ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ Ὁργανισμοῦ περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς τοιαύτης συμβάσεως, τόσον παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, ὅσον καὶ ἐπὶ τόπου. Ἐπιτροπὴ συνισταμένη ἀπὸ τοὺς Προξένους των, θὰ ἐπιφορ-

τισθῆ νά ἐπαγρυπνῆ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἀνάπτυξιν, τὴν ὁποίαν προ-
βλέπουσιν αἱ διατάξεις τῆς εἰρημένης συμβάσεως. Ἡ παραδοχὴ ὑπὸ
τῶν Κρητῶν βουλευτῶν τῶν ὄρων τοῦ τοιούτου συμβιβασμοῦ, ἐνέχει ἀ-
ναγκαίως τὴν ἄμεσον κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν καὶ τὴν ἐπαναφο-
ρὰν τῆς τάξεως. Ἡ ἐξακολούθησις τῶν ἐχθροπραξιῶν μετὰ τὴν παραδο-
χὴν τούτου τοῦ συμβιβασμοῦ, θά τὸν καθιστᾷ ἄκυρον. Τοῦ λοιποῦ ἐ-
ξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς Κρήτας ν' ἀναπτύξωσι καὶ συμπληρώσωσι τὸν νέον
Ὀργανισμόν, διὰ σοφῶν νομοθετικῶν διατάξεων, τὸν ὁποῖον πλεονα ἄρ-
θρα τοῦ Ὀργανισμοῦ διευκολύνουσι καὶ ἰδίᾳ τὸ ἄρθρον 2, τὸ σχετικὸν
πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας τοῦ Γεν. Διοικητοῦ. Αἱ Μεγ. Δυνά-
μεις ἔχουν τὴν πεποίθησιν, ὅτι οἱ Κρήτες θά γνωρίζουν νά ἐκτιμήσωσιν
τὴν ἀξίαν τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων καὶ ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς
Κρήτης θά λάβουν ὑπ' ὄψιν τὸν εὐεργετικὸν χαρακτῆρα τῆς παρεμβάσε-
ως τῶν Μεγ. Δυνάμεων. πρὸς ὄφελός των καὶ θά ἐννοήσωσιν ὅτι αὗται
ἐνεπνεύσθησαν, πρὸ παντός, ὑπὲρ τῆς μερίμνης περὶ τοῦ συμφέροντος
τῆς Χώρας των.

Ἐγγραφον τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου :

Πρὸς τὸ ἀξιότιμον Προεδρεῖον τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως.
Πάντων τῶν οὐσιωδῶν αἰτημάτων τῶν διατυπωθέντων ὑπὸ
τῶν Κρητῶν, ὡς λ. χ. τῶν περὶ Γεν. Διοικητοῦ, περὶ ἀρνησικυ-
ρίας, περὶ πλειονοψηφίας, περὶ ὑπαγωγῆς τελείας τῶν στρατιω-
τικῶν δυνάμεων εἰς τὰς διατάξεις τοῦ, τῆ συναινέσει τῶν Μεγ.
Δυνάμεων, διοριζομένου Χριστιανοῦ Γεν. Διοικητοῦ, τοῦ, περὶ ἀνα-
διοργανισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς καὶ δικαστηρίων κλπ., γενομένων δεκτῶν,
κανονισθέντος δὲ καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, διὰ παροχῆς τοῦ ἡμί-
σεως τῶν τελωνειακῶν προσόδων καὶ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐ-
πιβληθέντος τοῦ ἐκ τῶν ἐλλειμμάτων τῶν προϋπολογισμῶν προκύψαν-
τος Δημοσίου τῆς Νήσου χρέους εἰς βάρος τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως,
ἀποδεκτῆς δὲ γενομένης καὶ τῆς ἐκφρασθεῖσης εὐχῆς, ὅπως ἐπιβληθῆ
πρόσθετον τέλος ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς. πρὸς πλήρωσιν εἰδικῶν τῆς Νήσου
ἀναγκῶν, σπεύδω, ἐντολῇ ἀνωτέρᾳ, γνωστοποιῶν ὑμῖν ταῦτα νά συ-
στήσω ὑμῖν τὴν ἐπιβαλλομένην, χάριν τοῦ συμφέροντος τῆς Κρήτης, ἀ-
νάγκην τῆς ἀμέσου ἀποδοχῆς τῆς ἐπιτευχθείσης λύσεως, τῆ παρεμβάσει
καὶ ἐνεργείᾳ τῶν Μεγ. Δυνάμεων, αἵπερ διατρανώσασαι ἐμπράκτως τὰς
συμπαθείας αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ, κατέστησαν ἀξίαι τῆς
εὐγνωμοσύνης ἡμῶν. Τῶν συμπαθειῶν δὲ τούτων συμφέρον μέγα ἔχομεν
νά μὴ ἀποξενωθῶμεν, ἵνα, ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, ἔχωμεν αὐτὰς ἀρωγοὺς
πρὸς πλήρωσιν τῶν πόθων καὶ εὐχῶν τοῦ Πανελληνίου. Μέγιστον, πρὸς
τὸ τέρμα τοῦ γιγαντιαίου ἀγῶνος ἐγένετο βῆμα, διὰ μικρᾶς δ' ἔτι ὑπο-
μονῆς καὶ ἐπωφελοῦμενοι τοῦ νέου Πολιτεύματος, δι' οὗ χορηγεῖται τῇ
Κρήτῃ πλήρης Αὐτονομία, θέλομεν φθάσει, θεοῦ συνεπικουροῦντος, εἰς
τὸ παμπόθητον τέρμα, πρὸς ὃ ἀτενίζει μετὰ παλμῶν πᾶσα Ἑλληνικὴ
καρδιά. Διαβεβαίω ὑμᾶς, διὰ τοῦ θετικωτέρου τρόπου, καὶ ἐν πλήρει
γνώσει τῶν ἐπικρατουσῶν σκέψεων καὶ ἀποφάσεων, ὅτι πᾶσα ἀναβολὴ
καὶ δισταγμὸς θέλει ἀποβῆ ὀλεθριώτατος. Πέπεισμαι ὅτι ἀμέσως θέλετε
μοὶ γνωρίσει τὴν ἀποδοχὴν τῆς δοθείσης εἰς τὸ ζήτημα λύσεως, ἵνα σπεύ-
σω νά εἰδοποιήσω τὴν Βασιλικὴν Κυβέρνησιν.

Ἄσπαζόμενος ὑμᾶς ἀδελφικῶς διατελῶ ὄλος ὑμέτερος.

Χανιά 20 Αὐγούστου 1896.

Ὁ Γεν. Πρόξενος Ἑλλάδος
Ν. Γενάδης,

**Ἀπάντησις πρὸς τοὺς Προξένους τῶν Μεγ. Δυνάμεων εἰς τὴν
πρὸς τοὺς Κρήτας βουλευτικὰ Διακήρυξιν αὐτῶν.**

Πρὸς

Τοὺς κ. κ. Προξένους τῶν Μεγ. Δυνάμεων. Εἰς Χανιά.

Κύριοι Πρόξενοι,

Ἐνώπιον τοῦ ἡμετέρου Σωματείου ὑπεβλήθη σήμερον ἀντίγραφον τοῦ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς βουλευτὰς ἀνακοινωθέντος Νέου Ὁργανισμοῦ, τοῦτο δὲ ἀπεφάνθη ἐπ' αὐτοῦ, παμφηφεί, ὡς ἀκολούθως : Ἀποδέχεται νὰ γίνῃ οὗτος δεκτός, μέχρις οὗ, τῆς **θείας Προνοίας εὐδοκίας πληρωθῶσιν οἱ Ἐθνικοὶ ἡμῶν πόθοι**, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάρξῃ πραγματικὴ εὐημερία ἐν τῷ τόπῳ καὶ πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου Πολιτεύματος, ἡ Ἐπαναστατικὴ τῶν Κρητῶν Συνελευσις ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις καθορίσωσιν ἀκρεβέστερον τὰ ἐξῆς αἰτήματα.

Α') Ὅτι οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, οὓς θὰ διορίζῃ ὁ Σουλτάνος, βεβαίως, θὰ διορίζωνται καὶ θὰ παύωνται ὑπὸ τῆς Α.Α. Μεγαλειότητος, τῆς προτάσει τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, νὰ ὀρισθῇ δὲ ἀκριβῶς, ἀπὸ τοῦδε τίνες εἰσὶν οἱ ἀνώτεροι οὗτοι ὑπάλληλοι.

Β') Ὅτι, ἀφοῦ παραχωρεῖται τὸ ἡμισυ τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων καὶ ὁ φόρος τοῦ καπνοῦ, φυσικῶς θὰ λαμβάνῃ μέρος καὶ ὁ τόπος εἰς τὴν διαχειρίσιν ἄλλων τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων, ἀναγκαῖα δὲ φαίνεται, συνάμα, καὶ ἡρητὴ ἐξήγησις ὅτι, κατὰ τὴν Σύμβασιν τῆς Χαλέπας, καὶ ὁ φόρος τοῦ Χαρτοσήμου ἀνήκει εἰς τὸ ἐπιτόπιον Ταμεῖον.

Γ') Ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν δύο συνοίκων στοιχείων εἰς τὴν συμμετοχὴν τῶν δημοσίων ἀξιωματῶν, θέλει, ἀναμφιβόλως, τηρεῖσθαι οὐ μόνον διὰ τοὺς λοιποὺς ὑπαλλήλους, ἀρετοὺς καὶ μὴ, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς τελωνειακοὺς.

Δ') Ὅτι, ὡς συνήθεις φρουραὶ τοῦ στρατοῦ ἐννοοῦνται, βεβαίως, τὰ παράλια φρούρια τῆς Νήσου, ἥτοι Γραμβούσα, Καστέλλι Κισσάμου, Χανιά, Σούδα, Ἰτζεδίν, Ρέθυμνον, Ἡράκλειον, Σπίνα Λόγκα καὶ Ἱεράπετρα καὶ ὅτι ἐν Κρήτῃ θὰ διαμένῃ μόνον ὁ ἀναγκαῖος στρατός, πρὸς φρούρησιν τῶν ἀνωτέρω φρουρίων.

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις, ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν εὐμένειαν, μεθ' ἧς παρηκολούθησεν ἡ Ἑμετέρα Σεβαστὴ Κυβέρνησις μέχρι τοῦδε τὸν Κρητικὸν ἀγῶνα, δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι καὶ κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν, θέλει ὑποστηρίξει παρά τῇ Ἑψ. Πύλῃ ὅπως καθορισθῶσιν ἀκρεβέστερον, κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν, τὰ εἰρημένα σημεῖα τοῦ χορηγοῦμένου Ὁργανισμοῦ τῆς Κρήτης. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ τὸ Ἑμέτερον Σωματεῖον, διερμηνεύον τὴν γνώμην τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης, ἐκφράζει τὴν ἀπειρον αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Ἑμετέραν Κυβέρνησιν.

σιν. διὰ τὴν ὑποστήριξιν. τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς τὰ δίκαια αἰτήματα αὐτοῦ.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως μας.

Ἐν Βάμῳ τῇ 22 Αὐγούστου 1896.

Ὁ Πρόεδρος

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Οἱ Ἀντιπρόεδροι

Γεώργιος Μυλωνογιαννάκης, Λεωνίδας Λιονάκης, Στυλ. Γ. Βαρδάκης,
Ἰ. Γενεράλης, Ἰ. Καλογερῆς, Μάρκ. Δημητρακάκης.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ἰ. Γ. Λεκανίδης.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις τῶν Κρητῶν, συνελθοῦσα ἐν πλήρει συνεδρίᾳ ἐν Βάμῳ Ἀποκορώνου καὶ ἀναγνωρίζουσα τὴν ἐξαιρετικὴν σημασίαν, ἣτις ἀπεδόθη εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης διὰ τῆς καθόδου ἐν Κρήτῃ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ μετὰ τοῦ Σώματος τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐθελοντῶν καὶ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς αὐτόν, πρὸς ταχυτέραν καὶ αἰσιωτέραν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος λύσιν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ὡς ἐκ τῆς ἐθελουσίας τῶν ταύτης προξενηθεῖσαν ἐντύπωσιν εἰς σύμματα τὸν Ἑλληνισμόν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν κόσμον,

Ψήφισι

Ἐκφράζει τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς πάντας τοὺς εἰς Κρήτην κατελθόντας ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς καὶ λοιποὺς στρατιώτας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἀναγνωρίζει ὡς συντελέσαντας καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπελθοῦσαν εὐχάριστον τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος λύσιν καὶ ἐπομένως ὡς ἔχοντας δικαιώματα ἐπὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ. Ἐξουσιοδοτεῖ τὸ Προεδρεῖον ἵνα ὑπογράψῃ τὸ παρὸν ψήφισμα καὶ δι' αὐτοὺς ἐπίσημον τοῦτου ἀντίγραφον.

Ἐγένετο ἐν Βάμῳ Ἀποκορώνου τὴν 23 Αὐγούστου 1896.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ἰ. Γ. Λεκανίδης

Οἱ Ἀντιπρόεδροι

Γ. Μυλωνογιαννάκης, Μάρκ. Δημητρακάκης, Ἰωάν. Γενεράλης, Λεωνίδας Λιονάκης, Στυλ. Βαρδάκης, Ἰωάν. Καλογερῆς

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων)

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ὁ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας εἰδικὸς γραμματεὺς

Ἀδὰμ Βαβουράκης

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις τῶν Κρητῶν

Πρὸς

Τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται.

Δι' ἄλλου ἐγγράφου μας σὰς καθιστῶμεν γνωστὰ τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα μᾶς χορηγοῦνται καὶ τὰ ὁποῖα ἐδέχθημεν. Ἐξεφράσαμεν δὲ τὴν εὐχὴν πρὸς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις ὅπως ἐξηγηθῶσιν ἀκριβέστερον μερικὰ σημεῖα ἀόριστα τοῦ νέου Πολιτεύματος, διὰ νὰ μὴ προσκόπτωμεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ καὶ ἐλπίζομεν ὅτι καὶ ἡ εὐχή μας αὕτη θὰ γίνῃ δεκτὴ. Ἀπεφασίσσαμεν δὲ ὅπως διατηρηθῇ ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις καὶ διατελῇ ὁ Χριστιανικὸς Λαὸς ἔνοπλος μέχρις οὗ ἐκδοθῇ καὶ δημοσιευθῇ τὸ σχετικὸν Φιρμάνιον. Ἀλλὰ σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μὴ προβαίνετε πλέον εἰς ἐχθροπραξίας, καθόσον αὐταὶ ἀντὶ νὰ μᾶς ὠφελήσουν θὰ μᾶς ζημιώσουν.

Ἐν Βάμῳ τῆ 22α Αὐγούστου 1896 τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως Κρήτης.

Ὁ Πρόεδρος

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ι. Γ. Λεκανίδης

Οἱ Ἀντιπρόσωποι

Λ. Λιωνάκης, Ι. Καλογερῆς, Ἰω. Γενεράλης, Στυλ. Βαρδάκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης, Μ. Δημητρακάκης

Πρὸς

Τὸ ἐν Χανίοις Γεν. Βασιλ. Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος.

Ἀξιότιμε κ. Πρόξενε.

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ, ὑπὸ χρονολογίαν 20 Αὐγούστου ἐ. ἔ., ἐγγράφου Ἑμῶν, σὰς καθιστῶμεν γνωστὸν ὅτι ἡ Γεν. Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις ἐν συνεδριάσει αὐτῆς σήμερον ἐδέχθη, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ σχετικοῦ ἐγγράφου, ὅπερ σὰς ἀποστέλλομεν, τὰ χορηγούμενα αἰτήματα, ζητεῖ δὲ ὅπως σαφέστερον ὀρισθῶσι μερικὰ σημεῖα τοῦ νέου Πολιτεύματος, ὅπως κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν μὴ παρουσιασθῶσι προσκόμματα. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καὶ ἡ εὐχή μας αὕτη, τῇ ἐπιμόνῳ καὶ τῆς Ἑμετ. Βασιλ. Κυβερνήσεως συστάσει, θὰ εἰσακουσθῇ Ἀπεφάσισε δὲ πρὸς τούτοις ὅπως διατηρηθῇ ἡ Γεν. Ἐπαν. Συνέλευσις ὡς καὶ ὁ Χριστιανικὸς λαὸς ὑπὸ τὰ ὅπλα, ἀποφεύγων ὅμως πᾶσαν σύγκρουσιν, μέχρις οὗ ἐκδοθῇ καὶ δημοσιευθῇ τὸ σχετικὸν Φιρμάνιον.

Διατελοῦμεν μὲθ' ὑπολήψεως.

Ἐν Βάμῳ τῆ 22 Αὐγούστου 1898. τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν.

Ὁ Πρόεδρος

Σ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ι. Γ. Λεκανίδης

Οἱ Ἀντιπρόεδροι

Γ. Μυλωνογιαννάκης, Ι. Καλογερῆς, Στ. Βαρδάκης, Λ. Λιωνάκης, Ι. Γενεράλης, Μάρκ. Δημητρακάκης.

Προκήρυξις Βουλευτῶν

25 Αύγουστου 1896.

Ὁ νέος Ὄργανισμὸς ἐπιτρέπει εἰς τὴν Κρήτην ἴδιον πολιτικὸν βίον καὶ ἀπόλυτον ἀνάπτυξιν. Ἡ παρεχομένη δύναμις τοῦ ν' ἀποφασίζωμεν ἐλευθέρως περὶ τῶν ἰδίων ὑποθέσεων, πληροὶ μὲν τοὺς Κρήτας δικαίας ὑπερηφανείας, ἀλλ' ἐπιβάλλει εἰς ἅπαντας ἡμᾶς ἀντίστοιχα καθήκοντα, πρῶτιστον τῶν ὁποίων εἶναι ἡ φιλονομία, ἡ μετριοπάθεια καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν ἀλλοτρίων δικαιωμάτων. Οἱ Χριστιανοὶ ἰδίως κάτοικοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν μεγάλην πλειονότητα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐπιδιώξαντες φιλοτίμως πρὸς ὄφελος πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν κατοίκων τὰς γενομένας παραχωρήσεις, ὀφείλουσι νὰ δώσωσι τὸ καλὸν παράδειγμα. Ἀληθῆς ἐχθρὸς τῆς Πατρίδος πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἰδίως ἐκεῖνος, ὅστις παρὰ τὴν γενικὴν πάντων ἐπιθυμίαν ἤθελεν ἐξακολουθήσῃ διαταράττων τὴν δημοσίαν τάξιν. Τὸ μόνον στάδιον τοῦ μεταξύ μας ἀγῶνος ἄς ἀποτελῆ τοῦ λοιποῦ ἡ εἰρηνικὴ ἐργασία. Εἰς ταύτην ἀφιερῶντες πᾶσαν ἡμῶν τὴν δύναμιν θὰ δειχθῶμεν εὐγνώμονες πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τῶν Σουλτάνου καὶ τὰς εὐεργετίας Μεγ. Δυνάμεις.

Πρὸς

τὴν Σεβ. Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν

Κύριε Πρόεδρε,

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως, ἐξουσιοδοτηθὲν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 ψηφίσματος αὐτῆς, σπεύδει διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου του νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὴν Σεβ. Κυβέρνησιν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν μέριμναν ἣν κατέβαλεν Αὕτη πρὸς λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος.

Τῆς εὐκαιρίας ταύτης δραττόμενον τὸ Προεδρεῖον, παρακαλεῖ Ὑμᾶς ὅπως ἐκφύσητε καταλλήλως τὴν διαβεβαίωσιν τῶν θερμῶν εὐχαριστιῶν μας πρὸς πάντας τοὺς ὁμογενεῖς τοὺς προσεγγκόντας ὑπὲρ τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος καὶ βοηθήσαντας ὕλικῶς καὶ ἠθικῶς τοῦτον.

Αἱ εὐχαριστίαι αὗται τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ δὲν ἀπέχουσι ποσῶς ἀληθοῦς εὐγνωμοσύνης, ὅταν συλλογισθῶμεν τὴν θυσίαν αἵματος, τὴν ὁποίαν οἱ ἐξ Ἑλλάδος ἐθέλονται κατήλθον ἵνα προσφέρωσιν εἰς τὸν βῶ μόν τῆς πατρίδος.

Ἰδιαίτερα θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ ὁμολογήσωμεν χάριτας πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς τοὺς ἐν σώματι κατελθόντας καὶ διὰ τῆς εὐγενοῦς ἀποφάσεώς των συγκινήσαντας τὸν πεπολιτισμένον κόσμον καὶ βοηθήσαντας τὴν λύσιν τοῦ ἀγῶνος, εἰς ὃν ἡ Κρήτη ἀπεδύθη.

Τῶν κ. κ. Ἀξιωματικῶν αἱ ὑπηρεσίαι ὑπῆρξαν διὰ τὴν Κρήτην πολυτιμότεραι. Ὡς τοιαύτας τὰς ἀναγνωρίζομεν καὶ ἀνομολογοῦμεν. Ὄφειλομεν δὲ μίαν θερμὴν νὰ υποβάλωμεν σύστασιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, νὰ ἀρκεσθῆ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία εἰς ὅσας μέχρι τοῦδε προσέφερον οἱ τοῦ θυσίας ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος, μὴ ζήτησις δὲ καὶ ἄλλας τοιαύτας ἅμα τῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπανόδῳ των.

Διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου πρὸς Ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Ἐν Βάμῳ τῇ 24 Αύγουστου 1896

Τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Ἀντιπρόεδροι

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Πρὸς

Τὸ Σεβαστὸν Προεδρεῖον τῆς Γενικῆς τῶν Κρητῶν Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως.

Ἀξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι ἐθελονταί, ἀδυνατοῦντες ἕνεκεν οἰκονομικῶν λόγων νὰ ἐπιμηκύνωσι τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν των, σᾶς παρακαλοῦσι δι' ἔμοῦ ἵνα τοὺς παρέξητε τὸ διὰ τοὺς ἐθελοντάς ὑφ' ὑμῶν κανονισθὲν πιστοποιητικὸν πρὸς ἰδίαν των χρῆσιν.

Οἱ ὑπαρχηγοί

Ἰωάννης Παπαδάκης, Χαράλ. Φρατζεσκάκης

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀνατολικοῦ Τμήματος τῆς Κυθωνίας καὶ Ἀντιπρόεδρος τῆς Γεν. Ἐπαν. Συνελεύσεως

Ἰωάννης Καλογερῆς

Ὀνόματα ἐθελοντῶν :

- 1) Ἀχιλλεὺς Λάμπρου Λοχίας τοῦ 4ου Πεζικοῦ Συντάγματος.
- 2) Θεόδωρος Κουφαλάκος Ἀστυφύλαξ Ἀθηνῶν.
- 3) Ἀλέξανδρος Ἰωαννίδης ἐκ Βόλου.
- 4) Δημ. Ε, Ἰωαννίδης ἐκ Βόλου.
- 5) Ἰωάννης Δ. Μπουντάρης ἐκ Λεωνιδίου.
- 6) Ἰωάννης Δάτσης ἐκ Λεωνιδίου.
- 7) Δημήτρ. Ι. Δαρέλης ἐξ Ἡπείρου.

Κάμποι τῇ 26 Αὐγούστου 1896.

Ἐν Γετίμῃ τῇ 25 Αὐγούστου 1896

Πρὸς

τὴν Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν

Κύριε Πρόεδρε,

Τῇ αἰτήσῃ των μετ' ἔμοῦ κατελθόντων εἰς Κρήτην ὑπαξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ κ. κ. Νικολάου Μαζάκια ὑποκελευστοῦ καὶ Ἡλία Πάτερος διόπου, ἐζήτησα δι' ἐπιστολῆς μου πρὸς ὑμᾶς ἔγγραφον εὐχαριστήριον δι' αὐτοὺς, φρονούντας ὅτι ἤθελον ποτὲ τῶν χρησιμεύσῃ. Ἀντὶ ὅμως νὰ στείλητε τοιαῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἐλάβετε τὴν καλωσύνην ν' ἀποστείλητε τοιοῦτον ἔγγραφον προσωπικὸν εἰς ἐμέ, ὅπερ ὅμως σᾶς ἐπιστρέφω, καθ' ὅσον φρονῶ ἀπὸ πεποιθήσεως ὅτι ὁ ἐκπληρῶν καὶ ὡς Ἕλλην καὶ ἐξ οἰκογενειακῶν παραδόσεων τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑποχρεώσεις του δὲν ἔχει ἀνάγκη τοιοῦτων ἐγγράφων, ἀλλ' αἰσθάνεται τὴν μεγίστην τῶν εὐχαριστήσεων ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ αὐτῆς καὶ ἐπαναπαύει τὴν συνείδησίν του ἐπὶ τῇ ἱκανοποιητικῇ ἐκπληρῶσει τῶν πόθων του.

Ἐγὼ ἀπερχόμενος νῦν τῆς προσφυλοῦς μου Κρήτης, χαίρω ἐπὶ τῇ σχετικῇ αὐτῆς ἐπιτυχίᾳ, λυποῦμαι δὲ διότι δὲν ἐξεπληρώθησαν καθ' ὅλοκληρίαν οἱ ὑπὲρ τῆς πλήρους εὐτυχίας της πόθοι μου.

Σᾶς χαιρετῶ εὐχόμενος ὑμῖν πλήρη εὐδαιμονίαν

Δ. Μ. Πετροπουλάκης

Ἐν Γετίμ 25 Αὐγούτου 1896

Κύριε Πρόεδρε,

Στελιατέ μας, σὰς παρακαλῶ ἀπὸ ἓν πιστοποιητικὸν διὰ τὴν κάθοδον εἰς Κρήτην τοῦ ὑποκελευστοῦ Ἰωάννου Ματάκια καὶ τοῦ διόπου Ἥλια Παγέρου ἐκφράζοντες ἐν αὐτοῖς τὴν χρησιμότητα τῆς καθόδου των διὰ νὰ τοῖς χρησιμεύσωσιν ὅπου δεῖ.

Ὅπως Ὑμέτερος
Δ. Μ. Πετροπουλάκης.

Υ. Γ. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς τὰ στείλετε ἀπόψε διὰ τοῦ ἐπιφέροντος, διότι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη.

Ὁ ἴδιος

Χανιά τῆ 26 Αὐγούστου 1896

Ἀγαπητὴ φίλε κ. Μανουσε,

Σὰς ἀναγγέλλομεν, ὅτι λόγου γενομένου μεταξὺ τῶν Χριστ. Γεν. Διοικ. Συμβούλων καὶ τινῶν Προξένων, ὅσον ἀφορᾷ τὸν καταρτισμὸν τοῦ Γενικοῦ Διοικ. Συμβουλίου συμφώνως τῷ 5 ἄρθρῳ τοῦ Νέου Ὁργανοῦ, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ Δημόσια ἀξιώματα ἀνατίθενται κατὰ τὰ 2)3 εἰς Χριστιανούς καὶ κατὰ τὰ 1)3 εἰς Μουσουλμάνους, οἱ κ. Πρόξενοι ἀπεφάνθησαν ὅτι τὸ εἰρημένον ἄρθρον δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ, ὅσον ἀφορᾷ τὸ Γεν. Διοικ. Συμβούλιον, καθ' ὅτι τ' ἀποτελοῦντα αὐτὸ μέλη ὡς ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως (ἐκλεγομένης καὶ ταύτης ὡς πρότερον, κατὰ τὴν σύμβασιν τῆς Χαλέπας) δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑπαλλήλων, δὲν θεωροῦνται δημόσιοι λειτουργοὶ καὶ ἐπομένως δὲν ἰσχύει δι' αὐτούς ἡ ἀρχὴ τῶν 2)3.

Σήμερον προσεκλήθησαν οἱ Χριστ. Γεν. Διοικ. Σύμβουλοι ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ Προξενικοῦ σώματος, ὅπερ εἶχε σκοπὸν, ὡς ἐπληροφορήθησαν οἱ σύμβουλοι, νὰ κοινοποιῆσιν εἰς αὐτούς ἐπισήμως καὶ ἐν σώματι τὴν ἐρμηνείαν ταύτην. Βλέποντες οἱ Διοικ. Σύμβουλοι ὅτι δὲν συνέφερε τὸ τοιοῦτον, ἅμα ἐπαρ' υσιάζθησαν ἐνώπιον τῶν Προξένων καὶ οὗτοι τοὺς προσεκάλεσαν νὰ ὑποβάλωσιν εἰς αὐτούς τὰς ἀπορίας των ἐπὶ τοῦ Ὁργανισμοῦ, τῶν ἀπήνητησαν ὅτι δυνάμει τοῦ Ὁργανισμοῦ τούτου οἱ Σύμβουλοι μετὰ τοῦ Διοικητοῦ θὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μεταρρυθμίσεων καὶ ἂν τότε προκύψῃ διαφορὰ γνώμων ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας ἄρθρου τινός, θὰ προκαλέσωσιν αὐθεντικὴν ἐρμηνείαν ἀπὸ ἐκείνου, οἱ ὁποῖοι συνέταξαν τὸν Ὁργανισμὸν τοῦτον καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοὺς Προξένους, οὓς θεωροῦσιν ἀναρμοδίους νὰ λύσωσι τὸ ζήτημα τοῦτο.

Τοιουτοτρόπως ἐματαιώσαν τὴν ὑπὸ τῶν κ. Προξένων ἀνακοίνωσιν τῆς εἰρημένης ἐρμηνείας, διότι οἱ κ. Πρόξενοι οὐδὲν ἀντέταξαν εἰς τὴν ἀπάντησιν των ταύτην.

Συνεπεία τούτου ὁ κ. Γεννάδης ἔκαμε μακροσκελέστατον τηλεγράφημα εἰς τε τὴν Κυβέρνησιν καὶ πρὸς τὸν ἐν Κων)πόλει κ. Μαυροκορδάτον καὶ ζητεῖ νὰ λυθῆ τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, καθ' ὅτι θὰ ἔχη σοβαρὰς συνεπείας τοῦτο. Ταῦτο συνέστησαν καὶ τινες Πρόξενοι καὶ ἐλπίζεται κατὰ 90)ο ἡ ὑπὲρ ἡμῶν λύσις. Οἱ Ὁθωμανοὶ ἐπέδωκαν τὸ π. Σάββατον πρὸς τοὺς κ. Προξένους αἰτησίν, δι' ἧς αἰτοῦσιν τὴν μείωσιν τῶν αἰτημάτων. Ἄγνοεῖται μέχρι σήμερον ἡ πρὸς αὐτούς δοθεῖσα ἀπάντησις. Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐν (*) ἄρμενικὸν ζήτημα ἀνανεωθὲν καὶ πάλιν ἀπειλεῖ νὰ λάβῃ

(*) Ἐχουν καταστααφῆ τὰ γράμματα.

διαστάσεις, αΐτινες τις οΐδε τί δύνανται νά προκαλέσωσι. . . . συνεπεία τούτου.

Μανθάνομεν σήμερον καί τήν πτώσιν τοῦ Τουρκικοῦ Ὑπουργείου, πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι προσεκλήθη ὁ καί ἄλλοτε τοιοῦτος Κιαμήλ Πασσᾶς καί ὡς ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν προσελήφθη ὁ γνωστὸς Ἄδδουλάχ.

Τὸ ἀφορῶν τήν κύρωσιν τοῦ νέου Ὁργανισμοῦ διάταγμα καθυστερεῖ.

Ταῦτα ἐκρίναμεν καλὸν νά σας γράψωμεν, ὑμεῖς δὲ σκεφθῆτε καί ἀποφασίσατε ὅ,τι φρονεῖτε, ὅτι δύνανται νά ἀποβῆ ὠφέλιμον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ τόσον δεξιῶς μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντος ἔργου Σας.

Σας ἀσπάζομαι καί μένω ὡς σὸς ἀδελφὸς

Ἄλεξ. Πατιμίδης

α' Υ.Γ. Κατὰ τὴν Μαλάξαν εὐρέθη χριστιανὸς τις φονευμένος κατὰ τὸ αὐτὸ σχεδὸν μέρος ἐλησθεύθη παρὰ στρατιωτῶν εἰς ἐθελοντῆς συστήσατε τὰ εἰκότά πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτων δυσαρέστων, ὁ ἴδιος.

β' Υ.Γ. Τὸ περὶ Ὑπουργείου δὲν ἐβεβαιώθη ἐπισήμως.

Ὁ ἴδιος

Σεβαστοὶ Κύριοι.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νά ἐκθέσωμεν ὑμῖν τὰ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα λαβόντα χώραν γεγονότα ἐν Κυδωνίᾳ (15—23 Αὐγούστου) ὧν ἀφετηρία ὑπῆρξεν ἡ ἐν Πλατανιαῖ ὑπὸ τῶν Τούρκων γενομένη σφαγή.

Ταχυδρόμος ἐλθὼν τὴν 1 1/2 ὥραν τῆς νυκτὸς μᾶς κατέστη σε γνωστὸν ὅτι οἱ Τούρκοι ἔκαμαν σφαγὴν ἐν Πλατανιαῖ, φονεύσαντες 8 ἄνδρας καί μιαν γυναῖκα, πρὸς δὲ τούτοις δὲ ὅτι ἐτοιμάζουσιν ἐπιθέσεις καί σφαγὰς κατὰ τῶν λοιπῶν πεδινῶν χωρίων καί ὅτι μεγάλη ὑπάρχει ἀνάγκη ἐνισχύσεως καί συνδρομῆς τῶν κατομεριτῶν.

Ἀνεχωρήσαμεν λοιπόν, ἐκ Λάκκων τὴν πρωτῶν τοῦ παρελθόντος Σαβάτου 17 τρέχοντος, μετὰ τῶν ὀπλαρχηγῶν καί καπεταναίων Ἑμμ. Ζουρίδη, Ἰωάν. Μπολάνη, Μάρκου Μάντακα, τοῦ βουλευτοῦ Ἰωάν. Σκουλά, τοῦ Ἀντ. Κατάκη καί Ἑμμ. Μπελεγρῆ. Πιχρελάβομεν μεθ' ἡμῶν 280 ἄνδρας καί ἐξεκινήσαμεν τακτοποιοῦντες καί ἐνισχύοντες τὰς βάρδιας ἀπὸ τὸ χωρίον Φουρνέ, ὅπου πρῶτον μετέβημεν, κατόπιν δὲ εἰς Σκηνέ καί Ἀλικιανόν, ὅπου ἔμεινε ὁ Ἰωάννης Μπολάνης καί ὁ Ἰωάννης Σκουλάς μετὰ 100 ἀνδρῶν. Ἐκεῖθεν ἡμεῖς ἐπροχωρήσαμεν εἰς Βρυσεσ, ὅπου παρελάβομεν τοὺς Βρυσσιανοὺς καί Βατολαικιανοὺς, ἀναθεσάντες εἰς αὐτοὺς νά φυλάττωσι τὸν Κάστελλον, κατόπιν δὲ ἀναχωρήσαμεν εἰς Πλατανιαῖ, ὅπου συνηθροίσθημεν ὅλοι 500 ἄνδρες, κρατοῦντες ἀπάσας τὰς θέσεις ἀπὸ Μόδι Πλατανιαῖ τὴν ἐπομένην Κυριακὴν οἱ ἐγγύχωροι Τούρκοι ἐπετέθησαν ταυτοχρόνως καί κατὰ τῶν δύο σημείων καί τοῦ Πλατανιαῖ καί τῶν πέριξ τῆς Ἁγυιᾶς ἡμετέρων, ἀπεκρουσθησαν ὅμως, ἐπομένως καί ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ὄχυράματά των. Ἐπιωφεληθέντες τῆς διακοπῆς ταύτης, ἐδώσαμεν εἰς ἕκαστον στρατιώτην 50 μόνον δράμια κρέατος, διότι τόσον ἡδυνάμεθα νά διαθέσωμεν καί ἐμείναμεν ἐνισχύοντες τὰ ἐπίκαιρα σημεῖα, ὅποτε οἱ Τούρκοι ἐνισχυθέντες καί ἐκ τῶν πέριξ Τουρκικῶν χωρίων, καί συνταχθέντες ἐπετέθησαν ἐκ νέου κατὰ τῶν ἡμετέρων, ἀποκρουσθέντες ὅμως καί πάλιν μετὰ μικρὰν ἀψιμαχίαν, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ μεταξὺ Σταλοῦ καί Ἁγ. Μαρίνης ὄχυράματά των.

Εἰς τὸ Μόδι συνηγήσαμεν καὶ τὸν ἕκ Κισσάμου ὄπλαρχηγὸν Ἐλ-
ληνάκην, ὅστις ἔχει ὑψώσει σημαίαν ἄν καὶ ἔχη ἀπειληθῆ ὑπὸ τῶν συμ-
πατριωτῶν του. Ἡμεῖς τὸν ἐπεριποιήθημεν καὶ τοῦ εἶπαμεν ὅτι περιμένο-
μεν τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως, ὅπως πράξωμεν το
καθηκόν μας. Εἰς αὐτὸν παρέδωκαν οἱ Πλατανιανοὶ ἓνα προδότην Κισ-
σαμίτην καταδίδοντα τὰς κινήσεις εἰς τὸν Τουρκικὸν στρατὸν καὶ τοὺς
Τουρκοκρητικούς, αὐτὸς δ' ἀμέσως τὸν ἐτουφέκισε χωρὶς νὰ τὸν δικάσῃ,
δι' ὅπερ καὶ ἡμεῖς τὸν ἐπεκρίναμεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐμάθομεν ὅτι οἱ Τουρκοκρητικοὶ ὀγυρωμένοι εἰς Πα-
τελάρι καὶ εἰς τὸ ἐν αὐτῷ εὐρισκόμενον μετόχι τοῦ Κακούρη, ὑπο-
στηρίζομενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Κυρτομάδῳ Τούρκων, διαπράττουσι τὰς
σφαγὰς καὶ τὰς κατὰ τῶν κατωμερίων προσβολάς, διὰ τὸ ὅποιον
καὶ ἐξεμάνησαν οἱ στρατιῶταί μας, ζητοῦντες νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ
τῶν Τούρκων καὶ παρὰ τὴν θέλησίν μας. Περί τὴν μεσημβρίαν ἤλ-
θεν ἐκ Κάμπων ὁ Λακκιώτης ὄπλαρχηγὸς Ἄντωνιος Μάντακας με-
ταξὺ τῶν ἐθελοντῶν Ἰωάννου Χρυσάφη, Παναγιώτου Κονδύλη καὶ
Δημοσθ. Δαπόντε καὶ λοιπῶν φερόντων ἐκκλητικὰς ὕλας διὰ νὰ προσβά-
λωσι τὸ Πατελάρι, εὐρόντες δὲ καὶ τὸν στρατὸν σύμφωνον ἀπεφάσισαν
κατὰ τὴν ἴδιαν νύκτα τὴν προσβολὴν, μολοντί ὅμως αὐστηρῶς ἀντετεί-
ναμεν διὰ τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ ἔργου, καθ' ὅσον τὸ μέρος εἶναι ἀκατάλλη-
λον διὰ νυκτερινὴν προσβολὴν, οὐχ ἦττον δὲν ἠδυνήθημεν νὰ τοὺς ἀπο-
τρέψωμεν, ὅλος δὲ ὁ στρατὸς ἠκολούθησε διὰ νὰ τοὺς ὑποστηρίξουν εἰς
ἐνδεχομένην ἀποτυχίαν καὶ δια ὁδηγοὺς γνωρίζοντας καλῶς τὸ μέρος, ἡ-
μεῖς δὲ ἐμείναμεν εἰς Γαβρανοῦ, ἔτοιμοι διὰ πᾶν ἀπρόοπτον.

Οἱ τορπιλιεῖται ἐξεκίνησαν τὴν 9 νυκτερινὴν τὴν 10 1)2 δὲ φοβερὰ ἐκ-
κρηξίς μᾶς ἔκαμε γνωστὴν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σχεδίου, τὸ αὐρ ἐκ τῶν τορ-
πιλῶν ἔθεσεν ὁ Μιχ. Κουκουλάκης ἐκ Λάκκων. Τὸ μέρος ὕπερ ἐνώθη ἡ τορ-
πιλὴ δηλ. τὸ μεγαλύτερον κτίριον τοῦ Μετοχίου κατεστράφη ἐντελῶς, μεθ'
ἀπάντων ἐννοεῖται τῶν ἐν αὐτῇ εὐρισκομένων, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ οἰκοδομή-
ματα διαρραγέντα κατέστησαν ἄχρηστα.

Περί τὰ ἐξημερώματα ὁ ὄπλαρχηγὸς Ἐμμ. Μπελεγρῆς μετὰ
τοῦ ἐθελοντοῦ Ἰωάν. Χρυσάφη καὶ πενήντα περίπου ἀνδρῶν, περιέζω-
σαν τὸ μετόχιον καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἐν αὐτῷ ἐναπομείναντες ἐτοιμάζον-
το νὰ φύγουν οἱ δὲ ἐν Κυρτομάδῳ ἔσπευδον εἰς βοήθειαν τῶν συνήφθη
τοῖς μαχόμενοι μάχῃ διαρκέσασα ὑπὲρ τὰς 2 ὥρας, μεθ' ἧς οἱ Τούρκοι ἀνε-
χώρησαν, κλεισθέντες εἰς Κυρτομάδω.

Ἡμεῖς ἐνισχύσαντες ἅπαντα τὰ ἐπίκαιρα σημεῖα, ἀπεσύρθημεν εἰς
Φουρνὲ, ἐνεργήσαντες ἀρκετὰς κατοπετεύσεις καὶ ἐνισχύσεις.

Εἰς Κουφὸν ἤλθον καὶ οἱ ἐθελονταὶ Π. Μᾶνος, Γ. Μουρούζης, Γ.
Βάσος, ἐρχόμενοι ἐκ Κάμπων. Τὴν ἐπομένην ἑσπέραν, κατόπιν νέων εἰ-
δήσεων περὶ μελετωμένης προσβολῆστῶν Τούρκων, ἀντεκδικουμένων, ὁ
Ἄντ. Μάντακας μετὰ τοῦ Ἐμμ. Ζουρίδη, Σπυρ. Μαλινδρέτου, Γ. Μάντα-
κα καὶ Ἐμμ. Μιχελέτου μετὰ τοῦ ἐθελοντοῦ Ι. Χρυσάφη καὶ τῶν ἀξιωμα-
τικῶν Μάνου, Μουρούζη καὶ Βάσου, ἀπεφάσισαν νέαν νυκτερινὴν ἐπιθε-
σιν κατ' αὐτοῦ τοῦ χωρίου Κυρτομάδου. Ἐννοηθέντες ὅμως ὑπὸ τῶν
Τούρκων ἔνεκα τῶν ὑλακῶν τῶν κυνῶν, καθ' ὅσον εἰσεχώρησαν μέχρι
τοῦ χωρίου, ὑπεχώρησαν εἰς Ἐπισκοπὴν.

Τὴν ἐπομένην ἅπαντες ἐμείνουμεν εἰς Φουρνὲ καὶ ἐκεῖθεν τηροῦν-
τες πάλιν τὰς φρουράς καὶ τὰς κατοπετεύσεις, ἐπεστρέψαμεν εἰς Λάκκους
μετὰ ὀκταήμερον, ἔλλειψαι τροφῆς καθ' ὅσον δὲν ἐλάβομεν πρὸς διατήρη-
σιν 1500 ἀνδρῶν κρατούντων τὸ Μόδι, Πλατανιά, Βρυῖσες, Κάστελον,
Λιβαδάκια, Ἀλικιανὸν, Χαρόσπηλον, Σκηνὲ, εἰμὴ 10 Ναπολεόνια παρὰ
τοῦ πληρεξουσίου Γεωργ. Μάντακα. Πρὸς δὲ προσεβλήθησαν ὑπὸ pure-

τοῦ ἕνεκα τῆς κακῆς τροφῆς δι' ἁώρων καρπῶν καὶ τῆς ἐλλείψεως καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου. Βεβαιωθέντες δὲ καὶ περὶ τῆς παραδοχῆς τῶν αἰτημάτων ἀπεσῦρθημεν ἂν καὶ οἱ Τοῦρκοὶ ἀκόμη ἀπειλοῦσιν.

Ἐναφέρομεν μεθ' ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης.

Ἐν Λάκκοις Κυδωνίας 26 Αὐγούστου 1896

Ὁ Ἀρχηγὸς Κυδωνίας

A. Z. Μάντακας Ν Νικολουδάκης

Ἐν Χανίοις τῆ 27 Αὐγούστου 1896

Φίλτατε Κύριε Μανοῦσο Κουνδουράκη,

Περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως σᾶς ἀπαντῶ ὅτι ἐτηλεγραφήσαμεν εἰς Ἀθήνας περὶ ὁδηγιῶν εἰς ποίους πρέπει νὰ δώσωμεν τὸ ποσὸν αὐτό, εἰς ὑμᾶς ἢ εἰς τοὺς πρώτους, διότι τὰ ζητοῦν καὶ αὐτοὶ, ἀλλ' ἀπάντησιν δὲν ἐλάβομεν ἀκόμη· ἐπίτηδες ἐκράτησα τὸν πεζὸν μέχρι οὗ λάβομεν ἄπαντησιν, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐλάβαμεν μέχρι σήμερον, δὲν θὰ λείψω δὲ ἅμα λάβομεν τοιαύτην, νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ἀμέσως διότι βεβαίως θὰ διαταχθῶμεν νὰ σᾶς τὰ δώσωμεν ἐσᾶς

Σᾶς ἐσωκλείω τὴν ἀπόδειξιν σας, τὴν ὁποίαν θὰ μοῦ στείλετε ἅμα σᾶς εἰδοποιήσω. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ περὶ τῶν ὑπολειπομένων ζητημάτων οἱ κ. Πρόξενοι Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐφρόνουν ὅτι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον πρέπει νὰ μείνῃ ὅπως καὶ πρότερον, ἀλλὰ ἐγινε μέγας πάταγος περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἐκ μέρους μας καὶ ἐσιωπήθη καὶ πιστεύω, ὅτι θὰ εἶναι καὶ αὐτὸ ὅπως τὰ λοιπὰ.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ ἄλλα φρονῶ ὅτι εἶναι ἔργον τῆς Συνελεύσεως, διότι ὅσον ἀφορᾷ τὸ χαρτόσημον, αὐτὸ εἶναι λελυμένον ζήτημα συμφώνως τῆς συμβάσεως εἰς τὴν Χαλέπας, ὅτι εἶναι τοῦ τόπου τὸ χαρτόσημον. Περὶ δὲ τοῦ στρατοῦ θὰ διευκρινισθῆ καὶ αὐτό. Δι' ὅλα δὲ αὐτὰ ἐσπεύσαμεν νὰ τηλεγραφήσωμεν πρὸς τὸ ὑπουργεῖόν μας καὶ Β. Πρεσβείαν ὅπως ἐνεργήσουν καὶ λυθοῦν καὶ αὐτὰ ὑπὲρ ἡμῶν· τοιαύτη δὲ ἰδέα ἐπικρατεῖ εἰς πάντας τοὺς ἐδῶ. Ἐγινε δὲ μεγάλος πάταγος ἐδῶ διὰ τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν ἐξέφρασαν οἱ κ. Πρόξενοι Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας περὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐσιώπησαν περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος.

Ἄμα λάβομεν ἀπάντησιν ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις μας περὶ ὅλων αὐτῶν θὰ σπεύσω ἀμέσως νὰ σᾶς εἰδοποιήσω. Μίαν χάριν θὰ σᾶς παρακαλέσω φίλτατε, Κατὰ τὴν διαμονὴν μου αὐτόθι εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἔμεινα μοὶ εἶχεν ἀφίσει τὸ ὄπλον τοῦ ὁ Ἰωάννης Παπουτσάκης, ὅπως τὸ παραλάβῃ ὁ σύντεκνός μου Καλογερῆς καὶ τὸ μεταφέρει τὴν νύκτα, ὅπου ἀνεχώρουν διὰ Μεσολοκιά. Ἀλλὰ οὗτοι ἔφυγαν χωρὶς νὰ τὸ παραλάβουν τὴν πρώτην, ὅπου ἀνεχώρουν· ἡμεῖς τὸ ζητήσαμεν, ἀλλὰ δυστυχῶς, δὲν τὸ εὔρομεν. Λοιπόν σᾶς θερμοπαρακαλῶ νὰ ἐξετάσητε ἔάν εἶναι δυνατόν νὰ εὑρεθῆ, διότι εὐθύνομαι ἐγὼ ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ θέλετε με ὑποχρεώσῃ.

Καὶ πάλιν σᾶς λέγω ὅτι ἅμα λάβομεν ἀπάντησιν περὶ τῶν χρημάτων θέλω ἀμέσως σᾶς εἰδοποιήσῃ πιστεύω ὅτι αὔριον θὰ ἔχωμεν τοιαύτην, ὡς καὶ διὰ τὰ ὑπολειπόμενα ζητήματα.

Ἀσπασμοὺς εἰς ὅλους τοὺς φίλους.

Σᾶς γλυκοασπάζομαι

Ἐμμ. Καβαλιέρος.

Υ. Γ. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν θᾶναί τὰ πράγματα ἄνω κάτω.

Λέγουν ὅτι ἔπεσεν καὶ τὸ ὑπουργεῖον καὶ ἦλθεν Πρωθυπουργὸς ὁ Κιαμὴλ Πασσᾶς καὶ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ὁ Ἀβδουλάχ.

Ὁ ἴδιος.

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόξενε,

Ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τῆς νήσου ἔρχονται ἐνταῦθα εἰς τὴν Γεν. Ἐπαναστ. Συνέλευσιν ἐθελονταί, ζητοῦντες μέσον ὅπως ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς πατρίδας των, ἐπειδὴ δὲ εὐρίσκονται ὅλοι ἄνευ χρημάτων, τὰ μέσα τῆς ἀναχωρήσεώς των δὲν εἶναι εὐκόλα. Ὅθεν ἐθεώρησα δίκαιον νὰ σᾶς γράψω, ὅπως συνεννοούμενοι καὶ μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις, συμφωνήσετε μετὰ τῆς Ἐταιρείας τῶν Ἀτμοπλοίων Τζῶν, ἵνα προσγγίσῃ καὶ πάλιν πλοῖον ἰδικόν των εἰς Ἀλμυρίδα ἢ Ἀλμυρόν ἐν ἡμέρᾳ ὠρισμένη διὰ νὰ παραλάβῃ τοὺς πτωχοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους. Ἐὰν κατορθωθῇ νὰ ἀναχωρήσωσι διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ, πληρωμένου τοῦ ναύλου ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις, εἰδοποιήσατέ με ἵνα καλέσω ἐνταῦθα ὄλους τοὺς ἐθελοντὰς νὰ ἀναχωρήσωσι καὶ Σᾶς ὀρίσω τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ εἶναι ἔτοιμοι. Περιμένῶ ἀπάντησίν σας.

Ἐν Βόμφ τῇ 28 Αὐγούστου 1896

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως
Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Πρόεδρος τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν.

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως

Πρὸς

τὴν ἐν Ἀθήναις Ἀνώνυμον Ἑθνικὴν Ἐταιρίαν.

Κύριε Πρόδρε,

Ἦδη, ὅτε ὁ ἀγὼν τῆς Κρήτης ἔληξε καὶ ὁ τόπος προσκαλεῖται νὰ καρπωθῇ τῶν εὐεργετημάτων τοῦ νέου πολιτεύματος, ὅπερ διὰ δεκατριμήνου ἀγῶνος πλήρους ἀνυπολογίστων κινδύνων, κακουχιῶν καὶ μεγάλων στερήσεων κατὰ παντοίων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν δυσχερειῶν ἐπέτυχε, τὸ ἡμέτερον Προεδρεῖον, ἐντολῇ τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν, ἐκφράζον καὶ τὴν γνώμην τῆς τέως Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως, καθῆκον αὐτοῦ θεωρεῖ νὰ μὴ φανῇ ἐπιλήσιμον τῶν εὐεργεσιῶν, ὧν ἀπήλαυσε παρὰ τῆς Ἑμετ. Ἐταιρείας. Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ὁ ἀγὼν ἡμῶν οὐδεμιᾶς παρ' οὐδενὸς ἐτύγχανεν ὑποστηρίξεως, ἀλλ' οἱ πάντες ἢ ἠδιαφόρουν ἢ δι' ἄλλους λόγους ἀπέφευγον νὰ παράσχωσιν οἰανδήποτε συνδρομὴν εἰς ἡμᾶς καὶ οὕτως ἡ Κρήτη εἶχεν ἀφεθῆ ὅπως μόνη παλαιῇ κατὰ πολλαπλασίως ἀνωτέρου ἐχθροῦ, μίᾳ μόνῃ βοήθειᾳ μικρᾷ μὲν κατὰ τὸ ποσόν, μεγίστη ὅμως διὰ τὸ ἐγκαιρον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς, ἐδόθη εἰς αὐτήν, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς πολλὰς νίκας τῶν Χριστιανῶν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἐκπόρθησιν τοῦ Βάμου καὶ τὴν βοήθειαν ταύτην ἔδωκε ἡ Ἑμετέρα Ἐταιρία, διὰ τοῦ κ. Γεωργίου Τσόντου ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ Ἑλλην. Πυροβολικοῦ, ἀποστείλασα τὸν παρελθόντα Μάτιον εἴκοσι χιλιάδας φυσιογγίων πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως.

Τούτων ἕνεκεν ἡ Γεν. Ἐπαναστατικὴ τῶν Κρητῶν Συνέλευσις καὶ ἰδίᾳ τὰ μέλη τῆς τέως Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μετα

πολιτεύσεως Κρήτης, ἐκφράζουσι, δι' ἡμῶν τὰς πρὸς τὸ Ὑμέτερον Σωματεῖον εὐχαριστίας τῶν, εὐχόμενα συνάμα ὅπως καὶ εἰς τὸ μέλλον ἰο ἀγῶνες αὐτοῦ στέφονται ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἔθνους μας.

Ἐν Βάμῳ τῇ 29 Αὐγούστου 1896

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ι. Γ. Λεκανίδης

Ἀξιότιμε Κύριε Κουνδουράκη

Ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς Σας. Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τηλεγραφικῶς ἐνετείλατό μοι νὰ μὴ ἀποστείλω ὅπουδήποτε χρηματικὸν ποσὸν ἄνευ νεωτέρας αὐτῆς παραγγελίας.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως

Ν. Γεννάδης

Ἐν Χανίοις τῇ 29 Αὐγούστου 1896

Κύριε Νικόλαε Γεννάδη,

Τὴν πρὸς τὸν κ. Μανουσον Ρ. Κουνδουράκη, Πρόεδρον τοῦ ἡμετ. Σωματείου ἐπιστολὴν ὑμῶν, ὑπὸ χθεσινὴν ἡμερομηνίαν, δι' ἧς ἀπαντᾶτε εἰς τὸ ἀπὸ 28 λήξαντος μηνός, εἶδομεν.

Ὁ τρόπος τῆς ἀπαντήσεως ὑμῶν ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἀπαύγασμα διπλωματικοῦ νοός, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταταχθῆ καὶ μεταξὺ τῶν τῆς συμπεριφορᾶς, ἣν τηροῦσι πρὸς σωματεῖα ἀνεγνωρισμένα καὶ δὴ ἐπαναστατικά, ἄνθρωποι εὐγενεῖς καὶ συναισθανόμενοι τῆς θέσεώς των. Ἐπιτρέπεται βεβαίως εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, καθ' ἣν ἀνεφάνη τὸ παρὸν πολιτικὸν ζήτημα τῆς Κρήτης, τὸ ὅποιον τόσον ἀνύψωσε καὶ ἐδόξεσε τὸ Ἑλλ. ἔθνος, ἐπολέμησαν αὐτὸ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Κρήτης διὰ παντοίων ἐξοντωτικῶν μέσων, νὰ ραδιουργῶσι καὶ συκοφαντῶσι τοὺς πρωτεργάτας αὐτοῦ καὶ νὰ ἐργάζωνται παρά τε τῇ Ἑλλ. Κυβερνήσει καὶ τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ Ἀθηνῶν, ὅπως ἀποσπάσωσι διαταγὴν, εἰςἑαυτοὺς νὰ μὴ μετρήσωσιν εἰς ἡμᾶς τὰ ποσὰ τὰ ὅποια ἔχουσιν ἀποσταλῆ πρὸς αὐτοὺς, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἀπὸ 15 καὶ πλέον ἡμερῶν, εἴτε διὰ νὰ κατορθώσωσιν τὴν πρόωρον διάλυσιν ἡμῶν, εἴτε δι' ἄλλους εὐνοήτους λόγους καὶ εἰς παρελθούσας ἐπαναστάσεις ἐπιτυχῶς τεθέντας εἰς ἐφαρμογὴν· δὲν ἦτο ὁμως δυνατόν νὰ ἐπιτραπῆ εἰς αὐτοὺς ὅπως, ἀντὶ ἀπαντήσεως πρὸς τὴν Γεν. Ἐπαναστατικὴν τῶν Κρητῶν Συνέλευσιν, ἀπαντᾶ καὶ πρὸς τὸν Μαν. Ρ. Κουνδουράκη ὡς ἰδιώτην περιφρονητικῶς καὶ οὐχὶ ὡς πρόεδρον αὐτῆς. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν πράττετε τοῦτο, τὸ ἐπράξατε καὶ ἄλλοτε κατ' αὐτὰς δι' ὃ καὶ ἐφιστῶμεν τὴν προσοχήν, σας εἰς τοῦτο.

Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐπιφυλασσόμεθα διὰ τὸ μέλλον.

Ἐν Βάμῳ τῇ 30 Αὐγούστου 1896

Ὁ Προεδρεύων

Οἱ ἀντιπρόεδροι

Ε. Βαρδάκης

Ὁ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας

Γραμματεὺς

Α. Πρωτοπαπαδάκης

Τὰ μέλη

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί)

Ὅτι ἀκριβῆς ἀντίγραφον

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπαναστ. Ἐπιτροπῆς Κρήτης Μανοῦσον
Κουνδουράκη

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Ἀτυχῶς τὴν 22 λήγοντος ἐτραυματίσθην, ἀπροσδοκῆτως. ὁ τρόπος τοῦ τραυματισμοῦ μου δὲν δύναται νὰ ἐξιστορηθῇ δι' ἐπιστολῆς, ἐπιφυλασόμενος προσωπικῶς νὰ ἐξηγηθῶ. Τοῦτο μόνον σὰς λέγω, ὅτι τὰ τραύματα ἦτον σοβαρά, μόνις χθὲς ὁ κ. Ἱατρός Στυλ. Μαντωνάκης μᾶς ἐβεβαίωσε περὶ τῶν ἀκινδύνων αὐτῶν. Ἀκόμη ἡ δεξιὰ μου χεὶρ καὶ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ τραχήλου μένουσιν ἀκίνητα, ἡ ἀριστερά μου μόνις κινεῖται, τὴν θεραπείαν ἐξακολουθεῖ εἰσέτι ὁ ἀνωτέρω περιφημὸς Ἱατρός, ἐπισκεπτόμενός με δις τῆς ἡμέρας. Διὰ νὰ μοῦ ἀλάσσουν τὰ τραύματα νὰ κινουμαι καὶ νὰ μετατοποῦμαι εἰς τὸ κρεβάτι, ἀπαιτοῦνται ἢ πρόσωπα καὶ εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ εὐρίσκωνται πάντοτε πλησίον μου. Ὁ Ἱατρός διὰ τὰς ἐπισκέψεις καὶ διὰ τὰ φάρμακα βεβαίως θὰ ἀπαιτήσῃ ἀνάλογα χρήματα.

Ἐπειδὴ τὰ οικονομικά μου εὐρίσκονται δεινά, ὡς θὰ τὸ γνωρίζετε, καθ' ὅσον ἐξ ἀρχῆς οὐ ἀγῶνος μέχρι σήμερον ἐξοδεύω χωρὶς οὐδ' ὀβολὸν νὰ λάβω ἀπὸ κανενός, καὶ πάντοτε εἰς ξένην ἐπαρχίαν συνοδευόμενος πάντοτε μετὰ πολλῶν ἐπαρχιωτῶν μου, ὅπου εἰναιάδύνατον πάντοτε νὰ φιλοξενηταί τις.

Δὲν εἶχον δὲ σκοπὸν ποτὲ νὰ καταφύγω εἰς μέσον ἀπαιτήσεως χρημάτων, ὡς γνωρίζεις τὸν χαρακτήρα μου, ἀλλὰ ἔνεκεν τῆς δεινοτάτης σημερινῆς μου συμφορᾶς, ἀναγκάζομαι νὰ καταφύγω εἰς τὴν γενναίαν φιλανθρωπίαν τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Κρητῶν, ὅπως παρ' αὐτῆς ζητήσω σωτήριον μέσον. διότι ἄνευ τῆς χρηματικῆς συνδρομῆς αὐτῆς θὰ εἶναι ἐπικίνδυνος ἡ θέσις μου, ἀφοῦ βεβαίως με ἐγκαταλείψουν καὶ ὁ Ἱατρός καὶ οἱ λοιποὶ Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἔρχομαι νὰ σὰς θερμοπαρακαλέσω διὰ μέσου τῆς φιλανθρωπίας, νὰ μοῦ φανήτε διὰ χρημάτων χρησῖμος, ἀναλόγως τῆς περιστάσεως, τῆς θέσεώς μου καὶ τῶν δικαιωμάτων, ὧν ἀναγνωρίζετε ὅτι ἔχω. Ὅτι ποσὸν δώσητε, ἄς δοθῇ τῷ φέροντι ὡς γνωστῷ Σας.

Ἐύελπις εἰς τὰ ἀγνά αἰσθήματα τοῦ Προεδρείου ὅτι θέλω τύχει ὑποστηρίξεως. του Περιμένω τὴν ἄμεσον καὶ γενναίαν συνδρομὴν σας.

Ἐν Ἀγίῳ Ἀντωνίῳ Κισσάμου τῆ 29 Αὐγούστου 1896

Μένω ὅλως ὑμέτερος

Δασκαλογιάννης

Διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς

Ἐν Λάκκοις τῆ 28 Αὐγούστου 1896.

Πρὸς

Τὴν σεβαστὴν Ἐπαναστατικὴν συνέλευσιν τῆς Κρήτης.

Σεβαστοὶ Κύριοι

Μανθάνομεν ἐκ θετικῆς πηγῆς, ὅτι συκοφαντούμεθα αὐτοῦ ἀπὸ ἐχθροῦς τινὰς τῶν Λάκκων, ὅτι ἐδολοφονήσαμεν ἀνθρώπους διερχομένους ἐντεῦθεν καὶ καθὼς μανθάνομεν τὸν Μανώλην Κελαϊδῆν, τὸν ὁποῖον μάλιστα ἐπεριποιήθημεν καὶ τὸν ὁποῖον ἐσουνόδευσε μέχρις Ὀμαλοῦ ὁ Πατρικάκης καὶ ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν εἰς Σέλινον. Σὰς παραπέμπομεν δὲ εἰς τὸν Παπαδάκην τὸν διευθυντὴν τῆς τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας, ὅστις

εἶχε γράμμα, καθὼς μανθάνομεν, εἰς τὰς 13 τοῦ μηνός. Οἱ ἴδιοι ἀπέδωσαν φόνον κατὰ τοῦ ἐκ Σμύρνης ἐθελοντοῦ Εὐριπίδου, ὅστις ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Μάνου καὶ ζητήσατε ἐάν θέλετε πληροφορίας παρὰ τοῦ Κ. Μάνου εἰς Ἀθήνας. Τὰ δὲ ἐνδύματα τὰ εὐρεθέντα ἐπὶ τινος ἀμπέλου ἦσαν λεπροῦ τινος (κομένου) ἐκ Κισσάμου, διερχομένου ἐκεῖθεν, ὃν κατὰ τύχην εἶδεν ὁ Παπᾶ Μανώλης ἐφημέριος τῶν Λάκκων καὶ τὰ ὁποῖα ἐπέταξεν ἐκεῖ ἀφοῦ τὰ ἄλλαξε. Λυπούμεθα κύριοι, ἐνῶ μᾶς γνωρίζετε καλῶς, νὰ δέχεσθε νὰ μᾶς μέμφονται τέρατά τινα ὡς δολοφόνους, οἱ ὁποῖοι θεωροῦμεν ὡς καύχημά μας ὅτι ἐδείξαμεν ἀμεμπτον διαγωγὴν ὑπὲρ τινὰ καὶ ἄλλον πρὸς τοὺς ξένους, οὓς καλοῦμεν μάρτυρας ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι ἐκ τῶν σημαντικωτέρων τῆς Ἑλλάδος οἰκογενειῶν, οὐχ ἦττον ὅμως εὐγενέστατα ἐπεριποιήθημεν καὶ τοὺς εἰς ὑποδεεστέραν τάξιν ἀνήκοντας. Ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς πατρίδος δὲν πιστεύω νὰ παρελείψαμεν τίποτε συντελοῦν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα δὲ πρὸς αὐτήν, οὐδὲ λόγος ἀρμόζει νὰ γίνεταί, διότι εἶναι γνωστά καὶ εἰς σὰς καὶ εἰς πάντα εὐσυνείδητον πατριώτην.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως.

Οἱ Ἀρχηγοὶ καὶ ὄπλαρχηγοὶ τῶν Λάκκων

Α. Ζ. Μάντακας, Κ. Νικολοῦδης, Ἰω. Α. Βολανάκης, Ἰ. Ἐμμ. Ζουρίδης, Ἀντ. Κατάκης.

Πρὸς

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Γεν. Ἐπαναστ. τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως.
Κύριε Πρόεδρε,

Ἐγκλειστῶς διαβιβάζομεν ὑμῖν ἓν πρακτικὸν καὶ ἓν ἀντίγραφον αὐτοῦ, τῶν παρευρεθέντων ἐνταῦθα σήμερον βουλευτῶν, ὄπλαρχηγῶν καὶ λοιπῶν προκρίτων Κισσάμου, δι' οὗ ἀναιροῦσι τὴν καθ' ἡμῶν χαλκευθεῖσαν συκοφαντίαν περὶ συνεννοήσεως δῆθεν μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Σὰς παρακαλοῦμεν ὅπως συμφώνως μὲ τὴν εὐχὴν τῶν ὑπογραψάντων τὸ πρακτικόν, ἀποστείλητε ἀντίγραφον αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας πρὸς δημοσίευσιν χάριν τῆς τιμῆς τῆς ἐπαρχίας καὶ ἡμῶν. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ πρακτικοῦ ἐνώπιον τῆς ὁμηγύρευς τῶν συνελθόντων, ἐτέθη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐτέρου ἐξ ἡμῶν Ἰακώβου Κουμάκη, ὡς συγκατηγορουμένου καὶ προσετέθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸ περιθώριον διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ περιμένωσιν οἱ ἄνθρωποι μέχρις οὗ συνταχθῆ ἕτερον.

Ἐν χωρίῳ Καλάθαινες τῆ 31 Αὐγούστου 1896

Δέξασθε κλπ.

Ὅπως ὑμέτερος

Ν. Καμπούρης Στ. Κουμῆς

Ἀξιότιμε Κύριε,

Μετὰ τὴν αἰσίαν καὶ εὐδαίμων λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς ἡμετέρας πατρίδος, ὀφειλομένην εἰς τὰ φιλοστοργότατα καὶ πατριωτικώτατα αἰσθήματα τῶν γενναίων αὐτῆς τέκνων τῶν ἀποτελούντων τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως, καθήκον ἐπιτελοῦσα ὑψιστον, ἐκφράζω Αὐτοῖς, ὡς ὀδελφῆ Αὐτῶν εὐκρινῆς, συμπάσχουσα τὸ πρὶν καὶ συγχαίρουσα νῦν, τὰ θερμότατα συγχαρητήριά μου ἐπὶ τῇ θριαμβευτικῇ νίκῃ, Αὐτῶν, καὶ τὰς

εὐγνώμονας εὐχαριστίας μου διὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας των ὑπὲρ τῶν δικαιομάτων τῆς δεινοπαθούσης πατρίδος. Εὐχομένη διακαῶς Αὐτοῖς ὅπως ἀξιωθῶσι νὰ γίνωσι λιαν προσεχῶς οἱ ἐλευθερωταὶ τῆς Κρήτης μας,

Διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως ἡ Ὑμετέρα ἀδελφῆ

Ἄννα Γερασιμίδου (Παπαδογιαννάκη)

Ἐξ Ἐπισκοπῆς Ρεθύμνης φθίνοντος Αὐγούστου 1896.

Γαβαλοχωρὶ 30 Αὐγούστου 1896

Ἀγαπητὲ κ. Μανουῖσε,

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἤλθον ἐκ Χανίων. Ἡ γνώμη πάντων εἶναι νὰ ὑφίσταται ἡ Ἐπανάστασις. Συνέλευσις μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Ἰραδὲ» ὅστις κατὰ τηλεγραφικὴν εἴδησιν ἐκδίδεται τὸ προσεχὲς Σάββατον. Καθ' ἃ ἐμπιστευτικῶς ἀνεκοινώθη ἡμῖν, ἡ βραδύτης αὕτη προῆλθεν οὐχὶ ἐξ ἄλλου λόγου, εἰμὴ ἐκ τῶν τελευταίων ἐν Κων)πόλει γεγονότων, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Σουλτάνος εὐρέθη ἐν εἴδει πολιορκίας. Μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων Διοικητῶν πιθανώτερος θεωρεῖται ὁ νῦν τοιοῦτος Βέροβιτις.

Πιστεύω νὰ ἀνταμώσωμεν αὐριον καὶ τὰ λέγομεν ἐκτενέστερον.

Σὲ ἀσπάζομαι ὁ ὑμέτερος

Ἐμμ. Ι Παπαδάκης

Σὰς ἀποστέλλω καὶ ἀντίγραφα ἐκκλήσεων τῶν Τούρκων πρὸς τὸν Τουρκικὸν λαὸν τοιχοκολληθεισῶν ὑπὸ ἀγνώστων.

Ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

Αἰδεσιμώτατοι ἱερεῖς καὶ τιμιώτατοι πρόκριτοι καὶ δημογέροντες καὶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου.

Δόξα τῷ Θεῷ. Ὅσα ἐθεωρήθησαν ἀρκετὰ διὰ νὰ εὐτυχήσῃ ὁ τόπος μας ἐδόθησαν καὶ τώρα αὐτὰ εἶναι νόμος. Αἱ ἀρχαὶ ἐπανέρχονται εἰς τὰς θέσεις των καὶ οἱ κάτοικοι, χριστιανοὶ καὶ ὀθωμανοὶ εἰς τὰς κατοικίας των. Ὅλοι μας ἄς βοηθήσωμεν τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως. Καὶ θὰ τὴν βοηθήσωμεν ὅταν ὅλοι μας καταγινώμεθα εἰς τὰς ἐργασίας μας καὶ οἱ φρονιμώτεροι συμβουλεύουν εἰς τὸ καλὸν τοὺς ζωηροτέρους καὶ οἱ νεώτεροι ὑπακούουν εἰς τοὺς γεροντοτέρους. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τοὺς ἑαυτοὺς μας θὰ ὠφελήσωμεν καὶ τὴν πατρίδα μας θὰ τιμήσωμεν. Ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἄς βασιλεύσῃ εἰς τὸ ἐξῆς μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 31 Αὐγούστου 1896

Ὁ εὐχέτης ὄλων ἡμῶν.

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

Διονύσιος.

Τὸ Σεβαστὸν Προεδρεῖον τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως Κρήτης

Τὴν 28 τ.μ. ἐ.ἔ. μεταβάντες ἐκ τῶν ὀθωμανῶν ἐντοπίων εἰς χωρίον Γάλον καταστρέψαντες τὰς βελανιδεὰς τῶν Χριστιανῶν συνεκρούσθησαν

μετά τῶν Στρατιωτῶν μου, ἐγένετο ἐπὶ μίᾳ ὥρᾳ ἀκροβολισμός διου διε-
δόθη, ὅτι ἐπλιγόθησαν δύο ὄθωμανοί. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον πάλιν ἀπόψε
κατὰ τὴν ἀρμόν χωρίον γονίας ἐπὶ τὴς βάρδιας τῶν χριστιανῶν ἐπετέθη·
σαν πλίστι ὄθωμανοὶ καὶ ἐρίφθησαν ἄνω τῶν πεντακοσίων τουφεκισμῶν.
Ἄλλὰ ἄγνωστον πρὸς ἐμὲ πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀποτέλεσμα οὐδεὶς δὲ χρι-
στιανός δὲν ἐβλάφθη ὅστε ἀνάγκη ἐθεώρησα ἢ νὰ γράψω τῷ ὑμέτέρῳ
πραεδρίῳ τούτῳ καθ' ὅσον ἔχω ἀναλάβη πρὸ εἴκοση περίπου ἡμερῶν
τὴν φρουρίσιν τῶν θέσεων τούτων ἤτη ἀπὸ καμάρα Ἀτσιποπούλου μέ-
χρι ὀρμοῦ γονίας καὶ Ἀγίου Ἀνδρέου, δὲν ἔγραψα δὲ ποτὲ τῷ ὑμέ-
τέρῳ Σωματίῳ καθόσον δὲν ἤχα οὔτε ἔχω τὰ ἀπαιτούμενα μέσα ὅθεν
ζητῶ παρ' ἡμῶν τὰς δεούτας πληροφορίας τί νὰ πράξω καὶ ἐν περιπτώ-
ση τρίτης συμπλοκῆς νὰ προχωρήσουν οἱ στρατιῶται μου, ἢ ὄχι περιμέ-
νω τὴν ἀπάντησίν σας ἢ σηγγηνονία Ρεθύμνης διατελῆ διακεκομένη ἐάν
ἐναρσεσθῆτε ὁσοτε εἰς τὸν ταχυρόμον κατηγὶ πρὸς συντήρησιν καὶ τὴν
ἀπάντησιν.

Μεθὼν διατελῶ τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολίψεως
Ἐπαρχηγός τοῦ Διτηκοῦ Τμήματος Ρεθύμνης
Χ.Μ. Λιανδρῆς (*)

Ἐν Ἀτσιποπούλου τῆ 30 Αὐγούστου 1896.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐπαναστατικὴν Συνέλευσιν τῶν Κρητῶν

Τὴν ἀπὸ 31 Αὐγούστου ἐπιστολήν σας ἔλαβον καὶ ἠδὼν νὰ μοῦ γρά-
φετε νὰ Στεκόμεθα εἰς τὰ ὄπλα καὶ νὰ φρουρόμεν πρὸς ἐξασφάλησιν
ζωῆς τιμῆς καὶ περιουσίας τῶν χριστιανῶν ὅπως καὶ πρᾶτο μέχρι
τῆς ὄρας ἀλλὰ οἱ στρατιῶται μου ἤρχισαν νὰ διστροποῦν ἔνεκα ὅπου δὲν
ἔχουν τὰ ἀπαιτούμενα καθ' ὅτι τὰ στιβάνια τὸν ἐξεσχίσθησαν ὅπως καὶ
τὰ φορέματα τῶν καὶ τὸ χειρότερον δὲν ἔχουν τὴν τακτικὴν τροφήν
ὅστε διὰ νὰ τοὺς διατηρήσω ἀπατήτε διὰ νὰ μὲ συνδράμεται μερικὰ ἐξο-
δα καὶ ἡμεῖς ἄνθρωπος ὅστις δὲν δύναμε νὰ τρέφω καὶ ἄλλους ὅστε ἐγὼ
θὰ ἐξακολουθήσω σύμφωνος τῆς διαταγῆς σας ἀλλὰ νὰ μὲ συνδράμετε
τουλάχισον τὰ τῆς τροφῆς. Τὰ νεότερα ἐκ Ρεθύμνης σήμερον ἐξήλθον ἐκ
τῆς πόλεός τρις καὶ κατόπιν ἤθελον νὰ γυρίσουν πάλιν μέσα ἀλλὰ δὲν
τοὺς ἐδέχθησαν. Ὁ Διμήτριος Ζανουδάκης βοηθός τῆς Διοικήσεως ἔστηλεν
ἐπιστολήν ἐνταῦθα τὸν ὀπαδόν του Στιλιανὸν Χαλκιαδάκη καὶ Α. Μιλο-
νάκη καὶ ζητᾷ τὴν παλαιὰ χοροφυλακὴ νὰ ἐπανέλθῃ ὁμῖος καὶ τὸν Στιλια-
νὸν Βουγιουκαλάκιν καὶ Κανάκη Φασούλη νὰ ἀναλάβουν τὰς θέσιν τῶν.
Δὲν ἔχω νεώτερον. (**)

Διατελῶ μεθ' ὑπολίψεως.

Ὁ Ἐπαρχηγός
Μ. Χ. Λιανδρῆς 1896,

Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν.

Σήμερον ἔστειλεν ὁ Λοικητῆς Ρεθύμνης τὸν τέως Δήμαρχον μὲ νέ-
ον διορισμόν, ὅστις ζητεῖ τοὺς δημογέροντας νὰ ὑπογράψουν σφραγισμέ-
τικόν ἔγγραφο, ὅτι δέχονται νὰ ἀφοπλισθῆ ὁ λαός, νὰ ἀναδιορισθοῦν οἱ
παλαιοὶ ἀξιωματικοὶ χωροφύλακες καὶ λοιποὶ ὑπάλληλοι καὶ νὰ ἐξέλθῃ
στρατός νὰ κάμῃ Κορδόνι, ὡς καὶ τὸ 1889, ὅτι δῆθεν φοβοῦνται οἱ Ὀθω-
μανοὶ νὰ ἐξέλθουν. Αὐτὰ ὅλα ἀντίκεινται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Φιρμα-

(*) Διατηρεῖται ἡ ἀρθρογραφία.

(**) Ἐπίσης.

νίου. Ὁδηγήσατέ μας, Σᾶς παρακαλοῦμεν ἐγκαίρως, τί πρέπει νά πρά-
ξωμεν. Ὑμεῖς δέ ἐνεργήσατε τὰ δέοντα.

Ἄτσιπόπουλον τῆ 29)1899

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Ἄλεβύζος Παπαλεξάκης

Ἰωάν. Γ. Χαλκιαδάκης

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως
Πρὸς

Τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Jenne Bassé πολεμιστὴν καὶ ἀνταποκριτὴν τοῦ Χρό-
νου τῆς Νέας Ὑόρκης.

Κύριε,

Ἡ Γεν. Ἐπαναστατικὴ τῶν Κρητῶν Συνέλευσις κατὰ τὴν συνε-
δρίαν τῆς 1ης Σ)βρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐνενηκοστοῦ ἔκτου
ἔτους γενομένην ἐν Βάμφ Ἀποκορώνου,

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψει

1ον Τὰς ἐκδουλεύσεις ἃς παρέσχετε εἰς τὸν λήξαντα Κρητικὸν ἀ-
γῶνα διὰ τοῦ καλάμου ὑμῶν, παραστήσαντες εὐλικρινῶς καὶ πειστικῶς
εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον τὰ δίκαια τοῦ Χριστ. Κρητικοῦ λαοῦ καὶ
ἀποκαλύψαντες αὐτῷ τὰς κατ' αὐτοῦ θηριωδίας τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ
καὶ τῶν ἐντοπίων Μουσουλμάνων.

2ον Τοὺς μόχθους, οὓς κατεβάλετε ὅπως μεταβῆτε εἰς τὸν
τόπον τῆς καταστροφῆς, ἵνα ἀντιληφθῆτε ἰδίαις αἰσθήσεσι τῆς ἀληθοῦς
τῶν πραγμάτων καταστάσεως,

3ον Τοὺς κινδύνους, οὓς διήλθετε κατὰ τὰς διαφόρους μάχας,
εἰς ἃς ἐλάβετε μέρος καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ἐπεδείξατε εἰς αὐτάς.

Ἀπεφήνατο,

Ὅπως ἀπονεμηθῆ ὑμῖν ὁ τίτλος τοῦ πολεμιστοῦ ἀνταποκριτοῦ καὶ
ἐκφρασθῆ ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ ἐπὶ τούτοις.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην κοινοποιοῦντες ὑμῖν, σᾶς συγχάρομεν καὶ
σᾶς παρακαλοῦμεν ὅπως μὴ παύσητε ἀγωνιζόμενο ὑπὲρ λαοῦ, πολλὰ
ὑφισταμένου πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀνθρωπίνων αὐτοῦ δικαιῶν,

Ἐν Βάμφ τῆ 2 Σ)βρίου 1896

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Τὸ Προεδρεῖον τῆς γενικῆς Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν
Συνελεύσεως

Πρὸς

Τὴν ἐντιμον Κυρίαν Ἄνναν Γερασιμίδου Παπαδογιαννάκη (*).

Ἡ Γενικὴ Ἐπαναστατικὴ τῶν Κρητῶν Συνέλευσις συνελθοῦσα
ἐν δημοσίᾳ συνεδρίᾳ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιο-
στοῦ ἐνενηκοστοῦ ἔκτου ἔτους ἐν Βάμφ καθ' ἣν.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψει.

1) Τῆ ν συμπαθείαν, ἣν ἐξεδηλώσατε εἰς τοὺς κόπους τῶν ἀποτε

(*) Ὁμοίον ἐστάλη καὶ τῆ κ. Μαρία Παπαδογιαννάκη ἀδελφῇ της ζωγράφω
προσενεγκούσῃ μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους.

λεσάντων τὴν Κρητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Μεταπολιτεύσεως,

2) τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν, ἣν δι' ἐπιστολῶν ἐκκλήσεων καὶ ἄλλων μέσων παρέσχετε εἰς τὸν λήξαντα Κρητικὸν ἀγῶνα,

3) τοὺς κόπους οὓς κατεβάλετε ὅπως συλλέξητε χρήματα, φάρμακα, ἱατρικὰ ἐργαλεῖα καὶ λοιπὰ εἶδη, χρήσιμα πρὸς σύστασιν καὶ κανονικὴν λειτουργίαν νοσοκομείου ἐν Κρήτῃ, διὰ τοὺς ἐν ταῖς μάχαις τραυματιζομένους,

Ἐπεφάνητο ὅπως ἐκφρασθῆ πρὸς ὑμᾶς ἐπὶ τούτοις ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ ἡμετέρου σωματείου κοινοποιοῦντες ὑμῖν εὐχαρίστως, συγχαίρομεν ὑμᾶς διὰ τὰ πρὸς τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος εἰλικρινῶς ἐργαζομένους εὐγενῆ αἰσθήματά σας, βέβαιοι ὄντες ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον θέλετε ἐξακολουθήσει τρέφουσα τὰ αὐτὰ αἰσθήματα καὶ μοχθοῦσα ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν ὑπὲρ τῶν δι' αὐτὴν πασχόντων.

Ἐν Βάμῳ τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1896

Ὁ Πρόεδρος

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ι. Γ. Λεκανίδης

Πρὸς

Τὸν ἔντιμον Κύριον ἀνταποκριτὴν τοῦ Χρόνου τοῦ Λονδίνου.

Ἐντιμε Κύριε,

Ἡ ἰσχυρὰ φωνὴ τοῦ τύπου διέθηκεν εὐνοϊκῶς τὴν κοινὴν γνώμην τοῦ εὐγενεστάτου ἔθνους τῆς Ἀγγλίας ὑπὲρ τῶν ἀγῶνων ἡμῶν, εἰς τοῦτο δὲ ὀφείλεται μεγάλως ἡ ἀγαθὴ ἔκβασις αὐτῶν. ὑποστηρικθεῖσα ἀποτελεσματικῶς ὑπὸ τῆς Ἐμετέρας Σεβαστῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Βάμῳ 2 Σεβρίου 1896

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως

Λαβὸν ἀφορμὴν ἐκ διαφόρων ἀναφορῶν, αἵτινες ὑπεβλήθησαν πρὸς αὐτὸ ἐκ τινῶν χωρίων τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Νήσου, δι' ὧν ζητεῖται ἡ ἠθικὴ συνδρομὴ αὐτοῦ πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν ζημιῶν, ἃς ὑπέστησαν κακὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ποιεῖται ἐκκλησίαν.

Εἰς τὰ φιλογενῆ καὶ φιλόθρησκα αἰσθήματα τῶν ἐντὸς τῆς Νήσου Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν, προϊσταμένων ἱερῶν μονῶν καὶ Ναῶν, ὡς καὶ τῶν ὁμογενῶν, ὅπως παράσχωσι τὴν συνδρομὴν των εἰς τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης, πρῶτον Ἱεραπόστολον τῆς Κρήτης καὶ τακτικὸν μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεταπολιτεύσεως Κρήτης, Αἰδεσιμώτατον Γαβριὴλ Παπαδάκιν ἐφημέριον τῆς κωμοπόλεως Βάμου Ἀποκορώνου, πρὸς τοῦτο ἀποστελλόμενον δι' εἰσφορῶν ἱερῶν σκευῶν ἀμφίων καὶ λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν κοσμημάτων ἢ καὶ χρημάτων πρὸς ἐπισκευήν, ἀνακαίνισιν καὶ στολισμὸν τῶν καταστραφέντων, πυρποληθέντων καὶ ἀπογυμνωθέντων ἱερῶν Ναῶν τῆς Κρήτης.

Τὸ Ἐμετέρον Προεδρεῖον πέποιθεν ὅτι ἡ ἐκκλησίαις αὐτοῦ θέλει εὐρη χῶρον παρὰ τοῖς εὐγενέσι καὶ θεοσεβάστοις αἰσθήμασι τῶν ποιμένων τοῦ Χριστεπωνύμου ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ τῶν λοιπῶν ὁμογενῶν

καὶ ὅτι συντόμως θέλουσι παράσχει αὐτῷ προθύμως τὸν ὀβολὸν τῶν πρὸς εὐπρέπειαν τοῦ ὑπὸ τῶν ἀπίστων βεβηλωθέντος οἴκου τοῦ Κυρίου.

Ἐν Βάμῳ τῇ 4 Σ)βρίου 1896.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Προκήρυξις τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης

ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Ἐνακτοῦ ἀποκατασταθίσεως τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως ἐν τῇ Νήσῳ, ἤρθησαν αἱ ὑφιστάμεναι μέχρι τοῦδε στρατιωτικαὶ ζῶναι, πρὸς περισσοτέραν δὲ ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας τάξεως σταθμεύουσιν, ὅπου εἶναι ἀνάγκη, στρατιῶται, περιφέρονται δὲ καὶ μεταβατικά ἀποσπάσματα πρὸς φύλαξιν τῶν ὁδῶν, ὧστε πᾶς τις δύναται νὰ μεταβαίῃ ὅπου θέλει.

Παρατηρητέον ὅμως ὅτι, ἔχει ἀποφασισθῆ, ὅπως τιμωρῶνται κατὰ νόμον ὅσοι ἤθελον διαπράξει οἰανδῆποτε ἔκνομον, πρᾶξιν ἔπειδὴ δὲ πρὸς τούτοις εἶναι ἀπηγορευμένον ὀριστικῶς εἰς τοὺς κατοίκους τὸ νὰ περιφέρονται ὅπουδὴ ποτε μετ' ὅπλα, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μεταφέρωσι τὰ ἑαυτῶν ὅπλα εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, δὲν θὰ πειραχθῶσι ψυρικῶ τῷ λόγῳ, ἀσφαλέστερον ὅμως ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς οὗτος, ἐὰν ἀποτανθῶσιν οἱ τοιοῦτοι εἰς τὴν οἰκίαν Ἀστυνομικὴν Ἀρχὴν καὶ λάβωσι παρ' αὐτῆς ἄδειαν πρὸς τοῦτο ἐπὶ τῷ ὄρῳ, ὅτι τὰ ἴδια ἑαυτῶν ὅπλα θέλουσι μεταφέρει καὶ φυλάξει εἰς τὰς οἰκίας τῶν.

Ταῦτα λοιπὸν κοινοποιεῖ ἡ Γεν. Διοίκησις ἵνα πᾶς τις, ἔχων ὑπὸ ὄψει αὐτά, ἐπιστρέψῃ καὶ καθήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, εὐχόμενος ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἐνακτοῦ.

Ἐν Χανίοις τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1896

Ὁ Γεν. Διοικητὴς Κρήτης

Γ. Βέροβιτς.

Ἡ Γεν. Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις τῶν Κρητῶν

Πρὸς

τὸν Χριστιανικὸν Λαὸν τῆς Νήσου.

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ Διοίκησις ζητεῖ συγκατάθεσιν τῶν Χριστιανῶν ἵνα στείλῃ εἰς τὰς Ἐπαρχίας τακτικὸν στρατὸν μετ' τὴν πρόφασιν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν.

Ἡ τοιαύτη ἐπιθυμία τῆς Κυβερνήσεως παραβαίνει τὰς διατάξεις τοῦ νέου φερμανίου, διότι κατ' αὐτὸ ὁ στρατὸς πρέπει νὰ μένῃ εἰς τὰ παράλια φρουρία καὶ νὰ μὴ ἀναμιγνύεται εἰς ὑποθέσεις τῆς Νήσου, τὴν δὲ δημοσίαν τάξιν θὰ φυλάττῃ ἡ χωροφυλακὴ, ἣτις κατὰ τὰ δύο τρίτα θὰ εἶναι Χριστιανικὴ.

Μὴ ἀπατηθῆτε λοιπὸν νὰ δώσητε τὴν συγκατάθεσιν σας, ἀλλὰ φροντίζετε ἵνα ἐφαρμοσθῇ ἀκριβῶς τὸ νέον πολίτευμα (εἰ καὶ περὶ τούτου θὰ μεριμνῶσιν οἱ ἰσχυροὶ ἄνθρωποι οἱ προστατεύσαντες μέχρι τοῦδε ἡμᾶς), διότι ὅπως ἔχωμεν καθῆκον νὰ ἀγωνισθῶμεν

ἵνα ἀποκτήσωμεν αὐτὸ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχομεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ λυπούμεθα τίποτε, ὅπως ἐξαναγκάζωμεν τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐφαρμόζη αὐτό.

Ἐν Βάμω τῆ 3 Σ)βρίου 1896

(Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Γ. Ἐπ. Συνελεύσεως.

Γενικὴ Ἐπιστολὴ

Ἀγαπητοὶ Συμπατριῶται.

Εἰς τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας μᾶς ἀπηύθυναν διάφορα πρόσωπα καὶ αἵτινες περιστρέφονται περὶ τὰ αὐτὰ θέματα, ἀπαντῶμεν ἀκολουθοῦντες καὶ τὰς ἰδέας τῶν ἡμετέρων, ὡς ἀκολουθῶς: Δὲν παραδεχόμεθα ὅτι σήμερον ἀπὸ κακῆν πρόθεσιν βραδύνει ἢ κατὰ τὸ δυνατόν ἐφαρμογὴ τοῦ νέου πολιτεύματος, ἀλλ' ἐξ ἐλλείψεως τῶν ὕλικῶν στοιχείων, ἅτινα ἀπαιτῶνται διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Ὁμολογοῦμεν ὅμως ὅτι τὸσον διὰ τὸν χριστιανικόν, ὅσον καὶ διὰ τὸν μουσουλμανικόν πληθυσμόν, ἢ ἐκδήλωσις διαθέσεως ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων περὶ ταχείας καὶ εἰλικρινοῦς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ, ἤθελε συντελέσει εἰς τὴν παγίωσιν λαϊκοῦ φρονήματος, δι' οὗ θὰ προήρχετο ταχύτερα ἢ ἀποκατάστασις τῆς δημοσίας τάξεως. Τοῦτο θὰ ἐννοῶσι καὶ οἱ ὑπεύθυνοι καὶ ἐλπίζομεν ὅτι γρήγορα θὰ φέρωσι τὰς μεταβολὰς τὰς ὁποίας διαγράφει ὁ νέος χάρτης τῆς Νήσου διὰ τῶν προσωρινῶν διαταγμάτων, ἅτινα δικαιοῦνται νὰ ἐκδόσωσιν. Εἴμεθα δὲ βέβαιοι, ὅτι καὶ ἐκ δικαιοσύνης καὶ ἐκ συμφέροντος αὐτῶν τε καὶ τοῦ τόπου, οἱ ἀρμόδιοι θὰ ἐρμηνεύσωσι τὸ νέον πολίτευμα ἔχοντες, κατὰ πρῶτον λόγον, ὑπ' ὄψει τὰ ζητήματα ὡς διευτώθησαν ὑπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ, ὅστις προέκαλεσε τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβολήν.

Ὁ νέος χάρτης ἀναφέρει γενικωτάτας διατάξεις, αἵτινες βεβαίως ἐτέθησαν ὅπως εὐρίσκη ἐν αὐταῖς θέσιν ἢ θέλησις τοῦ λαοῦ καὶ ὅπως δημιουργηθῆ καθεστῶς ἐν τῇ νήσῳ ἀνύλογον πρὸς τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ. Διότι οὔτε εἰς τὸ μέρος τῆς χωροφυλακῆς ἢ τῆς δικαιοσύνης, οὔδ' ἄλλαχοῦ εὐρίσκομεν περιορισμούς μὴ ἐπιτρέποντας εἰς τοὺς κληθησομένους πρὸς ἀναδιοργάνωσιν αὐτῶν νὰ μὴ ἀκολουθήσωσι τὴν δεδηλωμένην θέλησιν τοῦ λαοῦ. Περὶ τούτου θὰ κρίνωμεν προσεχῶς. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦδε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι μόνον ἐφ' ὅσον αἱ ἰδέαι τῶν ἀρμοδίων συμφωνοῦσι πρὸς τὰς ἡμετέρας, θὰ ἐπιδοκιμάζωμεν τὰς πράξεις αὐτῶν.

Ὅθεν ἡμεῖς, μὴ παραδεχόμενοι ὅτι ἀπὸ κακῆν πρόθεσιν δὲν ἐφηρμόθησαν μέχρι τοῦδε αἱ διατάξεις τοῦ νέου πολιτεύματος, ἐλπίζομεν ὅτι ταχέως κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἀπάντων θὰ ἴδωμεν αὐτὰς μετ' εἰλικρινείας ἐφαρμοζόμενας.

Διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης τῆ 20 Σ)βρίου 1896

Ἐκ τοῦ Προεδρείου τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως.

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Μετ' ἀπορίας μας ἠκούσαμεν ἐπιστολῆς ἀναγνωσθείσης εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν, δι' ἧς ἀνηγγέλλετο εἰς τὸ Προεδρεῖον αὐτῆς, ὅτι ἐτηλεγραφήσατε εἰς Ἀθήνας ζητοῦντες ὁδηγίαις ποῦ πρέπει νὰ μετρήσετε τὰ χρήματα τὰ εἰς χεῖράς σας εὐρισκόμενα.

Τὸ μόνον ἐπαναστατικόν σωματεῖον, ὅπερ σήμερον ὑπάρχει ἐν τῷ

τόπω καί εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ στέλληται πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὸ κίνημα καὶ ἀφορᾷ τὸ κρητικὸν ζήτημα, εἶναι τὸ ἡμέτερον, τοῦ ὁποῖου τὴν προεδρείαν ἀνέθηκεν ὀριστικῶς ὁ τόπος εἰς τὸ νῦν προεδρεῖον.

"Ἄλλο σωματεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ δύνασθε νὰ στέλλητε εἴτε χρήματα εἴτε ἄλλο τι δὲν ὑπάρχει, τοῦ δὲ προσωρινοῦ προεδρεῖου τὰ πρόσωπα, ἄλλα μὲν συμπεριελήφθησαν εἰς τὸ σημερινόν, ἄλλα δὲ μετέβησαν εἰς τὰς οἰκίας των καὶ ἰδιωτεύουσιν. Ὁ λόγος λοιπὸν τὸν, ὁποῖον ἀναφέρει ἡ εἰρημένη ἐπιστολή, ὅτι καὶ τὸ προσωρινὸν προεδρεῖον ζητεῖ τὰ χρήματα, εἶναι ἀδικαιολόγητος.

"Ὅθεν, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἀποστείλητε ταχέως τὰ περὶ ὧν πρόκειται χρήματα εἰς τὸ προεδρεῖον τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως εἰς ἣν ἀνήκουσι, διότι εἴμεθα πάντες χρεωμένοι καὶ ἄνευ τῶν χρημάτων αὐτῶν, δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ πληρώσωμεν τὰς ὑποχρεώσεις μας.

Περιμένομεν τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν των καὶ

Σᾶς ἀσπαζόμεθα

Οἱ πληρεξούσιοι παρὰ τῆ Ἐπαναστατικῆ Συνελεύσει

Ἐν Βάμφ τῆ 38 Σ)βρίου 1896

Χανιὰ τῆ 21 Σ)βρίου 1896

Φίλτατε ἄριστε κ. Μ. Ρ. Κουνδουράκη.

"Ἐλαβον σήμερον ἀφιχθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν τὴν ἀπὸ 15 τρέχοντος μηνὸς ἐπιστολὴν σας καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῇ, λυπηθεὶς σφόδρα ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πρώτης μου ἐπιστολῆς, ἣτις ἔκτενῶς περιεῖχε τὴν συνέντευξίν μου μετὰ τοῦ κ. Γεννάδη περὶ χρημάτων, ἀλλ' ἀφοῦ δὲν περιήλθεν εἰς χεῖράς σας ἔρχομαι ἤδη, καὶ αὐθις νὰ σᾶς ἀναγγεῖλω τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνταῦθα καὶ ἐν Ἀθήναις ἐργασίας μου.

"Ἀμα ἐπανήλθον εἰς τὴν πόλιν μετέβην πρὸς τὸν Πρόξενον Γεννάδη καὶ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων προσεπάθησα νὰ πείσω αὐτὸν νὰ τηλεγραφήσῃ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπὴν τῶν Κρητῶν τὴν ἐπιένουσαν ἀνάγκην τῆς ἀποστολῆς χρημάτων πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν, ἀλλὰ δὲν κατόρθωσα τοῦτο· μοὶ ὑπεσχέθη δὲ ὅτι προθύμως καὶ εὐσυνειδήτως θέλει ἐνεργῆσαι ὅταν ἐκ μέρους τοῦ Προεδρεῖου λάβει ἔγγραφον ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ ἐμφαίνωνται τὰ χρεῖ, ἀλλ' ἐφόσον τοιοῦτον ἔγγραφον δὲν ἔχει εἰς χεῖρας αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ στηριχθῆ ἐπὶ προφορικῆς παραστάσεως καὶ σᾶς εἶχον γράψῃ νὰ συντάξῃτε τοιοῦτον ἔγγραφον. Ἀμα ὅμως παρήρχοντο αἱ ἡμέραι καὶ δὲν ἔλαβον οὔτε ἐπιστολήν, σας οὔτε ἄλλο τι ἔγγραφον, σημειωτέον ὅτι ἀπέστειλα πάραυτα καὶ τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Κεντρικὴν ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπὴν, ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς Ἀθήνας αὐτοπροσώπως καὶ ἐνεργήσω διὰ καταλλήλων μέσων τὴν ἀποστολὴν τῶν ρηθέντων χρημάτων.

"Ἀναχωρήσας τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν 13 τρέχοντος εἰς Ἀθήνας, μετέβην ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Ρενιέρη, ἀλλὰ δὲν κατόρθωσα νὰ ἴδω αὐτόν, εἶτα μετέβην εἰς τὸν τμηματάρχην Ἄντ. Παπαδάκην ὅστις διευθύνει καὶ τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν. Οὗτος μὲ ὑπεδέχθη ἀφ' οὗ προηγουμένως ἔδωσα εἰς αὐτὸν συστατικὸν ἔγγραφον τοῦ Γεννάδη καὶ τὰ ἡμέτερα καὶ μετ' ἐπιτυχίας. Τὸν ἠρώτησα περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἰδικῆς σας καὶ τί ἀπεμὲ συνεχάρη. Τὸν ἠρώτησα περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἰδικῆς σας καὶ τί ἀπεμὲ συνέχρησεν ἡ Ἐπιτροπὴ. Μοὶ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔλαβε γνῶσιν ταύτης, ἀλλὰ ἀπόφασιν ἔχει ἡ Κεντρ. Ἐπιτροπὴ νὰ μὴ στείλῃ χρήματα καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Μανούσος τὴν ἀποστολὴν τοιοῦτου ἔγγράφου εἰς τὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος, συνάμα δὲ μοὶ εἶπεν ὅτι οἱ ἀπεσταλλένοι τῆς Μεταπολ. Ἐπιτροπῆς ἔλαβον πάντα, ὅσα ἐζήτησαν καὶ ὅτι θὰ ἐ-

μενεν υπόλοιπον, αὐτοὶ οἱ ἐντεταλμένοι ἔλαβον 350 χρυσᾶ εἰκοσάφρ. καὶ 5500 δραχμᾶς διὰ τὰς ἄλλας ἀνάγκας, ὥστε ἐάν οἱ ρηθέντες κακῶς διέθεσαν τὰ χρήματα, ὤφειλε τὸ Σωματεῖον νὰ ζητήσῃ λ)σμὸν καθόσον ἀπεστάλησαν διὰ τὰς ὑποδειχθείσας ἀνάγκας.

Ἐπομένως δὲν ἔδει νὰ μεμφθῶσι τοῦ Προξένου, ἢ ἄλλου τινὸς προσώπου, παραλείπω δὲ ὅσα ἔλαβον διὰ τὰς ἀτομικὰς αὐτῶν ἀνάγκας. Παρέστησα εἶτα ὅτι δὲν εἶναι ἀξιοπρεπὲς τὸ σωματεῖον νὰ λάβῃ τὰ ἀντίποινα τῆς κακῆς διαθέσεως τῶν ρηθέντων ἀπεσταλμένων καὶ δέον νὰ φροντίσῃ ὅσο τὸ δυνατόν περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν χρημάτων παρέχων μεγίστην ὑπηρεσίαν πρὸς ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἐπαναστ. Συνελεύσεως καὶ ἐφάνη ἐν μέρει ὅτι ἐπέισθη καὶ μὲ διαβεβαίωσε μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Βαγανονδίας ὅτι θέλει ἐνεργήσῃ καὶ νὰ ἐπιστρέψω μετὰ δύο ἡμέρας νὰ λάβω ἀπάντησιν. Συνήντησα δὲ συνάμα καὶ τοὺς ἀντιπροέδρους Γ. Μυλωνογιαννάκη καὶ Δημητρακάκη, καὶ τῶν παρέστησα τὰς ἀνάγκας κάμε τὴν ἰδέαν οὗτοι νὰ ἐνεργήσωσιν, ἀλλ' οὐ φροντίς Ἰπποκλείδῃ. Εἶτα μετέβην πρὸς συνάντησιν τοῦ χαριτωμένου Νέου Λουδοβίκου Νικολαίτη καὶ ἀφοῦ ἐξέθηκα εἰς αὐτὸν τὸ αἶτιον τῆς ἐν Ἀθήναις μεταβάσεώς μου τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐνεργήσῃ παρὰ τῷ θεῷ του Νικολαίτῃ καὶ κατορθωθῇ ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων, μοὶ ἔδωκε τὸν λόγον τῆς τιμῆς του ὅτι θέλει πείσει τὸν θεῖόν του καὶ οὕτως πράγματι ἔγεινεν, ὡς ὁ ἴδιος ὁ Νικολαῖτος μὲ διεβεβαίωσεν. ἀλλ' ὁ Ρενιέρης, Λυμπρίτης, Παπαδάκης δὲν συγκατένευσαν καὶ συνεπὼς ἐναυάγησεν ἡ ἀποστολὴ χρημάτων προφασισθέντων ὅτι σωματεῖον δὲν ὑφίσταται,

Ταῦτα ἐκτενῶς περὶ τῶν ἐνεργειῶν μου ἐνταῦθα καὶ ἐν Ἀθήναις. Ἄμα τῇ ἀφίξει μου ἐνταῦθα, ἔσπευσεν ὁ Ἐμμ. Παπαδερὸς νὰ μὲ καταστήσῃ ἐνήμερον τῶν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως ἐνταῦθα, ὅπως σπεύσω καὶ σοὶ τὰ καταστήσω γνωστά, ἅτινα εἰσὶν ἐν περιλήψει τὰ ἑξῆς: Ἰσως δὲν ἀγνοεῖτε ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀδελφοῦ μου ὅτι οἱ ἐνταῦθα δικηγόροι μετὰ ὄριμον σύσκεψιν ἀνεκάλεσαν τὸ ζήτημα τῶν δικαστικῶν Ὁργανισμῶν, ὅπερ ὡς γνωστόν, σὰς παραλείπω, ἐάν δὲ λυθῇ ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν ἔχει καλῶς ἄλλως τε σκέπτονται ὅτι πρέπει νὰ προκαλέσῃτε τοὺς πληρ. ξουσίους τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως καὶ ὑπὸ τὴν Προεδρείαν σου γίνῃ ἐγγραφον διαμαρτυρήσεως καὶ συνάμα ἀναζήσῃ ἡ σιωπηλῶς διαλυθεῖσα Συνέλευσις καὶ διατηρηθῇ μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Νέου Ὁργανισμοῦ.

Τὴν γνώμην ταύτην ἔχουσιν οἱ Βενιζέλος, Παπαδεδερὸς, Ψαρουδάκης, Κολοκυθᾶς, Ζουρίδης, Χ. Πλουμιδάκης, Σ. Μαλατάκης, οἵτινες, ἐξαιρέσει τῶν μὴ πληρεξουσίων θέλουσι, σπεύσῃ πρὸς συνάντησίν σου, ἅμα τῇ προσκλήσει σου καὶ μὲ ὑπεχρέωσεν νὰ σὰς γράψω ταῦτα ἵνα, ἐάν ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος δὲν λυθῇ ὁ Ὁργανισμὸς τῶν δικαστηρίων, νὰ σπεύσω αὐτοπροσώπως πρὸς ἐσὲ καὶ καλέσῃς τοὺς πληρεξουσίους.

Ἄλλ' ἡ γνώμη ὁμως τοῦ Πλουμιδάκη καὶ Μαλατάκη εἶναι ὅτι ὀφείλει ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις καὶ ἐάν λυθῇ ὁ Ὁργανισμὸς τῶν δικαστηρίων νὰ συνέλθῃ καὶ διαμαρτυρηθῇ περὶ τῆς μὴ ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τῶν προνομίων. Ὅθεν σκεφθῆτε καὶ ἀνακοίνωσον ταῦτα καὶ εἰς τὸν φίλον Λεκανίδην καὶ πρᾶξον ὅτι δύνασαι νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἑναρξίν τῆς ἐφαρμογῆς, καθότι μένουσιν εἰσέτι τὰ προνόμια χόρτης ἄγραφος.

Γρηγόρει ὄθεν, ἐπαγρύπνει, ἵνα μὴ δρέψωσιν ἄλλοι τὰς δάφνας τῶν κόπων σας. Οἰκιάδης εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τὴν Καμίλι τὸν Φέξι καὶ τρεῖς ἕξ Ἡρακλείου ἐξώρισεν ὁ Διοικητής. Ἐπέτρεψε τὴν ἔλευσιν τῶν Βεγγαζίων. Περιμένεται ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἐπιτροπὴ τὴν Δευτέραν ἢ Τρίτην, οἱ ἀναδιοργανωταί. Ὁ φόρος 3 ο)ο ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν. Εἰς τοὺς Ὁθωμανοὺς δίδεται ποσὸν μέχρι 15 ἕως 20 ταλλήρων καὶ δίδουν ἐγγύησιν ὅτι

θέλουσι διορθώσει τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ ἐγκατασταθῆ.

Εἰς Βουκολιᾶς ἤρχισαν οἱ Τούρκοι νὰ ἐπιδιορθῶνουν τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ ἤνοιξαν ἕνα ἢ δύο μαγαζιά, ἐν γένει ἐπικρατεῖ σχετικὴ μὲν ἡσυχία ἀλλὰ παντοῦ εἰσέτι Τουρκοκρατία. Ὁ Διοικητὴς φαίνεται προστατεύει τὰ Ὀθωμανικὰ συμφέροντα. Καθ' ἐκάστην σχεδὸν ὁ Χασάν Βέης Κιαούρης μεταβαίνει εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ εἰς τὸν Ἀρχιγραμματέα Ἰζέτ Ἐφένδη, ἀλλὰ ἵ ἐνεργεῖ καὶ τί πράττει δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθω, ἀλλ' εὐκάζω ἐκ τῆς πορείας τοῦ Διοικητοῦ ὅτι προστατεύει τοὺς Τούρκους ἀκόμη.

Οἱ Τούρκοι ὑπάλληλοι παρακλύουν πάντα χριστιανὸν, ὅστις ἔχει δίκην μὲ Ὀθωμανοῦς. Σὰς στέλλω τὰ φυσιγγια τοῦ τσιφτέ. Ἐφημερίδες εἰσέτι δὲν ἔλαβα.

Σὰς ἀναγγέλλω ὅτι ὁ Ἐμμ. Σταμαθίουδάκης διορίσθη δῆμαρχος Περιβολίων. Φροντίσατε ἵνα προσκαλέσητε τοὺς πληρεξουσίους ἀφοῦ πρῶτον ἐκδόσητε ἐγκύκλιον πρὸς τὸν λαόν, ὅτι παρίσταται ἀνάγκη τῆς συγκλήσεως τῆς Συνελεύσεως, ἥτις νομοταγεῖ, νὰ διαμαρτυρηθῆ περὶ τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τῶν προνομίων καὶ νὰ τεθῆ φραγμὸς εἰς τὰς παρανομίας καὶ ἐλπίζω ὅτι ἡ ἐγκύκλιος αὕτη θέλει ἐπιδράσει πολὺ εἰς τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὀφείλει δραστηρίως νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὸν Ν. Ὁργανισμὸν.

Ταῦτα μέχρι τῆς Κυριακῆς πρωτὶ τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὰς ἐγκυκλίους περίμενε καὶ γράψε μου τί θέλεις νὰ ἐνεργήσω.

Διατελῶ ἀσπαζόμενος τοὺς φίλους καὶ συνεργάτας ὡς καὶ τὸν Λεωνίδαν.

Ὁ ὑμέτερος

Ἰάκωβος Πατμίδης

Χανιά 26 Σεβρίου 1896

Φίλτατέ μοι Μανουσε,

Ὁ ἐν Κων)πόλει Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος, βεβαιοῦμαι παρὰ προσώπου ὄντος εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ, ὅτι συμβουλεῖ νὰ μὴ διαλυθῆ ἡ Γεν. Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις, ἵνα κατορθωθῆ νὰ βιασθῆ ἡ Ὑψ. Πύλη καὶ ἐφαρμοσθῆ ὁ Ὁ ρ γ α ν ι σ μ ό ς .

Ἡ Ὑψ. Πύλη θέλει ἐφαρμὸς διὰ τὸ Κρητικὸν ζήτημα τὴν συνήθη αὕτη μέθοδον τῶν ἀναβολῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι διόλου ἀπίθανον νὰ καταλήξωσιν εἰς ἄρνησιν τῶν παραχωρηθέντων προνομίων εἰς τὴν Νῆσον μας, εὐθὺς ὡς θέλει τύχη αὕτη τῆς καταλλήλου πρὸς τοῦτο εὐκαιρίας, ἣν διὰ τῶν ἀδικαιολογητῶν τούτων ἀναβολῶν ἐπιζητεῖ.

Εἰς τὸν πατριωτισμὸν ἐπομένως ὑμῶν καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς ἀξιότιμων πατριωτῶν ἐναπόκειται ἡ ἐκβίασις τῆς ἐφαρμογῆς παρὰ τῆς Ὑψ. Πύλης τοῦ Ὁ ρ γ α ν ι σ μ ο ῦ καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς Νήσου ἐκ τῶν δεινῶν νέων ἀναστατώσεων, εἰς ἐποχάς, μὴ δυναμένας νὰ ὑποβοηθήσωσιν αὐτάς τὰς ἀναστατώσεις, ὡς ἐκ τῆς θέσεως, εἰς ἣν τότε τυχὸν θὰ εὐρίσκονται τὰ εὐρωπαϊκὰ πράγματα. Αἱ περιστάσεις ἤδη φαίνονται πρόσφοροι ὅπως ἐκβιασθῆ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Ὁ ρ γ α ν ι σ μ ο ῦ, δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι ἡ φρόνησις ὑμῶν καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς θέλει πράξῃ πᾶν ὅ,τι δυνατόν, ὅπως ἐπιτευχθῆ αὕτη. Σὰς παρακαλῶ νὰ μὴ καταστήσετε γνωστὸν εἰς

οὐδένα ὅτι ἐγὼ γράφω τὰ ἀνωτέρω, τηραῖντες ἐχεμύθειαν περὶ τὸ ὄνομά μου, ἕνεκα τοῦ πονηροῦ τῶν περιστάσεων.

Ἄνευ ἐτέρου.

Σὰς ἀσπάζομαι ἀπὸ καρδίας

Σ. Φ. Βαρδάκης.

Υ Γ. Ἴσως μετὰ τινὰς ἡμέρας μεταβῶ εἰς Ἀποκόρωνα ὁπότε συνομιλοῦμεν.

Ὁ ἴδιος.

Χανιά τῆ 22 3)βρίου 1896

Πρὸς τὴν Α. Ε. κλπ.

Ἐξοχώτατε.

Πρὸ μικροῦ ἐμάθομεν ὅτι ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου προκληθεῖσα ἐξ ἐρωτήσεως ὑποβληθείσης ὑπὸ τῆς Ὑμ. Ε. ὀρίζει ὅτι τὰ **Δικαστήρια** θέλουσι ἐξακολουθεῖ λειτουργοῦντα ὡς πρότερον, μέχρις οὗ ἐπιληφθῆ τῆς ἀναδιοργανώσεως αὐτῶν ἢ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν. Χάρτου πρόβλεπομένη Ἐπιτροπῇ. Ὅτι δὲ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνεκοινώθη ἤδη παρὰ τῆς Ὑμ. Ε. εἰς τὴν εἰσαγγ. τῶν Ἐφετῶν καὶ εἰς τὰς ὑποδικήσεις

Θὰ παρελείπομεν στοιχειωδέστατον ἡμῶν καθήκον, ἂν δὲν ἐσπεύδομεν νὰ διαμαρτυρηθῶμεν κατὰ τῆς καταπατήσεως ταύτης τῶν προνομίων τοῦ τόπου καὶ νὰ δηλώσωμεν π ὡς τὴν Ὑμ. Ε. ὅτι ἡ εἶδησις τῆς τοιαύτης ἐκβάσεως τοῦ ἀπὸ ἀπὸ ἡμερῶν ἐκκρεμοῦς δικαστικοῦ ζητήματος, παρήγαγε ὀδυνηροτάτην εἰς τὸν τόπον ἐντύπωσιν καὶ ἐγέννησε τὴν μεγαλύτεραν δυσθυμίαν καὶ πικρὰν ἀπογοήτευσιν περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἀκριβοῦς ἐν τῷ μέλλοντι ἐφαρμογῆς τοῦ πολιτεύματος. Ἡ δὲ ἀποφάσει τοῦ Ὑπ. Συμβουλίου ἐπελθοῦσα δῆθεν προσωρινῆ λύσις τοῦ ἐκκρεμοῦς δικαστικοῦ ζητήματος ἀντίκειται εἰς τὸν Ν Χάρτην καὶ ἀποτελεῖ κατάφωρον ἀθέτησιν τοῦ πολιτεύματος ὑπὸ τε οὐσιαστικὴν καὶ τυπικὴν ἔποψιν

Ὑπὸ οὐσιαστικὴν ἔποψιν ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀποτελεῖ παραβίαν τῶν προνομίων τοῦ (*)

Α) Διότι μετὰ τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἐν Χαλέπα Συμβάσεως ὁ νόμος περὶ βελτιώσεως τῶν Δικαστηρίων τῆς Κρήτης, ὁ ἀνατρέψας τὸ δικαστικὸν καθεστῶς, ὅπερ εἶχεν ἰδρυθῆ διὰ τοῦ, ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς Συμ. τῆς Χαλέπας ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ἀπέλεσεν αὐτοδικαίως πᾶν κῆρος, ἐπομένως οὐδεμίαν τοῦ λοιποῦ ἔχουσιν νόμιμον ὑπόστασιν τὰ δυνάμει αὐτοῦ ἰδρυθέντα δικαστήρια.

Β) Διότι ἐπανήλθεν ἐν ἰσχύϊ τὸ αἰρετὸν τῶν δικαστῶν.

Γ) Διότι ἡ διάταξις τοῦ Ν. Χάρτου ὀρίζει ὅτι τοῦ λοιποῦ τὰ δημόσια λειτουργήματα θ' ἀνατίθενται κατὰ τὰ 2,3 εἰς Χριστιανούς καὶ κατὰ τὸ 1)3 εἰς Μουσουλμάνους.

Δ) Διότι ἡ διοργανωτικὴ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων ἐπιτροπῇ δυνάμει τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ Ν. Ὀργανισμοῦ, ἐντολὴν μόνον ἔχει νὰ μελετήσῃ (étudier) τὰς εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς δικαιοσύνης εἰσακτέας μεταρρυθμίσεις. Ἐπομένως ὅπως ἀνεπτύξαμεν εἰς τὸ ἀπὸ 14 3)βρίου 96 ὑπόμνημα, ὅπερ ὑπεβάλομεν τῇ Ὑμ. Ἐξοχότητι ὑπάρχει, προδήλως, περίπτωσις ὅπως τὸ Γ. Δ. Συμβούλιον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 13ου ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ χάρτου προβῆ εἰς τὴν προσωρινὴν, τῆς Συνόδου τῆς προσεχοῦς Συνελεύσεως, διαρρυθμίσει τῶν δικαστηρίων.

(*) Εἶναι κατεστραμμένος ὁ χάρτης.

Ἐπὶ τυπικὴν ἄποψιν, ἢ ἀπόφασις τοῦ Ὑπ. Συμβουλίου, ἦν προεκάλεσεν ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης ἐπεγεῖρει, σφοδρότερας ἀντιρρήσεις καὶ μείζονα ἀπογοήτευσιν.

Ὁ τόπος ἀποδεχόμενος τὸ διὰ τῆς εὐμενοῦς παρεμβάσεως τῶν μεγάλων Εὐρ. Δυνάμεων καὶ διὰ τσοῦτων ἰδίων θυσιῶν ἐπιτευχθὲν Νέον Πολίτευμα, εἶχε τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἐρρυθμιζεν ἐκ τοῦ νόμου, ἐν συμπράξει μετὰ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, τὰ ἔσωτερικὰ αὐτοῦ πράγματα καὶ ὅτι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει προσφυγὴ θὰ περιορίζετο εἰς τὸν διορισμὸν ὠρισμένων ἀνωτάτων ὑπαλλήλων καὶ εἰς τὴν περιπτώσιν τῆς τροποποιήσεώς τινος τῶν θεμελιωδῶν ὀργανισμῶν τῆς Νήσου. Πᾶσαν τῶν περιπτώσεων τούτων, ὁ τόπος εἶχε τὴν εὐλογοῦ ἀξίωσιν πρὸς δὲ μετὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ Ν. Χάρτου ἐμόρφωσε καὶ τὴν ἐδραϊὰν πεποιθῆσιν ὅτι τοῦ λοιποῦ πᾶσα ἄλλη ἀνάμιξις τῶν ἐν Κων)πόλει εἰς τὰ τοῦ τόπου πράγματα, θὰ ἦτο ἀδύνατος. Ὅπως ἐπιρρώση δὲ τὸν Γ. Διοικητὴν κατὰ πάσης τοιαύτης παρεμβάσεως, ἐφρόντισε νὰ ἐπιτύχη ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἐκείνην, ἣν ἐγγυᾶται ὁ ἐπὶ 5ετιαντῆ συναινέσει τῶν Μ. Δυνάμεων διορισμὸς αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατ' αὐτὴν τὴν ἔναρξιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. Χάρτου, προκειμένου περὶ προσωρινῆς ἐπὶ τῶν (*) αὐτοῦ διαρρυθμίσεως τοῦ δικαστικοῦ καθεστώτος, ἐνῶ μάλιστα μικτὴ ἐπιτροπεία, Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων ἀποτελουμένη ἐξ ἀνωτάτων δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν λειτουργῶν ἐπὶ τούτῳ συστηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ὑμ. Ἐξοχότητος, γνωμοδοτεῖ ὅτι ὁ νόμος περὶ βελτιώσεως τῶν δικαστηρίων ἐπαυθέν ἰσχύων καὶ ὅτι ὑπάρχει ἐπομένως περιπτώσις προσωρινῆς ὑπὸ τοῦ Γ. Διοικητοῦ, ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Γ. Υ. Συμβουλίου, ρυθμίσεως τῶν δικαστηρίων, ἢ Ὑμ. Ἐξοχότης ἐναντίον καὶ τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ νέου πολιτεύματος, οὐ μόνον προσφεύγει εἰς τὸ ἐν Κων)πόλει ὑπουργεῖον καὶ ζητεῖ ὁδηγίας περὶ τοῦ ἂν πρέπη νὰ προβῆ εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτεύματος, ὡς πρὸς τὸ δικαστικὸν ζήτημα, ἀλλὰ καὶ προβαίνει, ἐν πᾶσιν ἀγνοίᾳ τοῦ Συμβουλίου, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προκληθέντος διατάγματος.

Ὁ τόπος, ἐξοχώτατε, μετὰ τσοαύτης θυσίας ἀποδεχθεὶς τὸ Ν. Πολίτευμα ἐν τῇ εἰλικρινεῖ ἀποφάσει νὰ ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, εἶχε τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ἡ ἀκριβὴς ἐφαρμογὴ αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου παράγοντος ἦτο ἐξησφαλισμένη διὰ τῆς πρώτης διατάξεως τοῦ Ν. Πολιτεύματος. Ἦτο μάλιστα ἐπὶ πλέον βέβαιος ὅτι τὸ πολίτευμα τοῦτο οὐ μόνον θὰ ἐφηρμόζετο εἰλικρινῶς, ἀλλὰ καὶ εὐρέως. τὴν βεβαιότητα ταύτην ἐδικαιολογεῖ ἡ ἐν τῇ διακηρύξει τῶν ἀντιπροσώπων πεποιθῆσις ὅτι καὶ οἱ Χριστιανοὶ τῆς Κρήτης θὰ κατανοήσωσι τὸν ἐνεργητικὸν χαρακτήρα τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπεμβάσεων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ἡ ἐν τῇ αὐτῇ διακηρύξει διαβεβαίωσις τῶν ἀντιπροσώπων τούτων ὅτι ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Νέου Πολιτεύματος ἐγκαινίαι ἡ ἀνάπτυξις καὶ συμπλήρωσις τῶν διατάξεων αὐτοῦ.

Ἐναντὶ τοιαύτης ἐφαρμογῆς, ἀναπτύξεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ Ν. Πολιτεύματος, ὁ τόπος παρίσταται σήμερον ἐνώπιον καταφώρου ἀθετήσεως μιᾶς τῶν οὐσιωδεδεστώτων διατάξεων αὐτοῦ καὶ ἀθετήσεως, ἣτις ἐγένετο ἐκ συμπράξεως μεταξὺ ἀρχῆς, ἣτις οὐδὲν ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου νόμιμον δικαίωμα ἀναμίξεως καὶ ἀρχῆς, ὑπὲρ ἧς κατέβαλεν ὁ τόπος πᾶσαν δυνατὴν πρόνοιαν, ὅπως ἀσφάλισι καὶ αὐτὴν τὴν δέουσαν ἀνεξαρτησίαν πρὸς πρόληψιν πάσης ἐνδεχομένης παρεμβάσεως.

Ἡ τοιαύτη στενὴ ἀντίληψις τοῦ Ν. Πολιτεύματος, δημιουργεῖ ἀπό

(*) Κατεστραμμένοι

τοῦδε κινδύνους ὀσοβαρωτάτους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀναγκαζόμεθα νὰ προ-
καλέσωμεν τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμ. Ἐξοχότητος, Ὁ τόπος μετὰ τὸ Νέον
πολίτευμα ἔχει τὴν δικαίαν ἀξίωσιν ἐν γένει μὲν νὰ ἴδῃ τὴν ταχεῖαν
ἐφαρμογὴν ὅλων τῶν διατάξεων αὐτοῦ, ἴδια δὲ τὴν μεταρρυθμισὶν τοῦ δι-
καστικοῦ καθεστώτος, ὅπερ ὑπῆρξεν ἐν τῷ παρελθόντι μία τῶν κυριωτά-
των ἀφορμῶν τῆς τελευταίας ἐξεγέρσεως.

Ταῦτα ἐθεωρήσαμεν καθήκον ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ τόπου νὰ ὑπο-
βάλωμεν εὐσεβᾶστως εἰς τὴν Ὑμ. Ἐξοχότητα.

Οἱ Χριστιανοὶ Γεν. Διοικ. Συμβουλίου (ἔπονται αἱ ὑπογραφαί)

Χανιά τῆ 28 8)βρίου 1896

Φίλτατε Μανούσε,

Χθὲς σᾶς ἔγραψα διὰ τοῦ Γιασεμὴ Γιάνναρη, σήμερον οὐδὲν ἄλλο
νεώτερον ἔχομεν εἰμὴ τὸ ἔξης :

Χθὲς ἔλαβεν ὁ Βλάνς τηλεγράφημα ὅπερ λέγει ὅτι οἱ Πρεσβεις ἐπι-
μένουν τὴν ἀνάκλησιν τῆς Βεζυρικῆς διαταγῆς καὶ ὅτι τὰ προνόμια θέ-
λουσιν ἐφαρμοσθῆ εὐρέως. Οἱ Ἀναδιοργανωταὶ ἔρχονται μέχρι τῆς ἐλευ-
σομένης ἑβδομάδος.

Στείλει καὶ ἄλλα προσκλητήρια διότι ἔδωσαν καὶ εἰς τοὺς ἐνταῦθα
πληρεξουσίους καὶ δὲν ἔχω νὰ στείλω εἰς Κίσαμον καὶ Σέλινον. Ὁ Λιω-
νάκης μοὶ εἶπε νὰ ἐξέλθωμεν μαζύ. Τὰ πάντα βαίνουσι καλῶς καὶ φρο-
νοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ἕως ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος θὰ λυθῇ τὸ ζήτημα νὰ ἐξέλ-
θουν.

Ὁ σὸς Πατιμίδης.

Ταῦτα μέχρι μεσημβρίας,

Ὁ ἴδιος.

Εἰς τὸν Πρωτοπαπαδάκη εἰπέτε ὅτι πρὸ ἡμερῶν πολλῶν ἔστειλε
εἰς Ἀθήνας τὰς ἐπιστολάς του.

Τὸν ἀσπάζομαι

Ὁ ἴδιος.

Πρὸς

Τοὺς Προξένους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἐν Χανίοις.

Κύριοι Πρόξενοι

Μέχρι τοῦδε τὸ νέον πολίτευμα οὐδὲ ὅπως ἐφηρμόσθη ὅσον ἀφορᾷ
τὴν διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν ὑπηρεσίαν, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ οἰκονομικὸν
πρὸς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ καπνοῦ.

Ἀνεξαρτήτως τῆς συνάψεως τοῦ δανείου, ἡ Γεν. Διοίκησις ἠδύ-
νατο κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν δύο πρὸς ἓν νὰ μεταρρυθμίῃ τὴν Διοικη-
τικὴν ὑπηρεσίαν διορίζουσα ἱκανὰ καὶ κατάλληλα πρόσωπα εἰς τοὺς δια-
φόρους κλάδους, καταρτίζουσα προσωρινὴν χωροφυλακὴν καὶ ἀπολύουσα
τὴν παρὰ νόμους ὑφισταμένην πρὸ πολλοῦ ἀστυνομίαν, ὡς πρὸς δὲ τὰ δι-
καστήρια νὰ καταρτίσῃ νόμιμα, ἀφοῦ τὰ ὑπάρχοντα ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς
Χαλέπας καὶ τῶν τελευταίων τροποποιήσεων, δὲν ὑφίστανται νομίμως. Καὶ
ὁ προσωρινὸς καταρτισμὸς τῆς Χωροφυλακῆς, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν δύνα-
ται νὰ διοικηθῇ ὁ τόπος καὶ ἡ νόμιμος τῶν δικαστῶν καὶ συνεπῶς ἡ νό-
μιμος συγκρότησις τῶν δικαστηρίων, δὲν προδικάζουσι τὸ ἔργον τῶν Ἐπι-
τροπείων τῶν ἀναφερομένων ἐν ταῖς τελευταίαις τροποποιήσεσι.

Σήμερον πρόκειται διὰ τῆς ζητουμένης ἐφαρμογῆς νὰ εἰσέλθῃ ὁ

τόπος εἰς τὴν νόμιμον ὁδόν, ἐν ᾧ τὸ ἔργον τῶν ἐπιτροπειῶν σκοπὸν ἔχει νὰ προετοιμάσῃ διὰ τὸν τόπον τελειῶς διοργανωμένην χωροφυλακὴν καὶ τελειῶς διοργανωμένα δικαστήρια καὶ δικαστικὴν νομοθεσίαν. Τούτου ἕνεκα ἡ ἀδικαιολόγητος βραδύτης τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου πολιτεύματος εἰς σπουδαίαν καὶ εὐλογον ἀνησυχίαν καὶ ἀγανάκτησιν ἐμβάλλει τὸν Κρητικὸν λαὸν καὶ τὴν ὁποίαν σοβαρῶς ἐπέτεινε ἡ τελευταία περὶ δικαστηρίων Βεζυρική διαταγή, ἣτις οὐ μόνον ἀντίκειται εἰς τὸ ρητὸν γράμμα τοῦ ἀρθροῦ 16 τῆς Συμβάσεως τῆς Χαλέπας, ἀλλὰ κατὰ τὰς τελευταίας τροποποιήσεις ἀπολύτως δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ἐν Κρήτῃ, δικαίως δ' ὁ τόπος ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάκλησίν της καὶ παρακαλεῖ ὑμᾶς θερμῶς νὰ συντελέσητε εἰς τοῦτο. Ἐντολῇ τῶν προκρίτων τῆς πόλεως Χανίων παρακαλοῦμεν ὑμᾶς θερμῶς ἵνα διαβιβάσητε εἰ δυνατόν τηλεγραφικῶς τὸ παρὸν μας πρὸς τοὺς ἐν Κων)λεῖ Πρεσβευτὰς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ἵνα εὐαρεστούμενοι συνοδεύσητε αὐτὸ διὰ τῶν εὐμενῶν κρίσεων Σας.

Εὐπειθέστατοι

24 8)βρίου 1936.

Πρὸς

Τοὺς κ Πληρεξουσίου τῆς 1' Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν

Κύριοι

Δὲν ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον διὰ τὴν βραδύτητα, τὴν ὁποίαν εἰδεικνυοὺν οἱ ἀρμόδιοι μέχρι τοῦδε περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου πολιτεύματος νὰ συνέλθῃ τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, διότι εἴχομεν πάντοτε τὴν ἐλπίδα, ὅτι εἰ καὶ ὀλίγον βραδέως, θὰ ἐφήρμοζον ὁμῶς αὐτὸ μετ' ἀκριβείας. Οὐχ ἦτιον ἡ εἰλικρίνεια αὕτη δὲν παρατηρεῖται ἤδη εἰς τὰς σκέψεις αὐτῶν, διότι προκειμένου περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τῶν δικαστηρίων ὁ κυβερνητικῶν τῆς Νήσου ἠρώτησε ἐπὶ ζητήματος καθαρῶς Κρητικοῦ τὰ Ὑπουργεῖα τῆς Κων)πόλεως καὶ ἐννοεῖ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰ διατάγματά των. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο προσβάλλει καιρῶς καὶ καθιστᾷ ὡς μὴ ὑπάρχον πᾶν ὅ,τι ἀπέκτησεν ὁ Χριστιανικὸς λαὸς διὰ τῶν θυσιῶν αὐτοῦ, καθότι ἐκλείπει οὕτω ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ἀρχῶν τῆς ἡμετέρας νήσου ἀπὸ τῆς Κων)πόλεως, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ συνέλθῃ ἡ ἀντιπροσωπεῖα τοῦ λαοῦ καὶ σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος.

Ὅθεν ὀρίζομεν, ὡς ἡμέραν συνεδριάσεως τὴν 3ην Νοεμβρίου ἐ.ἔ. καὶ προσκαλοῦμεν διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον ὑμᾶς, ὅπως συνέλθητε ἐν τὰ ὅθ α κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

Ἐν Βάμφ τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1896

(Ἐκ τοῦ Προεδρείου τῆς Γεν. Ἐπαναστ. τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως)

Ἐν Χανίοις τῇ 2 Νοεμβρίου 1896

Ἄγαπητέ μου φίλε Μανοῦσο Κουνδουράκη καὶ Ἰωσήφ Λεκανιδάκη εἰς Βάμον.

Χαῖρε.

Πρῶτον ἔρχομαι νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς καλῆς σας ὑγίας, δεύτερον σὰς γράφω ὅτι καὶ ἐγὼ καλῶς ὑγιαίνω καὶ εὐρίσκομαι εἰς Χα- νιά καὶ ἐὰν ἐρωτᾶτε διὰ τὰ τρέχοντα τῶν Χανίων κακῶς ἐνβρί- σκονται. Καὶ διὰ τὴν ἔτιαν τοῦ Μπάτρη ἐπαρετίθη ὁ ἰσαγγελεὺς συνά- μα δὲ καὶ ὁ γενικὸς Διοικητῆς παρετίτε καὶ οἱ ὀθομανῆ κάνουν συναθρί-

σης κάθε βράδι διὰ σφαγή και νά εἶναι πρό γνῶση σας. Και νά μοῦ γράψετε και ἐσεῖς ἀπό αὐτοῦ τά τρέχοντα. (*)

Ἐγώ

Στυλ. Κουρκουτάκης.

Φίλε κ. Μανουσο.

Ἡ σκέψις σας ὅπως προσκαλέσητε τοὺς πληρεξουσίους εἰς Βάμον διὰ τὴν αὐριον πρὸς σύσκεψιν περὶ τοῦ πρακτέου εἶναι λίαν ὀρθή, διότι τὰ πράγματα δὲν ἔχουσι καλῶς και ἡ ἐφαρμογή τῶν ζητημάτων προσκρούει εἰς τὴν ἀντίπραξιν τῶν Τούρκων και εἰς τὴν ἀνικανότητα τοῦ Διοικητοῦ, Ἡ σκέψις λέγω αὐτὴ εἶναι λίαν ὀρθή, ἐπιβάλλεται δὲ εἰς πάντας ἡ προσέλευσις των εἰς Βάμον. Τοῦτο κατενόησα ἐξ ἀρχῆς και ἐπεδοκίμασα, τῷ λόγῳ δὲ τούτῳ ἔμεινα εἰς Χανιά ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης, ὁπότε εἶχον κατὰ νοῦν νά ἐξέλθω εἰς Κίσσαμον και ἐκεῖθεν νά ἔλθω εἰς Βάμον. Σήμερον δὲ ἐτοιμαζόμεν νά ἐξέλθω δι' αὐτόθι και πρὸς τοῦτο εἶχον συνεννοηθῆ με τὸν Μανουσον Κανούπην. Διςτυχῶς ταύτην τὴν στιγμήν ἔλαβον ἐπιστολὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου με εἰδικὸν ἄνθρωπον, δι' ἧς μᾶς ἀναγγέλει ὁ πατήρ μου δι' ἡ σύζυγός μου προσβληθεῖσα πρὸ 4 ἡμερῶν ὑπὸ ὀξυτάτης νόσου «τώρα» πνέει τὰ λείψια και με παρακαλεῖ ὅπως ἀμέσως ἐξέλθω. Τοῦτο με κατετάραξεν λίαν και με ἀναγκάζει νά σπεύσω εἰς Κίσσαμον παραλαμβάνων και ἰατρὸν ἀπ' ἐδῶ. Ἐνεκεν λοιπὸν τοῦ ἀπροόπτου τούτου ἀναγκάζομαι νά μὴν ἔλθω εἰς Βάμον πρὸς λύπην μου. Δηλῶ ὅμως Ἐμῖν δι' εἰμὶ συμφωνότατος εἰς ὅ,τι ἀποφασίσετε και πρὸς τοῦτο παρέχω τὸ δικαίωμά εἰς τὸν Μανουσον Κανούπην νά με ἐγγράψῃ εἰς ὅ,τι ἐγγραφον κάμετε, καταστήσατε δὲ τὴν γνώμην μου τούτην γνωστὴν πρὸς ὅλους τοὺς ἐταίρους. Ἐν πρώτῃ δοθείσῃ μοι εὐκαιρίᾳ θά ἔλθω πρὸς συνάντησίν σας. Φρονῶ ὅτι δέον νά γίνῃ ἔντονος διαμαρτύρησις πρὸς τοὺς κ. Προξένους και ἐρρωμένως ἀπειλητικὴ διὰ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν εἰσέτι τῶν ζητημάτων, διὰ τὴν διαγωγὴν τῶν Τούρκων, στάσιν εἰς τὸ εἰσαγγελικὸν ζήτημα και τὴν ἀπειλητικὴν των στάσιν ἀπέναντι τῶν Χριστιανῶν Χανίων, διὰ τὰ προτρεπτικὰ τῶν ἐγγράφων πρὸς τοὺς Μεουσουλμάνους πρὸς σφαγὴν τῶν Χριστιανῶν, ἅτινα εὐρέθησαν σήμερον τοιχοκολλημένα.

Καταστήσατε (**)

δυνατὸν γνωστάς τὰς ἀποφάσεις διὰ ἐξῆς μέσον Κον Ἰωάννην Μ. Μελαμπιανάκην σιδηροῦργόν εἰς Χανιά διὰ τὸν κ. Λεωνίδαν Λιωνάκην εἰς Λουσακιὰς Κισσάμου.

Εἰμὶ συμφωνότατος εἰς τὰς ἀποφάσεις σας ὡς ὑπογράφω

Ἐν Χανίοις τῇ 2 Νοεμβρίου 1896

Σὰς ἀσπάζομαι ὡς και πάντας τοὺς συντρόφους

Ὁ Σὸς Λ. Ν. Λιωνάκης

Ἀξιότιμε κύριε Πρόξενε.

Τὸ πολιτικὸν καθεστῶς, ὅπερ ἐδημιουργεῖτο ἐν τῇ νήσῳ και ἐκ τῶν πρὸς τὸν χριστιανικὸν πληθυσμὸν ἐκάστοτε διαθέσεων τῆς κυριαρχοῦ Κυβερνήσεως, ἀλλὰ και ἐκ τῶν ἐν ἰσχύϊ τότε θεσμῶν, ἐγένετο ἀφορμὴ νά ὑποδείξωμεν και ζητήσωμεν τὴν μεταρρύθμισιν αὐτῶν, ἐκ τούτου δὲ προεκλήθησαν ἀδικαιολογήτως ἐκ μέρους τῆς Αὐτοκρ. κυβερνήσεως γεγονό-

(*) Διατηρεῖται ἡ ὀρθογραφία του.

(**) Κατεστραμένα ἰδέματα.

τα, ἀποδείξαντα ἔτι μᾶλλον τὴν ἰνάγκην τῆς ἐξ ὀλοκλήρου ἀποκτήσεως τῶν εἰρημένων β ε λ τ ι ὰ σ ε ω ν οὐχ ἦττον ἢ Ὑμετέρα Σεβ. Κυβέρνησις ὀρωμένη ἄλλως ἐξ εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἐπεμβᾶσα ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν μεγάλων Δυνάμεων πρὸς κατάπασιν τῆς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς Αὐτοκρ. Κυβερνήσεως διεξαγομένης πάλης, καθ' ἣν εὐτυχῶς πανταχοῦ ἐνίκων τὰ ἡμέτερα ὄπλα, διετύπωσαν καὶ ὑποχρεωτικῶς ἐπέβηλον εἰς ἀμφότερα τὰ διαμαχόμενα μέρη λύσιν τοῦ ζ η τ ῆ μ α τ ο ς, τὴν ὅποιαν ἡμεῖς, εἰ καὶ κατωτέραν τῶν ἀξιώσεών μας, ἐδέχθημεν ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν θέλ. σιν ἐκείνων, μὲ τὴν εὐχὴν ὅπως διασαφηνισθῶσι μέρη τινὰ τοῦ Ὑργανισμοῦ. "Εκτοτε δὲ ὁ Χριστιανικὸς λαὸς εἰλικρινῆς εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ, κατέπαυσε τὰς ἐχθροπραξίας καὶ ἐξακολουθεῖ ἀναμένων τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἀνέλαβε καὶ ἡ κυρίαρχος Κυβέρνησις. Ἄλλ' αὕτη δυστυχῶς, μὴ δεικνύουσα τὴν αὐτὴν εἰλικρινεῖαν, δὲν ἐνήργησε μέχρι τοῦδε, σπουδαίως ὅπως οἱ νέοι θεσμοὶ ἐφαρμοσθῶσιν, ἐάν δὲ πῶς ἐπεχείρησε τὴν ἐφαρμογὴν τινῶν ἐξ αὐτῶν, αὕτη ἐξεδήλωσεν ἀνελικρινεῖς διαθέσεις. Οὕτω ἐν τῷ ζητήματι τοῦ στρατοῦ ἀντινά ἀποσύρη αὐτὸν ἐκ τινῶν μερῶν, ἀπέστειλεν τοιοῦτον μετὰ τὴν κατάπασιν τῶν ἐχθροπραξιῶν εἰς πολλὰς Ἐπαρχίας καί, παραβαίνουσα τοὺς νέους θεσμοὺς ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῆ αὐτὸν μακρὰν τῶν παραλίων φρουρίων ἄνευ λόγου, διότι ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ κυβερνήτης τῆς Νήσου δικαιούται νὰ ἐκπέμπῃ αὐτὸν ἔξω τῶν φρουρίων δὲν ὑφίσταται, αἱ δὲ σχέσεις τῶν μικρῶν πληθυσμῶν τῶν Ἐπαρχιῶν εἶναι οἰκειότεραι ἢ δὲ ἥδη ἢ ὅτε ἐπεστάτει καὶ ἐφρόντιζε περὶ αὐτῶν ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία. Ὡς πρὸς δὲ τὴν διαρρῦθμισιν τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ὑπηρεσίας, ἐνῶ ὠφείλε πρῶτον νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ Γεν. Διοικητικὸν Συμβούλιον, συμφῶνως πρὸς τὸ 5ον ἄρθρον τοῦ Νέου Χάρτου καὶ εἶτα ἀκολουθοῦσα τὴν ὁδόν, ἣν διαγράφει οὗτος μεταρρυθμίσῃ ταύτην (τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν) καθ' ὅλα τὰ εἶδη αὐτῆς, αὕτη δὲν ἔπραξε τοῦτο, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ἀνακινήθέντος τοῦ ζητήματος τοῦ καταρτισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ἐξέδοτο Ὑπουργικὰ διατάγματα, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὁποίων καταστρῆφει τοὺς αὐτονόμους θεσμοὺς τῆς ἡμετέρας πατρίδος. "Οθεν ὁ Χριστιανικὸς λαὸς ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν μέχρι σήμερον τρηθεῖσαν στάσιν ὑπὸ τῆς Αὐτοκρ. Κυβερνήσεως ἔναντι τῶν πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεών της, τὸν σεβασμὸν ὃν Αὕτη ἐπεδείξατο πρὸς τοὺς προτέρους θεσμοὺς καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔτι τοὺς μὴ ἐστερημένους Εὐρωπαϊκοῦ κύρους, πρὸς δὲ τὴν διαγωγὴν τῶν ἐντοπιῶν μουσουλμάνων, ἐκτελούντων καθ' ἑκάστην σφαγὰς κατὰ τῶν χριστιανῶν, δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ ὅτι ἡ ὑπόθεσις του εἰσηλθεν εἰς τοιαύτην θέσιν (μεθ' ὅλην τὴν εὐμένειαν ἣν ἐξεδήλωσαν μέχρι τοῦδε αἱ Ὑμέτ. κυβερνήσεις πρὸς τὰ δίκαιά του) ὥστε νὰ μὴ μερμνήσῃ πλέον περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀποκτηθέντος νέου Πολιτεύματος.

Δι' ὃ τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, ἀναφερόμενον καὶ εἰς τὴν ὑπὸ χρονολογίαν 20 Αὐγούστου ἢ Σεβρίου 1896 διακήρυξιν τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Μεγάλων, Δυνάμεων, ἐνετείλατο ἡμῖν διὰ σημερινῆς ἀποφάσεώς του, νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Ὑμέτ. Σεβ. Κυβέρνησιν, ἵνα ποιούσα χρῆσιν τοῦ δικαίωματος, ὃπερ χορηγεῖ αὐτῇ ὁ Νέος Ὑργανισμὸς τῆς Νήσου, ζητήσῃ ἀπὸ τῆς κυρίαρχου κυβερνήσεως τὴν ταχεῖαν καὶ πλήρη ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, διότι ἄλλως ὁ χριστ. λαὸς δὲν δύναται νὰ ἀφοσιωθῇ ὀριστικῶς εἰς τὰ εἰρηνικὰ αὐτοῦ ἔργα.

Ευέλπιδες ὅτι τ' ἀνωτέρω κ. Πρόξενε, θέλετε ὑποβάλει μὲ εὐμενεῖς κρίσεις Ὑμῶν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεβ. Κυβέρνησιν,

Διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Ἐν Βάμφ τῆ 3 Ν)βρίου 1896

Ἐκ τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως.

Χανιά 2 Ν)βρίου 1896

Φίλτατε Μανοῦσε,

Κατ' ἐντολὴν (ἣν θὰ σοὶ ἐπεξηγήσῃ ὁ Ἰάκωβος) σοὶ γράφω ὅτι ἡ συνάθροισις τῆς αὖριον ἐπιδοκιμάζεται καὶ δέον νὰ πραγματοποιηθῇ, πάντοτε ὅμως μετὰ μεγίστης προφυλάξεως, ὥστε νὰ μὴ συμβῇ καμμιά ταραχὴ νὰ ἔχῃ κατὰ τὸ παρὸν ὅλως εἰρηνικὸν χαρακτήρα. Καθὼς βεβαίως καὶ σεῖς σκέπτεσθε νὰ συνταχθῇ ἐν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἄς μὴ ἐπιγράφεται διαμαρτύρησις ἀλλ' ἄλλως πως π. χ ψήφισμα κλπ.

Ὡς σκεπτικὸν αὐτοῦ θὰ τεθῇ ἡ μὴ ἐφαρμογὴ τοῦ πολιτεύματος καὶ ἐν γένει ἡ δυστροπία περὶ τὴν κακὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Ἐντόνως καὶ διὰ γλώσσης ζωηρᾶς νὰ ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τῶν Μεγάλων Χριστ. Δυνάμεων πρὸς ταχύτεραν καὶ ἀκριβιτέραν ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτεύματος ὑποδεικνύοντες ἐν τέλει ὅτι, ἐν ἡ περιπτώσει τάχιστα καὶ ἀκριβέστερα θὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ πολίτευμα, τότε ὁ χρισ. λαὸς Κρήτης θὰ προβῇ εἰς τὰ ἀναγκαῖα διαβήματα καὶ πράξεις, αἱ ὁποῖαι τὸ σοβαρὸν τῶν περιστάσεων τῆ ἐπιβάλλουσι.

Συγχρόνως εἶναι ἀνάγκη καὶ τὸ ἐξῆς - Ἡ συνάθροισις νὰ διαλυθῇ μετὰ τὴν λήψιν τῆς ἀποφάσεώς της, ἀλλὰ διαλυομένη νὰ ἀναθέσωσι εἰς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν δι' ἔγγραφου της τὴν φροντίδα καὶ ἐξουσιοδοτήσωσιν αὐτὴν ὅπως συνεννοουμένη μετὰ τῶν Μεγάλων Χριστ. Δυνάμεων μεριμνήσῃ καὶ τάχιστα περὶ τῆς ταχύτερας καὶ ἀκριβεστερας ἐφαρμογῆς τοῦ πολιτεύματος.

Τὸ πνεῦμα ἐν γένει νὰ εἶναι τοῦ ἐγγράφου ὅτι ἴνα μὴ παραμῆνῃ ἐπὶ πλέον ἡ συνάθροισις ἀναμένουσα τὴν καὶ τάχιστα καὶ πληρεστέραν ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτεύματος, ἐξουσιοδοτεῖ τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν νὰ μεριμνήσῃ ὡς τάχιστα περὶ τούτου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πρὶν δὲν ἐπέλθῃ τάχιστα ἡ ἀποτελεσματικὴ ἐνέργεια, τότε θὰ προβῶμεν εἰς ἐντονωτάτην ἐνέργειαν.

Καὶ ὁ Ἰάκωβος προφορικῶς θὰ σᾶς τὰ εἶπη.

Σὲ ἀσπάζομαι
Χαράσμπος.

Τελευτ. ὥρας.

Σήμερον μόνον εἰδοποιουνται ἀρμοδίως πολλοὶ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν συνάθροισιν, ἐπισήμως, καὶ ἂν βραδύνουν νὰ ἔλθωσι καλὸν νὰ τοὺς ἀναμένετε. Εἰς τὸ ἔγγραφον νὰ τεθῇ ἡ ἐννοια ὅτι οὐ μόνον διὰ τῆς πλήρους τελείας καὶ ταχίστης ἐφαρμογῆς τοῦ πολιτεύματος εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἡσυχία ἐν τῷ τόπῳ χάριν τῆς ὁποίας (ἡσυχίας) αἱ Χριστ. Δυνάμεις ἐμεριμνήσαν καὶ ἐδόθη τὸ πολίτευμα καὶ τὸ ὁποῖον τῆ συμβολῆ αὐτῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἐδέχθη ὁ Χριστ. Λαὸς τοῦ Κράτους.

Ὁ ἴδιος,

Προκηρύξεις Ὁθωμανῶν

Ἄδελφοί.

Ἡ φήμη τοῦ προφήτου μᾶς καλεῖ εἰς ἐκδίκησιν τῶν ἀπίστων ὕβριστῶν τῆς ἱερᾶς θρησκείας του, σκεφθῆτε καὶ σφάζατε ἐκείνους οἱ ὅ-

τινῶν, οὐ μόνον ἐξεμηδενίσθη διὰ τὰς μὴ πληρωμὰς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀντίθετον ἤγαγεν ἀποτέλεσμα, ἀνατρέπον μᾶλλον τὴν τάξιν ἣν στηρίζον αὐτὴν...

Τὸ περιεχόμενον τῆς διαμαρτυρίας εἶναι περίπου τὸ ἑξῆς;

Ἐνώπιον, ἐξοχώτατε, τῆς μετεώρου ταύτης καταστάσεως, ἐνώπιον τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχει ἡ ζωὴ παντός φιλησύχου πολίτου, ἐνώπιον τῶν λαβόντων χώραν αἰτημάτων καὶ τῶν ἐπικειμένων κακῶν, πρὸς ἃ μετὰ θεοῦ ἀτενίζει πᾶς τις καὶ τὰ ὅποια ἡδύνατο νὰ προληφθῶσιν ὑπὸ τῆς Σεβ. Διοικήσεως διὰ τῆς πληρωμῆς τῶν χωροφυλάκων καὶ λήψεως τῶν καταλλήλων μέτρων, διαμαρτυροῦμεθα ἐντόνως πρὸς τὴν Ὑμ. Ἐξοχότητα, οἰκτείροντες δὲ τὴν κρατοῦσαν κατάστασιν δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι ἂν μὴ, ὡς τάχιστα, ληφθῶσι πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς πλήρη ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς καὶ τιμῆς ἡμῶν, θέλομεν ἀναγκασθῆ νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὰς οἰκίας μας καὶ θέλομεν φροντίσει ἡμεῖς ἀφ' ἡμῶν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν τιμὴν καὶ ζωὴν μας.

Ἡ Ἐπαρχία εἶναι ἀνάστατος, κρατεῖ δὲ ταύτην οὕτω καὶ τὸ ἄνω γεγονός καὶ ἡ μὴ εἰσέτι ἐφαρμογὴ τοῦ ζητήματος καὶ ὁ παραμικρὸς νέος σπινθὴρ θὰ ἀνάψῃ τὴν πυρκαϊάν.

Τοὺς ἀσπασμοὺς μῦοις συντρόφοις πᾶσι.

Ἐν Κάμποις Κισσάμου τῇ 19 Νοεμβρίου 1896.

Τέλος τοῦ δευτέρου ἑξαμήνου τοῦ 1896

ΜΙΚΡΑ ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΤΟΥ 1896

Είδομεν ὅτι τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ 1896 ἦτο καρποφόρον.

Ἄλλὰ πῶς νὰ γευθῶσι τῶν καρπῶν τοῦ οἱ ἀτυχεῖς Κρήτες! Μύρια ἐμπόδια παρεμβάλλονται.

Τάσσεται μὲν ἡ παγκόσμιος δημοσία γνώμη μὲ τὸ μέρος των, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων αἱ κυβερνήσεις ἀφυπνίζονται, υἱοθετοῦσι τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ ἀποσπῶσι τὴν ὑπόσχεσιν τῆς Πύλης περὶ παροχῆς τῶν αἰτουμένων, ἀλλ' ἢ μεταξὺ τῆς ὑποσχέσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπόστασις εἶναι μεγάλη καὶ στερρὰν ἀπόφασιν λαμβάνει ἡ Πύλη, ὅπως ἐργασθῆ διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς τελευταίας.

Οἱ Κρήτες ἔχουσι πικρὰν πείραν τῆς παλινβουλίας τῆς, ἡ ὁποία ἐνισχύεται ἤδη καὶ ὑπὸ τῶν ἐκμανέντων Τουρκοκρητῶν πρὸς τῆς, ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τροπῆς τῶν πραγμάτων καὶ ἀναγκάζει τὴν Μεταπολ. Ἐπιτροπὴν νὰ σφίγγῃ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας τῆς, ἀκοίμητον φρουρὸν καὶ διεκδικητὴν.

Δὲν ἔχει παρέλθει ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ πρώτου ἐξαμήνου καὶ ἐκτός ἀπὸ τὰς μάχας Δρομονέρου, Καστελλίου Κισσίου, Παταλαρίου Κυθωνίας, νέας ἐπιθέσεις ὑφίσταται ἀπὸ στρατῶν καὶ ἐντοπίους Τούρκους καὶ νέας νίκας καταγεί.

Ἡ κατὰ τὴν πενθήμερον μάχην τῆς Ἀλμυρίδος Ἀποκορώνου ἦττα τοῦ Ἀβδουλλάχ, ὡς καὶ ἡ νίκη τοῦ τοιαύτου ἐν Κακοπέτρῳ, μὴ κατορθώσαντος νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν συγκοινωνίαν Βουκολίων — Κανδάνου, παρ' ὅλην τὴν φθορὰν τοῦ στρατοῦ του, φέρουσι αὐτὸν εἰς ἀπελπισίαν.

Ἡ πενθήμερος μάχη Ἀγίου Βασιλίου Ρεθύμνης καὶ αἱ λοιπαὶ ὀλιγοήμεροὶ τοῦ αὐτοῦ Νομοῦ, κατόπιν τῶν σφαγῶν καὶ καταστροφῶν 10 χωρίων του, ἐπαφέρουσι τοὺς Τούρκους τῆς περιφέρειᾶς του εἰς τὴν τάξιν.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Ἀνατολικῆς Κρήτης ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν μένει ἀδιάφορος. 1000 ἐξ αὐτῶν ἐναπλοὶ ἐξέρχονται τοῦ Ἡρακλείου καὶ φθάνουσι μέχρι Καστελλίου Πεδιάδος καταστρέφοντες, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἀναγκαιτίζονται καὶ διώκονται μέχρι τῆς πόλεως Ἡρακλείου.

Οἱ διοικητικοὶ Τούρκοι τοῦ Μαλεβυζίου, Μονοφατίου, Βιάννου καὶ Λασηθίου ἀναγκαιτίζονται ἐπίσης.

Καὶ μόνον οἱ τῆς Σητείας Χριστιανοὶ μένουσι ἐν τῇ ἀγωνίᾳ, ἀναμενομένων ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν σφαγῶν, διότι ἐνῶ οἱ τῆς Σητείας Τούρκοι ἐξοπλίζονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεώς των, οἱ Χριστιανοὶ μένουσι ἄνευ πολεμοφοδίων ἄτε, τῶν ἐν Ἀθήναις μεριμνῶντων περὶ ἄλλα, ὅχι ὅμως ἐπὶ πολὺ, διότι στρέφει καὶ πρὸς τὰ ἐκεῖ τὴν προσοχὴν τοῦ τῶ Προεδρείου τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως.

Φροντίζει διὰ τὴν ὑπαίθρου, τὰς ἐν αὐτῇ ἐχθροπραξίας καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως, διὰ τὴν ὁποίαν, διασλευθεύσαν, ὡς εἰκός, ψηφίζει ἐσωτερικὸν Κανονισμὸν διοικήσεως, τηρούμενον ὑπὸ τῶν ὀπλαρχηγῶν, μέχρις ἐγκαταστάσεως τοῦ νέου πολιτεύματος.

Εἰς Χανιά συγκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Βέροβιτς ἡ Γεν. Συνέλευσις τῶν πληρεξουσίων (βουλευτῶν) τὴν 1ην Ἰουλίου, ἵνα φέρωσι τὰς τροποποιήσεις τῆς Συνθέσεως

της Χαλέπας, ὅτε ἀναγιγνώσκειται ὁ ἐναρκτήριος λόγος Τουρκιστί, ὡς πρῶτον δεῖγμα παρασπονδίας, ἅτε καταργοῦν τὴν σύμβασιν τῆς Χαλέπας,

Διαμαρτύρονται οἱ βουλευταὶ καὶ ζητοῦσιν ὅπως μὴ ἀναγραφῆ εἰς τὰ Πρακτικὰ ὅτι ἀνεγνώσθη Τουρκιστί, ὑπερβαίνουσιν ὅμως τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως ἐντολὴν καὶ τὰ υποβαλλόμενα ὑπὸ τῆς Βουλῆς αἰτή- τήματα, θεωροῦνται ταπεινωτικά.

Ὁ Λαὸς δυσανασχετεῖ. Τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἐπαναστ. Συνελεύσεως κα- λεῖ εἰς συνάθροισιν πρὸς σύσκεψιν περὶ τοῦ πρακτέου καὶ

Κατὰ ταύτην ἀποφασίζεται ὅπως κηρύξη ἄσκοπον καὶ ἐπιβλαβὴ τὴν πε- ραιτέρω ἐν τῇ Συνελεύσει ἐργασίαν τῶν βουλευτῶν, ἅτε ἀκολουθησάντων ἀντίθε- τον τῆς ὑποδειχθείσης ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουνίου ἐγγράφου του, ὁδόν, συνεδριαζόντων δὲ μάλιστα μετὰ τῶν Ὁθωμανῶν, ὡς ἂν εὑρίσκωνται ἐν ὁμαλαίς περιστάσεσιν.

Οἱ βουλευταὶ συμμορφοῦνται καὶ δι' ὑπομνήμητος ἀποστέλλονται αἱ μεταρ- ρυθμίσεις ἐπὶ τοῦ Φιρμανίου, τῇ ἐπεμβάσει τῶν Μεγ. Δυνάμεων γίνονται δεκταὶ καὶ ἡ Ἐπαναστ. Συνέλευσις ἐκδίδει ἐγκύκλιον πρὸς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν ὅπως μὴ διαιοπραγῆ ἀλλὰ διατελῆ ἔνοπλος μέχρι τελικῆς ἐπιλύσεως τῶν ζητημάτων του.

Ὁ νέος Ὄργανισμὸς ἐκπονεῖται ὑπὸ τῶν ἐν Κων/πόλει ἀντιπροσώπων τῶν 6 Μεγ. Δυνάμεων καὶ ἐπιδίδεται εἰς τὸν Σουλτάνον τὴν 13(25)8)1896 ὅστις τὸν ἀποδέχεται.

Ὁ ἔλεγχος τῆς ἐφαρμογῆς του ἐπαφίεται ὑπ' ἀμφοτέρων εἰς τὰς Μεγ' Δυνάμεις.

Ἄλλ' ἐξ ἀρχῆς ἐφάνη ἡ κακὴ θέλησις τῆς Πύλης, χονδροειδῆς τροποποι- ησις κατὰ τὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τῶν συμπεφωνημένων διατάξεων, ἀποστολὴ ὑπαλλήλων ὑπ' αὐτῆς, πεφορτισμένων μὲ μυστικὴν ἐντολὴν νὰ φέρωσι δυσκολίας εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου πολιτεύματος, προκηρύξεις τοιχοκολλοῦνται διὰ σφαγῆς κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὁ Ἄντισαγγελεὺς τῶν Ἐρετῶν ὑβρίζεται καὶ γρονθοκοπεῖται ὑπὸ ὀθωμανοῦ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ, ἐνῷ ἀδυνατοῦσιν αἱ ἀρχαὶ καὶ ὁ Γεν. Διοικητὴς (Βέροβιτς) νὰ τὸν κρατήσωσιν εἰς τὰς φυλακὰς, ἀπαχθέντα θριαμβευτικῶς ὑπὸ τοῦ ὄχλου.

Οἱ Γενικοὶ Διοικητικοὶ Σύμβουλοι δικιμαρῦρονται διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν δικαστηρίων κατὰ τὸ παλαιὸν πολίτευμα, τὸ ἴδιον πράττουσι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Χανίων, ὅτι τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου πολιτεύματος.

Καὶ στρέφονται ὄλων αἱ ἐλπίδες καὶ ἰσχυρῶν καὶ ἀδυνάτων εἰς τὴν Γενι- κὴν Ἐπαναστ. Συνέλευσιν (πρώην Μεταπολιτευτικὴν Ἐπιτροπὴν) καὶ ζητοῦσιν ἀπ' αὐτὴν νὰ μὴ διαλυθῆ, ἵνα διασθῆ ἡ Πύλη νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν Νέον Ὄργανισμὸν καὶ μὴ συνεχισθῆ ἡ μέθοδος τῶν ἀναβολῶν.

Ἡ Ἐπαναστ. Συνέλευσις συγκαλεῖ συνάθροισιν στὶς 3 Ν)βρίου 1896 εἰς Βάμον, συντάσει ἐγγράφον διακηρυτικὸν πρὸς τὰς Δυνάμεις, αὐταὶ ἀντίστανται σθεναρότερον εἰς τὴν κακὴν θέλησιν τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἀναγκάζεται κατόπιν δι- αταγῆς νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν Σααδὴν Πασσάν, ὡς μέγα ἐμπόδιον, καὶ τὸ μεταρρυθμι- στικὸν ἔργον προχωρῆ.

Ἐν τῷ μεταξύ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων ἡ Ἀντιπολίτευσις καυτηριά- ζει τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Θ. Δηλιγιάννη διὰ τὴν ἄτολμον πολιτικὴν τῆς ἐναντι- τοῦ Κρητικῶ ζητήματος, ὡς ὑπῆρξεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1885 διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔσπευσε νὰ καταλάβῃ, ὡς ἔπραξε καὶ ἤδη διὰ τὴν Κρήτην, μὴ ἀποστείλασα στόλον πρὸς κατάληψίν τῆς. Δριμὸ δὲ κατηγορητήριον ἀπαγγέλουσι κατ' αὐτῆς διὰ τὴν ἐπίμονον προσπάθειαν, ἣν εἶχε καταβάλλει πρὸς- διάλυσιν τῆς Μεταπολ. Ἐπιτροπῆς, πρὸς ἣν μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐλπίδων προσ-

βλέπει ἤδη ἡ κοινή γνώμη καὶ οὐκ εὐρεῖται τὴν δι' αὐτῆς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀσι-
γαστοῦ πόθου τῆς, τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔνωσιν τῆς Κρήτης.

Πρὸς τοῦτο παρασκευάζεται νέον κίνημα καὶ ἀπεσταλμένοι ζητοῦσι παρὰ
τοῦ Προέδρου τῆς νὰ ἐμποδίσῃ καὶ οὗτος τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου πολιτεύματος.

Ἀπρόσκλητοι σύμμαχοι τῶν ἐν Ἀθήναις οἱ ἐντόπιοι ὀθωμανοί, ἀγανα-
κτοῦντες διότι παρὰ τὴν ἀντίστασιν των αἱ μεταρρυθμίσεις συντελοῦνται, ἐπανα-
κάμπουσιν ἐκ τῶν χωρίων πρὸς τὴν πόλιν, δηλοῦσιν ὅτι δὲν θὰ λάβωσι μέρος
εἰς τὰς διὰ τὸν Φεβρουάριον προκηρυχθείσας ἐκλογάς, μυστικὰ διαβούλιά των
λαμβάνουσι χώραν καὶ οἱ δυνάμενοι νὰ κρίνωσι, διαβλέπουσι νὰ ἐγκυμονοῦνται διὰ
τὴν προσεχῆ ἀνοιξιν νέα δεινὰ καὶ συνέχισις τοῦ μήπω λήξαντος κινήματος, διό-
τι ὅλα τὰ ἀνωτέρω θὰ ἐπεβράδυνον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νέου Χάρτου καὶ θὰ ἐπε-
φύλασσον εἰς τὴν Πύλην νὰ πράξῃ κατὰ τὰς διαθέσεις τῆς, μετὰ τὴν, διὰ τοῦ χρό-
νου, καταπράυνσιν τῶν Μεγ. Δυνάμεων καὶ περιστολῆν τῶν ἄλλων περισπασμῶν τῆς.

Ἐν Καλύβαις τῆ 7 Ἰανουαρίου 1897

Φίλτατε Ἰωσήφ,

Ἐκκληρῶν τὴν ἐπιθυμίαν σου ἀποστέλλω, συνημένως ᾧδε, καὶ τὸν Ἐκλογικὸν Νόμον καὶ τὸ, περὶ τροποποιήσεως αὐτοῦ, σχετικὸν διάταγμα, μὲ τὴν πληροφορίαν ὅτι οὐδὲν ἐξ ὧσων μοι γράφετε γνωρίζω, τὸ δυνάμενον ἔχειν ποιάν τινα μετάδοσιν, εἰμὴ τὰ ἔωλα ἐκεῖνα καὶ τετριμμένα, ἃ πάντες γινώσκουσιν.

Ἐν τῇ πατρῷα βυσσοδομεῖται τι, ἀλλὰ τί ὠρισμένως, κύριος οἶδε μόνον. Ἴδωμεν.

Τώρα ἐνεθυμήθην νὰ σὲ πληροφορήσω τοῦτο τὸ σπουδαῖον, ὅτι ἡ Ὑψ. Πύλη ἐνέδωκε νὰ συγκατατεθῆ εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Χωροφυλάκων ὑποβληθέντα αὐτῇ μέτρα, ἅτινα καὶ ἐφαρμοσθήσονται προσεχῶς. Μὴ ἔχων ἕτερον, σὰς παρακαλῶ νὰ μεταβιβάσῃτε τοὺς χαιρετισμούς μου τῇ οἰκογενεῖᾳ Ἀναγν. Κουρῆ, καὶ πᾶσι τοῖς περὶ ἐμοῦ ἐρωτῶσιν.

Σὲ ἀσπάζομαι

Ὁ Σὸς

Γ. Ε. Πωλιουδάκης

Ἐπιστολὴ τοῦ Προξενικοῦ Σώματος τῆς 21 Ἰανουαρίου 1897

Μετὰ λύπης μεγάλης τὸ Προξενικὸν σῶμα ἐγένετο μάρτυς τῶν θλιβερῶν σκηνῶν, αἵτινες ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν διαδραματιζόνται ἐν τοῖς πέριξ τῶν Χανίων.

Θύματα πολυάριθμα ἐγένοντο, ἐρείπια αὔθις ἐπὶ ἐρείπιῶν συνεσωρεύθησαν, τὸ δὲ Προξενικὸν σῶμα δὲν δύναται ἢ νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν ὀρθοφροσύνην καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ἵνα τεθῆ τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν, τοσοῦτον μεστὴν συμφορῶν. Ὁ Κρητικὸς λαὸς βλέπει μετὰ πόσης ἐνεργητικότητος οἱ πρόξενοι ἐπαγρύπνησαν διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως ἐν τῇ πόλει. Οἱ Πρόξενοι ἀπήτησαν τὴν λήψιν τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων πρὸς παρακώλυσιν σχηματισμοῦ στιφῶν μουσουλμανικῶν ἐνόπλων. Ζητοῦσιν ἐπομένως παρὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Χριστιανῶν νὰ μὴ προβῶσι περαιτέρω καὶ δώσωσι τρανὴν ἀπόδειξιν τῆς, πρὸς τὰ ἱερὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν συμφέροντα, μερίμνης, ρίπτοντες εἰς λήθην τὰ ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν γενόμενα, νὰ συνενέσωσιν, εἰσακούοντες εἰς τὰς παρακελεύσεις τῶν προξένων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, νὰ ἀνακόψωσι τὴν πάλην καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ τοιαύτη διαγωγὴ θὰ καταστήσῃ τὸν Κρητικὸν λαὸν ἄξιον τῶν συμπαθειῶν τῆς Εὐρώπης.

Οἱ Γεν. Πρόξενοι τῆς Αὐστρουγγαρίας καὶ Γερμανίας Πίντερ, τῆς Ρωσσίας Ν. Δέμερικ, τῆς Ἑλλάδος Ν. Γεννάδης, τῆς Γαλλίας Π. Μπλάν, τῆς Ἀγγλίας Ἀλφρεδ Βιλλιῶτη, τῆς Ἰταλίας Μεντάνα.

Ὁ Πρόεδρος Κουνδουράκης πρὸς τὸ Προξενικὸν Σῶμα.

23 Ἰανουαρίου 1897.

Ἡμεῖς εὐγνωμόνες ἐδέχθημεν τὴν κατὰ τὸν παρελθόντα Αὐγούστον παραχωρηθεῖσαν αὐτονομίαν, καὶ ἤδη δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ φανῶμεν παρακούοντες εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν Μεγ. Δυνάμεων.

Ἐν τούτοις φρονοῦμεν ὅτι καὶ Αὐταὶ θὰ ἀναγνωρίσουν ὅτι ἡ δοθεῖς μέχρι τοῦδε λύσις εἰς τὸ Κρητικὸν ζήτημα δὲν εἶναι ἐκείνη, τὸ ὁποῖον ὁ Κρητικὸς λαὸς δικαιούται νὰ ἐλπίζῃ, κατόπιν μάλιστα τῆς ἐγκληματικῆς διαγωγῆς τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀνευλαβείας, ἣν δεικνύει αὕτη πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν Μεγ. Δυνάμεων, ὅτι εἶναι πλέον πεπεισμένος ὁ Χριστιανικὸς λαός, ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν τῆς Τουρκίας ἡ νῆσος, καὶ δὲν δοθῇ εἰς τὸ ζήτημα λύσις Ἐθνική, πρὸς ἣν πᾶσαι αἱ Ἐπαναστάσεις τοῦ ἀποβλέπουν, δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ἀπολαύσῃ τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὅτι ἐπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνακόψωμεν τὴν κατὰ τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας ἐπανάστασιν. Ἐν τέλει ἐκφράζω καὶ πάλιν τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Μεγ. Δυνάμεων, διὰ τὴν προστασίαν τὴν παρεχομένην ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰς ἐν ταῖς πόλεσι Χριστιανικὰς οἰκογενείας.

Πρὸς

Τὸ Χριστιανικὸν Στρατόπεδον Τσικαλαριῶν, Νεροκούρου καὶ Μουριῶν

Ἐν Χαλέπῳ 22 Ἰανουαρίου 1897

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται.

Ἡ ἀνδρική στάσις, τὴν ὁποῖαν ἔλαβον οἱ Χριστιανοί, προεκλήθη ἐκ τῶν βιαιοπραγιῶν τῶν Τούρκων καὶ εἶναι δικαιολογημένη. Ἄλλὰ φρονοῦμεν ὅτι ἀφοῦ πολεμοῦμεν χωρὶς πρόγραμμα καὶ μόνον πρὸς ἄμυναν τῶν Χριστιανῶν, ἀνάγκη νὰ σταματήσουν αἱ ἐχθροπραξίαι καὶ νὰ μείνωσιν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας κρατοῦσι σήμερον, μέχρι νεωτέρας συνεννοήσεως.

Οἱ κ. κ. Πρόξενοι τῶν Μεγ. Δυνάμεων μετὰ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ ἐπῆγαν σήμερον μέχρι Σούδας, ἀλλ' ἐπυροβολήθησαν καὶ ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι. Δίδουν πᾶσαν διαβεβαίωσιν νὰ τηρήσουν τὴν ἡσυχίαν εἰς τὰς πόλεις καὶ τὴ Χαλέπαν. Τὴν ἐπέμβασιν ταύτην τὴν θεωροῦμεν ἱκανοποιητικὴν διὰ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἀναγκαίαν διὰ τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν τῶν πόλεων, φρονοῦμεν δὲ ἀδιστακτικῶς ὅτι θὰ τὴν δεχθῆτε, διότι τοιοῦτοτρόπως κάμντετε μέγα πατριωτικὸν καθήκον.

Σὰς παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ παύσητε τὰς ἐχθροπραξίας διότι αὐταὶ χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ ὠφελήσωσι τὴν πολιτικὴν ὑπόθεσιν τῆς πατρίδος μας, θὰ προκαλέσωσι περισσοτέρας καταστροφάς.

Ἀπέχετε νὰ κτυπᾶτε τὸν στρατόν, διότι οὔτε ὁ στρατός δὲν κτυπᾶ, ἀπέχετε ὅσον ἠμπορεῖτε, διότι ἂν τὸν ἐρεθισθῆ καὶ ἐνωθῆ μὲ τοὺς ἐντοπίους, οἱ Χριστιανοὶ τῶν πόλεων διατρέχουν τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Γράφετέ μας πληροφορίας περὶ τῶν φονευομένων Χριστιανῶν καὶ περὶ

τῶν καταστροφῶν τῶν γενομένων εἰς τὰς Χριστιανικὰς περιουσίας καὶ ἂν γνωρίζετε καὶ τὰς ὀθωμανικὰς.

Ἡ ἀνακωχὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐπιβάλλεται διὰ πολλοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους γνωρίζετε καὶ εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νὰ τὴν δεχθῆτε.

Ἐδῶ ἐν Χαλέπα οὐδεὶς Χριστιανὸς ἔπαθε δύο ὀθωμανοὶ ἐφονεύθησαν. Ἐν Χανίοις ἐφονεύθη ὁ Θεόδωρος Μαρκουλάκης, δικαστικὸς ἐκ Σελίνου.

Σὰς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Ο. Συμπατριῶται σας

Κ. Κ. Μητσοτάκης Α. Γ. Σήφακας Χ. Πωλογιώργης.

Ἐν Γαβαλοχώρι 26 Ἰανουαρίου 1897.

Ἀδελφοὶ Χριστιανοί.

Ἐγκλειστῶς ἀποστέλλομεν ὑμῖν ἐπιστολάς, ληφθείσας σήμερον ἐκ Χανίων, τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων εἶδομεν. Ἐπὶ τοῦτῳ, ἀφοῦ καὶ ὑμεῖς ἴδετε τὰ ἐπ' αὐτῶν γεγραμμένα καὶ ἐπὶ τέλος βεβαιωθῆτε περὶ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, συναινοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ὑψωθῇ ἡ σημαία τῆς Ἐνώσεως καὶ ὁ Θεὸς βοηθός.

Οἱ Ἀδελφοὶ σας

Κ. Μαλινὸς Ἐμ. Παπαδάκης

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς Προφήτου Ἁλίου Ρουστίκων.

Πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς Ἐπαρχίας Ἀποκορώνου.

Κύριοι.

Δεν εἶναι πολλαὶ ἡμέραι ἀφ' ὅτου σπουδαιότατα γεγονότα διαδραματίζονται ἐν τῇ Νήσῳ ἡμῶν.

Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, πρώτιστον πάντων νομίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κοινὴ συνεννόησις μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, ἵνα ρυθμιζώσιν ἀπὸ συμφώνου πᾶσαν αὐτῶν ἐνέργειαν. Διὰ τοῦτο ἐντολῇ πολλῶν Ἐπαρχιωτῶν ἀνέλαβον νὰ παρακαλέσω Ὑμᾶς νὰ μᾶς γράψητε λεπτομερῶς τί γίνεται αὐτοῦ; ἐγένοντο συγκρούσεις; πολιορκοῦνται οἱ ὀθωμανοί; ἐν γένει τί πράττετε καὶ τί σκέπτεσθε νὰ πράξετε ἐν σχέσει πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν.

Πάντα ταῦτα ἐπιθυμοῦμεν νὰ γνωρίζωμεν ὡς καὶ ἂν εὕρισκεσθε εἰς συνεννόησιν πρὸς τοὺς Γεν. Προξένους καὶ τί οὗτοι λέγουσιν.

Τὰ ἐνθάδε σας σκιαγραφούμεν ἐν ὀλίγοις.

Οἱ ὀθωμανοὶ τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν κατὸ πῖν ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς πολιορκουμένων. Ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ φαίνεται ὅτι κρατοῦνται ὀθωμανοὶ τινες, διὸ καὶ ἐκρατήθησαν ἄμνηροι χωρικοὶ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης Χριστιανοί, μεταβάντες εἰς τὴν πόλιν. Ἐν Ἀμαρίῳ μένουσιν ἔτι ὅλοι οἱ Τούρκοι, ἐμποδιζόμενοι ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν καὶ οἱ Τούρκοι πάλιν κρατοῦσι πολλοὺς χωρικοὺς αἰχμαλώτους καὶ πολιορκοῦσι χωρὶα τινὰ παρὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πόλεως.

Οἱ πρόξενοι εἶχον ἐξέλθει εἰς Ἀτσιπόπουλον πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ἀλλ' ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν δι' αὐστριακοῦ πολέμικοῦ. Δὲν ἀμφιβάλομεν ὅτι θέλετε φανῆ πρόθυμοι νὰ μεταδώσητε εἰς ἡμᾶς ἀκριβεῖς πληρο-

φορίας περι τῶν αὐτοῦ γενομένων καὶ περι τῶν προθέσεων ὑμῶν, ἵνα καὶ ἡμεῖς πρὸς ἕωμεν ὅ,τι ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος.

Περιμένοντες τὴν ἀπάντησιν ὑμῶν σὰς ἀσπαζόμεθα ἐν Χριστῷ.

Ἐν Ρουστίκοις τῆ 26 Ἰανουαρίου 1897.

Ἀνθιμος Ἡγούμενος. Κανάκης Ι. Δεληγιάννης. Χ. Μ. Σχ (δισανάγνω-
στος) Ε. Σπαντιδάκης, Ἐμμ. Σ. Παπαδάκης. Γ. Στραπατσάκης. Α. Ἡ-
λιομαρκάκης. Θ. Μακράκης. Θ. Ἀγγελιδάκης. Π. Σ. Φωτεινός.

Ἡ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴ τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴ

Ἐν Ἀθήναις τῆ 27 Ἰανουαρίου 1897

Ὁ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΛΑΟΣ ἐν ᾧ ἀνέμενε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπὸ τῶν
Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ἐπιβληθέντων καὶ ἐγγυηθέντων διοικητικῶν προ-
νομίων, εἶδεν αἴφνης ἀντὶ τούτων σφαγὰς καὶ πυρπολήσεις, καταστροφὰς
καὶ ἐρηιώσεις πόλεων καὶ χωρίων καὶ τὸ πᾶν εἰς τὸ πῶρ καὶ τὸν σίδηρον
παραδιδόμενον ὑπὸ ἀνάνδρων καὶ βαρβάρων ἐχθρῶν.

Εἶδε ταῦτα πάντα ὑπὸ τὰ δῆματα τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, εἰς
τάς ἀποφάσεις τῆς ὁποίας ὑπακούσας, ἐδέξατο πρὸ ὀλίγου ἔτι ν' ἀποθέσῃ
τὰ ὑπερήφανα καὶ νικηφόρα αὐτοῦ ὄπλα.

Σήμερον, ἀφ' οὗ ἡ Τουρκία ἠθέτησε τὰ πάντα καὶ δι' ἀνη-
κούστων καὶ πρωτοφανῶν καταστροφῶν ἀπῆντησεν εἰς τὴν Εὐρω-
παϊκὴν μεσολάβησιν καὶ ἐγγύησιν, ὁ Κρητικὸς λαὸς ἀναλαμβάνει
τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα, πεπειθὼς εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ὑψίστου
εἰς τὰ ἀπαράγραπτα αὐτοῦ δίκαια καὶ εἰς τὴν ἀρωγὴν τῶν φιλελευθέρων
λαῶν.

Ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ προαιωνίου αὐτοῦ πόθου τῆς ΕΝΩΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, καλεῖ τὸ ἔθνος εἰς βοήθειαν καὶ
ἀρωγὴν, ἵνα ἴδῃ τὸν πόθον αὐτὸν πραγματοποιούμενον, ὑπὲρ οὗ κοινοὶ
ποταμοὶ αἱμάτων ἐχύθησαν καὶ θυσαῖαι ἄπειροι συνετελέσθησαν.

Ἡ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ συνεχίζουσα τετάρτην ἤδη φορὰν τὸ
ἔργον αὐτῆς, βαίνει μετὰ θάρρους εἰς ἐπιτέλεσιν τῶν ὑψίστων καθηκόν-
των, ἅπερ αὐτῇ ἐπιβάλλονται καὶ ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν ἀπάντων
τῶν Ἑλλήνων, παντὸς φίλου τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ὑπὲρ
ἀποστολῶν πυρίτιδος καὶ ὄπλων διὰ τοὺς ἀγωνιζομένους, ἄρτον δὲ διὰ
τάς γυναῖκας, τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς γέροντας.

Αἱ συνδρομαὶ κατατίθενται παρὰ τῷ κ. Μάρκῳ Ρενιέρῃ ὁδὸς Πει-
ραιῶς 4 ἢ παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῆ.

Ψήφισμα Ἐνώσεως

Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος ψηφίζομεν τὸ ψήφισμα τόδε

Ἀφοῦ ἀπεδείχθη ἐναργῶς ὅτι τὸ πέρυσιν δοθὲν ὑπὸ τῆς Εὐρώπης
πολιτεῦμα εἶναι ἀνεφάρμοστον, ἀποδεικνυμένου τούτου ἐκ τῶν διαδραμα-
τιζομένων βανδαλισμῶν καὶ ὠμοτήτων τῆ ἐνεργείᾳ τῆς κεντρικῆς κυβερ-
νήσεως τοῦ Σουλτάνου, διὰ τοῦ Ὄθωμανικοῦ ὄχλου καὶ τοῦ τακτικοῦ Αὐ-
τοκρατορικοῦ στρατοῦ.

Ἐπειδὴ νέα ἀπόπειρα πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτεύματος τούτου
ἀποτέλεσμα θὰ ἔχῃ τὴν εὐτελεῆ καταστροφὴν τῶν Χριστιανῶν κατοίκων,

Διὰ ταῦτα κηρύσσομεν τὴν Ἐνωσιν τῆς Κρήτης μετὰ τοῦ βασιλείου
τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ὡς τὸν μόνον διακαῆ καὶ ἀμετάβλητον πόθον
μας, καὶ

Ἐπικαλούμεθα τὴν ἀρωγὴν παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, θεωροῦντες ὡς κατηργημένην τὴν σύμπραξιν ἡμῶν μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Ὀθωμανῶν Χαμίτ.

Β'. Προσκαλοῦμεν δὲ τὴν Α. Μεγαλειότητα τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων Γεώργιον τὸν Α'. νὰ παραλάβῃ τὴν Νήσον Κρήτην ὡς μέρος ἀνάπτοσπαστον τοῦ Ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἐγένετο ἐν Κολυμβαρίῳ τῆς Ἐπαρχίας Κισσάμου τῆ 2 Φεβρουαρίου 1897.

Α'. τῆς ἀπελευθερώσεως,

Οἱ ἀρχηγοὶ ὄπλαρχηγοὶ καὶ Πρόκριτοι τῆς Ἐπαρχίας Κισσάμου. Ἰ. Καμπούρης, Α. Σκαλίδης, Ν. Ἀναστασάκης, Ἰωσήφ Πρωϊμάκης, Στ. Κουμῆς, Ἄντ. Ἀγοραστάκης, Σ. Δ. Νικολακάκης, Ἄνδρ. Καπετανάκης, Α. Σαριδάκης, Γ. Ζ. Μιχελάκης, Γεώργ. Κριάρης, Ἐμμ. Ι. Καρδαμάκης, Μιχ. Σκαλίδης, Γεώργ. Βλαχάκης, Μ. Ἀποστολάκης, Στ. Μπιτσάκης, Γ. Δασκαλογιάννης, Στ. Μουριζάκης. (Αἱ δύο τελευταῖαι ὑπογραφαὶ δυσανάγνωστοι).

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Πρὸς τὸν Λαὸν τῆς Κρήτης.

Τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ὑπέστητε ἀπὸ μακρῶν ἤδη χρόνων καὶ τὰ ὁποῖα ὑφίστασθε ἔτι ἐκ τῆς ἐπικρατούσης πλήρους ἀναρχίας, αἱ καταστροφαὶ τῶν οἰκογενειῶν καὶ περιουσιῶν σας, εὐρισκομένων εἰς τὴν διάθεσιν ἀχαλινώου φανατισμοῦ καὶ τὴν διαρπαγὴν βαρβάρου ὄχλου, ἐξήγειραν τὸ ἔθνικόν αἴσθημα καὶ συνεκίνησαν ὀλόκληρον τὸ Ἑλληνικόν. Ἡ ἀξιοθρήνητος αὕτη κατάστασις τοῦ λαοῦ ὁμοφύλου, ὁμοθρήσκου καὶ κοινὰς ἔχοντος μεθ' ἡμῶν τὰς τύχας καὶ τὴν ἱστορίαν, δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι ἐπὶ πλέον ἀνεκτὴ. Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑψηλός μου Κύριος ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην διὰ τῆς στρατιωτικῆς καταλήψεως τῆς νήσου. Ἐν ὀνόματι τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α'. καταληψάνω τὴν νῆσον Κρήτην καὶ κηρύσσω τοῦτὸ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς, ἄνευ διακρίσεως θρησκευματος ἢ ἐθνικότητος, ὑπόσχομαι ἐν ὀνόματι τῆς Μεγαλειότητός του, ὅτι θὰ προστατεύσω τὴν τιμὴν, τὴν ζωὴν, τὴν περιουσίαν καὶ θὰ σεβασθῶ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν κατοίκων τῆς, φέρων πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην καὶ ἰσοπολιτείαν.

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Στρατοῦ τῆς Κατοχῆς.

Τ. Βάσσος.

Ἐξεδόθη ἐν Κολυμπάρι Μονῆ ὠνιας 3 Φεβρουαρίου 1897.

Πρὸς

Τοὺς Ἀρχηγούς καὶ Καπεταναίους Ἀποκρῶνου.

Ἐν Στρατοπέδῳ Πλατανιά τῆ 17 Φεβρουαρίου 1897.

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ὕμετέραν ἐπιστολήν, φέρομεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν, ὅτι, ἐκτελουμένης τῆς μετασταθμεύσεως τοῦ Στρατοῦ, προτιθέμεθα περὶ τὰ μέσα τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος νὰ ἐπιχειρήσωμεν τὴν κατάληψιν ὅλων τῶν θέσεων καὶ ἐπικαίρων σημείων, ὧν ἔχομεν ἀνάγκην

Διὰ τὴν παρασκευαζομένην ὄθεν ἐπίθεσιν, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἄνευ ἀπωλείας χρόνου, νὰ παρασκευάζεσθε, ὅπως συγκεντρώσητε ὅσον

τὸ δυνατόν πλειότερας δυνάμεις, δι' ὧν θέλει ἐξασφαλισθῆ ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου.

Εἰς τὸν ἀκραιφνῆ πατριωτισμόν, εἰς τὴν ἐγνωσμένην ὑμῶν ἀνδρείαν καὶ σύνεσιν βασιζόμενοι, πεποιθήαμεν, ὅτι τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐγχειρήματος ἀναγνωρίζοντες, θέλετε πράξει πᾶν τό, ἐφ' ὧμῖν, ὅπως ἐπιτευχθῆ, ὡς οἶον τε ἀσφαλῶς, ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός.

Ὁ Ἀρχηγός τοῦ Στρατοῦ Κατοχῆς

Τ. Βάσσοσ.

Στρατόπεδον Ἀλικιανοῦ τῆ 17 Φεβρουαρίου 1897.

Ὁ Ἀρχηγός τοῦ Στρατοῦ τῆς Κατοχῆς.

Πρὸς

Τοὺς κατοίκους τῶν Ἐπαρχιῶν Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου.

Ἀναγκαῖον θεωρήσας, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς παρουσίας καταστάσεως, νὰ προβῶ εἰς σύστασιν διαφόρων στρατοπέδων εἰς διαφόρους θέσεις, ἀπεφάσισα καὶ διὰ τὴν συγκρότησιν τοιούτων ἐξ ἐντοπιῶν πολεμιστῶν καὶ ἐκ τοῦ ὑφ' ἡμᾶς στρατοῦ ὅπου ἡ τοποθέτησις ἐπιτρέπει τὴν σύμπραξιν, ὡς ἀκολούθως. 1) Εἰς Μεγάλα Χωράφια, πρὸς φύλαξιν τῆς ἀπὸ Καλάμι εἰς Μεγάλα Χωράφια γραμμῆς ἐξ ἀνδρῶν 200. 2) Εἰς Μαλάξαν, Κοντόπουλα, Ἀλετρουβᾶρι καὶ Ἅγιον Γεώργιον, πρὸς φύλαξιν τῆς ἀπὸ Μαλάξης ἕως Κερατίδι γραμμῆς ἐξ ἀνδρῶν 350 καὶ πρὸς φύλαξιν τῆς θέσεως Κοπράνι ἐξ ἀνδρῶν 100. 3) Φουρνὲ καὶ Ἀλικιανοῦ πρὸς φύλαξιν τῆς ἀπὸ Βαρύπειτρον ὡς Χρυσόσπηλιο γραμμῆς, ἐξ ἀνδρῶν 150, καὶ 4) Εἰς Πλατανιά, πρὸς φύλαξιν τῆς ἀπὸ Μονοκούμαρο ἕως Πλατανιά γραμμῆς ἐξ ἀνδρῶν 150. Εἰς ἕκαστον τῶν ἀνδρῶν τούτων θέλουσιν χορηγεῖσθαι καθ' ἑκάστην δύο (2) γρόσια, πρὸς συντήρησιν τῶν. Ἀξιωματικὸς δὲ τοῦ ὑφ' ἡμᾶς στρατοῦ θέλει ὀρισθῆ δι' ἕκαστον τῶν ἀνω στρατοπέδων, ἵνα βεβαιοῖ, διὰ καταστάσεως τὴν παρουσίαν τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐνεργῆ τὴν πληρωμῆν.

Ὁ Ἀρχηγός τῆς Κατοχῆς

Τ. Βάσσοσ.

25 Φεβρουαρίου 1897

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ὑπ' ἀριθμὸν 2

Ὁ Ἀρχηγός τοῦ Στρατοῦ τῆς Κατοχῆς Κρήτης

Πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν Κρήτης.

Τελεσθείσης τῆς κατοχῆς τῆς Νήσου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, καθ' ὅλην τὴν ὑπαιθρον χώραν, ἐκτὸς τῶν φρουρίων, ὧν τὴν κατοχὴν παρεκώλυσεν μόνον ἡ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων αὐτῶν ἀνύψωσις τῶν σημαιῶν τῶν Μεγ. Δυνάμεων, ἀνάγκη παρίσταται ἐπείγουσα ὅπως μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως ἀρμοδίων ἀρχῶν ἐγκατασταθῆ προσωρινῆ, ἐν ἐκάστη τῆς Νήσου ἐπαρχίᾳ, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, γένηται δ' οὕτως ἑναρξίς διαρρυθμίσεως τῶν ὑπηρεσιῶν, δι' ὧν θέλει διευκολυνθῆ ἡ περαιτέρω ἐνέργεια ἡμῶν, ἢ πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν στρατοπέδων ταχυδρο-

μικὴ συνεννόησις ἡμῶν καὶ ἡ ὥς οἶοντε ἀποτελέσματικωτέρα περιφρούρησις τῶν συμφερόντων τῶν πολιτῶν. Ὅθεν προσκαλοῦμεν ὑμᾶς νὰ προβῆτε ὡς τάχιστα, εἰς ὄρισμόν ἑνὸς προσώπου, ἔχοντος τὰ κατάλληλα προσόντα. ἐξ ἐκάστου Δήμου, οὕτω δὲ ἐκάστη Ἐπαρχιακὴ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ θέλει ἀπαρτισθῆ ἑκ τῶσων μελῶν, ὅσος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν Δήμων ἐκάστης ἐπαρχίας. Ἀμα τῷ καταρτισμῷ τῶν Ἐπαρχιακῶν Διοικητικῶν Ἐπιτροπῶν, ὀφείλει ἐκάστη αὐτῶν νὰ γνωστοποιήσῃ ἡμῖν τὸ πρακτικόν τοῦ διορισμοῦ αὐτῆς ὑπὸ τῶν κατοίκων, δι' ἐγγράφου φέροντος τὰς ὑπογραφὰς τῶν μελῶν αὐτῆς, τὸν Δήμον εἰς ὃν ἕκαστος ἀνήκει καὶ τὸ μέρος ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἐδρεύῃ. Δι' ἰδιαιτέρας Ἐγκυκλίου θέλουν κανονισθῆ λεπτομερέστερον τὰ καθήκοντα καὶ τὰ ὄρια τῆς δικαιοδοσίας τῶν Ἐπαρχιακῶν Διοικητικῶν Ἐπιτροπῶν. Ὅφείλουν ὅμως αὐταὶ ἅμα ὡς καταρτισθῶσι, νὰ μεριμνήσωσι πρωτίστως πρὸς διοργανώσιν ταχυδρομικῆς συγκοινωνίας δι' ἣν θέλομεν καταβάλει τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν καὶ ἀστυνομικῆν ἐπιτήρησιν τῆς Ἐπαρχίας, πρὸς πρόληψιν ἐγκληματικῶν πράξεων καὶ καταστροφῶν ἰδιοκτησιῶν Μουσουλμάνων, αἵπερ, ὡς εὐνόητον, ζημιοῦσι πολλαχῶς τὴν χώραν.

Ἐπαρχιακαὶ Διοικητικαὶ Ἐπιτροπαί, ὀφείλουν ἅμα τῷ καταρτισμῷ αὐτῶν νὰ ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐκθέσεις περὶ τῆς ἐν γένει, καταστάσεως τῆς Ἐπαρχίας, ἐν ἧ ἔκτείνεται ἡ δικαιοδοσία αὐτῶν καὶ νὰ ἀναφέρωσι ἡμῖν τὰ σπουδαιότερα γεγονότα, τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν διοίκησιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπαρχίας. Ταῦτα ἐντελλόμενοι ὑμῶν, περιττὸν κρίνομεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι, κατὰ τὸν διορισμόν τῶν μελῶν τῶν Ἐπαρχιακῶν Διοικητικῶν ἐπιτροπῶν, ὀφείλετε νὰ ὀδηγηθῆτε μόνον ἀπὸ τὸ αἰσθημα τῆς ἀκροφανοῦς φιλοπατρίας ἥτις, ἀπὸ αἰῶνων, διακρίνει τὰ ἡρωϊκὰ τῆς Μεγαλονήσου τέκνα. Ἐπικρατήση μεταξὺ ὑμῶν πνεῦμα ὁμονοίας καὶ ἀγάπης Ἀσμονήσατε τὰς προσωπικὰς ἐριδας, αἵτινες εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὑπάρχουν. Θυσιάσατε αὐτὰς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς Πατρίδος καὶ ἐκλέξατε τοὺς καταλληλοτέρους. Οὕτω πράττοντες τὴν ἀρίστην προσφέρετε ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τὸν μέγαν ἀγῶνα, ὃν, ὡς ἀδελφοί, πάντες ἀνελάβαμεν, ὅπως τεθῆ τέρμα εἰς τὰ δεινὰ τῆς παμφιλτάτης Κρήτης, ἐφ' ἧς κυματίζει νῦν τὸ σύμβολον τῆς Ἐλευθερίας. Οὕτω πράττοντες, θέλετε τὰ μέγιστα συντελέσει πρὸς αἰσίαν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος, ὃν ἀνέλαβεν ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ ὁποίου ὀφείλομεν πάντες τελεῖαν ὑποταγὴν, χάριν τῶν Ἐθνικῶν συμφερόντων.

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ Κατοχῆς.

Τ. Βάσσος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1897

Ἐπιπροθέτων ὅτι ἔνεκεν τῆς δυσχεροῦς τῆς Ἑλλάδος συγκοινωνίας ἔνδεχεται νὰ μὴ ἔχετε ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως, ἐνδὲμισα καθῆκον μου νὰ ἀνακοινώσω τὰς σκέψεις μου ἐπ' αὐτῆς.

1) Ὡς γινώσκετε ἤδη, τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης ἔκαμε μέγα βῆμα πρὸς τὴν λύσιν, τὴν ὁποῖαν ὅλοι ἐπιθυμοῦμεν καὶ εὐχόμεθα, δηλαδὴ τὴν Ἐνωσιν μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Καθὼς ἐπισήμως ἐδήλωσαν αἱ Δυνάμεις, ἡ Κρήτη δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ πλέον ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τοῦ Σουλτάνου μετὰ ἄλλους λόγους ἡ Κρήτη θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, ὡς ἀποσπασθεῖσα τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους.

Τοῦτο δὲν εἶναι βεβαίως ἀκόμη ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλομεν, ἀλλ' ἥτο ὁπωσδήποτε τὸ δυσκολώτερον μέρος τῆς ἐγχειρήσεως.

2) Μετὰ τὴν ρηθεῖσαν δήλωσιν τῶν Δυνάμεων, αὐταὶ ἐφρόντισαν νὰ διακηρύξουν, ἐμμέσως, ὅτι ἡ Κρήτη ἐπὶ τοῦ παρόντος διατελεῖ εἰς τὴν προσωρινὴν κατοχὴν τῶν καὶ διὰ τοῦτον τὸν σκοπὸν κατέστη πρὸς ἀποδείξειν πραγματικῆς ὑπ' αὐτῶν κατοχῆς καὶ τὰς ἐχθροπραξίας καθόσον δύνανται ἀπαγορεύουν, ἐπὶ τῶν φρουρίων ἐπὶ τῶν ἑξοπίων ἐβασίζετο ἡ στρατιωτικὴ κυριαρχία τοῦ Σουλτάνου ἀνύψωσαν τὰς σημαίας τῶν, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀποσυρθῆ ἐκ τῆς Νήσου ὁ τελευταῖος στρατιώτης τῆς Τουρκίας δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν ὅτι ἐξέλειπεν ἡ κυριαρχία αὐτῆς ἐπὶ τῆς Κρήτης.

Σημειώσατε τοῦτο καλῶς. Ἐπομένως ἡ ἀπομάκρυνσις δλου τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ πραγματοποιηθῆ πρὶν ἢ γίνῃ ἄλλη οἰαδήποτε σκέψις ἢ μᾶλλον ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ πρέπει νὰ εἶναι ὁ θεμελιώδης ὅρος πάσης διαπραγματεύσεως, ἀφορώσης εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον τῆς Κρήτης.

3) Αἱ Δυνάμεις διὰ τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἢ τὴν Τουρκίαν διακοινώσεων τῶν ὑπὸ χρονολογίαν 2 ἢ 5 τρ. μ. ἐζήτησαν παρὰ μὲν τῆς πρώτης τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Στόλου ἢ ὀλόκληρον τὸν στρατὸν τῶν ἐν Κρήτη στρατιωτικῶν τῶν Δυνάμεων. Ἀφ' οὗ ἀναχωρήσῃ τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, καὶ δύνανται μὲν νὰ ὑποστηρικθῆ ὅτι ἡ βαθμιαία μείωσις ἔχει ὡς κατώτατον ὄριον τὸ μηδὲν καὶ ἐπομένως ὅτι σκοπίμως ἐγένετο χρήσις τοιαύτης ἀορίστου φράσεως, ὅπως περιποιηθῶσι μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Σουλτάνου, βραδύτερον δὲ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐντελῆ ἀπομάκρυνσιν τοῦ στρατοῦ του. Ἐνδέχεται ὅμως νὰ ὑποκρύπτῃ ἐκ μέρους τῶν Δυνάμεων καὶ τὴν πρόθεσιν νὰ ἀφεθῆ ἐν τέλει μικρὸς ἀριθμὸς Τούρκων στρατιωτῶν τῶν ἐντὸς ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἐν Κρήτη φρουρίων ὡς τεκμήριον τῆς Ὑψηλῆς ἐπικυριαρχίας τοῦ Σουλτάνου ὅπως τοῦτο ἐγένετο καὶ γίνεται νῦν καὶ ἐν Σάμφ. Ἐὰν μάλιστα ἡ φράσις αὕτη συνδυασθῆ πρὸς τὰς ἐνώπιον τῶν Ἀγγλικῶν βουλῶν γενομένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως δηλώσεις Τ. Π. $\frac{13}{25}$ ἢ $\frac{14}{26}$ παρελθόντος μηνὸς ὅτι θὰ προσκληθῆ ὁ

Τουρκικὸς στρατὸς νὰ ἀπέλθῃ τῆς Κρήτης πλὴν μικροῦ μέρους, καθίσταται ὀρθόν ὅτι τοιοῦτον τι σκέπτονται αἱ δυνάμεις. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ δεχθῶμεν οἱ Κρήτες διότι ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι δὲν θὰ καταλήξωμεν νῦν εἰς τὴν ἔνωσιν ἀλλὰ εἰς ἄλλον οἰονδήποτε τύπον αὐτονόμου πολιτεύματος, ὅταν μετὰ ταῦτα ζητήσῃ πάλιν οἱ Κρήτες τὴν ἔνωσιν θὰ ἔχωσι νὰ πολεμήσῃσι κατὰ τοῦ Σουλτάνου ὥστε θὰ θεωρηθῆται ὁ ἐπικυρίαρχος καὶ ὅστις θὰ ἔχη πάλιν τοιοιτοτρόπως τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαποστείλῃ στρατοὺς ὅπως ὑποτάξῃ τοὺς ἐπαναστατούμενους ὑποτελεῖς του.

Ἄλλ' οὗτ' ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς πρέπει νὰ ἀπέλθῃ τῆς Κρήτης καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελεν ἀνακηρυχθῆ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἡ παρουσία τοῦ Ἑλλην. στρατοῦ ἐν Κρήτη εἶναι τὸ ἰσχυρότερον μέσον δι' οὗ θὰ λυθῆ τὸ ζήτημα κατ' εὐχὴν, τοῦτέστι διὰ τῆς Ἐνώσεως. Ἡ παρουσία τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ περιάγει τὰς Δυνάμεις εἰς τὸ ἀπροχώρητον, παραλύει πᾶσαν αὐτῶν ἐνέργειαν καὶ πᾶν σχέδιον ἔχον βάσιν ἄλλην παρὰ τὴν Ἐνωσιν. Νὰ τὸ ἐπιδιώξουν διὰ τῆς βίας; δὲν δύνανται νὰ ἀποφασίσωσι τοῦτο. Πρῶτον διότι ἡ κοινὴ γνώμη ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ἤθελε ἐκμανεῖ κατ' αὐτῶν. Δεύτερον, διότι γινώσκουσι ὅτι διὰ νὰ τὸ πράξουν ἀποτελεσματικῶς ἔχουν ἀνάγκην πολλοῦ στρατοῦ, μακρὸν χρόνον, ἴσως δύο ἢ τριῶν μηνῶν, τίς δὲ θὰ καταβάλῃ τὰς δαπάνας καὶ ἐπὶ τέλους ἀντὶ ποίου ἀνταλλάγματος αἱ Χριστιανικαὶ Δυνάμεις

θά θυσιάσῃσι χρήματα καὶ ἀνθρώπους κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀφοῦ αὐταὶ αἱ Δυνάμεις ἐδήλωσαν ὅτι ἀπεφάσισαν νὰ ἀπαλλάξῃσι τὴν Κρήτην ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν;

Ἄγνοῶ τίνας ὁδηγίας θὰ στείλῃ ἐπὶ τέλος ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πρὸς τὸν αὐτόθι στρατὸν τῆς καὶ ἄγνοῶ τί ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ πράξῃ ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἐμὴ γνώμη εἶναι ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ ἐνωθῶσιν οἱ Κρήτες καὶ νὰ δηλώσωσιν εἰς τὸν κ. Βάσσον ὅτι θεωροῦσι ὡς θανάσιμον προσβολὴν τῆς Κρητικῆς φιλοτιμίας, ἀφοῦ ἔπαξ ἐστάλη στρατὸς τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν διαταγὴν τοῦ Βασιλέως νὰ προσαρτήσῃ τὴν Κρήτην, νὰ τὸν ἀφήσῃ ἡ Κρήτη νὰ ἐπιστρέψῃ χωρὶς νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ Βασιλέως καὶ ὅτι θὰ προτιμήσῃ νὰ συναποθάνουν ὅλοι, παρὰ νὰ ἀφήσῃ τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν νὰ φύγῃ ἐντροπισμένος.

4) Αἱ Δυνάμεις διὰ τῶν Ναυάρχων ἢ τῶν προξένων θέλουν σὰς προτείνει Ἀὐτονομίαν, δηλοῦντες ἴσως ὅτι ἂν δὲν τὴν δεχθῆτε θέλουν μετέλθει ἐκβιαστικὰ μέτρα ἵνα σὰς τὴν ἐπιβάλουν. Οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Κρήτης οἱ Χριστιανοὶ θέλουσιν ἀπαντήσῃ «Ἐνωσις ἢ θάνατος» σημειώσατε δὲ καλῶς ὅτι ταύτην τὴν στιγμὴν ἡ ἔνωσις εὐρίσκεται εἰς χεῖρας σας, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὁμόφωνον ἀποφασιστικὴν ἀπάντησίν σας

Δὲ πιστεύω ὅσα διαδίδουν ξένοι τινὲς ὅτι δῆθεν ὑπάρχουν Κρήτες ἀποκλείοντες νὰ δεχθῶσι τὴν αὐτονομίαν. ἐὰν ὑπάρχωσι 2 ἢ 3 τοιοῦτοι βεβαίως δὲν θὰ εἶναι Κρήτες θὰ εἶναι Τουρκόγυφτοι.

Μέτρα ἐκβιαστικὰ σπουδαῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωσιν οἱ Ναύαρχοι ἐπὶ κολὸν χρόνον, διὰ νὰ σὰς ἐξαναγκάσωσι νὰ δεχθῆτε τὴν Ἀὐτονομίαν, τὴν ὁποίαν σὰς προτείνουν. Ἐν παρόδῳ δὲ σὰς λέγω ὅτι τύπος Ἀὐτονόμων πολιτῶν ὑπάρχουσι πολλοὶ αἱ δὲ Δυνάμεις ἀποφεύγουν μέχρι τοῦδε σκοπίμως νὰ ὀρίσωσι τίνος εἶδους αὐτῶν,

(*)

ὡς ἐπαναστατοῦντες κατὰ τῆς νομίμου ἐξουσίας αὐτῶν. Ἐὰν τὸ πράξῃσι θὰ γίνωσι καταγέλαστοι καὶ τάχιστα θὰ ἐγκαταλείψουν τὰ μέτρα ταῦτα ὑπὸ τὴν πίεσιν καὶ τὴν βοήν τῶν Χριστ. λαῶν, οἵτινες θὰ κραυγάζωσι πρὸς αὐτάς: Πῶς ἀξιοῖτε νὰ σώσητε τοὺς Κρήτας ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ ζητεῖτε νὰ φονεύσητε διὰ τῆς πείνης καὶ τῆς τλαιπωρίας ἀθῶα γυναϊκόπαιδα ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν εἴχετε σεῖς Μ. Δυνάμεις καμμίαν νόμιμον ἐξουσίαν; Ἐὰν ἔχετε παράπονα κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἀποτανήτε κατ' αὐτῆς. ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον τίνι δικαίωματι ἐπιβάλλετε ποινὰς εἰς τοὺς Κρήτας;

Ἄλλὰ καὶ ἂν προβῶσιν εἰς ἀποκλεισμὸν τῆς Κρήτης μὲ τὸν σκοπὸν νὰ σὰς ἐκφοβίσωσι, δὲν δύνανται, ἐπαναλαμβάνω, νὰ τὸν διατηρήσῃ ἐπὶ πολὺ διότι δὲν ἔχουν κανένα λόγον νὰ δαπανῶσι χρήματα εἰς μάτην καὶ διότι συμφέρον ἔχουν νὰ τελειώσῃ ὅσον τάχιστα τὸ Κρ. ζήτημα ὀριστικῶς ἵνα μὴ τὸ εὔρη ἐκκρεμὲς τὸ ἐπερχόμενον ἔαρ καὶ μετὰ τὸ ἔαρ ἀνακύψῃσι καὶ ἄλλαι ποριπλοκαί.

5) Ὁρος θεμελιώδης καὶ ἀπαράβατος πάσης διαπραγματεύσεως διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον τῆς Κρήτης πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀνάκλησις καὶ τοῦ τελευταίου στρατιώτου καὶ ἡ ἀπαγόρευσις νὰ ἐπανέλθῃ ποτέ πλέον.

(**)

ἕως τότε σύμφωνοι πάλιν ὅλοι οἱ Δυνάμεις ἵνα ἐνεργήσωσιν ἀπὸ κοινοῦ.

(*) Τὸ χειρόγραφον εἶναι κατεστραμμένον.

(**) Ἐπίσης εἶναι κατεστραμμένον.

6) "Όσα ανώτέρω εἶπον, ἀποτελοῦσι τὰς πραγματικὰς δυσχερεῖας ἐνώπιον τῶν ὁποίων εὐρίσκονται· αὐτὰ εἶναι ἀνυπέρβλητοι· καὶ θέλουσιν ἐξαναγκασθῆναι νὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν "Ἐνωσιν ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀποδειλιάσῃτε σεῖς αἱ Κρήτες ἢ αὐτὰ μὴ ἐπιτύχουν οἱ ἐχθροὶ μας νὰ σὰς διαιρέσουν.

7) Αἱ Δυνάμεις δὲν εἶναι σύμφωνοι μεταξὺ τῶν ὅσον καὶ ἂν φωνάζουν περὶ τοῦ ἐναντίου. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν δύναμαι νὰ σὰς γράψω πλειότερα. Ἄλλ' ἀπὸ τὰ ἀσυνάρτητα διαβήματά των δύνασθε καὶ μόνοι νὰ συμπεράνητε ὅτι δὲν διατελοῦν ἐν ἀρμονίᾳ. ἐν συμπεράσματι λοιπὸν ἡ γνώμη μου εἶναι.

α) πρὸς πᾶσαν πρότασιν τῶν Δυνάμεων νὰ ἀπαντήσητε ἀποφαστικῶς κπὶ ὠρισμένως ὅτι οὐδὲν ἄλλο δέχεσθε ἢ τὴν "Ἐνωσιν καὶ ὅτι μόνη ἐγγύησις τῆς τάξεως καὶ τῆς προόδου τῆς Κρήτης ἐν τῷ μέλλοντι εἶναι ἡ ἔξουσία τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων.

Ἔπ' οὐδενὶ νὰ ἐπιτρέψητε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἑλλ. στρατοῦ ἐκ Κρήτης.

Ὁλος Ἑμέτερος

Στ. Σκουλούδης.

(*)

Κοινοποιήσις τῶν Ναυάρχων καὶ ἀνωτέρων Κυβερνητῶν τῶν Διεθνῶν στόλων

Πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Κρήτης.

Οἱ ὑπογεγραμμένοι ἀνώτεροι Κυβερνηταὶ τῶν Ναυτικῶν Δυνάμεων Γερμανίας, Αὐστρου—Οὐγγαρίας, Γαλλίας, Μεγάλης Βρετανίας, Ἰταλίας, καὶ Ρωσσίας ἐν τοῖς Κρητικοῖς ὕδασι, ἐνεργοῦντες κατὰ τὰς ὁδηγίας τῶν οικειῶν αὐτῶν Κυβερνήσεων, κηρύττουσι πανδήμως καὶ γνωστοποιοῦσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Νήσου ὅτι αἱ Μ. Δυνάμεις ἔχουσιν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν νὰ ἐξασφαλίσωσιν τὴν πλήρη αὐτονομίαν τῆς Κρήτης, ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Ἄλλ' ἐννοεῖται καλῶς, ὅτι οἱ Κρήτες θὰ ᾄδωσιν ἀπληλαγμένοι παντὸς ἐλέγχου τῆς Πύλης, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐσωτερικὰς αὐτῶν ὑποθέσεις. Ἀσχολοῦμενοι πρωτίστως εἰς τὸ νὰ θεραπεύσωσιν τὰ τὸν τόπον τοῦτον θλίβοντα δεινὰ καὶ νὰ προλάβωσιν τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν, αἱ Δυνάμεις ἐπεξεργάζονται, ἐκ συμφώνου, σύνολον μέτρων προωρισμένων νὰ κανονίσωσιν τὴν λειτουργίαν τοῦ αὐτονόμου πολιτεύματος, νὰ ἐπαναφέρωσιν τὴν εἰρήνευσιν, νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἐκάστῳ ἀνευ διακρίσεως φυλῆς ἢ θρησκείματος, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν περιφρούρησιν τῶν περιουσιῶν, νὰ διευκολύνωσιν διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἀγροτικῶν ἔργων καὶ τῶν συναλλαγῶν τὴν βιθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῶν τοπικῶν πόρων.

Οὗτος εἶναι ὁ ὑπὸ τῶν Δυνάμεων προτιθέμενος σκοπός. Ἀξιοῦσι δὲ ὅπως ἡ γλώσσα αὕτη ἐννοηθῆ καλῶς παρά πάντων.

Ἐποχὴ νέα ἄρχεται διὰ τὴν Κρήτην. Ἄς καταθέσωσι πάντες τὰ ὄπλα. Αἱ Δυνάμεις ποθοῦσι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν τάξιν. Ἐν ἀνάγκῃ δὲ θὰ ἔχωσιν ἐξουσίαν. ὅπως καταστήσωσιν σεβαστὰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν.

Στηρίζονται ἐπὶ τῆς συνδρομῆς πάντων τῶν κατοίκων τῆς Νήσου, Χριστιανῶν τε καὶ Ὀθωμανῶν, ἵνα συντελέσωσιν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐκ-

(*) Τὸ χειρόγραφον εἶναι κατεστραμμένον.

πλήρωσιν ἔργου ὑποσχομένου νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τοὺς Κρήτας τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν εὐημερίαν.

Ἐν Σούδα τῇ 5) 17 Μαρτίου 1897.

Οἱ Κυβερνήται τῶν Διεθνῶν Ναυτικῶν Δυνάμεων.

Ὁ Κυβερνήτης Γερμανὸς Κέλνερ, Ὁ Ἀντιναύαρχος Ἄγγλος Χ. Χάρις, Ὁ Ἀντιναύαρχος Αὐστριακὸς Χίνκε, Ὁ Ἀντιναύαρχος Ρώσος Π. Ἀνδρέεφ, Ὁ Ἀντιναύαρχος Γάλλος Ποτιέ, Ὁ Ὑποναύαρχος Ἰταλὸς Κανεβάρο.

Χώρα Σφακίων τῇ 12 ~~12~~ Μαρτίου 1897.

Ἀγαπητὲ σύντεκνε. (*)

"Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν σου· αἱ ψευδεῖς διαδόσεις δὲν μοῦ κάνουν αἰσθησιν, συνήθισα νὰ μοῦ ἀποδίδουν τοιοῦτου εἴδους κατηγορίας, ἀλλὰ παρετήρησα ὅτι (τὰ ψεῦδη ψέγονται) καὶ θὰ παρέλθῃ καὶ ἡ περίοδος τῆς κατηγορίας ὅτι συνιστῶ τὴν παραδοχὴν τῆς ἡγεμονίας.

Ἐνταῦθα μᾶς ἐδόθησαν αἱ κοινοποιήσεις τῶν ναυάρχων καὶ ἡ ἐπαρχία συνελθοῦσα ἔδωκε ἀπάντησιν. Εἰς τὸ ἔγγροφόν μας δὲν ἐξακολουθοῦμεν μὲ τὴν βᾶσιν τῶν δημοψηφισμάτων, ζητοῦντες ὡς ὑπήκοοι ἀκόμη ὀθωμανοί, τὴν ἔνωσιν καὶ δηλοῦντες ὅτι διὰ πάσης θυσίας θὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀπόκτησιν αὐτῆς, ἀλλ' ἡμεῖς ἐσκέφθημεν ὡς ἔξης: μετὰ τὰ λαοψηφίσματα ἐπῆλθε ἡ κατοχὴ, μετὰ τὴν κατοχὴν δὲν πρέπει πλέον νὰ ζητῶμεν τὴν ἔνωσιν, ἀλλὰ νὰ ζητῶμεν νὰ μὴ μᾶς ἀποσπάσουν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, διότι ἄλλως παραδεχόμεθα ὅτι οὐδὲ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐπιστεῦσαμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς κατέκτησεν ἀκόμη τὴν νῆσον.

"Ἐπειτα περισσοτέρας συμπαθείας θὰ ἔχωμεν ἐν Εὐρώπῃ ἐὰν παραπονούμεθα ὅτι αἱ κυβερνήσεις αὐτῆς ζητοῦν νὰ μᾶς ἐπαναφέρουν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Σουλτάνου.

Ἐνθυμεῖσαι ὅτι αὐτὴν τὴν γνώμην εἶχον καὶ εἰς Καλύβες καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγον ὅτι ἡ ἀπάντησις ἡ δοθεῖσα ἐκεῖ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ἦτο ἄτεχνος.

Ἐπεγράφη ἐπίσης ὑπὸ τοῦ συναθροισθέντος ἐδῶ λαοῦ καὶ ἄλλοι ἔγραψον ὅτι εἶναι ψευδεῖς αἱ διαδόσεις ὅτι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μας εἶναι καὶ ἀνθενωτικοὶ καὶ ἔτερον ἔγγροφον, ἐν εἶδει ψηφίσματος, δι' οὗ ἡ ἐπαρχία δηλοῖ ὅτι θέλει στηλιτεύσει ἐκεῖνον, ὅστις κἂν ἤθελε σκεφθῆ νὰ κάμῃ λόγον περὶ διαρπαγῆς τῆς ἀποθήκης. Τὰ ἔγγραφα δὲ ταῦτα στέλλομεν σήμερον πρὸς τὸν κ. Βάσσον διὰ τοῦ κ. Γ. Τσόντου.

Αὐστηρὸς ἀποκλεισμὸς ἐφαρμόζεται ἀπὸ τῆς 9ης τρέχ. μηνὸς ὠρ. 8 μ. μ. εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου. Ἐνεκα τούτου τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἔδωσε καὶ παρέλαβεν ἐν Ἰταλικὸν πολεμικὸν τὸ πλοῖον τοῦ Ἀλεξ. Τσουρῆ ἀπὸ τὸν λιμένα τοῦ Λουτροῦ μὲ 200 τσουβάλια ἀλεύρου καὶ καθοδὸν συναντήσας τὴν Χ αὐτὴν ἡμέραν ἔξωθι τῆς Ἁγίας Ρουμέλης, τὸ πλοῖον τοῦ Νικολ. Τζουργιοῦ μὲ 500 σάκκους ἀλεύρου κλπ. τὸ παρέλαβε καὶ αὐτό. Τὰ μετέφεραν εἰς Σούδαν, τοὺς δὲ ναύτας ἔχει ἐντός του φυλακισμένους.

Εἰς τὸν Τσόντον παρηγγείλαμεν νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ ἐὰν θὰ ἔλθωσι τὰ κανόνια εἰς Μαλάξαν καὶ ἐὰν εἶναι ἀληθές αὐτό, θὰ κατεβῶμεν με-

(*) Σύντεκνος εἶναι ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ἰωσήφ Γ. Λεκανίτης, ὁ καὶ διατηρῶν ἀρχεῖον τῆς Ἐπαναστάσεως.

χρι τοῦ Σαββάτου, εἰς Ἀποκόρωνα. Εἰς Ἀλικιανοῦ ἔγραψα εἰς μερικά πρόσωπα ὅπου μοῦ ἔγραψαν περὶ τῶν διαδόσεων, καὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ὁ κ. Μ. Γιανναράκης καὶ σοῦ στέλλω ἀντίγραφον τῆς πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστολῆς μου.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Υ. Γ. Ὁ Σταῦρος μοῦ εἶπεν ὅτι ὁ Μανοῦσος τῶν ἔδωκε καὶ σημαίαν εἰς τὸν Τσελεπάκη ἀπὸ τὴν Ἀνώπολιν καὶ δὲν ἔχομεν τώρα ἄλλην νὰ σοῦ στείλωμεν. ὅταν εὕρω ἄνθρωπον ποῦ νὰ πέρνη θὰ σοῦ στείλω ἀλεύρι καὶ πετσί.

Ὁ ἴδιος.

Πρὸς

Τοῦς Κυρίους Κ. Ναυάρχους τοῦ ἐν Κρήτῃ διεθνoῦς στόλου.

Κύριοι Ναύαρχοι,

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κατακτῆσεως τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῆς σήμερον, ἡ ἱστορία τῆς μαρτυρικῆς ταύτης Νήσου εἶναι διαρκῆς καὶ ἀκατάπαυστος πάλη τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ αὐτῆς κατὰ τῆς Τουρκικῆς θηριωδίας, τυραννίας καὶ κακοδιοικήσεως, ἥτις τὴν μυθολογούμενην ταύτην τῶν Μακάρων Νήσον, τὴν Ἑκατόνπολιν Κρήτην τοῦ Ὀμήρου, μετέβαλε κυριολεκτικῶς εἰς κοιλάδα κλαυθμῶνος, εἰς θέατρον σφαιρῶν καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως.

Ἐν τῷ δεινῷ δὲ τούτῳ, ἀτελευτήτῳ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνι, ὁ πολυπαθὴς λαὸς τῆς Κρήτης τόσα ὑπέστη δεινοπαθήματα, τόσας ἐδοκίμασε θλίψεις, τόσας ἐποτίσθη πικρίας, ὅσας οὐδεὶς ἄλλος λαὸς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπὲρ τῶν εὐγενῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὑπέμενον ἀγογγύστως καὶ καρτερικῶς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀναλογιζόμενος ὅτι παρομοία εἶναι ἡ μοῖρα ὄλων ἐκείνων τῶν ἀτυχῶν λαῶν, ὅσοι ἔσχον τὸ μέγα δυστύχημα νὰ γεννηθῶσι καὶ βιώσωσιν ἐν τῷ Τουρκικῷ λεγομένῳ Κράτει, οὐτινος ἡ ἀποστολὴ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, δὲν εἶναι βεβαίως νὰ φέρη τὴν εἰρήνην τὴν ἡμέρωσιν, τὴν πρόσδοον, τὴν τάξιν, τὴν εὐημερίαν, ἀλλὰ τὸναντίον τὸν πόλεμον, τὴν ὀπισθοδρόμησιν, τὴν βαρβαρότητα, τὴν κατατροφὴν καὶ τὴν δυστυχίαν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐλπίζων ὅτι ἔμελεν, ὅσον οὐπω, καὶ αὐτὸς. ὅπως τόσοι ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ λαοῦ, νὰ ἀπαλλαγῇ ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἀφορήτου καὶ ἀνιάτου κακοδιοικήσεως.

Ἀλλὰ φεῖ! τὸ ἄλγος καὶ ἡ ὀδύνη τοῦ δυστυχοῦς τούτου λαοῦ ἐκορυφώθη, ὅτε εἶδε τοὺς συνηνωμένους στόλους τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐυρώπης Δυνάμεων καταπλεύσαντας εἰς τὰ Κρητικὰ ὕδατα, οὐχὶ ὅπως κομίσωσιν, ὡς ὄφειλον. προστασίαν, βοήθειαν καὶ σωτηρίαν εἰς τὸν καταδικασμένον, σφαζόμενον καὶ καιόμενον Χριστιανικὸν λαόν, ἀλλ' ὅπως συσφίγξωσι τὰ, διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν, λυόμενα ἤδη δεσμά του καὶ συμπράξωσι μετὰ τῶν ὠμῶν τυράννων του, πρὸς ἐξακολούθησιν καὶ παρτάσιν τῆς τουρκικῆς κακοδιοικήσεως. Ὡς ἐάν δὲ μὴ ἦρκουν αἱ σφαγαί, ὁ ἐμπρησμός, ἡ ἐρήμωσις τῶν πόλεων καὶ χωρίων, ἡ βεβήλωσις τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἡ ἐκ τῶν τάφων ἐξόρυξις τῶν νεκρῶν καὶ οἱ λοιποὶ Τουρκικοὶ βανδαλισμοί, οἵτινες δις ἤδη, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαΐου διεπράχθησαν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν Ὑμῶν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν σημαίων τῶν θωρηκτῶν Ὑμῶν, ὡς ἐάν μὴ ἦρκει ὁ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Φεβρουα-

ρίου έ. έ. ένεργούμενος άποκλεισμός, δι' ού λιμοκτονεΐται μόν και δεκατί-
ζεται υπό τής πείνης και τών άσθενειών ο Χριστιανικός λαός, επισιτί-
ζονται δέ τακτικώς και άφθόνως οι τύραννοι έμπρησταί και σφαγείς ή-
μών, εις έπίμετρον τών δεινοπαθημάτων, τής δυστυχίας ήμών, έπήλθεν
άμειλίκτης και άηλεδής ο βομβαρδισμός υπό τών Ύμετέρων πλοίων,
οστις μόνον έν τή Έπισκοπική μου περιφερεία έπήνευκε μέχρι τουδε τόν
θάνατον δεκάδων υπάρξεων.

Τό σπαραξικάρδιον τοϋτο θέαμα τής λιμοκτονήσεως και τοϋ βομ-
βαρδισμού τοϋ ποιμνίου μου και τών λοιπών Χριστιανών τής πατρίδος
μου, συντρίβουν τήν πατρικήν μου καρδίαν και άναγκάζομαι, Κύριοι Ναύαρ-
χοι, νά έκπέψω κραυγήν οδύνης έκ βάθους τής ψυχής μου και νά διαμαρ-
τυρηθώ ένώπιον Θεοϋ και ανθρώπων κατά τής σκληρής, άσυμπαθούς και
άνοικτεϊρμονος διαγωγής Ύμων πρός λαόν άναξιεπαθούντα και άξιον
συμπαθείας και κρείττονος τύχης. Εΐμαι δέ βέβαιος ότι διαμαρτύρονται
μετ' έμοϋ καθ' Ύμων και οϊκτεϊρουν Ύμας διά τó άνατεθέν Ύμϊν
ταπεινόν και άδοξον έργον τοϋ Χωροφύλακος τής Τουρκίας έν Κρήτη, αϊ
Έραϊ σκιαί τοϋ άειμνήστου Κοδριγκτώνος και τών λοιπών ένδόξων
Ναυάρχων, οΐτινες υπό εύγενών και φιλελευθέρων ίδεών και άληθώς χρι-
στιανικών και φιλανθρώπων αίσθημάτων έμπορούμενοι, διέπραξαν τó λαμ-
πρόν έκείνου και άθάνατον τοϋ Ναυαρίνου κατόρθωμα, δι' ού έθεσαν πέ-
ρας εις τήν έν Έλλάδι Τουρκικήν τυραννίαν και βαρβαρότητα.

Διερμηνεύων δέ τó φρόνημα τοϋ Χριστιανικοϋ ποιμνίου μου, τó
όποϊον είναι και φρόνημα σύμπαντος τοϋ Χριστιανικοϋ λαοϋ τής πα-
τρίδος μου, διαβεβαιώ Ύμας Κύριοι Ναύαρχοι, ότι πλανήσθε νομιζόντες
ότι διά τοϋ άποκλεισμοϋ, τής λιμοκτονήσεως και άλλων καταναγκαστικών
μέτρων θά έξαναγκάσητε τόν λαόν τής Κρήτης νά καταθέση τά όπλα και
δεχθί άλλην λύσιν, παρά τήν μόνην και δυνατήν και όριστικήν λύσιν, ήτοι
τήν μετά τής μητρός Έλλάδος Ένωσιν, διότι έλαβε τήν σταθεράν και
άκλόνητον άπόφασιν ή νά ένωθι μετά τής Έλλάδος και άπαλλαγί άπαξ
διά παντός τής έπικαταράτου Τουρκικής κακοδιοικήσεως ή νά άποθάνη
έντίμως, προτιμών τόν ένδοξον υπέρ έλευθερίας θάνατον, τής άτίμου,
άθλιας και άνυποφόρου υπό τών Τούρκων Κυριαρχίας, έστω και έπικυ-
ριαρχίαν ζωής. Τό σύνθημα δέ σύμπαντος τοϋ Χριστιανικοϋ λαοϋ τής
Κρήτης σήμεραν είναι τόδε. Ένωσις ή θάνατος.

Έπί τούτοις δέξασθε κλπ.

Έν Τοπολίσις Κισσάμου τή 20 Μαρτίου 1897.

Ο Έπίσκοπος Κισσάμου και Σελίνου. Δωρόθεος.

Έν Άλικιανώ 10 Άπριλίου 1897

Άγαπητέ Λεκανίδη,

Έλαβε τήν έπιστολήν σας ο κ. Λιμπρίτης, οστις σε άσπάζεται, διώρ-
θωσε τήν υπόθεσιν, περι ής μοί γράφεις. Τά νέα μας θαυμάσια, ο πόλε-
μος έκηρύχθη. Τά στρατεύματά μας προελαύνουσι νικηφόρα εις τε Ηπει-
ρον και Μακεδονίαν.

Έκ τών έσωκλειστων άντιγράφων τηλεγράφηματος, όπερ σήμεραν
έλάβομεν, μανθάνεις και λεπτομερείας. Χ α ρ η τ ε.

Πρός τούς ναυάρχους άπηυθύναμεν διακοίνωσιν σήμεραν, άπαιτή-

σαντες παρ' αὐτῶν, δυνάμει τῶν διεθνῶν νομίμων, ν' ἀποσυρθῶσι καὶ νὰ μᾶς ἀφήσωσι νὰ κάνωμεν καλά.

Ἐχω ἄπειρον ἐργασίαν καὶ ἀδύνατον νὰ γράψω πλείονα.

Σὰς ἀσπάζομαι. Σός.

Ν. Γεννάδης.

Περιεχόμενον ἐπιστολῆς ἐκ Μεσσαρᾶς πρὸς τὸν Μ. Ρ. Κουνδουράκη, ὅπερ προφορικῶς ἀνεκοινώθη ὑπ' αὐτοῦ τὴν 13 Ἀπριλίου 1897.

Οἱ ὑπὸ τὸν Α. Κόρακα καὶ Δημ. Θεοφιλάτου ἐπαναστάται ἐπανήλθον ἐξ Ἱεραπέτρας εἰς Ἀρχάνες. Αἱ συγκρούσεις μεταξὺ τῶν Τουρκοκρητῶν, οὓς οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν δύνανται νὰ συγκρατῶσι πάντοτε ἐντὸς τῆς οὐδετέρως ζώνης καὶ τῶν ἡμετέρων, ἐπαναλαμβάνονται.

Τὴν Τετάρτην, παρελθόντος μηνός, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Ἀρχαίων μετὰ σφοδρότητος, ὑποστηριζόμενοι καὶ ὑπὸ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἀπεκρύσθησαν μετὰ σφοδρὰν μάχην, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος καὶ Ἀποκορωνιώται, οἵτινες ἔχουν ἔλθει πρὸς βοήθειαν τῶν Χριστιανῶν εἰς Ἀρχάνες. Ἐπίσης ἀπεκρυσθῆσαν ὑπὸ τῶν Μαλεβουζωτῶν καὶ Ἀνωγειανῶν εἰς Καλέσα, Σταυράκια καὶ Βοῦτες. Τὰς πρώτας ἡμέρας, τρέχοντος μηνός, οἱ Ἀποκορωνιώται Δημ. Σεργ. Καλλιγιάννης καὶ Στυλ. Ἰωσήφ Καλλιγιάννης μεθ' ἑνός Πιτσιδιανοῦ καὶ ἄλλων, εἰσελθόντες εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, κατέστρεψαν τὴν γέφυραν τοῦ ὄδραγωγείου Ἡρακλείου καὶ ἐπυρπόλησαν τὸ χωρίον Ἅγιον Σύλαν. Τὴν ἄσπασαν πρὶν προλάβει νὰ ἀναχαιτήσῃ αὐτοὺς ὁ ἀρχηγὸς τῆς Πεδιάδος Ἄντ. Τριφίτσος, καθ' ὅλας δὲ τὰς ἐξόδους τοῦ ἐχθροῦ τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Γιούχτα πυροβόλον τῶν ἐπαναστατῶν, ἐκρόιει προκαλοῦν τὴν προσοχὴν τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν.

Ἀγαπητέ μου σύντεκνε κ. Ἰωσήφ Λεκανίδη,

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολήν σου καὶ σὲ εὐχαριστῶ.

Γρήγορα θὰ ἔλθω εἰς Ἀποκόρωνα.

Σοῦ στέλνω πενήντα (50) τσίρους ὡς πρᾶγμα πρωτοφανίστικο διὰ νὰ τοὺς φάτε μετὰ τὸν φίλτατόν μας κ. Ἀναγν. Κουρῆν. Τὰ ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι δυστυχῶς, εὐχάριστα.

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Χώρα Σφακίων τῆ 9 Μαΐου 1897.

Ἀγαπητέ σύντεκνε,

Χθὲς μόνον ἔλαβον τὴν ἀπὸ 10 τρέχ. μηνός ἐπιστολήν σου. Τὴν ἔγραφεσ κατελιημένος ἀπὸ μελαγχολίαν, τὴν ὅποιαν σοῦ ἐγέννησεν ἡ λυπηρὰ θέσις, εἰς ἣν περιήλθεν τὸ ἔθνος μας. Ἄλλὰ τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἄτομα ἐκ τῶν δυστυχιῶν τῶν διδάσκονται καὶ ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ σημερινὴ συμφορὰ θὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα νὰ μὴ τρέχῃ εἰς τὸ μέλλον ἀπερισκέπτως.

Δὲν κινδυνεύει ἡ ὑπαρξις τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου καὶ ὁ Τοῦρκος εἴτε μετὰ τὴν συνθηκόγησιν, εἴτε (ἴσως ἐν περιπτώσει πληρωμῆς πολεμικῶν ἀποζημιώσεων) ὀλίγον κατόπιν, θὰ ἐξέλθῃ ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐ-

δάφους. Δὲν εἶναι δὲ παράδοξον, ὅτι μικρὸν κράτος ἠττήθη ὑπὸ ἰσχυροτέρου. Τὸ λυπηρὸν ὅμως εἶναι ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἐφάνησαν ὑποδέστεροι τῆς προπατορικῆς ἀνδρείας.

Πλὴν τὸ ἕτερον ζήτημα, ὅτι ἐκ τοῦ Κρητικοῦ κινήματος προήλθεν ἡ καταστροφή εἰς αὐτό, εἶναι ὅλως ἀκατανόητον, διότι οἱ Κρήτες οἱ ζήτησαντες τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των, δὲν ἐκυβέρνησαν τὴν Ἑλλάδα· ἀλλ' ἐκείνη ἦτο ἐλευθέρα νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἠδύνατο νὰ ἀναμιχθῇ ἐπιτυχῶς ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως καὶ ἀναλόγως τῶν δεδομένων νὰ ἀναμιχθῇ ἢ μή· οἱ κυβερνῶντες ὅμως αὐτὴν ἐφάνησαν πολιτικαὶ ἀνικανότητες πρώτης δυνάμεως. Ἐνθυμεῖσαι ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν καθ' ἃς ὁ Γεννάδης μᾶς ἔγραφε περὶ ἀνακηρύξεως τῆς Ἑνώσεως, ἐδυσπίστου, τὸν ἐνδοιασμόν δὲ αὐτόν, ὡς ἔλεγον, μοῦ ἐγέννα ἢ ἐπιφύλαξις μεθ' ἧς ἐνήργει ὁ πρόξενος, διότι ἐγὼ ἐφρόνου ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔπρεπε νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν Κρητικὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ κηρυχθῇ ἡ ἔνωσις, ἐάν ὁπωσδήποτε εἶχε κερδίσει ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις ἐν Εὐρώπῃ διπλωματικῶς ἔδαφος, καὶ τοιαύτην ἐπιτυχίαν δὲν ἐδείκνυεν ἡ στάσις αὐτῆς.

Ἄλλ' ἦλθεν ὁ στρατὸς καὶ κατέπλευσαν τὰ Ἑλλην. πλοῖα εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου, πρὶν ἢ ὁ λαὸς προλάβῃ νὰ ἀνακηρύξῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας τὴν ἔνωσιν. Ἐνῶ δὲ περιεμένομεν ἐστρατοπευδευμένοι περὶ τὰς 3000 ἄνδρες τοῦ Τοπαλτί, ὅτι ἀμέσως θὰ ἐνήργουν κατὰ τῶν Χανίων, δὲν ἔκαμαν τίποτε διότι ἡμεῖς ἐλέγαμεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώξουν ἐν τῇ συγχύσει ἐκείνῃ τὴν κατοχὴν τῶν πόλεων καὶ εἴτε θὰ κατελάμβαναν αὐτάς καὶ θὰ ἐπετυγχάνομεν τὴν ἔνωσιν, ἀποσυρομένων τῶν Εὐρωπαίων, εἴτε θὰ ἡμπιπδίζοντο ὑπ' αὐτῶν καὶ θὰ ἡννοεῖ ἀμέσως ἡ Ἑλλην. κυβέρνησις, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ κατάκτησις.

Ἄλλ' οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ βασιλέως ἦλθον καὶ κατέλαβον τὰς ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας ἡμεῖς εἶχομεν καθαρῶς ἀπὸ τοῦ Τούρκου διὰ τῶν ἀγώνων μας ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι ἀφοῦ παρέλαβαν καὶ διέσωσαν τὰς χριστιανικὰς οἰκογενείας, κατέλαβον τὰς πόλεις καὶ ἐξησφάλισαν αὐτάς ἀπὸ αἰασδήποτε προσβολῆς. Ἐκτοτε δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐγένετο διὰ τῆς ἐν Κρήτῃ διαμονῆς τοῦ στρατοῦ, ἢ ὅτι ἡ ἐν Εὐρώπῃ ἠρεθίζετο περισσότερο, ὁ δὲ λαὸς τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου, ὑποθέτων ὅτι ἦτο καιρὸς πρὸς δράσιν, ἐδυσανασχέτι καθεκᾶστην, ἔτι μᾶλλον, διὰ τὴν ἀταξίαν τῆς κυβερνήσεώς του καὶ προέβαιναν εἰς ἐκδηλώσεις ἐπικινδύνους, καὶ ὁ Τούρκος ἐλάμβανεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρασκευάζεται καὶ νὰ μεταθέσῃ τὸν πόλεμον ἀπὸ τῆς Κρήτης εἰς τὰ μεθόρια, ὅπου ἠδύνατο νὰ πολεμήσῃ καλλίτερον.

Ἄλλὰ καὶ ἐάν, μετὰ τὴν κατάληψιν τῶν πόλεων ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ὅτε ἀπέσυρεν τὸν στόλον ἐκ τῶν Κρητικῶν παραλίων, ἀνεκάλει καὶ τὸν στρατὸν καὶ μετὰ παρηρησίας ἔλεγεν εἰς τὸν Ἑλλην. Λαόν, ὅτι ἦλθεν εἰς Κρήτην ἵνα ἀφαιρέσῃ αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Τουρκίας, ἀλλ' ἀντὶ νὰ εὕρῃ αὐτὴν μόνην εὔρεν ἀπέναντί της καὶ τὴν Εὐρώπην καὶ οὕτω δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐνεργήσῃ, θὰ προελάμβανε τὸ κακὸν καὶ δὲν θὰ περιήρχετο εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Τουρκίαν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν αὕτη δὲν εἶχεν ἄλλους περισπασμούς.

Δὲν ἠξεύρω ἐὰν ἐνθυμεῖσαι ὅτι καὶ εἰς τὸν κ. Στάϊκον εἶπον αὐτά, ὅταν τὸν ἐφιλοξένησα ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔπρεπε ἐν Κρήτῃ νὰ κάμῃ, ὅτι θὰ ἔκαμνε καὶ νὰ μὴ βρᾶδύνη ἵνα μὴ περιπλεχθῇ εἰς δυσκολώτερα ζητήματα, καὶ ὅτι τὸ ἐπικρατοῦν καὶ ἐφέτος εἰς τὰς κυβερνήσεις τῆς πνεύμα εἶναι τῶν μεταρρυθμίσεων καὶ οὐχὶ τῶν ἀποκοπῶν.

Ὅθεν οὐχὶ ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀδεξιότητος τῶν ἐν Ἀθήναις προήλθεν ἢ εἰς τὸ ἔθνος συμφορά. Ἐγὼ δέ, ἐπαναλαμβάνων τὰς ἰδέας

μου αὐτάς, γνωρίζω ὅτι ἐξελήφθην ὡς μὴ ἔνθερμος ὑποστηρικτῆς τῆς ἐνώσεως, καὶ τοῦτο γνωρίζω ἐπίσης, ὅτι ἐκλονίσθη ἡ πρὸς ἐμὲ ἐμπιστοσύνη ἀπλοϊκῶν τιῶν φίλων μας.

Ἄλλὰ δὲν εἶμαι ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες τρέχουν ἄνω καὶ κάτω, διότι ἐννοοῦν νὰ μὴ χάσουν ποτὲ τὸ σχηματισθὲν ὑπὲρ αὐτῶν λαϊκὸν ρεῦμα. Ἐγὼ θέλω ἤδη ὀλίγους καλοὺς φίλους, τὸ δὲ ρεῦμα θέλω νὰ μὲ ξεφορτωθῆ. Τὸ λαϊκὸν ρεῦμα ἐννοῶ, ὅταν ἔχη τις νὰ ὑποστηρίξῃ μίαν ἰδέαν, ἐν πολιτικὸν κίνημα νὰ ἔχη ρεῦμα ὑπὲρ τῆς ἰδέας αὐτῆς, ὅπως ἡμεῖς συνεκεντρώσαμεν περίσου ὑπὲρ τοῦ προγράμματός μας τοῦς ἐκλεκτοὺς πολεμιστὰς τῆς νήσου. Ἄλλ' ὅταν δὲν ἔχη νὰ ὑποστηρίξῃ μίαν τοιαύτην ἰδέαν, τὸ λαϊκὸν ρεῦμα εἶναι βάρος ὑπὸ τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ εὐρίσκεται τις πάντοτε. Μόνον οἱ κοῦφοι, οἱ μὴ ἔχοντες νὰ προβάλουν ἰδέας, ἀλλὰ τὰ ἄτομά των, χάνονται διὰ νὰ ἔχῃσι πάντοτε λαϊκὴν ἐπιρροὴν καὶ παρατηρήσατέ τους.

Ἄς μᾶς ξεφορτωθοῦν λοιπὸν οἱ μὴ καλοὶ φίλοι τώρα καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι, ὅταν ἡμεῖς καὶ πάλιν παρουσιασθῶμεν εἰς τὸ μέσον, θέλοντες νὰ ὑποστηρίξωμεν τὰς ἰδέας, θὰ στρέψωμεν τὸν λαὸν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τανύοντες τὰς πτέρυγὰς μας, θὰ ὑψωθῶμεν καὶ αὖθις εἰς τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν.

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 15 Μαΐου 1897.

Φίλε Ἰωάν. Γιανναράκη.

Ἀὔριον ἢ τὴν Δευτέραν θὰ ἔλθω αὐτοῦ καὶ εἰδοποίησε καὶ τὸν σύντεκνόν μου τὸν Λεκανίδην νὰ εὐρεθῆ αὐτοῦ.

Ἐδῶ κάνουν ἐκλογὰς καὶ ἐκλέγουν πέντε ἀπὸ κάθε δήμον, καὶ εἰς Ἅγιον Βασίλειον ἐκλέγουν 4 ἀπὸ κάθε δήμον. Τὴν Δευτέραν θὰ εἶμαι αὐτοῦ.

Ἀσκούφου τῇ 17 Μαΐου 1897

Σὲ ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἀγαπητέ σύντεκνε.

Χθὲς θὰ κατέβαινα εἰς Ἐμπρόσνερον, ἀλλὰ δὲν ἦσαν τελειωμένα ἐδῶ αἱ ἐκλογαὶ τῶν πληρεξουσίων καὶ ἔμεινα, ἔπειτα ἔμαθα ὅτι καὶ σεῖς καὶ ὁ Γιασεμῆς θὰ εἴσθε εἰς Φρὲ καὶ δὲν θὰ σὰς εὔρισκα εἰς Ἐμπρόσνερον.

Χθὲς ἐλάβαμεν μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ Ἅγιον Βασίλειον ἀπὸ τὸν Λάμπης καὶ Σφακίων καὶ μᾶς λέγει ὅτι ὠρίσθη τὸ Σπῆλι ὡς μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ συνέλθουν οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν καὶ μᾶς λέγει ἐπίσης ὅτι ἐκεῖ περιμένουν καὶ τοὺς ἰδικούς μας.

Ἡμεῖς θέλομεν νὰ μάθωμεν προηγουμένως τί σκέπτεσθε σεῖς οἱ Ἀποκορωνιώται, ἐάν θὰ μεταβῆτε ἐκεῖ καὶ ἐάν εἶναι εἰς αὐτὸ σύμφωνοι καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῶν Χανίων.

Ὅθεν γράψε μου, ἐάν ἐκάματε ἐκλογὰς πληρεξουσίων, ποῖοι ἐξελέχθησαν ἐάν ὠρίσατε ποῦ θὰ συναθροῖσθε μετὰ τοὺς πληρεξούσιους τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, καὶ πότε. Ἐγὼ νομίζω κατάλληλον μέρος τὴν Ἀργυρούπολιν, ὅπου οἰκονομοῦνται τὰ πράγματα καλλίτερον.

Ὁ Ἅγιος Λάμπης μᾶς λέγει περὶ Συνελεύσεως, Προσωρινῆς κυ-

βερνήσεως κλπ. καὶ ὅτι ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσωπεία μας. συνιστοῦν τὴν σύστασιν αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ποίους λ)σμοὺς κρατοῦν ἀκόμη. Ὅσοι ἐκ τῶν κ)λῶν παλαιῶν συνεργατῶν μας δὲν ἐξελέχθησαν ἐκ νέου, εἰπέτε νὰ βαυτοῦν ἔν ἐκλογητήριον εἶτε μὲ πολλὰς εἶτε μὲ ὀλίγας ὑπογραφὰς καὶ ἐὰν καταρτισθῇ σωματοεῖον τακτικὸν θὰ τοὺς ὑποστηρίξωμεν.

Ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ καὶ ἐὰν βλέπετε, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ συναντηθῶμεν εἰς Ἐμπρῦσενρον ἢ καὶ ἄλλο χωρίον τοῦ Ἀποκορώνου, γράψετε μου ποίαν ἡμέραν θὰ σὰς εὔρω τοὺς φίλους ἐκεῖ νὰ κατεβῶ.

Ἀπὸ τὴν Σούδαν θὰ μάθητε κατ' αὐτάς, ἐὰν ἐτελείωσεν ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συνθήκη, καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους, θὰ μάθετε πιθανὸν καὶ νεώτερα περὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς Κρήτης, ὥστε γράψετε μου καὶ ἐὰν δὲν εὐρίσκετε ἄνθρωπον στείλατε ταχυδρόμον ἐδῶ καὶ τὸν πληρῶνω.

Τὸν Γιασεμὴ μου χαιρέτα, Θεοκλῆ, Σέργη, Ἄνδρ Πρωτοπαπαδάκη κλπ.

Ἐν Ἀσκύφῳ τῇ 20 Μαΐ ὑ 1897.

Σὰς ἀσπάζομαι
Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀνδρέαν Πρωτοπαπαδάκην (*)

Φίλιτατε Ἀνδρέα,

Γράψε μου ὅ, τι γνωρίζετε ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριο διὰ τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης, καὶ ὅ, τι μανθάνετε ὅτι κάμνουν οἱ Εὐρωπαῖοι εἰς Χανιά, ἐὰν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔφυγεν ὁ Τουρκικὸς στρατὸς κλπ. καὶ ἐὰν ἐκάματε ἐκλογὰς πληρεξουσίων καὶ ποῦ θὰ συναντηθοῦν μὲ τοὺς πληρεξουσίους τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν καὶ πότε. Ἐδῶ ἔγιναν αἱ ἐκλογαὶ καὶ μᾶς γράφουν νὰ ὑπάγωμεν εἰς Σπῆλι, ἄλλὰ δὲν πηγαίνομεν πρὶν νὰ μάθωμεν τί σκέπτονται καὶ οἱ Ἀποκορωνιώται, διότι εἶναι καὶ ὁ τόπος ἐκεῖ ἀκατάλληλος.

Τοὺς ἀσπασμοὺς μου εἰς τοὺς ἀδελφούς σου' εἰς τὸν ἐξάδελφόν σου Ἰωάννην καὶ λοιποὺς φίλους

Ἀσκύφου τῇ 20 Μαΐου 1897

Σὰς ἀσπάζομαι
Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ἐπιστολὴ Γ Μυλωνογιάννη πρὸς Λεκανίδην

Ἀγαπητὴ Σήφη.

Μεταβαίνων εἰς Κεφαλᾶν, καθ' ὁδὸν μὲ συνήνητησεν ἡ ἐπιστολὴ σου, εἰς ἣν ἐν συντόμῳ ἀπαντῶ. Ἀναγνωρίζω ὅτι διατρέχομεν περίοδον κρίσιμον, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία ἢ δυστυχία τῆς Πατρίδος, ἀλλὰ λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι καθ' ὀλοκληρίαν νὰ παραδεχθῶ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τὸν ἰδικόν σου. Ἡ Συνέλευσις ὄφειλε νὰ συγκροτηθῇ οὐχὶ βεβαίως, ὅπως γίνῃ τυφλὸν ὄργανον τοῦ Α ἢ τοῦ Β ἢ ὀχετός, δι' οὗ νὰ διέρχωνται αἱ σκέψεις καὶ συμβουλαὶ εὐφαντάστων πολιτικῶν, ἀλλ' ὅπως σκεφθῇ πῶς λυσιτελέστερον θὰ δοθῇ πέρασ εἰς τὴν ἔκρυθμον κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ τόπος, χωρὶς νὰ προσβληθῇ ἡ ἀξιο-

(*) Εἶναι ὁ ἐπιζῶν ἐκ Βαφῆ Ἀποκορώνου Εἰδικὸς Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας τῆς Μεταπολιτευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

πρέπεια τοῦ Ἔθνους, ὅπερ τόσους κινδύνους διέτρεξε καὶ διατρέχει χάριν τῆς Κρητικῆς ὑποθέσεως. ἄλλως σκεπτόμενοι θά ἐφαινόμεθα ἀχάριστοι τοῦ χειρίστου εἰδους.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τελευταῖο μέρος τῆς ἐπιστολῆς σου, δι' οὗ μοι προσάπτεις μομφήν, ὅτι ἔσπευσα νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ οὕτω ἀκουσίως μου νὰ γίνω ὄργανον ὑστεροβούλων σκοπῶν, σοὶ λέγω ὅτι τὸ μέλλον θά δείξη τις τῶν δύο ἐσκέφθη ὀρθότερον, ἀλλὰ δὲν πρέπει σύ, ὅστις μὲ γνωρίζεις, νὰ ὑποθέτῃς ὅτι θά ὑπηρετήσω ἄλλον, πλὴν τῆς Πατρίδος.

Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι ἔγραψαν πρὸς τοὺς ἐν Ἀκρωτηρίῳ, ἀγγέλοντες αὐτοῖς ὅτι τὰ διεθνή στρατεύματα προσεχῶς λίαν, θά κάμωσι περιπάτους εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πρὸς εἰρήνευσιν τῆς Νήσου. Εὐνόητον, ὅτι ἡ εἰδήσις κατετάραξε πάντας καὶ ἔσπευσαν διὰ τῶν φρουρῶν νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς Εὐρωπαίους νὰ ἀναβάλουν τοὺς περιπάτους μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς Συνελεύσεως πρὸς πρόληψιν δυσαρεστών σκηνῶν, συνάμα δὲ ἐξελέξαμεν πενταμελῆ ἐπιτροπὴν, ὅπως μεταβῇ εἰς τοὺς ναυάρχους καὶ προφορικῶς ἐκθέσουν αὐτοῖς τὸ κινδυνώδες τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως αὐτῶν, πρὸ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐκ τῆς Νήσου, κατὰ τὰ ὑποσχόμενα καὶ τοῦ τελευταίου Τούρκου στρατιώτου

Αἱ εἰδήσεις ἐξ Ἀθηνῶν εἶναι ὅτι πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἡ Κρήτη δὲν ὀφείλει νὰ ἔλθῃ εἰς οὐδεμίαν συνάντησιν ἢ διαπραγματεύσιν πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους περὶ τοῦ δοθησομένου αὐτονομίου πολιτεύματος.

Ἐν Βάμῳ τῇ 3 Ἰουνίου 1897

Σὰς ἀσπάζομαι.

Γ. Μυλωνογιαννάκης.

Ἀποσταλὲν εἰς Ἰωσ. Λεβανίδην ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Μ. Κουνδουράκη πρὸς πληρεξούσιον Μιχ. Σφακιαννάκην εἰς Ἀκρωτήρι τὴν 15 Ἰουνίου 1897.

Δι' ἧς τῷ δηλοῖ, ὅτι ἡ ἰδέα αὐτοῦ τοῦ κ. Σφακιαννάκη καὶ τῶν ὁμοφρόνων του, νὰ μὴ δηλώσωμεν ἀμέσως ποίαν πορείαν θά ἀκολουθήσωμεν, εὐθὺς μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ Σωματείου, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι τὸ πρόγραμμα τοῦ τόπου, τὸ ὅποιον θά ὑποτεθῇ ὅτι ὑποστηρίζει τὸ Σωματεῖόν μας, ἐφ' ὅσον δὲν διατυπώνει ἄλλο, εἶναι πρόγραμμα ἀσύμφωνον πρὸς τὰς σημερινὰς περιστάσεις, διότι εἶναι τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐνώσεως. Ἐνεκα τούτου πρέπει νὰ μετριάσωμεν τὰς ἀξιώσεις μας, ἵνα συναντηθῶμεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Αὐτονομίας μετὰ τῶν Εὐρωπαίων, ἐφ' ὅσον θά φύγῃ ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἐκ τῆς Κρήτης, θά ἔχωμεν τὴν ἰδικὴν μας σημαίαν καὶ ἔλας τὰς ἐλευθερίας τῆς πλήρους Αὐτονομίας, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ἀναβάλλωμεν τὴν δήλωσίν μας, ὅτι αἱ ἰδέαι τοῦ παλληκαρισμοῦ πρέπει νὰ μᾶς λείψωσι καὶ ὅτι πρέπει νὰ σκεφθῶμεν ὡς ἄνθρωποι πολιτευόμενοι ἐνὸς τόπου, τῶν ὁποίων ὁ κύριος σκοπὸς πρέπει νὰ εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ τόπου των. Ὅτι, οἱ δυνάμενοι νὰ ὠφελήσουν εἰς τὴν Ἑλληνοτουρκικὴν διαφορὰν φροντίζουν περὶ ἐκείνης, ἡμεῖς ἅς εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ σώσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ Ἰουνίου 29 1897.

Ἀξιότιμε Κύριε Ἀντ. Ρικάκη.

Ἡ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴ τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπὴ μετερρυθμίσθη ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ νέου Ὑπουργείου, προσλαβοῦσα δύο νέα μέλη Κρητῶν, ἰσαριθμῶν ἐτέρων παυθέντων ἢ ἀποχωρησάντων.

Ἡ οὕτω συγκροτηθεῖσα καὶ καταρτισθεῖσα ἐν λόγῳ Ἐπιτροπή, δικαίως ἢ ἀδίκως, δὲν ἐξετάζομεν τῶρα, ἔκρινεν, ὡς βλέπομεν, σκόπιμον πρὸς ἀπρόσκοπτον καὶ ἀκριβῆ διεξαγωγὴν τῶν ἀνατιθεμένων εἰς αὐτὴν ἐν τοῖς ἄλλοις περὶ διαγνωστικῶν προσώπων ἔργων, νὰ διορίσῃ ἐπικουρικόν τι, ὡς φαίνεται, ἐκ Κρητῶν σωματεῖον. Ἄλλ' ἐπεστήθη τοῦλάχιστον ἐν τούτῳ, ἡ δέουσα καὶ ἐκ τῶν σοβαροτάτων περιστάσεων ἐπιβαλλομένη προσοχή, ὅπως μὴ ἀνακινήται αἰωνίως τὸ ζήτημα ἐκεῖνο, καθ' ὃ πάντοτε προστρέχουσιν ἐν τοιαύταις περσάσεσιν οἱ ἐπιτήδειοι, οἱ ὁποῖοι πρωτίστως μεριμνῶσιν, ὅπως ἀποκλείωνται οἱ δυνάμενοι νὰ διαταράξωσι τοὺς συμφεροντολογικοὺς αὐτῶν κύκλους; Εἰς τὴν κρισιμωτέραν ταύτην περίστασιν ἐκζητοῦνται οἱ ἄνδρες τῆς δεδοκιμασμένης αὐταπαρνήσεως καὶ ἐξειδικιασμένης πείρας, ἐὰν ἀλήθως ἐπιδιώκεται διὰ τῶν τοιούτων ἐπιτροπῶν καὶ παρεπιτροπιῶν τὸ γενικόν (καὶ ὄχι τὸ μερικόν, τὸ τῶν ἐπιδιώξεων καὶ τῆς ἰδιοφελείας) καλόν. Οἱ ὑπερήφανοι βεβαίως καὶ οἱ ἔχοντες συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἐαυτῶν ἀξίας χαρακτῆρες, δὲν δύνανται ἀπὸ φύσεως νὰ ἐκλιπαρῶσιν, ἀπαξιοῦντες νὰ συμπράξωσι μετὰ παρεισδουόντων ἐπιτηδίων ἐκάστοτε εἰς τὰς Ἐπιτροπὰς καὶ τὰς πολυωνύμους Ἐταιρίας ἢ νὰ γίνωνται ὀχληροί. Ὅπαδοὶ οὗτοι ὄντες εὐγενῶν καὶ ἀδιασειστων ἀρχῶν, ἀπέχονται τῆς συμφεροντολογικῆς παλαιστρας καὶ καταλείπουσιν οὕτω, μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσιν ἄλλως, τὸ στάδιον ἀγῶνος εὐγενοῦς εἰς ἐπιτηδίους μόνον ἐπιτηδευματίας, ἀφοῦ ἐμόχησαν αἰείποτε πρωταγωνιζόμενοι μετὰ τῶν ἐν Κρήτῃ ἀγῶν πατριωτῶν, νὰ φέρωσι τὰ πράγματα αὐτῆς εἰς ὃ σημεῖον περιωπῆς ταῦτα ἀνήλθον.

Ἄλλ' ἕως πότε θὰ παραγκωνίζωνται οἱ ἀγνοὶ πατριῶται ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἡγετῶν καὶ μεγαλοσχημόνων πολιτευομένων, μακρὰν τῆς τοπικῆς δράσεως αἰείποτε διατελούντων, ἀβασανίστως δὲ κρινόντων πράγματα καὶ ἀσυνειδήτως περὶ τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ σκεπτομένων καθὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ ἀποκαταστάσιν ἀγνοοῦντων;

Καιρὸς πλέον νὰ παύσωσι νὰ παραδίδωνται τὰ ἄγια καὶ τὰ τίμια τῆς Πατρίδος εἰς τοὺς τυχόντας καὶ μὴ ἐνδεικνυομένους ὑπὸ σειρᾶς ὅλης ἀγῶνων καὶ ὑπηρεσιῶν ὑπὲρ αὐτῆς. Οὐδ' αὐτὸς ὁ ἐπιζῶν ἐνταῦθα π. χ. κ. Ἐμμ. Βαρδίδης ἐκ πάντων τῶν παλαιῶν ἀγωνιστῶν Κρητῶν, οὐδ' ἕτερός τις τοιοῦτος, ἐκρίθη ἄξιος νὰ προσληφθῇ ἐν τῇ αὐταρέσκῳ καὶ πάλιν καταρτισθείῃ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ, ἀλλ' ἀφέθη ὡς ἀφανὴς τις, ἐκτὸς τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πατριωτικῶν ἐνεργειῶν, οὐδ' εἶχον τὴν στοιχειώδη μέριμναν καὶ προσοχὴν οἱ πρωτοστάτορες νὰ μὴ προσβάλωσι τὰς κατ' ἐπαρχίας, καὶ μάλιστα τὰς βαρυνούσας ἐν τῷ τόπῳ φιλοτιμίας, οἱ αἰ εἰσί λ. χ' τῶν Σφακίων, Ἀποκορώνου κλπ. διὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τῆς παρεπιτροπῆς καὶ προσλήψεως ἐν αὐτῇ τοῦλάχιστον προσώπων ἀρμοδίων καὶ ἰκανῶν νὰ διαφωτίξωσι τοὺς προϊσταμένους, προκειμένου μάλιστα περὶ προσωπικῶν ἀξιώσεων καὶ διακρίσεων.

Ἡ αὐτὴ λοιπὸν πάντοτε πορεία, ἡ αὐτὴ καὶ συνήθης ρουτίνα εἴτε μένει ἢ αὐτὴ εἴτε μεταρρυθμίζεται ἢ κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ. Φρονοῦμεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι εἶναι ἀνάγκη ἐπέιγουςα νὰ ἐνεργήσῃτε ὑμεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ δέοντα, ἂν φρονῆτε ὅτι δὲν ἐπερατώθη ἔτι ὕπως δῆποτε ὁ ὑπὲρ Πατρίδος ἀγῶν, διότι ὑμᾶς ἐκ πάντων κρίνομεν ἀρμοδιώτερον καὶ κατ' ἀκολουθίαν οὐσιωδῶς μᾶλλον εὐθύνας ὑπέχοντα.

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ Συμπατριῶται ὑμῶν.

ΜΙΚΡΑ ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΤΟΥ 1897

Τὸ ἐξάμηνον αὐτὸ ὑπῆρξεν ἐξάμηνον αἵματος καὶ Ἐθνικῆς ταπεινώσεως. Ὡς ἐγγράφομεν ἐν τῇ περιλήψει τοῦ δευτέρου ἐξαμήνου τοῦ 1896, κατόπιν σθεναρᾶς στάσεως τῶν Μεγ. Δυνάμεων ἔναντι τῆς, διὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς, ἀντιδράσεως τῆς Πύλης πρὸς μεταίωσιν τῶν ἐπιτευχθέντων, τὸ μεταρρυθμιστικὸν ἔργον προχωρεῖ (*) καὶ διὰ μέσου τῶν νεφῶν, ρίπτονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τῆς ἐπιτιμωμένης εὐδίας.

Ἀντὶ ταύτης ἅμως, τὰ νέφη πυκνοῦνται καὶ πάλιν καὶ νέα καταγίγεις μαστίζει τὴν πολυπαθὴν Νῆσον.

Ἀπὸ τῶν μέσων Ἰανουαρίου ἀρχίζουσιν αἱ δολοφονίαι εἰς τὰς τρεῖς πόλεις καὶ τὰ περίχωρά των.

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως, ὡς μετωνομάσθη ἢ Μεταλιτευτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἐκλεγέν τὴν 28 Αὐγούστου 1896, ἐπὶ κεφαλῆς Ἀποκορωνιωτῶν Σφακιανῶν σπεύδει εἰς τὰ περίξ τῶν Χανίων χωρία, ἵνα βοηθήσῃ τοὺς μαχομένους κατοίκους, καὶ ἢ ὑπαιθρος καθαρίζεται.

Τὸ Προξενικὸν Σῶμα καὶ τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου παραγγέλουσιν ἔπος πάσουςι τὰς ἐχθροπραξίας, διότι οἱ Τούρκοι διετάχθησαν νὰ πράξωσι τὸ ἴδιον καὶ οἱ οἱ Πρόξενοι τῶν Μεγ. Δυνάμεων ἀνέλαβον τὴν προστασίαν τῶν κατοίκων τῶν πόλεων.

Ἐν τούτοις τὴν 28 Ἰανουαρίου μαχόμενοι ἐν Μαλάξῃ διακρίνουσι μακρόθεν πυρπολουμένην τὴν πόλιν τῶν Χανίων καὶ πληροφοροῦνται τὴν ἐπακολουθήσασαν σφαγὴν τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς, ἐνῶ οἱ Πρόξενοι, ὁ Γεν. Διοικητὴς καὶ οἱ Μαυροβούνιοι καταφεύγουσιν εἰς τὰ θωρηκτὰ των.

Ἡ Πύλη ἐσαυρίζεται ὅτι εἶναι ἠναγκασμένη ν' ἀναλάβῃ τὴν Διοίκησιν τῆς Νήσου, διότι λόγῳ τῶν μεταρρυθμίσεων ἐδημιουργήθη ἡ κατάστασις αὐτή.

Στέλλει ἔγγραφα πρὸς ὑπογραφήν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς ὑπαίθρου δι' ὧν ζητεῖται ἡ προστασία τῆς ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ.

Οἱ κέτοικοι θορυβοῦνται καὶ τὸ Προεδρεῖον παραγγέλλει νὰ προσέχωσι μὴ ἀπατηθῶσιν.

Οἱ τοῦ Στρατοπέδου τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου ἐν Χαλέπῃ, κηρύττουν τὴν Ἐνωσιν τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ καλοῦσι τὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων νὰ τὴν καταλάβῃ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶναι ἀδύνατον πλέον ν' ἀντιστῇ πρὸς τῆς ἐξεγέρσεως τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ στολίσκος ὑπὸ τὸν Πρίγκηπα Γεώργιον καταπλέει εἰς τὰ Κρητικὰ ὕδατα, Ἑλληνικὸς δὲ στρατὸς ἀποβιβάζεται ἐπὶ αἰματόδροκτα χῶματα.

Μίαν ἡμέραν πρὶν ἀποφασίσῃ ἡ Ἑλλάς τ' ἀνωτέρω, αἱ Μεγ. Δυνάμεις ἐν πρεσβευτικῇ συνδιασκέψει ἀποφασίζουσιν τὴν κατάληψιν τῆς Νήσου δι' ἀγρημάτων των.

Καὶ ἐνῶ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὁ ἀποβιβασθεὶς εἰς Κολυμβάρι προχωρεῖ πρὸς τὰ ἐνδότερα, δι' ἀποσταλέντος Γάλλου ἀξιωματικοῦ πληροφορεῖται ὅτι αἱ πό-

(*) Πρόσθετος Τελωνειακὸς δασμὸς 3 ο)ς μὲ ἐλεγχον εἰσπράξεως καὶ χρήσεως ὑπὸ τῶν Προξένων πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν θυμάτων. Ἡ ἐπὶ τῆς διοργανώσεως τῆς χωροφυλακῆς Ἐπιτροπὴ τελειώνει τὸ ἔργον τῆς καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν του στρατολογοῦνται καὶ ἀποστέλλονται 100 Μαυροβούνιοι ὑπὸ τὸν Ἄγγλον Βογγ. Ἡ ἐπὶ τῆς διοργανώσεως τῆς Δικαιοσύνης ἐπίσης Ἐπιτροπὴ μόλις τελειώνει καὶ ἐτοιμάζεται καὶ αὕτη νὰ παραδώσῃ τὸ σχέδιόν τῆς.

λεις τῆς Νήσου ἔχουσι καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Δυνάμεων καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι ἐχθροπραξίας μέχρις ἀποστάσεως ἕξ (6) χιλιομέτρων, ἐντὸς τῶν ὁποίων οἱ Ἐπαναστάται ἔχουσι περιορίσει τὸν ἐχθρόν.

Τὸ ἐνωτικὸν στρατόπεδον τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου μεταφέρει τότε τὴν ἔδραν του εἰς Ἀκρωτήρι, ἐπανδρῶνται ἀπὸ πρῶην βουλευτὰς τῶν Δυτικῶν Ἐπαρχιῶν, ἀπὸ κοινοὺς τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ τοὺς Ἀποκορωνιώτας διαπεραιουμένους ἔκει δι' Ἀλμυρίδος, τῆ συστάσει τῆς Γεν. Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως.

Τὴν περιφέρειάν του ἐκκαθαρίζει ἀπὸ τοὺς Τούρκους κατοίκους του καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία κυματίζει εἰς τὸ Ἀρχηγεῖόν τῆς ἐν Προφήτῃ—Ἥλια.

Ἡ θέα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἠλεκτρίζει τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν, δίδει περὰ εἰς τοὺς πόδας των καὶ σπεύδουσι ὅπου οὗτος μάχεται, ἵνα ἐκκαθαρίσωσι μετ' αὐτοῦ τὴν ὑπαιθρον ἀπὸ πᾶν ἀπομένον ἴχνος τοῦ ἐχθροῦ, ὡς τὰ ἐν τοῖς πύργοις.

Πίπτουσιν εὐχαριστημένοι κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Πύργου Βουκολιῶν καὶ κατὰ τὴν μάχην Λειβαδιῶν Ἀγυιάς περὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν καὶ αἱ ἀδελφαὶ ψυχαὶ τῶν φθάνουσιν ἐνηγκαλισμένοι μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Παντοδυναμοῦ, ἔκατεύουσαι τὴν λῆξιν τῶν βασάνων τῆς κοινῆς Πατρίδος.

Δὲν ὑπάρχει Κρητικὴ ψυχὴ, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἐλαύνη τώρα μόνον τὸ συνκίσθημα· ἡ λογικὴ ἔχει παραμερισθῆ καὶ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀρχικοῦ προγράμματος κατακτᾷ ἔδαφος.

Καὶ αὐτὸς ὁ Πρόεδρος τῆς Γεν. Ἐπανστ. Συνελεύσεως Μ. Ρ. Κούνδουρος παρὰ τὴν ἀφθαστον σύνεσιν καὶ ἐπιμονὴν του παρασύρεται.

Κατὰ τὰς ὑπ' αὐτὸν μάχας εἰς τὴν βουνοσειρὰν τὴν ἀνωθεν Τοικαλαριῶν καὶ Νεροκούρου ὡς καὶ τὴν ἀνωθεν τοῦ Ἴτζεδίν, σύντροφον ἔχουσι τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἣτις ὅμως ὅπου γίνεται δρατὴ ὑπὸ τῶν Ναυάρχων ἢ εἶναι ἐντὸς τῆς ἀκτίνας τῶν ἕξ (6) χιλιομέτρων, δομδαρδίζεται, ὡς συνέδη εἰς Βίγλαν παρὰ τὸ Ἴτζεδίν καὶ εἰς Ἀκρωτήρι.

Τοῦτο στερεώνει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ προγράμματος δὲν πρόκειται νὰ φέρῃ τὸ ποθούμενον καὶ ὅμοια τῶν προηγουμένων Ἐπαναστάσεων πορεία θὰ ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν κρημνὸν ὡς ἐκεῖναι.

Τὴν 9ην Μαρτίου τίθεται ἡ Νῆσος ἐν ἀποκλεισμῷ, ἵνα λάβωσι διαταγὴν καὶ τὰ παραπλέοντα Ἑλληνικὰ πλοῖα ν' ἀναχωρήσωσιν, αἱ μάχαι ἐξασκλουθοῦσι σφοδρότεροι, ἰδίᾳ ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἐπαρχίαις, εἰς βοήθειαν τῶν ὁποίων σπεύδουσι καὶ οἱ ἐν Ἀποκορώνω.

ὑπὸ Ἰταλικῆς βόμβας κατὰ μάχην τῆς Ἱεραιέτρας φονεύεται μεταξὺ ἄλλων καὶ παλαιὸς ὀπλαρχηγὸς των.

Οὐδέποτε ἡ παγκόσμιος κοινὴ γνώμη ἐξηγέρθη εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὅσον λόγῳ τῶν δομδαρδισμῶν τῶν Κρητ. παραλιῶν ὑπὸ τῶν Ναυάρχων, οἵτινες ἠναγκάσθησαν ν' ἀπολογηθῶσι. Συλλληλητήρια καὶ ἔρανοι ὑπὲρ τῶν Κρητῶν ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ ἔλαβον χώραν.

Τὴν 18)2 Μαρτίου ἀποστέλλουσι αἱ Δυνάμεις διακρίνωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν περὶ προκίσεως τῆς Νήσου δι' Ἀθονόμου πολιτεύματος καὶ ζητοῦσιν ἀπ' αὐτὴν ν' ἀπαντήσῃ περὶ τῆς ἀποδοχῆς του ἐντὸς ἕξ (6) ἡμερῶν, τὴν δὲ 6)18 Μαρτίου διὰ προκηρῶξεῶν των ἀναγγέλουσι τοῦτο εἰς τὸν Κρητικὸν λαόν.

Τὴν 8)20 Μαρτίου ἡ Ἑλλάς ἀπαντᾷ κρητικῶς, ἀλλ' ἀνακαλεῖ τὸν στόλον τῆς, οἱ δὲ Κρήτες ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐν συνᾶθροῖσιν ψηφίζουσι ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως καὶ τὴν 9)21 Μαρτίου ἀρχεται ὁ ἀποκλεισμὸς τῆς Νήσου. Τὴν 5)18 Ἀπριλίου κηρύσσεται ὁ Ἑλληνο—τουρκικὸς πόλεμος, τὴν 22)4 Ἀπριλίου φθάνουσιν αἱ εἰδήσεις περὶ τῆς ἤττας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς διαταγῆς τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Τὸ Ἐνωτικὸν στρατόπεδον τοῦ Ἀκρωτηρίου διαλύεται τὴν 16 Μαΐου συνεπεία τῆς ὑπὸ Εὐρωπαϊῶν καταλήψεως τῶν Τουρκικῶν προφυλακῶν του (*) καὶ οἱ ἐν αὐτῷ Ἀποκροωνίῳ ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἐπαρχίαν των, παραλαμβάνοντες δι' αὐτὴν καὶ ἀρκετὰ πολεμοφόδια ἐκ τῆς ἀποθήκης τῆς Ἀγίας Τριάδος. Παραμένουν δὲ τινες Καμπιανοὶ μετὰ Χαλεπιανῶν ὑπὸ τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, Κ. Φούμην κ. ἄ. ἐν ἀναμονῇ νέων εἰδήσεων.

Τὴν 20 Μαΐου ἡ Γεν. Ἐπαναστ. Συνέλευσις ἀποφασίζει ὅπως μὴ καταθέσῃ τὰ ὅπλα ἵνα μὴ μετανοήσῃ ἡ Εὐρώπη διὰ τὴν Αὐτονομίαν, μετὰ τὴν ἦτταν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐξαναγκάζεται δις ν' ἀποδεχθῆ ὅτι τὸν Μάρτιον εἶχεν ἀπορρίψει.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν Ἀνατολικῶν Ἐπαρχιῶν καλοῦσι συνάθροισιν εἰς Σπῆλι: Ἀγίου Βασιλείου ἵνα σκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου.

Ζυμώσεις παρατηροῦνται διὰ τὴν δημιουργίαν νέου πολιτικοῦ κέντρου, ὡς μέσου συνεννοήσεως τῶν Ναυάρχων μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ συνάθροισις λαμβάνει χώραν εἰς Ἀρμένους πρὸς τοῦτο, περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου.

Κατὰ ταύτην προβάλλεται τὸ ζήτημα τῆς ὑποβολῆς δηλώσεως περὶ ἀποδοχῆς ἢ μὴ τῆς αὐτονομίας καὶ δύο ἰδέαι ἐπικρατοῦσιν. Ἡ μία τούτων, ἡ τοῦ Μ. Ρ. Κουνδούρου εἶναι νὰ δοθῇ δῆλωσις ἀποδοχῆς τῆς εἰς τοὺς Ναυάρχους διότι τὸ πρόγραμμα τῆς ἐνώσεως εἶναι ἀσύμφορον πρὸς τὰς περιστάσεις, νὰ μετριάσῃσιν αἱ ἀξιώσεις, ἵνα συναντηθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Αὐτονομίας μετὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν, ἐφ' ὅσον θὰ φύγῃ ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἐκ τῆς Κρήτης καὶ ὅτι αἱ ἰδέαι τοῦ παλληκαρισμοῦ πρέπει νὰ λείψουν καὶ ἡ ἄλλη ὅτι πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἢ ἀπάντησις μέχρι τῆς Ἑλληνο-τουρκικῆς συνθήκης.

Τὸ νέον Σωματεῖον ἰδρύεται μετ' ἀλλαγὴν ἔδρας κατὰ 15ῆήμερον καὶ Προέδρου κατὰ μῆνα.

Ὁ Μ. Ρ. Κουνδούρος δὲν μετέχει, προτιμῶν νὰ μείνῃ Πρόεδρος τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως, τῆς περισηγῆς, ἐν ἐπιφυλακῇ, μέχρις ὑπογραφῆς τῆς Ἑλληνο-τουρκικῆς συνθήκης καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ νέου πολιτεύματος, ὅστινος τοὺς ὄρους συζητοῦσιν οἱ Ναύαρχοι.

(*) Ἐκ τῆς σελίδος 173 τοῦ Ἡμερολογίου Ἀκρωτηρίου ὡς καὶ ἐκ τῆς 14 Μαΐου.

**Ὁ Μ. Κουνδουράκης διηγείται τὴν 14 Ἰουλίου 1897 εἰς τὸν Ι.
Λεκανίδην τὰ συμβάντα ἐν Ἀρμένιοις κατὰ τὴν
ἐκείσε διαμονὴν του.**

Ἔτι οἱ ἐκεῖ εὐρισκόμενοι ἠσχολήθησαν εἰς τὸν καταρτισμὸν κέν-
τρου πολιτικοῦ.

Ἔτι αἱ γνώμαι των ἦσαν διχασμέναι, οἱ μὲν ἤθελον νὰ συστηθῇ
ἐπιτροπεία ἐξ ὀλίγων, ἥτις νὰ μεταδίδῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς εἰδήσεις,
ὅς θὰ ἐλάμβανε περὶ τοῦ ζητήματος, ἄλλοι δὲ ὑπεστήριξαν νὰ ὀνομασθῇ
τοῦτο **Συνέλευσις**.

Ἔτι ἡ τελευταία γνώμη ἠνωσε τοὺς περισσοτέρους, διότι
εἰς αὐτὴν συνηντῶντο ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους βαρύνει τὸ παρελθὸν
καὶ ζητοῦν τίτλους διὰ νὰ τὸ ἀπολυμάνωσι καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες τὰς
ὁδηγίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, παρ' ὧν ὑπεστηρίζετο μάλιστα
ὅτι ἐὰν ὀνομασθῇ **Συνέλευσις**, θὰ σταλῶσιν ἐξ Ἀθηνῶν χρήματα.

Ἔτι εἰς τὴν σύστασιν Συνελεύσεως συνεφώνουν καὶ οἱ ἐν Ἀκρω-
τηρίῳ, μάλιστα οὗτοι ἐζήτησαν νὰ ἐδρεύῃ ἡ Συνέλευσις ἐν αὐτῷ. Διὰ τὸν
λόγον αὐτὸν ἀνέβαλον τὴν ἐξοδὸν των ἐξ Ἀκρωτηρίου, μέχρις οὗ ἐπι-
τόχουν τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, Ἄλλ' οἱ ἐν Ἀρμένιοις προέβησαν εἰς ἐκ-
λογὴν προεδρείου, ἐκλέξαντες πρόεδρον τὸν Ἐπίσκοπον Κισσάμου καὶ
Σελίνου Δωρόθεον, ἀπειλήσαντες διὰ τῆς πράξεώς των, ὅτι δύνανται
καὶ ἄνευ ἐκείνων νὰ καταρτίσουν σωματεῖον.

Ἐν τούτοις οἱ ἐν Ἀκρωτηρίῳ ἐπέμεναν καὶ ἐπέτυχον τὸν ὅρον, ὅτι
τοῦτο, μετὰ παρέλευσιν 15 ἡμερῶν, θὰ μεταφέρῃ τὴν ἔδραν του ἄλλοῦ.
Κατόπιν τῆς συμφωνίας ταύτης ἐξήλθον οἱ ἐν Ἀκρωτηρίῳ ἐκεῖθεν καὶ
συνεδρίασαν ἐν Ἀρμένιοις.

Ἀμέσως συνεζήτησαν περὶ τοῦ τόπου τῆς ἔδρας τῆς Συνελεύσεως,
μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 15 ἡμερῶν, κατὰ τὴν συζήτησιν δὲ ταύτην, αἱ
ἐν Ἀκρωτηρίῳ ὑπεστήριζαν ὡς ἔδραν, καὶ πάλιν, τὸ Ἀκρωτήριο. Ἔτι
οὗτος, ὁ Μ. Κουνδουράκης, ἐπενέβη κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην διὰ νὰ πα-
ταχθοῦν, ὡς μοι λέγει, τὰ σχέδια τὰ ἐξυπηρετούμενα διὰ τῆς μεταθέσε-
ως τῆς ἔδρας των ἐκεῖ, ἥτοι ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐνώσεως,
τὸ ὅποιον, ὡς μοι λέγει, καὶ συμφωνῶ καὶ ἐγὼ εἰς τοῦτο, θεωρεῖ ἐπὶ τοῦ
παρόντος ὀλέθριον καὶ ὑπεστήριξεν, ὅτι ἡ ἔδρα πρέπει νὰ μετατεθῇ εἰς
τὸ Ἀρκάδι ἢ εἰς τῆς Ἀρχάνες καὶ ὅτι ὑπὲρ τῆς γνώμης του ταύτης ἐ-
τάχθησαν τὰ 2/3 τῶν παρευρισκομένων ἐν Ἀρμένιοις πληρεξουσίων.

Ἡ γνώμη του εἶναι ὅτι ἡ ἤδη σχηματιζομένη Συνέλευσις σχηματί-
ζεται ἐκ τοῦ κόμματος τῆς καταργηθείσης Κρητικῆς Βουλῆς καὶ διὰ τοῦ-
το οὗτος ἀρνεῖται νὰ μετασχημίσῃ αὐτῆς, ἐνῶ ἂν τὸ ἀπαιτήσουν αἱ περιστά-
σεις, θὰ συνέλθῃ, ἢ ἐν νάρκῃ, ἐπὶ τοῦ παρόντος, πραγματικῆ ἢ πολεμικῆ
Συνελεύσεως.

Ἔτι πρὶν ἢ κατέλθῃ εἰς Ἀρμένους, διαμένων ἐν Ἀσκύφῳ, ἔλαβεν ἐπι-
στολὴν ἐξ Ἀθηνῶν, δι' ἧς τῷ λέγουσιν ὅτι, οἱ ἐν Ἀθήναις συμβουλευόντες
τὴν ἐξακολουθήσιν τοῦ ἀγῶνος ἐν Κρήτῃ μὲ τὸ ἐνωτικὸν πρόγραμμα, σκο-
πίμως διέδιδον ὅτι τὴν τοιαύτην στάσιν συνιστᾷ ἡ Ρωσσία. Σχετικῶς
πρὸς τὰς διαδόσεις ταύτας, ὁ ἐν Ἀθήναις Γραμματεὺς τῆς Ρωσικῆς ἀρε-
σβείας Smirnof εἶπεν εἰς πολλοὺς, ὅτι λυπεῖται διὰ τὰ ψευδολογήματα
ταῦτα, διότι οἱ κυβερνῶντες εἶναι κακῆς πίστεως, τοῦθ' ὅπερ βλάπτει καὶ
τὸ ζήτημα τῶν συνόρων. Ὅσον δὲ διὰ τοὺς Κρήτας, προσέθηκεν ὅτι ἂν
δὲν ἀποδεχθοῦν τὴν Αὐτονομίαν, θὰ ἐγκαταλειφθῶσιν εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἄλλ' ἐξ ὧν τηλεγραφεῖ ἐκ Χανίων ὁ Ρῶσος πρόξενος Demerik
ἐλπίζει ὅτι θὰ ὑπακούσουν εἰς τὰς Δυνάμεις. Ἔτι διὰ τοῦτο εἶχε κατέλθῃ
εἰς Ἀρμένους, ὅπου, τῇ ὑποβολῇ του, κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῶν
ἐκείσε, ὁ ἐξ Ἐπισκοπῆς Ρεθύμνης βουλευτῆς Ὀδυσσεὺς Σταυριανίδης

κατέθεσε πρότασιν περί άποδοχής της πλήρους Αύτονομίας, ήν άποκρουμένην, ύπεστήριξε και ό ίδιος, αλλά δέν έγένετο δεκτή, άλλ' άνεβλήθη εις άλλην συνεδρίασιν.

"Ότι ένεκα τούτου έπεβάλλετο νά παραμερισθ ή οίος δήποτε λόγος, δυνάμενος νά έπηρεάζη. "Ότι έπειδή έλέγετο μετά βεβαιότητας, ότι έξ 'Αθηνών ειχον σταλή χρήματα εις χείρας του 'Επισκόπου Χανίων διά την συντήρησιν του σωματείου, ειπεν ούτος, ό Κουνδουράκης, ότι εις έποχήν, καθ' ήν τό 'Ελεύθερον Βασίλειον διατρέφει 50 χιλιάδας πρόσφυγας, θά ήτο ύβρις διά τους Κρήτας νά δεχθώσι χρήματα και έπρότεινε νά γραφή πρός τον 'Επίσκοπον νά τά έπιστρέψη άμέσως εκεί, όπόθεν τά έλαβε. "Ότι και εις την πρότασιν του ταύτην άνέλαβον ν' άποφασίσωσι μέχρις οδ έρωτήσωσι τον 'Επίσκοπον εάν πράγματι τω άπεστάλησαν χρήματα. "Ότι κατόπιν της στάσεως ταύτης των έν 'Αρμένιοις, έπέδιώξε και έπέτυχε συνέντευξιν μετά των έν 'Αρμένιοις εύρισκομένων όπλαρχηγών εις τό δωμάτιον, εις τό όποιον διέμενε, διότι έννοούσεν ότι έπρεπε νά ληφθούν όριστικώς μέτρα, ώστε νά άφοπλισθ ή 'Αθηναϊκή πολιτική. "Ότι ένω έσκέπτοντο νά ειδοποιήσουν και τους άλλους όπλαρχηγούς, όπως την έπομένην προσέλθωσιν εις 'Αρμένους μετά των σημαιών των, ίνα έπιβάλωσι την άποδοχήν της πλήρους Αύτονομίας, προσήλθον άθρόοι πολλοί πληρεξούσιοι, μάλιστα οι έκ των 'Ανατολικών έπαρχιών, διαβεβαιώσαντες, ότι είναι άποφασισμένοι νά άποδεχθούν την περί άποδοχής της Αύτονομίας πρότασιν, άλλ' ότι προτιμούν νά κάμουν τοθτο άφοδ μεταβή ή Συνέλευσις εις 'Αρχάνες.

Κατόπιν των έξεγήσεων και ύποσχέσεων τούτων έμειναν σύμφωνοι ούτοι και οι έν τω δωματίω του προσελθόντες πληρεξούσιοι, νά μη έπαναφέρωσι τό ζήτημα μέχρι της μεταβάσεως των εις 'Αρχάνες. "Ότι αυτός κατόπιν έζήτησε την σχετικήν άλληλογραφίαν της Συνελεύσεως, διότι ειχε την περιέργειαν νά μάθη τάς σκέψεις της 'Ελληνικής Κυβερνήσεως, επί των όποιων στηρίζει τάς συμβουλάς τάς διδομένας πρός ήμās τους Κρήτας, νά έμμένωμεν εις τό πρόγραμμα της 'Ενώσεως. "Ότι έντός της άλληλογραφίας της Συνελεύσεως εύρηκεν έν έγγραφον φέρον χρονολογ. 18 Ιουνίου 1897 ύπογεγραμμένον ύπό του Ν. Γεννάδη, Γεν.Προξένου, με τό ψευδώνυμον, Χαρίδημος έν τω όποίω δέν αναφέρονται σκέψεις ειμή μόνον, ως γράφει, ότι ως λέγουν οι διπλωματικοί και Κυβερνητικοί κύκλοι (κατά πάσαν πιθανότητα, ή λήψις λίαν ίκανοποιητικής άποφάσεως, έξαρτάται μόνον έκ της όμοθύμου έμμονης των Κρητών εις την 'Ενωσιν, και ότι έπειδή δέν είναι βεβαία ή 'Ελληνική Κυβέρνησις ότι οι Κρητες όμοθύμως θά έμμένωσιν εις αυτήν, την 'Ενωσιν, λέγει ό Γεννάδης, έν τω ίδίω έγγραφω, ότι (κρίνεται άναπόφευκτον κατά την ύποβολήν ύπό της άντιπροσωπείας της Κρήτης των προτάσεων των περιεχομένων έν ταίς από 12 Ισταμένου (Ιουνίου) οδηγίαις νά μη ύποχωρήση αύτη πέραν του σημείου του όριζομένου έν τή ύπ' αριθμ. 6 των μνησθεισών οδηγιων, προτάσει, δι' ής ζητείται ή έφαρμογή ύπό της 'Ελλάδος συστήματος, οίον τό έν Βοσνία και 'Ερζεγοβίνη έφαρμοζόμενον).

'Ασχύφου τη 22 Ιουλίου 1897,

'Αγαπητέ μοι Σύντεκνε.

Δέν έλαβον έπιστολήν σου ούτε έφημερίδας. Περιμένω νά μου γρά-

ψης τὰς ἐντυπώσεις σου καὶ τὸ ἐπικρατοῦν φρόνημα περὶ τοῦ Κρητικοῦ
ζητήματος, ἀλλ' εἰς τοὺς κύκλους τῶν φρονίμων.

Σὰς ἀσπάζομαι,

Ὅπως ἡμέτερος
Μ. Ρ. Κουνδουράκης,

Πρὸς τὴν Α. Ἐνδοξότητα τὸν Νευάρχον τοῦ Ἰταλικοῦ Στόλου
καὶ δι' αὐτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς κ. Νευάρχους τοῦ Εὐρ. Στόλου.

Ἐνδοξότατε,

Οἱ ὑπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ τῆς Ἐ-
παρχίας Σφακίων λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν Ὑμῖν καὶ δι'
Ὑμῶν εἰς τὰς Σεβ. Κυβερνήσεις τῶν Μεγ. Εὐρωπ. Δυνάμεων, ἄς ἐπαξίως
ἀντιπροσωπεύετε, τὰ ἐπόμενα:

Πολιτικὸν ἡμῶν πρόγραμμα ὑπῆρξεν ἢ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἕνωσίς
μας καὶ σήμερον ὁ πόθος οὗτος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἀποκαταστάσεως πα-
ραμένει ἀμείωτος. Ἄλλ' ἐὰν ἤδη ὑπάρχουσι λόγοι, οἵτινες καλύουσι
τὰς Σεβ. Κυβερνήσεις τῶν Μεγ. Εὐρωπ. Δυνάμεων νὰ περιβάλωσι διὰ
διεθνοῦς κύρους τὴν ἐπιθυμίαν μας ταύτην, ὑπακούοντες εἰς τὴν ἀνάγκην,
ἣν αἱ ἰσχύουσαι ἐν Εὐρώπῃ πολιτικαὶ συνθήκαι δημιουργοῦσι, δηλοῦ-
μεν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα, τὴν ὁποίαν ἔχομεν, ὅτι ἀποδεχόμεθα τὴν πλήρη Αὐ-
τονομίαν, ἣν ἡ Εὐρώπη προσήνεγκε τῇ ἡμετ. πατρίδι καὶ ἀναμένομεν
τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς.

Ὡς προϋπόθεσις ὁμως ἀπαραίτητος τῆς δηλώσεως ταύτης
εἶναι ἡ ἐπανειλημμένως ἐξαγγελθεῖσα ἡμῖν ἀνάκλησις ὀλοκλήρου
τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς νήσου, διότι καὶ ἡ πείρα τοῦ παρελθόντος καὶ
ἡ σημερινὴ διαγωγή τῆς ἐπικυριάρχου κυβερνήσεως ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὁ
στρατός, ὅστις εἰς πάντα τὰ πεπολιτισμένα Κράτη ἀποτελεῖ τὸ στήριγμα
τῆς ἐννόμου τάξεως, ἐν Κρήτῃ θὰ εἶναι στοίχειον ραδιουργιῶν καὶ ἀνα-
τροπῆς.

Ἐπίσης, ἀπαραίτητον θεωροῦμεν τὴν ἀπόκτησιν ἰδίας σημαίας,
διότι νομιζόμεν αὐτὴν οὐσιώδες χαρακτηριστικόν, ἐκάστης αὐτονόμου πο-
λιτείας.

Κατὰ δὲ τ' ἄλλα, ἔχοντες πεποίθησιν, ὅτι αἱ Σεβασταὶ Κυβερνή-
σεις τῶν Μεγ. Εὐρωπ. Δυνάμεων ἐμφοροῦνται ὑπὸ τῆς εἰλικρινεστάτης
ἐπιθυμίας νὰ πραγματοποιήσωσι καθ' ὀλοκληρίαν τὴν περὶ χορηγίας
πλήρους Αὐτονομίας ὑπόσχεσιν αὐτῶν, ἀφιέμεθα μετ' ἀπεριορίστου ἐμπι-
στοσύνης εἰς τὴν Εὐμενῆ Αὐτῶν μέριμναν.

Διατελοῦμεν κ. Νευάρχοι μετ' ἐξαιρέτου πρὸς Ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Ἐν Χανίοις τῇ (*)

Κύριον κ. Κανεβάρο καὶ δι' αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς
κ. κ. Νευάρχους τῶν Εὐρωπ. στόλων κλπ. κλπ.

Εἰς Σούδαν.

Ἐξοχώτατε.

Ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς Κρήτης ἀποδεχθεὶς εἰλικρινῶς τὸ πολί-
τευμα, ὅπερ ἀπὸ κοινοῦ ἐξεπόνησαν οἱ ἐν Κων)πόλει ἀντιπρόσωποι τῶν

(*) Εἶναι ἀχρονολόγητον ἀλλ' ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Μ. Κουνδουρού ἐξά-
γεται ὅτι ἐστάλη κατ' Ἰούλιον τοῦ 1897, ὑπὸ τῆς Ἐπαρχίας Σφακίων δι' αὐτοῦ,
ἀλλὰ καὶ αἱ ἐν Ἀρχάναις συνεδριάζοντες πληρεξούσιοι ἀπέστειλαν ὅμοια ἀπὸ τὰς
Ἐπαρχίας τῶν.

Ξε Μεγάλων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, ἐπεκύρωσε δὲ ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος, ἤλπισεν ὅτι δι' αὐτοῦ θέλει ἀπολαύσῃ, ἐπὶ τινα καιρὸν τοῦλάχιστον, εὐνομίας καὶ ἀσφαλείας. ἀτυχῶς ὅμως τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτεύματος ἐκείνου ἤρξατο καταπολεμοῦσα ἡ Ὑψ. Πύλη, πρὶν ἔτι συμπληρωθῆ καὶ ἐφαρμοσθῆ καὶ τέλος διὰ φανερᾶς στάσεως τοῦ ἐν Κρήτῃ Μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ δι' ἐμπρησμῶν καὶ φόνων ἀνεκόπησαν τέλειον οἱ εὐεργετικοὶ σκοποί, οὓς αἱ Ὑψ. Κυβερνήσεις εἶχον διὰ τὴν Κρήτην. Ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς Κρήτης ἐν μὲν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ ἠναγκάσθη νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ ὄπλα ἵνα ἀμυνθῆ ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας του, οἱ δὲ Χριστιανοὶ τῶν πόλεων ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκπατρισθῶσι πρὸς σωτηρίαν τῶν, ἐγκαταλείποντες τὰ πάντα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Κρήτης Ὀθωμανικοῦ ὄχλου.

Ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς Κρήτης πεισθεὶς τότε ὅτι πᾶσα βελτίωσις τῆς τύχης του εἶναι ἀδύνατος, ὑφ' οἰονδήποτε πολιτεύμα καὶ ἂν ἀκόμη τὴν πιστὴν αὐτοῦ ἐφαρμογὴν ἐγγυῶνται καὶ αἱ ἕξ Μ. Δυνάμεις, ἐφ' ὅσον τὸ πολίτευμα τοῦτο ἐξαρτᾶται ὅπως δήποτε ἐκ τῆς Κεντρ. Κυβερνήσεως τῆς Κων)πόλεως, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν μόνην ριζικὴν λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ἥτις συνάδει καὶ πρὸς τὰ αἰσθήματα ἀδοκλήρου τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, κηρύξας τὴν Ἐνωσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Αἱ Ὑψηλαὶ τῆς Εὐρώπης Κυβερνήσεις ἐπεμβᾶσαι τότε ὠμολόγησαν μὲν αὐταὶ ἐμμέσως ὡς μόνην ριζικὴν λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος τὴν Ἐνωσιν τῆς Κρήτης πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἥτις ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις εἶναι ἀδύνατος, συγχρόνως ὅμως ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν Κρητικὸν λαὸν πλήρη καὶ πραγματικὴν αὐτονομίαν, ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν Ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς Κρήτης καὶ τοῦ τελευταίου Τούρκου στρατιώτου.

Ὁ Κρητικὸς λαὸς ἐμμένων ἐπὶ πολλοὺς μῆνας εἰς τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως πρόγραμμά του, μαχόμενος ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὰ πάνδεινα πάσχων, ἤλπισεν ὅτι αἱ Ὑψηλαὶ Κυβερνήσεις ἤθελον ἐπὶ τέλος καμφοθῆ εἰς τὰς συμφορὰς ἀδοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ καὶ ἤθελον ἀλλοιωσῆ τὴν πρώτην αὐτῶν ἀπόφασιν. Ἀφοῦ ὅμως κατείδε τέλος ὁ λαὸς τῆς Κρήτης ὅτι ὑψηλότερα καὶ γενικώτερα συμφέροντα ὑποχρεοῦσι τὰς ὑψηλὰς Κυβερνήσεις νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν περὶ Κρήτης ἀπόφασιν καὶ ἀναγκάζεται νὰ σεβασθῆ τὴν ὁμόφωνον τῆς Εὐρώπης ἀπόφασιν, ἀφοῦ δὲ αἱ Ὑψηλαὶ Κυβερνήσεις ὑπεσχέθησαν νὰ ἐφαρμόσωσι εἰς τὴν Κρήτην πολίτευμα, ὅπερ θὰ ἐξασφαλίζῃ εἰς πάντας τοὺς κατοίκους τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς εὐνομίας, τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας, δηλοῖ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι θέλει ἀποδεχθῆ τὰς ἀποφάσεις τῆς Εὐρώπης καὶ ὅτι εἰλικρινῶς θέλει συμπράξει, ἐφ' ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐδρέωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Εὐρώπης ὀρισθησομένου αὐτονόμου πολιτεύματος. Ὁ Χριστιανικὸς λαὸς τῆς Κρήτης πρῶτον εἰλικρινῶς τὴν τάξιν καὶ εὐνομίαν ἀρύεται τὸ θάρρος ἵνα ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν Ὑψηλῶν Κυβερνήσεων ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἐκ Κρήτης. καίτοι δὲ τοῦτο ἐπανειλημμένως ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν Κρητικὸν λαὸν οἱ Ναύαρχοι ἐκ μέρους τῶν Κυβερνήσεων τῶν, οὐχ' ἦττον φοβούμεθα μήπως ἡ Ὑψ. Πύλη ἀντλήσασα θάρρος ἐκ τῶν προσφάτων νικῶν τῆς, θελήσῃ νὰ ἀντιταχθῆ εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῶν Ὑψηλῶν Κυβερνήσεων τῶν ἕξ Μ. Δυνάμεων.

Διὰ τοῦτο προαγόμεθα νὰ προαναφέρωμεν ταύτας νὰ λάβωσι ὑπ' ὄψιν τῶν, ὅτι καὶ τὸ περισυνὸν πολίτευμα ἐπολεμήθη ὑπὸ τε τῶν Τούρκων τῆς Κρήτης καὶ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶρα ἡ παρουσία ἔστω καὶ ὀλίγου μόνον τουρκικοῦ στρατοῦ ἐντὸς τῶν πόλεων τῆς Κρήτης

θά δώση τὸ θάρρος εἰς τοὺς Μουσουλμάνους ἵνα μυρία παρεμβάλωσι προσκόμματα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς αὐτονομίας. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θά ὑποβηθῶνται εἰς τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τῶν ἐκ Κων)πόλεως θά διατρέξωμεν τὸν κίνδυνον νὰ ἴδωμεν καὶ ἐφέτος ματαιουμένης τὰς ἀγάθας προθέσεις τῶν Ὑψ. Κυβερνήσεων ὑπὲρ τῆς Κρήτης καὶ τὴν νέαν αὐτονομίαν καταλήγουσαν εἰς νέας καὶ μείζονας συμφοράς. Ἦκούσαμεν λεγόμενα ἀπὸ Τουρκικῆς πηγῆς ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ παρουσία τουρκικῆς φρουρᾶς εἰς τὰς πόλεις τῆς Κρήτης, πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐκεῖ Μοι σουλμάνων, ἀλλ' εἶναι φανερόν ὅτι ἐντὸς τῶν πόλεων, οἱ τοῦρκοι ὄντες τριπλάσιοι τῶν Χριστιανῶν οὐδὲν ἔχουσι νὰ φοβηθῶσι παρ' αὐτῶν, τουναντίον οἱ Χριστιανοὶ τῶν πόλεων διατρέχουσι πραγματικοὺς κινδύνους εἰς πᾶσαν διατάραξιν τῆς τάξεως καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐκπατρίζονται ἐκάστοτε, εἰς δὲ τὴν ὑπαιθρον χώραν ὅπου οἱ Τοῦρκοι εἰσὶν ἀληθῶς πολὺ ὀλιγότεροι τῶν Χριστιανῶν, Τουρκικὸς στρατὸς δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐξέλθῃ οὔτε κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦ 1896.

Ἡ ἐξασφάλισις τῆς μειονότητος τῶν τούρκων θά ἐπετυγχάνετο, ὡς φρονοῦμεν, ἀσφαλέστερον διὰ τῆς αὐστηρᾶς καὶ δικαίας ἐφαρμογῆς τῶν νόμων ὑπὸ Κυβερνήτου δραστηρίου καὶ ἀμερολήπτου, ἐξυπηρετουμένου ὑπὸ Δικαστηρίου ἐφαρμόζοντος ἀκριβῶς τὴν δικαιοσύνην καὶ ὑπὸ ἐπαρκοῦς δημοσίας δυνάμεως στρατιωτικῆς, συντεταγμένης καὶ αὐστηρῶς, πειθαρχούσης, προθύμως δὲ οἱ Χριστιανοὶ τῆς Κρήτης θά ὑποστηρίζωσι πᾶν ὅτι ἤθελε κριθῆ σκοπίμον πρὸς τοῦτο. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς καταστροφὰς ἃς ὑπέστη ἡ πατρίς μας, ἡ εὐφορία αὐτῆς εἶναι τοιαύτη τοσοῦτον πλοῦτον ἀνεκμετάλευτον περικλείει ἐν ἑαυτῇ, ὥστε ἐλπίζομεν ὅτι τὸ Δημόσιον τῆς Κρήτης Ταμεῖον μετὰ καιρὸν θά δυνηθῇ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀναγκαίας δαπάνας, πρὸς συντήρησιν καλῶν Δικαστηρίων καὶ ἐπαρκοῦς Χωροφυλακῆς, ἂν μάλιστα, ὡς ἐλπίζομεν, αἱ Ὑψ. Κυβερνήσεις ἐν τῇ εὐμένειᾳ αὐτῶν πρὸς τὸν Κρητικὸν λαόν, βοηθήσωσιν αὐτὸν καὶ οἰκονομικῶς κατὰ τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἐν τῇ αὐτονομίᾳ βήματα.

Ἐψηφίσθη ἐν Ἀρχάνεσι ὑπὸ τῆς Γεν. τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως τῇ 12 Αὐγούστου 1897.

Ἐπιστολὴ τοῦ Ἐπισκόπου Κυδωνίας καὶ Ἀπορώνου.

Ἄγαπητὴ κύριε Ἐμμανουὴλ Πανηγυράκη καὶ λοιποὶ πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Ἀποκωρώνου, εὐχόμεθα Ὑμῖν.

Μετὰ λόπης πληροφοροῦμεθα βαθυτάτης, ὅτι ἐγκύκλιοι σταλεῖσαι ἐξ Ἀθηνῶν αὐτόσε, διαβόλλουσι τοὺς ἐξ Ἀθηνῶν ἐλθόντας πληρεξούσιους ὡς ὄργανα δῆθεν τῆς ἐν Ἀθήνας ἐθνοκτόνου Ἐθνικῆς ἐταιρίας καὶ ὅτι ἐτέρα ἐγκύκλιος τοῦ κ. Μανούσου Κουνδουράκη διενεμήθη δι' ἧς καὶ οὗτος οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖ ἢ ὅπερ καὶ αἱ ἐξ Ἀθηνῶν σταλεῖσαι, τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ὄθισιν εἰς διαπληκτισμοὺς καὶ ἀλληλοσπαραγμοὺς

Πᾶς ἀληθῆς ἢ γνήσιος πατριώτης ἐν τῷ κοινῷ συμφέροντι τῆς Πατρίδος, ὀφείλει οὐδεμίαν νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰς καταχθονίους καὶ ἀντιπατριωτικὰς ἐνεργείας, αἵτινες πᾶν ἄλλο ἐξυπηρετοῦσιν ἢ τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς Πατρίδος.

Σᾶς διαβεβαίω ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ μου καὶ ὀφείλετε ἐμὲ νὰ πιστεύσητε ἔχοντα καὶ ἄλλα ἢ πατριωτικὰ συμφέροντα νὰ ὑπερασπίσω, ὅτι τὸ φρόνημα τῶν ἐν Ἀθήναις περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Πατρίδος εἶναι οἷον καὶ τὸ ὑμέτερον ἀκριβῶς καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν αὐτῆς συμφερόντων, ἐλθόντων μεθ' ὕμων ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἐργασθῶσι Σᾶς ἐξορκίζω εἰς τὸ ἱερὸν ὄνομα τῆς τε θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος νὰ μὴ ἀκούσητε τὰς διαβολὰς, νὰ συνεννοηθῆτε ὅλοι, νὰ συγκεντρωθῆτε εἰς Καστέλι τοῦ

Μυλοποτάμου ἅπαντες καὶ ἐν πατριωτικῇ ὁμοφροσύνῃ καὶ ὁμοφωνίᾳ, τὰς μὲν διαβολὰς καὶ συκοφαντίας τῶν πονηρῶν καὶ κακοβούλων τῆς Πατρίδος ἐχθρῶν ὡς ἰστὸν ἀράχνης νὰ διαλύσῃτε, ἐξυπηρετήσῃτε δὲ καὶ προαγάγητε τὰ συμφέροντα τῆς ταλαίνης Πατρίδος, τὴν συγκέντρωσιν, τὴν ὁμοφροσύνην ὑμῶν συνιστῶσι ὅσοι ἐκ τῶν ἐπισήμων διακαῶς συμπαθοῦσι τὴν πατρίδα καὶ ἐπιθυμοῦσι τὸ καλὸν Αὐτῆς, καὶ θεωροῦσιν ὡς λίαν συντελεστικὴν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ περίστασις εἶναι κρίσιμος, τὰς φιλοτιμίας καὶ μικροφιλοτιμίας καὶ τὰ ἄλλα πέμψατε ἔς κόρακας, φανήτε ἄξιοι τῆς Πατρίδος καὶ ἐλεήσατε τὸν δυστυχῆ αὐτῆς λαόν, τοὺς ἀδελφούς καὶ συμπολίτας ὑμῶν. Ἀποβλέπων εἰς τὸν πατριωτισμὸν σας ἐλπίζω.

Σᾶς ἀσπάζομαι.

Ἐν Χανίοις τῇ 3 Σβρίου 1897

Ἐμέτερος πρὸς Θεὸν εὐχέτης.

Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου. Νικηφόρος

Ταῦτα μᾶς γράφουσι καὶ παρακαλῶ ἐλάτε πρὸς συνεννόησιν.

Σᾶς ἀσπάζομαι.

Λ. Α. Βάντουλας

Ἐπιστολὴ Κουνδούρου πρὸς Ι. Λεκανίδην

Ἀγαπητὲ Σύντεκνε

Ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς σου. Ἐλθέ καὶ μὴ ἔχεις σὺ καμμίαν ὑπόψιν. Ὁ Κατσουλογιῶργης εἶναι εἰς Σφακιά, ὅπου ἔχει ἐργασίαν. Κι' ἐγὼ θὰ ὑπάγω ἐκεῖ καὶ θὰ σὲ περιμένω ἂν θέλῃς νὰ ὑπάγωμεν μαζὺ.

Ἔλαβον μίαν γενικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σπυρ. Βαρδάκη καὶ ἄλλην, ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τοὺς Ἀναγνωστάκη, Ν. Παπαδάκη, Γ. Γαλάνην, Σ. Καλλιγιαννάκη, δι' ἧς προτρέπει τοὺς πληρεξουσίους νὰ μὴ ὑπάγουν εἰς τὴν Συνέλευσιν, διότι σκέπτονται, λέγει, Βενιζέλος καὶ Σια νὰ ζητήσουν ἐκεῖ τὴν ἔνωσιν, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι διὰ τῆς παρουσίας τῶν πληρεξουσίων θὰ ἀποκρουσθῇ καλύτερον πᾶσα τοιαύτη ἐνέργεια

Εἰς φῶλλον Ἑλλην. τῆς 12 τρέχ. ἀνέγνωσα, ὅτι ὁ Σουλτάνος ἐπέγεται νὰ τελειώσῃ τὸ Κρητικὸν ζήτημα, ἀλλ' οἱ πρέσβεις ἀπήντησαν ὅτι τὸ σημερινὸν καθεστῶς θὰ διατηρηθῇ μέχρι τοῦ Νοεμβρίου, ὅποτε ἡ σχηματισθεῖσα μικτὴ ἐπιτροπὴ θὰ ἐφαρμόσῃ τὰς μεταρρυθμίσεις

Τὴν 12 τρέχ. ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς ἐν Κων)πόλει Ρωσσοικῆς πρεσβείας, κομιζὼν τὸ κείμενον τῆς συνθήκης.

Ἀσκόφου τῇ 18 Σβρίου 1890

Σᾶς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ἐτέρᾳ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν ἴδιον

Ἀγαπητὲ Σύντεκνε,

Ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν σου καὶ εἶδον, ὅτι ὁ Βενιζέλος κλ.π. κατέρχονται ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Καστέλλι Μυλοποτάμου. Ἡ ἄρνησις ἀπὸ τοῦ νὰ λάβωμεν μέρος εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν δὲν εἶναι τὸ μέσον, δι' οὗ ἀποτελεσματικῶς εἶναι δυνατόν νὰ πολεμηθῶσι, διότι καὶ με ὀλιγωτέρους θὰ παρουσιάζονται ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς νήσου, ἀλλ' ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ὄπλου εἶναι τὸ κατάλληλον μέσον. Ὅπλον δὲ εἶναι ὁ τίτλος τὸν ὁποῖον θὰ μεταχειρίζονται τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου πα-

λεμούνται μόνοι. Ἀφαιρεῖται δὲ εὐκόλως τώρα, ὅπως ἔχουσι τὰ τῆς Συνελευσεως τὸ ὄπλον ἀπὸ τὰς χεῖρας των, ἐὰν προσκληθῆ τὸ παλαιὸν σωματεῖον τῆς νήσου, δι' οὗς λόγους ἀναφέρω εἰς τὸ ἐγκλειστον ἔγγραφον. Ἐπειτα, ἀφοῦ συνέλθει τὸ παλαιὸν σωματεῖον εἰς ἓν χωρίον τοῦ Ἀποκορώνου νὰ ὑπογράψῃ ἓν ἔγγραφον, σχέδιον τοῦ ὁποίου σοῦ στέλλω, διὰ νὰ ἐννοήσῃτε τὸ πνεῦμα του, καὶ νὰ τὸ ἐπιδώσῃ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Δυνάμεων. Οὕτω θὰ ἐπαναφέρωμεν εἰς τὰς ἐπαρχίας μας τὸ κέντρον τῆς ἐπαναστάσεως καὶ θὰ ἐκφέρουν αἱ ἐδῶ ἐπαρχίαι τὴν τελικὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ὅπως εἶναι δίκαιον, διότι ἔχουσι περὶ τὰς 90. ψήφους εἰς τὸ παλαιὸν σωματεῖον.

Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ ὡς ἐκ τῆς σημασίας τῶν ἐδῶ ἐπαρχιῶν καὶ διότι τοὺς κατερχομένους θεωροῦν ὡς ὄργανα τῶν ἐν Ἀθήναις, θὰ δώσουν προσοχὴν πρὸς τὰ ἐνταῦθα, διότι τὸ φρόνημα τῶν ἐδῶ πληρεξουσίων θὰ θεωροῦν ὡς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ γνησιωτέρου Κρητικοῦ φρονήματος.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ ὀκνήσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀφαιρέσωμεν διὰ μιᾶς τολμῆρας κινήσεως τὸ ὄπλον ἀπὸ τὰς χεῖρας ἐκείνων, οἵτινες τώρα μόνον ἀρχίζουν νὰ τὸ πιάνουν.

Ἡμεῖς εἴμεθα ἰσχυρότεροι, διότι ὁ λαὸς ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς ἡμᾶς, ἐνῶ πρὸς ἐκείνους δυσπιστεῖ καὶ δὲν τοὺς πλησιάζουν εἰμὴ ὀλίγοι τῶν Ἑρακλειωτῶν. Γνωρίζω ὅτι ἐν Ἀρχάναις δὲν εἶναι κανεὶς, ὅτι ὁ Σαββάκης καὶ Χατζιδάκης εὐρίσκονται ἀπὸ πολλοῦ εἰς Ἁγ. Νικόλαον, γράφοντες πρὸς τοὺς πληρεξουσίους Σητείας κλ. π. ἀλλ' οὐδεὶς προσέρχεται. Φρόντισε λοιπὸν νὰ ἴδῃς ἀμέσως τοὺς κ. κ. Γεώργ. Ἀναγνωστάκη, Γεώργ. Γαλανάκη, Νικ. Παπαδάκη, Νικ. Φραγκιαδάκη, (οἵτινες θὰ εἶναι πληρεξούσιοι) τοὺς Μαλινὸν, Σέργην, Φραντζεσκάκη, Παπα-Γαβριήλ, Παπα Μαλέκον, ἂν εἶναι αὐτοῦ κλ. π. νὰ συνεννοηθῆς μετ' αὐτῶν καὶ γράψε μου τὴν γνώμην τῶν, ἐγὼ δὲ θὰ ἔλθω εἰς Ἀποκόρωνα αὐτὰς τὰς ἡμέρας νὰ συνεννοηθῶμε καλλίτερον καὶ νὰ γράψωμεν εἰς τοὺς ἐν Κυδωνία, Κισσάμω, Σελινῶ, μέχρις Ἀμαρίου φίλους μας, ἔπειτα νὰ φροντίσωμεν νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν Ναυάρχων προσκλητήριον, ἵνα λάβωσιν γνῶσιν αὐτοῦ, νὰ σταλῇ δὲ εἰς Καστέλλι Μυλοποτάμου, καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας Ἑρακλείου, καὶ οὕτω νὰ φέρωμεν εἰς σύγχυσιν τοὺς ἐκεῖ, ὥστε νὰ κατορθώσωμεν νὰ μὴ λάβωσι ἐκεῖ μέρος καὶ νὰ συνεργασθῶσι μετ' αὐτῶν οἱ καλοὶ, ὡς ὁ Σφακιανάκης κλ. π. θὰ ἀποθαρρυνθῶσι δὲ καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις φίλοι των.

Τοιοῦτοτρόπως θὰ εἴπωσιν αἱ ἐδῶ ἐπαρχίαι τὸν τελευταῖον λόγον, τῆς Κρήτης ἐπὶ τοῦ ζητήματός της ὡς εἶναι πρέπον, Ἀφοῦ δὲ συνέλθωμεν, εἶναι ἀνάγκη, ἐκτὸς τοῦ ἐγκλειστοῦ ἔγγραφου νὰ ὑποβληθῆ εἰς τοὺς ναυάρχους ἐν συμπληρωματικὸν περὶ τοῦ ζητήματος ἔγγραφον, καὶ ἕτερον, ὅπερ πρὸς τιμὴν τῶν ἐδῶ ἐπαρχιῶν πρέπει νὰ δοθῆ ἀπ' αὐτάς. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν θὰ ὀμιλήσωμεν λεπτομερέστερον κατόπιν.

Ἀσκόφου τῆ 23 Σ)βρίου 1897

Σὰς ἀσπάζομαι.
Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Γενικὴ Ἐπιστολή.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 25 Σ)βρίου 1897.

Ἀγαπητοὶ μου Σφακιανοί.

Ἐπὶ τέλους ἡ ἐπιτροπὴ τῶν προσφύγων Κρητῶν ἀπεφάσισεν αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα νὰ ἀποστείλῃ τοὺς πληρεξουσίους εἰς Κρή-

την. Ἐκ πηγῆς θετικοτάτης πληροφοροῦμαι ὅτι τὸ ἐλάχιστον ποσόν, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς ἕκαστον πληρεξούσιον ἢ πρόκριτον ἢ ὀπλαρχηγόν, ἤθην δι' ἕξοδα τοῦ ταξειδίου των, εἶναι 150 δραχμαί. Διότι εἰς μερικά πρόσωπα ἔδωκαν ποσὸν πολὺ μεγαλύτερον διὰ τὰ ἔργασθον εἰς τὴν ὑποδούλωσιν τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος μας.

Ὁ κ. Βενιζέλος, νομίζω, ὅτι ἔλαβε καὶ δέκα χιλιάδας δραχμῶν (10 χιλ. δρχ.) διὰ τοὺς ἐν Κρήτῃ πληρεξούσιους ἀπὸ τὴν Κετρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἣτις εἶναι ἡ Ἐθνικὴ Ἐταιρεία. Ἐννοεῖται θὰ προσπαθήσουν δι' ὅλων αὐτῶν τῶν δυνάμεων νὰ ἐξαγοράσουν μὲ τὰς 10 χιλ. δραχμῶν πληρεξούσιους ἀπὸ τοὺς διαμένοντας διαρκῶς ἐν Κρήτῃ, διὰ τὰ δυνηθῶν καὶ κατορθώσουν τὸν σκοπὸν τους, νὰ μὴ δοθῇ ἡ Αὐτονομία, ἀλλὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ Τουρκοκρατία καὶ ἐπαναστατοῦν τὴν ἀτυχῆ Κρήτην κάθε λίγο καὶ τόσο διὰ τοὺς σκοποὺς των.

Ὁ Κρητικὸς λαὸς ὀφείλει νὰ σκεφθῇ σοβαρῶς πῶς θὰ δυνηθῇ νὰ μὴ τὸν καταστρέψουν ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν ὡς ἐπάγγελμα τὸν πατριωτισμὸν, ἐκεῖνοι ποὺ πωλοῦν τὸ αἷμα τῆς Κρήτης, ὅπως ὁ Ἰούδας τὸν Χριστὸν μὲ τὰ 30 ἀργύρια. Ἐκεῖνοι οἱ πληρεξούσιοι, ποὺ κατέρχονται ἀπ' ἔδῳ ἔχουν σκοπὸν νὰ συναθροισθῶν εἰς τὸ Καστέλλι τοῦ Μυλοποτάμου, διότι ἐκεῖ θὰ εὔρουν πολλοὺς πληρεξούσιους διὰ τὰ τοὺς ἀγοράσουν καὶ κατορθώσουν νὰ ἐπιτύχουν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προεδρείου τῆς Γεν. Ἐπαν. Συνελεύσεως πρόσωπα τῆς ἐμπιστοσύνης των.

Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μὲ πᾶσαν θυσίαν νὰ καταρτισθῇ Προεδρεῖον πρὶν ἢ αὐτοὶ κατορθώσουν νὰ συγκεντρωθῶν, διότι, τότε δὲν εἶναι καθόλου δύσκολον νὰ ἐπιτύχουν τὸν φοβερὸν σκοπὸν τους μὲ τὰ χρήματα ποὺ βαστοῦν μαζύ τους ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν, δηλ. ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Ἐταιρείαν.

Ἐδῶ ἐπληροφορήθημεν ὅτι οἱ περὶ τὸν Βενιζέλον ἐν Κρήτῃ κυκλοφοροῦν ἔγγραφον πρὸς ὑπογραφήν, δι' οὗ ἀποκηρύσσεται τὸ ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθη ὑπὸ τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως ἐν Ἀρχάναις.

Μόνον σας ἐννοεῖτε πόσον θὰ βλάβῃ τὸ Κρητικὸν ζήτημα αὐτὸ τὸ ἔγγραφον Ἀπαιτεῖται ἐπομένως ὁ Κρητικὸς λαὸς ἐὰν θέλῃ τὸ συμφέρον του, νὰ πολεμήσῃ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις τὴν ὑποβολὴν τοιοῦτου τινὸς ἔγγράφου εἰς τοὺς Ναυάρχους διὰ τὰ πεισθῇ μίαν ἀκόμη φοράν ἢ Εὐρώπῃ ὅτι ἡ Κρήτη ἐννοεῖ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν θέλησίν της. ἀφ' οὗ αὐτὸ εἶναι τὸ συμφέρον τῆς Κρήτης

Οἱ περὶ τὸν Βενιζέλον πληρεξούσιοι γράφουν ἔδῳ εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι κατερχόμενοι εἰς Κρήτην θὰ ἔργασθῶν ὅπως ὑποβάλουν ὑπόμνημα νέον εἰς τοὺς Νομάρχας, διὰ τοῦ ὁποίου, ἤθην, νὰ ἐπανορθώσουν τὰ σφάλματα τοῦ πρώτου ὑπομνήματος, ὅπερ ὑπέβαλεν ἡ ἐν Ἀρχάναις Συνέλευσις, ἔχουν δὲ σκοπὸν νὰ κάμουν αὐτὸ τὸ νέον ὑπόμνημα. ὅχι διὰ τὰ ὠφελῆσουν τὴν Κρήτην, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐξερεθίσουν τὴν Εὐρώπην καὶ ἀφήσῃ αὕτη τὸν Σουλτάνον νὰ ρίψῃ στρατὸν καὶ καθυποδουλώσῃ τὸν τόπον μας.

Καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ὀφείλει ὁ Κρητικὸς λαὸς νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν πανίσχυρον θέλησιν τῆς Εὐρώπης, ἵνα μὴ τὴν δυσαρρστήσῃ, διότι καὶ ἂν τὴν ἀποκλείσῃ ὁ Κρητικὸς λαὸς, τί τοῦ περνᾷ νὰ κάμῃ; πόλεμον τῆς Εὐρώπης ἢ πόλεμον τοῦ Σουλτάνου; Ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ ἐπανάστασις τί θὰ γίνων αἱ οἰκογένειαι τῶν ἐπαρχιῶν, ἀφοῦ τώρα ποὺ εὐρίσκονται ἔδῳ, μόνον οἱ Χριστιανοὶ τῶν πόλεων, δὲν παρέρχεται σχεδὸν ἡμέρα χωρὶς νὰ ἀποθάνουν Κρητῆς ἀπὸ τὴν πείναν, διότι ἐκεῖνοι ποὺ καλοπερνοῦν εἶναι μόνον ὅσοι ἔχουν πωλήσει τὴν συνειδήσιν τους καὶ τὴν πατρίδα τους εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν .δηλ. εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἐταιρείαν.

Ἐλπίζω ὅτι τὰς σκέψεις σας διευθύνει ἡ φρόνησις καὶ ἡ ψυχρὰ λογι-
κὴ, καὶ ὅτι δὲν θὰ φανῆτε ἐπομένως δύστροποι πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς
ἀποφάσεις.

Ἄνευ ἐτέρου διατελῶ κλπ.

Συριδίων Γ. Βαρδάκης Καθηγητῆς.

Πρὸς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους ἀντιπροσώπους παρὰ τῆ Γεν.
Ἐπαναστ. Συνελεύσει τῶν Κρητῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους,

Κύριοι,

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Συνέλευσις τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὡς γνωρί-
ζουσι πάντες, δὲν διελύθη, διότι κατὰ τὰς τελευταίας συνεδριάσεις τῆς
ἀπεφάνθη, ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ συνεδριάζουσα μέχρι οὗ ἴδη ἐφαρμο-
ζόμενον ἐν τῇ Νήσῳ νέον Πολίτευμα, πρᾶγμα ὅπερ δὲν κατωρθώθη εἰ-
σέτι.

Ἐπειδὴ ὅμως ἠθέλαμεν νὰ ἐπικρατήσῃ πλήρης ὁμοφωνία παρὰ τῷ
λαῷ δὲν παρενεβάλλομεν προσκόμματα ἵνα ἐνεργηθῶσι καὶ ἄλλαι ἐκλο-
γαί, μὲ τὴν πεποίθησιν, ἣτις ἐπηλήθευσεν, ὅτι θὰ ἐξελέγοντο ἐκ νέου οἱ
προσενεγκόντες τὰς ὑπηρεσίας τῶν εἰς τὴν πατρίδα κατὰ τὰ δύο τε-
λευταῖα ἔτη.

Ὅτῳ προήλθεν εἰς τὸ μέσον τὸ ἐφεινδὸν σωματεῖον τῆς Συνελεύ-
σεως, πλὴν ὁ σκοπὸς εἰς ὃν ἀποβλέπομεν δὲν ἐπετεύχθη, διότι ἀπὸ τῶν
πρῶτων ἡμερῶν τῆς ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων ἐπεκράτησαν μεταξὺ αὐ-
τῶν διαφοραί, ἕνεκα τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε, ἐπὶ πέντε ἡδη
μῆνας, νὰ καταρτισθῇ κανονικῶς καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ σοβαρῶς τὸ συμφέ-
ρον τοῦ τόπου, ἐσχάτως δὲ καὶ καθ' ὀλοκληρίαν διελύθη, μηδενὸς πα-
ρευρισκομένου ἐκεῖ, ἔνθα ὑπετίθετο ὅτι ἐδρεύει.

Ἐντεῦθεν ἐγεννήθη ἡ ἀνάγκη νὰ συγκαλέσωμεν τὸ ἡμέτερον σω-
ματεῖον ἵνα ἀναλάβῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πληρε-
ξουσίους, ὡς καὶ τοὺς πληρεξουσίους τῶν Ἐπαρχιῶν ἐκείνων, αἵτινες,
τυχόν δὲν εἶχον ἀποστείλει τότε, ἵνα προσέλθωσιν εἰς χωρίον Βαφέ
Ἀποκορώνου τὴν 5 Ὀκτωβρίου ἔ. ἔ. καὶ συνεχίσωσι τὸ ἔργον αὐτῶν ὡς
ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, ἐκφέρωσι δὲ κατόπιν, συνεννοοῦμενοι μετ' αὐ-
τῶν, τὴν τελικὴν ἀπόφασίν του ἐπὶ τῆς δοθησομένης λύσεως εἰς τὸ ὑφιστά-
μενον ἀπὸ πολλοῦ πολίτευμα. Ἐγένετο τῆ 29 Σβρίου 1897.

Ἐκ τοῦ Προεδρείου τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως π. ἔτ.

Πρὸς τοὺς προσκληθέντας εἰς Βαφέ.

Κύριοι,

Τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς πατρίδος μᾶς ἔκαμε νὰ διατυπώσωμεν
πολιτ. ζητήματα, σχεδὸν ἀπὸ τριετίας ἤδη, διὰ τῶν ὁποίων ἐζητήσαμεν
ὅπως κόψωμεν τὴν ἐξάρτησιν τῆς Νήσου ἀπὸ τῶν ἐν Κων)πόλει ἀρχῶν,
ἀποκτώντες ἰδίαν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου,
πρὸς ὅποσθηξις δὲ τῆς ἰδέας ταύτης ἐλάβομεν τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας καὶ
παρὰ τὸ ἐπικρατοῦν τότε φρόνημα παρὰ τοῖς πλείστοις πολιτευομένοις,
ἀνήλθομεν εἰς τὰ ὄρη.

Καταδιωκόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις τότε τουρκ.
στρατευμάτων καὶ τῆς ἐντοπίου χωροφυλακῆς συνήψαμεν μάχας νικηφό-
ρους ἐπὶ ἔν ἔτος, αἵτινες ἀπέτελεσαν τὴν ἐνδοξοτέραν περίοδον τῶν Κρη-
τικῶν ἀγώνων. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτό, ὅπερ ἐκίνησε ἡμᾶς ἐξ ἀρχῆς, κρατεῖ
καὶ ἤδη εἰς πᾶσαν πρᾶξιν μας. Ἐπειδὴ δὲ παρατηρήσαμεν ὅτι νῦν,

ὄτε πλησιάζομεν πλέον εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ ἀρχῆθεν ὑποστηριχθέντος πόθου, παρενεβάλλοντο προσκόμματα, ἐκρίναμεν καλὸν ἐν τῷ δικαίωματι, τὸ ὁποῖον ἔχομεν ὡς πληρεξούσιοι τῆς περιουσίας καὶ τῆς ἐφετεινῆς Συνελεύσεως, νὰ συνέλθωμεν καὶ σκεφθῶμεν περὶ τοῦ πρακτέου.

Ἄλλὰ πρὸ πάσης ἀποφάσεως ἐμάθομεν, καὶ πειθόμεθα εἰς τοὺς λόγους τῶν διαβεβαιούντων ἡμᾶς, ὅτι τὰ παρατηρηθέντα προσκόμματα, θὰ ἐκλείψωσι, πρόκειται δὲ ἤδη, νὰ δηλωθῇ, ἅπαξ ἔτι, ὅτι ὁ τύπος θὰ ἀποδεχθῇ τὴν προσενεχθεῖσαν εἰς τὴν ἡμετέραν πατρίδα πλήρη αὐτονομίαν. Ὅθεν ἔχοντες τοῦτο ὑπ' ὄψιν ἐθεωρήσαμεν καλὸν ἐν τῇ σημερινῇ διασκέψει νὰ μὴ προβῶμεν εἰς οὐδεμίαν ἀπόφασιν, ἀφοῦ τὰ πράγματα βαδίζουν εὐθέως πρὸς πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς ἐτάξαμεν ὡς πρόγραμμα τῶν ἐνεργειῶν μας.

Ἐν Βαφῇ τῇ 5 8)βρίου 1897

(Ἐκ τοῦ προεδρείου τῆς Γεν. Ἐπαναστ. Συνελεύσεως π. ἔ.)

Ἐπιστολὴ Ἰ. Σαουνάτσου.

Ἐν Σπῆλι τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1897.

Φίλε κ. Μ. Κουνδουράκη.

Ἐλαβον τὴν ἀπὸ 29 Σ)βρίου ἐπιστολὴν Σου, θὰ φροντίσω νὰ γνωρίσω τὸ περιεχόμενον αὐτῆς πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς πληρεξούσιους, παλαιούς καὶ νέους τῆς Ἐπαρχίας, καὶ νὰ συστήσω αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην τῆς συγκεντρώσεως τῶν, ἐκ τῶν προτέρων ὅμως σοὶ λέγω ὅτι ὑπάρχουσι λόγοι ἀπαγορεύοντες τὴν εἰς Ἀποκόρωνα συγκέντρωσιν, τῶσόν τῶν Ἀγιοβασιλιωτῶν ὅσον καὶ τῶν ἄλλων Ἐπαρχιῶν. Διὸ καὶ θεωρῶ ἀποτελεσματικώτερον καὶ συμφερότερον, ἅμα τῇ συγκέντρώσει τῶν πληρεξουσίων τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν, νὰ κατορθώσητε νὰ ἔλθητε εἰς Ἀργυρούπολιν ἢ Ἐπισκοπὴν καὶ ἐκεῖθεν μᾶς καλεῖτε. (Ἐὰν δὲν εἴμεθα συγκεντρωμένοι) ἐκ δευτέρου καὶ ἐλπίζω ἐκεῖ νὰ ἀποφασίσωσι νὰ συναντηθῶμεν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐπὶ τούτοις ἀσπαζόμενός Σε.

Ὅλος Σός

Ἰ. Σαουνάτσος.

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀν. Πρωτοπαπαδάκη.

Φίλτατέ μοι Ἀνδρέα,

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν σου. Ἐνθυμεῖσαι ποία ἦτο ἡ παραγγελία μου ; νὰ κυκλοφορήσῃ ἢ Β'. ἐγκύκλιος καλὰ, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὁ βλακόκομος ποίας ἀρχὰς ἀκολουθοῦμεν καὶ νὰ μὴ δίδῃ πίστιν εἰς τὰς συκοφαντίας.

Δι' αὐτὸ νὰ πολυγραφήσῃς πολλὰς, νὰ τὰς διορθώσῃς, νὰ τὰς σφραγίσῃς καὶ νὰ τὰς στείλῃς εἰς ὅλα τὰ χωρῖα καὶ αὐτοῦ καὶ ἐδῶ, καὶ εἰς τοὺς φίλους μας ἀπὸ Σελίνου μέχρις Ἡρακλείου. Εἰς Ἀτσιπόπουλο πρὸς τὸν Καλογέννητον Νικ.

Ἄφοῦ κυκλοφορήσῃ ἡ ἐγκύκλιος καὶ μᾶς ἐννοήσουν, θὰ μᾶς πιστεύουν καλλίτερον εἰς τὸ μέλλον εἰς Ἀργυρούπολιν, Σπῆλι.

Ὁ Ἐπίσκοπος Χανίων μοῦ ἔγραψε λίαν κολακευτικὴν ἐπιστολήν, μοῦ λέγει νὰ μεταβῶ εἰς Ἀκρωτήριον διὰ νὰ ὑπάγω εἰς Μυλόποταμον ἵνα μὴ ὑποστῶ τὸν κόπον τοῦ δρόμου, θὰ τοῦ ἀπαντήσω τὴν Κυριακὴν.

Περιμέω νά μάθω τί θά κάμουν εἰς Μυλοπόταμον καί κατόπιν θά ἔλθω καί πάλιν εἰς Ἀποκόρωνα. Διά τῆς κυκλοφορίας τῆς ἐγκυκλίου ὁ κόσμος μανθάνει ὅτι ὑπάρχει καί ἄλλοῦ κέντρον ἐπαναστατικόν καί ἐάν εὐρισκώμεθα πάντοτε εἰς Βαφέ.

Στείλε καί εἰς Χανιά, διότι καί ἐκεῖνοι ἀνήκουν εἰς τὸν βλακόκοσμον καί πιστεύουν τὰς συκοφαντίας, ὅτι ἐσκοπεύαμεν νά ζητήσωμεν Ἰταλίαν καί Ἀγγλίαν. Ἡ συνάθροισις θά γίνῃ τὴν Κυριακὴν, ἀνεβλήθη, ἀλλὰ τίποτε δὲν θά γίνῃ.

Ἀσκούφου τῆ 11 Ὀκτωβρίου 1897

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Δὲν ἔχω ἄλλον φάκελλον καί δι' αὐτὸ σοῦ στέλνω τὸν παλαιόν.

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἰ. Σφακιανὰκην ἀπὸ Μ. Κούνδουρον.

Φίλε κ, Σφακιανὰκη.

Πρὸ ἑβδομάδων, πρὶν φθάσωσιν εἰς Κρήτην οἱ ἐξ Ἀθηνῶν κατελθόντες πληρεξούσιοι, εἶχε διαδοθῆ, ὅτι ἤρχοντο ἵνα συστήσωσι σωματεῖον, τὸ ὅποιον νά πολιτευθῆ μὲ πρόγραμμα, ὅπερ εἶχε καταστρωθῆ ἐκεῖ.

Ὅθεν ἐσκέφθημεν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ τόπου, νά συγκαλέσωμεν τοὺς παλαιοὺς καί τοὺς νέους πληρεξουσίου καί νά ἐπιμείνωμεν ὅπως παραστήσωμεν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ὅτι ἡ θέλησις τοῦ τόπου εἶναι νά ἀποδεχθῆ, ὡς ἔχει δηλωθῆ, τὴν πλήρη Αὐτονομίαν, ἀλλὰ κατόπιν ἐμάθομεν ὅτι καί ὑμεῖς ἤρχεσθε εἰς Κρήτην μὲ τὴν πρόθεσιν νά ἀναμιχθῆτε εἰς τὸ νέον σωματεῖον καί ὅτι τὸ πρόγραμμά σας ἦτο σύμφωνον πρὸς τὰς γενομένας καί ὕφ' ἡμῶν δηλώσεις.

Ἐντεῦθεν μετεβάλομεν γνώμην καί δὲν ἐπεμείναμεν εἰς τὴν ἀπόφασίν μας. Τώρα ἐκυκλοφόρησεν ἐνταῦθα μιά ἐπιστολὴ τῶν δύο ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐπαρχίας μας, τῶν παρευρεθέντων ἐν τῇ Συνελεύσει Μελιδονίου, εἰς τὴν ὁποίαν παρετηρήσαμεν, ὅτι πραγματικῶς ἠκολουθήσατε τὴν διαχαραχθεῖσαν ἀπὸ πολλοῦ πορείαν τοῦ τόπου, ἀλλ' οὐχὶ ἀκριβῶς καί καθ' ὅλα. Ὅθεν θά μοῦ ἐπιτρέψητε νά σας εἶπω ὡς φίλος. Ὅτι δὲν γνωρίζω τί ἤξεύρετε σεις, οἱ πρὸ μικροῦ κατελθόντες ἐξ Ἀθηνῶν περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ἀλλ' ἐγώ, ἀφ' ὅτου ἀνέγνωσα κατὰ τὰς ἀρχὰς παρελθ. Αὐγούστου τὰς γενομένας ἐν τοῖς Εὐρωπ. κοινοβουλίαις δηλώσεις τῶν Ὑπουργῶν, ἐπέισθην ὅτι ἔκτοτε εἶναι ἀσφασισμένοι ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν τί θά γίνῃ διὰ τὸν ἐν Κρήτῃ Τουρκ. στρατόν, διὰ τὴν χωροφυλακὴν, νά εἶναι Εὐρωπαῖος διοικητὴς κλπ.

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην, ἐάν ὑποθέσωμεν τῆς νῦν καταστάσεως διατηρουμένης, ὅτι ἡ Συνέλευσις τῆς νήσου καί ἡ πολιτεία τῆς ἡ σημερινῆ, θά ἐλαμβάνοντο σπουδαίως ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ἡ γνώμη μου ὡς πρὸς τὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ἐκάματε εἶναι. — α) ὅτι δὲν ἐξελέξατε κατάλληλον διὰ τὴν ἔδραν τῆς Συνελεύσεως μέρος τὸ Ἀκρωτήριον, ἦτοι τὴν Χαλέπαν, καί τὰ Χανιά, διότι ἐκεῖ εὐρισκονται καθ' ἐκάστην πληρεξούσιοι. Ἄλλ' εἶναι ἄτοπον ὁ μὲν λαὸς νά διατελῆ ὑπὸ τὰ ὄπλα. οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τοῦ νά διαμένουν αὐτοβούλως καί ἄνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας ἐκεῖ, ὅπου καί ὁ Τζεβάτ. Θά εἶναι δὲ καί ἐπιζήμιον τοῦτο, καθότι πρέπει νά ἔχητε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι θά ἐπέλθῃ καί πάλιν χαλάρωσις καί ἀποσύνθεσις, εἴτε ἐξ ἀδιαφορίας εἴτε ἐξ ἄλλων λόγων εἰς τὸ σωματεῖον καί δὲν πρέπει νά παρατηρηθῆ οὔτε ὑπὸ τοῦ Τζεβάτ, οὔδὲ ὑπὸ τῶν ξένων, ὡς δὲν πρέπει νά ἐννοηθῆ ἐκ τούτου καί ἡ κατάπτωσις τοῦ λαοῦ.

κοῦ φρονήματος, ἀφοῦ ἱκανὴν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν πλέον καὶ ἡ ἀθρόα ἐν ταῖς πόλεσι συσσώρευσις τοῦ λαοῦ.

Ἄλλως ἀφοῦ ὁ Τζεβάτ νομίζει ὠφέλιμον διὰ τοὺς Τούρκους νὰ ἔρχωνται εἰς συνάφειαν καὶ συναλλαγὰς οἱ μεταπράται καὶ ἀγωγιάται. Χριστιανοί, πολλοὶ περισσότερον θὰ χαίρῃ ὅτι ἤδη εὐρίσκονται πρὸς αὐτοὺς εἰς συνάφειαν, οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἀντιπροσωπεύουσι τὸν ἐν τοῖς ὀπλοῖς χριστ, λαόν, καὶ ἄν ἐκ τῆς συναφείας τῶν ἐκ λαϊκῶν χωρικῶν εὐρίσκεις λόγους καὶ ἐπιχειρήματα νὰ ὑπερασπίζονται τὰ τουρκικὰ συμφέροντα, ἢ κάθοδος τοῦ πολιτικοῦ κέντρου εἰς Χαλέπαν θὰ τῷ παρέχῃ πλεονα τοιαῦτα. (*)

Ἐπειτα (ὅπως ἐλπίζω νὰ μὴ συμβῇ, ἀλλ' ἐν τούτοις ὀφείλομεν νὰ στρέφωμεν τὴν προσοχὴν μας καὶ πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο,) ἐάν οἱ Εὐρωπαῖοι. βλέποντες τὴν κατάστασιν ταύτην, εἴπωσιν, εἴτε ἐκ συμφέροντος τῶν Τούρκων ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες τοὺς ὑπερασπίζονται, εἴτε ὅπως ἐξέλθωσι καὶ οἱ ἴδιοι ἐκ τῆς πολυπλόκου ὑποθέσεως, εἰς ἣν εἰσῆλθον, ὅτι μετὰ τὰς ὑπ' αὐτῶν τεθείσας βάσεις νὰ ἔλθωμεν ἡμεῖς ἀπ' εὐθείας εἰς συνεννόησιν μετὰ τῆς κυριάρχου κυβερνήσεως, ἐκείνων ἐπιτηρούντων ὡς ἐν ἔτει 1878, δὲν θὰ εὐρεθῶμεν εἰς θέσιν πολλῶ χειρόνα τῆς σημερινῆς, πρᾶγμα ὅπερ ὁ Τζεβάτ καὶ ἡ κυβέρνησις του ἀπὸ πολλοῦ ἐπιδιώκει; Δι' αὐτὸ ἡ ἐκεῖ γνῶ. η εἶναι ὅτι ἔπρεπε τὸ μὲν κέντρον νὰ μένῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὀλίγοι δὲ καὶ ἐκλεκτοὶ πληρεξούσιοι νὰ μεταβαίνουν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ναυάρχων καὶ τῶν Προξένων καὶ νὰ μὴ μεταβάλωμεν τὴν προτέραν μας ἀπέναντι τῆς Τουρκίας καὶ τῶν Τούρκων στάσιν πρὸ τῆς δοθησομένης λύσεως εἰς τὸ ζήτημα.

β) Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ Κυβερνήτου, ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσε δὲν εἶναι σαφῆς, ζητεῖται νὰ εἶναι Εὐρωπαῖος, ἀλλὰ δὲν ἐξάγεται καλῶς ἐάν ζητεῖται καὶ ἵνα ὁ τόπος ἔχει γνώμην κατὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ. Ἡμεῖς, ὡς ἤξεύρετε, ἠκολουθήσαμεν ἐξ ἀρχῆς, διὰ τοῦ πρώτου ὑπομνήματος, δὲ οὐδ' ἐκάμαμεν ἐναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως, τὴν ὅπως ἀντίθετον ἀρχὴν, ὅτι ὁ Κυβερνήτης τῆς νήσου νὰ εἶναι (ὁμόφυλος καὶ ὁμόδοξος τῇ πλειονότητι τοῦ λαοῦ) χωρὶς νὰ ὀρίζωμεν ὅτι ἔδει νὰ εἶναι καὶ ὑπήκοος ὀθωμανός. Καὶ ἤδη ἔπρεπε νὰ ἀποκλεισθῶσι μὲν οἱ ὑπάλληλοι τῆς Τουρκίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ ρηθεῖσα ἀξίωσις τοῦ λαοῦ, ἢ τούλάχιστον νὰ μὴ ἀποκλεισθῇ ρητῶς ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς νήσου πᾶς Ἕλλην, διότι ὅπως ἐθέκατε τὸ ζήτημα σήμερον, αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ὁ κυβερνήτης νὰ μὴ ἀνήκῃ οὐδ' εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ νὰ εἶναι τρίτος ξένος, μὴ ἀνήκων οὔτε εἰς τὸ ἐν οὐδ' εἰς τὸ ἔτερον στοιχεῖον τοῦ τόπου.

Ἐπειτα ἦτο ἀνάγκη νὰ τονισθῇ καλῶς, ὅτι κατὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ νὰ ἐρωτᾶται καὶ ἡ ἐπιθυμίαι τοῦ λαοῦ, διότι δὲν θὰ εἴπη ὅτι ἕκαστος Εὐρωπαῖος εἶναι καὶ καλὸς καὶ ἀπόδειξιν τούτου ἔδωσαν οἱ ὑπηρετοῦντες ἐν τῷ Τουρκ. στρατῷ Εὐρωπαῖοι, ἅς ἴδωμεν δὲ ἐάν καὶ ὁ πρῶτος μόνον θὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ πρὸς τὰς προσδοκίας ἡμῶν τῶν Κρητῶν.

Τὴν ἀξίωσιν αὐτὴν ὑπεστηρίζαμεν ἡμεῖς μάλιστα, καθότι γνωρίζομεν ὅτι φροντίς τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ μὴ δοθῇ ποτὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Κυβερνήτου εἰς πρόσωπον ὑπέροχον, χαρακτήρος ἀνεξαρτήτου, ἢ δὲ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πολιτικῆ τῶν Εὐρωπ. Κυβερνήσεων μᾶς εἶναι ἐκ προγενεστέρων περιπτώσεων γνωστὴ, μὲ ἐννοεῖτε;

Ὡστε εἴχομεν καὶ ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐν τῇ ἀντιθέσει, ἐν

(*) Διὰ τοιοῦτον ἐνδεχόμενον εἶχον ληφθῆ καὶ ἄλλοτε (5 Μαρτίου 1897) μέτρα διὰ τοὺς ἐν Ἀφρωτηρίῳ (Σελίς 106) ἡμερολόγιο Ἀφρωτηρίου.

τῷ σάλῳ τῶν διαφόρων ἐπιρροῶν, εἶναι δυνατόν μόνον διὰ τῆς τοπικῆς ὑποδείξεως νὰ ἀνυψωθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ διοικητοῦ εἰς πρόσωπον τάξεως ἀνωτέρας. Ἐν δὲ μόνον ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι διὰ τοῦ προνομίου τούτου θὰ ἐθέτομεν ἴσως καὶ τὰ θεμέλια τῆς συναλλαγῆς, ἥτις τοσοῦτον καταστρέφει τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἐκ τῆς ἄλλης σκέψεως, ὅτι τὸ ἀνῆκον εἰς τάξιν ἀνωτέραν καὶ ἰκανὸν πρόσωπον θὰ ἐνδιῆ ὀλιγώτερον εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν πολιτευομένων ἢ τὸ πρόσωπον τὸ ἀνεπαρκὲς πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ ἀνίσχυρον, ἀποδεικνύεται προτιμητέα ἢ ἀνωτέρω ἀρχή.

Ὅθεν ζητοῦντες ὑμεῖς ὅπως ὁ κυβερνῶν τὴν νῆσον εἶναι Εὐρωπαῖος (ἀφοῦ καὶ κατὰ τὴν περισυνήν Αὐτονομίαν ὁ Κυβερνήτης ἔσται Χριστιανὸς τῇ ἐγκρίσει τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων διοριζόμενος) ζητεῖτε παρ' αὐτῶν πρᾶγμα ὀλιγώτερον τοῦ πρέποντος καὶ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κρίσιν μου ἐὰν δὲν εἶναι ἐν τῇ πράξει ἤδη, εἶναι τουλάχιστον ἐν τῷ νῷ τῶν Εὐρωπαίων.

Ἐπομένως καὶ ἡ βᾶσις καὶ ἡ ὑποστήριξις, τὴν ὁποίαν ἐκάματε εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, μὴ φαίνονται ἄλλειπτεῖς. γ) Ὡς πρὸς δὲ τὴν σημαίαν, τὴν ὁποίαν ὑψώσατε, σὰς λέγω ὅτι τὸ εἶδος τῆς δὲν εἶναι κακόν, ἀλλ' ἄραγε ἐλάβετε ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου θεωρεῖται μικτὸς καὶ περὶ τῆς μειονοψηφίας λαμβάνεται φροντίς ὄση καὶ περὶ τῆς πλειονοψηφίας καὶ ὅτι ἡ μειονοψηφία ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ τῆς ἐπικυριάρχου κυβερνήσεως.

Ἐπειτα ἡ ὑψωθείσα ἐν Ἀρκαδίῳ σημαία ἤλθεν ἔξωθεν, δὲν εἶναι ἡ γεννηθεῖσα ἐν ὧρα κινδύνων ὑπ' αὐτῶν τῶν μαχομένων καὶ φονευομένων ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν τῆς νήσου ἀνδρῶν. Σὰς ἐξηγοῦμαι.

Ὅταν ἡμεῖς, ἀφοῦ διευτώσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν τὴν Αὐτονομίαν τῆς νήσου, περιήλθομεν εἰς μάχας πρὸς τὸν Τουρκ. στρατὸν καὶ τὴν χωροφυλακὴν, ὧν ἕνεκα ἕκτοτε ἡ Εὐρώπη ἐπελήθη καὶ ἔθηκεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τῷ Κρητικῶν ζήτημα, εὐρέθημεν πολλακίς τοσοῦτον συμπεπλεγμένοι μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὥστε πρὸς ἀποφυγὴν ἐπικινδύνων συγχύσεων μετεβάλλομεν, σὰς τὰς ὥρας τῶν μαχῶν, τὸ μέλαν μανδῆλιον τῆς κεφαλῆς μας εἰς σημαίαν, πρᾶγμα ὅπερ κατόπιν ἐγένετο γνωστόν, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ Τούρκοι ἐξερχόμενοι καθ' ἡμῶν ἐφωδιάζοντο διὰ τοιοῦτου μανδηλίου καὶ πολλακίς ἐζήτησαν νὰ ἐπωφεληθῶσι, καλύπτοντες τὴν κεφαλὴν των, δι' αὐτοῦ, ὡς οἱ Χριστιανοί, ἤδη δὲ εἶναι γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ὡς τὸ χαρακτηριστικὸν κάλυμμα τῶν ἐπαναστατῶν.

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ μανδῆλιον, τὸ μέλαν, ἀπετέλεσε τὴν πρώτην σημαίαν τῶν ὑπὲρ τῆς Αὐτονομίας τῆς νήσου πολεμούντων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ ἰδέᾳ τῶν ἐπαναστατῶν ἐτελειοποιήθη ἡ σημαία αὕτη ὡς ἐξῆς : Νὰ εἶναι μαύρη, εἰς δὲ τὸ μέσον αὐτῆς νὰ σχηματίζεται εὐρύς ἀκτινωτὸς λευκὸς κύκλος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ διαγράφονται ὄρη, ἐξ ὧν νὰ ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος μετὰ τὰς χρυσαῖς του ἀκτίνας, δηλοῦσα ἢ παράστασις αὕτη, ὅτι τὸ μέλαν εἶναι ἡ δουλεία, ἣν ἤρχισαν νὰ διαλύωσιν αἱ χορηγούμενα ἐλευθερία, αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου, ὡς ὑπενθυμίζουσαι τὰς ὑπολοιπous πρὸς τὴν πατρίδα ὑποχρεώσεις. Αὕτη εἶναι ἡ μορφωθείσα ἐν τῇ Ἐπαναστάσει σημαία. Τὴν σημαίαν ὅμως ταύτην δὲν ὑπεβάλομεν ἐπισήμως εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις, διότι ἡμεῖς ἐπιδιώκομεν τὴν ἀπόκτησιν πρωτίστως τοῦ προνομίου νὰ ἔχωμεν ἰδίαν σημαίαν (εἰ καὶ ἔχομεν τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Κρήτη ἀποκτήσασα καὶ διὰ τῆς περισυνῆς Αὐτονομίας ἰδίαν προσωπικότητα, δικαιούται νὰ ἔχη τοιαύτην) ὑπεδείξαμεν ὅμως, ἀνεπισήμως, ὅτι ἡ ἐπιθυμία μας εἶναι νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ρηθεῖσαν σημαίαν. Ἄρα οἱ ὑψώσαντες ἐν Ἀρκαδίῳ τὴν ἰδικὴν σας σημαίαν προέβησαν χωρὶς νὰ μελετήσωσι καλῶς τὸ ζήτημα, διότι δὲν ἦσαν περιστατικά. ἀλλ' ἐν τούτοις, με-

ταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον πληρεξούσιοι, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς τότε ἀγῶνας καὶ παρὰ τούτων ἠδύνασθε νὰ μάθητε ταῦτα.

Ὅθεν ἡ γνώμη μου καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι, ὅτι ἐὰν οἱ ἀναμιγνυόμενοι εἰς τὰ πολιτικά πρέπει νὰ ἀποβλέπουν, πῶς δύνανται νὰ βαδίσωσι μετὰ περισσοτέρων ἐλπίδων ἐπιτυχίας, πρὸς τὸν σκοπὸν, ὃν ἐπιδιώκουσι, καὶ ἂν οὗτοι δὲν πρέπει νὰ δίδωσιν ἀφορμὴν, ὥστε ὁ ἀντίπαλος ν' ἀντλή ἐκ τῶν πράξεων του δύναμιν καὶ νὰ ἐντείνῃ τὴν ἀντίδρασιν του· τὸ εἶδος τῆς σημαίας σας δὲν εἶναι ἐπιτυχές, ἀνεπιτυχές δὲ θεωρῶ αὐτὸ καὶ διὰ τὸν ἕτερον λόγον, ὅτι εἶναι ὅλως ἄσχετον πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν γενομένων πρὸς αὐτονόμησιν τῆς νήσου ἀγῶνων.

Αὐτὰ εἶχον νὰ εἶπω, διότι δὲν ἀποβλέπουσιν εἰς νέα ζητήματα, ἀλλ' εἶναι ἀπὸ τὰς συνήθεις πλέον τῆς ἐφετεινῆς Συνελεύσεως πράξεις. Ἐὰν δὲ νομίζετε, ὅτι δὲν ἔχω δίκαιον εἰς ὃ, τι λέγω, εὐχαρίστως θὰ ἀκούσω καὶ ἐγὼ τὰς ἰδικὰς σας σκέψεις.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 1 Νοεμβρίου 1897.

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀνδρέαν Πρωτοπαπαδάκῃν

Ἀγαπητέ μοι Ἀνδρέα,

Εὐχαριστῶ, διότι μοῦ γράφετε ὅτι μανθάνετε, καὶ πάλιν ἐξακολουθήτε νὰ μοῦ γράφετε.

Εἰς Ἀκρωτήριον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγωμεν τώρα, διότι ἐὰν δὲν ἐφθασεν ἀκόμη ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, τί ἐργασίαν ἔχομεν ἐκεῖ; Πρέπει νὰ εὑρεθῶμεν ὅταν θὰ δοθῇ ἡ λύσις, ἄλλως κάθε μετάβασις καὶ κάθε ἐξοδὸν εἶναι περιττόν.

Ἄν μετέβαινε ὅμως κανεὶς τῆς ἐμπιστασύνης μας νὰ μάθῃ τί γίνεται ἐκεῖ, θὰ ἦτο καλόν. Τώρα ἂν σὺ θέλῃς αὐτὴν τὴν βόλταν καὶ εὐρῆς συντροφίαν καλὴν, ἢ μπορεῖς νὰ τὴν κάμῃς. Ἄν ὑπάγῃς ὅμως πρέπει νὰ μάθῃς τὸ ἀρχεῖον τῆς ἐν Ἀρχάναις Συνελεύσεως παρέλαβεν ἡ ἐν Ἀκρωτηρίῳ, ἢ αὐτὴ εἶναι ὅλως νέα, καὶ διὰ τίνα λόγον δὲν τὰ παρέλαβε, διότι δὲν ἠθελον οἱ ἐν Ἀρχάναις τὴν συνεργασίαν τῶν ἐν Ἀκρωτηρίῳ, καθότι ἔμαθον, ὅτι ἀπὸ τὰ Καστρινὰ μόνον ὁ Σφακιανάκης με δύο σωματοφύλακάς του ἦλθεν εἰς Μυλοπόταμον καὶ κανεὶς ἄλλος.

Εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ φύλλα καὶ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ εἶδον τηλεγραφήματα, ὅτι ἀφοῦ ἐπέισθημεν ἡμεῖς, οἱ πρῶτοι ἐπαναστάται, ὅτι ἡ Συνέλευσις Μυλοποτάμου θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πορείαν μας, ἐδηλώσαμεν ὅτι δὲν ἀντιπράττομεν εἰς ἐκείνην, ὥστε ἡμεῖς εἴμεθα ἰκανοποιημένοι.

Εἰς τὸν σύντεκνόν μου εἶπενά μὴν εἶναι θυμωμένος καὶ νὰ μοῦ γράφῃ ὅ,τι μανθάνει, καὶ ὅτι καλλίτερον νὰ ἀνήκωμεν εἰς μίαν μερίδα μὲ αὐθουπαξίαν, παρὰ νὰ γίνωμεν πρόσωπα ὄργανα τῆς ἄλλης πολιτικῆς μερίδος, διότι θὰ ἐθέταμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς θέσιν ταπεινωτικῆν.

Ἐγὼ θὰ τοῦ γράψω, ὅταν εὕρω ἄνθρωπον κατάλληλον, ἀλλὰ καὶ οὐ τοῦ τὰ εἶπε, αὐτὰ, ὅπου γράφω, ὅπου θὰ τὸν ἴδης γρηγορώτερα

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 4 Νηβρίου 1897

Σὲ ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἰ. Λεκανίδην

Ἀγαπητέ μοι Σύντεκε,

Τὰ θερμά μου συγχαρητήρια, διότι διεσώθης μετὰ τῆς οἰκογενείας σου ἀπὸ τὸν ἄχαριν κίνδυνον τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης.

Ἄντι νὰ σοῦ γράψω τὰς ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν ἐν Μυλοποτάμῳ πληρεξουσίων ἰδέας μου, σοῦ στέλλω ἀντίγραφον ἐπιστολῆς φιλικῆς, τὴν ὁποίαν ἔπεμψα πρὸς τὸν κ. Σρακιανάκη. Βίς δὲ τὴν ἐγκύκλιον, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἐξέδωκε, ζητοῦν πληροφορίας περὶ συστάσεως φρουρῶν, τῷ ἔγραψα τὴν ἄλλην ἐπιστολὴν, ἧς ἀντίγραφον σοῦ στέλλω.

Ἐπιμένω, ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰς ἐπαρχίας, διότι ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ φοφοδεεῖς καὶ σχολαστικοὶ δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ κάμουν τίποτε, ἀλλ' ἐάνεπιληφθῶσι τοῦ πράγματος οἱ ἐξεγεύροντες τὴν Κρήτην εἰς ἐπαναστασιν καὶ μετ' ἐπιμονῆς καὶ θάρρους ἐνεργήσωσι, δύνανται νὰ φέρωσι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀποτελέσματα ὠφέλιμα τῇ πατρίδι καὶ προσοχῆς ἄξια. Ἀλλὰ θὰ ἐξέλθουν εἰς τὰς ἐπαρχίας; Δύσκολον εἶναι, διότι θέλουν νὰ ἀναμιγνύονται εἰς τὰ ἐπαναστατικά, ἀλλὰ δὲν εἶναι γεννημένοι διὰ τολμηρὰ πράγματα.

Ἄφοῦ ἴδω τί σκέπτονται οἱ ἐν Ἀκρωτηρίῳ, θὰ ἀποφασίσω νὰ μεταβῶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς μου εἰς Ἀγ. Νικόλαον, ὅτε θὰ σὲ εἰδοποιήσω νὰ ἔλθης μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Πρωτοπαπαδάκη νὰ ὑπάγωμεν καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκεῖνας. Τὰ σέβη μου εἰς τοὺς οἰκείους σου.

Σὲ ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 22 Νοεμβρίου 1897.

Ἡ ὡς ἄνω ἐπιστολὴ πρὸς Ἰ. Σφακιανάκη.

Φίλε κ. Ἰ. Σφακιανάκη,

Ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 15 τρέχ. ἐγκύκλιόν σας. Τὸ ζήτημα τῆς συστάσεως ἀρχῶν ἐπαρχιακῶν εἶχε γεννηθῆ ἄφ' ἑαυτοῦ ἐνταῦθα καὶ ἐγένετο πρὸ ἑβδομάδων ἀπόπειρα πρὸς σύστασιν τοιούτων, ἀλλ' ἀπέτυχε. Δὲν εἶναι δὲ εὐκόλον καὶ τώρα τὸ ἔργον τοῦτο Ἀλλὰ πρὸ πάσης ἐργασίας, νομίζω ὅτι, ἀφοῦ ἡ λύσις τοῦ ζητήματος θὰ βραδύνη ἐπὶ πολὺ, ἡ δὲ προσοχὴ τῆς Συνελεύσεως θὰ στραφῆ ἤδη πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν τῆς νήσου, πρῶτον ἔργον τῆς Συνελεύσεως εἶναι νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας ἵνα εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαοῦ καὶ συναντᾶται μετὰ πάσης τάξεως ὀπλαρχηγῶν, νὰ στέλλῃ δὲ ἐκεῖθεν ἀντιπροσώπους πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ναυάρχων καὶ τῶν Προξένων, ὡσάκις παρουσιάζεται ἀνάγκη.

Οὕτω, διὰ τῆς ἐπιστροφῆς σας εἰς τὰς ἐπαρχίας, θὰ παύσῃ καὶ τὸ ἕτερον ἄτοπον, νὰ βλέπωσι καὶ οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ

εισερχομένους εἰς Χανιά καὶ Χαλέπαν μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι μεταβαίνουν εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ἐρχομένους κατ' ἀνάγκην εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν ὀθωμανῶν, πρᾶγμα, ὅπερ θὰ ἀυξάνῃ ἐξάπαντος τὰς ἐλπίδας τοῦ Τζεβάτ. Περὶ αὐτοῦ σὰς ἔγραψα καὶ πρὸ ἡμερῶν τὴν γνώμην μου. Ὡς τόπον δὲ κατάλληλον διὰ τὴν ἔδραν τῆς Συνελεύσεως θεωρῶ τὸ χωρίον Ρούστικα τῆς Ρεθύμνης, διότι εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτὴν δύνανται νὰ διαμένωσιν ἀνενοχλήτως ἐκ πάσης ἐπαρχίας πληρεξούσιοι, εἶναι εὐκόλον νὰ μεταβαίνωσιν ἐκεῖ οἱ πληρεξούσιοι τοῦ τμήματος Χανίων, Σφακίων, Ρεθύμνης, τῶν ἐπαρχιῶν Ἡρακλείου καὶ μετ' αὐτῶν οἱ τοῦ Λασηθίου, θὰ ὑπάρχη δὲ εἰς τὸ πολ. κέντρον, τὸ ὁποῖον θὰ διαμένῃ εἰς Ρούστικα καὶ ἡ Μονὴ μὲ κάποιας εὐκολίας.

Ὅθεν ἀφοῦ εὐρισκόμεθα καὶ πάλιν εἰς κρίσιμους περιστάσεις ἐπαναλαμβάνω τὴν γνώμην μου, δὲν πρέπει νὰ μένητε ἀπομεμονωμένοι εἰς Ἀκρωτήριο, μακρὰν τοῦ λαοῦ τῶν Ἐπαρχιῶν, διότι οὕτω δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ὠφέλιμὸν τι καὶ σπουδαῖον. Μὴ σὰς δυσκολεῖτε δὲ ἡ τήρησις τῶν τύπων, ὅτι ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἀπόφασις διὰ νὰ μετατεθῆτε εἰς Ρούστικα, διότι εἰς τὰς κρίσιμους περιστάσεις οἱ τύποι δὲν ἐξετάζονται, εἶναι πολυτέλεια τῶν ὁμαλῶν περιστάσεων, ἔπειτα ἀφοῦ ἔλθῃτε εἰς Ρούστικα καὶ προσκαλέσητε τοὺς πληρεξουσίους θὰ προκαλέσητε καὶ ἀπόφασιν νὰ ἐδρεύῃ τὸ σωματεῖον ἐκεῖ. Ἐλπίζω, ὅτι θὰ εὐρεθῶμεν σύμφωνοι εἰς τὴν ἀνωτέρω ἰδέαν.

Ἐν Χώρα Σφακίων τῇ 22 Ν)βρίου 1897.

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως.

Ὅπως ὑμέτερος

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἄνδρ. Πρωτοπαπαδάκη

Ἄγαπητέ μου Ἀνδρέα,

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν μοῦ ὠφείλες ἀπὸ τὸν Τζιτζιφέ, καὶ σὲ εὐχαριστῶ πολὺ. Καὶ ἐγὼ δὲν εὐρίσκω κατάλληλον μέρος διὰ τὴν Συνέλευσιν τὸ Ἀκρωτήριο καὶ περὶ τοῦ ἀκαταλλήλου ἔγραψα πρὸς τὸν κ. Σφακιανάκη. Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐπανέλθῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἀφοῦ οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐπαρχιῶν δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ μεταβοῦν ἐκεῖ ὥστε νὰ πλειοψηφίσουν καὶ οὕτω νὰ ἐξέλθῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὰς Ἐπαρχίας. Ἐάν ἐγνώριζα ὅτι θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ γίνῃ ἡ μετάθεσις τῆς, θὰ ἤρχόμην εἰς Ἀποκόρωνα νὰ συνεννοηθῶμεν μὲ τοὺς ἐπαρχιώτας σας.

Ποῦ εὐρίσκεται ὁ σύντεκνός μου Λεκανίδης; τῷ ἔγραψα πρὸ 10 ἡμερῶν μὲ τὸν Στρατὴν Κατσούλην καὶ ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἂν ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν μου. Φρόντισε νὰ τὸν ἴδῃς καὶ εἰπέ του νὰ μοῦ γράψῃ ὅ,τι γνωρίζει. Πόσοι ἄραγε πληρεξούσιοι εὐρίσκονται συνήθως εἰς Ἀκρωτήριο;

Τὸ Κρητικὸν ζήτημα φαίνεται συζητεῖται εἰς Κων)πολιν, ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν πότε θὰ τελειώσῃ καὶ πῶς.

Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τὴν οἰκογένειάν σας.

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Χώρα Σφακίων τῇ 8 Δεκεμβρίου 1897.

Ἐπιστολή πρὸς Ἰ. Λεκανίδην.

Ἀγαπητέ μοι Σύντεκνε.

Σοῦ ἔστειλα πρὸ 10 ἡμερῶν ἐπιστολήν με τὸν Στρατὴν Κατσούλην καὶ ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἂν τὴν ἔλαβες. Τὸ Κρητικὸν ζήτημα, γνωρίζεις ὅτι συζητεῖται εἰς Κων)πολιν καὶ πιθανὸν νὰ δοθῆ ἡ λύσις τώρα. Δι' αὐτὸ θὰ ἦτο καλὸν νὰ συναντηθῶμεν εἰς κανὲν μέρος οἱ πληρεξούσιοι. Ἄλλ' ἄραγε θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξέλθουν εἰς τὰς ἐπαρχίας οἱ ἐν Ἀκρωτηρίῳ; Ποίαν ἰδέαν ἔχουν περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος οἱ ἐπαρχιώται σας πληρεξούσιοι; Σὲ περίμενα ἐδῶ. Ὁ Σέργης μοῦ ἔγραψε καὶ τὰ γράμματα ἦσαν τοῦ Νικολ. Παπαδάκη, νὰ κατεβῶ εἰς Ἀποκόρωνα νὰ συνεννοηθῶμεν, καὶ οἱ πλεῖστοι πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας σας εἶναι πρόθυμοι νὰ συνεργασθῶσι μαζί μας.

Δὲν τοῦ ἔγραψα τίποτε, διότι ἔλαβον καὶ πολὺ ἄργά τὴν ἐπιστολήν του. Ἰδέ τον καὶ γράψετε μου τί σκέπτονται ἐκεῖνοι καὶ ἐὰν βλέπετε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖος ὁ ἐρχομὸς μου εἰς Βάμον. Γράψετε μου καὶ ὅ,τι γνωρίζετε.

Σὲ ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Χώρα Σφακίων τῇ 10 Δ)βρίου 1897.

ΜΙΚΡΑ ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΤΟΥ 1897

Τὸ δεῦτερον ἐξάμηνον τοῦ 1897 ὑπῆρξε τὸ ἐξάμηνον τῆς ἀδρανείας, τῆς ἀναμονῆς καὶ τῆς καχυποψίας. Ἀπότοκα ὄλα τῆς τότε καταστάσεως.

Ὁ ἐκ τῆς ταπεινώσεως πόνος, ἡ ἀπώλεια κάθε ἐλπίδος προσαρτήσεως τῆς Κρήτης εἰς τὴν πολυπόθητον Μητέρα της, αἱ ἐκ τοῦ ἀποκλεισμοῦ στερήσεις καὶ αἱ λόγῳ τῆς πείνης διχρπαγαὶ καὶ ληστεΐαι, γεννώσιν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν Κρητῶν ἀγανάκτησιν ἐναντίον πάντων, οὗς νομίζουσιν ὑπαιτίους τῆς παρατεινομένης κακοδαιμονίας. Τοιοῦτους δὲ θεωροῦσι τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἰδίᾳ εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρείας, τὴν ὑπαίτιον ὡς λέγουσι, τοῦ Ἑλληνο—Τουρκικοῦ πολέμου. Πιστοὶ δὲ εἶναι οἱ τοῦ περιβάλλοντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου.

Τούτους εἶδομεν ἐν Ἀρμένιοις Ἀποκορώνου κατὰ τὴν Συνέλευσιν, περὶ ἧς ἐγγράφομεν εἰς τὴν περίληψιν τοῦ 1ου ἐξαμήνου.

Μετὰ πάροδον 15 ἡμερῶν ἡ Συνέλευσις ἀλλάσει ἔδραν, κατὰ τὸν κανονισμὸν καὶ τὴν εὐρίσκομεν εἰς Ἀρχάνες Ἡρακλείου, ὅπου, ληγούσης τῆς μηνιαίας θητείας τοῦ πρώτου, ἐκλέγεται νέος Πρόεδρος ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος.

Ἡ ὡς ἄνω δυσπιστία καὶ καχυποψία, ἡ ἀναβολὴ δὲ ὑπ' αὐτοῦ τῆς δηλώσεως ἀποδοχῆς τῆς Ἀυτονομίας, καθαιροῦσιν αὐτὸν καὶ ἡ Συνέλευσις αὐτὴ θεωρεῖται διαλυθεῖσα.

Μετάδοσις μελῶν της εἰς Ἀθήνας ἐκλαμβάνεται ὡς συνεργασία μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρείας, ἐξοργίζει τὸν λαὸν καὶ ἀντίδρασις τῆς ἐν νάρκῃ Γενικῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τὸν Μ. Ρ. Κούνδουρον ἐτοιμάζεται, ἐνῶ σκοπὸς τῆς μεταδόσεως ἦτο ἡ πρόσκλησις τοῦ Γ. Σφακιανᾶκη, ἐν Ἀθήναις διαμένοντος, ὅπως κατέλθῃ καὶ ἀναλάβῃ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σωματείου.

Ἡ ἐξακρίθωσις τῆς ἀληθείας, διαφεύδει τὰς συκοφαντίας, καθησυχάζει τὰ πνεύματα καὶ οὕτω τὴν 16ην Ὀκτωβρίου εὐρίσκομεν συνηγμένους ἐν Μελιδονίῳ Μυλοποτάμου 88 πληρεξουσίους ἐξ ὄλων τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης.

Ἐν ἀδελφικῇ συνεργασίᾳ ἀνασχηματίζουσι τὴν Συνέλευσιν μετ' ἀφαίρεσιν τῆς λέξεως Ἐπαναστατικῆ, μετ' ἄλλοις μόνιμον Πρόεδρον τὸν Γ. Σφακιανᾶκη καὶ ἔδραν τὸ Ἀκρωτήρι.

Ἀποστέλλουσι δὴλωσιν ἀποδοχῆς τῆς πλήρους Ἀυτονομίας διὰ τὸν ὄρον ὀλοσχεροῦς ἀποχωρήσεως τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὀρίζουσι τύπον σημαίας καὶ ὁ ἐκ τῆς διχογνωμίας κίνδυνος παραμερίζεται.

Ἡ διαλλακτικότης, ἡ μόρφωσις καὶ διπλωματικότης τοῦ Προέδρου, ἡ γλωσσομάθεια καὶ ὁ κάλαμος τοῦ ἐπιτελείου του, εἰς ὃ διακρίνεται ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ἀποτελοῦσι τέλειον συγκρότημα πρὸς συνεργασίαν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Δυνάμεων, αἵτινες ἔχουσι ἀναλάβει εἰς ἄρας τῶν τὴν ὑπόθεσιν τῆς Κρήτης.

Τὸν τίτλον Γεν. Ἐπαναστ. Συνέλευσις, διατηρεῖ τὸ ὑπὸ τὸν Μ. Ρ. Κούνδουρον σωματεῖον, τὸ ὁποῖον ἡσυχάζει, ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα βαδίζουσι πρὸς τὸν σκοπὸν, ὅν ἔταξεν ἐξ ἀρχῆς ὡς πρόγραμμα τῶν ἐνεργειῶν του. Μετ' ὅσον δὲ μως ἀνὰ χεῖρας παραμένει ὡς ἐλλοχεύουσα παραστάτις δύναμις, ἐτοίμη νὰ παρουσιάσῃ ὅταν ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτήσῃ.

Καὶ δὲν ἔχει ἄδικον, διότι οὔτε ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἀπομακρύνεται τῆς Νήσου καὶ ἀπόπειρα χρησιμοποίησεως του ὑπὸ τῶν Δυνάμεων γίνεται ὡς κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ ἔτους τούτου.

✓
Ἐν τῷ μεταξύ τῆ μεσολαβήσει τῶν Μεγ. Δυνάμεων υπογράφεται ἡ Ἑλ-
ληνο—Τουρκικὴ συνθήκη τὴν 6)9) 1897.

Ἡ προσάρτησις, καὶ ἡ Ἑλλάς παραμερίζονται, ἡ διευθέτησις τοῦ Κρητι-
κοῦ ζητήματος, ὡς εἶδομεν, ἀντιτίθεται εἰς τὰς Μεγ. Δυνάμεις, αἵτινες ἀπὸ τῆς
31)8)1897 ἔχουσι συστήσει Διεθνῆ στρατιωτικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰς πόλεις τῆς
Νήσου, ἐπέκτασιν τῆς στρατιωτικῆς ζώνης περὶ τὸ Ἡράκλειον, ἐκ φιλανθρωπίας
πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἔξεδον Εὐρωπαϊῶν ἀξιωματικῶν πρὸς ἐξέτασιν τῶν Ὀ-
θωμανικῶν περιουσιῶν.

Ἄλλ' ἐνῶ φροντίς λαμβάνεται διὰ τὰς Ὀθωμανικὰς οἰκογενείας δι' ἀπο-
στολῆς τροφίμων ἔξωθεν, οἱ μῆνες παρέχονται μὲ ἀδιαφορίαν πρὸς ἐκείνους, οἱ-
τινες διὰ τοῦ πλοῦ των ἐδημιούργησαν τὸ καθεστῶς τῶν ἐλπίδων καὶ ἀφίνονται
εἰς τὴν τύχην των.

Ἦναι οὗτοι οἱ Χριστιανοὶ τῆς ὑπείθρου, ὑπὸ χειμῶνα σπανίας δριμύτητος.

Ἄγαπητέ μοι Ἀνδρέα,

Ἐλαβον καί τας δύο ἐπιστολάς σου. Ἀπό τας Ἀθήνας μοῦ γράφουν, ὅτι ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος εἶπεν εἰς Κρητικούς, ὅτι ἀπό αὐτὸν μόνον ἐξαρτᾶται νὰ ἔλθῃ ἡγεμὼν τῆς Κρήτης, διότι παρὰ τῶν δυνάμεων δὲν εὐρίσκει ἀντίστασιν, ὅτι ἡρώτα περὶ τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῆς νήσου, ἐάν θὰ καταρτισθῇ καλὴ χωροφυλακὴ ἀπὸ Κρήτας, ὅτι τὸ δάνειον τῶν 6 ἑκατομμυρίων εἶναι ἔτοιμον κλπ.

Ὁ Σύντεκνός μου κ Λεκανίδης μοῦ γράφει, ὅτι ὁ Γεννάδης ζητεῖ νὰ ἔλθῃ, λέγει, σύμβουλος τοῦ Πρίγκηπος, ἀλλ' ἀπέτυχε. Μοῦ γράφει νὰ ὑπάγω εἰς Ἀθήνας, ἀλλὰ δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ μεταβῶ, διότι δὲν ἔχω καὶ ὄρεξιν νὰ κάθωμαι διὰ προσωπικοὺς λόγους νὰ μαλῶν.

Σὲ ἀσπάζομαι

Μ. Ρ Κουνδουράκης.

Χώρα Σφακιῶν τῇ 10 Μαρτίου 1898.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα κ Ἰ Λεκανίδην

Σὰς ἔχω στείλει δύο ἐπιστολάς τὴν μίαν ταχυδρομικῶς, τὴν ἄλλην διὰ τοῦ Κ. Στρογγυλοῦ ἐκ Τζιτζιφέ, ὅστις πιστεύω ὅτι θὰ σὰς ἔχη ἤδη συναντήσῃ. Δὲν γνωρίζω δὲ ἐάν ἐλάβετε τὴν πρώτην, διότι ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐπιστολῇ Σας, οὐδὲν περὶ τούτου ἀναφέρεται καίτοι περιήλθε μετὰ πέντε ἡμέρας εἰς χεῖράς μου.

Τὰ νέα τὰ ἀφορῶντα τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα μας Κρήτην, ἀνέγνωσα εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἃς εἶχατε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μοὶ στείλητε, εἶναι δὲ λίαν ἐνθαρρυντικαί, ἐάν ἐν τῷ μεταξὺ δὲν περισπασθῇ ἀλλαχόθι ἡ προσοχὴ τῆς Εὐρώπης. Ἰδίως τὸ Ἑλληνικὸν ζήτημα, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λήξαν.

Ἐάν τὸ δάνειον, πράγματι ἐκδοθῇ, θὰ ὑπολειφθῇ τὸ Κρητικόν, ὃπερ διατρέχει εἰσέτι τὴν πρώτην αὐτοῦ περίοδον καὶ οὐτινος ἢ ὀριστικῆ διευθέτησις θὰ βραδύνη εἰσέτι τὴν πρώτην ἐπὶ πολὺ Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ Κρήτες, ὄντες κύριοι τοῦ τόπου των, δεόν νὰ ὄσι τοιοῦτοι καὶ τῆς τύχης των, ἥτις κατὰ μέγα μέρος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως τῆς χώρας.

Χωρὶς νὰ θέλω νὰ διαμφισβητήσω τὴν φιλοπατρίαν τῆς Γεν. τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ μὴ ὁμολογήσω ὅτι τὰ κατὰ καιροὺς Προεδρεῖα αὐτῆς ἐπέδειξαν τὸ μεγάλην ἀδιαφορίαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐσωτερικῆς διευθετήσεως.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ὑπῆρχον πρόχειρα τὰ μέσα πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δικαιολογεῖ ποσῶς τὸν μὴ ἀποπειρώμενον τὴν ἐξεύρεσιν οὐτῶν. Δυστυχῶς δὲ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν τὸ ἐναντίον.

Ὁ Κρητικὸς λαὸς, ὅστις εἶναι ἔτοιμος πάντοτε νὰ χύσῃ τὸ αἷμα του χάριν τῆς πατρίδος του, εἶναι ἐπίσης ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ τὸ πάντα χαίρων τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς. Ὡς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω φέρω τὴν διαγωγὴν τῆς ἐπαρχίας μας, ἥς τὰ πράγματα ἀρρίζω κάλλιον πάσης ἄλλης. Εἶναι ἡ μόνη ἴσως ἐπαρχία ἣτις καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, προσέφερε περισσότερα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἐλευθερίας τῆς ὅλης Κρήτης, ἐν ἧ διεδραματίσθησαν τὰ περισσότερα καὶ συγερώτερα ἐγκλήματα.

Ὁ λαὸς βλέπων ὅτι τοιαύτην πραγμάτων κατάστασις ἐξέθετεν αὐτὸν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ξένων, καὶ ὅτι εὐρίσκετο ἤδη παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου, ἀπετάθη εἰς τὴν ἐν Ἀρμένιοις τότε ἐδρεύουσαν Γεν. Συνέλευ-

σιν, πρὸς σχηματισμὸν προσωρινῆς Κυβερνήσεως, πλὴν κακῆ ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων εἶχε πείσει τοὺς πληρεξουσίου, ὅτι τὰ πράγματα θὰ διηυθετοῦντο ὀριστικῶς μετὰ τινὰς ἐβδομάδας ἀρκεῖ, ἔλεγον, πρὸς τοῦτο μία δῆλωσις τῆς Συνελεύσεως περὶ ἀποδοχῆς τῆς Αὐτονομίας.

Ὁ λαὸς τότε ἐστράφη πρὸς τοὺς Ἀρχηγούς καὶ Καπετανέους του, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων οἱ πλείστοι ἐγκατέλιπον αὐτὸν εἰς τὴν τύχην του, ἀπελθόντες εἰς Ἀθήνας διὰ σκοποῦς, τοὺς ὁποίους μόνον τὸ Ταμεῖον τῆς Κεντρικῆς τῶν Κρητῶν ἑπιτροπῆς γνωρίζει. Πρὸ τοιαύτης πραγμάτων καταστάσεως, ἐπόμενον ἦτο νὰ φροντίσωμεν ἡμεῖς περὶ ἑαυτῶν. Οὕτω δὲ πρὸ δύο σχεδὸν μηνῶν συνήλθον εἰς Βάμον οἱ Πρόκριτοι τῆς Ἐπαρχίας μας καὶ ἐξέλεξαν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς καταρισμὸν Πολιτοφυλακῆς. Τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν ὡς καὶ τὰ ἀποτελοῦντα τὴν Ἐπιτροπὴν πρόσωπα γνωρίζετε, καθότι καὶ Ὑμεῖς ἐλάβατε τότε ἐνεργὸν μέρος. Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐξελέγη ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Ἰ. Παπαδάκης πρῶτην βουλευτὴς Ἀποκορώνου, φρούραρχοι δὲ οἱ Ἰωάννης Μπομπολάκης, Λεωνίδας Μαλεκάκης, Ν. Ντοῦρος καὶ Κ. Καπάκης μετὰ πενήκοντα ἀνδρῶν.

Ἡ φρουρὰ αὕτη ἐπέφερε τοιαύτην πραγμάτων κατάστασιν, οἷαν δὲν προσεδῶκον οὐδὲ οἱ αἰσιοδοξώτεροι.

Ἐχεῖ παραδώσει μέχρι τοῦδε ἕξ ἐγκληματίας εἰς τὰς Διεθνεῖς Ἀρχάς, ἀνεκάλυψεν εἰς βουνὰ καὶ χαράδρας κλοπιμαῖα πρόβατα, τὰ ὁποῖα ἐπέδωκεν εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν, περιώρισεν ἐπὶ τοσοῦτον τὰ ἐγκλήματα, ὥστε οἱ Ναύαρχοι καὶ Πρόξενοι δὲν παύουσι τοῦ νὰ ἐκφράζονται λίαν κολακευτικῶς διὰ τὴν Ἐπαρχίαν μας, συνιστῶσι δὲ ὅπως ληφθῶσι παρόμοια μέτρα καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ἐπαρχίας τῆς Κρήτης.

Ἄλλ' ἐὰν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ὅμως τῆς ὕλικῆς εὐημερίας, εὐρισκόμεθα εἰς ἀξιοθρήνητον σημείον. Ἡ Ἐπαρχία μας, ὡς γνωρίζετε ἐγέννησεν, ἐγαλούχησε καὶ ἔθρεψεν ἐν ἑαυτῇ τὴν τριετὴ ταύτην Ἐπανάστασιν, ἐπομένως ὅτι εἶχον οἱ κάτοικοι ἐξηντηλήθη, τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος, ἄφορον καθ' ὀλοκληρίαν περιήγαγε τοὺς ἀπορωτέρους εἰς ἐντελῆ ἔνδειαν, θὰ ὑποφέρωμεν δὲ ἐπὶ δύο ἀκόμη μῆνας, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἐπέρχεται ὁ ἀμυτὸς τῶν Δημητριακῶν, ὅστις προμηνύεται ἀφθονώτατος.

Ἡ θέσις ὅμως τῶν ἐν Κρήτῃ πεινῶντων εἶναι πάντοτε καλλιτέρα τῆς τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ συμπατριωτῶν μας, διότι ἡμεῖς τοῦλάχιστον εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι τῶν νοσημάτων, ἅτινα ἔχουν ἤδη θερρίσει ἀρκετὰς ἑκατοντάδας Κρητῶν. Ἀληθῶς φρίττει τις, καταλαμβάνεται δὲ καὶ ὑπὸ δικαίας ἀγανακτήσεως, ἀναλογιζόμενος ὅτι τὸ πλείστον μέρος τῶν ἀποβιωσάντων ἀπέθανον ἐξ ἀκηδείας καὶ ἀστοργίας τῶν Ἀρμοδίων. Ναί! αὐτοὶ οἱ Ἀρμόδιοι εἶναι ὑπαίτιοι τοῦ θανάτου τοσοῦτων ἀθῶων πλασμάτων, διότι διήρσεσε τοὺς Κρητὰς εἰς προνομιοῦχους καὶ μὴ, καὶ τοὺς μὲν πρῶτους ἀνταμείβουσι πλουσιοπαρόχως, τοὺς δὲ δευτέρους ἔρριψαν εἰς τὰς ὕγρας ἀποθήκας ἢτοι εἰς μεγάλους τάφους. Καὶ εἰς μὲν τοὺς πρῶτους ὑπάγονται οἱ ἔμποροι, οἱ πρῶτην ὑπάλληλοι τοῦ Μαχμοῦτ καὶ οἱ ἐκ τῶν καφενειῶν τῶν Ἀθηνῶν συνάπτοντες τὰς μάχας κατὰ τῶν Τούρκων, εἰς δὲ τοὺς δευτέρους αἱ οἰκογένειαι τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων, τῶν σφαγέντων καὶ καταστραφέντων, καὶ οἱ τραυματῆται. Παχύνουσι τοὺς πρῶτους καὶ θάπτουσι ζωντανούς τοὺς δευτέρους, Ἄλλ' οἱ μᾶλλον ὑπεύθυνοι αὐτῆς τῆς καταστάσεως δὲν εἶναι οἱ Ἀρμόδιοι, οὗς ἀνωτέρω ἐμέμψην. Εἶθε Ὑμεῖς, ἀγαπητέ μοι φίλε, οἱ ὁποῖοι ἀνέχεσθε τὴν τοιαύτην διάκρισιν καὶ δὲν ἐνεργεῖτε ὥστε ὁ μέλας ἄρτος τῆς ξενιδῆς νὰ μοιράζεται ἐξ Ἰσοῦ εἰς τοὺς ἔχοντας αὐτοῦ ἀνάγ-

κην. Ἐνθουμηθῆτε ὅτι, ἀπερχόμενος τῆς Κρήτης, μᾶς ἔλεγεσθε ὅτι θὰ ὑπη-
ρετήσης τελεσφορώτερον τὴν Κρήτην ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας
ἢ μένων ἐνταῦθα. Καὶ δὲν εἶχατε ἄδικον. Διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅταν
τις ἀντιληφθῆ καλῶς τῆς καταστάσεως τῶν αὐτόθι προσφύγων, εἶτα δὲ
ἐνεργῆσθαι καταλλήλως παρὰ τῆ Κεντρικῆ Ἐπιτροπῆ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ κ.
Πρωθυπουργῷ ἀκόμη, οὗτινος τοσοῦτον ἐξυμνεῖται ἢ εὐθύτης τοῦ χαρα-
κτῆρος καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς Κρήτας, θὰ διορθώσῃ διὰ τῶν αὐτῶν δα-
πανῶν καὶ οἱ μὲν νὰ ζῶσιν ἀνθρωπίνως, καὶ οἱ δὲ νὰ μὴ ἀποθνήσκωσιν
ὡς κύνες εἰς τὰς τρώγλας, ἐν αἷς ἐστιβάσθησαν. Δὲν εἶναι δὲ νομίζω, καὶ
ἀνάξιον λόγου τὸ νὰ κατορθώσῃ τις νὰ διασώσῃ ἐκ βεβαίου θανάτου με-
ρικὰς δεκάδας συμπατριωτῶν του. Ὡστε καὶ εἰς Ὑμᾶς δὲν ἀπομένει ἄλλο
παρὰ ἢ νὰ κατορθώσῃτε νὰ βελτιώσῃτε τοὺς ὄρους τῆς ζωῆς τῶν αὐτόθι
ἀδελφῶν μας ἢ νὰ τοὺς πείσητε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των,
ἔνθα, τοῦλάχιστον, θὰ εὕρωσι χορτάρια καὶ ὑγιεινὸν κλίμα. Πρόσφερε
τοὺς ἐγκαρδίους μου ἀσπασμούς εἰς τὸν κ. Καρτεράκη, εἰς τὸν ὁποῖον
ὡς παρακαλῶ νὰ ἀνακοινώνητε, ὡσάκις σὰς γράφω τι ἐνδιαφέρον ἐκ
Κρήτης.

Ἐν Καλύβες τῆ 18 Μαρτίου 1898.

Ὅλωσ ὑμέτερος

Γ. Πόρταλης

Σύρα τῆ 15 Ἀπριλίου 1898

Ἀγαπητέ Σύντεκνε,

Δὲν ἔλαβον ἐπιστολὴν σου ἐνταῦθα. Εἶμαι ἤδη ἔτοιμος καὶ ἠμπορῶ
νὰ ἔλθω αὐτοῦ, ἀλλὰ θέλω, ἀφοῦ ἔλθω, νὰ δύναμαι νὰ κάμω περισσοτέ-
ρας ἡμέρας, ὅπως ἴδω, εἰ δυνατόν, τὸν Πρίγκηπα, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν
του. Ἐὰν ἀναχωρήσω δι' αὐτοῦ τὴν προσεχῆ Κυριακὴν, θὰ σοῦ τηλεγρα-
φήσω. Δὲν θέλω ὅμως νὰ τὸ γνωρίζουν εἰμὴ 2—3 φίλοι, οἱ ὁποῖοι ἐὰν θέ-
λητε νὰ λάβητε τὸν κόπον, ἔρχεσθε καὶ εἰς Πειραιᾶ.

Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τοὺς αὐτόθι φίλους.

Σὲ ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Ἐπιστολὴ τοῦ Μ. Κουνδούρου πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα

Μεγαλειότατε,

Θὰ ἐπιτρέψῃτε εἰς ἐκείνον, ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς Ἀυτονο-
μίας τῆς Κρήτης, νὰ διευθύνῃ τὴν διοργανωθεῖσαν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς
ἰδέας ταύτης ἐπανάστασιν τῆς νήσου, νὰ ὑποβάλλῃ τῇ Ὑμετ. Μεγ. τὰς
ἔξης σκέψεις:

Μανθάνομεν ὅτι αἱ Δυνάμεις σκέπτονται ἤδη ὅπως δώσωσι μίαν
προσωρινὴν Διοίκησιν εἰς τὴν Κρήτην καὶ ὅτι εἰς τὴν Διοίκησιν αὐτὴν πρέ-
πει νὰ λάβωσι μέρος καὶ πρόσωπα ἐκ ἀμφοτέρων τῶν στοιχείων τοῦ τό-
που. Γενικῶς, ἀφοῦ πρόκειται περὶ προσωρινῆς καὶ οὐχὶ περὶ ὀριστικῆς
καὶ σαφοῦς λύσεως τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ὡς ἐλπίζομεν, δύναται τις
νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ λύσις δὲν εἶναι κατὰ τὰς προσδοκίας μας. Ἄλλ' ἐιδικώτε-
ρον περὶ τῆς λύσεως ταύτης λέγω, ὅτι οἱ Τοῦρκοι, ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ
προσωρινῶν μέτρων, θὰ λάβωσι μέρος, ἐὰν ὅμως ἡ προσωρινὴ Διοίκησις
συντελέσῃ εἰς τὴν σιωπηρὰν κατάργησιν τῆς ὑπαρχούσης Τουρκικῆς

έξουσίας, δὲν θὰ συντρέξωσιν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἢ θὰ μεταχειρισθῶσι τὴν βίαν πρὸς κατάλυσιν τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας οἱ ἐφαρμοσταὶ τῆς προσωρινῆς Διοικήσεως ἢ θὰ προσκόπτουν καὶ θὰ ἀποτυγχάνουν.

Ἄλλ' ἡμεῖς πρωτίστως πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα ἐκ τῆς ἄλλης ἀπόψεως, ἐὰν συμφέρῃ ἡμᾶς ἢ λύσις αὕτη. Ἡ προσωρινὴ Διοίκησις βεβαίως δὲν θὰ ἐφαρμόζῃ τὸ ὀριστικὸν πολίτευμα, ὅπερ θὰ χορηγηθῇ εἰς τὴν νῆσον, διότι οἱ αὐτοῦ ἢ θὰ καταλύεται ὀριστικῶς ἢ ἐξουσία τοῦ Σουλτάνου, ἢ θὰ μένῃ ἐν ἰσχύϊ, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ὡς πληροφοροῦμεθα, δὲν πρόκειται ἤδη νὰ γίνῃ λόγος.

Ἡ προσωρινὴ λοιπὸν Διοίκησις διὰ τῶν μέτρων αὐτῆς, θὰ ἐξαφανίση κυρίως τὸ πολ. κέντρον τῶν Χριστιανῶν, διότι ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτό, ἂν λάβωσι μέρος εἰς τὴν νέαν Διοίκησιν. Ὡστε ἐφεξῆς, μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μελετωμένης προσωρινῆς Διοικήσεως, ὁ χριστ. λαὸς δὲν θὰ εἶναι παράγων τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος.

Ἐντεῦθεν μοῦ φαίνεται, ὅτι θὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς ἐπιζήμιος ἢ ἀνάμιξις μας. Ἡ ἀποκαταστάσα συγκοινωνία τῶν πόλεων καὶ ἡ ἀδράνεια, τὴν ὁποίαν ἔδειξαν ἐσχάτως οἱ Χριστιανοί, ἐγέννησαν εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἔξω κόσμου τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ κατάστασις τῆς Νήσου ἐβελτιώθη καὶ ὅτι τὸ φρόνημα τοῦ Χριστ. λαοῦ κατέπεσεν, ἴσως δὲ καὶ ἡ προσωρινὴ Διοίκησις νὰ προήλθε κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης.

Ἄλλ' ἐὰν τῷ ὄντι οἱ Χριστιανοί λάβωσι μέρος εἰς τὴν προσωρινὴν Διοίκησιν ἢ ἰδέα αὕτη θὰ ἀποδειχθῇ ἀληθῆς, διότι σπουδαία μερὶς θὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς σημερινὰς φροντίδας καὶ θὰ στραφῇ πρὸς κατάληψιν τῶν ἀξιομάτων, ὥστε τὸ Χριστιανικὸν στοιχεῖον, οἰαδήποτε καὶ ἂν πρόκηται νὰ εἶναι ἡ ὀριστικὴ λύσις δὲν θὰ ἐπιμείνῃ μετὰ ταῦτα σοβαρῶς εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν σημερινῶν προσδοκιῶν μας. Τοῦτο δὲ καὶ ἐξ ἄλλης ἀπόψεως θὰ εἶναι δι' ἡμᾶς ἐπιβλαβές, διότι δὲν θὰ ἐνισχύωμεν τὰς φιλικὰς διαθέσεις τῶν Εὐρωπ. Κυβερνήσεων, ἀλλὰ θὰ ἐνισχύσωμεν ἐκείνους, οἵτινες ζητοῦσι δι' ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρων παραχωρήσεων, νὰ λύσωσι τὸ Χριστιανικὸν ζήτημα.

Δι' αὐτὸ θεωρῶ καλὸν νὰ μὴ συμμετάσχωσιν οἱ ἡμέτεροι εἰς τὴν νέαν Διοίκησιν, διότι ἐνδεχόμενον νὰ ἀπολέσωμεν εὐκαιρίαν, ἐξ ἧς βαδίζοντες ἑτέραν ὁδὸν, σύμφωνον πάντοτε πρὸς τὰ ὑποσχόμενα, ὥστε νὰ μὴ διατρέχωμεν νέους κινδύνους, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὠφεληθῶμεν πλειότερον. Ἄλλην δὲ ὁδὸν ἐννοῶ, νὰ συστήσωμεν, ἀντὶ τῆς μελετωμένης νῦν προσωρινῆς διοικήσεως, οἱ χριστ. πληθυσμοί, προσωρινὴν κυβέρνησιν, ὑπὸ ἓνα ὄργανισμὸν ἀπλοῦν. Καὶ χωρὶς νὰ ἐμποδισθῇ ἡ εἴσοδος τῶν ἡμετέρων εἰς τὰς διεθνεῖς στρατιωτικὰς ζώνας, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῇ καὶ πάλιν ἡ νῆσος ἐν πληρῇ ἐπαναστάσει, καὶ ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ παρουσία ἀποβαίνει ματαια, νὰ ἀναλάβῃ ἡ ἐγγῶριος κυβέρνησις τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν, αἰτίνας διατελοῦσιν, εἰς τὰ παρὰ τὰς, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν. Νὰ εἴπωμεν δὲ εἰς τὰς Εὐρωπ. Κυβερνήσεις, ὅτι ἀφοῦ πρόκειται περὶ προσωρινῆς Διοικήσεως, ἡμεῖς συνιστῶμεν αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῶν. Ἐὰν δὲ κατόπιν, ἐκ τῆς ἀσυμφωνίας τῶν Δυνάμεων, βραδύνη πολὺ ἢ ὀριστικὴ λύσις, δυνάμεθα νὰ προπορευθῶμεν αὐτῶν, νὰ προβῶμεν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς προσωρινῆς Διοικήσεως οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ εἰς συντακτικὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν σύνταξιν πολίτευματος πλήρους Ἀυτονομίας, καὶ νὰ καθορίσῃ λεπτομερῶς τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ α) παραδεχόμενοι ὡς μόνιμον ἡγεμόνα τῆς Κρήτης τὸν ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν Δυνάμεων ὑποδειχθέντα διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο Πρίγκηπα Γεώργιον, νὰ παρακαλέσωμεν τὰς 6 Μεγ. Δυνάμεις ὅπως αὐταὶ συντελέσωσιν πλῆρον εἰς τὴν κάθοδον καὶ ἐγκατάστασιν Του εἰς Κρήτην καὶ νὰ ἐπιμένωμεν ἀνεκδότης ὅπως ἢ

νήσος οὕτω περιέληθ' εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἑλληνικῆς Δυναστείας, καθότι καὶ ἀπὸ ἐθνικῆς καθαρῶς ἀπόψεως, κρίνομεν αὐτὸ ὡς τὸ οὐσιωδέστερον ἀπόκτημα, τὸ ὁποῖον ἠδυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν.

Εἶτα, ἀναγνωρίζοντες τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου νὰ προσδιορίσωμεν τὸν φόρον τῆς ὑποτελείας καὶ νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν ἀποχώρησιν δλοκλήρου τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ. Τοῦ πολιτεύματος δὲ τούτου, τὴν ἐφαρμογὴν νὰ ἐπιδιώκωμεν ἐφεξῆς (ἦτοι τοῦτο ἐφεξῆς ἀποτελεῖ τὸ πολιτικὸν πρόγραμμά μας) καὶ κατ' ἀρχὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, μετὰ ταῦτα δὲ θὰ ὑποστηρίζετο ἴσως τὸ ἐγγώριον τοῦτο ἔργον τῶν ἐπαρχιακῶν πληθυσμῶν καὶ ἐν ταῖς πόλεσι ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, ἐν τῇ ἀσυμφωνίᾳ, ἣτις παρ' οὐσίᾳ μεταξὺ αὐτῶν πρὸς ὀριστικὴν διακανόνισιν τοῦ ζητήματος. Τοιοῦτοτρόπως δέ, θὰ ἐθέταμεν εἰς ἔμπρακτον ὑποστήριξιν τὰ δίκαιά μας καὶ θὰ ἠρχίζαμεν ἡμεῖς διὰ συστήματος ὀριστικοῦ πλέον νὰ καταλύωμεν τὴν ἐπὶ τῆς νήσου ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου, διὰ συστήματος, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐπέτρεπεν ἡ Εὐρώπη νὰ καταλυθῇ διὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καθ' ὃ στηριζόμενον ἐπὶ τῶν ὑποσχέσεών της.

Ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας, ἐὰν λάβωμεν μέρος εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Δυνάμεων παρασκευαζομένην ἤδη προσωρινὴν Διοίκησιν καὶ αὕτη δυνηθῆ, προϊόντος τοῦ χρόνου, νὰ ἐφαρμοσθῆ, μὴ καταργουμένης ἐξ ἀρχῆς τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, θὰ παρουσιάσῃ ὡς συνέπειαν ἢ Διοίκησις αὕτη, ὅτι θὰ χρησιμεύσῃ ἐν κρᾶμα ἐκ τῶν παλαιῶν καὶ νέων θεσμῶν, διὰ τὴν ὀριστικὴν λύσιν, ἣτοι θὰ ἐπιτύχωσιν οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ τέλους τοῦ ἔθνους ἡμῶν μετρίαν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος λύσιν. Ἡ ἐγγώριος δὲ προσωρινὴ κυβέρνησις, περὶ ἧς ὁμιλῶ ἀνωτέρω, δύναται νὰ συστηθῆ μὲ δαπάνην μηνιαίαν 80—100 χιλιάδων δραχμῶν, (ἐκτὸς τῶν ἐπιτοπίων εἰσπράξεων της) τὰς ὁποίας ἐὰν χορηγήσωσι τῇ νήσῳ οἱ ἐλεύθεροι ὁμογενεῖς μας θὰ ἐνισχύσωσι καὶ εἰς τὰ ὄμματα τῆς Εὐρώπης τὰς νέας σχέσεις, αἵτινες ἀνοίγονται μετὰ τὴν ἡμῶν.

Τὰς σκέψεις μου αὐτὰς ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ ὑποβάλω τῇ Ὑμετ. Μεγαλειότητι, διότι αὕτη δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν, ἐὰν ταύτας εὐρίσκῃ ὀρθάς.

6 Ἰουλίου 1898.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν εἰς Ἀθήνας μεταβάντα Γεν. Γραμματεῖα I. Δεκανίδην

Ἄγαπητέ μοι Σύντεκνε,

Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἔλαβον τὴν ἀπὸ Ἰης τρέχ. ἐπιστολήν σου.

Ἐλυπήθην πολὺ διὰ τὸ δυστύχημα, ὅπερ σοῦ συνέβη, ἀλλὰ τὸ εὐχάριστον ἦτο ὅτι δὲν ἐπῆλθε τὸ μεγαλύτερον δυστύχημα, τὸ ὁποῖον ἠπειλήσε τὴν οἰκογένειάν σου

Ὁ κ. Ρικάκης μοῦ ἔγραψε καὶ εἶπε αὐτῷ τὰ σέβη μου.

Ἐνταῦθα, ὅσον παρέρχεται ὁ χρόνος, τόσον γεννᾶται περισσότερα ἀπογοήτευσίς. Ἐκ μέρους τῶν ξένων δεικνύεται μεγάλη ἀδιαφορία. Οἱ κ. Ναύαρχοι ἐδέχθησαν σήμερον τὴν ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν, μετὰ 26 ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἐξελέγη καὶ ἐζήτησε νὰ παρουσιασθῆ, τὴν ἐδέχθησαν δὲ ὅλως ἀνεπισήμως, ὡς ἰδιώτας. Ἐκ τῆς ἐπισκέψεως δὲν ἀπεκόμισαν τίποτε, ἐν παράδῳ, καὶ οὐχὶ ὡς ἀνακοινωθέν.

Ὁ Ποτιτιὲ εἶπεν, ὅτι τὸ 3ο)ο εἶναι σχεδὸν ἐξησφαλισμένον ὑπὲρ τοῦ προϋπολογισμοῦ μας, ἀλλ' ὅτι θὰ εἰσπράττεται ἐφεξῆς, καὶ οὐχὶ καὶ ἐν τῷ ταμείῳ 10—15 χιλ. λρ.

Περὶ τῆς ἔδρας τῆς Ἐπιτροπῆς οὐδὲν ἀπεφασίσθη, σκέπτεται δὲ αὐτὴ ἢ νὰ κατασκευάσῃ παράγκας κάτωθεν τοῦ Προφήτη—Ἡλία ἢ ὅπως ἄλλως ἠμπορέσει νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ πρᾶγμα, διότι κατ' οὐδένα λόγον σκέπτεται νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Ἄλλ' αὐτὰ ἀφορῶσι τὴν Ἐπιτροπὴν. Τὸ σπουδαιότερον ὁμῶς εἶναι, ὅτι οἱ ἐντόπιοι Τούρκοι τῆς Ρεθύμνης ἐξήλθον ἔξω τῶν στρατιωτικῶν ζωνῶν καὶ κατέλαβον τρία χωρία καὶ τινὰς ὄχυράς θέσεις, Βρύσινα, Σελί κλπ. χωρὶς νὰ ριφθῆ κατ' αὐτῶν οὐδεμία τουφεκία. Ἔνεκα τούτου μεταβαίνει εἰς Ρέθυμνον αὔριον ὁ κ. Σκριδλωφ, Ζαχαράκης καὶ ὡς διερμηνεύει ἴσως ὁ Κ. Φούμης. Πλὴν τὰ ἀποτελέσματα δὲν προμηνύονται εὐχάριστα. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἐπιτροπὴν δὲν ἠννόησαν ἀκόμη ὅτι τὰς ἀποφάσεις μας πρέπει νὰ ὑποστηρίζωμεν διὰ τῶν ἰδίων μας δυνάμεων, καὶ ὅτι πρωτίστη φροντίς τῶν πρέπει νὰ εἶναι ἡ προπαρασκευὴ τοιαύτης δυνάμεως ἐκεῖ, ὅπου θὰ παρουσιασθῆ ἡ ἀνάγκη.

Ἡ ἐπιτροπὴ συνέταξε τὸν κατάλογον τῶν ἐξόδων, τὰ ὅποια ἀναβιβάζει εἰς δύο περίπου ἑκατομμύρια χρυσᾶ φράγγα, ἀλλὰ δὲν προβαίνει εἰς τὴν σύστασιν ἀρχῶν, ἐὰν δὲν λυθῆ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα.

Εἰς τὸν Σ.β. Μητροπολίτην κ. Εὐμένιον, ἔγραψα ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ κατεβῆ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ἀμέσως καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ ἐκδώσῃ τὰς ἐγκυκλίους τοῦ καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, ἂν θέλῃ, ἔρχεται εἰς τὰς παλαιὰς ἐπαρχίας τοῦ, ἐὰν ἢ ἐν Ἡρακλείῳ, διαμονὴ τοῦ δὲν τοῦ ἀρέσῃ. Σήμερον ἴσως δὲν θὰ εἶπῃ τίποτε ἢ Ἐπιτροπῇ, διότι ἔχει νὰ σκεφθῆ περὶ πολλῶν καὶ μάλιστα τοῦ ζητήματος τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ἐξόδου τῶν Τούρκων κλπ. ὥστε φρόντισε νὰ τὸν ἴδῃς καὶ εἰπέ του, ὅτι ἐπιμένω εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν, ὅτι πρέπει νὰ καταβῆ εἰς Ἡράκλειον, τὴν συνομιλίαν μου μετὰ τοῦ Σφακιανᾶκη τοῦ ἔγραψα.

Παραδέχεται καὶ ὁ κ. Σφακιανᾶκης ὅτι τὰ βεράτια δὲν ἔχουν διὰ τὴν Κρήτην πολιτικὴν σημασίαν, ὥστε δὲν μένουν ἄλλοι λόγοι νὰ προβάλλουν κατὰ τοῦ Μητροπολίτου ἢ ὅτι δὲν εἶναι φίλος τῶν.

Εἰς Σφακίαν, εἰς Ἀνώπολιν, συνέβη συμπλοκὴ, ἔνεκα παλαιᾶς ἀλλης τοιαύτης, καθ' ἣν ἐφονεύθη εἰς Ἀνώπολιν, εἰς Καντωνᾶτος ἀνεψιὸς τοῦ Ἀνδρουλακάκη, ἐτραυματίσθησαν δὲ ὁ ἕτερος ἀδελφὸς Καντωνᾶτος καὶ ὁ Μιχ. Ἀνδρουλακάκης. Ἐκ τῶν ἀντιπάλων τῶν δὲ ἐφονεύθησαν ὁ Χ. Κικιράκης καὶ Καλιδονῆς.

Εἰς τὴν Κίσσαμον ἐξακολουθεῖ ἡ ἴδια κατάστασις. Ἐκεῖ ἐντὸς 25 ἡμερῶν ἔχουν φονευθῆ 11 ἄνδρες χριστιανοί. Τὸν Ἀγ. Κωνσταντῖνον τῆς Ρεθύμνης πολιορκοῦν οἱ Γωνιώται ζητοῦντες λύτρα.

Ὡστε ὡς βλέπετε ἡ κατάστασις τῶν ἐπαρχιῶν ἐχειροτέρευσε. Τοῦτο ἀποδίδεται εἰς τὸ ἔξῃς: Ὁ Λαὸς ἐνόμισεν ὅτι εὐθὺς θὰ ἔβλεπε Διοίκησιν τοπικὴν ὑποστηριζομένην ἰσχυρῶς ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, καὶ ἐκρατεῖτο, ἀλλ' ἤδη βλέπει τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ξένων καὶ ἀφηνίασε.

Καὶ αἱ φρουραὶ τοῦ Ἀποκορώνου, ὡς ἔμαθον σήμερον, παρητήθησαν ἐλλείψει χρήματος.

Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας μοῦ δίδεις διὰ τὸ παιδί τοῦ Κανάκη, βλέπε το καμμιά φορὰ διὰ νὰ γνωρίζωμεν τί κάνει. Εἰς τὸν Φραγκοῦλην τοὺς ἀσπασμούς μου,

Χαλέπα τῇ 4 Αὐγούστου 1898.

Σὲ ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Υ. Γ. Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τὸν κ. Βαρδίδην καὶ λοιποὺς φίλους.

Τὸ ζήτημα τῆς ἔδρας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐλύθη ὡς ἐξῆς: Νὰ διαμένῃ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐδῶ ἐν Χαλέπα, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἔχη ἐξουσίαν, Ἀστυνομίαν ἐδῶ. Τώρα πῶς θὰ λειτουργοῦν τὰ δικαστήρια ἐνταῦθα χωρὶς χωροφυλακὴν κλπ. δὲν ἐξητάσθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀκόμη. Δὲν ἐξητάσθη δέ, διότι πρέπει νὰ λυθῆῖ πρότερον τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα. Ἐάν ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν γνωρίσῃ ποῖα εἰσοδήματα θὰ τῆς δοθοῦν, δὲν θὰ προβῆ εἰς τὴν σύστασιν δικαστηρίων καὶ ἄλλων Ἀρχῶν,

Ἔως τώρα γνωρίζομεν ὅτι ἀπὸ τὰ 3000 θὰ δοθῆῖ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἓν ποσὸν ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του, ὅταν εὕρῃ ἀπ' ἄλλοῦ εἰσοδήματα, ἀλλὰ ποῖα εἰσοδήματα θὰ ἔχη, δὲν ἤξεύρει ἀκόμη.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ζητεῖ, ὡς ἀπεφάσισεν ἡ Συνέλευσις, τὰ τελευταῖα φορολογικὰ γραφεῖα (τῆς δεκάτης) κλπ. καὶ ἕως τώρα ἀκούονται δύο γνώμαι. Μία, ὅτι θὰ τῆς δοθοῦν τὰ φορολογικὰ γραφεῖα καὶ τὰ ἔξω τελωνεῖα, καὶ ἄλλη γνώμη, ὅτι οἱ ναύαρχοι θὰ δίδουν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅσα ἔξοδα παραδεχθοῦν ὅτι πρέπει νὰ ἐξοδεῶνται, χωρὶς νὰ παραδώσουν ἀποκλειστικῶς εἰς ἡμᾶς τὰ γραφεῖα τῶν εἰσπράξεων.

Αὐτὴ ἡ δευτέρα γνώμη εἶναι νέα καὶ δὲν ἤξεύρω ἂν θὰ τὴν δεχθῆῖ ἡ Ἐπιτροπὴ. Τὸ οἰκονομικὸν λοιπὸν ζήτημα, ὡς βλέπετε, μένει ἄλυτον,

Ὁ Κανονισμὸς τῶν Δικαστηρίων συνεζητήθη μὲ τοὺς Προξένους, γίνονται πάλιν Εἰρηνοδικεῖα, Πρωτοδικεῖα, κλπ. ἀλλὰ τίθενται προσόντα μεγάλα (δίπλωμα Πανεπιστημίου ἀπὸ τὸν Εἰρηνοδίκην κλπ.)

Ὁ Κανονισμὸς τῆς χωροφυλακῆς συζητεῖται, ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκαμε μερικὰ πράγματα, ἀλλὰ δὲν τὰ ὑπέβαλεν εἰς τοὺς προξένους. Καὶ τὸν Προϋπολογισμὸν συνέταξε καὶ τὸν ὑπέβαλεν εἰς τοὺς Προξένους, ἀλλὰ δὲν συνεζητήθη ἀκόμη. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀναλαμβάνει τὰ ἔξοδα εἰς δύο περὶπου ἑκατομμύρια φράγκα.

Εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ρεθύμνης θὰ μάθητε ὅτι γίνονται φρουραὶ, ἀλλ' αὐταὶ θὰ πληρώνωνται ἀπὸ εἰσπράξεις, τὰς ὁποίας θὰ ἔχουν ἀπὸ τὸ ἐμπόριον τῶν ἐκεῖ μερῶν, διὰ νὰ περιορίζουν τὰ πολλὰ ἐγκλήματα, ὅπου γίνονται κατ' αὐτάς. Λυπηρὸν εἶναι ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν μας καὶ εἰς ἄλλας γίνονται τοιαῦτα. Δὲν συλλογίζονται ἐκεῖνοι, ὅπου τὰ διαπράττουν, ὅτι ὅλα δὲν θὰ ἀμνηστευθοῦν, μάλιστα αὐτὰ ὅπου γίνονται μετὰ τὴν παραδοχὴν τοῦ πολιτεύματος θὰ τιμωρηθοῦν; Ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν στρατὸν ὅπου μένει εἰς Κρήτην εἶναι 2500 ἄνδρες, τῶν ὁποίων ἡ ὑπηρεσία ἐτελείωσε πρὸ δύο ἐτῶν, αὐτῶν οἱ συγγενεῖς εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἔκαμαν παράπονα εἰς τὸν Σουλτάνον διατὶ νὰ μὴν ἀπολυθοῦν πλέον. Δι' αὐτὸ φαίνεται ὁ Σουλτάνος ἐζήτησε νὰ τοὺς ἀντικαταστήσῃ, ἀλλ' οἱ Εὐρωπαῖοι πρὸ πάντων ἡ Ρωσσία καὶ Γαλλία δὲν τοὺς ἐπέτρεψαν. Τοῦ εἶπον, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ πάρῃ στρατόν, χωρὶς ὁμως νὰ φέρῃ ἄλλον, καὶ τὸ ζήτημα μένη, ὡς καὶ πρότερον.

Κατὰ τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν, θὰ ἔφθασε χθὲς ὁ Σ. Μητρο-
πολίτης κ. Εὐμένιος, εἰς Ἡράκλειον. Ἔτσι μᾶς γράφει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

Χαλέπα τῇ 10 Αὐγούστου 1898

Σᾶς χαιρετῶ

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Υ. Γ. Φρόντισε νὰ ἰδῆς τὸν Θεοκλῆν καὶ διάβασέ του τὴν ἐπιστο-
λὴν ταύτην.

Ἐπίσης δώσε αὐτὴν καὶ εἰς τὸν κ. Χριστοδουλάκην καὶ φίλους.

Ὁ ἴδιος

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ι. Λεκανίδην

Ἀγαπητέ μοι Σύντκνε.

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν σου. Αἱ ἀλληλογραφίαι τῆς (Ἀκροπόλε-
ως) ἔχουσιν ἀληθείας καὶ δι' αὐτὸ δὲν σοῦ γράφω τί συμβίνει ἐνταῦθα.
Σήμερον εἶδον τὸν κ. Σφακιανάκη. Ἐκαμα εἰς αὐτὸν λόγον περὶ τῶν δι-
καστηρίων τοῦ τμήματός μας καὶ ἐμείναμεν σύμφωνοι ὅτι ἐγὼ μὲν θὰ
ἐξακολουθῶ ἀπ' ἔξω τὸ ζήτημα, αὐτοὶ δὲ διὰ τῆς ὑπηρεσίας, καὶ θὰ
τείνωμεν πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ. Οὕτως ἐχωρίσθημεν.

Τὸ σπουδαιότερον, τὸ ὁποῖον ἠννόησα κατ' ἀρχὰς εἶναι ὅτι ἐάν
οἱ Τούρκοι ἠρνοῦντο νὰ παραδώσουν τὰ φορολογικὰ γραφεῖα, καὶ ἐχρε-
ιάζετο βία, οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν θὰ ἔκαναν χρῆσιν αὐτῆς. Τὸ εἶπε καὶ ὁ
Ῥώσος Πρόξενος, ἐμπιστευθεὶς εἰς ἓνα (δι' αὐτὸ ἄς μείνῃ μυστικόν).
Ῥεῦμα σχηματίζεται πολὺ κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐάν εἰς τοὺς διορισμοὺς
δὲν προσέξουν καὶ δοθῇ καὶ ἐξ αὐτῶν ἀφορμὴ θὰ ἐκδηλωθῶι κατ' αὐτῆς
παράπονα

Ὁ Μητροπολίτης εὐρίσκεται εἰς Ἀρχάνας ἀπὸ τῆς 16ης τρέχοντος,
ὅπου οἱ Ἀρχανιώται τὸν ἐζήτησαν, ἐκεῖθεν θὰ μεταβῇ εἰς τὴν Μονὴν Ἀ-
πάνω—Σήφη ὅπου θὰ στήσῃ τὴν ἔδραν του. Ἐν τούτοις οἱ φίλοι τῆς Ἐκ-
τελ. Ἐπιτροπῆς Μακράκιδες, ἔστειλαν ἔγγραφον, φαίνεται, δι' οὗ τὸν ἠ-
πεῖλουν, ἂν ἐξήρχετο τοῦ Ἡρακλείου. Ἡ ἔδρα τῆς Διοικήσεώς μας κατὰ
πᾶσαν πιθανότητα, θὰ εἶναι εἰς Ἀλμυρόν.

Τοὺς χαιρετισμοὺς μου εἰς τὸν Καπετὰν Φοῦρον, Διγενάκην, Βαρ-
δάκην, Μαραβελάκην, κλπ. Τί κάνει ὁ κ. Βαρδίδης;

Σὲ ἀσπάζομαι.

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Χαλέπα τῇ 20 Αὐγούστου 1898

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν εἰδικὸν Γραμματέα Ἀν. Πρωτοπαπαδάκην.

Ἀγαπητέ μοι Ἀνδρέα.

Χθὲς διετάχθη ὁ Ἀγγλος Διοικητὴς τοῦ Ἡρακλείου νὰ παραλάβῃ
τὰ φορολογικὰ γραφεῖα, ἀλλ' ὁ Τουρκ. ὄχλος ἀντέστη καὶ οἱ Ἀγγλοὶ
ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ ὄχλου. Οὕτω ἤρχισε πάλῃ μεταξύ των, καθ'
ἦν ἐφονεύθησαν πολλοὶ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη.

Τὸ Ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον, ὅπου εὐρίσκετο ἐκεῖ, ἐκानονιοβό-
λησε τὴν πόλιν. Πυρκαῖα ἐδόθη ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς εἰς αὐτὴν. Περὶ
τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν, δὲν γνωρίζομεν τί ἔγιναν.

Ἐάν τὰ πράγματα ἐξακολουθήσουν καὶ εἶναι σοβαρὰ πολὺ, θὰ μεταβῶ μέχρι τῶν Αὐχάνων διὰ ξηρᾶς νὰ τὰ ἴδωμεν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ νὰ τὸ γνωρίζετε, νὰ ἔλθουν ὅσοι θέλουν.

Χαλέπα τῆ 26 Αὐγούστου 1898

Σὰς χαιρετῶ

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Πρὸς Ἰωσήφ Λεκανίδην

Χαλέπα τῆ 27 Αὐγούστου 1898

Ἄγαπητέ μοι Σύντεκνε,

Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἀναχωρῶ δι' Ἀποκόρωνα. Ἐναυλώσαμεν ἀτμόπλοιον, ὅπως ἔλθῃ εἰς Ἀλμυρὸν τὸ Σάββατον τὸ πρῶτὸν νὰ μᾶς παραλάβῃ διὰ Χερσόνησον Ἡρακλείου. Θὰ παραλάβωμεν ἄνδρας ἀπὸ Σφακιά καὶ Ἀποκόρωνα καὶ θὰ μεταβῶμεν εἰς τὰ Ἡρακλειώτικα ἵνα παράσχωμεν τὴν συνδρομὴν μας κατὰ τῶν Τούρκων τοῦ Ἡρακλείου.

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Πρὸς

Τὸν Συνταγματάρχην Χερμασίδ

Ἐξεχώτατε.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν ὅπως ὑποβάλλωμεν τῆ Ὑμετ. Ἐξοχότητι τὸ ἔγγραφο τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἔξωθι τοῦ Ἡρακλείου συγκεντρωμένου Χριστιανικοῦ Λαοῦ, ἐκ τῶν πλείστων τῆς Νήσου Ἐπαρχιῶν, οὐδ' αὐτῶν τῶν Σφακίων καὶ Ἀποκορώνου ἐξαιρουμένων. Ὑποβάλλοντες τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφο ὑψοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνὴν ὑπὲρ τοῦ δικαίως ἀλγοῦντος Χριστιανικοῦ λαοῦ καὶ οὐδὲν ἕτερον αἰτουμένου, εἰμὴ τὴν δικαιοσύνην, ἣν ὀφείλει αὐτῷ ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν προστασίαν αὐτοῦ πεπολιτισμένη Εὐρώπη καὶ τὴν ὀριστικὴν διακανόνισιν τῆς τύχης του.

Κατανοεῖ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ὅτι ἡ διατήρησις καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καθεστῶτος, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὁποίου διεδραματίσθησαν σκηναὶ φρικῶδεις, ὑπέστησαν οἱ Χριστιανοὶ ἀληθὲς μαρτύριον καὶ συνεπληρώθη ἡ καταστροφὴ Χριστιανικῆς Κοινότητος κατὰ πάντα ἀκμαζούσης, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔσται ἀποδεκτὴ. Καὶ αὕτη ἡ λέξις Τουρκικὴ ἐξουσία καὶ πρότερον μὲν, ἀλλὰ πρὸ πάντων νῦν, ἐμποιεῖ φρίκην εἰς πάντα Χριστιανόν, ἐκ σκληρᾶς πείρας γινώσκοντα ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶναι ταυτόσημος τῷ δολοφόνῳ, σφαγέυ, ἄγριος καὶ ἀποτρόχαιος Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀνά πάσαν τὴν νῆσον ὑψωθείσα, φωνὴ ὑπὲρ τῆς ὀριστικῆς λύσεως τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος καὶ τῆς παραδειγματικῆς τιμωρίας κοινῶν κακούργων, ληστῶν, ἐμπρηστῶν καὶ σφαγέων, οἵτι ἀνεδείχθησαν αἱ τε πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ τουρκικαὶ ἀρχαὶ καὶ ὁ τουρκικὸς λαός, θέλει τὴν φορὰν ταύτην τοῦλάχιστον εἰσακουσθῆ,

Μετ' ἐξόχου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα καὶ τὸ Ὑψηλὸν τῶν
Ναυάρχων Συμβούλιον ὑπολήψεως

Ἐν Ἐπάνῳ Ἀρχάναις τῆ 5 Σ)βρίου 1898.

† Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης.

Εὐμένιος

Ἀπάντησις τοῦ Ἑγγλοῦ Ναυάρχου Χερμσαΐδ.

Ἐν Ἡρακλείῳ τῆ 5)17 Σεπτεμβρίου 1898.

Κύριοι,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι πληροφορηθεὶς περὶ
σφαγῶν καὶ βιαιοπραγείων ὑπὸ Μουσουλμάνων ἐν Ἡρακλείῳ, ἀμέ-
σως ἐπέστρεψα εἰς Κρήτην.

Τὰ ὑπὸ τῆς καταστάσεως ἐπιβαλλόμενα ἀναγκαῖα μέτρα ἐλήφθη-
σαν ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου μου τοῦ Ἑγγλοῦ Ναυάρχου καὶ ὑπ' ἐμοῦ.
Πᾶσα ἡ ἀναγκαῖα ναυτικὴ καὶ στρατιωτικὴ δύναμις εἶναι ἤδη ἐνταῦθα
ἢ θὰ σταλῆ, καὶ πᾶσα ἐπιθετικὴ πράξις ἐκ μέρους σας κατὰ τῶν Μου-
σουλμάνων, μόνον θὰ ἐπιδεινώσῃ τὴν κατάστασιν.

Ζητῶ ἀπὸ σᾶς ἐγγύησιν ὅτι θὰ ἀπέχητε ἀπὸ πᾶσαν πράξιν κατ'
ἀόπλων Μουσουλμάνων καὶ ἀπὸ πᾶσαν παραβίασιν τοῦ κορδονίου. ἔχω δό-
σει ὑπόσχεσιν ὁ ἴδιος ὑπ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ μετὰ πειποιθήσεως προσδο-
κῶ νὰ σεβασθῆτε τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην.

Ὅθεν ἐννοεῖται ὅτι εὐρίσκεσθε μόνον ἐν ἀπλῇ ἀμύνη καὶ ὀφείλω
νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι ὑπάρχει ἰκανὸς ἀριθμὸς ἐνόπλων Μουσουλμάνων
ἐκτὸς τοῦ Ἡρακλείου, κατὰ δυνατῆς προσβολῆς τῶν ὀπείων δέον νὰ εἴ-
σθε προπαρασκευασμένοι. Ἐχω λάβει ἰκανὰς Ἀγγλικὰς ἐπικουρίας καὶ
περιμένω πλείονας ἐξ Αἰγύπτου καὶ σχεδιάζω νὰ αὐξήσω τὸν ἀριθμὸν
τῶν Ἀγγλικῶν προφυλακῶν, ἵνα προστατεύσω χριστιανικά τινα χωρία.
Ἐχω, ὅμως πάντοτε ὑπ' ὄψιν νὰ κρατῶ συγκεντωμένους τοὺς στρατιώ-
τας μου. ὅθεν δὲν θὰ πράξω οὕτω, ἐκτὸς ἂν πληροφορηθῶ ὅτι δὲν εἴσθε
ἄρκετὰ ἰσχυροὶ μὲ τὴν παροῦσαν διακανόνισιν τῶν προφυλακῶν.
Εὐάρεστηθῆτε νὰ βεβαιώσητε τὴν παραλαβὴν τῆς παρούσης καὶ νὰ δώ-
σητε τὴν αἰτουμένην ὑπόσχεσιν.

Μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήξεως.

Ὁ Συνταγματάρχης

Χερμσαΐδ.

Ἡ ἐν Ἀρχάναις ἐπὶ τῆς ἀμύνης Ἐπιτροπὴ μετὰ τῶν
παρευρεθέντων ἀρχηγῶν Κρήτης.

Πρὸς

Τὸν Συνταγματάρχην Χερμσαΐδ.

Ἐξοχώτατε,

Ἐν πρώτοις εὐχαρίστως χαιρετίζομεν τὴν ἄφιξιν τῆς Ὑμετέρας
Ἐξοχότητος ἐν τῇ πολυπαθεῖ ἡμῶν πατρίδι καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ πυροκαύστῳ
Ἡρακλείῳ καὶ

Εἶτα δηλοῦμεν ὅτι ἐκομισάμεθα τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5)17 ἱστα-
μένου, Ὑμέτερον ἔγγραφον, ἐξ οὗ ἐξηγάγομεν τὰ ἑξῆς. Α) Ὅτι πᾶσα ἐ-
πιθετικὴ πρᾶξις ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῶν Μουσουλμάνων θὰ
ἐπιδεινώσῃ μόνον τὴν κατάστασιν. Β) Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης αἰτεῖται
παρ' ἡμῶν ἐγγύησιν ὅτι θέλομεν ἀπέχει πάσης κατ' ἀόπλων Μουσουλ-
μάνων πράξεως καὶ παραβιάσεως τῆς στρατιωτικῆς ζώνης Γ) Ὅπως ὁ-
μεν δεόντως παρεσκευασμένοι κατὰ ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως ἐνόπλων
Τούρκων καθ' ἡμῶν καὶ Δ) ὅτι σκέπτεται νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν
Ἀγγλικῶν προφυλακῶν ἢ Ὑμετέρα Ἐξοχότης, ὅπως προφυλάξῃ χριστι-
νικά τινα χωρία, ἐὰν πληροφορηθῇ ὅτι δὲν εἴμεθα ἀρκετὰ ἰσχυροὶ ὑπὸ
τὴν παροῦσαν διευθέτησιν τῶν προφυλακῶν.

Ἀπαντῶντες εἰς ταῦτα πάντα εὐχαρίστως, δηλοῦμεν τὰ ἑξῆς:

Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἤδη ἐπληροφορήθη τὰ ἐν Ἡ-
ρακλείῳ διαδραματισθέντα. Γινώσκει ὅτι πολλοὶ ἐκατόμβαι χριστιανῶν οὐ
μόνον ἐσφάγησαν, ἀλλὰ καὶ τῷ πυρὶ παρεδόθησαν δίκην ὀλοκαυτωμάτων.
Γινώσκει ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅτι ἔλαβε χώραν ἐν τῇ ἀτυχεῖ ἐκείνῃ πόλει ἀληθῆς
διὰ τοὺς χριστιανοὺς πανωλεθρία, οὐ μόνον εἰς ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐ-
τὴν τὴν δύναμιν ὀλοκλήρου τοῦ τμήματος Ἡρακλείου.

Καίτοι δὲ τὸ δρᾶμα τοῦτο ὑπῆρξεν ἐκ τῶν τραγικωτάτων καὶ τῶν
μᾶλλον ἀπαισιῶν, οἱ δὲ χριστιανοὶ ἅμα τῷ πρώτῳ ἀκούσματι κατελήφθη-
σαν ὑπὸ φρίκης καὶ κατὰ χιλιάδας συνεπυκνώθησαν ἐπὶ τῆς ζώνης ἀγα-
νακτοῦντες, ἐν τούτοις εἰς οὐδὲν ἀπολύτως κατ' οὐδενὸς οὔτε στρατιώ-
του οὔτε πολίτου Τούρκου, προέβησαν διάβημα, οὐδὲ κατὰ σπιθαμὴν ὑ-
περέβησαν τὴν ζώνην, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι οὐδαμῶς ἐπιτρέ-
πουσιν ἑαυτοῖς νὰ φαντασθῶσιν, ὅτι αἱ Μεγ. Δυνάμεις καὶ δὴ ἡ Κραταιὰ
Ἀγγλία θὰ παρίδωσιν ἀτιμώρητον τηλικαύτην ὕβριν τῆς ἑαυτῶν σημαίας
καὶ θὰ θυσιάσωσι τὸ ἑαυτῶν παγκόσμιον γόητρον χάριν Κυβερνήσεως
δολοφονικῆς καὶ στρατοῦ πανηγυρικῶς κακουροῦντος ἢ ἐξ οἴκτου
πρὸς ὄχλον ἄγριον καὶ αἰμοχαρῆ.

Ἐκτός δὲ τούτου τρέφουσι μὲν τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι αἱ Μεγ.
Δυνάμεις θέλουσι κατανοήσῃ πλέον ἐκ τῶν εἰδεχθῶν τοῦ Ἡρακλείου
σκηναῶν, ὅτι ἀδύνατον νὰ διοικηθῇ ὁ τόπος ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὸ Κυβερνη-
τικὸν σύστημα αὐτόχρημα δολοφονικὸν καὶ θέλουσι προβῆ ἔρρωμένως εἰς
τὴν ὀριστικὴν λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος.

Ἐφ' ὅσον ἤδη, Ἐξοχώτατε, τοιαῦτα αἱ πεποιθήσεις καὶ τοιαῦτα
παρήγοροι ἐλπίδες κυριαρχοῦντος λαοῦ, οὐδεὶς φρονοῦμεν ὑπάρχει φό-
βος παρεκτροπῆς, δυναμένης νὰ ἐπιδεινώσῃ τὴν κατάστασιν. Καίτοι δὲ
καὶ ἡ μέχρι τοῦ νῦν, διαγωγὴ τῶν Χριστιανῶν εἶναι ἀρκοῦσα ἐγγύησις,
καὶ ἡ μέχρι τοῦ νῦν, διαγωγὴ τῶν Χριστιανῶν εἶναι ἀρκοῦσα ἐγγύησις,
οὐχ' ἦττον οὐδόλως καὶ ἡμεῖς διατάζομεν νὰ ὑποσχεθῶμεν τῇ Ὑμετ. Ἐ-
ξοχότητι, ὅτι παντὶ σθένει θέλομεν σεβασθῆ ὑπόσχεσιν, ἣν ἔχει δώσει.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν σύστασιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ὅ-
πως ὁμεν ἔτοιμοι κατ' ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως ἐνόπλων Τούρκων καθ'
ἡμῶν μετὰ τὴν ἔκφρασι, τῶν εὐχαριστιῶν ἡμῶν ἐπὶ τῇ πολυτίμῳ ταύτῃ
συστάσει, δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι οὐδενὸς τῶν δεόντων γενέσθαι θέλομεν
παραμελήσει.

Προκειμένου τέλος περὶ τῆς αὐξήσεως τῶν Ἀγγλικῶν προφυλακῶν
πρὸς προφύλαξιν χριστιανικῶν χωρίων, τοῦτο ἀφίεται καθ' ὀλοκληρίαν
εἰς τὴν δευδέρκειαν καὶ ἐκτίμησιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως

Ἐν Ἐπάνῳ Ἀρχάναις τῇ 6)18 Σεπτεμβρίου 1898.

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν παρευρεθέντων Ἀρχηγῶν Κρήτης).

Χαλέπα τῆ 25 Ὀκτωβρίου 1898.

Ἀγαπητὲ Σύντεκνε,

Προχθές, ὅπου ἔφθασα ἐνταῦθα, ἔμαθον ὅτι θὰ ἤρχεσο σήμερον καὶ δι' αὐτὸ δὲν σοῦ ἔγραψα, ἀλλ' ἔμαθον πάλιν ὅτι θὰ ἔλθῃς τὴν προσεχῆ Κυριακὴν. Σοῦ γράφω λοιπὸν τὰ νεώτερά μας, τὰ ὅποια θὰ γνωρίζῃς ἐκ τῆς δημοσιογραφίας,

Ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἔφυγεν ἀπὸ τὰς 23)10 τρέχ. ἔμειναν δὲ μόνον περὶ τοὺς 500 ὡς φύλακες τῶν πολεμοφοδίων καὶ κανονίων. Ἄλλ' ἢ Τουρκία προσπαθεῖ ἀκόμη νὰ κερδίσῃ τὸ ζήτημα τῶν μικρῶν φρουρῶν. Οὐχ' ἦττον ὁ Ἄγγλος, μέχρις ἐνός, ἔστειλεν ἕξω τῆς νήσου τοὺς Τούρκους στρατιώτας τοῦ μέρους τῆς κατοχῆς του καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ φιλοτιμούμενοι θὰ κάμουν τὸ ἴδιον. Διεδόθη μάλιστα αὐτὴν τὴν ὥραν, ὅτι καὶ εἰς τὸ Ρέθυμνον μένουσιν μόνον 200 διότι δὲν ὑπῆρχε πλοῖον, ὅπως ἀναχωρήσωσι.

Ὅταν ἀναχωρήσωσι καὶ ἐκ τῆς πρωτεύουσας τῶν Χανίων, ὅπου ὑπάρχει διεθνὴς κατοχὴ, τότε λύεται ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τὸ οὐσιώδες αὐτὸ ζήτημα, τῆ πρωτοβουλία καὶ τῆ ἐπιμονῆ τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ σημερινὴ προσωρινὴ διοργάνωσις εἶναι ἡ στρατιωτικὴ. Θὰ διοικήσωσιν οἱ ναύαρχοι, προσλαμβάνουσι δὲ μόνον οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους καὶ πολιτοφύλακας καὶ ὁδηγοὺς τοῦ Εὐρωπ. στρατοῦ. Διὰ τοὺς διορισμοὺς αὐτῶν εὐρίσκονται εἰς κίνησιν τὸ ἐκτελεστικὸν καὶ οἱ περὶ αὐτό. Ὡστε, ἐνῶ ἀφ' ἐνός δὲν δεχόμεθα τὴν λύσιν, ἐὰν δὲν ἀνοχωρήσῃ καὶ ὁ τελευταῖος Τοῦκοκ στρατιώτης, ἀφ' ἐτέρου ἀποδεχόμεθα καὶ ἐπιδιώκομεν τὰς θέσεις, πρὶν ἴδωμεν τί ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ. Ἀλλὰ τὸ εὐχάριστον εἶναι, ὅτι ἡ θέσις τῶν Κρητῶν ἐν τῷ ζητήματι τῆς Κρήτης εἶναι ὅπως παθητικὸν καὶ οἰαδίηποτε πράξις μας δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ ἐκτελεστικὸν δὲν ἔχει θέσιν ἐν τῇ νέᾳ προσωρινῇ κυβερνήσει, ἀλλ' οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν τὸ ἀποπέμπουν, διότι σύλλογίζονται ὡς, ὅτι δυνατὸν νὰ οχηματισθῇ ἄλλο κέντρον, προτιμῶσι δὲ τὸ ὑπάρχον, ὡς τὸ συντηρητικότερον κέντρον, τὸ ὅποῖον ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ. Ἐνθυμεῖσαι δὲ κατὰ τὴν ἐκλογὴν του, ὅτι ἔδειξαν ἐνδιαφέρον, διότι ἐσκέπτοντο, ὡς ὠμολόγησαν καὶ οἱ ἴδιοι, ὅτι ἄλλο κέντρον. περιλαμβάνον ζωηρότερα στοιχεῖα ἠδύνατο νὰ τῶν γεννᾶ πράγματα. Ἐνεκεν τούτου, οὔτε Συνέλευσιν θέλουσιν, οὔτε ἀφίνουσι νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν τῆς τῶν ὑπάρχον κέντρον, διότι δὲν ἔχει αὐτοβουλίαν.

Ἄλλ' ἀφοῦ οἱ σφαγὴ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Ἑρακλειωτῶν ἔδωκε πέρασ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς νήσου, δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ὅπως καὶ ἂν ἐπολιτεύετο.

Ὁ Δασκαλογιάννης εὐρίσκεται ἀκόμη ὑπὸ περιορισμόν. Αὐριον πιθανὸν νὰ δικασθῇ ἢ ὑπόθεσις του καὶ νὰ ἀπολυθῇ. Οὕτω τοῦλάχιστον εἶπεν ὁ Ποτιτιέ, ὅτι μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τοῦ στρατοῦ θὰ ἴδουσι τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν.

Εἰς τοὺς φίλους κ. Βαρδίδην, Φοῦρον, Διγενάκη, Μαρυβελάκη κλπ. τοὺς χαιρετισμοὺς μου.

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης

Υ. Γ. Φρόντισε νὰ ἰδῇς τὸν κ. Μιχαὴλ Φραγκοῦλην καὶ ἐρώτησέ τον πῶς περνᾷ τὸ παιδί, πρόσφερε του δὲ καὶ τοὺς χαιρετισμοὺς μου, Ἐπίσης πρόσφερε αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν κ. Νικολαίδη.

Πρὸς τὸν εἰδικὸν Γραμματέα Α. Πρωτοπαπαδάκην

Χανιά τῆ 29 Ὀκτωβρίου 1898

Ἀγαπητέ Ἀνδρέα,

Ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς σου. Δὲν μοῦ μένει καιρὸς νὰ γράψω τίποτε καὶ κάμε ἀπὸ ἰδικοῦ σου ὅτι ἤμπορεῖς. Αἱ νεώτεροι εἰδήσεις εἶναι πολὺ εὐχάριστοι. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξεδίωξαν ὄλους τοὺς Τούρκους στρατιώτας διὰ τῆς βίας ἀπὸ τὰς 24 τρέχ. μηνὸς καὶ ἔκτοτε δὲν ὑψώνεται οὐδὲ ἡ Τουρκικὴ σημαία, διότι τῶν εἶπεν ὅτι ἂν δὲν φύγουν μὲ τὸ καλὸν θὰ τὴν καταβιβάσῃ. Χθὲς δὲ ἔλαβον ὁδηγίας καὶ οἱ ἄλλοι ναύαρχοι, ἀπὸ τὰς κυβερνήσεις των καὶ ἔδωσαν νέον τελεσίγραφον, διὰ τοὺς Τούρκους, ὅτι ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν δὲν πρέπει νὰ μένη κανεὶς Τούρκος στρατιώτης, εἰς τὴν Κρήτην.

Ὅστε ἀπὸ τῆς 3ης Νοεμβρίου δὲν θὰ εἶναι πλέον κανεὶς.

Πιθανώτερον δὲ εἶναι ὅτι δὲν θὰ ὑψώνεται ἡ Τουρκικὴ σημαία εἰς τὴν νῆσον.

Τὰ σέβη μου εἰς τοὺς γονεῖς σου καὶ τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τοὺς φίλους.

Σὰς ἀσπάζομαι
Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Πρὸν τὸν εἰδικὸν Γραμματέα Α. Πρωτοπαπαδάκην.

Χανιά τῆ 21 Ὀκτωβρίου 1898.

Φίλτατε Ἀνδρέα,

Ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σου. Προχθὲς σοῦ ἀπήντησα εἰς ὅ,τι μὲ ἠρώτησες καὶ ἔθηκα τὴν ἐπιστολήν μου εἰς ἓν μέρος ὅπως τὴν στείλουν καὶ σήμερον τὴν εὔρηκα εἰς τὸ ἴδιον μέρος.

Τὰ παλαιὰ ἐγκλήματα δὲν ἀπεφασίσθη ἐὰν θὰ τιμωρηθοῦν, οἱ Εὐρωπαῖοι δεικνύουν ἀδιαφορίαν καὶ τὸ πιθανώτερον εἶναι, ὅτι δὲν θὰ τιμωρηθοῦν, ἀλλὰ μὴ τὸ διαδώσης διὰ νὰ μὴ γίνουν θρασύτεροι οἱ ἄνθρωποι καὶ διότι ἀκριβῶς δὲν ἠξεύρομεν τί θὰ γίνῃ

Ὁ Ἰσμαήλ-βέης ἔφυγε χθὲς μὲ τὸ Ἴταλικόν, ἐτοιμάζεται καὶ ὁ Τουρκικὸς στρατὸς τὰ ἀποχωρήσῃ.

Διὰ τὸν Πρίγκηπα ὑπάρχουν εἰδήσεις, ὅτι θὰ ἔλθῃ γρήγορα. Ὁ τόπος θὰ διοικηθῇ ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν διοίκησιν τῶν ναυάρχων, θὰ προσληφθῶσι καὶ ἐντόπιοι πολιτοφύλακες καὶ ὁδηγοὶ τοῦ Εὐρωπ. στρατοῦ, ἀλλ' ἡ ὀργάνωσις θὰ εἶναι προσωρινὴ καὶ ἄτακτη, δὲν θὰ εἶναι ὅπως ἠλπίζαμεν.

Τὰ ὄπλα τῶν χριστιανῶν θὰ ζητηθῶσιν ἀφοῦ ἐξέλθει ὁ Εὐρωπ. στρατὸς εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς ὄλους τοὺς φίλους καὶ τὰ σέβη μου εἰς τοὺς γονεῖς σου.

Σὰς ἀσπάζομαι
Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Χανιά τῆ 3 Νοεμβρίου 1898.

Ἀγαπητέ Ἀνδρέα.

Σήμερα θὰ ψαλῆ ἡ δοξολογία ἐνταῦθα. Οἱ Τούρκοι καὶ οἱ τελευταῖοι ἔφυγαν χθὲς τὸ βράδυ.

Διὰ τὸν Πρίγκηκα ὑπάρχουν εἰδήσεις ὅτι θὰ ἔλθῃ ἐντὸς 15—20 ἡμερῶν. Τότε πρέπει νὰ ἔλθουν ἐνταῦθα πληρεξούσιοι καὶ ὄπλαρχηγοί, καὶ πολλοὶ ὀπλίται, οἱ ὅποιοι ἐπολέμησαν, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἡπατρὸς μας, νὰ τὸν ὑποδεχθῇ.

Θὰ μάθωμεν προτιήτερα τὴν ἡμέραν ὅπου θὰ ἔλθῃ, ἀλλ' ἀπὸ τώρα νὰ συνεννοησθε.

Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τοὺς φίλους.

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Ἀγαπητέ μοι Ἀνδρέα,

Ἡ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία θὰ συντάξῃ τὸ πολίτευμα, ἔγινε καὶ εἶμαι εἰς αὐτήν. Τὰ ἄλλα ὀνόματα γνωρίζεις, μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὁ Φραντζῆς ἀντὶ τοῦ Μυλωνογιαννάκη, τὸν ὅποιον οἱ φίλοι του, φαίνεται, ἐγκατέλειψαν καὶ προτίμησαν τὸν Φραντζῆν.

Δι' ἐμὲ ἔγινε μέγας πόλεμος ἐκ μέρους τῶν ἄλλων ἀλλ' ὁ Πρίγκηψ καὶ Παπαδιαμαντόπουλος μὲ ὑπεστήριξαν μετ' ἐπιμονῆς.

Δὲν ἤρχισαμεν ἀκόμη ἐργασίαν, διότι οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἀνατολικῶν τμημάτων δὲν ἦλθον ἀκόμη.

Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν θὰ ἐκδοθῇ ἐγκύκλιος, ἡ ὁποία θὰ ὀρίζῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων, τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς, καὶ πότε θὰ συνέλθουν ἐδῶ διὰ νὰ συντάξουν τὸ πολίτευμα.

Θὰ συστηθῇ καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σκαλτούνη ἄλλη Ἐπιτροπή, ἣτις θὰ συντάξῃ τοὺς δικαστικοὺς νόμους.

Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τοὺς οἰκείους σου καὶ τοὺς φίλους.

Χανιά τῇ 28 Δ)βρίου 1893

Σὰς ἀσπάζομαι

Μ. Ρ. Κουνδουράκης.

Μέλη τῆς Κρητικῆς Βουλῆς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν.

Ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον ὁ Βενιζέλος, ἄριστῆρά αὐτοῦ δεύτερος ὁ Ἰωσήφ Γ. Λεκανίδης

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ 1898

“Ετος αναποφασιστικότητος τὸ ἔτος τοῦτο, δυσχερεῖων, διαρκoῦς ἀνανεώσεως προσωρινῶν μέτρων, ἀγωνίας καὶ τέλος ἐξαγαρᾶς διὰ νέου αἵματος, τῆς ὀριστικῆς λύσεως.

Σκληρᾶς μοίρας ὀρισμὸς ὑπῆρξαν τὰ μαρτύρια τῆς Νήσου αὐτῆς, ἢ μήπως τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ πολιτικῶν ἀντιζηλιῶν ἀποτελέσμαι

Ἐὰν ἐξαϊρέσωμεν τὴν Τουρκίαν, ἣτις ὑπερημόνετο τῆς ἀκεραιότητός της, ὁ ἀναγινώσκων τὰς σελίδας αὐτάς, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν σχετικῶν διπλωματικῶν δίδλων, ἐξίγει τὸ συμπέρασμα ὅτι πρὸ δύο περίπου ἔτων θὰ εἶχε λήξει ἡ πολυθρήνητος αὕτη ἱστορία, ἂν λόγῳ τῶν ἀντιζηλιῶν τῶν Μεγ. Δυνάμεων δὲν ἀπεσῦρετο ἡ τεθεῖσα ὑπὸ τῆς Ρωσσίας ὑποψηφιότης τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1897 ὀλίγον πρὸ τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς ρήξεως καὶ ἐὰν δὲν ἐμεσολάθει κατὰ τὸ 1897, ἢ ἀπὸ τὸν οἶστρον τοῦ αἰσθήματος, παρὰ τὰ διδάγματα τῆς μακρᾶς πείρας καὶ τῶν περιστάσεων, ἀλλαγῆ τοῦ προγράμματος εἰς Ἑνωτικόν. ἤτις τόσα κακὰ ἐπεσώρευsen εἰς τὴν Νήσον, τοπείνωσιν δὲ εἰς τὴν στοργικὴν, ἀλλ’ ἀπερίσκεπτον Μητέρα.

Ἄλλ’ ἄς παρακολουθῆσωμεν τὰ κατ’ αὐτὸ γεγονότα.

Ὅσον πλησιέστερον εὐρισκόμεθα πρὸς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, τόσον μεγαλύτεραι αἱ παρὰχωρήσεις καὶ ἡ δραστηριότης τῶν προστατίδων Δυνάμεων μεγαλύτερα.

Καὶ βλέπομεν ἀνάκλησιν τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ πρῶτον σχέδιον, **συγκέντρωσιν** του εἰς ὀρισμένα σημεῖα τῆς Νήσου, εἰς τὸ δεῦτερον, τὴν Κρήτην μέρος τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ τὸν Γεν. Διοικητὴν τῆς διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆ συναίνεσεως τῶν Δυνάμεων, εἰς τὸν Ὀργανικὸν Χάρτην.

Κοὶ ὅλα ταῦτα, ἐνῶ ἀναβάλλεται ἡ ἐντολὴ πρὸς τοὺς ἐν Κω. πύλει νὰ ἐκπονήσωσι τὸ ὀριστικὸν Σύνταγμα καὶ ἐνῶ δὲν καταλήγουσιν εἰς τὸ πρῶτον τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, διότι ἐκάστη τῶν Δυνάμεων ἔχει ἰδικόν της ὑποψήφιον.

Ἐπαναλαμβάνεται πάλιν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας ἡ ὑποψηφιότης τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου, ἀλλ’ ἐκεῖ σταματᾷ.

Γερμανία καὶ Αὐστρία θέβαιαι διὰ τὴν μὴ ἐξεύρεσιν λύσεως τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος, ἀποσύρονται, ἢ δὲ Ἡ Τουρκία ἀναμένει αὐτήν διὰ νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Θεσσαλίαν.

Ἡ ἐκκρεμότης του δημιουργεῖ τὴν ἀνάγκην προσωρινῆς Κυβερνήσεως.

Νέαι προτάσεις καὶ νέα σχέδια πρὸς τοῦτο, τὰ ὅποια πυροβολισμοὶ κατὰ Γαλλικοῦ σταθμοῦ ὑπὸ Τούρκων στρατιωτῶν, ματαιοῦσι.

Εὐρισκόμεθα εἰς τὰ τέλη Ἀπριλίου καὶ τῆ προτάσει τοῦ Σαλίσμπουρου ἐπιφορτίζεται ἡ Κρητικὴ Συνέλευσις νὰ ὑποδείξῃ Ἐπιτροπὴν Διοικητικῆς φύσεως,

διὰ τὰ κατοικούμενα ὑπὸ Χριστιανῶν μέρη, ἦτοι τὰ ἐκτὸς τῶν ζωνῶν κατοχῆς καὶ δὴ ὑπὸ δ ο κ ι μ ῆ ν.

Συμφωνοῦσι παραδόξως εἰς τοῦτο τὴν 29ὴν Μαΐου. Ἡ συμφωνία αὕτη προκαλεῖ καὶ ἐτέραν τοιαύτην διὰ τὸ δάνειον τῶν ἑξ ἑκατομμυρίων, μὲ προαπόληψιν ἐκ τῶν τελωνειακῶν προσόδων, χάριν τοῦ νέου σχεδίου, ὡς καὶ εἰς τὴν τῆς ἀποκρούσεως ἀποστολῆς νέων ἀποσπασμάτων Τουρκικοῦ στρατοῦ.

Ἐγκύκλιος μὲ τὰ ἀνωτέρω σημεῖα ἀποστέλλεται εἰς τοὺς Ναυάρχους τὴν 16ην Ἰουνίου. Ἀπὸ Πλακωδρες δὲ τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀποστέλλει τὴν 7ην Ἰουλίου τὸ πόρισμα τῆς μελέτης τῆς ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς προσωρινῆς ὀργανώσεως τοῦ τόπου, ἡ δωδεκαμελῆς Ἐπιτροπὴ ἐν ἧ καὶ ὁ Μ. Ρ. Κουνδουράκης μὲ εἰσηγητὴν τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον.

Τέλος τὴν 11ην Αὐγούστου ἡ Γεν. Συνέλευσις προβαίνει εἰς τὸν διορισμὸν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐγκαθισταμένης κατὰ παράκλησίν τῆς, ἐν Χαλέπα, ἦτοι χώρῳ τῆς Διεθνoῦς ζώνης.

Οὕτω μετὰ πάροδον ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους περίπου, ἀπὸ τῆς Ἑλληνο-τουρκικῆς συρράξεως, κατορθοῦται ἡ ἐκπόνησις ἐνὸς πολιτεύματος, ἔστω προσωρινοῦ καὶ ἀτελοῦς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐφαρμογῆς του, ὡς καὶ τὰ προηγούμενα τοῦ 1896 καὶ 1897, εὔρον τὴν προμελετημένην ἀντίδρασιν τῶν Τούρκων μὲ τὴν τραγωδίαν τοῦ Ἡρακλείου τῆς 25, 26 καὶ 27 τοῦ 1898.

Διὰ τελευταίαν φορὰν βλέπομεν τὴν ἔλλοχεύουσαν λέαιναν πηδῆσαν εἰς τὸν τόπον τοῦ κινδύνου καὶ τηλ)μα πρὸς τὸν Ι. Σφακιανάκη ἐκ μέρους τοῦ Διεθνoῦς στόλου τὴν 3 Σ)βρίου 1898. «Οἱ Ἐπαναστάται κατηνύσθησαν πολὺ διὰ τῆς ἀφίξεως ἐπικουριῶν καὶ ἀπεσῶρθησαν ἀπὸ τῆς θέσεώς των». Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου Grandeli.

Τὸ αἶμα τῶν ἀθῶων θυμάτων, ἐν οἷς καὶ στρατιῶται τῆς πανισχύρου Προστάτιδος Ἀγγλίας, παραμερίζει τοὺς δισταγμοὺς καὶ ραγδαῖα τὰ εὐχάριστῶ γεγονότα ἐντὸς τῶν τεσσάρων ἐπομένων μηνῶν προκαλεῖ

Ἡ Νῆσος ἐκκενοῦται τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ ἡ Α.Β.Υ. ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος διορίζεται Ὑπατος Ἀρμοστής τῆς καὶ ὁ κομιστής τοῦ ἀρραβῶνος τῆς Ἐνώσεως, ἀναμένεται τὴν 9ην Δ)βρίου.

Ὁ Κρητικὸς λαὸς δὲν πιστεύει ἀκόμη καὶ διερωτᾶται: ἂν πρόκειται περὶ ὄνειρου ἢ πραγματικότητος.

Δὲν εἶναι ὄνειρον ὅμως· ἡ 9η Δ)βρίου 1898 ἀνατέλλει καὶ ὁ ὥραιος βλαστὸς τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἑλλάδος πατεῖ τὰ αἵματοβαμμένα χώματα τῆς Κρήτης,

Ἄλλος λαὸς τῆς δὲν εἶναι πλέον κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, καταλαμβάνεται ὑπὸ φρενιτίδος... (Ἄς ἀφήσωμεν τὸν αὐτόπτην νὰ διηγηθῇ.

Ἐκεῖ στὴν μικρὰν ἐκείνην γωνίαν τοῦ κλασσικοῦ κόλπου, ὅτε τὸ πρῶτον ὁ Ἑλληνόπικτος ναύτης ἐπάτησε τὴν αἰμοσταγῆ γῆν καὶ τὸ Ἡράκλειον ἀνάστημά

του ἐπεβλήθη ἐπὶ τῶν ἐπισήμων ἀντιπροσώπων Δυνάμεων, ἡ θέα τοῦ ὑπῆρξε τὸ σύνθημα ἀλλαγαγῶν καὶ βοῆς καὶ τὰ στήθη τῶν πέριξ συσσωρευθέντων Κρητῶν, τῶν ἀπὸ παραδόσεως ἀναμενόντων τὴν εὐτυχὴ ταύτην στιγμήν, ἄτινα ἐπίεζεν ἐπὶ τοσοῦτους ἐνἑαυτοὺς ὁ ἐφιάλτης τῆς δουλείας, ἐδόνησεν ἕνας μεγάλος στεναγμός, ἔν οὐρανομήκης ἄχ!! ὄπερ ἐπανέλαβον τὰ πέριξ ὄρη, οἱ λόφοι, αἱ κοιλάδες καὶ αἱ φάραγγες, ὄπερ ἐπνέλαβον αἱ ἐναέριαι ψυχαὶ τῶν ἀπείρων ἐκείνων σκαπανέων τοῦ γίγαντος τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἡ γῆ ἐπετέρυγιζεν ἀπὸ κοιλάδος εἰς φάραγγα ἀπὸ κορυφῶν εἰς πεδιάδας, ὡσεὶ θέλουσα εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον νὰ διατυμπανίσῃ τὸ γεγονός.

Δὲν ἦτο σύνθημα ζήτησιν ἡ ἰαχὴ ἐκείνη ἢ ἀβρότητος ἐκδήλωσις εἰς νεοφανῆ 'Ηγεμόνα, ἀλλ' ἦτο ἔν μὲγα δεκαχισχιλίων ἄχ!! εἰς ψυχικὸς πόνος γλυκός, οὐράνιος, μίαν ἐκδήλωσις πατροπαραδότου προσδοκίας συναισθημῶτος, μίαν ψυχολογικὴν ἔκφανσις ἀναμενομένου γεγονότος καὶ ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἐκδηλουμένου δι' ἑνὸς ἀναστεναγμοῦ ἀνακουφιστικοῦ, διὰ μιᾶς νευρικῆς κινήσεως, δι' ἑνὸς ἐπὶ τέλους!

Ἴδου τί ἦτο ἡ ἄχρους ἐκείνη κραυγὴ ἣτις ἐδόνησε τὸ διάστημα ἦτο ἔν ἐκκενωθὲν θάρος, ἔν ἀναμενόμενον ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ἰστίον.

Καὶ τὴν χαρμόσουν τὴν ἀνακουφιστικὴν ταύτην ἰαχὴν, ἐχαιρέτισαν τὰ τηλεδόλα τῶν πλοίων ἐκείνων, ὡσεὶ ἐπιθυμούντων ν' αὐξήσῃσι, νὰ λαμπρύνωσι ταύτην, τῶν αὐτῶν ἐκείνων πλοίων, ἄτινα ἀπὸ τῆς αὐτῆς θέσεως, διασκορπιζόντα μύδρους καὶ σφαῖρας, ἐπειρῶντο μάτην νὰ κατασιγᾶσῃσι, νὰ κινήσωσι τὴν ἄλλην ἰαχὴν, τῶν αὐτῶν τούτων ἀνθρώπων, τῆς ἀγνακτῆσεως, τῆς προσδοκίας, τοὺς σπασμοὺς πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ πιέζοντος ἐφιάλτου.

Καὶ ἡ πανηγυρικὴ τῶν προστατίδων ἐκδήλωσις, ἦτο μίαν γλυκεῖαν ἱκανοποίησιν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαίου, λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος.

Καὶ ἀντιπαρήλθεν ὁ Πρίγκηψ πρὸ τῆς ἀνθρωπομάχης ἐκείνης, καὶ οἱ ὁφθαλμοὶ τὸν εἶδον, καὶ ἡ ἰαχὴ κατέπαυσε, ἡ ἀναπνοὴ ἐσταμάτησεν οὐδὲ πνοὴ ἐξήρχετο ἐκ τῶν στηθῶν ἐκείνων, ἄτινα τοσαύτην πρὸς στιγμήν πίεσιν ἠσθάνοντο καὶ συγκοπὴν ἐπαπειλεῖτο.

Αἴφνης, μόλις ἡ ἐστία ἐκείνη τῶν νευρικῶν ἐντυπώσεων ἀπεμακρύνετο, νέα ταραχὴ, νέα ὑπόκωφος βοὴ ἀνεπτύσσετο, καὶ θλέπεις τότε, ἄλλους νὰ κλαίωσιν, ἄλλους νὰ γελῶσιν, ἄλλους νὰ χειρονομῶσιν, νὰ σταυροκοπῶνται, ἄλλους νὰ ἀλληλοσπάζονται, νὰ κραυγάζωσι, νὰ ἐκβάλλωσιν ἀνάρθρους φωνὰς, νὰ τρέχωσι, νὰ κυλίωται, νὰ πηδῶσι, νὰ τραγοῦδῶσι, νὰ ψάλλωσι.

Καὶ ἐνόμιζες ὅτι ὀλόκληρος ὁ ἥσυχος ἐκεῖνος κόσμος εὐρίσκατο ἐν ἄλλοφροσύνῃ, καὶ ὁ ὕστερισμὸς εἶχε καταλάβει ὅλους.

Καὶ ἔτρεχον ὀπισθεν τῆς ἀπερχομένης ἀμάξης γυναικες, παιδία, γέροντες, σσβαροὶ καὶ ἐλαφροὶ καὶ ἐφθονον τὴν ἀμάξαν καὶ ἐδλεπον τὸν Πρίγκηπα καὶ πάλιν ἐσταμάτων, καὶ πάλιν ἔτρεχον καὶ ἐπανελάμβανον τὰ αὐτὰ καὶ ἠῤῥετο τὸ πλῆθος ἐκ τῶν, καθ' ὁδόν, ἀναμενόντων καὶ ἐνόμιζες ὅτι προσεπάθουν οὕτω νὰ μὴ ἀφήσωσι νὰ τοῖς διαφύγῃ τὸ ὄνειρον, ἡ ὄπτασία, ἡ πραγματικότης, ἀπὸ τὰς ἐλέμματα των, ἀπὸ τὰς χειρὰς των.

Καὶ ἐξηκολούθει ἀμείωτος ἡ εὐγενὴς ἐκείνη ἀμίλλα καὶ αἱ ὁδοὶ τῶν Χανίων περυσίασαν τὴν αὐτὴν εἰκόνα.

Ἐφθασε τέλος ὁ σεμνὸς Βασιλόπαις εἰς τὸ τέρμα τοῦ προορισμοῦ του, εἰς τὸ παλαιὸν Διοικητήριον, εἰς τὴν ἀκένωτον ἐκείνην ἐστίαν τοῦ Βανδαλισμοῦ καὶ τοῦ θανάτου, ὅπως ἐξυγιάνη καὶ ὅπως βαπτίσῃ ταύτην εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ.

Καὶ τὴν ἀφιξίν του ἠκολούθησεν, ἀνερχομένη τὸ πρῶτον τότε τὰ ὕψη, φιλοῦσα τοὺς αἰθέρας διὰ τῶν κυανολεύκων πτυχῶν της, ὑπερηφάνως πλαταγίζουσα καὶ περιχαρὴς, ἡ ἐρυθροκυανόλευκος Κρητικὴ σημαία

Καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισίν της τὰ τηλεβόλα τῶν πρὸ τῶν Χανίων ἐλλιμενισμένων πλοίων ἀναπετανύοντα τὴν Κρητικὴν σημαίαν, ἐβρόντησαν καὶ εἰς τὴν θρονίῃ των, ἀνταπεκρίθησαν τὰ ἐν Σούδα ναυλοχοῦντα, καὶ εἰς τὸν ὄρυμαγδὸν τῶν τηλεβόλων, συνηνόθη ὁ ἀλλελαγχμὸς της πανηγυρίζουσας πόλεως, καὶ ὁ κράτος τῶν κωδῶνων τῆς ἐκκλησίας.....(*)

Ὁ Πρίγκηψ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Κρητικὸν Λαὸν τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν.

Κρήτες,

Ἀποδεχθεὶς τὸν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας διορισμὸν μου ὡς Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ τῆς αὐτονόμου πατρίδος σας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν σας ἐκπληρῶν, ἀναλαμβάνω τὴν Κυβέρνησιν τῆς Νήσου.

Βαθεῖαν ἔχω τὴν συναίσθησιν τῶν καθηκόντων μου καὶ πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν δυσχερειῶν τῆς ἀποστολῆς, ἀλλὰ πρωτίστως στηρίζομαι εἰς τὴν φιλοπατρίαν σας, ὅπως δυνηθῶ νὰ ἐκτελέσω τὸ εὐρωπαϊκὸν δούλευμα καὶ ἐκπληρώσω τὰς εὐχὰς σας.

Θὰ καταβάλω πᾶσαν προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας σας, θὰ φροντίσω νὰ διοικηθῆτε κελῶς, δικαίως καὶ ἀμερολήπτως, νὰ ἀποκτήσῃτε ὅλοι ἀνεξαρτέτως ἀσφάλειαν καὶ ἀληθῆ ἐλευθερίαν, ἣν ἐγγυᾶται μόνον τὸ κράτος τῶν νόμων καὶ θεσμοὶ λυσυτελεῖς.

Πέποιθα, ὅτι θὰ εἰσθε φιλόνομοι, θὰ πειθαρχῆτε εἰς τὰς ἀρχὰς, τὰς ἐπιτετραμμένας τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, θὰ λησμονήσῃτε τὰς ἐκ τοῦ παρελθόντος διαμάχας σας καὶ, ἀδικαιότως φυλῆς καὶ θρησκευματος, θὰ συμβιώσῃτε ἐν εἰρήνῃ, ὡς τέκνα κοινῆς φιλοστόργου πατρίδος.

Ἄνευ τῶν ὄρων τούτων, ἄνευ πλήρους ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας καὶ τάξεως, ἄνευ διαλλαγῆς καὶ εἰρήνης, δὲν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ὀργανωθῇ διοίκησις ἀνύλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας, τὰ μέσα καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, συνεπῶς νὰ συνταχθῇ καὶ νὰ εὐημερήσῃ ἡ Κρήτη.

Ἐπικαλοῦμαι τὴν συνδρομὴν πάντων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι διὰ τῆς φιλοπατρίας σας θ' ἀποδείξῃτε τὴν Κρήτην εὐνοουμένην, εὐημεροῦσαν καὶ παράγοντα προόδου καὶ ὅτι θὰ ἐξασφαλίσῃτε τὴν πολύτιμον ὑποστήριξιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Κ ρ ῆ τ ε ς ! Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ τὰς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας σας καὶ τῆς πληρώσεως τῶν δικαίων πόθων σας οἰνάς προσπάθειάς μας.

Ἐν Χανίοις τῇ 9 Δεκεμβρίου 1898

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

* Ἐκ τῆς ἐν τῷ Ἱστορικῷ Ἀρχεῖφ Χανίων Ἐφημερίδος «Ἐπεθεύρησις».

Η Α. Β. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ἀποβιβαζόμενος εις Σούδαν τὴν 9 Δεκεμβρίου 1898
ὡς Ὑπατος Ἀρμοστής Κρήτης

Καὶ ἐκυβέρνησε τὴν Κρήτην ἐπὶ θετὴν περίπτου καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πρίγκηπος εὑρίσκει τὴν πλέον οὐσιαστικὴν ἀνταπόκρισιν ὁ καθολικὸς πόθος τοῦ λαοῦ τῆς Μεγαλονήσου διὰ τὴν Ἑνωσιν. . . .

Ἐὰν βραδύτερον διαφωνῆται μεταξύ Τούτου καὶ τοῦ κυριωτέρου τῶν Συμβούλων, τοῦ μεγάλου συμπατριώτου μας Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ἐξεκόλασαν τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Θερίσου, ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια ἐπιβάλλει νὰ τὰς ἀποδώσωμεν εἰς τὴν διάφορον ἀντίληψιν τῶν δύο ὑψηλοφρόνων ἀνδρῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος ἀκολουθητέαν τακτικὴν, προκρίναντος τοῦ δευτέρου τὴν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, τὴν καὶ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ι. Α. Τσουδεροῦ διατυπωθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1878. καθ' ἣν **πᾶσα λύσις ἐκτὸς τῆς ἐνώσεως ἦτο λήξις ἐπαναστάσεως πρὸς παρεσκευὴν νέας τοιαύτης.**

Ἡ διάστασις τῶν δηλαδὴ ὀφείλετο εἰς διαφορὰν μεθόδων καὶ μόνον.

Τώρα πού ἡ διαδρομὴ τοῦ χρόνου παρέχει σαφῶς ἀντικειμενικὴν τὴν προοπτικὴν τῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὀφείλει πᾶς καλῆς πίστεως ἄνθρωπος νὰ βροντοφωνήσῃ, ὅτι **ἀμφότεροι ὑπῆρξαν εὐγενῶς ἐνάμιλλοι δρομεῖς εἰς τὸν ἴδιον ἐθνικὸν στίβον.**

Καὶ διηγωνίσθησαν εὐθαρσῶς, μὲ ὄλην τὴν θέρμην τῆς πατριωτικῆς τῶν ψυχῆς, νὰ παραδώσουν τὴν σκυτάλην ἐλευθερίας τῆς Κρήτης πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα.

Καὶ νέον βῆμα πρὸς τὸ ποθητὸν τέρμα, προκαλεῖ ἀποχώρησιν τοῦ Πρίγκηπος μὲ τὸ ἔξης ἀποχαιρετιστήριον Διάγγελμα :

Κρήτες

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀσκῶν τὸ χορηγηθὲν Αὐτῷ δικαίωμα ἵνα προτείνῃ τὸν Ὑπατον ἐν Κρήτῃ Ἀρμοστήν, προέτεινεν ὡς τοιοῦτον, Ἐμοὶ ἀποχωροῦντος, τὸν κ. Ἀλεξάνδρον Ζαῖμην, αἱ Προστατίδες δὲ Δυνάμεις εὐηρεστήθησαν νὰ ἀποδεχθῶσι τὴν πρότασιν ταύτην.

Ἀπερχόμενος τῆς Νήσου, τὴν ὁποῖαν τόσον θερμῶς ἠγάπησα καὶ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς ὁποίας, τολμῶ νὰ εἶπω, ὅτι εἰργάσθην ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη μὲτ' ἀφοσιώσεως τελείας, τῆς Νήσου, ἧς οἱ πόθοι ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦσι τὸ πρῶτιστον τῆς ψυχῆς Μου μέλημα, ὅπως καὶ ἡ πλήρωσις αὐτῶν τὴν γλυκυτέραν τοῦ βίου Μου ἐλπίδα, θεωρῶ καθῆκον νὰ συστήσω διὰ τελευταίαν φορὰν πρὸς πάντας ὑμᾶς ἵνα ἐν εἰρήνῃ, ὁμονοίᾳ καὶ ἰδιαιτέρᾳ κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις φρονήσει, ἐξακολουθήσητε ἐλκύνοντες τὴν συμπάθειαν τῶν Προστατίδων Δυνάμεων καὶ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὴν ἐκτίμησιν, περιβάλητε δὲ διὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης τὸν διάδοχόν Μου πρὸς ἀσφαλεστέραν καὶ ταχύτεραν τῶν ἐθνικῶν πόθων ἐπίτευξιν.

Τὰς θερμὰς ταύτας συστάσεις Μου ἔχω πεποιθήσιν, ὅτι θὰ ἀκούσητε ὀλοψύχως, διότι βασιζομαι ἐπὶ τῆς νοημοσύνης καὶ τοῦ ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ ὑμῶν ὡς καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς Ἐμὲ ἀγάπης σας, ἣν οὐδέποτε θάλησμονήσω.

Ἀποχαιρετῶν ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ Κρήτες, εὐχομαι εἰς τὸν Ὑψιστον ἵνα εὐδοκήσῃ νὰ βραχύνη, ὅσον οἶόν τε πλειότερον, τὸ τελευταῖον τῆς πολυμόχθου σταδιοδρομίας ὑμῶν διάστημα, ἀξιώσῃ δὲ καὶ Ἐμὲ νὰ ἐπανιδῶ ταχέως τὴν ἀγαπητὴν Μου Νήσον, ἀποτελοῦσαν ἕν καὶ ἀναπόσπαστον πλέον μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος μέρος.

Ἐν Χαλέπα τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1906.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Καὶ ἡ δόλοψυχος εὐχή του εἰσηκούσθη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου ἀνήκει εἰς ἐποχὴν ἀγώνων κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐντελῶς ἀντίθετον τῆς σημερινῆς. Ἄλλ' ὅπως διεκρίθημεν ὡς πολέμιοι ἄλλοτε, οὕτω διακρινόμεθα ὡς φίλοι καὶ σύμμαχοι σήμερον, μὲ τὴν εὐχὴν ὅπως παραμείνωμεν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὸ μέλλον.

Σεβόμενοι ὅμως τὸ σήμερον δὲν ἀργούμεθα τὸ παρελθόν. Ἡ ἀρνησίς του ἀποτελεῖ ἀρνησιν τῆς ἱστορίας μας, καὶ οὐδαὶς νομίζομεν λαὸς ἀρνεῖται τὴν ἰδικὴν του ἱστορίαν. Οὐδαὶς λαὸς ἀποσύρει τὸ βλέμμα του ἀπὸ τὸ παρελθόν, τὴν διδάσκουσάν αὐτὴν πείραν, ἀπὸ τὴν διερεύνησιν τῆς ὁποίας θ' ἀνακαλύψῃ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ ὠραῖον, τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ σφαλερὸν διὰ τὴν σχηματίσῃ τὸ ἀκολουθητέον ἰδανικόν.

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ὡς τοιοῦτον ἰδανικόν θὰ ἐκλέξωσιν οἱ λαοὶ τὸν πρὸς ἀλλήλους σεβασμὸν καὶ ἀγάπην.

Ἡ ἐκδότις κ. ΜΑΡΙΝΑ ΖΙΝΕΥΡΑΚΗ—ΛΕΚΑΝΙΔΟΥ ἐν δράσει

Ὡς Δημοτικὴ Σύμβουλος μεταξὺ τῶν Συναδέλφων τῆς

Ὡς φίλη τοῦ στρατοῦ ἐν μέσῳ τῶν τραυματιῶν τοῦ 1949.

Ὡς Πρόεδρος Σχολικῆς Ἐφορείας
Εἰς Ἐγκαίνια Σχολείου μετὰ τῶν
Βασιλέων μας.

Ὡς Πρόεδρος τῆς Προοδευτικῆς Ἐνώσεως τῶν γυναικῶν τοῦ Νομοῦ Χανίων ὑποδεχομένη εἰς Μάλεμε τὴν Πρόεδρον τῆς Ἑλλην. Ὀμοσπονδίας Γυν. Σωματείων κ. Λίαν Τσαλδάρη μετὰ τῆς Νομ. Συμβούλου τῆς κ. Ἀλ. Μαντζαβίνου.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἐνταποκρίνεται πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν καὶ κατὰ τι τοῦ Ἡμερολογίου.

Μικρὰ περίληψις τῶν γεγονότων τοῦ	1895	Σελίς	165
» » τῶν γεγονότων 1ου ἡξαμήνου τοῦ	1896	»	337
» » » » 2ου » »	1896	»	459
» » » » 1ου » »	1897	»	431
» » » » 2ου » »	1897	»	501
» » » » τοῦ ἔτους	1898	»	517

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

* Ἄξιον μνείας ἐν σελίδι 30 ἀντὶ 8 χιλιάδες γράφε 3 χιλιάδες.

* Ἐν σελίδι 202 ἀντὶ Πορτολάκης γράφε Πορταλάκης
 » » 310 » Προκληθείσης » Προηγηθείσης
 » » 481 » 28 Αὐγούστου » 18 Αὐγούστου
 » » 488 » ἐπιστολεῖ » ἐπιστολή
 » » 488 » Ἀπορώγου » Ἀποκορώνου

* Ἡ Ἀνυπόγραφος 89 ἀνήκει εἰς Παπα—Γαβριήλ.

* Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα μὴ ἀλλοιοῦντα τὴν ἔννοιαν.

29/6

18-7

16-7

7-7

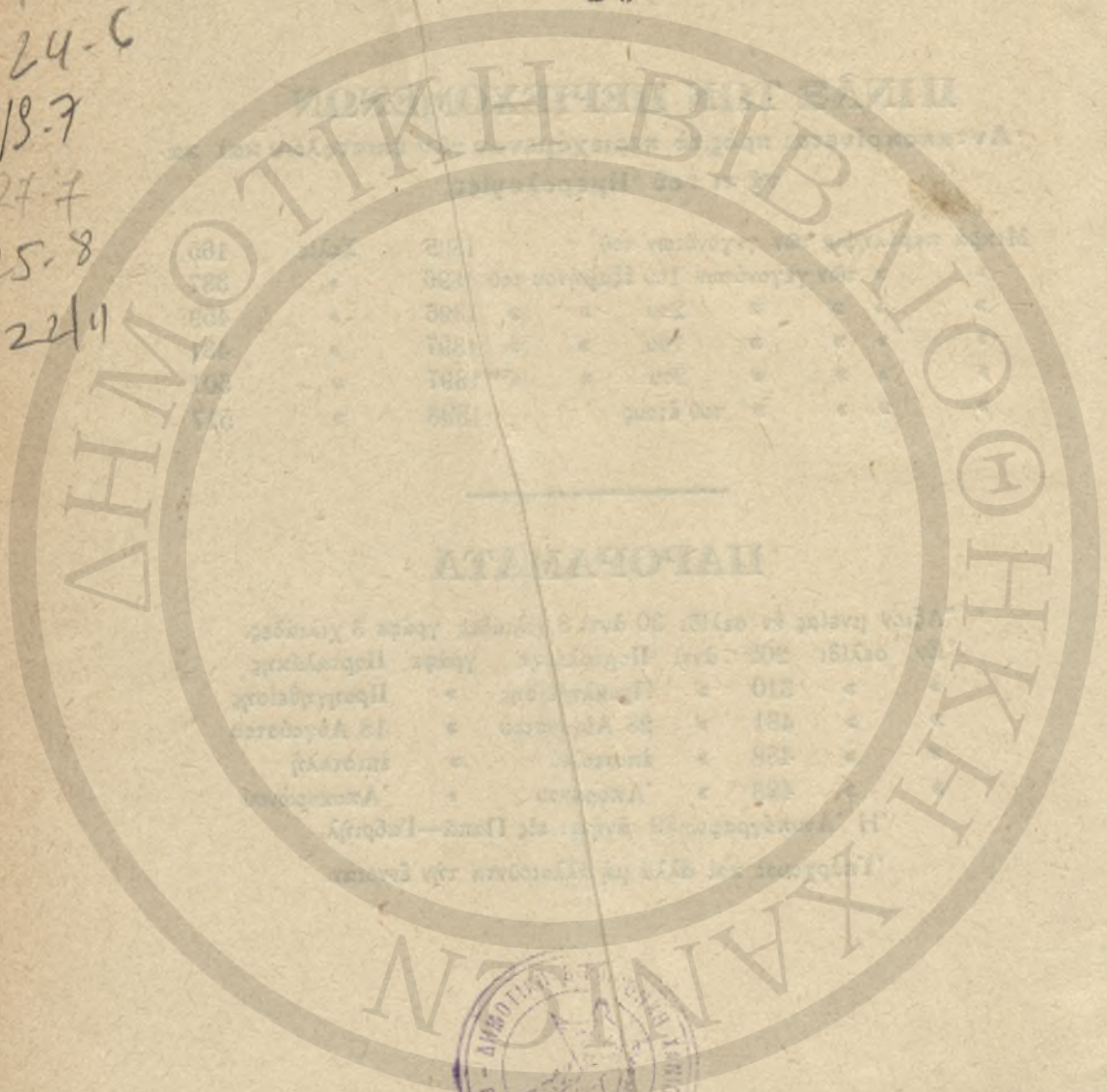
24-6

18-7

27-7

25-8

22/11

АННОТИКН ВІВЛІОТН ОНННХАНИН

